LIBER SECVNDVS,

PARS I.

De Cognitione & Adminiſtratione, ſeu Præſeruatione corporis ſalubris.

A B S O L V T O *primo huius operis libro, in quo Simplicia ſiue Theoriam quatuor partibus diſtinctam, tradidimus, ad alterum ſiue ſecundum librum, qui Compoſita ſiue Practicam in ſe comprehendit, tranſeundum erit nobis, initia ab* Ὑ Γ Ι ΕΙ Ν Ηῖ *ſumentibus, quæ bonum & ſalubrem habitum conſeruare docet. Porrò hîc non ſingillatim, ut in præcedentibus, ſed coniunctim cauſæ perpenduntur.*

Nā ſuppoſito corpore ſalubri, de eo agendum eſt in
- *Genere*, tū quo ad
  - *Cognitionem*
    - *Naturæ*, hoc eſt cauſarum corporis ſalubris conſtituentium, materiæ ſcilicet & formæ. Sic corpus humanū ſalubre ſtatuimus, quod ſanitatem in toto & ſingulis partibus habet, nempe temperiem partium ſimilariū, & cōpoſitionem inſtrumentalium bonam, & in utriſq; probam unionem: & uel
      - *Simpliciter*, hoc eſt ex ſe talem, nullius alterius externi adiumēto: atq; uel
        - *Semper*, cuiuſmodi ſunt corpora inægrotabilia, quæ ſummam atq; optimam tum temperiem, tum cōpoſitionem habent. Hæc actu non dantur, ſed cogitatione inſtar Polycleti regula cenſentur.
        - *Vtplurimùm*, cuiuſmodi ſunt uix ægrotabilia, quæ parum ab optima tum temperie, tum compoſitione deflectunt. Talia namq; non ſemper ſana ſunt, ſed plurimo tēpore. Et hæc frequenter accidunt.
      - *In præſentia* ſeu ut nunc, hoc eſt, quæ in præſenti tempore ſana exiſtunt, non optimam temperiem & compoſitionem habentia, ſed bonam tantū, & ſibi propriam. quę corpora Medico ſubijciuntur. Siquidem nō ſemper, nec ut multum, ſed ut nunc tantùm ſanitate fruuntur, breui uidelicet tempore: atq; hæc conſiderantur tum per
        - *Se*, nimirum ut nunc ſalubria in
          - *Temperatura*
            - *Calida*.
            - *Frigida*.
            - *Humida*.
            - *Sicca*.
            - *Calida* & ſicca.
            - *Calida* & humida.
            - *Frigida* & ſicca.
            - *Frigida* & humida.
          - *Compoſitione*. Eadem eſt ratio.
        - *Accidens*, hoc eſt reſpectu optimæ conſtitutionis, à qua deflectit. Talia coincidunt cum neutro decidentiæ.
    - *Signorum*. Sic ſigna ſalubria ſunt, quę præſentem indicant ſanitatē, uel
      - *Simpliciter*
        - *Semper*, quæ ab ipſo ortu optimā indicant conſtitutionem tum in temperatura, tum compoſitione: & uel
          - *Totius*. Sub ſigno I.
          - *Partium*
            - *Cerebri*. Sub ſigno II.
            - *Oculorū*. Sub ſigno III.
        - *Vt* plurimum, quę non longè ab hac recedunt.
      - *In* præſentia, quæ in præſenti tempore ſanitatem indicant. Hæc maximè declinant, quoniam magnam obtinent latitudinem, nimirū ab ijs, quæ optimam indicant conſtitutionem, uſq; ad eam quæ neutram: & uel
        - *Totius*. Sub ſigno IIII.
        - *Partium*
          - *Capitis*
            - *Cerebri*. Sub ſigno V.
            - *Oculorum*. Sub ſigno VI.
          - *Thoracis*
            - *Cordis*. Sub ſigno VII.
            - *Pulmonis*. Sub ſig. VIII.
          - *Ventris*
            - *Ventriculi*. Sub ſigno IX.
            - *Hepatis*. Sub ſigno X.
            - *Teſtium*. Sub ſigno XI.
          - *Reliquarum*. Sub ſigno XII.
  - *Adminiſtrationem* ſeu curam. Vide in ſequentibus ſignum XIII.
- *Specie*. Vide in ſequentibus ſignum XIIII.

I. Signa indicantia corporis temperiē & cōſtitutionē optimam, ſumpta ab

- *Ipſo* corpore: ſumuntur ab
  - *Actionibus*
    - *Animalibus*
      - *Principibus*: *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* — *Perfecta* atq; integra.
      - *Non* principibus, & uel
        - *Senſitiuis*
          - *Proprijs*: *Viſus*, *Auditus*, *Guſtus*, *Odoratus*, *Tactus* — *Perfectus.*
          - *Communibus*: ut medius inter *Somnolentum.* / *Peruigilem.*
        - *Motiuis*: ut Motus omnium membrorum inculpatiſsimus.
    - *Vitalibus*: ut
      - *Pulſus* cordis & arteriarum medio modo ſe habentes.
      - *Animi* Motus mediocres, uidelicet inter
        - *Concitationem* & præcipitationem.
        - *Audaciam* & timiditatem.
        - *Lætitiam* & triſtitiam.
        - *Miſericordiam* & inuidiam.
    - *Naturalibus*
      - *Appetentia* cibi & potus mediocris.
      - *Attractio* moderata.
      - *Retentio* exquiſita.
      - *Concoctio* perfecta.
      - *Expulſio* excrementorum: *Capitis*, Thoracis / *Alui*, Vteri / *Venarum*, Teſtium, Cutis — *Tempeſtiua* & moderata.
  - *Paſsionibus*
    - *Intrinſecis*: & uel partium
      - *Similarium*: ut in temperatura qualitatū
        - *Primarum*: *Calidi*, *Frigidi*, *Humidi*, Sicci — *Exacta* mediocritas.
        - *Secundariū*: & uel
          - *Tactu*: ut medium inter *Durum* & molle. / *Tenſum* & laxum.
          - *Viſu*: *Color* floridus. / *Corpus* neq; *Gracile.* / *Corpulentum.*
      - *Inſtrumentalium*, ut: *Figura*, *Magnitudo* — *Debita*; *Numerus*, *Situs* — *Congruus* — *Ex* quibus naſcitur pulchritudo.
    - *Extrinſecis.* Difficilis offenſio ab
      - *Aere*: *Calido.* / *Frigido.* / *Humido*, Sicco.
      - *Cibo* & potu, &c.
- *Adnatis*: ut
  - *Capillis*: Color: *Rufus*, in pueritia. / *Flauus*, in adoleſcentia.
  - *Barba*: Figura neq; *Lenis.* / *Aſpera.*
  - *Pilis*: Magnitudo neq; *Denſa.* / *Tenuis.*

II. Signa optimā cerebri temperaturam & cōpoſitionem indicantia, ſumpta ab

- *Ipſo* corpore: ſumūtur ab
  - *Actionibus*
    - *Animalibus*
      - *Principibus*: *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* — *Proba.*
      - *Minus* principibus uidelicet
        - *Senſilibus*
          - *Proprijs*: *Viſus*, *Auditus*, *Guſtus*, *Odoratus*, *Tactus* — *Perfectus.*
          - *Communibus*: *Somnus* / *Vigilia* — *Mediocriter* ſe habens.
        - *Motricibus.* Motus ualidi & robuſti.
    - *Naturalibus*: expulſiua ſcilicet: ut Excrementa: *Oculorum*, *Narium*, *Aurium*, Palati — *Qualitate* & quantitate mediocria.
  - *Paſsionibus* extrinſecis: à foris incidentibus non facilis Offenſio, ut: *Aere*, Cibo. / *Potu*, Vapore. / *Odore*, &c.
- *Partibus* circumiacentibus
  - *Proprijs* & uel
    - *Capitis*: ut
      - *Calor* moderatus.
      - *Color* floridus.
      - *Durities* / *Mollities* — *Moderata.*
      - *Magnitudo* mediocris, iuſtam proportionem ac ſymmetriam habens cum reliquo corpore: uel magna.
      - *Figura* utrinq; leuiter depreſſa, in fronte & occipitio partes gibberæ magis à latere uerò utrinq; magis rectæ.
    - *Partium* capitis: Ceruix / *Oſſa* ceruicis — *Valida.*
    - *Vniuerſum* neruoſum genus robuſtum.
  - *Aduentitijs.* Capilli
    - *Subrufi* in infantia.
    - *Subflaui*, in pueritia.
    - *Flaui*, in uigore.
    - *Medij* inter abſolutè criſpos & rectos.

III. *Signa* indicãtia oculorũ temperaturam, & compoſitionem optimam, ſumuntur ab

- *Actionibus*
  - *Animalibus*
    - *Senſitiuis.* Viſio proba, hoc eſt, ſi res obiectas, certo ſpacio ac interuallo diſtantes bene diſtinctèq; uideant.
    - *Motiuis.* Motus neq; { *Velox* / *Tardus* } *Sed* mediocris.
  - *Naturalibus:* uidelicet facultate expultrice. Sic Excrementa oculorum mediocria.
- *Accidentibus*
  - *Intrinſecis*, partium
    - *Similarium*
      - *Calor* moderatus.
      - *Color* tunicæ
        - *Adnatæ*, Floridus.
        - *Vueæ* neq; { *Glaucus* / *Niger* } *Sed* medius.
    - *Inſtrumentalium* { *Magnitudo* oculorum / *Paruitas* oculorum / *Figura* } *Concinna.*
  - *Extrinſecis.* Difficilis Offenſio à
    - *Calidis.*
    - *Frigidis.*
    - *Humidis.*
    - *Siccis.*

IIII. *Signa* indicãtia deficientem corporis

- *Temperaturam*
  - *Simplicem*
    - *Calidiorem*, humido ſicco tẽperatam
      - *Pili* multi, & capilli nigri.
      - *Cutis* & totum carnoſum genus tactu calidum & uiſu rubrum.
      - *Totum* corpus minus pingue.
      - *Offenſio* à calidis.
      - *Auxilium* à frigidis.
    - *Frigidiorem*, humido ſicco temperatam
      - *Capilli* ruffiores.
      - *Cutis* & uniuerſum carnoſum genus frigidum, glabrum, pingue & ruffius: & ſi frigus multum exceſſerit, liuidum uel plumbeum.
      - *Offenſio* à frigidis.
      - *Auxilium* à calidis.
    - *Humidiorẽ*, calido frigido temperatã
      - *Totum* corpus carnoſius ac mollius.
      - *Offenſio* ab humidis.
      - *Auxilium* à ſiccis.
    - *Sicciorem*
      - *Totum* corpus gracile & durum.
      - *Offenſio* à ſiccis.
      - *Auxilium* ab humidis.
  - *Compoſitam*
    - *Calidiorem* & ſicciorem
      - *Capilli* nigri.
      - *Cutis* nigra, ſi calor multum exceſſerit.
      - *Vniuerſum* corpus
        - *Calidius.*
        - *Siccius.*
        - *Durius.*
        - *Macilentius.*
        - *Gracilius* & hiſpidius.
      - *Leſio* à calidis & ſiccis.
      - *Auxilium* à frigidis & humidis.
    - *Calidiorem* & humidiorem: & ſi
      - *Calor* exuperet humiditatẽ
        - *Pili* nigri.
        - *Corpus* calidius, hiſpidius multò.
        - *Carnoſius* & mollius paulò.
      - *Humiditas* excedat calorem
        - *Corpus* carnoſius & mollius multò.
        - *Calidius* & hiſpidius paulò.
        - *Color* ex albo & rubro.
        - *Promptè* morbis ex putredine corripitur.
    - *Frigidiorem* & ſicciorem
      - *Capilli* ruffi.
      - *Cutis* color candidus, uel liuidus.
      - *Totum* corpus glabrum, gracile, durum, frigidum.
      - *Offenſio* à frigidis & ſiccis.
      - *Auxilium* à calidis & humidis.
    - *Frigidiorem* & humidiorẽ
      - *Capilli* ruffi.
      - *Totum* corpus glabrum, album, molle, craſſum & pingue.
      - *Color* ruffus aut liuidus, ſi plurimum utraq; qualitas uincit.
      - *Offenſio* à frigidis & humidis.
      - *Auxilium* à calidis & ſiccis.
- *Compoſitionem.* Hæc ex ijs, quæ optimam compoſitionem indicant, facilè deprehendi poſſunt.

- **V. *Signa* indicātia cerebri**
  - *Temperaturam*
    - *Simplicem*
      - *Calidiorem*, & in altera oppoſitione temperatam, ſumpta ab
        - *Ipſo* cerebro: ſumuntur hæc ab
          - *Actionibus*
            - *Animalibus*
              - *Principibus*: *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* } *Mobilis*, uelox & ſtabilis.
              - *Senſilibus*
                - *Proprijs*: *Viſus*, Auditus, Guſtus; *Odoratus*, Tactus } *Exquiſitus.*
                - *Cōmunibus*. Ad Somnū minimè propenſi, ſed ad uigilias potius.
              - *Motricibus*. Motus agiles & ueloces.
            - *Naturalibus*, ſcilicet expultrice. Excrementa: *Oculorū*, Narium; *Aurium*; *Palati* } *Pauca* & cocta.
          - *Paſſionibus* extrinſecis. Offenſio à
            - *Calidis*, Vino, Odore.
            - *Aere* ambiente.
        - *Partibus* continentibus ipſum
          - *Proprijs*: & uel
            - *Tactu*. Cutis & muſculi circa caput calida.
            - *Viſu*
              - *Cutis* & muſculi circa caput rubicunda.
              - *Venæ* oculorum conſpicuæ.
          - *Aduentitijs*. Capilli
            - *Editi* in lucem celerius nati.
            - *Nigri*, *Criſpi*, *Robuſti* } *Multò* calidioribus.
            - *Subflaui*, *Nigri* deinde } *Non* multò calidioribus.
            - *Calui* procedente ætate, &c.
      - *Frigidiorem*: ab
        - *Ipſo* cerebro: & ſumũtur ab
          - *Actionibus*
            - *Animalibus*
              - *Principibus*
                - *Imaginatio*, *Cogitatio* } *Tarda.*
                - *Memoria* tenax & ſtabilis, niſi frigiditas multum exceſſerit.
              - *Senſitiuis*
                - *Proprijs*. Senſus imbecilliores.
                - *Communibus*. Ad ſomnum magis procliues.
              - *Motiuis*. Motus imbecillis & tardus.
            - *Naturalibus*, nempe expultrice. Excrementa: *Oculorum*, *Narium*, *Aurium*, *Palati* } *Copioſiora* & cruda.
          - *Paſſionibus* extrinſecis
            - *Frigoris* incommodum promptè ſentiunt.
            - *Deſtillatione* & grauedine tentantur.
        - *Partibus* circumiacentibus
          - *Proprijs*
            - *Partes* minus calidæ & rubicundæ.
            - *Venæ* minimè apparentes.
          - *Adnatis*. Capilli
            - *Ruſi*, Recti, Stabiles.
            - *Tardè* naſcentes.
            - *Initio* graciles & malè alti.
      - *Humidiorē*: ab
        - *Ipſo* cerebro: & ſumũtur ab
          - *Actionibus*
            - *Animalibus*
              - *Principibus*
                - *Imaginatio*, *Memoria* } *Obtuſa.*
                - *Cogitatio* prompta, niſi frigiditas adiungatur.
              - *Senſilibus*
                - *Proprijs*. Senſus hebetes.
                - *Communibus*. Somnus multus & profundus.
              - *Motricibus*. Motus: *Tardus.* *Ignauus.* *Imbecillis.*
            - *Naturalibus*, nempe facultate expultrice. Excrementa: *Oculorum*, *Aurium*, *Narium*, *Palati* } *Multa.*
          - *Paſſionibus* extrinſecis
            - *Offenſio* ab humidis.
            - *Auxilium* à ſiccis.
        - *Partibus* ipſum continentibus
          - *Proprijs*. Partes capitis imbecilles quidem ſed non graciles.
          - *Aduepticijs*. Capilli
            - *Simplices*, Molles, Tenues.
            - *Albicantes*, Imbecilli.
            - *Caluitium* omnino non patientes.
      - *Siccioē*: ab
        - *Ipſo* cerebro: & ſumuntur ab
          - *Actionibus*
            - *Animalibus*
              - *Principibus*
                - *Imaginatio*, *Memoria* } *Optima.*
                - *Cogitatio* tarda.
              - *Non* principibus
                - *Senſitiua* communi. Vigiliæ.
                - *Motiua* motus: *Perfecti.* Probi.
            - *Naturalibus*. Excrementa: *Oculorum*, *Aurium*, *Narium*, Palati } *Pauca.*
          - *Paſſionibus* extrinſecis
            - *Offenſio* à ſiccantibus.
            - *Auxilium* ab humectantibus.
        - *Partibus* adnaſcentibus
          - *Proprijs*. Partes capitis: *Glabræ.* *Siccæ.*
          - *Aduenticijs*. Capilli
            - *Robuſtiſſimi.*
            - *Celerrimè* ab ortu naſcentes.
            - *Subcriſpi*, Citò calueſcentes.
    - *Compoſitam*. Vide in ſequentibus, ſub ſigno A.
  - *Compoſitionem*, Vide in ſequentibus, ſub ſigno B.

- A. *Signa* indicātia cerebri tēperaturam compoſitam
  - *Calidiorem* & humidiorem
    - *Ipſo* cerebro: ſumũtur ab
      - *Actionibus* animalib⁹
        - *Senſibilibus*
          - *Proprijs* Senſus non admodum exquiſiti, ſed hebetes.
          - *Comm.* Ad ſomnum conuerſi unà cum ſopore uigilant, & ſomnia uiſis plena habent.
        - *Principibus*
          - *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* — *Parum* uigens.
      - *Excrementis*: nempe excrementa
        - *Oculorum*, *Narium*, *Palati*, Aurium — *Copioſiora* & immediocriter cocta.
      - *Accidentibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à calidis & humidis, ut Auſtro.
        - *Auxilium* à frigidis & ſiccis, ut Aquilone.
    - *Partibus* adnaſcentibus
      - *Proprijs*
        - *Partes* capitis calidiores & molliores.
        - *Oculorum* uenæ magnæ.
      - *Aduenticijs*. Capilli
        - *Recti.*
        - *Subflaui.*
        - *Facilè* caluefcentes.
  - *Calidiorem* & ſicciorem
    - *Ipſo* cerebro: & ſumuntur hæc ab
      - *Actionibus* animalib.
        - *Senſibilibus* commu. Vigiliæ plurimæ.
        - *Motricibus*. Motus perfectus.
        - *Principibus*
          - *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* — *Integra.*
      - *Accidentibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à calidis & ſiccis.
        - *Auxilium* à frigidis & humidis.
    - *Partibus* circumdantibus ipſum
      - *Proprijs*. Partes capitis
        - *Calidæ.*
        - *Rubræ* ad uigoris uſq; ætatem.
      - *Aduentitijs*. Capilli
        - *Magni.*
        - *Criſpi.*
        - *Celerrimè* naſcentes.
        - *Properè* caluefcentes.
        - *Vberrimè* alti.
  - *Frigidiorem* & ſicciorē
    - *Cerebro* ipſo: & hęc ſumuntur ab
      - *Actionibus* animalibus
        - *Senſibilibus* comm. Sopor ac uigiliæ.
        - *Motricibus*. Motus tardiores.
        - *Principibus*
          - *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* — *In* iuuētute acris, omniq; uitio cārens. Procedente ætate celeriter marceſcens.
      - *Excrementis*: uidelicet excrementa oculorum, narium, &c. aliquando pauca, aliquando multa. Vnde aliquando caput leuiſsimum habent, aliquãdo deſtillatione & grauedine corripiuntur.
      - *Accidentibus* extrinſecis
        - *Læſio* à frigidis & ſiccis.
        - *Auxilium* à calidis & humidis.
        - *Inſtabilis* & incerta ſanitas.
    - *Partibus* circumiacentibus
      - *Proprijs*
        - *Partes* capitis frigidæ & decoloratæ.
        - *Venæ* oculorum non apparentes.
      - *Aduenticijs*. Capilli
        - *Ruffi.*
        - *Aegrè* naſcentes.
        - *Male* nutriti.
        - *Citò* caneſcentes.
  - *Frigidiorem* & humidiorē
    - *Ipſo* cerebro: & hæc ſumũtur ab
      - *Actionibus* animalibus
        - *Senſus* proprij obtuſiores, & imperfectiores.
        - *Somnolentia*
        - *Somnus* grauis & profundus.
        - *Motus* tardus.
        - *Imaginatio*, *Ratio*, *Memoria* — *Obtuſa* & tarda, imbecillis uel deprauata.
      - *Excrementis*: nimirum excrementa
        - *Oculorum*, *Narium*, *Palati*, Aurium — *Multa* & cruda.
      - *Accidentibus* extrinſecis: Offenſio à
        - *Frigore.*
        - *Repletione.*
        - *Deſtillatione.*
    - *Partibus* adnaſcentibus
      - *Proprijs*. Partes capitis frigidiores & molliores.
      - *Aduenticijs*. Capilli
        - *Citò* caneſcentes.
        - *Non* caluefcentes.

- B. *Signa* indicātia mediocrē cerebri cōpoſitionem, ſumpta ab
  - *Ipſo* cerebro: & hæc ſumū tur ab actionibus animalibus
    - Principibus
      - *Mentis* celeritas
      - *Dicendi* facilitas
      - *Memoria* obliuioſa
      - } Indicant partium cerebri tenuitatem, & oppoſita oppoſitum,
      - *Ingenij* tarditas, craſsi crebri eſt argumentum.
    - *Senſibilibus*
      - *Viſus*
      - *Auditus*
      - *Guſtus*
      - *Odoratus*
      - *Tactus*
      - } Diminutus & læſus.
  - *Partibus* ipſum continentibus
    - *Capite*
      - *Magnitudo* capitis
        - *Magna.*
        - *Parua.*
      - *Figura*, uidelicet
        - *Frontis*
        - *Occipitis*
        - } Eminentia imminuta, uel in acutum deſinens.
    - *Partibus* capitis
      - *Proprijs*
        - *Neruorum*
        - *Oſſium*
        - *Ceruicis*
        - } Diminutio uel deformitas.
      - *Aduentitijs.* Capilli, &c. ut ſuprà.

- VI. *Signa* indicantia oculorum
  - *Temperaturam*
    - *Calidiorem*: ab
      - *Ipſo* oculo: & hæc ſumū tur ab
        - *Actionibus* animalibus
          - *Senſibilibus.* Viſio non admodum bona.
          - *Motricibus.* Motus uelox & facilis.
        - *Paſsionibus*
          - *Intrinſecis*
            - *Oculi* calidiores.
            - *Rubedo* oculorum.
          - *Extrinſecis*
            - *Læſio* à calidis.
            - *Auxilium* à frigidis.
      - *Partibus* adnaſcentibus
        - *Partes* oculorum
          - *Calidiores.*
          - *Rubicundiores.*
        - *Venæ* oculorum amplæ.
    - *Frigidiorem*: ſumpta ab
      - *Ipſo* oculo
        - *Viſio* non exquiſita.
        - *Motus* tardus.
        - *Extrementa* pauca & cruda.
        - *Color* albus, pallidus.
        - *Læſio* à frigidis.
        - *Auxilium* à calidis.
      - *Partibus* oculi
        - *Partes* oculorum frigidæ.
        - *Paruitas* uenarum.
    - *Humidiorē*
      - *Viſio* obtuſa.
      - *Motus* tardior.
      - *Extrementa* multa.
      - *Oculi* humidi & molles.
      - *Oculorum* ſitus prominens.
      - *Offenſio* ab humidis.
      - *Auxilium* à ſiccis.
    - *Licciorem*
      - *Viſio* hebes.
      - *Motus* tardior.
      - *Excrementa* pauca.
      - *Oculi* ſquallentes & duri, parui, reuulſi & concaui.
      - *Offenſio* à ſiccis.
      - *Auxilium* ab humidis.
  - *Compoſitionem* deflectentem: ſumuntur ab
    - *Actionibus* animalibus
      - *Senſibilibus.* Viſio non exquiſita, ſed
        - *Hebes.*
        - *Obtuſa.*
      - *Motricibus.* Motus tardus.
    - *Paſsionibus* intrinſecis
      - *Magnitudo* oculorum
      - *Paruitas*
      - *Figura*
      - } Inconcinna.
      - *Oculi* prominentes.
      - *Oculi* reuulſi, &c.

VII. *Signa* indicā tia cordis tē peraturam

- *Simplicem*
  - *Calidiorem*: ſumpta ab
    - *Ipſo*: & ſumuntur ab
      - *Actionibus*
        - *Vitalibus*: ut Reſpirationis & pulſus
          - *Magnitudo.*
          - *Celeritas.*
          - *Frequentia.*
        - Moralibus
          - *Audacia*, *Impigritas* ad actiones — Caliditatem mediocrem denotat.
          - *Præceps* iracundia, *Furioſa* temeritas — Caliditatem magnam ſignificat.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à calidis.
        - *Auxilium* à frigidis.
    - *Continentibus* ipſum
      - *Thorax* uel uniuerſum corpus calidum, niſi iecur uehementer obſiſtat.
      - *Thorax* hiſpidus, præſertim pectus, & uicinæ hypochondrijs partes
      - *Thorax* latus cum capite paruo.
  - *Frigidiorē*: ab
    - *Ipſo* corde: & ſumuntur ab
      - *Actionibus*
        - *Pulſus* minores, non tamen neceſſariò tardiores, aut rariores.
        - *Timor*, Diffidentia.
        - *Segnities*. Torpor.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à frigidis.
        - *Auxilium* à ſiccis.
    - *Continentibus* ipſum
      - *Thorax* frigidus uel uniuerſum corpus, niſi hepar obſtiterit.
      - *Thorax* glaber, præſertim pectus.
      - *Thorax* paruus cum maguo capite.
  - *Humidiorē*: ſumpta ab
    - *Ipſo* corde
      - *Pulſus* molles.
      - *Mores* ad iram procliues, ſed quæ facilè placari poſsit.
      - *Offenſio* ab humidis.
      - *Auxilium* à ſiccis.
    - *Continente*. Thorax humidus uel totum corpus, niſi iecur repugnet.
  - *Siccior*ē: ab
    - *Ipſo*
      - *Pulſus* durus.
      - *Ira* non prompta, ſed fera & implacabilis.
      - *Offenſio* à ſiccis.
      - *Auxilium* ab humidis.
    - *Continente*. Vniuerſum corpus aridius, niſi iecur obſtiterit.
- *Compoſitam*
  - Calidiorem & ſicciorem: à
    - Corde ipſo
      - *Pulſus*
        - *Duri*, Magni.
        - *Celeres.*
        - *Frequéntes.*
        - — Quibus reſpirationes reſpondent.
      - *Ad* actiones prompti.
      - *Animoſi*, celeres, tyrannicis moribus præditi ac implacabiles.
      - *Offenſio* à calidis & ſiccis.
      - *Auxilium* à frigidis & humidis.
    - *Continente*. Thorax
      - *Calidus* & ſiccus, uel totū corpus, niſi iecur obſtiterit.
      - *Hirſutus*, maximè pectus ac hypochondria.
      - *Latus*, niſi cerebrum obſiſtat.
  - *Calidiorem* & humidiorē: ab
    - *Ipſo*
      - *Pulſus*
        - *Magni*, Molles
        - *Celeres.*
        - *Frequentes.*
        - — Quibus reſpiratio reſpondet.
      - *Prompti* ad actiones non minus quàm prædicti.
      - Ad iram proni, non tamen feri.
      - *Morbis* ex putredine obnoxij, ſi temperamētum à mediocritate multum deflectet, præſertimq; ad humidum.
      - *Offenſio* à calidis & humidis.
      - *Auxilium* à frigidis & ſiccis.
    - *Continente*. Thorax
      - *Calidus* & humidus, uel totum corpus.
      - *Hirſutus* minimè prædictis.
  - *Frigidiorem* & ſicciorē: ab
    - *Ipſo*
      - *Pulſus*
        - *Duri*, Parui.
        - *Neq;* celeres.
        - *Neq;* frequentes.
        - — Cum quibus reſpiratio proportionem habet.
      - Ad irā omniū minimū propenſi, coacti tamē aliqua occaſione iraſci, irā retinēt.
      - *Offenſio* à frigidis & ſiccis.
      - *Auxilium* à calidis & humidis.
    - *Continente*. *Pectus*
      - *Frigidum* & ſiccum, uel totum corpus, niſi hepar obſtet.
      - *Omnium* maximè glabrum.
  - *Frigidiorem* & humidiorē: ab
    - *Ipſo*
      - *Pulſus*
        - *Molles.*
        - *Parui.*
        - *Tardi*, Rari.
        - — Quibus reſpiratio reſpondet.
      - *Timidi*, Diffidentes.
      - *Segnes* ad actiones.
      - Ad iram parum prompti, nec iræ tenaces.
      - *Offenſio* à frigidis & humidis.
      - *Auxilium* à calidis & ſiccis.
    - *Continente*. Pectus
      - *Frigidum* & humidum, uel uniuerſum corpus, ni iecur obſtiterit.
      - *Glabrum.*

VIII. *Signa* indicātia pulmonis temperaturam

- *Simplicē*
  - *Calidiorem*: ſumpta ab
    - *Ipſo* pulmone: & ſumūtur ab
      - *Actionibus*
        - *Vitalibus*
          - *Inſpiratio* multa.
          - *Expiratio* longa.
          - *Vox* magna.
        - *Naturali* excretrice. Excrementa { *Nulla* / *Pauca* } Cum tuſsi & ſcreatu.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à calidis.
        - *Auxilium* à frigidis.
    - *Continente*. Thorax calidus.
  - *Frigidiorē*: ab
    - *Ipſo*: & hęc ſumuntur ab
      - *Actionibus*
        - *Vitalibus*
          - *Inſpiratio* pauca.
          - *Expiratio* breuis.
          - *Vox* parua.
        - *Naturalibus*. Excrementa pituitoſa cum ſcreatu & tuſsi.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à frigidis.
        - *Auxilium* à calidis.
    - *Continente*. Thorax frigidior.
  - *Humidiorē*: ſumuntur ab
    - *Actione*
      - *Animali*. Vox fuſca, obſcura & rauca, quæ excrementis interciditur, ſi uehementius loqui conetur.
      - *Naturali*. Excrementa pituitoſa cum tuſsi & ſcreatu.
    - *Paſsione* extrinſeca
      - *Offenſio* ab humidis.
      - *Auxilium* à ſiccis.
  - *Sicciorē*: ſumuntur ab
    - *Actionibus*. Vox
      - *Canora*.
      - *Lucida*.
      - *Clara*.
    - *Paſsionibus* extrinſecis
      - *Offenſio* à ſiccis.
      - *Auxilium* ab humidis.
- *Compoſitam*: quæ facilè ex ſimplicium compoſitione noſcitur.

IX. *Signa* indicātia uētriculi

- *Temperaturā* uel
  - *Simplicem*
    - *Calidiorem*: ſumuntur ab
      - *Actionibus* naturalibus
        - *Appetentia* deterior quàm concoctio.
        - *Appetentia* ciborum & potionum calidiorum.
        - *Concoctio* melior, præſertim durorum & coctu difficilium.
        - *Excrementa* per uomitum uel aluum bilioſa
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à calidis.
        - *Auxilium* à frigidis.
    - *Frigidiorē*: ſumuntur ab
      - *Actionibus* naturalibus
        - *Appetentia* proba.
        - *Concoctio* imbecillis, præſertim ciborum coctu difficilium.
        - *Cibo* & potu frigido gaudent, ſed ab immoderato eorum uſu facilè offenduntur.
        - *Ructus* acidi.
        - *Excrementa* per uomitum & aluum cruda.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à frigidis.
        - *Auxilium* à calidis.
    - *Humidiorē*: ab
      - *Actionib.* naturalibus
        - *Appetentia*
          - *Ciborum* humidorum,
          - *Potus* minor, unde ſitis pauca
        - *Excrementa* per { *Vomitum* / *Aluum* } Liquidiora.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Læſio* ab humidis.
        - *Auxilium* à ſuccis.
    - *Siccioré*: ab
      - *Actionibus*
        - *Appetentia*
          - *Ciborum* ſiccorum.
          - *Potus*. Vnde ſitis celeris, quæ pauco potu ſedatur: plurimo enim grauatur, fluctuationibusq; infeſtatur.
        - *Excrementa* per { *Vomitum* / *Aluum* } Sicciora.
      - *Paſsionibus* externis
        - *Offenſio* à ſiccis.
        - *Auxilium* ab humidis.
  - *Compoſitam*: ex ſimplicium compoſitione cognoſcitur.
- *Compoſitionem*. Sic uerbi gratia, Ventriculi paruitas, rotunditas, & prominentia iuxta hypochondria locata, ſeu circumſcriptione tum uidentibus tum tangentibus euidenter apparet, ſumpto copioſiore cibo.

- X. *Signa* indicãtia hepatis
  - *Temperaturã* deficientẽ
    - *Simplicem*
      - *Calidiorem*: ſumpta ab
        - *Ipſo* hepate: ſumũtur ab
          - *Excremẽtis*. Redundãtia flauæ bilis, & in ætatis uigore atræ.
          - *Accidentibus* extrinſecis
            - *Offenſio* è calidis.
            - *Auxilium* à frigidis.
        - *Partibus* continentibus ipſum,
          - *Venter* & hypochondria, uel totum corpus calidum, niſi cor repugnet.
          - *Venter* & hypochondria hirſuta.
          - *Venarum* latitudo.
      - *Frigidiorẽ*: ab
        - *Ipſo*: & ſumuntur ab
          - *Excrementis*. Redundantia pituitæ.
          - *Accidentibus* extrinſecis
            - *Offenſio* à frigidis.
            - *Auxilium* à calidis.
        - *Continentibus*
          - *Venter*, hypochondria, ſanguis, uniuerſique corporis habitus frigidior, niſi à corde caleſiat.
          - *Venter* & hypochondria glabra.
          - *Venarum* anguſtia.
      - *Siccior ẽ*: ab
        - *Ipſo*: & ſumuntur ab
          - *Excrementis*. Redundantia ſanguinis craſsi.
          - *Accidentib.* extrinſecis
            - *Offenſio* à ſiccis.
            - *Auxilium* ab humidis.
        - *Continentibus*
          - *Vniuerſi* corporis habitus aridior.
          - *Venæ* duriores.
      - *Humidiorẽ*: ab
        - *Ipſo*: & ſumuntur ab
          - *Excrementis*. Redundantia pituitæ, uel aquoſi humoris.
          - *Accidentibus* extrinſecis
            - *Offenſio* ab humidis.
            - *Auxilium* à ſiccis.
        - Continentibus
          - *Vniuerſum* corpus humidius, niſi cordis ſiccitas repugnet.
          - *Venæ* molliores.
    - *Compoſitam*
      - Calidiorem & ſicciorem: & ſumpta ab
        - *Ipſo* hepate. Hæc ſumuntur ab
          - *Actione* naturali
            - *Nutrice*. Redundantia ſanguinis craſsioris & ſiccioris.
            - *Expultrice*:
              - *Redundantia* bilis in iuuentute.
              - *Redundantia* atræ bilis in ætate inclinante.
          - *Accidentibus* extrinſecis
            - *Offenſio* à calidis & ſiccis.
            - *Auxilium* à frigidis & humidis.
        - *Continentibus* ipſum
          - *Vniuerſum* corpus durius.
          - *Hypochondria* hirſutiſsima.
          - *Venæ* amplæ & duræ.
      - *Calidiorem* & humidiorẽ: ab
        - *Ipſo*: & ſumuntur ab
          - *Actione* naturali, nutrice. Redundantia boni ſanguinis.
          - *Accidentibus* extrinſecis
            - *Offenſio* ab humidis & calidis.
            - *Putredine*.
            - *Vitiatis* humoribus.
            - *Auxilium* à frigidis & ſiccis.
        - *Continentibus*
          - *Venter* & hypochondria minus hirſuta.
          - *Totius* corporis habitus calidior & humidior, niſi cor repugnet.
          - *Venæ* magnæ.
      - *Frigidiorem* & humidiorẽ: ab
        - *Ipſo*: & ſumuntur ab
          - *Actione* naturali expultrice. Redundantia pituitæ.
          - *Accidentibus* extrinſecis
            - *Offenſio* à frigidis & humidis.
            - *Auxilium* à calidis & ſiccis.
        - *Continentibus*
          - *Venter* & hypochondria glabra.
          - *Venarum* anguſtia.
          - *Vniuerſum* corpus frigidum & molle, laxum, album, niſi cor in contrarium mutet.
      - *Frigidiorem* & ſicciorẽ: ab
        - *Ipſo*: & ſumuntur ab accidentibus extrinſecis
          - *Offenſio* à frigidis & ſiccis.
          - *Auxiliũ* à calidis & humidis.
        - *Continentibus*
          - *Vniuerſum* corpus frigidum & ſiccum, niſi cor oppugnet.
          - *Venter* & hypochondria glabra.
          - *Venæ* anguſtæ.
  - *Compoſitionem* uitioſam. Veputa Iecoris paruitas, ex his omnibus ſimul iunctis, uidelicet
    - *Venarum* exiguitate.
    - *Cutis* pallore.
    - *Dolore* graui & tenſiuo, in dextro hypochondriorum parte poſt ſumptum immodicum & flatulentum & crudum cibum.

Y I. *Signa*

- **XI.** *Signa* indicãtia teſtiũ tẽperaturam
  - *Calidiorem* ab
    - *Ipſis* teſtibus: & ſumuntur ab
      - *Actionibus*
        - *Appetitus* ad Venerem magnus, & potentia.
        - *Semen* multum, æquale, leue, coctum, calidum, denſum, craſſum.
        - *Erectio* cita.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Fœcunditas*, præſertim maſculorum.
        - *A* Venere nulla offenſio, ſed potius auxilium.
    - *Partibus* circumiacentibus. Partes genitales & his proximæ celerrimè pilis ueſtiuntur, præſertim
      - *Ruffis.*
      - *Subcriſpis.*
      - *Craſsis.*
      - *Plurimis.*
  - *Frigidiorẽ*: ab
    - *Ipſis* ſumũtur
      - *Actionibus*
        - *Naturalibus*: & uel
          - *Appetitiua.* Appetitus ad Venerem paruus, & mediocris potentia.
          - *Expulſiua.* Semen
            - *Crudum*, Fluidum.
            - *Tactu* frigidum.
            - *Mediocritas* in emiſsione.
        - *Animalis* motricibus. Tarditas in erectione.
      - *Paſsionibus.*
        - *Offenſio* à Venere.
        - *Infœcunditas*, uel fœminarum generatrix.
    - *Partibus* adnaſcentibus
      - *Partes* genitales glabræ.
      - *Capilli*
        - *Plani*, Molles.
        - *Pauci*, Subalbidi.
        - *Tardè* naſcentes.
  - *Humidiorẽ*: ab
    - *Ipſis*: & ſumuntur ab
      - *Actionibus*
        - *Appetentia* ad Venerem mediocris & potentia.
        - *Semen* multum, tenue, fluidum, ſemicoctum, candicans, ſpumoſum, tepidum, & minus fœcundum.
        - *Tarda* erectio, & uelox emiſsio.
      - *Paſsionibus*
        - *Offenſio* à Venere minor.
        - *Infœcunditas.*
    - *Partibus* adnatis. Pili
      - *Subflaui*, Flaui, Plani, Molles, Tenues.
      - *Non* multi.
      - *Tardè* naſcentes.
  - *Sicciorẽ*: ab
    - *Ipſis*: & ſumuntur ab
      - *Actionibus*
        - *Appetitus* ad Venerem paucus, potentia pauca.
        - *Semen* paucum, modicè craſſum, ſubobſcurum, inæquale, moditè calens.
        - *Mediocritas* in erectione, & tarditas in emiſsione.
      - *Paſsionibus* extrinſecis
        - *Offenſio* à Venere.
        - *Infœcunditas.*
    - *Partibus* adnaſcentibus. Pili
      - *Aſperi.*
      - *Craſsi.*
      - *Non* plurimi.
      - *Non* citò naſcentes.
      - *Non* nigri.
      - *Non* magni.
      - *Non* criſpi.
      - (all:) Sed medij.

- **XII.** *Signa* cõpoſitionem indicant reliquarum partiũ uel
  - *Externarum*, quarum uitium facilè dignoſcitur, cum ſenſibus pateat: ut
    - *Capitis.*
    - *Thoracis.*
    - *Opertæ.*
    - *Scoptulæ.*
    - *Humerorum.*
    - *Brachiorum.*
    - *Manuum.*
    - *Coxarum.*
    - *Femorum.*
    - *Tibiarum*, Pedũ, &c.
  - *Internarum*: quarum aliæ cognitu
    - *Faciles*: ut
      - *Veſica* paruitas, & ſitus eminens, tumore in pectine circumſcripto, ſi quando urinam tardius excerint, apertè deprehenditur.
      - *Vteri* paruitas & ſitus à natura alienus, & alia eius uitia, obſtetricibus etiam tactui ſunt manifeſta.
    - *Difficiles*: ut
      - *Meatus* à ueſicula fellis, cum non exiguam bilis portionem ad imam uentriculi partem feratur, cognoſcitur ex bilioſo uomitu quotidiano, quamuis totum corpus ſit pituitoſum: alui excrementis bile flaua minimũ tinctis.
      - *Reliquarum* internarum partium, ut non certiſsima ſcientia, ſed artificioſa tantùm coniectura cognoſcatur, quam cognoſcendi facultatem corporum diſſectio, & actionum & utilitatum notio ſuppeditat.

XIII. *Ad*

XIII. *Adminiſtratio*, ſeu cura, ſeu potius conſeruatio corporis ſalubris, ac quidem conſtitutionis

- *Optimæ* ſuis indicationibus perficitur. Quare quid agendum ſit indicat corporis optima cóſtitutio, quæ conſeruanda eſt. Conſeruatur autem ſimilibus. Quoniam ſimile ſimili nutritur. Similia autẽ ſunt temperatiſsima, quæ neq; temperiem neq; compoſitionem, neq; unionem immutant. Huiuſmodi ſunt Res nõ Naturales, quæ corpori neceſſariò occurrunt. Hæc autem inſtituenda ſunt ſecundum
  - *Qualitatem* ſimillimã, hoc eſt tẽperatiſſimam. Itaq;
    - *Aer* conuenit temperatus, ne calorem augeat uel minuat.
    - *Cibus* & Potus ſit temperatus in omnibus ſuis qualitatibus: & qui temperatum optimumq; ſanguinem generet.
    - *Exercitium* omnibus corporis partibus ſit commune. Vnde paruæ pilæ ludus maximè ex uſu eſſe uidetur.
    - *Somnus* ſit temperatus, primùm in latere dextro, deinde ſiniſtro.
    - *Inanitio* fiat excrementorum alui in qualitate laudabilium, & quotidie redditorum. Seminis uerò, cum, motu neq; concitatiore neq; tardiore, ſed temperato.
    - *Animi* affectus ſint tranquilli, ut lætitiã moderata.
  - *Quantitatem* moderatiſsimam. Itaq;
    - *Exercitium* eo continuandum, quo corpus primum ceperit laſſari, & modico ſudore perfundi, floridusq; color oritur, tunc ab exercitatione deſiſtendum.
    - *Cibus* & potus ſit tantus, quantum concoquere poſsit optima conſtitutio.
    - *Somnus* conuenit mediocris.
    - *Excrementa* proportionem reſpondentem habeant ijs, quæ aſſumpta & concocta fuerunt.
    - *Venus* ſit moderata.
    - *Animi* affectus omnes immodici fugiendi.
  - *Tempus* commodum. Sic
    - *Cibus* & põtus non exhibendus, niſi peracta in membris tertia concoctione, & ſenſus ſuctionis ſeu fames adfuerit.
    - *Exercitium* poſt primam, ſecundam & tertiam concoctionem adhibendum.
    - *Somnus* ſit nocturnus, & poſt corporis refectionem.
    - *Excrementa* tempore opportuno excernenda.
    - *Venus* poſt primum ſomnum exercenda, excrementa tum alui tum ueſicæ prius depoſitis.
- *Deflectentis*: quæ ut fieri debeat, indicat tum
  - *Temperatura*
    - *Simplex*
      - *Calidior*
      - *Frigidior*
      - *Humidior*
      - *Siccior*
    - *Compoſita*
      - *Calidior* & ſiccior
      - *Calidior* & humidior
      - *Frigidior* & ſiccior
      - *Frigidior* & humidior
    - Quæ ſui conſeruationem indicat. Nam quatenus per ſe nũc bona eſt, eatenus conſeruanda eſt in ſua temperie: quatenus uerò ad optimã conſtitutionem à qua deflectit referatur, ad optimam traduci poſtulat. Sed de hac in neutrorum cura tractabimus, nunc tantũ de temperatura deflectente, ut nunc & per ſe bona agentes. hæc inquam ſemper conſeruanda eſt. Seruatur autem ſuis ſimilibus. Similia autem ſunt, quæ ipſi temperaturæ maximè reſpondent. Itaq; quantũ temperatura iſta excedit tempetaturam optimam, tantũ quoq; Res non naturales excedant, Res non naturales optimæ conſtitutionis. Si namq; temperatura iſta uno gradu fuerit calidior temperatura optima, uictus quoq; ratio uno gradu calidior optima uictus ratione eſſe debet. Sin unico gradu frigidior fuerit tẽperatura, uictum quoq; unico gradu frigidiorem eſſe conuenit ab optimo uictu. Atq; eadem ratio cum cæteris temperaturis, &c. habenda eſt.
  - *Compoſitio* deflectens, non tamen ita, ut iam inſalubris ſit, ſed aut nulla afficiat moleſtia hominẽ, aut ſanè exigua, & ferè inſenſibili. Itaq; ſic per ſe cõſiderata, ſemper ſui conſeruationem indicat, ut ſcilicet in eo ſtatu conſeruetur, ne ulterius lædatur. Quòd ſi uerò optimæ cõpoſitioni conferatur, cõpoſitio deflectẽs ad eam reduci poſtulat. Verùm reductio nõ in omnibus poſsibilis, & cõſeruatio in omnibus non eadem. Siquidem
    - *Magnitudo*
      - *Excedens*, ſui diminutionem indicat: quod cõmodè fiet quiete & alligatione.
      - *Deficiens*
        - *Ventriculi*, ſui conſeruationem indicat: ut uentriculus paruus, pauca quantitate cibi & proba qualitate conſeruetur.
        - *Partis* alterius, indicat auctionem ſui: quod fiet frictione moderata, exercitio, & ijs quæ ſanguinẽ attrahere poſſunt.
    - *Numerus*
      - *Auctus*, indicat ſui ablationem.
      - *Diminutus*, uel partium
        - *Carnoſarum*, hęc regenerari poterit.
        - *Spermaticarum*, reſtitui nequit.
    - *Cõformatio* hoc eſt
      - *Figura*: *Curua*, *Obliqua*, *Valga*, *Vara* — Correctione indiget: qđ in infantib. tantũ fieri poterit formatione & ligatione.
      - *Cauitas* nimis
        - *Ampla*, ſui minutionem indicat. quod fiet in creſcentibus tantùm quiete & alligatione.
        - *Parua*, indicat ſui auctionem, quod exercitatione commoda fiet.
      - *Meatus*
        - *Magni* minuendi quiete, &c.
        - *Parui*, dilatandi uictu attenuante.
      - *Superficies*, quæ *Victu* / *Medicamentis* — Emendanda.
    - *Situs* tranſpoſitione indiget, &c.

AD *eundem modum partium temperaturæ ſanæ & compoſitiones adminiſtrandæ ac curandæ.*

XIII. *Corpora*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0288-8
DFG

XIIII. *Corpora* ſalubria in ſpecie uariantur tū ratione

- *Aetatis.* Sic
  - *Infantium*
    - *Cognitio*, hoc eſt
      - *Natura.* Complexio humida: compoſitio proba.
      - *Signa.* A die ortus uſq; ad annos quatuor perdurat.
    - *Cura* ſeu cōſeruatio, q̄ ſuis indicationib. perficitur. Quare q̄d ſit agendū, indicat tū
      - *Compoſitio.* Nam infans ad eā magnitudinē perductus, ut alimenti copiā in utero capere nō poſsit, aut etiā aerem inſpirare cupiat, calcitat & acetabula diſrumpit: & in lucem prodit aut formatus
        - *Bene.* Huiuſmodi ſui conſeruationem indicat. Itaq; poſt mundificationem infantis, faſcijs deligandus, ſed corpori prius toti ſale modicè inſperſo, quo cutis denſior ſolidiorq́; reddatur.
        - *Malè.* indicat ſui correctionem. Itaq;
          - *Obſtetrix* membra aptè formabit, & præſertim caput ad figuram ſphæræ utrinq; leniter compreſſæ, palpebras eleuabit, quibus ex ore aquam inſtillabit, & purgabit oculos, ſicuti & aures & nares, leuiter comprimendo, & anum digito minimo aperiet, ut paulò pòſt meconium excernat. Eſt id excremētum, quod à iecore ex ſanguine menſtruo delatum fuit ad inteſtina infantis, dum in utero permanſit, nihil ore ſumens, id uerò fœculentum & uſtum eſt & nigrum, ad picis modum: & ſalē cuti inſpergat, uena umbilicali quatuor digitis à uentre ſcindenda acuto ſcalpro aut forcipe, deinde ſanguis exprimendus, reliqua pars prope umbilicū liganda ualidè, ut deinde intra tertium aut quartum diem, ut fieri ſolet, decidat. Lanæ deinde floccus ſuperponatur umbilico, aut ex panno linteo lacero, penicillus, aut linimentum conceptum, fiat cum pauco rizo toſto, aut cineris flore. Deinde faſcia obuoluatur umbilicus, deinde toto corpore unctus oleo, obuoluatur infans pannis mollibus, & leuiter comprimentibus, &c.
      - *Temperatura*, ſcilicet humidior quæ ſimilibꝰ conſeruanda. Itaq; uictus ratio inſtituta, ſecūdum
        - *Qualitatē* ſimilem, id eſt humectantē: atq; uel uſq; ad annum
          - *Secundum.* Sic
            - *Recens* infantulus primò quidem faſcijs deligandus: deinde mel digito lingendum detur, ut appetitus proſecutionis alimenti excitetur, & ſugere incipiat, oblectamento dulcedinis motus.
            - *Lacte* matris, uel nutricis boni habitus corporis & regiminis pro alimento utatur. A ſexto ætatis menſe etiā interdum offa panis in iure pullorum malaxti, nec nō amygdalaris, piris ac pomis aſsis cum ſaccharo uti poterunt. A carnibus uerò & uino prorſus abſtineāt.
            - *Loco* exercitij proſunt uagitus & uociferatio, nec nō motus nutricis, quæ corpus ipſius moueat, aut in cuna, aut lectulo pendenti.
            - *Inanitione* utatur per
              - *Frictiones* blandas ex oleo.
              - *Balnea* crebra aquarum tepidarum.
            - *Ab* iracundia & fletu nimio canendus.
          - *Tertium* & quartum, à ſecūdo ſcilicet. Sic
            - *Aer* conuenit temperatus.
            - *Cibus* fit
              - *Ius* carnium.
              - *Caro*
                - *Hœdina.*
                - *Vitulina.*
                - *Veruecina*, Auium.
              - *Oua* ſorbilia.
              - *Ex* piſcibus, parui.
              - *Ex* fructibus
                - *Pruna*, Vua paſſa.
                - *Nuclei* pini.
                - *Amygdalæ*, &c.
            - *Potus.* Aqua.
            - *Exercitatio* conuenit libera & ſine contentione. Item fridio ex oleo.
            - *Balneum* aquæ dulcis.
            - *Animus* ſit tranquillus. Quare pædagogo indigebunt, qui impetus & uitia eorum compeſcat.
        - *Quantitatem* iuſtam. Sic
          - Ab initio parum lactandus eſt infans, & bis aut ter uel quater in die. Et cum ſuſpicio eſt lactis uitioſi, manè bis aut ter emulgendum eſt, antequam ſugat infans.
        - *Tempus* commodum. Sic
          - *Non* exercendus infans poſt lactis ſuctionem.
          - *Balneandus* eſt cum ſurrexerit à matutino ſomno.
          - *Ab* uno anno uſque ad duos lactandus, uel quouſq; primores dentes emittat.
  - *Puerorum*, *Puberum*, *Adoleſcentum*, *Iuuenum*: Cognitio & cura. Vide in ſequentibus, ſignum ☙.
  - *Senum*, &c. Cognitio & cura. Vide in neutrorum curatione, cùm correctione potius quàm conſeruatione indigeant.
- *Officij.* Sic de
  - *Laborantium*, *Ocioſorum*, *Iter* agentium, *Nauigantium*, &c.: *Cognitione* & cura. Vide in neutrorum curatione.

- *Puerorũ*, adoleſcentũ & iuuenũ corpora ſalubria conſeruanda quoque ueniũt. Itaque
  - *Puerorũ* & puberum
    - Cognitio hoc eſt
      - *Natura.* Sic
        - *Puerorum* calida eſt & humida. Calida quidem non minus atq; infantium: humida uerò non eodem gradu. Siquidem omne animans ab ipſo ſtatim ortu ſiccius indies efficitur. Et eſt ab anno quarto uſq; ad ſeptimum.
        - *Puberum*, calida eſt, & minus humida quàm puberum. Et eſt ab anno ſeptimo uſque ad 14. uel 18.
      - *Signa*
        - *Puerorum* / *Puberum*: Numerus annorum manifeſtat. Eorum uerò ſalubritatem, tum temperatura bona, cum compoſitio inculpata.
    - *Cura*, ſuis indicationib. perficitur Quare quid ſit agendum, indicat eorum natura ſeu temperatura, quæ conſerunda eſt ſimilib. Quod fiet uictus ratione inſtituta ſecundum
      - *Qualitatem* ſimilẽ: uidelicet humectãtem. Quare
        - *Aer* ſit purus & temperatus.
        - *Frictio* ex oleo in uſu eſt.
        - *Exercitium* mediocre.
        - *Balneo* interdum utatur aquę tepidæ.
        - *Cibus* ſit
          - *Ius* carnium.
          - Caro
            - *Pullorum*, Vitulina.
            - *Veruecina.*
            - *Auium*, &c.
          - *Amygdalarum.*
          - *Oua* ſorbilia.
          - *Ex* fructibus
            - *Amygdalæ.*
            - *Vua* paſſa.
            - *Pruna.*
            - *Poma* / *Pira.*: Cocta cum ſaccharo.
        - *Potus*, Aqua fontana
        - *Animus* ad obſequelam & temperantiam exercendus probis conſuetudinibus, & grauibus, & diſciplinis, quæ animo modeſtiam pariant, inſtruendus: uel alia arte.
      - *Quantitatem* commodam. Sic
        - *Frictio* & exercitium moderatum, ne corporis incrementum impediatur.
        - *Cibus* & potus moderatus: & ter uel quater in die.
        - *Somnus* paulò longior quàm adoleſcentum.
      - *Tempus* commodum. Sic
        - *Fricandi* ac lauandi tempus eſt, cum à matutino ſomno ſurrexerint, deinde luſerint, ac iam cibum petant.
        - *Balneo* raró utantur, & non niſi dum luctari condiſcunt.
      - *Ordinem* decentem. Sic
        - *Cibus* & potus balneum ſequatur.
        - *Exercitium* ante cibum inhibendum.
  - *Adoleſcentũ*, & iuuenum
    - *Cognitio*, hoc eſt,
      - *Natura* Calida & ſicca eſt.
      - *Signa*
        - Ab anno 14. uſq; ad annum uigeſimumquintum perdurat.
        - *Temperatura* / *Compoſitio*: Non læſa. Vnde actiones probæ.
    - *Cura*, indicationib. perficitur. Quare quid ſit agendum indicat tẽperatura quę conſeruanda eſt ſimilib. quod cõmodè fiet uictus ratione ordinata ſecundum
      - *Qualitatem* ſimilem, hoc eſt mediocriter calefacientem & ſiccantẽ. Quare
        - *Aer* ſit in calido & frigido temperatus, & modicè ſiccus.
        - *Frictio* prius linteolo, deinde cum oleo, modicè uelox.
        - *Exercitium* ſit mediocre uel
          - *Armorum.*
          - *Pilæ.*
          - *Saltus*, &c.
        - *Balneum* aquæ dulcis modicè calidum.
        - Cibus ſit
          - Caro
            - *Caponum*, Gallinarum.
            - *Perdicum*, Phaſianorum.
            - *Hædina*, Vitulina, &c.
          - *Ex* piſcibus, ſaxatiles.
          - *Ex* oleribus
            - *Endiuia.*
            - *Lactuca.*
            - Cichorium, &c.
          - Ex *fructibus*
            - *Amygdalæ.*
            - *Vua* paſſa, &c.
        - *Potus.* Vinum album dilutum optimè.
        - *Somnus* moderatus.
        - *Venus* moderata.
      - *Quantitatẽ* debitam. Sic
        - Exercitium fiat, dum corpus intumeſcat, & color illi floridus appareat, ſudorq; cum calido uapore miſtus, tum exercitatio inhibenda.
        - *Frictio* ſit, dum floridus color in cute appareat, tum artuum flexibilitas & habilitas ad omnem motum.
      - *Tempus* commodum. Sic
        - *Exercitatio* adhibenda, cum heſternus cibus duplici concoctione iam prorſus ſit confectus, expulſis prius excrementis tum alui, tum ueſicæ.
      - *Ordinem* decentem. Sic
        - *Frictio* præcedat exercitium, ne periculum rumpendi alicuius, nec obſtruendi uereatur.
        - *Cibus* ſequatur exercitium.
        - *Somnus* cibum ſequatur, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0290-1

LIBRI SECVNDI

PARS II. ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ΄.

De Cognitione & curatione corporis inſalubris in genere.

Abſolutæ prima huius libri parte, in qua de corpore ſalubri egimus, ad alteram ſiue ſecundam, quæ de corpore inſalubri tractat, tranſeundum erit.

- *Corpus* itaq; inſalubre tū in
  - *Genere*, habetur ex eius
    - *Cognitione*, hoc eſt
      - *Cauſarum*: uidelicet
        - *Materiæ*. Sic corpora inſalubria ſunt
          - *Simpliciter*
            - *Semper*: ægrotabilia in ſummo tam in temperatura quàm compoſitione, & utroq; ſimul. Rarò quidem talia naſcuntur, & nata nō diu uiuunt. Talia ſunt inſanabilia.
            - *Vt plurimum*: ægrotabilia tam in temperatura quàm compoſitione & unione. Talia ſæpe contingunt, ſed rarò ſuperſunt. Et uix ſanabilia ſunt.
          - *In præſentia*, ſeu ut nunc, ægrotabilia in temperatura, uel compoſitione, uel utroq; ſimul. Huiuſmodi frequentiſsimè reperiuntur, & ſunt ſanabilia, ſi nullus error contingat.
        - *Formæ*, id eſt
          - *Morborum*. Vide A.
          - *Symptomatum*. Vide ſuprà in libro primo, in Pathologia.
        - *Efficientis*: id eſt, Cauſarum
          - *Morborum*. Vide in ſequentibus ſignum B.
          - *Symptomatum*. Vide in ſequentibus ſignum C.
      - *Signorum*. Vide in ſequentibus ſignum D.
    - *Curatione*. Vide in ſequentibus, ſub ſigno E.
  - *Specie*. De quo poſt generalem Curationem.

De Morborum differentijs.

- A. *Morborum* differentiæ ſumū tur à
  - *Cauſis* conſtituentibus, Sic alij
    - *Similarium* partium: & uel
      - *Simplex*
        - *Calidus*.
        - *Frigidus*.
        - *Humidus*.
        - *Siccus*.
      - *Compoſitus*: & uel
        - *Sine* materia
          - *Calidus* & humidus.
          - *Calidus* & ſiccus.
          - *Frigidus* & humidus.
          - *Frigidus* & ſiccus.
        - *Cum* materia
          - *Phlegmone*.
          - *Eryſipelas*.
          - *Oedema*.
          - *Scirrhus*, &c.
    - *Inſtrumentalium*, hoc eſt uel in
      - *Conformatione*, id eſt
        - *Figura*.
        - *Cauitate*.
        - *Leuitate*.
        - *Aſperitate*.
      - *Numero*
        - *Abundante*.
        - *Deficiente*.
      - *Magnitudine*
        - *Maiore*.
        - *Minore*.
      - *Situ*. ——————
      - Et uel
        - *Simplex*.
        - *Compoſitus*.
    - *Vtrique* parti communis. Vnitatis ſolutio.
  - *Accidentibus*. Vide in ſequentibus ſignum ☞

- **Morborum differentiæ ab accidētibus, ſumuntur à**
  - *Qualitate* ſeu more. Sic morborum alius
    - *Benignus*, cuius natura ſeu ſpecies, & ſymptomata ſuperuenientia non ſunt mala: uerbi gratia, ſi morbus fuerit ephemerus, aut tertianus, &c. Si pulſuum adſit bonitas, mens & uires conſtent, facilis tolerantia, facilis anhelitus, facies ſimilima ſanis, &c. fuerit.
    - *Malignus*, cuius ſpecies & ſymptomata ſuperuenientia; multa, diuturna, ualida & maligna ſunt: cuiuſmodi eſt peſtis, difficilis tolerantia, pulſuum malitiæ, ſpirandi difficultas, facies ſanis diſsimilima, aures frigidæ, oculi caui, color faciei niger, uel uiridis.
  - *Quantitate*. Sic morborū alius
    - *Magnus*, cuius ſymptomata multa, magna & uehementia ſunt, uel qui uehemens eſt, & in ſpecie plurimum auctus: ut magna intemperies calida, magnum uulnus, quod magnum locum occupat.
    - *Paruus* magno contrarius eſt qui parum à ſanitate recedit, ut uulnus paruam occupans partem. hi Medici auxilio non indigent, ſed ſola Natura curantur.
  - *Loco*. Sic morborum alius parti
    - *Proprius*, cuius pars per eſſentiam & propria affectione laborat, & proprijs accidentib. dignoſcitur.
    - *Improprius*, ꝗ ex συμπαθεία, hoc eſt per compaſsionē, ſeu conſenſum fit, aut
      - *Tranſmiſſo*
        - *Vapore*, qui à uentriculo ſurſum ad caput fertur.
        - *Humore*, qui ſurſum ad caput fertur, ipſumq; diſtendit ac calefacit.
      - *Non* tranſmiſſa aut
        - *Materia* aliunde præparata: ut in uoce ſpiritus.
        - *Facultate*: ut in crure reſoluto animalis facultas per neruum.
  - *Aetate*. Sunt namq; morbi peculiares
    - *Pueris*
      - *Infantulis* nempe
        - *Vlcera* oris.
        - *Vmbilici* inflationes.
        - *Aurium* humiditates.
        - *Variolæ*.
        - Morbilli, &c.
      - *Aetate* prouectioribus
        - *Febres*.
        - *Conuulſiones*.
        - *Alui profluuia*, etc.
      - *Adoleſcentibus*
        - *Aſthma*.
        - *Lumbrici*.
        - *Strumæ*, Verucæ, &c.
    - *Iuuenibus*
      - *Febres* acutæ, Tabes.
      - *Sputum* ſanguinis.
      - *Comitiales* morbi, &c.
    - *Conſiſtentibus*
      - *Pleuritides*, Pulmoniæ.
      - *Phrenitides*, Dyſenteriæ.
      - *Choleræ*, Lienteriæ, Quartanæ, &c.
    - *Senibus*
      - *Aſthmata*, Deſtillationes, Tuſſes.
      - *Apoplexiæ*, Vertigines, Tremores.
      - *Vrinæ* ſtillicidia.
      - *Morbus* articularis.
      - *Pruritus*, &c.
  - *Tempore*
    - *Morbi*
      - *Totius*. Sic morborū alij
        - *Acuti*, quorū motus eſt uelox, & citò pericula adueniunt: & uel
          - *Proprij*
            - *Exactè*, qui ad decimumquartum extenduntur diem.
            - *Non* exactè, qui ad uigeſimū extenduntur diē.
          - Peracuti
            - *Exactè*, qui quarto die uel citius finiuntur.
            - *Non* exactè, qui in diem ſeptimum, aut intra hebdomadam unam propagantur.
        - *Non* acuti, quorum alij
          - *Breues*, qui citò terminantur: ut febris ephemera.
          - *Longi*, qui ad multos dies extenduntur, ut febris quartana, & tumores duri præter naturam.
      - *Partium*. Habent namq; morbi ſua tēpora, quæ ætates appellamus, metaphora ſumpta ab animalib. Vt enim hæc poſtquam genita ſunt ad uigorē uſq; augentur, ſubinde uerò tabeſcentia ad extremam uſq; corruptionē perueniunt, ſic etiam morbi iuxta primam eorundem generationis conſtitutionem, uia quadam ad uigorem uſq; progrediuntur atq; increſcunt, donec pro incrementi prioris portione decreſcentes in totum diſſoluantur. Vt autē non omnia animalia ad extremam ac cōſtitutam à Deo uſq; ſenectutem perueniunt, atq; omnes ætates pertranſeunt, ita nec omnes morbi ob eorum malitiam ac ægrotantium imbecillitatem, ſingula tempora attingere poſſunt. Sunt autem tempora morborum numero quatuor
        - *Principium*, eſt totius morbi pars, quæ cruditatis ſignis definitur. Quandiū enim cruditatis ſigna ſeu excrementa cruda apparuerint, morbi erit principium.
        - *Augmentum* ſeu incrementū, ſeu aſcenſus, eſt id quod ſtatim poſt principium incipit: in quo parum cocta excrementa apparent, & ad uigorē uſque durat.
        - *Vigor* ſeu ſtatus, eſt uehementiſsimum totius morbi tempus, in quo probè & integrè cocta excrementa apparent.
        - *Declinatio*, eſt quod uigorem ſequitur, in quo quantitate diminuta ſunt excrementa.
    - *Anni*. Sunt namq; morborum alij
      - *Verni*, Aeſtiui
      - *Autumnales*
      - *Hyemales*
      - De quibus ſuprà in libro primo, & parte prima.

De Cau-

De Cauſis morborum ſimilarium in genere.

- B. *Cauſa* morborum partium uel
  - *Similarium*
    - *Simplicium*. Vide in ſequentibus, ſub ſigno ✻
    - *Compoſitorū*, ex intēperie
      - *Sola*
        - *Calidorum* & humidorum, Calidæ & humidæ.
        - *Calidorum* & ſiccorum, Calidæ & ſiccæ.
        - *Frigidorum* & humidorum, Frigidæ & humidæ.
        - *Frigidorum* & ſiccorum, Frigidæ & ſiccæ.
        - *Calidorum* & frigidorum, Calidæ & frigidæ
        - *Humidorum* & ſiccorum, Humidæ & ſiccæ.
          - (these two:) Faciunt intemperiem inęqualem in toto uel in parte.
      - *Cum materia*
        - *Calidorum* & humidorum, ut Phlegmones, Sanguis calidus & humidus.
        - *Calidorum* & ſiccorum, ut Eryſipelatis, Bilis flaua calida & ſicca.
        - *Frigidorum* & humidorum, ut Oedematis, Pituita frigida & humida.
        - *Frigidorum* & ſiccorum, ut Scirrhi, Atra bilis frigida & ſicca.
  - *Inſtrumentalium*
    - *Simplicium*
      - *Conformationis*. Vide in ſequentibus, ſub ſigno **.
      - *Numeri*
        - *Deficientis*, uel partis
          - *Reſectio*.
          - *Vſtio*.
          - *Putrefactio* uel ob
            - *Medicamenta*, quę ſuapte natura putrefacere poſſunt.
            - *Excrementa* in ipſo animali genita.
            - *Ea*, quæ tranſpirationem impediunt.
          - *Refrigeratio* nimia.
        - *Superflui*
          - *In* utero
            - *Naturali* ſpecie. Vtilis materiæ multitudo.
            - *Specie* præter naturā. Inutilis materiæ multitudo.
          - *Extrinſecus*
            - *Caro* ſupercreſcens in ulcere.
            - *Pterygion* in oculis.
      - *Magnitudinis*
        - *Aucta*
          - Vtilis materiæ magnitudo.
          - *Virtus* ualida.
        - *Minuta*
          - *Vtilis* materiæ defectus.
          - *Potentia* non ualida.
      - *Compoſitionis* præter naturam
        - *Poſitionis*
          - *Subitarius* & uehemens motus.
          - *Intemperies* humida in articulis, à qua ligamenta humefiunt & luxantur nimium.
          - *Fractio* ſuperciliorum in finibus coxarum.
          - *Prominentia* ſuperficiei ab initio cotylæ.
            - (these four:) Hæc omnia inter luxationum cauſas enumerantur.
          - *Meatus* à peritonæo ad teſticulos pertingēs dilatatus uel ruptus, &c.
        - *Conſenſus*
          - *Inepta* coaleſcentia partium.
          - *Ventriculum*
          - *Ligamentum*
            - (these two:) Laxum, intentum aut ruptum, &c.
    - *Compoſitorum*, facilè inueniuntur. Quoniam ex ſimplicibus iam dictis componuntur.
  - *Vtriſq;* communium (id eſt, unitatis ſolutionis)
    - *Simplicium*
      - *Interna*, ut
        - *Motus* repentinus, inæqualis & ualidus. Idcirco ueteres antequam ſe mouebant, ungebant ſe prius & fricabant.
        - *Humores*
          - *Acres* ſeu erodentes.
          - *Praui*.
        - *Plenitudo* ad uaſa.
      - *Externa*
        - *Erodentia*, ut
          - *Ignis*.
          - *Medicamenta* acria & cauſtica.
        - *Tendentia* & rumpentia
        - *Frangentia* & contundētia
          - (these two:) Vt
            - *Caſus* ab alto.
            - *Corpus* ualidum & durum irruens.
        - *Incidentia*, ut
          - *Acuta*
          - *Ad* ſecandum habilia.
    - *Compoſitorum*, ex iam dictis facilè cognoſcuntur.

- *Cauſæ morborum partium ſimilarium ſimplicium, uel*
  - *Calidorum*
    - *Internæ*
      - *Putredo* humorum, & maximè bilis, totius uel partium, in quibus hi putreſiunt, ut in eryſipelate, herpete, phlegmone, carbunculo, tertiana febri, &c.
      - *Conſtipatio.* Hæc cute dēnſata per frigus, balneum aquæ aluminoſæ uel alterius quod huiuſmodi uaporum tranſpirationem prohibet: qui ſi ſint fuliginoſi, febrem cumulati accendunt.
    - *Externæ*
      - *Vicinitas* corporis calidi, ut
        - *Ignis.*
        - *Solis.*
        - *Aeris* calidi, &c.
      - *Motus*
        - *Corporis* magnus, qui facit uel
          - *Laſsitudinem*, ſi eſt ſaltem in
            - *Muſculis.*
            - *Articulis.*
          - *Febrem*, ſi cor unà cum toto corpore afficiatur.
        - *Animi*, ut ira, quæ propter motum nimium ſanguinis circa cor, febrem interdum accendit.
      - *Alimenta* calida, acria, ut
        - *Allium.*
        - *Porrum.*
        - *Cepa.*
        - *Vinum* uetus, &c.
      - *Medicamenta* acria, & alexiteria, & amuleta, &c.
  - *Frigidorum*
    - *Internæ*
      - Pituita.
      - *Rarefactio* totius uel partis, calorem natiuum diſsipans, ut
        - *Medicamenta* rarefacientia.
        - *Aer* circumfuſus calidus.
      - *Conſtipatio* maxima totius uel partis, facta
        - *Interceptione* arteriarum propter uel
          - *Sanguinis* redundātiam, ita ut nullus in ipſis uacuus relinquatur locus, in quem arteriæ dum attolluntur, aerem frigidum attrahere poſsint.
          - *Orarum* obſtructionem, ita ut excrementa nullam habeant tranſpirandi uiam.
        - *Aere* frigido.
        - *Aquis* frigidis & aſtringentibus.
        - *Vinculis* uiolentis.
    - *Externæ*
      - *Vicinitas* corporis frigidi: ut
        - *Aeris.*
        - *Aquæ.*
        - *Glacei.*
        - *Niuis*, &c.
      - *Motus* immodicus.
      - *Ocium.*
      - *Cibus* & potus
        - *Qualitate* frigidus.
        - *Quantitate* nimia ſumptus, &c.
      - Medicamentum frigidum, ut
        - *Papauer.*
        - *Cicuta.*
        - *Mandragora.*
        - *Hyoſciamus*, &c.
  - *Humidorum*
    - *Internæ*. Pituita.
    - *Externæ*
      - *Aeris* & temporis conſtitutio humida: ut imbres plurimi.
      - *Aquarum* dulcium crebræ balneæ.
      - *Cibus* & potus copioſior, & natura humidior.
      - *Somnus* longior.
      - *Vita* ocioſa.
      - *Vita* ignauia.
      - *Mollis* educatio.
      - *Animi* tranquillitas.
      - *Medicamenta* potentia humida.
  - *Siccorum*
    - *Internæ*
      - *Atra* bilis.
      - *Tranſpiratio* plurima.
    - *Externæ*
      - *Aeris* conſtitntio ſicca.
      - *Aquæ* naturam habentes
        - *Sulphuris.*
        - *Nitri.*
        - *Aluminis*
      - *Cibus* / *Potus*
        - *Parcior*, & natura ſiccior.
      - *Medicamenta* exiccantia.
      - *Labores* / *Curæ* / *Vigiliæ*
        - *Immodicæ.*

Cau-

** *Cauſæ* morborũ inſtrumentalium ſimplicium conformationis

- *Figuræ* uitiatæ
  - *Malus* conformator
    - *In* utero matris, ob
      - *Motus* naturalis ſpermatis impedimentum.
      - *Nimiam* materiæ quantitatem.
      - *Materiæ* qualitatem non idoneam.
    - *Extrinſecus*, ob errorẽ uel
      - *Obſtetricis* in
        - *Inuoluendo* faſcijs infantem adhuc mollem & fluxilem.
        - *Erigendo*, reponendo & mouendo uehementius, ut per ſtationem & ambulationem.
        - *Deligando* ſtrictius partem aliquam.
      - *Illius* ipſius, in
        - *Mouendo* immodicè, ut cùm ægrotus membrum ad uſum accõmodet, priuſquam firmus conſtiterit callus.
      - *Medici*, in
        - *Deligando* & formando membra nõ probè, & ipſorum figuram inuertendo.
  - *Plenitudo* uel defectus
    - *Partis* unius, cuius figura deprauatur uel
      - *Primaria* ratione, ut
        - *Naſus* ſimus, *Aures* acutæ, *Labra* craſſa — Elephantiaſi uidentur. Atq; in totum qui ſic laborant, ſatyris ſimiles ſunt.
        - *Nares* acutæ, *Collapſa* tempora, *Oculi* concaui, *Scapulæ* & brachia in alarũ modum porrectæ — In phthiſicis deprehẽduntur.
      - *Per* accidẽs ob
        - *Neruorum* reſolutionẽ, & trahitur à muſculis, qui adhuc actione ualent.
        - *Conuulſionem*, & à muſculis trahitur conuulſis.
        - *Phlegmonem*, *Scirrhum*, *Præduram* cicatricem inductam — Omnes partes proximas intendendo trahunt.
        - *Diſſectionem* *Tendonum*, *Neruorum* — Quemadmodum in reſolutis.
    - *Corporis* totius, ut *Elephas*, *Tabes* — Qui morbi planè formam immutant.
- *Aſperitatis*
  - *Humores* acres, *Medicamenta* abſtergentia, *Puluis*, *Fumus* (*Puluis*, *Fumus* — Vt in oculis.) — Huiuſmodi uitia in oſſibus & carnibus uidere eſt. *Si autem hi fuerint ualentiores, in oſſe cariem efficiunt, in carne uerò ulcus. Si autem modicè ſint, ſolùm* aſperitatem gignunt.
- *Leuitatis*, humor
  - *Pinguis*.
  - *Viſcoſus*.
- *Cauitatis*, ſeu meatus partium internarum omnino amiſſi, aut læſi per
  - *Coalitum*, ut ſi ſuperficies interna exulceretur, & poſtea coaleſcant partes.
  - *Anguſtiam*
    - *Caruncula*, uel tuberculum.
    - *Phlegmone*, Scirrhus, abſceſſus, & cæteri tumores præter naturam inſtrumẽti internam cauitatem comprehendentes.
  - *Obſtructionem*
    - *Humor* lentus & craſſus.
    - *Callus*.
    - *Grumus*.
  - *Compreſſionem*, ut ſi aliquid extrinſecus incidat & uehementius comprimat.
  - *Subſidentiam* in ſeſe
    - *Aſtringentia*, frigus.
    - *Siccantia*, ſeu arefacientia.
    - *Facultas* retentrix immodicè mouens.
  - *Patefactionem*
    - *Excretricis* facultatis motus immodicus.
    - *Contentricis* imbecillitas.
    - *Medic.* aut aqua aperiendi uim habens.
    - *Mollicies* immodica inſtrumentorum.
    - *Aer* humidus & calidus.

De Symptomatum cauſis, Facultatis animalis ſenſificæ, uiſus aboliti, debilis & deprauati.

- **C. *Cauſæ* ſymptomatum uiſus aboliti, debilis, deprauati**
  - *Facultatis.* (Intelligo autem per facultatem ſpiritus uiſuales.) Eſt igitur læſio uel in
    - *Spiritibus*, q ſunt uel
      - *Multi*
        - *Puri*, & hi res, quæ porrò diſtant, uidere poſſunt.
        - *Impuri*, hoc eſt uel nimis
          - *Craſſi*
          - *Turbidi*
          - *Obſcuri.*
          - *Fiunt autẽ* tales propter cerebri morbum uel,
            - *Similarem* intemperiem
              - *Simp.*
                - *Calidam.*
                - *Frigidam.*
                - *Humidam.*
                - *Siccam.*
              - *Compoſ.*
                - *Calid.* & humid.
                - *Calid* & ſicc.
                - *Frigid.* & humidã.
                - *Frigidam* & ſiccam
            - *Inſtrumentalẽ*, etſi hi magis impedire quàm uitiari poſſint.
            - *Vnitatis* ſolutionem.
            - *Hi* res diſtantes quidem uident, ſed non ad unguẽ diſcernunt.
      - *Pauci*, & hi quoq; uel ſunt omnino
        - *Puri*, ij res propinquas planè diſcernunt.
        - *Impuri*, ut ſuprà, ij neq; exactè, neq; porrò uidere poſſunt.
    - *Vijs*, per quas ad oculum à cerebro pertinent, hoc eſt, in neruis opticis, propter morbum uel
      - *Similarem*
        - *Simplicem*
          - *Calidum.*
          - *Frigidum.*
          - *Humidum.*
          - *Siccum.*
        - *Compoſitum*
          - *Calidum* & ſiccum.
          - *Calidum* & humidũ.
          - *Frigidum* & humidũ.
          - *Frigidum* & ſiccum.
      - *Inſtrumentalem*, ut obſtructionem, uel à
        - *Compreſſione.*
        - *Conſtipatione.*
        - *Inflammatione.*
        - *Tumore* præter naturam.
        - *Craſſis* & uiſcidis humoribus.
      - *Vnitatis* ſolutionem.
  - *Inſtrumenti* principalis, id eſt, criſtalloidis humoris, ut morbus
    - *Similaris*, id eſt, intemperies
      - *Simplex*
        - *Calida.*
        - *Frigida.*
        - *Humida.*
        - *Sicca.*
      - *Compoſita*
        - *Calida* & ſicca.
        - *Calida* & humida.
        - *Frigida* & humida.
        - *Frigida* & ſicca.
    - *Inſtrumentalis*, cùm ſcilicet motus eſt de ſuo loco uel
      - *Surſum.*
      - *Deorſum.*
      - *Ad* angelum maiorem.
      - *Ad* angulum minorem.
    - *Vtriq;* parti communis, id eſt, unitatis ſolutio à cauſa uel
      - *Interna*, ut humoribus
        - *Erodentibus.*
        - *Diſtendentibus.*
      - *Externa*, ut
        - *Sectione.*
        - *Contuſione.*
        - *Compreſſione.*
        - *Punctione* & ſimilibus.
  - *Partium* primo inſtrumẽto uiſioni ſeruientium
    - *Rhagoidis* tunicæ foraminis
      - *Augmentum* factum uel à
        - *Natura.*
        - *Cauſa* morboſa, quæ eſt uel
          - *Laxatio.*
          - *Tenſio.*
      - *Imminutio* facta uel propter
        - *Naturam*, & uiſioni non nocet.
        - *Morbum*, qui nihil eſt, quàm deficientia humoris aquei inter rhagoidem & criſtalloidem: eo enim deficiente, concidit & rugatur.
      - *Ruptio* ſeu diuulſio, id eſt, unitatis ſolutio.
    - *Aquei* humoris
      - *Subſtantia* nimis
        - *Craſſa*
          - *Tota* uiſum hebetat.
          - *In* parte, & pro diuerſitate, diuerſa gignit ſymptomata.
        - *Tenuis.*
      - *Quantitas*
        - *Nimia.*
        - *Nimis* pauca.
      - *Color* tendens uel ad
        - *Fuſcum.*
        - *Alium* quemuis colorem præter naturam.
    - *Ceratoidis*
      - *Craſſitudo* & denſitas nimia, aciem efficit hebetem.
      - *Nimia* humiditas & denſitas nõ ſolùm hebetem, ſed etiam qui ſic affectus eſt, putet ſe per tenebras, aut nebulam, aut uaporem res ipſas intueri.
      - *Coloris* mutatio, ſecundum eiuſdem coloris naturam, hallucinatio ſuborietur.
      - *Vlcus.*
      - *Adiacentia* partis, quæ extrinſecus increuit.
    - *Adnata*
      - *Chemoſis*
      - *Pterygion*
      - *Et* fiunt prima ratione.
      - *Phlegmone*, & fit per accidens.

- *Cauſa* ſymptomatũ functionis animalis ſenſificæ
  - *Auditus* aboliti, debilis, deprauati
    - *Facultatis* audiendi, læſæ, ut morbus
      - *Nerui* auditorij
        - *Similaris*
          - *Simp.*
            - *Calidus*, Frigidus.
            - *Humidus.*
            - *Siccus.*
          - *Compoſ.*
            - *Calidus* & ſiccus.
            - *Calidus* & humidus.
            - *Frigidus* & humidus.
            - *Frigidus* & ſiccus.
        - *Inſtrument.*
          - *Obſtructio.*
          - *Compreſſio.*
          - *Tumor* præter naturam, &c.
        - *Vtriq;* parti communis, id eſt unitatis ſolutio.
      - *Cerebri*, præſertim ea parte, qua ex eo neruus auditorius oritur
        - *Intemperies*
          - *Calida*, Frigida.
          - *Humida*, Sicca.
          - *Calida* & humida.
          - *Calida* & ſicca.
          - *Frigida* & ſicca.
          - *Frigida* & humida.
        - *Obſtructio.*
        - *Tumor.*
        - *Solutio* continui.
    - *Inſtrumenti* principalis, id eſt meatus auditorij internæ extremitatis, quę dilatato neruo committitur: ut
      - *Intemperies*
        - *Calida.*
        - *Frigida.*
        - *Humida.*
        - *Sicca*, &c.
      - *Obſtructio* uel à
        - *Tumore* præter naturam.
        - *Sorde.*
        - *Callo*, &c.
      - *Solutio* continui.
    - *Partium* primo inſtrumento auditioni ſeruientium, id eſt, earum quæ extrinſecus in meatus anfractu conſiſtunt
      - *Intemperies*
        - *Calida.*
        - *Frigida.*
        - *Humida.*
        - *Sicca*, &c.
      - *Obſtructio* ab
        - *Inflammatione.*
        - *Tumore* aliquo.
        - *Abſceſſu.*
        - *Oedemate.*
        - *Scirrho.*
        - *Tuberculo.*
        - *Sorde*, &c.
      - *Solutio* unitatis.
  - *Olfactus* aboliti, debilis & deprauati
    - *Facultatis* olfaciendi læſæ
      - *Intemperies*
        - *Calida*
        - *Frigida*
        - } *Spiritus* uentriculorum cerebri anteriorum.
      - *Obſtructio.*
      - *Compreſſio.*
      - *Tumor* præter naturam.
      - *Solutio* continui.
    - *Inſtrumenti* principalis, id eſt anteriorum cerebri uentriculorum
      - *Intemperies*
        - *Calida.*
        - *Frigida.*
        - *Humida.*
        - *Sicca*, &c.
      - *Obſtructio.*
    - *Partium* primo inſtrumento olfactui ſeruientium, id eſt naſi, & internæ membranæ nariũ, & oſsiũ ethmoideon
      - *Intemperies*
        - *Sola*
          - *Calida*, Frigida.
          - *Humida.*
          - *Sicca*, &c.
        - *Cum* humore putri.
      - *Obſtructio* ab
        - *Excrementis*, ut in deſtillatione & grauedine.
        - *Polypo*, Callo.
        - *Tuberculo.*
        - *Tumore* aliquo præter naturam, &c.
      - *Solutio* continui.
  - *Guſtus* aboliti, debilis, deprauati
    - *Facultatis* guſtandi, à cerebro per neruum mollem deſcendentis, morbus
      - *Cerebri*
        - *Similaris*, id eſt intemperies uel
          - *Calida.*
          - *Frigida.*
          - *Humida.*
          - *Sicca*, &c.
        - *Inſtrumentalis* ab
          - *Obſtructione.*
          - *Compreſſione.*
          - *Tumore* aliquo præter naturam.
        - *Vtriq;* parti communis, id eſt Solutio continui.
      - *Nerui* mollis linguæ
        - *Similaris.*
        - *Inſtrumentalis.*
        - *Vtriq;* parti communis, id eſt ſolutio cõtinui.
    - *Inſtrumenti* principalis, id eſt tunicæ linguam ambientis
      - *Intemperies.*
      - *Tumor* præter naturam.
      - *Solutio* continui.
    - *Partium* primo inſtrumento ſeruientiũ, id eſt ſimilaris linguæ corporis & palati
      - *Intemperies.*
      - *Tumor* aliqs præter naturã.
      - *Solutio* continui.

Cauſæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0297-2

Cauſa ſymptomatũ tactus
- *Non* exquiſiti (omnib. qualitercunque ſentientibus communis)
  - *Debilis*
    - *Solius* tactus, ut hæmodiæ, ſiue dentium ſtuporis: cibi
      - *Acidi.*
      - *Acerbi.*
      - *Auſteri.*
    - *Tactus* & motus ſimul, ut torporis in toto corpore & maximè in artubus
      - *Refrigeratio.*
      - *Compreſsio* ab aliquo corpore duro
        - *Funiculo.*
        - *Phlegmone.*
        - *Scirrho.*
        - *Oſſe* fracto, uel luxato.
      - *Obſtructio*, ab humoribus
        - *Craſsis*
        - *Lentis*
        - *Viſcidis*
        - *Quod* in neruis accidit, qui meatum habent, ut optici.
      - *Torpedinis* marini contactus.
      - *Durities* nerui, à
        - *Cibis* lentis, craſsis, uiſcidis.
        - *Frigore* magno.
        - *Vitæ* ignauia.
        - *Conſueta* uacuationis ſuppreſsione.
  - *Aboliti* cum motu, ut paralyſis in
    - *Omnibus* corporis neruis, uel etiam cerebro, tunc totum corpus ſenſu motuq́; priuatur, ac mortem celerem, reſpiratus priuatione infert.
    - *Spinalis* medullæ
      - *Principio*, ſolùm particulæ, quæ in facie ſunt, ſentiunt & mouentur, quoad uiuit homo.
      - *Vertebra*
        - *Quarta*, uox amittitur.
        - *Quinta*, motus & ſenſus brachiorum perditur.
        - *Sexta*, brachij partes motu tantùm priuantur, quia primæ illæſæ perſtant.
        - *Septima*, multò magis illæſæ ſeruantur.
        - *Octaua*, nullam aut admodũ paruam noxam brachij partes ſentiunt, ſed maximam partes inferiores.
- *Exquiſitiſsimi* in ore uentriculi: id cùm afficitur, uel
  - *In* conſenſum trahit alia mēbra: quod fit, quando os uentris exactè ſentit, à cauſa uehemēte, qualis eſt humor ualde frigidus, uel ſpiritus frigidus, potio, uel cibus, uel medicamentũ ualde frigidum, uel intemperies frigida ingens ſine humore, humor ualde calidus, ualde mordax, cibus uel corruptus, uel ſuapte natura uitioſus. Tum ſi principia, id eſt cor & cerebrum imbecilla ſint, facilè conſentient, & uel
    - *Ambo* ſimul, tum ſpiritus fit abolitio. Diſpnœa, hoc eſt, difficilis ſpiratio, fit, cùm propter ſepti tranſuerſi contractionem, tum propter ambarum harum partium ſympathiam.
    - *Alterum* ſolum, & uel
      - *Cor*, paſsio, quæ ſequitur præceps, & acuta cardiaca, eſt. In hoc affectu arteria uix, aut nō pulſat prorſus, aut uitioſè. Fit propter uicinitatem affecta per arteriam magnam cordi communicato.
      - *Cerebrũ*, atque cauſa uel eſt
        - *Frigida*, cum uel humor uel flatus frigidus ad cerebrum per neruos aſcēdit
          - *Conuulſio.*
          - *Epilepſia.*
          - *Caros.*
          - *Cathalepſis.*
          - *Lethargus.*
          - *Somnus* tumultuoſus.
          - *Inſomnia.*
          - *Melancholia* hypochondriaca.
          - *Affectio* habens accidentia ſuffuſioni ſimilia.
        - *Calida*, cũ humor calidus ad cerebrum peruenit, uel flatus
          - *Paracope.*
          - *Deliria.*
          - *Demētiæ* ſpecies aliæ.
  - *Non* conſentientibus. Vide in ſequentibus, ſub ſigno ❧

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0298-8

- *Non conſentientibus alijs partibꝰ, & eſt uel appetentia*
  - *Abolita*, atq; uel
    - *Cibi*
      - *Suctionis* ſenſus ſtomachi non factus, cum
        - *Nimio* humore, præſertim craſſo ac lento, madens uenter ſuctionem non percipit.
        - *Senſifica* ui deperdita eſt, ut in
          - *Vehementi* intemperie.
          - *Vehementi* fluxione.
          - *Alias* multo humore calore fuſo.
      - *Suctio* uentriculi deperdita: id quod fit cùm uel
        - *Vaſa* nimis plena ſunt.
        - *Nimium* reſoluuntur.
      - *Corpus* non attrahens, fit, cùm
        - *Plenum* eſt.
        - *Euacuatio* aliqua ſuppreſſa eſt.
        - *Calor* imbecillus non digerit.
        - *Cutis* clauſa eſt.
        - *Humor* trahendus craſſus eſt.
        - *Quod* ingeritur multum eſt, quod digeritur parum.
    - *Potus*: exceſſus uel
      - *Frigoris* ſenſum conſopientis.
      - *Humoris*, quo tempore potu corpus non eget.
      - *Quia* ſenſum non accipit à cerebro.
  - *Deprauata*, & uel
    - *Cibi*, duplex eſt: uel enim appetit
      - *Immoderatè*, ut in
        - *Appetentia* canina
          - *Acidus* humor.
          - *Per* totũ corpus uacuatio amplior.
        - *Bulimo*. Indigentia & imbecillitas & refrigeratio ſimul.
      - *Aliena*
        - *Mala* qualitas aliena.
        - *Mali* humores.
    - *Potus*
      - *Immoderata*
        - *Humor*
          - *Salſus.*
          - *Bilioſus.*
        - *Penuria* natiuæ humiditatis.
        - *Feruor* natiui humidi.
      - *Aliena*, & ciborum appetentiæ alienæ reſpondet. Eſt autem humor corruptus in tunicis ipſius oris exiſtens.

- *Cauſæ*
  - *Vigiliæ*
    - *Siccitas.*
    - *Calor* immodicus.
    - *Mœror.*
    - *Solicitudo.*
    - *Dolor.*
  - *Veterni*
    - *Frigiditas*, magis quàm
    - *Humiditas.*

- *Dolor*, eſt pathos præter naturam, uiolenter & affatim incidẽs. Cauſæ doloris
  - *Solutionis* continui
    - *Sectio*, ſub qua intelligitur punctio.
    - *Eroſio* ab acribus, quæ mordent, & ſunt uel
      - *Externa*
        - *Fumus.*
        - *Puluis* in oculis.
      - *Interna*, acres uel calidi
        - *Humores.*
        - *Vapores.*
    - *Contuſio* in { *Duris*, *Magnis*, *Grauibus* } *Foris* incidentibus.
    - *Tenſio*, quæ etiam rumpit. Huius cauſæ ſunt uel
      - *Externæ.*
      - *Internæ*, quæ ſua multitudine diſtendunt: qualia ſunt
        - *Flatus.*
        - *Vapores.*
        - *Humores.*
    - *Ruptio.*
  - *Intemperiei*
    - *Sine* humore
      - *Caliditas* uehemens: notas habet caloris ſine tenſione, grauitate, punctura, eroſione & pulſatione.
      - *Frigiditas*. Notas habet frigoris, &c.
      - *Humiditas*. Hæc uix ullum dolorem generat, quia ſenſus conſopit.
      - *Siccitas*, exiguum ſenſum ſui facit, niſi uehemens ſit, tum diſtendendo, & quaſi continuum ſoluendo, dolorem parit.
    - *Cum* humore
      - *Sine* qualitate aliena, & faciunt
        - *Tenſionem.*
        - *Grauitatem.*
      - *Cum* calore & frigore & dolore: fiũt ut ſuprà, ſed adiunctam habent
        - *Diſtenſionem.*
        - *Eroſionem.*
        - *Grauitatem.*
        - *Punctionem.*
        - *Pulſationem.*

Cauſæ ſymptomatum functionis animalis motricis: motus

- *Aboliti*
  - *Paralyſis*: maxima neruorum
    - *Obſtructio.*
    - *Conſtrictio.*
    - *Craſsitudo.*
    - *Compreſsio.*
  - *Apoplexiæ*: craſsi, lenti, uiſcidi humores, uentriculos cerebri obſtruentes.
- *Debilis*
  - *Stuporis*
    - *Refrigeratio.*
    - *Contactus* torpedinis.
    - *Compreſsio.*
    - *Obſtructio* ab humoribus
      - *Craſsis.*
      - *Lentis.*
      - *Viſcidis.*
    - *Durities* & craſsities immodica.
  - *Dyſpnœæ*, in libris de Dyſpnœa.
- *Deprauati*
  - *Conuulſionis*
    - *Repletio* ab
      - *Humoribus.*
      - *Flatuoſo* ſpiritu.
      - *Phlegmone.*
    - *Inanitio*, à ſiccitate nimia, ut in febribus ardentiſsimis.
  - *Tremoris*
    - *Facultatis* motricis imbecillitas, ob intemperiem frigidam uel à
      - *Senectute.*
      - *Timore.*
      - *Ebrietate.*
      - *Cruditate.*
      - *Ocio* & ignauia.
      - *Frigidæ* aquæ potione.
    - *Humores* (*Craſsi*, *Lenti*, *Viſcoſi*) *Facultatis* uiam obſtruentes, ita ut facultas motrix parcior influat.
  - *Rigoris*
    - Cum febre
      - *Calidæ* & erodentes
        - *Aereæ*: hic rigor ſola refrigeratione curatur.
        - *Humidæ*, ut flauę bilis in tertiana: curaturq́; hic rigor euacuatiõe.
      - *Frigidæ*
        - *Aereæ*: calefactione curatur.
        - *Humidæ*, ut atra bilis, hic rigor uel coctione, uel euacuatione, uel ambabus curatur.
    - *Sine* febre
      - *Aqua* feruens, interdum medicamentum mordax ulceri impoſitum.
      - *Aer* frigidus, uel aqua: calfactione curatur.
      - *Vita* ocioſa, ignaua.
      - *Dolor* & timor, &c.
  - *Horroris*. Cauſæ rigoris, ſed mitiores, panciores & remiſsius motæ.
  - *Sternutamenti*. Excrementa mordacia, nares, uentriculos anteriores cerebri, & oſſa ethmoidea obſtruentia.
  - *Pruritus*
    - *Balnei* neglectus.
    - (*Sordium*, *Cruditatum*) *Abundantia.*
    - *Cibi* praui ſucci.
    - *Excrementum* tenue, exiguum & ſalſum.
  - *Tuſsis*
    - *Vehementis*
      - *Humores* à capite in aſperam arteriam deſcendentes, uel ibi collecti, ut in pleuritide.
      - *Cibus* uel potus in aſperam arteriam deerrans.
      - *Tumor* aliquis, partium reſpirationi ſeruientium, ut phleg. diaphragmatis, hepatis, &c.
    - *Paruæ*
      - *Cauſæ* iam dictæ minores.
      - *Intemperies* frigida, inæqualis, & fit tuſsis ſicca.
  - *Pandiculationis*, excrementa (*Flatuoſa*, *Halituoſa*) A' carnibus per poros euaporantia.
  - *Oſcitationis*: excrementum flatuoſum, uel ſpiritus uaporoſus, in muſculis inferioris maxillæ.
  - *Palpitationis*: ſubſtantia (*Aerea*, *Craſſa*, *Halituoſa*) Ab imbecillo calore nata.
  - *Singultus*
    - *Cibus* in nimia quantitate ſumptus, uentriculumq́; grauans.
    - *Cibi* corruptio in uentriculo.
    - *Humor* acris, uentriculum mordens, uel acrium aliquod, ut piperis, &c.
  - *Vomitus*
    - *Cibus* plurimus, uel corruptus, uel pinguis, uel ſumenti ingratus.
    - *Humor* pituitoſus, bilioſus.
    - *Medicamenta*, ut helleborus albus, &c.
  - *Ructus*
    - *Acidi*, intemperies frigida, ſola, uel cum humore.
    - *Fumidi*, intemperies calida, ſola, uel cum humore.

EX *his conuulſio & palpitatio, ſolius morbi ſunt opera, nihil ad illorum generationem conferente natura. Opera uerò ſolius naturæ, ſunt rigor, horror, ſenſus ulceris, pruritus, tuſsis, ſternutamentum, oſcitatio, pandiculatio, ſingultus, uomitus, ructus, ſed à cauſa aliqua præter naturam excitata. Amborum enim naturæ & morbi ſimul, ſunt omnes motus torpidi, ac alij quoq;, quibus ij, quorum nerui reſoluuntur, ſed nondum reſolui ſunt, mouentur: præterea & tremor. Galenus lib. 2. de Simpt. cauſ.*

Cauſæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0300-2
DFG

- *Cauſæ* ſympto matum functionis animalis principis
  - *Imaginationis*
    - *Abolitæ*, ut Cari
      - *Intemperies* frigida uehemens.
      - *Humor* frigidus pituitoſus.
      - *Medicamenta* frigida.
    - *Imbecillæ*: Cataphoræ, quam coma uocant. (Eſt enim comatis quædam ſpecies.) Cauſæ prædictæ, ſed mitiores.
    - *Deprauatæ*, ut Delirij
      - *Praui* ſucci calidi.
      - *Intemperies* cerebri calida.
      - *Vapor* calidus.
  - *Memoriæ*
    - *Abolitæ*, ut Obliuionis
      - *Humor* frigidus.
      - *Morbi* in abſceſſum declinantes.
      - *Senectus*, &c.
    - *Imbecillæ*, ut Torporis: Cauſæ iam dictæ, ſed minores.
    - *Deprauatæ*, ut Delirij
      - *Humores* calidi.
      - *Intemperies* calida.
      - *Vapor* calidus.
    - *Abolitæ*: ut Amentiæ
      - *Cerebri* intẽperies frigida uehemens.
      - *Morbi* finientes in abſceſſum.
      - *Senectus*, &c.
  - *Rationis*
    - *Debilis*: ut Stultitiæ: cauſæ priores, ſed mitiores.
    - *Deprauatæ*: ut
      - *Phrenitidis*: Humor calidus, meningas, uel ſubſtantiam cerebri inflammans. Non eſt ſine febre.
      - *Melancholiæ*: Atra bilis ſubſtantiam cerebri occupans.
      - *Maniæ*, quæ ſine febre eſt
        - *Humor* mordax & bilioſus.
        - *Intemperies* calda cerebri.

- *Cauſæ* ſymptomatum actionũ naturaliũ
  - *Attractionis*
    - *Abolitæ*, cùm uentriculus cibum omnino non trahit (uocaturq; hoc ſymptoma paralyſis ſtomachi) morbus
      - *Similaris*, id eſt intemperies
        - *Simplex*.
        - *Compoſita*.
      - *Inſtrumentalis*, ut
        - *Tumor*
          - *Phlegmone*.
          - *Oedema*.
          - *Scirrhus*.
        - *Obſtructio* à
          - *Tuberculo*.
          - *Humoribus*
            - *Craſsis*.
            - *Lentis*.
            - *Viſcoſis*.
    - *Debilis*, cum ægrè trahit, quo tempore relaxari quidem incipit, relaxatus tamen adhuc non eſt. Cauſæ prædictæ, ſed minores.
    - *Deprauatæ*, cùm prauè & non ritè trahit, ut cùm ab inferioribus clyſteres, uel ſtercus trahit.
  - *Retentionis*
    - *Abolitæ*, cùm uentriculus cibum omnino non retinet: Morbus
      - *Similaris*.
      - *Inſtrumentalis*.
    - *Debilis*
      - *Flatus* ex
        - *Ventriculo* modicè frigido.
        - *Cibis* flatulentis.
      - *Fluctuatio*, cùm uel
        - *Nihil* in ipſo continetur uentriculo, quod in flatum uerti poſsit: quæ fit non ſine potione.
        - *Frigore* nimio laborat.
    - *Deprauatæ*, cùm uentriculus cibum quaſi tremendo, palpitando, conuellendo, &c. amplectitur, quorum cauſæ in ſymptomatum differentijs dictæ ſunt.
  - *Concoctionis*. Vide in ſequentibus, ſub ſigno ※

- *Cauſæ* ſymptomatum actionum naturalium
  - Concoctionis ſeu alterationis
    - *Abolitæ*, id eſt cruditatis, per quam cibus'ne minimum quidem permutatur, nec corrumpitur.
    - *Debilis*, id eſt tardè concoctionis.
    - *Deprauatæ*, id eſt cibi corruptelæ.
    - } *Quorum* cauſa cõmunis eſt alteratricis facultatis aberratio, quæ accidit uel
      - *Cùm* potentia ipſa affecta eſt, à morbo uel
        - *Similari* intemperie
          - *Calida*, ructus fumoſus.
          - *Frigida*, ructus acidus.
          - *Humida*, poſt hydropem.
          - *Sicca*, poſt ſenectutem.
        - *Inſtrumentali*
          - *Phlegmone*, *Eryſipelate* } *Ructus* fumoſus.
          - *Scirrho*, *Oedemate* } *Ructus* acidus.
      - *Errore* extrinſecus accidẽte, uel à
        - *Ventriculi* excrementis
          - *Calidis* & bilioſis, ſequitur ructus fumoſus.
          - *Frigidis* & pituitoſis: ructus acidus.
        - *Cibis* & potionibus
          - *In* nimia quantitate ſumptis.
          - *Qualitate*
            - *Calida*: ruct⁹ fumoſus.
            - *Frigida* ructus acidus.
          - *Intempeſtiuè* ſumptis.
          - *Ordine* præpoſtero ſumptis.
        - *Dormiendi* tempore, ut ſomnum breuem.
        - *Studijs*, ſub quibus continentur
          - *Equitatio.*
          - *Piſcatio.*
          - *Venerea.*
          - *Balneæ.*
          - *Deambulationes.*
          - *Nauigationes.*
          - *Venationes.*
  - *Digeſtionis*
    - *Abolitæ*: morbus
      - *Similaris* intemperies.
      - *Inſtrumentalis.*
      - } *Vehemens* partium trahentium.
    - *Debilis*
      - *Intemperies*
      - *Morbus* inſtrumentalis
      - } *Mitior.*
    - *Deprauatæ*, cibi
      - *Caſtiores.*
      - *Viſcoſiores.*
  - *Nutricationis*
    - *Abolitæ*
      - *Alteratricis* facultatis imbecillitas.
      - *Attractricis* facultatis imbecillitas.
      - *Expultricis* facultatis immodicus motus.
      - *Alimenti* priuatio.
    - *Imbecillis*
      - *Imbecillitas*
        - *Alteratricis*, *Attractricis* } *Facultatis.*
      - *Defectus* alimenti.
    - *Deprauatæ*, alimenti prauitas.
  - *Expulſionis*
    - *Abolitæ*, cum omnino non expellit
      - *Intemperies* maxima.
      - *Viarum* anguſtia, ab
        - *Obſtructione*
          - *Tuberculo.*
          - *Craſſis* ac lentis humoribus.
        - *Tumore*
          - *Phlegmone.*
          - *Scirrho.*
          - *Oedemate.*
    - *Debilis*, cùm debiliter expellit: cauſæ abolitæ expulſionis, ſed mitiores.
    - *Deprauatæ*, excrementi uitium, multitudo, craſsities, & lentor, ob
      - *Alteratricis* facultatis læſionem, ab intemperie
        - *Calida*, bilem efficit, uel melancholiam.
        - *Frigida* pituitam, & excrementum aquoſum parit.
      - *Ciborum* uitiũ, ſuapte natura gignentium
        - *Bilem* quæ facit uel
          - *Morbum* regium.
          - *Eryſipelata.*
        - *Atram* bilẽ, q̃ efficit uel
          - *Elephantiam*, cùm in totum corpus funditur.
          - *Cancrum*, cùm in unã partem mittitur.
        - *Pituitam*: fit hydrops, uel œdema.
        - *Aquoſa*: fiunt uel
          - *Papula.*
          - *Aſcites.*

- *Cauſæ* ſymptomatum affectuum corporis noſtri
  - *Viſilium*, id eſt, colorum præter naturam
    - *Intemperies*, ut uidere eſt ex libro de Symptomatum differentijs.
    - *Humores*
      - A' naturali ſpecie degenerantes.
      - *In* profundũ ſubeuntes.
      - *Cutem* illuentes.
      - Vel propter
        - *Permutationem* aeris nos ambientis.
        - *Corporis* affectum.
        - *Animi* affectiones.
        - *Sanguinem*
          - *Multum*.
          - *Paucum*, &c.
  - *Olfactilium*, id eſt odorum.
  - *Guſtatilium*, id eſt, ſaporum.
  - *Audibiliũ*, &c. id eſt, uocis & ſoni.
    - *Præter* naturã
      - *Intemperies*
        - *Simplex*
          - Calida
          - *Frigida*.
          - *Humida*.
          - *Sicca*.
        - *Compoſita*
          - *Calida* & ſicca.
          - *Calida* & humida.
          - *Frigida* & humida.
          - *Frigida* & ſicca.
      - *Morbus* inſtrumẽt.
        - *Obſtructio*.
        - *Compreſsio*.
      - *Vide* librum de Symptomatũ differentijs, & de Symptomatum cauſis, in fine.
- *Cauſæ* ſymptomatum retentionis & excretionis immodicæ
  - *Hæmorrhagiæ*, id eſt, excretionis ſanguinis quauis ex parte
    - Partis diuiſio à
      - *Vulneratione*, ab
        - *Acutis*.
        - *Secandi* uim habentib.
      - Contuſione, à
        - *Grauibus*.
        - *Duris*.
      - *Ruptione*, à
        - *Succi* abundantia.
        - *Caſu* ab alto.
        - *Duro* ut graui quodam incidente.
      - *Eroſione*, ab humoribus acribus.
    - *Oſculorum* uaſorum apertio uel propter
      - *Vaſis* imbecillitatem.
      - *Sanguinis*, qui ad os eius impetu ruit, copiam.
      - *Aerem* quampiam, quæ illi extrinſecus incidit, qualitatem.
    - *Sanguinis* per uenas tranſudatio propter
      - *Rarefactam* tunicam, ſanguine uerò tenuato oritur.
      - *Gracilium* uaſorum adapertionem.
  - *Vomitus*
    - *Quantitas* cibi & potus uentriculum grauans.
    - *Qualitas* rei mordacis, ut
      - *Cibi* per cruditates ingeſti, & referentis ructum acidum, nidoroſum, &c.
      - *Excrementorum*
        - *Bilioſorum*.
        - *Pituitoſorum*.
        - *Seroſorum*.
    - *Nec* grauia nec mordacia, ſed quædam in uentriculo contenta præter naturam, quæ poſteaquam concocta ſunt, alere non poſſunt, ut
      - Pituita
        - *Acida*
        - *Salſa*.
      - *Sanguis* in uentriculo effuſus.

- Cauſa ſymptomatum excretionis & retentionis immodicæ
  - Deiectionis
    - Citæ
      - *Ciborum* copia, uentriculum grauans.
      - *Punctio* uentriculi & inteſtinorum à re mordente.
      - *Alimenta*
        - *Humidiora.*
        - *Viſcoſiora.*
        - *Grauiora.*
    - Tardæ
      - *Inteſtinorum*
        - *Facultas* expultrix imbecilla.
        - *Obtuſus* ſenſus, & moleſta non percipiens.
      - *Muſculorum* ab dominis imbecilla expultrix, præſertim ubi excrementa fuerint duriora.
      - *Alimentorum*
        - *Quantitas* pauca.
        - *Qualitas*
          - *Acerbæ.*
          - *Siccæ.*
          - *Auſtera.*
    - Paucæ
      - *Alimenti* in corpus uehemens diſtributio.
      - *Cibus* paucus & parum excrementoſus.
    - Multæ
      - *Digeſtio* per corpus nulla uel imbecilla.
      - *Cibus* multus, præſertim excrementoſus.
      - *Fluxus* excrementorum à ſupernis ad uentris cauitatem.
      - *Otium.*
    - Aſsiduæ
      - *Retentricis* facultatis imbecillitas, uentriculi & inteſtinorum ob intemperiem.
      - *Mordicatio* uentriculi & inteſtinorum à contentis acribus in ipſis, ut
        - *Medicamentis*, cibis coniunctis, uel per ſe ſumptis.
        - *Alimentis* in uentriculo corruptis.
        - *Excrementis* mordacibus
          - A' corpore ad uentrem defluentibus.
          - *In* uentre genitis.
      - *Vehemens* uentriculi & inteſtinorum ſenſus, ſiue is à natura, uel ulcere procedat.
      - *Reſolutio* muſculorum ſedis.
    - Cruentæ, id eſt ſanguinis
      - *Vtilis*, per quoſdam circuitus excreti, ob
        - *Membrum* aliquod mutilatum.
        - *Derelictam* exercitationem conſuetam.
      - *Inutilis*, qualitas acris: qualis ſæpe in morbis acutis criticè excernitur.
      - *Medij* inter utilem & inutilem, id eſt aquoſi ſanguinis, qui quæ, in aqua carnes nuper mactatæ cruentæ ablutæ ſunt, ſimilis eſt. Cuius cauſa eſt hepatis imbecillitas.
      - *Vel* ſynceri uel grumoſi cum pure, uel ramentis inteſtinorum, uel ſtercore denſo cruentis guttis reſperſo. Et hæc propriè Dyſenteria dicitur, atque ob inteſtinorum exulcerationem fieri ſolet. In hac ſæpe & paulatim deijcitur: in præcedentibus uerò tribus affatim & multum.
  - Vrinæ expulſionis
    - *Abolitæ*, id eſt iſchuriæ
      - *Veſicæ* imbecillitas, non potentis urinam excernere.
      - *Anguſtia* oris ueſicæ
        - *Obſtructi* à
          - *Grumo.*
          - *Craſſo* pure.
          - *Lapide.*
          - *Callo.*
          - *Tuberculo.*
        - Clauſi à
          - *Tumore*, ut
            - *Phlegmone.*
            - *Scirrho.*
            - *Oedemate.*
          - *Siccitate* multa.
      - *Renum* imbecillitas, cùm penitùs nihil urinæ attrahunt.
    - *Debilis.* Eædem cauſæ ſunt cum prioribus, ſed minores.
    - *Deprauatæ*, id eſt
      - *Stranguriæ*
        - *Veſicæ* imbecillitas, uel ulcus.
        - *Vrinæ* acrimonia.
      - *Diabetæ*, liquato & reſoluto in ſeroſam ſaniem
        - *Corpore* uniuerſo.
        - *Succo* ſeu ſanguine in uenis contento. Tum enim ſerum purgatur à uenis, & continenter ueſicæ tranſmittitur.

Cauſa ſym-

- *Cauſæ* ſymptomatum excretionis & retentionis immodicæ
  - *Flatus* uētris
    - *Calor* naturalis debilis.
    - *Humores* pituitoſi in uentriculo contenti.
    - *Cibus* natura flatulentus.
  - *Sudoris*
    - *Multi*
      - *Corporis* raritas.
      - *Excrementorum*
        - *Tenuitas.*
        - *Abundantia.*
      - *Vires* robuſtæ.
      - *Reſolutus* habitus corporis, ſeu retentricis imbecillitas.
    - *Retenti*
      - *Excrementum*
        - *Paucum.*
        - *Lentum.*
        - *Craſſum.*
      - *Conſtipatio* meatuum, ab
        - *Obſtructione*, humoribus
          - *Multis.*
          - *Craſsis.*
          - *Lentis.*
        - *Clauſione*, à
          - *Nutritione* copioſa.
          - *Refrigeratione.*
          - *Mollitie.*
      - *Facultatis* expultricis imbecillitas in carne.
  - *Menſiū*
    - *Retentorum*, id eſt abolitorum
      - *Vteri* corpus
        - *Durum.*
        - *Denſum.*
        - *Intemperatum.*
      - *Venarum* anguſtia ab ortu mulieris.
      - *Compreſsio* à partibus uicinis.
      - *Sanguis* menſtruus *Craſſus* / *Lentus* / *Copioſus* — Ora uaſorum in utero obſtruens.
      - *Multæ* exercitationes.
      - *Victus* tenuis.
      - *Humorum* ad alias partes declinatio.
    - *Diminutorum*. Eædem cauſæ, ſed mitiores.
    - *Deprauatorum*
      - *Immodicorum*
        - *Ocium* diuturnum.
        - *Victus* plenior.
        - *Proprij* uteri morbi in cornibus, ceruice uel toto corpore.
      - *Alienarum* per uterum defluxionum, id eſt fluxus muliebris, ob affectum aliquem ipſum infeſtantem. Redundantia in toto corpore
        - *Sanies* ſanguinis, excrementum rubrum.
        - *Pituita*, album excrementum.
        - *Bilis* flaua, pallida.
  - *Gonorrhææ*, id eſt profluuij ſeminis
    - *Retentricis* facultatis imbecillitas in uaſis ſeminarijs, ſi non intento — *Virili* pudendo fiat,
    - *Conuulſioni* quodammodo ſimilis affectus, ſi intento — *Virili* pudendo fiat,

De Signis inſalubribus diagnoſticis.

- D. *Signorum* inſalubrium alia indicant inſalubritatem
  - *Præſentem* (Dia gnoſtica dicūtur) & uel
    - *Simpliciter*
      - *Semper*. Hæc ab ipſo ortu naturæ morboſam indicant conſtitutionem.
      - *Vt multum*. Quæ non longè à peſsima conſtitutione recedunt.
    - *In* præſentia, quæ nunc indicant, uel ipſius affectionis
      - *Cauſas*, hoc eſt
        - *Materiam*, ſeu locum affectum. Vide in ſequentibus ſignum a.
        - *Formam* ſiue affectionem ipſam. Vide in ſequentibus ſignum b.
        - *Efficiẽtes* cauſas. Vide in ſequentibus ſignum c.
      - *Accidentia*. Vide in ſequentibus ſignum d.
  - *Futuram*, dicuntur Prognoſtica.
  - *Præteritam*, dicuntur Anamniſtica: quæ magis ab ægri & aſtantium ſermone, quàm ab artificioſa coniectura depræhenduntur.

- a. *Signa* Diagnoſtica, indicantia locum affectum, per
  - *Accidens*, ſeu per conſenſum: quando proprijs accidentibus diſcerni nequit, nec perpetuò permanet, ſed cum pars aliqua cum alia ſic afficitur, ut irritata quidẽ una, altera uehementius moleſtetur, remiſſa uerò irritatione, quieſcat.
  - *Se*, ſeu propriè: quando proprijs accidentibus dignoſcitur, ac ſemper eadem fuerint perpetua, neq; alijs præcedentibus ſuperueniunt: ut cerebrũ in phrenitide uera, oculus in ſuffuſione, &c. Hæc ſumuntur ab
    - *Actionibus*
      - *Animalibus*
        - *Principibus*: ut læſa
          - *Imaginatio*
          - *Ratio*
          - *Memoria*
          - } *Cerebrum* affectum eſſe indicat.
        - Minus principibus: & uel
          - *Senſibilibus*: ut læſa
            - *Viſio*, oculum
            - *Auditio*, aures
            - *Olfactio*, nares
            - *Guſtatio*, linguam
            - *Tactio*, neruos
            - } *Laborare* indicat.
          - *Motorijs*. Neruos & muſculos, in ea parte, quæ motu priuatur, affectos eſſe demonſtrant.
      - *Vitalibus*: ut pulſus, cor & arterias affectus denunciant.
      - *Naturalibus*
        - *Appetitricæ*: ut
          - *Cibi* faſtidium, oris uentriculi affecti ſignum eſt.
          - *Appetentia* nimia: ut in pica mulierũ ſtomachi læſi nota eſt.
        - *Expultricæ*: uidelicet excrementis
          - *Veris*
            - Secundũ naturã
              - *Vrina* excreta per uulnus, urinarios meatus, uel ueſicam affectam eſſe indicat.
              - *Stercus* per uulnus eiectũ, inteſtinorum aliquod affectum eſſe demonſtrat.
              - *Cibus* per uulnus reiectus, uentriculum laborare denunciat.
              - *Efflatus* ſpiritus inter reſpirandum per thoracem, membranam coſtas ſuccingentem affectam eſſe oſtendit.
            - Præter naturã
              - *Lapis*, renes uel ueſicam affectam eſſe oſtẽdit.
              - *Pus* uel ſanguinis grum[9] per tuſsim eiect[9], thoracem, &c.
              - *Lumbrici*, inteſtina affecta indicant.
          - *Non ueris*, ſed partib. loci patientis: ut
            - *Bronchium* tuſsiendo excretũ, pulmones ęgrotare indicat.
            - *Ramentum* per aluum eiectum, inteſtinorum affectũ oſtendit.
            - *Caruncula* per urinam excreta, renes affectos, &c.
            - *Extrementa* lamarum ſpeciem referentia, per urinam excreta ueſicam eſſe affectam portendunt.
    - *Paſsionibus*
      - *Intrinſecis*, proprijs: ut
        - *Suffuſio*, oculos affectos.
        - *Hæmodia*, dentium ſtupidorum eſt nota.
        - *Rubedo* maxillarum, peripneumoniam indicat.
        - *Excrementa* ſimilia loturæ carnium, nuper mactatarum, hepatis imbecilli eſt ſignum.
        - *Durus* in dextra hypochondriorum parte tumor, hepar, in ſiniſtra ſplenem affectum, &c.
        - *Dolor*
          - *Punctorius*, membranas
          - *Pulſatorius*, arterias
          - } *Affectas* indicat.
          - *Grauis*, uiſcera, aliamúe partem ſenſus hebetioris.
          - *Acutè* in nota ulceris per uomitum, uentriculũ: pòſt, gulam affectam eſſe monſtrat.
      - *Extrinſecis*
        - *Lædentibus*.
        - *Iuuantibus*.

b. *Signa*

b. *Signa* morborũ & ſymptomatum ſumũtur ab

- *Actionibus*
  - *Vitalibus*: ut uariæ differentiæ pulſus læſi, uarias febrium, aliorumq́ue affectuum differentias oſtendunt.
  - *Naturalibus*, expultrice ſcilicet, ſeu potius excrementis
    - *Veris*
      - *Secundum* naturam: ut
        - *Deiectio* cibi nondum mutati, indicium eſt diarrhœę.
        - *Mictus* potus, non mutati, ſignum eſt diabetæ.
        - *Sudor* multus, morbum portendit.
      - *Præter* naturam
        - *Sabuloſa* urina, lapidem denunciat.
        - *Excrementa* ſeminibus cucurbitæ ſimilia, uermes ſignificant.
    - *Non ueris*, ſed partibus loci patientis: ut ramentum per
      - *Aluum*
      - *Collum*
      - *Vrinam*
      - *Alium* quemuis meatum
      - → Deiectum, ulceris indicium eſt.
- *Paſsionib.* proprijs cuique
  - *Affectui*: ut
    - *Adunci* ungues, tabem ſignificant.
    - *Horror* intempeſtiuus cum febre, inflammationis ad ſuppurationem tranſitionem oſtendit.
    - *Lingua* nigricans, ardentis febris ſignum eſſe conſueuit.
    - *Calor* totius corporis præter naturam, febrem.
    - *Dolor* lateris punctorius, pleuritidem.
    - *Dolor*
      - *Pulſatorius*, inflammationes
      - *Tenſiuus*, flatus
      - *Grauis*, humorum copiam
      - → Oſtendit.
    - *Color*
      - *Totius* corporis citrinus, uel tantùm oculorum, morbum regium.
      - *Corporis* totius niger, icterum nigrum, &c.
  - Parti affectæ
    - *Suffuſio* ſolis oculis accidit.
    - *Lapis* in renibus & ueſica tantùm gignitur, & ut quidam uolunt, in colo.
    - *Lumbrici* ſolùm in uentriculo & inteſtinis.

SIGNA *intemperaturarum & compoſitionis malæ ex prima parte ſecundi libri petenda, ubi de ſignis deflectentibus egimus.*

c. *Signa* cauſarum internarum & externarum ſumuntur à

- *Cauſis*, forma ſcilicet ipſius morbi. Sic
  - *Synochus* non putris, ſanguinem,
  - *Febris* tertiana, bilem.
  - *Quotidiana*, pituitam.
  - *Quartana*, melancholiã.
  - *Phlegmone*, ſanguinem.
  - *Eryſipelas*, bilem.
  - *Oedema*, pituitam.
  - *Scirrhus*, atram bilem.
- Accidentibus
  - *Actionibus* læſis
    - *Animalibus*
    - *Vitalibus*
    - *Naturalib.*
    - → Vt ſuprà.
  - *Paſſidibus*
    - *Intrinſecis*: ut
      - *Colore.*
      - *Odore.*
      - *Sapore.*
      - *Calore.*
      - *Mollitie.*
      - *Duritie.*
    - *Extrinſecis*
      - *Lædentibus.*
      - *Iuuantibus.*

- d. *ſigna* indicantia ipſius affectionis accidẽtia, hoc eſt
  - *Qualitatem* ſiue morẽ morbi, ſiue benignitatem, ſiue malignitatem, ſumuntur à
    - *Cauſis.*
    - *Effectibus*
      - *Salutaribus*
        - *Sputum* coctum.
        - *Facies* ſanis ſimilima.
        - *Reſpiratio* bona.
        - *Mentis* conſtantia.
        - *Color* faciei naturalis.
        - *Decubitus* naturalis.
        - *Pulſus* bonus.
        - *Vires* conſtantes, &c.
      - *Lethalibus*
        - *Sputum* nigrum.
        - *Facies* ſanis diſsimilima.
        - *Reſpiratio* difficilis.
        - *Mentis* turbatio.
        - *Extremorum* frigiditas.
        - *Inquietudo.*
        - *Liuor*, &c.
  - *Quantitatem*
    - *Magnitudinem*, ſumuntur ab
      - *Eſſentia* morbi. Sic
        - *Peſtis*, magnitudinem morbi notat.
        - *Ephemera*, paruitatem.
      - *Signorum*, ſeu ſymptomatum magnitudinẽ. Siquidem ſymptomata
        - *Magna*, morbi magnitudinem indicant.
        - *Parua*, affectus paruitatem indicant.
    - *Longitudinem* & breuitatem, ſumuntur ex
      - *Signis* morborum temporum.
      - *Natura* cauſæ.
      - *Temperatura.*
      - *Aetate.*
      - *Anni* tempore.
      - *Circuituum* incrementis.
      - Mox apparentibus ſignis.
  - *Tempus* morborum uniuerſalium
    - Principij. Cruditas.
    - *Augmẽti*
      - *Anticipatio* acceſsionis.
      - *Acceſsio* longior.
      - *Morbus* & ſymptomata uehementiora.
      - *Intermiſsionis* ac declinationis tempus breuius.
    - *Status*
      - *Acceſsio* neque anticipans, neque tardans, ſed æqualis.
      - *Acceſsio* neque longior, neque breuior, ſed æqualis.
      - *Morbus* & ſymptomata neque uehementiora neque mitiora, ſed in eodem ſtatũ permanentia.
      - *Intermiſsionis* ac declinationis tempus æquale.
    - *Declinationis*
      - *Acceſsio* tardior.
      - *Longitudo* acceſsionis breuior.
      - *Morbus* & ſymptomata mitiora & ſimpliciora.
      - *Intermiſsionis* ac declinationis tempus longius.

De Signis prognoſticis inſalubribus in genere.

Signa Prognoſtica inſalubria, uel ſalutem, uel mortem indicant. Porrò in horum explicatione duo ueniunt notanda: uidelicet quatenus

- *Prænunciant* in ægro corpore naturæ uel morbi uictoriam
  - *Certò*: atq; uel
    - *Naturæ*. Salubria ſunt ſigna, & ſumuntur ab actionibus tum uitalibus, tum animalibus, & excrementis coctis.
    - *Morbi*. Mortalia ſigna ſunt. Sumuntur potiſsimùm ab excrementis prauis & crudis.
  - *Incertò*. Hæc nullam ſtabilem facultatem habent, quod alijs temporibus, & alijs in diſpoſitionibus, alia ſignificēt, critica dicuntur, & ſunt uel
    - *Signa* tantum: ut
      - *Colli* & capitis dolor.
      - *Temporum* grauitas.
      - *Hallucinationes*.
      - *Lachrymæ* inuoluntariæ.
      - *Vertigo* tenebroſa.
      - Oculi & facies rubentes.
      - *Vigiliæ*.
      - *Æſtus* ingens.
      - *Anxietas*.
      - *Labri* inferioris agitatio.
      - *Delirium*, Exclamatio.
      - *Anhelitus* difficultas.
      - *Somnus* grauis.
      - *Præcordiorum* ſubtractio.
      - *Stomachi* faſtidium.
      - *Nauſea*, Sitis.
      - *Dolor* oris uentris.
      - *Motus* inordinatus.
    - *Cauſæ* & ſigna: ut
      - *Vomitus*.
      - *Sudores*.
      - *Vrinæ* multæ.
      - *Alui* profluuium.
      - *Menſtruorum* eruptio.
      - *Hæmorrhoidum* apertio.
      - *Sanguinis* fluxus.
      - *Parotides*.

    Hęc ſumuntur ab actionibus, excrementis, & paſsionib⁹.
  - *Neque* certò, ut prima: neq; incertò, ut ſecunda. Horum alia ſemper
    - *Bona*: ut ſalutis & uitæ
      - *Mente* conſtare.
      - *Facilis* anhelitus.
      - *Facilis* tolerantia.
      - *Pulſuum* bonitas.
      - *Decubitus* decens.
      - *Facies* ſanis ſimilis, &c.
    - *Mala*: ut mortis. Sunt autem ſignis ſalutis contraria, & quæ in prognoſticis Hipp. alia enumerat.

    Hæc omnia non ſolùm ſunt ſigna, ſed etiam accidentia corporis atque morborum.
- *Futura* denunciant in corpore ægro uel ſalutem, uel mortem per
  - *Se*, ſumuntur à
    - *Cauſis*: uidelicet
      - *Materia*, ſeu parte affecta: quæ ſi fuerit
        - *Princeps* ſeu nobilis, periculum ægroto portendit.
        - *Non* princeps, ſeu ignobilis, nullum laboranti periculum indicat, præſertim uiribus ualentibus.
      - *Forma*, ſeu morbi ſpecie, quæ ex proprijs ſymptomatibus cognoſcitur.
    - *Accidentibus*: & uel
      - *Actionibus* ſeu uiribus, animalibus, uitalibus & naturalib. Quæ ſi fuerint
        - *Validæ*, ut poſsint morbum ſuperare, neceſſe eſt ægrotum euadere.
        - *Imbecilles*, ut non poſsint morbum ſuperare, æger omnino morietur.
      - *Paſsionibus*
        - *Intrinſecis*, hoc eſt affectionis
          - *Magnitudine*, quæ ex quantitate ſymptomatum dignoſcitur.
          - *More*. Sic morbus
            - *Benignus*, ægroto ſalutem prænunciat.
            - *Malignus*, ægro mortem portendit.
        - *Extrinſecis*
          - *Aere*, Regione.
          - *Anni* tempore.
          - *Victus* ratione, &c.
  - *Accidens*. Vide in ſequentibus ſignum **.

**

Signa ꝓgnoſtica quatenus futura denunciant in corpore ægro uel ſalutem, uel mortem per accidẽs, hoc eſt per Criſim: atq; uel in

- *Genere*: & ſumũtur ab
  - *Actionibus*
    - Animalibus
      - *Senſibilibus*
        - *Proprijs*. Senſus omnes difficiles.
        - Communibus
          - *Vigiliæ*.
          - *Somnus* grauis.
      - *Motricibus*. Difficilis anhelitus.
      - Principibus
        - *Obliuio*, & præſertim ignorantia.
        - *Delirium*.
    - *Naturalibus*
      - *Coctio* in urina apparet, ſi affectus eſt in genere uenoſo: in ſputo, ſi affectus eſt partium ſpiritalium: in alui excrementis, ſi in uentre inferiore.
      - *Vrinæ* retentio.
      - *Sitis* intolerabilis.
  - *Paſsionibus*
    - *Intrinſecis*
      - *Turbatio* & agitatio in corpore ægrotantis.
      - *Difficilis* tolerantia.
      - *Vertigines* tenebricoſæ.
      - *Dolor* capitis, colli & ſtomachi, aliarumq; partium.
      - *Labrum* inferius agitatum.
      - *Nonnullis* aurium ſonitus, & uani ante oculos ſplendores, & lachrymę inuoluntarię.
      - *Rigor* uehemens.
      - *Status* & ſummus uigor morbi.
    - *Extrinſecis*
      - *Die* aliquo indicatorio eſt indicata per aliquam euacuationem, ut uomitum, deiectionem, urinas, &c.
      - *Dies* aliquis indicatorius adeſt.
      - *Nox* aut dies acceſsionem, in qua criſis futura eſt, præcedens, grauis & moleſta.
      - *Anticipatio* acceſsionis.
      - *Aeſtus*, Clamor, Furor.
      - *Non* poſſe in eodem ſitu recumbere.
- *Specie* indicantia, uel per
  - *Excretionem* (quod accidit in morbis acutis)
    - *Fluxum ſanguinis*: ſumpta ab
      - *Actionibus*
        - Animalibus
          - *Senſibilibus*
            - *Viſus* hebes.
            - *Tenebræ* oculis obuerſantur.
            - *Splendores* uani ante oculos.
            - *Oculorum* hallucinationes.
          - *Motricibus*. Spirandi difficultas.
        - *Vitalibus*. Pulſus magnus.
      - *Affectionibus*
        - *Intrinſecis*
          - *Oculi* rubicundi & lachrymoſi.
          - *Dolor* colli & capitis tenſiuus.
          - *Temporum* grauitas.
          - *Extenſio* in præcordijs abſque dolore.
          - *Malarum* & narium rubor.
          - *Natura* ægri ſanguinea.
        - *Extrinſecis*
          - *Aeſtas*, Ver.
          - *Adoleſcentia*.
          - *Regio* calida, &c.
    - *Vomitũ*: ſumpta ab
      - *Actionibus*
        - *Animalibus* ſenſibilibus
          - *Hallucinationes*.
          - *Tenebræ* oculis oboriuntur.
        - *Vitalibus*. Pulſus durus & inæqualis.
      - *Excrementis*. Sputum multum ac tenue per os defluens.
      - *Affectibus* corporis
        - *Intrinſecis*
          - *Dolor* capitis ueluti mordax.
          - *Capitis* grauitas.
          - *Vertigo*.
          - *Morſus* oris uentriculi.
          - *Labrum* inferius agitatum.
          - *Rigor* & partes inferiores frigidæ.
        - *Extrinſecis*
          - *Natura* biliosa.
          - *Aetas* florens.
          - *Aeſtas*, &c.
    - *Deiectionem*
      - *Signa* ſunt manifeſta. Nam ſi coctionis & criſis ſigna adſunt, ſigna autem fluxus ſanguinis, uomitus, ſudoris abſunt, tunc criſim per deiectionem fore putandum eſt, niſi magna lumborum grauitas, & tenſio criſim in muliere per menſes indicet, aut in uiris per hæmorrhoidas inſuetas.
    - *Sudores*: ſumpta ab
      - *Actionibus*
        - *Animalibus* principibus. Delirium.
        - *Vitalibus*. Pulſus undoſus & mollis.
      - *Excrementis*
        - *Vrina* retenta uel pauca.
        - *Alui* excrementa retenta uel pauca.
      - *Accidentibus* intrinſecis
        - *Partes* corporis exteriores
          - *Rubræ*.
          - *Calidæ*.
          - *Vaporoſæ*.
        - *Signa* uomitus nulla.
        - *Rigor*.
  - *Abſceſſum*. Vide in ſequentibus, ſub ſigno ☙

CRISIS *eſt ſubita ad ſanitatem conuerſio.*

✤ **Signa** prognoſtica Cryſim in ſpecie indicátia, uel p̱ abſceſſum, quod accidit in morbis diuturnis. Et huiuſmodi abſceſſus fiũt ad partes
- *Superiores.* Horũ ſigna ſumũtur ab
  - *Actionibus*
    - *Animalibus*
      - *Senſibilibus*
        - *Proprijs.* Surditas repentinã.
        - *Communib.* Somnus grauis.
      - *Motricibus.* Difficilis anhelitus ſine cauſa manifeſta.
    - *Vitalibus.*
  - *Paſsionibus* intrinſecis
    - *Dolor* capitis uehemens.
    - *Grauitas* capitis & temporum,
    - *Præcordia* ſemper mollia & ſine dolore.
    - *Morbus* non ualde diuturnus.
- *Inferiores*: & ſumũtur ab
  - *Actione* naturali, expultrice uidelicet. Vrina *Tenuis* / *Cruda* } Multo tempore micta.
  - *Paſsione* intrinſeca
    - *Grauitas* / *Tenſio* / *Phlegmone* / *Dolor* } Partium inferiorum.
    - *Circa* hypochondria aliquid phlegmones, & caloris in peripneumonia, huc repere humores ſignificat.
    - *Morbus* diuturnus.
    - *Nullum* ſignum parotidum.

De Curatione corporis inſalubris in genere.

E. *Curatio* corporis inſalubris in genere, indicationibus p̱ficitur, quarũ numero tres ſunt.
- *Prima* eſt, An Medicus aliqd agere debeat, uel non debeat. Sumitur autem hæc à reb. uel
  - *Secundum* naturam, nempe ſanitate, an ſcilicet ſanitatis recuperatio ſperanda ſit, id qđ deprehenditur partim à
    - *Cauſis* & uel
      - *Materiali.* Nam corporis pars
        - *Solida*, quæ inſigniter eſt læſa, non poteſt ſanitas reſtitui, nec ſperari.
        - *Carnoſa* / *Spiritalis* } Inſinuat id poſſe præſtari, quò tendimus.
        - *Ad* quam remedia pertingere
          - *Poſſunt*: poſſe / *Non* poſſunt: non poſſe } Obtineri id, quò tendimus.
      - *Formali.* Siquidem mixtio in calido, frigido, humido, ſicco, uitiata
        - *Aequaliter*: hæc inſinuat non poſſe præſtari, quod ſperamus.
        - *Inæqualiter*: hæc præſtari poſſe, quod ſperamus.
    - *Effectibus*: nimirum
      - *Actione* uitali. Nam actio partis, per quam
        - *Vitam* habemus, inſinuat, ſi perierit, pręſtari non poſſe, quò tendimus.
        - *Vitam* meliorem habemus, uel per quam uita conſeruatur. Hæc ſi uehementer læſa ſit, aut perierit, quamuis præſtari poſſe, quod ſperamus, inſinuat: noxam tamen maiorem futuram ſucceſſu temporis pollicetur: ut ad empti teſtes uitam non tollunt, ſed deteriorem reddunt.
      - *Vſu* partis & officio: quã uel ad uitam ſit
        - *Neceſſarium*: inſinuat, ſi perierit, præſtari non poſſe id, quò tendimus.
        - *Non* neceſſarium: inſinuat hęc ſi perierit, præſtari poſſe, id quò tendimus.
  - *Præter* naturam: uidelicet morbo, cauſa morbi & ſymptomate: quæ ſui ablationem ſignificant, quæ an perfici poſſint, dignoſcuntur ab eorum
    - *Eſſentialibus*: uidelicet morbi natura, ſeu ſpecie. Nam
      - *Pthiſis* / *Elephantiaſis* } Curari non, aut uix poſſe, inſinuat.
      - *Peſtis* / *Hydrops* } Vix poſſe curari inſinuat.
      - *Tertiana* / *Diaria, &c.* } Curari poſſe inſinuat.
    - *Accidentibus*: uidelicet
      - *Qualitate*, ſeu More. Nam morbi
        - *Maligni* ſeu lethales ſolis præſagijs ſunt relinquendi.
        - *Boni*, quorum ſigna ſunt ſalutaria, curandi.
      - *Quantitate*, nã morbi
        - *Paruiſsimi* medici ope non indigent. Quoniam ſine labore à natura liberantur.
        - *Magni* atque cum ſignis uel
          - *Salutaribus*, curandi ſunt.
          - *Lethalibus*, præſagijs ſolis reliquendi.
        - *Longi*, difficiliùs / *Breues*, faciliùs } Curantur.
- *Secunda.* Vide in ſequentibus ſignum aa.
- *Tertia.* Vide in ſequentibus ſignum bb.

a a. *Secunda* indicatio, eſt, Quid medicus agere debeat: & ſumitur hæc indicatio partim à rebus

- *Secundum* naturam: & uel
  - *Cauſis*: uidelicet
    - *Sanitate*.
    - *Natura*, ſeu uiribus.
    - *Cauſis* ſanitatis.
  - *Accidentibus*
    - *Intrinſecis*: uidelicet
      - *Qualitate*: ut Temperatura.
      - *Quantitate*, &c.
    - *Extrinſecis*: nempe conſuetudine.
  - Hæc namq; omnia ſui conſeruationem per ſimilia indicant.
- *Præter* naturam: uidelicet morbo, cauſa morbi, ſymptomatib⁹, quæ ſui ablationem ſignificant, per cōtraria. Siquidem
  - *Morbus*
    - Similaris
      - *Simplex*: *Calidus*. *Frigidus* *Humidus*, Siccus — *Indicat* ſui ablationem per: *Frigida*. *Calida*. *Sicca*, Humida.
      - Compoſitus: *Calidus* & humidus, *Frigidus* & ſiccus, *Calidus* & ſiccus, *Frigidus* & humidus — *Indicat* ſui ablationem per: *Frigida* & ſicca. *Calida* & humida. *Frigida* & humida. *Calida* & ſicca.
    - *Inſtrumētalis*, in
      - *Conformatione*
        - *Figuræ* uitiatæ, indicat ſui ablationem per contraria. Nam quod
          - *Curuum* eſt, in contrariū impellendum.
          - *Rectum* eſt & ſimum factum, reflectendum.
        - *Superficiei*, indicat ſui ablationem per contraria. Quoniam partes,
          - *Læues* exaſperandæ.
          - *Asperæ*, lenigandæ.
        - *Meatuum* & cauitatum indicat ſui ablationem. Siquidē
          - *Obſtructi*, aperiendi.
          - *Aperti* ſeu dilatati, claudendi ſeu aſtringendi.
          - *Pleni*, uacuandi.
          - *Inanes*, replendi.
          - *Compreßi*, dilatandi, ſeu rarefaciendi.
      - *Magnitudine*:
        - *Aucta*, minuenda.
        - *Imminuta*, agenda.
      - *Numero*
        - *Superabundans* aut
          - *Auſerendus*.
          - *Imminuendus*.
        - *Deficiens*, adijciendus.
      - *Situ*. Pars prominens in partem
        - *Anteriorem*, retrorſum pellenda.
        - *Poſteriorem*, antrorſum pellenda.
    - *Vtrique* parti communis: uidelicet Solutio unitatis, Sui unitionem indicat.
  - *Cauſa* morbi
    - *Interna*
      - *Eſſentialis*, eſt humor aut
        - *Frigidus*: uidelicet
          - *Pituita*: quæ ſi peccet
            - *Qualitate*: atque uel in
              - *Diſpoſitione*, alteranda per calida, &c.
              - *Habitu*. Sic
                - *Craſſa*, attenuanda.
                - *Lenta* incidenda.
                - *Aquoſa*, incraſſanda.
                - *Viſcoſa*, abſtergenda.
            - *Quantitate*: indicat ſui ablationem per medicamenta pituitam euacuantia.
          - *Bilis* atra: q̄ ſi aberret in
            - *Qualitate*: atq; uel
              - *Diſpoſitione*, alteranda per cōtraria.
              - *Habitu*. Sic
                - *Craſſa*, attenuanda.
                - *Lenta*, incidenda, &c.
            - *Quantitate*, ſui ablationem indicat, per medicamenta purgantia atrum humorem.
        - *Calidus*: nempe
          - *Sanguis* qui ſi peccet
            - *Subſtantia*. Sic putridus exiccādus, & refrigerandus.
            - *Qualitate*. Sic calidus refrigerandus.
            - *Quantitate*
              - *Fluente*. Sic aut
                - *Reuellendus*.
                - *Diuertendus*.
              - *Permanente*. Sic per phlebotomiam euacuandus.
          - *Bilis*, q̄ ſi peccet
            - *Qualitate*: atque uel in
              - *Diſpoſitione*. Sic per frigida alteranda.
              - *Habitu*. Sic
                - *Mordax*, ſua acrimonia exuenda.
                - *Putrida*, refrigeranda atque ſiccanda, &c.
            - *Quantitate*, ſui euacuationem per medicamenta bilem purgantia indicat.
      - *Accidentalis*: *Animi* affectus, *Somnus*, *Vigilia* — *Morbo*
        - *Similia*, in contrarium mutanda.
        - *Contraria*, conſeruanda.
    - *Externa*: *Aer*, *Tempus* anni, *Cœli* ſtatus, *Regio*, Habitatio, Cibus, *Potus*, Motus, Quies — *Morbo*
      - *Contraria*, ſeruanda.
      - *Similia*, in contrarium mutanda ſunt.

b b. *Tertia*

bb. *Tertia* indicatio, eſt, Qua materia ſeu qbus inſtrumentis Medicus agere debeat, num uidelicet uictu, uel medicamētis, uel chirurgia. quod dignoſcitur à cauſis & accidētibus tum ſecundùm naturam, tum præter naturam, totius uel partis, &c. Affectus itaq; curantur aut

- *Victu*, in quo duo obſeruanda ueniunt: uidelicet
  - *Qualitas*. Sumitur hæc à rebus
    - *Secundum* naturā: & uel
      - *Eſſentialibus*: ut Temperatura.
      - *Accidentibus*
        - *Intrinſecis*: ut Aetate.
        - *Extrinſecis*: ut
          - *Conſuetudine*.
          - *Regione*.
          - *Anni* tempore.
      - His uictus temperaturæ ſimilis offerendus.
    - *Præter* naturam: ut
      - *Morbo*.
      - *Cauſa* morbi.
      - His uictus qualitate contrarius exhibendus.
  - *Quantitas* ciborum: & uel
    - *Menſura*. Sumitur hæc quoq; ab
      - *Eſſentialibus*: uidelicet Natura ſeu uirtute, quæ ſi fuerit
        - *Robuſta*, tenuior
        - *Imbecillis*, plenior
        - Victus adminiſtrandus erit. Vnde Hipp. Coniectari autem oportet, an æger cū uictu ſufficiat perdurare, donec morbus conſiſtat, & nunquid prius ille deficiat, &c.
      - *Accidentibus*: uidelicet
        - *Morbi*: & uel
          - *Vniuerſali*. Sic in
            - *Principio*, & quidem in morbis
              - *Acutis* ſeu breuibus tenuiſsimo utendum uictu, præſertim ſi morbus celeriter ad uigorem ſuum perueniat. Vnde Hipp. Vbi igitur morbus peracutus eſt, ſtatim & extremos habet labores, & extremè tenuiſsimo uictu utendum eſt, &c. Eſt autem uictus ſimpliciter tenuiſsimus, qui fit per mulſam, tum aquam: illisq; conuenit morbis, quorum iudicatio quarta die expectatur, ubi ſcilicet aliqua uiriū eſt imbecillitas. Extremè uerò tenuiſsimus uictus, qui per ſolam inediam abſoluitur, uidelicet ubi uirium robur firmiſsimum eſt.
              - *Longis*, ſeu diuturnis, pleniori uictu utendum. Nam niſi per initia cibetur æger, aut unà cum morbo necabitur, aut intempeſtiuè uictus ratio mutanda ueniet. Vnde Hipp. Victus tenuis atq; exquiſitus, in paſsionibus quidem longis ſemper: in acutis uerò, in quibus non conuenit, periculoſus, &c. Eſt autem tenuis ſimpliciter uictus qui per pauca uel parum fit nutrientia, ut eſt ptiſanæ ſuccus: & conuenit illis morbis, qui die 14 ſunt iudicandi. Tenuis uerò exquiſitè uictus eſt, qui per modicam fit ptiſanæ portionem: & ijs conuenit morbis, quorum iudicium 7 die expectatur.
            - *Augmento*, uictus minui debet: quoniā quanto magis augetur morbus, tanto minus calor innatus alimento impediri debet.
            - *Statu*. Victum omnino tenuiſsimum eſſe conuenit: præſertim ubi acrior fuerit morbus, & iudicium propinquius, niſi fortè ſit, quod prohibet. Vnde Hipp. Quando morbus in ſuo uigore eſt, tunc uictu tenuiſsimo utendum.
            - *Declinatione*. Victus eſt augendus, tum quia innatus calor iam omnem ſuperauit morbum, tum etiam quia uires indigent robore, & corpus nutriri cupit.
          - *Particulari*: febrium
            - *Intermittentium*
              - *Principio*
              - *Augmento*
              - *Statu*
              - *Declinatione*
              - A' cibo abſtinere oportet, nec ægros eſſe prius licet q̄ paroxiſm⁹ tot⁹ remittatur.
            - *Continuarum*
              - *Principio*
              - *Augmento*
              - *Statu*
              - Nihil penitùs alimenti præbendum eſt.
              - *Declinatione*. Cibandi ſunt ægri. Quippe cum morbus continuè affligat & corpus nutriri debeat, eo tempore id faciendum, quo minus laborat natura.
        - *Tempore*
          - *Anni*. Nam
            - *Hyeme* & Veris initio copioſior uictus dandus.
            - *Aeſtate* & Veris fine, paucior.
            - *Autumno*, mediocris.
            - Vnde Hipp. Ventres Hyeme & Vere natura calidiſsimi ſunt, & ſomni longiſsimi: quare per ea tempora alimenta copioſiora exhibenda, Etenim tunc calor innatus copioſior, &c.
          - *Aetate*. Nam
            - *Pueris*, uictus
            - *Adoleſcentibus*, minus
            - *Conſiſtentibus* adhuc minus
            - Vberior conuenit. Vnde Hipp. Senes facillimè ieiunium ferunt: deinde qui ætatem conſiſtentem habent: minus adoleſcentes: omnium minimè pueri, &c. & cauſam affert aphoriſmo ſequenti, ubi dicit: Qui creſcunt, plurimum habent calidi innati, &c.
            - *Senibus*, minimus conuenit uictus.
          - *Regione*, &c. Victus ut in anni temporibus, &c.
    - *Numeri*. Vide in ſequentibus ſignum cc.
- *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum d d.
- *Chirurgia*.

cc. *Quantitas* alimẽtorum ſecundum numerũ (an ſcilicet ſemel uel bis exhibendum ſit alimentum) ſumitur ab

- *Eſſentialibus*: uidelicet natura ſeu uirtute: quæ ſi fuerit
  - *Robuſta*, atq; uel cum humorum
    - *Abundantia*: his rarò & paucum afferendum. Nam etſi eum, qui cibum debet conficere, robuſtum habeamus: quia tamen morbi diſpoſitio multis non indiget, rationabile eſt, ut pauca adminiſtrentur.
    - *Defectu*, uel corruptione: his ſæpius & multus cibus afferendus. quia multos exigente diſpoſitione, & natura robuſta potente illos ſuperare. Si uerò acceſsiones non permiſerint, neq; multas alimenti offerendi occaſiones præſtiterint, rarò plura exhibebimus.
  - *Imbecillis*: atq; uel cum humorum
    - *Abundantia*: rarò & paucum cibi afferendum.
    - *Defectu* uel corruptione: parum & ſæpius alimentum afferendum. Parum quidem, quia uirium imbecillitas non poteſt totam ſimul multitudinem alimenti ſuſtinere: ſæpius autem, quoniam multis indiget diſpoſitio. Defectus ſiquidem exigit adiectionem, corruptio uerò contemperamentum.
- *Accidentibus*
  - *Intrinſecis*
    - *Secundum* naturam: uidelicet ætate. Nam
      - *Pueris* ſæpius & multa danda.
      - *Adoleſcentibus*, multa & ex longo interuallo alimenta danda ſunt.
      - *Conſiſtentibus* rarò & mediocria alimenta offerenda.
      - *Senibus*, pauca & ſæpius danda.
    - *Præter* naturam: uidelicet acceſsionibus: nihil dare oportet, neq; in ipſis acceſsionibus, neq; multò pòſt futuris. Nam inquit Hipp. His qui per circuitus acceſsiones habent, nihil dare oportet, neq; cogere, ſed ſubtrahere adiectioni ante iudicationes.
  - *Extrinſecis*
    - *Anni* tempore
      - *Æſtiuo*. Sæpius & pauca danda ſunt. Quoniam & pluri egent adiectione, ut qui diſſoluantur, & uires habeant imbecilles.
      - *Hyberno*. Rarò & multa danda. Multa quidem propter robur uirium: rarò uerò, quia non ualde indigent adiectione laborantes, ut quibus non multa fiat euacuatio.
      - *Vere*, & quidem medio, atq; adhuc magis æſtati proximo. Pauca & ex longo interuallo danda. Nam tempus id periclitatur, ne proximè accedat ad plethoricam diſpoſitionem, propter humorum, qui hyberni temporis frigore concreuêre, fuſionem.
      - *Autumno*, Pauca & ſæpius, ſi uires debiles: ſi uerò robuſtæ, ſæpius & multa danda.
    - *Conſuetudine*, &c.

dd. *Affectus* quoque medicamentis curantur, in quorum uſu obſeruãda ueniunt

- *Qualitas*: ſumitur hæc à rebus uel
  - *Secundum* naturam: uidelicet Temperatura { *Calida*, *Frigida*, *Humida*, Sicca, &c. } *Poſcit* remedium { *Calidum*. *Frigidum*, *Humidum*, Siccum. }
  - *Præter* naturam: uidelicet
    - *Morbo*
      - *Similari*. Sic morbus { *Calidus*, *Frigidus*, *Humidus*, Siccus } *Poſtulat* medicamentum { *Frigidum*. *Calidum*. *Siccum*: Humidum. }
      - *Inſtrumentali*, in
        - *Conformatione*. Sic { *Obſtructio*, *Plenitudo*, *Raritas*, *Denſitas*, *Aſtrictio*, *Dilatatio*, &c. } *Requirit* medicamentũ facultatem habens { *Aperientem*. *Euacuantem*. *Denſantem*. *Rarefacientem*. *Dilatantem*. *Aſtringentem*, &c. }
        - *Magnitudine*. Sic magnitudo { *Aucta*, *Imminuta* } *Efflagitat* remedium quod { *Minuit*. *Auget*. }
        - *Numero*. Sic { *Abundans*, *Deficiens* } *Deſiderat* remedium facultatem habens { *Auferentem*. *Adijcientem*. }
        - *Situ*, &c.
      - *Cõmuni* utriq; parti. Sic ulcus { *Sordidum*, *Cauum*, &c. } *Poſtulat* remediũ facultatẽ habẽs { *Detergentem*. *Replentem*, &c. }
    - *Cauſa morbi*
      - *Interna*. Sic humores peccantes in
        - *Quantitate*, requirunt medicamenta euacuantia: nempe
          - *Sanguis*, phlebotomiam.
          - *Bilis*, medicamentum, facultatem habens purgandi bilem.
          - *Pituita*, medicamentum, quod pituitam purgat.
          - *Atra bilis*, medicamentum, quod melancholiam purgat.
        - *Qualitate*, Sic { *Craſſus*, *Tenuis*, *Lentus*, *Viſcoſus*, *Putridus*, &c. } *Poſcit* remedium facultatem habens { *Attenuantem*. *Incraſſantem*. *Incidentem*. *Abſtergentem*. *Exiccantem*, &c. }
      - *Externa*
        - *Aer*, tempus anni { *Calidum*, *Frigidum*, *Humidum*, *Siccum* } *Poſtulat* medicamentum { *Frigidum*. *Calidum*. *Siccum*. *Humidum*. }
        - *Cibi*, &c.
- *Quantitas*. Vide in ſequentibus ſignum ee.
- *Locus*. Vide in ſequentibus ſignum ff.
- *Tempus*. Vide in ſequentibus ſignum gg.
- *Ordo*. Vide in ſequentibus ſignum hh.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0314-1
DFG

ee. *Quantitas* medicamẽtorũ ſecundũ

- *Menſuram:* ſumitur ab
  - *Eſſentialibus*, ſiue à cauſis conſtituentibus: nempe
    - *Natura* propria corporis, ſeu temperatura. Nam omnibus idem medicamentum non competit, cum alij odorantes ſolum faſtidiunt, alij plus aut minus ferãt. Calidi natura magis calefaciendi, Frigidi minus, Sicci magis ſiccandi, &c.
    - *Virtute*, Sic
      - *Valida*, maius
      - *Imbecillis*, minus
      - } Medicamentum admittit.
  - *Accidentibus*
    - *Intrinſecis*: & uel conſequentibus ipſam
      - *Materiã* ſeu partem affectam: atque ſic ſumitur ab ipſius partis
        - *Qualitate* paſsibili. Nam pars
          - *Rara*, *Laxa*, *Mollis* } Minus
          - *Denſa*, *Compacta*, *Dura* } Maius
          - *Senſus*
            - *Exquiſiti*, minus
            - *Hebetis*, maius
          - } Medicamẽtũ adhibẽdũ eſſe inſinuat.
        - *Conformatione* meatuũ. Siquidem quæ
          - *Vias* latas habent & patentes tam intra quam extra, minus ac parcius
          - *Vias* habent anguſtas, acrius ac uberius
          - *Meatibus* carent, uberius & acrius
          - } Medicamentũ efflagitant.
        - *Situ*. Nam quę partes poſitæ ſunt in
          - *Alto*, maius
          - *Superficie*, minus
          - } Medicamentũ deſiderãt.
        - *Actione*. Quæ namq; actionẽ habent
          - *Communem* toti corpori: ut eſt
            - *Cerebrum*, *Cor*, *Iecur*, *Ventriculus*
            - } Minus ac blandius medicamentum expoſcunt.
          - *Priuatam*: ut
            - *Os*, *Cartilago*, *Caro*, *Crus*, &c.
            - } Maius ac uehementius medicamentum deſiderant.
      - *Formã* ſeu morbum: atque ſic ſumitur à morbi
        - *Qualitate*. Nã morbus
          - *Pertinax*, ſeu ſolutu difficilis, maius
          - *Benignus*, ſeu ſolutu facilis, min⁹
          - } Medicamẽtũ poſcit.
        - *Quantitate*. Quoniam morbus
          - *Magnus*, maius
          - *Paruus*, minus
          - } Medicamentum efflagitat.
        - *Tempore*. Nã in
          - *Principio* minus medicamentum dandum niſi materia turgeat.
          - *Augmento*, *Statu* } Minus medicamentum deſiderant.
          - *Declinatione*, maius expoſcunt medicamentum.
    - *Extrinſecis*: uidelicet
      - *Tempore* anni, regione, &c. Sic
        - *Ver*, autumnus & regio temperata, maius deſiderant remedium
        - *Hyemi*, æſtas & regio intẽperata, minus ferũt medicamentũ.
      - *Conſuetudine*, &c. Sic
        - *Conſueti*, maius
        - *Inſueti*, minus
        - } Medicamentum efflagitant.
- *Gradum* ſeu ordinem, quo præditum eſt remedium. Hæc igitur indicat, medicamẽtum tanto exceſſu contrarium ipſi morbo, quanto morbus à naturæ ſymetria receſsit. Sic morbus calidus in gradu
  - *Primo*, *Secundo*, *Tertio*, *Quarto*
  - } Indicat medicamentum frigidũ eſſe exhibendum in gradu
    - *Primo*, *Secundo*, *Tertio*, *Quarto*
    - } Atq; ſic de cęteris qualitatibus tam ſimplicibus, quam compoſitis.
- *Numerum* (an ſcilicet ſemel uel bis medicamẽtum ſit exhibendum) ſumitur ab
  - *Eſſentialibus*: uidelicet Natura ſeu uirtute
    - *Valida*, rarius
    - *Imbecilla*, frequẽtius
    - } Medicamẽtũ admouẽdũ eſſe indicat.
  - *Accidentibus*: nempe
    - *Quantitate* morbi. Sic morbus
      - *Longus* ſeu diuturnus, frequentius
      - *Breuis*, rarius
      - } Medicamentum exhibendum eſſe, inſinuat.
    - *Loco*. Sic affectus in
      - *Superficie*, rarò
      - *Profundo*, in quem medicamenta non facilè penetrant, frequenter
      - } Medicamentum admouendum indicat.

ff.
In medicamentorũ uſu, locus quoq; cõſiderandus eſt: nẽpe

- *Ex quo* humores ſint euacuandi. Nam ex
  - *Toto* corpore per
    - *Pharmaca*
    - *Hæmorrhoides*
    - *Sudores*
    - *Vterum*
    - *Phlebotomiam*, &c.
  - *Parte*: uidelicet
    - *Ventriculo*, per
      - *Vomitum*
      - *Aluum*
    - *Inteſtina*, per
      - *Clyſteres*
      - *Suppoſitoria*
    - *Cerebrum* per
      - *Palatum*
      - *Nares*
      - *Oculos*
    - *Pulmo* per tuſsim
    - *Renes* / *Veſica* — Per urinam
    - *Vterus*, &c. per
      - *Clyſteres*
      - *Peſſos*, &c.
  - → Commodè euacuantur.
- *In quo*, uel cui remedia ſint adhibẽda: atq; hæ quidem uariãda tum pro loci ipſius
  - *Situ*. Sic locus
    - *Internus*
      - *Vicinus*: ut uentriculus modica
      - *Remotus*: ut iecur, pulmo, pes, &c. ualidiora
      - → Medicamenta deſiderat.
    - *Externus*, contra, mitiora ſcilicet poſtulat remedia, &c.
  - *Forma*. Sic
    - *Caput*, cerebrum, capitalia
    - *Cor*, Cordialia
    - *Pectus*, pectoralia
    - *Stomachus*, ſtomachica
    - *Hepar*, hepatica
    - *Lien*, ſplenitica
    - *Vterus*, &c. Vterina
    - → Medicamenta efflagitat.

gg.
In medicamentorum uſu cõſiderãdũ quoque uenit, tempus tum

- *Anni*
  - *Totius*. Sic anni totius conſtitutio
    - *Temperata*, ſanguinem euacuandum eſſe indicat.
    - *Calida* & ſicca, bilem flauam
    - *Inæqualis*, bilem atram
    - *Frigida* & humida, pituitam
    - → Purgandam eſſe inſinuat.
  - *Partium*. Sic pars
    - *Anni*: uidelicet
      - *Ver*, ſanguinem eſſe euacuandum indicat.
      - *Aeſtas*, bilem flauam
      - *Autumnus*, bilem atram
      - *Hyems* pituitam
      - → Purgandam eſſe indicat. Verum ad uitandos uernos, æſtiuos, autumnales & hybernos morbos purgare & uenam ſecare communiter Galenus conſueuit ueris tempore, & non æſtate neq; hyeme, &c.
    - *Diei*: nempe hora
      - *Matutina* & ante cibum dantur medicamenta, quæ hepatis obſtructionem liberant: cuiuſmodi ſunt
        - *Incidentia.*
        - *Tenuantia.*
        - *Detergentia.*
        - *Vacuantia.*
        - *Purgantia.*
      - *Veſpertina*, nocturna, ante uel poſt cibum dantur medicamenta quædam nullo diſcrimine: ut ſunt
        - *Catapotia*
          - *Maſtichinæ.*
          - De aloe.
          - *Aſſayeret*, &c.
        - *Medicamenta* ſtomachica, &c.
- *Morbi*
  - *Vniuerſale*. Sic in
    - *Principio*
      - *Febris*, purgare non conuenit, niſi materia turgeat & uenenoſa ſit, quæ tum purganda eſt: quia maius commodum ex purgatione turgentis humoris, quàm incommodũ, ob exhibitionem medicamenti, ſequitur.
      - *Tumoris* ſeu abſceſſus, repellendum eſſe inſinuat.
    - *Augmento*
      - *Febris*, non purgandum eſſe indicat.
      - *Inflammationis* ſeu abſceſſus, repellendum & reſoluendum ſimul eſt.
    - *Statu*
      - *Febris*, purgantibus medicamentis abſtinendum eſt.
      - *Abſceſſus*, reſoluendum eſt.
    - *Declinatio*
      - *Febris*, purgandum, præſertim ſi natura euacuationem perfectè nõ perfecerit. Nam quod deficit à Medico ſupplendum eſt, ne à reliquijs recidiuus & nouus excitetur affectus. Sic igitur naturæ motum imbecilliorem iuuabit, ſi per idoneas partes moueatur.
      - *Tumor*, reſoluendus & diſcutiendus eſt.
  - *Particulare*. Sic in acceſsionũ
    - *Principio* uomitum prouocare licet.
    - *Augmento* / *Statu* — Quieſcendum eſt.
    - *Declinatione*
      - *Concoctionem* iuuare
      - *Concoctam* materiam educere
      - *Aegrum* reficere
      - → Licet, ſed longè & poſt acceſsionem.

hh. *Ordo*

h h. *Ordo* quoq; in medicamentorum uſu obſeruandus eſt, qui à tribus ſumitur

- *Primò*, ab eo quo curationem accelerat & auget, ut ſi morbi ſimplices & læues fuerint, à cauſis curationem auſpicamur, deinde morbum curamus, poſtremò ſymptomata, ſi qua relicta ſunt, tollimus.
- *Secundò*, ab eo quod curationem habet eius, ſine quo non curantur reliqui affectus, ut ſi complicati fuerint, ab his primùm, quæ rationem habent, ſine qua non curantur reliqui affectus, curationem incipimus: poſtea ab alijs omnibus, quæ ſimul urgent, altero interim non neglecto. Aliàs à cauſis primùm incipimus curationem, curatione illa regulari uocata, deinde morbum curamus, tandem ſymptomata corrigimus.
- *Tertiò*, à cauſis morborum, ut intelligamus, quis cum quo, quis ſine quo, quis poſt quem curari debet: ut ſi contrarij fuerint, in his auſpicamur, ſine quo alter curari non poteſt, modo non ſit alius affectus, qui magis urgeat: & hunc nobis oſtendit magnitudo morbi, cauſæ & ſymptomatis, quam metimur ab
  - *Actionis* læſæ magnitudine & præſtantia: quã uterum metimur à uitæ ac ſanitatis dignitate.
  - *Propria* affectus eſſentia, ſeu ſubſtantia, & ſic morbus uel per ſe magnus eſt, uel per ſe magnus non eſt, ſed magnus poſtea efficitur, idq; uel ægri, uel medici uel aſtantium uitio, ratione declinatiõis à naturali habitu.
  - *Virtute* ſeu facultate, corpus noſtrum gubernante, nẽpe uitali, animali & naturali, quarum robur ex actionibus & excremẽtis cognoſcimus.

De Curatione affectuum, in ſpecie.

Curatione affectuũm generali abſoluta, ad ſpecialẽ tranſgrediẽdum erit. Ea autem eſt uel affectuum

- *Animi*
  - *Iræ.*
  - *Furoris.*
  - *Triſtitiæ.*
  - *Metus.*
  - *Melancholiæ.*
  - *Inuidiæ*, &c.
- *Corporis*
  - *Totius*
    - *Internorum*: ſcilicet febrium
      - *Putridarum*
        - *Simplicium*
          - *Bilioſarum*
            - *Tertianæ*
              - *Intermittentis*
                - *Syncera.*
                - *Spuria.*
              - *Continua.*
            - *Cauſonis.*
          - *Pituitoſarum*
            - *Quotidianæ*
              - *Intermittẽtis*
                - *Exquiſita.*
                - *Notha.*
              - *Continua.*
            - *Epiala.*
            - *Lypiria.*
          - *Melancholicarum*
            - *Quartanæ*
              - *Intermittentis*
                - *Exquiſita.*
                - *Notha.*
              - *Continuæ.*
            - *Quintana.*
          - *Sanguinearum*: ut Synochi putridæ.
          - *Peſtilentialium.*
        - *Compoſitarum*
          - *Semitertianæ.*
          - *Triplicis.*
          - *Confuſæ.*
      - *Non* putridarum
        - *Ephemeræ.*
        - *Synochæ* non putridæ.
        - *Hecticæ.*
    - *Externorum*
      - *Scabiei.*
      - *Elephantiaſis.*
  - *Partium.* Vide in ſequentibus, ſignum **.

- ⁂ *Curatio* affectuū corporis partiū
  - *Interiorum*
    - *Capitis*
      - *Memoriæ* abolitæ, Lethargi, Cari, Catalepſis, Comatis, Phrenitidis, Melancholiæ.
      - *Furoris*, Doloris capitis, Cephaleæ, Hemicraniæ, Conuulſionis, Reſolutionis, Incubi.
      - *Vertiginis*, Epilepſiæ, Apoplexiæ, Deſtillationis, Lippitudinis.
      - *Suffuſionis*, Aurium doloris, Parotidum, Hæmorragiæ, Dentium doloris.
      - *Aphtharum*, Columellæ inflammat. Anginæ, &c.
    - *Thoracis*
      - *Tuſſis*, Aſthmatis, Pleuritidis, Peripneumoniæ.
      - *Cruentæ* ſpuitionis, Empyematis, Phthiſis.
      - *Palpitat.* cordis, Sincopæ, Lactis defectus, Mammarum inflammat.
    - *Ventris*
      - *Cardialgiæ*, Caninæ appetentiæ, Cittæ, Bulimi, Inappetentiæ, Immoderatæ ſitis.
      - *Singultus*, Nauſeæ, Inflammat. uentriculi, Cruditatis, Inflationis uentriculi.
      - *Leuitatis* inteſtinorum, Choleræ, Fluxus uentris, Dyſenteriæ.
      - *Teneſmi*, Colicæ, Ilei, Lumbricorum, Imbecillitat. hep.
      - *Obſtruct.* hepat. Inflam. hep. Scirrhi hep. Icteri, Inflammat. lienis.
      - *Scirrhi* lienis, Cachexiæ, Hydropis, Diabetæ, Lapidis.
      - *Inflammat.* renum, Exulcer. renum, Stillicidij urinæ, Difficult. urinæ.
      - *Suppreſsion.* urinæ, Lapidis ueſicæ, Inflammat. ueſicæ, Exulcerat. ueſicæ, Seminis profluuij.
      - *Priapiſmi*, Menſium ſuppreſſ. Menſium fluor. Vteri ſuffocat. Procedentiæ uteri, Molæ,
      - *Sterilitatis*, Partus difficilis, Secundæ derelictæ, Inflammat. uteri, Exulcerat. uteri.
  - *Externorum*
    - *Trunci*: uidelicet
      - *Capitis.*
      - *Thoracis.*
      - *Ventris.*
    - *Artuum*
      - *Comprehendendi*
        - *Brachij.*
        - *Cubiti.*
        - *Manus.*
      - *Ambulandi*
        - *Coxæ.*
        - *Cruris.*
        - *Pedis.*

De Præſeruatione atque curatione Iræ.

- *Ira* eſt appetitus ulciſcendi, excitatus ab imaginatione, rem aliquam offerente ſub ratione iniuriæ illatæ, ſecū inuehens feruorem, ac uehemētem motum animæ iraſcibilis in corde poſitæ. Huius
  - *Dignotio*
    - *Partis affectæ*: uidelicet animæ rationalis, concupiſcibilis & iraſcibilis. Quoniam ad iræ generationem tria ex ordine concurrunt: imaginatio illatæ iniuriæ, appetitus ulciſcendi, & caloris feruor: tria ob hoc ipſum & principalia membra ad iræ generationem conſpirant, nempe cerebrum, hepar & cor. Facto namq; in cerebro iudicio iniuriæ illatæ, inſurgit in hepate uis uindictæ appetens, demum caloris in corde accenſio conſequitur. Eſt itaq; dignotio affectæ animæ
      - *Rationalis.* Imaginatio illatæ iniuriæ.
      - *Concupiſcibilis*, Cupiditas ulciſcendi.
      - *Iraſcibilis*, Caloris feruor.
    - *Affectus*: nempe Iræ
      - *Rixa*, Agitatio, Furia.
      - *Maledicentia*, Blaſphemia, Minæ.
      - *Percuſsiones* nonnunquam.
      - *Conuicia.*
      - *Corrupta* uiſio.
      - *Oculi* ardentes.
      - *Labri* inferioris laxatio.
      - *Tremor* manuum & genuum.
      - *Inflammatio* corporis totius.
      - *Epilepſia* / *Vomitus* bilioſus — Nonnunquam.
      - *Febris* poſt uomitum bilioſum interdum, quam cita mors excipit.
  - *Cauſæ*
    - *Proximæ*: uidelicet iniuriæ
      - *Dictorum*
        - *Animi*, ubi ingenio, aut ijs quæ ex ingenio uiri alicuius proueniunt, detrahimus, &c.
        - *Corporis*, ubi turpitudinem, uel uitiū aliquod corporis illudentes obijcimus.
        - *Fortunæ*, ubi aliquid uerbo noſtro affirmamus, quo poſtea uel domus, uel agri, uel nummi periclitentur ei, contra quem locuti ſumus.
      - *Factorum*
        - *Animi*, ex accidenti: cum ſcilicet ob noxam corpori illatam, uerbi cauſa per necem, tollitur uſus bonorum animi, quæ in eo corpore continebantur.
        - *Corporis*, ubi uulneribus corpus impetimus alicuius.
        - *Fortunæ*, ubi rapinis utimur.
      - *Scriptorum*
        - *Animi*, ubi ſcriptis ingenio ſeu uirtutibus detrahimus.
        - *Corporis*, ubi carmine deformitatem alicuius notam facimus.
        - *Fortunæ*, &c.
    - *Remotæ*
      - *Immediatæ*: uidelicet Temperaturæ calidæ & ſiccæ, ex qua facultas iudicandi, ſeu animus redditur imbecillus, &c.
        - *Corporis* habitus extenuatus: gracilis, macillentus.
        - *Capilli* nigri, &c.
      - *Mediatæ*: ſcilicet
        - *Bilis* flauæ aduſtæ
          - *Vigiliæ* immoderatæ corporis habitus ſiccus, macer.
          - *Victus* ratio calidorum & ſiccorum ciborum, tenuis, parca & rara.
          - *Regio* & animi conſtitutio calida & ſicca, &c.
        - *Inediæ*, &c.
  - *Curatio.* Vide in ſequentibus ſignum A.

A. Curatiō

A. *Curatio iræ*

- *Præſentis*, indicationib⁹ perficitur. Quare, quid ſit agẽdum, & quib. inſtrumentis, indicat cauſa tum
  - *Proxima*: uidelicet iniuria illata, quæ ſui ablationẽ indicat. Verùm hæc commodè auferri poterit per philoſophiam moralẽ, ſiue per moralia philoſophiæ præcepta, & quatuor potiſsimum, quorũ
    - *Primum* eſt, ut qui irati de poteſtate, id eſt de conſilio, ratione, ac mente exierunt, ſubtrahamus ipſis de medio, in quos impetum conantur facere, dum ſeipſi colligant, id eſt diſsipatas animi partes rurſum in ſuum locum congerant, atq; in hoc quidem præcepto nullus eſt philoſophiæ locus.
    - *Secundum*, ut rogemus, ſi quam habent ulciſcendi uim differant in aliud tempus, dum deferueſcat ira, id eſt excitatus inuita ratione ardor animi.
    - *Tertium*, ut ſedere eos iubeamus: nam qui ſpiritus in cerebrum confertim impetum fecerunt, paulatim ſubſidunt motu intermiſſo, deferueſcitq; nimius ille cordis calor, ac tandem ſedendo, & quieſcendo animus fit prudens.
    - *Quartum*, ut philoſophorum præceptis utamur, & cum ſubtrahimus illos qui fuerunt iræ cauſæ: & cum rogamus ut uindictam differant in tempus aliud, oportunè meminerimus præcepti illius, quo Cæſarem Auguſtum uti monebat Athenodorus philoſophus, dum iræ feruor elangueſceret, dilationem enim ſuadebat ei in huiuſmodi tumultu, rogabatq;, ut cum iratus eſſet, nihil neq; diceret neq; faceret, priuſquam quatuor & uiginti literas ſecũ percurreret, exemplumq; Theodoſij Imperatoris afferemus, qui à naturæ munere id habuit, quod Auguſtus à philoſophiæ doctore: recenſebat enim is elementa literarum iratus, &c.
  - *Remota*, Vide in ſequentibus ſignum **.
- *Futuræ*, nihil aliud, quàm preſeruatio eſt, q̃ ſuis quoq; indicationib. pficitur. Itaque quid ſit agendum, & quib. inſtrumentis, indicat tũ cauſa affectus
  - *Proxima*: uidelicet, iniuria quæ præcautione ſui ablationem indicat. Hæc autem commodè perfici poterit moralis philoſophiæ præceptis: & quidẽ ſeptem, quorum
    - *Primum* eſt, ut dum matutinis horis de lecto ſurgit, ſingillatim quæcunque per diem acturus ſit, inſpiciat, ueſpertinisq; antequam cubitum eat, ſibi ipſi rationem reddat, conſideretq; num præter affectibus inſeruiendo uiuere, an rationem conſilio uti in omnibus, quæ agat.
    - *Alterum*, ut ſingulis horis hanc habeamus opinionem in promptu, ut inter egregios numerari, frugiq; homines appellari, & eſſe ſtudeamus.
    - *Tertium* eſt, ſine quo difficilè conſequi poſſumus, id quod in ſecundo præcepto traditum fuit, ut eligamus nobis hominem aliquem, quem noſtrorũ erratorum iudicem, quem ſeruatorem noſtrum, quemúe amicum maximum putemus.
    - *Quartum*, ut quamuis nobis ille, quem elegerimus uiſus quandoq; fuerit falſa crimina obijcere, non tamẽ ob hoc illi ſuccenſeamus, primum quidem, quod facilè fieri poteſt, ut ille ita melius, quàm nos ſingula errata perſpiciat, quemadmodum uiciſsim nos quoq; eorum, in quibus ille deficit, nõ nihil, deinde uerò quod licet falſum nobis crimen obiecerit, at in eo tamen nobis utilis fuit, quòd nos ad eorum, quæ agimus diligentiorem inſpectionem excitarit.
    - *Quintum*, ut ſemper meminerimus quanta ſit eorum, qui iraſcuntur, deformitas, quantusq; ex aduerſo illorum qui ſine ira uiuunt, decor: quemadmodum enim, qui longiore temporis ſpatio peccare conſueuit, magna cum difficultate affectuum ſuorum frena continet, ita decet nos multo tempore unumquodq; eorum præceptorum exercere, quibus ſi pareamus, uiri egregij ac frugi efficiamur.
    - *Sextum*, illud conſtituitur omnium maximũ & præcipuum, nempe ut pudorem ſeruemus: ſeruato enim pudore, expertem illam rationis uim, qua excandeſcimus, quaſi feram quandam nullo negotio mitem reddere poterimus, alioquin abſurdum profectò ſic uiros equitandi peritos, ubi equos acceperint, breui eos ad parendum idoneos reddere: nos autẽ qui non aliquod extrinſecus animal acceperimus, ſed rationis illam expertem uim, quæ in noſtro animo eſt, & eſt qua ſemper meditans ratio ſimul habitat, non poſſe ipſam æquè mitiorẽ reddere non ſolũ non ita repentè, ſed nec longiori quidem ſpatio, præſertim cum ſolus homo hanc habeat, præter cætera animalia, excellentiam, ut ratione utatur, quo nullum aliud ne cogitatione quidem fieri poteſt, ut quis aſſequatur maius.
    - *Septimum*, legenda ſunt, quæ de iratis traduntur à ſcriptoribus, ut ſemper cõiunctam propemodum pœnitentiã cum ira intelligamus, quæq; de illis, qui iracundię enixiſsimè obſiſtere laborarunt, ut eorũ laus agnoſcatur, ex hoc enim utilia eliciuntur ad moralis uitę inſtitutionẽ exempla. Quis eſt qui neſciat Alexandrum Macedonũ regem cum interimiſſet Clythũ familiarẽ ſuum, uix à ſe manus abſtinuiſſe, tanta uis fuit pœnitendi? Adrianus imperator, quũ ſtylo ſerui cuiuſdam ſui oculum eruiſſet, uocauit ad ſe hominẽ, fecitq; ei poteſtatẽ, ut pro illa calamitate munus à ſe peteret, tacentẽ aũt miſerum, rurſus hortatus eſt, ut quicquid uellet peteret, qui tandẽ negauit aliud quicquam ſe petere ac optare, quem amiſiſſet, oculũ, enimuero id quod eſt ratus, nullũ ſcilicet tandem munus inuenire poſſe, quo oculus amiſſus rependeretur, quo quidẽ reſponſo nemo eſt quin cogitet, pœnituiſſe Imperatorem facti. Quis eſt ergo, qui cũ iræ comitẽ pœnitentiam uideat, eam nõ intra ſe contineat occulterq; ? nam ab ea prorſus liberari ſimul ac quis uelit non continuò quẽquam poſſe ſat ſcio, cõprimere autẽ illius perturbationis intemperantiam atq; inſolentiam poſſe. Quod ſi quis remedium ſæpius uſurpauerit, multò plus mitis efficietur, &c.
  - *Remota* tam mediata quàm immediata, quæ præcautione ſui ablationem indicant, id autem commodè fieri poterit partim uictus ratione, partim medicamentis præcedentibus, &c.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0319-2

⁑

Curatio iræ, quę præſentis indicationib. perficitur, quidq; in illis ſit agendum indicat cauſa remota
- *Immediata*: uidelicet temperatura calida & ſicca, quæ ſui ablationẽ indicat per medendi artem: nempe per rationẽ uict⁹ refrigerantem & humectantem, Quare secundũ
  - *Qualitatem*,
    - *Aer* ſit
      - *Frigidus.*
      - *Humidus.*
    - *Quies* uel exercitium moderatum, uel ambulatio leuis.
    - *Balneo* aquæ dulcis tepidæ utantur.
    - *Somno* utantur mediocri: à uigilijs uerò nimijs caueant.
    - *Vtantur* iuſculis & cremore ptiſanæ.
    - *Ex herbis* eligant lactucam, ſpinachiam, portulacam, borraginem, &c.
    - *Piſces* ſint ſaxatiles, ſquamoſi, &c.
    - *Ex* fructibus eligant cucurbitas, cucumeres, mala punica, acida, &c.
    - *Caueant* à cibis dulcibus, acribus, amaris, & ſalſis omnibus.
    - *Vtantur* aqua cocta uel hordei, &c.
    - *A* nimio potu uini præſertim potentis abſtineant, &c.
  - *Quantitatem* ſit pro uiribus, ætate, tẽperatura, conſuetudine, anni tempore & regione, &c.
- *Mediata*: nẽpe bilis flaua aduſta, quæ ſui ablationem indicat. Fit aũt hoc partim
  - *Victus* ratione ſuprà dicta.
  - *Medicamentis* adhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariã: & uel
      - *Quantitati.* Nam ſi una cum ſanguine abundet bilis, ab initio ſtatim uenæ ſectio facienda, modò nihil prohibuerit. Vena autem incidenda cubiti media erit, ſi ſanguis admodum redundet.
      - *Qualitati*
        - *Crudæ*: alteranda uenis ſyrupo
          - *Violaceo.*
          - *Endiuiæ.*
          - *De* papauere.
          - *Roſaceo*, &c.
        - *Coctæ*: euacuanda erit: & quidem ex
          - *Caua* hepatis parte, per inteſta, medicamento bilem purgante.
          - *Gibba* iecoris parte, per urinam.
          - *Pectore*, per tuſsim.
          - *Cerebro*, per nares.
          - *Menſibus* retentis, per uterum, &c.
    - *Quantitatem*: quæ augenda minuendaúe eſt pro ætate, uiribus, temperatura, cauſa morbi, &c.

De Furoris curatione.

Furor eſt præceps, acerba, uehemensq; cõcitatio ſine febre: cuius
- *Dignotio*
  - *Partis* affectæ: nempe animæ
    - *Iraſcibilis*, Motus uehemens animæ iraſcibilis in corde. Quoniam ab animoſæ uehementia naſcitur.
    - *Rationatricis*, Imbecillitas rationatricis facultatis in cerebro. Siquidem ab imbecillitate eius naſcitur.
  - *Affectus*, ſeu furoris
    - *Imaginatio* deprauata.
    - *Præceps*, *Acerba*, *Vehemens* } Concitatio.
    - *Vigiliæ.*
    - *Febris* nulla.
  - *Cauſa*
    - *Immediata*: uidelicet temperaturæ calidæ cerebri, Cauſa aliqua externa præcedens.
    - *Mediata*
      - *Sanguinis* nimij atq; corrupti
        - *Furor* cum riſu immodico.
        - *Facies* hilaris.
        - *Cantus*, &c.
      - *Bilis* flauæ
        - *Ferarum* inſtar ſunt effrenes.
        - *Iniurioſi*, *Iracundi*, *Percuſſores* } Sunt.
- *Curatio*
  - *Præſentis*, indicationibus perficitur. Quare quid ſit agendum & quibus inſtrumentis indicat
    - *Primò* affectus: cuius primò ratio habẽda eſt. Id enim in primis agendũ, ut
      - *Primò*, ex eorum manib. ſubtrahamus, qui furoris cauſa fuerũt.
      - *Secundò*, nobis etiam à furioſorũ præſentia abeundum, ne quid & nobis mali afferant.
      - *Tertiò*, ſi opus ſit, ligamentis conſtringendi ſunt, quemadmodũ Cleomedi Lacedæmoniorum regi contigit, qui cum ad inſaniam redactus, ſceptrum unicuiq; obuio in faciem impingeret, ligneis ſoleis conſtrictus eſt à propinquis, & in carcerẽ coniectus. Fit autem hoc non ſolum, ut ne alijs, ſed ut nec ſibijpſis uim inferant, quam inferre alijs nequeunt: perinde ac Cleomedes, qui arrepto cuſtodis & ergaſtularij gladio, ab imo corporis parte ad uerticem ſe diſſecuit.
    - *Secundò.* Vide in ſequentibus ſignum ✠
  - *Futuræ*: quæ propriè præſeruatio eſt. Præſeruatur autem partim ratione uictus, partim medicamentis ſuprà nominatis, &c.

✠ Furoris

Furoris præſentis curatio, quæ per indicationibus fit, quid in illis ſit agendum indicat ſecundò, cauſa
- *Mediata* quæ ſui ablationem indicat, partim
  - *Victus* ratione inſtituta ſecundum contrariã ſeu decentem
    - *Qualitatem*: itaq; ſit
      - *Aer*
        - *Humidus.*
        - *Frigidus.*
      - *Somnus* conſueto diuturnior.
      - *Aluus* laxa quotidie, uel natura, uel alimentis, uel clyſteribus irritata.
      - *Cibus* tenuis, ſorbilis & liquidus.
      - *Potus* aqua hordei. A uino autem omnino caueant, &c.
    - *Quantitatem*, quæ ſit pauca & non multa, maximè circa initia, &c.
  - *Medicamentis* adhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: atque uel humoris
      - *Quantitati.* Nam ubi à ſanguine copioſo ortum ducat, à ſanguinis miſſione inchoandum eſt. Cubiti itaq; exterior uel media incidenda eſt. In mulieribus uerò, uena malleoli. Deinde quoq; ſi neceſſe ſit, ex uenis è fronte, uel hirudines ſyncipiti admouendæ.
      - *Qualitati* bilis flauæ
        - *Non paratæ*: quæ tunc paranda ſeu alteranda ſyrupo
          - *Roſaceo.*
          - *Violaceo.*
          - *Endiuiæ, &c.*
        - *Paratæ.* Hæc euacuanda uenit uel ex hiera picra, uel alijs medicamentis bilem purgantibus. Quòd ſi reſpuant ægri, fallendi ſunt cibis, bucellis, uel ficubus, uel lacte lactis medicamento aliquo infectis.
    - *Quantitatem* decentem: quæ menſuranda pro uiribus, temperatura, ætate, &c.
- *Immediata*: uidelicet intemperies calida, quæ ſola alteratione curanda eſt, partim ſuprà dicta uictus ratione, partim medicamentis, ſecundũ debitam qualitatem & quantitatem adhibitis
  - *Intrinſecus*: ut
    - *Syrupus*
      - *Violarum.*
      - *Roſarum*, &c.
    - *Conſerua*
      - *Violarum.*
      - *Borraginis, &c.*
    - *Loch* de papauere.
    - *Succus* ſeu liquor perlarum.
  - *Extrinſecus*, ſyncipiti: ut
    - *Oleum* roſarum cum aceto.
    - *Succus* polygoni.
    - *Oleum* uiolarum, &c. cum lana ſuccida, in eo madefacta.

De Præſeruatione atque curatione triſtitiæ.

Triſtitia eſt opinio recens mali præſentis: cuius
- *Dignotio*
  - *Partis* affectæ: uidelicet Animæ rationatricis
    - *Iudicium* perturbatum. Quoniam omnes perturbationes fiunt iudicio.
    - *Opinio* recens mali, &c.
  - *Affectus*: nempe triſtitiæ
    - *Animus*
      - *Submiſſus.*
      - *Detentus.*
      - *Depreſſus.*
      - *Imminutus.*
    - *Palpebrarum* ſiccitas.
    - *Oculorum* cauitas.
    - *Pallor* faciei.
    - *Corpus* gracile.
    - *Pulſus*
      - *Paruus.*
      - *Languidus.*
      - *Tardus.*
      - *Rarus.*
  - *Cauſæ*
    - *Proximæ*, Malum
      - *Fortunæ*, qualia ſunt naufragia, in quibus merces ditiſsimæ obruuntur.
      - *Corporis*: cuiuſmodi eſt ægritudo ipſius corporis, quæcunq; illa ſit.
      - *Animi*, cum uidelicet homo ſe animi bonis carere uidet, ut ſunt uirtutes intellectus tum ſpeculatiui tum practici.
    - *Remotæ*
      - *Immediatæ*: nempe intemperiei frigidæ & ſiccæ, quã indicat atra bilis, quæ talis eſt naturæ.
      - *Mediatæ*: uidelicet atræ bilis
        - *Temperatura* frigida & ſicca.
        - *Aetas* declinans.
        - *Victus* ratio melancholica.
        - *Vigiliæ*, &c.
- *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Triſtitiæ*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0321-9

A. *Triſtitia* eſt opinio recēs mali præſentis, cuius curatio

- *Præſentis* triſtitię quę ſuis indicationib⁹ perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat affectus, cauſa atq; effectus, &c. Chryſippus triſtitiam λύπην appellatam, id eſt ſolutionem totius hominis putauit. Nihil enim eſt, quod magis eum lædat enecetq́;. Quare affectus iſte maximè propulſandus eſt.
  - *Quid fieri debeat, indicat cauſa*
    - *Proxima*: nēpe malum, quod ſui ablationē ſignificat. Fit aūt hoc ꝑceptis moralibus: & potiſsimū conſolatione, quarū aliæ triſtitiam
      - *Tollunt* funditus: Si docebimus id quod accidit, malum omnino non eſſe: uerbi cauſa, Exilium, exemplo Ariſtidis Athenienſis, qui ob inuidiam in exilium pulſus, tantum abfuit ut illud malum eſſe cenſeret, uti potius precatos deos ſit, omnia Athenienſibus, à quibus relegebatur, ex animi ſententia ſuccedere.
      - *Sedant*: Si oſtendemus nihil inopinati accidiſſe, ut liberorum interitum; ſi Anaxagoræ meminerimus, qui audito filij obitu, nuncianti nihil (inquit) nouum memoras, ego enim illum ex me natum noueram eſſe mortalem, &c.
      - *Detrahunt* quamplurimum: Si demonſtrabimus, illud non magnum malum eſſe, ut ſecundæ fortunæ aduerſitatem, ſi commemorata Dioniſij Syracuſarum tyranni expulſione, receſſus, qui ei Corinthi fuit, recordabimur, ubi pueris imperans, quos literas illic docuit, minus doloris ſentiebat ex imperij maioris amiſsione, Syracuſarum ſcilicet, &c.
      - *Supprimunt*, nec permittunt manare longius: Si de communi conditione uitæ diſputabimus, & de conditione illius, qui mœreat: uerbi cauſa, de corporis imbecillitate, & de ægritudinibus, medicorum ſententiam afferendo, qui neceſsitatem tum corporis imbecillitatis, tum etiam ægritudinis docent, quia cum homo ortus ſit, neceſſe eſt ut occidat. nullo autē pacto occideret, niſi corporis imbecillitas, ægritudinesq́; præuiæ forent, quæ paulatim membrorum uirtutes diminuunt, deprauant, corrumpunt: ſed quia mors mala uidetur, ideo non hic conſiſtendum, ſed dicendum, inſtitutam eſſe corporis ab anima ſeparationem, ultimi finis gratia, qui quidem optimus eſt, nempe ut ad meliorem uitam, qualis eſt cœleſtis incorruptibilis, æterna, tranſeamus.
      - *Ad* affectum contrarium traducunt: nempe ſi ad lætitiam conuertemus hominem, ſi à malis ad bona abducemus: iubentes, ut malorum obliuiſcatur, quod ut fieri poſsit, uitæ genus cum riſu coniunctum inſtituemus, quod inſtitutum eſſe apud principes ea ratione arbitror, ut ex contracta tum animo tum corpore defatigatione ex imperij negotiorū adminiſtratione, haberent exhilerationis occaſionem. hinc adulatores, ſcurræ & paraſiti, quales adfuiſſe Zopyrum Perſam Dario, Ariſtippum Cyrenæum Dionyſio, Apollophanem Antigono tradunt. Hinc Aeſculapius medicorum Deus multas ſcribi cantilenas, mimosq́; ridicularum rerum fieri, & melodias quaſdam præcipit his, quibus ob uehementiores animoſæ partis motus, corporis temperamentum iuſto calidius efficeretur: nam ex lætitia exhilerantur ſenſus, exhileratur totum corpus & animus, in quibus præcipuè conſeruandæ prorogandæq́; uitæ cauſa conſiſtit, &c.
    - *Remota*. Vide in ſequentibus ſignum ❧
- *Futuræ*, preſeruatio eſt. Præſeruamus aūt homines à triſtitia ſi cauſas eius abſcindamus, præcaueamusq́;. Ratio itaq; habēda hic eſt tū cauſę
  - *Proximæ uidelicet mali*
    - *Fortunæ*: à qua homines immunes reddemus tribus pręceptis, quorū
      - *Primum* eſt, ut ſibi ipſi proponat, & fingat ſe in tali ſtatu conſtitutum eſſe, tanquam omnia bona ignoret quæ ſint, & nunquam ea poſſederit: nam qui hoc faciet, ex nullo malorum genere triſtitiam concipiet.
      - *Alterum*, ut diſcat liberalis eſſe, auaritiæ inimicus, bonarum fortunæ contemptor: tunc enim nihil dolebit, nec ſi naufragia ſua audierit, nec ſi iumentorum interitus, nec ſi grandinis impetum in agros, nec ſi domus combuſtas, diritasúe, nec ſi pecunias per furtum ablatas, aut ab hoſte raptas nouerit.
      - *Tertium*, ſi legerit, quæ de compluribus philoſophis traduntur, qui liberos ſe ab omnibus animi affectibus reddere enixiſsimè ſtudebant, nihil deterius rati eſſe homini: & ſapienter id quidem, quàm animi perturbationibus excruciari, ſubijcique, unde uel ſponte fortunę bona ampliſsima deſerebant. Democritum Abderitem conſtat uſque adeò opulentum fuiſſe, ut pater eius Xerxis exercitui numeroſiſsimo epulum hoſpitaliter dederit, ſpretis tamen ipſe paternis opibus, in uarias orbis terrarum partes ſeſe diſcendi cauſa contulit, tantumq́; abeſt, ut audito aliquo fortunæ caſu, aut mutatione doleret, uti potius in riſum ſe uerteret.
    - *Corporis*, q̄d tribus etiam pręceptis auferri poterit, quorum
      - *Primum* eſt, ut tolleranda ſibi aduerſa fortiter omnino perſuadeat memor illorū Epicteti uerborum ἀνέχου καὶ ἀπέχου, id eſt, ſuſtine & abſtine, quibus philoſophorum uniuerſa dogmata ad humanæ uitæ felicitatem pertinentia dum complecteretur, quis non uidet primò ex his duobus uerbis illū nos monuiſſe, ut tollerātes euaderemus?
      - *Secundum*, quod ueluti famulatur ad primi acquiſitionem, id eſt, ut non aſſueſcat is mollis eſſe, ſed laboribus corpus duret, ac forte reddat: nam tantum poſtea ex hoc emolumenti conſequetur, ut & frigora, & æſtus, & dolores acerrimos, & inediam, & omnia, quæ corporis excogitari poſſunt incommoda, fortiſsimè ſuſtinere aptus ſit futurus.
      - *Tertium*, in exemplis eorum conſiſtit, qui dolori reſtitiſſe traduntur. Inter quos Poſidonius philoſophus Apamīnenſis, ex Syria cum aliquando arthritide, ſeu morbo articulari infeſtaretur, conſtantiſsimè fertur dictitaſſe: Nihil agis dolor, quamuis ſis moleſtus, nunquam ego te confitebor malum eſſe, &c.
    - *Animi*, ſi fortè animi bonis uel careat, uel priuetur, quid poteſt is aliud moneri rectius, quàm ut intellectum exerceat perdiſcendis ſcientijs, moralibusq́; uirtutibus animum imbuat? quis enim eo aut hilarior aut iucundior fuerit illis ſibi comparatis bonis, quæ hilaritatem animorum ac iucunditatem admirabilem pariunt? quis enim neget, hilarem reddi, ac iucundum hominem, in quo eximia uirtus ſit? cum nobilitate reſplendeat, amicitijs multis decoretur, diuitijs affluat magnis, honoribus in republica ſummis extollatur, quæ ſingula animi inducere lætitiam poſſunt.
  - *Remota*, quæ precauenda, ſeruata uictus ratione, ſuprà dicta, ſecundum qualitatem & quantitatē congruam.

❧ Cau-

Cauſa etiam remota indicat, quid fieri debeat: &

- *Primò* quidē medicata, q̄ ſui ablationem ſignificat. Fit autē id cōmodè per medendi artē: nempe
  - *Victus* rationē, inſtitutam ſecundum
    - *Qualitatem* contrariā. Sit itaque
      - *Aer*
        - *Calidus* & humidus.
        - *Purus.*
        - *Serenus.*
        - *Lucidus.*
        - *Non* tenebroſus.
      - *Somnus* conſueto diuturnior: ſi non natura, arte prouocetur.
      - *Exercitium* fiat deambulatione cum amico & comite læto ac facundo per loca delectabilia, uiridia, &c.
      - *Quies* ſit interius, animusq; ab acerbis cogitationibus abſtrahatur, impellaturq; ad uarias uoluptates.
      - *Cibo* utātur humido, cui corroborandi tum principalia tū deſeruientia illis mēbra facultas inſit: cuiuſmodi ſunt
        - Carnes
          - *Pullorum.*
          - *Caponum.*
          - *Gallinarum.*
          - *Perdicum*, &c.
        - *Oua* ſorbilia.
        - *Piſces* petroſi.
        - *Ex* oleribus
          - *Borrago.*
          - *Lactuca.*
          - *Endiuia.*
          - *Spinachia*, &c.
        - Ex fructibus
          - *Uua* paſſa.
          - *Mala* dulcia cocta.
          - *Amygdala* dulcia, &c.
      - *Potus.* Vinum
        - *Album.*
        - *Tenue.*
        - *Dilutum*, &c.
    - *Quantitatem*, quæ ratione ætatis, temperamenti, tempore anni, uirium, &c. augenda, minuendaúe eſt.
  - *Medicamenta*: ordinata ſecundum debitam
    - *Qualitatē*: nēpe contrariam: atque uel humori
      - *Crudo*, qui alterandus ſeu concoquendus ſyrupo
        - *De* pomis
        - *De* fumo terræ
        - *De* epithymo
        - *De* lupulis
        - *Violarum*, &c.
        - *Additis* aquis
          - *Borraginis.*
          - *Bugloſſæ.*
          - *Meliſſæ.*
          - *Lupulorum.*
          - Cichorij, etc.
      - *Cocto*, ſeu parato, qui euacuandus medicamētis atram bilē purgantibus, atque
        - *Primò* leuioribus: ut
          - *Myrobalanis* Indis.
          - *Folijs* ſenæ.
          - *Epithymo.*
          - *Fumo* terræ.
          - *Sero* lactis.
          - *Electuario* lenitiuo.
          - *Diacatholicone.*
        - *Deinde* fortioribus: ut
          - *Helleboro* nigro, uel ſucco eius.
          - *Extracto* confect. Hamech.
          - *Confectione* Hamech.
          - *Pilulis* de fumo terræ, &c.
    - *Quantitatem*, quæ pro affectus magnitudine, corporis natura, uiribus, anni tempore, &c. uarianda.
- *Deinde* immediatā: uidelicet intemperies frigida & ſicca, quæ remouēda eſt, partim uictus ratione ſuprà dicta, ſeruata, partim medicamentis contrarijs: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: cuiuſmodi eſt
    - *Genus* ſeminis in Turcicis regionibus notum, quo uſus olim Sultanus Selymus Turcarum rex, ubi memoriam rerum moleſtarum exuere uellet.
    - *Electuarium*
      - *Diambræ.*
      - *Diagemmæ.*
      - *Lætitiæ* Galeni.
    - *Confectio* Citri.
    - *Liquor* perlarum.
    - *Compoſitio* talis: ut
      - ℞. *Sem.* cucurbitæ, melon. cucumeris, ana ℥.ij. pinearum mundat. fiſticorum, amygd. dul. ana ℥.ij.
      - *Aquæ* roſaceæ ℔.j.
      - *Sacchari* albi ℔. iiij. miſce, ut confectio fiat ad liquidioris electuarij formā: in fine adde cinnamomi, ſantali cetrini, ana ʒ.j. caryophyllorum ʒ. ij. ambræ ʒ.j. moſchi g.xv.
      - *Foliorum* auri, margaritarum, ana ad libitum.
  - *Extrinſecus* applicantur: ut oleum
    - *Chamomelinum.*
    - *Anethinum.*
    - *Violaceum.*
    - *Amygdalarum* dulcium, &c.

De Præſeruatione ac cura metus.

Metus eſt opinio impendentis mali, quod intolerabile eſſe uidetur: uel eſt cautio ſine ratione: cuiꝰ

- *Dignotio*
  - *Partis* affectæ: uidelicet animæ cogitatione, Animus { *Humilis*, *Fractus*, *Exanimatus* } *Id* quod maximè accidere ſolet in { *Fœminis.* *Temperatura* frigidioribus. }
  - *Affectus*, & uel
    - *Generis* ſiue metus
      - *Pallor.* Quia natura humana, uiſq́; interior, quæ corporibus noſtris conſulit, ne quid extrinſecus capiat detrimenti, continuò fugit, & ſe ad loca confert profundiora, cuſtodiæ gratia, quò cùm properat, ſanguinem ſecum trahit, quo ſolo uehiculo alimentoq́; uti conſueuit, ſanguiſq́; eſt, qui florem noſtro corpori largiri poteſt.
      - *Tremor.* Quoniam uis animalis per conſenſum utiq; naturalem diffugiens, neruos relinquit imbecillos, qui ſuo robore membra ſuſtinent, firmaq́; tuentur.
      - *Alui* urinæq́; egeſtio. Eadem ratio eſt, ut tremoris: muſculi namq; quorum intereſt meatus excrementorum claudere, debilitati retinere amplius nequeunt.
      - *Pilorum* erectio. Quoniam affectus hic refrigerat, refrigeratio autem foramina cutis condenſat: plus enim cum undiq; aſtringatur, intenditur atq; erigitur.
      - *Bilis* deiectio. Quia calor deſcendens diffundit ac liquefacit.
      - *Teſticulorũ* cõtractio. Quia metus inuectus extrinſecus eſt, ut fugã in aduerſũ agi oporteat.
      - *Cutis* contractio. Quia calor inde fugit omnis.
      - *Algor.* Quia calor locis ſuperioribus deficit.
      - *Sitis.* Quoniam humor deficit.
      - *Silentium.* Quia metuentibus corpus refrigeratur, calorq́; ima petit, qui ſpiritum mouet: quò cum deſcendit, uentris murmur fit & crepitus.
      - *Profluuium* geniture. Quia ſcrotum ſurſum conuellitur, atq; eo contracto, unà contrahuntur & teſticuli.
      - *Tremor* uoce. Quia calor pectus deſerit: id enim refrigeratur, quod uocem mouet.
      - *Tremor* manuum. fit eadem ratione.
      - *Labri* inferioris quaſſatio. Quia ſuperius eò pendet, quo ſuapte natura uergit, inferius ſurſum caloris beneficio ſtabilitur atq; quieſcit: quo ſublato, alget & tremit.
      - *Mors* ſequitur tandem, quando nimius eſt metus: quoniam uis naturalis admodum interiorem ſubiens partem, ſanguine calorem inſitum, atq; uitalem ſolicitum de corde oriri, obruit uniuerſum atq; extinguit.
    - *Specierum*: nempe { *Pigritiæ*, Pudoris, Terroris. *Timoris*, Pauoris, Exanimationis. *Conturbationis*, Formidinis. }
  - *Cauſa*
    - *Proximæ*: nempe cogitationis falſæ iacturæ imminentis, in bonis
      - *Fortunæ* & periculorum: ut ſi nuncient in periculo eſſe litem conſtitutam, in qua de maximis agatur opibus: ſi de grandinis impetu in agros, &c.
      - *Corporis*: ut ſi de obitu dicant illius uereri, cum ægrotet: ſi de uulneribus, aut de nece, cum inimicos habeat, &c.
    - *Remotæ*: uidelicet { *Melancholiæ.* *Temperaturæ* frigidæ. *Educationis.* }
- *Curatio* & præſeruatio, indicationibꝰ ſuis perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum cauſa, tum magnitudo affectus. Cum itaq; maximus ſit hic affectus inter omnes, propterea quòd mortem ſæpe inferat, ſedulò & citò curandus erit.
  - *Quid* ſit agendũ indicat affectꝰ cauſa
    - *Proxima*: uidelicet falſa cogitatio iacturę imminẽtis, quæ ſui ablationẽ indicat. Quo autem inſtrumẽto id perfici queat, indicat tũ affectus, tũ cauſa proxima, tum pars affecta. Siquidem hominũ animi in aduerſis caſib. cõſolatione tantùm, ſeu præceptis philoſophiæ moralis ſanari poſſunt, & tribus potiſsimum, quorum
      - *Primum* innititur perpetuę in omni uita cogitationi, nihil eſſe, quod accidere non poſsit. Hæc enim cogitatio una maximè omnes moleſtias obtundit & extenuat.
      - *Secundum.* Quòd humana ferenda ſint.
      - *Tertium.* Quòd nullum malum ſit, niſi culpa, culpam autem nullam eſſe: quum autẽ id fortè eueniat, quod ab homine non poſsit caueri, ut non eueniat. Verùm difficile eſt admodum conſequi id, quod in his tribus præceptis continetur, niſi uirtute præditus ſit, qui in aduerſis caſibus, atq; in metu triplici modò dicta conſolatione ſanandus eſt: nam uirtute duce fortes uiuimus, nulla re unquam terremur, ſemper inuicti ſumus, & magno animo, uſque adeò ut Xenocrates ille grauiſsimus philoſophorũ, beatã uitam in uirtute ipſe reponeret: quæ quidem uita beata in ſecuritate poſita eſt. Securitatem autem uoco uacuitatem ægritudinis animi, ita ut ſit inexpugnabilis, ſeptus atq; munitus liber à temeritate, quæ exceſſus eſt, & à timiditate, quæ defectus, in fortitudine conſtitutus, quę mediocritas eſt. Quòd ſi quis ita animatus ſit, tunc deniq; polliceor hunc ita in metu fortem fore, ut nullo modo conſternetur, quicquid alij ſibi fingant mali, quod euenire poſsit, ſiue id ſit fortunæ ſeu corporis malum.
    - *Remota*: nempe
      - *Melancholia*, *Temperatura* frigida } *De* quibus in ſequentibus, in præſeruatione & cura Melancholiæ per medendi artem.
      - *Educatio* puerilis. Non eſt hæc ita planè mulierculis committenda, ſed imperandum eſt illis, ut prorſus caueant à doctrina rerum omnium, quæ meticuloſos pueros reddere ualeant, docendæq; ſunt exemplo aliquo, quantum referat eo modo teneram illam ætatem inſtituere, ac conformare, utpote quia tenaciſsimi ſumus eorum, quæ à teneris annis accepimus. Quod olim Lacedæmonijs in unum locum coactis Lycurgus legiſlator acceptis duobus canibus oſtendit, quos cum dimiſiſſet, depoſitis prius olla, leporeq́; in medio, factum eſt, ut helluo educatus domi ad ollam, alter ad uenationes ad leporem accurrerit: cumq́; Lacedæmonij ſtupentes admirarentur, quid ſibi hoc uellet: Ambo (inquit) iſti catuli iiſdem parentibus editi ſunt, ſed propter educationem diuerſam, alter guloſus, alter uenator euaſit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0324-7
DFG

De Præſeruatione ac cura melancholiæ.

Hactenus de triſtitia, metuq; ſeparatim egimus, nunc coniunctim de utriſq; agendũ eſt. Fit enim interdũ & affectio in homine talis, ut ſimul utraque eũ inuadant, quæ affectio melancholia eſt. Melancholia itaq; eſt animi diſsipientia citra febrem, ortũ habens ex melancholico humore ad cerebrum euaporante, mentisq; temperaturã corrumpente: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* affectę: nimirũ mentis corruptæ in cerebro, atq; uel affectę
    - *Per ſe*
      - *Metus*, *Mœſtitia* — Aſsidua.
      - *Mens* corrupta.
    - *Per conſenſum*
      - *Totius* — *Signa* humoris melancholici in toto corpore.
      - *Partis*
        - *Ventriculi* — *Dolor.* *Ructus.*
        - *Pedis, &c.*
  - *Affectus*, nempe melancholiæ
    - *Metus*, *Triſtitia* — Abſq; cauſa manifeſta.
    - *Odium* hominum & uitæ tædium.
  - *Cauſa*
    - *Proxima*, uidelicet *Metus*, *Mœſtitia* — Sine cauſa manifeſta.
    - *Remota*
      - *Mediatæ*: ſcilicet humoris melancholici
        - *Temperatura* melancholica.
        - *Aetas* declinans.
        - *Tempus* anni frig. & ſiccum.
        - *Victus* ratio melancholica, &c.
      - *Immediatæ*: nempe temperaturæ frigidæ ac ſiccæ.
- *Curatio* & pręſeruatio ſuis indicationibus abſoluitur. Quare quid agendũ ſit, & quibus inſtrumentis, indicat affectus cauſa, tum
  - *Proxima*: uidelicet metꝰ & mœſtitia ſine cauſa manifeſta, q̃ ſui oblationẽ indicant. Fit autẽ hoc cõmodè per moralẽ philoſophiam. Itaq; his obſiſtere poſſunt
    - *Natura*, & naturæ mutatio, primum: ut ſi uideamus in puerili ætate aliquem ſemper hilarem, omnibus de rebus ad ridendum promptiſsimum, cui æqua omnia ac communia placeant, qui ad ignoſcendum facilis mitisq; ſit, neq; iraſcens, neq; plorans, hunc aptiſsimum eſſe noſſe debemus, qui melancholicis ægritudinib. obſiſtere poſsit aliquando. Iuuanda uerò iſthæc natura eſt exemplo domeſtico: nam cum pueri, quæ, uehementer frequenterq; attenderint, ea imitari ſoliti ſint, contingit, ut ſi parentes ſortiti ſunt huiuſmodi, qui ob nullius in re familiari iacturæ, euentum mœrore conficiantur, quæcunque illa fuerit, ipſi quoque ex huiuſmodi obſeruatione tales poſtmodum eſſe aſſueſcant.
    - *Studium* diſciplinarũ: in quo duo conſideranda ſunt, quorum
      - *Primum*, ut philoſophos audiant, & moralis philoſophiæ, quæ compeſcit affectus, præceptis imbuantur, atque ita animi mentisque perfectionem & tranquillitatem conſequantur, ut rerum humanarum domini euadant, atque ſub pedibus omnes affectus habeant.
      - *Alterum* eſt, ut legant accuratè ueterum philoſophorum uitas: quos equidem à Deo optimo maximo mundo datos puto, ad componendos hominum animi mores: quamobrem gratiæ agendæ ſunt Diogeni Laertio, cæterisque cumulatiſsimæ, qui eas ſcriptis ſuis memoriæ mandarunt.
    - *Exercitationes* diſciplinarum: in quibus duo etiam obſeruanda, quorum
      - *Primum* de uſsidua mundi huius uiciſsitudine ac uertigine (ex tali namq; conſideratione melancholici homines deſinent) cum non tam citò timor nos inuadat, quàm citò ſperandi erumpat occaſio, non tam citò mœreamus, quàm citò gaudendi cauſa nobis ſe offerat.
      - *Alterum* eſt de anguſtia annorum noſtrorum conditione, breuique hominum uita: qua perſpecta, intelligent huiuſmodi homunculi, quàm damnabile ſit mortem ſibi cum pernicioſis huiuſmodi affectibus animi accelerare, &c.
  - *Remota*: uidelicet *Humor* melancholicus, *Temperatura* frigida ſicca — *Quæ* ſui ablationem indicant per medendi artem. Verùm de curatione melancholiæ per artem medendi, uide in quarta huius libri parte in melancholiæ curatione, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0325-2

De Præſeruatione ac cura inuidiæ.

Inuidia eſt animi ęgritudo ex alterius reb. ſecundis, quæ nihil noceant inuidenti: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* affectæ: uidelicet animæ: ægritudo animi.
  - *Affectus*: atq; uel
    - *Generis*: ſcilicet inuidiæ
      - *Torpor*, *Fletus*, *Cruciatus*, *Cogitatio*, *Corporis* uexatio — In quibuſdam.
      - *Macies*.
      - *Riſus* priuatio.
      - *Toruus* oculorum aſpectus.
      - *Nox* inſomnis, &c.
    - *Specierum*: nempe
      - *Angoris*, ægritudo premens.
      - *Mœroris*, ægritudo flebilis.
      - *Doloris*, ægritudo crucians.
      - *Solicitudinis*, ægritudo cum cogitatione.
      - *Moleſtiæ*, ægritudo permanens, &c.
  - *Cauſæ*: uidelicet rerum ſecundarum alterius uel
    - *Animi*: ut
      - *Prudentiæ*, Iuſticiæ.
      - *Fortitudinis*.
      - *Modeſtiæ*, &c.
    - *Corporis*: ut
      - *Sanitatis*, Virium.
      - *Pulchritudinis*.
      - *Velocitatis*, &c.
    - *Fortunæ*: ut
      - *Generis*.
      - *Educationis*.
      - Diuitiarum.
      - *Poteſtatum*.
      - *Gloriæ*.
      - *Amicitiæ*, &c.
- *Curatio* ac præſeruatio, ſuis indicationib. abſoluitur. Quare, quid ſit agendũ, & quibus ſtrumẽtis, indicat tũ affectus tum cauſa, quæ ſui ablationẽ indicãt: id quod fieri poterit affectu cõtrario, nẽpe in quo quis gaudeat ex alterius reb. ſecundis. Is uerò non niſi beneuolentia eſt. Sed nullo pacto antè introduci in humanis animis hic affectus poteſt, quàm ceſſet inuidia. Hãc autem ceſſare facit partim
  - *Philoſophia* morali. Sic enim quinq; modus tollitur
    - *Primò* oſtendendo, nihil humanæ naturæ magis aduerſari, quàm inuidiam. Humana enim natura fecit hominem animal ſociabile propter uitæ huius neceſsitatem, eo quod unus homo ſibijpſi minimè ſufficit: quare & loquendi uſum ei tradidit, per quem poſsit alter alteri conceptum ſuũ exprimere diſtinctè & particulariter, ubi adiuuari ab alio uellet. Sociabile uerò per amicitiam fecit, quæ propter honeſtum eſt, qua qui ſunt ſimiles in uirtute, & ſunt amici, ſibi inuicem bona uolunt, in quantum bonĩ ſunt, &c.
    - *Secundò* demonſtrando, nullum hoc ipſo malignius uitium eſſe. Quid enim malignius, quàm ſi ferre nequeas alium hominem bona aliqua poſsidere, quæ ſibi ſudoribus & uigilijs ipſe pepererit? quæ nihil ad te iure ullo ſpectent? quæ nihil tibi noceant?
    - *Tertiò* modo, docendo ex aſſidua rerũ ſublunariũ uertigine & uarietate fieri poſſe, ut priuẽtur bonis illis quib. inuidemus in pręſentia, ex quorũ amiſsione ceſſaturus noſter dolor ſit. Si enim conflata ſit inuidia ex bonis
      - *Externarum* rerum, docebimus, quàm facilis ex ſublimi fortuna ad humilem lapſus ſit, cũ quotidie id in humana uita ſpectetur, ut ſtatim inops ſit, qui modò diues fuerat.
      - *Corporis*, ſubita aliqua ægritudine corripi poſſe, & contabeſcere corpora, oſtendemus.
      - *Animi* ſimiliter fieri poſſe, ut ex ægritudine, uel noxa corporis aliqua, animus quoque iacturã ſentiat: ut Metrodoro philoſopho accidit, qui cũ in parte capitis poſteriore ictum ex lapide accepiſſet, theſaurũ rerum in memoria reconditarum amiſit.
    - *Quartò* modo, ſpem animis inijciendo de futura proſperitate, quæ nunc non adſit: eadem namq; ratione, qua docuerimus res humanas ad miſerũ ſtatũ deduci, docemus ipſas à miſero ad felicẽ euehi, imò id uno eoq; tẽpore contingere, illius enim calamitas, qui cecidit in infortuniũ ex bonorũ amiſsione, felicitas eſt alterius, qui in eorundem ſucceſsione cõſtituitur.
    - *Quintò* modo, acquirendi rationem ac uiã bona illa proponẽdo, q̃ inuiti intuemur in illis, quib. inuidemus. Nam qui ſibi cõparere uelit bona
      - *Corporis*, ſupponere in primis debet, quod naturę donũ ſint.
      - *Animi*, quinq; eſſe oportere
        - *Primum* naturam uel ingenium perſpicacem ad quamlibet diſciplinam conſequendam.
        - *Deinde* educationẽ exercitationemq́ue à teneris annis in primis diſciplinis.
        - *Tertium*, ut quibuſque optimis tempeſtate ſua habitis præceptoribus ſe auditorem præſtet.
        - *Quartũ*, laboris eã patientiã, ut diu noctuq; nihil cogitet aliud, quã quæ ad diſciplinas ſpectãt.
        - *Quintum*, ut ueritatis amore teneatur cæteris omnibus neglectis, quæ à quàmplurimis aliarũ multi fieri ſolent.
      - *Rerum* externarum, laborem partim proprium partim alienum facere demonſtrabimus: aliquando uerò penitùs ab alieno: nonnunquam etiam à proprio duntaxat ea accedere. Methodus aũt iſtorum quęrendorum nulla facilior potiorq́; eſt, quàm ſi animi ſibi bona cõparent. Cõſequuntur enim eos, qui animi bonis conſpicui ſunt, uniuerſa, ſcilicet genus, diuitiæ, poteſtas, gloria, amicitiæ, &c.
  - *Arte* medendi. Vide in ſequentibus ſignum A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0326-8

A. *Curatio* inuidię per artem medicam, ratione cauſæ uariatur. Itaq; bona

- *Corporis*: nempe
  - *Sanitas*
    - *Præſens*, ſui conſeruationē indicat. Conſeruatur autem hæc cùm cognoſcitur, cumq́; modi, quibus lædi poteſt, cauentur. Quæ autem illam lædunt ſunt aut
      - *Intrinſeca*, q̄ nata ſunt nobiſcum, quorum alia uitari
        - *Non* poſſunt, ut exiccatio & fluor totius ſubſtantiæ, quæ incommoda ortum ab elementis habēt, quæ in nobis ſunt calidioribus & ſiccioribus: neq; ſubijciuntur hæc arti medicæ, quòd uitari nequeunt.
        - *Poſſunt*, & quidē conſilio & ratione. Sic ratio habenda eſt
          - *Reſtitutionis* exhauſti. Nā deperdita ſubſtantia
            - *Ignea* atq; aerea, reſpiratione & tranſpiratione reparatur.
            - *Terrea* & aquea, cibo & potu reſtituitur.
          - *Expulſionis* excrementorum quæ motu & exercitatione expelluntur, ſed non antequam ſeparata ſint, ab ea alimēti parte, quæ nutritioni ſubſeruiat: fit uerò ſeparatio per concoctionem, concoctio per ſomnum.
      - *Extrinſeca*, quæ uitari facilè poſſunt: ut
        - *Gladius*.
        - *Caſus* ab alto.
        - *Aer*, &c.
    - *Abſens*, ſeu morbus, ſui curationem indicat. Sic morbus
      - *Similaris*
        - *Calidus*, frigidis
        - *Frigidus*, calidis
        - *Humidus*, ſiccis
        - *Siccus*, humidis
        - } *Curandus*. Eadem ratio compoſitorum morborum uel cū materia, uel ſine materia habēda eſt.
      - *Inſtrumētalis* in
        - *Formatione*
        - *Quantitate*
        - *Numero*
        - *Situ*
        - } *Suo* contrario curandus.
      - *Vtrique* parti communis, ſiue unitatis ſolutio, per unitionem ſui curanda, &c.
  - *Vires*, quæ conſeruandæ, ac acquirendæ ſunt tum
    - *Exercitatione*. Exercitatio namque duritiem membrorum, natiui caloris augmentum & ſpiritum citatiorem motum præſtat, in quibus uires ſtant, ſed aſsidua debet eſſe: & ſingulis corporis partibus æquabiliter adhibita. Effæminatur enim corpus, quamuis muſculoſum, ſi diu laborem intermittit.
    - *Alimentis*, multi & boni ſucci.
  - *Velocitas*, quæ acquiritur in hominibus
    - *Obeſis*, corpore ad gracilitatem perducto per
      - *Exercitationem*
      - *Fricationem*
      - *Lauationem*
      - *Cogitationes*
      - *Vigilias*
      - *Inediam*
      - } Nimiam.
      - *Euacuationem* aliquam corporis immodicam.
    - *Macilentis*, corpore ad obeſitatē perducto, per
      - *Cauſas*.
      - *Regimen* uictus, &c.
  - *Pulchritudo*
    - *Naturalis*, ſui conſeruationem indicat: id quod optimo uictus regimine in ſex rebus non naturalibus fieri poterit, atq; medicamentis coſmeticis, &c.
    - *Artificialis*, quę fœminis tantum concedendam: quę inducitur arte comptoria, &c.
- *Animi*
- *Fortunæ*
- } Per artem medicam, neque conſeruanda, neque curanda ſunt, ſed per ſolam philoſophiam moralem: ut ſuprà dictum.

De Curatione febrium bilioſarum.

- *Tertianæ intermittentis exquiſitæ*
  - Cognitio, habetur ex
    - *Cauſis*, Eſt calor præter naturam in corde accenſus, à flaua bile pura ac leni putrefacta extra uenas cauſata.
    - *Signis* ipſius
      - *Morbi*, hæc ſumũtur ab
        - *Actionibus*
          - *Animalibus*, ſenſibilibus, communibus. Vigiliæ multæ.
          - *Vitalibus*: ut pulſus
            - *Maximus.*
            - *Frequentiſſimus.*
            - *Celerrimus.*
          - *Naturalibus*. Excrementa
            - *Alui*, bilioſæ.
            - *Vrinæ*, bilioſæ, ruffæ, ſubruffæ.
            - *Sudores.*
        - *Paſſionibus*
          - *Intrinſecis*: & uel cõſequentibus
            - *Febrem* ipſam in
              - *Principio* acceſsionis: ut
                - *Inuaſio*, quæ ſemper cũ rigore incipit, in quo ſenſus eſt magis acutæ alicuius rei pungentis corpus, quàm frigoris. Et inuaſio huius febris, 12. ad ſummum horarum ſpatio finitur.
              - *Augmento* & ſtatu: Calor
                - *Effulgens* & multus.
                - *Vehemens* & acris.
                - *Manũ* mordicans in principio, ſed paulò poſt à manu uictus.
              - *Fine*: ut Solutio in
                - *Sudorem.*
                - *Alui* deiectionem bilioſam.
                - *Vomitum* bilioſum.
              - *Toto* tempore
                - *Sitis* uehemens.
                - *Dolor* capitis.
                - *Corporis* ariditas.
            - *Corpus* ægrotantis
              - *Ætas* iuuenilis.
              - *Temperatura* calida & ſicca.
              - *Habitudo* corporis denſa & muſculoſa.
              - *Corpus* piloſum, macilentum & nigrum.
          - *Extrinſecis*
            - *Victus* ratio calida & ſicca, parca.
            - *Vſus* medicamentorum calidorum & ſiccorum.
            - *Conſuetus* antea hac febre laborare.
            - *Vitæ* inſtitutum laborioſum.
            - *Exercitatio* tam corporis quàm animi multa.
            - *Regio* & aeris conſtitutio calida & ſicca.
            - *Anni* tempus calidum & ſiccum.
            - *Tertianæ* populariter graſſantes.
      - *Cauſa*
        - *Immediatæ*: putredinis ſcilicet extra uaſa
          - *Prohibita* euentatio
          - *Cibus* corruptus.
          - *Mali* humores in uentriculo, cibum corrumpentes.
          - *Complexio* mala, &c.
        - *Mediatæ* : uidelicet bilis flauæ putreſcentis
          - *Tempus* anni cal. & ſiccum.
          - *Regio* calida & ſicca.
          - *Victus* ratio cal. & ſicca.
          - *Vigiliæ.*
          - *Solicitudo.*
          - *Inedia*, Ira, furor, &c.
  - *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. Curati'

- **A.** *Curatio* ſuis perficitur indicationib. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat morbi cauſa, ſymptomatum magnitudo, uirtus, morbi longitudo, &c.
    - *Tertiana* exquiſita in ſeptem ut plurimũ periodis terminatur, quarum
      - *Prima* eſt debilis.
      - *Secunda* fortior.
      - *Tertia* fortiſsima.
      - *Quarta* eſt in ultimo, quoniã in hac eſt ſtatus, & accidentia nequiſsima
      - *Quinta* incipit debilitari.
      - *Sexta* plus debilitatur.
      - *Septima* eſt modica aut nulla.
    - *Venit* cum uehementia accidentium, ſed non ſunt periculoſa. Ideo ut Medici honor conſeruetur, futura accidentia ſemper ſunt prædicenda.
  - *Quid fieri debeat*, indicat tum
    - *Cauſa* morbi uidelicet bilis flaua putreſcens, quę primò ſui ablationẽ indicat, ſi reliqua non impediant: qđ fiet partim
      - *Victus ratione*, ordinata ſecũdum
        - *Qualitatem* frigidã & humidam. Quare ſit
          - *Aer* frigidus & humidus: uel
            - *Natura*.
            - *Arte* ex
              - *Floribus* } *Frigidis* & humidis.
              - *Herbis* } *Frigidis* & humidis.
          - *Somnus* mediocris. Si uigiliæ infeſtẽt, prouocetur ptiſana cum ſemine papaueris, &c.
          - *Quies* tum
            - *Corporis*.
            - *Animi*. Vnde animi perturbationes fugiendæ: ut
              - *Ira*.
              - *Contumelia*.
              - *Excandeſcentia*, &c.
          - *Aluus* laxa uel
            - *Natura*.
            - *Arte*: nempe ſumptis aut
              - *Caſsia* fiſtula.
              - *Clyſtere* leniente.
          - *Cibus*
            - *Ptiſana* hordei.
            - *Lac* amygdalarum dulcium.
            - *Brodium* cicerum.
            - *Ius* pulli cum lactuca.
            - *Panis* lotus in aqua.
            - *Hordeatum*.
            - *Amygdalatum*, &c.
            - *Lactuca*.
            - *Portulaca*.
            - *Cucurbitæ*.
            - *Cucumeres*.
            - *Pruna*.
            - *Pira* cocta, &c.
          - *Potus*, aqua hordei, &c. cum ſyrupo
            - *Violaceo*.
            - *Endiuiæ*.
        - *Quantitatem* decentem, quæ augenda, pro ætatis, conſuetudinis, temporis anni, regionis, uirium ratione, &c.
        - *Tempus* commodum. Sic cibus
          - *Non* exhibendus
            - *Per* tres horas ante acceſsionem,
            - *In* acceſsione.
          - *Exhibendus* poſt declinationem.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecundũ
        - *Qualitatẽ* cõtrariam: & uel humoris
          - *Qualitati*: quæ primò alteranda, corrigenda tum
            - *Syrupo*
              - *Violaceo*.
              - *De* Endiuia.
              - *De* cichorio.
              - *Acetoſo*.
              - *Oxyſaccharo*, &c.
            - *Decocto*: ut
              - ℞. *Endiuiæ*, ſcariolæ.
              - *Lactucæ*, ana M. j.
              - *Florum* uiolarum.
              - *Nenupharis*, Roſarum ana P. j.
              - *Sem. 4.* frig. maiorum & minorũ ana ʒ. j.
              - *Omnium* ſantalorum, ana ʒ. j.
              - *Hordei* M. j.
              - Coquantur ſ. a. coletur, dulcoretur, fiatque potio ad quinque hauſtus, cui addantur ſyrupi uiolacei ℥. iij. ſyrupi granat. acid. ℥. ij.
          - *Quantitati*. Vide in ſequentibus ſignum B.
        - *Quantitatem* congruentem, quæ uarianda, ut ſuprà.
        - *Tempus* commodum, quod uariandum ſecundum morbi tempora ut ſuprà. Nam in
          - *Acceſsionibus*, nullum pharmacum exhibendum eſt.
          - *Declinatione* purgantia, medicamenta ſunt præbenda.
    - *Morbus*. Vide in ſequentibus ſignum C.
    - *Symptomata*. Vide in ſequentibus ſignum D.

B. *Quantitati*: nempe euacuantibus. Nam ſi bilis abundauerit in corpore

- *Plethorico*, uena ſecanda eſt, ſed non ante tertium paroxiſmum. Cum autem febris grauior, propter uigoris propinquitatem, futura ſit, prædicendum erit, ne id ex uenæ ſectione contigiſſe uideatur.
- *Minus* plethorico, euacuanda eſt, (ſi materia fuerit cocta) partim per
  - *Aluum*: & quidē medicamētis
    - *Primò* leuioribus: ſcilicet aut
      - *Caſsia* fiſtula.
      - *Manna.*
      - *Syrupo* de cichorio cum Rhabarb.
      - *Infuſ.* roſarum.
      - *Diacatholicone.*
    - *Deinde* fortiorib. præſertim ſi ſuperioribus non cedat morb⁹; ut
      - *Electuario* de ſucco roſarum.
      - *Elect.* roſ. Meſ.
      - **NB.** *Compoſitione* ſtybij noſtra, qua innumeros unica die ſanauimus. Verùm hæc non præbenda, niſi nauſeant egri, facileq́; uomāt, & os amarum habeant. Sic aūt ſe habet:
        - ℞. *Vitri* ſtybij g. v. uel vij. uel ix.
        - *Maſticis* g. iij.
        - *Tragacanthi* g. v.
        - *Conſeruæ* roſ. & menthæ ana ʒ. ij. pulueriʒata miſceantur: capiaturq́; ieiuno uentre, ſuperbibendo parum uini albi. &c.
  - *Vrinam*: ut radicibus { *Acetoſæ*, *Petroſelini*, *Cichorij*, &c. } Cum iuſculis coctis.
  - *Sudorem*, idq́; ſub finem acceſsionum: cuiuſmodi eſt potio talis
    - ℞. *Ptiſanæ* calidæ ℥ iij.
    - *Decoct.* florum chamæmeli ℥. j. uel ſyrupi acetoſ. ℥. j. miſceantur, & potui præbeantur.

C. *Morbus* etiam, nempe intemperies calida, quid fieri debeat indicat. Nam ſi uehemēs admodū fuerit, ab ipſa curatio incipienda eſt. Curatur autem hæc

- *Victus* ratione infrigidante & humectante, ſuprà dicta.
- *Medicamentis* adhibitis ſecūdum
  - *Qualitatē* contrariam: uidelicet frigidá: quorū alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: & uel in forma
      - *Potionis*: ut ſunt
        - *Iulapium.*
        - *Syrupus* { *Violatus*, *Endiuiæ*, *Acetoſus*, *Granatorū* }
        - *Oxyſacchara*
        - Cum aqua hordei, additis aliquot guttis olei chalcanthini.
      - *Tabularum*: ut { *Triaſandali*, *Diatragacanthi* frigidi } *Superbibendo* parum aquæ endiuiæ & cichorij.
      - *Electuarij*: ut conſerua { *Roſarum.* *Violarum.* *Nenupharis* &c. }
    - *Extrinſecus* applicantur: atque uel
      - *Fronti*: ut
        - ℞. *Olei* roſacei. *Nenupharis* *Aquarum* roſarum *Aceti* albi *Albuminis* ouorum } Ana ℥. j.
        - Miſce, & fronti temporibusq́; applicetur.
      - *Carpo*: ut
        - *Sonchus* tritus, ſambucus, plantago ex aceto ſubacta & carpis alligata.
        - *Puluis* fuliginis è furno, & ſaluia contuſa, & cū oui albumine mixta, ac carpis impoſita.
        - *Acetū* roſac. cū aqua roſac. & croco mixtū, &c.
      - *Hepati*: ut
        - ℞. *Aquarum* cichorij, endiuiæ, ſolani, lactucę ana qr. j.
        - *Triaſantali* ʒ. j.
        - *Aceti* parum.
        - Miſce, & fiat epithema hepati applicandū.
        - *Semperuiuum*, & alia eiuſmodi refrigerantia trita, hepatiq́ue applicata, ſi nulla obſtructionis ſuſpicio adſit, &c.
  - *Quantitatem* decentem, quæ mutanda pro morbi uehementia, ætate, tempore anni, &c.

D. Sympto-

D. *Symptomata* etiam quid fieri debeat, indicant. Nam cũ adeò uehementia fuerint, ab eis curatio ordienda erit. Itaq;

- *Vigiliæ* immodicæ ſui ablationẽ ſignificãt: id quod fiet, ſi cauſa, nempe intemperies calida & ſicca, remoueatur. Remouebitur autem contrarijs, uidelicet frigidis & humidis: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut potiones, quarum
    - *Vna*: ℞. *Decoctionis* lactucæ ℥.ij. *Syrupi* papaueris, nenupharis, ana ʒ.vj. Miſce, capiat hora ſomni.
    - *Altera*: ℞. *Lactucæ* P.j. Dactylorum num.iij. *Papaueris* caput unum. *Fiat* decoctio ad ℥.iiij. Cum ℥.j. ſyrupi roſ. fiat potus.
    - *Tertia*: ℞. *Dactylorum* num.ij. *Papaueris* caput unum. *Fiat* decoctio ad ℥.iij. coletur, addaturq; ſacchari roſati ℥.iij.
    - *Quarta*: ℞. Aquæ deſtillatæ è floribus croci, demptis ſtaminibus ℥.iiij. Capiat hora ſomni.
    - *Quinta*: hordeatum, uel lac amygdalarum, ex decocto lactucæ & capitum papaueris diſſolutum, &c.
  - *Extrinſecus* applicantur: & uel
    - *Fronti*, temporibus, &c. ut unguenta uel epithemata: quorum
      - *Primum*: ℞. *Olei* uiolarum, *Olei* roſarum, *Olei* nenuphar, ana ʒ.j. Miſce, ac tempora frontemq; inunge.
      - *Alterum*: ℞. *Papaueris* capita tria, in puluerem redacta commiſce oui albumini, & applica.
      - *Tertium*: ℞. *Olei* roſacei, Violarum, ana ℥.S. *Aquæ* roſ. ℥.ij. Opij g.vj. Agitentur cum oui albumine, applicenturq; fronti ac temporibus.
      - *Quartum*: ℞. *Aquæ* roſarum ℥.iiij. *Oui* albuminis ℥.j. *Olei* roſacei ℥.S. Miſceantur & agitentur ſimul.
      - *Quintum*: ℞. *Olei* papaueris albi ℥.j.S. Populeonis ℥.S. *Albuminis* oui ℥.ij. *Lactis* mulieris ℥.S. Miſce.
      - *Sextum*: ℞. *Nenupharis*, roſarum, uiolarum, ana P.j. *Corticis* rad. mandragoræ ʒ.j.S. *Sem.* papaueris albi, Coriandri, ana ʒ.j. Fiat puluis, qui inuoluatur in linteo duplici: deinde perfumetur cum aqua roſarum, applicenturq;.
    - *Naribus*: ut ſunt
      - *Vnguenta*, quorum
        - *Primum*: ℞. *Olei* roſarum, *Caſsiæ* ligneæ, *Opij*, ana q.ſ.
        - *Secundum*: ℞. *Olei* ex ſem. lactucæ, Nenupharis, Cucurbitæ, ana q.ſ. *Miſce, & nares iniunge, &c.*
      - *Epithemata*: ℞. *Lactucæ*, uiolarum, nenupharis. *Sem.* papaueris, Hyoſciami, ana *q.ſ.* Coquantur aqua, uapor auribus & naribus excipiatur. Vel ſpongia in his immerſa & expreſſa ſubinde naribus admoueatur.
    - *Plantis* pedum ac manuum: ut
      - *Inunctio* ex pinguedine gruis.
      - *Lotiones* ex decoctis refrigerantium.
    - *Vmbilico*: ut ℞. *Mandragoræ*, Mirrhæ, Opij, Croci, Thuris, ana q.ſ. Cum ceraſa fac paſtillos, & ſuper umbilicum extende.
    - *Pulſibus* brachiorum ac temporum: ut linimenta duo, quorum
      - *Primum*: ℞. *Olei* roſacei, uiolacei, ana ℥.j.S. *Succi* mandragoræ, Hyoſcyami, Lactucæ, ana ℥.S. *Opij* in uino diſſoluti ʒ.S. Ceræ parum: miſce, ac fiat linimentum.
      - *Alterum*: ℞. *Vnguenti* populeonis ℥.S. *Olei* roſarum ʒ.ij. *Opij* g.v. Miſce, & fiat linimentum, quo inungantur ſpina dorſi & tempora.
- *Sitis* ſuperflua. Vide in ſequentibus ſignum E.
- *Vomitus*. Vide in ſequentibus ſignum F.
- *Fluor* alui. Vide in ſequentibus ſignum G.
- *Dolor* capitis, &c. Vide in ſequentibus ſignum H.

E.
Sitis quoq;, ſi plurimū infeſtet, remouenda eſt. Quare in huius curatione

- *Quid* agendum ſit, indicat ſymptomatis cauſa, uide licet calida & ſicca intemperies (licet ab alijs etiā cauſis contingat) quę ſui ablationem indicat. Auferetur autem frigidis & humidis, quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut ſunt potiones, quarum
    - *Prima*
      - ℞. *Aquæ* hordei ℥.ij.
      - *Syrupi* uiolacei ℥.j.
      - *Olei* Chalcanthini g.iiij. Miſce, & potui detur.
    - *Secunda*
      - ℞. *Decoctionis* lactucæ ℥.iiij.
      - *Syrupi* uiolacei, Succi granatorum, ana ℥.j. Miſce.
    - *Tertia*
      - ℞. *Iulapij* uiolacei ℥.ij.
      - *Aquæ* cichorij ℥.iiij.
      - *Olei* Chalcanthini g.v. Miſce.
    - *Quarta*
      - ℞. *Vini* granatorum ℥.j.
      - *Aquæ* hordei ℥.iij.
      - *Sacchari* albi ℥.j. Miſce.
    - *Quinta*
      - ℞. *Aquæ* hordei ℥.iiij.
      - *Syrupi* limonum ℥.ij. Miſce.
    - *Sexta*
      - ℞. *Seminis* lactucæ, Cucumeris, ana ℥.S.
      - *Glycyrrhizæ* raſæ ℥.j.
      - Coquantur in aqua ℔.vj. Aqua refrigerata, per ſe, uel cū modico aceti bibatur.
    - *Septima*
      - ℞. *Aquæ* Cydoniorum deſtillatæ ℥.iiij.
      - *Iulapij* uiolacei ℥ ij.
      - *Olei* Calcanthini g.iij. Miſce.
    - *Octaua*
      - ℞. *Succi* batechæ, uel cucumeris ℥.iiij.
      - *Iulapij* uiolacei uel roſ. ℥.ij. Miſce.
  - *Forinſecus* applicantur: & uel
    - *Linguæ*: ut ſunt
      - *Pruna*, prius in aqua infuſa, deinde in ore retenta.
      - *Sacculi* de pſillio aut ſeminibus cotoneorū, poſiti prius in aqua frigida, deinde ſuper linguam retenti.
      - *Ablutio* aquæ frigidæ cum modico aceti.
      - *Pilulæ* tales
        - ℞. *Sem.* cucumeris ℥.iiij.
        - *Gummi* tragacanthi ℥.ij.
        - Gummi diſſoluantur oui albumine, ſemina trita commiſceantur, fiantq; pilulæ, ſub lingua retinendæ.
    - *Gutturi*: ut inſictio ex
      - *Oleo roſaceo cum aquis, aut ſuccis ſemperuiui, ſolani, umbilici ueneris, lactucę, acetoſæ, portulacæ, mucilagine pſillij, aliquot granis caphuræ,* in quibus linteolum ſubtile & rarum ſubinde madefiat, ac frequenter apponatur, &c.
- *An* fieri poſsit, indicat ſymptomatis magnitudo, febris uehemētia, &c, Itaq;
  - *Si* in ægritudinibus acutis fit ſitis uehemens & ſiccitas uehemens, ualdè malum eſt.
  - *Si* febricitans multum ſitiuerit, & ſubitò ceſſet ſitis, & febris remaneat, & lingua ſit arida & nigra, mortem ſignificat.
  - *Si* in febribus adurentibus ſitis deſtruitur, ualdè malum eſt.

F.
Vomitus nonnunquā ſuperfluus in tertiana febri contingit: unde eius quoq; cura habenda uenit. Quare

- *Quid* ſit agendum. Vide in ſequentibus, ſignum **.
- *An* fieri poſſit, īdicat ſymptomatis magnitudo, morbi uehementia, cauſa & tēpus. Nam
  - *Vomitus* criticus non eſt cohibendus, ad quem ſequitur leuitas, iucunditas.
  - *Vomitus* ſemper eſt malus.
  - *Vomitus* purus malus eſt, & quanto purior, eò deterior.
  - *Cholericus* purus ſignificat uehementiam caloris.
  - *Vomitus* phlegmaticus purus, uehementiam frigoris.
  - *Vomitus* citrinus malus eſt, & uiridis & porrinus ac fœtidus, & qui eſt, ſicut odor ſiclæ: rubens cum nigredine & obſcurus, & deterior, qui eſt ſicut flos æris.
  - *Vomitus* niger malus eſt. præſertim ſi conuulſio ſequatur.
  - *Vomitus* melancholicus, peſsimus eſt.
  - *Vomitus* cum fortitudine uirium, & ſignis digeſtionis, & leuitate accidentium, & in die critico, bonus eſt, &c.

****.** *Vomitus* ſuperflui, qui in tertiana febri contingit, quid in illius curatione ſit agendum, indicat ſymptomatis cauſa, quarũ (licet plures ſint) tres in acutis eſſe conſueuerunt: uidelicet

- *Bilis*
  - *Siſtens* in uentriculo quæ ſui ablationem indicat. Quare hic uomitus non cohibendus eſt, ſed potius prouocandus uomitorio
    - *Leuiori*: ut
      - ℞. *Aquæ* tepidæ, *Syrupi* acetoſi — ana q.ſ. Miſce.
    - *Fortiori*: ut
      - ℞. *Aquæ* q.ſ.
      - *Sem.* raphani q.ſ.
      - Coquantur ſimul, colaturæ tepidæ addatur aliquantũ ſyrupi acetoſi, &c.
      - ℞. *Vitri* ſtybij g.iiij. uel v.
      - *Tragacanthi* g.v.
      - *Maſticis* g.iij.
      - *Conſeruæ* roſ. ℥.S.
      - Miſce, ac ieiuno uentre ſumatur.
  - *Fluens*, continuè aliũde ad uentriculum, quæ ſtypticis cohibẽda eſt, quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumũtur: ut
      - *Cotonea.*
      - *Neſpila.*
      - *Rob* de berberis.
      - *Miua* citoniorum.
      - *Syrupus* mirtinus.
      - *Diacitoniten.*
      - *Conſerua* roſarum.
      - *Aqua* Calibeata, &c.
    - *Extrinſecus* apponuntur: ut
      - *Oleum*: *Citoniorum*, *Roſarum*, *Mirtinum*, &c.
      - *Emplaſtrum* ex
        - *Oleo*: *Mirtino*, *Roſato*, *Cotoniorum*.
        - *Coralliis.*
        - *Santalis.*
        - *Spodio.*
        - *Tragacantho*, &c.
- *Debilitas* retentiuæ facultatis, quæ corroboranda eſt, aſtringẽtibus partim
  - *Intrinſecus* ſumptis: ut
    - *Aceto.*
    - *Cotoneis.*
    - *Diacitonite.*
    - *Miua* cotoneorum.
    - *Aqua* cotoneorum.
    - *Syrupo* roſaceo.
    - *Coralliis.*
    - *Conſerua* roſ. &c.
  - *Extrinſecus* applicatis: ut
    - *Oleo*: *Roſaceo*, *Cotoneorum*.
    - *Vnguento* ex
      - *Oleo*: *Cotoneorum*, *Roſaceo*.
      - *Coralliis*, &c.

G. *Fluor* etiam alui ſepe in tertiana accidit immodicus, ita ut uires debilitentur: unde primò curãdus uenit. Quare

- *Quid* ſit agendum, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet immoderatus motus, Bilis (licet ab aliis quoq; cauſis fiat) qui moderãdus eſt aſtringentibus tum partim
  - *Intrinſecus* ſumptis: ut
    - *Aqua* hordei uſtulati.
    - *Syrupo* mirtino.
    - *Rob* de ribes.
    - *Miua* Citoniorum.
    - *Lentibus* excorticatis, bis elixatis, cũ ſucco granatorũ ſumptis.
    - *Electuario* huiuſmodi
      - ℞. *Conſeruæ* roſarum, Bugloſſæ, Violarum, ana ℥.j.
      - *Diamarg.* frig. ʒ.iij.
      - *Coralli* rub. ʒ.j.
      - *Foliorum* auri num. iiij.
      - *Decocti* capi, perfectè cocti ℔.S.
      - *Aquarum* roſarum, Nimpheæ, ana ʒ.iij.
      - Miſce & fiat electuarium.
    - *Succo* ſeu liquore coralliorum, &c.
  - *Extrinſecus* applicantis: ut
    - *Olea*, *Vnguenta*, *Emplaſtra*, *Fomenta*, &c. — Aſtringentia.
- *An* fieri poſſit, indicat ſymptomatis magnitudo, cauſa atq; excretorũ uarietas, &c. Nam
  - *Egeſtio* fœtida, ſimilis egeſtioni puerorum & infantium, mala eſt, cum ſcilicet non fuerit à cauſa primitiua.
  - *Egeſtio* cholerica in principio non eſt bona: ſed in declinatione bona.
  - *Fluxus* uentris multus poſt ſigna mala & caſum uirtutis, mortem denotat.
  - *Egeſtiones* unctuoſæ, & ſuper ipſas eſt ſimile uirus, & emanat citrinum, & dominatur fœtor, eſt mortale.
  - *Cum* in egeſtionibus ſunt aliqua ſimilia corticibus lupinorum, ſignum eſt mortale in omnibus ægritudinibus.
  - *In* uentris fluxionibus mutationes egeſtionum iuuant: quando ſcilicet apparent poſt ſigna digeſtionis, & in die critico, ſi ad malum non ſe conuerterint.
  - *Egeſtiones* nigræ, uel quaſi ſanguis niger, peſſimæ, & quantocunq; colores plures fuerint, magis malum, cum pharmaciis uerò melius eſt.
  - *Aegritudinibus* quibuſcunq; incipientibus, ſi fel nigrũ ſurſum aut deorſum exiuerit, mortale.
  - *Ex* quibuſcunq; ægritudinibus acutis, aut multi temporis, aut ab abortibus, aut aliter extenuatis: ſi fel nigrum, aut quaſi ſanguis exiuerit: ſequenti die critico morietur.
  - *Mulieri* in utero habenti, ſi uenter fluat multum: periculum eſt abortiendi.

H: *Debi*

H. *Dolor* capitis interdum in tertiana contingit: & tũc eius quoque cura habenda eſt. Quare

- *Quid* ſit agendũ, indicat doloris tum
  - *Cauſa:* quæ eſt aut calidus
    - *Vapor* eleuatus ad caput, qui; ſui ablationem indicat: id quod fiet, ſi aut euacuetur, uel ad alias partes diuertatur: & quidem
      - *Remotiores:* nempe per aluum, præſertim ſi dolor propter eius cõſtipationem, uel propter uapores uẽtris acciderit. Hoc autem cõmodè fiet, aut
        - *Clyſteribus,* ex
          - *Decocto*
            - *Hordei.*
            - *Maluæ.*
            - *Violarum.*
          - *Oleo*
            - *Communi.*
            - *Violaceo.*
          - *Vitello* oui.
          - *Caſsia,* &c.
        - *Pharmaco:* atq; aut
          - *Caſsia* fiſtula.
          - *Manna.*
          - *Diacatholicone.*
          - *Rhabarbaro,* uel eius extracto, &c.
      - *Propinquiores,* cucurbitulis occipitio uel ceruici, citra ſcarificatum affixis.
    - *Humor*
      - *Contentus* in capite, qui ſui ablationem indicat. Auferetur autem uel
        - *Phlebotomia* ex uena cephalica, præſertim ſi dolor cum febre per initia inuadat: & tunc ſecunda remiſsione ſanguis ex eadem uena mittendus: ſi uires & cætera permittant.
        - *Cucurbitulis* cum ſcarificatu, occipitio uel natibus adhibitis.
      - *Eleuatus* ad caput uel à
        - *Toto* corpore: & tunc aut
          - *Euacuandus* per phlebotomiam, ex uena baſilica, ſi tertium paroxiſmum nondum exceſſerint, & uires reliquaq; permiſerint.
          - *Diuertendus* per ligaturas extremorum fortes, &c.
        - *Parte:* nempe uentriculo: euacuandus eſt per uomitum, &c.
  - *Pars* affecta: nempe caput, quod cõfortandum uenit, ne uapores recipiat: & uel
    - *Fomentis*
      - *Frigidioribus:* in æſtate, & calidioribus: quibus caput non repletũ eſt: ut
        - *Oxyrhodino,* roſaceo, cum aceti modio, quod fronti, temporibus frigidum uel tepidum applicandum.
        - *Roſis* in aceto maceratis, atq; faſcia in eo aceto madefacta, inuolutis, fronti atq; temporibus appoſitis.
      - *Minus* frigidis: in habitu corporis frigidiore atq; tempore hyberno: ut
        - ℞. *Olei* chamomelini ℥.j.
          Aceti ℥.ij.
          Miſce.
        - ℞. *Olei* communis uel chamomelini ℥.S.
          Olei roſacei ℥.ij.
          Miſce atq; calidum uel tepidum admoue.
    - *Cataplaſmate:* ex
      - *Frigidiore:* ex
        - *Pane* & pſillij ſucco ſubacto.
        - *Mica* panis & folijs hyoſciami, uel papaueris recentis, & oxyrhodino, &c.
      - *Minus* frigido: ut
        - ℞. *Farinæ* hordei M.ij.
          Malexentur cum ſuccis forniculi, & olei roſacei, ana q. ſ. fiat cataplaſma.
- *An* fieri poſsit, indicat magnitudo ſymptomatis, uehementia febris, uirium robur, accidentium malitia, &c. Nam
  - *Si* dolor perſeuerat & uirtus eſt debilis, & ægritudo acuta & accidentia mala, ægritudo eſt mortalis.
  - *Quibuſcunque* in febribus urinæ conturbatæ uelut ſubiugalium, his dolores capitis adſunt aut aderunt.
  - *Poſteriora* capitis dolentia, uena recta frontis inciſa iuuat.
  - *Caput* dolenti & circumdolenti ſanies aut aqua, aut ſanguis defluens ſecundũ nares aut aures, aut ſecundum os, ſoluit ægritudinem.
  - *Quibuſcunq;* ſanis dolores repentè fiunt in capite, & continuò ſine uoce fiunt, & ſtertunt, pereunt in ſeptimo die, ſi non febris eos accipiat.

De Tertianæ nothæ ſeu ſpuriæ curatione.

Tertiana notha ſeu ſpuria, ſeu extenſa, utplurimùm lõga eſt, à bile mixta pituitę, & interdũ à bile uitellina putreſcẽte prouenit, ægrum de tertio in tertium affligit: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* affectæ
    - *Primariæ*: uidelicet cordis: pulſus
      - *Velox.*
      - *Frequens.*
      - *Inæqualis.*
      - *Diuerſus.*
    - *Secundariæ*: nempe reliquarum corporis partium, & maximè principalium
      - *Sitis.*
      - *Vomitus.*
      - *Appetitus* proſtratus.
      - *Calor*, &c.
  - *Morbi*
    - *Cum* rigore incipit, ſed languidiore.
    - *Iuuenes* ocioſos & intemperatos inuadit utplurimùm, ſub Autumnum frequens.
    - *Alternis* diebus inuadit.
    - *Acceſsio* ultra duodecim horas producitur, aliquando ad triginta & eo plures.
    - *Terminatur* uix periodo duodecima aut decimaquarta. Sæpe ad 40 diem extenditur, nonnunquã ſex menſes integros perſeuerat, fereq; deſinit in uitia lienis.
    - *Inflatio* uentriculi, *Faſtidium*, *Sitis* — Remiſsiora quàm in pura.
    - *Oris* amaritudo magna.
    - *Pulſus*
      - *Inæqualis* & diuerſus.
      - *Velox*, *Frequens* — Minus quàm in tertiana pura.
    - *Vrina*
      - *Craſsior*, *Citrina* — Quàm in tertiana ſyncera.
  - *Cauſa*
    - *Immediatæ*: uidelicet putredinis extra uaſa
      - *Cibus* corruptu facilis.
      - *Mala* complexio, cibum corrumpens.
      - *Mali* humores, cibum in uentriculo corrumpentes.
      - *Obſtructio*, ſeu prohibita euentatio.
    - *Mediatæ*: nempe
      - *Bilis*, pituitæ mixtæ, Signa bilis & pituitæ.
      - *Bilis* uitellinæ. Vomitus bilioſus, qui uitellis ouorum ſimilatur, &c.
- *Curatio*, ſuis indicationibus perficitur: quare
  - *An* fieri poſſit, indicat morbi longitudo, accidentiũ magnitudo. Nam
    - *Pulſus*, *Sitis*, *Vigiliæ*, &c. — Intenſiora, mala eſt ſignificatio.
    - *Si* multum prolongatur, ægrum ad paralyſim perducit, uel ad hydropem, uel ad cachexiam, uel ad ſplenis magnitudinem.
    - *Rigor* paruus, punctio parua, frigus & paroxiſmus longus, ſudor nullus uel paucus, urina non multum ignea, egeſtiones uiſcoſæ, anni tempus frigidum, ætas, habitudo corporis, & uictus ratio phlegmatica, ſignificat febrem longo tempore duraturam.
  - *Quid ſit agendum, indicat tum*
    - *Cauſa* morbi: nempe bilis pituitæ mixtæ, quæ ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* contrariam: uidelicet moderatè refrigerantem, incidentẽ & abſtergentem. Itaq;
          - *Aer* ſit temperatus, uel ad frig. declinans.
          - *Somnus*, non multus, ſed minor ſolito.
          - *Exercitij* loco utantur frictionibus longioribus & fortioribus ante cibum, & poſt declinationem paroxiſmi.
          - *Aluus* quotidie bis uel ſemel reſpondeat natura uel arte.
          - *Animi* affectus immoderatos uitet.
          - *Cibus* ſit
            - *Hordeatum*, *Amygdalatũ* — In quibus aliquid hyſopi uel thymi uel piperis incoctum ſit.
            - *Ius* carnium, coctum cum rad. petroſelini.
            - *Spinachia*, Pulli, &c.
          - *Potus* aut
            - *Aqua* cocta cum cinnamomo & pauco hyſſopo.
            - *Hydroſacharum* ex ℔. j. aquæ coctæ cum ℥. iij. ſacchari & ʒ j. cinnamomi, per manicam Hyppocratis colata.
            - *Aqua* mulſa, ut in frigidiore cõditione.
            - *Vinum* tenue extra acceſsiones.
        - *Quantitatem* decentem: quæ pro longitudine & breuitate morbi uarianda. In longiore namq; plenior uictus, in breuiori uerò parcior, exhibendus.
        - *Tempus* commodum: ut in tertiana exquiſita.
      - *Medicamentis.* Vide in ſequentibus, ſignum A.
    - *Morbus.* Vide in ſequentibus, ſignum B.
    - *Symptomata.* Vide in curatione tertianæ puræ.

A. *Tertianæ* notha ſeu ſpuria curatur medicamẽtis exhibitis ſecundum

- *Qualitatem* cõtrariam
  - *Manifeſtam:* & uel humoris
    - *Quantitati* nẽpe bilis mixtæ
      - *Pituitæ*, quæ ſui ablationem indicat, non quidẽ eradicatiuè; ſed minoratiuè primo. Minoratur autẽ materia contenta in
        - *Ventriculo*, uel per ſeceſſum uel per uomitum: ſi ad uomitũ fuerint procliues: ut
          - ℞. *Hydromelitis* ℥.ij.
            Decoct. hyſſopi & raphani ℥.ij.S.
            Miſce & tepidũ detur à uena.
          - ℞. *Tragacanthi* g.v.
            Maſticis g.iij.
            Vitri ſtybij g.vij.
            Fiat puluis, detur cum uino.
        - *Inteſtinis:*
          - *Clyſterijs:* ut
            ℞. *Maluæ*, Betæ, Parietariæ ana M.j.
            Mercurialis M.ij.
            Flor. Chamomillæ, ana P.ij.
            Sem. 4. frig. Endiuiæ, Aniſi, Fœniculi, ana ʒ.ij.
            Agarici trochiſcati ʒ.ij.
            In colatura diſſolue mellis roſ. ℥.j. Olei ℥.iij. fiat clyſter.
          - *Pharmaco:* ut — ℞. Caſsiæ ℥ j. Diaphœniconis ʒ.j. fiat bolus.
      - *Sanguini*, qui ſui euacuationem indicat, poſt excrementorum eductionem, quæ in uentriculo & inteſtinis continentur. Itaque conſentientibus numeris, ſanguis è baſilica dextra mittendus.
    - *Qualitati*
      - *Crudæ:* Sic conueniunt Syrupi alterantes, cõcoquentes: ut
        - *Endiuiæ*, *Capill.* Veneris, *De* Bizantijs, *Acetoſus*, *De* fumaria, &c. — *Additis* aquis *Endiuiæ*, *Cichorij*, *Graminis*, *Aſparagi*, *Apij*, &c.
      - *Coctæ:* Sic cõueniũt eradicantia, quorum alia euacuant per
        - *Seceſſum:* ut ſunt
          - *Potiones*
            - *Leuiores:* ut
              ℞. *Syrupi* roſ. lax. ℥ j.
              Diaphœniconis ʒ.ij.S.
              Cum decoctione fœniculi, aniſi, petroſelini, fiat potus.
            - *Fortiores:* ut
              ℞. *Glycyrrhizæ*, Polypodij, ana ʒ vj.
              Medullæ carthami ℥.j.
              Senæ ℥.ij.
              Agarici ʒ.j. fiat decoctio.
              In quart. j. diſſolue Rhabar. infuſi in uino albo ʒ.j. cinnamomi ℈.j. miſce & fiat potus.
          - *Bolus:* ut
            ℞. *Caſsiæ* ℥ j. Diaphœniconis ʒ.j.
            Miſce & fiat bolus.
            ℞. *Elect.* de ſucco roſ. ℥.S. Agarici trochiſcati ʒ.j.
            Miſce & fiat bolus.
          - *Pilulæ*
            ℞. *Agarici* trochiſcati ʒ.iij.
            Succi agrimoniæ, Petroſelini, ana ʒ.S.
            Spicæ celticæ, Squinanti, Cinnamomi, ana ʒ.j.
            Rhabarbari ʒ ij. cum ſyrupo laxatino fiant pilulæ, de quibus capiant iij. in hebdomada, ante cœnam.
          - *Syrupus* magiſtralis
            ℞. *Capill.* Veneris.
            Cichorij, Endiuiæ, Agrimoniæ, Bugloſſæ, *Bortaginis*, ana M.j. Betonicæ M.S.
            Rad. Petroſelini, Aſparag. Cichorij, graminis, acetoſæ, ana ℥.ij. Sem. 4. frig. maiorum, ana ʒ.iij.
            Apij, Petroſelini, Aniſi, ana ʒ.j.
            Vuarum paſſarum ℥.S. Prunorum paria x.
            Agarici trochiſcati ℥ S.
            Tamarindorum, Senæ, Sem. Carthami, ana ℥.ij.
            Flor. cordialium P ij.
            Coquãtur. In ℔ colaturæ diſſolue ſacchari q.ſ. fiatq; ſyrupus aromat. cũ cinnamomo & pul. diarrhod. Capiat alternis diebus, uel ſemel in hebdomada, cum decoct. cicerum rubrorum.
        - *Vrinam:* ut
          - *Aqua* — *Graminis*, Aſparagi. / *Petroſelini*, &c.
          - *Sol* abſcynthij.
          - *Brodium* cicerum, &c.
  - *Occultã:* quorũ alia
    - *Intrinſecus* ſumitur: ut
      - *Aqua* deſtillata — ℞. *Gentianæ*, Cardui benedicti, Quinquefolij, ana M.ij, incidantur & in ſero caprino macerentur, deinde in Balneo M. uel uapore aquæ calidæ deſtillentur. Da mane in aurora ℥.iij, uel ℥.iiij, & tempore paroxiſmi. Extirpat tertianam notham, & quartanam ſine dubio.
      - *Decoctum* — *Quinquefolij*, in uino coctum. / *Tormentillæ*, &c.
      - *Potio* talis — ℞. *Cardui* benedicti M.j. Quinquefolij M.j. Salis abſynthij g.vij, uel g.iiij. coquantur in uino, & tempore paroxiſmi calidum exhibeatur, & bene cooperiatur, & ſudet.
    - *Extrinſecus* applicantur: ut eſt emplaſtrũ huiuſmodi — ℞. *Vrticæ* minoris M.j. Telæ aranearum ℥.S. Salis communis cochlear 1 contundantur in mortario, adde aceti quantum oui medietas capere poteſt, bene miſcendo fiat emplaſtrũ ad pulſus utriuſq; manus, per duas horas ante acceſsũ.
- *Quantitatem* decentem, quæ urianda eſt pro ratione uirium, temporis anni ætatis, cauſæ, &c.

B. *Mit…*

B.
Morbus quoq; nempe intemperies calida, quid agendum, ſit, indicat. Hæc enim ſui ablationem indicat per cõtraria, uidelicet refrigerantia: quorum alia

- *Intrinſecus* ſumuntur: ut ſunt
  - *Iulapium*
    - ℞. *Aquæ* cichorij, Bugloſſæ, ana quart. j.
    - *Sacchari* q. ſ.
    - Fiat iulapium aromat. cum ʒ. iij. triaſantali.
  - *Electuarium*
    - ℞. *Conſeruæ* Cichorij, Roſarum, Violarum, ana ʒ. ij.
    - *Spec.* diarrhod. Abb. Diamarg. frig. ana ℈. j.
    - Cum ſyrupo endiuiæ fiat electuarium.
  - *Tabulæ*
    - *Triaſanali.*
    - *Diarrhodon* Abbatis.
    - *Diamarg.* frigidi, &c.
- *Forinſecus* applicantur: atque uel
  - *Carpis*: & uel
    - *Folia* burſæ paſtoris
    - *Dentilaria*
    - *Ea* ſpecies thlaſpi, quæ ſimilis eſt burſæ paſtoris
    - → Cum ſale & aceto trita & carpis applicata poſt uniuerſales euacuationes.
  - *Ventriculo*: ut Oleum
    - *Cotoneorum.*
    - *Mirthinum.*
    - *Roſaceum*, &c.

De Curatione tertianæ continuæ.

Tertiana continua, eſt febris, ex materia binioſa intra uenas putreſcente, in locis à membris principalibus, & propriè à corde remotis: cuius eſt de tertio in tertium manifeſtã facere exereſcentiam: cuius

- *Dignoti*
  - *Partis* malè affectæ
    - *Primariæ*: nempe
      - *Humoris* bilioſi. Putredo, &c.
      - *Cordis*
        - *Pulſus* uelox & ſpiſſus, cum diuerſitate quadam.
        - *Expiratio* maior.
        - *Sitis* intenſa, &c.
    - *Secundariæ*: uidelicet
      - *Cerebri.*
      - *Stomachi.*
      - *Hepatis*, &c.
  - *Morbi*
    - *Vrina*
      - *Intenſa* ualdè.
      - *Subſtantiæ* ſubtilis.
      - *Rubea* uel ſubrufa cum liuiditate quadam.
    - *Sudor* in die critico.
    - *Calor* acutior ac mordatior, quàm in intermittente.
    - *Facies* citrinior.
    - *Lingua* aſpera, & quandoq; cum nigredine.
    - *Nullus* rigor ab initio neq; horror: ſed typus quidam ſiue frigus extremitatum priuatiuus & lenis.
    - *Sitis* intenſa.
    - *Pulſus* uelox & ſpiſſus.
    - *Expiratio* maior.
    - *Vigiliæ*, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Immediatæ*: uidelicet Putredinis
      - *Tranſpiratio* impedita.
      - *Obſtructio.*
      - *Calor* natiuus in igneum permutatus.
    - *Mediatæ*: nempe bilis flauæ, intra uenas putreſcentis
      - *Tempus* anni calidum.
      - *Aetas* iuuenilis.
      - *Victus* ratio calida.
      - *Regio* calida, &c.
- *Curatio*, ſuis indicationibus abſoluitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat temp⁹ anni, ætas, accidentium uarietas ac magnitudo, etc. Nam
    - *Tertiana* continua in hyeme, deterior eſt.
    - *Cum* accidit decrepitis, perimit, quia ab incendio reſoluuntur.
    - *Terminatur* quandoque
      - *Fluxu* ſanguinis narium.
      - *Sudore.*
      - *Fluxu* uentris.
      - *Vomitu.*
      - *Per* apoſtemata.
    - *Bonitas*
      - *Senſuum*
      - *Virtutum*
    - *Corporis* leuitas
    - *Calor* in toto æqualis
    - *Bonitas* appetitus
    - → Sanitatem prænunciant, contraria uerò, malum.
    - *Sudor* frigidus in quarto die, malum portendit.
    - *Frigiditas* extremitatum cum uiriditate & liuiditate, mortem ſignificat, &c.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Quid* fieri debeat, & quibus inſtrumentis, indicat tum

- *Cauſa* morbi mediata: nempe bilis flaua, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
  - *Victꝰ* ratione, inſtituta ſecūdum
    - *Qualitatem*: nimirum refrigerantē & humectantem. Quare
      - *Aer* ſit { *Frigidus* / *Humidus* } Vel { *Naturâ.* / *Arte.* }
      - *Quies* ſit tum { *Animi.* / *Corporis.* }
      - *Somnus* ſit ſolito breuior.
      - *Aluus* quotidie reſpondeat, natura, uel ſuppoſitorio, uel clyſteribus lenibus.
      - *Cibus* ſit
        - *Hordeatum.*
        - *Cremor* ptiſanæ.
        - *Amygdalatum.*
        - *Ius* carnium cum lactuca coctum.
        - *Spinachia.*
        - *Endiuia.*
        - *Lactuca*, acetoſa, portulaca.
        - *Cucumeres*, Pruna.
        - *Poma* aurantia, punica, &c.
      - *Potus* aqua
        - *Hordei.*
        - *Cucurbitæ.*
        - *Endiuiæ.*
        - *Cotoneorum*, &c.
        - *Frigida* cruda interdum, cum ſyrupo aliquo infrigidante.
    - *Quantitatem* congruente, quæ augenda, minuendáue pro uirium ratione ætatis, anni temporis & morbi, &c.
    - *Tempus* commodum. Sic neq; in principio paroxiſmi, neq; augmento, neq; in ſtatu cibandi ſunt, ſed in declinatione.
  - *Medicamentis*, quibus cauſa morbi tollitur, debent ordinari ſecundum
    - *Qualitatem* cōtrariā: & uel ipſius
      - *Quantitati* cum ſanguinis plenitudine: ut Phlebotomia ex baſilica.
      - *Qualitati*
        - *Crudæ.* Sic conueniunt concoquentia, ſeu alterantia: ut
          - *Syrupus*
            - *Endiuiæ.*
            - *Violarum.*
            - *Acetoſus.*
            - *Acetoſitatis* limonum, De papauere.
            - *Granatorum*, &c.
          - Aquæ
            - *Endiuiæ.*
            - *Cichorij.*
            - *Cucurbitæ*, &c.
        - *Paratæ* ſeu coctæ: & ſūt medicamēta, euacuantia partim per
          - *Seceſſum*: cuiuſmodi ſunt
            - *Syrupꝰ* talis
              - ℞. *Syrupi* de cichorio ſimp. ℥. vj.
              - *Rhabarbari* in puluerē redacti, & raro nodulo incluſi ʒ.ij.
              - *Suſpēdatur* nodulus & ſyrupo immergatur, capiat in declinatione ℥.j.S. cum aquæ hordei in calidiore cōditione, hydromelitis, in frigidiore, ℥.ij.
            - *Bolus*
              - ℞. *Caſsiæ* recenter extractæ ʒ.vj.
              - *Diacatholiconis* ʒ.ij.
              - *Elect.* de ſucco roſ. ʒ.j.S.
              - Cum ſaccharo fiat bolus.
            - *Pilulæ*
              - ℞. *Pilularum* de Rhabarbaro ℈.ij.
              - *Dugridij* g.iij.
              - *Olei* Chalcanthini g.v.
              - Miſce & fiant pilulæ nu. 9. auro coopertæ.
          - *Vrinam*: ut ſunt
            - *Radices* { *Acetoſæ* / Cichorij / *Petroſelini* } Cū iuſculis coctę.
            - *Sal* abſynthij cum uino potatum.
            - *Aqua* hordei.
            - *Sera* communia frigida, &c.
    - *Quantitatem* commodam, quæ temperanda, pro ratione uirium, ætatis, anni temporis, morbi magnitudinis, &c.
    - *Tempus* aptum. Sic in
      - Acceſſionibus
        - *Solutiua* non danda.
        - *Vbi* uehementer ſitiunt, ſed maximè in ſtatu, aqua hordei, iulep uiolatum, ſyrupus uiolatus cum aqua frigida, uel uinum album oligophorum, ſiquidem iam tempus eſt ſudoris uel urinæ promouendæ, præbenda.
      - *Declinatione*, ſolutiua pharmaca præbenda: ubi materia fuerit concocta atque parata.
- *Morbus.* Vide in ſequentibus ſignum B.
- *Symptomata.* Vide in ſequentibus, ſignum C.

B. *Morbus*

B. *Morbus* quoq;, quid fieri debeat, indicat: uidelicet intemperies calida & ſicca, quæ ſui ablationē indicat, quod fiet partim

- *Victus* ratione ſuprà dicta, &c.
- *Medicamentis* exhibitis ſecū dum
  - *Qualitatem*
    - *Manifeſtam*: uidelicet frigidam, quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumūtur: ut ſunt
        - *Syrupus*: *Endiuiæ*, *Violaceus*, *Granatorum*, *Limonum*, *De acitoſ. citri* — *Additis*:
          - Aquis uel: *Hordei.* Cichorij. *Endiuiæ.* *Lactucæ.* *Portulacæ, &c.*
          - *Olei* Calchantini aliquot guttis.
        - *Electuarium*, ſeu conſerua: Cichorij. *Violarum.* *Nenupharis*, &c.
        - *Tabulæ*: *Triaſantali.* Diarrhod. Abb. ſine ſpec. calidis. Diamarg. frig. &c.
      - *Extrinſecus* applicātur: atq; hæc rurſus uariantur pro diuerſa ratione partium affectarum: alia namq; aptantur
        - *Capiti*: ut
          - ℞. *Aquarum* roſarum, Lactucæ, ana ℥. ij.
          - *Olei* roſacei ℥. S.
          - *Ouorum* albi num. j.
          - *Aceti* roſacei parum.
          - Miſce, & panno linteo duplicato in eo intincto, fronti ac temporibus applicetur.
        - *Thoraci*: ut
          - ℞. *Aquæ* roſarum, *Aceti* albi, *Olei* Chamæmelini — Ana q. ſ.
          - Miſce & thoraci, ſeu hypochondrijs applicetur.
        - *Ventriculo*: ut Oleum: *Roſarum.* *Myrthinum.* *Cotoneorum*, &c.
        - *Hepati*: ut
          - ℞. *Aquarum* Endiuiæ, Cichorij, Solani, ana ℥. iij.
          - *Triaſantali* ʒ. j.
          - *Aceti* parum.
          - Miſce, & hepati applica.
        - *Cordi*: ut
          - ℞. *Aquarum* roſarum, Violarum, Nympheæ, ana ℥. iij.
          - *Bugloſſæ* ℥. ij.
          - *Trochiſcorum* de Caphura ℈. j.
          - *Diamarg.* frig. ʒ. j.
          - *Vini* parum, miſce & fiat epithema cordiale.
        - *Carpis*: ut
          - ℞. *Aceti* roſacei q. ſ.
          - *Croci* parum.
          - Miſce.
        - *Plantis* pedum: ut: *Folia* lactucæ, & ramenta cucurbitæ, aut cucumeris, manibus contrectentur, & plantis pedum admoueantur.
    - *Occultā*: quorū alia
      - *Intrinſecus* ſumūtur: ut
        - *Rubea* trochiſcata Nicolai, ante horam acceſsionis cum aqua roſarum data ad modum auellanæ, & naribus & pulſibus inunctis.
        - *Typhera* ſaracenica, eodem modo data.
        - *Tres* radices uerbenæ cum tribus folijs eius in aqua diſſolutæ, ante acceſsionem datæ.
        - *Tria* folia uerbenæ, aut tria grana ipſius data, &c.
      - *Extrinſecus* applicantur: huiuſmodi eſt
        - *Tela* araneæ emplaſtris quibuſdam miſta, & fronti & temporibus applicatum.
        - *Tela* araneæ, ſpiſſa, alba, ſuper collum aut adiutorium ſuſpenſa.
        - *Telæ* araneæ plures coctæ cum oleo lucernæ & tritæ, atque temporibus ante paroxyſmum applicatæ, & pulſibus carpi, &c.
  - *Quantitatem*, quæ uarianda pro uirium robore, morbi uehementia, tempore anni, regione, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0339-4

C. *Symptomata*, ſeu accidentia, quid fieri debeat, indicat. Nam cum admodum ſunt uehemētia, primò ſui ablationem indicat. Siquidē eius, quod magis urget, primò ratio habenda eſt. Sunt autem accidentia, hic febri ſuperueniētia

- *Linguæ* ſcabrities & nigredo, quę remouēda eſt. Quare in huiꝰ curatione
  - *An* fieri poſsit, indicat ipſorum accidentium malitia. Nam
    - *Denigratio* linguæ in morbis acutis, eſt ſignum malum.
    - *Cum* lingua exiccatur in primis, deinde exaſperatur cum ſtatu, deinde denigratur, eſt mortale, & propriè in 14.
    - *Quando* exuperat ſuper linguam in febre acuta ſicut cicer nigrum, & ſicut granum alchana, mors eſt proxima.
    - *Aſſ; eritas* linguæ & eius ſiccitas eſt ſignum phrenitidis.
  - *Quid* agēdum ſit, & quibus inſtrumentis, indicat tum
    - *Symptomatis* cauſa: nimirū
      - *Fumus* ſeu uapor à reliquo corpore aſcendēs, qui ſui prohibitionem indicat. Prohibebitur autem medicamentis partim
        - *Intrinſecus* ſumptis: ut
          - *Coriandris* præparatis.
          - *Sacchato* roſaceo.
        - *Forinſecus* collo appoſitis: ut
          - *Vnguentum* tale.
          - ℞. *Olei* uiolati ſæpius loti in aqua uiolarum ℥. ij. Butyri recentis ex aqua roſ. ſæpius loti ℥.S.
          - *Lingua* canis, &c.
          - Miſce, & fiat unguentum.
      - *Aduſta* bilis, linguę inhærēs, quæ ſui ablationem indicat: id qđ fiet aut
        - *Linteo* ſatis aſpero / *Spongia* / *Cæruleo* pāniculo } *Extremitate* baculo alligato
        - *Cochleari* argenteo
        - *Ad* id parato inſtrumento
        - } *Imbuto*, aut
          - *Aqua*
            - *Tepida*.
            - *Colla*
              - *Ex* Scheſten.
              - *Ex* ſem.
                - *Lini*.
                - *Citoniorum*.
                - *Altheæ*.
                - *Maluæ*.
                - *Portulacæ*.
                - *Pſillij*.
              - *Ex* rad. altheæ.
              - *Ex* ſaccharo candido.
          - *Lacte* amygdalino.
          - *Aqua* prunellæ, &c.
    - *Symptomata*: uidelicet ſcabrities, quæ lenienda atque humectanda, uel
      - *Hydrelæo* tepido.
      - *Aqua* tepida, in qua coxerint ſemina
        - *Cotoneorum*.
        - *Altheæ*.
        - *Maluæ*.
      - *Aqua* frigida.
      - *Melle* & oleo roſaceo.
      - *Butyro* ex aqua roſacea abluto, atq; cum ſaccharo mixto.
      - *Saccharo* candi, in ore recento.
      - *Prunis* aqua roſacea incoctis.
      - *Succo* portulacæ.
      - *Folijs* portulacæ,
      - *Oleo* amygdalino cum modico ſaccharo.
      - *Gargariſmatæ*, quorum
        - *Vnum*
          - ℞. *Aquæ* hordei ℥.iv.
          - *Sacchari* uiolati, Candi, ana ℥.S.
          - Miſce, & fiat gargariſmus.
        - *Alterum*
          - ℞. *Hordei* mundati ℥.j.
          - *Tragacanthi, Sem.* Citoniorum, maluæ, Glycyrrhizæ mundatæ ſucci eiuſdem, ana ℥.S. *Fiat decoctio in aqua puriſsima. In expreſsione diſſolue penidiorum* ℥. ij. fiat gargariſmus, quo tepido utatur.
        - *Tertium*
          - ℞. *Gummi* arabici, tragacanthi, ſacchari candi, ana ʒ.ij.
          - *Sem.* pſillij citoniorum, portulacæ, ana ʒ.S. conſeruæ uiolarum ℥. S. coquantur, & cum iulapio uiolaceo fiat gargariſmus.
- *Animi* deliquiū, quod remouendū eſt. Itaq; in huius curatione
  - *An* fieri poſsit, indicat tum ſymptomatis diuturnitas, tum accidētia alia ſuperuenientia. Nam
    - *Cum* prolongatur ſyncope, & color faciei mutatus eſt in liuorem aut urorem aut nigredinem, expeditus eſt.
    - *Si* ſyncopizato imponatur ſternutatorium & non ſternutet, conſummatum eſt.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Symptoma*, ſeu ſyncope
      - *Futura*, quæ prohibenda eſt, aut
        - *Pane*, infuſo in uino granatorum.
        - *Mica* cotoneorum.
        - *Vino* granatorum.
        - *Aqua* frigida, &c.
      - *Præſens*, quæ auferenda eſt aut
        - *Mica* panis in uino cordiali infuſa.
        - *Aſperſionibus*.
        - *Diuerſionibus*.
        - *Ligationibus*.
        - *Fricationibus*, &c.
    - *Cauſa* ſymptomatis, nempe bilis ad os ſtomachi effuſa, quæ ſui ablationem indicat. Aufertur autem uel
      - *Vomitorio*.
      - *Pharmaco*.
      - *Clyſteri*, &c.
- *Vigiliæ* / *Sitis* / *Vomitus* / *Fluor* / *Dolor capitis* } De his uide ſuprà in curatione tertianæ exquiſitæ intermittentis.

De Cau-

De Cauſonis, ſeu febri ardentis curatione.

Cauſon, ſeu febris ardens, eſt febris continua, à bile flaua, uel pituita ſalſa putreſcente, in magnis uenis cordi, & uentriculo proximis, cũ uehementia accidentium & incendio ut plurimùm contingens: cuius

- Dignotio
  - *Partium* malè affectarum, nobilium, potiſsimùm: nempe
    - *Cordis*: pulſus
      - *Magnus*.
      - *Velox*.
      - *Frequens* cum duritie.
    - *Pulmonis*
      - *Ardor* in pectore maximus.
      - *Sitis*, Lingua nigra, arida, ſcabra.
      - *Spiratio* magna, tuſsis ſicca, &c.
    - *Hepatis*
      - *Vrina* rubicunda, tentus, incenſa, lucens, ſcintillans, &c.
      - *Sitis* ingens.
    - Oris uentriculi, &c.
      - *Sputum* amarum.
      - *Os* amarum, Syncope.
      - *Deiectio* biliosa, &c.
  - *Morbi*, uidelicet intemperiei calidæ & ſiccæ: ſymptomata, ſeu accidentia uehementiora, quàm in tertiana: ut
    - *Inflammatio* & incendium in toto corpore.
    - *Inquietudo*.
    - *Malitia* tollerandi.
    - *Rigor* nullus acceſsiones præcedit.
    - *Sitis* uehemens, Faſtidium.
    - *Iactatio* corporis.
    - *Lingua* arida, ſcabra, nigra.
    - *Delirium*, Ventris eroſio.
    - *Effuſio* alui perpallida.
    - *Vigiliæ* interim perpetuæ.
    - *Somni* interdum profundi.
    - *Syncope*.
    - *Pulſus* magnus, uelox.
    - Vrina
      - *Rubra*, Subtilis.
      - *Liuens* } Aliquando.
      - *Turbata* } Aliquando.
    - *Capitis* dolor, frontis ac temporum, ac oculorum.
    - *Cordis* tremor.
    - *Nauſea* uel uomitus.
    - *Tuſsis* ſicca.
    - *Alternis* diebus exaſperatur, &c.
  - *Cauſa*
    - *Immediata*, uidelicet putredinis
      - *Tranſpiratio* impedita.
      - *Obſtructio*.
      - *Natiuus* calor in igneum uerſus, &c.
    - Mediata ſcilicet
      - *Bilis* flauæ
        - *Tempus* anni calidum.
        - *Regio* calida, Iuuentus.
        - *Victus* ratio calida & ſicca: potus uini multi.
        - *Inedia*, Balnea calida.
        - *Exercitium* fortè, Solis ardor, &c.
      - Pituitæ ſalſæ
        - *Autumnus* uel Hyems.
        - *Exercitium* magnum præcedens.
        - *Victus* ratio pituitoſa.
        - *Crapula*, &c.
- Curatio, indicationib⁹ perficitur. Quare
  - *An* fieri poſſit, indicat anni & morbi tempus, ætas accidẽtium uehementia, &c. Nam
    - *Cauſon* in hyeme, pericloſior eſt.
    - *Cauſon* in decrepitis, periculoſus.
    - *Celerrimè* interficit, quarto aut ſexto ferè die, cum à mera bile natus eſt.
    - Accidentia, ſi ab initio fuerint
      - *Magna*: ſcilicet } *Lethalis* eſt morbus.
        - *Anxietas*
        - *Timor* modicus
        - *Rigor* ſubinde motus
        - *Lenis* ſudor in fronte
        - *Multa* deliria
        - *Squalor* cutis
        - *Floccorum* auulſio
        - *Stragulorum* collectio
        - *Motus* frequens digitorum
        - *Difficilis* ſpiratio
        - *Motus* cordis uehemens
        - *Extremorum* frigiditas
        - *Exacerbatio* diebus paribus
        - *Vrinæ* tenues, nigræ, crudæ
        - *Conuulſio*, &c.
      - *Parua*, pauca, lenia, deſperandum non eſt.
      - *Cõtraria*, maliſsſupra dictis accidentibus, ſalutaris eſt morbus, etc. Soluitur hic aut
        - *Fluxu* ſãguinis narium
          - *Rubedo*, Aurium, Ceruicis.
          - *Caligo* oculorum.
          - *Grauitas*
            - *Capitis*, Colli.
            - *Frontis*, Temporum.
          - *Pulſatio* uenarum.
          - *Pruritus* narium, Facies rubor.
        - *Vomitu*
          - *Horror* partium inferiorum, Frigus.
          - *Pulſus* durus, & inæqualis: mordax capitis dolor: uentriculi dolor.
          - *Tenebræ* obiectæ oculis: labri inferioris agitatio: ſputatio tenuis.
        - *Sudore*
          - *Pulſus* undoſus & premollis: rigor, uapor calidus, aluus ſuppreſſa.
          - *Deliria*: humida anni conſtitutio.
          - *Suppreſſa* urina, &c.
        - *Alui* deiectione, Vrinis ſuperiorum ſigna nulla.
        - *Menſtruis*: Lumbi grauati tenſi & dolentes.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeq. ſig. A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0341-1

- A. *Quid* fieri debeat & q. bus inſtrumẽtis, indicat tum
  - *Cauſa* morbi mediata: uidelicet
    - *Flaua* bilis, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecũdum
        - *Qualitatem* cõtrariam ſcilicet frigidã & humidam. Quare
          - *Aer* ſit
            - *Frigidus*, *Humidus*, *Obſcurus* — Vel
              - *Natura.*
              - *Arte*: unde fiat uel
                - *Flabello.*
                - *Aqua* puteali è uaſe in uas ſæpius transfuſa.
                - *Roſis*, *Capreolis* uitium, *Lactucis*, *Flor.* nenuph., *Aqua* roſ., *Aceto* — Quibus ſolum insternatur.
          - *Quies* ſit tum animi tum corporis.
          - *Motus* enim, ſtrepitus, hominum rumores, labores, fricationes fortes, & ira fugienda.
          - *Somnus* ſit nocturnus, ut in quietiori & tepidiora diei hora, uſque ad medias tertias, &c.
          - *Ventris* beneficium ſingulo die habeat, natura uel molli clyſteri, ex uiolis, malua, oleo uiolaceo, ſaccharo, atq; his ſimilibus, parato.
          - *Cibus*
            - *Ab* initio ſit ſorbilis: ut
              - *Aqua* hordei.
              - *Cremor* ptiſanæ.
              - *Ius* pulli, in quo lactuca fuerit cocta.
            - *Deinde* apparentibus ſignis concoctionis,
              - *Pruna*, in aqua cocta.
              - *Cremor* ptiſanæ.
              - *Aqua* panata.
              - *Lac* amygdalarum, &c,
          - *Potus* ſit
            - *Aqua* cocta, cum modico ſaccharo uiolato.
            - *Aqua* hordei, cum ſyrupo uiolaceo, &c.
        - *Quantitatem* debitam: quæ pauca eſſe debet, præſertim à morbi initio, cũ morbus ad ſummum uigorem citò perueniat, &c.
        - *Tempus*. Sic neque in ſtatu neq; paulo antè ſtatum, neq; cibus, neque potus exhibendus.
      - *Chyrurgia*: nempe uenæ ſectione: præſertim ſi à ſanguine bilioſo ortum ducat, & nihil prohibeat, tunc ad animi uſque deliquium, authore Galeno, ſanguis detrahi poteſt, & quidem ex uena baſilica lateris dextri. Sed ſecundum plurimos phlebotomia de rarò contingentibus in hoc morbo eſt. Et ſi fiat aliquando, pauca extrahenda quantitas eſt.
      - Medicamentis exhibitis ſecũdum
        - *Qualitatem* cõtrariã: atq; uel humoris
          - *Qualitati*. Sic cõueniunt refrigerantia: ut
            - Syrupus
              - *De* nymphea
              - *Violaceus*
              - *De* acetoſitate citri
              - *Limonum*
              - *Endiuiæ*
              - *Granatorum*
              - *Acetoſus*
              - *De* agreſta
              - *De* papauere, &c.
            - *Iulapium* uiolaceum
            - (all:) Cum aquahordei, ſumpta, additis aliquot guttis olei uitrioli.
          - *Quantitati*. Sic conueniunt euacuantia: quibus non rarò ab initio utendum eſt, cum materia turgeat. Vnde conueniet aut
            - *Potio* talis
              - ℞. *Prunorum*, ſebeſten, ana num. x.
              - *Tamarindorum* ℥.j.
              - *Sem*. 4. frig. maiorum, ana ʒ.j.
              - *Florum* cord. P.j.
              - *Fiat* decoctio in aqua uiolarum aut endiuiæ, & in ℥.iv. colaturæ diſſolue.
              - *Syrupi* roſ. lax. ℥.ij, fiatq; potio, cui addatur ſyrupi uiolacei ℥.S. olei uitrioli g.v.
            - *Bolus*
              - *Lenior*: ut
                - ℞. *Caſſiæ* recenter extractæ.
                - *Diacatholiconis*, ana ℥.S.
                - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
              - *Fortior*: ut
                - ℞. *Caſſiæ* nouiter ext. ʒ.vj.
                - *Diaprunis* ſolut. uel
                - *Elect.* de ſucco roſ. ʒ.j.S.
                - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
            - *Extractum* Rhabarbari: ut ℞. Succi Rhabarbari ℈.j. Olei cinnamomi deſtill. g. iv, fiant pilulæ iij auro coopertæ: uel cum ſaccharo fiat bolus, &c.
        - *Quantitatem* congruentem: quæ uarianda pro uirium ratione, ætate, morbi magnitudine, tempore anni, &c.
        - *Tempus*. Sic
          - *In* ſtatu, *Paulo* ante ſtatum — Nullum medicamentum exhibendum eſt.
          - *In* declinatione: multa aqua frigida potui danda ſi uires fuerint robuſtæ, nullum apoſtema, nulla obſtructio in partibus internis, nec cruditas materiæ, ſed ſitis uehementiſsima adfuerit.
    - *Pituita* ſalſa, quæ ſui ablationem indicat, Verum huius ablatio ſimilis eſt curæ tertianæ nothæ, ut ſuprà, &c.
  - *Morbus*. Vide in ſequentibus ſignum B.
  - *Symptomata*, Vide in ſequentibus, ſub ſigno C.

B,Morbus

B. *Morbus* quoque, ſcilicet intemperies calida, & ſicca nimia, qd fieri debet, indicat: ſui namq; ablationem indicat, partim

- *Victus* ratione iam dicta,
- *Medicamentis* alterantib⁹, frigidis: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: cuiuſmodi eſt
    - *Syrupus* talis: ut
      - ℞. *Lentiginis* aquæ fontis.
      - *Vngulæ* cabalinæ, *Portulacæ* } Ana ℥.iij.
      - *Roſ.* rub., *Santali* albi. Spodij, *Florum* nenuph. } Ana ℥.j.
      - *Aquæ* roſarum ℔.S.
      - *Aquæ* fontis ℔.j.S.
      - *Vini* mal. granatorum ℥.ij.
      - *Panis* zucchari ℔.j. fiat ſyrupus clarificatus.
    - *Aqua* hordei cum iulapio uiolaceo, uel ſyrupo aliquo ſuprà dictorum.
    - *Conſerua*
      - *Violarum.*
      - *Nenupharis.*
      - Cichorij, Acetoſæ, &c.
    - *Tabulæ*
      - *Triaſantali.*
      - *Diarrhod.* Abb. ſine ſpeciebus calidis.
      - *Diamarg.* frig.
    - *Saccharum* uiolatum.
    - *Rob*
      - *Acetoſæ.*
      - De ribes, &c.
  - *Extrinſecus* applicantur: & uel
    - *Capiti*, fronti & temporibus: ut epithema huiuſmodi:
      - ℞. *Aquarum* roſarum, *Lactucæ* } Ana ℥.iij.
      - *Ouorum* alb. num.j.
      - *Aceti* ℥.j.
      - *Olei* roſ. ℥.j.S. Miſce, & fiat epithema.
    - *Cordi*: ut
      - ℞. *Aquarum* bugloſſæ ℥.ij.
      - *Roſarum*, *Violarum*, *Nymphea* } Ana ℥.iij.
      - *Spec.* diamarg. frig. ʒ.j.
      - *Trochiſcorum* de caphura ℈.j. Miſce, & fiat epithema.
    - *Thoraci*: ut
      - ℞. *Decocti* hordei ℥.iij.
      - *Olei* uiolacei q.ſ. Miſce. Vel
      - ℞. *Aquæ* uiolarum ℥.iij.
      - *Olei* uiolacei ℥.j.S.
      - Miſce, & agitentur ſimul ualdè, & intincti panni, thoraci admoueantur.
    - *Hepati*: ut
      - ℞. *Aquarum* endiuiæ, *Solani*, Cichorij, *Lactucæ* } Ana ℥.j.S.
      - *Spec.* triaſantali ʒ.S.
      - *Aceti* parum. Miſce, & fiat epithema hepaticum.
    - *Ventriculo*: ut oleum
      - *Citoniorum.*
      - *Mirthinum.*
      - *Roſaceum, &c.*
    - *Carpis*: ut
      - ℞. *Aceti* roſacei q. ſ.
      - *Croci* modicum.
      - Miſce, & pulſibus carpi circum ligentur panni intincti.

C. *Symptomata* quoque quid fieri debeat, indicant. Ea enim ſi admodum ſeuia fuerint, primò ſui ablationem indicant. Quare

- *Virium* nimia imbecillitas, corroboranda & reſtauranda erit: aut
  - *Aqua* ſtillatitia capi, ex decocto gallinæ, uel pulli uel phaſiani, additis conſerua roſarum, nenupharis, uiolarum, bugloſſæ, acetoſæ ſpec. diamarg. frig. diagemmæ, &c, atq; in uaſe duplici ſimul deſtillatis.
  - *Electuario* huiuſmodi: ut
    - ℞. *Conſeruæ* bugloſſæ ℥.ij.
    - *Nenupharis*, *Violarum* } Ana ℥. S.
    - Spec. diamarg. frig. ʒ.iij.
    - *Fol.* auri num.iv.
    - *Marg.* prop. ℈.j.
    - Decocti capi perfectè cocti ℔. S.
    - *Aquæ* roſarum, *Nymphea* } Ana ʒ. iij.
    - *Olei* uel ſpiritus uitrioli g. xij. Miſce.
  - *Manu* Chriſti perlato.
  - *Aqua* cinnamomi abſq; uino, ſed cum aqua roſarum uel citoniorum deſtillata.
  - *Tabulis*
    - Diamarg. frig.
    - *Diarrhod.* Abb.
    - *Diagemmæ, &c.*
- *Phrenitis.* Vide in quarta huius libri parte.
- *Sitis* immodica, *Vigiliæ*, *Fluor* alui, *Vomitus*, *Capitis* dolor, *Syncope, &c.* } Vide ſuprà in curatione tertianæ intermittentis, atque continuæ.

De Curatione quotidianæ intermittẽtis exquiſitæ.

- *Quotidianæ febris intermittẽtis*
  - *Cognitio*, habetur ex
    - *Cauſis*, Eſt calor preternaturã in corde accenſus, intermittens, affligens omni die, à pituita extra uenas putrefacta.
    - *Signis ipſius*
      - *Morbi*: ſumũtur ab
        - *Actionibus* læſis
          - *Animalibus*
            - *Senſibilibus* communibus. Vigiliæ paucæ.
            - *Motricibus*. Motus piger.
          - *Vitalibus*: ut pulſus
            - *Tardus*.
            - *Rarus*.
            - *Paruus*.
        - *Extrementis*
          - *Alui* deiectio pituitoſa.
          - *Vrinæ*
            - *Albæ* & tenues.
            - *Craſſæ* & pituitoſæ.
        - *Accidentibus*
          - *Intrinſecis*: & uel conſequentibus
            - *Febrem* ipſam
              - *In* principio acceſsionis. Inuaſio ipſius cum frigore extremorum potius, quàm rigore.
              - *Fine*. Solutio ſine ſudore, atq; ita, ut uix ad infebricitationẽ (perueniat.
              - *Toto* tempore
                - *Calor* humens, ſiue fumoſus, cum longo uapore commiſtus, puſillus, manui primò cedens.
                - *Ventriculi* dolores.
                - *Vomitus* ſine nauſea.
            - *Corpus* ægrotantis
              - *Aetas* puerilis, & ex grandioribus, qui pituitoſi ſunt.
              - *Temperamentum* frigidum & humidum.
              - *Habitudo* corporis mollis, & pinguis, effœminata.
              - *Corpus* album, glabrum.
          - *Extrinſecis*
            - *Aeris* preſens conſtitutio, anni tempus, regio, frigida & humida.
            - *Ratio* uictus, frigida & humida, ſub qua medicamentorũ uſus comprehendi-(tur.
            - *Conſuetudo* morborum frigidorum.
            - *Vitæ* inſtitutũ, otioſum & uoluptuoſum.
            - *Exercitatio* corporis & animi pauca.
            - *Quotidianæ* populariter graſſantes.
      - *Cauſæ*
        - *Immediatæ*: uidelicet putredinis extra uenas
          - *Oppilatio*, Impedita tranſpiratio.
          - *Pororum* clauſio.
          - *Ciborum* pituitoſorum putrefactio, &c.
        - *Mediatæ*
          - *Vniuerſalis*: ſcilicet pituitæ
            - *Ocium*, Repletio nauſeatiua.
            - *Tempus* anni frigidum.
            - *Aetas*
              - *Puerit*.
              - *Senilis*.
            - *Victus* ratio pituitoſa.
            - *Temperatura* frigida & humida.
            - *Exercitium* poſt repletionem.
          - *Particularis*, nẽpe pituitæ
            - *Naturalis*: & quotidiana dicitur uera
              - Saliuatio.
              - *Vrina* citrina, uel alba & ſpiſſa.
              - *Pulſus* tardus, rarus.
              - *Sputum* inſipidum.
              - *Capitis* grauitas, &c.
            - *Præter* naturã (& dicitur notha)
              - *Salſæ*
                - *Motus* horrificus.
                - Vrina rufa, mediocri ſubſtantia.
                - *Pulſus* { *Fortior*, *Velocior*, *Denſior* } Quàm in cæteris pituitæ generibus.
                - *Incertis* nec ſtatis temporibus commouetur.
                - *Sitis* maior, Nauſea à frigore.
                - *Calor* à frigore, Sudor à calore, &c.
              - Dulcis
                - *Vrina* rubra, uel ſubrubra, ſpiſſa.
                - *Pulſus*
                  - Velox.
                  - *Denſus*.
                  - *Paruus*.
                - *Inuaſio* circa mediam noctem.
                - *Sudor* in declinatione.
                - *Sitis*, Capitis grauitas.
                - *Excrementa* fœtida, &c.
              - Vitreæ
                - *Inuaſio* cum magno frigore.
                - *Pulſus*, in
                  - *Principio*
                    - *Debilis*.
                    - *Occultus*.
                  - *Statu*
                    - *Paruus*, Debilis.
                    - *Gracilis*.
                    - *Diuerſus*.
                - *Vrina* in
                  - *Principio* alba.
                  - *Augmento* & ſtatu
                    - *Rufa*.
                    - *Subrufa*.
                - *Deiectio* uiſcoſa, Sudor in declinatione.
                - *Calor* ad tactum non intenſus.
                - *Stomachi* & inteſtinorum dolor, grauedo & tortio, &c.
              - *Acida*
                - *Vrina* pallida, citrina, uel ſubcitrina, ſubtilis.
                - *Sputum* acetoſum.
                - *Vomitus* acetoſus & mucilaginoſus.
                - *Sudor* paucus in principio: in declinatione multus.
                - *Inuaſio* cum frigore non ita intenſo, ut in uitrea.
                - *Conſtipatio* uentris.
                - *Capitis* grauitas.
                - *Pulſus* diuerſus, &c.
  - *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. Curatio

A. Curatio quotidianæ febris intermittentis, ſuis perficitur indicationibus. Quare

- An fieri poſsit, indicat morbi cauſa, morbi lõgitudo, accidentium magnitudo, &c. Nam
  - *Quotidiana* cum prolongatur, in hydropem tranſit, & maximè quæ à pituita uitrea ortum ducit.
  - *Quotidiana* difficulter eradicatur, propter humoris craſsitiem & uiſcoſitatem.
  - *In* principio paroxiſmi ſpe uomitus ſpontaneus, & in fine ſudor, ſanitatem ſignificat.
  - *Deiectio* in hac febre mortem indicat.
  - *Quotidiana* cæteris febribus deterior, quoniam ferè nunquam interpolat.
  - *Si* à principio morbi materia fuerit ualdè craſſa & uiſcoſa, tempus anni frigidum & humidum, ætas temperatura pituitoſa, paroxyſmus longus cum pauco ſudore, ſtomachi debilitas, appetitus proſtratus, ſomnus profundus, natura debilis, moriturum ægrũm denunciat.
- *Quid* fieri debeat, & q́bus inſtrumẽtis, indicat tum
  - *Cauſa* morbi
    - *Mediata*
      - *Vniuerſalis*: nẽpe pituita, quæ ſui ablationem indicat: tum
        - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
          - *Qualitatẽ* contrariam: nimirum incidentem, ſubtiliantem, calefacientem, &c. Sit itaq;
            - *Aer* temperatus, uel ad caliditatem & ſiccitatem uergẽs.
            - *Fricatio* { *Tibiarum*, *Brachiorum*, *Humerorũ* } *In* declinatione paroxyſmorum loco exercitij.
            - *Somnus* conſueto breuior: uel ſeptem uel octo horarum.
            - *Aluus* lubrica, natura uel arte, ex clyſteri uel ſuppoſitorio.
            - *Animus* à triſtitia liber.
            - *Cibus*
              - *Mica* panis ter lota.
              - *Hordeatum*, Auenatum.
              - *Lac* amygdalarum dulcium.
              - *Brodium* cicerum.
              - *Pulli* cũ lactucis & petroſelino coctæ. Auiculæ.
              - *Acetum*, oleum ablutum, ſaccharum cum pauca mentha, &c.
            - *Potus* in
              - *Principio* aqua cocta cum ſem. fœniculi, uel cinnamomo, uel hyſſopo, &c.
              - *Declinatione*
                - *Aqua* mulſa.
                - *Vinum* dilutum, maximè materia digeſta.
          - *Quantitatem* commodam quæ augenda minuendaúe pro uiribus, morbi & anni tempore, &c.
          - *Tempus* aptum. Sic ſit in
            - *Principio* uictus attenuans.
            - *Augmento* ſubtilis.
            - *Statu* ſubtilior.
            - *Declinatione* groſsior, &c. In particulari uerò tẽpore: in declinatione tantùm exhibeatur.
        - *Medicamentis* exhibitis ſecũdum
          - *Qualitatem*
            - *Manifeſtã*: nempe contrariã: & uel humoris
              - *Qualitati*. Sic cõueniunt incidẽtia, attenuãtia, abſtergentia, &c. & quidem
                - *Leniora*: ut
                  - *Oxymel* ſimplex.
                  - *Syrupus* acetoſus.
                  - *Aqua* ſacchari cinnamomo condita.
                - *Fortiora*: ut
                  - *Oxymel* { *Diureticum.* *Scilliticum.* }
                  - *Syrup.* de { *Duabus* rad. *Quinq;* radicib. *Hyſſopo*, &c. }
              - *Quantitati*. Sic competunt euacuantia,
                - *Primò* per ſeceſſum: cuiuſmodi ſunt
                  - *Aloes*, Turbith.
                  - *Agaricum*.
                  - *Sem.* carthami.
                  - *Mel* roſ. colatum.
                  - *Diaphœnicum*.
                  - *Benedicta* laxatiua, &c.
                - *Deinde* per urinam: ut eſt
                  - *Brodium* cicerum.
                  - *Syrupus* de radicibus.
                  - *Radix* { *Petroſelini*, Apij. *Aſparagi*, Ruſci. *Fœniculi*. }
                  - *Aniſum*, Oleum pip.
            - *Occultã*: cuiuſmodi ſunt
              - *Spina* alba, & maximè radix.
              - *Nigella*, in puluerem redacta, & cum oxymelle data, & maximè digeſta iam materia.
              - *Aqua* cuſcutæ cum oxymelle.
              - *Succus* eupatorij cum melle roſaceo bibitus, & maximè in declinatione.
              - *Aranea* in parietibus texens accepta in nomine patientis, in calamo incluſa ad collum ſuſpenſa.
              - *Decoctio* chamomillæ cum aqua cuſcutæ, maximè in declinatione.
              - *Caro* ericij.
              - *Scordium* circa corpus hominis alligatum.
              - *Oleum* ſcorpionis, quo dorſum, pedes, manus & frons inungantur calido, & maximè luna exiſtente in declinatione.
          - *Quantitatem*, quæ pro uirium ratione uarianda, &c.
          - *Tempus* commodum. Sic conueniunt in
            - *Principio* alterantia, concoquentia, incidentia, aperientia, &c.
            - *Declinatione*, ſolutiua, & primò quidem leuia, deinde fortiora, ſæpius exhibita, ſed quæ ſtomacho non noceant.
      - *Particularis*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Immediata*, uidelicet putredo, quæ cum ab obſtructione ortum ducat: ea ſui quoq; ablationem indicat, quod fiet aperientibus, &c.
  - *Morbus* & pars affecta. Vide in ſequentibus, ſignum E.
  - *Symptoma*, Vide in cura tertianæ intermittentis & continuæ, & cauſonis.

B. Cauſa

B. *Cauſa* morbi particularis, quid fieri debeat indicat. Siquidē pituita

- *Naturalis* ſui ablationem indicat: ꝙ fiet partim
  - *Victus* ratione cōtraria. Cùm itaq; naturalis pituita minorem obtineat craſsitatem & uiſcoſitatem, quàm dulcis & uitrea, uictum quoque minus ſubtilitatem & incidentem eſſe conuenit, &c.
  - *Medicamentis*, exhibitis ſecū dum
    - *Qualitatē* contrariam, atq; uel humo-
      - *Qualitati*. Sic leuiter incidentia ac ſubtiliantia conueniunt: ut
        - *Syrupus* acetoſus ſimplex.
        - *Oxymel* ſimplex.
        - *Aqua* ſacchari cum cinnamomo, &c.
      - *Quantitati*: ſunt euacuantia per
        - *Seceſſum*: ut ſunt leuia ſolutiua.
        - *Vrinam*: ut diuretica, &c.
    - *Quantitatem*.
    - *Tempus*. Sic exhibenda ſunt in
      - *Principio*, augmento, &c. alterantia, concoquentia, incidentia, &c.
      - *Declinatione*, euacuantia leuia, præſertim materia iam concocta.
- *Præter* naturā
  - *Salſa*, ſui ablationem indicat, ꝙ fiet partim
    - *Chyrurgia* adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem*. Nam ſi ſanguini multo pituita fuerit permixta, ſanguis ex baſilica dextra, ſi calida cœli conſtitutio fuerit: ſi frigida, ex ſiniſtra, mittendus eſt.
      - *Quantitatem*. Si parum ſanguinis in hoc morbo detrahere conuenit.
      - *Tempus*. Sic ſanguis ab initio morbi non detrahendus, ſed poſtquam materia iā præparata eſt: urinæ craſſæ ac rubentes apparuerint, &c.
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundū
      - *Qualitatem* contrariam. Itaque cum pituita ſalſa minus frigiditate, & pluri caliditate quàm dulcis participet, uictus quoq; plus ad frigidū, non multum tamen declinare debet. Quare ſit
        - *Aer* temperatus, uel ad aliqualem frigiditatem declinans.
        - *Fricatio* crurum & brachiorum lenis & ſuauis ante paroxyſmi aduentum.
        - *Aluus* laxa.
        - *Somnus* mediocris.
        - *Cibus*
          - *Ptiſana* in brodio pulli cocta.
          - *Panata* cum lactuca, &c.
          - *Brodium* pulli cum lactuca & borragine coctum.
          - *Hordeatum*.
          - *Pulli*.
          - *Auiculæ*, &c.
        - *Potus* aut
          - *Aqua* cocta cum ſaccharo.
          - *Aqua* hordei cum ſaccharo.
      - *Quantitatem*: quæ pro morbi tempore augenda minuenda'ue eſt. Nam ab initio cib. paucus eſſe debet, cùm citò ad ſtatum ſuum perueniat morbus: in declinatione uerò groſsior, &c.
      - *Tempus*. Sic cibus in *Paroxyſmo*, non / *Declinatione* uel remiſsione — *Exhibendus* eſt.
    - Medicamentis exhibitis ſecū dum
      - *Qualitatem*
        - Manifeſtā: nempe contrariā: & uel humoris
          - *Qualitati*. Sic conueniunt alterantia, concoquentia
            - *Primò* leuiora: ut
              - *Oxyſacchara* cum aqua endiuiæ.
              - *Syrupus* acetoſus cum aqua fœniculi. & endiuiæ.
              - *Aqua* cocta cum ſaccharo, &c.
            - *Deinde* fortiora: ut
              - *Syrupus* acetoſus. De duabus rad. cum decoctione ſem. frig. maiorum.
              - *Syrupus* de bizantijs.
          - *Quantitati*: ſūt euacuantia
            - *Primò* leuiora: ut
              - *Caſsia* extracta cum decoctione tamarindorum, paſſularum, liquiritiæ rhabarbari, & pauco agarico cum ſuis correctiuis.
              - *Lenitiuum* ex maluis, uiolis, blito, paſſulis, hordeo, capill. Ven. liqritia, &c.
            - *Deinde* fortiora: ut
              - ℞. *Violarum* M. S. Paſſulorum ℥. S *Rad.* fœnic. ʒ. ij. fiat decoctio cum aqua, cum qua extrahe caſsiæ ℥. j. Diaphœnic. ʒ. j. Miſce.
              - ℞. *Iam dictæ* decoctionis q. ſ. *Diaphœniconis* ℥. S. Miſce.
        - *Occultam*: ſunt
          - *Puluis* unius folij penthaphilli cum uno grano piperis & uino potenti, ante acceſsionem per horam datus.
          - *Sinapi* tritum cum oxymelli datum.
          - *Theriaca* cum aqua calida exhibita ante acceſsionem per horas duas: & hoc de quarto in quartum, maximè præcedentibus euacuationibus.
          - *Vinum* maluaticum cū pipere, calidum, ante acceſsionē.
          - *Reliqua*, ſuprà dicta, in cauſa uniuerſali.
      - *Quantitatem*: quæ temperanda pro ratione uirium, temporis anni, &c.
      - *Tempus*. Sic in *Principio*, augmento, &c. alterantia & concoquentia / *Declinatione*, & concocta materia ſolutiua — *Sunt* exhibenda.
  - *Dulcis*, uitrea, & acida. Vide in ſequentibus ſignum C.

C. *Quid*

C. *Quid* fieri debeat, indicat quoque pituita

- *Dulcis*, quæ ſui oblationē indicat: qđ fiet partim
  - *Chyrurgia*, ſeu uenæ ſectione: modò temperatura, ætas, tempus anni, & uirium robur, &c. non prohibeat. Fiat itaque ſanguinis miſsio ex baſilica dextra in uere uel æſtate: in autumno uerò uel hyeme ex ſiniſtra. Quantitas autem non excedat ℥.vj.
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundū
    - *Qualitatem* contrariam humori. Quare cum pituita dulcis propter ſanguinem minus calida ſit, quàm ſalſa, minori refrigeratione, ſed maiori exiccatione indigebit. Itaque
      - *Aer* ſit
        - *Temperatus* in caliditate & frigiditate.
        - *Ad* ſiccum declinans.
      - *Vitet* loca
        - *Humida* atque terranea.
        - *Noua*.
      - *Frictiones* ſint leues cum panno linteo non aſpero per horam unam, ſed remiſsionis tempore, uel declinatione.
      - *Somnus* ſit mediocris.
      - *Cibus* ſit
        - *Panis* ſurfuraceus.
        - *Contuſum* liquidum, uel ſpiſſum.
        - *Panata* cum brodio pulli.
        - *Hordeatum*.
        - *Auenatum*.
        - *Pulli*.
      - *Potus*: uel
        - *Vinum* album, tenue, ualdè dilutum.
        - *Aqua* ſacchari cum pauco cinnamomo, &c.
    - *Quantitatem*: quæ augenda minuendaúe eſt pro tempore morbi & anni, pro ratione uirium, &c. Siquidem in morbi principio & declinatione pleniori uictu utendum: modò nulla ab initio repletio adfuerit: in augmento uerò & ſtatu tenuiore, &c.
    - *Tempus* commodum. Sic cibus in paroxiſmi { *Principio*, augmento & ſtatu, non / *Declinatione* } *Exhibendus* eſt.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecūdum
    - *Qualitatem*
      - *Manifeſtam*: nimirum contrariam: & uel humoris
        - *Qualitati*. Sūt alterātia ſeu digeſtiua leuiter calefaciētia: ut eſt ſyrupus
          - *Paulò* calidior, atque in morbi principio magis conueniens
            - ℞. *Syrupi* acetoſi ſimp. ℥.j.
            - *Mellis* roſ. ℥.j. uel ℥.S.
            - *Aquæ* endiuiæ ℥.iij. uel iv.
            - Miſce & fiat ſyrupus.
          - *Minus* calidus: atque magis in morbi augmēto & ſtatu exhibendus
            - ℞. *Syrupi* acetoſ. ℥.j.S.
            - { *Aquarum* endiuiæ / *Lupulorum* } Ana ℥.j.S.
            - Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
        - *Quantitati*: ſunt euacuantia per
          - *Aluum*: ut
            - *Potio* talis
              - ℞. { *Agarici* / *Turpeti* } Ana ℈.j.
              - *Spicæ*, ſalis gemmæ, ana g. iv.
              - *Zingiberis* ℈.S. Infundantur in aqua mellis, deinde ſufficienter exprimantur: in qua aqua diſſolue caſsiæ aut mannæ ℥.j.S.
            - *Pilulæ* de
              - *Agarico*.
              - *Turpeto*, &c.
          - *Vrinam*: ut aqua
            - *Apij*.
            - *Fœniculi*.
            - *Lupulorum*.
            - *Origani*.
            - *Calamenthi*.
            - *Raphani*, &c.
      - *Occultam*. Vide in cura uniuerſali, & particulari, pituitæ ſalſæ.
    - *Quantitatem*: quæ pro uiribus, tempore morbi & anni, complexione, ætate, &c. ponderanda eſt.
    - *Tempus* commodum. Sic in morbi { *Principio*, augmento, &c. digeſtiua, & minoratiua / *Declinatione*, ſolutiua } Sunt præbenda.
- *Vitrea*. Vide in ſequentibus ſignum D.
- *Acida*, quæ ſui ablationem indicat, Vnde
  - *Victus* ratio declinet ad calidum & ſiccum: non tamen tantùm, quantum in pituita uitrea.
  - *Medicamenta*: ſcilicet { *Digeſtiua* non tam incidentes & ſubtiliantes ſint / *Solutiua*, non ita fortia ſint } Vt in pituita uitrea.

D. Pituita

- D. *Pituita* uitrea quoque, qd fieri debeat, indicat. Ea namque ſui ablationem ſignificat, quod fiet partim
  - *Victus* ratione: inſtituta ſecundū
    - *Qualitatem* contrariam. Cùm itaque pituita uitrea cæteris ſpeciebus ſit frigidior craſsiorq́;, calidiori ac magis incidenti indigebit uictu. Quare ſit
      - *Aer* ad calidum declinans.
      - *Fricatio* fortior, ac longior, tempore declinationis.
      - *Cibus*
        - *Brodium* pulli, *Hordeatum* } *Cum* thymo & rad. petroſ. coctum.
        - *Auenatum*
        - *Panata* cum brodio pulli.
        - *Caro*
          - *Gallinarum.*
          - *Caponum.*
          - *Perdicum.*
          - *Phaſianorum.*
          - *Auicularum* reliquarum montanarum, &c.
        - *Rad.* petroſelini.
        - *Beta.*
        - *Amygdala* dulcia.
        - *Vua* paſſa, &c.
      - *Potus* aut
        - *Vinum* album, non multum dilutum.
        - *Aqua* mulſa, &c.
    - *Quantitatem*
      - *Gradus.* Sic uictus ſit calidior magis uel minus, pro ratione ætatis, temporis, anni & morbi, complexionis, &c.
      - *Menſura:* quæ pro morbi tempore augenda minuendá ue eſt. Nam in morbi
        - *Principio* cibus in maiori quantitate exhibendus eſt, cum ſtatus ſit longinquus.
        - *Augmento* & ſtatu, cibus minuendus eſt.
    - *Tempus.* Sic ægri in morbi
      - *Principio*, *Augmento*, *Statu* } *Non* ſunt cibandi.
      - *Declinatiōe*, *Remiſſione* } *Sunt* cibo reficiendi.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecū dum
    - *Qualitatem* cōtrariā: & uel humoris
      - *Qualitati:* nimirum calefacientem, incidentem & abſtergentem magis, quàm in cæteris pituitæ ſpeciebus. Sunt itaque digeſtiua exhibenda
        - Primò leniora: ut
          - ℞. *Mellis* roſati colati ℥.j.
          - *Syrupi* acetoſi ſimplicis ℥.S.
          - *Aquæ* fœniculi ℥. iij.
          - Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
        - *Deinde* fortiora: ut eſt ſyrupus
          - *Vſualis*
            - *Vnus:* ut
              - ℞. *Syrupi* acetoſi compoſiti ℥.j.S.
              - *Aquarum* fœniculi ℥. ij.
              - *Endiuiæ* ℥.j.
              - Miſce pro uno.
            - *Alter:* ut
              - ℞. *Syrupi* de eupatorio ℥.j.
              - *Acetoſi* comp. ℥.S.
              - *Aquæ* fœniculi ℥.iij.
              - Miſce pro uno, &c.
          - *Magiſtralis*
            - ℞. *Rad.* Aſparagi, *Fœniculi*, *Bruſci* } Ana ℥.j.
            - *Meliſſæ*, *Bugloſſæ* } Ana M. j.
            - *Sem.* aniſi, fœniculi, ana ℥.j. ameos ℥.j.
            - *Paſſularum* ℥. iv. Fiat decoctio in iv. ℔. aquæ ad conſumptionem medietatis. colaturæ adde mellis lib. j. Aceti ℥.iv. fiat ſyrupus.
      - *Quantitati*, ſunt euacuantia fortiora, quàm in ſuperioribus ſpeciebus: cuiuſmodi ſunt
        - *Bolus*
          - ℞. *Diacatholiconis* ʒ.iij.
          - *Diaphæniconis* ʒ.iij.
          - *Electuarij* Indi ʒ.j. cum ſaccharo fiat bolus.
        - *Pilulæ*
          - *Vſuales:* ut
            - *De* agarico.
            - *Hiera* cum agarico.
            - *Stomachicæ*, Maſtichinæ.
            - *Cochiæ*, &c.
          - *Magiſtrales:* ut
            - ℞. *Spec.* hieræ pieræ ʒ.ij.
            - *Agarici*, *Turpeti* } Ana ʒ.j.
            - *Spicæ*, *Zingiberis*, *Salis* gemmæ } Ana g.vj.
            - Cum oxymelle uel ſyrupo de abſynthio, fiant pilulæ.
    - *Quantitatem* decentem: quæ ſecundum uires, temperaturam ætatem, morbi & anni tempus, uarianda, &c.
    - *Tempus* commodum. Sic in morbi
      - *Principio*, augmento, &c. digeſtiua propinanda.
      - *Declinatione*, *Remiſſione* } *Solutiua* exhibenda ſunt.

IN *Quotidiana intermittente aliquando pituita ſanguis; interdum atra bilis miſcetur. In ea, quæ ſanguini miſcetur, confert phlebotomia ſi nihil impediat. Victus ratio in caliditate & frigiditate temperata, ſed ſicca: & ſic de medicamentis cæteris. Quod ſi atra bili permixta fuerit, debet uictus ratio tota ad calidū declinare, uerùm propter bilem atram in ſiccitate debet moderari plus & minus, ſecundum maiorem aut minorem commixtionem: atq; ſic quoq; cum medicamentis procedendum, continuò à debilioribus ad fortiora.*

E. Morbus

E.

Morbus quoq; & partes affectæ, ſcilicet uentriculus & hepar, quid fieri debeat, indicant. Morbus namq; ſui ablationem, partes uerò affectæ ſui corroborationẽ indicant: quod fiet contraria tũ uictus ratione, tum medicamentis. Cum itaq; morbus ſit intẽperies calida propter putredinẽ, huicq; cauſa morbi oppugnet, nõ multum frigidis, ſed potius temperatè calidis magis uel minus, ꝑ cauſæ qualitate, medicamentis utendum erit. Siquidem confortantia medicamenta in pituitoſa

- *Dulci*, ordinata ſecundum
  - *Qualitatem*, tẽperatè calida ſint, oportet, ſed magis ſicca, propter ſanguinem!. Horũ autem alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
      - *Electuarium*:
        - ℞. *Sacchari* bugloſſæ, Boraginis, Violarum — *Ana* ℥.iij.
        - *Spec.* anthos ʒ.S.
        - *Aromatici* roſ. ℈.ij.
        - *Diarrhod* Abb. ʒ.S.
        - *Diagemmæ* g.xv. Miſce, auroq; obducatur.
      - *Morſelli*:
        - ℞. *Spec.* aromat. roſ. ʒ.j.
        - *Diarrhod.* Abb. ʒ.S.
        - *Diagemmæ.* ℈.ij.
        - *Sacchari* albi in aqua abſynthij diſſoluti ℥.ij. fiant morſelli.
      - *Puluis*:
        - ℞. *Spec.* diarrhod. Abb., *Cinnamomi* — *Ana* ʒ.ij.
        - *Sacchari* ℥.iiij. Miſce, & fiat tragema.
      - *Trochiſci* de roſis, &c.
    - *Extrinſecus* uentriculo apponuntur: ut
      - ℞. *Olei* maſtichini ℥.S. nardini ʒ.ij. de abſynthio ℥.S. pul. cariophillorum g.xv. Ligni aloes ℈.j.
      - *Corall.* rub. ʒ.S. coriand. præparatorum g.xv. pul. roſ. ℈.S. aceti nigri parum, ceræ q.ſ.
      - Miſce, & fiat unguentum molle.
  - *Quantitatem*: quæ in gradu & menſura augenda minuendáue eſt, pro anni & morbi tempore, ætate, cõplexione, & ſymptomatum uarietate, &c.
  - *Tempus* commodum. Sic confortantia per horam unam antè cibum exhibenda ſunt, manè & ueſperi, &c, atq; morbi declinatione.
- *Salſa*, ordinata ſecundum
  - *Qualitatem*, frigidiora ſint, oportet, non multũ tamen, propter bilem pituitæ mixtam: quorũ alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ſuntq; aut
      - *Tabellæ*: ut
        - *Manus Chriſti* perlatum cum pauco ſantalorum.
        - *Aliæ*:
          - ℞. *Corall.* rub. ℥.j. cinnamomi ℈.iiij.
          - *Marg.* prop. ʒ.S. ſantalorum rub. ℈.j.
          - *Ligni* aloes, macis, ana ℈.S.
          - *Sacchari* albi in aqua roſ. diſſ. ℥.viij. fiant morſelli.
        - *Aliæ*:
          - ℞. *Spec.* diarrhod. Abb., *Diagemma* — *Ana* ʒ.j.
          - *Sacchari* albi in aqua roſ. diſſoluti ℥.ij. fiant tabulæ.
      - *Electuarium*: ut
        - ℞. *Conſerua* uiolarum, *Roſarum*, *Bugloſſæ* — *Ana* ℥.j. ʒ.ij.
        - *Manus Chriſti* perlati, *Spec.* diarrhod. Abb. — *Ana* ʒ.v.
        - *Diagemmæ* ʒ.ij. miſceatur, auroq; cooperiatur.
    - *Extrinſecus* uentriculo applicantur, ut unguentum tale:
      - ℞. *Olei* myrtini ℥.S.
      - *Maſticis*, *Roſarum*, *Ciperi* — *Ana* ℈.j.
      - *Aceti* cotoneorum parum.
      - *Ceræ* q.ſ. fiat unguentum molle.
  - *Quantitatem*: quæ ut ſuprà uarianda.
- *Vitrea*, inſtituta ſecundum
  - *Qualitatem*, calidiora ſint. quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
      - *Electuarium*
        - *Aromaticum*
          - *Roſatum.*
          - *Cariophillatum.*
        - *Dianthos*, &c.
      - *Conſerua*
        - *Menta.*
        - *Dianthos*, &c.
      - *Theriaca*, tribus horis ante prandium ſumpta ſtomacho ieiuno, & maximè in inueterata quotidiana confert, &c.
    - *Forinſecus* apponuntur: atq; uel
      - *Ventriculo.* Oleum
        - *Nardinum.*
        - *Menthæ*, &c.
      - *Toti* uentri, oleum chamomillæ cum pauco uino albo, quo diebus interpolatis ungatur.
      - *Spinæ*, oleum
        - *Abrotani.*
        - *Irinum.*
        - *Anethi*, &c.
  - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda, ut ſuprà, &c.
- *Acida*, calida ſint ac ſicca, ſed non tantùm ut in pituitoſa uitrea, quæ facilè ex iam dictis componuntur.

De Quotidianæ continuæ curatione.

- *Quotidiana* continua, eſt febris continua à pituita putreſcente, intra uenas orta: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partium* malè affectarum: ut in intermittente.
    - *Morbi*
      - *Intermiſſio* febris nulla.
      - *Initio* horripilatio, frigus præſertim extremorum.
      - *Calor* continuus, & uaporoſus.
      - *Vrina* quandoq;
        - *Subtilis*, Alba.
        - *Ruffa*, Craſſa.
        - *Liuida*.
      - *Cutis* mollis.
      - *Facies* tumida.
      - *Pulſus*
        - *Latus*, Mollis.
        - *Tardus*, Inæqualis.
      - *Sitis* modica aut nulla.
      - *Grauitas* capitis. Stupor.
    - *Cauſæ*
      - *Immediatæ*: nimirum putredinis intra uaſa
        - *Obſtructio*.
        - *Prohibita* tranſpiratio.
        - *Pororum* clauſio, &c.
      - *Mediatæ*: ſcilicet pituitæ
        - *Naturalis*
        - *Præternaturam*
          - *Salſæ*, Dulcis
          - *Vitreæ*
          - *Acidæ*
        - *Vt* in quotidiana intermittente.
  - *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat tum morbi cauſa, tum morbus ipſe. Nam
      - *Quotidiana* continua periculoſior eſt intermittente.
      - *Quotidiana* ad hydropem anaſarcam perducit, &c.
    - *Quid* fieri debeat indicat tum
      - *Cauſa* morbi
        - *Mediata*: nempe pituita
          - *Naturalis*: quæ ſui ablationē ſignificat: quod fiet partim
            - *Chirurgia*, ſeu uenæ ſectione, quæ in hac plus quàm in intermittente competit, modò uires & alia permiſerint.
            - *Victus* ratione ſuprà dicta, in quotidiana intermittente, magis tamen refrigerante, propter maiorem putredinem.
            - *Medicamentis* contrarijs: nempe calefacientibus, incidētibus, & detergentibus. Sed quia magna putredo ſubeſt, unde calor plurimū augetur, calidis frigida miſcēda ſūt. Sunt itaque medicamenta exhibēda ſecundum
              - *Qualitatem* cōtrariā, & uel humoris
                - *Qualitati*: ut ſunt præparātia ſeu concoquentia
                  - *Primo* leuiora: ut
                    - *Hydromel*
                    - *Mel* roſatum
                    - *Oxymel*
                    - *Syrupus* acetoſus, &c.
                    - *Cum* aquis endiuiæ, &c.
                  - *Deinde* fortiora: ut
                    - *Oxymel* comp.
                    - *Syrup.* acet. comp.
                    - *Syrupus* debizant.
                    - *Syrupus* cap. uen.
                    - *Syrupus* endiuiæ, &c.
                    - *Cum* aquis graminis, endiuiæ, uel fœniculi, uel aſparagi, &c.
                - *Quantitati*: ut ſūt euacuantia
                  - *Primò* per ſeceſſum: ut
                    - *Bolus*
                      - ℞. *Diacathol* ℥.iiij.
                      - *Agarici* trochiſ. ʒ.j.
                      - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
                    - *Pilulæ*
                      - *De* agarico.
                      - *Stomachicæ*.
                      - *De* turbitis, &c.
                  - *Deinde* per urinam: ut
                    - *Brodium* cicerum.
                    - *Petroſelinum*.
                    - *Fœniculum*.
                    - *Aſparagus*, &c.
              - *Quantitatem* decentem: quæ pro temperatura, uiribus, ætate, anni, &c. morbi tempore minuenda uel augenda eſt.
              - *Tempus* commodum. Sic in morbi
                - *Principio*, augmentorum concoquentia
                - *Declinatione* ſolutiua, & minoratiua
                - *Sunt* præbenda.
          - *Præter naturam*, nempe pituita dulcis, uel ſalſa, uel uitrea, uel acida, quæ ſui ablationem indicat, ut in quotidiana intermittente.
        - *Immediata*: uidelicet putredo, quæ cum magna ſit in uenis, calorq; plurimum augeatur ex ea, refrigerantibus utendum erit. Vnde propter cauſam morbi mediatam, calidis frigida miſcenda erunt: ut ſuprà dictum.
      - *Morbus*: uidelicet intemperies calida, ob putredinem orta, quę ſui quoq; ablationem indicat, tum per uictus rationem, tum per medicamenta frigida intrinſecus & extrinſecus adminiſtrata, ut ſuprà in quotidiana intermittente. Verùm cum huic morbo, cauſa oppugnet, minus frigidis utendum erit, uel calidis frigida miſcenda ſunt.
      - *Symptómata*. Vide ſuprà in curatione tertianæ intermittēntis, & continuæ, & cauſonis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0350-0

De Epialæ febris curatione.

Febris epiala, uel epialos, eſt algor, & genus febris, in quo ſenſus totius corporis inæqualis eſt. Nā ſimul algent & calent: algor quidem uehemens in interioribus eſt & calor mitis in exterioribus: à pituita uitrea in locis profundis & occultis à corde remotis putrefacta: atque utplurimùm intermittens eſt: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: potiſsimùm
    - *Cordis*, Pulſus
      - *Minimus*, Tardus.
      - *Rarus*.
    - *Ventriculi*, *Inteſtinorum*, *Venæ* muſculorum, — In quibus potiſsimùm pituita putreſcit.
  - *Morbi*
    - *Quotidie* inuadit.
    - *Acceſsio* à 4. horis ad 24. ſed uerè breuior, aliquando tertio, aliquando 4. commouetur.
    - *Oſcitatio*.
    - *Pulſus* tardus, rarus, minimus.
    - *Vrinæ* crudæ, aquoſæ.
    - *Frigus* inexpugnabile, & maximè in partibus interioribus, in exterioribus uerò calor.
  - *Cauſæ*: uidelicet pituitę uitreæ ex parte putreſcentis
    - *Vita* ocioſa.
    - *Temperamentum*, *Aetas*, *Tempus* anni, *Regio*, *Victus* ratio — Frigida.
    - *Calor* innatus languidus, &c.
- *Curatio*, ſuis indicationibus perficitur. Itaq;
  - *An* fieri poſsit, indicat morbi diuturnitas, accidentia, &c. Nam
    - *Febris* hęc nō diu pmanet. Rarò enim ultrà 20. diē extēditur.
    - *Syncopen*, pulſum cordis, in appetentiam affert, propter ſtomachi debilitatem.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi: uidelicet pituita uitrea, quæ ſui ablationē indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
        - *Qualitatem* contrariam. Itaque cum pituita uitrea frigida ſit ualdè, craſſa, ac lenta, ſit uictus calefaciens, attenuans & incidens: cuiuſmodi eſt
          - *Aer* ad calidum declinans.
          - *Fricatio* extremorum.
          - *Cibus*
            - *Brodium* cicerum, cum thymo coctum.
            - *Panata* cum brodio pulli & cumino.
            - *Caro*
              - *Perdicum*, Phaſianorum.
              - *Pullorum*, Columbarum iuuenum.
              - *Starnarum*, Turdorum, &c.
            - Ex oleribus
              - *Beta*, Borrago.
              - *Thymus*.
              - *Hyſſopus*, &c.
            - Ex fructibus
              - *Vua* paſſa.
              - *Dactili*.
              - *Amygdala* dulcia, &c.
          - *Potus*
            - *Aqua* mulſa.
            - *Vinum* mulſum.
            - *Vinum* album, tenue, &c.
        - *Quantitatem* decentem: minuatur hæc augeatur'ue pro ratione temperamenti, uirium, temporis anni & morbi, &c.
        - *Tempus*. Sic cibus in paroxyſmi
          - *Principio*, *Augmento*, *Statu* — Non eſt exhibendus.
          - *Declinatione* præbendus eſt.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
        - *Qualitatē* contrariam: & uel humoris
          - *Qualitati*: uidelicet calefacientem, attenuantē atq; incidentem: ut ſunt
            - *Oxymel* S., *Syrupus* acetoſ. S., *Oxymel* ſcilliticum, *Oxymel* compoſitum, *Syrup*. acetoſ. cōp. &c. — Additis aquis fœniculi, abſynthij, bugloſſæ, &c.
          - *Quantitati*: uidelicet euacuantem
            - *Senſibiliter* atque uel per
              - *Aluum*: ut
                - *Hiera* picra Gal.
                - *Hiera* diacolocynth.
                - *Pilulæ* de
                  - *Agarico*.
                  - *Turbith*, &c.
              - *Vrinam*: ut
                - *Brodium* cicerum.
                - *Rad.*
                  - *Petroſelini*.
                  - *Apij*, Aſparagi.
                  - *Fœniculi*, &c.
            - *Inſenſibiliter*, per cutis poros: ut eſt balneum ex
              - *Mentha*, Calamintho, Origano.
              - *Roremarino*, Thymo, Satureia.
              - *Stœchade*, &c.
              - *Aquæ* partibus 4.
              - *Vini* parte una, &c.
        - *Quantitatem* congruam: quæ ordinanda, ſecundum uires, anni tempus, &c.
        - *Tempus* cōmodum. Sic in
          - *Principio*, augmento, &c. concoquentia
          - *Declinatione*: atq; materia iam digeſta
            - *Solutiua*, *Clyſteria*, *Diuretica*, *Per* poros euacuātia — Exhibenda ſunt.
    - *Morbus* uidelicet intemperies, & pars affecta: potiſsimùm uentriculus: qui corroborādus: intemperiesq; corrigenda medicamentis calidis: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumūtur: ut eſt
        - *Diatrium* piperion.
        - *Aurea* Alexandrina.
        - *Dianthos*, Diambra.
        - *Diamoſchum* dulce.
        - *Elect.* de gemmis, Theriaca, &c.
      - *Extrinſecus* applicantur:
        - *Spinæ*: ut Oleum
          - *Anethinum*.
          - *Chamomillæ*.
          - *Iaſminum*,
        - *Ventriculo*: ut Oleum
          - *Menthæ*.
          - *Abſynthij*.
          - *Nardinum*, &c.
    - *Symptoma*. Vide ſuprà in curatione tertianæ, & cauſonis.

De Febris lypiriæ curatione.

- *Lypiria* eſt febris pituitoſa, & quaſi ſemper intermittens, in qua interna ardent & exteriora frigent: à pituita uitrea in locis profundis à corde remotis, generata: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet corporis totius, & maximè
      - *Cordis*: ut Pulſus
        - *Paruus.*
        - *Debilis.*
        - *Velox.*
        - *Diuerſus.*
      - *Ventris*. Calor in partibus interioribus uentris.
      - *Exteriorum*, Frigus
        - *Frontis.*
        - *Manuum.*
        - *Pedum*, &c.
    - *Morbi*
      - *Vrina* crudiſsima.
      - *Calor* interiorum.
      - *Frigus* exteriorum.
      - *Pulſus*
        - *Paruus.*
        - *Debilis.*
        - *Frequens.*
        - *Diuerſus*, &c.
      - *Vrina* tenuis.
      - *In* Principio
        - *Senſus* quidam fractionis in membris.
        - *Oſcitatiò.*
    - *Cauſa*: nempe pituitæ uitreæ in primis uenis putreſcentis: ut in epiala.
  - *Curatio*, ſuis indicationibus pſicitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat morbus, cauſa morbi, morbi longitudo, ſymptomata ſuperuenientia. Nã
      - *Lypiria* longior eſt ſemitertiana, quo ad paroxyſmum. Quod uerò ad totum tempus durationis attinet, lypiria eſt breuioris ſpacij, quam ſemitertiana.
      - *Lypiria* extenditur ad febres perniciosorum apoſtematum interiorum membrorum ſcilicet eryſipelatum.
      - *Lypiria* eſt deterior epiala, &c. & ideo eſt citioris curæ quàm epiala.
    - *Quid fieri debeat*, indicat
      - *Cauſa* morbi: uidelicet pituita uitrea, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
        - *Victus* ratione ſuprà dicta in epiala, &c.
        - *Medicamentis exhibitis ſecundum*
          - *Qualitatem* contrariã: & uel ipſius humoris
            - *Qualitati*: ſunt attenuantia & incidentia: ut
              - *Syrupus* acetoſus.
              - *Oxymel* ſimplex.
              - *Oxymel* dureticum, &c.
            - *Quantitati*: ſunt euacuãtia: ut
              - *Purgatio* ex
                - *Hiera.*
                - *Aloe.*
                - *Rhabarbaro*, &c.
              - *Clyſteres* acres.
              - *Diuretica.*
              - *Sudorem* cientia, &c.
          - *Quantitatem* decentem: quæ uarianda pro ratione uirium, temporis anni & morbi, &c.
          - *Tempus* commodum, Sic in
            - *Principio*, digeſtiua
            - *Declinatione*,
              - *Cathartica*
              - *Clyſteres*
              - *Diuretica*
              - *Sudorem* prouocãtia

            } Exhibenda ſunt.
      - *Morbus*: uidelicet intemperies calida, in partibus interioribus, quæ ſui ablationem indicat. Vnde tum uictus ratio, tum medicaměta ad frigiditatẽ declinare in hoc morbo debent, atq; magis quam in epiala. Vnde extrinſecus cataplaſma ex hordeacea farina cum ſucco ſemperuiui ſubacta, atq; hypochondrijs applicatum, ualet, &c.
      - *Pars affecta*: potiſsimùm uentriculus, qui corroborandus uenit. Vnde perpetuò medicamentis, tam digeſtiuis, quam ſolutiuis corroborantia miſcenda ſunt, cuiuſmodi eſt ſyrupus roſ. lax. & de agreſta. Forinſecus uerò, oleum cotoneorum, roſaceum, myrtinum, abſynthij, &c.
      - *Symptoma*. Vide ſuprà in cura tertianæ intermittentis, & continuæ, & cauſonis, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0352-2

De Curatione febrium melancholicarum.

Quartanæ intermittentis

- *Cauſa*, Eſt febris putrida intermittens, ab atra bile putreſcente extra uenas facta.
- *Cognitio*, habetur ex
  - *Signis* ipſius
    - *Morbi*; ſumuntur ab
      - *Actionibus* læſis
        - *Animalibus*
          - *Senſibilibus* commun. Vigiliæ.
          - *Principibus*
            - *Cogitabundus.*
            - *Triſtis.*
            - *Solitudinis* amans.
        - *Vitalibus*: ut Pulſus
          - *Rarus* ualde.
          - *Tardus.*
          - *Paruus.*
      - *Excrementis*
        - *Alui* deiectiones nigræ.
        - *Vrinæ* iam ſubruffæ iam albæ, ſed ſemper tenues, atq; crudæ.
      - *Accidentibus*
        - *Intrinſecis*, conſequentibus uel
          - *Febrem* ipſam
            - *In* principio acceſsionis
              - *Rigor* qualis ijs, qui uehementi gelu frigeſcunt, nõ ijs, qui ſole peruſtis, &c.
              - *Accenſio* tarda, ueluti lapis aliquis, aut tale aliquod corpus frigidum & ſiccum.
            - *Augmento* & ſtatu: ut calor
              - *Mitior*, quàm in tertianis, multò.
              - *Non* humidus & uaporoſus, ut in quotidiana.
            - *Fine*. Solutio ipſius in ſudorem, ſed parciorem, quàm in tertiana, & qui acidum habet ſaporem.
            - *Toto* tempore
              - *Tumefactio* ſiue durities lienis.
              - *Sitis* mediocris.
          - *Corpus* ægri
            - *Aetas* declinans.
            - *Temperamentum* frigidum & ſiccum.
            - *Habitudo* corporis obſcura, hirta ac denſa, Corpus nigrum.
        - *Extrinſecis*
          - *Aeris* conſtitutio, Regio, Anni tempus frigid. & ſicca.
          - *Victus* ratio frigida & ſicca, ſub qua medicamentorum uſus.
          - *Vitæ* inſtitutum laborioſum.
          - *Exercitatio* corporis multa.
          - *Quartanæ* populariter graſſantes.
  - *Cauſa*
    - *Immediata*: nempe putredinis extra uenas
      - *Obſtructio.*
      - *Impedita* tranſpiratio.
      - *Humorum* craſsities, &c.
    - *Mediata* in
      - *Genere*: uidelicet atræ bilis
        - *Inuaſio* quarto quoq; die.
        - *Autumnus*. Aetas declinans.
        - *Temperamentum* frigidum & ſiccum.
        - *Victus* ratio melancholica.
        - *Anni* conſtitutio frigida & ſicca, &c.
      - *Specie*: ſcilicet melancholiæ
        - *Naturalis*, (& exquiſita ſeu uera dicitur quartana)
          - *Vrina*
            - *Tenuis.*
            - *Aquoſa*, Cruda.
          - *Egeſtiones* ſiccę ad nigredinem procliues.
          - *Sudor* minor quàm in ſanguinea & bilioſa: maior tamen quàm in pituitoſa.
          - *Vomitus* ad acetoſitatem declinans.
          - *Calor* non uehemens, ſed ſuffumigans.
          - *Color* faciei uiridis.
          - *Inuaſio* cum rigore, ex quo ſenſus fractorum oſsium.
          - *Pulſus* in principio
            - *Strictus*, Paruus.
            - *Occultus.*
          - *Sitis* minor, Lienis dolor, ac tumor.
          - *Tuſsis* cum difficultate, Appetitus, &c.
        - *Præter* naturalis (& quartana dicitur notha)
          - *Sanguinis* aduſti
            - *Inuaſio* cũ pauco frigore, Calor mitis.
            - *Declinatio* cum fluxu ſanguinis narium.
            - *Vrina* rufa, ſpiſſa, Pulſus plenior.
            - *Declinatio* cum ſudore notabili.
            - *Febris* ſanguinea præceſsit.
            - *Capitis* grauitas.
            - *Aetas*, complexio, tempus anni cal. & humida.
          - *Bilis* flauæ aduſtæ
            - *Vrina* rufa ignea.
            - *Pulſus* uehemens, frequens, durus.
            - *Inuaſio* cum horripilatione & frigore in carne.
            - *Calor* intenſior, Dolor frontis.
            - *Appetitus* proſtratus.
            - *Vomitus* bilioſus interdum, ira, furor.
            - *Aetas*, temperatura, regimen, anni tempus calida & humida, &c.
          - *Melancholiæ* aduſtæ
            - *Inuaſio* cum minore frigore.
            - *Calor* acutior quàm in naturali.
            - *Declinatio* cita & cum ſudore copioſiore.
            - *Vrina* magis tincta in primis.
            - *Pulſus* uelocior & ſpiſsior.
            - *Aetas*, cõplexio, tempus anni frig. & ſicca.
          - *Pituitæ* aduſtæ
            - *Paroxyſmi* longiores.
            - *Frigus* maius.
            - *Sudor* tardius eueniens.
            - *Vrina* remiſſa, & ſpiſſa.
            - *Pulſus* minus durus quàm in alijs, paruior & magis occultus.
            - *Febris* pituitoſa præceſsit.
            - *Anni* tempus, ætas, uictus ratio, cõplexio frigida & humida, &c.
- *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Curatio* quartanæ intermittẽtis, ſuis abſoluitur indicationibus. Quare

- *An* fieri poſsit, indicat morbi cauſa, pars affecta, ætas, tempus anni & morbi, &c. Nam
  - *Aeſtate* quartanæ breues magna ex parte, quia humor tenuior eſt, cutis laxior, &c.
  - *Autumnales* longæ, maximè quæ hyemem attingunt.
  - *Quartana* ex ſanguine ſalubrior & breuior eſt alijs, deinde ex cholera, deinde ex pituita, poſtremò ex melancholia.
  - *Quartana* regulariter per annum durat.
  - *Quartana* à melancholia cũ duritie ſplenis aut hepatis, eſt peſsima, & ad hydropen perducit.
  - *Non* rarò ad quartanam ſuccedit lapis renum, præſertim cum ab aduſtione facta eſt.
  - *Febres* erraticæ ut plurimum quartanæ fiunt.
  - *Quartana* ex melancholia naturali uel aduſta, magis fit in ſenio, reliquæ magis in iuuentute.
  - *Quartanæ* in ualde ſenibus non curatur.
  - *Quartana* ut plurimum eſt ſalubris, propter longam ſui quietem.
  - *Quartana* quæ ſalubris eſt, liberat ab ægritudinibus melancholicis & epilepſia.
  - *Quartana* per conuerſionem alterius ægritudinis, facilius curatur.
  - *Spaſmum* curat.
  - *Quartana* annum non excedit, niſi accidat in ea error.
  - *Rarò* abſq; ſplenis nocumento accidit, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat tũ
  - *Cauſa* morbi immediata: in
    - *Genere*: uidelicet atra bilis, quæ ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
      - *Chirurgia* ſeu uenæ ſectione: ſi corpus ſit plethoricum, & ætas, tempus anni, &c. non prohibeant, &c. atq; ubi niger & craſſus ſanguis effluit, pro ratione uirium, & ſanguinis multitudine deplendum eſt. Si tenuis & flauus, ſtatim claudenda uena eſt, fereq; aperitur baſilica ſiniſtri brachij, uel ſaluatella. Quòd ſi ſanguine non abundet corpus, à phlebotomia abſtinendum eſt.
      - *Victus* ratione ordinata ſecundum
        - *Qualitatem* cõtrariã: nempe humectantẽ, attenuantem & leuiter calefaciẽtem. Itaq;
          - *Aer* ſit
            - *Temperatus* in caliditate & frigiditate.
            - *Ad* humidum declinans.
          - *Somnus* conſueto longior ſit.
          - *Quies* ſit tum
            - *Animi.*
            - *Corporis.*
          - *Aluus* ſit laxa.
          - *Cibus* ſit facilis concoctionis, & boni ſucci: cuiuſmodi ſunt
            - *Hordeatum.*
            - *Brodium* pulli, uel gallinarum.
            - Caro
              - *Arietina.*
              - *Vitellina.*
              - *Perdicum.*
              - *Columbarum* iuuenum.
              - *Turturum.*
              - *Caporum.*
              - *Turdorum*, &c.
            - *Oua* ſorbilia.
            - Ex oleribus
              - *Bugloſſa.*
              - *Borrago.*
              - *Spinachia.*
              - *Lactuca*, &c.
            - Ex fructibus
              - *Amygdalæ* dul.
              - *Vua* paſſa.
              - *Mala* dul. } *Aſſa.*
              - *Pira* } *Aſſa.*
          - *Potus*: uinum album tenue, dilutum, non multum uetus, &c.
        - *Quantitatem* decentem. Sit itaq; pauca, iuxta ætatem, cõſuetudinem, & annĩ tempus, &c. in uigore uerò tenuior, in declinatione, maior.
        - *Tempus* cõmodum. Sic cibus & potus in { *Paroxyſmo*, non / *Remiſsione* febris } *Exhibendus.*
      - *Medicamentis.* Vide in ſequentibus ſub ſigno B.
    - *Specie.* Vide in ſequentibus, ſub ſigno C.
  - *Morbus.* Vide in ſequentibus, ſub ſigno G.
  - *Pars affecta.* Vide in curatione morbi, ubi de corroborantibus actum eſt.
  - *Symptomata.* Vide ſuprà, in curatione tertianæ intermittentis, & tertianæ continuæ, & cauſonis.

B. *Aëra*

B. *Atra* bilis in genere aufertur quoque medicamentis, exhibitis ſecundū

- *Qualitatem* cōtrariā: & uel humoris
  - *Qualitati*, uidelicet attenuantem, & aperientem. Cùm itaque humor hic concoctu ſit difficilis, pluribus diebus cum digeſtiuis procedere oportet, &
    - *Primò* leuioribus: ut eſt
      - *Mel* roſatum cum ſyrupo acetoſo, & aqua hordei.
      - *Syrupus* de borragine.
      - *Syrupus* de
        - *Bugloſſa*, Pomis.
        - *Fumo* terræ.
        - *Violarum*, &c.
    - *Deinde* fortioribus: ut eſt ſyrupus
      - *Oxymel*
        - *Diureticum.*
        - *Scilliticum.*
      - *De* bizantijs, de Lupulis.
      - *De* Epithymo.
      - *De* capill. Veneris.
      - *De* Fumaria.
      - *De* duabus radicibus.
      - *Cum* aquis eiuſdem facultatis.
  - *Quantitati*: nempe euacuantem
    - *Senſibiliter*. Cum itaq; cum quartana clemēter agendum ſit, multam & ſubitam euacuationem facere nō oportet, ſed per interualla: euacuatur autē materia partim per
      - *Aluum*: ut
        - *Primò* quidē cum leuioribus: ut eſt
          - *Bolus*
            - ℞. *Caſſiæ* recent. extractæ ℥.S. uel ʒ.vj.
            - *Pul.* fol. ſenæ ʒ.S.
            - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
          - *Potio*: ut
            - ℞. Florum borraginis, *Bugloſſæ*, *Ana* P.j.
            - *Endiuiæ* M.j.
            - *Rad.* Apij, *Cichorij*, *Ana* ʒ.ij.
            - *Paſſularum* P.j. Senæ ʒ.iij.
            - *Cinnamomi* ʒ.S. Zingiberis ʒ.S.
            - *Fiat* decoctio pro una doſi, in qua diſſolue caſſiæ recent. extractæ, uel diacatholiconis ℥.S.
          - *Puluis*
            - ℞. *Foliorum* ſenæ ℈.ij.
            - *Violarum* purpurearum pul. ℈.j.
            - *Zingiberis* ℈.S.
            - *Glycyrrhizæ* ℈.j.
            - Miſce, & cum iure piſorum uel cicerum rubrorum potui dato.
        - *Deinde* fortioribus: cuiuſmodi ſunt
          - *Bolus*: ut
            - ℞. *Caſſiæ* recenter extractæ ʒ.vj.
            - *Confectionis* Hamech ʒ.ij.S.
            - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
          - *Syrupus* ſeu potio, & maximè in lienis noxa: ut
            - ℞. *Bugloſſæ*, borraginis, ſcolopendrij, adianti, capill. Ven. ana M.j. Cichorij, endiuiæ, menthæ, abſynthij ana M.S.
            - *Rad.* petroſ. apij, aſparagi, graminis ana ℥.j.
            - *Cort.* tamaricis, fraxini, ſambuci ana ʒ.ij.
            - *Sem.* 4. maiorum frigidorum ana ʒ.iij.
            - *Sem.* apij, petroſelini, aniſi ana ʒ.ij.
            - *Medullæ* ſem. carthami ℥.j.
            - *Polypodij* ℥.iiij.
            - *Paſſularum* ℥.iiij.
            - *Senæ* ℥ j.S.
            - *Agarici* trochiſcati ʒ.iij.
            - *Flor.* cordialium, anthos ana P.j.
            - *Fiat* decoctio ad lib.ij. in quibus diſſolue ſacchari q.ſ. & fiat ſyrupus perfectè coctus cum ℥.S. cinnamomi ʒ.iij. diarrhod. Abb. Huius ſyrupi dentur ℥.iiij. cum decocto cicerum, quinto quoq; die.
          - *Pillulæ* de
            - *Lapide* Armeno.
            - *Lapide* Lazuli.
          - *Succus* ſeu extractum
            - *Hellebori* nigri, *Confect.* hamech: *Cuius* ℈.j. cum ſaccharo, uel brodio cicerum detur.
      - *Vomitum*, præſertim ſi nauſeat æger: & tunc apparentibus ſignis concoctionis manifeſtis, proderit initio acceſsionis uomitum inducere, penna illita oleo, & immiſſa in gulam: uel decocto raphani, uel ſeminis atriplicis, digito immiſſo in gulam, &c.
    - *Inſenſibiliter*: uidelicet per poros cutis: ut ſunt balnea ex meliloto, chamomilla, anetho, fœniculo, calamentho, meliſſa, pulegio, origano, ſtœchade, &c. Cæterùm per ſudores euacuat, uinum calidum cum pul. gentianæ, per mediam horam ante acceſsionem datum, corpore prius euacuato.
- *Quantitatem* congruentem: quæ augenda, minuendáue eſt pro ratione uirium, ætatis, temporis anni & morbi, &c.
- *Tempus* commodum, Sic in
  - *Principio*, digeſtiua
  - *Augmento*
    - *Digeſtiua*
    - *Minoratiua*, atq; per interualla
  - *Statu*
  - *Declinatione*, ſolutiua
  - Exhibenda ſunt.

C. *Cauſa* quoque morbi in ſpecie, quid fieri debeat, indicat. Siqdem melancholia

- *Naturalis*, ſui ablationem ſignificat: quod fiat partim { *Victus* ratione / *Medicamentis* } Suprà dictis in genere.
- *Præter* naturam: nempe
  - *Sanguis* adustus, ſui indicat ablationem: quod fiet partim
    - *Chyrurgia*, adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem*. Nam repletione exiſtente in toto, & in hepate magis uena baſilica dextra: ſi uerò in ſplene, ſiniſtra ſecanda erit.
      - *Quantitatem*: quę augenda minuendaúe eſt pro ratione plenitudinis, uirium, ætatis, temporis anni, &c.
      - *Tempus*: quod commodum erit matutinum, ſtomacho ieiuno, depoſitis prius alui excremẽtis natura, uel lenitiuo aliquo medicamento.
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundũ
      - *Qualitatẽ* contrariã: nimirum refrigerantẽ & humectantem: minus tamẽ quã in aduſta bile flaua. Quare ſit
        - *Aer* temperatus ad frigidum parum declinans.
        - *Quies* uel leuis deambulatio in remiſsione febris, uel frictio, &c.
        - *Animus* tranquillus: non ira, furor, &c.
        - *Somnus* conſueto paulò longior.
        - *Aluus* laxa quotidie natura uel arte.
        - *Cibus* concoctu facilis, & boni ſucci: ut
          - *Hordeatum*.
          - *Ius* pulli
          - *Caro* { *Pulli*. / *Gallinarum* / *Caponum* / *Perdicum, etc.* }
          - (Ius pulli, Caro:) Cum endiuia & borragine temperata.
          - *Endiuia*, Borrago, Lactuca.
          - *Spinachia*, Piſces elixi.
          - *Ex* fructibus { *Amygdalæ* dulc. / *Vuæ* paſſæ. / *Mala* cocta, &c. }
        - *Potus*, aqua hordei, &c.
      - *Quantitatem* decentẽ: quæ moderanda eſt pro uiriũ ratione, conſuetudinis, ætatis, temporis anni, &c. In principio uerò copioſior, in ſtatu aũt tenuior exhibẽdus eſt cibus.
      - *Tempus* congruum. Sic in { *Paroxyſmo* ipſo, cibus non / *Remiſsione* febris, cibus } Eſt exhibendus.
    - *Medicamentis* exhibitis, ſecundum
      - *Qualitatem* contrariã: & uel humoris
        - *Qualitati*: ſic conferũt refrigerãtia leuiter, incidẽtia, aperientia, &c. ut eſt ſyrupus
          - *Vſualis*
            - ℞. *Syrupi* acetoſi ſimplicis ℥.j.
            - *Violacei* ℥.S.
            - *Aquarum* endiuiæ.
            - *Capill.* Veneris, Lupulorum, ana ℥.j.
            - Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
          - *Magiſtralis*
            - ℞. *Endiuiæ*, Lupulorum, ana M.j.
            - *Flor.* borrag. bugloſſ. uiolar. ana M.S.
            - Decoquantur in ℔.iij. aquæ ad conſumptionem tertiæ partis, & cum ℔.j. ſacchari, & ℥.j.S. aceti. fiat ſyrupus longus, de quo accipiat ℥.iij pro uice.
        - *Quantitati*: ſic cõferũt euacuantia: atq;
          - *Primò* leuiora: ut
            - ℞. *Decoctionis* capil. uen. uiolarum, paſſularum, lupulorum, cuſcutæ, tamarindorum, iuiubarum, &c. in qua infunde rhabarbari ʒ. iij ſquinanthi ʒ.j. & relinquantur per noctem. poſtridie fiat colatura cũ forti expreſsione, cui adde caſsiæ recent. extractæ, uel mannæ ʒ.vj. ſyrupi uiolacei ℥.j.
          - *Deinde* fortiora: & uel in forma
            - *Potionis*: ut
              - ℞. *Diaprunis* lenitiui ʒ.vj.
              - *Electuarij* de ſucco roſ. ʒ.ij.S.
              - Cũ decoctione prædicta, fiat potus, cui adde ſyrupi uiolacei ℥.j.
            - *Pilularum*: ut ſunt pilulæ
              - *Vſuales*: ut { *Communes*. / *De* rhabarbaro. / *Aggregatiuæ*. }
              - *Magiſtrales*: ut
                - ℞. *Rhabarbari* ℈.iiij.
                - ℞. *Myrob.* citrinorum, Indorum, ana ʒ.j.
                - *Epithymi*, fumiterræ, ſenæ, ana ʒ.S. pulueriz ẽtur. deinde ℞. Spicæ ℈. ij. cum ea infundatur rhabarbarum in uino: frixẽtur cũ oleo amygd. dulc. & ipſis exiccatis, fiãt pilulæ cũ electuario ſucci roſati. *Doſis* eſt ʒ.j.
      - *Quantitatem* decentem: quæ augenda minuendaúe eſt pro ratione uirium, temporis, ætatis, temperamenti, &c.
      - *Tempus* congruum. Sic conferunt in
        - *Principio* / *Augmento* / *Statu* { *Digeſtiua*. / *Minoratiua*, per interualla. }
        - *Declinatione* { *Solutiua*. / *Diuretica*. / *Balnea*, Sudorem mouentia, &c. }
  - *Bilis* flaua aduſta. Vide in ſequentibus ſignum D.
  - *Melancholia* aduſta. Vide in ſequentibus ſignum E.
  - *Pituita* aduſta. Vide in ſequentibus ſignum F.

D. *Bilis*

D. *Bilis* quoque flaua aduſta (ex qua ſępę fit quartana) quid fieri debeat, indicat. Ea nãque cum pręter naturam ſit, ſui quoq; ablationẽ ſignificat: qđ fiet partim

- *Chyrurgia* ſeu uenæ ſectione. Nam ſi copioſus ſanguis tali melancholię fuerit commixtus, uena baſilica dextra uel ſaluatella erit incidenda, habita ratione ætatis, temperamenti, conſuetudinis, &c.
- *Victus* ratione ordinata ſecũdum
  - *Qualitatẽ* contrariã: uidelicet refrigerantẽ & humectantem: itaque ſit
    - *Aer* declinans ad
      - *Frigiditatem.*
      - *Humiditatem.*
    - *Somnus* conſueto longior.
    - *Leuis* deambulatio tempore quietis.
    - *Fricatio* lenis (in declinatione) extremorum.
    - *Gaudium* moderatum. Aſpectus rerum delectabilium.
    - *Aluus* lubrica natura, uel arte, cũ molis, aqua lactis, polypodio, epithymo, &c.
    - *Balneum* aquæ dulcis, ante diem acceſsionis.
    - *Cibus*
      - *Ius* hordei, pulli, in quo lactuca & borrago fuerit cocta.
      - *Hordeatum.*
      - *Panata*, cum aqua.
      - *Caro*
        - *Gallinarum.*
        - *Pullorum.*
        - *Perdicum.*
        - *Hœdina.*
        - *Vitulina.*
        - *Veruecina.*
        - *Auium* montanarũ, &c.
      - *Piſces* ſaxatiles.
      - *Spinachia.*
      - *Lactuca.*
      - *Pruna.*
      - *Amygdala.*
      - *Vua* paſſa, &c.
    - *Potus*
      - *Aqua* hordei.
      - *Vinum* album, tenue, ualde dilutum.
  - *Quantitatem* conuenientem, quæ pro uirium, ætatis, conſuetudinis, temporis ratione præſcribenda eſt.
  - *Tempus* congruum. Sic in { *Paroxyſmo* ipſo, cibandi non / *Remiſsione* febris cibandi } Sunt ægri.
- *Medicamentis* exhibitis ſecũdum
  - *Qualitatem* contrariã: & uel humoris
    - *Qualitati*: uidelicet alterantẽ & præparantem: cuiuſmodi ſunt digeſtiua
      - *Vſualia*: ut
        - ℞. *Syrupi* uiolacei ℥. j.
        - *Acetoſi* ſimplicis ℥. S.
        - *Aquar.* endiuię, bugloſſæ, ana ℥. j. S.
        - Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
      - *Magiſtralia*: ut
        - ℞. *Endiuiæ* M. j.
        - { Capill. Ven. / *Spinæ* albæ / *Fumi* terræ / *Lupulorum* / *Flor.* borraginis } Ana M. S.
        - *Vuarum* paſſarum ℥. S.
        - *Epithymi* M. j.
        - *Decoquantur* in aquæ ℔. iij. uſque ad tertiæ partis conſumptionem: colaturæ adde ſacchari ℔. j. mellis ℥. iiij. aceti ℥. ij. iterum coquantur, fiatq; ſyrupus longus. Exhibeatur cum aquis ſtillatitijs ſuprà nominatis.
    - *Quantitati*: ſcilicet euacuantẽ
      - *Senſibiliter*: ut ſunt ſolutiua
        - Primò leuiora: ut
          - ℞. *Caſsiæ* recent. extractæ ℥ j.
          - *Exhibeatur* cum ſero lactis.
        - Deinde fortiora: atque uel in forma
          - *Potionis*: ut
            - ℞. *Caſsiæ* nouiter extract ℥. j.
            - *Confectionis* hamech ʒ. ij. cum decoct. uiolarum, borraginis, paſſularum, prunorum & tamarindorum, fiat potus.
          - *Pilularum*: ut pilulæ
            - *De* rhabarbaro.
            - *De* lapide armeno.
            - *De* fumo terræ, &c.
          - *Electuarij*, uel boli: ut eſt extractum
            - *Confectionis* hamech.
            - *Rhabarbari.*
            - *Hellebori* nigri.
            - *Elect.* de ſucco roſarum, &c. cum ſaccharo exhibitum.
      - *Inſenſibiliter*: ut ſunt { *Balnea* aquæ dulcis / *Balnea* ſudatoria } *Ante* diem acceſsionis, & tempore declinationis, digeſtione iam completa, & præcedentibus pluribus euacuationibus.
  - *Quantitatem* congruã, quæ minuenda uel augenda eſt, pro ratione uiriũ, ætatis, tẽporis, complexionis, &c.
  - *Tempus* commodum, atque ſit
    - *Digeſtiua*, in principio morbi, augmento, &c.
    - *Solutiua* / *Reſolutiua* ſeu balnea } *In* declinatione & tempore quietis
    - } Sunt præbenda.

E. *Melancholia* aduſta, cū aliquando quartanā inducat, ſui quoq; ablationē indicat: quod fiet partim

- *Chyrurgia*, ſeu uenæ ſectione, ſi plurimum ſanguinis ei fuerit permixtum: id quod ex urinæ, craſsitudine & rubedine deprehendi poteſt: & tunc uena baſilica ſiniſtra uel ſaluatella incidenda uenit, habita ratione uirium, ætatis & conſuetudinis, &c.
- *Victus* ratione, inſtituta ſecundū
  - *Qualitatē* contrariā: uidelicet humidā, & moderatè calidam, uel in caliditate & frigiditate temperatā. Sit itaq;
    - *Aer*
      - *In* caliditate & frigiditate temperatus.
      - *Humidus*, uel ad humidum declinans.
    - *Somnus* prolixus.
    - *Exercitium* leue, cum ſuaui deambulatione per loca delectabilia, hora conuenienti.
    - *Fricatio*. leuis tempore declinationis.
    - *Animi* quies, gaudium: non timor, non triſtitia, non cogitatio.
    - *Cibus*
      - *Ius*
        - *Gallinarum*.
        - *Pullorum*.
      - *Caro*
        - *Pullorum*, Caponum.
        - *Gallinarum*, Perdicum.
        - *Vitulina*, &c.
      - *Panis* triticeus, modicè fermentatus, atque in clibano probè coctus, cui inferior cruſta fuerit ablata.
      - *Columbæ* impinguatæ.
      - *Turtures*, Coturnices.
      - *Ex* fructibus
        - *Vua*, Mala dulcia.
        - *Amygdala*.
        - *Vua* paſſa, &c.
    - *Potus*, uinum album dilutum, non multum uetus: aut aqua cocta cum ſaccharo, &c.
  - *Quantitatem* debitam: quæ minuatur uel augeatur pro ratione ætatis, temporis, cōſuetudinis, uirium, &c.
  - *Tempus* commodum. Sic itaque in { *Ipſo* paroxyſmo, non / *Remiſsione* febris } Cibus præbendus eſt.
- *Medi*camētis exhibitis, ſecundum
  - *Qualitatem* contrariam
    - *Manifeſtā*: & uel humoris
      - *Qualitati*: uidelicet concoquentem ſeu præparantē. Sic itaq; conferunt digeſtiua
        - *Vſualia*
          - *Leniora*: ut
            - ℞. *Oxymellis* ſimp. ℥. j. S.
            - *Aquarum* bugloſſæ ℥. ij.
            - *Abſynthij* ℥. j. Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
          - *Fortiora*: ut { *Oximel* compoſitū / *Syrupus* de epithimo. } Cum aquis ſcolopendriæ, bugloſſæ, &c.
        - *Magiſtralia*: ut
          - ℞. *Flor*. borraginis, bugloſſæ / *Rad*. ruſci, aſparagi } Ana M. j.
          - *Chamædrios*, ſcolopēdriæ, ſtœchad. an. M. S. Epithimi M. S.
          - *Vuarum* paſſarum ʒ. vj. Decoquantur in aquæ ℔. iij. uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde fiat colatura, cui adde ſacchari ℔. j. mellis ℔. v. aceti ℥. iij. iterum coquatur, fiatq; ſyrupus longus, exhibeatur cum aqua borraginis, bugloſſæ & abſynthij.
      - *Quantitati*: uidelicet purgantē
        - *Senſibiliter*: & uel in forma
          - *Potionis*: ut ℞. *Myrobalanorum* Indorum ʒ. iij. citrinorū ʒ. ij. infundantur in ℥. ij. aquæ lactis per horas decē, deinde calefiant & fortiter exprimantur, addaturq; caſsiæ nouiter extractæ ℥. j. mellis roſ. ℥. j.
          - *Boli*: ut
            - ℞. *Diaſenæ* ʒ. vj.
            - *Confectionis* hamech ʒ. ij. S.
            - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
          - *Pulueris*: ut puluis ſenæ præparatæ, cum uino uel brodio cicerum ſumptus.
        - *Inſenſibiliter*. Sic conferunt balnea aquæ dulcis, &c.
    - *Occultā*: quorū alia
      - *Intrinſecus* ſumūtur: ut
        - *Semen* hyperici cum uino.
        - *Decoctum* pentaphilli.
        - *Hepar* ranarum tertiò ſumptum ante acceſsionem.
        - *Aqua* roſ. ſtillatitia: cuius cyathus ebibitus, cum frigore quis torqueri ceperit, quo multa & biliosa euomat, & ſanus euadet.
        - *Quinq*; uel ſex grana piperis integra tempore rigoris cum pauco uino ebibita.
      - Extrinſecus applicantur: ut
        - *Vermiculi*, qui medio echino dipſaci inueniuntur, in aluta clauſi, ac collo uel brachio alligati.
        - *Aranea* teſtæ nucis incluſa atq; alligata.
        - *Rana* uiridis ſimiliter uiua incluſa atq; alligata, &c.
  - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro uirium, temporis, ætatis, conſuetudinis ratione præſcribenda eſt.
  - *Tempus* commodum. Sic in morbi
    - *Principio*, augmento, &c. digeſtiua
    - *Declinatione* { *Solutiua* / *Reſolutiua* }
    - } Sunt ex uſu.

F. Pituita

F.
Pituita aduſta, cum aliquādo ſecundū Arabes, quartanæ cauſa eſſe poſſit, ſui nō minus, ac reliquę ablationē indicat: quod fiet partim

- *Victus* ratione, inſtituta ſecundū
  - *Qualitatem* debitam: nempe tēperatam: ne frigiditate pituitam augeat, & caliditate uſtionē promoueat. Quare ſit
    - *Aer*
      - *Subtilis*, clarus.
      - *Lucidus*, Temperatus.
      - *Non* uentoſus, &c.
    - *Somnus* moderatus, nocturnus, uel conſueto breuior.
    - *Exercitium* cum leui deambulatione, tempore quietis.
    - *Aluus* non aſtrictus.
    - *Quies* animi, lætitia, &c.
    - *Cibus*
      - *Panis* triticeus, cui cruſta inferior ſit ablata.
      - *Oua* recentia, ſorbilia.
      - *Caro*
        - *Pullorum.*
        - *Columbarum* iuuenum.
        - *Turturum*, Turdorum.
        - *Non* porcina, non aquatica, &c.
      - *Non*
        - *Paſticilia.*
        - *Lacticinia*
        - *Caſeus*, &c,
    - *Potus*, uinum album, tenue, &c.
  - *Quantitatem*: ut ſuprà.
  - *Tempus*: ut ſuprà.
- *Medicamentis* exhibitis, ſecundum
  - *Qualitatem* contrariā: & uel humoris
    - *Qualitati*: uidelicet, attenuantē & incidentē, &c. Sic itaq; conferunt
      - *Vſualia*
        - *Primò* debiliora: ut
          - ℞. *Oxymellis* ſimplicis ℥. j.S.
          - *Aquarum* fœniculi, *Fumi* terræ, *Abſinthij* } ana ℥.j.
          - Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
        - *Deinde* fortiorum: ut
          - *Oxymel* compoſitum.
          - *Oxymel* ſcilliticum.
          - *Syrupus* acetoſ. com. &c.
      - *Magiſtralia*: ut
        - ℞. *Meliſſæ*, *Stœchados*, *Flor.* borraginis, *Buglosſæ* } Ana M.j.
        - *Scolopendria*, *Chamedrios* } Ana M.S.
        - *Rad.* Fœniculi, apij, petroſelini, ana ℥ vj. polypodij ʒ.iij.
        - *Vuarum* paſſarum ℥.S.
        - *Decoquantur* in ℔ iij. aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis, fiat colatura, cui addatur ſacchari ℔ j. & iterum coquantur uſq; ad ſyrupi conſiſtentiam. Exhibeatur ℥.j.S. pro una doſi cum aqua fœniculi, fumi terræ & borraginis.
    - *Quantitati*: nempe euacuantem
      - *Senſibiliter*: & uel per
        - *Vomitum*: ut eſt uomitoriū ex oxymelle, uel helleboro, &c.
        - *Aluum*: ut
          - ℞. Decoct. polypodij, epithymi, in quo ℥. j. turpeti, & zingiberis ℈. S. cocta fuerint, cui addatur caſsiæ recenter extractæ ℥.j. mellis roſ. ℥. j. miſce, &c.
        - *Vrinā*: ut ſunt
          - *Brodium* cicerum rub.
          - *Rad.*
            - *Petroſelini.*
            - *Apij.*
            - *Fœniculi*, &c.
      - *Inſenſibiliter*: ut ſunt
        - *Reſolutoria.*
        - *Sudorem* cientia, &c.
  - *Quantitatem* congruam: ut ſuprà.
  - *Tempus* commodum: ut ſuprà.

G.
Morbus quoq; uidelicet febris ſeu intēperies calida & ſicca, qd fieri debeat, indicat. ea nāq; ſui ablationē ſignificat per humida & frigida, magis uel minus pro melancholici humoris natura. Quoniā ſi quartana fuerit à melancholia

- *Naturali*, tum uictus ratio, tum medicamēta ad calidum parū & humidū declinare debent. Horum autem alia curāt qualitate
  - *Manifeſta*: quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumūtur: ut eſt
      - *Electuariū*:
        - ℞. *Cōſerua*, rad. bugloſſę ℥.j. cōſer. anthos & capil. uen. an. ʒ.S.
        - *Spec.* arom. roſ. diarrhod. Abba. ana ʒ.j.S. diamarg. frig. ℥.S.
        - cum ſyrupo de cort. mali citri, fiat electuarium.
      - *Conſerua*
        - *Tamariſci*, Ceterach.
        - *Rad.* apij.
        - *Borraginis.*
      - *Theriaca*, poſt ſigna coctionis ex uino
    - *Extrinſecus* applicantur
      - *Ventriculo*: ut oleum
        - *Nardinum.*
        - *Abſynthij.*
      - *Hypochondrijs*: ut oleum
        - *Chamomillæ.*
        - *Nardi.*
      - *Spinæ* dorſi: ut oleum
        - *Abrotani*, *Rutæ*, Nucum, *De* piperibus } In horrore ſeu initio acceſsionis
      - *Carpis*: ut ℞. fol. ſambuci, ſaluiæ, pedis columbini, rutæ, ana M.S. calendulæ M. j. Salis & uini parum, omnia ſimul trita carpis admoueantur, ante acceſsionem, &c.
  - *Occulta* Vide infrà in ſanguinea aduſta.
- *Præter* naturali, Vide in ſequentibus ſignum H.

H. *Morbus*

H. *Morbus* quoque uidelicet febris, ſeu intemperies calida & ſicca qd fieri debeat, indicat, etc. Quoniam ſi quartana fuerit à melãcholia præternaturali: nempe

- *Sãguine* aduſto medicamenta frigidiora eſſe cõuenit, quã in naturali melãcholia, minus tamẽ humida, quã in cholerica. Hæc itaq; medicamenta ordinata ſecundum
  - *Qualitatem*
    - *Manifeſtã*, frigida ſint & humida moderatè: quorũ alia
      - *Intrinſecus* ſumũtur: ut
        - *Electuariũ* tale
          - ℞. *Conſervæ* borraginis, Bugloſſæ, Violarum, ana ℥.j.
          - *Manus* Chriſti perlati ℥.S.
          - *Spec.* triaſantali ʒ.iij.
          - Miſce, atque fiat maſſa auro cooperta.
        - *Tabulæ*
          - *Manus* Chriſti perl.
          - *Huiuſ* modi
            - ℞. *Margaritarum* albarum ℈. S.
            - *Fragmentorũ* hyacinthi, Smarag. Saphyr, ana g.ij.
            - *Terræ* ſigillatæ g.iiij.
            - *Serici* crudi & triti ℈. S.
            - *Santalarum* rub. ʒ.S.
            - *Spec.* diarrhod. Abb. ʒ.j.
            - *Sacchari* in aqua roſ. diſſoluti q. ſ.
            - Fiant tabulæ auro coopertæ.
      - *Extrinſecus* applicantur: & uel
        - *Cordi*: cuiuſmodi eſt epithema tale:
          - ℞. *Aquarum* roſarum ℥.iiij.
          - *Borraginis*, Bugloſſæ, ana ℥.ij.
          - *Aceti* roſacei ℥.j.
          - *Vini* odoriferi, q. ſ.
          - *Spec.* diagemmæ ℈.j.S.
          - Miſce.
        - *Hepati*:
          - *Epithema ex*
            - *Succo*
              - *Eupatorij.*
              - *Endiuiæ.*
              - *Portulacæ.*
            - *Sem.* frig.
            - *Aniſo.*
            - *Fœniculo.*
            - *Spolio, &c.*
          - *Oleum*
            - *Cotoneorum.*
            - *Roſarum.*
            - *Abſynthij, &c.*
        - *Spleni*: ut
          - *Epithema* ex ſucco
            - *Scolopendrij.*
            - *Endiuiæ.*
            - *Eupatorij, &c.*
          - *Oleum*
            - *De* capparibus.
            - *Abſynthij, &c.*
        - *Ventriculo*: ut Oleum
          - *Cotoneorum,*
          - *Maſtichinum.*
          - *Abſynthij, &c.*
    - *Occultã*: ut ſunt
      - *Semen* hyperici, cũ uino datum ante febris acceſsionẽ per horã.
      - *Nepita*, in puluerem redacta, atq; cum aqua calida potui data.
      - *Millefolium* cum uino ſumptum.
      - *Puluis*
        - *Baccarum* lauri, quod ſic ſe habet:
          - ℞. *Baccarum* lauri ʒ.j.
          - *Zingiberis* ʒ.S.
          - Fiat puluis, de quo ante acceſsionem detur ℈.j. cum uino.
        - *Aſſæ*, quod hoc modo ſe habet:
          - ℞. *Aſſæ* fœtidæ, Fol. rutæ, Piperis longi, ana ʒ. ij.
          - Conficiatur cum melle, & detur ante acceſsionem.
      - *Gentianæ* puluerizatæ ʒ.j. cum uino data.
      - *Quatuor* grana uel folia trifolij ante acceſsionem cũ uino bibita.
      - *Cranei* hominis ʒ. j. eodem modo ſumpta.
      - *Cor* leporis recẽter mortui, collo ſuſpenſum, uel brachio ſiniſtro.
      - *Vnguentũ*
        - *Aragon.*
        - *Tale*:
          - ℞. *Theriacæ* ℥.ij.
          - *Spicænardi* ʒ.j.
          - *Cariophillorum* ℥.j.S.
          - *Olei* antiqui, Vini optimi, ana ℥.ij.
          - Bulliant ſuper prunas, cum quo iniungatur dorſum & ſpina tota ad ignem, deinde cum pannis calidis cooperiatur, deturq; uinum decoctionis gentianæ calidum cum modico ſacchari, &c.
  - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda eſt pro uirium ratione, ætatis, complexionis, temporis, &c.
  - *Tempus*. Sic quæ alterant qualitate
    - *Manifeſta*: in { *Acceſsionibus* / *Remiſsione.* } Exhibenda ſunt.
    - *Occultæ*: ante acceſsionem per horam unam cum dimidia præbenda ſunt.
- *Bile* flaua ſuperaſſata
- *Melancholia* aſſata.
- *Pituita* aduſta.
  - (these three:) Vide in ſequentibus, ſignum I.

I. Morbus ſeu febris in ſui ablatione uariatur ratione melancholiæ nõ naturalis: nempe

- *Bilis* flauæ aduſtæ. Quoniam in hac tũ uict⁹ ratio, tum medicamenta frigidiora, ſed nõ multum, & humida eſſe cõueniunt. Sic itaque conferunt qualitate
  - *Manifeſta*: atq;
    - *Intrinſecus ſumpta*
      - *Confectio*
        - *Triaſantali*, Diarrhodon Abbatis.
        - *Diamarg.* frig.
        - *Diagemmæ*, &c.
      - *Electuarium*: ut
        - ℞. *Conſerua* borraginis, *Bugloſſæ*, *Roſarum*, ana ℥ j.
        - *Violarum* ℥. j. S.
        - *Margaritarum* pp. ℈. ij.
        - *Manus* Chriſti perlarum ℥. j. S.
        - *Spec.* diagemmæ ʒ. j. Cum ſyrupo uiolaceo fiat electuarium, auro coopertum.
    - *Extrinſecus applicantur*
      - *Spleni*: ut unguent taleum:
        - ℞. *Olei* uiolacei, de cappari bus, aceti, ana ℥. S.
        - *Sem.* portulacæ contrit. ʒ. j.
        - *Scolopendrij* ℈. ij. Cum cera fiat unguentum.
      - *Ventriculo*: ut eſt unguentum ex
        - *Oleo* roſaceo.
        - *Corallis*, Coriandro.
        - Lambruſca, &c.
      - *Cordi*: ut eſt epithema ex
        - *Aqua*
          - *Acetoſæ*.
          - *Roſarum*.
          - *Bugloſſæ*.
        - *Spec.* diamarg. frig.
        - *Cort.* mali citri, &c.
  - *Occulta*. Vide ſuprà in ſanguinea aduſta.
- *Melancholiæ* aſſatæ. Sic nãq; in hac, ſecundum
  - *Qualitatem*
    - *Manifeſtam*, debet tum uictus ratio, tum medicamenta ad humidum magis, & minus calidum, quàm in naturali melancholia, declinare. Horum autem alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
        - *Tabulæ*
          - ℞. *Xyloaloes*.
          - *Macis*, Folij, Charabe.
          - *Coral.* rub. ocimi, cariophillati.
          - *Zingiberis*, piperis longi, ana ℈. ij.
          - *Marg.* præpar. ʒ. ij.
          - *Raſuræ* eboris, ſantal. citrin. ana ʒ. S.
          - *Smaragdi*, granati, oſsis de corde cerui, ana ℈. iij.
          - *Auri* limati ʒ. S. muſci g j.
          - *Sacchari* in aqua bugloſſæ diſſoluti ℥ v. Fiant tabulæ, &c.
        - *Electuarium* ex
          - *Conſerua*
            - *Borraginis*.
            - *Bugloſſæ*.
            - *Violarum*.
          - *Spec.* Diagemmæ. *Diamarg.* frig. &c.
      - *Extrinſecus* applicantur: *Spleni*, *Hepati*, *Stomacho*, &c. Vt in naturali & ſanguinea aduſta dictum.
    - *Occultam*. Vide in ſanguinea aduſta.
  - *Quantitatem*, *Tempus*: Vt ſuprà.
- *Pituitæ* aduſtæ. Sic nãque ſecundum
  - *Qualitatem*
    - *Manifeſtã*, debet tum uictus ratio, tum medicamẽta moderatè calida eſſe, quorũ alia
      - *Intrinſecus* ſumũtur: ut
        - *Tabulæ*
          - ℞. *Marg.* præparatarum.
          - *Fragmentorum* ſaphyri, ſmarag. granat. hyacinti, ana g. iij.
          - *Spec.* diamoſchi ʒ. S. *Diarrhod.* Abb. ℈. ij.
          - *Cinnamomi* ʒ. j.
          - *Macis*, Cariophillorum, ana ℈. S.
          - *Sacchari* albi in aqua borraginis diſſoluti ℥. iij. tabulæ auro coopertæ.
        - *Electuarium*
          - ℞. *Conſerua* borraginis, bugloſſæ, ana ℥. ij.
          - *Spec.* diarrhod. Abb. ʒ. j. *Diamoſchi* ʒ. j. S.
          - *Frag.* lapidum precioſorum ʒ. ij. Miſce, & auro cooperiatur.
        - *Theriaca*, Mithridatum, *Diacalamenthum*, *Diatrion*, peperion: Cum uino ſumpta tempore concoctionis.
      - *Extrinſecus* applicantur
        - *Stomacho*, *Hepati*, *Spleni*, *Ventriculo*, *Cordi*: Vt ſuprà.
        - *Spinæ*: ut unguentũ tale:
          - ℞. *Pomum* colocynthidis, euacua, intusq; pone.
          - *Piperis*. Piprethri, ana ʒ. S.
          - *Euphorbij* ℈. j. pulueriʒata, deinde ſuperinfunde oleum anethinum, & in cineribus calidis coquantur uſque ad olei conſumptionem: poſtea exprimatur fortiter, quo ſpina inungatur ante acceſsionem febris, deinde lectum ingrediatur, &c.
    - *Occultam*. Vide in ſanguinea aduſta.
  - *Quantitatem*, *Tempus*: Vt ſuprà.

De Quartanæ continuæ curatione.

Quartana cõtinua, eſt febris cõtinua à melancholia naturali uel non naturali, intra uenas putreſcente, orta: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ
    - *Cordis*: pulſus
      - *Velox.*
      - *Spiſſus.*
    - *Splenis*
      - *Tumor*
      - *Dolor*
      - } In ea parte.
    - *Hepatis*
      - *Tumor*
      - *Dolor*
      - } In ea parte.
    - *Ventriculi, &c.*
  - *Morbi* ſcilicet febris
    - *Exacerbatio* quarto quoq; die.
    - *Vrina*
      - *Rubra.*
      - *Subrubra.*
      - *Turbida.*
    - *Calor* continuus.
    - *Linguæ*
      - *Siccitas.*
      - *Aſperitas.*
    - *Inuaſio* abſq; rigore & frigore: uel cum frigore extremorum abſq; rigore.
    - *Pulſus*
      - *Velocior*
      - *Spiſsior*
    - *Sitis* fortior
    - } Quàm in intermittente, &c.
  - *Cauſa*
    - *Immediata*: nempe putredinis intra uenas
    - *Mediata*: uidelicet melancholiæ
      - *Naturalis*
      - *Præter* naturalis, nimirum
        - *Sanguineæ*
        - *Biliosæ*
        - *Atrabiliosæ*
        - *Pituitosæ*
    - } Vt in intermittente.
- *Curatio* ſuis perficitur indicationib. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat morbus, eiusq; cauſa, &c. Nam
    - *Rarò* fit quartana continua.
    - *Quartana* continua intermittẽte deterior eſt.
    - *Reliqua* ut ſuprà in intermittenti.
  - *Quid* fieri debeat, indicãtũ
    - *Cauſa* morbi mediata, q̃ ſui ablationem indicat quod fiet partim
      - *Chirurgia* ſeu uenæ ſectione, ex uena baſilica brachij ſiniſtri, &c.
      - *Victus* ratione ordinata ſecũdum
        - *Qualitatem* cõtrariã, uidelicet leuiter refrigerantem & humectãtem: uel in calido & frigido temperãtem. Quare ſit
          - *Aer* ad
            - *Frigidum* declinans, uel in calido & frig. temperatus.
            - *Humidum* declinans.
          - *Quies* tum
            - *Animi.*
            - *Corporis.*
          - *Fricatio* lenis, in declinationibus.
          - *Somnus* conſueto longior.
          - *Aluus* lubrica.
          - *Cibus*
            - *Hordeatum.*
            - *Ius*
              - *Pulli*
              - *Gallinarum*
              - } Cum lactuca coctũ.
            - *Caro*
              - *Perdicum,*
              - *Auium* montanarum.
              - *Vitulina,* &c.
            - *Ex* oleribus
              - *Spinachia.*
              - *Endiuia,* Lactuca.
              - *Borrago,* &c.
            - *Ex* fructibus
              - *Vua* paſſa.
              - *Amygdala* dulcia.
              - *Mala* aurantia, &c.
          - *Potus*, uinum album, tenue, bene dilutum.
        - *Quantitatem* congruentem. Sic conuenit uictus tenuior ab initio morbi, quia eſt breuior & uehementiorũ accidentium, & plus uirtutem grauans.
        - *Tempus*. Sic in
          - *Principio*
          - *Augmento*
          - *Statu*
          - } Cibandi non ſunt.
          - *Declinatione*, cibandi ſunt ægri.
      - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum A.
    - *Morbus*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Symptomata*. Vide ſuprà in cura tertianæ intermittentis, & continuæ, & cauſonis,

A. Cauſa

A. *Cauſa* mediata ſcilicet atra bilis, medicamentis quoq; tollitur: atq; uel exhibitis ſecundum

- *Qualitatē* contrariā: & uel ipſius humoris
  - *Qualitati*: ſcilicet alterantem, ſeu præparantē, uel concoquentē: cuiuſmodi ſunt ſyrupi humectantes leuiter, & refrigerantes, uel in calido & frigido temperati: atq; uel
    - *Leniores*: ut ſyrupus
      - *Violarum*, Lactucæ
      - *De* borragine
      - *De* bugloſſa
      - *Portulacæ*
      - *De* fumaria
      - *De* acetoſitate citri
      - *Acetoſus*
      - } *Cum* aquis borraginis, bugloſſæ, uiolarum, cichorij, uel endiuiæ, &c.
    - *Fortiores*: ut
      - *Syrupus*
        - *De* fumaria compoſitus
        - *De* epithymo
        - *Acetoſus* compoſ.
        - *Endiuiæ* compoſitus
        - } *Cum* aquis ſuis appropriatis.
      - *Oxymel* compoſitum, &c.
  - *Quantitati*: uidelicet euacuantē per
    - *Aluum*: quorū alia
      - *Leniora*
        - *Potio*: ut ℞. *Caſſiæ* uel diacatholicon ℥.j. cum decoctione mercuriali uel ſero lactis, uel decoct. paſſularum, polypodij & ſene, fiat potus, cui adde ſyrupi roſ. lax. uel de fumaria ʒ.j.
        - *Clyſter* emolliēs: ut
          - ℞. *Maluæ*, biſmaluæ, ana M.j.
          - *Mercurialis* M.ij.
          - *Vuarum* paſſarum ℥.S.
          - *Polypodij* ʒ.ij.
          - *Hordei* M.j. Coquantur uſque ad conſumptionem tertiæ partis, fiat collatura, de qua accipe ℔. j. uel ℥.x. quibus adde mellis roſati ℥.ij.
          - *Olei* chamomillæ ℥.ij. Miſce, & fiat clyſter.
      - *Fortiora*: ut
        - *Bolus*
          - ℞. *Caſſiæ* nouiter extractæ, uel *diacatholiconis* ʒ.vj.
          - *Confectionis* hamech ʒ.ij. S.
          - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
        - *Extractum*
          - *Hellebori* nigri.
          - *Confectionis* hamech.
        - *Pilulæ* de
          - *Lapide* Armeno.
          - *Lazuli.*
          - *Fumo* terræ, &c.
    - *Vrinam*: ut
      - *Brodium* cicerum.
      - *Rad.*
        - *Petroſelini*, Apij.
        - *Fœniculi.*
        - *Aſparagi*, &c.
      - *Semen*
        - *Aniſi.*
        - *Fœniculi.*
- *Quantitatem* debitam: quæ minuenda augendaúe eſt pro uirium ratione, temperaturæ, ætatis, conſuetudinis, temporis, &c.
- *Tempus* commodū. Sic in morbi
  - *Principio*, digeſtiua
  - *Augmento*, &c.
    - *Digeſtiua*
    - *Minoratiua*
  - *Declinatione*
    - *Solutiua* ſeu eradicatiua
    - *Diuretica*
  - } Sunt exhibenda.

B. *Morbus* quoq;, nempe febris, quid fieri debeat, indicat. Is namq; cū ſit intemperies calida & ſicca ſui etiam ablationē ſignificat: quod fiet partim

- *Victus* ratione ſuprà dicta.
- *Medicamentis* exhibitis ſecūdum
  - *Qualitatē*
    - *Manifeſtam*: uidelicet leuiter refrigerantem & humectantem: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumūtur: ut ſunt
        - *Confectio*
          - *Manus* Chriſti perlata.
          - *Diamarg.* frigid.
          - *Diagemmæ.*
          - *Diarrhod.* Abbatis.
          - *Alchermes.*
        - *Conſerua*
          - *Borraginis*, Bugloſſæ, Violarū.
          - *Capillorum* Veneris.
          - *Cichorij*, &c.
        - *Succus* ſeu oleum
          - *Perlarum.*
          - *Corallorum.*
          - *Auri*, &c.
      - *Extrinſec⁹* applicātur
        - Cordi, *Hepati*
        - *Spleni*, Ventriculo
        - *Spinæ*, Carpis, &c.
        - } Vt ſuprà in intermittente.
    - *Occultam*. Vide ſuprà in ſanguinea aduſta.
  - *Quantitatem*: quæ augenda, minuendáue eſt pro uirium, ætatis, temperaturæ, temporis, ratione & morbi uehementia.
  - *Tempus* commodum. Sic medicamenta quæ alterant qualitate
    - *Manifeſta*, omni tempore ſunt exhibenda.
    - *Occulta*, ante acceſsionem, & materia iam digeſta præbenda ſunt, &c.

De Quintanæ & ſextanæ curatione.

Quintana eſt febris ex pituita aduſta, & in melancholiam conuerſa, extra uenas putreſcente, generata: cuius eſt motum facere de quinto in quintum, aut de ſexto in ſextum: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nimirũ
    - *Cordis*: pulſus
      - *Occultus.*
      - *Paruus.*
      - *Spiſſus.*
    - *Stomachi* } Vt ſuprà.
    - *Lienis, &c.* } Vt ſuprà.
  - *Morbi*
    - *Inuaſio* quinto uel ſexto quoq; die.
    - *Vrina in*
      - *Intermiſsione* febris
        - *Diſcolorata.*
        - *Tenuis.*
      - *Acceſsione*, & poſt
        - Colorata.
        - *Spiſſa.*
      - *Augmento*, & ſtatu
        - Colorata.
        - *Mediocris*, uel tendens ad tenuitatem.
    - *Pulſus* in
      - *Paroxyſmo*
        - *Occultus.*
        - *Tardus.*
        - *Rarus.*
      - *Statu*
        - *Occultus.*
        - *Paruus.*
        - *Spiſſus.*
  - *Cauſa*
    - *Immediata*: nempe putredinis extra uaſa
      - *Impedita* tranſpiratio.
      - *Obſtructio.*
      - *Conſtipatio.*
      - *Humorum* craſsities, &c.
    - *Mediata*, ſcilicet pituitæ aduſtæ, & in melancholiam conuerſæ: ut ſuprà, &c.
- *Curatio* ſuis abſoluitur indicationib. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicant accidentium uarietas & magnitudo. Quoniam ſi in quintana
    - *Accidẽs* aliquod periculoſum apparuerit, } *Lethale eſt*
    - *Humida* alui excretio ſuperuenerit, } *Lethale eſt*
    - *Syncope*, *Spaſmus*, *Singultus*, *Anxietas*, *Sudor* circa *Collum*, *Frontem*, *Caput* } *Acciderit*, } *Lethale eſt*
    - *Septima* eſt prolixior, non mortalis, & generatur ex pituita acida.
    - *Nouena* diuturnior ea, ſed non lethalis, & fit ex acida pituita.
  - *Quid* fieri debeat, indicatum
    - *Cauſa* morbi mediata, q̃ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* contrariam: uidelicet leuiter calefacientẽm, attenuantem, incidentem, &c. ut ſuprà in quartana pituitoſa.
        - *Quantitatem* debitam } *Vt* ſuprà in cura quartanæ pituitoſæ.
        - *Tempus* commodum } *Vt* ſuprà in cura quartanæ pituitoſæ.
      - *Medicamentis* cõtrarijs: & uel ipſiushu moris
        - *Qualitati*: Sic digeſtiua ſint attenuantia, incidentia, ut ſuprà in cura quartanæ pituitoſæ.
        - *Quantitati*: ſic ſint
          - *Solutiua* primo leuiora, deinde fortiora } *Vt* ſuprà in cura quartanę pituitoſæ.
          - *Vrinam* cientia, euacuata iam materia & digeſta, &c. } *Vt* ſuprà in cura quartanę pituitoſæ.
    - *Morbus*, ſcilicet febris. Vide ſuprà in cura quartanæ pituitoſæ.
    - *Symptomata* ſuperuenientia. Vide ſuprà in curatione tertianæ intermittentis, & continuæ, & cauſonis, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0364-9
DFG

De Synochæ non putridæ curatione.

Synocha eſt febris cõtinua nullas exacerbationes habens à ſanguine nõ putreſcẽte, ſed inflammato, intra uenas accenſa: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet
    - *Corporis* totius
      - *Ardor.*
      - *Calor, &c.*
    - *Cordis* potiſsimùm: pulſus
      - *Magnus.*
      - *Plenus.*
      - *Velox.*
      - *Frequens.*
      - *Ordinatus.*
  - Morbi ſcilicet febris
    - *Vrina*
      - *Rubra.*
      - *Subrubra.*
      - *Rubicunda*, uel ſubrubicunda.
      - *Spiſſa.*
      - *Clara.*
      - *Cum* ſedimento laudabili, & maximè in principio morbi, &c.
    - *Sputum* ſanguinolentum.
    - *Sudor* fœtidus, ut hircorum eſt.
    - *Fluxus* ſanguinis narium.
    - *Puſtulæ* uel maculæ rubræ.
    - *Calor* febrilis non multum mordax, ſed uaporoſus.
    - *Rubedo* faciei, oculorum & totius corporis.
    - *Tumor* uenarum in temporibus, & toto.
    - *Oculorum* obtenebratio.
    - *Pulſus*
      - *Magnus.*
      - *Plenus.*
      - *Non* multum diuerſus.
      - *Velox.*
      - *Frequens.*
      - *Ordinatus.*
    - *Dolor* capitis, temporum, grauis, ſpatularum & dorſi, &c.
    - *Nullus* rigor.
    - *Grauitas* totius, & laſsitudo.
    - *Somnus* profundior ſolito, &c.
  - *Cauſa*
    - *Immediata*: nempe obſtructionis
      - *Prohibita* ſanguinis tranſpiratio.
      - *Cutis* denſatio ſeu conſtipatio.
      - *Contractus* rerum aſtringentium.
      - *Durities.*
      - *Humorum* lentor, &c.
    - *Mediata*: ſcilicet ſanguinis copioſi
      - *Victus* ratio opipara.
      - *Adoleſcentia.*
      - *Temperamentum* calidũ & humidum.
      - *Euacuatio* aliqua intermiſſa.
      - *Ver, &c.*
- *Curatio*, ſuis indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat cauſa morbi, ſymptomatũ uarietas & magnitudo. Nam
    - *Synocha* ex toto genere ſalutaris eſt, niſi error in ea accidat, quarto namq; uel quinto die terminatur uel ſeptimo, &c.
    - *In* ſynocha urina, quanto intenſior, eo breuior ægritudo.
    - *Spiratio* facilis, bonus anhelitus, ſalubre eſt.
    - *Vrina* intenſa abſq; hypoſtaſi, ſed cruda, longum morbum ſignificat.
    - *Signa* digeſtionis in quarto apparentia, in ſeptimo criſis erit.
    - *Lachrymæ* inuoluntariæ, pulſuum debilitas, urina liuida uel nigra, uel ſubcitrina, periculum denotat, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi
      - *Mediata.* Vide in ſequentibus ☞.
      - *Immediata*: uidelicet obſtructio, quę ſui ablationẽ indicat. Quare ſi fuerit cutis obſtructa à — *Vtendum erit.*
        - *Frigore*, calidis laxantibus.
        - *Aſtringentibus*, relaxãtibus & humectantibus.
        - *Copia* humorum, uacuatione.
        - *Humorum* craſsitie, attenuantibus.
        - *Humorum* lentore, &c. abſtergentibus.
    - *Morbus*: uidelicet febris, quæ refrigerantibus & humectantibus, tum cibis, tum medicamentis auferenda eſt: ut iam dictum eſt.
    - *Symptomata*, Vide ſuprà in cura tertianæ intermittentis & continuæ, & cauſonis, &c.

- ✝ *Cauſa* morbi mediata, uidelicet ſanguinis copia, quæ ſui ablationē indicat: quod fiet partim
  - *Chirurgia* adminiſtrata ſecundum
    - *Qualitatem* decentem. Sic itaque uena baſilica uel medianà brachij dextri, ſi ſanguis ſolùm quantitate peccet: ſi uerò cum quantitate acuitas magna ſit brachij ſiniſtri, propter cordis feruorem incidenda uena eſt. Quod ſi propter ætatē aut ægri mollitiem, aut alia huiuſmodi fieri non poſsit, cucurbitulæ cum ſcarificatu ſpatulis, aut natibus ſunt affixendę, aut fluxus ſanguinis narium, aut hæmorrhoides, aut menſtrua prouocanda, &c.
    - *Quantitatem* debitam. Sic uſque ad animi deliquium ſanguis detrahendus, ſi ægri uires conſtent: ſin minus, per uices diſtribuenda eſt.
    - *Tempus* commodum. Sic phlebotomia, quò citius fiat, eo melius eſt: unde quacunque medicus ægro occurrat, eam aggredi poterit, excepto morbi ſtatu, in quo uenæ ſectio fieri non debet.
  - *Victus* ratione ordinata ſecūdum
    - *Qualitatem* cōtrariam: uidelicet refrigerantem. Quare
      - *Aer* ad frigidum declinet.
      - *Somnus* conſueto longior ſit.
      - *Quies* { *Animi*, *Corporis* } Habeatur.
      - *Aluus* ſit lubrica, natura, uel molli clyſteri.
      - *Cibus*
        - *Ptiſana* hordei.
        - *Ius* pulli, cum lactuca coctū.
        - { *Prunæ*, *Poma* acida } Cocta.
        - *Lactuca*, &c.
      - *Potus*
        - *Aqua* hordei cum ſyrupo uiolaceo.
        - *Aqua* cocta cum ſaccharo.
    - *Quantitatem* debitam. Quare cum hic morbus ſit acutus, in ipſius
      - *Principio*, augmento — *Victu* utendum erit — *Tenuiſsimo*.
      - *Statu* — *Victu* utendum erit — *Tenuiſsimo* exquiſitè.
      - *Declinatione* — *Victu* utendum erit — *Copioſiore*, &c.
    - *Tempus* commodū. Sic in morbi
      - *Principiò* ptiſana, uel ius gallinarum, in quo lactuca fuerit cocta, utendum erit.
      - *Statu*, ſola aqua hordei, &c. præbenda: uel aqua frigida copioſiſsima.
      - *Declinatione*
        - *Aqua* frigida multa bibenda.
        - *Vinum* etiam dilutum exhibendum.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecūdum
    - *Qualitatem* contrariā: & uel ſanguinis
      - *Qualitati*: nempe refrigerantē & humectantem: cuiuſmodi ſunt
        - { *Syrupus* uiolatus, *Iulepus* uiolatus, *Oxyſacchara* ſimplex, *Syrupus* acetoſus, *Syrupus* de endiuia, *Oxymel* ſimplex } *Cum* aqua hordei aut ſtillatitia appropriata, cui aliquot guttæ olei calchantini fuerint permixtæ.
      - *Quantitati* Itaq; cum nullum medicamentum ſit, quod ſanguinem trahat, neq; alia ſit uia, qua ſubitò ſanguinem redundantem in corpore noſtro extrahere ualeamus, ſufficiet nobis uenæ ſectio, quæ ſubitò facienda, ne febris ex inflammatione ſanguinis in putridam uertatur. Verùm ſi cognoſcamus febrem poſſe protrahi uſq; ad diem ſeptimum, uel in putridam conuerti, tunc medicamentis ſeroſa & bilioſa, purgantibus, utendum erit, quæ citra calefactionem & humorum conturbationem aluum laxare poſſunt: cuiuſmodi ſunt
        - *Caſsia*.
        - *Manna*.
        - *Infuſio* rhabarbari in aqua endiuiæ.
        - *Triphera* perſica.
        - *Diacatholicum*.
        - *Syrupus* roſatus laxatiuus.
        - *Syrupus* ex pluribus infuſionibus uiolarum.
        - *Decoctum* pulpæ ſebeſten, & tamarindorum, &c.
    - *Quantitatem* decentem, quæ augenda, minuendáue eſt pro uirium, ætatis, cōplexionis & temporis ratione.
    - *Tempus* aptum. Sic conferunt in morbi
      - *Principio*, augmento
        - *Alterantia*.
        - *Minorantia*, ante & poſt uenæ ſectionem.
      - *Statu*, alterantia tantùm, & aqua frigida copioſè ſumpta maximè cum coctionis ſigna manifeſtè apparuerint, & magis in declinationis initio.
      - *Declinatione*
        - *Solutiua*, ſi opus fuerit.
        - *Aqua* gelida in magna quantitate ſumpta.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0366-1
DFG

De Synochæ putridæ curatione.

Synocha, eſt febris continua, nullas exacerbationes habẽs, à ſanguine putrefacto intra uenas, accenſa: & eſt triplex, uidelicet epacmaſtica, homotena, & paracmaſtica. Epacmaſtica cõtinuè augendo procedit: quoniã quod putreſcit, maius eſt, quàm quod reſoluitur. Paracmaſtica continuè declinando procedit: quoniam maior eſt reſolutio, quàm putredo. Homotena, à principio uſq; ad finem in uno permanet ſtatu: quia putredo & reſolutio ſunt æqualia, &c. Huius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet
    - *Corporis* totius { *Ardor*, *Calor* } *Totius*.
    - *Cordis* potiſsimum, &c. Pulſus
      - *Inordinatus*.
      - *Magnus*.
      - *Velox*.
      - *Frequens*, &c.
  - *Morbi*: ſcilicet febris
    - *Vrina*
      - *Rubicunda* uel ſubrubicunda.
      - *Spiſſa* cum liuiditate, & fœtore.
    - *Egeſtiones* fœtidæ.
    - *Calor* ad tactum mordicatiuus.
    - *Oris* amaritudo.
    - *Pulſus*
      - *Inordinatus*.
      - *Magnus*.
      - *Velox*.
      - *Frequens*.
      - *In* ſyſtole maior, &c.
    - *Dolor* capitis intenſior.
    - *Grauedo* maior.
    - *Vigiliæ*.
    - *Mentis* alienatio.
    - *Inquietudo*.
    - *Triſtitia*.
  - *Cauſa*
    - *Immediatæ*: nempe putredinis obſtructio in poris
      - *Venarum*.
      - *Arteriarum*.
    - *Mediatæ*: ſcilicet ſanguinis putreſcentis
      - *Victus* ratio, liberatior.
      - *Aetas* florens.
      - *Euacuatio* ſanguinis retenta.
      - *Ver*, &c.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat morbi ſpecies, morbi cauſa, & ſymptomatum tum qualitas, tum quantitas. Nam
    - *In* epacmaſtica timor eſt mortis, ideo alijs deterior eſt.
    - *In* paracmaſtica eſt ſpes ſalutis.
    - *Homotena* medio modo ſe habet.
    - *Lethale eſt*:
      - *Difficultas* ſermonis cum profunditate ſomni
      - *Apoſtema* gutturis, columellæ, aut amygdalarum
      - *Syncope*
      - *Alienatio*
      - *Curſus* lachrymarum
      - *Variolæ* liuidæ, uiolaceæ acutæ
      - *Inquietudo*
      - *Ventris* inflatio
      - *Puſtulæ*, nigræ aut liuidæ
    - *Signa* concoctionis in urina, apparentia, ſalubre eſt.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi
      - *Mediata*, quæ ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
        - *Chirurgia* ſeu uenæ ſectione, ut ſuprà dictum, niſi quod in hac minor copia ſanguinis detrahenda ſit, &c.
        - *Victus* ratione ſuprà dicta in ſynocha nõ putrida.
        - *Medicamentis* ſuprà nominatis.
      - *Immediata*, uidelicet obſtructio, quæ ſui ablationem indicat, ut in ſynocha dictum.
    - *Morbus*, nempe intemperies calida & ſicca, quæ corrigenda per contraria, ut dictum eſt ſuprà.
    - *Symptomata* ſuperuenientia. Vide ſuprà in cura tertianæ continuæ, & intermittentis, & cauſonis.

De Curatione febris peſtilentialis.

Febris peſtilentialis eſt morbus epidemialis, p̄nicioſus & cōtagioſus, ex humorib. putreſcentibus & ebullientibus factus, cum carbunculo externo, & cum inflāmatione interna, &c. Huius,

- *Dignotio*
  - *Morbi* ſcilicet peſtis, ab
    - *Partis* malè affectæ: atq; potiſsimum
      - *Cordis*
        - *Palpitatio* eius.
        - *Syncope*.
        - *Pulſus* aliàs
          - *Naturalis*.
          - *Frequens*, Paruus.
          - *Vehemens*, Vndoſus.
      - *Pulmonis*
        - *Spirandi* difficultas.
        - *Spiratio* magna.
      - *Cerebri*
        - *Somnus* interdum profundus.
        - *Mentis* ſtupor.
        - *Delirium* & uigiliæ nonnunquam.
      - *Ventriculi*, &c.
        - *Morſus* oris uentriculi.
        - *Appetitus* proſtratus.
        - *Nauſea*, &c.
    - *Actionibus*
      - *Animalibus*
        - *Delirium*, *Vigiliæ*, *Somnus* — *Interdum*.
        - *Inquietudo*, &c.
      - *Vitalibus*
        - *Pulſus*
          - *Naturalis*, *Paruus*, Frequens, *Vehemens*, Vndoſus — *Interdum*.
        - *Magna* & ſubita uirium imbecillitas.
        - *Syncope*.
        - *Spiratio* magna, in qua thorax plurimum attollitur.
      - *Naturalibus*
        - *Vomitus*, *Alui* fluor — *Nonnunquam*.
        - *Appetentia* deiecta, *Nauſea*.
        - *Faſtidium*, Sitis magna, &c.
    - *Excrementis*
      - *Vrinæ*
        - *Naturales*, *Aquoſæ*, Bilioſæ, *Nigræ* — *Interdum*.
      - *Alui*
        - *Craſſa*, Fœtida.
        - *Spumoſa*, Pinguia.
        - *Multa* bile tincta.
    - *Accidentibus* proprijs
      - *Calor* in partibus internis maximus, in externis uerò nulla caliditas inſignis.
      - *Febricula*, Anxietas.
      - *Lingua* arida & ſcabra.
      - *Hypochondriorum* tenſio.
      - *Bubones*, Carbunculi.
      - *Exanthemata* nigra & liuida in toto corpore.
      - *Capitis* dolor, Conuulſio, &c.
  - *Cauſa*
    - *Externæ*
      - *Proximæ*: ſcilicet aeris corrupti, infecti, ſeu putrefacti
        - *Flatus* auſtrini & maritimi.
        - *Conſtitutio* aeris calida & humida.
        - *Annus* magna ex parte autumnalis, hoc eſt, quādo modò calor, modò frigus eſt.
        - *Cælum* nebuloſum.
        - *Loca* occluſa ac minimè perflata.
        - *Prouentus* magnus animalium, ex corruptione genitorum.
        - *Coniunctiones* planetarum in Saturno.
        - *Ignes*, ſtellæ, cometæ in aere uolitantes.
        - *Cædes* hominum.
        - *Aquæ* ſtagnantes & putridæ, &c.
      - *Remotæ* — *Præceſsit*.
        - *Fames* longa
        - *Crapula* multa
        - *Vita* ocioſa, Bella
        - *Alimenta* praua, & mali ſucci
        - *Annonæ* caritas
        - *Curæ*, triſtitiæ, timores
        - *Caliditas* & ſiccitas maxima
    - *Internæ*
      - *Mediatæ*: uidelicet Humoris putreſcentis & ebullientis
        - *Simplicis*
          - *Sanguinis*
            - *Aetas*
              - *Adoleſcentia*.
              - *Puerilis*.
            - *Complexio* calida & humida.
            - *Somnus* interdum.
            - *Exanthemata* rubra in toto corpore.
            - *Bubones*, &c.
          - *Bilis*
            - *Vigiliæ*, Sitis ingens, Lingua arida.
            - *Ardor* maximus, Complexio calida & ſicca.
            - *Exanthemata* flaua, Bubones, &c.
          - *Pituitæ*
            - *Somnus* profundus & diuturnus.
            - *Complexio* frigida & humida, Aetas ſenilis.
            - *Puſtulæ* albæ, Bubones, &c.
          - *Melancholiæ*
            - *Aetas* iuuenilis.
            - *Complexio* frig. & ſicca.
            - *Tempus* anni autumnale.
            - *Exanthemata* nigra ſeu liuida.
            - *Carbunculi*, &c.
        - *Mixti*.
      - *Immediatæ* ſeu proximæ: nempe uaporis putridi ueneno ſi, ab aere putrefacto attracti, &c.
- *Præſeruatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.
- *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum G.

- **A.** *Præſeruatio;* ſuis indicationibus perficitur. Quare q̃d ſit agendũ, indicat cauſa morbi
  - *Externa:* nempe aer corruptus, qui ſui correctionẽ indicat. Nã ſi fuerit infectus ab
    - *Halitu* ſeu uapore
      - *Cadauerum,* ſunt ea aut
        - *Cremanda.*
        - *Sepelienda.*
      - *Terræ* peſtifero: omnino præcludenda ei uia eſt.
      - *Aquarum* putridarum, igne multo corrigendus eſt aer.
      - *Stercorum,* ſunt ea auferenda, atq; loca mundanda, &c.
    - *Aere* peſtifero, ſeu turbido, nebuloſo, meridionali & maritimo, cõtemperandus erit aut
      - *Mutatione* loci. Siquidem optimum atq; tutiſsimum remedium eſt commutare ſolum, & in ſalubre ſecedere, &c.
      - *Alteratione,* facta aut ab
        - *Ignibus* multis. Extruendi autem ignes, qua parte uenti importantur, & priuatim domi. Salubrior uerò ignis futurus eſt contecta lauro, iunipero, roriſmarino, radice ireos, cyperi, &c. & herbis odoratis.
        - *Medicamentis* odoratis: ut ſunt
          - *Suffumigia*
            - *Frigidiora,* atq; tempore æſtiuo conuenientiora: atq; uel pretij
              - *Maioris:* ut
                - ℞. *Santali* rubri, citrini, roſarum rubrarum.
                - *Fol.* myrthi, cort. granatorũ, caryophillorum.
                - *Croci,* cort. citri, caphuræ, ana ℈ j.
                - *Muſci* diſſoluti in aqua roſarum g. v.
                - *Ladani* ℥ S.
                - *Terebinthinæ* lotæ multoties in aqua roſ. ℥. S. fiant trochiſci pro fumis.
              - *Minoris:* ut
                - *Trochiſci* de caphura.
                - *Lignum* citoniorum, &c.
            - *Calidiora,* atq; tempore hyberno aptiora: & uel
              - *Pratioſiora,* ſunt duo: quorum
                - *Alterũ*
                  - ℞. *Aſſæ* dulcis, *Styracis* calamitæ — *Ana* ʒ. ij.
                  - *Ligni* aloes ʒ. iij. Ireos ʒ. j. S.
                  - *Muſci* g. v. Sacchari ʒ. iij.
                  - Cum aqua roſarũ, fiant trochiſci.
                - *Alterum*
                  - ℞. *Ladani,* ſandaracæ, ana ℥. S.
                  - *Terebinthinæ,* maſticis, olibani, ana ʒ. ij.
                  - *Caryophillorum,* macis.
                  - *Croci,* granæ tinctorum, ana ʒ. S.
                  - *Galliæ* moſchatæ.
                  - *Aſari,* cyperi, been albi & rubri, *Calami* aromatici, cort. citri — *Ana* ʒ. j.
                  - Cum piſtillo calido fiant trochiſci.
              - *Viliora:* ut
                - *Thus,* Sandaraca.
                - *Lignum* iuniperi.
                - *Styrax* calamita
                - *Trochiſci* de
                  - *Gallia* moſchata.
                  - *Alipta* moſchata.
          - *Odorabilia:* & uel
            - *Per cubicula*
              - *Frigidiora* atq; æſtate uſitatiora: ut
                - *Aqua* roſarum cum aceto & ſantalis.
                - *Decoctio* nenupharis, roſarum cum aceto.
                - *Flores*
                  - *Roſarum.*
                  - *Nenupharis.*
                  - *Violarum.*
                - *Folia* ſalicis, uitis, quercus, &c.
              - *Calidiora,* atq; hyeme meliora: ut
                - *Cortices*
                  - *Mali* citri.
                  - *Arantiorum.*
                - *Ocimum.*
                - *Maiorana,* uel aqua.
                - *Meliſſa,* Pulegium.
                - *Folia* citri.
                - *Lauendulæ* aqua, &c.
            - *Sparſa*
              - *Supra* ueſtes: & uel
                - *Aqua*
                  - *Calidior:* ut
                    - ℞. *Iridis* florentinæ, *Zedoariæ*, *Spicenardi* — *Ana* ℥. ij.
                    - *Styracis,* maſticis, cinnamomi.
                    - *Nucis* moſch. caryophillorum, ana ℥ S.
                    - *Baccarum* iuniperi ʒ. iij. been, ambræ.
                    - *Muſci* ana ℈. j. oĩa ex uino odorato deſtillentur.
                  - *Frigidior:* ut
                    - ℞. *Aquæ* roſ. ℔. iiij. aceti optimi ℔. j.
                    - *Roſ.* rub. M. j. S. ſantalorum omnium, ana ʒ. j.
                    - *Caphuræ* ʒ. S. muſci g. vij.
                    - *Spec.* diambræ, ireos ana ℥. j. omnia in mortario teruntur exceptis ſpeciebus diambræ, muſci & caphuræ, ac diſſolutis in aqua roſacea, adduntur ſpecies & muſcus: impoſita alembico cœco, digerũtur per dies nouem in fimo equino, poſtea diſtillantur.
                - *Puluis:* ut
                  - ℞. *Roſarum* rub. Violarum ana ℥ j.
                  - *Cort.* citri, myrtorum.
                  - *Xyloaloes,* ſant. citrini ana ℥. j.
                  - *Caphuræ,* ambræ ana ℈. S.
                  - *Muſci,* been ana g. v.
                  - Fiat puluis, cui adde aquæ roſarum q. ſ. qua ueſtes irrorentur.
            - *Geſta,* Vide in ſequentibus ſignum B.
  - *Interna,* Vide in ſequentibus ſignum C.

B, *Medicamen-*

- **B.** *Medicamenta odorabilia geſtata,in*
  - *Manu*
    - *Tota*: & uel
      - *Frigidiora*:ut
        - *Spongia* ſeu pannus linteus in aqua roſarum & aceto intinctus,naribusq; ſępè admotus.
        - *Pomum*
          - ℞. *Karabe* ʒ.ij.roſarum ʒ.j.
          - *Coralliorum* rub.ʒ.j.
          - *Florum* nenupharis ʒ.j.S.
          - *Boli* armeni ʒ.j.S.ſtyracis calamitæ ʒ.j.ligni aloes ℈.ij.maſticis ʒ.j.ladani ʒ.ij. ambræ,muſci, ana g.ij. puluerizanda pulueriżentur, & cum piſtillo calido formentur poma duo.
      - *Calidiora*:ut
        - *Spongia* ſeu pannus linteus,in aceto,in quo zedoaria & caryophilli fuerint macerata, intinctus,naribusq; frequenter admotus.
        - *Pomum* ambræ
          - ℞. *Ladani* ℥.S.ſtyracis calamitæ ʒ.ij.maſticis ʒ.ij.
          - *Cariophillorum*,nucis moſchatæ,croci,granæ tinctorum,ceræ albæ.
          - *Ligni* aloes,ana ℈.j.ambræ ℈.S. muſci in aqua bugloſſæ uel uino odorato diſſoluti g.v.cum piſtillo calido formetur pomum.
    - *Parte*, nempe digitis:ut
      - *Hiacinthus*, *Smaragdus*, *Carbunculus*, *Saphyrus* — *Annulo* geſtatus,ita tamen,ut interior pars annuli ſit excauata,ut lapis carnem tangere poſsit.
  - *Ore*: & uel
    - *Calidiora*: ut
      - *Theriaca*, *Mithridatum* — *Quo* dentes ante egreſſum domus fricentur.
      - *Angelica*,Zedoaria,&c.
    - *Frigidiora*: ut
      - *Carabe.*
      - *Santali.*
      - *Pilulæ* paratæ ex
        - *Bolo* armeno,Terra ſigillata.
        - *Tragacantho.*
        - *Syrupo* acetoſitatis citri,&c.

- **C.** *Quid* ſit agendum indicat etiam cauſa interna: uidelicet humores
  - *Probi.* Vide ſignum D.
  - *Vitioſi*, q ſui ablationem indicāt: quod fi. et partim
    - *Chirurgia*.Nam ſi ſanguis abundet,ætas, anni tempus & reliqua non prohibeat, uena baſilica dextra uel media,in æſtate,in hyeme uerò ſiniſtra incidenda eſt. Sanguis autem pro ratione ætatis, uirium, anni tempore,&c,detrahendus eſt.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam:& uel humoris
        - *Qualitati*,uidelicet alterantem ſeu præparantem,uel concoquentē, & quidem materiam
          - *Bilioſam*: cuiuſmodi eſt digeſtiuum tale:
            - ℞. *Cichorij*, *Endiuiæ*, *Acetoſæ* — *Ana* M.j.
            - *Flor*.roſarum,bugloſſæ,uiolarum,ana P.j.
            - *Sem*.cichorij,lact.melonum,ana ʒ.j.
            - *Rad*.cichorij ℥.ij.
            - *Vuarum* paſſarum ℥.S.
            - *Santali* albi,rubri,ana ℥.S.
            - Coquantur ſ.a. fiatq; potio cum ſaccharo, aromatizetur ſpec.triaſandali,&c.
          - *Pituitoſam*: & etiam mixtam: ut
            - ℞. *Rad*.Fœniculi.apij,petros,ruſci,aſparagi,ana ℥.S.
            - *Hyſſopi*,Meliſſæ, *Capill*.Ven., *Scolopendrij* — *Ana* M.j.
            - *Sem*.endiuiæ,portulacæ,ana ʒ.j.S.
            - *Glycyrrhizæ* ℥.S.
            - *Santali* albi,rubri ana ℥.S.
            - *Sacchari* ℔.j.fiat ſyrupus,acetoſetur aceto uini,aromatizetur ligno aloes,caryophillis,nuce moſchata,&c.
        - *Quantitati* nēpe
          - *Sanguinis*:medicamento non euacuatur,ſed uenæ ſectione,ut ſuprà dictum eſt.
          - *Bilis*:quæ euacuanda aut
            - *Caßia*,tamarindis.
            - *Manna.*
            - *Syrupo* roſ.laxatiuo.
            - *Rhabarbaro*,uel extracto eius.
            - *Electuario* de ſucco roſarum.
            - *Diacatholicone.*
            - *Electuario* roſ.Meſuæ,&c,additis cordialibus,&c.
          - *Pituitæ*: quæ purganda aut
            - *Agarico.*
            - *Turpeto.*
            - *Sem*. carthami.
            - *Benedicta* laxatiua.
            - *Elect*.Indo,&c.additis cordialibus,& correctionis.
          - *Melancholiæ*: quæ euacuanda eſt,aut
            - *Sena.*
            - *Myrobolanis* Indis.
            - *Epithimo.*
            - *Lapide*
              - *Armeno.*
              - *Zazuli.*
            - *Pilulis* de fumo terræ.
            - *Confectione* hamech, additis correctionis & cordialibus appropriatis.
      - *Quantitatem* congruam,quę augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis,temporis anni,regionis,uirium,&c.
      - *Tempus* cōmodum.Sic dentur
        - *Lenitiua* hora una ante cœnam uel prandium,uacuo uentriculo.
        - *Solutiua* iu aurora ſtomacho ieiuno,&c.

D. Quid

D. *Quid* ſit agendum indicat etiam cauſa interna: uidelicet humores probi, tũ in qualitate, tum quantitate, qui ſui conſeruationẽ indicant, ne inficiãtur & putreſcant: quod fiet partim

- *Victus* ratione, inſtituta ſecundum debitam
  - *Qualitatem*: hoc eſt, quæ excrementis uacet putredinemq; arceat. Quare ſit
    - *Aer* aquilonaris.
    - *Locus*
      - *Non* decliuis.
      - *Non* uaporoſus, aut paluſtris.
      - *In* ſublimi poſitus.
      - *Ad* aquilonem ſpectans, & maximè feneſtræ.
    - *Somnus* pro conſuetudine mediocris.
    - *Exercitatio* domi ſit pro cõſuetudine, uel in uicinis hortis, cœlo bene puro, tempore matutino, & longè à cibo, neq; ſuſpectus ſit exercitij locus, non decliuis, non uaporoſus aut paluſtris, ut antea dictum, ſed ſublimis.
    - *Inanitio* ac repletio mediocris. Vnde
      - *Declinanda* plenitudo eſt.
      - *Aluus* quotidie reddenda eſt, natura, uel ſuppoſitorio, &c.
      - *Primæ* uenæ ſingulis hebdomadis leui pharmaco purgãdæ ſunt: uidelicet aut
        - *Manna.*
        - *Caßia.*
        - *Tamarindorum* ac prunorum decocto.
        - *Pilulis*
          - *Communibus* ſiue peſtilentialibus.
          - *Ruffi.*
      - *Venus* raro exercenda eſt.
    - *Animus* tranquillus, lætus, &c.
    - Cibus cõcoctu facilis, nõ excremẽtoſus, non putredini obnoxius. Vnde conuenient
      - *Panis*
        - *Ex* ſimila frumenti uel tritici electi, nõ ueteſti, non putridi, non ualloſi, non nati tempore peſtis, à puluere optimè mundificati, triturati in molendino aquæ liberæ, non ualloſæ, non lacunalis.
        - *Coctus*, *Fermentatus*, *Salitus* — *Decenter* ac debite.
        - *Vnius* diei uſq; ad quatuor ad plus.
        - *Ex* aqua fontana confectus, &c.
      - *Caro*
        - *Phaſianorum*, *Perdicum*, *Caporum*, *Pullorum*, *Turdorum*, *Coturnicum*, *Turturum*, *Alaudarum*, *Vitulina*, *Vervecina*, &c. — Condita uel cũ
          - *Omphacio.*
          - *Acetoſa.*
          - *Succo*
            - *Granatorum.*
            - *Limonum.*
            - *Aurantiorum.*
          - *Aceto*, &c.
      - *Oua* ſorbilia.
      - *Ius*
        - *Cicerum.*, *Carnium*, *Piſorum.* cum
          - *Hordeo.*
          - *Oriza.*
      - *Piſces* ſaxatilles, & ſquamoſi, conditi cum
        - *Aceto* uel ſucco arantiorũ tempore æſtiuo.
        - *Pipere*, cariophillis cinnamomo in hyeme.
      - *Ex* oleribus
        - *Acetoſa*, Borrago, *Bugloſſa*, *Endiuia*, *Lactuca*, *Spinachia* — *In* æſtate.
        - *Petroſelinum*, *Roriſmarinum*, *Saluia*, *Maiorana*, *Satureia* — *In* hyeme.
      - *Ex* radicibus napi, petroſelini, &c.
      - *Ex* fructibus
        - *Mala* granata, aurantia.
        - *Citranguli.*
        - *Limones.*
        - *Cappares* ex aceto.
        - *Paſſulæ.*
        - *Vuæ*, Ficus.
        - *Ceraſa*, Pruna, &c.
    - *Potus*
      - *Vinum*
        - *Album.*
        - *Tenue.*
        - *Non* uetus, & potens.
        - *Non* nouum.
        - *Non* dulce, &c.
      - *Aqua* hordei, cum cinnamomo & cariophillis cocta, præſertim tempore æſtiuo, & natura bilioſa, &c.
  - *Quantitatem*. Sit itaq; mediocris. Quoniam fames, ſitis, omniſq; in continentia fugiendã eſt.
- *Medicamentis*, Vide in ſequentibus ſignum E.

- E. *Conſeruantur* quoq; humores à corruptione medicamentis exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* contrariã: uidelicet putredini & ueneno reſiſtentẽ, & confortantem cor ipſum. Horum autem alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: & uel
      - *Simplicia*: ut
        - *Baccæ* iuniperi
        - *Folia* rutæ
        - *Saluia*, Abſynthium
        - *Angelica*, Gentiana
        - *Zedoaria*, Imperatoria
        - *Radix* enulæ
        - *Pimpinella*, Dictamnus
        - *Nux* excorticata
        - *Allium*, &c.
        - *Hæc* etiam macerari poterunt aceto uel uino adorato: acetum uerò uel uinum bibi, & ex iiſdem facies & manus ablui: macerata materia linteolo raro includi, geſtariq; manibus, ac ſæpè naribus admoueri
      - *Mixta*: & uel in forma
        - *Fluida*: cuiuſmodi ſunt aquę pręparatæ modo uel
          - *Craſſo*: ut
            - *Liquor* talis
              - ℞. *Theriacæ* ueteris ʒ.j. includatur in cæpa prius cauata: coquatur cæpa in cineribus calidis. Cocta inijciatur in uini granatorum aut berberorum ℥.iiij. fiatq; expreſsio fortis, bibaturq;.
            - *Succus*
              - *Aloedarius.*
              - *Ex* baccis iuniperi.
            - *Syrupus*
              - *De* acetoſitate citri.
              - *Limonum*, &c.
          - *Subtili*, ſeu chymico: ut aqua ſtillatitia
            - *Prima*: ℞. *Chelidoniæ* cum radicibus lotis M. iij. S. rutæ M. j. ſcordij M. ij. Diptamni cretici, cardui benedicti, ana M. j. zedoariæ, angelicæ, ana ʒ iij cort. mali citri, limonum, ana ʒ. ij. S. florum tunicæ, roſarum, ana ʒ. ij. cinnamomi ʒ. ij. S. cariophillorum ʒ. ij. Incidenda incidantur, & triduum macerentur in ℔. iij. uini ſublimati, uini cretici, aceti florum tunicæ, ana ℔. S. tandẽ lento igne per balneum diſtillantur, cui adde theriacæ Alex. ℥. iij. mithridatij ℥. j. S. caphuræ ℈. ij. trochiſcorum de uipera ʒ j. macis ʒ. j. cinnamomi ʒ. iij. cariophil. ʒ. ij. S. Conſeruæ florum tunicæ ℥. ij. cardui benedicti ℥. j. ſpec. liberantis ℈. v. raſuræ unicornis, uel cerui ʒ j. S. Macerentur in priore diſtillatione per biduũ, & lentiſsimo igne diſtillẽtur bis uel ter per balneũ Marię, &c. de qua ſumãtur guttæ 4. uel quinq; mane.
            - *Altera*: ℞. *Imperatoriæ*, angelicę, carlinæ, ualerianæ, tormentillę, zedoariæ, ireos, pimpinellæ, enulæ, diptamni, ana ℥. S. cinnamomi ℥. j. S. ſaluiæ, rutæ, agrimonij, cardui benedicti, betonicæ, ſcabioſæ, acetoſæ, ana M. S. Omnia, minutatim inciſa macerentur in uino generoſo per biduum, deinde ferueſcant ad ignem, in fictili uaſe uitreato bene operto lutoq; obducto ad horam unam: poſtea per linteum pannum ſenſim percoletur decoctum, & diſtilletur. de hac quotidie ſumantur guttæ quatuor aut quinq;.
            - *Tertia*: ℞. *Tormentillæ* ℔. j. rad. enulæ ℥. iij rad. berberorum & betonicæ, dictamni, ana ℔. S. acetoſæ ℥ xx. ſem. acetoſæ ℥ iij. Flor. borraginis, bugloſſæ, roſarum rub. ana ℔. j. Pimpinellæ, ſcabioſæ, ana ℔. S. Succi limonum ℔. j. theriacæ Alex. ℔. S. Aquæ uitæ rectificatæ ℥. x. ſantalorum, ſpodij, been albi, rubri, margaritarum, in ſucco limonum diſſolutarum, ana ℥. j. S. oſsis de corde cerui ℥. j. raſuræ eboris ℥. S. croci ʒ. iij. caphuræ ʒ. ij. fol. auri tritorũ ℥. S. macerentur oĩa in uaſe benè clauſo per xv. dies in fimo equino, poſtea ter diſtillẽtur. Detur mane cochlear unũ.
            - *Quarta*: ℞. *Rad.* angelicæ, carlinæ, gentianæ, tormentillæ, zedoariæ, genitalis ceruini, ana ℥ ij. ſantal. omnium, ana ℥. j. theriacę optimæ, mithridatij, ana ℥. iij. caphuræ ℈. ij. muſci ℈. j. uini optimi diſtillati ℔. uj. macerentur, deinde diſtillentur. Sumantur guttæ duæ cum pane albo, mane.
            - *Quinta*: ℞. *Mannæ* granatæ, mellis, ana ℥. iij. terebinthinæ ℥. j. S. pulpæ granatorum acidorum, granorum berberis, cort. citri conditorum, ana ℥ iiij. aquarum ſcabioſæ, meliſſæ, borraginis, acetoſæ, ana ℥ ij. taxi barbati depurati, uini opt. ana ℔. S. macerentur per diem integrum: poſtridie diſtillẽtur: de hac aqua recipe ℥. iiij. paſſetur per manicam Hippocratis cum ℥. S. ſacchari uiolati, & ʒ. S. cinnamomi, &c.
            - *Sexta*: ℞. *Cort.* medij fraxini M ij. radicum angelicæ, perſicariæ maioris, ana ℔. S. cinnamomi ℥ ij. macerentur per dies duos & noctes, deinde deſtillentur in balneo Mariæ, &c.
        - *Non* fluida. Vide in ſequentibus ſignum F.
    - *Extrinſecus* apponuntur: ut
      - *Suffumigia*, *Aquæ* odoratæ, *Odorabilia* — *Suprà* nominata.
      - *Oleum* ex
        - *Scorpionum.*
        - *Ex* ſemine citri, &c.
  - *Quantitatem* debitam. Sic ſecundum gradus caliditatis uel frigiditatis, augenda uel minuenda qualitas medicamenti eſt pro ratione temporis anni, & complexionis. In hyeme namq; & complexione frigida, in gradu, calidiora ſint medicamenta: in æſtate & complexione, calida frigidiora: tempore medio, &c. temperata. Secundum autem menſuram, ſumantur ex aquis à guttis duabus ad quinq; uel plures: ex tabulis ʒ. S ex electuarijs à ℈. S. uſq; ad ʒ. S. &c. pro ratione ætatis, temperaturæ, anni temporis, &c.
  - *Tempus* commodum. Sic manè ſtomacho ieiuno, & in egreſſu domus, ſunt ſumenda, hodie ex uno medicamento, altera die ex alio, tertia ex aliquo alio, quarta ſimiliter ex alio, ne natura unum ſibi familiare reddat, &c.

F. *Intrinſecus*

F. *Intrinſecus* ſumuntur quoque medicamēta, in forma non fluida, & uel

- *Diſſipata*
  - *Craſſe*: cuiuſmodi eſt
    - *Vnum*
      - ℞. *Nucum* ʒ.vj.
      - *Ficuum* ℥.S. Rutæ ʒ.S.
      - *Salis* ʒ.j. Terantur craſſe, atque cum aceto roſaceo ſumantur.
    - *Alterum*: ut *Ficus* diuidatur, nucleus nucis tritus indatur ficui, folia quinque rutæ & granum ſalis torrefiant leuiter in igne, conſpergantur uino, & ita deuorentur.
  - *Tenuiter*: ut puluis
    - *Primus*: ℞. *Rad.* angelicæ, zedoariæ, ana ʒ.j. ſem. citri, acetoſæ, ana ℈.ij. corticum mali citri, raſuræ eboris, ana ℈.j. ſpecierum diamarg. aromat. roſati Gabrielis, ana ʒ.j.S. ambræ, muſci, ana ℈. S. ſacchari roſati tabulati ℥. vij. miſceantur, & fiat puluis. Sumatur ʒ.S. cum uino uel pane.
    - *Secundus*: ℞. *Betonicæ*, dictamni, tormentillæ, ana ℥.S. ſeminis citri, boli armenæ præparatæ, ana ʒ.ij. raſuræ eboris, coralliorum rub. & Alb. omnium ſantal. ana ʒ.S. Rad. gentianæ ʒ.j.S. ſpicæ nardi g.vj. caphuræ ʒ.j. Alternis capiatur ℥.S. ſuperfundatur uinum tenue, odorum, oxycratum, aquæ acetoſæ, aut ſimilis, deinde ſiccetur: ſecundò teratur, ac tertiò, atque toties irroretur & ſiccetur. Detur ʒ. j. ex uino tenui oxycrato & ſimilibus.
    - *Tertius*: ℞. *Tormentillæ*, diptamni ana ʒ.j. ſem. acetoſæ, citri ana ʒ.j.S. zingiberis albi, cinnamomi, croci, ſantali albi, rubri, ana ℈.S. boli armenæ, terræ ſigillatæ, ana ℈.iv. fiat puluis ut ſuprà.
    - *Quartus*: ℞. *Zedoariæ* ʒ.ij. cinnamomi ʒ. ij. boli armeni, ʒ.vj. ſem. citri, acetoſæ, cort. citri, ana ʒ.iij. rad. betonicæ, diptamni, tormentillæ, raſuræ eboris, ana ʒ.j. S. oſsis de corde cerui ʒ.j. frag. ſmaragdi, rubini, granati, ſaphyri, ana ℈.j. fiat puluis, qui ſi parum gratus fuerit, incorporetur cum conſeruæ acetoſæ & bugloſſæ, ana ℥.iij. ſacchari albiſsimi ℔.ij. &c.
- *Coacta*: uel
  - *Humida*: & aut
    - *Antidota*: ut
      - *Theriaca*, *Mithridatum*: *Data* bis in hebdomada, à ℈.j. ad ʒ.j. æſtate quidem cum conſerua uiolarum: hyeme uerò cum uino.
      - *Antidotum* Mathioli, quale deſcriptum eſt in ſuis commentarijs ſuprà Dioſcoridem, libro ſexto.
    - *Electuaria*: quorum
      - *Primum*: ℞. *Ariſtolochiæ* rotundæ, baccarum lauri, gentianæ, myrrhæ, ana ℥. S. omnia trita, melle excipiantur. Doſis auellanæ magnitudo cum uino tenui.
      - *Secundum*: ℞. *Conſeruæ* borraginis, bugloſſæ, roſarum, uiolarum, ana ℥.j. ſpec. diarrhod. Abb. Liberantis, ana ʒ.ij. ſantali rubri, xyloaloes, coralliorum rub. ana ʒ.S. ſacchari candi, manus Chriſti perl. ana ℥.j. cum ſyrupo de cort. mali citri fiat electuarium.
      - *Tertium*: ℞. *Theriacæ* Alexandrinæ ℥. S. Mithridatij ʒ. iij. rad. angelicæ, rad. pimpinellæ, ana ℈.S. cardamomi g.v. caphuræ g.iij. cinnamomi ℈.S. miſce & fiat electuarium.
      - *Quartum*: & maximè pro grauidis: ℞. *Santalorum* omnium, ligni aloes, cinnamomi, nucis moſchatæ, ana ʒ.j. angelicæ, zedoariç, enulæ, ana ʒ.S. ſem. cichorij, citri, aniſi ana ℈.j. florum bugloſſæ, borraginis, ana P.j. marg. electarum, raſuræ eboris, ſaphyri, coralliorum rub. ana ℈.S. conſeruæ roſ. bugloſſæ, ana ℥.S. ex ſucca acetoſæ & ſacchari, q.ſ. fiat electuarium.
      - *Quintum*: ℞. *Rad.* cucumeris ſylueſtris, in mortario teratur cum tenellis folijs ſemperuiui, apij, coriandri, bene tritis mel adijciatur, & puluis ex ſeptem uel nouem granis piperis, mixta omnia, ſtagneo uaſe reponantur. Detur auellanæ magnitudo, ex uino tenui odoro ſtomacho ieiuno, &c.
      - *Sextum*: & potiſsimum grauidis idoneum. ℞. *Electuarij* cordialis ℥.iij. citri conditi ℥. S. angelicæ ʒ.S. cariophillorum ʒ.j. ſmaragdi ℈.S. foliorum auri num. vj. margaritarum pp. ℈. j. rad. pimpinellæ condit. ʒ.vj. conſeruæ florum tunicæ ℥.j. cum ſyrupo de cort. mali citri fiat electuarium.
      - *Septimum*: Electuarium de ouo, &c.
  - *Sicca*: cuiuſmodi ſunt
    - *Pilulæ*: *Peſtilentiales*, *Ruffi*, &c. Cum aqua theriacali confectæ.
    - *Tabulæ*
      - *Primæ*: ut ℞. *Spec.* diamarg. cal. Nicolai ʒ.ij. liberantis ℈.iv. zedoariæ, cort. citri unicornis, uel cerui, raſ. eboris, ana ℈.j. ſantal. citrini, rubri ana ʒ.S. margaritarum, ſmaragdi, ana ℈.S. fol. auri num. v. caryophillorum ʒ.j. Doronici, rad. pimpinellæ, angelicæ, ana ʒ.S. cinnamomi ℈.S. ſacchari in aquis roſ. & cardui benedicti ℥. ix. fiant morſelli.
      - *Secundæ*: ut ℞. *Rad.* gentianæ, angelicæ, zedoariæ, enulæ, pimpinellæ, tormentillæ, ireos, ana ʒ.ij ſem. citri, acetoſæ, cichorij, aniſi, ana ʒ.S. baccarum iuniperi ʒ.j. glycyrrizæ ʒ.j.S. cort. mali citri ℈.ij. cinnamomi electi ʒ.iij. ſantali rubri ʒ.j. ligni aloes ʒ.S. raſuræ eboris, oſsis de corde cerui ana ℈.j. croci, ambræ ana ℈. S. conſeruæ acetoſæ, bugloſſç, ana ʒ.ij. conſeruæ roſ. ℥.S. ſacchari in aqua ſcabioſæ diſſoluti, q.ſ. fiant tabulæ auro coopertæ, ſumendæ mane & ueſperi duabus horis ante cibum.
      - *Tertiæ*: Tabulæ Bezoarticæ, &c.

G. Curatio peſtis indicationibus perficitur. Itaque

- *An* fieri poſsit, indicat morbi natura, ſymptomata, morbi cauſa & tempus, &c. Nã
  - *Celerrimus* hic morbus eſt, qui intra triginta horas hominem rapit, & maximè ubi latet febris.
  - *Secundum* plurimum à ſanguine fit.
  - *Conſtantia* { *Mentis* / *Appetitus* } *Salutem* indicant: contraria uerò malum.
  - *Omnis* criſis in ea facta, ſecundum plurimum eſt ad mortem.
  - *Facies* tornatilis, nigra uel fuſca, cum maculis quibuſdam nigris, uel uiridibus, mortem non longè abeſſe indicat.
  - *Vrina* craſſa turbida uel ſubiugalis abſque reſidentia & claritate, ſignum eſt non bonum.
  - *Vrina* aquoſa perſeuerans, & fœtida & nigra & craſſa, mortalis eſt: liuida, mala.
  - *Egeſtio* fœtida, diuerſorum colorum ante ſigna concoctionis, mala.
  - *Sudor* frigidus circa caput cum febri uehementi, mortalis: ſudor uerò fœtidus in principio febris, malus.
  - *Vomitus* fœtidus malus: & maximè uiridis.
  - *Anhelitus* fœtidus, malus eſt, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat
  - *Cauſa* morbi mediata, uidelicet humores infecti, qui ſui ablationem indicant, qđ fiet partim
    - Chirurgia, adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem* cõtrariam plenitudini. Nam ſuper abundante ſanguine, aut
        - *Vena* incidenda eſt, ſi ętas, uires, tempus anni, uomitus, aut alui fluor non impediat. Vena aũt buboni proxima aperienda eſt: ut ſi ad aures, uel in gutture, cephalica: ſi ſub alis, media uel baſilica: ſi in inguibus interior malleoli, uel exterior, ſi in coxis.
        - *Cucurbitulæ* natibus applicandę ſunt, ut reuellatur materia illa uenenata à corde, præſertim ſi ob tenellam ætatem, aut imbecillitatem ſanguinem mittere non liceat.
      - *Quantitatem* congruentem, quæ moderata eſſe debet, uel pro natura ſanguinis, & ratione uirium & ætatis. Nam ſi fuerit ſanguis niger, maior, ſi uerò rubeus, minor quantitas detrahenda eſt.
      - *Tempus* commodum. Sic uenæ ſectio ſtatim ab initio morbi facienda eſt. Siquidem morbus eſt acutus, & citiſsimè ad ſtatum mouetur, atq; ob eam cauſam intra uiginti quatuor horas ſanguinem miſiſſe oportet: nulla habita ratione motus lunæ.
      - *Præparationem*. Sic ante ſanguinis miſsionem uel cucurbitularum applicationem corpus prius præparandum eſt: quod fiet, ſi per horam dimidiam antè dederis boli armeni, præp. ℥ j. margaritas tres, corallium unum, unicornu g. iij. omnia puluerizata & mixta, & cum uiño, uel aqua cardui benedicti ſumpta.
    - *Victus* ratione inſtituta, ſecũdum
      - *Qualitatẽ* contrariam, uidelicet refrigerantem & ſiccantem. Quare
        - *Aer* ſit tempore
          - *Æſtiuo* { *Aquilonaris*. / *Arte* paratus ex odoriferis frigidis, ut in præſeruatione dictum.
          - *Hyberno* alteratus { *Igne*. / *Odoriferis* calidis.
        - *Remoueatur* æger à loco, in quo infectus eſt, & ad alium ducatur, uel ad aliam cameram.
        - *Odorabilia* in manibus teneat: ut in præſeruatione dictum eſt.
        - *Somnum* profundum / *Quietem* } Vitent. Nam quiete & ſomno uenenum intro colligitur. Sed hic uirium habenda eſt ratio.
        - *Vigiliæ* ſomno ſint prolixiores. Quoniã his uenenum foras euocatur.
        - *Aluus* quotidie reſpondeat, uel
          - *Natura*.
          - *Arte*: atque uel { *Suppoſitorio*. / *Clyſteri* molli.
        - *Triſtitiam* / *Iram* / *Curas* } Vitent.
        - *Cibus* ſit boni ſucci & multi, facilis concoctionis cum acetoſis: cuiuſmodi ſunt
          - *Ius* carnium.
          - *Cremor* ptiſanæ.
          - *Brodium* conſummatum.
          - *Contuſum*.
          - *Aqua* capi diſtillata.
          - *Caro* { *Pullorum* / *Perdicum* / *Turdorum* / *Caponum*, &c. } *Cum* ſucco lemonũ uel aurantiorum.
          - *Amygdalatum*, &c. ut ſuprà in prӕſeruatione.
        - *Potus* ſit aut
          - *Aqua* hordei cum extinctione auri / *Aqua* ſaccharata } Cũm ſyrupo de acetoſ. citri aut granatorum.
          - *Vinum* album, aqua benè dilutum, præſertim ſi uirtus admodum fuerit debilis, ætas ſenilis, complexio & tempus anni frigida.
      - *Quantitatem* debitam: quæ ab initio tenuiſsima eſſe debet, donec cruditas uentriculi, uel alimentorum corruptio caſtigetur. Poſtea paulò craſsiore eſt utendum, ob uirium imbecillitatem. Vnde quo melius uictus ratio inſtituatur, conſiderandum erit, quàm remotus ſit ſtatus. Cibandi etiam ſunt frequenter, nempe ter aut quater in die.
      - *Tempus* commodum. Sic ægri cibandi ſunt tempore conſueto, & cum cibus præcedẽs fuerit concoctus.
    - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum H.
  - *Pars* affecta. Vide in ſequentibus ſignum I.
  - *Symptomata*. Vide in ſequentibus ſignum K.

- H. *Cauſa* etiã morbi mediata, aufertur medicamentis exhibitis ſecũdum
  - *Qualitatem* cõtrariam, atque
    - *Primò* quantitati humoris: uidelicet euacuantẽ tũ per
      - *Aluum*: ut ſunt medicamenta purgantia exhibita ſecundũ
        - *Qualitatem* cõuenientem. Sic purgãt humores
          - *Simplices*, nẽpe
            - *Bilem*
              - *Clementiora*
                - *Manna*, Caſsia.
                - *Tamarindi*, Pruna.
                - *Myrobalana* citrina.
                - *Rhabarbarum*.
                - *Syrupus* roſ. lax.
                - *Catholicum*, Triphera perſica.
              - *Fortiora*
                - *Vitrum* ſtybij.
                - *Extractum*
                  - *Rhabarbari*.
                  - *Elect.* de ſucco roſ.
            - *Pituitam*
              - *Clementiora*
                - *Agaricum*.
                - *Semina* carthami.
                - *Myrobalana* chebula.
              - *Fortiora*: ut
                - *Vitrum* ſtybij.
                - *Diaphœnicum*, &c.
            - *Melancholiam*
              - *Mitiora*
                - *Sena*.
                - *Myrobalanæ* Inda, &c.
              - *Robuſtiora*
                - *Vitrum* ſtybij.
                - *Extractum*
                  - *Hellebori* nigri.
                  - *Confect.* hamech.
          - *Mixtos*
            - *Medicamenta* ex iam dictis compoſita.
            - *Vitrum* ſtybij, quod in hoc morbo plurimum ualet, præſertim ſi uomant ægri, uel ad uomendum ſint procliues.
        - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione uirium, ætatis, temporis anni, &c. augenda minuendáue eſt.
        - *Tempus* commodum. Sic medicamenta purgantia ſtatim ab initio morbi præbenda ſunt, antequam uiginti quatuor horæ fuerint tranſgreſſæ: & ſi ſanguinis miſsio anteceſſerit, facienda purgatio erit, tranſactis quinque aut ſex horis poſt uenæ ſectionem, intra tamen uiginti quatuor horas, uel mane, uel ueſperi antè cœnam.
      - *Cutim*: ut ſunt ſudorifera, ordinata ſecundum
        - *Qualitatem* aperientem: cuiuſmodi eſt aqua
          - *Prima*: ut — ℞. *Chelidoniæ* cum rad. lotis M. iv. rutæ M. j. uini albi ℔. vj. aceti roſ. ℔. ij. coquatur in uaſe duplici per horas quatuor: deinde auferatur ab igne, & poſtquã infrigidatũ fuerit, coletur. De quo ſumatur ℥. j. uel ℥. j. S. cum theriacæ uel mithridatij ʒ. S. & ſudet æger.
          - *Secunda*: ut — ℞. *Tormentillæ*, pimpinellæ, dictamni albi, gentianæ, ſerpentariæ, zedoariæ, galangæ, ana ℥. v. piperis longi, caryophillorum, macis, ana ʒ. j. theriacæ Venetæ, boli armeni, terræ ſigillatæ, ana ʒ. ij. macerentur per dies duos in uino generoſo, & diſtillentur, de qua ſumat æger. ℥. iij. plus minusúe pro ratione ætatis, uirium, &c. & ſudet.
          - *Tertia*: ut — ℞. *Rad.* angelicæ, pimpinellę, galangæ, ana ʒ. S. thuris, myrrhę, aloes, ana ʒ. j. macis ʒ. S. theriacæ Venetæ ʒ. ij. S. aquarum fumiterræ, teucrij, cardui benedicti, ana ℥. iv. uini ℔. S. miſce & diſtilla. ſumantur ℥. iij. cum theriacæ uel electuarij ex ouo ʒ. S.
          - *Quarta*: ut — ℞. *Angelicæ*, galangæ, ligni guaiaci, cinnamomi, baccarum iuniperi ana ʒ. j. coquantur in ſelibra uini albi odoriferi uſq; ad tertiæ partis conſumptionem. Sumantur ℥. iij. & ſudet.
          - *Quinta*: ut — ℞. *Rad.* chelidoniæ ℥. ij. S. fumi terræ ℥. j. S. rutæ ʒ vj. baccarum iuniperi ℥. S. coquatur in duab. menſuris aceti uſq; ad conſumpt. medietatis, coletur: & ſumantur ℥. ij. uel ℥. iij.
          - *Sexta*: ut — ℞. *Theriacæ* recentioris, ſucci allij, aquæ ardentis, ana ℥. iij. ſucci rutæ ℥. j. S. aceti acerrimi ℥. vj. miſce diligenter & ſerua. Da cochleariũ unum aut alterum illico, & ſudet.
          - *Septima*, & eſt efficaciſsima: ut — ℞. *Aquæ* theriacalis caphuratæ ʒ. j. S. liquoris fœcularũ uini correcti ʒ. j. ſpiritus ſeu olei chalcanthini ʒ. S. olei margaritarum g. vj. olei corall. rub. ℈. j. olei terebinthinæ g. v. olei baccarum iuniperi g. iij. eſſentiæ chelidoniæ ʒ. S. aquæ rad. tuſsilaginis, aquæ eryngij, ana ℥. j. aquæ flor. ſambuci, aquæ uiolarum lutearum, ana ℥. S. uini rubri dulciſsimi ℥. ij. S. omnia miſceantur, paretúrq; potio ſudorifera.
          - *Octaua*: ut — ℞. *Theriacæ* Venetæ ℥. ij. myrrhæ ʒ. ij. caryophillorum, zingiberis, piperis, ana ʒ. S. cinnamomi, croci, euphorbij, ana ʒ. j. uini ſtillatitij optimi ℥. x. liquoris fœcularum uini repurgati ℥ ij. ſpiritus calcanthini ℈. j. miſceantur, macerentur, colenturq;. Huius liquoris cochlear ex coralliorum ſucci ℈ j. detur.
        - *Quantitatem* congruentem. Sic detur ab ℥. j. uſq; ad ℥. iij.
        - *Tempus* commodum. Sic ſudoriferæ potiones ſtatim ab initio morbi propinandæ ſunt, uel trãſactis horis ſex poſt purgationẽ, intra tamẽ uiginti quatuor horas, ſtomacho uacuo.
        - *Præparationem*, Sic ægri pannis cooperiendi ſunt. Quod ſi ſudare nequeant, iuuentur tegulis calefactis, ad pedes poſitis, uel ampullis uitreis, uel ueſica, aqua calida repletis, atq; ſub axillis poſitis, &c.
    - *Deinde* qualitati humoris: uidelicet alterantem, ſeu concoquentem
      - *Bilem*: ut ſyrupus
        - *De* acetoſitate citri.
        - *Granatorum*.
        - *De* berberis, &c.
      - *Pituitam* } Vide ſuprà in præſeruatione.
      - *Melancholiam* } Vide ſuprà in præſeruatione.
  - *Quantitatem*, quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ætatis, uirium, temporis anni, complexionis, &c.
  - *Tempus*, Sic tam ſolutiua quam ſudorifera manè uel ueſperi ſtomacho uacuo exhibenda ſunt, &c.

I. *Pars* quoque affecta (uidelicet cor, cerebrum, hepar, ſtomachus, &c.) quid fieri debeat, indicat. Hæ nãq; ſui corroboratiõe indicant medicamentis, exhibitis ſecundum

- Qualitatem alterantẽ & corroborãtẽ: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumũtur: atq; uel in forma
    - *Potionũ*: cuiuſmodi eſt
      - *Vna*: ut
        - ℞. *Aquæ* roſarum ℥.vj.
        - *Vini* odorati ℥.ij.
        - *Boli* armeni ʒ.ij.
        - *Syrupi* de acetoſitate citri ℥. iij. miſce, & da ter in die, mane ſcilicet, in meridie, & ſero, pro una uice ℥.iv. uel ℥. v.
      - *Altera*: ut
        - ℞. *Spec.* marg. frigidi ʒ.S.
        - *Confect.* alchermes g.ij.
        - *Aquæ* bugloſſæ, *Aceti* — *Ana* ℥.j.
        - *Syrupi* de acetoſitate citri ℥ j. Miſce, & fiat potus.
    - *Tabularum*, ſpeciei
      - *Vnius*: ut manus Chriſti perlata.
      - *Alterius*: ut
        - ℞. Specierum, triaſantali ʒ.ij.
        - *Oſsis* de corde cerui ℈.S.
        - *Marg* præparat. ℈.S.
        - *Saphyri*, hiacynthi, ana ℈.j.
        - *Sacchari* albiſsimi in aqua acetoſę diſſoluti ℥.iij. fiant tabulæ auro coopertæ.
    - *Electuarij*: cuiuſmodi eſt
      - *Primum*: ut
        - ℞. *Conſeruæ* roſarum unius anni, conſeruæ bugloſſæ.
        - *Conſeruæ* uiolarum, ana ℥.S.
        - *Manus* Chriſti perlatę ℥.j.S.
        - *Marg.* præparat., *Spec.* dia gemmæ — Ana ʒ.j.S.
        - Miſce, & cum ſyrupo de acetoſ. citri fiat electuarium, auro coopertum.
      - *Alterum*: ut
        - ℞. *Conſeruæ* boraginis, conſeruæ uiolarum, conſ. roſ. ana ℥.j.
        - *Boli* armeni præparat. ʒ.j.S.
        - *Coralli* rubri ʒ.S.
        - *Cort.* citri conditi ℈.ij. ſantali rubri ℈.j.
        - *Caphuræ* g. vij. cum iulapio roſarum fiat electuarium, auro coopertum.
      - *Tertium*: ut
        - ℞. *Conſeruæ* acetoſæ ℥ j. conſ. roſ. conſer. bugloſſæ, ana ℥.S.
        - *Spec.* diamarg. frigidi ℥.ij.
        - *Sacchari* roſ. tabulati q.ſ. fiat conditum, auro obductum.
  - *Extrinſecus* applicantur: & uel
    - *Cordi*: tempore
      - *Calido*: ut ſunt epithemata: quorum
        - *Primum*: ℞. *Roſarum* rub. M. j.S. coriandrorum præpar. ʒ. j. ſpodij, coralliorum rub. alb. ſantali rubri, ana ℈.ij. marg. ℈.j. oſsis de corde cerui ʒ.S. cort. citri ʒ. j. caphuræ g. iv. fiat ſacculus, qui uaporetur ſuper tegulam ignitam, & extinctam cum aquæ bugloſſæ ℥.iij. aceti ℥.j.
        - *Alterum*: ℞. *Aquæ* roſ. ℥.iv. aquæ acetoſæ, aquæ card. benedicti, ana ℥.ij. *Aceti* florum tunicæ ℥.j. Spec. diagemmæ ℈.ij. croci g.ij. *Cort.* citri ℈.S. caphuræ g.v. miſce, & fiat epithema, cui tempore frigido aliquid uini generoſi addi poterit.
      - *Frigido*: cuiuſmodi eſt epithema
        - *Primum*: ut ℞. *Aquæ* meliſſæ, bugloſſæ, ana ℥.ij. aquæ roſ. ℥.iv. *Boli* armeni, terræ ſigillatæ, ana ℈.ij. oſsis de corde cerui ℈.S. ſantali rubri ℈.j. cort. citri ℈.j. hyacynthorum, ſmaragdorum, margaritarum, ana ℈. ij. ligni aloes ℈.j. miſce, & fiat epithema.
        - *Alterum*: ut ℞. *Spec.* diagemmæ ʒ.j. ſantali rubri, cort. citri, xyloaloes, macis, ana ʒ S. been albi & rubri, caphuræ, croci, ana ℈.S. moſchi g.iv. uini generoſi ℥.iij. aceti roſ. ℥.ij. miſce, & fiat epithema.
    - *Hepati*: ut
      - ℞. *Aquæ* endiuiæ ℥.iv.
      - *Aceti* ℥.j.
      - *Santali* rubri ʒ.j.S.
      - Miſce, & applica cum pecia linea duplicata, in hyeme tepida, in æſtate uerò frigida.
    - *Cerebro*: ut
      - *Oleum* roſarum.
      - *Aqua*: *Roſarum.* *Violarum.* *Nenupharis.*
      - *Acetum.*
      - *Santali*, caphura, ſuccus lactucæ, &c.
    - *Stomacho*: ut
      - *Oleum*: *Cotoneorum.* *Roſarum.* *Myrtinum*, &c.
      - *Cotonea*, uel pira aſſa, uentriculo applicata.
      - *Panis* recens, & adhuc calidus, cum aceto aut uino ſuperpoſitus.
    - *Dorſo*: ut inunctio ex
      - Oleo: *Roſato.* *Violato.* *Nenupharino.*
      - *Succo* ſemperuiui aut ſolatri.
      - *Aceto* pauco.
- *Quantitatem* gradus & menſuræ, quæ pro ratione complexionis, ætatis, temporis, uirium, &c. uarianda eſt.
- *Tempus* commodum. Sic corroborantia omni tempore exhibenda ſunt, & potiſsimũ medijs temporibus, uidelicet inter ſanguinis miſsionem & purgationes, inter ſudorifera medicamenta & purgationes, inter cibum & potũ, &c.

- K. *Sympto-mata* quoq; quid fieri debeat indicãt, Nã
  - *Bubo ſeu* tumor in aliqua corporis parte
    - *Adhuc* fiens, & in partib. interiorib. latens, ſui euocationem indicat, & non repercuſsionem, ne uenenum retrò pellatur. Euocatur itaque remedijs, adhibitis ſecundum
      - *Qualitatẽ* cõtrariam: uidelicet euocantem: quorũ alia ſunt
        - *Chirurgica*: ut ſunt cucurbitulæ, quæ bubonibus ſeu tumoribus applicandæ, primò quidem abſque ſcarificatu, donec tumor extrahatur: deinde cum ſcarificatione, ut ſanguis uenenoſus effluat. Quod ſi ab euocatione uel ſcarificatu ſuboriatur dolor, ſignum bonum eſt.
        - *Medicinalia*: ut ſunt
          - *Sanguiſugæ.*
          - *Emplaſtrum*
            - *Vnum*: ut emplaſtrum diachylon.
            - *Alterum*, ex
              - *Ficubus.*
              - *Viſco.*
              - *Sandaraca.*
              - *Reſina.*
            - *Tertium*, ex
              - *Nucibus.*
              - *Ficubus.*
              - *Ruta.*
              - *Scabioſa*, Galbano.
              - *Fermento*, & melle.
      - *Quantitatem* conuenientem, Sic
        - *Cucurbitulæ* ſint magnæ, quò melius tumores extrahant.
        - *Emplaſtra* ſint magis uel minus uehementia pro loci profunditate, cutisq; denſitate.
      - *Tempus* commodum. Sic ſtatim ab initio euocandi ſunt tumores, uidelicet ante ſecundum uel tertium diem, præcedentibus tamen euacuationibus.
    - *Factus*, & foriniſecus manifeſte apparens, habẽſque ſuas cauſas continẽtes, ſcilicet
      - *Materiam* uenenoſam (quæ influxit, & in ſpacia intermedia effuſa eſt) quæ ſui eductionẽ indicat: quod fiet remedijs, exhibitis ſecũdum
        - *Qualitatem* contrariam: nempe aperientem ſeu perforantem: quorum alia ſunt
          - Chirurgica: ut eſt
            - *Scalpellum*, quo aperiendus eſt tumor.
            - *Cauterium* actuale. Verum hoc nocentum non eſt, niſi conſtent robore ægri.
          - Medicinalia: ut ſunt
            - *Ruptoriũ* huiuſmodi:
              - ℞. *Vitrioli* ad rubedinem uſq; calcinati ℔. ij.
              - *Salis* urinæ, ſulphuris, ana ℥ j.
              - S. redigantur in puluerem tenuiſsimum, qui in retortam, optimè perlutatã poſitus, diſtilletur igne uehementiori. Deinde oleum à phlegmate ſeparetur, quo illinatur tumor circumcirca ſtilo ligneo, & extra cadet.
            - *Cantharides*, &c.
        - *Quantitatem* commodam. Sint itaque
          - *Scalpelli* eius magnitudinis, ut pus commode effluere poſsit.
          - *Cauteria* ſeu ruptoria pro cutis denſitate.
        - *Tempus* congruum. Sic itaq; bubones, ſtatim quàm fieri poſsit aperiendi ſunt: uidelicet ſecunda, ad ſummum tertia die.
      - *Formam*. Vide in ſequentibus ſig. L.
  - *Carbunculus*. Vide in ſequentibus ſignum M.
  - *Virium* lapſus. Vide in ſequentibus ſignum N.
  - *Syncope.* / *Vomitus.* / *Alui* fluor. / *Dolor* capit. / *Ardor.* / *Sitis.* / *Vigiliæ.*
    - *Vide* ſuprà in curatione tertianæ intermittentis, & continuæ, & cauſonis.
  - *Somnus* immodicus. Sic ægri erunt excitandi
    - *Clamoribus.*
    - *Ligaturis.*
    - *Frictionibus*, &c.

L.

Tumor in aliqua parte corporis factus, &c. habet ſuas cauſas: ſcilicet formã: nẽpe

- *Intemperiem* calidam, hæc
  - *Ante* tumoris apertionem refrigeranda non eſt, ne uenenum intrò pellatur. Verùm locis uicinis defenſiua applicari poſſunt, ut uel oleum populeon, uel oleum roſatum cum aceto roſ. & bolo armeno.
  - *Poſt* apoſtematis apertionem, refrigeranda, ſe potius mitigandus dolor eſt, quod fiet penicillis intinctis in unguento, facto ex duabus partibus albuminum oui, & parte una uitelli oui, & pauco oleo roſaceo, atq; impoſitis.
- *Vnitatis* ſolutionẽ: quæ ſi fuerit cũ tumore
  - *Crudo*, & duro, emolliendus eſt emplaſtro
    - *Vno*: ut ex farina triticea, farina ſeminis lini, oleo uel butyro, & aqua.
    - *Altero*: ut ex melle, ſale & farina fabacea.
    - *Tertio*: ut ex cæpis tribus & allijs duobus, contuſis & in butyro frixis, cui addita fuerit theriacæ ʒ.j.
    - *Quarto*: ut ex uitellis ouorum, ſale, melle, & farina hordeacea.
    - *Quinto*: ut ex diachylone, ammoniaco, galbano, & oleo ſcorpionum.
    - *Sexto*: ut ex cæpis aſsis, rad. liliorum alb. aſsis, malua, althea & fermento, &c.
  - *Maturo*, & molli: ſic ulcus
    - *Primò* abſtergendum & mundandum eſt tali unguento: ut
      - ℞. *Vitell.* ouorum num. j. mellis roſati ʒ.ij.
      - *Farinæ* ʒ.j. miſceantur ſimul bene, & fiat unguentum, quo penicilli intincti imponantur, emplaſtro emolliente atq; ſimul attrahente ſuperpoſito.
    - *Deinde* carne implendum eſt, hoc linimento: ut
      - ℞. *Maſticis*, thuris, myrrhæ, ceruſſæ.
      - *Tutiæ*, farinæ triticeæ, uel fabarum.
      - *Adipis* ceruini, uel capi, ceræ, ana q.ſ. eſt.
      - Miſce, & fiat linimentum molle.
    - *Poſtremò* conglutinandum eſt croco martis, &c.

M.

Carbunculi etiam, ſeu puſtulæ, ſæpè excitantur, *aliàs parte* uicina, aliàs toto corpore. Puſtula initio pruritum infert, deinde paulatim prominet, uelu ti paruusqnidam clauus, initio ruber, poſtea uireſcit, ac nigreſcit, aut uerſicolor eſt. Vicinia liuet, puſtulæ admodum excitantur exiguæ, perinde ac cũ exuſtus eſt locus aliquis: dolor magnus, ardor grauis, cruſtam relinquit. Deterior eſt & longior, qui neruoſis partibus inſedit. Itaq; hi quoq; curandi ueniũt. Verùm horum curatio pro morbi tempore, ut etiam in tumoribus, uariatur. Nam in

- *Principio* extrahendi ſeu euocandi ſunt, uel
  - *Stercore*
    - *Columbino*.
    - *Paſſerum*.
  - *Cucurbitulis*
    - *Primò* quidem abſq; ſcarificatu.
    - *Deinde* cum ſcarificatione.
  - *Sanguiſugis*.
- *Augmento*, ſoluendi & maturandi ſunt: & uel
  - *Pane* cibario, *Lente*, *Plantagine* — *Coctis* in aqua, & appoſitis.
  - *Scabioſa*.
  - *Cauda* equina.
  - *Tapſo* barbato.
  - *Lanugine* cotoneorum, ex uino cocta, & cum modica cera applicata.
  - *Stercore* humano calido.
  - *Oleo* ouorum.
  - *Butyro* recenti.
  - *Diachylone*.
  - *Dialthea*.
  - *Theriaca*, &c.
- *Statu*, aperiẽdi ſunt, aut
  - *Ferro*
    - *Incidente* ſeu perforante.
    - *Vrenti* ſeu candenti.
  - *Medicamentis*: ut
    - *Ruptorio* ſuprà dicto.
    - *Veſicatorio* tali: ut
      - ℞. *Cantharidum* in aceto maceratorum ʒ.j.
      - *Zingiberis*, *Piperis* longi — *Ana* ʒ.S.
      - *Fermenti*, ad nucis magnitudinem, miſce, & cum dimidiæ nucis cortice ſuper pone, donec ueſica excitata fuerit, &c.
- *Declinatione* ſunt *Abſtergendi*, *Carne* replendi, *Conſolidandi* — *Vt* ſuprà de tumoribus dictum eſt.

N. *Virium*

N. *Virium* quoque lapſus ſæpiſsimè in y eſte accidit, proinde reparandæ ſunt, & uel

- *Electuarijs*: cuiuſmodi eſt tale.
  - ℞. *Pulpæ* caponis iuuenis, in ℔. j. aquæ decocti,
  - *Amygdalarum* dulcium, *Pinearum* mundatarum — Ana ℥.ij.
  - *Phiſticorum* ℥.j.
  - *Conſeruæ* acetoſæ, *Boraginis*, *Roſarum* — Ana ℥. S.
  - *Spec.* diamargaritonis frigidi, *Diagemmæ* — Ana ʒ.j.
  - Marg. præparat., *Olei* coralliorum, *Margaritarum* — Ana ℈.iv.
  - *Oſsis* de corde cerui ℈.j.S.
  - *Vnicorni* ℈.j.
  - *Contundantur* omnia ſimul in mortario lapideo, deinde addatur ſacchari roſ. tab. ℔.S, aquæ buglоſſæ q.ſ. Miſce, & fiat electuarium, auro coopertum.
- *Syrupis*
  - *Simplicibus*: ut
    - E' *nuce* Indica.
    - De acitoſitate citri.
    - *De* limonibus.
    - *Granatorum*, &c.
  - *Compoſitis*: ut
    - ℞. *Olei* margaritarum, *Coralliorum* — Ana ℈.j.S.
    - *Chalcanthini* g. xvj.
    - *Syrupi* de acetoſitate citri ℥.j.S.
    - *Aquæ* acetoſæ, bugloſſæ, ana ℥.j.
    - *Cinnamomi* ſtillatitiæ ℥.S.
    - Miſce, capiat cochlearia duo uel tria pro doſi.
- *Aquis* ſtillatitijs
  - *Capi.*
  - Cinnamomi.
  - *Acetoſæ.*
  - *Bugloſſæ, &c.*
- *Tabellis*: cuiuſmodi ſunt
  - *Prima*: Pannis marſicus, ſeu marzapanis.
  - *Altera*
    - ℞. *Pinearum* mundatarum ʒ.iij.
    - *Phiſticorum* uiridium ʒ.ij.S.
    - *Margaritarum* præparat. ℈.S.
    - *Foliorum* auri num. iv.
    - *Sacchari* albiſsimi, in aqua roſ. diſſoluti ℥.iij. fiant tabulæ, ſeu morſelli, auro cooperti.
  - *Tertia*
    - ℞. *Pulpamenti* capi, *Perdicis* — Ana ℥ ij.
    - *Pinearum* mundatarum, & in aqua roſarum maceratarum ʒ.j.
    - *Spec.* diamarg. frig., Diarrhod. Abb. — Ana ℈.j.
    - *Sacchari* roſati tabulati q.ſ. eſt, fiat placenta inſtar panis marſici, uel in tabellas diuidatur, quæ auro obducantur.
- *Gelatinis*: quarum
  - *Prima*
    - ℞. *Carnis* caponis, *Carnis* uitellinæ — Ana q.ſ. eſt.
    - *Incidantur* minutim, deinde addatur cinnamomi, cort. mali citri, ana ℥.j ſalis parum. Ponantur in phialam, ſeu cucurbitam uitream optimè ueſica obſtructam, & in balneo Mariæ per quinq; uel ſex horas coquantur: deinde cum ferè frigefactum fuerit, aperiatur cucurbita, ſuccusque coletur, atq; in patellas argenteas fundatur, cui aliquot guttæ olei chalcanthini addantur, ut acorem aliqualem acquirat, demum congelato utantur ægri cum cochleario argenteo, &c.
  - *Altera*
    - ℞. *Caponem* deplumatum, euiſceratum, à pinguedine purgatum, atq; minutum inciſum, num. j.
    - *Pedum* uituli, num. iv.
    - *Vini*, *Aquæ* — Ana part. j. uel quantum ſufficit.
    - Miſce, & coquantur ſimul, donec ab oſsibus caro ſeparetur. Deinde ius per cribrum ſetaceum coletur, & cum frigidum fuerit, pinguedo deſuper auferatur: poſtea iterum coquatur, & ſingulis duabus libris brodij, ſacchari ℔. j. addatur, clarificetur ouorum albo, demũ aliquoties per manicã Hippocratis, in qua cinnamomi ℥.iij. uel ℥.iij. poſitæ fuerint ad ignẽ, donec clarum euadat, atq; uim cinnamomi extrahat: poſtea in patinis argenteis ſeruetur. De hac gelatina interdum ſumant ægri cochlearium unum, &c.

De Curatione hemitritæ ſeu ſemitertianæ febris.

Hemitritæus ſeu febris ſemitertiana, eſt febris cōpoſita ex duabus febribus, nempe ex tertiana intermittente & quotidiana continua: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* male affectæ: uidelicet
    - *Cordis* potiſsimum: pulſus
      - *Inæqualis.*
      - *Inordinatus.*
    - *Stomachi*, &c.
      - *Dolor.*
      - *Appetitus* proſtratus, &c.
  - *Morbi*
    - *Inuaſio* cum horrore prima die, ob mixturam frigoris & rigoris, ſecunda die nullus horror, ſed leuior paroxyſmus, & quotidianæ formam tenens.
    - *Pulſus*
      - *Inæqualis.*
      - *Inordinatus.*
      - *Medius* inter pulſum tertianæ puræ & quotidianæ.
    - *Calor* inæqualis. Extrema namq; frigent, calor in medium corpus contrahitur.
    - *Vrina* — *Tarde* digeſtionis, *Coloris* remiſsioris, *Craſsioris* ſubſtantię — *Reſpectu* tertianæ puræ.
    - *Excrementa* mixta.
    - *Corpus* non integrè mundatur.
    - *Aetas* uirilis.
    - *Autumno* peculiariter commouetur, &c.
  - *Cauſæ* morbi: uidelicet bilis cum pituita mixtę: & uel
    - *Aequaliter* (& uera ſeu exquiſita ſemitertiana dicitur)
      - *Horror* prima die.
      - *Pulſus* medio modo ſe habens inter pulſum tertianæ & quotidianæ.
      - *Excrementa* mixta ex bile & pituita.
      - *Vrina* — *Minus* intenſa, *Craſsior* — *Quàm* in tertiana pura.
      - *Crapula* & ocium in temperatura bilioſa, &c.
    - *Inæqualiter* (& ſpuria dicitur) atq; uel ſuperabundantis
      - *Bilis*
        - *Rigor* magis quàm horror.
        - *Ad ſtatum* celerius peruenit.
        - *Calor* magis acris & euidentior.
        - *Excretiones* magis bilioſæ.
        - *Vigiliæ* intenſiores.
        - *Sitis* maior, &c.
      - Pituitæ
        - *Frigus* potius quàm horror.
        - *Tarditas* caloris.
        - *Sitis* paucitas.
        - *Vrina* craſſa & turbulentæ.
        - *Excretiones* magis pituitoſæ.
        - *Sopor.*
        - *Febris* diuturnior.
- *Curatio*, ſuis indicationibus perficitur. Itaque
  - An *fieri* poſsit, indicat morbi tēpus, ſymptomata, &c. Nam
    - *Hemitritæus* ad ſeptem nonnunquam menſes protrahitur.
    - *Periculoſior* eſt alijs febribus: quoniam perducit ad phthiſin uel hydropem.
    - *Vrina* pauca. *Spiritus* anxius cum pulſu inæquali & inordinato. — *Periculum* denotat.
    - *Viribus* exiſtente imbecilla, non recipit curam.
    - *Stomachum* & neruoſa lædit.
    - *Lethargicas* & attonitas infert paſsiones, &c.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſequentibus ſignum A

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0380-7

A. *Quid* fieri debeat, indicat

- *Cauſa* morbi: uidelicet humor mixtus ex bile & pituita
  - Aequaliter: ſui ablationem indicat, partim
    - *Chirurgia*, adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem* conuenientem. Sic ſanguinis miſsio conuenit, ſi uires, ætas, regio & alia conſentiant. Hæc enim omnibus putridis febribus conuenit.
      - *Quantitatem* decentem. Sic ab ℥.ij. ad uncias tres extrahendus eſt, uel plures, pro ratione ætatis, uirium, &c.
      - *Tempus* commodum. Sic
        - *Statim* ab initio morbi mittendus eſt, ſi acuta futura ſit ſemitertiana, & nulla cruditas uentriculi, aut cibi plenitudo impedimento ſit.
        - *Poſt* duas aut tres acceſsiones extrahendus eſt, ubi longa futura ſit ſemitertiana.
      - *Locum* congruentem. Sic tempore
        - *Vernali* / *Autumnali* — *Ex* baſilica uel media
          - *Dextra.*
          - *Siniſtra.*
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecũdum
      - *Qualitatem* debitam: uidelicet mixtam. Quare ſit
        - Aer in *Actiuis* / *Paſsiuis* — *Qualitatibus* temperatus.
        - *Quies*, tum
          - *Animi.*
          - *Corporis.*
        - *Somnus* temperatus.
        - *Aluus* lubrica.
        - *Cibus*
          - *Panis* modicè
            - *Fermentatus.*
            - *Coctus.*
            - A' *furfure* mundus.
          - *Caro* *Caponum*, *Perdicum*, *Turdorum*, *Gallinarum*, *Vitulina* — *Prius* elixa: deinde in ueru ad perfectionem uſque aſſa, atque cum ſucco arantiorum condita.
          - *Auenatum*, *Amygdalatum*, *Hordeatum* — *Cum* modico pipere, aut ſucco granatorum.
          - *Ex* oleribus
            - *Spinachia.*
            - *Atriplex*, &c.
          - *Ex* fructibus
            - *Vua* paſſa.
            - *Amygdala*, &c.
        - *Potus*, aqua cocta cum modico
          - *Cinnamomi.*
          - *Hyſſopi*, &c.
      - *Quantitatem* congruentem. Sic in
        - *Principio* liberalior
        - *Augmento* / *Statu* — *Tenuior*
        - *Declinatione* uberior
        - — *Victus* exhibendus.
      - *Tempus* commodum. Sic cibus dandus hora minoris afflictionis, &c.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: quæ eadem ferè ſunt, quæ tertianæ nothæ, niſi quod in ſemitertiana maior pituitæ ratio habenda ſit.
      - *Quantitatem*, quæ pro ratione uirium, ætatis, complexionis, &c, uarianda, &c.
  - *Inæqualiter*. Nam ſuperabundans
    - *Bilis*, ſui ablationem indicat
      - *Victu* frigidiore.
      - *Medicamentis*
        - *Frigidioribus.*
        - *Bilem* magis purgantib.
    - *Pituita*, ablationem ſui indicat
      - *Victu* calidiore.
      - *Medicamentis*
        - *Calidioribus.*
        - *Magis* pituitam euacuantibus.
- *Pars* affecta, quæ corroboranda, &c. ut in tertiana notha, &c.
- *Symptoma.* Vide ſupra in curatione tertianæ, intermittentis, & continuæ, & cauſonis.

FEBRES *duplices, uel triplices, ut ſpuriæ uel extenſæ ſui generis curantur. Quartanæ duplices uel triplices, ut quartanæ contumaces, curantur: niſi quòd mitius cum illis eſt agendum: quia ex duplici ſit triplex, & ex triplici ſit continua, quæ lethalis eſt, uel admodum periculoſa.*

FEBRES *confuſæ uel commixtæ difficilius curantur, quàm duplices uel triplices, propterea quòd ſint ex diuerſis humoribus, multum à ſe inuicem differentibus, & putreſcentibus eodem tempore, diuerſis in locis, non uno medicamento curari poſſunt, uel alterante uel concoquente, ſed unuſquiſq; ſuum medicamentum determinatum deſiderat, &c.*

De Ephe-

De Ephemeræ cognitione & curatione.

- *Ephemera* eſt febris ex intemperantia ſpirituum cordis eueniens ſe in totum expandẽs, ultra diem tertium, ſecundum ſui naturam non ſe extendens, &c. cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* male effectæ: uidelicet ſpirituum cordis: pulſus
      - *Velox*, *Frequens* — *Non* multum.
      - *Aequalis.*
      - *Ordinatus*, &c.
    - *Morbi*, cuius ſigna uel
      - *Inſeparabilia*
        - Propria: & ſumpta ab
          - *Actionibus* læſis
            - *Vitalibus*
              - *Pulſus* ad celeritatem & magnitudinem effatu dignam.
              - *Syſtolei* nõn celerior.
            - *Natural.* Concoctio in urina prima ſtatim die.
          - *Accidentibus* intrinſecis
            - *Caliditas* tactu ſuauis percepta.
            - *Declinatio* cum ſudore ſuaui.
        - *Impropria*
          - *Ab* aliqua cauſa procatarctica incipere.
          - *Aſcenſus* æqualis, atq; incõpreſſus in caliditate & pulſib.
          - *Caloris* mediocritas.
      - *Separabilia.*
    - Cauſæ primitiuæ: nempe
      - *Anguſtiæ*
        - *Facies* pallida.
        - *Motus* oculi ad clauſionem decliuis.
        - *Vrina* ignea.
        - *Pulſus* paruus, debilis.
      - *Triſtitiæ*
        - *Oculi* concaui.
        - Pulſus
          - *Paruus.*
          - *Debilis.*
          - Ad duritiem tendens.
      - *Cogitationis*. Signa anguſtiæ.
      - *Iræ*
        - *Oculi* eminentes.
        - *Facies* rubicunda, &c.
      - *Vigiliarum*
        - *Facies* citrina, & inflata.
        - *Vrina* diſcolorata, ſed hæ ex infirmo dignoſcuntur.
      - *Somni* profundi, ex narratione infirmi habetur.
      - *Timoris*, ſigna anguſtiæ.
      - *Gaudij*, ſigna iræ ferè.
      - *Laboris*
        - *Debilitas* corporis totius.
        - *Dolor* iuncturarum.
      - *Euacuationis*, ex narratione infirmi dignoſcitur.
      - *Doloris*
        - *Dolor*
          - *Capitis.*
          - *Iuncturarum.*
        - *Colica*, &c.
      - *Syncope*, ſcitur narratione infirmi.
      - *Famis*, ex narratione infirmi habetur.
      - *Satietatis*
        - *Ructus.*
        - *Vrina* aquoſa, tenuis, &c.
      - *Apoſtematis*
        - *Caliditas* non admodum mordax.
        - *Facies* rubicunda.
        - *Pulſus* magnus, uelox, frequens.
        - *Vrina* aquoſa, alba, &c.
      - *Caliditatis* ſolis, ſeu ignis, uel balnei, &c.
        - *Caput* calidum.
        - *Oculi*, *Facies*, *Cutis* — *Calida* & inflammata.
        - *Pulſus* ad uelocitatem accedens.
        - *Vrina* parum tincta, &c.
      - *Frigiditatis*, faciei color
        - *Albus.*
        - *Liuidus*, &c.
      - *Conſtipationis* pororum ab aſtringentibus
        - *Cutis* ſicca, aſpera, ad nigredinem tendẽs.
        - *Vrina* tenuis, alba.
        - *Calor* occultatus, &c.
      - *Alimentorum* & potuum calidorum
        - *Caliditas*, *Grauitas* — *Capitis.*
        - *Caliditas* in regione hepatis.
        - *Vrina* tincta, &c.
  - *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum ☙

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0382-9
DFG

Curatio ephemeræ, indicationibus perficitur. Quare

- *An* fieri poſſit, indicat natura morbi cõplexio ægrotantis, & malicia regiminis, cauſa morbi, &c. Nam
  - *Ephemera* de ſua natura non durat, niſi per diem unam naturalem: unde facilis eſt curationis.
  - *Propter* maliciam regiminis extendit ſe aliquando ad quatuor dies: & ſi ultra, tunc tranſit uel in putridam uel hecticam.
  - *Si* complexio fuerit apta, hoc eſt, cholerica & macra, facilè in hecticam tranſit: ſi uerò calida & humida, facilè in ſynocham, &c.
  - *Cum* ephemera declinat abſq; ſudore: aut cum ſudore abſq; mundificatione, tranſit ad aliud genus febrium, & maximè cum declinatio eſt longa, & cum perſeuerantia accidentium.
- *Quid* fieri debeat, indicat
  - *Cauſa* morbi primitiua: uidelicet
    - *Solis* caliditas, quæ remouenda tum
      - *Mutatione* loci, ſi ad locum ſeu aerem frigidum & humidum ducatur.
      - *Cibo* & potu refrigerante.
      - *Medicamentis* refrigerantibus { *Capiti*, *Cordi*, *Pectori* } *Admotis*.
    - *Frigiditas*, quæ alteranda partim
      - *Loci* ſeu aeris commutatione, ſi ad calidum ſeu temperatum ducantur ægri, deinde cooperiantur, & calefiant pannis, ut ſudor prouocetur.
      - *Cibo* & potu temperato & aperiente.
      - *Balneo* ex decoctione chamomillæ, fœniculi, &c. in declinatione.
      - *Medicamentis* adhibitis { *Capiti* calidis. *Cordi*, *Pectori* } *Temperatis*, aperientibus, & ad frig. magis declinant.
    - *Conſtipatio* cutis, quæ laxanda balneo aquæ dulcis eſt, &c.
    - *Satietas* cibi ſeu crapula, quæ euacuatione uel per uomitum, uel aluum curanda eſt.
    - *Anguſtia*, triſtitia, cogitatio, quę remouenda
      - *Cibo* refrigerante & humectante.
      - *Vino* ualdè dilutò.
      - *Gaudio*, Lætitia.
      - *Balneo* aquæ dulcis
      - *Inunctione* ex oleo uiolaceo.
      - *Epithematibus* humectantibus odoriferis, &c.
    - *Ira*, quæ auferenda
      - *Balneo* aquæ tepidæ.
      - *Inunctione* ex frig. & hum.
      - *Gaudio*, lætitia, &c.
    - *Vigiliæ*, quæ curandæ
      - Cibo bono, refrig. & humectante.
      - *Vino* diluto, ſomno, ocio.
      - *Balneo* aquæ dulcis.
      - *Fricatione* leui extremorum, & maximè pedum.
      - *Embrochis* frig. & humidis.
    - *Timor*, qui remouendus, ut in anguſtia.
    - *Labor* ſeu motus ſuperfluus, qui curandus
      - *Cibo* humectanti & multi & boni nutrimenti.
      - *Vino* diluto, quiete, ſomno prolixo.
      - *Balneo* aquæ dulcis, in declinatione.
      - *Inunctione* iuncturarum ex oleo uiolarum.
    - *Euacuatio* nimia, quæ inhibenda
      - *Victu* { *Refrig.* & humectanti. *Confortanti.* }
      - *Medicamentis* { *Aſtringentibus*, ſtomacho appoſitis. *Refrigerantibus*, cordi applicatis. }
    - *Dolor*, *Syncope* } *Remotione* cauſæ curatur.
    - *Fames*, quæ cibo curatur.
    - *Sitis*, quæ potu aquæ frigidæ, uel ſucco granatorum, & balneo aquæ dulcis remouetur.
    - *Oppilatio*, quæ remouenda
      - *Fricatione.*
      - *Sudore* ex aere calido, Cibo aperiente.
      - *Phlebotomia*, ſi magna oppilatio eſt, &c.
    - *Apoſtema*, &c. quod curandum eſt
      - *Abſtinentia* cibi & potus.
      - *Phlebotomia*, *Pharmacia* } *Debito* modo adminiſtratis, &c.
  - *Morbus* ſeu intemperies calida & ſicca, quæ ſui ablationem indicat, q̃d fiet tum
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
      - *Qualitatē* contrariam: uidelicet refrigerantem, &c. Quare
        - *Aer* declinet ad frigiditatem, ſi à calida cauſa ortum ducat.
        - *Cibus* ſit
          - *Hordeatam.*
          - *Ius* pulſi.
          - *Caro* { *Pullorum.* *Gallinæ*, &c. }
        - *Potus* aut
          - *Aqua.*
          - *Vinum* ualdè dilutum.
      - *Qantitatem* conuenientem, quæ moderata ſit, pro ratione ætatis: conſuetudinis, temporis anni, &c.
      - *Tempus* commodum. Sic cibus in declinatione tantum offerendus, niſi corpus ualdè fuerit extenuatum, aut cholericum, aut laborauerit multum, aut in ſole fuerit uerſatus: & tunc nullo modo triduanum ieiunium eſt imponendũ, ne in hecticam incurrat.
    - *Medicamẽtis*: exhibitis, ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: uidelicet refrigerantem & humectantem: ut eſt balneũ aquæ dulcis, tepidæ, &c.
      - *Quantitatem* decentem: quæ ratione cauſæ, ætatis, temporis anni, complexionis, &c. uarianda eſt.
      - *Tempus* commodum. Sic balnea aquæ dulcis, in febris declinatione, in omnibus conueniunt.

De curatione Synochæ non putridæ uide ſuprà in curatione febrium ſanguinearum.

De Curatione febris hecticæ.

Febris hectica, eſt caliditas extranea immaterialis, in corde principaliter, & in membris omnib. fixa, nullam habens periodicam excreſcentiam, ſed quaſi ſemper in eodem ſtatu permanens: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* male affectæ: uidelicet.
    - *Cordis*. Pulſus
      - *Paruus.*
      - *Debilis.*
      - *Frequens.*
      - *Durus*, &c.
    - *Solidarum* partium. Siccitas totius corporis, &c.
  - *Morbi*, atq; ſpeciei
    - *Primæ* (in qua humiditas roralis cordis & membrorum conſumitur)
      - *Febris* æqualis & uniformis.
      - *Cutis* ad quandam ariditatem uergens.
      - *Alteratio* coloris ad liuiditatem.
      - *Totius* corporis extenuatio abſq; manifeſta ariditate.
      - *Signa* à ſignis ſanitatis non multum uariata.
      - *Vrina* citrinior, ſana, &c.
    - *Secundæ* (in qua cambiū cōſumirur)
      - *Siccitas* notabilis.
      - *Poſt* ſumptum cibum, caloris auctio, & pulſus uelocior.
      - *Vrina* oleaginea, ruffa, uel ſubruffa, uel liuida.
      - *Egeſtiones* unctuoſæ.
      - *Caliditas* æqualis & uniformis, tactu uerò primo ſuauis, deinde mordax.
      - *Loca* cordis, arteriarum & uenarum uolæ manuum, pedum calidiora.
      - *Caliditas* poſt ſumptum cibum intenſior.
      - *Color* faciei liuidus, plumbeus.
      - *Pulſus* durus, debilis, &c.
      - *Extremitates* oſsium manifeſtantur, &c.
    - *Tertiæ* (in qua gluten conſumitur, & maraſmus nocatur)
      - *Oculi* concaui.
      - *Cutis* tenſa, & uehementer dorſo adhærens.
      - *Pulſus*
        - *Durus* ad modicum chordæ tenſæ.
        - *Debilis.*
        - *Vacuus.*
      - *Vrina* oleaginea.
      - *Naſus* acutus.
      - *Tempora* collapſa.
      - *Vngues* curui.
      - *Tumor* pedum.
      - *Conſumptio* corporis totius cum maxima ariditate, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Præcedentis*: uidelicet
      - *Ephemeræ*
      - *Cauſonis*
      - *Febris* bilioſæ
      - *Iræ*
      - *Triſtitiæ*
      - *Inediæ*
      - *Laboris*, &c.
      - (all:) Signa ex ægri relatione manifeſtantur.
    - *Conimctæ*: uidelicet
      - *Febris* putridæ.
      - *Inflammationis*
      - *Eryſipelatis*
      - *Vlceris*, &c.
      - (Inflammationis … Vlceris:) *Partium* internarum. Ex ſignis proprijs dignoſcuntur.
- *Curatio*, indicationib⁹ abſoluitur. Itaque
  - *An* fieri poſsit, indicat morbi ſpecies, tēperatura ægri, ſymptomata ſuperuenientia, &c. Nam
    - *Prima* ſpecies facilè curatur.
    - *Tertia* eſt incurabilis.
    - *Secunda* cum difficultate curatur.
    - *Cum* ungues curuantur, tunc eſt in ſtatu.
    - *Quando* capilli cadunt, uicini ſunt morti.
    - *Fluxus* uentris ſi aduenerit, mors proxima eſt.
    - *Cum* tibiæ inflari incipiunt, infrà tres dies moriuntur.
    - *Tenuia* corpora & pauci ſanguinis ferè corripit, & celeriter cōſumit.
    - *Febres* diarias & ardentes & bilioſas ſequitur.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeq. fig. A.

A. Quid

A. *Quid fieri debeat, indicat*

- *Cauſa* morbi
  - *Præcedens*: cuius nulla ratio habenda eſt, ſed ſtatim ab ipſo morbo indicatio ſumenda.
  - *Coniuncta*: uidelicet
    - *Febris* putrida
    - *Inflammatio*
    - *Vlcus*, &c.
    - → *Quæ* proprijs ſuis indicationibus prius curanda.
- *Morbus*: uidelicet intemperies calida & ſicca, quæ ſui ablationē indicat: qđ fiet partim
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* cōtrariā: nempe refrigerantem & humectantem. Quare
      - *Aer* declinet ad
        - *Frigidum*.
        - *Humidum*, in æſtate uerò ſit ſeptentrionalis.
      - *Somnus* ſit nocturnus, & conſueto longior.
      - *Quies* ſit
        - *Animi*, ſeu gaudium moderatum.
        - *Corporis*, uel leue exercitium: ut eſt
          - *Frictio* leuis poſt ſomnum,
          - *Pectinatio*.
          - *Mundificatio* digitorum & pedum.
      - *Repletio*
      - *Inanitio*: nempe
        - *Euacuationes* fortes
        - *Coitus*
      - → *Fugienda* ſunt.
      - *Cibus* ſit
        - *Panis* triticeus, non ſalitus, ſed multa aqua ablutus, deinde cum lacte mixtus.
        - *Caro*
          - *Pullorum*
          - *Gallinarum* iuuenum.
          - *Caponum*.
          - *Perdicum*.
          - *Phaſianorum*.
          - *Coturnicum*.
          - *Hœdorum*.
          - *Vituli* pinguis, & maximè pedes & teſticuli
          - *Ranarum* uiridium, &c.
          - → *Elixa* maximè cum lactuca, portulaca.
        - Ex piſcibus
          - *Saxatiles*.
          - *Anguillæ* in ueru aſſæ.
          - *Cancri*, cum hordeo decocti.
        - *Hordeatum*, *Amygdalatum*, *Amydum* → *Cum* lacte uaccino coctum, remoto butyro.
        - *Lac* aut
          - *Mulieris*
          - *Aſinæ*
          - *Caprinum*
          - *Vaccinum*
          - → *Ab* ubere ſumptum, uel cum ſaccharo, ſi nulla febris putrida ſit coniuncta.
        - *Ius* carnium, cum ſem. portulacæ & lactucæ, uel hordeo coctum.
        - *Oua* recentia, ſorbilia. Item in aqua fracta, & in eadem cocta.
        - Ex oleribus
          - *Spinachia*.
          - *Blitum*.
          - *Lactuca*.
          - *Portulaca*.
          - *Endiuia*, &c.
        - Ex fructibus
          - *Pruna*, cucurbitæ, cucumeres.
          - *Poma* dulcia cocta cum ſaccharo.
          - *Granata*, Arantia.
          - *Amygdala*, nuclei pini.
          - *Ceraſa*, uuæ paſſæ, &c.
        - *Caſeus* recens non ſalitus, &c.
      - *Potus* ſit
        - *Aqua* hordei ſaccharata.
        - *Vinum* album, clarum, non nouum, multa aqua dilutum: uel aqua portulacæ uel nympheæ temperatum.
    - *Quantitatem* cōuenientem: quæ pauca eſſe debet, pro uice, ſed cibus in plures uices diuidendus eſt. Detur itaq; cibus ter uel quater in die.
    - *Tempus* commodum. Sic cibus duabus horis antè balneum impeſari debet, aut paulò poſt.
  - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum B.
- *Symptomata* ſuperuenientia, quæ ſui quoq; ablationem, indicant. Siquidem in
  - *Viribus* infirmis
    - *Expreſſionibus*
    - *Gelatitijs*
    - *Diſtillatis*
    - *Inſtaurantibus*
  - *Profluuio* alui
    - *Aqua* hordei torrefacti
    - *Hordeato*, cum milio torrefacto
    - *Auenato*
  - *Syncope*, uino alb. diluto, &c.
  - *Ventris* conſtipatione, &c.
    - *Manna*
    - *Caſsia*
    - *Decocto*
      - *Prunorum*
      - *Tamarindorum*
    - *Syrupo* roſ. laxatiuo
  - → *Vtendum* eſt, &c.

B. *Curatur* hectica medicamentis, exhibitis ſecũdum

- *Qualitatem* cõtrariã: nempe refrigerantem & humectantẽ, quorũ alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: & uel in forma
    - *Fluida*: præparata modo
      - *Chymico*: ut eſt aqua ſtillatitia ex
        - *Sanguine* humano
        - *Ranis* uiridibus
        - *Teſtudinibus*
        - *Limacibus*
        - *Caponibus*, cum aquis lactucæ, &c.
        - } *Per* ſe uel cum iulapio uiolaceo ſumpta.
      - *Craſſo* & uel
        - *Syrupus*
          - *Simplex*: ut
            - *Sirupus* uiolaceus.
            - *Iulapium*
              - *Violaceum.*
              - *Nenupharinum.*
              - *Roſaceum.*
          - *Compoſitus*
            - *Vnus*: ut ℞. *Rad.* buglosſæ ℥.ij. ſatyrionis ℥.S. liquiritiæ ʒ.ij. lactucæ, portulacæ, ſolatri, uiolarum, ana M j. maluæ M.S. prunorum, ſebeſten, ana num. xx. ſem. 4. frig. ſem. bombacis, papaueris albi, ana ʒ.iij. ſem. alchechengi & berberis, ana ʒ.j. ſem. citoniorum ℥.S flor. uiolarum, nymphеæ, bugloſſæ, ana P.j. fiat decoctio, in ℔.j. colaturæ diſſolue ſacchari q.ſ. & fiat ſyrupus: aromaticetur cum ʒ.ij. ſandali rubri.
            - *Alter*: ut ℞. *Sem.* 4. frig. maiorum & minorum, papaueris albi, pinearum, phiſticorum, amygdal. dulcium, iuiubarum, ſebeſten, caricarum uuarũ paſſarum mundat. ſucci liquiritiæ, liquiritiæ mundæ, hordei mundi, ana ℥.j. flor. nenupharis, uiolarum, ana ℔.S. ſacchari q.ſ. fiat ſyrupus.
        - *Potio*
          - *Vna*: ut ℞. *Lactuce*, bugloſſæ, portulacæ, ana M.j. ſem. 4. frig. maiorum, ana ℥.S. ſem. berberis ʒ.j. coquantur omnia ſimul cum pullo gallinaceo. Capiat ius ſingulis matutinis, & continuet per nouem dies.
          - *Altera*: ut ℞. *Hordei* mundati ℥ j. cancrorum excorticatorum & ablutorum ℥.iij. bulliant in ℔.iij. aquæ dum diſsiliat hordeũ, huic pro ſingulis uncijs adde aquæ hordei ℔.j. & coque, &c.
    - *Non fluida*
      - *Humida*: ut electuarium huiuſmodi
        - ℞ *Spec.* diatragacanthi frigidi, *Diapenidij* ſine cinnamomo, *Diapapaueris*, *Reſumptiui* } *Ana* ℥.j.
        - *Carnium* teſtudinum ℥.iij.
        - *Spec.* triaſandali, *Conſeruæ* roſarum, *Conſeruæ* uiolarum } *Ana* ℥.S.
        - *Sacchari* q.ſ. Miſce, & fiat electuarium auro coopertum.
      - *Sicca*: ut ſunt tabulę tales.
        - ℞. *Sem.* 4. frig. maiorum, ana ℥.S.
        - *Sem.* berberis, papaueris albi, ana ʒ.j.
        - *Amygdal.* dulc. pinearum mundat. & temperatarum in aqua uiolarum, ana ℔.S.
        - *Carnium* teſtudinis, uel capi, uel cancrorum fluuialium ℥.ij.
        - *Cinnamomi*, *Aniſi* } *Ana* ℈.j.
        - *Contundantur* omnia in mortario, quibus adde ſacchari q.ſ. & fiant morſelli uel tabulæ, uel tartæ, & in furno leuiter coquantur. Vtantur inter prandium & cœnam.
  - *Extrinſecus* applicantur. Vide in ſequentibus ſignum C.
- *Quantitatem* decentem, quæ pro ratione ætatis, temporis anni, complexionis, &c. uarianda.
- *Tempus* commodum. Sic
  - *Aquæ*, *Syrupi*, *Potiones* } *Mane* ſtomacho ieiuno propinandæ ſunt.
  - *Electuaria*, *Tabulæ* } *Inter* prandium & cœnam ſumenda.
  - *Inunctiones*
    - *Mane* & ſerò tempore ſomni
    - *Ante* balneum & poſt
    - } *Faciendæ.*
  - *Balneum* duabus horis antè cibum uel poſt exhibendum.
- *Præparationem* (atq; ordinem.) Sic pridie ante ingreſſum balnei detur mane clyſter, deinde prandeat hora nona, cenet hora quarta, ſed parcius cibos edat concoctu faciles, inter prandium & cænam ſemel bibere licebit. Hora prima poſt mediam noctem ſumat ius pulli, uel cremorem ptiſanæ, uel uitellos ouorum, uel oua duo tremula cum ſaccharo: poſtea duabus uel tribus, uel quatuor horis pòſt ingrediatur balneum. Deinde in exitu balnei abſtergatur, & linteis fricetur, poſteà applicentur linimenta in aquis refrigerantibus præparata uel inunctiones, tum quieſcat in lecto duabus aut tribus horis, dormiatq; ſi fieri poteſt. À ſomno capiat ptiſanam, aut iuſcula, &c. Deinde uinum capiat in cæna, & alimenta ſolidiora. Mane uerò detur cremor ptiſanæ, uel leuior cibus, & rurſus deſcendat in balneum, tractetur q; ut ſuprà, &c.

C. Extrin-

- **C.** *Extrinſe*cus etiã hecticis applicãtur medicamẽta, & uel
  - *Toti* corpori: ut eſt balneũ aquæ dulcis, quod debet parari aut in lauacris
    - *Tribus*: quorum
      - *Primum* ſit ex aqua dulci, modicè tamen calida, ut pori aperiantur, & partes laxentur.
      - *Secundum* ſit ex aqua tepida, ut partes humectentur, quia aqua poſt relaxationem partium penetrat.
      - *Tertium* ſit ex aqua frigida, ut cutim denſet & refrigeret, ut illa humiditas maneat.
    - *Vno*: quod primò paretur ex aqua modicè calida, pluſquam tepida, paulò deinde refrigeretur per ſe, uel addita frigida, tanta quantitate, quanta eſt neceſſaria, ut tepida fiat. Poſtremò in ultima parte apponatur plus aquæ frigidæ, ut balnei aqua refrigeretur, uel tantiſper in balneo maneat, dum aqua refrigeretur per ſe. In calido non diu morentur ægri, in tepido mediocriter, in tertio minus quàm in ſecundo, in ſecundo magis quàm in primo.
  - *Partibus* corporis: uidelicet
    - *Collo*: ut eſt inunctio ex oleo
      - *Violaceo.*
      - *Cucurbitino.*
      - *Nenupharino*, &c.
    - *Cordi* & pectori: cuiuſmodi eſt
      - *Epithema*
        - *Primum*: ut
          - ℞. *Aquarum* uiolarum, *Borraginis*, *Bugloſſæ* — *Ana* ℥.ij.
          - *Vini* albi guttas aliquot.
          - *Intingantur* panni, & pectori applicentur.
        - *Alterum*: ut
          - ℞. *Hordei* mundi P.j.
          - *Cucurbitarum*, *Peponum*, uel cucumeris — *Ana* ℥.j.
          - *Decoquantur*. In fine decoctionis adde olei uiolacei ℥.iij. agitentur fortiter, fiat epithema pectori applicandum.
      - *Vnguentum*
        - *Simplex*: ut oleum
          - *Violarum*, in aqua hordei lotum.
          - *Ex* ſem. cucurbitarum.
          - *Papaueris.*
          - *Ex* ſem. lactucæ, &c.
        - *Compoſitum*
          - *Primum*: ut
            - ℞. *Olei* ex ſem. lactucæ, uel papaueris ℥.iij.
            - *Olei* amygdalarum dulcium recent. ℥.ij.
            - *Ceræ* parum, miſce, & fiat unguentum molle.
          - *Alterum*: ut
            - ℞. *Medullæ* crurum uituli, *Cerui*, *Axungiæ* gallinarum, *Sæpi* hyrcini, *Butyri* recentis. — *Ana* ℥.S.
            - *Axungiæ* anatis, *Coriandri* — *Ana* ℥.ij.
            - *Tragacanthi*, *Gummi* Arab. — *Ana* ʒ.j.
            - *Olei* uiolacei, *Olei* amygdal. dulc. — *Ana* ℥.j.S.
            - *Ceræ* albæ q. ſ. miſce, & fiat unguentum.
    - *Hepati*: ut inunctio ex oleo
      - Cotoneorum.
      - *Roſarum.*
      - *Myrthino*, &c.
    - *Ventriculo*: ut
      - *Oleum*
        - *Myrthinum.*
        - Cotoneorum.
        - *Roſateum*, &c.
      - *Puluis*
        - ℞. *Roſarum*, *Santali* — *Ana* ʒ.S.
        - *Caryophillorum* ʒ.j. Miſce, & fiat puluis. Hæc cruſta panis inſperſa, & pauco uino irrorata, uentriculo applicetur.
    - *Dorſo* & ſpinæ: ut
      - *Vnguentum* infrigidans Galeni.
      - *Oleum*
        - Cucurbitarum.
        - *Nenupharinum.*
        - *Violarum.*
        - *Roſarum.*
        - Cotoneorum.
        - *Myrthinum.*
        - *Nymphea*, &c.

De Cognitione & curatione ſcabiei.

Scabies eſt cutis infectio, aliquando ſquamoſa, pruriginoſa, aliquando ſicca, aliquando humida, aliquando ſanioſa: ut plurimùm in extremitatibus totius corporis: cuius

- *Cognitio* habetur ex ſignis
  - *Partis* malæ affectæ, cutis uidelicet. Sunt manifeſta.
  - *Morbi*
    - *Figura* uitiata, Vnio diſſoluta.
    - *Caliditas*, Pruritus, &c.
  - *Cauſæ*, uidelicet
    - *Sanguinis* aduſti
      - *Victus* ratio ciborum calidorum, aromatum, ut allij, piperis, &c.
      - *Potus*, uinum, merum, potens.
      - *Aeris* caliditas, Labor.
      - *Locus* uergens ad ruborem, cum humiditate.
      - *Pruritus* magnus.
      - *Puſtulæ* latæ, in circuitu rubeſcentes.
    - *Bilis*
      - *Locus* uergens ad citrinitatem.
      - *Pruritus* magnus, Siccitas.
      - *Sciſſura*, Puſtulæ paruæ.
      - *Victus* ratio bilioſa.
      - *Aetatis* iuuenilis.
    - *Pituitæ ſalſæ*
      - *Squamæ*, Sanies.
      - *Pruritus* uehemens.
      - *Victus* ratio pituitoſa.
      - *Crapula*, Ebrietates, Cruditates, &c.
    - *Atræ* bilis
      - *Locus* in circuitu uergens ad nigredinem.
      - *Puſtulæ* ſiccæ, cruſtoſæ, præſertim in tibijs.
      - *Sanies* / *Virulentia* — *Modica*.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit indicat
    - *Morbus*. Sic ſcabies fœda, ulceratio fœtida, corrumpens, eſt difficilis curationis.
    - *Morbi* magnitudo. Sic parua ſcabies non ſomnum auferens, facilè curatur, & è contrà.
    - *Aetas*. Sic ſcabies in decrepitis, difficulter curatur.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi: uidelicet
      - *Sanguis* aduſtus, qui ſui ablationem indicat. Qđ fiet partim
        - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
          - *Qualitatem* contrariam, uidelicet refrigerantem & humectantem. Sic cõpetit
            - *Aer* temperatus, uel ad frigidum inclinans.
            - *Exercitium* moderatum.
            - *Somnus* temperatus, Lætitia.
            - *Cibus* refrigerans: ut
              - *Hordeatum*, Lactuca.
              - *Cichorium*, Endiuia.
              - *Pulli*, cum lactuca, &c.
            - *Aqua* hordei pro potu, &c.
          - *Quantitatem*, quæ moderata eſſe debet.
        - *Chirurgia* adhibita ſecundum
          - *Qualitatem* contrariã. Sic uenæ ſectio eſt ex uſu: & ſcarificationes, &c.
          - *Quantitatem*. Sic ſanguis pro uirium ratione trahendus.
          - *Locum*. Si uena baſilica dextra, uel communis incidenda eſt.
          - *Tempus* commodum. Sic uena matutino tempore aperienda eſt.
        - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
          - *Qualitati* uidelicet alterantibus, præparantibus. Sic conuenit
            - *Oxyſaccharum*.
            - *Syrupus* de borragine.
            - *Syrupus* de fumo terræ.
          - *Quantitati*: ſcilicet purgantib. Sic purgabit
            - *Caſsia*.
            - *Manna*.
            - *Syrupus* roſ. laxatiuus.
      - *Bilis*, quæ auferẽda, tum
        - *Victus* ratione prædicta.
        - *Medicamentis* contrarijs: uel ipſius humoris
          - *Qualitati*: nempe alterantibus. Sic concoquet
            - *Syrupus* uiolaceus.
            - *Syrupus* acetoſus.
            - *Syrupus* de fumoterræ.
          - *Quãtitati*: ſcilicet purgãtibus
            - *Simplicibus*. Sic purgant
              - *Caſsia*, Manna.
              - *Syrupus* roſ. lax.
              - *Serum* lactis, &c.
            - *Compoſitis*
              - *Vſualibus*
                - *Diaprunum* S.
                - *Electuarium* de ſucco roſ.
              - *Magiſtralibus*
                - *Bolus*: ut
                  - ℞. *Caſsiæ* ℥. j.
                  - Cum ſaccharo fiat bolus.
                - *Potio*
                  - ℞. *Rad.* lap. acuti ℥. ij.
                  - *Cichorij*, Endiuię, *Borrag.* Mercur. *Scabioſæ*, Fumariæ — *Ana* M. j.
                  - *Prunorum*, Sebeſt. ana N. x.
                  - *Tamarind.* ℥. j.
                  - *Senæ* ℥. iij. fiat decoctio in ſero lactis, & in ℔. ij. col. diſſol. ſyrup. de fumo terrę ℥. iij. ſacchari q. ſ. miſce, & utatur pro quinq; doſibus.
      - *Pituita* ſalſa / *Bilis* atra, — Vide in ſequentibus ſignum A.
    - *Morbus*. Vide in ſequentibus ſignum B.

A. *Quid fieri debeat indicat cauſa morbi, uidelicet humor*

- *Pituitoſus* ſalſus, qui ſui ablationem oſtendit, quę fiet partim
  - *Chirurgia*, adhibita ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam. Sic uenæ ſectio facienda eſt, præſertim ſi corpus fuerit plethoricum.
    - *Quantitatem*, *Tempus*, *Locum* – *Vt* ſupra.
  - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
    - *Qualitatē* cōtrariā: uidelicet tēperatā. Sic cōueniūt
      - *Cibi* temperati & optimum ſanguinem generantes.
      - *Potus*, uinū dilutū aqua, albū, &c.
    - *Quantitatem* moderatam, ſeu paucam.
  - *Medicamentis*, exhibitis ſecundū
    - *Qualitatem* cōtrariā, uel humoris
      - *Qualitati*: uidelicet alterantem, attenuantem, incidentē, &c. Sic cōuenit ſyrupus
        - *Vſualis*
          - *Oxymel* ſcil. compoſ.
          - *Oxyſacchara*.
          - *Syrup*. de fumo terræ.
        - *Magiſt*. ut
          - ℞. *Syrup*. roſ. ℥.ij.
          - *Mellis* roſ. ℥. S.
          - *Aquæ* bugloſſæ, *Capill*. Ven. – *Ana* ℥.j.
          - *Betonicæ* ℥.iij. Miſce.
      - *Quantitati*: ſcilicet purgātem. Sic purgant
        - *Simplicia*
          - *Myrobalana*.
          - *Chebula*.
          - *Inda*.
          - *Agaricum*, &c.
        - *Compoſita*
          - *Potio*: ℞. *Rad*. enulæ, glycyrrhizæ, ana ℥.ij. *Betonicæ*, bugloſſæ, mercurialis, ana M.j. *Fumi* terræ, cicle, braſſ. marinæ, ana M.S. *Sem*. carthami ℥.iij. flor. anthos P.ij. *Cicerum* rub. P.S. fiat decoctio ad ℔.ij. in quibus diſſolue mellis roſ. ℥.iij. ſyrup. roſ. lax. ℥. v. cōfect. hamech. ℥.ij. utatur pro quinq; doſibus.
          - *Pilulæ*: ℞. *Aloes*, Agarici, turbati, ana ʒ.j. ℈.S. *Pulpæ* colocinthidis g.vj. *Menthæ*, abſynthij, ana ℈.S. *Zingiberis*, maſticis, anethi, bdellij, ana ℈.j. cum oxymelle ſcillitico fiant pilulæ.
    - *Quantitatem* debitam, quæ augenda uel minuenda, pro ratione uirium, ætatis, temporis anni, &c.
- *Melancholicus* adustus, qui auferendus partim
  - *Victus* ratione prædicta.
  - *Chirurgia*, id eſt, uenæ ſectione, ſi plethora adfuerit.
  - *Medicamentis* contrarijs, uel humoris
    - *Qualitati*: ſcilicet alterantibus præparantibus. Sic competit
      - *Syrupus* de fumo terræ.
      - *Oxymel* ſcilliticum comp.
      - *Syrupus* acetoſus S. &c.
    - *Quantitati*: uidelicet purgantibus. Sic purgant
      - *Vſualia*
        - *Simplicia*
          - *Myrobalana*
            - *Inda*.
            - *Emplica*.
            - *Bellirica*.
          - *Epithymum*, &c.
        - *Compoſita*. Confectio hamech, &c.
      - *Magiſt*.
        - *Potio*
          - *Vna*: ℞. *Diacatholiconis* ℥.ij. *Diaphænic*. ʒ.j. cum decoctione mercurialis, & ſyrupi roſ. lax. ℥.j.
          - *Altera*: ℞. *Bugloſſæ*, glycyrrhizæ, ana ℥.j. *Rad*. enulæ ℥.S. Paſſularum, Prunor. *Sebeſten*, ana num. xx. aniſi ʒ.iij. polypodij ℥.iij. ſem. carthami, ſenæ ℥.ij. tamarind. ℥.ij. fiat decoct. ad ℔.ij. in quibus diſſolue confect. hamech ℥.j. diaphœniconis ℥.S. ſyrup. roſ. lax. ℥.v. miſce, utatur pro v. doſibus.
        - *Pilulæ*
          - ℞. *Diaborrag*., *Diaſenæ*, *Hieræ* ruffi – *Ana* ʒ.iij.
          - *Lapidis* armenici, loti, *Anethi* – *Ana* ℈.j.
          - Cum oxymellite fiant pilulæ.

- B. *Morbus* quoque quid fieri debeat, indicat. Siquidem
  - *Vnitatis* ſolutio, ſui unionem ſignificat, quod fiet medicamẽtis, abſtergentibus, mundantibus, ſiccantibus, & conſolidantibus: uerbi gratia in
    - *Sanguinea* & biliosa conuenit tale
      - *Balneum*
        - ℞. *Rad.* enulæ, *Lapatij* acuti — *Ana* ℔.j.
        - *Parietariæ*, *Saponariæ* — *Ana* M.ij.
        - *Florum* anthos, *Chamomillæ* — *Ana* P.j.
        - Fiat decoctio pro balneo, cui adde ſalis ℔.iiij.
      - *Vnguentum*
        - *Primum*
          - ℞. *Vnguenti* enulati. ℥.iiij.
          - *Lithargyrij* ℥.j.
          - *Ceruſſæ* lotæ ℥.S.
          - *Calcithidis* ʒ.ij.
          - *Argenti* uiui extincti in ſucco limonum ℥.ij.
          - Miſce.
        - *Alterum*
          - ℞. *Reſinæ* ℥.iiij.
          - *Terebinthinæ* lotæ in aqua roſ. ℥.ij.
          - *Ceruſſæ* lotæ in aqua fumiterræ ℥.j.
          - *Lithargyri* loti in aceto ℥.S.
          - *Argenti* uiui ℥.iij.
          - *Succi* limonum uel aranciorum ℥.ij. Miſce.
    - *Pituitoſa* ſalſa, competit
      - *Balneum* ſuprà dictum.
      - *Vnguentum* huiuſmodi
        - ℞. *Vnguenti* enulati ℥.iiij.
        - *Terebinthinæ* ℥.ij.
        - *Argenti* uiui ℥.j.
        - *Styracis* ʒ.ij.
        - Miſce, quo inungatur cum ibit dormitum.
    - *Melancholia* uſta: ex uſu eſt tum
      - *Balneum* præcedens.
      - *Vnguentum* huiuſmodi:
        - *Primum*
          - ℞. *Vnguenti* nutriti ℥.ij. litharg. ℥.j.
          - *Ceruſſæ* lotæ ℥.S.
          - *Argenti* uiui ℥.iij.
          - *Terebinthinæ* ℥.j.S.
          - *Olei* roſ. ℥.iij.
          - *Succi* lapatij acuti, limonum, ana ℥.ij. miſce.
        - *Secundum*
          - ℞. *Ceruſſæ* lotæ, litharg. ana ℥.ij.
          - *Plumbi* uſti & loti, antimonij, ana ʒ.ij.
          - *Calcitidis* ʒ.iij. unguenti pompholigis ℥.iij. argent. uiui ℥.iiij. olei roſ. irini, ana ℥.ij. ſucci plantag. lapatij acuti, limonum, ana ℥.j. cum axungia porci miſceatur argentum uiuum, & fiat unguentum.
        - *Tertium*
          - ℞. *Olei* roſacei ℥.iiij.
          - *Sulphuris* uiui ℥.j.
          - *Succi* limonum ℥.ij.
          - *Reſinæ* pini ℥.iij.
          - Miſce.
        - *Quartum*
          - ℞. *Olei* iuniperini ℥.ij. olei nucum ℥.j.
          - *Tartari* uini albi ℥.j. uitrioli ſalis communis, ſulphuris, ana ℥.iij.
          - *Terebinthinæ* lotæ in ſucco limonum ℥.ij.
          - *Lithargyrij* ℥.j.S. ceræ q.ſ. miſce.
        - *Quintum*
          - ℞. *Olei* iuniperini ℥.
          - *Olei* lucernarum, nucum, ana ℥.ij.
          - *Tartari* albi ℥.j.S.
          - *Vitrioli*, ſalis, ana ʒ.iij.
          - *Lithargyri* auri ℥.iiij.
          - *Succi* plant. limonum, anum ℥.iij.
          - *Aceti* ſquillitici ℥.j.
          - Miſce.
  - *Intemperies*
    - *Calida* corrigenda eſt tum refrigerantibus, & corroborantibus intrinſecus ſumptis.
    - *Frigida*, contemperanda & alteranda
      - *Aurea* Alexandrina.
      - *Theriaca*, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0390-6

De Cognitione & cura elephantiaſis.

- **Elephãtiaſis**
  - *Cognitio* habetur ex
    - *Cauſis.* Elephantiaſis eſt morbus inſtrumentalis, corrumpens figuram, & formam, & compoſitionem membrorum, & finaliter ſoluens, continuum, prouenientes ex materia melancholica ſparſa ad totum corpus.
    - *Signis*
      - *Morbi*, hæc ſumũtur ab
        - *Actionibus*
          - *Animalibus*: ut ſtupor & inſenſibilitas.
          - *Vitalibus*, pulſus
            - *Paruus.*
            - *Debilis.*
          - *Naturali*
            - *Appetitrice*, Appetentia deiecta.
            - *Expultrice*
              - *Vrina*
                - *Alba* cum quadam limpiditate.
                - *Tenuis*, *Clara* — Cum contentis trumboſis, ad modum furfuris triti.
              - *Sanguis* ablutus, contenta habet alba, aſpera, &c.
        - *Paſſionibus*
          - *Intrinſecis*
            - *Vox* rauca.
            - *Facies* terribilis.
            - *Sciſſuræ* & infectiones cutis, & maximè pedũ & manuũ.
            - *Groſſitudo*
              - *Malarum.*
              - *Superciliorum.*
              - *Mentis*, Labiorum.
            - *Anhelitus*
              - *Fœtens.*
              - *Difficilis.*
            - *Dilatatio* narium exterius, & coarctatio interius.
            - *Color* faciei lucidus, uergens ad fuſcedinem.
            - *Conſumptio* muſculi, qui eſt inter pollicem & indicem.
            - *Aures* ſubtiles.
            - *Depilatio* ſuperciliorum.
            - *Caſus* pilorum.
            - *Pili* graciles, ſubtiles, glauci, &c.
            - *Oculorum* rotunditas.
            - *Vlcera* narium.
            - *Sub* lingua uaruoſæ uenæ nigricantes.
            - *Tumoroſitas* in cute capitis, &c.
          - *Extrinſecis*
            - *Sanguini* granum ſalis impoſitum non liqueſcit, ſed integrum manet.
            - *Sanguini* calenti acetum impoſitum non commiſcetur, ſed bullit.
            - *Inſomnia* terribilia.
            - *Aqua* frigida ſuper ſpatulas infuſa, non retinetur, &c.
      - *Cauſæ*
        - *Intrinſecæ*
          - *Mediatæ*: uidelicet humoris melancholici, uſti
            - *Mores* melancholici.
            - *Alimenta* melancholica.
            - *Temperatura* frig. & ſicca, &c.
          - *Mediatæ*: nempe erroris ſecundæ digeſtionis in carne. Temperatura frigida & ſicca, &c.
        - *Extrinſecæ* (Ex ſermone ægrorum habentur.)
          - *Hæreditatis*
          - *Aeris* corrupti
          - *Conuerſationis* cum leproſis
          - *Cibariorum* melancholicorum
          - *Comeſtionis* piſcium & lactis ſimul
          - *Frigoris* immodici
          - *Retentionis* menſtruorum, uel hæmorrh.
  - *Curatio* ſuis indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſſit, indicat morbi tempus. Siquidem elephantiaſis
      - *Recens*, facilè curatur uel prohibetur tantum, hoc eſt, quæ annum non ſuperat.
      - *Inueterata*, nunquam curatur. Sed uita tantũ prolongari poteſt.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tum
      - *Cauſa*. Vide in ſequentibus ſignum A.
      - *Morb.* quoq; qd fieri debeat, indicat. Siquidẽ
        - *Vnitatis* ſolutio, ſui unitionem indicat: qđ fiet
          - *Primò* detergentibus: ut eſt
            - *Balneum* aquæ dulcis.
            - *Aqua* deſtillata
              - ℞. *Rad.* liliorum, ari, dracontij, ana q. ſ. cõtundantur, & deſtillentur per alembicum, cui adde aquę fabarum, roſ. q. ſ. cariophyllorũ, nucis moſchatæ, ana parum. Miſce, quo inungatur facies & totum corpus.
          - *Deinde* conglutinantibus: ut unguentum tale.
            - ℞. *Vnguenti* citrini ℥. S. unguenti fuſci ad ſcabiem, lithargyri, ana ℥. ij. Miſce, quo facies & totum corpus inungatur.
          - *Poſtremò* decorantibus, ut eſt
            - *Aqua* deſtillata ſuprà dicta.
            - *Inunctio* ex ſanguine leporino.
            - *Inunctio* ex theriaca.
            - *Ablutio* ex decoctione uinerarum.
            - *Balneis* naturalibus, &c.
        - *Intemperies* ſui ablationẽ indicat, quod fiet medicamẽtis alterantibus qualitate
          - *Manifeſta*: ut eſt
            - *Diambra*, Diathamaran.
            - *Diamargaritum.*
            - *Dianthos*, Diarrh. Iulij, &c.
          - *Occulta*: ut
            - *Vinum*, in quo uipera uiua eſt extincta.
            - *Ius* uiperarum.
            - *Caro* uiperarum.
            - *Theriaca*, Aurum potabile.
            - *Succus* ſiue liquor perlarum, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0391-2 DFG

A. *Cauſa* morbi mediata q[uo]d fieri debeat, indicat humor, uidelicet melãcholicus, quiſui ablationẽ indicat: quod fiet partim

- *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
  - *Qualitatem* contrariã, id eſt, humectantem, bonumq́; ſanguinem generantem. Itaque
    - *Aer* ſit temperatus, uel ad humidum inclinans.
    - *Somnus* ſit conſueto longior.
    - *Quies* imperanda eſt modica. Nimia enim corporis motio fugienda.
    - *Ex* carnibus conueniunt
      - *Pullorum*, Caponum.
      - *Perdicum*, Phaſianorum.
      - *Hœdina*, Vitulina, &c.
    - *Ex* piſcibus
      - *Saxatiles*, Locuſtæ.
      - *Aſtaci*, Conchilia.
      - *Oſtreæ*, Pectines, Petunculi, &c.
    - *Ex* oleribus
      - *Borrago*, Lactuca.
      - *Spinachia.*
      - *Cichorium*, &c.
    - *Ex* fructibus
      - *Pepones.*
      - *Melones.*
      - *Cucurbitæ*, Cucumeres, &c.
    - *Potus* ſit uinum dilutum, album.
  - *Quantitatem* debitam, quæ moderata eſſe debet.
- *Chirurgia*, adhibita ſecundum
  - *Qualitatem* contrariam. Sic conuenit
    - *Venæ* ſectio, ſi nihil impediat.
    - *Scarificatio.*
    - *Sanguiſugæ.*
  - *Quantitatem*. Pro uirium ratione detrahendus, & pluribus uicibus.
  - *Tempus* commodum. Sic ſtomacho ieiuno detrahendus eſt ſanguis.
  - *Locum* conuenientem. Sic uena
    - *Tibiarum.*
    - *Brachij.*
    - *Frontis.*
  - *Ordinem* decentem. Sic
    - *Primò* uenæ tibiarum aperiendæ.
    - *Deinde* brachij.
    - *Vltimò* frontis.
- *Medicamentis*, ijsq́; exhibitis ſecũdũ
  - *Qualitatem* contrariã: & uel humoris
    - *Qualitati*: uidelicet alterantẽ, præparantẽ, ſeu concoquentẽ: cuiuſmodi eſt ſyr. talis.
      - ℞. *Rad.* Borraginis, bugloſſæ, ana ℥. ij. glycyrrhizæ ℥. j.
      - *Rad.* graminis, aſparagi / *Cort.* rad. capparorum, *Tamariſci* } Ana ℥. ß.
      - *Capill.* Ven. flor. borrag. uiolarum, cichorij, ana M. j.
      - *Paſſularum* ℥. ij. quatuor ſem. frig. maior. ana ʒ. ij.
      - *Aniſi* ʒ. j. fiat decoctio in aqua hordei ad ℔. ij. quibus adde ſyrupi uiolacei ℥. iij. de fumo terræ ℥. x. miſce & fiat ſyrupus aromat. cũ ʒ. ij. triaſandali. Capiat in ſex doſibus.
    - *Quantitati*: ſcilicet purgantem: & uel in forma
      - *Potionis*
        - *Vna*
          - ℞. *Rad.* bugloſſæ, glycyrrhizæ, ana ℥. j.
          - *Polypodij* ℥. ij. paſſularũ ℥. ß. prunorum, ſebeſten. ana num. xx.
          - *Senæ* ℥. iij. thymi epithymi, cuſcutæ, ana ℥. ij. aniſi ʒ. ß.
          - *Florum* borrag. bugloſſæ, uiolarum, ana P. j. fiat decoctio, de qua accipe ℥. iij. quibus adde confect. hamech. ʒ. iij. ſyrupi roſ. lax. ℥. ij. Miſce, & fiat potio. Capiat manè.
        - *Altera*
          - ℞. *Pulueris* epithymi cochlearium unum, capiat cum ſero lactis quotidie in aurora, & mirabiliter ualet.
      - *Boli*: quorum alij
        - *Leuiores*
          - *Caſsia.*
          - *Diaſena.*
          - *Diaprunum.*
          - *Diacatholicum*, &c.
        - *Fortiores*
          - *Vnus.*
            - ℞. *Diaphœniconis* ℥. ij.
            - *Confect.* hamech. ℥. iij.
            - *Pulueris* diaſenæ ʒ. j.
            - Cũ ſaccharo fiat bolus.
          - *Alter* extractũ
            - *Hellebori* nigri.
            - *Cõfect.* hamech.
      - *Pilularũ*
        - ℞. *Diaſenæ* / *Hieræ* ruffi / *Diaborag.* } Ana ℥. iij.
        - *Pulpæ* colocynthidis, Bdelli, ana ℈. j.
        - Miſce, & fiant pilulæ.
      - *Clyſteri*
        - ℞. *Mercurialis*, borag. ciclæ, ana M. j. Aniſi ℥. ß.
        - *Sem.* melon. cucurb. ana ʒ. ij.
        - *Flor.* chamomillæ, uiolarum, borrag. ana P. j.
        - Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. cui adde mellis uiolacei, caſsiæ, ana ℥. ij ſucci mercurialis ℥. j. ß. olei uiol. ℥. j. Miſce & fiat clyſter.
  - *Quantitatem* conuenientem, quæ pro ratione ætatis, regionis, temporis anni, temperaturæ, &c. augenda uel minuenda eſt.
  - *Tempus* commodum. Sic tam digeſtiua quàm purgantia in aurora accipienda ſunt.
  - *Ordinem* decentem. Sic
    - *Primò* per aliquot dies digeſtiua ſunt ſumenda.
    - *Deinde* purgantia.
    - *Poſtea* rurſus digeſtiua & purgantia, alternatim, donec radicitus materia fuerit euacuata.

De Curatione memoriæ deperditæ.

Abſolutis curationibus morborum uniuerſaliũ, ad particularium internorum curationes transgrediẽdum erit, ſumpto initio à memoria deperdita: quæ eſt obliuio omniũ eorũ, quæ antea fuerunt cognita: cuius

- *Dignotio*
  - *Materiæ* ſiue ſubiecti: uidelicet cerebri (id quod ſola eius actionis læſio declarat) affecti
    - *Primariò*, quum prædicta affectio proprijs accidentibus dignoſcitur, perpetuoque permanet, ac ad alias affectiones non conſequitur.
    - *Per* conſenſum: cum proprijs accidentibus diſcerni non ualet, neque perpetuò permanet, neque ad alias conſequitur affectiones.
  - *Formæ*: nimirum ſymptomatis: ut
    - *Actio* animalis princeps, memoria ſcilicet abolita.
    - *Quoniam* eſt obliuio omnium eorum, quæ antea fuerunt cognita.
  - *Efficientis*
    - *Immediatè*: nempe intemperiei frigidæ, animales actiones torpidas efficiẽtis (id quod ex medicamentorum frigidorum adhibitione cõſtare poteſt. Nam calida cauſa motum excitat, frigida autem otioſum, & ad motiones pigrum reddit animal, id quod animalia per frigora latentia haud obſcurè declarant)
      - *Simplicis*: ut
        - *Sopor*.
        - *Somnus* mediocris.
        - *Excretio* in quantitate & qualitate ſecundum naturam ſe habens.
      - *Compoſitæ*:
        - *Frigidæ & ſiccæ*:
          - *Vigiliæ*.
          - *Excretio* nulla per nares, per oculos, palatum & os.
        - *Frigidæ & humidæ*
          - *Somnus* profundus.
          - *Excretio* per nares, uel oculos, uel palatum, humida, &c.
    - *Mediatè*: uidelicet humoris
      - *Pituitoſi*: ut
        - *Somnus* profundus.
        - *Excretio* per nares, uel oculos, uel palatum, humida.
        - *Aetas* ſenilis.
        - *Tempus* anni frig. & hum.
        - *Victus* ratio frig. & hum.
      - *Melancholici*:
        - *Somnus* non omnino profundus.
        - *Excretio* nulla per nares, per palatum, uel ſicca.
        - *Victus* ratio melancholica, &c.
  - *Finis*, ſanitatis ſcilicet, quæ ex ipſa curatione dignoſcitur.
- *Curatio*, quæ & finis eſt, & à principijs oritur. Hæc ſuã curationẽ & indicationibus ex rei natura ſumptis perficitur. Huius tres ſunt ſimplices: quarũ prima, quid agendum ſit, inſinuat: ſecunda, an id, quo tendimus, ſperari poſsit: tertia remedia inuenit: quare
  - *Quid* ſit agendũ, indicat ſymptõmatis cauſa efficiẽs, quæ ſui ablationẽ indicat (ſiquidẽ cauſa manente, affectus curari nequit. Huiuſmodi aũt auferre poterit partim
    - *Victus* ratione, instituta ſecundum conuenientem
      - *Qualitatem*. Vide in ſequentibus ſignum A.
      - *Quantitatem*, quæ moderata eſſe debet, præſertim cibi & potus, uel minor, maiorúe, pro diuerſa ratione uirium, ætatis, temporum, morbi & anni.
    - *Medicamentis* adhibitis ſecũdum cõmodũ
      - *Qualitatem*: nimirũ cõtrariam affectus cauſæ &
        - *Primò*. Vide in ſequentibus ſignum B.
        - *Secundò* immediatæ, uidelicet intẽperiei frigidæ
          - *Simplici*: ut ſunt alterantia tantũ, ſiue calfacientia, quorũ alia
            - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
              - *Theriaca*.
              - *Mithridatum*.
              - *Diambra*.
              - *Diamoſchũ* dulce, &c.
            - *Extrinſecus* applicantur, ut ſunt unguenta, uel olea, uel fomenta calida, de quib. in intemperie materiali diximus.
          - *Compoſitæ*, frigidæ & ſiccæ: ut ſunt calefacientia & humectantia, intrinſecus & forinſecus appoſita.
      - *Quantitatem*, quæ augeri minuiúe poteſt pro diuerſo tum uirium robore, temperamento, natura, ætate, cõſuetudine, regione, anni tempore, cœli ſtatu, ac alijs.
  - *An* hic affectus curari ualeat, quid ægri uires & morbi magnitudo nobis indicabunt. Nam ſi
    - *Affectus* { *Lenior* / *Debilior* }, *Vires* robuſtiores — Aeger ſanabitur.
    - *Vires* imbecilliores, affectus uehementior: præterea pars affecta nobilis, æger morietur. Vnde Hippocrates lib. 1. prædictionũ, obliuionem malam eſſe dixit. Et Aetius capite de memoria amiſſa: ualde timendum, quibus ea derepente deficit, ne morbus comitialis, aut reſolutio, aut aliud magnum cerebri malum ſuperueniat.

A. *Qualitatem*

A. *Qualitatem:* uidelicet calidã: ſiue à mediata ſiue immediata cauſa ortũ ducat: quare ſit

- *Aer*
  - *Calidus.*
  - *Luminoſus.*
  - *Alienus* ab
    - *Auſtro*, cum caput repleat.
    - *Aquilone*, cum infrigidet.
- *Somnus*
  - *Moderatus.*
  - *Non* diurnus.
  - *Non* ſuper repletionem.
- *Exercitium* moderatum, pedum & manuum, & interdum capitis cum frictionibus ex aſperis linteis. Nam quies immodica offendit.
- *Vſus* ueneris rariſsimus. Quoniam immoderatus, neq; ad animæ ratiocinationes, neque ad totius corporis ſanitatem conducit.
- *Aluus* quotidie, ſi non à natura, arte ducta. Eius namq; retentio caput offendit.
- *Repletio* nulla tam cibi quàm potus.
- *Animi* tranquillitas. Nã animi immoderati affectus cauendi, præſertim mœſtitia, ac ſolicita cogitatio.
- *Cibus*
  - *Panis* ex farina triticea, optimè ſubactus, bene fermentatus, mediocritet ſalitus ac coctus.
  - *Ex* carnibus
    - *Vitulina*, Veruecina, Hædina.
    - *Phaſianorum*, Perdicum, Francolinorum.
    - *Caponum*, Gallinarum, Pullorum.
    - *Turdorum*, & cæterarum auium montanarum.
  - *Piſces*, caſeus & lac uitentur: ſic etiam cerebrum, ſanguis & reliquæ animalium partes concoctionis difficilis.
  - *Ex* oleribus eligantur calfacientia & attenuantia: cuiuſmodi ſunt
    - *Apium*, Petroſelinum, Borrago.
    - *Bugloſſum*, Origanum, Pulegium.
    - *Saluia*, Thymum, Serpillum.
    - *Aſparagus*, Meliſſa, &c.
  - *Fructus* omnes infrigidantes: item legumina craſſum ſanguinẽ gignentia & inflantia uitanda.
- *Potus*; uinum
  - *Tenue.*
  - *Album.*
  - *Non* ualdè uetus.

B. *Primò* mediatę (ſi fuerit) nẽpe humori

- *Pituitoſo*
  - *Crudo*: ut ſunt alterantia concoquentia. Nam quatenus frigida, craſſa, lenta prius concoquenda, attenuanda & incidenda, quo facilius medicamento purganti pareat. Horum alia ſunt
    - *Clementiora.* Quoniã ſemper à leuioribus incipiendum: cuiuſmodi eſt
      - *Syrupus* talis.
        - ℞. *Syrupi* de betonica, *Oxymellis* ſimp. } Sing. ℥.j.
        - *Aquarum* { *Betonicæ*, *Maioranæ* } Sing. ℥.ij.
        - Miſceantur, & fiat ſyrupus una uice ſumendus per plures dies.
      - *Decoctum*
        - ℞. *Betonicæ*, *Hyſſopi*, *Maioranæ*, *Serpylli*, *Thymi*, *Pulegij* } Sing. M.S.
        - *Rad.* { *Fœniculi*, *Pæoniæ* } Sing. ℥.j.
        - *Sem.* { *Fœniculi*, *Aniſi* } Sing. ʒ.j.
        - *Cinnamomi* ʒ.j.
        - *Nucis* muſch. ʒ.S.
        - Coquantur iu aqua mulſa, & fiat decoctum, de quo ℥.iiij uel v. ægro quotidie tribuantur per plures dies.
    - *Vehementiora.* Quoniã ad fortiora progrediendum, præſertim ſi humor admodũ fuerit tenax: ut eſt
      - *Syrupus* talis.
        - *R. Syrupi* de ſtœchade, *Oxymellis* ſcillit. } Sing. ℥.j.
        - *Aquarum* { *Maioranæ*, *Betonicæ* } Sing. ℥.ij.
        - Miſceantur pro ſyrupo una uice ſumendo plures dies.
      - *Decoctum* ex hyſſopo, betonica, maiorana, pulegio, origano, ſtœchade, &c, in aqua mulſa, ut ſuprà.
  - *Cocto.* Vide in ſequentibus ſignum C.
- *Melancholico.* Vide in ſequentibus ſignum D.

C. *Coctum*: ut ſunt euacuantia ſeu purgantia pituitam

- *Primò* uniuerſaliter, quorum alia ſumuntur per
  - *Os*, &
    - *Debiliora*: ut eſt potio talis.
      - ℞. *Betonicæ*, *Fœniculi*, *Maioranæ* } Sing. M. S.
      - *Florum* ſtœchadis ℥. S.
      - *Myrobalanorum* chebularum ʒ iiij.
      - *Agarici* trochiſcati ʒ. j. & fiat decoctum, de quo ſumantur ℥. iiij.
      - *Syrupi* de pluribus infuſionibus roſ. ℥. ij.
      - *Diacatholiconis* ℥. S. uel confectionis de dactilis ʒ ij. uel ʒ. iiij.
      - Miſceantur, & fiat potio.
    - *Fortiora*, præſertim ſi una uice totus humor auferri nequeat, quod ſæpius euenit: quia craſſus ac lentus eſt: tum is iterum coquendus ualentioribus, deinde fortioribus purgandus, & uel
      - *Potione* tali
        - ℞. *Diacathol.* ʒ vj.
        - *Diaphœniconis*, Hieræ, Pacchij, ſing. ℥ ij.
        - Miſceantur, & cum decoctione florum & fructuũ, in aqua betonicæ & maioranæ facta, fiat potus, cui addatur ſyrupi de ſtœch. ℥. j.
      - *Pilulis*: ut
        - ℞. *Pilularum* { *Aurearum*, *Arabicarum*, *Sine* quibus } Sing. ℈. j.
        - *Trochiſcorum* de agar. ℈. S.
        - Miſceantur, & cum ſyrupo de betonica, uel ſtœchade, fiant pilulæ.
  - *Anum*, cuiuſmodi eſt clyſter talis.
    - ℞. *Maluæ*, *Mercurialis*, *Foliorum* betæ, *Florum* chamomillæ, *Saluiæ*, *Stœchados* } Sing. M. S.
    - *Furfuris* M. j. Coquantur in aqua uſque ad ſufficientiam, fiatq; colatura, de qua accipiatur ℔. j. cui addatur, Hieræ compoſ. ℥. j.
    - *Mellis* roſ. ℥ ij.
    - *Olei* communis ℥. iij.
    - *Salis* ʒ. iij. Miſceantur, & fiat clyſter.
- *Deinde* particulariter, & uel
  - *Senſibiliter*: quorum alia ſumuntur per
    - *Palatum*: ut ſunt apophlegmatiſmi ex ijs, quæ pituitam ex capite attrahunt, compoſiti, uidelicet ex chia maſtice & uua paſſa uinaceis detractis. Interim addendum zingiber, piretrum, nigella, aut cubebe, ex quibus manſiles paſtilli formentur.
    - *Nares*
      - *Sternutatoria*, quæ ex pipere, caſtoreo, ſeu elleboro albo diuiſim uel coniunctim fieri poſſunt.
      - *Errhina* liquida: ut
        - ℞. *Hordei* cum cort. M. j.
        - *Maioranæ*, *Betonicæ* } Sing. ʒ iij.
        - Miſceantur, & fiat decoctum ſecũdum artem, ex quo ſumantur ℔. ij. quibus addantur ſucci foliorum & rad. betæ ℥. iij. uel ciclamini ℥. ij.
  - *Inſenſibiliter*, per reſolutionem: quæ extrinſecus applicantur: ut eſt capitis
    - *Inunctio* partis poſterioris, in occipitio uidelicet, ac iuxta primam & ſecundam uertebram, ex oleo
      - *Nardino*.
      - *Coſtino*.
      - *De* caſtoreo.
      - *Nucis* muſchatæ.
      - *De* piperibus.
    - *Irrigatio* ex
      - *Betonica*.
      - *Maiorana*.
      - *Serpyllo*.
      - *Chamomilla*, &c.

D. *Melancholico*

- *Crudo*: ut alterantia, concoquentia, ſeu præparantia: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur
    - *Debiliora*: cuiuſmodi eſt ſyrupus talis
      - ℞. *Syrupi* { De ſucco borra., De lupulis, De fumaria } Sing. ℥. S.
      - *Aquarum* { *Betonicæ*, *Meliſſæ*, *Borraginis* } Sing. ℥. j.
      - Miſceantur, & fiat ſyrupus una uice ſumendus per plures dies.
    - *Fortiora*, ut
      - *Syrupus*
        - ℞. *Syru.* { De pomis, De epithymo, De ſtœchade } Sing. ℥. S.
        - *Aquarum* { *Maioranæ*, *Betonicæ*, *Roriſ.* } Sing. ℥. j.
        - Miſceantur, & fiat ſyrupus.
      - *Decoctum* ex lupulis, fumo terræ, meliſſa, bugloſſa, borragine, roriſmarino, polypodio, &c. & ſumptum cum oxymelle.
  - *Extrinſecus* applicantur: ut inunctio ex oleo
    - *Amygdalarum* dulc.
    - *Anethino*.
    - *Chamomelino*.
- *Cocto*. Vide in ſequentibus ſignum E.

E. *Cocto*:

- **E.** *Coctio*: ut ſunt euacuantia ſeu purgantia
  - *Senſibiliter*
    - *Clementiora*: ut
      - ℞. *Lupulorum*, *Fumariæ*, *Borraginis* — Sing. ʒ.ij.
      - *Myrobalanorum* indorum ʒ.iij.
      - *Foliorum* ſenæ, *Epithymi* — Sing. ʒ.ij.
      - Miſceantur, & fiat decoctum, in quo diſſoluantur mannæ electæ ℥. ij. diacatholiconis ʒ.vj. uel diaſenæ ℥.S. & fiat potio.
    - *Fortiora*: ut
      - ℞. *Caſsiæ* ʒ.vj.
      - *Confect.* hamech. ʒ.ij.
      - *Diaſenæ* Nic. ʒ.j.S. miſceantur, & cum decoctione florum & fructuum, in aqua borraginis & betonicæ facta, fiat potio, cui addatur ſyrupi de fumo terræ, de lupulis, ſing. ℥.S.
  - *Inſenſibiliter* per diſcuſsionem, ut ſunt
    - *Irrigationes* ex
      - *Betonica.*
      - *Maioranæ.*
      - *Thymo.*
      - *Chamomilla.*
      - *Serpillo, &c.*
    - *Sacculi*, ex prædictis ſpecieb. confecti.

De Curatione lethargi.

- *Lethargus* eſt marcor expugnabilis penè dormiẽdi neceſsitas, ἀπὸ τῆς λήθης, & ἀργῆς, quod obliuio iners dicitur: cuius
  - *Dignotio*, uidelicet
    - *Subiecti*, ſeu partis malè affectæ: nimirum cerebri: quod læſa actio indicare poteſt. Quoniam nequeunt ſic affecti eorum, quæ dicuntur meminiſſe, quæ tantum ipſius cerebri actio eſt,
    - *Formæ*: nẽpe ipſius ſymptomatis: ut
      - *Functio* animalis princeps: nimirum
        - *Memoria*, *Ratio* — Abolita.
        - *Imaginatio* infirma ſeu deficiens.
      - *Obliuio* cum inertia, ita ut omnium ueluti amentes obliuiſcantur.
      - *Oſcitatio* crebra.
      - *Oculi* clauſi.
      - *Tarditas* ad reſpondendum.
      - *Reſpiratio* rara ac imbecillis.
      - *Febris* lenta.
      - *Pulſus*
        - *Magni.*
        - *Molles.*
        - *Languidi*, tardi ac rari.
      - *Excrementa* alui liquidiora.
      - *Vrina* iumentis ſimilis.
      - *Tremor* quorundam & ſudor.
    - *Efficientis*
      - *Immediatè*: uidelicet intemperiei frigidæ & humidæ: ut
        - *Obliuio.*
        - *Somnus altus*
        - *Segnitia, &c.*
      - *Mediatè*: ſcilicet Pituitæ putreſcentis & redundantis in cerebri corpore: ut obliuio, ſegnitia, ac altus ſomnus, quæ ex pituita proficiſcuntur, motus uerò ab immodico calore, id quod Galenus, Paulus & Trallianus teſtantur. Quod autem eam putreſcere oporteat, ut lethargus contrahatur, decretum reliquit Galenus 13. methodi medendi. & proinde cum febre incidit, nec ſine ea gigni poteſt. Qua ratione differt à memoria deperdita, quod hæc abſq; febre, & non ſolum à pituita non putreſcente, uerumetiam ab alijs cerebri diſpoſitionibus, hic uerò à ſola pituita, & neceſſariò putreſcente, originem ducat.
  - *Curatio*, quæ ſuis indicationib. perficitur: quare
    - *Quid* ſit agendum, uide in ſequentibus ſub ſigno A.
    - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, indicat pars ipſa malè affecta, affectus magnitudo & cauſa efficiens. Nam cum pars malè affecta ſit princeps, affectus ex genere acutorum, cauſa maligna, difficulter æger curari poterit, niſi citò ei ſuccuratur. Vnde
      - *Hippocrates* 2. de morbis uulgarib. Lethargici in ſeptem diebus moriuntur: ſi uerò eos effugerint, ſani euadant.
      - *Galenus* 4. de cauſis pulſuum. Lethargus longè deterior eſt, quàm peripneumonia.
      - *Cornelius* Celſus. Hic affectus, cum ex genere acutorum ſit, niſi ſuccuratur, celeriter iugulat.

A. *Quid*

A. *Quid ſit agendum, indicat ſymptomatis cauſa*

- *Primò* mediata: uidelicet pituita putreſcēs (propriè morbi cauſa dicitur) quæ primò remouenda eſt, partim
  - *Victus* ratione, ordinata ſecundū congruentem
    - *Qualitatem* contrariā: quare ſit
      - *Aer*
        - *Calidus* paulò & ſiccior.
        - *Lucidus.*
        - *Splendidus.*
      - *Somnus* breuis. Quia nullo modo prouocandus eſt, ſed potius ab eo excitandi ſunt ægri uel odoramentis excitatorijs, ut Caſtoreo, Funiculo lucernario extincto. Galbano, Sagapeno, Sulphure, Pice liquida, Bitumine, &c. uel extremorum crurum punctione, uel pilorum euulſione uehementi, quò excitentur.
      - *Aluus* ſubducta acriori clyſtere, uidelicet ex hiera, agarico, aut ex eiſdem formatæ glandes.
      - *Frictio* aſpera, & ligatura manuum & pedum.
      - *Cibus* extenuans: ut
        - *Cremor* ptiſanę, uel ptiſana ipſa, interdum ſola, interdum cum oxymelite permiſta: aut in qua coma hyſſopi, uel pulegij, uel thymi fuerit cocta, præſertim febre non exiſtente ualida.
        - *Panis* micæ ex oxymellite uel hydromellite.
        - *Caro* (ſi ægri uires requirant)
          - *Pullorum*, gallinarum.
          - *Caponum*, perdicum.
          - *Phaſianorum.*
          - *Sturnorum*, turdorum.
          - *Merularum*, ac cæterarum montanarum auicularum, quæ cinnamomo, uel cariophyllis condiantur.
        - *Ex* oleribus
          - *Aſparagus.*
          - *Oreoſelinum.*
          - *Fœniculum.*
          - *Maiorana.*
          - *Hyſſopum.*
          - *Thymum*, Betonica, &c.
      - *Potus*: uel
        - *Vinum*
          - *Album.*
          - *Aquoſum.*
          - *Tenue* ac aſtringens.
        - *Aqua* mellis.
    - *Quantitatem*, quæ augenda minuendaue pro uiribus, ætate, tempore anni & morbi, &c.
  - *Medicamentis* adhibitis ſecundū decentem
    - *Qualitatem* uidelicet contrariam
      - *Primò* quantitati pituitæ, cum ſanguine miſtæ, ut
        - *Venæ* ſectione, quæ ſtatim ab initio facienda, modò nihil prohibeat, uidelicet mediæ uel internæ. Quantitas uerò ſanguinis pro uiribus euacuetur. Quòd ſi uires, ætas, miſſionem ſanguinis prohibeant, aut tale quippiam, acribus clyſterijs aluus ducendus erit.
        - *Cucurbitulis* cū multa flamma, occipitio affixis, circa primam & ſecundam uertebram: interimque ſanguis ex his detrahendus, ſi opus fuerit.
      - *Secundò* qualitati ipſius pituitæ
        - *Crudæ*: ut alterantibus cōcoquentib9: & uel
          - *Syrupo* tali: ut
            - ℞. *Syrupi* { *Betonicæ*, *Borraginis*, *De* ſtœchade } Sin. ℥ S.
            - *Aquarum* { *Maioranæ*, *Hyſſopi*, *Betonicæ* } Sing. ℥ j.
            - Miſceantur, & fiat ſyrupus una uice ſumendus per aliquot dies.
          - *Decocto* ex hyſſopo, pulegio, thymo, maiorana, betonica, ſaluia, cum melle roſato, uel oxymellite ſumptum.
        - *Coctæ.* Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Quantitatem*: quæ pro morbi magnitudine, uiribus, temperamento totius, & partis conditione, ætate, anni tempore, &c. urianda.
- *Secundò* immediata. Vide in ſequentibus ſignum C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0397-8
DFG

De Cognitione lethargi.

- **B.** *Coctæ*: ut purgantibus, euacuantibus
  - *Vniuerſaliter*: primò, quorum alia ſumuntur per
    - *Os*: ut eſt potio talis:
      - ℞. *Diacatholiconis* ℥.vj.
      - *Electuarij* Indi ℥.ij.S.
      - Miſceantur, & cum decoctione florũ & fructuum in aqua betonicæ & maioranæ facta, fiat potio, cui addatur ſyrupi de ſtœchade ℥.j.
    - *Aluum*: ut
      - ℞. *Maluæ*, *Mercurialis*, *Betonicæ*, *Rorisſmarini*, *Maioranæ*, *Saluiæ* — Sin. M. S.
      - *Furfuris* M.j. fiat decoctum, de quo accipiatur ℔.j. cui addatur hieræ ſimpl. ℥.j. mellis roſacei ℥.ij. olei communis ℥.iij. ſalis ʒ.j. & fiat clyſter.
  - *Particulariter*: deinde, quorum alia euacuant
    - *Senſibiliter* per
      - *Nares*: ut ſternutatoria ex helleboro albo, caſtoreo, pipere, &c.
      - *Palatum*: ut ſunt apophlegmatiſmi pituitam ex capite trahentes.
    - *Inſenſibiliter*: uidelicet per inſenſibilẽ tranſpirationem, ſi forinſecus applicentur: ut eſt
      - *Inunctio* capitis in morbi
        - *Principio*, ex oxyrhodino, cum humor ex capite ſit repellendus.
        - *Augmento* ex oxyrhodino, in quo caſtoreũ, pulegium, calamintha, thymum, & alia huiuſmodi fuerint cocta.
      - *Irrigatio* (capite prius raſo) præſertim in loco ſyncipitis, ex ſerpillo, hyſſopo, thymo, ac pauco caſtoreo, in aceto & oleo coctis, uel ex aqua, in qua ruta aut laurus ſit decoctus. Saturegia quoque cum aceto frequenter infuſa, & capiti adhibita, lethargicos excitat.
      - *Synapiſmus* ex caricis cum ſinapi, aceto macerato, poſtremò adhibẽdus, ſi reliqua non profuerint.

- **C.** *Immediatæ*: uidelicet intemperies frigida & humida, (morbus propriè dicitur) quæ poſt cauſæ ablationem curanda, partim
  - *Victus* ratione iam dicta, ſeruata.
  - *Medicamentis* adhibitis ſecundum cõmodam
    - *Qualitatem*: nimirum contrariã morbo, ut alterantibus calidis: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
        - *Theriaca*.
        - *Mithridatum*.
        - *Diambra*.
        - *Diamoschu* dulce.
        - *Conſerua*
          - *Betonicæ*.
          - *Maioranæ*.
          - *Saluiæ*, &c.
      - *Forinſecus* applicantur: ut
        - *Inunctio*
          - *Capitis*, ex oleo
            - *Nardino*.
            - *De caſtoreo*.
            - *Coſtino*, etc.
          - *Frontis*, ex caſtoreo, aut pilis humanis crematis, & leuigatis ex aceto.
          - *Narium*, ex aceto, in quo origanum, pulegium, thymum, & id genus alia cocta ſint, admiſto pauco caſtoreo, naribusq́; admotis.
        - *Embrocha* ex
          - *Maiorana*.
          - *Saluia*.
          - *Serpyllo*.
          - *Betonica*, &c. ut ſuprà.
    - *Quantitatem*: ut ſuprà dictum.

De Cura-

De Curatione cari.

Κάρος, quem Arabes Subet nominãt, eſt ueluti reſolutio quædam principis facultatis imaginatricis, ac priuatio ſenſuum, uniuerſarumque motionum, ſpirandi tamen facultate manẽte illæſa. Eſt autem eius (uidelicet cerebro per ſe affecto, & non per conſenſum. Nonnunquam enim ſuperuenit alijs affectibus, ut febrium acceſſionibus, comitialibus, & alijs, &c.)

- *Dignotio* nimirũ
  - *Subiecti*, ſeu partis malè affectę: uidelicet cerebri: ut actio animalis
    - *Princeps*, nimirum imaginatio læſa.
    - *Senſibilis* / *Motrix* — *Læſa*.
  - *Formæ*: nimirum ſymptomatis: ut
    - *Functio* animalis principis, præſertim imaginatrix abolita, ſenſibilis & motrix, ſpirandi facultate excepta, quo ab apoplexia differt.
    - *Somnus* profundiſsimus, ita ut dum pungũtur, ſentiant quidem, non tamen loquantur. Vnde à lethargo differt: quoniã lethargici interrogati reſpondent, & non omnino ſine uoce decumbunt.
    - *Oculi* clauſi ſemper.
  - *Efficientis*
    - *Immediatè*: nempe frigidæ intemperiei: ut ſomnus profundus.
    - *Mediatè*: ſcilicet humoris frigidi ac craſsi, aut omnino uiſcidi. (Vnde differt à lethargo. Quoniam hic, niſi humor pituitoſus putreſcat, fieri nequit: ille uerò, ut putreſcat, non requirit) ut
      - *Somnus* profundus.
      - *Excretio* per nares.
      - *Aetas* ſenilis.
      - *Tempus* anni frigidum, &c.
- *Curatio*, quæ cum lethargicis conuenit, Aetij authoritate. Valentioribus tamen, attenuantibus ac incidentibus utendum erit. Stomacho etiam, quæ calefaciant & corroborent medicamenta adhibenda, ſi is quoq; pituita refertus, aut immodicè frigidus fuerit.

De Curatione catochi uel catalepſi.

Κατοχὴ uel κατάληψις, eſt ſubita q̃dam detẽtio ſeu occupatio tum animæ, tum corporis: qua q corripitur, repentè in illo permanet habitu, quo correptus eſt: cuius

- *Dignotio* ſcilicet cauſarum: ut
  - *Subiecti*, loci malè affecti, ſeu cerebri, indicat ipſa actionum læſio: præſertim poſterioris eius partis, ſecundum uentriculum eius, quoniam repentè fit.
  - *Formæ*, ſymptomatis ſcilicet: ut
    - *Functio* animalis princeps, imaginatio ſcilicet abolita.
    - *Occupatio*, ſeu mentis detentio, adeò, ut ueluti fixos oculos ac palpebras, ſic laborantes, penitùs immobiles habeant: aliquando & eaſdem apertas habentes, aut nictitant, aut intentè uident: adeò ut neq; ſi quis manus oculis ipſorum oſtendat, eos claudant, Aetio teſte.
    - *Vocis* & ſenſus priuatio.
    - *Pulſus* paruus, languidus, & uehementer denſus.
    - *Alui* & urinæ ſuppreſsio.
    - *Spiratio* denſa, rara, & per interualla magna.
  - *Efficientis*
    - *Immediatè*: nimirum frigidæ & ſiccæ intemperiei, uel potius obſtructionis: ut ſubita acceſsio, uigiliæ, excretio nulla per nares, &c.
    - *Mediatè*: uidelicet bilis atrę: ut patet ex Gal. 2. Aphor. in commen. Aphor. 3. quod etiã ex uictus ratione præcedenti, ætate, temperatura, anni tempore, &c. comprehendere quis ualebit.
- *Curatio* in qua conſiderandum
  - *Quid* ſit agendũ, quod indicat affectus cauſa mediata: quæ ſui ablationẽ indicat. Quod fiet
    - *Primò* uictus ratione probè inſtituta, ſecundũ
      - *Qualitatẽ* contrariam: quare ſit
        - *Aer*
          - *Calidus.*
          - *Humidus.*
        - *Cibus*, ptiſanæ ſuccus, & ſimilia.
        - *Potus*, aut
          - *Apomeli.*
          - *Aqua* mulſa.
          - *Vinum* album, aquoſum, tenue, ſubaſtringens, & optimè dilutum.
          - *Ab* aqua abſtineant ægri, cum fluctuationes faciat, ſitim non ſedet, & ſplenes excitet.
      - *Quantitatem*, quæ augenda, minuendaúe pro uirium robore, ætate, anni tempore, &c.
    - *Deinde*. Vide in ſequentibus ſignum A.
  - *An* id fieri poſsit, quo tendimus, quod indicat pars malè affecta, morbi uehementia, &c.
    - *Aetius* catalepſim periculoſiorem eſſe, quàm lethargum aſſeruit, licet in febribus ſimilibus lethargo conſiſtat: & proinde ſi ille periculoſior erat, hæc erit periculoſiſsima. Proinde confeſtim curanda erit.

A. *Deinde* medicamētis adhibitis, ſecundum aptam

- *Qualitatem*: nimirum contrariam
  - *Quantitati* humoris. Nam ſi miſtus plurimo ſanguini fuerit, uires ac ætas non prohibuerint, citra dilationem uena ſuperna in cubito ſecanda erit, & pro uiribus ſanguis detrahendus.
  - *Qualitati*
    - *Nondum* paratæ: ut cōcoquentib. ſeu alterantibus: cuiuſmodi eſt ſyrupus ſequens: ut
      - ℞. *Syrupi*: *De* ſucco fumi terræ, *De* ſucco borrag., *De* epithymo. — Sing. ʒ.ſ.
      - *Aquarum*: *Lupulorum*, *Fumariæ*, *Betonicæ* — Sing. ʒ.ſ.
      - Miſceantur, & fiat ſyrupus per plures dies ſumendus.
    - *Paratæ*: ut purgantib. uel euacuantibus
      - *Senſibiliter*: quorum alia ſumuntur per
        - *Os*: ut eſt decoctum tale.
          - ℞. *Lupulorum*, fumariæ, borraginis, ſing. ʒ. iij.
          - *Senæ*, polypodij, epithymi, ſing. ʒ ij. Fiat decoctum ſecundum artem, in quo diſſoluatur caſsiæ ℥.j.
          - *Diaſenæ* ʒ.ſ. ſyrupi uiolacei ℥ j.
          - Et fiat potus.
        - *Aluum*: ut clyſter talis
          - ℞. *Chamomeli*, betæ, borraginis, mercurialis, ſingulorum q. ſ. polypodij, ſenæ, epithymi, ſing. ʒ. iiij. fiat decoctum, de quo ſumatur ℔. j. cui addatur diacathol. ʒ. j. confect. hamech. ʒ. iiij. mellis roſ. ℥. ij. olei ℥ ij. ſalis ʒ. iij. Miſceantur, & fiat clyſter.
      - *Inſenſibiliter* per cutim: ut inunctio capitis ex oleo
        - *Chamomælino.*
        - *Anethino.* Deinde coquatur in eis ſerpillū, aut hyſſopum, aut thymum.
        - *Totum* etiam corpus oleo anethino inungendū, præſertim hyeme.
- *Quantitatem*, quæ pro morbi uehementia, uiribus, ætate, &c. minuenda uel augenda eſt.

De Curatione apoplexiæ.

Apoplexia eſt toti⁹ corporis ſenſus & motus priuatio: cuius

- *Dignotio*, uidelicet cauſarum
  - *Subiecti*, nempe cerebri: ut functiones animales omnes læſæ. Læduntur namq; in hoc, non modò ſenſibiles & motrices animæ functiones omnes, uerùm & principes, quarum auctor, fons ac principium cerebrum eſt. Quibus cunctis læſis, neceſſariò cerebrum oblæſum erit, & ſecundum eius uentriculos in parte utraq;, id quod indicat tum eius generatio, tum ſolutio, quæ ſubitaria eſt.
  - *Formæ*, ſcilicet ſymptomatis: ut
    - *Actiones* animales omnes abolitæ.
    - *Motus* & ſenſus priuatio.
    - *Subitus* in terram lapſus cum clamore.
    - *Oculi* clauſi inſtar dormientium.
    - *Reſpiratio* cum mugitu, aut qualis cum ſtertore dormientium.
  - *Efficientis*
    - *Immediatæ* uidelicet obſtructionis ſeu conſtipationis: ut generatio ſubitaria, quę per corporum intemperiem nequaquam fieri poteſt. Eſt autèm hic affectut morbus in cauitate, quem immediatè apoplexia ſequitur. Quoniam ſymptomatum cauſæ morbi ſunt.
    - *Mediatæ* (à qua obſtructio, ſiue cōſtipatio fit) nimirum frigidi craſſi, ſeu uiſcidi humoris
      - *Pituitoſi*: ut
        - *Crapula.*
        - *Ebrietas.*
        - *Anni* tempus frigidum.
        - *Aetas* ſenilis.
        - *Temperamentum* frigidum.
        - *Victus* ratio frig. &c.
      - *Melancholici*: cuius ſigna ex curatione melancholiæ petenda.
- *Curatio*, quæ ſuis iudicationibus perficitur. Quare
  - *Quid* ſit agendum. Vide in ſequentibus ſignum A.
  - *An* noſtris intentionibus ſatiſfacere poſsimus, id quod ex affectus magnitudine, parteq; affecta facilè quis conijcere poterit: nempe hunc eſſe periculoſiſsimum: quod etiam teſtatur
    - *Hippocrates* ſic inquiens. Apoplexiam ſoluere, eſt impoſsibile, debilem uerò non facilè.
    - *Aegineta*, Apoplexia nequaquā, aut rarò curatur, ut quæ mortem in propinquo minetur. Si uerò etiam remedia ipſam ſuſtulerunt, plurimum cum partis cuiuſdā corporis reſolutione diſcedit.
    - *Aetius*, apoplexiam ex ſui natura magnam eſſe aſſerit, & uehementer acutam: contingereq;, ut qui periculum effugerunt, in diuturnum morbum incidant, reſolutionis uidelicet aliquarum partium, aut etiam totius corporis, aut uiolatæ rationis.
    - *Cornelius* Celſus. Solent autem, qui per omnia membra reſoluti ſunt, celeriter rapi: ac ſi correpti non ſunt, diutius quidem uiuunt, & plerunq; miſerum ſpiritum trahunt, memoria quoq; amiſſa.
    - *Galenus* tamen apoplexiam debilē, licet ſoluta neq; facilis ſit, oportunis auxilijs adhibitis, curare poſſe aſſerit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0400-8

A. *Quid* ſit agendũ indicat

- *Primò* ſymptoma, quód prius mitigandum eſt. Quoniam eius, quod magis urget, prius ratio habenda eſt. Vnde ſtatim ab initio odoramenta excitatoria adhibenda ſunt ex caſtoreo, opopanace, aut galbano, ſeu ſagapeno: & aperto eorum ore, acetum mulſum inſtillandum erit, & pennæ oleo imbutæ immittendæ ſunt, & uomitus prouocandus.
- *Secundò* ſymptomatis cauſa mediata: nempe frigidus, craſſus, ſeu uiſcidus humor, qui ſui ablationẽ ſignificat, præſertim ſi prima non profuerint. Hoc quidem fiet partim
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum commodã
    - *Qualitatẽ*: quare ſit
      - *Aer* calidus.
      - *Cibi* leues, calidi, & deterſoria ui prædi‑ti, faciliſq; diſtributionis, & plerunq; cũ melle edulcati: ut gallinarũ, caponũ, uel pullorum ius, in quo decoctum ſit
        - *Hyſſopum.*
        - *Serpillum.*
        - *Saturegia.*
        - *Thymum.*
        - *Calamintha.*
        - *Maiorana.*
        - *Saluiæ* folia, quo iure panis optimus quoq; macerari poterit.
      - *Potus*
        - *Aqua* mulſa.
        - *Apomeli.*
        - *A* uino abſtineatur.
      - *Frictio* uehemens, & uincula in extremis corporis partibus adijcienda, humeriſq; plures cucurbitulæ affigendæ.
    - *Quantitatem*: quæ omnino pauca eſſe debet.
  - *Medicamentis* adhibitis ſecũdum debitã
    - *Qualitatem*: nimirum contrariam
      - *Quantitati*, ut uenæ ſectione, quę ſtatim facienda, prædicto tamen eorum periculo, ut Aetius ait. Quoniam ſanguinis detractio aut occidit, aut liberat, Celſo authore: adeò, ut poſt ſanguinis miſsionem, ut ipſe refert, ſi non redit & motus & mens, nihil ſpei ſupereſt. Detractio autem ſanguinis è dextra manu fiat, humerali aut media inciſa uena, ubi uires, ætas, & alia non dehortantur: affectus namq; magnitudo id pręcipit, tanquam princeps ſcopus uenæ ſectionis, Hippocratis & Galeni decretis. Verùm copia ſanguinis, quæ detrahitur, diuidenda erit, cum commouere tantùm oporteat, & non exoluere uires, & calorem extinguere. Quapropter in euacuatione, pulſus, faciei color, ac inſpiratio inſpiciantur, & ſi nihil mali conſequatur, etiam repetenda eſt detractio: quoniam aliud curationis genus uix unquam ſanitatem reſtituit. Verùm ſi ægri ad uenæ ſectionem fuerint inepti, aut in prædictis malum quoq; perſeuerauit, alienum non erit, medicamentum purgans eis præbere, ut ſequitur.
      - *Qualitati*: ut medicamento, purgante
        - *Pituitam*
          - *Vniuerſaliter* primò: quorũ alia ſumuntur per
            - *Os*: ut
              - ℞. *Pilularum* { *Cochiarum*, *Arabicarum* } Sing. ℈. j. S.
              - *Trochiſcorum* de agarico ℈. j. Miſceantur, & cum aqua maioranæ formentur pilulæ.
            - *Aluum*: & uel
              - *Clyſteres*: ut
                - ℞. *Hyſſopi*, pulegij, ſaluiæ, rutæ, mercurialis, centaurij minoris, calaminthæ, furfuris, ſing. M. S. polypodij ℥. S. Sem. fœniculi, aniſi, ſing. ʒ ij. & fiat decoctũ, de quo ſumatur ℔. j. cui addatur hierę picrę comp. ℥. S. electuarij indi ℥. S. mellis roſ. ℥. ij. ſalis ʒ. ij. olei rutacei ℥. iij. Miſceantur, & fiat clyſter.
              - *Glandes*, quæ ex Hiera S. ſeu hieralogodio colocynthide, agarico, & ſale gemmæ cum deſpumato melle formari poterunt.
          - *Particulariter* deinde
            - *Senſibiliter* per
              - *Nares*: ut ſunt ſternutamenta ex
                - *Caſtoreo.*
                - *Helleboro.*
                - *Pipere, &c.*
              - *Palatum*: ut ſunt apophlegmatiſmi ex
                - *Pyrethro.*
                - *Origano.*
                - *Pipere.*
                - *Thymo.*
                - *Caſtoreo.*
            - *Inſenſibiliter*: ut inunctio capitis prius abraſi, ex
              - *Roſaceo* cum aceto, in quo ſerpyllum, aut calamintha fuerint cocta.
              - *Oleo*
                - *Nardino.*
                - *Coſtino.*
                - *De* caſtoreo, &c.
        - *Melancholiam*: ut
          - ℞. Pil. { De fumo terræ, *De* lapide lazuli } *Sing.* ℈. j. S.
          - Miſceantur, & cum aqua fumi terræ fiant pilulæ.
    - *Qantitatem*, qúæ augeri uel minui poterit, pro morbi uehementia, uiribus, ætate, partis conditione, anni tempore, &c.
- *Tertiò* intemperies frigida, poſt humoris ablationem remanens, quæ curanda: idq; perfici poterit medicamentis alterantibus, adhibitis ſecundum qualitatem & quantitatem commodam. Horum autem alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
    - *Theriaca.*
    - *Mithridatum.*
    - *Diambra.*
    - *Diamoſchum* dulce.
    - *Conſerua* betonicæ, maioranæ.
  - *Extrinſecus* capiti ſapplicantur: ut inunctio capitis ex oleo
    - *Irino.*
    - *Coſtino.*
    - *Nardino.*
    - *De* caſtoreo, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0401-3
DFG

De curatione Paralyſis.

Παράλυσις ſeu reſolutio eſt tum motus, tum ſenſus priuatio: nõ quidẽ neruorũ omnium totius corporis, ut in apoplexia: ſed ubi alterũ latus, aut dextrum, aut ſiniſtrum ſenſum aut motum amiſerit, aut in aliquo particulari mẽbro id acciderit: cuius

- *Dignotio* uidelicet cauſarũ: ut
  - *Subiecti* ſeu loci affecti: nimirũ
    - *Cerebri* partis
      - *Dextræ*: ut faciei quoq; pars dextra cum corporis parte dextra læſa.
      - *Siniſtræ*: ut pars quoq; faciei ſiniſtra. cum corporis parte ſiniſtra læſa.
    - *Principij* ſpinalis medullæ: aut altera tantùm pars corporis ſenſu motuq; priuatã, abſq; faciei eiuſdem partis læſione.
    - *Partis* alterius. Hic ea pars inueſtiganda uenit, à qua neruos ſuſcepit: id quod in anatomice exercitatus haud obſcurè inueniet: quemadmodum ſi & ipſamet ſpinalis medulla non ſecundum eiuſdem initium, ſed iuxta alias inferiores eius partes ac uertebras lædatur, & ſuppoſitæ partes oblæſę erunt. Si ingens fuerit affectio, omnes: ſi exigua, & ſecundum partem oblæſa ſit, partes quæ è directo ſuppoſitæ ſunt, afficientur. Quapropter ex anatome quis doctus tum primò affectum inuenire potuerit, notitia præhabita, à qua ſpinalis medullæ parte: partes reſolutæ neruos ſuſcipiant. At quemadmodum dignoſcendum id ſit, ſcriptum reliquit Galenus, tũ primo de cauſis ſymptomatũ, tum tertio de locis affectis.
  - *Formæ*: uidelicet ſymptomatis, ut actio animalis motrix & ſenſibilis abolita. Priuatur namq; utraq; facultas in ea, uidelicet ſenſus & motus.
  - *Efficientis*
    - *Immediatæ*:
      - *Frigidæ* intemperiei: ut
        - *Facies* plena ac pallida.
        - *Caput* tactu minimè calidum.
        - *Externa* aliqua cauſa infrigidans pręceſsit.
        - *Læſio* à frigidis.
        - *Auxilium* à calidis.
      - *Obſtructionis*: ut acceſsio ſubitaria.
      - *Sectionis*: ſigna manifeſta.
    - Mediatæ:
      - *Frigidi*, uiſcidi ac craſsi ſucci: ut
        - *Caput* tactu minimè calidum.
        - *Facies* pallida ac plena.
        - *Victus* ratio frigida.
        - *Anni* tempus frig.
        - *Aetas* ſenilis, &c.
      - *Tumoris*: ex eorum ſignis proprijs deprehenditur.
      - *Corporis* alicuius duri, extrinſecus aduenientis: ut
        - *Laquei.*
        - *Manus.*
      - *Luxatæ* uel fractæ ſpinæ uertebræ, uel aliorum oſsium fractorum.
- *Curatio*, in qua conſiderandum
  - *Quid* ſit agendũ, idque indicat cauſa ſymptomatis efficiens
    - *Primò* mediata nẽpe frigidus, craſſus & uiſcidus humor, q ſui ablationẽ indicat. Quib. aũt inſtrumentis id perfici queat, indicat eadẽ cauſa efficiens. Ea nãq; cõmodè tolli poterit, tum
      - *Victus* ratione ordinata ſecũdum ac cõmodatam
        - *Qualitatẽ*: ipſi uidelicet cauſæ contrariã: quare ſit
          - *Aer*
            - *Calidus.*
            - *Siccus.*
          - *Somnus* mediocris, diurnus tamen fugatur.
          - *Exercitiũ* moderatũ, ſi eo uti poterit: quoniã maximè cõfert
          - *Frictio* ex oleo rutaceo uel ueteri.
          - *Gaudium* Animi nãq; perturbationes omnino, fugiendæ.
          - *Cibus*
            - *Cremor* ptiſanæ.
            - *Oua* ſorbilia.
            - *Ius* gallinarũ, in quo parũ hyſſopi, aut ſaluiæ, maioranæ, betonicæ, aut ſaturegiæ fuerit coctũ.
            - *Caro* aſſata, præſertim
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
              - *Caponum*, &c.
          - *Potus*, uel
            - *Aqua* mulſa, cui etiam ſaluiæ parum, aut cinnamomum fuerit incoctum.
            - Potio, quæ Hippocras appellatur: ut
              - ℞. *Cinnamomi* ℥ ij. zingiber. ℥. S. gran. paradiſi, galangæ, piperis longi, ſing. ʒ. j. cardamomi ℥. j. S. nucis moſch. cariophyllorũ, ſing. ʒ j. macis ℥. j. coquantur in aqua uſq; ad conſumpt. tertiæ partis: deinde coletur, & ſaccharo potio dulcis reddatur.
        - *Quantitatem*, quæ omnino ſit modica tam cibi quàm potus.
      - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum A.
      - *Manu*: ut cauterio, ſi reliquis non cedat affectus.
    - *Secundò* immediata: uidelicet intemperies frigida: quæ remouenda eſt. Fit aũt hoc medicamentis
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut
        - *Mithridatum.*
        - *Theriaca*, Diambra.
        - *Diamoſchum* dulce.
        - *Conſerua*
          - *Anthos.*
          - *Betonicæ.*
          - *Saluiæ*, &c.
      - *Extrinſecus* applicantis: ut oleo
        - *Rutaceo.*
        - *Euphorbij.*
        - *Hyperici.*
        - *Nucis* muſcatæ.
        - *Caſtoreo*, &c.
  - *An* hic affectus curari ualeat: qua de re
    - *Cornelius* Celſus inquit: Reſolutio, quæ non per omnia membra, ſed in partibus fit, nunquam acutus, ſæpe longus, ferè ſanabilis morbus eſt.
    - *Aegineta*. Reſolutio, quæ à nerui diuiſione oritur, inſanabilis eſt: nec minus ſi ex ſpinalis medullæ tranſuerſis inciſionibus ſeu luxatione ualida. Cæterùm ſi reſolutum membrum minuatur, aut eius color immutetur, non abſq; ratione difficulter curabitur, aut fortè non curabitur. Non enim ſolùm indicat facultatem animalem eſſe priuatam, ſed etiam naturalem, ac quodammodo uitalem.

A. Cauſa efficiens ſymptomatis tollitur medicamentis, exhibitis ſecũdum

- *Qualitatem* contrariã, & uel ipſius humoris
  - *Quantitati* Nam ſi humor ſanguini permiſtus eſt, uenæ ſtatim ſectio ab initio faciẽda, modò ætas, habitus, tempus anni, & ſimilia non prohibuerint. Fiat autẽ à partibus ſanioribus, & moderatè, ne corpus refrigeretur. Interpoſitis autem diebus quibuſdã à uenæ ſectione, aluus clyſteribus ſubducenda, ut inferius deſcribẽtur.
  - *Qualitati*
    - *Crudæ*: ut alterantibus, concoquentibus, incidentibus, attenuantibus: cuiuſmodi eſt ſyrupus talis:
      - ℞. *Syrupi* { *De* ſtœchade / *De* hyſſopo } *Mellis* roſacei } *Sing.* ℥.S.
      - *Aquarum* { *Maioranæ* / *Betonicæ* / *Roriſmarini* } *Sing.* ℥.j.
      - Miſceantur, & fiat ſyrupus una uice ſumendus per plures dies.
    - *Coctæ*: ut purgantibus, euacuantibus
      - *Senſibiliter*: quorum alia ſumuntur per
        - *Os*: ut
          - *Pilulæ*
            - *Vna*: ℞. *Aſſæ* fœtidæ, caſtorei, ligni aloes, ana P. æq. aggregentur cum ſyrupo de ſtœchade, fiant pilulæ ex qualibet ʒ. una, ex iſtis dantur omni mane tres per octo dies cum hauſto aquæ roriſmarini, & cum tribus granis piperis, ſumpta prius ſuprà ſcripta decoctione.
            - *Altera*: ℞. *Pil.* { *Cochiarum* / *Alephang.* / *Hieræ* comp. } *Agarici* trochiſcati } Sing. ℈.j. Miſceantur, & cum ſyrupo de ſtœchade fiant pilulæ.
          - *Decoctum*
            - ℞. *Saluiæ* / *Roriſmarini*, Anthos / *Hyſſopi*, Menthæ } *Ana* M.j.
            - *Rad.* Fœniculi / *Apij* / *Acori* / *Flaxini* } *Ana* ℥.ij.
            - *Flor.* Roſarum / *Violarum* / *Nenupharis* / *Sem.* endiuiæ } *Ana* ʒ.ij.
            - *Polypodij* ℥.S. ſenæ ʒ.ij. agarici ʒ.ij.
            - Fiat decoctio ad ℔.ij. Coletur, in colatura diſſolue ſyrupi de radicibus, oxymellis diuretici, ana ℥.S.
        - *Anum*: ut clyſter talis
          - ℞. *Maluæ* / *Altheæ* / *Mercurialis* / *Chamomeli* / *Maioranæ* / *Hyſſopi* / *Betonicæ* } Sing. M.S.
          - *Florum* ſtœchadis / *Florum* rutæ } Sing ʒ.iij.
          - Coquantur in aqua uſq; ad ſufficientiam, & fiat decoctum, de quo ſumatur ℔ j. cui addantur olei communis ℥.iij. hieræ picræ uel benedictæ laxatiuæ ℥.S. ſalis parum, miſceatur & fiat clyſter.
      - *Inſenſibiliter*: ſunt reſoluẽtia extrinſecus applicata: ut
        - *Inunctio* partis ex oleo { *Nardino.* / *Coſtino.* / *Laurino.* / *Vulpino.* / *De* caſtoreo, &c.
        - *Sacculus*: ut
          - ℞. *Maioranæ* / *Hyſſopi*, Saluiæ, Rutæ / *Foliorum* lauri } Sing. ʒ.ij.
          - *Spicæ* / *Caſtorei* / *Florum* ſtœchados } Sing. ʒ j.
          - Contundantur omnia, & ex eis ſacculi parentur.
        - *Fomentum* ex ſaluia, hyſſopo, roriſmarino, hyperico, herba paralyſi, maiorana, betonica, pulegio, omnibus in uino albo decoctis, additisq; caſtorei ʒ.ij. florum ſtœchadis, ſpicæ ſing. ʒ j. S. quibus ſæpius reiteratis cũ ſpongijs, ſeu linteo, aliquod ex prædictis unguentis, ſeu ſacculis ſuperimponi debet.
        - *Vnguentum*: ℞. *Aquæ* uitæ, ſucci menthæ, ana ℥.ij. *Aquæ* ſaluiæ ℥.j. olei caſtorei, coſtini, ana ℥.j. maſtichini ℥.S. anthos ʒ.vj flor. chamomillæ, maioranæ, baſiliconis, fol. lauri, roſ. rub. ana ʒ.iij. granorum tinctorum cinnamomi electi, ana ʒ.ij. ceræ q.ſ. Fiat unguentum molle.
- *Quantitatem*: quæ augeri uel minui poterit, pro morbi magnitudine, partis conditione, uiribus, ætate, anni tempore, &c.

De Curatione epilepſiæ.

Epilepſia eſt conuulſio omniũ corporis partium, non perpetua, ſed quæ ex temporum accidit interuallis, cũ mentis ac ſenſuum oblæſione: cuius

- *Dignotio*: uidelicet
  - *Subiecti* partis malè affectæ: nempe cerebri (quod ex proprijs eius functionibus læſis, cùm principibus, tum motricibus & ſenſibilibus cuiq; facilè eſt perſpicuum) affecti per
    - *Se*, id quod pluribus epilepticis euenire conſueuit: ut
      - *Capitis* grauitas.
      - *Viſus* tenebroſus & hebes.
      - *Vertigo*.
      - *Tardus* ſenſus.
      - *Conuulſio* uehemens.
    - *Conſenſum*
      - *Ventriculi*: ut
        - *Palpitatio*.
        - *Turbatio* uentriculi.
        - *Eroſio*.
        - *Sedatio* epilepſiæ, uacuato humore per uomitum.
        - *Acceſsio* uel irritatio, cùm tardè cibum, aut nullũ ſumunt.
      - *Partis* alterius: ut diſtributionis mali, ex eadem parte, primario affecta, ad ſuperiora, hoc eſt, ad cerebrum fieri, manifeſta perceptio.
  - *Formæ*: nempe ſymptomatis (ſi quidẽ actiones animales ſenſibiles, principes abolitæ, & motrices deprauatæ ſunt)
    - *Præſentis*: ut
      - *Caſus* cum uehementi totius corporis concuſsione.
      - *Acceſsio* ſubita & improuiſa, cum multa ſpuma, &c.
    - *Futuri*: ut
      - *Corporis* animiq; ſtatus minimè arbitrarius.
      - *Triſtitia*.
      - *Obliuio* eorum, quæ perceperunt.
      - *Turbulentæ* inſomniorum imagines.
      - *Capitis* dolor, eiusq; repletio continua.
      - *Inordinatus* linguæ motus.
  - *Efficientis*
    - *Immediatæ*: uidelicet obſtructionis meatuum cerebri, quam ſequitur immediatè hoc ſymptoma: ut acceſsio ſubitaria, & feſtina ſolutio.
    - *Mediatæ*: nimirum humoris craſſi & lenti. (Nam tenuis & calidus humor non ita ſubitò obſtructionem gignere ualet)
      - *Pituitoſi*: ut
        - *Facies* pallida.
        - *Aetas* puerilis.
        - *Temperamentum* frig. & hum.
        - *Victus* ratio frig. & hum.
        - *Anni* tempus frig. & hum.
      - *Melancholici*: ut
        - *Cibi* craſſum & fæculentum humorem gignentes.
        - *Exercitationes*.
        - *Mœſticia*, Vigiliæ.
        - *Temperamentum* frig. & ſiccum.
        - *Anni* tempus frig. & ſiccum.
- *Curatio* (cerebro per ſe affecto) quæ ex indicationibus, à rei natura ſũptis, perficitur: quare
  - *Quid ſit agendum*, indicat
    - *Primò* cauſa ſymptomatis mediata, uidelicet
      - *Pituita*. Vide in ſequentibus ſignum A.
      - *Melancholia*: quæ euacuanda medicamentis, talem humorem purgantibus, concocto tamen prius humore.
    - *Secundò*, intemperies frigida poſt humoris ablationem remanens: quæ medicamentis qualitate contrarijs, curanda. Horũ alia
      - *Intrinſecus* ſumũtur: & uel
        - *Compoſita*: ut
          - *Theriaca*, Mithridatum. Diambra.
          - *Diamoſchu* dulce, &c.
          - *Trochiſci* tales
            - ℞. *Sanguinis* draconis, *Antimonij*, *Opopanaci*, *Caſtorei* — *Ana* part. æquales.
            - Cum oxymellite ſcilitico fiant trochiſci. pondus ſing. ℥. j.
        - *Simplicia*, quæ naturæ proprietate aduerſantur: ut
          - *Radix* pœoniæ.
          - *Viſcus* quercinus.
          - *Cornu* ceruinum.
          - *Oſſa* humana combuſta, & alia huiuſmodi, &c.
      - *Extrinſecus* applicantur: ut
        - *Cataplaſma* ex panè cocto, cum aqua mulſa, cum ſerpyllo aut ruta contrito.
        - *Oleum*
          - *Rutaceum*.
          - *Vulpinum*.
          - *De* caſtoreo.
          - *De* Euphorbio, &c.
  - *An* id, quo tendimus, ſperari poſsit, quod indicat morbi uehementia & diuturnitas, &c. Nã teſte Hippocrate
    - *Citò* iugulat, in quo acceſsio eſt acutiſsima, & crebris acceſsionibus, & ſymptomatum uehementia.
    - *Pleriſq;* hic morbus longus eſſe ſolet. Nam ſi non pubertate, uel menſtruorum initio, uel puerperio ſolutus fuerit, ſępe uſq; ad mortis diem prorogatur, niſi probè à medico fuerit curatus.
    - *Pueros* maximè occupat, eosq; adhuc paruulos.

A. *Pituita*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0404-1

A. *Pituita*: quæ auferenda eſt partim

- *Victus ra*tione, inſtituta ſecundum
  - *Qualitatem* calidam & ſiccam. Itaq; ſit
    - *Aer* declinans ad
      - *Calidum.*
      - *Siccum.*
    - *Somnus* moderatus, nocturnus, & non diurnus.
    - *Exercitium* & frictio capitis, pòſt reliquas corporis partes omnes.
    - *Aluus* lenis & non aſtricta: & ſi non ſpontè deijciant, glandibus aut clyſterijs (de quibus inferius) eorum natura proritetur.
    - *Animi* tranquillitas. Sunt nanq; immodicæ animi perturbationes fugiendæ, præſertim ſolicitudo, mœſtitia, & negotia omnia.
    - *Cibus*
      - *Panis* optimè fermentatus.
      - *Carnes* uolatilium animalium, quibus interim guſtare poterit: uidelicet gallinarum, caponum, pullorum, turdorum, merularum, &c. à reliquis uerò abſtineat, præſertim carne ſuilla, quemadmodum à cibis mollibus & ſorbitionibus.
      - Ex oleribus
        - *Hyſſopum.*
        - *Pulegium.*
        - *Gingidium.*
        - *Sampſucum.*
        - *Intybum.*
        - *Porra* cocta
        - *Cappares.*
      - *A'* piſcibus omnibus, fructibus, abſtinendi ſunt ægrotantes, exceptis piſtacijs & uuis paſsis, quæ ſuper cibum ſumere poſſunt.
    - *Potus*
      - *Aqua* mulſa, uel aqua, in qua cinnamomum, & coriandrorum præparatorum ſemina fuerint decocta.
      - *A'* uino abſtineant, præſertim uetuſto & meraco, cùm caput repleat.
  - *Quantitatem* congruentem, quæ pro ætate, temperamento, anni tempore, morbi uehementia, &c. conueniens eſſe debet.
- *Medicamentis*, ſecundũ conuenientem qualitatem adhibitis. Verum hæc ſecundũ ætatẽ uariãda ſunt. Nam in
  - *Infantibus*, nihil moliendum, neq; agendum eſt, quantum ad curationem attinet. Nam ætate ad calidiorem ſicciorem q; ſtatũ uergente, & uictu moderatiori, ſua ſponte plerunq; morbus finitur, teſte Hippocrate. Proinde ſolius uictus infantium, & nutricis ratio habenda erit, ac lac illius emendandum, utq; calidius & ſubtilius efficiatur, conandum: quod fiet, ſi eadem uictus ratione utatur nutrix, quã ſuprà deſcripſimus: hoc tamen ſeruato, quod non ualdè extenuantibus utendũ ſit, ne plus uaſa uteri aperientibus, plurimumq; ſanguinẽ menſtruũ proritantibus lac imminuatur. Quare fœniculo, anetho, aniſo, ac alijs uiridibus, & non utantur, ut quæ magis ſunt acria. Tamen capita eorum aſsiduè oleo anethino & irino inungi poterunt, neq; unquã uel calida, uel frigida lauandi, multò minus totum corpus. Mel quoq; deſpumatum ijs dari poterit, ac radix pœoniæ uiridis collo ſuſpendi, &c.
  - *Adultis*
    - *In ipſa acceſsione*
      - *Statim* eorum partes dirigendæ, inungendæ ac deligandæ ueniunt, atq; ita cõtinendæ, ut in rectum dirigantur.
      - *Deinde* diſtento ore, uomitus proritandus, quo humores ex ſtomacho extrahantur, pituitaq; auferatur: digitis, aut pennis, oleo illitis, irino præſertim dimiſsis.
      - *Oderamentis* etiam ſenſum excitare conuenit, ut
        - *Peucedano.*
        - *Ruta.*
        - *Bitumine.*
      - *Perſeuerante* autem acceſsione, glans immittenda erit, ex agarico, ſale gemmæ, hiera & deſpumato melle confecta. Extremæ partes fortiter uinciendæ ac confricandæ, confidenterq; caſtoreum ſuccum'ue cyrenaicũ cum aceto mulſo ori infundere licebit.
    - Pòſt acceſſionem cõuenit me dicamenta, contraria humoris
      - *Quantitati.* Nam ſi ſanguis unà abundet, & nihil impediat, uenæ ſectio faciẽda, preſertim crurum iuxta talum, ex utroq; crure, & paululum ſanguinis emittendum.
      - *Qualitati*
        - *Crudæ*: ut alterantia concoquẽtia: cuiuſmodi eſt
          - *Syrupus*
            - ℞. *Syrupi* { *Hyſſopi*, *Stœchadis* }, *Oxymellis* ſcyllitici } Sing ℥.S.
            - *Aquarum* { *Maioranæ*, *Roriſmarini*, *Betonicæ* } Sing ℥.j.
            - Miſceantur, & fiat ſyrupus.
          - *Decoctum* ex hyſſopo, radice pœoniæ, betonica, thymo, pulegio, &c.
        - *Coctæ*: ut purgãtia, euacuantia
          - *Vniuerſaliter* per
            - *Os*: ut
              - ℞. *Pil.* { *Aurearum*, *Cochiarum*, *Sine* quibus }, *Agarici* trochiſcati } Sing. ℈.j.
              - Miſceantur, & cum aqua maioranæ fiant pilulæ.
            - *Aluum*: ut clyſter talis
              - ℞. *Decocti* centaurij, calaminthæ, ariſtolochiæ, mercurialis, chamæmeli, furfuris, ℔.j. olei com. ℥. iij. hieræ picræ ℥.S. mellis roſ. ℥. ij. Agarici ℥.j. ſalis parũ, & fiat clyſter.
          - *Particulariter*
            - *Senſibiliter* per
              - *Nares*: ut ſternutamenta ex helleboro, caſtoreo, pipere, &c.
              - *Palatum*: ut apophlegmatiſmi ex hyſſopo, caſtoreo, &c.
            - *Inſenſibiliter*: ut inunctio capitis raſi ex oleo
              - { *Rutæ*, *Irino* } *In* quo ſerpyllũ coctũ ſit.
              - *Euphorbij.*
              - *De* caſtoreo, &c.

De Cura-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0405-7

De Curatione incubi.

Incubus eſt paſsio, quã græci ἐφιάλτην nominãt, ubi aliquis noctu ſe grandi mole opprimi, inuadiq; ab alio credit: cuius

- *Dignotio*, uidelicet cauſarum: ut
  - *Subiecti*, loci malè affecti, nempe cerebri: ut
    - *Actio* animalis læſa. Læduntur namq; in ea cùm principes, tum motrices ac ſenſibiles functiones.
  - *Formæ*: uidelicet ſymptomatis: ut
    - *Functiones* animales omnes læſæ.
    - *Difficilis* motus.
    - *Torpidus* in ſomno ſenſus.
    - *Suffocationis* imaginatio, & ueluti ingruentis eius occupatio.
    - *Vox* ſuppreſſa, aut incerta indiſcretaq; edita, &c.
  - *Efficientis*
    - *Immediatæ*: obſtructionis ſcilicet uentriculorum cerebri, quam immediatè ſequitur hoc ſymptoma. Ab eorum enim obſtructione impediuntur facultates, quo minus per neruos tranſire queant.
    - *Mediatæ*: nimirum uaporis craſsi ac frigidi, ad cerebrum delati, eiusq; uentriculos obſtruentis
      - *Crapulæ*.
      - *Continuæ* ſtomachi cruditates.
- *Curatio*, in qua conſideradum
  - *Quid ſit agendum*, indicat
    - *Symptomatis* cauſa efficiens mediata, quæ prius ſui ablationẽ deſiderat. Id autẽ ritè fieri poterit
      - *Victus* ratione, conſtituta ſecũdum
        - *Qualitatem* contrariã ipſi cauſæ. Quare
          - *Aer* ſit
            - *Mediocriter* calidus.
            - *Lucidus*.
          - *Somnus* diurnus fugiẽdus, nec ſtatim à comeſtione cubitum eundum.
          - *Cibis* utantur boni ſucci, & facilis concoctionis, qui modicè alant, ac non inflent, aut uapores ad caput mittant.
          - *In* ultima menſa aſtringentibus utantur, ut pyris, ſeu cydonijs, cum ijs quæ extenuandi uim habent, ut hyſſopo, ſerpyllo, maiorana, &c.
          - *Vinum* uitent, niſi album, aquoſum, ac ſubaſtringens ſit, moderatè dilutum.
        - *Quantitatem* debitam, quæ pauca admodum eſſe debet, præſertim in cœna.
      - *Medicamentis*, adhibitis ſecũdũ
        - *Qualitatem* cõtrariã, & uel ipſius humoris
          - *Quantitati*. Nam ſi unà ſanguis redundet, uenæ ſectio facienda, exterioris uel mediæ ſcilicet, in cubito. Si uerò uitioſi humores magis prædominentur, purgante medicamento, corpus ægri euacuandum: ut ſequitur.
          - *Qualitati*
            - *Nondum* paratæ: nam ſi fuerit
              - *Pituita*, concoquenda tali ſyrupo cerit: ut
                - ℞. *Syrupi*
                  - *De* abſynthio
                  - *De* mentha
                - *Oxymel*. Sim.
                  - Sing. ℥ S.
                - *Aquarum*
                  - *Fœniculi*
                  - *Maioranæ*
                  - *Abſynthij*
                  - Sing. ℥ j.
                - Miſceantur, & fiat ſyrupus.
              - *Melancholia* concoquenda ſyrupo
                - *De* Fumaria.
                - *De* Lupulis.
                - *De* Pomis.
            - *Paratæ*. Nam redundante materia
              - *Pituitoſa*, euacuanda ex pilulis ſtomachicis, & hiera picra Galeni.
              - *Melancholica*, euacuãda cum folijs ſenæ, uel pilulis de lapide lazuli, &c.
        - *Quantitatem* decentem, quæ pro morbi uehementia, uiribus, ætate, &c. urianda.
    - *Intemperies*, poſt cauſę ablationem, in parte relicta: quæ curanda eſt. Hoc quidem fiet medicamentis contrarijs partim
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut
        - *Diambra*.
        - *Aromatico* roſato.
        - *Confectione* Diamuſci dulcis.
        - *Confectione* Dianthos.
      - *Extrinſecus* applicatis: ut capitis inunctio ex oleo
        - *Anethino*
        - *Chamomelino*
        - *Calido*.
  - *An* id quo tendimus ſperari poſsit, quod indicat affectus magnitudo, diuturnitas, &c. Nam
    - *Aſsiduè* incidẽs, & inueteratus hic affectus, grauius aliquod periculum nunciat, ut epilepſiam, apoplexiam, aut inſaniam, &c. Quare huic malo ſtatim ab initio ſuccurrendum erit.

De Cura-

De Curatione phrenitidis.

- *Phrenitis* eſt cerebri, aut membranarum eius inflammatio. Huius
  - *Dignotio*, cauſarum ſcilicet: ut
    - *Subiecti* partis malè affectę: nimirum cerebri, aut eius membranæ tenuis (id qđ ipſa actio læſa indicat) affectæ
      - *Primariò*: ut ſigna perpetua ſeu aſſidua & propria. Huius tres ſunt ſpecies: quarum
        - *Prima*, cum anterior pars cerebri afficitur: ut *Imaginatio* læſa.
        - *Secunda*, cum media cerebri pars patitur: ut *Ratio* læſa.
        - *Tertia*, cum anterior & media pars cerebri affecta eſt: ut *Imaginatio* & ratio læſa.
      - Per conſenſum ſepti tranſuerſi, uel aliarum partium cum febre acuta: ut *Signa* nõ admodum ualida, nõ perpetua ſeu aſsidua, ſed auctam febrim ſequuntur, remiſſa uerò ęa quieſcunt.
    - *Formæ*: morbi uidelicet, ſeu intemperiei calidæ: ut
      - *Febris* continua.
      - *Delirium*.
      - *Somnus* manifeſtis imaginibus turbatus, ita ut & clament nonnulli, exiliant.
      - *Oculi* ſqualidi, ſicci, rubicundi.
      - *Venæ* oculorum ſanguine plenæ.
      - *Lachryma* acris ex altero tantùm oculo.
      - *Lingua* ſalebroſa.
      - *Sanguinis* ex naribus fluxus.
      - *Floccos* & feſtucas colligunt.
      - *Spiratio* rara ex magna.
      - *Pulſus* paruus, frequens, celer & magnus.
    - *Efficientis* (exquiſitæ ſcilicet phrenitidis) nempe bilis
      - *Pallidæ*: ut { *Phrenitis*, *Delirium*, *Febris* } *Mitior*.
      - *Flauæ*:
        - *Aduſtæ*
          - *Febris* maxima.
          - *Dementia* ferina, & melancholica.
        - *Non* aduſtæ { *Febris*, *Delirium* } *Maior* quã in phrenitide, ex bile pallida.
  - *Curatio* (exquiſitæ uidelicet phrenitidis) quæ ſuis indicationibus abſoluitur. Itaq;
    - *Quid* ſit agendum, indicat
      - *Primò* morbi cauſa: nempe bilis, q̃ ſui ablationem indicat. Fit autẽ hoc partim
        - *Victus* ratione, ordinata ſecundum cõmodam
          - *Qualitatem*: uidelicet cauſæ contrariam. Quare ſit
            - *Aer*
              - *Temperatus* in { *Caliditate.* / *Frigiditate.* }
              - *Mediocriter* luminoſus, & locus uarijs picturis liber.
            - *Quies*, quoad eius fieri põt. Si diuites fuerint à famulis: ſin pauperes, uinculis cõtineantur. Nam motus inordinatus uires proſternit.
            - *Somnus* prouocatus, tum per ea quę intus ſumuntur, tum p[illegible] quę extra adhibentur.
            - *Aluus* non aſtrictus, ſed interim clyſteribus ductus, de quibus inferius. Nam uentris aſtrictio morbum & cauſam adauger.
            - *Animi* tranquillitas. Animi enim perturbationes fugiendæ: quoniam phreniticis ſupra modum officiunt. Quare adſint amici grãtiſsimi, qui nonnunquam blandè ac leniter alloquantur, nonnunquam acerbius increpent.
            - *Frictio* lenis, pro reuulſione, eo potiſsimum tempore, quo & deliriũ & febris non ualdè auctæ fuerint, ſed potius remiſerint, & præſertim inferiores fricentur partes.
            - *Cibus*
              - *Ptiſanæ* cremor, aut alica hordei, aut panis medulla cum aqua mulſa, aut melle roſaceo ſæpius lota.
              - Ex oleribus { *Lactuca.* *Intybum.* *Malua*, aliaq; quæ refrigerare atque humectare (poſſunt. }
              - *Piſces* { *Saxatiles*, *Squamoſi* } *Quibus* in morbi declinatione utendum.
              - Ex fructibus { *Mala* punica. *Mala* acida. *Ceraſa*, &c. }
            - *Potus*: aqua hordei, uel decoctionis cinnamomi, cum ſyrupo uiolaceo, roſaceo, aut nymphεæ.
          - *Quantitatem*, quæ moderata eſſe debet. Nam neque implendus æger eſt, ne inſaniat: neq; ieiunio utiq; uexandus, ne imbecillitate in cardiacum incidat.
        - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum A.
      - *Secundò*, morbus uidelicet intemperies calida, quę curanda: id quod partim fiet uictus ratione ſuprà dicta ſeruata, partim medicamentis, quorum alia
        - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
          - *Conſerua* { *Roſarum.* *Violarum.* *Florum* nenupharis. }
          - *Loch* de papauere, &c.
        - *Extrinſecus* applicantur: ut inunctiones, & embrochæ prædictæ.
    - *An* id, quo tendimus ſperandum ſit, necne, quod ex parte malè affecta, morbi uehementia, uiribus facilè cuique perſpicuum erit: nimirum hunc morbum eſſe periculoſiſsimũ: quod etiam conſtabit authoritate
      - *Galeni*, qui primo prognoſticorum, uniuerſum phrenitidis genus exitiale eſſe teſtatur.
      - *Hipp*. lib. 6. Aphoriſmorum, ubi ſic inquit: Deſipientię quę fiunt cũ riſu, minus periculoſæ: quæ uerò cũ ſtudio, periculoſiores ſunt.
      - *Celſi*, qui ſic inquit: Interdum in acceſsione ægros deſipere, & loqui aliena, quod non quidem leue eſt, neq; incidere poteſt, niſi in febre uehementi: non tamen æquè peſtiferũ eſt, ut Phrenitis.
      - *Pauli*, Quæ ex peruſta bile gignitur, Phrenitis eſt grauiſsima.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0407-8
DFG

- A. *Quid* ſit agendum indicat primo morbi cauſa, nẽpe, &c. Fit autem hoc medicamentis adhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* cõtrariã, & uel
    - *Quantitati* bilis. Nam ſi unà cum ſanguine abundet, ab initio ſtatim uenæ ſectio facienda, modò uires ualidæ fuerint, nihilq́; prohibuerit. Vena autem incidenda cubiti media erit, ſi ſanguis admodum redundet. Si uerò nõ adeò fuerit ſanguinis redundantia cum bile, externa cubiti uena incidenda erit. Quòd ſi phreniticus manum non porrigat, quod ſępè accidit, ex recta in fronte uena ſanguinis miſsio molienda erit. Facies autem id rectè, ſi collum artificioſe faſcia lanea, ſeu linea conſtringas, ut uena attollatur. Quantitas uerò pro uiribus extrahenda erit: & ſi uidebitur, iteranda erit.
    - *Qualitati*
      - Crudæ: ut alterantibus: quorum alia
        - *Intrinſecus* ſumuntur: ut ſyrupus
          - *Violaceus.*
          - *Roſaceus.*
          - *Ex* nymphea.
          - *Endiuiæ.*
          - *De* papauere.
        - *Extrinſecus* applicantur: ut
          - *Inunctio* capitis ex oxyrhodino, æſtate quidem tepido, hyeme uerò moderatè calido.
          - *Embrocha* ex
            - *Roſis*, uiolis.
            - *Hyoſcyamo.*
            - *Lactuca.*
            - *Corticibus* papaueris, oleo roſaceo addito.
      - *Coctæ*: ut purgantibus euacuantibus
        - *Senſibiliter*, per
          - *Os*: ut eſt
            - *Manna.*
            - *Caſsia.*
            - *Saccharum* uiolaceum, ſeu ſyrupus ex pluribus infuſionibus uiolarum, uel roſarum.
          - *Aluum*: ut eſt
            - *Clyſter* ex decocto maluarum, uiolarum, hordei, capitum papaueris, ac foliorum betæ, & pauco ſale, additis ℥.iij. olei uiolacei, caſsiæ ℥.j. & fiat clyſter.
        - *Inſenſibiliter*, per reſolutionem: ut eſt
          - *Irrigatio* ex roſaceo, in quo decoctũ fuerit, thymum, ſerpyllum, melilotum, althea, anethum, flores chamæmeli, &c.
  - *Quantitatem*: quæ augenda minuendaue pro morbi magnitudine, uiribus, ætate, temperatura totius & partis malè affectæ.

De Curatione melancholiæ.

- *Melancholia*, delirium quoddam eſt ſine febre, ex melancholico humaro maximè naſcens, qui mentis ſedem occupauerit. Huius
  - *Dignotio*, cauſarum ſcilicet: ut
    - *Subiecti*, partis malæ affectæ: nimirum cerebri (quod ex læſione aliqua principis functionis patere poterit, cùm ea delirij ſpecies quædam ſit: & propterea neceſſarium eſt, in ea aliquam lædi functionem principem: quæ nõ, niſi in cerebro perficitur) affecti per
      - *Eſſentiam*: ut
        - *Signa* melancholiæ propria (uidelicet motus & mœſtitia) & aſsidua, &c.
        - *Nulla* ſigna circa uentriculum apparentia.
        - *Nullum* ſignum redundãtis ſanguinis melancholici in toto corpore.
      - *Conſenſum*
        - *Corporis* totius
          - *Signa* ſucci melancholici, in toto corpore redundantis dicta in quarta Theoricæ parte.
        - *Partis*: ut uentriculi: & uocatur melancholia hypochondriaca:
          - *Dolor* uentriculi uehemens.
          - *Aeſtus* in præcordijs.
          - *Flatus.*
          - *Acidi* ructus.
          - *Cruditates.*
          - *Præcordia* ſurſum conuulſa.
          - *Metus*, mœſtitia.
    - *Formæ*: uidelicet ſymptomatis: (quod indicat deprauata aliqua actio princeps) ut
      - *Metus* } *Abſq́;* cauſa manifeſta.
      - *Mœſtitia* } *Abſq́;* cauſa manifeſta.
      - *Odium* hominum, & uitæ tædium.
    - *Efficientis*
      - *Immediatæ*: nempe intemperiei (quoniam neq; ſubitò fit, neq; affatim ſoluitur) frigidæ & ſiccæ, quam indicat humor melancholicus, qui talis eſt naturæ.
      - *Mediatæ*: utpote humoris melancholici, ſeu melancholici ſanguinis, à quo cerebrum redditur ſimile tenebris: ut
        - *Vigiliæ*: uel ſomnus leuis, & plenus ſomnijs turbulentis.
        - *Temperatura* melanchol.
        - *Aetas* declinans.
        - *Victus* ratio melancholica.
        - *Tempus* anni frig. & ſiccum, &c.
  - *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Curatio*

- **A. Curatio melancholiæ ſuis indicationib. perficitur: quare**
  - *Quid* ſit agẽdũ, indicat ſymptomatis cauſa
    - *Primò* mediata: quæ ſui ablationẽ indicat. Fiet autem hoc partim
      - *Victus* ratione ꝓbè inſtituta, ſecundũ
        - *Qualitatem*: nimirum cõtrariã. Quare cuiuslibet melancholię ſpeciei, ſit
          - *Aer*
            - *Calidus* & humidus.
            - *Non* tenebroſus, ſed lucidus.
            - *Non* grauiter olens, ſed ſuaueolens.
          - *Somnus* paulò longior conſueto.
          - *Exercitium* mediocre per loca uiridia & amœna, conuenienti tempore, excretis prius alui excrementis, natura uel arte.
          - *Balneum* aquæ dulcis, quo ſe uno præſidio, cum uictu humido, Galenus morbum hunc (ubi non diuturnus factus fuerit) curaſſe dixit.
          - *Animus* hilaris. Affectus enim animi, qui metum aut mœſtitiam afferre poſſunt, cauendi, ſed quæ his ſunt contraria conferunt: ut gaudium, hilaritas, bona ſpes, animi conſtantia, & ſecuritas.
          - *Cibus* boni ſucci, mediocriter humidus, concoctu facilis, & flatus expers. Nam cibus melancholicum humorem gignens uitandus: quare confert
            - *Panis* clibano coctus, probè præparatus.
            - *Carnes* non uiroſæ nec pingues, ſed
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
              - *Caponum,*
              - *Perdicum.*
              - *Sturnorum.*
              - *Merularum.*
              - *Hœdinæ*, &c.
            - *Oua* gallinarum mollia.
            - *Piſces*
              - *Petroſi.*
              - *Carne* molles.
            - *Ex* oleribus
              - *Borrago.*
              - *Bugloſſa.*
              - *Lactuca.*
              - *Endiuia.*
              - *Malua.*
              - *Spinachia*, &c.
            - *Ptiſana* cum aliquo prædictarum carnium iure.
            - *Ex* fructibus
              - *Vua.*
              - *Vua* paſſa.
              - *Mala* dulcia.
          - *Potus*, uinum
            - *Album.*
            - *Tenue.*
            - *Dilutum.*
            - *Non* ualde uetus.
        - *Quantitatem*: quæ pro affectus uehementia, uirium robore, temperamento, &c. augenda minuendáue erit.
      - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Secundò* immediata: nempe intemperies frigida & ſicca, quæ remouẽda eſt. Huiuſmodi autem remouebitur, partim ſeruata uictus ratione ſuprà dicta, partim medicamentis contrarijs: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumũtur: ut
        - *Electuarium* de gemmis.
        - *Diambra,*
        - *Dianthos.*
        - *Electuarium* lætitiæ Gal.
        - *Confectio* citri.
        - *Confectio* muſci.
        - *Electuarium* tale
          - ℞. *Conſeruæ* — *Borraginis*, *Bugloſſæ*, *Violarum*, *Roſarum*, *Fumi* terræ — *Sing.* ℥.j.
          - *Syrupi* — De pomis, De corticibus mali citri — *Sing.* ℥.ij.
          - *Specierum*
            - *Dianthos* ʒ.iv.
            - *Diambræ* ʒ.ij.
          - *Foliorum* auri, num. v.
          - Miſceantur, & fiat electuarium.
      - *Extrinſecus* applicantur: ut
        - *Embrochæ* ex
          - *Malua*, Althea.
          - *Violis*, Chamomilla.
          - *Stœchade*, Nymphea.
          - *Lactuca.*
        - *Oleum*
          - *Amygdalarum* dulcium.
          - *Violaceum.*
          - Chamomelinum.
          - *Anethinum*, &c.
  - *An* id quo tendimus ſperari poſsit, quod indicat morbi cauſa, pars affecta, morbi duratio. Nam cùm pars affecta ſit nobilis, morbi cauſa eradicatu difficilis, morbusq́; diu durauerit, erit hic affectus periculoſus ualdè. Quoniam uel apoplexiam, uel morbum comitialem, uel furorem, uel cæcitatem ſignificat: id quod teſtatur
    - *Hippocrates* 6. de Morbis uulgaribus, ſic inquiens: interim uerò in morbum comitialem permutatur.
    - *Idem* ſexto Aphoriſmorum: Melancholia uel apoplexiam, uel epilepſiam, uel furorem ſignificat.
    - *Trallianus*: Melancholia inueterata, & ueluti in naturam conuerſa, incurabilis propemodum euadit.

- **B.** *Medicamentis* adhibitis (in ea ſcilicet melancholiæ ſpecie, quæ per conſenſum totius corporis genita eſt) ſecundum
  - *Qualitatem* cõtrariam & uel humoris
    - *Quantitati*: ut phlebotomia, à qua ſtatim ordiendum erit (uiribus ægri & alijs conſentientibus) & media uena præcipuè incidenda erit, tantumq́; ſanguinis extrahendum, quantum pro laborantis corporis habitu ſatis eſſe uidebitur. Si autem uires multam prima uice euacuationem non tolerant, neceſſe eſt, tũc non modò ſemel, ſed etiam bis, & ſæpius, quantum licet, paulatim auferre. Et ſi à brachio euacuatio fieri nequeat, tentãdum eſt à poplite, idque potiſsimùm in mulieribus, quibus menſtruæ purgationes: aut in uiris, quibus hæmorrhoides detentæ fuerint. Nam pro curatione prædicti affectus, ſanguinis euacuatio eſt neceſſaria. Quare cùm cubiti uena non fuerit manifeſta, non minus iuuabitur æger, ſi ex prædicta uena, uel quacunq; alia parte ſanguis detractus fuerit.
    - *Qualitati*
      - *Nondum* paratæ: ut medicamentis alterãtibus, concoquentibus: cuiuſmodi eſt
        - *Syrupus*
          - Clementior: ut
            - ℞. *Syrupi* { *De pomis*, *Violarum*, *Fumi* terræ } *Sing.* ℥. S.
            - Aquarum { *Buglosſæ*, *Meliſſæ*, *Lupulorum* } *Sing.* ℥. j.
            - Miſceantur, & fiat ſyrupus, per plures dies exhibendus.
          - Valentior: ut
            - ℞. *Syrupi* { *Epithymi*, De ſucco fumariæ } *Sing.* ℥. j.
            - *Aquarum* { *Buglosſæ*, *Fumariæ* } *Sing.* ℥. ij.
            - Miſceantur, & fiat ſyrupus una uice per plures dies aſſumendus.
        - *Decoctum*: ut
          - ℞. *Scolopendriæ* M. j.
          - *Fumi* terræ M. S.
          - *Florum* { *Borraginis*, *Buglosſæ*, *Violarum* } *Sing.* M. j.
          - *Paſſularum* ℥. j.
          - Cort. rad. capparorum, *Tamaricis* } *Sing.* ʒ. ij.
          - *Rad.* { *Fœniculi*, *Petroſelini*, *Glycyrrhizæ* } Sing. ℥. j.
          - *Thymi*, *Epithymi* } *Sing.* ℥. S.
          - Coquantur omnia uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, atque dulcis reddatur potio, cui addantur ſyrupi de fumo terræ, epithymi, ſing. ℥. ij. & fiat potio.
      - *Paratæ*: ut purgantibus, quorũ alia ſumuntur per
        - Os
          - *Debiliora*: ut
            - ℞. *Borraginis*, *Fumariæ*, *Lupulorum*, *Violarum* } *Sing.* ℥. ij.
            - *Hordei* mundi ʒ. iij.
            - *Senæ*, *Epithymi* } *Sing.* ʒ. ij. S.
            - *Myrobalanorum* indorum ℥. j. S.
            - *Vuarum* paſſarum ℥. S.
            - *Prunorum*, num. iij.
            - Coquantur, & fiat colatura, cui addatur caſsiæ nouiter tractæ ℥. j. & fiat potio.
          - *Fortiora*: præſertim ſi debiliori nõ cedat affectus: prius tamen præparato humore: ut
            - ℞. *Caſsiæ* recent. tractæ ʒ. v.
            - *Confectionis* hamech ʒ. iij.
            - *Diaſenæ* ʒ. S.
            - Miſceantur, & cum decoctione florum & fructuum, in aqua borraginis & fumi terræ facta, fiat potio: cui deniq; addatur ſyrupi de fumo terræ, epithymi, ſing. ℥. S.
        - *Aluum*: ut eſt clyſter huiuſmodi:
          - ℞. *Maluæ*, mercurialis, fumi terræ, borraginis, thymi, epithymi, ſing. M. S.
          - *Senæ*, *Polypodij* } *Sing.* ʒ. vj.
          - *Sem.* { *Aniſi*, *Fœniculi* } Sing. ℥. ij.
          - Coquantur uſque ad tertiæ partis conſumptionem, & fiat colatura, de qua accipiatur ℔. j. cui addatur caſsiæ ℥. j. diaſenæ ℥. S. olei uiolacei, chamomillæ, ſing. ℥. j. S. ſalis ʒ. j. Miſce, & fiat clyſter.
  - *Quantitatem*: quæ pro diuerſa ratione, magnitudinis morbi, naturæ corporis, uirium, partis affectæ, uarianda.

De Curatione melancholiæ hypochondriacæ.

Curatio melancholiæ hypochōdriacę: quę perficitur partim

- *Victus* ratione ſuprà dicta.
- *Medicamentis*, adhibitis ſecū dum cō gruentem
  - *Qualitatem*: uidelicet contrariam, & uel eiuſdem humoris
    - *Quantitati*. Nam ſi unà cum multo ſanguine redundet, uena ſecanda erit, præſeruationis gratia: aut ſi melancholicus ſanguis, qui in uentriculo, ſeu uaſis eius continetur, ex aliquo uiſcerum, liene uidelicet, aut iecore, ad ipſum fuerit deriuatus, tunc namq; reuulſionis gratia, ſeruans rectitudinē, præſeruationis item interna uena unius uel alterius brachij ſecanda erit.
    - *Qualitati*
      - *Crudæ*: ut concoquentibus: ut
        - ℞. *Syrupi* { *De* ſucco borraginis / *De* abſynthio } *Sing.* ʒ.S.
        - *Aquarum* { *Meliſſæ* / *Lupulorum* } *Sing.* ℥.j.
        - Miſceantur, & fiat ſyrupus, una uice ſumendus per plures dies.
      - *Coctæ*: ut purgantibus, euacuantibus
        - *Senſibiliter* primò, per
          - *Os*: ut ſunt uomitoria (quib. uitiū inueterauit) quib. tamen non ualidis utendum. Verùm prouocetur uomitus cum aqua tepida, cui oxymeli ſit admiſtum. Quòd ſi tamen neq; hoc modo poſſunt euomere ægri, digitos aut pennas demittendo irritare oportet.
          - *Aluum*: & uel in forma
            - *Pilularum*: ut ℞. *Spec.* hieræ ſimp. Gal. ʒ.j. pulueris ſenæ, epithymi, ſing. ʒ.S. Miſceantur, & cum ſyrupo de fumo terræ fiant pilulæ.
            - *Boli*: ut ℞. *Caſsiæ* ℥.j. diacatholiconis ʒ.S. Miſceantur, & cum ſaccharo fiat bolus.
        - *Inſenſibiliter* deinde, id eſt per tranſpirationem, quæ uentriculo applicanda: ut
          - *Vnguentum* ex oleo, in quo cocta fuerint ruta, anethum, abſynthium, pulegium, ſerpillum, baccæ lauri, &c.
          - *Fomentum* ex cumino, pulegio, aniſo, in aceto coctis.
          - *Sacculus* ex bactis lauri, ruta, abſynthio, ſerpyllo, pulegio, chamomilla, anetho, &c.
          - *Cataplaſma* ex aniſo, apio, abſynthio, artemiſia, in oleo coctis, addito puluere cyperi, & roriſmarini, &c.
  - *Quantitatem*, quæ augenda minuendáue pro morbi uehementia, uiribus, ætate, anni tempore, &c.

CVRATIO *melancholiæ (cerebro primariò affecto) ſimilis prædictæ eſt, niſi quod, ubi ſolum cerebrum ſanguinem melancholicum continet, æger ſanguinis detractione non indigeat, niſi fortè multum ſanguinis ſit, tunc præſeruationis gratia uena incidenda eſt.*

De Curatione inſaniæ ſeu maniæ.

Inſania ſeu mania, eſt intētio melancholiæ ad maiorē feritatē, cuius

- *Dignotio*, uidelicet cauſarum: ut
  - *Subiecti*, ſeu partis affectæ: nempe cerebri (quoniam eius principales animæ uires oblæſæ ſunt) affecti
    - *Primariò*: ut ſigna propria, perpetua ſeu aſsidua.
    - *Per* conſenſum alterius partis: ut ſigna non propria, nec perpetua ſeu aſsidua.
  - *Formæ*, nimirum ſymptomatis: ut
    - *Imaginatio* deprauata.
    - *Febris* nulla.
    - *Nunc* { *Iracundia.* / *Hilaritas*, Mœſtitia. / *Timor* inanium rerum. }
    - *Vigiliæ*, Venarum extenſio.
    - *Genarum* rubor.
    - *Corporis* durities.
  - *Efficientis*: utpote in temperiei calidæ,
    - *Solæ*: ſi cauſa aliqua externa præceſsit.
    - *Cum materia*
      - *Sanguinis* feruentis: ut
        - *Si* eſt cum riſu immodico.
        - *Facies* hilaris, Cantus.
        - *Sonitus* aliquando circa aures, ut putent ſe tibicinas audire.
      - *Humoris* melancholici, ſupra modum aſſati: ut
        - *Deliramenta* cum metu & mœſtitia.
        - *Diutius* interdum taciturni fiunt, ac loqui auerſantur.
        - *Interim* cùm loqui incipiunt, & ſi diu locuti fuerint, ſilere tamē nequeunt.
        - *Temperamentum* frig. & ſiccum.
        - *Aetas* iuuenilis.
        - *Habitus* corporis macilentus, niger, hirſutus.
        - *Autumnus*, &c.
      - *Flauæ* bilis præaſſatæ: ut ſi
        - *Ferina* dementia eſt.
        - *Ferarum* modò redduntur effrenes, ut etiam eos qui imprudentius ipſis occurrunt, manu uiolenter tractent.
        - { *Iracundi*, Temerarij / *Percuſſores* / *Iniurioſi* } Sunt.
- *Curatio*, in qua conſiderandum
  - *Quid* ſit agendum. Vide in ſequentibus ſignum A.
  - *An* id quò tendimus ſperari poſsit. Galenus 6. Aphoriſmorum in comment. inquit
    - *Nulla* deſipientia ſecura eſt, licet minus periculoſæ ſint, quæ cum riſu fiunt, quoniam ex ſola fiunt caliditate, ſine humore uitioſo: periculoſisſimæ uerò omnium temerariæ. In medio autem ambarum ſunt, quæ cum ſtudio fiunt, ex flaua bile ortum ducentes, quæ cùm multū exuſta fuerit, ut iam magis ad atræ bilis naturam accedat, omnium ſunt periculoſisſimæ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0411-9

- A. *Quid* ſit agẽdũ, inſinuat morbus
  - *Materialis* primò, qui ſui indicat ablationem partim
    - *Victus* ratione, (cunctis ſpeciebus cõmuni) ordinata ſecundum aptam
      - *Qualitatẽ*. Itaq; ſit
        - *Aer*
          - *Humidus*.
          - *Temperatus*, uel ad frigidum uergens.
        - *Somnus* conſueto diuturnior. Quare omni ratione procurandus, ſiue exterius, ſiue interius adhibitis ijs, quæ ipſum prouocent.
        - *Exercitium* uehemens, & frictio multa.
        - *Aluus* humida: quod ſi non ſponte, clyſteribus ducatur lenibus, dictis in tabula præcedenti.
        - *Cibus* liquidus, ſorbilis, uentri cõmodus, & qui parum ſanguinis generet: ut
          - *Ptiſana*.
          - *Carnes* præſertim ſi uires ualent,
            - *Gallinarum*, *Pullorum*, *Caponum*, *Perdicum*, *Veruecinæ* } *Contuſæ*.
          - *Ex* oleribus
            - *Borrago*.
            - *Bugloſſa*.
            - *Endiuia*.
            - *Mala*.
            - *Lactuca*.
            - *Spinachia*.
          - *Ex fructibus*: Cucurbitæ, &c.
        - *Potus*. Aqua hordei, aut decoctum, cum quo permiſceatur ſuccus malorum punicorum dulcium aut parum acidorum. A' uino uerò penitus abſtineant, *niſi ex metu inſania orta fuerit*.
      - *Quantitatem*: quæ ſit pauca & non multa, præſertim circa initia. Præcedente uerò tempore, poſtulantibus uiribus, prædictis carnibus uti poterunt.
    - *Medicamentis* adhibitis ſecũdum
      - *Qualitatem* cõtrariã, & uel humoris
        - *Quantitati*. Nam ſi ex feruenti ſanguine inſania excitetur, ante omnem aliam curationem ſanguinis miſsio adhibenda eſt, & media cubiti uena ſec[u]nda uel externa. Deinde caput roſaceo irrigandum, cum pauco aceto, aut polygoni ſucco.
        - *Qualitati*: uidelicet
          - *Bilis* flauæ præaſſatæ
            - *Non paratæ*: ut ſunt medicamenta alterantia preparantia: cuiuſmodi eſt ſyrupus talis:
              - ℞. *Syrupi* { *Violarum*, *Endiuiæ*, *E ſucco* fumariæ } *Sing.* ℥.S.
              - *Aquarum* { *Borraginis*, *Bugloſſæ*, *Endiuiæ* } *Sing.* ℥.j.
              - Miſceantur, fiatque ſyrupus, una uice ſumendus per plures dies.
            - *Paratæ*: ut ſũt purgãtia, euacuantia
              - *Senſibiliter*: ut
                - ℞. *Florum* { Violarum, *Borraginis*, *Bugloſſæ* }, *Fumariæ*, *Lupulorum* } *Sing.* M.j.
                - *Polypodij*. ʒ. ij.
                - *Fol.* ſen. ʒ.vj.
                - *Vuarum* paſſarum, *Tamarindorum* } *Sing.* ℥.S.
                - Miſceantur, & fiat decoctum, de quo ſumantur ℥.iv. in quibus diſſoluantur caſsiæ ʒ. vj. diaſenæ ʒ. iij. S. Miſceantur, & fiat potio.
              - *Inſenſibiliter*: uidelicet per inſenſibilem tranſpirationẽ, inclinante morbo: ut eſt balneum aquæ dulcis, irrogationes, aliaq; medicamenta topica prædicta in curatione melancholiæ, addendo tamen quæ magis infrigidant ac humectant.
          - *Humoris* melancholici aduſti: qui non alio modo educendus erit, quàm in melancholia dictum.
      - *Quantitatem* debitam: quæ uarianda eſt, ſecundum morbi uehementiam, uires, temperaturam totius & capitis, ætatem, anni tempus, &c.
  - *Immaterialis*: nempe intemperies cálida, quæ ſola alteratione curanda eſt: id quod fieri poterit partim ſeruata ſupra dicta uictus ratione, partim medicamentis, ſecundum debitam qualitatem & quantitatem adhibitis
    - *Intrinſecus*: ut eſt
      - *Conſerua*
        - *Borraginis*, Bugloſſæ.
        - *Violarum*, Roſarum.
        - *Florum* nenupharis.
      - *Loch* de pápauere.
      - *Diarrhodon* Abb. ſine ſpec. calidis.
      - *Manus* Chriſti cum perlis, &c.
    - *Extrinſecus*: cuiuſmodi eſt oleum
      - *Violarum*.
      - *Roſarum*.
      - *Nenupharis*.
      - *Amygdalarum* dulciũ, &c.

De Curatione doloris capitis.

Cephalalgiæ, id eſt dolor capitis, eſt recens laborioſus ſenſus totius corporis, propter grauem eius mutationẽ ſeu triſtem: cuius

- Dignotio cauſarum ſcilicet, ut
  - *Subiecti* ſen loci malè affecti: nempe cerebri (quod indicat dolor ipſe cum poſitu) affecti per
    - *Se*
      - *Extra* caluariam: ſi dolor ad oculorum fundamenta non extenditur.
      - *Intra* caluariam: ſi dolor ad oculorum fundamenta ſeu radices extenditur.
    - *Conſenſum*
      - *Ventriculi*
      - *Hepatis*
      - *Corporis* totius
      - (*Accidentia* non aſsidua, nec propria.)
  - *Formæ*: uidelicet ſymptomatis, ut functio animalis ſenſibilis, tactus uidelicet deprauatus. Offenſa namq; eſt ipſius tactus actio ex his, quæ ipſum contriſtant.
  - *Efficientis*, nimirum intemperiei
    - *Calidæ*
      - *Sine* materia: ut
        - *Dolor* uehementiſsimus.
        - *Calor* capitis.
        - *Oculorum* rubor.
        - *Cauſa* aliqua externa præceſsit.
        - *Læſio* à calidis, auxilium à frigidis.
      - *Cum* materia
        - *Sanguinea*: ut
          - *Grauitas*, aut tenſionis ſenſus.
          - *Facies* color rubeus.
          - *Temperamentum* cal. & humidum.
          - *Adoleſcentia*.
          - *Victus* ratio opipara, &c.
        - *Bilioſa*: ut
          - *Dolor* uehemens & mordax.
          - *Calor* totius capitis.
          - *Amaritudo* oris.
          - *Victus* ratio flauam bilem coaceruans.
          - *Temperatura* calidior.
          - *Aetas* uigens.
          - *Solicitudo*.
    - *Frigidæ*
      - *Sine* materia: ut
        - *Neque* caput, neq; facies calida,
        - *Facies* plena & pallida.
        - *Cauſa* externa aliqua præceſsit.
        - *Læſio* à frigidis, auxilium à calidis.
      - *Cum* materia
        - *Pituitoſa*: ut
          - *Caput* tactu minimè calidum.
          - *Facies* pallida & plena.
          - *Victus* ciborum frigidorum & humidorum.
          - *Temperatura* frigida & humida.
        - *Melancholica*: ut
          - *Victus* ratio melancholica.
          - *Temperatura* melancholica.
          - *Aetas* declinans.
          - *Dolor* grauis.
          - *Vigiliæ*, &c.
        - *Flatuoſa*: ut
          - *Dolor* tenſiuus ſine grauitate ac pulſu.
          - *Aurium* ſonitus.
          - *Victus* ratio ciborum flatulentorum.
    - *Humidæ*: quam nullus conſequitur dolor.
    - *Siccæ* tantùm: ut
      - *Capitis* dolor moderatus.
      - *Cutis* capitis aridior.
      - *Exiccans* aliqua cauſa præceſsit.
      - *Offenſio* à ſiccantibus, auxilium ab humectantibus.
- *Curatio*, in qua conſiderandũ
  - *Quid* ſit agendum. Vide in ſequentibus ſignum A.
  - *An fieri* poſsit, indicat magnitudo morbi, uires, &c. Vnde
    - *Hippocrates*
      - *Quicũque* ſani dolore capitis repentè corripiuntur, & ſtatim muti fiunt, & ſtertunt, in ſeptem diebus pereunt, niſi febris apprehenderit.
      - *Capitis* dolor uehemens & continuus cum febre, ſi quod ex indicijs extiterit exitioſis, lætalis admodum eſt.
    - *Galenus*. Dolor capitis inſeparabile, eſt indicium futuræ criſis, ſi à principio non inuaſerit.

- A. *Quid* ſit agendũ indicat intemperies
  - Calida
    - *Sine* materia: q̃ curãda eſt partim
      - Victꝰ ratiõe, diſpoſita ſecũdũ
        - *Qualitatem* frigidam. Quare ſit
          - *Aer*
            - *Frigidus.*
            - *Non* calidus, & perflatum habens.
          - *Somnus* conſueto longior: uigiliæ namq; penitùs uitandæ.
          - *Quies.*
          - *Aluus* quotidie ſubducta natura, uel clyſteribus lenibus. Ex eorum namque retentione capitis dolor augetur.
          - *Animus* tranquillus: non perturbatus ira ac furore.
          - *Cib.* boni ſucci & refrigerans: ut
            - *Ptiſana* hordei.
            - *Panis* ex aqua.
            - *Caro*
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
              - *Columbarum* cum omphacio condita, &c.
            - *Piſces*
              - *Petroſi.*
              - *Molles* carne.
            - *Ex* oleribus
              - *Lactuca.*
              - *Endiuia.*
              - *Portulaca.*
              - *Spinachia.*
              - *Borrago.*
            - *Ex* fructibus
              - *Mala* punica.
              - *Vua* paſſa.
              - *Pyra.*
              - *Mala* apia.
          - *Potus*: aqua hordei, uel aqua, in qua parum cinnamomi decoctum fuerit: uel uinum aquoſum, dilutum, præſertim ſi propter aquæ potum uentriculus ſubuertatur.
        - *Quantitatem* debitam: quæ augenda, minuendaúe pro morbi magnitudine, uiribus, temperatura, tempore anni, &c.
      - *Medicamentis.* Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Cum* materia
      - *Sanguinea*: q̃ ſui ablationem indicat, partim
        - *Victus* ratione prædicta.
        - *Medicamentis* adhibitis ſecũdum cõgruentem
          - *Qualitatem.* Nã ſi ſanguis
            - *Adhuc* fluat: repellentibus utendum erit: ut
              - *Venæ* ſectione, uidelicet externæ.
              - *Clyſteribus* acribus.
              - *Frictionibus* in partibus inferioribus.
              - *Medicamentis* repellentibus, forinſecus capiti appoſitis: ut oleo roſaceo, ſeu oxyrhodino.
            - *Non* fluat amplius, medicamenta cõtraria eſſe debent, & uel
              - *Quantitati* ſanguinis
                - *Maiori*
                  - *Primò* media uena ſecanda, & niſi quid prohibeat, notatu dignã copia ſanguinis extrahenda.
                  - *Deinde* externa cubiti uena incidenda.
                - *Minori*: Externa tantum in cubito uena incidenda eſt.
              - *Qualitati*
                - *Pituitæ*: ut ſunt euacuãtia
                  - *Senſibiliter*: ut
                    - ℞. *Borraginis*, bugloſſæ, uiolarum, roſ. ſing. M. S. Sem. quatuor com. frig. maiorum, ſing. ʒ. ij. prunorum, num. 12. paſſularum, tamarindorum, ſing. ℥. j. myrobalanorũ citrin. Indorũ, chebul. empel. beletzicorum, ſing. ʒ. iij. fumiterræ M. ij. ſcolopend. ʒ. iij. ſenę, polypodij ſing ℥. S. Agarici ʒ. ij. zingiberis ʒ. S. Miſceantur, & fiat decoctum ſecundum artem.
                  - *Inſenſibiliter*: ut quæ morbi reliquias diſcutere ualent, ut fœnum græcũ, chamomilla, &c.
                - *Non* paratæ: ut ſunt concoquentia: ut ſyrupus
                  - *De* endiuia.
                  - *De* borragine.
                  - *De* fumo terræ.
          - *Quantitatem*: quæ uarianda pro morbi uehementia, uirib. ætate, anni tempore, &c.
      - *Billoſa.* Vide in ſequentibus ſignum C.
  - *Frigida.* Vide in ſequentibus ſignum D.
  - *Sicca.* Vide in ſequentibus ſignum F.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0414-6

B. *Calida* intemperies ſine materia curanda eſt medicamẽtis, adhibitis ſecundum cõmodam

- *Qualitatem*: nempe frigidam. Horũ alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut ſunt conſerua
    - *Roſarum*, Violarum.
    - *Nenupharis.*
    - *Borraginis.*
  - *Extrinſecus* applicantur capiti, in morbi
    - *Principio*: ut
      - *Fomentum* ex oleo roſaceo, aqua roſarum, aceto, &c.
      - *Oleum*
        - *Violaceum.*
        - *Nymphea.*
        - *Roſaceum.*
      - *Linimentum* tale:
        - ℞. *Mucilaginis* ſem. cotoneorũ, mucilaginis ſem. pſillij, ſingulorum ʒ.iij.
        - *Succi* portulacæ ʒ.ij. olei roſ. ℥.j. Miſce, & fiat linimentum.
    - *Temporibus* reliquis: ut ſunt mitigantia ac maturantia & reprimentia ſimul: cuiuſmodi eſt embrocha talis: ut
      - ℞. *Florum* { Violarum, *Roſarum* } Sing. M.S.
      - *Foliorum* ſalicis, *Chamæmeli*, *Meliloti* } Sing. M.j.
      - *Sem.* maluæ ʒ.iij.
      - *Hordei* excorticati ℥.j.
      - Coquãtur omnia in aqua uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, & fiat embrocha.
- *Quantitatem*, quæ augenda minuendaue pro ardoris magnitudine, tẽperamento totius & capitis, anni tempore, &c.

C. *Biliosa*: quæ remouenda eſt, partim

- *Victus* ratione prædicta.
- *Medicamentis* adhibitis, ſecũdum
  - *Qualitatẽ* cõtrariam, & uel ipſius materiæ
    - *Quantitati.* Nam ſi bilis ſanguini permiſta fuerit, uena media uel humeralis ſecanda erit, modò nihil prohibeat.
    - *Qualitati*
      - *Nondum* preparatæ: ut concoquentibus, præparantib. ſeu alterantibus: quorum alia
        - *Intrinſecus* ſumuntur: ut eſt ſyrupus talis:
          - ℞. *Syrupi* { *Violarum*, *Roſarum* } Sing. ℥.j.
          - *Aquarum* { Lactucæ, *Nenupharis* } Sing. ℥.ij.
          - Miſceantur, & fiat ſyrupus, una uice per plures dies ſumendus.
        - *Extrinſecus* applicantur: ut
          - *Oleum* { Violaceum, *Nymphea*, Cotoneorum } *Coronali* ſuturæ adhibitum.
          - *Vnguẽtum* tale:
            - ℞. Vnguenti populeonis, *Olei* roſacei, *Olei* uiolacei } Sing. ʒ.iij.
            - *Florum* { *Nymph.*, *Roſarum* } Sing. ℈.j.
            - Ceræ quantum ſatis, & fiat unguentum.
      - *Paratæ*: ut purgantibus, quorũ alia ſumũtur per
        - *Os*: in forma
          - *Solida*: ut
            - ℞. *Pil.* { Aurearum, De rhabarbaro, De hiera S. } Sing. ℈.j.
            - Miſceantur, & cum ſyrupo roſarum fiant pilulæ.
          - *Liquida*
            - *Fluida*: ut
              - ℞. *Rhabarbari* electi ʒ ij. ſpicæ ℈.j. contundantur & macerantur in aquis endiuiæ, borraginis, bugloſſæ, per horas duodecim, deinde exprimantur, addaturque colaturæ electuarij de ſucco roſarum ʒ.ij.ß.
              - Miſce, & fiat potus.
            - *Non* fluida: boli uidelicet: ut
              - ℞. *Conſeruæ* uiolarum nymphee, ſing. ʒ j. ſcammoniæ præparatæ ℈.j. macis, cinnamomi, maſticis, ſing. g. iij. ſacchari quantum ſatis, & fiat bolus.
        - *Aluum*: ut clyſter huiuſmodi:
          - ℞. *Maluæ*, *Violarum*, *Borraginis*, Betæ } Sing. M.j.
          - Coquantur ad ſufficientiam, deinde fiat colatura, de qua ſumatur ℔.j. cui addatur caſsiæ ℥.j. mellis roſ. ℥.ij. olei uiolacei ℥. iij.
          - Miſceantur, & fiat clyſter.
  - *Quantitatem* conuenientem, quæ augenda minuendaue pro morbi uehementia, uiribus, temperatura, anni tempore, &c.

- *D. Frigida*
  - *Cum materia*
    - *Pituitoſa*: quæ ſui ablationem indicat: id quod fieri poterit partim
      - *Victus* ratione, ordinata ſecundū decentem
        - *Qualitatem*: uidelicet ad calidum uergentem: quare ſit
          - *Aer*
            - *Calidus* & ſiccus, in materia pituitoſa
            - Humidus, in materia melancholica
            - } *Natura* uel arte factus.
          - *Somnus* mediocris.
          - *Exercitium* mediocre.
          - *Cibus*
            - Ex carnibus
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
              - *Caponum.*
              - *Auium* montanarum, &c.
            - Ex oleribus
              - *Betonica.*
              - *Maiorana.*
              - *Serpillum.*
              - *Eruca*, &c.
            - Ex fructibus
              - Vua paſſa.
              - *Amygdalæ* dulces.
              - *Piſtacia.*
              - *Vua*, &c.
            - *Oua* ſorbilia.
          - *Potus.* Vinum tenue.
        - *Quantitatem*: quæ pro morbi conſtitutione, ſexu, ætate, anni tempore augenda uel minuenda eſt.
      - Medicamētis adhibitis ſecundū
        - *Qualitatē* contrariam ipſius qualitati
          - *Crudæ*: ut cō coquentib. incidentib⁹, attenuantibus, &c.
            - ℞. *Mellis* roſacei
            - *Syrupi*
              - De hyſſopo
              - *De* betonica
            - } *Sing.* ℥.S
            - *Aquarum*
              - *Betonicæ*
              - *Maioranæ*
              - *Hyſſopi*
              - } *Sing.* ℥.j.
            - Miſceantur, & fiat ſyrupus una uice exhibendus per plures dies, donec materia concoquatur.
          - *Coctæ*: ut purgantibus, euacuantibus
            - *Vniuerſaliter* primò: quorū alia ſumuntur per
              - *Os*, in forma
                - *Liquida*: ut
                  - ℞. *Agarici* electi ʒ. j.
                  - *Salis* gemmæ, gingiberis, ſing. ℈.S.
                  - *Diacatholiconis* ʒ.v.
                  - *Electuarij* Indi ʒ.ij. cum decoctione florum & fructuum in aqua betonicæ facta: fiat potio, cui addatur mellis roſacei ℥.j.
                - *Solida*: ut
                  - ℞. *Pil.*
                    - *Arabicarum*
                    - *Cochiarum*
                  - *Agaricum* trochiſcati
                  - } *Sing.* ℈.j.
                  - Miſceantur, & cum ſyrupo de ſtœchade fiant pilulæ.
              - *Aluum*: & uel
                - *Clyſteres*: ut
                  - ℞. *Maluæ*, betonicæ, ſerpylli, borraginis, maioranæ, ſtœchadis, ſingul. q. ſ. eſt, fiat decoctum, de quo ſumatur ℔. j. cui addantur diaphœniconis ʒ.iv. mellis roſ. ℥.ij.
                  - *Olei* rutacei ℥.iij.
                  - *Salis* ʒ.j. & fiat clyſter.
                - *Suppoſitoria*, ex agarico, ſale gemmæ, hiera S. melle concreto, &c.
            - *Particulariter* ſecundò
              - *Senſibiliter*, per
                - *Os*: ut ſunt apophlegmatiſmi ex hyſſopo, uua paſſa, maiorana, maſtiche, pauco melle & cera.
                - *Nares*: ut
                  - *Sternutatoria*, ex pipere, maiorana, caſtoreo, helleboro albo, nigella, &c.
                  - *Errhina* ex pyretro, ſtapyſagria, nigella, pipere albo, &c.
              - *Inſenſibiliter*: ut
                - *Oleum*
                  - *Rutaceum.*
                  - *Laurinum*, &c.
                - *Embrocha* ex meliloto, chamomilla, origano, maiorana, betonica, &c.
        - *Quantitatem*, quę augenda minuendaúe, pro morbi magnitudine, tēperatura, tēpore anni, &c.
    - *Melancholica*: Curatio ſimilis melancholiæ, &c.
  - *Sine* materia, Vide in ſequentibus ſignum A.

E. *Sine materia*, quæ curāda eſt Huiuſmodi autem curatur partim

- *Victus* ratione prædicta in curatione doloris capitis, à pituita originem habentis:
- Medicamentis, adhibitis ſecundum cōuenientem
  - *Qualitatem*: uidelicet calidam: ſiquidem contrariorum contraria ſunt remedia: quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: cuiuſmodi eſt
      - *Electuarium*: ut
        - ℞. *Conſeruæ* { *Saluiæ*, *Betonicæ*, *Roriſmarini* } *Sing.* ℥.S.
        - *Specierum* { *Diambræ*, *Diamuſci*, *Dianthos* } *Sing.* ʒ.j.
        - *Maſtiches*, Cort. mali citri } *Sing.* ʒ.S.
        - *Cinnamomi* ʒ.j.
        - Miſce, & cum ſyrupo de betonica fiat electuariū.
      - *Puluis*: ut
        - ℞. *Specierum* { *Diambræ*, *Diamuſci* } *Sing.* ʒ j.S.
        - *Nucis* muſchatæ ʒ.j.S.
        - *Macis* ʒ.S.
        - *Cariophyllorum*, *Piperis* longi } *Sing* ʒ.j.
        - *Cinnamomi* ʒ. ij.
        - *Sacchari* albiſsimi ℥ iv. Miſce, & fiat puluis ſubtiliſsimus.
    - *Extrinſecus* applicantur, iuxta coronalem ſuturam: ut
      - *Oleum*
        - *Clementius* { *Rutaceum.* *Irinum.* }
        - *Valentius* { *Oleum*, cui piper aut euphorbium admiſtum ſit, aut aliquid olei de piperibus. *Oleum* rutaceum, cui aliquid euphorbij ſit admiſtum. }
      - *Vnguentum*:
        - ℞. *Olei* { *Rutacei*, *Irini* } *Sing.* ℥.S.
        - *Maioranæ*, *Betonicæ*, *Piperis* } *Sing* ℈.j.
        - *Euphorbij* gr.v.
        - *Ceræ* quantum ſatis eſt. Miſce, & fiat unguentum.
      - *Sacculus*
        - ℞. *Foliorum* lauri, *Serpylli*, *Maioranæ*, *Rutæ*, *Roriſmarini*, *Saluiæ* } *Sing.* M.S.
        - *Cariophyllorum*, *Stœchadis* Arab. } *Sing* ʒ j.
        - *Pulegij*, *Calamenthi* } *Sing.* ʒ.j.S.
        - Terantur ſingula, & fiat ſacculus capiti adhibendus.
  - *Quantitatem*, quæ pro intemperiei magnitudine, temperatura, anni tempore, ætate, &c. augenda uel minuenda.

F. *Sicca*: q̃ curāda eſt, partim

- *Victus* ratione, inſtituta ſecundū debitam
  - *Qualitatem*: nimirum humidam. Itaque ſit
    - *Aer* humidus.
    - *Somnus* conſueto longior.
    - *Quies*. Nam motus corporis uitandus.
    - *Balneum* aquæ dulcis calidæ.
    - *Animus* tranquillus.
    - *Cibus* boni ſucci, humectans, & multi nutrimenti: ut ſunt
      - *Vitelli* ouorum recentium.
      - *Teſtes* gallorum.
      - Caro { *Caponum.* *Gallinarum.* *Pullorum*, &c. }
      - *Inſcula* carnium prædictarum.
    - *Potus*. Vinum tenue, aquoſum, optimè dilutum.
  - *Quantitatem*: quæ ſemper augenda uel minuenda, pro morbi conſtitutione, ætate, anni tempore, &c.
- *Medicamentis*, exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* humidam: quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ut eſt
      - *Syrupus* { *Violarum*, Roſarum. *De* nenuphare. *De* papauere. }
      - *Conſerua* { *Violarum*, Borraginis. *Bugloſſæ.* *Florum* nenupharis, &c. }
    - *Extrinſecus* applicantur capiti iuxta coronalem ſuturam: ut eſt
      - *Oleum* { *Violarum.* *Amygdalarum* dulcium, &c. }
      - *Linimentum*:
        - ℞. *Olei* { *Violarum*, *Nymphea* } *Sing.* ℥ iij.
        - *Adipis* { *Vitulinæ*, *Gallinæ* }, *Butyri* recentis } *Sing.* ʒ.ij.
        - Miſce, & fiat linimentum.
      - *Embrocha* ex { *Violis.* *Nymphea.* *Lactuca*, &c. }
  - *Quantitatem* commodam: quæ pro intemperiei magnitudine, temperamento totius & capitis, anni tempore, ætate, &c. augenda uel minuenda eſt.

De Cura-

De Curatione conuulſionis.

Conuulſio eſt, q̄ neruos muſculosq; ad eundem cogit affectum, in quem ab animali facultate, quum naturalem habitū ſeruarēt, ducebātur. Huius tres ſūt ſpecies τέτανος, cùm ceruix cū reliquo corpore immobilis manet, & in neutram partē flectitur, ſed æqualiter in alterutram partem, antè & retrò uidelicet tenditur. ἐμπροσθότονος, cum corpus unà cū ceruice ac capite in anteriora tenditur. ὀπισθότονος, cum corpus unà cū ceruice ac capite in poſteriora conuellitur. Horum affectuum communis

- *Dignotio*, uidelicet cauſarum: ut
  - *Subiecti*, ſeu partis malè affectæ
    - Cerebri, affecti
      - *Primariò*: ut
        - *Conuulſio* muſculorum faciei unà cum toto corpore.
        - *Nulla* affectio præcedens.
      - *Per* conſenſum alterius partis, à qualitate quadam alteratæ, quæ à parte primò patiente ad cerebrum ipſum effertur. Hanc affectionem minores medici, barbarè loquentes, ſpaſmum non proportionatum ad materiam uocant: ut
        - *Signa* non propria nec perpetua.
        - *Alterius* partis affectus præcedens.
    - *Principij* ſpinalis medullæ: ut, conuulſio corporis totius, faciei partibus, ſeu muſculis illæſis.
    - *Nerui* alicuius, aut muſculi: ut, partis alicuius conuulſio. Nam ubi pars aliqua conuulſa eſt, neceſſe eſt neruum aut muſculum, qui eius motioni, deputatus eſt, affici.
  - *Formæ*, uidelicet ſymptomatis: ut, læſio functionis motricis uoluntariæ, à cauſa præter naturam orta.
  - *Efficientis*
    - *Repletionis*: ab
      - *Humore* pituitoſo: ut
        - *Signa* pituitæ redundantis.
        - *Conuulſio* repentina.
      - *Sanguine*: ut
        - *Conuulſio* repentina in corpore ſano.
        - *Temulentia*.
        - *Vita* otioſa, & cætera ſigna ſanguinis redundantis.
      - *Inflammatione* principij neruorum cerebri, aut initij ſpinalis medullæ, ſeu alterius partis neruoſæ, quæ ex proprijs ſuis indicijs diſcernitur.
    - *Inanitionis*, ſeu ſiccitatis: ut
      - *Febris* ingens.
      - *Fames*, Solicitudo.
      - *Vigiliæ*, Labor.
      - *Largus* ſudor, aut uomitus, alui deiectio, ſanguinis profluuium præceſſit.
- *Curatio*, in qua duo cōſideranda ſunt uidelicet
  - *Quid* ſit agendū indicat
    - *Repletionis* cauſa. Vide in ſequentibus ſignum ☞
    - *Inanitio*, ſeu ſiccitas, quæ curāda eſt partim
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecūdum
        - *Qualitatem* humidā: quare ſit
          - *Aer* humidus.
          - *Somnus* conſueto longior, Quies.
          - *Gaudium*, & ab immodicis animi affectibus caueat.
          - *Cibus* humectans, probè nutriens, cōcoctu facilis: ut
            - *Ptiſana*.
            - *Sorbitiones* pingues.
            - *Iuſcula* carnium
              - *Gallinarum*.
              - *Pullorum*, Agnorum.
              - *Hædorum*, &c.
            - *Caro*
              - *Pullorum*.
              - *Gallinarum*, &c.
            - *Oua* ſorbilia.
            - *Ex* oleribus
              - *Lactuca*, Atriplex.
              - *Spinachia*, Borrago.
              - *Malua*, &c.
            - *Ex* fructibus
              - *Melones*, Cucurbitæ.
              - *Pruna* damaſcena.
              - *Perſica*, Vua matura.
            - *Piſces*
              - *Petroſi*.
              - *Parui*.
          - *Potus*: uel
            - *Vinum* tenue, aquoſum.
            - *Aqua* hordei.
            - *Aqua* in qua parum glycyrrhizæ, aut cinnamomi fuerit decoctum.
        - *Quantitatem* decentem, quæ augenda, uel minuenda eſt, pro uirium robore, ætate, tempore, &c.
      - *Medicamentis*, adhibitis ſecūdum cōgruentem
        - *Qualitatem*: uidelicet humidā, quorū alia
          - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
            - *Conſerua*
              - *Violarum*.
              - *Borraginis*.
              - *Buglosſæ*.
            - *Diatragacanthum* frig. &c.
          - *Extrinſecus* applicantur: ut
            - *Oleum* (Dulce, Amygdalarum dul.) } Calidum, quo eos fouere oportet.
            - *Hydroleum*.
            - *Balneum* aquæ dulcis tepidæ, ſi nihil prohibeat.
        - *Quantitatem*: maiorem minoremúe pro morbi magnitudine, temperatura, ætate, regione, anni tempore, &c.
  - *An* id quò tēdimus ſperandum ſit, nec ne indicat pars malè affecta cauſa morbi. Nam
    - *Galenus* quinto Aphoriſmorum in commentario. Conuulſio per conſenſum genita non admodum exitialis eſt, quemadmodum ea, quæ propriè ex inanitione gignitur.
    - *Aetius*. Maximum ac ferè inſanabile malum eſt conuulſio, ſi ex inanitione propriè fiat, curatu perdifficile, uel potius, quod curari omnino non poſsit, ſi febris occaſione potiſsimùm contractum ſit.
    - *Hipp*. Qui à conuulſione neruorum tenetur ex repletione, febre ſuperueniente liberatur eadem die, aut ſequenti, aut omnino tertia.
    - *Idem* 2. Aphoriſ. Febrem conuulſioni ſuperuenire, melius eſt, quàm febri conuulſionē.
    - *Idem* 5. Aphoriſm. Quicunque tetano corripiuntur, in quatuor diebus pereunt: ſi uerò hos effugerint, ſani fiunt.
    - *Idem*. Conuulſio ex helleboro lethalis eſt.
    - *Idem* 5. Aphoriſm. Conuulſio ex uulnere lethalis eſt.

☞ Quid

30 **Quid in curatione cõuulſionis ſit agendum, indicat repletionis cauſa: nempe humor pituitoſus, qui ſui ablationem indicat: id quod fiet partim**

- *Victus* ratione, conſtituta ſecũdum commodã
  - *Qualitatẽ*, nempe calidam & ſiccam. Quare ſit
    - *Aer*
      - Calidus.
      - *Siccus.*
    - *Somnus* mediocris & non diurnus.
    - *Quies.* Nam partes conuulſæ uehementer continendæ ſunt, & motibus inordinatis reſiſtendum.
    - *Frictio* uertebrarum in collo.
    - *Aluus* quotidie ſubducta.
    - *Gaudium*: animi uerò perturbationes fugiendæ.
    - *Cibus*
      - *Cremor* ptiſanæ.
      - *Oua* ſorbilia.
      - Caro aſſata
        - *Caponum.*
        - *Pullorum.*
        - *Gallinarum*, &c.
      - *Ex* oleribus
        - *Saluia.*
        - *Maiorana.*
        - *Hyſſopum.*
        - *Serpyllum.*
      - *Ex* fructibus
        - *Vuua* paſſa.
        - *Nuces* pineæ.
        - *Amygdalæ* dulces.
    - *Potus*, aqua mulſa, in qua parum ſaluia, aut cinnamomum fuerit incoctum. A' uini autem potu, præſertim circa initia, abſtineat.
  - *Quantitatem*: quæ pauca omnino eſſe debet, tam cibi quàm potus, præſertim primis tribus diebus, quibus tenuiſſimo utatur uictu: deinde paulò pleniori.
- *Medicamentis* adhibitis, ſecũdum
  - *Qualitatem* cõtrariã, & uel humoris
    - *Quantitati.* Nam ſi is non penitùs à ſanguine fuerit ſecretus, ſtatim eius curatio, à uenæ ſectione, modò nihil prohibeat, incipienda erit. Incidenda autem media cubiti uena, non quidem confertim, ſed pluribus uicibus.
    - *Qualitati*
      - *Crudæ*: ut cõcoquentibus: attenuantibus, incidentibus: cuiuſmodi eſt
        - *Syrupus*
          - ℞. *Syrupi* de ſtœchade, *Mellis* roſacei — *Sing.* ℥.j.
          - *Aquarum* *Maioranæ*, *Betonicæ* — *Sing.* ℥. ij.
          - Miſce, & fiat ſyrupus, per plures dies ſumendus.
        - *Decoctũ.*
          - ℞. *Saluiæ*, *Pulegij*, *Betonicæ*, *Maioranæ*, *Hyſſopi* — *Sing.* M.S.
          - *Rad.* fœniculi, peoniæ, ſing. ℥.S.
          - *Sem.* fœniculi, aniſi, ſing. ℥.j.
          - *Florum* betonicæ, borrag. ſing. M.j.
          - Miſceantur, & coquantur uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, dulciſq; reddatur potio, cui denique addantur ſyrupi de betonica, de hyſſopo, ſing. ℥. ij.
      - *Coctæ*: ut purgantibus, euacuantibus
        - *Senſibiliter*: ut
          - ℞. Pil. *Fœtidarum*, *De* ſagapeno — *Sing.* ℈.j.S.
          - *Agarici* trochiſcati ℈.S.
          - Miſce, & cum ſyrupo de betonica, fiant pilulæ.
        - *Inſenſibiliter*: & ſunt diſcutientia:
          - *Oleum*
            - De caſtoreo.
            - *Laurinum.*
            - *Nardinum.*
            - *Coſtinum.*
            - *Nucis* muſchatæ, &c.
          - *Cataplaſma* ex
            - *Fœno* græco.
            - *Semine* lini.
            - *Farina* hordeacea.
            - *Oleo* rutaceo, &c.
  - *Quantitatem* debitam: maiorem minoremúe pro morbi uehementia, uiribus, ætate, anni tempore, &c.

CVRATIO *conuulſionis ex repletione ſanguinis, uel inflammatione, uenæ ſectione peragenda eſt, mediæ ſcilicet, ſed non confertim, ſed pluribus uicibus. Deinde clyſteribus acribus utendum: modò non adſit, quod impediat unum aut alterum. Quòd ſi inflammatio non cedat, ijs utendum eſt medicamentis, quæ inflammatio ipſa exigat, ſecundum diuerſa eius tempora, indicatione ſumpta à parte affecta.*

De Curatione uertiginis.

- *Vertigo* eſt imaginatio quędam, quo caput circũferatur, ſeu uertatur. Huius
  - *Dignotio*, cauſarum ſcilicet: ut
    - *Subiecti*: nempe cerebri (quoniam actio animalis princeps eſt læſa, nimirum imaginatio, quæ propria ipſius cerebri actio eſt) affecti
      - *Primariò*: ut
        - *Vehemens* capitis dolor.
        - *Capitis* grauitas.
        - *Aurium* ſonitus.
        - *Olfactus* læſio.
        - *Guſtus* atq; alterius cuiuſq; ſenſus læſus.
      - *Per* conſenſum ex ore uentriculi: ut
        - *Morſus* ſtomachi.
        - *Nauſea*.
    - *Formæ*: uidelicet ſymptomatis: ut:
      - *Actio* animalis ſenſibilis & princeps læſa: utpote imaginatio deprauata, & uiſio diminuta ſeu deprauata.
      - *Tenebræ* præ oculis à quacunq; leui occaſione apparent, adeò ut interdum cadant, maximè ſi aliquando in circum rotentur, &c.
    - *Efficientis*
      - *Immediatæ*: nempe obſtructionis & inæqualis cerebri intemperiei ſimul, à quibus immediatè hoc ſymptoma oritur.
      - *Mediatæ*: uidelicet flatuoſi ſpiritus: generari ab humoribus cerebrum occupantibus, à quibus uaporoſus ſpiritus ab imbecillo calore reſolutus, in cerebri partibus inordinatè mouetur.
  - *Curatio*, quæ ſuis indicationibus perficitur: quare
    - *Quid* ſit agẽdum, indicat ſymptomatis cauſa mediata, flatuoſus ſcilicet ſpiritus, qui ſui ablationem indicat. Fiet autem hoc partim
      - *Victus* ratione: inſtituta ſecundũ conuenientem
        - *Qualitatẽ*: quare ſit
          - *Aer*
            - *Temperatus.*
            - *Purus.*
            - *Lucidus.*
            - Non
              - *Nebuloſus.*
              - *Craſſus.*
              - *Nocturnus.*
              - *Ventoſus.*
              - *Auſtralis.*
          - *Somnus* mediocris, non ſtatim poſt cibum.
          - *Exercitium* temperatum, capite quieſcente.
          - *Aluus* lubrica, natura, uel clyſteribus, uel glandibus.
          - *Animi* quies: ab ira uerò, triſtitia, mœrore abſtineat.
          - *Cibus* boni ſucci, concoctu facilis, flatus expers, ſtomacho ac uentri commodus.
          - *Potus*. Vinum album tenuiſsimum, non ualdè uetus, ne caput offendat.
        - *Quantitatem*: quæ moderata eſſe debet, tam cibi quàm potus. Quoniam ſatietas & fames uitanda ſunt.
      - Medicamentis, exhibitis
        - *In* ipſa acceſsione, in qua ægros excitare conuenit, tũ odoratis medicamentis, tum frictionibus, & id genus alijs: quo tempore & glandibus aut clyſterijs utendum eſt: ut
          - *Clyſteres*
            - ℞. *Maluæ*, *Mercurialis*, *Chamomillæ*, *Betæ*, *Furfuris* — Sing. M. j.
            - Ex quibus fiat decoctum, de quo ſumatur ℔. j. cui addatur
            - *Mellis* roſacei ℥. ij.
            - *Olei* communis ℥. iij.
            - *Hieræ* picræ Gal. ℥. j.
            - *Salis* ʒ. j. Miſce, & fiat clyſter.
          - *Glandes*
            - ℞. *Mellis* cocti & concreti ℥. ij.
            - *Specierum* hieræ ʒ. j. S.
            - *Agarici* ʒ. S.
            - *Salis* gemmæ ʒ. S.
            - Miſce & fometur glandes.
        - *Poſt acceſsionẽ*, ſecundũ cõmodã
          - *Qualitatẽ*: nimirũ contrariam humoris
            - *Quantitati*: ut uenæ ſectione, à qua ſtatim ordiendum, ſiue principium affectionis fuerit, ſiue tempus iam progreſſum fecerit. Incidenda aũt eſt externa aut media, ſi uires fuerint robuſtæ. Verùm obſeruandum, ne plurimũ confertim uacuetur, propterea quod à quacunq; leui occaſione æger facilè concidat, ſed plurib. detractionibus, ex quibuſdam interuallis utentes, congruam explebimus.
            - *Qualitati*. Vide in ſequentibus ſignum ⁂
          - *Quantitatem*: quæ ſit maior, uel minor, iuxta morbi uehementiam, uires, anni tempus, &c.
      - *Manu*. Nã ſi affectus perſeuerarit, neque prædictis remedijs ceſſauerit, tunc curandus eſt
        - *Inciſione* arteriam iuxta tempora, præcepto
          - *Galeni.*
          - *Pauli.*
          - *Aetij.*
        - *Cauterio*, occipiti poſt aures adhibito, quod huiuſmodi eſſe poteſt:
          - ℞. *Cantharidum* ʒ. j.
          - *Fermenti* ʒ. S. Miſce, & cum aceto & aqua ardente, fiat cauterium, capiti adhibendum.
    - *An* intentionibus noſtris ſatis facere poſsimus, indicat pars malè affecta, morbi diuturnitas, & uehementia. Nam ſi diu durauerit, apoplexiæ & morbo comitiali proxima eſt, teſte Gal. 5. Aphoriſm.

⁂ In

In uertiginis curatione quid ſit agendum, indicat ſymptomatis cauſa mediata, &c. Fit autem hoc medicamentis exhibitis poſt acceſsionem ſecundum commodam qualitatem, contrariam humoris qualitati

- *Non* paratæ, ſed crudæ: ut alterantibus concoquentibus. Nam ſi redundarit
  - *Bilis*, medicamentis cōcoquentibus bilem utendum eſt.
  - *Melancholia*, medicamenta bilem atram conquoquentia præbenda ſunt.
  - *Pituita*: medicamentis attenuantibus, incidentibus, calfacientibus utendum eſt.
- *Paratæ*: ut purgantibus euacuantibus
  - *Primò* generaliter. Nā redundāte
    - *Bile*: huiuſmodi medicamētum competit
      - ℞. *Caſsiæ* nou. tractæ ℥.vj.
      - *Electuarij* de ſucco roſ. ℥.ij.ß.
      - Miſce: & cum decoctione florum & fructuum, in aqua lactucæ uel nenupharis facta, fiat potio, cui addatur ſyrupi uiolacei ℥.j.
    - *Melancholia*: medicamētorum aliquo in curatione melancholiæ deſcriptorum, utendum.
    - *Pituita*: medicamento purgante pituitam utendum, quorum aliqua in curatione doloris capitis ex pituita, deſcripſimus.
  - *Secundò* ſpecialiter, quorū alia ſumuntur per
    - *Os*: ut
      - *Apophlegmatiſmi* ex uua paſſa, hyſſopo, maiorana, maſtiche, melle, & cera, &c.
      - *Gargariſmi* ex decocto pulegij, origani, cum aceto mulſo.
    - *Nares*: ut
      - *Sternutamentum* ex pulegio, origano, aut ſinapi cū aceto miſto.
      - *Linimentum* ex ſucco anagallidis, aut ciclamini.

De curatione deſtillationis.

Deſtillatio communiter ſumpta, eſt defluxus ex capite in ſubiectas partes. Huius tria ſunt genera, quorū primū eſt κατάῤῥος, qui deſtillatio propriè latinis dicitur. Fit ubi ad os ac fauces humor delabitur. Alterum κόρυζα, latinis grauedo, cum ad nares decumbit humor. Tertium βράγχος, raucedo Latinis uocatur, accidit, ubi ad aſperam arteriā humor deſtillat. Huius

- *Dignotio*, uidelicet cauſarum: ut
  - *Materiæ*, ſeu ſubiecti, nempe *Cerebri*: ut
    - *Actiones* cerebri læſæ.
    - *Excrementa* per nares, palatum, uel os, qualitate & quantitate mutata.
  - *Formæ*: ſcilicet *Symptomatis*: ut Excreta immodicè.
  - *Efficientis*: nimirum *Intemperiei* (quæ propriè morbus dicitur partium ſimilariū: ſiquidem cauſæ ſymptomatum morbi ſunt)
    - *Calidæ*, in cerebro humores diſſoluentis, ſiue cū materia, ſiue abſque materia: ut
      - *Acris* tenuisq́; humor tum per nares, tum per os excretus.
      - *Febris*, ut plurimum comitatur.
      - *Partes* capitis calidæ.
      - *Capitis* dolor & grauitas.
      - *Facies* rubicunda, & naſus.
      - *Anni* tempus, *Regio*, *Temperatura*, *Aetas*, &c. — calida.
    - *Frigidæ*, cerebri humores conſtringentis, ſiue cum materia, ſiue abſq; materia: ut
      - *Pituita* & craſſus humor per nares.
      - *Diſtenſio* capitis & frontis undiq;.
      - *Meatus*, quos ethmoides uocant, clauſi, ita ut ne uox deorſum per nares tranſmeare queat.
      - *Victus* ratio, *Temperatura*, *Tempus* anni, &c. — frigida.
- *Curatio*, in qua duo conſideranda: uidelicet
  - *Quid* ſit agendum. Vide ſignum A.
  - *An* id, quo tendimus, ſperari poſsit, indicat pars malè affecta, morbi diuturnitas. Nam
    - *Hippocrates* 2. Aphoriſm. Raucedines & grauedines, ſi in ualde ſenibus fiunt, concoctionem non admittunt.
    - *Celſus*. Quòd ſi ex capite in nares deſtillat humor, leue eſt: ſi in fauces, peius: ſi uerò in pulmonē, peſsimū eſt.
    - *Idem*. Cunctę deſtillationes breues, & ſi neglectę ſint, longæ eſſe cōſueuerunt, nihilq́; peſtiferum, niſi quòd pulmonem exulcerauit.

- A. *Quid* ſit agendum, indicat intemperies
  - *Calida*
    - *Sine* materia: q̄ curãda eſt, partim
      - *Victus* ratiõe inſtituta, ſecundũ aptam
        - *Qualitatem.* Quare ſit
          - *Aer*
            - *Ad* frigidum parum uergens.
            - *Non*
              - *Auſtrinus.*
              - *Ventoſus.*
          - *Somnus* moderatus, nocturnus.
          - *Aluus*, quotidie ſubducta.
          - *Animi* quies: perturbationes nanq; animi uitandæ.
          - *Cibus* concoctu facilis, boni ſucci, ut
            - *Sorbitiones* ptiſanæ.
            - *Panis* in aqua cum amygdalarum ſucco decoctus.
            - *Caro*
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
            - *Piſces*
              - *Saxatiles.*
              - *Parui.*
            - *Ex* oleribus
              - *Lactucæ.*
              - *Endiuia.*
              - *Borrago.*
              - *Spinachia, &c.*
          - *Potus*: aqua hordei.
        - *Quantitatem*: quæ moderata eſſe debet: minor tamen in cœna, quàm in prandio.
      - *Medicamentis*, adhibitis in cõuenienti
        - *Qualitate*: uidelicet frigida: quorũ alia
          - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
            - *Iuleb*
              - *Violarum.*
              - *Roſarum.*
            - *Conſerua*
              - *Roſarum.*
              - *Violarum.*
              - *Nenupharis, &c.*
          - *Extrinſecus* applicantur in
            - *Principio* morbi: ut
              - *Fomentum* ex oleo roſaceo, aqua roſacea, aceto pauco, &c.
              - *Linimentũ* ex roſaceo, ſucco portulacæ, mucilag. ſem. cotoneorum, mucilag. ſem. pſillij.
            - *Augmento* & reliquis morbi temporibus: ut ſunt diſcutiẽtia medicamenta, quæ iam dictis addenda ſunt, paulatim detractis ijs, quæ repellunt.
        - *Quantitate*: quæ minuẽda uel augẽda eſt, pro morbi uehemẽtia, uiribus, anni tempore, &c.
    - *Cum* materia, quæ ſui ablationem indicat, qđ fiet partim
      - *Victus* ratione prædicta.
      - *Medicamentis* adhibitis, ſecũdum
        - *Qualitatem* cõtrariã, & uel materię bilioſæ
          - *Quantitati*: ut uenæ ſectione. Nam ſi unà cum ſanguine redundet, ſanguis ex cubiti uena externa mittendus erit, modò nihil prohibeat, eaq; iteranda, ſi opus fuerit, ac potius multam, quàm ſemel, quantitatem extrahere.
          - *Qualitati*
            - *Crudæ*: ut alterantibus cõ coquentibus: cuiuſmodi eſt
              - *Syrupus*: ut
                - ℞. *Syrupi* { *Violacei*, *De papauere*, *De nenuphare* } Sing. ℥.5.
                - *Aquarum* { *Lactucæ*, *Nymphea* } Sing ʒ.j.5.
                - Miſceantur, & fiat ſyrupus, una uice ſumendus per plures dies.
              - *Decoctum*: ut
                - ℞. { *Lactucæ*, *Endiuiæ*, *Portulacæ*, *Borraginis*, *Violarum*, *Nymphea* } Sing. M j.
                - *Sem.* { *Melonum*, *Cucurbitæ*, *Lactucæ* } Sing. ʒ.j.
                - { *Glycyrrhizæ*, *Vuarum* paſſ. } Sing ℥.j.
                - *Prunorum* Damaſc. num. x.
                - *Cinnamomi* ʒ.j.
                - Coquantur uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, dulciſque reddatur potio, cui deniq; addatur ſyrupi uiolacei, de papauere, ſing. ℥.ij.
            - *Coctæ.* Vide ſignum B.
        - *Quantitatem* aptam: quæ augenda minuendáue pro morbi uehementia, temperatura, ætate, anni tempore, &c.
  - *Frigida.* Vide poſtea in ſeq. ſign. C.

- B. *Coctæ*: ut euacuantibus
  - *Primò* uniuerſaliter: quorũ alia ſumuntur per
    - Os: ut
      - ℞. *Caſsiæ* recent. tractæ ʒ. vj.
      - *Electuarij* roſ. Mel. ʒ. ij. ſ.
      - Miſceantur, & cum decoctione florum & fructuum in aqua nymphea facta, fiat potio, cui addatur ſyrupi uiolacei ℥. j.
    - *Aluum*: ut
      - ℞. *Maluæ*, *Violarum*, *Mercurialis*, *Hordei* — Sing. M. ſ.
      - Miſce, & fiat decoctum, de quo accipe ℔. j. cui adde
      - *Diacatholiconis* ℥. j.
      - *Electuarij* de ſucco roſ. ℥. ſ.
      - *Olei* comm. ℥. iij.
      - *Salis* ʒ. j. miſce & fiat clyſter.
  - *Secundò* particulariter
    - *Senſibiliter*. Nam ſi humor fluit
      - *Ad nares*, conuenit ex aqua liquida per nares uaporem excipere, aut ex maluarum, hordei, uiolarum, & florum chamæmeli decocto.
      - *In os*, conuenit collutio ex decocto
        - *Hordei*.
        - *Maluarum*.
        - *Glycyrrhizæ*, &c.
    - *Inſenſibiliter*: ut ſunt medicamenta diſcutientia.

- C. *Frigida*
  - *Cum* materia pituitoſa, q̃ tollenda eſt: idq́; fiet partim
    - *Victus* ratione: instituta ſecundum
      - *Qualitatem*, nimirum contrariam: quare ſit
        - *Aer*
          - Calidus.
          - Non
            - *Ventoſus*.
            - *Auſtrinus*.
            - *Aquilonius*.
        - *Somnus* moderatus, non diurnus, non longus.
        - *Aluus* quotidie ſubducta, ſi non natura, arte.
        - *Animi* tranquillitas, immodici uerò affectus fugiendi.
        - *Cibus* concoctu facilis, boni ſucci, calfaciens: ut
          - *Ex* carnibus
            - *Pullorum*.
            - *Gallinarum*.
            - *Caponum*.
            - *Vitulina*.
            - *Hædina*, &c.
          - *Oua* ſorbilia.
          - *Ex* oleribus
            - *Braſsica*.
            - *Cauliculi* braſsicæ, crudi, à ieiunis eſt.
          - *Ex* fructibus
            - *Amygdalæ* dulces.
            - *Pini* fructus.
        - *Potus*: uel
          - *Aqua* mulſa.
          - *Aqua*, in quà cinnamomum & glycyrrhiza fuerit decocta.
          - *Vinum* aquoſum.
      - *Quantitatem* cõmodam
        - *Cibi*, quę moderata eſſe debet, minor tamen in cœna, quàm in prandio, & poſt cibum neq; legendum, neq; ſcribendum.
        - *Potus*, quæ exigua eſſe debet. Nam procurata ſitis multum confert.
    - *Medicamentis*. Vide ſignum D.
  - *Sine* materia, quæ remouenda eſt medicamentis alterantibus: quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
      - *Syrupus*
        - *De* betonica.
        - *De* ſtœchade.
      - *Conſerua*
        - *Saluiæ*.
        - *Roriſmarini*.
        - *Betonicæ*.
    - *Extrinſecus* applicantur: ut oleum
      - *Irinum*.
      - *Nardinum*.
      - *Rutaceum*.
      - *Nucis* muſchatæ, &c.

- D. *Materia* pituitoſa tollenda medicamentis exhibitis ſecundum
  - *Qualitatẽ* contrariam: & uel humoris qualitati
    - *Crudæ*: ut cõcoquẽtibus
      - *Syrupus*: ut
        - ℞. *Syrupi* de betonica, *Mellis* roſacei } Sing ℥.j.
        - *Aquarum* { *Maioranæ*, *Betonicæ* } Sing ℥.ij.
        - Miſce, & fiat ſyrupus, per plures dies exhibendus.
      - *Decoctum*: ut
        - ℞. *Saluiæ*, *Maioranæ*, *Betonicæ*, *Serpylli* } Sing. M.j.
        - *Florum* { *Anthos*, *Borraginis* } Sing. M.ſ.
        - *Rad.* { *Fœniculi*, *Glycyrrhizæ* } Sing ℥.j.
        - *Sem.* { *Fœniculi*, *Aniſi* } Sing ʒ.j.
        - *Nucis* muſcatæ ʒ ſ.
        - *Cinnamomi* ʒ.j. miſceantur & coquantur uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, ſaccharoq; dulcis reddatur potio, cui deniq; addantur ſyrupi de betonica ℥.iij.
    - *Coctæ*: ut euacuantibus
      - *Vniuerſaliter* primò, quorum alia ſumũtur per
        - Os, in forma
          - *Liquida*: ut
            - ℞. *Diacathol.* ʒ.vj.
            - *Diaphœniconis* ʒ.ij.
            - *Electuarij* indi. ʒ.j.
            - Miſceantur: & cum decoctione florum & fructuum, in aqua maioranæ facta, fiat potus, cui addatur mellis roſ ℥.j.
          - *Solida*: ut
            - ℞. *Pil.* { *Cochiarum*, *Hieræ* cum agarico, *Arabicarum* } Sing. ℈.j.
            - Miſce, & cum ſyrupo de betonica fiant pil.
        - *Aluum*: ut
          - ℞. *Saluiæ*, Calamenthi, Origani, Maioranæ, ſing. M.j.
          - *Flor.* ſtœchados ℥.j. Furfuris M.j. miſce & fiat decoctum, de quo accipe ℔.j. cui adde Hieræ picræ S. ℥ j. Mellis roſ. ℥. ij. olei rutacei ℥. iij. ſalis parum: miſce & fiat clyſter.
      - *Particula*riter ſecũdò
        - *Senſibiliter* per
          - *Nares*: ut
            - *Vapor* ex decocto maioranæ, hyſſopi, ſerpylli, &c.
            - *Sternutamentum* ex helleboro, caſtoreo, &c.
            - *Suffimentum* ex ſpica, ligno aloes, thure, &c.
          - *Os*: ut
            - *Collutio* ex hyſſopo, origano, maiorana, &c.
            - *Apophlegmatiſmi* ex pyrethro, hyſſopo, pipere, &c.
        - *Inſenſibiliter*: ut
          - *Oleum*
            - *Irinum.*
            - *Anethinum.*
            - *Rutaceum.*
          - *Sacculus*: ℞. *Chamomil.* meliloti, ſtœchadis arab. fol. lauri, pulegij, orig ſing. M.ſ. Cinnamomi ʒ ſ. Macis ʒ.ij. Gariophyllorum ʒ ſ, Nucis muſchat. ʒ.j. terantur omnia, & fiat ſacculus, coronali ſuturæ apponendus.
  - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro morbi uehementia, anni tempore, &c. augenda uel minuenda eſt.

De cu-

De curatione Lippitudinis.

- *Lippitudo* eſt inflammatio tunicæ, uel membranæ adnatæ. Huius
  - *Dignotio*, uidelicet cauſarum: ut
    - *Subiecti*: nimirum *Oculi*: præſertim ipſius tunicæ adnatæ
      - *Videndi* functio læſa.
      - *Læſio* oculi, uel adnatæ tunicæ manifeſta.
    - *Formæ*: nempe: *Morbi*: ut
      - *Dolor* tunicæ adnatæ.
      - *Tunica* adnata rubra.
      - *Tumor* ipſius adnatæ tunicæ.
    - *Efficientis*
      - *Sanguinis*, ſeu plenitudinis: ut
        - *Tunica* adnata rubra, & facies.
        - *Venæ* latæ.
        - *Senſus* grauitatis.
        - *Pigritia* ad actiones conſuetas.
        - *Lachryma* neq; rodens, neq; acris.
        - *Temperamentum*, *Regio*, *Tempus* anni, *Aetas*, *Victus* ratio — calida & humida.
      - *Bilis*: ut
        - *Totius* corporis plenitudo nulla.
        - *Lachryma* rodens, & acris, ita ut nõ ſolùm oculorum anguli, ſed etiam malæ uehementer ex tali influxu rodantur, & exulcerentur.
        - *Triſtitia*, *Solicitudo*, *Victus* ratio calida — præceſsit.
        - *Temperamentum* bilioſum.
      - *Pituitæ*: ut
        - *Grauitas* uehemens.
        - *Rubedo* adnatæ tunicæ & faciei exigua.
        - *Temperamentum*, *Aetas*, *Regio*, *Tempus* anni, *Victus* ratio — frigida & humida.
      - *Melancholiæ*: ut
        - *Color* adnatæ & faciei liuidus.
        - *Temperamentum*, *Aetas*, *Regio*, *Anni* tempus, *Victus* ratio — frigida & ſicca.
      - *Spiritus* flatuoſi: ut
        - *Grauitas* nulla.
        - *Eroſio* nulla.
        - *Feruor* oculi nullus.
        - *Extenſio* tunicæ adnatæ, adeò ut rumpi uideatur ac doleat.
        - *Lachrymæ* non apparent, aut paucæ.
  - *Curatio*, quæ ſuis indicationibus perficienda eſt. Quare
    - *Quid* ſit agendum. Vide in ſeq. ſign. A.
    - *An* id, quò tendimus, ſperandum ſit, necne, indicat tum pars malè affecta, tum morbi cauſa: quæ indicant uel
      - *Sanitatem*
        - *Citò*,
          - *Si* pituita ſicca & arida eſt.
          - *Si* tumor magnus, ſiccus & ſine dolore eſt.
        - *Tardè*: ſi
          - *Lachryma* multa & calida, pituitæ paulùm, tumor modicus, idq; in uno oculo eſt.
          - *Lachryma* calida eſt, pituita uerò alba & mollis, tumor non durus.
      - *Periculum*: ſi
        - *Pituita* alba & mollis eſſe incipit, lachrymæq; miſceantur, aut ſi ſimul hæc utrunq; oculum inuaſerunt. Periculum nanq; ulcerum eſt.
        - *Tumor* magnus, ſiccus, cum dolore, ſertq; exulcerat, & nonnunquam ex eo caſu ſit, ut palpebra cum oculo glutinetur.

- **A.** *Quid* ſit agẽdum, indicat morbi cauſa efficiens. Nam ſi fuerit
  - *Sanguis*, auferendus erit partim
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundũ accommodatã
      - *Qualitatem*: Quare ſit
        - *Aer* { *Frigidus*, *Siccus* } *In* loco obſcuro.
        - *Somnus* moderatus.
        - *Quies*.
        - *Aluus* lubrica, natura uel arte.
        - *Animi* quies.
        - *Cibus* pauci nutrimenti, parum refrigerans.
        - *Potus*. Aqua
          - *Hordei*.
          - *In* qua ſemina coriandrorum præparatorum fuerint cocta.
      - *Quantitatem*: quæ omnino pauca ſit tam cibi quàm potus, præſertim circa initia: imò ſi fieri poſsit, à cibo & potu abſtineant (Celſo authore.) Nam prima omnium (ut ipſe teſtatur) in eiuſmodi caſu ſunt quies, & abſtinentia.
    - *Medicamentis* adhibitis, ſecũdum
      - *Qualitatem* contrariã, nimirũ ipſius ſanguinis
        - *Quantitati*
          - *Fluenti* adhuc: ut repellentibus: ſcilicet
            - *Phlebotomia* ex media cubiti uena uel pedis eiuſdẽ partis.
            - *Frictio* partium inferiorum.
            - *Ligatio* pedum.
            - *Alui* ſubductio.
          - *Siſtenti, & non amplius* fluenti: ut euacuantibus: cuiuſmodi ſunt
            - *Phlebotomia* ex humerali uena eiuſdem lateris: & uſq; ad animi deliquium, ubi uehemens fuerit inflammatio, uiresq́; robuſtæ, &c.
            - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatione, in occipitio appoſitæ.
        - *Qualitati* in
          - *Principio*: ut modicè repellẽtibus & dolorem mitigantibus: ut
            - *Fomentum* ex aqua tepida.
            - *Albus* liquor oui.
            - *Lac* mulieris iuuenculæ.
            - *Medicamentum* ex lacte mulieris, uitellis ouorum, roſaceo, ſimul miſtis appoſitum. Modicè nanq; repellit, & mirificè dolorem mitigat.
            - *Cataplaſma* ex papauerum capitibus in aqua decoctis, ac lini ſeminis farina, &c.
          - *Reliquis* temporibus: ut digerentibus ac diſcutientibus: ut decoctum fœni græci.
      - *Quantitatem* cõuenientem: quæ augenda uel minuenda, pro ſanguinis multitudine, uiribus, temperatura, anni tempore, &c.
  - *Bilis*, tollenda erit, partim
    - *Victus* ratione iam dicta, niſi quod ad humidius uergere oporteat.
    - *Medicamentis*, adhibitis ſecũdum cõmodam
      - *Qualitatem*: nimirum contrariã ipſi⁹
        - *Quantitati*. Nam ſi unà cum ſanguine redundauerit, uenam humeralem prius ſecare oportet, reuulſionis ſaltem gratia, deinde purgantibus medicamentis deorſum, ſcilicet reuellendo & euacuando, ut inferius oſtenditur.
        - *Qualitati*
          - *Crudæ*: ut alterantibus cõcoquẽtibus: quorum alia
            - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
              - ℞. *Syrupi* { *Violacei*, *De papauere*, *Nymphicæ* } Sing. ℥. ſ.
              - *Aquarum* { *Violarum*, *Endiuiæ*, *Lactucæ* } Sing ℥. j.
              - Miſceantur, & fiat ſyrupus, per plures dies exhibendus.
            - *Extrinſecus* applicantur: ut
              - *Candidus* oui liquor.
              - *Lac* mulieris.
              - *Aqua* roſ. alb. cum candido oui liquore applicata.
          - *Coctæ*: ut euacuantibus
            - *Primò* uniuerſaliter: ut eſt
              - *Caſſ*. recent. tracta.
              - *Manna* cum tamarindorum decocto.
              - *Syrupus* ex pluribus infuſionibus roſarũ cum diacatholicone, ac ſimilibus medicamentis.
            - *Secundò* particulariter: ut
              - *Fomentũ* ex aqua tepida ſępius in die adhibitum.
              - *Balneum* aquæ dulcis.
      - *Quantitatem*: quę pro affectus uehementia, partis cõditione, &c. augenda, uel minuenda eſt.
  - *Pituita*. Vide in ſeq. ſign. B.
  - *Melancholia*. Hic ſimiliter agendum, ut in lippitudine, à pituita pendente, niſi quod medicamentis melancholiam purgantibus utendum ſit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0426-4

- **B.** *Pituita* tollenda erit partim
  - *Victus* ratione, cõſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* calidam. Quare ſit
      - *Aer* calidus, in loco obſcuro.
      - *Somnus* moderatus, nocturnus.
      - *Quies.*
      - *Aluus* quotidie ſubducta.
      - *Animus* quietus.
      - *Cibus* calfaciens, boni nutrimenti, non uaporoſus, non tardæ concoctionis.
      - *Potus*, in
        - *Principio*, uel
          - *Decoctum* cinnamomi.
          - *Aqua* mulſa.
        - *Reliquis* morbi temporibus, uinum tenue, aquoſum, &c.
    - *Quantitatem* aptam: quæ omnino pauca eſſe debet, præſertim in morbi principio.
  - *Medicamentis* adhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariã, ipſius
      - *Quantitati.* Nam ſi miſta fuerit cũ ſanguine
        - *Fluente* adhuc, repellentibus utendum erit. Hoc autem præſtabunt
          - *Venæ* mediæ in cubito ſectio.
          - *Frictio* partium inferiorum.
          - *Ligaturæ* earundem partium.
          - *Cucurbitulæ*, &c.
        - *Non* amplius fluente: tunc primò ſtatim per uenæ humeralis ſectionem euacuandus, deinde purgatio adhibenda erit.
      - *Qualitati*
        - *Crudæ*: ut cõe coquẽtibus: cuiuſmodi eſt
          - *Syrupus*: ut
            - ℞. *Syrupi* de *Betonica*, *Hyſſopo*, *Stœchade* — Sing. ℥ v.
            - *Aquarum* *Maioranæ*, *Betonicæ*, *Roriſmarini* — Sing. ℥.j.
            - Miſce, & fiat ſyrupus per plures dies exhibendus.
          - *Decoctum*: ut
            - ℞. *Saluiæ*, *Betonicæ*, *Hyſſopi*, *Serpilli* — Sing. M.j.
            - *Florum* Stœchados M.v.
            - *Rad.* *Fœniculi*, *Peoniæ* — Sing ℥.j.
            - *Sem.* *Aniſi*, *Fœniculi*, *Ammi* — Sing. ʒ.j.
            - *Nucis* muſcatæ, *Cinnamomi* — Sing. ʒ.j.
            - Miſceantur & coquantur uſq; ad cõſumptionem tertiæ partis, deinde coletur, ſaccharoq; dulcis reddatur potio, cui deniq; addantur ſyrupi de betonica ℥.iiij.
        - *Coctæ*: ut euacuantibus
          - *Vniuerſaliter* primò: cuiuſmodi ſunt medicamenta purgantia pituitam, per os & aluum ſumpta.
          - *Particulariter* deinde & inſenſibiliter per reſolutionem: ut,
            - *Decoctum* fœnigræci.
            - *Decoctum* meliloti & fœnigræci.
            - *Fomentum* ex aqua tepida, cũ ſpongia appoſitum.
    - *Quantitatem* decentem: quæ uarianda uel minuenda eſt pro affectus magnitudine, partis conditione, æqui tempore, &c.

De curatione Suffuſionis.

- *Suffuſio* eſt, ubi humor lentus, & glacie modo cõcretus, inter corneam & cryſtalloidẽ circa pupillã ſubit, quo uiſus impeditur. Huius
  - *Dignotio*, cauſarum ſcilicet: ut
    - *Subiecti*, loci malè affecti: nimirum Oculi, iuxta pupillam, affecti
      - *Primariò.* Si
        - *Viſa* alteri tantùm oculo principio apparent.
        - *Pupilla*, etiam paucis diebus poſt initium, tenebroſa & impura conſpiciatur.
      - *Per* conſenſum uentriculi: Si
        - *Viſa* utriq; oculo ſimul & ſimiliter apparẽt, non tamen perpetuò, ſed ſolum, quando uentriculus malè concoxerit, aut criſis per uomitum bilioſum inſtat.
        - *Pupilla* nihil habet tenebroſum, etiam poſt menſes aliquot.
    - *Formæ*: Morbi uidelicet (id quod numerus preter naturam redundans indicat)
      - *Incipientis*: Si
        - *Veluti* culices parui ac caliginoſa quædam oculis ſæpe obuerſar. uidentur.
        - *Veluti* lanarum filamenta, aut araneorum texturas uident,
        - *Circuli* quibuſdam circa lucernas apparent.
      - *Augeſcentis*: Si iam dicta ſymptomata augeſcunt.
      - *Perfecti*: Si
        - *Aeger* non uidet.
        - *Pupilla* colorem ad albedinem mutat, & omnino non tranſlucet.
    - *Efficientis*: nempe frigidi & craſsi, ſeu lenti ſucci: ut
      - *Frigus* ——
      - *Victus* ratio frigida
      - *Anni* tempus frigidum
      - } præceſsit.
  - *Curatio*, in qua conſiderandum
    - *Quid* ſit agendũ, indicat morbi cauſa efficiẽs, quæ ſui ablationẽ indicat. Huiuſmodi autẽ auferri poterit partim
      - *Victus* ratione ordinata ſecundũ
        - *Qualitatem* contrariã. Quare ſit
          - *Aer*
            - *Calidus.*
            - *Siccus.*
          - *Somnus* conſueto breuior.
          - *Exercitium* moderatum, potiſsimũ partium inferiorum: quo ſi uti non poſsint, loco eius utantur frictionibus partium earundem.
          - *Aluus* quotidie ſubducta.
          - *Gaudiũ*: mœſtitia uerò, & cæteri immodici animi affectus caueantur.
          - *Cibus* extenuans: ut
            - Ex oleribus
              - *Hyſſopum.*
              - *Pulegium.*
              - *Serpillum.*
              - *Maiorana.*
              - *Fœniculum.*
              - *Saluia.*
              - *Betonica.*
            - Ex carnibus
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
              - *Caponum, &c.*
            - *Piſces*, fructus, & reliqui cibi, qui corpus humectare poſſunt, omnino abſtinendi.
          - *Potus*
            - *Aqua* mulſa.
            - *Decoctum* cinnamomi.
            - *A* uino abſtineant.
        - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro uiribus, ætate, tempore anni, temperatura, &c. augenda uel minuenda eſt.
      - *Medicamentis* adhibitis ſecundum
        - *Qualitatẽ* cõtrariam, & uel ipſius humoris
          - *Quantitati.* Nam ſi ſanguis unà abundet, media cubiti uena prius ſecanda erit, aut externa, prout magis expedire uidebitur.
          - *Qualitati*
            - *Non paratæ*: ut præparantibus, concoquẽtibus, cuiuſmodi eſt ſyrupus talis,
              - ℞. *Syrupi* de hyſſopo, *De* ſtœchade, *Mellis* roſacei, *Oxymellis* ſcillitici — Sing. ℥.v.
              - *Aquarum* fœniculi, hyſſopi, maioranæ, betonicæ, ſing. ℥.j. Miſce & fiat ſyrupus, una uice ſumẽdus per plures dies
            - *Paratæ*: ut euacuantibus
              - Primò uniuerſaliter: ut
                - ℞. *Pilul.* *Cocchiarum*, *Aurearum*, *Lucis*, *Agarici* trochiſcati — Sing. ℈.j.
                - Miſce & cum ſyrupo fœniculi formentur pilulæ.
              - *Secundò* particulariter
                - *Senſibiliter*: ut ſunt
                  - *Cucurbitulæ* occipitio affixæ, cum ſcarificatione.
                  - *Sanguinis* miſsio ex narib. uel frõte.
                  - *Apophlegmatiſmi.*
                  - *Errhina.*
                - *Inſenſibiliter*: ut ſunt digerẽtia, diſcutientia, cuiuſmodi ſunt
                  - *Mel* cum oleo ueteri.
                  - *Succus* fœniculi.
                  - *Medicamentũ*, quod ex caucalidis ſucco, chamedrios & coronopi, ſingulorũ æquis portionib. conficitur.
                  - *Decoctum* fœniculi
                  - *Inunctio* ex baccis lauri excorticatis, urina pueri læuigatis, & pauco gummi.
                  - *Illinitio* ex felle perdicis uel galli, cum melle & ſucco fœniculi.
                  - *Puluis* ex hirundinum capitibus cum melle.
        - *Quantitatem* commodam, quæ augenda eſt uel minuenda pro morbi uehemẽtia, partis conditione, &c.
      - *Manu.* Hæc quomodo perficienda ſit: conſule Paulum & Celſum.
    - *An* intentionib. noſtris ſatisfacere poſsimus, qđ indicat morbi diuturnitas, color, &c. Nam
      - *Si* ſuffuſio incipiens fuerit, teſte Gal. 14. Methodi mẽdẽdi, æger ſanabitur.
      - *Si* diffuſio diu conſtiterit, & inueterauerit: & ſuffuſio glaucescat, oculus uiſu priuabitur.

De Vngue

De Vngue oculi, pterygio.

- *Vnguis* oculi, ſeuungula, Pterygiū Græcis, neruoſa excreſcentia, quę ab angulo oculi interno procedit ad oculi uſque coronam peruenit: ubi uerò ſupra modū fuerit adaucta, pupillam obtegit: interdū etiam à tēporum parte naſcitur, Hui⁹
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nimirum oculi, ſecundum plures partes affecti. Nam licet in agnata tunica primum oriri incipiat, corneam tamen attingit, & ubi plurimum increuerit, pupillam obſcurat, quemadmodum ad ſenſum patet.
    - *Morbi*, Manifeſta.
    - *Cauſarum*: Craſſorum ſcilicet humorum & lentorum, præcedentibus aut ophtalmia, aut ſcabie & pruritu, aut ulcere atq; cicatrice.
      - *Alimenta* craſſa.
      - *Ocium*.
      - *Crapula*, &c.
  - *Curatio*, indicationib. pficitur Quare
    - *An* fieri poſſit, indicant tum
      - *Eſſentia*. Sic unguis { *Tenuis* facilius / *Craſſus* difficilius } recipit curam.
      - *Accidentia*
        - *Tempus*, Sic
          - *Recens*, medicamentis detergentibus curatur.
          - *Inueteratus*, manu curandus eſt.
        - *Qualitas*, Sic { *Albus*, facilè / *Niger*, ægrè } curatur.
    - *Quid fieri debeat, indicat tum*
      - *Cauſa*: Craſſus uidelicet & lentus humor, qui ſui indicat ablationem. Tollitur autem partim
        - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
          - *Qualitatem* contrariam. Sic uictus excalfaciens & extenuans eſſe debet.
          - *Quantitatem* debitam. Sic modica conuenit diæta.
        - *Medicamentis* exhibitis ſecundū
          - *Qualitatē* contrariā: & uel humoris
            - *Qualitati*: ſcilicet alternantem, incidentem, & concoquentem: cuiuſmodi eſt ex uſu
              - *Aqua* mulſa.
              - *Mel* roſaceum.
              - *Mel* ſcillinum.
              - *Oxymel* ſimplex. *Scillinum*.
              - *Syrupus* acetoſus. De ſtœchade, &c.
            - *Quantitati*, ſcilicet purgantem: ut ſunt Pilulæ
              - *Mitiores*
                - *Hieræ*, Alephanginæ.
                - *Stomachicæ*.
                - *Hieræ* cum agarico.
              - *Valentiores*
                - *Cochiæ*, Aureæ.
                - De colocynthide.
                - *Aſſa eret*, &c.
          - *Quantitatem* Sic Syruporum quantitas non excedat ℥. ij. cum duplo aquæ appropriatæ. Pilularum uerò ʒ. j. non excedat.
          - *Tempus* commodum, Sic
            - *Syrupi* ieiuno ſtomacho exhibendi.
            - *Pilulæ*
              - *Valentiores*, poſt primum ſomnum.
              - *Leniores*, duabus horis ante paſtum degluciendæ ſunt.
      - *Morbus*: Vnguis ſcilicet, qui ſui ablationē indicat: qđ fiet partim
        - Medicamentis contrarijs, abſtergentibus ſcilicet & attenuantibus tum
          - *Lenioribus*
            - *Simplicibus*, cuiuſmodi eſt
              - *Thus* tritum.
              - *Teſta* ſepiæ uſta cum ſale Ammoniaco.
              - *Pumex* torrefactus, uinoq; leuigatus.
              - *Saccharum* candum tritum.
              - *Teſtæ* ouorum tritæ.
              - *Omphacium* cum mucilagine fœnigræci.
              - *Cornū* cerui uel capri uſtum, &c.
            - *Compoſitis*: ut collyrium
              - *Primum* { ℞. *Fellis* caprini / *Mellis* } ana q.ſ. Miſce.
              - *Alterum* ex felle barbelli & ſale confectum.
          - *Vehementiorib.* Horum alia
            - *Simplicia*: ut
              - *Aes* uſtum.
              - *Squama* æris.
              - *Flos* æris. Chalcanthum.
              - *Chalcitis* uſta.
              - *Puluis* argenti uiui præcipitati, &c.
            - Compoſita: ut collyrium
              - *Aridum* { ℞. *Aeris* uſti ʒ. j. / Croci ʒ. S. } Miſce.
              - *Humidum*
                - *Primum* { ℞. *Lapidis* magnetis / *Aeruginis* raſæ, Minij / *Suffimenti* Ammoniaci } ana ℥. S. Croci ʒ. ij. Mellis cochlearium dimidium.
                - *Alterū* ℞. *Aeris* uſti, Chalcãti uſti an ʒ. j. *Salis* Ammo Spumę maris, an ʒ. S. Cum ſucco rutę formentur paſtilli, de quib. unus in aqua fœniculi diluatur, aut aridus pterygio aſpergatur.
        - *Manu* ſeu inſtrumento chirurgico. Sic unguis
          - *Fiens* curatur inciſione uenarum, quæ in adnata apparent. Scindendæ autem ſunt per tranſuerſum, ne rurſus cohæreant, & ſanguinē parti ſuppeditent, filo comprehendi poſſunt, acu recuruata breuiſsimo tempore contabeſcit unguis.
          - *Inueteratus* per inciſionem tantùm curatur. Aperiantur itaque palpebræ, & trahatur únguis unco, & excorietur cum extremitate cannæ ſubtilis, & ſcindatur cum forficibus totum abſque carnis læſione, Deinde ulcus curetur.

De Su-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0429-4

De Sugillatione.

Sugillatio ὑπόσφαγμα Græcis, eſt macula in oculo rubra, & quandoq; liueſcens & nigreſcens. Huius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: Oculi ſcilicet & potiſsimum tunicæ agnatæ. Manifeſta.
  - *Morbi.* (Nam ſi uiſionem impedit, Morbus eſt: ſin minus, Symptoma) Color oculi
    - *Circa* initia cruentus.
    - *Proceſſu* temporis liueſcens aut nigricans.
    - *Putant* ægri omnia eſſe rubra, quæ aſpiciunt, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Immediatæ*: uidelicet ruptionis aut contuſionis ab ictu uel plaga. Ex ægri uel aſtantium relatione habetur.
    - *Mediatæ*: nimirum copiæ ſanguinis. Signa ſanguinis redundantis.
- *Curatio*, indicationib. perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tempus potiſsimum. Nam
    - *Ab* initio facilis eſt curationis.
    - *Progreſſu* temporis ferè curari nequit.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa*
      - *Mediata* ſeu interna, ſiue ſanguinis redundantia, qui ſui indicat ablationem. Minuitur autem uel
        - *Venæ* Cephalicæ ſectione, ſi ætas permittat.
        - *Cucurbitulis* in collo affixis.
        - *Victu* tenui.
        - *Purgatione*, ſi cacochymus fuerit, ægrique ferant, &c.
      - *Immediata*: uidelicet ruptio, quæ conſolidanda eſt. Conſolidatur autem aſtringentibus, cuiuſmodi ſunt
        - *Succus* Roſarum.
        - *Solani* cum melle.
        - *Albumen* oui, *Bolus* Armenus, *Terra* ſigillata, *Sanguis* draconis } Cum oui liquore, & aqua roſacea, &c.
    - *Morbus*, ſeu macula, quæ ſui indicat ablationem. Tollitur aũt medicamentis diſcutientibus
      - *Simplicibus*
        - *Leuioribus*: ut ſunt
          - *Sanguis* { *Turturis*, Palumbi; *Columbæ*; *Hirundinis* } tepidus inſtillatus.
          - *Lac* muliebre calidum cum pauco thure.
          - *Candidum* oui tepidum, &c.
        - *Vehementiorib.* ut
          - *Decoctum* aut { *Hyſſopi*, Meliloti; *Origani*, Chamomillę; *Abſynthij*; *Sertulæ* campanæ; *Chelidonij*; *Fœnigræci*; *Euphraſiæ*, &c. } Cũ ſpongia applicatum
          - *Thus*, Myrrha, Amurca.
          - *Raphanus*, Radix acori.
          - *Crocus*, Fella auium.
          - *Caſeus* recens parum ſalitus.
          - *Folia* braſsicæ decocta, contrita & ſuperimpoſita.
      - *Cõpoſitis*
        - *Mitioribus*: ut eſt collyrium huiuſmodi
          - ℞. *Thuris* ʒ.iij. Diligentiſsimè conteratur, deinde in collyrium uniatur cum ſequenti aqua.
          - ℞. *Salis* ammoniaci, Salis gemmæ, ana ʒ.j. Liqueſcant in aqua pluuia, qua thus uniatur.
        - *Fortioribus*: ut eſt collyriũ
          - *Primum*: ℞. *Thuris*, Myrrhæ, Croci, Ammoniaci, ana ʒ.j. Sublimati, cum ſucco coriandri loti ʒ S. Cum eodem ſucco uel aqua fiat collyrium, quod adhibeatur cũ eodẽ ſucco uel aqua.
          - *Alterum*
            - ℞. *Arſenici* bene loti, *Sublimati* cum aqua, coriandri optimè loti } ana ʒ.ij.
            - *Sarcocollæ*, Piperis, *Ammoniaci*, *Lapidis* lazuli } ana ʒ.j.
            - Cum aqua, in qua ʒ.S. ſalis Ammoniaci diſſoluta ſit, fiat collyrium.

De Vlceribus oculorum.

Vlcerum oculorum

- *Cognitio*
  - *Partis* malæ affectæ, uidelicet aut
    - *Tunicæ* { *Agnatæ*; *Corneæ* }
    - *Angulorum*
    - *Palpebræ*
    - } *Promptè* uiſu dignoſcitur.
  - *Morbi*, ſcilicet Vlceris. Manifeſta.
  - *Cauſæ*
    - *Internæ*: nimirum humoris erodentis
      - *Dolor* pungens.
      - *Pruritus.*
      - *Complexio* cholerica.
      - *Aetas* iuuenilis.
      - *Victus* ratio calida.
      - *Tempus* anni calidum, &c.
    - *Externæ*: uidelicet rei alicuius ad oculum illabentis } *Facilè* ex ægri ſeu aſtantium loquela percipitur.
- *Curatio*, ſuis indicationibus abſoluitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Pars* affecta. Sic ulcus
      - *Corneæ* tunicæ periculoſius eſt.
      - *Pupillæ* non ſine difficultate curatur.
      - *Agnatæ* facilius curatur.
    - *Situs.* Sic ulcus ad interiora deſcendens, magna ex parte cæcitatem inducit.
  - *Quid* fieri debeat, Vide in ſequentibus ſignum A.

- A. *Quid* fieri debeat, indicatum
  - *Cauſa* interna: Humor ſcilicet acris qui ſui indicat ablationem, quod fiet partim
    - *Chirurgia*: uidelicet
      - *Venæ* Cephalicæ uel Medianæ ſectione, ſi ſanguinis plenitudo adfuerit, nihilq́; impedierit.
      - *Cucurbitulis* in collo, ſpatulis affixis.
      - *Frictionibus* / *Vinculis* } Partium inferiorum.
    - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
      - *Qualitatem* contrariam. Quare
        - *Alimenta* ſint boni ſucci.
        - *Abſtineant* ab ijs, quæ caput replent.
        - *Venter* ſit laxus.
        - *Potus*, aqua cocta.
      - *Quantitatem* debitam. Sic uitanda
        - *Ventris* repletio.
        - *Ebrietas*.
        - *Exercitatio* nimia.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatẽ* contrariam, & uel humoris
        - *Qualitati*: concoquentem ſcilicet & præparantem: ut
          - *Syrupus* acetoſus.
          - *Syrupus* endiuiæ.
          - *Syrupus* de papauere.
          - *Syrupus* roſarum, &c.
        - *Quantitati*: uidelicet purgantem. Sunt autem
          - *Tamarindi*.
          - *Caſsia*, Manna.
          - *Diacatholicum*.
          - *Electuarium* de ſucco roſarum.
          - *Pilulæ* ſine quibus, &c.
      - *Quantitatem*, quæ pro ætatis, temporis anni, &c. ratione uarianda.
  - *Morbus*: uidelicet ulc⁹
    - *Simplex*, uel
      - *Sordidum*: quod abſtergendũ eſt. Talia autem ſunt medicamẽta uel
        - *Simplicia*: ut
          - *Mulſa* diluta.
          - *Lac* ſeroſum.
          - *Vinum* aqua fœniculi dilutum.
          - *Vinum* ſaccharatum.
          - *Vrina* pueri. Mel roſarum.
          - *Decoctum*
            - *Fœnigraci*.
            - *Plantaginis* cum melle.
        - *Cõpoſita*: ut collyrium
          - *Primum*
            - ℞. *Sarcocollæ* in aqua roſ. nutritæ ʒ.j.
            - *Myrrhæ*, Sacchari candi ana ʒ.S.
            - *Thuris*, Aloes ana ℈.ij.
            - Tenuiſsimè triturentur, & cum uitello oui indurato, & diligentiſsimè contuſo reducantur in forma unguenti, addendo parum mellis. Apponatur palpebris.
          - *Alterum*
            - ℞. *Cornu* cerui uſti loti / *Thuris* / *Plumbi* uſti, & loti } ana ʒ.ij.
            - *Squamæ* æris uſtæ & lotæ ʒ.j.
            - *Opij* ʒ.S. Gummi Arabici ℈.j.
            - Cum aqua pluuia fiat collyrium.
      - *Purum*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Compoſitum* cũ
      - *Inflammatione*, quæ lenienda concoquenda non neglectis, quæ propriè ad ulcus pertinent. Talia autem ſunt
        - *Collyrium* album muliebri lacte diſſolutum, inſtillatum.
        - *Lac* muliebre cum ouo, tepidum.
        - *Cataplaſma* ex ouo ſimul cum eius uitello, cum roſaceo & uino, lana exceptum & tepidum impoſitum.
        - *Fomentum* ex
          - *Meliloto*.
          - *Chamomilla* &
          - *Roſis*.
      - *Fluxione* humorum, quę cohibenda: cohibent autem tum
        - *Simplicia*: ut
          - *Sanguis* draconis.
          - *Bolus* Armenus, &c.
        - *Compoſita*: ut collyrium
          - *Primum*
            - ℞. *Aeris* uſti loti, Cadmiæ uſtæ & lotæ ana ℥.iij.
            - *Myrrhæ*, Opij ana ℥.S.
            - *Acatiæ*, Gummi Arabici ana ʒ.vij.
            - Cum liquore oui fiat collyrium.
          - *Alterum*
            - ℞. *Roſarum* ʒ.ij.
            - *Sem.* hyoſciami, Olei ana ℥.j.
            - *Thuris* ʒ.iij. Myrrhæ ℥.S.
            - *Hordei* toſti ℥.ij.S.
            - *Oui* toſti luteum unum.
            - *Succi* mandragoræ uel hyoſciami, Opij ana ℥.S.
            - Fiat collyrium.
      - *Dolore*, qui mitigandus. Sic medicamẽta temperanda mucilagine pſyllij aut opij pauca quantitate, ut in fluxione humorum dictum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0431-0
DFG

- B. *Vlcus ſimplex* purum
  - *Cauum*, implendum carne, ſeu incarnandum eſt. Horum autem alia
    - *Simplicia*: ut
      - *Thus*, Myrrha.
      - *Sarcocolla*.
      - *Cortex* thuris.
      - *Manna*, Tragacanthum.
      - *Aloe* lota, Gummi Arabicum, &c.
    - *Cõpoſita*
      - *Vſualia*: ut
        - *Collyrium* ex thure.
        - *Collyrium* ex ſarcocolla, ammoniaco, thure, & croco cum fœnigræci ſucco.
        - *Trochiſci* albi Rhaſis cum ſarcocolla & thure, &c.
      - *Minus* uſualia: ut collyrium
        - *Primum*: ℞. *Corticum* thuris, *Myrrhæ*, Aloes, *Sarcocollæ* nutritæ — ana partes æquales. Fiat puluis.
        - *Secũdum*: ℞. *Thutiæ* præparatæ, Cadmiæ, Ceruſſæ, Antimonij, Olibani, ana ʒ.ij. Myrrhæ ʒ.j. Sarcocollæ, Sanguinis draconis Aloes, Opij, ana ʒ.j.S. Ex aqua fiat collyrium.
        - *Tertium*: ℞. *Thuris* ʒ.x. *Antimonij*, Sarcocollæ, ana ʒ.v. Croci ʒ.ij. Cum mucilagine fœni græci fiat collyrium.
        - *Quartum*: ℞. *Cornu* cerui uſti, loti, Thuris, Plumbi uſti, loti, ana ʒ.ij. Squamæ æris uſtæ, lotæ ℥.j. Gummi Arabici ℈.j. Opij ʒ.S. Cum aqua pluuia fiat collyrium.
        - *Quintum*: ℞. *Spodij* loti, Plumbi uſti loti ana ʒ.ij. *Batturæ* calabis uſtæ, lotæ ʒ.S. *Croci* ʒ.S. Gummi ʒ.j. Confice cum aqua, Vſus tempore diluatur oui liquore.
  - *Planum*, quod cicatrice inducendũ eſt. Horum medicamentorum alia
    - *Simplicia*: ut
      - *Thutia* præparata.
      - *Terra* ſigillata.
      - *Antimonium*.
      - *Lapis* hæmatites.
      - *Plumbum* uſtum.
      - *Oſtreorum* cinis.
      - *Squama* æris uſta.
      - *Spodium*, Ceruſſa.
      - *Cornu* cerui uſtum & lotum.
      - *Aqua* Myrti, *R*oſarum, &c.
    - *Compoſita*: ut collyrium
      - *Primum*: ℞. *Plumbi* uſti, loti & triti, *Antimonij*, *Ceruſſæ* lotæ, *Cornu* cerui, uſti & loti, *Coralli* rubri — ana ʒ.j. Excipiantur melle, & fiat collyrium.
      - *Alterum*: ℞. *Antimonij*, Blattæ biſantiæ ana ℥.x. *Acatiæ* ʒ.iij. *Aloes*, Sarcocollæ nutritæ ana ʒ.j. Cum ſucco rubi fiat collyrium.

De Cicatricibus & Albuginibus oculorum.

- Cicatrices oculorũ nebulæ, & à quibuſdã Albugines dicuntur. Nebulæ Græcis νεφέλια, tenuibus nubibus ſimiles: craſſiores autẽ Albugines, Grecis ἄλαι. Horum
  - *Cognitio*
    - *Partis* affectæ, uidelicet Corneæ tunicæ. Manifeſta.
    - *Morbi*, ſcilicet Cicatricum: quarum
      - *Supereminentes* maximè albæ.
      - *Planæ* ſeu æquales minus albæ.
      - *Canæ* concolores nigro, &c.
    - *Cauſæ*, nimirũ
      - *Craſſorum* humorum interdum
        - *Ocium*.
        - *Alimenta* craſſa.
        - *Crapula*, &c.
      - *Plagæ*, Ictus. *Vlcerum* præcedentium, à quib. frequentiſsimè hoc malum oritur. — Ex ægri relatione deprehenditur.
  - *Curatio*, indicationib. pficitur Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat tum
      - *Subſtantia*. Sic
        - *Tenues* facilè
        - *Calloſæ* ac craſſæ uix aut nunquam
      - *Tempus*. Sic
        - *Recentes* non difficulter
        - *Diuturnæ* non ſine labore aut non
      - curantur.
    - *Quid* fieri debeat, indicat partim
      - *Cauſa* morbi: nimirũ humor craſſus. Hic namq; ſi fuerit huius mali cauſa, (ut interdum fieri ſolet) ſui ablationẽ indicat. Tollitur autem partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
          - *Qualitatem* contrariam uidelicet attenuantẽ: Quare conuenit
            - *Cibus*
              - *Probæ* concoctionis
              - *Boni* ſucci.
              - *Non*
                - *Salſus*.
                - *Acris*.
                - *Craſſus*.
            - *Aqua* mulſa pro potu, &c.
          - *Quantitatem* debitam. Sic diæta tenuis exhibenda.
        - *Medicamentis* contrarijs, & uel humoris
          - *Qualitati*: ſcilicet alterantibus, præparantib. ſeu concoquentibus: ut ſunt
            - *Aqua* mulſa.
            - *Mel* roſarum, Oxymel.
            - *Syrup.* de ſtœchade, &c.
          - *Quantitati*: purgantibus ſcilicet: ut ſunt Pilulæ
            - Cochiæ, Aureæ.
            - *Hiera*, &c.
      - *Morbus*. Vide in ſeq. ſign. ✠

Cicatrices oculorum ut curentur, indicatio Morbus: uidelicet Cicatrices, quæ extergendæ, extenuandę & diſſoluendæ ſunt, tum

- *Simplicibus*
  - *Leuioribus*: ut ſunt
    - *Lac equinum* cum modico melle.
    - *Succus*
      - *Chelidonij*, *Anagallidis*, *Parietariæ*, *Fœniculi*, *Menthæ*, *Centaurij* min. } Cum melle.
    - *Fel*
      - *Auranoſcopi*
      - *Scorpionis*.
      - *Paſtinacæ*.
      - *Hirci*.
      - *Bouis*.
      - *Auium* rapacium.
    - *Mel* roſatum, per ſe, uel deſtillatum.
    - *Cornu*
      - *Cerui*, *Caprarum* } uſtum, &c.
    - *Saccharum* candum, &c.
  - *Vehementioribus*: cuiuſmodi ſunt
    - *Os* ſepiæ uſtum.
    - *Sem.* plantag. uſtum.
    - *Hirundines* uſti.
    - *Galbanum* cum melle.
    - *Butyrum*.
    - *Aes* uſtum.
    - *Flos* æris.
    - *Squama* æris.
    - *Myrrha*.
    - *Spuma* nitri.
    - *Sal* ammoniacum.
    - *Stercus* lacertæ.
    - *Spuma* maris.
    - *Omphacium*, &c.
- *Compoſitis*: horũ alia
  - *Mitiora*: cuiuſmodi eſt
    - *Collyrium*
      - *Primum*
        - ℞. *Mellis* deſpumati ℥.ij.
        - *Succi* fœniculi. Succi centaurij min. ana ℥.j.S.
        - In paruo uaſe æreo breui bulliant tempore, & in oculum calidum inſtilletur.
      - Alterum
        - ℞. *Fellis* barbelli. Succi fœniculi, ana ʒ.S.
        - *Sacchari* rubri ʒ.ij.
        - *Tutiæ* ʒ.S.
        - Miſce, & fiat collyrium.
    - *Aqua* ſtillatitia
      - ℞. *Mellis* ℔.j.
      - *Rad.* fœniculi. Rad. Ariſtolochiæ, ana ℔.S.
      - *Chelidoniæ*, *Rutæ*, *Fœniculi* } ana M.iij.
      - *Roſarum* recentium. Centaurij minoris, ana P.iij.
      - *Vrinæ* pueri ℔. ij.
      - Macerētur ſimul in uaſe æreo per dies 10, deinde deſtillentur.
  - *Valentiora*: ut Collyrium
    - *Primum*
      - ℞. *Cornu* cerui uſti ʒ.j.
      - *Sepiæ* teſtæ uſtæ ʒ.S.
      - *Sarcocollæ* ʒ.j.S.
      - *Ariſtolochiæ* rotundæ ℈.j.
      - *Sacchari* ʒ. iij.
      - Fiat puluis tenuiſsimus.
    - *Secundum*
      - ℞. *Succi* fœniculi.
      - *Succi* chelidoniæ, ana ʒ.S.
      - *Spumæ* maris, *Stercoris* lacerti, *Tutiæ* præparatæ } ana ʒ.j.
      - *Croci* ℈.j.
      - Cũ aqua Euphraſiæ in uaſe æreo miſceantur.
    - *Tertium*
      - ℞. *Spumæ* maris, *Sarcocollæ*, *Sepiæ*, *Tutiæ*, *Ariſtolochiæ* } ana ʒ.S.
      - Fiat puluis tenuiſsimus, aut in aqua fœniculi diluatur.
    - *Quartum*
      - ℞. *Oſsis* ſepiæ ʒ.ij.
      - *Salis* ammoniaci. Ceruſſæ, ana ʒ.j.
      - *Ammoniaci*.
      - *Sagapeni*, ana ℈.ij.
      - Fiat puluis.
    - *Quintum*
      - ℞. *Omphacij*. Amurcæ, ana ʒ.j.
      - *Oſsis* ſepiæ, *Stercoris* lacertæ, *Cornu* cerui } ana ʒ.j.
      - *Mellis* parum, miſce.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0433-2
DFG

De Aegylope & Anchilope.

Aegylops eſt tuberculum uel inflãmatio in oculi angulo maiori. Cũ uerò poſt ſuppurationem in abſceſſum migrauit, Anchilops dicitur. Huius

- Dignotio
  - *Partis* malè affectæ: Oculi ſcilicet ſecundum angulum maiorem. Manifeſta uiſui.
  - *Morbi*. Manifeſta. Siquidem oculis ipſis conſpicitur.
  - *Cauſæ* uidelicet ſucci uitioſi, acris potiſsimũ ad oculũ delati: aut à toto, uel à capite tranſmiſsi. } *Signa* humorum acrium.
- *Curatio*, ſuis indicationibus pficitur. Quare
  - *An* fieri queat, indicat tum
    - *Materia*. Sic propter corporum tenuitatem, & ſubiecti oſs is putredinem ægrè curatur.
    - *Situs*. Sic ob uicinitatem ipſi oculo damnum infert.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa*: uidelicet ſuccus uitioſus acris, qui ſui ablationem indicat. Tollitur aũt partim
      - *Chirurgia*. Sic diuertendus uel euacuandus
        - *Venæ* humeralis eiuſdem cubiti ſectione, præſertim ſi ſanguis redundauerit, nihilq; impedierit.
        - *Cucurbitulis* in occipitio, uel etiam ſupra iugulares uenas appoſitis.
      - *Victus* ratione: uidelicet
        - *Frictionibus*, *Vinculis*. } partium inferiorum.
        - *Deambulationibus*.
        - Cibo boni ſucci.
        - *Potu* aquæ coctæ, &c.
      - *Medicamentis* purgantibus: ut Pilulis
        - *Lucis*.
        - *Arabicis*.
        - *Aureis*, Cochijs, &c.
    - *Morbus*, id eſt
      - *Aegylops*: inflammatio ſcilicet
        - *Fiens* adhuc, quę inhibenda: quod fiet partim
          - *Chirurgia*: nempe
            - *Venæ* ſectione, *Cucurbitulis* } ut ſuprà dictum.
          - *Medicamentis* repellentibus, cuiuſmodi eſt
            - *Primum*
              - ℞. *Succi* ſolani ℥. vj.
              - *Thuris* ʒ. ij.
              - Miſce, & ſupponatur.
            - *Alterum*
              - ℞. *Succi* ſemperuiui. Succi parietariæ, ana ℥. iiij.
              - *Glaucij*, Croci, ana ʒ. S.
              - Miſce.
        - *Facta*, quæ diſcutienda & digerenda eſt, uel
          - *Emplaſtro*
            - *Diuino*.
            - *Ceroneo*.
            - *Diapalma*.
          - *Farina* erui cum melle.
          - *Parietaria* elixa & malaxata cum pauca myrrha.
          - *Alica* cocta in aceto, & probè trita
          - *Medicamento* ex glaucio & croco cum parietariæ ſucco.
          - *Ruta* cum lixiuio primario trita & cocta.
          - *Thure* cum columbino ſtercore impoſiſo.
          - *Folijs* *Maluæ*, *Chamæmeli* } commanſis & cum ſale impoſitis.
          - *Cinere* nucis combuſtæ iniecta.
          - *Arundinis* membrana cum melle impoſita, &c.
      - *Anchilops*: abſceſſus uidelicet ſuppurat⁹.
        - *Clauſus* adhuc, ferro aperiendus eſt.
        - *Apertus*, atq; ulcus uel
          - *Corruptum* putridum fiſtuloſum curandum uel
            - *Inciſione*. Sic diuidendus angulus in triangulum, ut apex trianguli verſus radicem naſi, linea uerò & baſis ad oculum uergant.
            - *Vſtione*, præſertim ſi os carioſum eſt. Sic auro uel ferro candenti acuto ac in cuſpidem abeunte, adurendũm eſt, ſpongia frigida madente, oculo impoſita.
            - *Erodentibus* medicamentis: ut
              - *Aqua* forti.
              - *Calcitide*.
              - *Flore* æris.
              - *Alumine*.
          - *Non* corruptum, ſed uel
            - *Immundum* mundificandum
              - *Farina* erui cum melle.
              - *Radice* ireos elixa & trita.
              - *Alumine* & terebinthina.
              - *Melle* roſaceo, &c.
            - *Cauum*, incarnandum
              - *Ariſtolochia*.
              - *Manna*.
              - *Thure*.
              - *Aloe*.
              - *Myrrha*.
              - *Sarcocolla*.
              - *Reſina*, &c.
            - *Planum*: cicatrice inducendum
              - *Tutia*.
              - *Plumbo* uſto.
              - *Antimonio*, &c.
    - *Symptoma*. ſcilicet dolor, qui mitigandus tum
      - *Pomo* cocto in lacte.
      - *Lacte* mulſo.
      - *Mucilagine* pſyllij & fœnigræci cum aqua uiolarũ extracta.
      - *Defenſiuo*, ſeu fotu decoctionis roſarum chamæmeli in uino rubro, &c.

De Ozænis.

- *Ozænæ* ſunt ulcera circa nares, pluresq; cruſtas & odorem fœdum habentia. Harũ
  - *Cognitio*
    - *Partis* affectæ: Narium ſcilicet. Manifeſta.
    - *Morbi*: uidelicet Vlcerum. Viſu deprehenduntur.
    - *Cauſæ*: nimirum Humorum acrium putridorum
      - *Odor* grauis.
      - *Dolor*.
      - *Signa* humornm putridorum, &c.
  - *Curatio* indicationib. pficitur Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat cauſa morbi potiſsimum. Nam cum ex fluxione acrium & putridorum humorum ortum ducant, ægrè admodum curantur.
    - *Quid fieri debeat, indicatſum*
      - *Pars* affecta: uidelicet nares & caput potiſsimum, quod primum corroborandũ, ne aliunde aſcendentia excrementa ſuſcipiat. Corroboratur autem ſiccantibus & repellentibus
        - *Simplicibus*: ut
          - *Oleo*
            - *Myrthino*
            - *Roſaceo*
          - *Puluere*
            - *Corallorum*
            - *Santallorum*
            - *Roſ.* rub. ſicc.
            - *Gallarum*
            - *Acatiæ*
            - *Myrthi*, Maſticis
            - *Mannæ*, thuris, &c.
          - (Oleo & Puluere:) *Syncipiti* & capiti toti, prius raſo exhibito.
        - *Compoſitis*: ut emplaſtro tali
          - ℞ *Myrrhæ*, Thuris, ana ℥.j.
          - *Cochleas* integras num. v.
          - *Album.* ouorum num. ij. Ceræ q. ſ.
          - Miſce & fiat emplaſtrum. Capiti cum linteo diebus nouem continuis inducito.
      - *Cauſa* morbi, acris ſcilicet & putridus humor tollẽdus partim
        - *Venæ* ſectione humeralis, ſi nihil impediat, & ſanguine redundet caput: & cucurbitulis occipitio affixis.
        - *Victus* ratione ordinata ſecundum
          - *Qualitatem* contrariã. Sititaq;
            - *Cibus* boni ſucci, non acer, nõ ſalſus.
            - *Potus*, aqua cocta, uel uinum dilutũ.
          - *Quantitatem* debitam. Sic modicus ſit tum cibus, tum potus.
        - *Medicamentis* purgantibus
          - *Vniuerſaliter*: ut Pilulis
            - *Sine* quibus.
            - *Aureæ*.
            - *Cochijs*, &c.
          - *Particulariter*: ut Maſticatorijs ex maſtice & ſcammonio, &c.
      - *Morbus*, uidelicet ulcera
        - *Recentia*
          - *Cruſtoſa*, quæ emollienda, ut cruſtæ decidant, uel
            - *Melle* & reſina.
            - *Axungia* gallinæ.
            - *Butyro*.
            - *Oleo* uiolato, &c.
          - *Sordida*, purganda & abſtergenda, uel
            - *Melle* deſpumato.
            - *Melle* roſato colato.
            - *Vnguento* ægyptiaco.
          - *Pura*, implẽda & conglutinanda uel
            - *Simplicibus*: ut
              - *Thure*.
              - *Myrrha*.
              - *Aloe*, &c.
            - Cõpoſitis
              - *Vſualibus*: unguento
                - *De* Tutia.
                - *De* Lythargirio.
              - *Minus* uſualibus: ut
                - *Lycio* cum uino diluto.
                - *Menthæ* ſuccus cum melle.
                - *Omphacium* cum melle.
                - *Vnguento* ex ceruſſa, argenti ſpuma, uino & oleo myrthino.
                - *Vnguento* tali
                  - ℞ *Spumæ* argẽti. Ceruſſæ, ana ʒ. vj.
                  - *Plumbi* uſti, loti ʒ iij.
                  - *Myrrhæ*, Aloes, ana ʒ. ij.
                  - *Gallarum* ʒ. j.
                  - *Vini*. Olei myrth. ana. q. ſ.
                  - Fiat unguentum.
        - *Vetera* & putrida: quæ exedẽda & expurganda
          - *Simplicibus*: ut
            - *Alumine*. Chalcitide.
            - *Sale* ammoniaco.
            - *Flore* æris, &c.
          - *Compoſitis*
            - *Vnguento*
              - ℞ *Omphacij* ℥. S. Malicorij. Balanſtiorum, ana ʒ. iij.
              - *Myrrhæ*, Aluminis, Ladani, ana ʒ. ij.
              - *Chalcitidis*, Aloes Cort. thuris, ana ʒ j.
              - *Olei* roſati, Olei myrth. ana ℥. ij.
              - *Ceræ* rubræ q. ſ. Fiat unguentum.
            - *Suffimigio*
              - ℞. *Laudani*, Hypociſtidis, Maſticis, Myrrhæ, Styracis rubræ, Calaminthæ, Cort. thuris, Sandaracæ, Auripig. rubri, ana ʒ. iij.
              - *Terebinthinæ* q. ſ.
              - Fiant trochiſci pro fumo.
            - *Aqua*
              - ℞ *Balanſtiorum*, Malicorij, ana ℔ iij.
              - *Plantaginis*, Caudæ equinæ, Piloſellæ, Linguæ paſſerinæ, Herniariæ, ana M. ij.
              - *Rad.* biſtortæ ℔. S.
              - *Foliorum* myrthi M. j.
              - Contundantur &, ſimul deſtillentur. Aquę adde aluminis ℥. iij. Hac nares lauentur.
      - *Symptoma*: uidelicet Dolor: qui mitigandus Axungia gallinæ cum oleo uiolaceo & pauca cera.

De Puſtulis, ſeu Phlyctænis oculorum,

- *Puſtulæ*, Grecis φλυκταίναι, excreſcentiæ quędam ſunt corneæ potiſsimũ membranæ. Harum
  - *Cognitio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet Corneæ tunicæ. Senſu deprehenditur.
    - *Morbi*. Manifeſta.
    - *Cauſæ*, humoris ſcilicet ſeroſi
      - *Sanguinei*
        - *Oculi* rubri.
        - *Complexio* ſanguinea.
        - *Aetas* iuuenilis, &c.
      - *Acris*
        - *Dolor* mordax.
        - *Oculi* flaui.
        - *Complexio* cholerica.
        - *Victus* ratio / *Anni* tempus: calida, &c.
  - *Curatio* ſuis perficitur indicationibꝰ. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat Situs potiſsimum. Sic *Superficiariæ* facilè / *Profundæ* difficulter: curantur.
    - *Quid* fieri debeat, indicat partim
      - *Cauſa*: uidelicet Humor ſeroſus
        - *Sanguineus*, qui minuendus eſt. Minuitur autem tum
          - *Phlebotomia*. Sic uena humeralis uel Media ſecanda eſt, & non ſemel tantùm, ſed bis uel ſæpius, ſi opus fuerit.
          - *Cucurbitulis* cum ſcarificatu, collo uel ſpatulis affixis, &c.
        - *Acris*, qui tollendus eſt, partim
          - *Victus* ratione refrigerante, Sic
            - *Conuenit*
              - *Cibus* refrigerans, mollis, & facilis concoctionis.
              - *Potus*, Aqua uel *Hordei*. / Cinnamomi
              - *Quies*.
              - *Frictiones* / *Vincula*: partium inferiorũ.
            - *Nocet*
              - *Vinum*.
              - *Multiloquium*.
              - *Sternutatio*.
              - *Ira*, Splendor.
              - *Motus* nimius.
          - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
            - *Qualitati*: uidelicet præparantibus: ut eſt
              - *Syrupus* uiolarũ.
              - *Syr.* de papauere.
              - *Syr.* roſarum, &c.
            - *Quantitati*: nẽpe purgantibus: ut
              - *Manna*.
              - *Caſsia*.
              - *Diacatholicum*.
              - *Decoctum* tamarindorũ, prunorum, ſebeſten, mercurialis, ciclæ, ſenæ, &c.
              - *Syrupus*
                - *Roſ.* laxatiuus.
                - *Diaſeneos*, &c.
      - *Morbus*: Puſtulę, ſcilicet quæ curãdę. Curãtur aũt medicamentis digerentibus & leuiter repellentibus: cuiuſmodi ſunt
        - *Simplicia*
          - *Album* oui cum aqua plantaginis.
          - *Ouorum* album & luteum cum pauco croco, paſſo & pane.
          - *Acacia* cum ſucco oliuæ.
          - *Succus*
            - *Fol.* uirgæ paſtoris per ſe, aut cum ceruſſa.
            - *Fol.* mali cotonei cum oui liquore.
          - *Mucilago* fœnigræci, &c.
        - *Compoſita*: ut ſte collyrium
          - *Primum*
            - ℞. *Lucij*, Croci, ana ℈. j.
            - *Sarcocollæ* ℈. j. S.
            - *Thuris* ℈. ij.
            - Cum duob. uitellis & albuminib. ouorum & aqua roſarũ: fiat collyrium.
          - *Alterum*
            - ℞. *Hæmatitis* lotæ in aqua roſ. ʒ. ij.
            - *Ceruſſæ* lotæ, Lycij, ana ʒ. j.
            - *Amyli*. Gummi Arab. Tragacanthi, Aeris uſti, Antimonij, ana ʒ. S.
            - *Opij* ℈. j. Formentur paſtilli cum ſucco fol. oliuæ, deinde cum ſucco fœniculi in oculum inſtillentur.
      - *Symptoma*, ſcilicet Dolor, uel inflammatio, quæ lenienda mitigandaq́; eſt, tum
        - *Opio* in lacte diſſoluto.
        - *Hypociſtide* & acacia cũ aqua roſarũ.
        - *Malo* cotoneo elixo.
        - *Pomo* auſtero cocto, & calido, &c.

De Procidentia oculi.

Procidentia oculi, eſt uniformis tuniculæ, quæ ceroſa, ruptáue cornea tunica accidit. Sunt aũt quatuor ſpecies, prima Mycephalon, quæ muſcæ capitis ſimilis eſt. Altera Scaphyloma, quæ eouſq; ſuccreuit, ut acinum uuæ repræſentet. Tertia Melon, id eſt, Malũ, ubi plurima facta eſt acceſsio. Quarta Elos, id eſt, clauus, quæ obcalluit. Harum

- *Dignotio* tum
  - *Partium* affectarum / *Morbi* — Ex definitione manifeſta.
  - *Cauſæ*: uidelicet
    - *Eroſionis* ab
      - *Humore* acri, proprijs ſignis deprehenditur.
      - *Apoſtemate* — Ex ægri ſermone facilè percipitur.
    - *Ruptionis* à
      - *Caſu*, Ictu / *Percuſsione*, etc. — Ex ægri ſermone facilè percipitur.
- *Curatio* ſuis perficitur indicationibꝰ. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat ſpecies morbi, Siquidem
    - μυοκέφαλον facilè / σαφύλωμα ægrè — Curatur.
    - μῆλον / ἧλος — Nullo modo — Curatur.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa*: uidelicet
      - *Humor* acris (ſi cauſa fuerit) qui euacuandus tum — *Phlebotomia* / *Purgatione* — cõueniente.
      - *Ictus*, caſus, &c. quæ cum nihil indicant, ad morbi curationem tranſeundum eſt.
    - *Morbus* primæ ſpeciei: uidelicet Mycephalon, in quo eſt procidẽtia uuæ & unitatis ſolutio parua. Tunica in ſuũ locũ reponenda, ſolutio uerò continui finienda, quod fiet medicamẽtis repellentib. ſimul & aſtringentibus, tum
      - *Simplicibus*
        - *Leuioribus*: cuiuſmodi ſunt
          - *Flores* roſarum.
          - *Folia* roſarum.
          - *Succus* roſarum.
          - *Nardi* ſpica.
          - *Crocus*.
          - *Lycium*.
          - *Hypociſtis*, &c.
        - *Vehementioribus*: ut
          - *Acacia*.
          - *Omphacium*.
          - *Balauſtium*.
          - *Cytini*.
          - *Galla*, &c.
      - *Compoſitis*: ut
        - *Cataplaſma*
          - *Primum*: ℞. *Fol* roſarum. Fol. citoniorum, ana q. ſ. Decoquantur in uino aſtringẽti aut aqua pluuia, qb. adde *Acaciæ* ℈.ij. *Croci* ℈.j. Miſce, & fiat cataplaſma.
          - *Alterum*: ℞. *Plantaginis*. Polygoni. Fol. rubi, ana q. ſ. Decoquantur, cõtundantur, quibus adde *Croci* gr. iiij. *Lycij*. Hypociſtidis, ana ℈.S. *Nardi* ſpicæ gr. iiij. Fiat cataplaſma.
        - *Collyrium*
          - *Primum*: ℞. *Aloes* lotæ. Tutiæ præparatæ, Sarcocollæ nutritæ, ana ℈.S. *Spicæ* nardi. Croci, ana g. v. *Antimonij* uſti & loti ℈.j. Cum cremore tragacanthi fiat collyrium.
          - *Alterum*: ℞. *Antim*. uſti, loti. Ceruſſæ uſtæ, lotæ: Climiæ uſtæ, lotæ, an. ℈.ij. *Spicæ* nardi. Aloes. Tutiæ præparatæ. Sarcocollæ nutritæ, ana g. vj. Cum mucilagine tragacanthi & gummi Arabici fiat collyrium.
    - *Symptoma*: uidelicet inflammatio aut dolor, qui mitigandus tum
      - *Albo* oui inſtillando.
      - *Decocto* fol. & florum roſarũ in aqua pluuiali.
      - *Decocto* fœnigræci cum aqua mulſa, &c.

De Mydriaſi, ſeu pupillæ dilatatione.

Mydriaſis, ſeu Pupillæ dilatatio eſt, cum pupilla colorem quidem nihil euariat, multo uerò latior quàm pro naturali modo efficitur, ut aliquando ad Iridis circulũ accedat. Huius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ, Oculi ſcilicet ſecundum Rhagoidis foramen, hoc eſt pupillam, Manifeſta.
  - *Morbi*
    - *Viſio* interdum
      - *In* totum impedita.
      - *Obſcura.*
    - *Viſa* minora apparent. Viſio namq; ab oculo procedens diſpergitur, &c.
  - *Cauſa*
    - *Extrinſeca*: uidelicet
      - *Vulneris*
      - *Plagæ*, unde ſanguis affatim influit atque diſtendit.
      - } Ex ægri relatione cognoſcitur.
    - *Intrinſeca*, uidelicet Humoris affluentis (à quo uuiformis tunica diſtenditur, & pupilla amplius dilatatur) Signa redundantiæ humoris, uel albuginei.
- *Curatio* ſuis perficitur indicationib⁹. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Tempus*. Sic
      - *Inueterata* & quodammodo naturalis, curationem non recipit.
      - *Recēs* breui expoſcit auxilia, ne interim obturetur, & reſtitutioni inepta permaneat.
    - *Aetas*: Sic pueris magis quàm cæteris ætatibus propter tunicarum debilitatẽ accidit.
  - *Quid fieri debeat, indicat tum*
    - *Cauſa* morbi, qui ſui indicat ablationẽ. Si namq; fuerit
      - *Sanguinis* copia ob uulnus uel plagam, uulnus quidem curandum, ſanguis uerò diuertendus & euacuandus, tum
        - *Vena* humeralis ſeu Medię in cubito ſectione.
        - *Cucurbitulis* in occipitio appoſitis.
      - *Humiditas* nimia euacuãda & exiccanda eſt tum
        - *Victus* ratione exiccante & attenuante. Quare
          - *Cibus* ſit paucus, exiccans.
          - *Abſtineant* à
            - *Vino.*
            - *Balneo.*
          - *Aluus* ſit lubrica.
          - *Frictiones* partium infernarum conueniũt.
          - *Vtantur* deambulationibus lentis in locis umbroſis.
        - *Medicamentis*
          - *Purgãtibus*, ex Hiera picra, ſi nihil impediat.
          - *Exiccantibus*, ut ſequitur.
    - *Morbus*: Dilatatio ſcilicet, quę conſtringenda medicamentis leuiter aſtringentib. & ſiccãtibus, neq; tamẽ nimium calfacientib. neque ſupra modum refrigerantibus, tum
      - *Simplicibus*: cuiuſmodi ex uſu ſunt
        - *Roſa.*
        - *Crocus.*
        - *Spica* nardi.
        - *Cortex* thuris.
        - *Tutia.*
        - *Spodium.*
        - *Acacia.*
        - *Thus.*
        - *Cortex* radicis buxi.
        - *Aqua* marina, &c.
      - *Compoſitis*: ut
        - *Collyrium* ex thure.
        - Collyrium ex
          - *Acacia*
          - *Cortice* thuris
          - *Hypociſtide*
          - *Tutia*
          - *Sanguine* drac.
          - } cum uino inſpiſſatum.
        - *Decoctum* ex
          - *Sem.* fœniculi, rutæ, anethi, roſis, fol. rubi, myrthi, in aqua decoctis, &c.

De Tabe pupillæ περὶ φθίσεως.

Tabes pupillæ eſt affectus, in quo pupilla eſt anguſtior, obſcurior, atque rugoſior: cuius

- *Cognitio*
  - *Partis* malæ affectæ: nimirum Oculi, ſecundum eius pupillam, Manifeſta uiſui.
  - *Morbi*
    - *Pupilla* minor.
    - *Viſa* maiora, quàm pro naturali modo, apparent, &c.
  - *Cauſæ*: uidelicet Siccitatis humoris albuginei:
    - *Dyſſatio* humoris albuginei.
    - *Debilitates* periculoſæ
    - *Dolores* capitis, &c.
    - } præcedentes.
- *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Natura* ægrotantis. Nam ſi tabes pupillæ naturalis eſt, bona exiſtit. Si quidem in minori pupilla colligitur ſpiritus, conſtringitur ac denſatur, quæ omnia ad uiſus bonitatem conducunt.
    - *Accidens.*
  - *Quid* fieri debeat, uide ſequens ſignum ☞

☞ Quid

- *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* morbi, uidelicet Siccitas humoris albuginei, quę humectanda eſt tum
    - *Victu.* Quare conuenit
      - *Cibus* optimus, & ſorbilis: ut ſunt iura carnium, &c.
      - *Vinum* fuluum odoratum.
      - *Somnus*
        - *Conſueto* longior à cibo.
        - *Meridianus*, &c.
      - *Balneum* aquæ dulcis.
      - *Capitis* lotio ex aqua calida.
      - *Exercitatio* / *Frictio* — partium ſuperiorum, ut capitis, oculorum, faciei, &c.
    - *Medicamentis.* Sic competunt
      - *Fotus* oculorum ex aqua calida.
      - *Cætera* inferiùs poſita.
  - *Morbus*: uidelicet Pupillæ diminutio ſiue anguſtia, quæ dilatanda rarefacientibus & humectantibus: cuiuſmodi eſt Collyrium
    - *Primum*: ut Collyrium ſpiſſum ex axungijs & mucilaginibus.
    - *Alterum*: Collyrium ex pomata, uel butyro recenti, uel axungia anatis, uel gallinæ, uel porci, &c.
    - *Tertium*
      - ℞. *Pomatæ* ℥.j.
      - *Mucilaginis* ſeminis lini, extractæ cum aqua uiolarum ʒ.iij.
      - *Axungiæ* anſeris uel anatis ʒ.ij.
      - Miſce, fiat ad formam linimenti, applicetur palpebris, &c.

De Oculi exitu.

- *Exitus* oculi eſt, cum egreditur ad exteriora. Huius
  - *Cognitio*
    - *Partis* malè affectæ, *Oculi* ſcilicet, / *Morbi.* — Senſui manifeſta.
    - *Cauſæ*: uidelicet
      - *Repletionis*, ſeu Humiditatis nimiæ
        - *Alimenta* humidiora & copioſiora.
        - *Ocium.*
        - *Somnus* conſueto longior.
        - *Balnea*, &c.
      - *Reſolutionis*, ex uehemẽtiſsimo conatu & aeris ſuppreſsione, ad aliquid attollendũ, uel expellendũ, ut in partu & excrementis reddendis fieri ſolet. — Ex ægri relatione facilè deprehẽditur.
      - *Flatuum.* Ex ſignis proprijs dignoſcitur.
      - *Vulneris*, &c. Manifeſta.
  - *Curatio*, ſuis indicationibus perficitur. Quare quid fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi: uidelicet
      - *Repletio*, ſeu nimia humiditas, quæ exiccãda, euacuanda, & diminuenda eſt tum
        - *Chirurgia*, uidelicet
          - *Sanguinis* miſsione ex dextri cubiti uena externa.
          - *Cucurbitulis*, in occipitio appoſitis.
        - *Victu* parciore.
        - *Medicamentis*
          - *Purgantibus* tum
            - *Corpus* totum.
            - *Cerebrum.*
          - *Exiccantibus*, &c.
      - *Reſolutio.* Vide infrà in cura morbi.
      - *Flatus*, qui diſcutiendus eſt calidis reſiccantibus & aſtringentibus: cuiuſmodi ſunt
        - *Piper* longum.
        - *Caryophylli.*
        - *Cyperus.*
        - *Aniſum*, Cineres, &c.
      - *Vulnus.* Vide ſuo loco.
    - *Morbus*: uidelicet oculi eminẽtia, qui in locũ ſuũ reponẽdus. Quod fiet cõmodè tũ
      - *Manu.* Sic leuiter comprimendo ad intra, oculus reponendus eſt.
      - *Medicamentis* aſtringentib. & reſiccantibus
        - *Simplicibus*: ut
          - *Aqua*
            - *Frigida*, palpebris appoſita cum linteis.
            - *Roſarum* / *Myrthi* — cum ſumach & thuris cortice.
          - *Alumen* diſſolutum in aqua & ſale.
        - *Compoſitis*: ut
          - *Decoctum* gallarum, ſumach, balauſtiæ, maſticis, thuris, acaciæ, hypociſtidis, & pilulis cupreſsi, quo cum ſpongia frequenter oculus fouendus.
          - *Collyrium* ex roſis, & acacia cum albo oui.
          - *Linimentũ* huiuſmodi
            - ℞. *Acaciæ*, balauſtiorũ, Myrtillorũ, malicorij, Rad. biſtortæ, gallarum, ana ʒ.ij.
            - *Boli* armeni, Croci. Cort. thuris, ana ℥.S.
            - *Olei* roſacei, myrthini, ana ℥.ij.
            - *Succi* cotoneorum, Aceti, ana ℥.j.
            - Miſce & fiat linimentum. Applicetur ſupra frontem, genas, &c.
          - *Emplaſtrum* ex farina fabarum, thure, & albumine ouorum & nucleis dactylorum uſtorum, &c.
    - *Symptoma*: Dolor ſcilicet uel inflammatio cum oculi procidentia, quæ lenienda, mitiganda & digerenda eſt. Sic conducunt
      - *Folia* hyoſcyami / *Papaueris* capita — in uino elixa atq; contuſa.
      - *Integrum* ouum cum uino & roſaceo, lana exceptum, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0439-9

De Oculorum obſcuritate, & uiſus debilitate.

Oculorum obſcuritas eſt perfectũ ut plurimum uidendi impedimẽtum abſq; manifeſto affectu circa oculũ. Huius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ, *Oculi* ſcilicet, aut ſecundum eius
    - *Spiritum* uiſiuum, dum incraſſatur
    - *Tunicas*, dum denſantur
    - *Humores*, cum craſsi fiunt.
    - (the three above:) Senſim fit.
    - *Neruos*. Confertim accidit.
  - *Symptomatis*, *Obſcuritatis* ſcilicet uiſus. — Ex ægri relatione habetur.
  - *Cauſæ*
    - *Intemperiei*
      - *Siccæ*
        - *Sine* humore
          - *Paulatim* accidit.
          - *Victus* ratio parca.
          - *Inſolatio*.
          - *Capitis* inuſtio, ardor.
          - *Aſsidua* lectio poſt cibum. Vigiliæ.
          - *Morbi* diuturni præcedentes
          - *Senium*. Triſtitia, &c.
        - *Cum* humore melancholico. Signa melancholiæ.
      - *Humidæ*, lentæ & craſſæ, humorem criſtallinum occupantis:
        - *Nimia* repletio.
        - *Cruditates* aſsiduæ.
        - *Ebrietas*.
        - *Somnus* poſt cibum.
        - *Balnea*.
        - *Alimenta* craſſa, &c.
    - *Compoſitionis* malæ, uidelicet
      - *Obſtructionis* nerui, à craſsis & lentis humoribus
        - *Confertim* fit.
        - *Capitis* grauitas, &c.
      - *Reſolutionis*. Oculi motus tardus.
    - *Vnitatis* ſolutionis ab
      - *Ictu*
      - *Caſu*
      - *Plaga*, &c.
      - (all three:) Ex ægri relatione dignoſcitur.
- *Curatio*, ſuis indicationibus abſoluitur. Quare
  - *An* fieri poſſit, indicat tũ
    - *Cauſa* morbi. Sic
      - *Quæ* ob fortes capitis plagas aut caſus accidit, omnium mitiſsima eſt.
      - *Quæ* fit ex humorũ copia obſtruẽte uiſiuum neruũ, difficiliùs curatur.
      - *Quæ* fit ob uulnus illatum, nullo pacto curatur.
    - *Tempus*, Sic
      - *Quum* diutius perdurauit, ob aliquam obſtructionem, non curatur.
      - *Ob* ſenium non curatur, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi: uidelicet
      - *Intemperies*
        - *Sicca*
          - *Sine* humore, quæ contemperanda ſeu humectanda tum
            - *Victus* ratione. Sic conuenit
              - *Quies*.
              - *Ocium*.
              - *Cibus* humectans.
              - *Vinum* album, aquoſum.
              - *Balneum* aquæ dulcis.
            - *Medicamentis*. Sic fotus ex aqua dulci & lacte, eſt conueniens.
          - *Cum* humore melancholico, qui alterandus, minuẽdus & euacuandus, tum
            - *Victus* ratione iam dicta.
            - *Medicamentis*
              - *Præparantibus* ex
                - *Oxymelle*.
                - *Syrupo* de fumo terræ, &c.
              - *Purgantibus* ex
                - *Diaſena*.
                - *Pilulis* dē
                  - *Fumo* terræ.
                  - *Lapide* armeno, &c.
        - *Humida*: hoc eſt humores craſsi ac lenti, quorum
          - *Qualitas* attenuanda, incidenda, uel
            - *Victu*. Sic cõuenit
              - *Aer* temperatus.
              - *Somnus* nocturnus, moderatus.
              - *Ventris* lenitio.
              - *Cibus* extenuans, & boni ſucci.
              - *Potus*, Aqua mulſa, uel cinnamomi.
              - *Frictio*
              - *Exercitatio*
              - (the last two:) partium infernarum.
            - *Medicamentis*. Sic competit
              - *Oxymel* ſcilliticum
              - *Mel* roſatum.
              - *Syrupus* de
                - *Betonica*
                - *Stœchade*
              - (the last four:) cũ aqua fœniculi.
          - *Quantitas* euacuãda ſeu purganda
            - *Vniuerſaliter*. Sic ſunt ex uſu, pilulæ
              - *Lucis*, Aureæ.
              - *Cochiæ*.
              - *Sine* quibus.
              - *Hieræ* cum agarico.
            - *Particulariter*: ut
              - *Apophlegmatiſmi*.
              - *Errhina*, &c.
      - *Obſtructio*, quæ reſeranda incidentibus & attenuantibus, ut iam dictum.
      - *Continui* ſolutio, quæ unienda, ut ſuo loco dictum.
    - *Symptoma*. Vide ſeq. ſignum ☙

✻ *Symptoma* quoque ſeu oculorũ obſcuritas clarificanda tũ medicamentis

- *Intrinſecus* ſumptis: cuiuſmodi eſt
  - *Aqua*
    - ℞. *Rad.*fœniculi. Rad.cyperi,ana ℥.iiij.
    - *Sem.*fœniculi,Verbenæ. Chelidoniæ,Euphragiæ,ana M.ij.
    - *Ligni* guaiaci ℥.iiij.
    - *Flor.*anthos. Flor.ſtœchados,ana P.ij.
    - *Centaurij* min.P.j. Mellis ℔.ij.
    - *Vini* albi ℔ j. Inciſa macerentur per horas xxiiij,deinde deſtillentur.Capiat ℥.ij. mane ſtomacho ieiuno.
  - *Puluis*
    - *Vnus*
      - ℞. *Sileris* montani. Euphragiæ,ana ʒ.ij.
      - *Nucis* moſchatæ. Caryophyl. Macis,ana ʒ j.
      - *Sem.*aniſi. Sem.rapæ,ana ʒ.ij.
      - *Fœniculi* ʒ.S. Confect.coriand.℥.j.S.
      - *Cinnamomi* ʒ.j. Sacchari roſ.tab.ad duplum:fiat puluis, de quo capiat cochlearium unum in introitu lecti.
    - *Alter*
      - ℞. *Cineris* hirundinum. Cineris uiperarum,ana ℥.j.
      - *Trochiſcorum* de uiperis ℥.S. Fœniculi ʒ.vj.
      - *Seſeleos* ʒ.ij. Sem.carui ʒ.j.
      - *Cinnamomi* ʒ.iij. Galangæ ʒ.ij. Piperis ʒ.j.
      - *Sacchari* candi ℥.ij. Fiat puluis. Vtatur cum cibo.
- *Extrinſec⁹* applicantur oculis:& uel
  - *Simplicia*:ut
    - *Aqua*
      - *Marina.*
      - *Euphragiæ.*
      - *Fœniculi*,Mellis,&c.
    - *Succus*
      - *Chelidonij.*
      - *Euphragiæ.*
      - *Fœniculi*,Rutæ,&c.
    - *Fel*
      - *Perdicis.*
      - *Gallinæ.*
      - *Accipitris.*
      - *Tauri.*
      - *Gruis*,&c.
    - *Mel*,&c.
  - *Compoſita*:ut
    - *Aqua*
      - *Prima*
        - ℞. *Chelidoniæ*, Fœniculi,Rutæ,Sileris montani,Euphragiæ,Verbenæ,Roſarum,ana ℔.S.
        - *Caryophyllorum*,Piperis longi,ana ℥.ij.
        - Contundantur & deſtillentur in balneo Mariæ.
      - *Altera*
        - ℞. *Succi* apij,Verbenę,Succi fœniculi,Succi chamedryos,Succi pimpinellæ,Succi caryophyllatæ,Succi ſaluiæ,Succi chelidoniæ,Succi rutæ,Succi centinodiæ,Succi morſus gallinæ, Caryophyllorum, Farinæ uolatilis,ana ℥.j.
        - *Piperis* craſsiuſculè triti,Nucis moſchatæ,Ligni aloes,ana ʒ.ij.
        - Omnia immergantur in urina pueri incorrupti, & ſexta parte uini maluatici.Bulliāt breui tempore, tum exprime & percola. Repone uaſe uitreo bene obturato. Hora ſomni ſingulas guttas ſingulis oculis inſtilla.& eſt optimum remedium in uiſus debilitate.
    - *Linimentum*,
      - *Primum*
        - ℞. *Fellis* perdicis ſyluestris ʒ.j.
        - *Succi* parietariæ. Succi centaurij min. Mellis,ana ʒ ij.
        - Miſce.
      - *Secundum*
        - ℞. *Fellis* gallinæ ueteris. Succi centaurij,ana ʒ.j.
        - *Mellis* ʒ.vj.
        - Miſce.
      - *Tertium*
        - ℞. *Mellis* ſcillitici. Succi marrubij,ana ℥.ij.
        - *Succi* gran.dulc. ℥.S.
        - *Fellis* accipitris ℥ j. Miſce.
      - *Quartum*
        - ℞. Croci ʒ j
        - *Myrrhæ* ʒ j.
        - *Piperis* g.xv.
        - *Spicæ* nardi ℈.j.
        - *Succi* fœniculi ℥ ij.
        - *Ammoniaci.* Thymiamatis,ana ʒ.j.
        - *Mellis* ℥.S.
        - Trituranda triturētur,miſceantur,& in ænea pyxide ſeruentur.
      - *Quintum*
        - ℞. *Fellis* gruis ℥.j.
        - *Succi* marrubij, Mellis,ana ℥.ij.
        - Miſce,& fiat linimentum.
      - *Sextum*
        - ℞. *Fellis* tauri. Succi fœniculi,ana ℥ j.
        - *Mellis* ℥.ij.
        - Miſce,& fiat linimentum.
      - *Septimũ*
        - ℞. *Humoris* criſtallini,uel pupillarũ piſciũ,uel lupi,uel lucij, ana ℥.j.
        - *Sileris* montani,fœniculi,ana ʒ.ij.
        - *Euphragiæ*,rutæ,chelidoniæ,ana ℥.S.
        - *Capitum* hirundinum uſtorum ʒ iij.
        - *Mellis* roſati colati ℔.S.
        - *Vini* albi parum.
        - Trita miſceantur,ponanturq́; in uaſe uitreo,agitentur quotidie,& teneantur in ſole,poſtea ſeruentur in uaſe æneo.

De

De Nyctalope, ſeu Nocturna cæcitudine.

Nyctalopes eſt malũ, quo per diẽ homo cernit, occidente uerò Sole obſcurius, deinde noctu penitùs nihil. Huius

- *Cognitio*
  - *Partis affectæ*: *Oculi* ſcilicet. Cernendi functio læſa.
  - *Symptomatis*, id eſt: *Viſus* debilis poſt occaſum ſolis. Ex ægri relatu dignoſcitur.
  - *Cauſæ*: uidelicet: *Craſſi* humoris, pupillam obſtruentis, & album humorem incraſſantis, atq; uiſoriũ ſpiritũ offuſcantis, ita ut non ſine magna luce ad opus ſufficiant. } *Signa* craſſorum humorum redundantium.
- *Curatio*, indicationibus abſoluitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat ſexus potiſsimum. Quoniam hæc affectio in fœminam benè reſpondentibus menſtruis non cadit.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa*: uidelicet Humor craſſus, qui ſui indicat ablationem. Tollitur autem partim
      - *Chirurgia*: ſcilicet
        - *Phlebotomia*, ſi redundantia ſanguinis, uel in toto, uel capite apparuerit: & tunc primò uena cubiti externa, poſtea angulorum oculi ſecanda eſt.
        - *Cucurbitulis* in occipitio appoſitis.
      - *Victus* ratione, ordinata ſecũdum
        - *Qualitatem* contrariam: uidelicet extenuantem & exiccantem. Sic
          - *Conueniũt*
            - *Frictio* partium infernarum.
            - Deambulationes.
            - *Scalptura* capitis cũ pectine retrorſũ.
            - *Ablutio* faciei cum uino.
            - *Alimenta* extenuantia & exiccantia.
            - *Potus*, Aqua
              - *Mulſa.*
              - *Cinnamomi.*
          - *Nocent* omnia craſſefacientia.
        - *Quantitatem* modicam.
        - *Tempus* commodum. Sic conuenit
          - *Prima* menſa, aut
            - *Origanum.*
            - *Hyſſopum.*
            - *Cortices* citri melle conditæ.
          - *Ad* finem menſæ
            - *Coriandrum* præparatum.
            - *Tragema* ex aniſo & fœniculo.
          - *Summo* mane pluribus diebus, aut
            - *Vitelli* ouorũ tremuli cum coriandro præparato.
            - *Ferculum* ex auellanis toſtis, pane toſto coriandro & fœniculo cum iure carnis confectum.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
        - *Qualitatem* contrariam & uel humoris
          - *Qualitatẽ*: uidelicet alterantem, cõcoquentẽ, attenuantem & incidentẽ: cuiuſmodi eſt
            - *Decoctum*
              - *Hyſſopi.*
              - *Origani.*
              - *Fœniculi*, Rutæ, &c.
            - *Syrupus*
              - *De* duabus radicibus
              - *De* quinq; radicibus
              - *De* Hyſſopo.
              - *De* Stœchade, &c.
            - *Oxymel*
              - *Scilliticum.*
              - *Compoſitum.*
            - (Syrupus, Oxymel:) Cũ aquis fœniculi, euphragiæ, &c.
          - *Quantitatẽ*: purgantem ſcilicet per
            - *Aluum*: ut Pilulæ
              - *Viſuales*
                - *Lucis.*
                - *Arabica.*
                - *Aureæ*, Cochiæ, &c.
              - *Minus* uſuales
                - *Prima*
                  - ℞. *Pilularum* lucis ʒ.j.
                  - *Agarici* trochiſcati ℈.ij.
                  - Cum ſucco fœniculi fiant pilulæ, num. x.
                - *Secundæ*
                  - ℞. *Scammonij* ʒ.S.
                  - *Caſtorei* ℈.j.
                  - *Salis* gemmæ ʒ.S.
                  - Cum ſucco fœniculi fiant pilulæ.
                - *Tertiæ*
                  - ℞. *Spec.* hieræ picræ ℈.ij.
                  - *Spe.* diacolocynthidis ʒ.S.
                  - *Caſtorei* ℈.S.
                  - *Sem.* fœniculi. Nucis moſchatæ, ana g.vj.
                  - Cum ſucco rutæ fiant pilulæ.
            - *Os*: ut Apophlegmatiſmi ex
              - *Pyrethro.*
              - *Cubebis.*
              - *Sem.* fœniculi.
            - *Errhina*: quorũ
              - *Primum*
                - ℞ *Piperis.* Staphiſagriæ, ana ℈.ij.
                - *Sinapis* ℈.j. Tundito ac cribrato & radicum betæ ſuccũ adijcito. Naribus infundito, hocq; ad dies quinq;, uel ſeptem facito.
              - *Alterum*
                - ℞. *Staphidis* agriæ. Piperis, ana ʒ.j.
                - *Sinapis* ʒ.S Fol. ſampſuci P.5.
                - In aqua decoquito, cui quartã partem ſucci radicum betæ adijcito, & per nares attrahere iubeto.
        - *Quantitatem* conuenientem.
    - *Symptoma*, Vide ſeq. ſignum

- *In Nyctalopis curatione, &c. quid fieri debeat, &c. indicat ſymptoma, ſiue nocturna cæcitas, quæ curanda eſt medicamentis uiſum reſtaurantibus & clarificantibus, tum*
  - *Simplicibus:* cuiuſmodi ſunt
    - *Aqua* mellis ſtillatitia.
    - *Oleum* uetus.
    - *Mel* deſpumatum.
    - *Succus*
      - *Fœniculi.*
      - *Qui* extillat ex hircino iecore dum aſſatur.
    - *Fel*
      - *Barbelli.*
      - *Hirci*, Capræ.
      - *Perdi is*, &c.
    - *Stercus* lacerti, &c.
  - *Compoſitis:* cuiuſmodi ſunt
    - *Linimentum*
      - *Primum*, ex melle deſpumato & ſucco fœniculi.
      - *Alterum* ex felle barbelli aut perdicis cum ſaccharo.
      - *Tertium*, ex felle hirci & melle.
      - *Quartum*, ex ſtercore lacerti & ſucco chelidonij.
      - *Quintum* ex ſemine portulacæ trito, & melle.
      - *Sextum*
        - ℞. *Aluminis* ſciſsi ℈.ij.
        - *Salis* ammoniaci ℈ j.
        - *Trita* cum melle, aut muliebri lacte, fiat linimentum.
    - *Decoctum* ſeu Fotus
      - ℞. *Chelidoniæ.* Rutæ, ana M.S.
      - *Summitatum* fœniculi M.j.
      - *Sem.* ſeſeleos. Fœnigræci, ana ℥.j.
      - Fiat decoctio in aqua & uino, & fumum in oculos recipiat.

De Curatione doloris aurium.

- *Subiecti:* nimirum
  - *Meatus* auditorij, in profundo: ut
    - *Nullus* in meatu auditorio affectus uiſui aut tactui manifeſtus.
    - *Dolor* uehemens.
  - *Reliquarum* auris partium, quæ anfractui foris adſunt: ut
    - *Dolor* minus uehemens.
    - *Affectus* auditum lædens, uiſui aut tactui manifeſtus.

- *Aurium doloris*
  - *Dignotio*, uidelicet & cauſarũ: ut
    - *Formæ:* nempe *Symptomatis*: indicat ipſe dolor, qui eſt ſymptoma in genere noxæ functionis animalis ſenſibilis, tactus uidelicet.
    - *Efficientis*
      - *Intemperiei*
        - *Sine materia*
          - *Calida:* Si uel
            - *Inſolatio* ſeu æſtuatio / *Ventus* calidus } præceſsit.
            - *Aquæ* medicatæ præceſſerunt.
            - *Dolor* ſine grauitate.
            - *Auxilium* à frigidis.
            - *Offenſio* à calidis.
          - *Frigida:* Si uel
            - *Ventus* frigidus / *Balneum* aqua frigida } præceſsit.
            - *Dolor* altè infeſtãs, fixus, ſine grauitate, uel diſtẽtione, uel ardore.
            - *Auxilium* à calidis.
            - *Læſio* à frigidis.
        - *Cum materia*
          - *Calida*
            - *Sanguinea:* ut
              - *Grauitas* & diſtentio ſimul.
              - *Calor* & dolor pulſatilis.
              - *Febris* ephemera.
              - *Victus* ratio opipara.
              - *Temperamentum* cal. & hum. &c.
            - *Bilioſa:* ut
              - *Calor* & dolor uehementiſsimus.
              - *Febris.*
              - *Victus* ratio bilioſa.
              - *Temperamentum* / *Aetas* / *Regio* / *Anni* tempus } calida & ſicca.
          - *Frigida*
            - *Glutinoſa*, craſſa: ut
              - *Victus* ratio / *Temperamentum* / *Aetas* / *Anni* tempus } frigida.
              - *Dolor* cum grauitate & ſine caliditate.
            - *Flatuoſa:* ut
              - *Diſtentio* abſq; grauitate.
              - *Frigiditas* præceſsit.
      - *Continui* ſolutionis: ut
        - *Sanies*, uel excrementum mordax, erodens.
        - *Læſio* manifeſta.
        - *Punctura.*
  - *Curatio*, quæ ſuis indicationibus perficienda eſt. Itaq;
    - *Quid* ſit agendum. Vide ſignum ✠
    - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, nec'ne, indicat pars malè affecta, affectus magnitudo & cauſa. Nam inquit
      - *Hippocrates* 3. Prognoſticorum: Aurium dolor cum febre continua ac uehemẽti, difficilis eſt. Periculum enim delirij & mortis imminet. Nam natu minores ſeptimo die, aut citius intereunt: natu uerò maiores, multò tardius.
      - *Trallianus:* Siue meatus auris, ſiue alia ipſius quæpiã interna particula frequenter inflammatione laboret, acutiſsima pericula inducit, propter dolores maximos, qui cerebrum per conſenſum afficiunt, ita ut febres & deliria ſic affectis oboriantur: interim uerò moriantur.

✠ Quid

- *Quid* ſit agendum, indicat ſymptomatis cauſa efficiens, uidelicet
  - *Intemperies*
    - *Sine* materia
      - *Calida*: quæ curanda eſt. Huiuſmodi autem curatio perficitur partim
        - *Victus* ratione: quæ ex ſuperioribus facilè inſtitui poterit.
        - *Medicamentis* contrarijs: ut ſunt
          - *Oleum* { *Roſaceum*, *Amygdalinum*, *Nymphea* } in aurem dimiſſum.
          - *Succus* ſolani, auriculæ infuſus.
          - *Oui* candidum, tepidum cum lacte mulieris paulatim infuſum.
      - *Frigida*: quæ propulſanda eſt medicamentis cõtrarijs, quorum alia
        - *Clementiora*: ut oleum { *Amaracinum*, *Nardinum*, *Rutaceum*, *Laurinum*, *De* caſtoreo } infuſum.
        - *Valentiora*: ut
          - *Oleum* uetus, cui exiguum euphorbij, ſtyracis, calami odorati admiſtum ſit: inſtillatum.
          - *Oleum* irinum.
          - *Oleum* cum allio contuſo, & tepidum infuſum.
    - *Cum* materia
      - Calida
        - *Sanguinea*, quæ ſui ablationẽ indicat: quod fiet remedijs contrarijs & uel ipſius
          - *Quantitati*
            - *Fluentæ* adhuc, ut reuellentibus: cuiuſmodi ſunt { *Frictiones.* *Vincula.* *Cucurbitulæ.* *Clyſteres.* }
            - *Non* amplius fluentæ: ut eſt ſanguinis miſsio ex media cubiti, ſeu humerali uena, prout plenitudo maior, uel minor, ac uires magis, uel minus ualentiores, uidebuntur.
          - *Qualitati*: ut alterantibus, dolorem mitigantibus: quorum alia
            - *Inſtillantur*: ut ſunt
              - *Oxyrhodinum* tepidum.
              - *Albumen* oui cum lacte mulieris, præſertim ſi uehementior fuerit inflammatio.
              - *Adeps* anſerinus cum roſaceo.
              - *Roſaceum* cum ſucco auriculæ muris, uel portulacæ, in uehementi inflammatione.
              - *Oui* candidũ & lac mulieris, cum pauculo opio, *in maximo dolore.*
            - *Extrinſecus* auri adhibẽtur: ut ſunt quę *dolorem leniũt, materiam impactam concoquunt.*
        - *Biliosa*: quæ euacuanda eſt, medicamentis leniter bilem purgantibus, deinde inſtillationes fiant in aures, ex rebus frigidis, ut iam dictum.
      - *Frigida*, glutinoſa, craſſa, uel flatuoſa: quæ ſui ablationem indicant. Hoc autem fiet medicamentis euacuantibus
        - *Vniuerſaliter*: ut ſunt medicamenta purgantia humores craſſos, ſumpta per os uel aluum: præcedente tamen eorum coctione ac præparatione.
        - *Particulariter*: ut ſunt
          - *Veratrum* { *Album*, *Nigrum* }
          - *Amygdalæ* amaræ
          - *Ariſtolochia*
          - *Iris* Illyrica
          - *Radix* { *Cucumeris* aſinini, *Bryoniæ*, *Centaurij* magni }
          - *Fel* ouillum cum oleum comm.
          - *Succus* porri, cæpæ, &c.
          - } Inſtillatæ.
  - *Solutio* continui: quę unienda eſt, tali medicamento:
    - ℞. *Myrrhæ*, thuris, galbani, licij, opij, nitri, croci, ſing. ℈. ij.
    - *Amygdalarum* excort. ʒ. ij.
    - Miſce, & cum aceto fiant trochiſci, & cùm uti uolueris, diſtemperetur in oleo roſaceõ; & coletur, & in auribus inſtilletur: Vel ſi ulcus ſit inueteratum, inſtilletur puluis ex conchilia marina alba, aſſata, cum oxymelle, &c.

De

De curatione Parotidum.

Parotides ſunt inflammationes, quæ in glā dulis auribus adiacentibus, fiunt: quarum

- *Dignotio*, cauſarum ſcilicet: ut
  - *Subiecti*: nimirum ADENVM iuxta aures, quæ ad ſenſum patent.
  - *Formæ*; uidelicet MORBI, qui oculorum iudicio ſubiacet.
  - *Efficientis*: nempe humoris
    - Calidi
      - *Sanguinei*: ut
        - *Tumor* magnus, ruber, & renitens.
        - *Dolor* continuus, uehemens, grauans.
        - *Temperamentum* calidum & humidum.
        - *Adoleſcentia.*
        - *Victus* ratio multum ſanguinem gignens.
      - *Bilioſi*: ut
        - *Tumor* rubicundior citra grauitatem, igneus, eryſipelatis perſimilis.
        - *Temperamentum* cal. & ſiccum.
        - *Aetas* iuuenilis.
        - *Victus* ratio bilioſa, &c.
    - *Frigidi*
      - *Melancholici*: ut
        - *Tumor* durus, ſcirrhoſus, non rubicundus.
        - *Dolor* non uehemens.
        - *Temperamentum* melancholicum.
        - *Aetas* declinans.
        - *Victus* ratio melancholica, &c.
      - *Pituitoſi*: ut
        - *Tumor* laxus, œdematoſus, non renitens.
        - *Dolor* nullus.
        - *Temperamentum* frig. & humidum.
        - *Corporis* habitus pinguis.
        - *Victus* ratio pituitoſum ſanguinem generans.
- *Curatio*, in qua conſiderandū:
  - *Quid* ſit agēdū, indicat morbi cauſa, quę ſui ablationem indicat. Fit autē hoc partim
    - *Victus* ratione, cauſæ contraria.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecūdum cōuenientem
      - *Qualitatem*: cōtrariam nimirum
        - *Quantitati*. Nam ſi ſanguis in cauſa fuerit, uenæ humeralis ſectio eiuſdem lateris facienda erit, modò nihil prohibeat.
        - *Qualitati humoris*
          - *Calidioris*
            - *Non parati*: ut concoquētib. alterantibus, maturātibus, dolorē mitigātibus: quorū alia
              - *Intrinſecus* aſſumuntur: ut eſt ſyrupus talis:
                - ℞. *Syrupi* { *Violacei*, *Endiuiæ*, *De nenuphar.* } *Sing.* ℥. ſ.
                - *Aquarum* { *Lactucæ*, *Endiuiæ*, *Nymphea* } *Sing.* ℥. j.
                - Miſce, & fiat ſyrupus per plures dies aſſumendus.
              - *Extrinſecus* applicantur: ut ſunt maturantia, & non reprimētia: cuiuſmodi eſt
                - *Cataplaſma*
                  - *Ex* farina ſeminis lini cum aqua mulſa, aut decocto fœni græci, altheæ, chamæmeli.
                  - *Ex* lapatho & axungia inſulſa.
                - *Cerotum* ex butyro, adipe ſuillo, & modica cera.
            - *Parati*: ut euacuantibus
              - *Senſibiliter*, & ſunt medicamenta purgantia bilem, per os uel aluum ſumpta.
              - *Inſenſibiliter*: ut
                - *Fomentum*
                  - *Ex* muria.
                  - *Ex* chamomilla, fœno græco, ſemine lini, & ſertulā campana, aſsiduè adhibitum.
                - *Ceratum* ex butyro & æſypo cum buccinis uſtis.
                - *Oleum* { *Amygdalinum.* *Chamomelinum.* *Anethinum*, &c. }
          - *Frigidioris.* Vide ſign. ſeq. ✠
      - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda eſt, pro morbi uehementia, humoris natura, partis conditione, &c.
  - *An* curatio perfici queat, indicat cauſæ morbi qualitas. Nam ſi parotides ex
    - *Concoctione* ipſarum ratione criſis apparent, non malæ, ſed curatu faciles exiſtunt, multosq́; magnis periculis liberant.
    - *Ex* copia cruda contingunt, quæ naturā grauant, & nōnihil irritant: quare etiam procedente tempore periclitantur, & medicis multā tentantibus, uix ad ſuppurationem, aut concoctionem perueniſit.

- ✠ *Frigidioris*
  - *Crudi*: ut concoquentibus, præparantibus, maturantibus: quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ut ſyrupus de ſtœchade, de betonica, hyſſopo, fumo terræ.
    - *Extrinſecus*: ut ſunt maturantia cataplaſmata ſuprà dicta.
  - *Cocti*: ut euacuãtibus
    - *Vniuerſaliter*: cuiuſmodi ſunt medicamenta purgantia pituitam, uel melãcholiam, ſumpta per os, uel aluum.
    - *Particulariter*
      - *Inſenſibiliter*
        - *Fomentum* ex hyſſopo, ſerpillo, pulegio, maiorana, fœno græco, in uino decoctis.
        - *Cataplaſma* ex erui, ſeminis lini, & fœni græci farina, cum ficuum ſiccarum & chamæmeli iure decoctis.
        - *Iris* illyrica contuſa, & ex paſſo cocta, & calida, bis, térue in die adhibita.
        - *Oleum*
          - *Irinum.*
          - *Liliorum.*
          - *Rutæ*, &c.
      - *Senſibiliter* (& ſunt, quæ tumores rumpunt, quibus utendum, ſi ei non diſcutiantur, prius tamen ſuppuratis ſuprà dictis medicamentis maturantib.) ut eſt
        - *Medicamentum* acre, quod ex allijs conficitur.
        - *Sectio* apoſtematis.

De curatione Fluxus ſanguinis narium.

- *Sanguinis ex naribus eruptionis*
  - Dignotio
    - *Subiecti*: nempe NARIVM affectarum, indicat ipſe affectus.
    - *Formæ*: uidelicet SYMPTOMATIS, indicat ſanguinis excretio immodica, toto genere præter naturam.
    - *Efficientis*
      - *Immediatæ*
        - *Apertionis*: ut
          - *Copia* ſanguinis.
          - *Sanguis* uitioſus, acris.
          - *Venæ* molliores, tenuiores.
        - *Rarefactionis*: ut
          - *Sanguis* tenuior.
          - *Mora* in ſole.
          - *Exercitium* uehemens.
          - *Nulla* copia ſanguinis: neque qualitas acris.
        - *Diuiſionis*: ut
          - *Inciſio.*
          - *Contuſio.*
          - *Ruptio.*
          - *Eroſio.*
      - *Mediatæ*
        - *Internæ*
          - *Quantitatis* ſanguinis: ut
            - *Victus* ratio multum ſanguinis generans.
            - *Pulſus* plenus.
            - *Vrina* ſpiſſa, colorata, & cetera ſigna ſanguinis redundantis.
          - *Qualitatis* malæ ſanguinis: ut — *Signa* cacochymiæ, ſeu uitioſi ſanguinis.
        - *Externæ* ut
          - *Aeſtus.*
          - *Exercitium.*
          - *Sectio.*
          - *Ictus.*
          - *Caſus.*
          - *Clamor.*
          - *Medicamenta* acria, &c.
          - (all:) *Quæ* ex relatione ægri uel aſtantium dignoſcuntur.
  - *Curatio*, quæ ſuis indicationibus perficiẽda eſt. Itaque
    - *Quid* ſit agendum, indicat ſymptomatis cauſa, q̃ ſui ablationẽ indicat, partim
      - *Victus* ratiõe, inſtituta ſecũdum
        - *Qualitatẽ* infrigidantem & aſtringentem, à quacunque fiat cauſa. Quare ſit
          - *Aer* frigidus.
          - *Animus* quietus. Nam animi perturbationes, potiſsimùm ira & ſimiles, deuitandæ.
          - *Cibus* infrigidans, incraſſans, tenuis (ſi ex ſanguinis copia fiat) boni ſucci, & concoctu facilis: ut
            - *Ex* carnibus pulli gallinacei aſſati, aut cum omphacio cocti.
            - *Ex* oleribus
              - *Lactuca.*
              - *Endiuia.*
              - *Scariola*, &c.
            - *Ex* fructibus
              - *Pira.*
              - *Mala* cotonea.
              - *Meſpila.*
          - *Potus*: ut
            - *Vinum*
              - *Craſſum*, non tenue.
              - *Rubeum*, non album.
            - *Aqua* frigida.
            - *Decoctum* cinnamomi.
        - *Quantitatem* commodam, quæ pro uiribus, anni tempore, ætate, temperatura, augenda uel minuenda eſt.
      - *Medicamentis*. Vide ſeq. ſignum ✠
    - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, nec ne, indicat affectus diuturnitas, uiriũ robur. Nam inquit
      - *Hippocrates*
        - *Si* ſanguinis ex naribus profluuium longo tempore perſeuerauerit, timendum erit aut animi deliquium, aut hepatis imbecillitas ac infrigidatio, & demum cachexia, & hydrops.
        - *Fluxus* cum frigiditate extremarum, mortalis eſt.
        - *Fluxus* ſanguinis, qui ducit ad colorem pallidum, aut uiridem, aut liuidum, aut fuſcum, peſsimus eſt.
        - *Fluxus* ſanguinis cum alleuiatione patientis, bonus.
        - *Menſtruis* deficientibus, ſanguis ex naribus fluens, bonum.
      - *Aetius*. Fluxus ſanguinis, in quarta die in febribus, peſsimum ſignum eſt.

✠ *Medi-*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0446-5
DFG

- ✠ *Medicamẽtis*, exhibitis ſecundum cõuenientem
  - *Qualitatem*: nimirum contrariam
    - *Primò* cauſæ mediatæ internæ, ſanguinis ſcilicet
      - *Quantitati*
        - *Fluenti* adhuc: ut ſunt ea, quæ ipſum auertunt, reuellunt: cuiuſmodi eſt
          - *Venæ* cubiti, è directo profuſioni reſpondentis, ſectio, ſi æger adhuc nõ ſit reſolutus, & aliud nõ prohibeat: & ubi paululum ſanguinis detractum fuerit, mox unam horam intermittens, rurſus detrahendum, pòſt iterum atque iterum, pro laborantis uiribus.
          - *Artuum* frictio deuinctioque.
          - Cucurbitulæ affixæ
            - *Hypochondrio* directè ſuppoſito.
            - *In* ſumma ceruice.
            - *Scapulis*, cum ſcarificatione.
        - *Non* amplius fluenti. Nam ſi non multum ſanguinis ex naribus fluxerit, ægerq́; ſit robuſtus & ſanguine plenus, uenæ ſectio facienda: Sin minus, medicamentis aſtringentibus (ut ſequitur) utendum.
      - *Qualitati*: hoc eſt, ſi ſãguis fuerit
        - *Bilioſus*
          - *Fluens* adhuc: tunc primò reuellendus eſt, ut ſuprà dictum.
          - *Non* fluens: tunc purgandus: uidelicet decocto myrobalanorum citrinorum, in quo ſyrupus ex pluribus infuſ. roſ. rub. aut manna cum rhabarbaro diſſoluantur.
        - *Melancholicus*
          - *Fluens*: & prius ut ſuprà auertendus, ſeu reuellendus eſt.
          - *Non* fluens amplius: qui purgandus ex decocto epithymi, ſenæ, & myrobalanorum indorum, cum ſyrupo epithymi, ſeu fumo terræ, &c.
        - *Pituitoſus*
          - *Fluens* adhuc: reuellendus eſt, ut ſuprà.
          - *Non* fluens: tunc purgandus ex decocto agarici & myrobalanorum chebulorum cum ſyrupo ex pluribus infuſ. roſ. rubrarum, &c.
    - *Secundò* cauſæ immediatæ: apertioni uaſis uidelicet uel rarefactionis: ut frigidis & aſtringẽtibus: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumũtur, per
        - *Os*: ut
          - *Syrupus* { *Myrtinus* / *Roſarum* / *De* papauere / *Ex* nymphea } Cum aqua uel { *Plantaginis*. / *Solani*. / *Nymphea*. }
          - *Conſerua* { *Roſarum*. / *Nympheæ*. / *Oxalydis*. }
          - *Trochiſci de* { *Terra* ſigillata / *Succino* / *Ebore* ſeu ſpodio } Cum ſyrupis iam dictis.
        - *Nares*: ut
          - *Cochlearum* carnes, cum thure tritæ.
          - Medicamentum Galeni ex { *Manna* thuris / *Aloe* / *Candido* oui liquore } *Confectum* & per contortum linamentum impoſitum.
          - *Teſtæ* ouorum uſtæ & tritæ cum dimidia parte gallæ omphacitidis, & linamento intorto, aqua aut aceto intincto exceptæ, & inditæ.
          - *Gypſum* oui candido ſubactum.
          - *Thus* confractum & polygoni ſucco dilutum, cum linamento inditum.
          - *Mentha* ſicca, uel ſpongia ſicca.
          - *Stercus* aſininum uſtum.
          - *Cinis* combuſtorum aſellorum domeſticorum.
          - *Lapis* molaris aceto extinctus, ac inde uapor naribus ſuſceptus.
      - *Extrinſecus* applicantur
        - *Fronti* uniuerſo: ut
          - *Spongia* ex aqua frigida, ſeu roſacea, madida, ſæpius adhibita: aut ſuccus caudæ æquinæ, cum pauco aceto.
          - *Saluiæ* folia trita: aut gypſum oui candido ſubactum cum aceto modico.
          - *Linteum* in aqua frigida, aut roſacea, cum pauco aceto miſta, madefactum, iterum atque iterum impoſitum.
          - *Cochlearum* carnes cum aceto tritæ: aut cochleæ uſtæ & tritæ cum aceto impoſitæ.
          - *Medicamentum* ex ſucco polygoni, portulacæ, ſemperuiui, bolo armeno, terra lemnia, galla omphacitide, lapide hæmatite, cum ouorum albumine, pauco aceto ac aqua roſacea, &c.
        - *Iecinori*: ut eſt epithema tale
          - ℞. *Aquarum* { *Roſarum* / *Solani* / *Acetoſæ* / *Plantaginis* } *Sing.* ℥.ij.
          - *Aceti* ℥.j.ſ.
          - *Specierum* { *Diaſandali* / *Diarhodon* Abb. } *Sing.* ℥.S.
          - *Boli* armeni / *Eboris* uſti / *Lapidis* hæmatitis } *Sing.* ℥.j.
          - Miſce, & fiat epithema, iecori uel etiam fronti applicandum.
  - *Quantitatem*: quæ augenda, uel minuenda pro affectus uehementia, uiribus, anni tempore, &c.

De curatione doloris Dentium.

- **Dentium doloris**
  - *Dignotio*, cauſarum ſcilicet
    - *Subiecti*: nimirum
      - *Dentis* ipſius, ſecundum propriam ſubſtantiam: ut
        - *Dolor* circa corpus dentis, in profundo.
        - *Dens* liuidus, aut quouis alio modo in ſubſtātia eius ſeu qualitate mutatus.
      - *Nerui* ad radicē dentis ſubſtrati: ut
        - *Dolor* uehementiſsimus, in profundo ualde.
        - *Dens* non liuidus, aut quouis alio modo in ſubſtantia eius, ſeu qualitate mutatus.
        - *Gingiuæ* non affectæ.
        - *Dolor* leuior exempto dente.
      - *Gingiuarum*: quæ ex ipſarum inſpectione promptè dignoſci poterunt.
    - *Formæ*: nempe SYMPTOMATIS, indicat dolor ipſe.
    - *Efficientis*
      - *Immediatæ*
        - *Intemperies*
          - *Simplicis*
            - *Calidæ*: ut
              - *Dolor* intenſus.
              - *Facies* ſubruſa.
              - *Temperamentum* capitis & totius corporis calidum.
              - *Aetas* uigens.
              - *Tempus* anni, *Regio*, *Aeris* ſtatus, *Victus* ratio } Calida.
            - *Frigidæ*: ut ſigna calidæ intemperiei contraria.
            - *Humidæ*
              - *Temperamentum* capitis & totius corporis humidum.
              - *Victus* ratio humida.
              - *Domus* in humidiori loco ſita.
              - *Tempus* humidum, auſtrinum.
              - *Dens* laxus & mobilis.
              - *Ver*,
              - *Dolor* exiguus.
            - *Siccæ*: ut
              - *Dolor* intolerabilis.
              - *Temperamentum* capitis & totius corporis ſiccum.
              - *Sitis*, niſi adſit frigiditas.
              - *Sputum* nullum.
              - *Autumnus*.
              - *Vita* ærumnoſa.
              - *Victus* tenuis.
          - *Compoſitæ*: quæ facilè ex ſimplicibus dignoſcuntur.
        - *Continui* SOLVTIONIS: ad ſenſum patet.
      - *Mediatæ*
        - *Internæ*
          - *Sanguinis*: ut
            - *Dolor* maximus.
            - *Grauitas*.
            - *Facies* rubicunda.
            - *Temperamentum* calidum & humidum, &c.
          - *Bilis*: ut
            - *Dolor* pungitiuus.
            - *Amaritudo* oris.
            - *Facies* ſubruſa.
            - *Temperamentum* cal. & ſiccum, &c.
          - *Bilis atræ*: ut
            - *Dolor*, ueluti ſi corpuſcula quædam in profundo confringantur.
            - *Aciditas* in ore percepta.
            - *Temperamentum* frig. & ſiccum.
          - *Pituitæ*: ut
            - *Diſtenſio* locorum unà cum frigiditate.
            - *Salſedo* in ore.
            - *Facies* pallida.
            - *Temperamentum* frig. & humidum.
            - *Tempus* anni frig. & humidum, &c.
        - *Externæ*: ut
          - *Caſus*, *Percuſsio*, *Cibaria* multum calida uel frigida, *Frictio* dentium nimis acuta. } *Quæ* indicio patientis dignoſci poterunt.
  - *Curatio*, in qua conſiderandum
    - *Quid* ſit agendum. Vide inferius ſign. A.
    - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, indicat pars affecta, & morbus. Nam
      - *Dentium* tenuitatem, inquit Gal. 5. de Compoſitione medicamentorum ſecundum locos, ob alimenti inopiam curari non poſſe, cùm laxari, tum & moueri ipſos neceſſarium ſit.
      - *Dentium* affectio, quæ proportionem ad inflammationem habet, præter id quod magis iuuenes corripiat, curationem quoque recipit,

A. Quid

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0448-7
DFG

- A Quid ſit agēdū, indicat ſymptomatis cauſa
  - Primò mediata interna (morbi cauſa dicta.) Nā ſi hæc adfuerit, primò ſui ablationē indicat. Siquidē manente adhuc cauſa ipſa, affectus ſanari non poterit. Quare ſi fuerit
    - *Sanguis*, minuendus erit partim
      - *Victu*, qui tenuis omnino eſſe debet.
      - *Medicamentis*, exhibitis ſecūdum cōmodū
        - *Qualitatē*: uidelicet cōtrariam quantitati eiꝰ: ut euacuantibus
          - *Vniuerſaliter* primò (modò corpus uniuerſum ſanguine redundet, nihilq́; prohibeat) ut eſt uenæ mediæ inciſio è directo, &c.
          - *Particulariter* deinde
            - *Senſibiliter*: ut
              - *Venæ* ſectio humeralis: uel etiamſi opus fuerit, uenæ ſub lingua.
              - *Cucurbitulæ*, ſcapulis affixæ, cum ſcarificatione.
            - *Inſenſibiliter*: ex
              - *Gingiuis*, & ſunt diſcutientia leuiter,
                - *Oleum* lentiſcinum recens, tepidum & in ore retentum.
                - *Lac* aſininum.
                - *Palmarum* ſtillamentum.
                - *Decoctum* ſemperuiui minoris per ſe, aut cùm roſaceo melle, uel ſapa.
              - *Propria* ſubſtantia, uel neruo proſtrato
                - *Primò* mediatè: & ſunt repellētia, ſeu reprimētia: ut
                  - *Acetum*, in quo galla, uel halicacabi radix, alterci ſemen, ſeu folia, ac ſolanum, ſeu myrti folia fuerint cocta, quo os colluatur.
                - *Secundò* immediatè: & ſunt diſcutientia uehementer: ut
                  - *Vinum*, in quo uiolæ, portulaca, ſemperuiuum, hyſſopum, melilotum, pulegium, althea, fœnū grecum, cocta fuerint, in ore retentum.
        - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda eſt, pro affectus magnitudine, &c.
    - *Bilis*, minuenda erit
      - *Victus* ratione inſtituta ſecūdum
        - *Qualitatem* contrariam. Quare ſit
          - *Aer* frigidus, & humidus,
          - *Somnus* conſueto longior.
          - *Animi* quies.
          - *Cibus* refrigerans & humectans: ut
            - *Ptiſana*,
            - Ex oleribus
              - *Lactuca*.
              - *Endiuia*.
              - *Portulaca*.
              - *Spinachia*, &c.
            - Ex fructibus
              - *Cucurbita*.
              - *Vuæ*, &c.
          - *Potus*: Aqua, in qua ſemina coriandrorum præparatorum fuerint cocta, aut minimum cinnamomi.
        - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda, uel minuenda eſt pro anni tempore, ætate, temperatura, &c.
      - *Medicamentis* contrarijs ipſius quantitati: ut euacuantibus
        - *Vniuerſaliter*, ſumpta per
          - *Os*: ut medicamenta purgantia bilem ex toto.
          - *Anum*: ut clyſteres bilem educentes.
        - *Particulariter*
          - *Senſibiliter*: ut medicamenta purgantia bilem ex capite.
          - *Inſenſibiliter*
            - *Primò* mediatè: & ſunt repellentia
              - *Intrinſecus* ſumpta: ut
                - *Plantaginis*, *Roſarum*, *Portulacæ* — Succus.
                - *Acetum* cum galla immatura.
              - *Extrinſecus* applicata: ut oleum
                - *Roſaceum*.
                - *Nymphea*.
                - *Violarum*, &c.
            - *Secundò* immediatè: & ſunt diſcutientia: ut decoctum
              - *Fœni* græci.
              - *Seminis* lini.
              - *Pyrethri*, &c.
    - *Melancholia*, educenda erit. Vide in curatione melancholiæ.
    - *Pituita*, euacuanda erit medicamentis purgantibus pituitam.
  - *Secundò* [illegible] Vide in ſeq. ſign. B.

- **B.** *Secundò* immediata (propriè morb. dicitur.) Nã ſi morbi cauſa non amplius adfuerit, ſtatim ipſius morbi ratio habenda erit. Itaq; ſi fuerit intemperies
  - *Calida*: curanda erit partim
    - *Victus* ratione inſtituta ſecundum qualitatem frigidam. Vide in curatione doloris dentium, à bilioſa materia pendentis.
    - *Medicamentis* frigidis
      - *Intrinſecus* ſumptis: quorum alia ſunt
        - *Vehementiora*, quæ in uehementi intemperie cõueniunt: ut
          - ℞. *Florum* hyoſciami; *Seminis* { *Papaueris*, *Lactucæ* } — *Sing.* quantũ ſatis eſt,
          - Coquantur in aceto, & in ore retineatur.
        - *Mitiora*: ut collutio oris
          - *Ex* { *Halicacabi* radice, *Semperuiuo*, *Portulaca*, *Parietaria*, *Glycyrrhiza* } — *In* aceto albo decoctis.
          - *Ex* uiolis, in uino decoctis, &c.
      - *Extrinſecus* appoſitis; ut oleum
        - *Myrthinum*.
        - *Roſaceum*.
        - *Violarum*.
        - *Nymphea*.
  - *Frigida*: alteranda erit partim
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum qualitatem calidam. Quare ſit
      - *Aer* calidus.
      - *Somnus* mediocris.
      - *Animi* quies.
      - *Cibus*
        - *Ptiſana* uel alica cum { *Pulegio*, *Ruta*, *Pipere*, &c. } Cocta.
        - *Ex* oleribus { *Petroſelinum*. *Saluia*, &c. }
      - *Potus*: uinum modicè ſumptum.
    - *Medicamentis* calidis, quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut eſt collutio oris
        - *Ex* { *Origano*, Calamintha, *Hyſſopo*, *Saturegia*, *Dictamno* } — *In* aceto ſeu uino decoctis.
        - *Ex* radice { *Tithymalli*, *Chamæleonis*, *Eringij*, *Verbaſci*, *Veratri* nigri, *Capparis* } — *In* aceto uel uino decoctis.
        - *Ex* decocto tedarum ac picearum.
      - *Extrinſecus* applicantur capiti, & locis dolenti denti uicinis, ut oleum
        - Chamæmelinum.
        - *Anethinum*.
        - *Irinum*.
        - *Rutaceum*, &c.
  - *Humida*: remouenda erit partim
    - *Victus* ratione, ad ſiccitatem uergente, & in modica quantitate ſumpta.
    - *Medicamentis* ſiccantibus & aſtringentibus
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut
        - { *Gallæ* immaturæ, Alumen; *Malicorium*, Baccæ myrti; *Balauſtia*, Oliuæ; *Rubi folia*, Cupreſsi pilulę; *Radix* rumicis ſylueſtris } — *In* acri aceto decoctis.
        - *Succus* rutæ cum melle.
        - *Radix* pentaphylli, in uino, uel aceto cocta.
        - *Myrrha* troglodytis inſperſa: uel alumen: uel nardus indica, cum pari pondere aluminis.
      - *Extrinſecus* adhibentur, ut fomentum ex milio & ſale.
  - *Sicca*: curanda erit partim
    - *Victus* ratione humectante. Itaque conueniet ſuccus ptiſanæ, panis micæ madefactæ ex gallinarũ iure, cucurbitæ, maluæ, oua ſorbilia, uinum album, aquoſum, &c.
    - *Medicamentis* humectantibus, quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
        - *Aqua* calida.
        - *Decoctum* radicis dulcis, maluæ.
        - *Succus* ptiſanæ.
        - *Amilum* cum ſapa, aqua calida dilutum.
        - *Lac* aſininum.
      - *Extrinſecus* applicantur: ut ſpongia, aqua calida madefacta.

De cu-

De curatione Aphtharum.

- *Aphthæ* ſunt exulcerationes, quæ in ſuperficie oris ex oriūtur, igneæ caliditatis qppiam habētes:
  - *Dignotio*
    - *Subiecti* ſeu loci malè affecti: qui ore adaperto ægrotantis, promptè cernitur: paritérq; ad tactum iudicatur, cùm calidiores quàm conueniat, tumidioresq́; oris ſummæ partes ſentiantur.
    - *Formæ*: uidelicet MORBI: qui alijs quoq; indicijs non indiget pro eius dignotione, quàm uiſu & tactu, cùm exulceratio quædam ſit.
    - *Efficiētis*
      - *Lactentium*
        - *Externæ*: LACTIS uitioſi nutricis: indicat mala lactis qualitas.
        - *Internæ*
          - *Immediatæ*
            - *Sanguinis* uel bilis: ut
              - *Aphthæ* rubeæ, uel flauæ.
              - *Caliditas* in ore, tactu percepta.
            - *Pituitæ*: ut
              - *Mala* concoctio.
              - *Aphthæ* albeſcentes, &c.
            - *Melancholiæ*: ut — *Aphthæ* nigreſcentes.
          - *Mediatæ*: malæ infantis concoctionis, indicat lac nutricis non uitioſum.
      - *Non* lactentiū
        - *Internæ*: humoris
          - *Sanguinei*
            - *Aphthæ* rubicundiores.
            - *Caliditas* tactu percepta in ore.
            - *Temperatura* calida & humida.
            - *Adoleſcentia*.
            - *Victus* ratio multum ſanguinis procreans.
          - *Bilioſi*: ut
            - *Aphthæ* flauiores.
            - *Caliditas* maior, tactu percepta.
            - *Temperamentum* calidum & ſiccum.
            - *Victus* ratio, bilem generans, &c.
          - *Pituitoſi*:
            - *Aphthæ* albeſcentes.
            - *Nulla* immodica caliditas tactu percepta.
            - *Temperamentum* frigidum & humidum.
            - *Victus* ratio pituitoſa.
          - *Melancholici*: ut
            - *Aphthæ* liueſcentes & nigreſcentes.
            - *Caliditas* immodica haud quaquam tactu percepta.
            - *Temperatura*, *Ætas*, *Victus* ratio — Melancholica.
        - *Externæ*: CIBI, POTVS — *Acrioris* promptè: ex ægrotantis ſeu aſtantium ſermone percipi poterit.
  - *Curatio*, quę ſuis indicationibus perficienda eſt. Quare
    - *Quid* ſit agēdum, indicat morbi cauſa
      - *Lactentium*
        - *Primò* externa. Nam ſi hæc adfuerit, prius tollenda erit. Quare uitioſum nutricis lac ſtatim contemperandum erit cibis conuenientibus, leuibus, & his qui non facilè corrumpuntur. Conueniet etiam cibis admiſcere lentem, mala cotonea, pira, ſorbæ, &c. Potus (ſi puer febricitet) ſit aqua: uel uinum, ſi non febricitet.
        - *Secundò* interna, &
          - *Primò* mediata: uidelicet mala infantis concoctio. Siquidem nutricis lac non fuerit uitioſum, tunc procurandum erit, ut benè concoquant infantes.
          - *Secundò* immediata. Vide in ſeq. fig. A
      - *Non* lactentium. Vide in ſequenti ſigno B.
    - *An* morbus curari ualeat, indicat ætas, morbi cauſa, diuturnitas morbi. Quoniā, inquit
      - *Galenus* Aphthę
        - *Quæ* pueris lactentibus fiunt, facilè curantur.
        - *Quæ* à uitioſo humore fiunt, quod ſæpius prouectioribus accidit, ſemper prodeunt cacoëthes.
        - *Quæ* ex atra bile originem ducunt, omnino periculoſiſſimæ ſunt.
        - *Quæ* diuturnæ ſunt, & progreſſu temporis putredinoſum quid acquirunt, ac malignæ euadunt, ægrè ſunt ſanabiles.
      - *Hippocrates*
        - *Aphthæ* pueris maximè contingunt.
        - *Aphthæ* ſi ijs accidunt, qui ad perfectam ætatem peruenerunt, non facilè, ut in pueris, curantur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0451-2

- **A.** *Secundò* immediatè. Quoniã ſi nutricis lac cõtemperatũ, uel mala infantis concoctio correcta fuerit, internæ ſtatim cauſæ remonẽdæ erũt. Quare ſi fuerit
  - *Sãguis* uel bilis, minuẽda erunt medicamẽtis euacuãtibus inſenſibiliter,
    - *Primò* mediatè: & ſunt repellẽtia & refrigerãtia in forma
      - *Liquida*:
        - *Illinitio* ex ſyrupo
          - *De* ſucco roſarum.
          - *Portulacæ.*
          - *Omphacino.*
          - *Plantaginis.*
          - *De moris.*
          - *De* malis punicis acidis.
        - *Collutio* ex decocto
          - *Rubi*, Roſarum.
          - *Plantaginis.*
          - *Balauſtiorum.*
          - *Santalorum*, cum ſyrupo aliquo ex iam dictis.
      - *Solida*: puluis ex
        - *Farina* lentium.
        - *Rhu.*
        - *Roſarum* flore.
        - *Roſis* ſiccis.
    - *Secundò* immediatè: & ſunt diſcutientia, ut
      - *Mel* roſaceum.
      - *Vinum* dulce, &c.
  - *Pituita*: tollenda erit medicamentis, partim mediatè, partim immediatè euacuantibus: & ſunt aſtringentia & detergentia: ut
    - ℞. *Mannæ* thuris / *Succi* glycyrrhizæ / *Nucis* cupreſſi / *Maſtiches* — *Sing.* quantum ſatis eſt.
    - Miſceantur cum decocto foliorum myrti, & eo aphthæ illinantur.
  - *Melancholia*: auferenda medicamẽtis euacuantibus inſenſibiliter: ut
    - *Illinitio* ex uua paſſa enucleata, cum melle roſaceo.
    - ℞. *Chamæmeli* / *Sertulæ* campanæ / *Anethi* / *Fœnigræci* — *Sing.* quantum ſatis eſt.
    - Miſceantur, & fiet puluis, qui cum melle roſaceo illinatur.

- **B.** *Non* lactentium. Si enim fuerit
  - *Sanguis*, minuẽdus erit partim
    - *Victus* ratione conuenienti. Quare ſit cibus parum ſanguinis gignens, in pauca quantitate ſumptus: quibus etiam lentem, mala cotonea, ſorbas, lactucam, portulacam, &c. admiſcere conueniet. Abſtinendum autem ab acribus, ſalſis, & acidis, &c.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecũdum aptam
      - *Qualitatem*: eius uidelicet quantitati contrariã: ut euacuantibus
        - *Primò* uniuerſaliter: ut eſt uenæ mediæ uel humeralis ſectio, ſi nihil impediat: & ſi opus fuerit, iteranda.
        - *Secundò* particulariter,
          - *Primò* ſenſibiliter: ut
            - *Venæ* ſub lingua ſectio, ſi nihil impediat.
            - *Cucurbitulæ* (ſi uenæ ſectionem ferre non poſſit) cum ſcarificatione ſcapulis affixæ.
          - *Secundò* ſenſibiliter
            - *Primò* mediatè: & ſunt aſtringẽtia: ut
              - *Medicamenta* iam ſuprà dicta pro lactentibus.
              - *Illinitio*: ℞. *Gallarum* contuſarum, atq; in aqua decoctarum, quantum ſatis eſſe uideatur, coletur addaturq; colaturæ æqua mellis portio, & coquantur ad *mellis* craſſioris ſpiſsitudinem, quo aphthæ illinantur.
              - *Collutio* ex
                - *Omphacio* cum uino auſtero.
                - *Sumach* & myrti folijs cũ uino auſtero.
                - *Decocto* gallarum cum uino auſtero.
            - *Secũdò* immediatè: & ſunt diſcutiẽtia: ut
              - *Decoctum* fœnigræci, meliloti, glycyrrhizæ, myrrhæ, aut aniſi.
              - *Oliuæ* muria conditæ.
              - *Portulaca* melle tincta.
              - *Erui* farina cum melle.
              - *Galla* cum melle.
              - *Alumen*, myſi, & ſumach cum melle.
              - *Myſi* cum uino aſtringente.
              - *Cinis* centaurij minoris exuſti cum melle.
              - *Cornu* cerui tritum cum melle.
              - *Atramentum* ſutorium uſtum & tritum cũ melle.
              - *Aerugo* æris cum melle.
              - *Crocum*, coſtũ, flores roſarum, ſumach cũ melle.
              - *Cinis* fœniculi radicis uſtæ cum melle, &c.
      - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda eſt pro morbi uehementia, ætate, corporis habitu, temperatura, &c.
  - *Bilis*: minuenda erit partim
    - *Victus* ratione accommodata. Quare ſit cibus boni ſucci, facilisq; concoctionis, lactuca, portulaca, mala cotonea, ſorbæ, &c. Abſtinendum uerò ab acribus, ſalſis & acidis, ac à cunctis, quæ uicioſos ſuccos generare poſſunt.
    - *Medicamentis*, primò purgantibus bilem: ſecundò medicamentis inſenſibiliter, primò mediatè, deinde immediatè, euacuantibus, iam dictis.
  - *Pituita*: tollenda erit
    - *Victus* ratione, iam dicta in curatione aphtharum à bile.
    - *Medicamentis* primò purgantibus pituitam: deinde euacuantibus inſenſibiliter, particulariter, mediatè & immediatè, iam dictis.
  - *Melancholia*: auferenda erit partim
    - *Victus* ratione, iam dicta in curatione aphtharum à bile.
    - *Medicamentis*, primò purgantibus bilem atram: deinde euacuantibus inſenſibiliter, mediatè, & immediatè, iam dictis.

De cu-

De curatione Inflammationis columellæ.

- *Columellæ* inflãmationis
  - *Dignotio*: cauſarum ſcilicet: ut
    - *Subiecti* ſeu partis malæ affectæ, quam uiſus, ore plurimum aperto, linguaq; depreſſa, dijudicat.
    - *Formæ*: nimirum MORBI: ut
      - *Dolor* & Tumor partis patientis.
      - *Febris* nonnunquam.
      - *Difficultas* in deglutiendo.
    - *Efficientis*: nempe HVMORIS
      - CALIDI: ut
        - *Calor* uehemens.
        - *Rubedo* faciei, Febris.
        - *Victus* ratio, *Temperamentum*, *Aetas*, *Anni* tempus, *Regio*, &c. } Calida.
      - FRIGIDI: ut
        - *Grauitas* & diſtentio capitis.
        - *Neq;* calor, neque faciei rubedo.
        - *Febris* nulla, aut perquàm exigua.
        - *Nimia* repletio ciborum frigidorum & potuum.
        - *Cruditates*.
        - *Temperamentum*, *Aetas*, Regio, *Anni* tempus, &c. } Frigida.
  - *Curatio*, in qua conſiderãdum
    - *Quid* ſit agẽdũ, indicat morbi cauſa, quæ ſui ablationem indicat. Si nãq; humor fuerit
      - *Calidus*, minuẽdus erit partim
        - *Victus* ratione, quæ talis eſſe debet, qualis in reliquis inflammationibus, potiſsimum autem in principio conuenit quies & inedia.
        - *Medicamentis* exhibibitis ſecũdum conueniẽtem
          - *Qualitatem*: nimirum contrariam ipſius
            - *Quantitati*
              - *Sanguinis*, & ſunt euacuantia
                - *Vniuerſaliter*: ut eſt uenæ mediæ ſeu externæ cubiti ſectio, modò nihil prohibeat.
                - *Particulariter*: ut
                  - *Venæ* ſub lingua ſectio.
                  - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatione ceruici affixæ.
              - *Bilis*: et ſunt euacuantia
                - *Vniuerſaliter*: ut medicamenta purgantia bilem, per os uel aluum ſumpta.
                - *Particulariter*
                  - *Primò* mediatè: & ſunt aſtringentia: ut
                    - *Collationes* ex decocto
                      - *Palmularum*, Roſarum.
                      - *Pampinorum* uitis.
                      - Cytinorum.
                      - *Radicum* mori.
                      - *Myrti*, Baccarũ myrti.
                      - *Glandium*, Gallarum.
                      - *Balauſtiorum*, &c.
                    - *Puluis* ex
                      - *Roſis*.
                      - *Floribus* roſarum.
                      - Hypociſtide.
                      - *Balauſtijs*, &c.
                  - *Secundò* immediatè, & ſunt diſcutientia: ut
                    - *Flores* chamæmeli.
                    - *Fœnum* græcum.
                    - *Sertula* campana.
                    - *Anethum*, Althea.
                    - *Radix* iridis, Mel.
                    - *Erui* farina, Thus, &c.
            - *Qualitati* bilis, ut ſunt concoquentia ipſam.
          - *Quantitatem*: quæ pro morbi uehementia, ætate, anni tempore & morbi, augenda uel minuenda eſt.
      - *Frigidꝰ*, minuẽdus erit partim
        - *Victus* ratione, quam ad calidum uergere oportet. Quantitas uerò ſit omnino pauca, præſertim in principio.
        - Medicamentis contrarijs
          - *Qualitati*
            - *Pituitæ*: ut concoquentibus, alterantibus & incidentibus ipſam pituitam.
            - *Melancholiæ*: ut medicamentis concoquentibus bilem atram.
          - *Quantitati*: ut euacuantibus
            - *Vniuerſaliter*: ut ſunt medicamenta purgantia
              - *Pituitam*, ſi ea redundet.
              - *Melancholiam*, ſi atra bilis redundet.
            - *Particulariter*, inſenſibiliter
              - Primò mediatè, & ſunt aſtringentia, ut
                - *Aloe*, Cyperũs.
                - Flos iunci odorati rotundi.
                - *Rheon* ponticum.
                - *Rhus* obſoniorum.
                - *Balauſtium*, Cytinum.
                - *Malicorium*, Galla.
                - *Hypociſtis*, Vuæ acerbæ, &c.
              - *Secundo* immediatè: & ſunt digerentia, ut
                - *Radix* & folia altheæ.
                - *Semen* lini.
                - *Fœnumgræcum*.
                - *Hyſſopum*.
                - *Glycyrrhizæ* radix.
                - *Aqua* hordei cum aqua mulſa.
                - *Folia* lauri, Gingiber.
                - *Pyrethrum*, Piper, &c.
    - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, indicat tumor & color partis malè affectæ. Nam ſi
      - *Columella* rubra magnaq; fuerit, medicamentis, & non ferro, ipſam curari poſſe, teſtatur Hipp. 3. Prognoſticorum, cùm ſectionem ſanguinis fluor & inflammatio comitetur.
      - *Columellæ* pars ſumma maior, ac liuida, ſeu orbiculata fuerit, ſuperior uerò tenuior, manu curanda erit, ubi prius aluus ſubducta fuerit, alijsque medicamentis adhibitis malum non ceſſauerit.

De cura-

De curatione Anginæ.

- *Angina*, eſt muſculorũ gutturis uel fauciũ inflammatio: huius
  - Dignotio: uidelicet cauſarũ eius
    - *Subiecti*: uidelicet MVSCVLORVM
      - *Gutturis*
        - INTERNORVM (propriè Κυνάγχη dicitur) ut
          - *Si* nullum indicium coloris, neque caloris, nec in ceruice, nec in faucibus apparet.
          - *Si* ſpiritus recta ceruice trahitur.
          - *Senſus* anguſtiæ in gutture.
          - *Dolor* uehemens in gutture.
          - *Vox* cum ſpiratione læſa.
          - *Febris* uehemens.
        - *Externorum* (Παρακυνάγχη dicitur) ut
          - *Senſus* anguſtiæ, *Dolor* circa guttur, *Spirandi* difficultas, &c. — *Minus* uehemens.
      - *Faucium*
        - *Internorum* (Συνάγχη dicitur) ut
          - *Dolor* prædictis ſimilis.
          - *Calor* uehemens in faucibus.
          - *Rubor*.
          - *Moles*.
          - *Spirandi* difficultas minor.
        - *Externorum* (Παρασυνάγχη dicitur) ut
          - *Rubor* in ceruice, & fortè etiam in pectore.
          - *Lingua* interdum cum faucibus affecta.
          - *Dolor* non uehemens.
          - *Spiratio* ferè non difficilis.
          - *Inflammatio* partium externarum.
    - *Formæ*: nempe MORBI: ut
      - *Si æger* nec cibum, nec potionem deuorare poteſt.
      - *Si æger* ore hiat.
      - *Difficultas* ſpirandi.
      - *Febris* nonnullis.
      - *Dolor*.
      - *Faciei* rubor & colli, &c.
    - *Efficientis*
      - *Fluxionis*, humoris
        - *Calidi*
          - *Sanguinei*: ut
            - *Difficultas* { *Spirandi*, *Deglutiendi* }, *Anguſtia* — Maxima.
            - *Grauitas*.
            - *Febris* non exigua.
            - *Moles* maior, quàm in materia biliosa.
            - *Corpus* totum & caput plenum ſanguine.
            - *Temperamentum* calidum & humidum.
            - *Ver*.
            - *Victus* ratio multum ſanguinis generans.
          - *Biliosi*: ut
            - *Difficultas* { *Spirandi*, *Deglutiendi* }, *Anguſtia* — Minor.
            - *Grauitas* nulla.
            - *Moles* minor, quàm in materia ſanguinea.
            - *Incendium* intolerabile.
            - *Dolor* maximus.
            - *Morſus*, acrimonia.
            - *Sitis*, oris amaritudo.
            - *Febris* acuta.
            - *Temperamentum*, ætas, *Regio*, uictus ratio — Biliosa.
        - *Frigidi*
          - *Pituitoſi*: ut
            - *Dolor* paucus.
            - *Tumor* ferè citra ruborem, aut cum exiguo laxior.
            - *Febris* nulla, aut fortè exigua & lenta.
            - *Corpus* totum & præſertim caput pituitoſo ſanguine refertum.
            - *Temperamentum*, *Aetas*, regio, *Victus* ratio — Frig. & humida.
          - *Melancholici*: ut
            - *Dolor* paucus.
            - *Tumor* ferè citra ruborem, aut cum obſcuro durus.
            - *Febris* nulla.
            - *Totum* corpus & caput potiſsimum melancholico ſanguine plenum.
            - *Temperamentum*, *Aetas*, regio, *Victus* ratio — Melancholica.
      - *Luxatæ* uertebræ: ut
        - *Cauitas* loci.
        - *Dolor*, ſi extrà attingitur.
        - *Lingua* ex proprijs locis excedens.
        - *Difficultas* magis circa reſpirationem infeſtat.
        - *Aperto* ore ſemper hiant, & aerem attrahunt.
        - *Difficultas* deglutiendi, citra ſuffocationis periculum, &c.
  - *Curatio*. Vide infrà ſub ſequenti ſigno A.

A. Curatio

- **A** *Curatio*, in qua conſiderãdum
  - *Quid* ſit agẽdũ, indicat morbi cauſa, quæ ſui ablationem indicat. Hoc autem fieri poterit partim
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundũ conuenientem
      - *Qualitatem.* Quare in omni angina, ſit
        - *Quies.*
        - *Cibi* ſint humidi, molles ac liquidi: ut
          - *Aqua* mulſa.
          - *Aqua* hordei per ſe, uel cum ſaccharo.
          - *Cremor* ptiſanæ.
          - *Ptiſana* cum iure pulli.
          - *Ius* gallinarum, uel pullorum contuſorum.
          - *Ouorum* lutea, &c.
        - *Somnus*, ut in omnibus alijs inflammationibus, ſic in angina omnium maximè fugiendus. Nam, teſte Hipp, ſanguis in ſomno intrò magis repit.
      - *Quantitatem.* Itaq; in omni angina, ſit uictus in
        - *Principio* tenuiſsimus. Nam
          - *Primis* tribus diebus, ſola aqua mulſa utendum erit: uel aqua hordei per ſe, uel cum ſaccharo.
          - *A tertio* die cremore ptiſanæ cum dulci quadam potione utendum.
        - *Declinatione* plenior: ut liquida ouorum lutea, ptiſana cum iure pulli: ius gallinarum cum optimo pane: ius pullorum contuſorum, &c.
    - Medicamentis, exhibitis ſecũdum
      - *Qualitatem* cõtrariã, & uel fluxioni
        - *Calida*
          - *Fluenti* adhuc: talia autem ſunt, quæ reuellere poſſunt: ut
            - *Venæ* ſaphenæ eiuſdem lateris uel cubiti, lateris oppoſiti ſectio.
            - *Frictiones* partium extremarum.
            - *Ligaturæ* partium extremarum.
            - *Pedes* in aqua calida detenti.
          - *Siſtenti*: cuiuſmodi ſunt euacuantia
            - *Vniuerſaliter.* Nam ſi abundauerit
              - *Sanguis* in toto corpore, uena cubiti media eiuſdem lateris incidenda erit, pluribus etiam uicibus, ſi opus fuerit, & nihil prohibeat.
              - *Bilis*, euacuanda erit medicamentis, quæ leniendo uacuant, ut Caſsia, Manna, Syrupus ex pluribus infuſ. roſar. uel uiolarum, &c.
            - *Particulariter*
              - *Primò* ſenſibiliter: ut eſt
                - *Venæ* humeralis ſectio è directo, ſi nihil impediat, & pluribus etiam uicibus, ſi opus fuerit.
                - *Venæ* ſub lingua ſectio.
                - *Cucurbitæ* affixæ cum ſcarificatione
                  - *Retrò* in collo, ſi extrinſecus nullus tumor appareat.
                  - *In* ipſum tumorẽ, ſi tumor circa maxillas, aut ſub mento perſiſtat.
              - *Secundò* inſenſibiliter:
                - Primò mediatè: & ſunt repellentia leuiter: ut gargariſmi ex
                  - *Decocto*
                    - *Roſarum* rub.
                    - *Lentium.*
                    - *Myxarum.*
                    - *Palmarum.*
                  - *Floribus* roſ. cum hydromelite.
                  - *Moris*, &c.
                - *Secundò* immediatè: & ſunt diſcutientia, quorũ alia
                  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut gargariſma ex decocto
                    - *Fœnigræci.*
                    - *Ficuum.*
                    - *Paſſularum.*
                    - *Glycyrrhizæ.*
                  - *Extrinſecus* applicantur: ut
                    - *Oleum*
                      - *Chamæmelinum.*
                      - *Anethinum.*
                    - *Cataplaſmata* ex
                      - *Farina*
                        - *Seminis* lini.
                        - *Fœnigræci.*
                        - *Hordeacea.*
                      - *Florum* chamomillæ, meliloti.
                      - *Seminis* altheæ, maluæ, cum oleo chamæmelino, &c.
        - *Frigida.* Vide in ſequentibus ſub ſigno B.
      - *Quantitatem* commodam: quæ pro morbi uehementia, ætate, anni tempore & morbi, &c. augenda, uel minuenda eſt.
  - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, nec'ne, indicat pars affecta, color. Nam ſi
    - *In* muſculis internis inflãmatio conſiſtit, eodem die, uel ſecundo, uel tertio, uel quarto iugulat. Vnde Hippocr. Si febrem habenti ſuffocatio repentè ſuperuenerit, nullo tumore in faucibus exiſtẽte, lethale eſt. At quæcunque dolorem ſimilem prædictæ anginæ infert, attollitur uerò, ac ruborem in faucib. efficit, admodũ quoque exitioſa eſt, ſed paulo longior, quàm prædicta.
    - *Fauces* rubent, & ceruix, diuturnior, Hipp. teſte.
    - *Ceruix &* pectus ruborem, eodem authore, traxerit, neque ad interna reuertatur eryſipelas, gutture ſiquidem nequaquam patiente, ſed aut in fauces fluxione, aut in ceruicem, aut in hæc utraque decumbente, maximè ſalubris eſt.

B. *Frigida*,

- B. *Frigidæ*
  - *Fluenti* adhuc: huiuſmodi ſunt reuellentia, de quibus in curatione à fluxione calida, dictum eſt.
  - *Siſtenti*: & ſunt euacuantia
    - *Vniuerſaliter*
      - *Pituitam*: ut
        - ℞. *Caſsiæ* recent. tractæ ʒ.vj.
        - *Diaphœniconis* ʒ.j.ſ.
        - *Agarici* electi ʒ.j.
        - *Salis* gemmæ ℈.j.
        - Miſce, & cum decoctione florum & fructuum in aqua maioranæ facta, fiat potio, cui addatur ſyrupi de betonica ℥.j.
      - *Melancholiam*: ut
        - ℞. *Diacatholicon.* uel caſsiæ ʒ.v.
        - *Diaſenæ* ʒ.iij.
        - *Confect.* Hamech ʒ.ſ.
        - Miſce, & cum decoctione florum & epithymi & folliculorum ſenæ, in aqua borraginis, fiat potus, cui addatur ſyrupi de fumo terræ ℥.j.
    - *Particulariter*,
      - *Primò* ſenſibiliter: ut in curatione anginæ, à fluxione calida originem ducente, dictum eſt.
      - *Secundò* inſenſibiliter
        - *Primò* mediatè: & ſunt repellentia leuiter, de quibus antea dictum eſt.
        - *Secundò* immediatè: horum alia côferunt
          - *A* tota ſubſtantia: ut
            - *Stercus* caninum album, tritum, cribratum, cum melle, uel medicamento ex moris, ſeu de nucibus, deuoratum.
            - *Cinis* hirundinum uſtarum cum melle.
            - *Cancrorum* uſtorum cinis cum melle.
            - *Cinis* cochlearum in hortis repertarum, citra teſtas, cum melle. Hæc etiam medicamenta in calida fluxione conferunt.
          - *Diſcutiendo* ſeu digerêdo, quorũ alia
            - *Intrinſecus* ſumuntur: ut gargariſma ex decocto
              - *Fœnigræci*, *Caricarum*, *Furfurum*, *Glycyrrhizæ*, *Hyſſopi*, *Thymi*, *Calaminthæ*, *Pulegij*, &c. — Cum aqua mulſa.
            - *Extrinſecus* applicantur: ut
              - *Oleum*
                - *Liliaceum.*
                - *Irinum.*
                - *Amygdalinum.*
                - *Rutaceum.*
              - *Cataplaſma* ex
                - *Fœnogræco.*
                - *Meliloto*, Hyſſopo.
                - *Chamomilla.*
                - *Oleo*
                  - *Chamomelino*,
                  - *Liliaceo.*
                  - *Irino*, &c.

De curatione Tuſsis.

- *Tuſsium* duo genera: quorum unum eſt uehementiſsima efflatio, qua plurimus ſpiritus celerrimè foras erumpens, impetu ſuo extrahit, exploditq́; excremêta, meatus ipſius obſtruentia: alterum eſt ex inſtrumentorum intemperie reſpirationi ſeruientium, in qua nihil inter tuſsiendum expuunt, &c.
  - Dignotio
    - *Subiecti*, uidelicet INSTRVMENTORVM reſpirationis: ut, Spiratio læſa.
    - *Formæ*, nimirum SYMPTOMATIS: Signa manifeſta.
    - *Efficientis*
      - *Immediatæ*: nempe
        - *Obſtructionis* uiarum ſpiritus: ut
          - *Tuſsis* ualida, uehemens, ac uiolenta, nec omnino ſupprimi ſeu cohiberi poteſt.
          - *Vehemens* thoracis compreſsio.
          - *Inter* tuſsiendum ſemper aliquid expuunt, niſi ualdè aquoſa aut lenta fuerint excrementa, &c.
        - *Intemperiei*
          - *Frigidæ*: ut
            - *Tuſsis* exigua, & non uiolenta, neq; coacta, ita ut ſupprimi poſsit.
            - *Nihil* inter tuſsiendum expuunt.
            - *Facies* pallida.
            - *Sitis* nulla.
            - *Aer* frigidus, &c.
          - Calidæ: ut
            - *Tuſsis* arida ac exigua, ut in febribus euenire contingit.
            - *Nihil* inter tuſsiendum expuunt.
            - *Sitis.*
            - *Aer* calidus, &c.
      - *Mediatæ*
        - *Intrinſecæ*: uidelicet humoris
          - A *capite* in arteriam aſperam, & pulmonem fluentis: ut
            - *Titillatio* partium ab utraq; palati parte.
            - *Grauitas* capitis.
            - *Sputum* cum ſcreatu, &c.
          - *In* pulmone detenti: ut in morbo laterali, peripneumonia, tabe, &c. — *Ex* ſignis proprijs dignoſcuntur.
        - *Extrinſecæ*
          - *Puluis*, *Cibus*, *Potus*, &c. — Manifeſta.
  - *Curatio*. Vide in ſequentibus ſub ſigno A.

- A In tuſsis curatione
  - *Quid* ſit agēdū, indicat ſymptomatis cauſa
    - *Mediata*, intrinſeca: quæ ſui ablationem indicat. Nam ſi fuerit humor
      - *Tenuis*, acris, minuendus erit partim
        - *Victus* ratione probè inſtituta: cuiuſmodi in tabula de catarrho, à calido humore orto, conſcripſimus.
        - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
          - *Qualitatem* contrariam
            - *Primò* ipſius qualitati: & ſunt medicamenta alterantia, præparantia: ut
              - ℞. *Syrupi* { *Violarum*, *Nymphea*, *De* papauere } ſing. ℥.ſ.
              - *Aquarum* { *Hordei*, *Borraginis* } ſing. ℥.j.ſ.
              - Miſce, & fiat ſyrupus: quo ſæpius aſſumpto, purgetur, ut ſequitur.
            - *Secundò* ipſiꝰ quantitati: & ſunt euacuantia
              - Primò per aluum: ut purgatio huiuſmodi
                - ℞. *Hordei* decorticati P.j.
                - *Florum* { *Borraginis*, *Violarum* } ſing. ℥.iij.
                - *Iuiubarum*, num. iiij.
                - *Vuarum* paſſarum ℥.ſ.
                - *Glycyrrhizæ* ʒ.j.ſ.
                - Coquantur omnia in aqua fontana ſecundum artem; deinde fiat colatura, in qua diſſoluatur caſsiæ ℥.j. & fiat potio cum ſyrupi uiolacei ℥.j.
              - *Secundò* per os, cū tuſſi: ut
                - *Ecligma*
                  - ℞. *Conſer.* { *Violarum*, *Nymphea*, *Borraginis* }, *Diatragacanthi* frig., *Diapenidij* ſine ſpec. } ſing. ℥.ſ.
                  - *Succi* glycyrrhizæ, *Pilularum* bechicarum } ſing. ʒ.ij.
                  - *Syrupi* { *Violacei*, *Nymphea*, *De* papauere } ſing ℥.j.
                  - Miſce, & fiat ecligma.
                - *Pilulæ* bechicæ, &c.
          - *Quantitatem* commodam: quæ pro affectus uehementia, temperatura, uiribus, &c. augenda uel minuenda erit.
      - *Craſſus*, frigidus, tollēdus erit partim
        - *Victu*, quem in curatione catarrhi à frigida generati cauſa, inſtituimus.
        - *Medicamentis* ſumptis ſecundum
          - *Qualitatem* cōtrariā, & uel ipſius humoris
            - *Qualitati* primò: & ſunt extenuantia, incidentia: ut eſt decoctum tale:
              - ℞. *Capillorum* uen. hyſſopi, ſing. M.j.ſ.
              - *Marrubij* M.ſ. Scabioſæ M.j.
              - *Sem.* aniſi, fœniculi, ſing. ʒ.j.
              - *Rad.* fœniculi, petroſelini, ſing. ℥.j.
              - *Enulæ*, iridis, ſing. ℥.ſ. glycyrrhizæ ℥.j.
              - *Caricarum*, num. vj.
              - *Paſſularum* mundatarum ℥ j.
              - Miſce, & fiat decoctum ſecundum artem, quo per plures dies ſumpto, purgetur ſequenti medicina.
            - *Quantitati* pòſt: & ſunt euacuantia
              - *Primò* per aluum: ut
                - ℞. *Agarici* electi ʒ.j.
                - *Salis* gemmæ, *Gingiberis* } ſing. ℈.ſ.
                - *Diacatholiconis* ʒ.v.
                - *Elect.* indi. ʒ.ij. miſce & cum decoctione florū & fructuū in aquis capil. uen. & fœniculi fiat potus, cui addatur mellis roſ. colati ℥.j.
              - *Secundò* per os, cū tuſſi: ut
                - ℞. *Loch* { *De* pino, *Sani* & experti, *De* ſcylla } ſing. ʒ.ij.ſ.
                - *Diairis* ſolomonis ℥.j.
                - *Trochiſcorum* pectoralium ʒ.j.ſ.
                - *Diapenidij* cum ſpec. ʒ.j.
                - *Enulæ*, *Iridis* } ſing. ʒ.ij.ſ.
                - *Succi* glycyrrhizæ ʒ.j.ſ.
                - Cum ſyrupo de praſsio, fiat ecligma.
          - *Quantitatem* conuenientem: quæ, ut ſuprà dictum, minuenda uel augenda eſt.
    - *Immediata*. Vide in ſeq. ſign. B.
  - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, indicat pars malè affecta, morbus, morbi cauſa, uehementia, & diuturnitas. Nam
    - *Quæcunq;* tuſsis ex deſtillāte humore à capite oritur, ſiue ex alicuius ſpiritaliū uiſcerū ulcere; aut ex aliquo in ijſdem orto abſceſſu, ſiue ob ea quæ uocantur empyemata, quæ ab Hipp. ferinæ appellantur, malignæ ſunt, maleficæ, ac contumaces.
    - *Quæ* exigua eſt tuſsis, maligna non eſt, eſtq; curatu facilis.
    - *Tuſsis* nimia, & diu perſeuerans, mala, quia ducit ad phthiſim, hecticam, rupturam uenæ in pectore, &c.
    - *Tuſsis* cum modico conatu, alleuiatione multa, & ueloci expulſione, ſine labore, & fatigatione, optima & ſalubris eſt, &c.

- B *Immediata*: uidelicet intemperies
  - Calida: quæ curãda eſt partim
    - *Victus* ratione contraria.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* refrigerãtem: quorũ alia
        - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
          - *Syrupus*
            - *Violarum.*
            - *Iuiubarum.*
            - *De* papauere.
            - *Nenupharis.*
          - *Conſerua*
            - *Violarum.*
            - *Nenupharis.*
          - *Confectio*
            - *Diapapaueris.*
            - *Diatragacanthi* frig.
            - *Diapenidij* ſine ſpeciebus, &c.
        - *Forinſecus* applicantur: ut oleũ
          - *Violaceum*
          - *Roſarum*
          - *Nenupharis*
          - *De* papauere, &c.
          - } *Quibus* pectus inungatur.
      - *Quantitatem* aptam: quæ augenda, uel minuenda eſt, pro morbi magnitudine, ætate, temperatura, anni tempore, &c.
  - *Frigida*: curanda eſt
    - *Victus* ratione inſtitutá probè. Quare ſit
      - *Aer* calidus.
      - *Somnus* mediocris.
      - *Animus* quietus.
      - *Exercitium* moderatum.
      - *Cibus* & potus calidus, &c.
    - *Medicamentis* calidis: quorum alia
      - *Intrinſecus* aſſumuntur: ut
        - *Conſerua*
          - *Betonicæ.*
          - *Hyſſopi.*
          - *Capillorum* ueneris.
          - *Meliſſæ*, &c.
        - *Confectio*
          - *Diairis.*
          - *Diapenidij* cum ſpeciebus.
          - *Diatragacanthi* calidi.
          - *Diacalamenthi*, &c.
        - *Loch*
          - *De* pino.
          - *Sanum* & expertum, &c.
      - *Extrinſecus* apponuntur: ut eſt unguentum ex
        - *Oleo*
          - *Chamæmelino.*
          - *Anethino.*
          - *Amygdalarum* dulcium.
          - *Irino*, &c.
        - *Butyro.*
        - *Pinguedine*
          - *Anſeris.*
          - *Gallinæ*, &c.
        - } *Quo* thorax inungatur.

De curatione Aſthmatis.

- *Aſthma*, ſeu anhelatio, eſt denſa, ſeu crebra quædam reſpiratio, qualis currentibus accidit:
  - *Dignotio*
    - *Subiecti*: nimirum *Aſperæ Arteriæ*, quæ in collo, & thorace continetur, ſeu propaginum eius, quæ in pulmones diſtribuuntur, id quod ſæpius accidit: ut
      - *Spiratio* læſa.
      - *Quantitas* inſpirati aëris, magnitudini diſtentionis haudquaquam proportione reſpondet, quanquam thorax maximè dilatetur, & proinde magna fiat reſpiratio. Parua nanq; eſt eius, qui inſpiratur, quantitas.
    - *Formæ* nempe *Symptomatis*: ut, Spiratio magna, denſa, cum ſono & anhelatione.
    - *Efficientis*
      - *Immediatæ*: uidelicet *Obſtructionis*: ut
        - *Coarctatio* ſeu anguſtia ob coaceruatum inter thoracem & pulmonem, humorem, &c.
      - *Mediatæ*
        - *Craſſi* & lenti, ſeu multi ſucci, in bronchijs exiſtẽtis, aut eiuſdem ab alijs partibus ad eadem delati, ipſamq; aſperam arteriam obſtruentis: ut
          - *Spiratio* cum ſtertore, quàm primum ubi anguſtia eſt percepta.
          - *Sputum* paruum cum tuſsi ualidiſsima: quia humor tenaciter inhæret.
          - *Deſtillatio*, &c.
        - *Tuberculi*, iuxta aſperã arteriã orti, eamq; coarctãtis: ut
          - *Spiratio* abſque ſtertore, in bona ualetudine.
          - *Pulſus* inæqualis.
  - *Curatio*. Vide in ſeq. ſign. A.

- **A** *Aſthmaticu*ratio ſuis indicationibꝰ perficienda eſt. Quare
  - *Quid* ſit agendum, indicat cauſa ſymptomatis mediata: craſſus uidelicet & lẽtus humor, qui remouẽdus eſt partim
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum aptam
      - *Qualitatem.* Quare ſit
        - *Aer* parum
          - *Calidus.*
          - *Siccus.*
        - *Somnus* moderatus, nocturnus, cum capite & thorace ſubleuato.
        - *Ambulatio* lenta, ferè uſq; ad laſsitudinem, & ante cibum.
        - *Frictio* multa, præſertim partium inferiorum.
        - *Animi* quies.
        - *Cibus* lenis, & ſorbilis
          - *Caro*
            - *Gallinarum.*
            - *Pullorum.*
            - *Perdicum.*
            - *Sturnorum.*
            - *Caponum.*
            - *Paruarum* auicularum montanarum.
          - *Ex* oleribus
            - *Hyſſopum.*
            - *Oreoſelinum.*
            - *Thymum.*
            - *Calamintha.*
            - *Fœniculum*, &c.
          - *Piſces*, fructus, & omnia quæ craſſos ac lentos ſuccos procreant, uitanda.
        - *Potus*
          - *Aqua* mulſa, in qua parum hyſſopi, uel praſsij coctum ſit.
          - *Vinum* tenue.
      - *Quantitatem*: quæ pro affectus uehementia, uiribus ægrotantis, ætate, anni tempore, &c. augenda uel minuenda eſt.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum cõmodam
      - *Qualitatem*: nimirum contrariã ipſius
        - *Quantitati* primò. Nã ſi unà cum ſanguine abundet, & nihil prohibeat, media uel interna cubiti uena incidenda eſt, nec multa ſanguinis copia detrahenda, ſed quantum uires patiuntur.
        - *Qualitati* deinde, &
          - *Primò* nondum paratæ: ut ſunt incidentia, attenuantia, &c. ut
            - *Syrupus*
              - *De* hyſſopo.
              - *E* marrhubio.
              - *De* capillis ueneris.
              - *Glycyrrhizæ*, &c.
              - *Acetum* mulſum.
              - *Acetum* ſcyllinum.
              - *Mel* roſaceum.
              - *Oxymel S.* &c.
            - *Decoctũ*
              - ℞. *Hyſſopi*, Praſsij, Capillorũ ueneris, Centaurij maioris, Calaminthæ, ſing. M. 5.
              - *Florum* { *Scabioſæ*, *Betonicæ* } ſing. M. j.
              - *Rad.* { *Ariſtolochiæ* rotundæ, *Ireos*, *Enulæ* } ſing. ℥. 5. *Glycyrrhizæ* ʒ. ij.
              - *Sem.* { *Aniſi*, *Fœniculi*, *Vrticæ* } ſing. ʒ j.
              - *Paſſularum* ℥. 5.
              - Miſce, & fiat decoctum ſecundum artem, addaturq; ſyrupi de hyſſopo, de praſsio, ſing. ℥. ij.
          - *Secundò* paratæ. Vide ſeq. ſign. B.
      - *Quantitatẽ*: quæ augenda minuendáue eſt, pro magnitudine affectus, &c. ut ſuprà dictũ.
  - *An* id, quò tendimus, ſperari poſsit, nec'ne, indicat affectus uehementia, ætas, tempus anni, &c. Nam inqt
    - *Galenus*. Aſthma ſi ualdè ſenibus excitetur, moriuntur.
    - *Hippocrates*. Qui gibbi ex aſthmate, aut tuſsi fiunt, ante pubertatem moriuntur.
    - *Cornelius* Celſus. Huiuſmodi affectus acutus eſt. Nam ob uehementiſsimas acceſsiones ægros interim ſtrangulat.
    - *Cælius* Aurelianus. Paſsio hęc grauat atq; premit magis mulieribus uiros, & iuuenibus ſenes atq; pueros, & durioribus natura corporibus, teneriora, hyberno, atq; nocte magis, quàm die, uel æſtate.

Annotatio.

Asthma, *diſpnœa, & orthopnœa differunt ſecundum magis & minus. Nam diſpnœa eſt exiguè denſa & crebra ſpiratio & citra ſonum & anhelationem. Aſthma eſt cum denſiore & crebriore ſpiratione. Orthopnœa cum denſiſsima & creberrima ſpiratione, ita ut iacentes ægri ſuffocentur.*

- **B.** *Secundò paratę:* & ſunt euacuátia
  - *Primò* uniuerſaliter: ut medicamétũ purgãs, in forma
    - *Boli*
      - ℞. *Caſſiæ* bonæ ℥.j.
      - *Diaphœniconis* ʒ ij.
      - *Agarici* trochiſcati, *Specierum* hieræ ſ. ſing. ʒ.j.
      - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
    - *Pilularum*
      - ℞. *Agarici* trochiſcati ʒ.j.
      - *Specierum* hieræ ſ. ℈ ij.
      - Miſce, & cum oxymelle fiant pilulæ, num. 15.
  - *Secundò* particulariter
    - *Senſibiliter:* ut
      - *Ecligma* huiuſmodi
        - ℞. *Diapenidÿ*, *Diahyſſopi*, ſing. ʒ. ij.
        - *Diaıris* ſol. ʒ j.
        - *Syrupi* glycyrrhizæ, de iuiubis, ſing. ℥. ij. ß.
        - *Diatragacanthi* cal. ʒ j. ß.
        - *Mellis* roſ. ℥. j. Miſce, & fiat ecligma.
      - *Tragea*
        - ℞. *Sacchari* candi ℥ ij.
        - *Sulphuris* uiui, uel florum ſulphuris ℥. j.
        - *Cinnamomi* ʒ. ij.
        - *Spec.* diatrag. frigidi ℈ ß.
        - Miſce, & fiat tragea.
      - *Vulpinus* pulmo reſiccatus.
      - *Vulpinum* iecur ſiccum, & aridum, cum aqua mulſa.
      - *Potio* theriacæ.
      - *Aqua* ex herba Peti deſtillata.
      - *Potio* aquarum naturalium.
      - *Abrotani* puluis cum mellicrato.
      - *Pului* caſtorei.
      - *Oleum* ſulphuris deſtillatum.
    - *Inſenſibiliter:* & ſunt reſoluentia, digerentia: ut
      - *Oleum*
        - *Irinum.*
        - *Liliorum.*
        - *Anethinum*
        - *Rutaceum*, &c.
      - *Cataplaſma* ex
        - *Farina* hordeacea.
        - *Ficubus*, reſina, melle.
        - *Cera.*
        - *Iride*, manna, &c.
      - *Vnguentum:*
        - ℞. *Seminis* lini, *Fœni* græci, *Altheæ*, ſing. ʒ ij.
        - *Rad.* iridis ʒ j ß.
        - *Olei* irini, chamæmelini, rutacei, ſing. ℥. j.
        - *Butyri* recentis, Pinguedinis gallinæ, ſing. ʒ. iij.
        - *Ceræ*, quantum ſatis, & fiat unguentum.
      - *Suffumigium* ex herba Peti ſicca.

De curatione Pleuritidis.

- *Pleuritis* exquiſita, eſt inflammatio membranæ intrinſecus coſtas ſuccingentis:
  - *Dignotio:* uidelicet cauſarum eius
    - *Subiecti:* ſcilicet *Membranæ* ſuccingentis coſtas
      - *Superiores:* ut
        - *Spiratio* difficilis.
        - *Tuſsis.*
        - *Dolor* punctorius ad clauiculam pertingens.
        - *Doloris* poſitus.
      - *Inferiores*
        - *Tuſsis.*
        - *Spirandi* difficultas.
        - *Dolor* ad hypochondria peruениens, &c.
    - *Formæ:* *Morbi* uidelicet: ut
      - *Dolor* pungens.
      - *Spiratio* frequens, parua.
      - *Febris* continua.
      - *Pulſus* durus, & ſerræ modo aſper.
      - *Sputum*, pro diuerſa natura excrementi, uariè coloratum.
      - *Decubitus* in latus patiens facilior, quàm in alterum.
    - *Efficientis:* nimirum *Sanguinis Affluentis*
      - *Boni*, mediocrem craſsitudinem habentis: ut
        - *Sputum* rubrum.
        - *Temperamentum* calidum & humidum.
        - *Regio* temperata.
        - *Vernum* tempus.
        - *Adoleſcentia.*
        - *Victus* ratio multum ſanguinis generans.
      - *Mali*
        - *Illioſi:* ut
          - *Sputum* flauum, aut pallidum.
          - *Temperatura* calida & ſicca.
          - *Aetas* iuuenilis.
          - *Anni* tempus æſtiuum.
          - *Victus* ratio calida.
        - *Pituitoſi:* ut
          - *Sputum* ſpumans & candidum.
          - *Temperatura* frigida & humida.
          - *Corporis* habitus pinguis.
          - *Tempus* anni hybernum.
          - *Regio*, aëris conſtitutio, frigida.
          - *Victus* ratio, pituitam gignens.
        - *Melancholici:* ut
          - *Sputum* nigrum, aut liuidum.
          - *Temperatura* frigida & ſicca.
          - *Aetas* declinans.
          - *Autumnus.*
          - *Victus* ratio melancholia, &c.
  - *Curatio.* Vide ſeq. ſign. A.

A. Cura-

A.
In Pleuritidis curatione conſiderandum,

- *Quid* ſit agendum, indicat morbi cauſa. Ea nanq; ſui ablationem indicat, partim
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum aptam
    - *Qualitatem*. Quare à quacunque cauſa ortus fuerit hic morbus, fit
      - *Aer* temperatus & parum ad calidum inclinans.
      - *Somnus* longior, quàm uigilia.
      - *Quies* tum animi tum corporis.
      - *Aluus* aſsiduè ſubducta clyſteribus lenioribus.
      - *Cibus* tenuis & leuis: ut
        - *Sorbitio* ex ptiſana.
        - *Cremor*
          - *Ptiſanæ.*
          - *Amygdalarum* cum pauco melle, præſertim ſi ex pituitoſo ſanguine ortum ducat.
        - *Ius* gallinarum, cum pane.
        - Ex oleribus
          - *Malua.*
          - *Intybum*, &c.
        - Ex fructibus
          - *Mala* dulcia.
          - *Vua* paſſa.
          - *Amygdalæ.*
        - *Acria* uerò, ſalſa, acida & aſtringentia omnia uitanda ſunt.
      - *Potus*, uel
        - *Aqua* hordei.
        - *Aqua*, in qua glycyrrhiza, ſeu paucum cinnamomi fuerit coctum.
        - *Aqua* mulſa, ſi ex pituitoſo ſanguine dependeat.
    - *Quantitatem*: quæ pauca omnino eſſe debet, præſertim in morbi principio, niſi uires admodum imbecilles uideantur. Vbi uerò paulùm morbus ſe remiſit, alimenta pleniora, & uini quoq; aliquid dari poteſt.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecundum decentem
    - *Qualitatem*, nimirum cõtrariam ipſius quantitati
      - *Fluenti* adhuc, id eſt in principio morbi: & uel in corpore
        - *Plethorico*, ſi fluxio ualenter irruat: ut eſt uenæ internæ cubiti oppoſiti ſectio: uel uenæ tali, è directo laborantis láteris, ſectio, præſertim ubi hæmorrhoides, uel menſes detenti fuerint, ſi quid non prohibeat.
        - *Non* plethorico, præſertim ſi ad clauiculam dolor pertingat: ut uenę cubiti, è directo laborantis láteris ſectio, modò nihil impediat. Ea nanq; reuellere ſimul atq; euacuare ſanguinem poteſt.
      - *Siſtenti*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Quantitatem*: quæ augenda minuendáue eſt, pro morbi uehemẽtia, uiribus, ætate, &c.
- *An* intentioni noſtræ ſatisfacere poſsimus, indicat morbi cauſa & uehementia, ſputi qualitas & quantitas, &c. Nã inquit
  - *Hippocrates*
    - *Lib*. 5. Aphor. Quicunq; morbo laterali laborantes, in 14. diebus non purgantur, ij ad ſuppurationem uertuntur.
    - *Lib*. 1. Aphor. Si circa initia ſtatim ſputum appareat, morbum breuiat: ſi uerò poſtea appareat, producit.
    - *Quinto* Prognoſt. Screatio ſine dolore, citò, prompteq; facta, mitiſsimum quidem eſt pleuritidis ſignũ, potiſsimùm ubi permiſta appareat cum ſcreatione flaua bilis.
  - *Galenus*
    - *Lib*. 1. Aphor. in Comment. & primo de Criſibus. In qua pleuritide omnino nihil expuitur, crudiſsimus morbus eſt, ita ut uel celeriter hominem rapiat, uel longo temporis ſpatio finiatur. Secundum ordinem obtinet illa, in qua ſanies tenuis expuitur. Tertium, in qua craſsior. Quartum, in qua perfectam habet concoctionem.
    - *Eodem* lib. 1. Aphor. in Comment. Si concoctio circa tertium uel quartũ apparuerit, non contingit morbum tranſire ſeptimum.
    - *Lib*. de Puls. ad tyrones. Si in pleuritide pulſus fuerit magnopere durus, paruus atq; uberrimus, indicium lethale eſt.
    - *Lib*. de Conſt. art. med. Pleuritis ex ſucco melancholico pernicioſiſsima eſt. At mitiſsima, quæ ex ſanguine ortum ducit. Quæ uerò ex bile flaua, uel pituita originem ducit, medium inter has obtinet locum, quo ad ſimplicitatem & malignitatem, &c.

B. *Siſtenti*, id eſt poſt morbi principium: huiuſmodi ſunt euacuantia

- *Primò* uniuerſaliter: ut
  - *Primò*, uenæ in cubito ſectio, quæ è directo eſt laborantis látere, præſertim ſi ea in morbi principio facta non fuerit: eaq; non ſemel incidenda, imò bis, ter, ac ſæpius, ubi opus fuerit, repetenda, ſi quid non prohibeat: ſanguisq; euacuandus, quouſq; color eius permutetur, atq; totus, qui obſeſſa phlegmone parte continebatur, per eam euacuetur. Hoc autem ſtatim eodem die, poſt primam uenæ tali, uel cubiti, ex oppoſito látere, faciendum, aut ſequenti.
  - *Deinde*, potiſſimùm ſi dolor ad hypochõdria pertingat, medicamẽtũ purgans. Nam ſi ſanguis redundãs fuerit
    - *Bilioſus*, purgandus erit huiuſmodi medicamento, in forma
      - *Boli*: ut
        - ℞. *Caſsiæ* nou. tractæ ℥ j.
        - *Diaprunis* lenitiui ℥.ſ.
        - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
      - *Potionis*: ut
        - ℞. *Hordei* mundi ʒ.iij.
        - *Florum* { *Borraginis*, *Violarum* } Sing. ʒ.ij.
        - *Glycyrrhizæ* ʒ.j.
        - *Vuarum* paſſarum mundat. ʒ.iiij.
        - *Cap.* ueneris ʒ j.ſ.
        - *Iuiubarum*, num. iiij.
        - Coquantur ſecundum artem, & fiat decoctum, de quo accipe ℥ iiij. in quibus diſſolue caſsiæ ℥.j.
    - *Pituitoſus*, euacuandus uel tali
      - *Bolo*: ut
        - ℞. *Caſsiæ* recent. tractæ ʒ.vj.
        - *Diacathol.* ʒ.ij.ſ.
        - *Agarici* trochiſcati ʒ j.
        - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
      - *Potione*: ut
        - ℞. *Capill.* uen., *Hyſſopi* } Sing. ʒ.ij.
        - *Palmularum*, num. iij.
        - *Ficuum* aridarum, num. iiij.
        - *Agarici* trochiſcati ʒ.j.
        - Coquantur leuiter, coletur, & fiat decoctum, de quo accipe ℥.iij. uel iiij. in quib. diſſolue caſsiæ ℥.j. aut mannę ℥.ij.
    - *Melancholicus*, minuendus ſequenti potione: ut
      - ℞. *Hyſſopi*, capill. uen., *Meliſſæ*, bugloſſæ, *Borraginis* } Sing. ʒ ſ.
      - *Rad.* acori ʒ.j.
      - *Dactylorum*. num. iij.
      - *Epithymi* ʒ.j.
      - *Fol.* ſenæ ℥ ij. coquantur, & in decoctione diſſoluatur caſſiæ ℥.j.
- *Deinde* particulariter
  - *Senſibiliter*, id eſt per tuſſim: & uel materiam
    - *Tenuiorem*: ut
      - *Syrupus*
        - *Violaceus.*
        - *E* cannis.
        - *Iuiubarum.*
        - *Glycyrrhizæ*, &c.
      - *Diatragacanthum* frig.
      - *Diapenidium.*
      - *Loch* de papauere, &c.
    - *Craſsiorem*: ut
      - *Syrupus*
        - *Hyſſopi.*
        - *Marrhubij.*
        - *Capillorum* uen., &c.
      - *Diatragacanthum* calid.
      - *Trochiſci* pectorales.
      - *Loch*
        - *De* pino.
        - *Sanum* & expertum, &c.
      - *Sal* hypericonis cum uino ſumptum.
  - *Inſenſibiliter*: & ſunt
    - *Primò* fomẽta digerentia materiã
      - *Bilioſam*: ut
        - ℞. *Althea*, Fœni græci, Chamæmeli, *Sertulæ* campanæ, Sem. lini: coquantur in aqua, & fiat fomentum.
      - *Pituitoſam*: ut eſt fomentum ex
        - *Hordeo.*
        - *Eruo.*
        - *Hyſſopo.*
        - *Pulegio.*
        - *Furfure.*
        - *Aceto*, &c.
      - *Melancholicam*: ut fomentatio ex
        - *Furfure.*
        - *Chamæmelo.*
        - *Anetho*, &c.
    - *Deinde* unguenta reſoluentia: ut
      - ℞. *Chamæmelini* ℥.j.
      - *Pinguedinis* gallinæ ℥.ſ.
      - *Fœni* græci, *Sem.* { *Lini*, *Altheæ* } Sing. ʒ.j
      - *Ceræ* quantum ſatis eſt: fiat unguentum.

De cita

De curatione Peripneumoniæ.

- Peripneumonia eſt pulmonis inflammatio, cũ febre acuta
  - *Dignotio*
    - *Subiecti*: nempe *Pulmonis*: ut
      - *Spirandi* difficultas.
      - *Tuſsis*, &c.
    - *Formæ*: uidelicet *Morbi*: ut
      - *Immodica* ſpirandi difficultas atq; anguſtia, adeò ut ſuffocari laborantes uideantur ac recti ſedere conentur.
      - *Reſpiratio* calida.
      - *Grauitas*, diſtenſioq; thoracis.
      - *Febris* acuta. *Maxillæ* rubræ.
      - *Pulſus* magnus, languidus, mollis, inæqualis atq; undoſus, interim quoq; dicrotus.
      - *Naſus* in ſummo ſimus.
      - *Venæ* temporum elatæ.
      - *Oculi* intumeſcentes.
      - *Tuſsis* ſicca.
      - *Appetitus* proſtratus.
      - *Linguæ* ſiccitas.
      - *Concupiſcentia* aquæ frigidæ, uel aeris frigidi, &c.
    - *Efficientis*: ſcilicet: *Sanguinis*
      - *Temperati*: ut
        - *Sputum* rubrum.
        - *Incendium* uehemens.
        - *Temperamentum* calidum & humidũ.
        - *Aetas* florida.
        - *Regio* temperata.
        - *Ver*.
        - *Victus* ratio multum ſanguinis generans.
      - *Intẽperati*:
        - *Bilioſi*: ut
          - *Sputum* flauum, ruffum, pallidum.
          - *Incendium* intollerabile.
          - *Anguſtiæ* atq; grauitatis ſenſus minor.
          - *Temperamentum* calidum & ſiccum.
          - *Tempus* anni calidum & ſiccum.
          - *Victus* ratio calida & ſicca, &c.
        - *Pituitoſi*: ut
          - *Sputum* ſpumoſum, candidum.
          - *Incendium* ſeu calor minus uehemens.
          - *Grauitatis* atq; anguſtię ſenſus maior.
          - *Temperamentum* frigidum & humidũ.
          - *Aetas* ſenilis.
          - *Anni* tempus frigidum & humidũ.
          - *Victus* ratio humida & frigida, &c.
        - *Melancholici*: ut
          - *Sputum* nigrum, liuidum.
          - *Incendium* minus uehemens.
          - *Temperamentum*, *Anni* tempus, *Regio*, *Victus* ratio } Frig. & ſic.
  - *Curatio*, quæ ſuis indicationibus perficienda eſt. Quare
    - *Quid* fieri debeat, indicat morbi cauſa efficiens, quæ ſui ablationem indicat. Huiuſmodi autem auferri poterit ferè eadem uictus ratione, & medicamentis, quæ in curatione pleuriticorum dicta ſunt, niſi quòd magis extenuatorijs opus habent.
    - An fieri poſſit, nec ne. Nam fieri
      - *Poſſe*, indicat
        - *Virium* robur.
        - *Minor* morbi uehementia.
        - *Screatio* flaua non multo permiſto ſanguine, circa initia facta.
        - *Sanguinis* eruptio ex naribus.
        - *Alui* exturbatio, multis exeuntibus bilioſis & ſpumoſis humoribus.
        - *Pus* per uentrem uel urinam excretum, &c.
      - *Non* poſſe, indicat
        - *Virium* imbecillitas.
        - *Morbi* uehementia.
        - *Vigiliæ*.
        - *Somni* breues.
        - *Stupor*.
        - *Delirium*.
        - *Phrenitis*.
        - *Extremitates* frigidæ.
        - *Vngues* liuidi, incuruati.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0463-9

De curatione Spuitionis ſanguinis.

- *Cruenta* ſpuitio eſt quæli bet ex ore ſanguinis excretio: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis affectæ*
      - *Cerebri*: ut
        - *Sanguis* minimè ſpumoſus, & cum ſcreatu reiectus, nonnunquam cum tuſsi, præſertim ubi quippiam ſubitò guttur irruat.
        - *Capitis* grauitas aut dolor.
        - *Excreatio* frequens.
        - *Aurium* ſonitus.
        - *Ictus* uel caſus præceſsit.
        - *Venæ* frontis elatæ.
        - *Senſus* quidam caloris in deſcenſu, & ſaporis ſanguinis in ore percipitur.
      - *Faucium* :
        - *Sanguis* ſcreando reiectus.
        - *Solutio* continui in dictis locis, apparens lingua per ſpecillum uel digitum depreſſa.
      - *Ventriculi* :
        - *Sanguis* per uomitum reiectus,
        - *Deiectio* ſimul, uel paulò pòſt ſanguinis concreti, nigricantis.
        - *Ictus*, caſus, erodentium ſumptio præceſsit.
        - *Dolor* in parte eroſa uel rupta ſentitur, &c.
      - *Partium* ſpiritalium
        - *Pulmonis*:
          - *Sanguis* ſpumoſus, ſubalgidus, floridus, feruens cum tuſsi citra dolorem reiectus.
          - *Bronchij* pars uel uenæ, uel arteriæ tunica per tuſsim reiecta.
        - *Thoracis*:
          - *Sanguis* minimè ſpumoſus, ſed nigricans ac grumoſus, interdũ fœtidus, aliquando purè admiſtus, & tuſsiendo reiectus.
          - *Dolor* in thorace.
        - *Aſperæ* arteriæ:
          - *Sanguis* paucus, ruber & calens.
          - *Ramentum* parua tuſsi reiectum.
          - *Dolor* iuxta aliquam arteriæ partem.
      - *Oris*, ſeu gingiuarum
        - *Simplex* ſanguinis expuitio.
        - *Solutio* continui, ſenſui manifeſta.
      - *Hirudinis* hærentis in
        - *Spatio* ſuper os palati:
          - *Sanguis* tenuis & ſeroſus cum tuſsi ſcreatus pluribus diebus ſine capitis dolore, &c.
          - *Natatio* in ſtaguo uel aqua alia, hirudinibus plena, præceſſit, &c.
        - *Ventriculo*:
          - *Vomitus* ſanguinis tenuis & ſeroſi.
          - *Potus* aquæ hirudinibus plenæ, &c.
    - *Symptomatis*: ex definitione manifeſta eſt.
    - *Cauſæ* ipſius ſymptomatis
      - *Immediatæ*, uidelicet
        - *Reſerationis*: ut
          - *Plenitudo*.
          - *Victus* ratio calida & humida.
          - *Balnei* immoderati uſus.
          - *Anni* tempus / *Regio* / *Aeris* conſtitutio } Calida.
        - *Ruptionis* : ut
          - *Multi* ſanguinis fluxio, & confertim facta.
          - *Motus* uehemens.
          - *Caſus* ab alto.
          - *Corpus* aliquod durum & graue incidens.
          - *Vox* acuta & uehemens, Clamor.
          - *Sanguinis* abundantia.
          - *Flatuoſus* ſpiritus, uenas extendens.
          - *Frigus*, &c.
        - *Eroſionis*: ut
          - *Sanguinis* reiectio paulatim, & per modica interualla facta, & non confertim.
          - *Aeris* fluxio à capite in pulmonem præceſsit.
          - *Vſus* ciborum acrium.
          - *Inedia*, &c.
      - *Mediatæ*, ſcilicet
        - *Plenitudinis*: ut
          - *Bona* corporis habitudo.
          - *Grauitas* corporis, tumor, rubor & calor.
          - *Victus* ratio plenior, &c.
        - *Flatuoſi* ſpiritus: ut
          - *Calor* imbecillus.
          - *Dolor* tenſiuus.
          - *Cibi* flatulenti, &c.
        - *Frigoris*: ut
          - *Anni* tempus / *Regio* / *Aeris* conſtitutio } Calida.
        - *Fluxionis* acris: ut
          - *Vſus* ciborum acrium.
          - *Inedia*, &c.
  - *Curatio*, Vide in ſigno ✤

Sanguinis ſpuitionis curatio ſuis indicationibus perficitur. Quare

- *Quid* ſit agendū, indicat
  - *Primò* morbi cauſa, ſeu ſymptomatis cauſa mediata. Ea namq; adhuc manente, primò ſui ablationem indicat, ne uas magis rumpatur aut reſeretur. Quare ſi fuerit plenitudo uel flatuoſi ſpiritus, uel acris fluxio, uel alia cauſa, ea quidem primò tollenda erit, abhinc ſanguis ſupprimendus: mox ulcus ipſum, uel uaſis apertio curanda, ut ſequitur.
  - *Secundò* ſymptoma: uidelicet ſanguis erumpens. Is namq; (à quacunque parte fluat)
    - *Primò* reuellendus uel
      - *Venæ* ſectione.
      - *Cucurbitulis.*
      - *Frictionibus.*
      - *Ligaturis.*
    - *Secundò* repellendus medicamentis refrigerantibus & aſtringentibus, tam intrinſecus ſumptis, quàm forinſecus applicatis.
    - *Tertiò*, ſi quid ſanguinis in uiſcere concretum fuerit, incidendus atq; ad exitum parandus: uel cum
      - *Poſca* tepida.
      - *Aceto.*
      - *Coagulo* leporino.
      - *Thymo* cum aceto.
  - *Poſtremò* morbus, ſeu ſymptomatis cauſa immediata: uidelicet ulcus, uel apertio, quę ſui curationem indicant per contraria. Itaq; utendum erit
    - *Victu* refrigerante, ſiccante, & aſtringente, tenuiterq́; nutriente.
    - *Medicamentis* glutinantibus atque conſtringentibus, &c.
- *An* id, quò tendimꝰ, ſperandum ſit, nec ne, indicat affectus uehementia & diuturnitas, parsq́ue maleaffecta. Nam
  - *Hippocr.*
    - *Quando* ſanguis ſuprà fertur, qualiſcunq; ſit, malum.
    - *Quicunq;* euomunt ſanguinem, ſi ſine febre, ſalutare: ſi uerò cum febre, malum.
    - *Si* mulier ſanguinē euomuerit, menſtruis erumpentibus, ſolutio fiet.
    - *A* ſanguinis ſputo, puris ſputum malum eſt.
    - (*Aphoriſmo* 25. lib. 4. *Aph.* 37. lib. 7. *Aphor.* 32. lib. 5. *Aph.* 15. lib. 7.)
  - *Gal.*
    - *Si* cum tuſsi ex pulmone emittatur ſanguis, & ſi quàm maximè abſque febre fuerit, periculum imminet, ne curari poſsit: & ſi durarit, omnino poſtea febres ſuccedent.
    - *Sanguinis* ſpuitio, ſi ex eroſione ortum ducat, incurabilis eſt.
    - *Si* ex thorace ſanguis ēfluat, minoris eſt periculi, quā ſi ex pulmone.
    - (*Aphor.* 57. lib. 4. in comment. *Lib.* 5. Methodi. *Lib.* 4. de Locis malè affectis.)
  - *Paulus.*
    - *Si* ſanguis copioſè euacuatus fuerit, quemadmodum in his qui iugulantur, mortem infert præſentaneam.
    - *S.* affectus remanet, in tabem facilè tranſit.
  - *Cornelius* Celſus.
    - *Sanguis* ex ore, gingiuis & faucibus profluens, abſq; periculo eſt.
    - *Sanguinis* fluor ex capite ueniens, curatione facilimus eſt: ex ſtomacho, uel uentre, aut faucibus, curabiles fluores approbamus, ulceratione facti, difficiles curationes ab ijs, qui eruptione fuerint affecti, iudicantur: omnium uerò difficilis, atq; grauior curatione ex pulmone fluens ſanguis accipitur.

De curatione Empyematis.

Empyema eſt purulēta exſpuitio (Latinis ſuppuratio dicitur)

- *Dignotio*
  - *Partis* affectæ: uidelicet *Thoracis*, ſecundum eius cauitatem:
    - *Anguſtia.*
    - *Anhelitus* difficultas.
    - *Tuſsis.*
    - *Grauitas* quædam in imo thoracis.
  - *Morbi*: ut
    - *Grauitas* in profundo thoracis.
    - *Tuſsis* ualida cum dolore.
    - *Febris* per initia languida, inordinatā, & ad iudicandum difficilis. Poſtquàm uerò ruptura abſceſſus iam appetit, uehementius cum quodam horrore febricitant.
    - *Rupto* abſceſſu, aliquid in profundo thoracis transfluere apparet, iuxta multiplices reclinationis permutationes, & maximè cùm ab uno latere in alterum decumbunt, tunc ſanè multitudo puris manifeſtatur, & fluctuationis cuiuſdam ſonitus ſępè ſenſibiliter in reclinationibus ipſorum auditur.
    - *Pulſus* hecticus.
    - *Pus* nunc purum, nunc fœculentum, cum tuſsi eiectum.
    - *Copia* ſudoris.
    - *Oculi* caui.
    - *Genæ* rubræ.
    - *Tumores* pedum.
    - *Appetitus* proſtratus.
    - *Puſtulæ* circa corpus, tempore procedente, &c.
  - *Cauſæ* morbi: uidelicet
    - *Diſruptæ* inflammationis membranæ ſuccingentis, uel alterius thoracis.
    - *Sanguinis* eruptionis, ulcere ad cicatricem non perducto.
    - *Confluxus* ex capite & alijs partibus ſuperioribus illuc manantis, ut in angina, &c.
    - → *Ex* proprijs eorum ſignis habetur.
- *Curatio.* Vide in ſequenti ſigno A.

- A. In Empyematis curatione duo conſideranda ueniũt: uidelicet
  - Quid fieri debeat, indicat
    - *Primò* cauſa morbi. Nam ſi ea fuerit ſanguinis eruptio, uel confluxus ex capite, aut alijs partibus, uel alia cauſa prius abſcindenda erit, de quibus ſuprà.
    - *Deinde* morbus: uidelicet puris collectio, quæ ſui ablationẽ indicat. Quare
      - *Victus* ratio ſit attenuãs, abſtergens, incidens: cuiuſmodi eſt
        - *Cibus*
          - *Ex* ſucco ptiſanæ.
          - *Ex* oleribus
            - *Thymum*, Hyſſopum.
            - *Fœniculum*, Oreoſelinum.
            - *Aſparagus*, &c.
          - *Ex* carnibus
            - *Gallinarum*, Pullorum.
            - *Perdicum*, Phaſianorum.
            - *Columbarum*, &c.
          - Ex fructib.
            - *Piſtacia*, Amygdala.
            - *Vua* paſſa.
            - *Pineæ* nuces, &c.
        - *Potus*
          - *Aqua* mulſa.
          - *Aqua* hordei.
          - *Vinum* tenue ad dulcedinem declinans.
      - *Medicamẽta* ſint euacuantia, uel per
        - *Superiora*, uidelicet per tuſsim, ſi per ipſam puris repurgatio fiat: cuiuſmodi ſunt
          - *Ptiſana* optimo melle permiſta.
          - *Decoctum* { *Hyſſopi* / *Iridis* / *Glycyrrhizæ* } in aqua mulſa.
          - *Succus* Glycyrrhizæ manducatus.
          - *Decoctum* fœnigræci cum palmulis pinguibus, uel ficubus. cũ pauco melle, præſertim ſi pus, quod expuitur, fœdi odoris ac ſordidum ſit.
          - *Pulegium* ſeu iris cum melle miſta, aut ſeorſum ſumpta.
          - *Mel* roſaceum.
          - *Syrupus* de capillis ueneris.
            - *De* hyſſopo.
            - *De* marrhubio.
            - *E* Glycyrrhiza.
          - *Puluis* ſeminis urticæ cum ſyrupo uiolaceo ſumptus.
          - *Alliorum* coctorum comeſtio, in robuſtioribus.
          - *Terebinthina* munda in menſura unius cochlearis, &c.
        - *Inferiora*: & uel
          - *Aluum*, ſi ad ipſum puris repurgatio proreptet: ut ſunt medicamenta emollientia.
          - *Veſicam*, ſi ad eam ſerpat, ut ſunt medicamẽta urinã prouocãtia.
  - An fieri poſſit. Nã eam
    - *Poſſe* fieri, indicat
      - *Febris* eodem die, poſt eruptionem, dimiſſa.
      - *Cibi* appetentia.
      - *Pus* album lene, concolorq́; ac uacans pituita, & abſque dolore ualida tuſsi expurgatum.
      - *Suppuratio* ex morbo laterali, ſi in 40. diebus purgantur ægrotantes.
    - *Non* poſſe fieri, indicat
      - *Febris* remanens.
      - *Sitis*.
      - *Nulla* cibi appetentia.
      - *Aluus* humida.
      - *Pus* uiride, liuidum, pituitoſum, ſpumoſum, per tuſsim reiectũ.
      - *Suppuratio* ex pulmonia, in maioribus.
      - *Suppuratio* ex morbo laterali, ſi in 30. dieb. non purgantur ægri.

De curatione Phthiſis.

- *Phthiſis* eſt ulceroſa diſpoſitio in pulmone: uel eſt corporis extenuatio cum febre exigua, quæ pulmonis exulcerationem ſequitur:
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Pulmonis: ut
      - *Tuſsis*.
      - *Anhelitus* difficultas.
      - *Dolor* nullus.
      - *Sputum* purulentum.
      - { *Caruncula* / *Brõchij* pars, etc. } tuſsiendo reiecta.
    - *Morbi*: ut
      - *Tuſsis* frequens.
      - *Sputum* purulentum, interdum cruentum, fœtens, igni impoſitum.
      - *Extenuatio* totius corporis.
      - *Febris* lenta ſeu exigua.
      - *Ramentum* tuſsiendo reiectum.
      - *Pulſus* languidus, paruus, non nimium celer.
      - { *Genæ* liuidæ / *Vngues* curui / *Color* pallidus } in phthiſi confirmata.
      - { *Caſus* capillorum / *Alui* profluuium / *Præcordia* ſurſum tenſa / *Cibi* faſtidium / *Sitis* uehemens / *Sputum* fœtidum } Malo iam uincente.
    - *Cauſa* ipſius morbi: uidelicet
      - { *Deſtillationis* erodentis, à capite in pulmonem defluentis. / *Sanguinis* eruptionis, aut puris in ſuppuratis, &c. } Ex proprijs eorum ſignis habetur.
  - *Curatio*. Vide in ſequenti ſigno A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0466-6

A. *Phthiſis* curatio indicationibus peragenda eſt. Quare

- *Quid ſit agendum*, indicat tum
  - *Morbus*, ſiue ulcus, quod ſui unionem indicat. Hoc aũt fieri poterit partim
    - *Victus* ratione inſtituta ſecundum aptam
      - *Qualitatem*: uidelicet abſtergentẽ & cõglutinantem. Itaq; ſit
        - *Aer*
          - *Ad* ſiccum parum uergens.
          - *In* calore & frigore temperatus.
        - *Somnus* moderatus, nocturnus.
        - *Exercitatio* moderata, ſeu ambulatio, præſertim ubi febris remiſerit.
        - *Alnus* quotidie ſubducta.
        - *Animi*
          - *Tranquillitas.*
          - *Non* ira, non triſtitia.
        - *Cibus*
          - *Sorbitio* ex
            - *Ptiſana*, alica; *Amylo*, *Oriza* — Lacte adiecto.
            - *Lacte* amygdalarum.
            - *Gallinarum*, pullorũ, caponum iure, cũ pedib. uitulorũ.
          - *Ex* carnibus
            - *Hœdorum* lactantium.
            - *Capreolorum*, uitulorum.
            - *Turdorum.*
          - *Lac*
            - *Bubuli*; *Caprinum* — Cum melle roſaceo, uel ſaccharo roſaceo.
          - *Ex* piſcibus
            - *Cancri* fluuiales, crudi, triti, cum lacte potati, aut cocti in cibo ſumpti, aſsiduè inſuper iure eorum abſorpto.
          - *Ex* fructibus: — *Vua paſſa, ficus*, nuces pineæ, amygdala.
        - *Potus*
          - *Aqua*
            - *Mulſa* per ſe, aut cum amylo, aut iride, & glycyrrhiza in ea decoctis, aut ʒ. v boli armeni.
            - *Hordei*, ex hordeo non decorticato, cum ſaccharo.
          - *Vinum* leue auſterum, quo interdum etiam utendũm, ſed mediocri menſura.
      - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda eſt pro uiribus ægrotantis, morbi magnitudine, ætate, anni tempore, &c.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum qualitatem
      - *Primò* abſtergente, quorum alia
        - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
          - *Aqua* mulſa.
          - *Syrupus* è glycyrrhiza.
          - De hyſſopo,
          - *De* capil. uen.
          - *De* marrhubio, &c.
          - *Marrhubium* cum melle coctum.
          - *Cremor* ptiſanæ, &c.
        - *Extrinſecus* applicantur: ut
          - *Cataplaſma* ex
            - *Althea* folijs, ſem. lini.
            - *Fœnograco*, oleo maluæ, uel altheæ, melle, &c.
          - *Epithema* ex
            - *Terebinthina*; *Oleo* cyprino uel irino; *Medulla* ceruina; *Adipe* taurino; *Farina* iridis; *Aeſipo* — *Aequalib.* omnibus partibus commiſtis.
      - *Deinde* conglutinantem. Vide in ſequenti ſigno B.
  - *Symptoma*
    - *Febris.* Vide in ſequentibus, in curatione febrium.
    - *Catharrus.* Vide ſuprà in curatione catarrhi.
    - *Fluxus* uentris.; *Conſtipatio* uentris.; *Sitis.*; *Vigiliæ*, &c. — Vide infrà in curat. ſym. feb.
- *An* id, quõ tẽdimus, fieri poſsit, necne, indicat pars malè affecta, ſputũ, &c. Nam
  - *Galenus* (*Lib.* 4. de Locis malè affectis. *Lib.* 5. Method. med.)
    - *Pulmonis* ulcera ſanatu ſunt difficilima, ut quæ nec citra tuſsim expurgari poſſunt.
    - *Cum* in pulmone ruptũ uas eſt, ſcire apertè licet (niſi protinus antequam phlegmone excitetur, glutinatum ſit) id poſtea inſanabile fore, &c.
    - *Vlcera*, quæ in aſperæ arteriæ interiore ſunt tunica, & potiſsimùm, quæ ſummæ eius parti, quam λάρυγγα uocant, ſunt uicina, aut etiam in ipſa: hæc & curationem recipiunt.
    - *Si* ipſius cartilagines exulceratæ ſunt, aut inſanabiles, aut ſanatu difficillimæ erunt, &c.
  - *Hippocr.* (*Aphor.* 11. lib. 5. *Aphor.* 12. lib. 5. *Aphor.* 14. lib. 5. *Aphor.* 16. lib. 7. *Prædict.* lib. 2.)
    - *Qui* tabe moleſtantur, ſi ſputum iniectum carbonibus malè oleat, & capilli à capite defluant, lethale.
    - *Tabe* laborante profluuium alui ſuperueniens, lethale.
    - *A* puris ſputo phthiſis, & fluxus: cum uerò ſputum retinetur, moriuntur. Oportet enim eum, qui probè liberari uolet, facilè ſputum per tuſsim reijcere, & id eſſe album & æquale, & eiuſdẽ coloris, ac ab inflammatione eſſe alienum. &c.

B. *Mé*

- B. *Medicamētorum* qualitatis con glutinātis alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
    - *Ecligma* tale:
      - ℞. *Loch*
        - *De* pulmone uulpis
        - *De* pino
        - } ana ℥.j.
      - *Syrupi*
        - *Myrtini*
        - *De* hyſſopo
        - *E* glycyrrhiza
        - } Sing. ℥.j.
      - *Boli* armeni
      - *Terræ* lemniæ
      - *Lapidis* hæmatitis
        - } Sing. ℈.j.
      - *Radicis* ſymphyti ʒ.ij.
      - *Diatragacanthæ* ℥.iij. fiat ecligma.
    - *Aqua* ex teſtudinibus, ranis, radice ſymphyti, bolo Armeno, & pulmone uulpis, caudis cancrorum, & capis deſtillata.
    - *Morſuli*
      - ℞. *Carnium* cap. ℥.ij.
      - *Amyli, Tragacanthæ*, ſing. ℈.j.
      - *Diapenidion* ʒ.ij.
      - *Margaritarum* ʒ.j.
      - *Sem.* mel ʒ.iiij. cum ſaccharo diluto in aqua roſarum, fiant morſuli.
    - *Saccharum* roſaceum per ſe, aut cum ptiſanæ cremore.
    - *Herba* ſanguinalis ex aceto.
    - *Plantago.*
    - *Plantaginis* ſuccus, &c.
  - *Extrinſecus* applicantur
    - *Oleum* plumbi, cum oleo roſaceo, quo thorax inungatur.
    - *Oleum* roſaceum & myrtinum.
      Adiectis interim alumine, acacia, malicorio, hypociſtide, galla, &c. addendo etiam (ubi opus fuerit) ammoniacum, uiſcum quercinum, picem ac ceram.
    - *Epithema* ex aqua teſtud. ranarum, ſymphyti & oleo plumbi, addito aceto: quod thoraci ſuperponatur.
    - *Oleum* ceræ cum oleo ſtanni & plumbi, & terebinthinæ, &c.

De curatione Palpitationis cordis.

- *Palpiatio* cordis eſt dilatatio cordis quædā preter naturā, ſeu cordis eleuatio quędam præter naturā atq; depreſsio.
  - *Dignotio*
    - *Partis* malæ affectæ: uidelicet Cordis, ſiue primariò, ſiue per conſenſum cum pericardio affecti: ut
      - *Pulſus* inæqualitas.
      - *Manu* ſupra thoracem adhibita loco', quo cor ipſum ſitum eſt, tum tangendo arterias ipſas, liquidò motus palpitationis ſentitur.
    - *Symptomatis*: ut
      - *Pulſus* inæqualis.
      - *Spiratio*, exigua, rara.
      - *Cor* ipſum ægri palpitare ſentiunt tanquam diuerſam motionem exiſtentem à pulſu, quem propriè cordis motum appellamus.
      - *Manu* adhibita ſupra cor, ſentitur motus manifeſtè.
    - *Cauſæ* ipſi⁹ ſymptomatis
      - *Immediatæ*: ſcil. Intēperiei frigidæ: ut
        - *Temperamentum* corporis frigidum.
        - *Regio* frigida.
        - *Anni* tempus frigidum.
        - *Satietas.*
        - *Temulentia.*
        - *Cibi* frigidi ac flatuoſi, &c.
      - *Mediatæ*: ipſi cordi euenientis
        - *Per ſe*, uidelicet
          - *Flatuoſi* ſpiritus: ut
            - *Cibi* flatuoſi & frigidi.
            - *Vita* otioſa.
            - *Natura* corporis frigidior, &c.
          - *Humoris*
            - *Pituitoſi*: ut
              - *Temperamentum*
              - *Regio*
              - *Anni* tempus
                - } frig. & humidum.
              - *Victus* ratio pituitam generans, &c.
            - *Melancholici*: ut
              - *Temperatura*
              - *Anni* tempus
                - } frigida & ſicca.
              - *Regio*
              - *Cibi* melancholicum ſanguinem generantes, &c.
        - *Per* conſenſum cū pericardio affecto à
          - *Tumore*
            - *Duro*
            - *Molli*, humorem in ſe continente, qualem hydatides puſtulæ
            - } *Palpitatio* à uenę ſectione nō adiuta.
          - *Humore* urinæ ſimili tam multo, ut cor dilatari, quantum neceſsitas exigit, prohibeatur: ut palpitatio à uenæ ſectione non adiuta, ſed ſolis attenuantibus.
  - *Curatio*. Vide in ſequenti ſigno A.

ANNOTATIO.

PALPITATIO *uera cunctis, ſiue per ſe, corde ipſo affecto, ſiue per conſenſum, à frigidis cauſis ortum ducere, Galenus 5. de Locis affectis, teſtatur: quo fit, ut ne dum Arabes, uerùm & iuniores medici quidam, etiam qui Galeni doctrinam profitentur, longè ab eius ſententia aberrent: dum aſſerunt, ex calida cordis intemperie, eius palpitationem oriri poſſe.*

A. *Palpitationis* cordis in curatione conſiderandum

- *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa
  - *Primò* mediata. Ea náq; primò ſui ablationem indicat. Nam ſi fuerit
    - *Spiritus*. Vide ſequens ſignum B.
    - *Humor*
      - *Pituitoſus*, minuẽdus eirtpartim
        - *Victus* ratione iam dicta.
        - *Medicamentis* contrarijs
          - *Primò* ipſius quantitati: ut eſt uenæ ſectio, ut antea dictum.
          - *Deinde* quantitati: &
            - *Primò* nõ paratæ: & ſunt incidentia, ſeu alterantia: ut
              - *Bizantinus*
                - *Simplex*
                - *Compoſitus*
              - *Acetoſus*
                - *Simplex*
                - *Compoſitus*
              - *De* corticib. mali citri.
              - *De* duabus rad.
              - *Mel* roſaceum
              - *Oxymel*
                - *Simplex*
                - *Compoſitum*
              - *Scyllinum*, etc.
              - (all the above:) cũ aquis betonicæ, meliſſæ, maioranæ, &c.
            - *Deinde* paratæ: & ſũt euacuãtia: in forma
              - *Liquida*, ut
                - *Agarici* trochiſcati ʒ.j.
                - *Cort.* myrobalanor. cheb. ʒ.ij.
                - *Lupulorum*, Florum borraginis, ſing. ʒ.iij.
                - Fiat decoctũ ſecundum artem, in quo ʒ.vj. diacathol. uel confect. de dactyl. cum ℥. iij. ſyrupi ex plurib. infuſ. roſ. diſſoluatur:
              - *Solida*, ut
                - ℞. *Spec.* hieræ S. Agarici trochiſc. ſing ʒ. j.
                - Miſce, & cũ oxymelle fiant pilulæ.
      - *Melancholicus* minuendus erit partim
        - *Victus* ratione ſuprà dicta.
        - *Medicamentis* contrarijs ipſius
          - *Quantitati* primò: ut eſt uenæ ſectio, reuulſionis ſaltem gratia, ut dictum eſt.
          - *Qualitati*: deinde &
            - *Primò* crudæ, & ſunt medicamenta alterantia ſeu concoquentia: ut ſyrupus
              - *De* pomis
              - *De* corticibus mali citri.
              - *De* ſucco borrag.
              - *De* fumo terræ
              - *De* lupulis
              - *De* epithymo
              - (all the above:) cũ aquis meliſſæ, borrag. lupulorũ, etc.
            - *Deinde* coctæ: & ſũt euacuãtia, ſumptaue in forma
              - *Liquida*, ut
                - ℞. *Fumariæ*, Lupulorum, Florum borrag. ſing. ʒ.j.
                - *Epithymi* ʒ.ij. Senæ ʒ.ij.
                - *Cort.* myrob. indorum ʒ.iij. fiat decoctum ſecũdum artem, in quo diſſolue diaſenæ ʒ iiij. aut diacathol ʒ.iij.
                - *Syrupi* ex plur. infuſ. roſ. ℥.iij.
              - *Solida*, ut
                - ℞. *Pilulæ* de lap. lazuli, aut de lapide armenio ʒ.j
                - *Agarici* trochiſc ʒ S. miſceantur, & cum ſyrupo de borrag. fiant pilulæ.
  - Secundò immediata: uidelicet intemperies frigida: quæ iam dictis medicamentis in curatione palpitationis à flatuoſo ſpiritu, commodè curari poterit.
- *An* fieri poſſit, indicat laborantis ætas, & diuturnitas affectionis. Nã
  - *Si* augeatur, & diutius ad ſyncopem permutabitur, & demum ad mortẽ, eamq; repentinam, ob conſequentem uirtutis uidelicet uitalis imbecillitatem.
  - *Cordis* palpitatio, licet tum adoleſcentibus, tum adultis euenire ea poſſit, magna tamen ex parte ijs accidit, qui ætatem agunt quinquagintá quidem annis inferiorem, ſed quæ 40. annos excedat. Cæterùm quamuis nonnulli ab hoc ſymptomate planè liberati ſint per uenæ ſectionem, uictumq; extenuantem ac medicamenta ſimilia, nihilominus omnes ante ſenectutem morte præuenti ſunt. Verùm alij quidem per acutas febres, alij uerò cum ſani degerẽt, affatim ſyncope intercepti, interierunt, quamuis unus uel duo citra ſyncopẽ alia quadam mortis ſpecie perierint.
  - (both:) *Gal.*
    - *Aphor.* 14. libr. 2. in commen.
    - *Lib.* 5. de Locis malè aff. c.

Q

B. *Spiritus*

- B. *Spiritus* flatuoſus attenuandus & reſoluendus erit partim
  - *Victus* ratione. Quare ſit
    - *Aer*
      - *Ad* caliditatem & ſiccitatem declinans.
      - *Grauis* odoris expers.
      - *Suauiter* olens.
    - *Somnus* moderatus, non uigiliæ.
    - *Exercitium* temperatum.
    - *Aluus* lubrica, arte uel natura.
    - *Animi* quies, non
      - *Mæſtitia.*
      - *Metus.*
      - *Lætitia* immodica.
    - Cibus
      - *Ex* carnibus
        - *Caponum*, gallinarum
        - *Pullorum*, ſturnorum
        - *Perdicum*, merularum
        - *Vitulorum*, hœdorum
        - *Capreolorum*, léporum, &c.
        - — aſsis, interdum elixis, cum hyſſopo, fœniculo, ſerpyllo, &c. pipere, cinnamomo, macere, aut gariophyllis.
      - *Ex* oleribus
        - *Fœniculum*, hyſſopum.
        - *Serpyllum*, ſaturegia.
        - *Meliſſa*, maiorana.
        - *Borrago*, pulegium, &c.
    - *Potus.* Vinum
      - *Dulce.*
      - *Tenue.*
      - *Flauum.*
      - *Vetus* potius quàm nouellum, uel mediæ ætatis,
      - *Aqua* dilutũ, in qua borrago & meliſſa fuerint cocta.
  - *Medicamentis*, &
    - *Primò* mediatè: (reuulſionis gratia) ut eſt ſectio uenæ internæ cubiti
      - *Dextri*, ſi plenitudo adſit, & nihil impediat.
      - *Siniſtri*, ſi nulla exiſtat plenitudo.
    - *Secundò* immediatè, quorũ alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
        - *Diambra.*
        - *Diamoſchus.*
        - *Diacinnamomum.*
        - *Diaxyloaloe.*
        - *Diacalamenthum.*
        - *Dianiſum.*
        - *Aromaticum* roſ.
        - *Theriaca.*
        - *Mithridatum.*
        - — Ex quibus confici poterunt tabulæ, tragemata, electuaria, morſuli, &c.
      - *Extrinſecus* applicantur: ut
        - *Vnguentũ* tale:
          - ℞. *Olei* *Spicæ*, *Liliorum*, *De croco* — Sing. ʒ.ij.
          - *Galliæ* moſchatæ, *Aliptæ* moſchatæ — Sing. ℈.j.
          - *Ligni* aloes ℈. S.
          - *Maceris* ℈ j.
          - *Croci* gr.iij.
          - *Ceræ* q. ſ. fiat unguentum.
        - *E pithema*
          - ℞. *Aquarum* *Meliſſæ*, *Borraginis*, *Maioranæ* — Sing. ℥.iij.
          - *Spec.* *Diambræ*, *Diamoſchi* — Sing. ʒ.S.
          - *Maceris*, *Ligni* aloes — Sing. ℈.j.
          - *Ambræ* gr.j.
          - *Vini* optimi ℥.j miſce, & fiat epithema.
        - *Sacculus* ex
          - *Floribus* *Borraginis.*, *Roriſmarini.*, *Bugloſſi.*
          - *Meliſſa.*
          - *Maiorana.*
          - *Ligno* aloes.
          - *Corticibus* citri.
          - *Cinnamomo.*
          - *Macere.*
          - *Gariophyllis.*
          - *Roſ.* rub.
          - *Sem.* ocymi.

De curatione Syncopis.

- *Syncope* eſt præceps uirium lapſus:
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nimirũ Cordis affecti per
      - *Se*
        - *Si* nullum præceſſerit ſignum alicuius partis affectæ, nullusq; alius affectus ipſam anteceſſerit, præterquam ſi immodica fuerit aliqua animi excandeſcentia, ſeu affectio.
      - *Conſenſum*, ut
        - *Indicia* propria partium primò affectarum apparentia.
        - *Symptomata* alia ſyncopem antecedentia, ut dolor eiuſdem partis, &c.
    - *Symptomatis*: ut
      - *Reſolutio*.
      - *Animi* defectus.
      - *Pulſuum* paruitas atq; imbecillitas.
      - *Extrema* frigida.
      - *Sudor* frigidus circa
        - *Caput*.
        - *Vultum*.
        - *Ceruicem*.
    - *Cauſæ* ipſius ſymptomatis
      - *Immediatæ* (q̃ morbus eſt) uidelicet
        - *Intemperiei*
          - *Calidæ*
          - *Frigidæ*
        - *Tumoris*
          - *Inflammationis*
          - *Eryſipelatis*
        - (omnia) ex proprijs eorum indicijs habetur.
      - *Mediatæ*: ſcilicet
        - *Humorũ*
          - *Vitioſorũ*
            - *Crudorum*: ut
              - *Totum* corpus ampliori mole cernitur quàm pro naturæ modo.
              - *Præcordia* inflata.
              - *Color*
                - *Albidus*.
                - *Niger* aut liuidus.
              - *Pulſus* minores, obſcuri, inæquales.
            - *Flauæ* bilis: ut
              - *Aſſidua* oris uentriculi mordicatio, anxietas, uellicatio, ac dolor, &c.
          - *Tenuium*, cum corporis raritate: ut
            - *Naſus* acutus.
            - *Oculi* caui.
            - *Aſtricta* tempora, &c.
        - *Doloris*.
        - *Euacuationis* immodicæ.
        - *Aeris* uitioſi, uel ex
          - *Metallis*.
          - *Caminis*.
          - *Baratris*.
          - *Leguminum* putredine, olerum, uel animalium.
          - *Stagnis*.
          - *Paludibus*, etc.
        - *Qualitatis* uenenoſæ, aut uenenoſorum animalium, quæ uirus reiectant, &c.
  - *Curatio*, in qua duo cõſideranda ſunt: uidelicet
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeq. ſignum A.
    - *An* fieri poſsit, indicat ſymptomatis uehemẽtia, pars affecta, ſymptomatis cauſa, &c. Nam
      - *Peſtifera* eſt ſyncope illa, quæ extenuato ſpiritu ac ſanguine originem trahit, potiſsimùm ubi imbecillitas adſit retentricis facultatis totius corporis, ac expultrix immoderatius concitata fuerit.
      - *Prorſus* autem exitioſa ſyncope erit, ſi corpore crudis ſuccis referto generetur, aut ex redundante flaua bile os uentriculi infeſtante, ſiue extenuatis ſuccis, ubi iecur uel uentriculum phlegmone obſederit.
      - *Si* citra phlegmonem ſtomachicæ ſyncopes fiant, uentriculi ore affecto primò, ac conſentiente corde, curationem magna ex parte admittunt.
      - (the three above:) *Galen*. lib. 12. Meth.
      - *Si* ſyncope ualida fuerit, medicinæ locus non eſt.
      - *Si* propter eius intemperiem eueniat, pernicioſior erit, quã ex cerebri intemperie: quemadmodum hæc periculoſior eſt, quàm ſi iecur primò affectum fuerit.
      - (the two above:) *Paulus*. *Aetius*.

A. *Quid* fieri debeat, indicat

- *Primò* ſymptoma, quòd primò ſui indicat ablationem ſeu mitigationē per ea, quæ uim corroborandi uel reſtaurandi habent: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur per
    - *Os*: ut
      - *Panis* uino fuluo madefactus.
      - *Diamoſchum* dulce, *Diambra* — cum uino pauco — ſi à frigida cauſa dependeat.
      - *Diamargar.* frigid. cum uino pauco, *Syrupus* de pomis, *Oxyſaccharum* — ſi à cauſa calida.
    - *Nares*: ut
      - Si à cauſa frigida:
        - ℞. *Aqua* *Roſ.*, *Meliſ.*, *Maioran.* — Sing. ℥.ij.
        - *Ligni* aloes, *Corticum* mali citri — Sing. ʒ.j.
        - *Moſchi*, *Ambræ* — Sing. gr. iij.
        - *Aceti* ℥.j. miſce, & fiat odoramentū.
      - Si à cauſa calida:
        - ℞. *Aquæ* *Roſarum*, *Myrtyll.*, *Nymphea* — Sing. ℥.iij.
        - *Santalorum*, *Coral.* rub. — Sing. ʒ.j.S.
        - *Cort.* mali citri, ℈.j.
        - *Moſchi*, gr.ij.
        - *Aceti* albi ℥.j. miſce, & fiat odoramentum.
  - *Extrinſecus* applicantur, ut
    - *Epithema*
      - Calidū
        - ℞. *Aquæ* *Meliſſæ*, *Roriſmar.*, *Maior.*, *Roſ.* — Sing. ℥.iiij.
        - *Ligni* aloes, *Cort.* mali cit. — Sing. ʒ.ij.
        - *Cinnamomi*, *Garyophyll.* — Sing. ʒ.S.
        - *Croc.* gr.v.
        - *Oſſis* de corde ceruì, num.ij.
        - *Moſchi*, *Ambræ* — Sing. gr. iiij.
        - *Vini* fului odoriferi ℥.iij. Miſce, & fiat epithema.
      - *Frigidū*
        - ℞. *Aquæ* *Borraginis*, *Roſaceæ*, *Acetoſæ*, *Meliſſæ* — Sing. ℥.iiij.
        - *Santalorum* om., *Corall*, rub. — Sing. ℥.iij.
        - *Cort.* mali citri, *Ligni* aloes — Sing. ʒ.S.
        - *Croci*, gr.iij.
        - *Moſchi*, gr.ij.
        - *Vini* fului ℥.ij. miſce, & fiat epithema.
    - *Sacculus*
      - *Calidus* ex *Flor.* meliſſæ, Roriſ. Maioranæ, *Serpillo*, Cinnamomo, Croco, *Garyophyllis*, Cort. mali citri, *Roſis* ſiccis, Ligno aloe, *Moſcho*, &c.
      - *Frigidus* ex
        - *Flor.* Borraginis, Violarum, Nymphea, Meliſſæ.
        - *Roſis*.
        - Croco.
        - *Ligno* aloe.
        - *Cort.* citri.
        - *Santalis*.
        - *Corall.* rub.
        - *Ambra*, &c.
- *Deinde* ſymptomatis cauſa. Vide in ſeq. ſignum B.

- B. *Symptomatis* cauſa
  - *Primò* mediata, ſi ea adſuerit. Nam ſi ea fuerit
    - *Bilis* flaua, minuenda erit partim
      - *Victus* ratione contraria. Quare ſit
        - *Aer* frigidus.
        - *Somnus* conſueto longior.
        - *Cibus*
          - *Panis* ex uino aquoſo dilutus.
          - *Cremor* ptiſanæ.
        - *Potus*
          - *Vinum* aquoſum.
          - *Aqua* hordei, &c.
      - *Medicamentis* euacuantib. per
        - *Vomitum* (ſi fieri poterit) quem irritare oportet aut
          - *Potu*
            - *Aquæ* calidæ.
            - *Hydrælei.*
            - *Syrupi* acetoſi, S.
          - *Immittendo* digitos, aut pennas.
        - *Aluum*: ut
          - *Decocto* tamarindorum.
          - *Manna*, Caſsia.
          - *Rhabarbaro*, quibus tamen non immodicè uacuanda eſt, cum huiuſmodi exquiſitas euacuationes non ferant.
    - *Pituita*, ſeu copia crudorũ humorũ euacuanda erit: id quod cõmodè fiet partim
      - *Victus* ratione ſecundum cõtrariam qualitatẽ inſtituta. Quare ſit
        - *Aer* calidus, media temperie.
        - *Somnus* moderatus, Quies.
        - *Vinum* aquoſum, ſi uehementer non febricitent.
        - *Panis* ex uino dilutus, modò in aliquo uiſcere phlegmone non ſit.
        - *Aqua mulſa*, in qua hyſſopum coctum fuerit, qua utantur trib. primis diebus, & uſque ſeptimum, ſi nullum occurrat incommodum.
        - *Cremor* ptiſanæ, Oxymel, &c.
      - *Medicamentis* euacuantibus, non quidem purgantibus, quoniam purgantia præſidia nõ ferunt. Quare per frictionem inaniendi erunt. Principio igitur morbi ſtatim incipere oportet, ac primùm crura à ſuperiore parte deorſum, linteis non admodum mollibus, ſed modicè aſperis: deindè & tota brachia ab humeris uſq; supernè deorſum ſimili modo ſunt fricanda. At ubi artus omnes abundè calere uidentur, & metus eſt, ne quis ex multitudine frictionis contuſa iam carne, laſsitudinis ſenſus ſuperueniat, oleo anethino ſeu chamæmelino utendum eſt. Cum iam artus plurimum perfricti fuerint, poſtea oleũ detergetur, inde ad ſpinam dorſi tranſeundum eſt, hæcq; tota perfricanda ſimiliter: ab hac rurſus ad crura, & hinc ad brachia, mox inde rurſus ad ſpinam remeandum, & ita toto die faciendum.
    - *Humor* ſeu ſuccus tenuis cum corporis raritate. Hos paulatim nutrire oportet, ſummamq; cutem denſare & aerem cubiculi refrigerare, &c.
    - Dolor ijs remedijs, quibus dolor aufertur, curandus.
    - *Euacuatio* immodica: frigida faciem aſpergere oportet, aut aqua roſacea. Extremæ etiam corporis partes uinculis uehementer conſtringendæ, ac linteis modicè aſperis fricandæ, &c.
    - *Aer* uitioſus, ad optimam temperiem permutandus erit.
    - *Venenoſa* qualitas: aut ictus ueneno ſorum animalium, alexipharmacis curandus.
  - *Deinde* immediata. Nam ſi fuerit
    - *Intemperies*, per contrariam intemperiem curanda erit.
    - *Tumor*, propria curatione ſua curandus eſt.

De curatione Lactis deficientis.

- *Lactis* defectus eſt, cũ humor lactis exigu⁹ eſt, uel omnino deficit: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partium* malè affectarum: uidelicet mamillarum affectarum per
      - *Eſſentiam*, cùm mamillæ ob imbecillitatẽ & aridam intemperiem, uel uenarum anguſtiam, uel obſtructionem, uel ſanguinis craſsitiem, non ualent ſanguinis copiam attrahere.
        - *Mamillæ*
          - *Aridæ.*
          - *Macilentæ.*
          - *Graciles.*
        - *Abundantia* ſanguinis in toto corpore, &c.
      - *Conſenſum* corporis totius
        - *Atrophia.*
        - *Corporis* habitus ſiccus.
        - *Fluxus* ſanguinis
          - *Menſtruorum*
          - *Hæmorrhoidum*
          - *Narium*
          - } *nimius.*
        - *Febris* arida, &c.
    - *Symptomatis* (in genere retentorum immodicè) Lactis defectus, &c.
    - *Cauſa*. Vide in ſeq. ſignum A.
  - *Curatio* indicationib. abſoluitur. Itaque
    - *An* fieri poſsit, uel debeat, indicat ipſum ſymptoma. Quoniã
      - *Hæc* affectio quamuis infantibus magis quàm mulieribus grauis ſit, non propterea deſpicienda erit, cum abſq; aliquo eiuſdem mulieris præter naturam affectu, etiã gigni non poſsit: quapropter ubi imminuitur lac, aut omnino extinguitur, uel corrumpitur, aut ſpiſſatur, uel attenuatur: præſtat quidem alterius nutricis lac præbere, ut Aetius præcipit. Sin autem id non permittat res aliqua inſtans, uictu nutrix curanda eſt, ut infans in morbum non incidat, ac ipſa ſibi quoque meliorem uindicet ſanitatem.
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeq. ſignum B.

- **A.** *Cauſæ*: nempe ſanguinis peccantis in
  - *Quantitate* pauca:
    - *Exiguus* in toto corpore ſanguis.
    - *Venæ* graciles, & uacuæ.
    - *Habitus* totius corporis ſiccus.
    - *Euacuatio* ſanguinis per fluxum eius,
      - *Menſtruorum.*
      - *Narium.*
      - *Hæmorrhoidarum, &c.*
    - *Exercitium* uehemens.
    - *Labor.*
    - *Vigiliæ.*
    - *Fames*, ſeu inedia.
    - *Mœror.*
    - *Solicitudo.*
    - *Febris, &c.*
  - *Qualitate*: atque ſic uel
    - *Bilioſi*:
      - *Sanguis*
        - *Flauus.*
        - *Tenuis.*
        - *Amarus.*
      - *Temperatura*ললbilioſa.
      - *Habitus* corporis gracilis.
      - *Aetas* florens, &c.
    - *Pituitoſi*:
      - *Sanguis*
        - *Subſtantiæ* craſsioris.
        - *Albus* aut pallidus.
        - *Acidus.*
      - *Temperatura* frigida & humida.
      - *Aetas* conſiſtentiæ.
      - *Tempus* anni frigidum, &c.
    - *Melancholici*:
      - *Sanguis*
        - *Spiſſus.*
        - *Paucus.*
        - *Obſcurus.*
        - *Liuidus.*
        - *Stipticus.*
      - *Temperatura* frigida & ſicca.
      - *Aetas* conſiſtentiæ.
      - *Tempus* anni frigidum & ſiccum.

- **B.** *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* affectus: uidelicet ſanguis peccans in
    - *Quantitate.* Vide in ſeq. ſignum C.
    - *Qualitate.* Nam ſi fuerit
      - *Bilioſus*, ſui ablationem indicat: id quod fieri poterit partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
          - *Qualitatem* contrariam, uidelicet refrigerantem & humectantem.
          - *Quantitatem* commodam, quæ pro ratione uirium, temporis anni, regionis, complexionis, uarianda eſt.
        - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
          - *Qualitatẽ contrariã*: & uel humoris
            - *Qualitati*: ſcilicet alterantem, concoquentem & præparantem, &c.
            - *Quantitati*: nempe euacuantem.
          - *Quantitatem, &c.*
      - *Pituitoſus.* Hic
        - *Primò* alterandus tum
          - *Victu* calefaciente primo aut ſecundo ordine, non tamen exſiccante.
          - *Medicamentis* concoquentibus, &c.
        - *Deinde* euacuandus, medicamentis pituitam purgantibus.
      - *Melancholicus*
        - *Primò* alterandus tum
          - *Victus* ratione calefaciente & humectante.
          - *Medicamentis* alterantibus, concoquẽtib, &c.
        - *Deinde* euacuandus medicamentis atram bilem purgantibus.
  - *Pars* affecta, uidelicet mamillæ, ad quas ſi ſanguis non perueniat, & in corpore redundet, ad eas retrahendus erit: quod fiet uel
    - *Fotu* aquæ tepidæ.
    - *Tropace* debili, ex pice & multo oleo.
    - *Sinapiſmo* debili, cuiuſmodi eſt
      - ℞. *Ficuum* maceratarum in aquæ ℔. j. piſtentur diligenter, poſtea adde
      - *Sem.* ſinapi tenuiſsimè triti ℥. j.
      - Miſce, ponatur ſuper mammas, non diu, ne id quod attrahunt, digerant, aut inflammationem in eis procreent.
    - *Suctione* / *Expreſsione* } mamillarum frequenti.
    - *Cucurbitularum* appoſitione cum pauco igne, paulò infra clauiculas, &c.

C. Quan-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0474-0
DFG

C.

Quantitate deficienti, uel propter fluxũ menſtruorum, uel alias cauſas, quæ priùs in contrarium ducendæ ſunt: deinde ſanguis augendus, multiplicandusque eſt: quod fiet partim

- *Victus* ratione calefaciẽte & humectante Itaq;
  - *Somnus* ſit conſueto longior.
  - *Exercitijs* partium ſuperiorũ utantur: uberumq́; frictione moderatã, ac fomentis per ſpongias: immoderatum uerò exercitium caueant.
  - *Affectus* animi immodicos uitent, præſertim
    - *Triſtitiam.*
    - *Curas.*
    - *Solicitudines*, &c.
  - *Cibus* ſit
    - *Panis* optimus: & Marſicus.
    - *Caro*
      - *Gallinarum.*
      - *Pullorum* gallinaceorum.
      - *Perdicum.*
      - *Columbarum* iuuenum.
      - *Phaſianorum*, pauonum Indorum.
      - *Hædorum.*
      - *Vitulorum.*
      - *Caſtratorum.*
      - *Vbera* ouium, & caprarum, &c.
    - *Oua* recentia, [c]rbilia.
    - *Succus* carnis.
    - *Ex* piſcibus
      - *Barbelli.*
      - *Troctæ.*
      - *Murenæ.*
      - *Lauræ.*
      - *Belſuccus.*
      - *Salmo*, &c.
    - *Lac* elixum cum uitellis ouorum & ſaccharo.
    - *Oriza* priùs in aqua, deinde in lacte elixa.
    - *Amylum* cum lacte & melle, uel ſaccharo.
    - *Album*: uidelicet ex gallinarũ pectoribus elixis, cum farina orizæ, lacte, & ſaccharo confectus.
    - *Placentæ* ex ſeſamo cum melle, poſt cœnam ſumptæ.
    - *Amygdalatum.*
    - *Ex* oleribus
      - *Eruca* recens.
      - *Paſtinaca* aſſa.
    - *Ex* fructibus
      - *Amygdalæ* dulces.
      - *Piſtachia.*
      - *Nuclei* pini.
      - *Vua* paſſa.
      - *Caricæ.*
  - *Potus* ſit uinum, aut
    - *Nigrum*, non auſterum, ſed potius dulce.
    - *Album* aquoſum.
- *Medicamentis*: ut eſt
  - *Eruca* uiridis.
  - *Fœniculum* uiride.
  - *Succus* fœniculi.
  - *Naſturtium* cum uino.
  - *Succus* betæ.
  - *Viticis* fructus cum uino.
  - *Cytiſi* folia ex uino nigro, aut ptiſana.
  - *R[a]dix* paſtinacæ.
  - *Semen* lini cum melle.
  - *Seſamum* crudum cum uino dulci.
  - *Inteſtina* terræ pulueri zata, atq; cum uino potata.
  - *Lapis* galactites alligatus, uel aqua diſſolutus ac potatus.
  - *Oleum*
    - *Coralliorum.*
    - *Margaritarum.*

De curatione Lactis redundantis.

Lactis redundantia eſt eius multiplicatio in quãtitate, qua corpus mulieris læditur: cuius

- *Dignotio*
  - *Partium* malè affectarum: ſcilicet *Mamillarum*
    - *Viſu*
    - *Tactu*
    - *Sermone* ipſius mulieris
    - } facilè percipitur.
  - *Morbi* (in quantitate uidelicet, & propriè in exceſſu)
    - *Magnitudo* mamillarum.
    - *Plenitudo*
    - *Copia*
    - } lactis in mammis detenta, &c.
  - *Cauſæ*: nempe plenitudinis ſeu copiæ ſanguinis, in uenis communibus, quæ à mammis ad uteros pertingunt,
    - *Signa* plenitudinis ſanguinis.
    - *Imbecillitas* infantis, in gerentibus utero.
    - *Retentio* nonnunquam menſtruorum in non grauidis, &c.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, uel debeat, indicat morbi præſentia & ſymptomata ſuperuenientia. Nam
    - *Quibus* à partu, aut reliquo lactationis tempore adeò creuit in mamillis lac, metus eſt ne ubera inflammatione corripiantur, uel inſtar caſei lac cogatur, ſeu in grumos uertatur: uel ſi uitiatum lac etiam fuerit, ne mammarum uaſa exulceret, ſcabiem, panos, & papularum eruptiones producat. Quare ſtatim huic affectui ſuccurrendum erit.
  - *Quid* fieri debeat, indicat morbi cauſa: uidelicet ſanguinis copia, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Chirurgia*, adminiſtrata ſecũdum
      - *Qualitatem* debitam: nẽpe aut
        - *Vincula* partium infernarum.
        - *Venæ* poplitis ſeu tali ſectionem, ſi ex retentis menſtruis: ſi uerò ex redundantia ſanguinis in toto corpore, uenæ mediæ in cubito, &c.
      - *Quantitatem* congruentem: quæ pro ratione uirium, ætatis, cõplexionis, &c. uarianda. Nam ubi uires ferant, copioſus ſanguis detrahendus: ſin minus, iteranda uenæ ſectio erit.
      - *Tempus* cõmodum. Sic ſtatim circa initia morbi, & ſtomacho ieiuno, depoſitis prius alui excremẽtis, ſanguis minuẽdus eſt, modò nihil impedierit.
      - *Locum* cõuenientem: ſcilicet per uenas tali uel poplitis: uel media, ut ſuprà.
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
      - *Qualitatem* cõtrariã: Quare fit
        - *Frictio* partium infernarum.
        - *Exertitium* inferiorum partium.
        - *Suctio* lactis, à puella uel muliere quadam.
        - *Cibus* exiguus, ex
          - *Oleribus*: ut
            - *Lactuca.*
            - *Spinachia.*
            - *Beta.*
            - *Atriplex*, &c.
          - *Fructibus*: ut
            - *Pruna.*
            - *Cucurbitæ.*
            - *Mala*
            - *Pira*, &c.
            - } cocta.
        - *Potus*, Aqua, &c.
      - *Quantitatem*. Sit cibus omnino tenuis, ut dictum eſt.
      - *Tempus* commodum, &c.
    - *Medicamentis*, quæ pro morbi tempore uarianda. Nam in
      - *Principio* modicè repellentibus utendũ erit: cuiuſmodi eſt
        - *Linteus* poſca madefactus, & mammis appoſitus.
        - *Folia* portulacæ cum aceto trita.
        - *Ouum* totum cum roſaceo contuſum.
        - *Palmula* cum poſca tritæ.
        - *Cicuta* trita & mammis applicata.
      - *Deinde* digerẽtibus cum quadã aſtrictione: ut ſunt
        - *Apium* tritum cum aceto & roſacco.
        - *Petroſelinum* cum poſca tritum.
        - *Cuminum* cum aceto, appoſitum.
        - *Emplaſtrum* ex ammoniaco & uino.
        - *Emplaſtrum* ex mentha, abſynthio, farina fabacea, & pauco oleo liliorum.
        - *Emplaſtrum*
          - *Alterum*
            - ℞. *Succi* plantaginis.
            - *Succi* menthæ, ana ℥.j.S.
            - *Farinæ* hordei ℥.j.
            - *Aceti* ℥.S.
            - Cum linteis ſuperponatur.
          - *Alterum*
            - ℞. *Farinæ* fabarum.
            - *Farinæ* lentium, ana ℥.j.
            - *Succi* plantag ℥.iij.
            - *Olei* roſ ℥.ij.
            - *Aceti* ℥.j. Miſce.

De

De curatione Lactis in caſei ſpeciem concreti.

Caſeatio eſt lactis in mamillis ingroſſatio ſiue inſpiſſatio: cuius

- *Dignotio*
  - *Partium* malè affectarum: uidelicet mamillarum
    - *Tactu*
    - *Sermone* ægrotantis, &c.
    - } facilè comprehenditur.
  - *Morbi*
    - *Magnitudo.*
    - *Exceſſus*, &c.
  - *Cauſa*: nempe mamillarum
    - *Caliditatis* (ſeroſum à craſſo ſecernentis)
      - *Mamillæ* tactu calidæ.
      - *Febris*, Lac citrinum.
      - *Auxilium* à frigidis, &c.
    - *Frigiditatis* (aſtringentis & cogentis)
      - *Mamillæ* tactu frigidæ.
      - *Temperatura* frigida.
      - *Lac* aut
        - *Viſcoſum*, tenax.
        - *Aquoſum.*
      - *Auxilium* à calidis, &c.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Itaq;
  - *An* fieri poſsit, uel debeat, indicat effectus, uel ſymptomata ſuperuenientia. Nam niſi quamprimum curetur, aut pariet mammarum
    - *Inflammationem.*
    - *Exulcerationem*, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat morbi cauſa: uidelicet intemperies
    - *Calida*: quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* cõtrariã: nempe refrigerantem. Quare ſit
          - *Cibus*, lactuca per ſe, uel cum carnibus cocta, &c.
          - *Potus* aqua hordei, &c.
          - *Suctio* mamillarum, præſertim ſi à copia lactis fuerit.
        - *Quantitatem*: ut ſuprà.
      - *Medicamentis* refrigerantibus: ut ſunt
        - *Succus*, aut
          - *Solani* cum aceto
          - *Portulacæ* cum aceto
          - *Morſus* gallinæ cum aceto
          - *Apij* cum aceto & farina cicerũ
          - *Coriandri* cum oleo roſ. & aceto
          - } Mammis ſuperpoſitus.
        - *Farina* hordei cum aceto mulſo aut cum poſca.
        - *Furfures* in aceto cocti cum rutæ decocto, &c.
    - *Frigida*: quæ ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
      - *Victu* calefaciente, & extenuante.
      - *Medicamentis* calefacientibus, & attenuãtibus, ut ſunt
        - *Mentha* contuſa, ac cũ farinã hordei, ac fœnigræci, altheę, & ſeminis lini, oleo roſaceo & pauco aceto permixta, atq; applicata.
        - *Lentes* muria decoctæ, & appoſitæ.
        - *Cuminum* cum modico croco, applicatum.
        - *Decoctum* fœnigræci & altheæ, ſeu apij.
        - *Oleum*
          - *Chamomelinum.*
          - *Anethinum.*
          - *Amygdalarum* dulcium.
        - *Coagulum* leporinum, cum butyro & pauco aceto.
        - *Coagulum* cum uino potum.
        - *Succus*
          - *Caulium*
          - *Maurellæ*
          - *Coriandri*
          - *Portulacæ*
          - } cũ aceto & farina hordei mixta oĩa ſimul, atq; in formã emplaſtri redacta.
        - *Succus* apij cum aceto & farina cicerum, &c.

De curatione Inflammationis mamillarum.

Sicut cęteræ corporis partes, ita etiã mamillæ interdum inflammari ſolent. Vnde non minus in harum, quàm reliquarũ partium inflammatione neceſſaria eſt, tum

- *Cognitio* cauſarum: uidelicet
  - *Mamillarum* affectarum
    - *Dolor*, Calor.
    - *Tumor.*
    - *Durities*, &c.
  - *Morbi*
    - *Febris*, Dolor.
    - *Calor*, Grauitas.
    - *Durities*, &c.
  - *Cauſa*
    - *Mediata*: nempe
      - *Copiæ* ſanguinis
        - *Dolor* in
          - *Dorſo.*
          - *Spatulis.*
          - *Axillis.*
        - *Menſtrua* ſuppreſſa.
        - *Dolor*, Calor.
        - *Febris*, & cætera ſigna ſanguinis redundantis.
      - *Craſsitudinis* lactis, uel coagulationis. Signa manifeſta.
      - *Abundantiæ* lactis
        - *Partus*, aut eſt
          - *Propinquus.*
          - *Nouiter* factus.
        - *Rubor*
        - *Calor*
        - } minor, &c.
    - *Immediata*: uidelicet intemperiei calidæ
      - *Febris.*
      - *Calor.*
      - *Dolor*, &c.
- *Curatio*. Vide in ſeqq. ſignum ☞

Mamillarum ĩflãmationis curatio ĩdicationibus abſoluitur. Quare

- *An* fieri debeat, indicant ſymptomata ſuperuenientia. Nam cùm latior, ac adenoſa earum ſubſtantia ſit, nec multum obtineant innatum calidum, metus erit, ne in ſcirrhum, & demum in cancrum uergat, aut ea ſuppurata, ac ad abſceſſum progrediente, exedens ulcus conſequatur. quare non ſpernenda erit eius curatio.
- *Quid* fieri debeat, indicat morbi cauſa mediata: uidelicet
  - *Sanguinis* copia, quæ ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
      - *Qualitatem* contrariã: uidelicet refrigerantem. Quare ſit
        - *Frictio* crurum.
        - *Somnus* moderatus.
        - *Aluus* laxa uel
          - *Cliſteribus.*
          - *Potione* uel ex
            - *Caſsia.*
            - *Manna*, &c.
        - *Cibus*, qui ſanguinẽ minuit, ut eſt
          - *Beta* elixa cum butyro & aceto.
          - *Poma* aſſa.
          - *Mica* panis lota.
          - *Oua* ſorbilia ſeu tremula cum ſucco arantij.
          - *A* iure carnium abſtineant, &c.
        - *Potus* aut
          - *Aqua* hordei.
          - *Cinnamomi* decoctum.
      - *Quantitatem* debitam. Sit itaq; tenuis uictus atq; exiguus, &c.
    - *Chirurgia*, adhibita ſecundũ
      - *Qualitatem* conuenientem, uidelicet —— uenæ ſectionem.
      - *Quantitatem* congruentem: quæ pro uirium robore & ſanguinis copia augenda uel minuenda eſt.
      - *Tempus* commoduM: nempe à principio detrahendus.
      - *Locum* decentem, uempe ex uena uel
        - *Malleoli* interna, ſi mẽſtrua fuerint ſuppreſſa.
        - *Media* cubiti, uel interna eiuſdem lateris, &c.
    - *Medicamentis*: quæ pro morbi tempore uarianda ſunt. Nã in morbi
      - *Principio* medicamenta cõueniẽt modicè repellentia, ſeu reprimentia: ut ſunt
        - *Poſca* cum ſpongia appoſita.
        - *Decoctum* chamomillæ cum oleo roſaceo & aceto.
        - *Folia* ſolani cum butyro & oleo contuſa.
        - *Palmulæ* in poſca & oleo elixæ, deinde malaxatæ.
        - *Succus* coriandri cum roſaceo, &c.
      - *Augmento* digerentibus, ac diſcutiẽtibus erit utendum: ut eſt
        - *Epithema* tale, ut
          - ℞. *Florum* chamomillæ, meliloti, altheæ, fœnigræci, ſeminis lini & anethi, ana M. j. coquantur in aqua, cui addo olei roſacei & anethini, ana ℥ ij aceti ℥ j.
          - *Spongia* in eo madefacta mammis apponatur.
        - *Emplaſtrum*, ex
          - *Farina* fabarum, fœnigræci, & ſeminis lini, ac hordei, & pane contrito, in aqua decoctis, cum oleo anethino, additis duobus uitellis ouorum, ac croci ac myrrhæ, ana ℈ j.
          - *Farina* fabarum cum melle.
      - *Statu* medicamenta conuenient maturãtia, præſertim ſi priora nihil effecerint: ut
        - *Folia* maluæ in hydræleo elixa.
        - *Radix* maluauiſci, folia maluæ, cum axungia porci, malaxata.
        - *Farina* triticea cum hydræleo. Pure autem genito, tumoris ruptura paranda, aut ferro, aut medicamẽtis acrioribus, &c.
  - *Lac* coagulatum, quod quomodo curetur, uide ſuprà in curatione lactis in caſei ſpeciem concreti.
  - *Copia* lactis. Huius curatio ſimilis ei, quæ à copia ſanguinis ortum ducit.

De

De curatione Cardialgiæ, ſeu doloris cordis.

- *Cardialgia*, eſt oris uentriculi dolor: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nempe oris uentriculi
      - *Dolor* / *Angor* — cum morſu ac eroſione in inferioribus thoracis partibus, propriè ſub pectoris cartilagine.
    - *Symptomatis*
      - *Actio* animalis ſenſibilis læſa, uidelicet tactus deprauatus.
      - *Languor.*
      - *Labefactatio.*
      - *Exolutio*
        - *Innati* caloris.
        - *Totius* corporis.
      - *Febris* interdum.
      - *Pulſus* imbecillis.
      - *Sudor* ſupra conſuetudinem.
    - *Cauſa*
      - *Immediatæ*: nimirum
        - *Intemperiei* calidæ
          - *Dolor* uehementiſsimus.
          - *Febris* nonnunquam.
          - *Morſus.*
          - *Eroſio.*
          - *Cauſa* aliqua externa præceſsit.
          - *Auxilium* à frigidis, læſio à calidis.
        - *Solutionis* continui
          - *Eroſio*, Morſus, &c.
          - *Humores* erodentes.
          - *Lumbrici* rodentes, &c.
      - *Mediatæ*: uidelicet humoris acris
        - *Dolor* uehemens ac mordax.
        - *Calor* circa præcordia.
        - *Amaritudo* oris.
        - *Victus* ratio cholerica.
        - *Temperatura* calida & ſicca.
        - *Aetas* uigens.
        - *Anni* tempus calidum & ſiccum.
        - *Ieiunium.*
        - *Labor*, Mœror, &c.
  - *Curatio*, indicationibus perficitur, Itaq;
    - *An* fieri poſsit, indicat affectus magnitudo. Nam ſi fuerit
      - *Cum* febri, mala indicanda eſt.
      - *Sine* febri, aut alia ægritudine, minus mala iudicanda eſt.
    - *Quid* fieri debeat, indicat cauſa ſymptomatis
      - *Primò* mediata: uidelicet hũor acris, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
        - *Victus* ratiõe, ordinata ſecũdum
          - *Qualitatẽ* cõtrariam, ſcilicet refrigerantem. Quare ſit
            - *Aer* frigidus natura, uel arte ex folijs
              - *Myrthi* / *Quercus* / *Vitis* / *Roſis* — quibus pauimẽtum irroretur.
            - *Somnus* moderatus. Vigiliæ uerò uitandæ.
            - *Quies* tum
              - *Animi*, non mœror.
              - *Corporis.*
            - *Aluus* lenis
              - *Natura.*
              - *Arte*, nempe
                - *Glandibus.*
                - *Cyſteribus* lenib.
            - *Cibus* facilis cõctionis: ut eſt
              - *Panis*, uel ex
                - *Aqua* frigida.
                - *Vino* albo tenui, frigidoq; ac diluto.
              - *Caro*
                - *Pullorum.*
                - *Perdicum.*
                - *Merularum.*
                - *Ventriculi* anſerum.
                - *Pedes* ſuilli, &c.
              - *Fructus*
                - *Mala*
                  - *Punica.*
                  - *Dulcia* modicè aſtringentia.
                - Pira, Perſica, Vua.
              - *Lactuca.*
            - *Potus*, uel
              - *Aqua*
                - *Hordei.*
                - *Cinnamomi.*
                - *Sem.* coriand. præparat.
              - *Vinum*
                - *Tenue.*
                - *Album.*
                - *Dilutum.*
          - *Quantitatem* commodam. Sic cibus non multus, ſed ſæpe tamen nocte ac die dandus, pro ratione ætatis, temperamenti, temporis anni, conſuetudinis, &c.
        - *Medicamentis* euacuantibus: cuiuſmodi eſt potio talis:
          - ℞. *Tamarindorũ* ℥ j. coquantur in aqua fontana, & fiat decoctũ, cui adde Mannæ electæ ℥. iij.
          - *Rhabarbari* in ſucci roſarum ℥. ij. infuſi ʒ. j.
          - *Squinanthi* g. iiij. Miſce & fiat potus.
      - *Deinde* immediata. Vide ſeq. ſignum ❧

❧ *Deinde*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0479-2

✻ *Deinde* immediata: nempe intẽperies calida, quæ auferenda eſt partim
- *Victus* ratione ſuprà dicta.
- *Medicamentis* refrigerãtibus & corroborantibus: quorum alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
    - *Oxyſacchara.*
    - *Syrupus*
      - *Roſarum.*
      - *Granatorum.*
      - *Pomorum.*
      - *De* acetoſ. citri uel lemonum.
  - *Extrinſecus* applicantur: ut eſt
    - *Plantago*
    - *Folia* { *Rubi*, *Myrthi* }
    - *Baccæ* myrthi
    - *Pampini* uitis
    - (the four above:) cum pane, uentriculo appoſita.
    - *Mala* cotonea, ſtomacho ac ſiniſtræ mammæ applicata.
    - *Oleum*
      - *Roſarum.*
      - *Myrthinum.*
      - *Cotoneorum,* &c.

De curatione Caninæ appetentiæ.

Canina appetentia eſt ingẽs atque inſatiabilis ciborum appetentia: cuius
- *Dignotio*
  - *Loci* malè affecti: uidelicet oris uentriculi — *Animalis* appetentia, quæ proprium eius munus eſt.
  - *Symptomatis*
    - *Functionis* animalis noxa: ſcilicet tactus deprauatus.
    - *Appetentia* plurimorum ciborum, ità ut cùm appetitum cohibere nequeant, in ingerendis nimijs cibis modum excedunt, deinde multitudine eorum aggrauati, & aſſumptos citra nocumentum ferre non potentes, ad uomitum diuertunt, deinde rurſus cibo ſe explentes, iterum ad uomitum reuertuntur.
  - *Cauſa*: ſcilicet
    - *Intemperiei* frigidæ
      - *Sine* humore
        - *Egeſtio* multa.
        - *Ciborum* cruditas, aut ſemicocti.
        - *Sitis* nulla.
        - *Inflatio.*
        - *Singultus,* &c.
      - *Cum* humore acido
        - *Egeſtio* multa cruda.
        - *Ructus* acidi.
        - *Deſiderium* alimenti.
        - *Sitis* nulla, &c.
    - *Immodicæ* totius corporis digeſtiõis ab
      - *Intemperie* calida
        - *Sitis.*
        - *Vomitus* acidorum humorum nullus.
        - *Alvus* aſtrictior.
        - *Egeſtiones* pauciores, &c.
        - *Labor.*
        - *Vigiliæ,* &c.
      - *Facultatis* retentricis imbecillitate
        - *Cibus* crudus atq; indigeſtus cum quadam ſanguinis permixtione.
        - *Fluxus* uentris, &c.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Duratio.* Nã ſi diu perſeuerauerit, quãdoq; permutatur in
      - *βούλιμον.*
      - *Famem* ſyncopalem.
      - *Mortem.*
    - *Cauſa.* Nam quæ ex immodica diſsipatione ortum ducit, à principio non difficulter curatur.
    - *Multitudo* cibi. Nam ubi quis duplum conſuetorum ciborum aſſumpſerit, neque corpus ali uideatur, idq; citra alui fluorem, paruipendunt medici. Cùm uerò triplum ingerunt, idoneis remedijs liberari poteſt, priuſquam ad quadruplũ uel ad quintuplum perueniat, &c.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſequentibus, ſignum ✻

✻ *Quid*

Quid fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet

- *Intemperies frigida*
  - *Sine* humore: quæ auferēda eſt partim
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
      - *Qualitatem* contrariā: nempe calefacientem. Quare ſit
        - *Aer* ad { Calidum / *Siccum* } Declinant.
        - *Somnus* moderatus.
        - *Exercitium* moderatum, prius alui excrementis depoſitis.
        - *Aluus* leuis natura uel arte.
        - *Quies* animi, non
          - *Timor.*
          - *Triſtitia.*
        - *Cibus* pinguis, non acidus, non aſtringens: ut eſt
          - *Panis* recens cum pauco fermento.
          - *Ius* carnium pinguium.
          - Caro
            - *Suilla.*
            - *Veruecina.*
            - *Auium* pinguium.
          - *Cerebella* aſſa.
          - *Lac.*
          - *Recocta.*
          - *Malua* cum oleo elixa.
          - *Oryza* cum lacte.
          - *Oliua.*
          - *Piſtachia.*
          - *Amygdalæ*, &c.
        - *Potus.* Vinum
          - *Merum*, uetus.
          - *Hippocras.*
          - *Mulſum* cum pipere, &c.
      - *Quantitatem* debitam, quæ paucā ſit, &c.
    - *Medicamētis* calefacientibus: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut eſt
        - *Zingiber* conditum.
        - *Diagalanga.*
        - *Diacynnamomum.*
        - *Diacyminum.*
        - *Roſata* nouella.
        - *Aromat.* roſatum, &c.
      - *Extrinſecus* uentriculo applicantur: ut eſt
        - *Ceratum* ſtomachicum.
        - *Oleum*
          - *Caryophyllorum.*
          - *Nucis* muſchatæ.
          - *Nardinum.*
          - *Abſinthij.*
          - *Maſtichinum.*
  - *Cum* humore acido, qui auferendus partim
    - *Victus* ratione prædicta.
    - *Medicamētis* cōtrarijs, atq; uel humoris
      - *Qualitati*, ſcilicet incidentibus: cuiuſmodi eſt
        - Oxymel
          - *Simplex.*
          - *Scilliticum.*
        - *Mel* roſatum.
        - *Syrupus* acetoſus, &c.
      - *Quantitati*: uidelicet purgantibus, uel per
        - *Vomitum*: ut eſt uomitorium, uel ex
          - *Iure* pingui.
          - Decocto
            - *Raphani.*
            - *Aſari.*
          - *Oxymelle*, &c.
        - *Seceſſum*: ut ſunt
          - *Pilulæ* hieræ cum agarico.
          - *Hiera* picra in aqua mulſa diluta, &c.
- *Immodica* totius corporis digeſtio ab intēperie calida: q̄ ſui ablationē indicat: quod fiet partim
  - *Victus* ratione contraria, uidelicet refrigerante. Quare ſit
    - *Aer* ad frigidum declinans.
    - *Somnus* mediocris, non uigiliæ.
    - *Quies* tum animi tum corporis.
    - *Cibus*, cuius ſuccus non facilè diſcutiatur, & corrumpatur: ut eſt
      - *Panis* albus cum pauco fermento.
      - *Caro* ſuilla.
      - *Pedes* animalium.
      - *Cochleæ.*
      - *Oryza* cum lacte, &c.
    - *Potus*
      - *Aqua* cocta.
      - *Decoctum* prunorum, &c.
  - *Medicamentis* refrigerantibus, & corroborantibus, quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
      - *Succus* coralliorum, ſeu oleum.
      - *Conſerua*
        - *Roſarum.*
        - *Violarum.*
      - *Diamarg.* frigidum, &c.
    - *Extrinſecus* applicātur: cuiuſmodi eſt
      - *Oleum*
        - *Roſaceum.*
        - *Cotoneorum.*
        - *Myrthinum.*
        - *Omphacium*, &c.
      - *Vnguentum*: ut
        - ℞. *Succi* plantaginis, ſemperuiui, ana ℥.S
        - *Santali* rubri. / *Sanguinis* draconis / *Boli* armeni } Ana ʒ.iij.
        - *Olei* myrthini, cotoneorum, roſacei, omphacini, ana ℥.j.
        - *Farinæ* hordei ℥.S.
        - *Albuminum* ouorum ℥.S.
        - *Aceti* parum.
        - *Ceræ*, q.ſ. miſce, & fiat unguentum.
      - *Lauacrum* frigidum, ſi nihil prohibeat.

De curatione Cittæ, ſeu Picæ.

- *Pica*, eſt ſtomachi languor cũ nauſea, & auerſione ciborũ, bilis ac pituitę uomitũ inducens: uel eſt cõcupiſcẽtia quędã uitioſarum qualitatum ciborum: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ, uidelicet oris uentriculi
      - *Appetentia* læſa.
      - *Appetentia* deprauata ciborum uitioſarum qualitatum, non quantitatum, ut in canina appetentia.
    - *Symptomatis* (aberrat enim facultas appetendi, cùm nõ cibos, quinimo prauas appetat qualitates, utpote acida, acerba, acria, cimoliam terram, &c.)
      - *Aſsidua* exputitio.
      - *Oris* uentris morſus,
      - *Anxietas*.
    - *Cauſa* ſymptomatis
      - *Mediatæ*: uidelicet
        - *Menſium* retentorum. Signa manifeſta
        - *Humorũ* corruptorum
          - *Melancholicæ*
            - *Acidæ*, appetitus acidorum.
            - *Aduſtæ*, appetentia
              - *Carbonum*.
              - *Cinerum*, &c.
          - *Pituitæ* — Appetunt.
            - *Salſæ*, ſalſa
            - *Acidæ*: Acida, Frigida
            - *Dulcis*: Dulcia, Frigida
            - *Viſcidæ*: Viſcoſa, Frigida
      - *Immediatæ*: nempe intemperiei
        - *Calidæ*, appetentia calidorum.
        - *Frigidæ*, appetitus frigidorum, &c.
  - *Curatio*, indicationib. perficitur. Quare
    - *An* fieri poſſit, & quibus accidat, & quãdo, indicat ſexus, ætas, &c. Nam
      - *Hæc* affectio utero gerentibus aſſolet fieri ferè circa quadrageſimum diem à conceptu, & ſæpè uſq; ad quartum menſem.
      - *Complures* utero gerentes hoc uitio laborant uſq; ad ſecundum & tertium menſem, in quarto uerò conueſcunt, partim quòd uomitione uitiati humores expurgantur, partim quòd concoquuntur, partim quòd multitudo uacuatione ſit diminuta, quippe duobus primis menſibus fœtus paucum ad ſe ſanguinem attrahit, eò quòd parum adhuc auctus ſit. Vbi uerò iam creuit, tunc plurimo alimento indiget, atq; tunc nõ id, quod optimum eſt, ad ſe allicit, uerum etiam aliquid uitioſi ad ſe attrahit.
      - *Affectus* hic nonnunquam & uiris ipſis accidit, cum humor quiſpiam uitiatus ad os uentris fuerit delapſus, &c.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tum ſymptomatis cauſa
      - *Mediata*: uidelicet
        - *Menſtrua* retenta: quæ prouocanda partim
          - *Chirurgia* ſeu uenæ internæ malleoli ſectione.
          - *Medicamentis*: ut
            - *Decocto* radicum
              - *Apij*.
              - *Fœniculi*.
              - *Aſparagi*.
              - *Ciceris* rub. &c.
            - *Cinnamomo*, lincto, cum melle deſpumato.
        - *Humor* corruptus: q ſi fuerit
          - *Melancholia*, auferenda eſt partim
            - *Victus* ratione inſtituta ſecũdũ
              - *Qualitatem* cõtrariã, nẽpe aut
                - *Calefacientem* & humectantem, ſi acida fuerit melancholia.
                - *Refrigerantem* & humectantem, ſi aduſta fuerit.
              - *Quantitatem*: quæ potius minuenda eſt, pro ratione ætatis, conſuetudinis, temporis anni, &c.
            - Medicamẽtis exhibitis ſecundum
              - *Qualitatem* cõtrariã, & uel humoris
                - *Qualitati* uidelicet alterantẽ: ut eſt
                  - *Oxyſacchara*.
                  - *Syrupus* acetoſus.
                  - *Oximel*
                    - *Simplex*.
                    - *Scilliticũ*, &c.
                - *Quãtitati*, nempe euacuãtem aut per
                  - Vomitũ, præſertim in utero gerẽtib⁹: quod fiet uel
                    - *Aqua* tepida ebibita.
                    - *Decocto* raphani cum aceto mulſo, &c.
                  - *Seceſſũ*: qđ fiet uel
                    - *Folijs* ſenæ.
                    - *Confect*. hamech.
                    - *Myrob*. Indis.
              - *Quantitatem* debitam, &c.
          - *Pituita*, quæ pariter auferenda eſt tũ
            - *Victus* ratione excalefaciente & exiccante.
            - *Medicamentis* contrarijs
              - *Primò* humoris qualitati: ut alterãtibus, abſtergentibus & incidentibus.
              - *Deinde* humoris quantitati: ut euacuantibus, quod fiet aut agarico, aut turpeto, &c.
          - *Bilis*, tollẽda eſt tum
            - *Victu* refrigerante & humectante.
            - *Medicamentis*
              - *Primò* alterantibus: ut Syrupo
                - *Violaceo*.
                - *Endiuiæ*.
                - *Granatorum*, &c.
              - *Deinde* euacuãtibus: ut
                - *Rhabarbaro*.
                - *Hiera* picra, &c.
      - *Immediata*. Vide ſeq. fig. ❧

- ✻ *Immedia*ta ſcilicet intemperies aut
  - *Frigida*, quæ alterãda ſeu corrigenda eſt tũ
    - *Victus* ratione excalefaciente.
    - *Medicamentis* calefacientibus atq; corroborantibus: tum
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
        - *Succus* mali punici dulcis mentha ſicca inſperſa.
        - *Anethi* & rhapontici ac ſpicænardi cremor.
        - *Theriaca.*
        - *Aromaticum* roſatum, &c.
      - *Extrinſecus* uentriculo applicantur: ut
        - *Linteolum* uino & oleo nardino imbutum, ac adhibitum.
        - *Oleum*
          - *Nucis* moſchatæ.
          - *Caryophyllorum.*
          - *Abſinthij.*
          - *Menthæ*, &c.
        - *Emplaſtrum* ex palmularum carnibus uino coctis, &c.
  - *Calida*: quæ corrigenda eſt partim
    - *Victu* refrigerante, &c.
    - *Medicamentis* frigidis atq; corroborantibus tum
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
        - *Syrupus* Granatorum acid.
        - *Portulacæ* cremor.
        - *Polygoni* decoctum.
        - *Conſerua* { *Roſarum.* / *Violarum.* }
        - *Succus* coralliorum, &c.
        - *Miua* cotoneorum, &c.
      - *Extrinſecus* apponuntur: ut eſt oleum { *Roſaceum* / *Myrthinum* / *Cotoneorum* } Cum aceto adhibitũ.

De curatione Bulimi, ſeu Eſuritionis ingentis.

- *Bulimus*, qui Latinis uehemẽs eſuritio dicitur, eſt labefactio facultatis à frigore externo, quę à fame quidẽ inchoauit, ſed non habet eam amplius adiunctam: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet ORIS VENTRICVLI, — *Fames* multa, ſeu magna.
    - *Symptomatis*
      - *Appetentia* deprauata.
      - *Fames* multa, præſertim in principio, quæ tamen non uſquequaq; perdurat. Nam poſteà repente animo linquuntur cum extremarum partium refrigeratione, & ſpiritus defectione.
      - *Indigentia* / *Imbecillitas* / *Refrigeratio* } *Ipſius* oris uentriculi.
    - *Cauſæ* ſymptomatis: ſcilicet intemperiei
      - *Frigidæ* & ſiccæ
        - *Aer* ambiens frigidiſsimus.
        - *Peregrinationes*, & itinera longa, maximè per niuem facta.
        - *Facies* { *Alba.* / *Tumida.* }
        - *Sitis* nulla.
        - *Ructus* acidi, uel uomitus pituitoſus.
        - *Pulſus*, paruus, debilis & frequens, &c.
      - *Calidæ*
        - *Sitis.*
        - *Extenuatio* corporis.
        - *Aeſtuatio.*
        - *Labor.*
        - *Febris.*
        - *Oris* amaritudo.
        - *Siccitas* linguæ.
        - *Facies* rubicunda, &c.
  - *Curatio*, indicationib. perficitur. Quare
    - *An* curari ualeat, uel debeat, indicat tum affectus magnitudo, tum locus, in quo delinquunt. Nam cum plerunque ex peregrinationibus & itineribus longis hæc affectio oriatur, multi in locis deſertis, aut in balneo in hoc malum collapſi ex inſtanti perierunt auxilij facultate deſtituti. Vnde confeſtim auxilia adhibenda ſunt.
    - *Quid* fieri debeat, indicat
      - *Symptoma*, quod primò ſui ablationem indicat. Nam cum in uijs, uel balneo, ex ingenti fame delinquunt, ſtatim reuocandi & reficiendi ſunt aut
        - *Cibis*: ut
          - *Pane* cum uino diluto.
          - *Odore* panis.
          - *Ouis* ſorbilibus.
          - *Carne.*
          - *Malis* ſeu piris.
          - *Vino*, &c.
        - *Frictionibus* extremarum partium, quæ etiam conſtringendę: manuum ac pedum ſummitates calidæ aquæ imponendæ.
        - *Medicamentis* odoratis, ut
          - *Aceto* roſaceo.
          - *Pulegio.*
          - *Aqua* roſacea, &c.
          - *Odore* carniũ aſſarum.
      - *Cauſa* ſymptomatis. Vide ſeq. fig. A.

- **A** *Cauſa* ſymptomatis: uidelicet intẽperies
  - *Frigida* & ſicca
    - *Sine* humore: quæ alteranda tum
      - *Victus* ratione excalefaciente.
      - *Medicamentis* calidis
        - *Intrinſecus* ſumptis.
        - *Forinſecus* applicatis.
    - *Cum* humore
      - *Crudo*, qui prius concoquendus, præparandus idoneis medicamentis eſt.
      - *Cocto*, qui purgandus medicamentis conuenientibus.
  - *Calida*
    - *Sola*, quæ in contrarium ducenda partim
      - *Victu* refrigerante.
      - *Medicamentis* frigidis.
    - *Cum* humore acri
      - *Crudo*, alterandus & præparandus eſt prius.
      - *Præparato*, purgandus eſt idoneis medicamentis.

ANNOTATIO.

SI in febribus Bulimum fieri contingat, inſpiciendum eſt morbi tempus. Nam ſi in remiſſione, ſeu declinatione febrilium exacerbationum irruat, intrepidè eis cibus offerendus eſt: ſi uerò in principio eueniat, aut in uigore, per odoramenta ægri reficiendi ſunt.

De curatione Inappetentiæ.

- *Inappetentia* eſt cibi faſtidiũ, in quo nihil appetunt ægrotantes: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet ORIS VENTRICVLI, affecti
      - *Per ſe*, — *Appetentia* abolita.
      - *Per* conſenſum
        - *Totius*
          - *Plenitudo*.
          - *Febris*.
          - *Cacochymia*, &c.
          - *Inanitio* nulla, &c.
        - *Partis*
          - Cerebri —
          - *Neruorũ* ſextæ cõiugationis
          - } *Suctio* nulla. Signa propria.
    - *Symptomatis*, — *Appetentia* ablata.
    - *Cauſæ* ſymptomatis
      - *Mediatæ*, uidelicet morbi
        - *Similaris*, ſeu intemperiei
          - *Sine* materia
            - *Calida*
              - *Ardor*.
              - *Sitis*.
              - *Oleoſi* ructus.
              - *Frigidiora* & duriora potius concoquunt.
              - *Ariditas* linguæ, &c.
            - *Frigida*
              - *Sitis* nulla.
              - *Ructus* acidi.
              - *Frigidiora* cibaria non ferunt, &c.
          - Cũ materia
            - *Bilioſa*
              - *Roſio* & morſus uentriculi.
              - *Nauſea*.
              - *Vomitus* bilioſus.
              - *Sitis*.
              - *Febris* interdum, &c.
            - *Pituitoſa*
              - *Sitis*, *Eroſio* } Nulla.
              - *Nauſea*, grauitas.
              - *Vomitus* pituitoſorum humorum.
        - *Instrumentalis*
          - *Plenitudinis*, *Inflammationis* } *Signa* earum propria.
        - *Vtriq;* parti communis: Vlceris
          - *Pus*, uel ſangnis per uomitum reiectus.
          - *Ciborum* breuis mora in uentriculo, &c.
      - *Immediatæ* ſeu ꝓximæ: uidelicet
        - *Suctionis* defectus
          - *Intemperies*
            - Calida
              - *Sine* materia.
              - *Cum* materia.
            - Frigida
              - *Materialis*.
              - *Immaterialis*.
          - *Plenitudo*.
          - *Obſtructio*.
          - *Inflammatio*.
          - *Vlcus*.
          - *Nulla* membrorum abſumptio.
        - *Senſus* ſuctionis perditionis
          - *Intemperies* frigida ingens
            - *Materialis*.
            - *Immaterialis*.
          - *Cerebri* aut neruorum eiuſdem ſextæ coniugationis obſtructio.
  - *Curatio*. Vide ſeq. ſign. A.

- A. *Curatio* Inappetentiæ indicationibus abſoluitur. Iaque
  - *An* fieri poſſit, indicat tum
    - *Morbi*
      - *Cauſa.* Nam minoratio appetitus ſi uenerit à frigiditate, malum eſt ualdè, cum frigiditas excitet appetitum.
      - *Tempus.* Quoniam
        - *Ablatio* appetitus ſi diu durauerit, mortis eſt ſignum.
        - *Omnis* inappetentia in morbo chronico, peſsima eſt.
        - *Si* iuxta principium morborum acceſſerit inappetentia, aut iuxta uigorem, cum uires adhuc ſuſtinere poſſunt, nihil moleſtiarum infert. Modico enim alimento ægri opus habent. Si uerò in declinatione totius morbi, aut in diuturna imbecillitate, aut ex immodica euacuatione, periculo non uacat.
    - *Aetas.* Siquidem pueri hoc malo incommodè afficiuntur, utpote qui uoraces natura ſunt, & aſſiduo fomite opus habent. Quare magnus præter naturam exceſſus ſignificatur, ſi pueri appetitus perditione fuerint affecti.
  - *Quid* fieri debeat, indicat cauſa ſymptomatis
    - *Mediata:* uidelicet morbus
      - *Similaris,* ſeu intemperies
        - *Calida*
          - *Immaterialis,* quæ ſui ablationem indicat: quę fiet partim
            - *Victus ratione,* inſtituta ſecũdum
              - *Qualitatem cõtrariã:* nempe refrigerãtem. Quare ſit
                - *Aer* frigidus.
                - *Somnus* moderatus.
                - *Quies*
                  - *Animi.* Anxietates & reliquas animi perturbationes uitẽt.
                  - *Corporis.*
                - *Aluus* lenis natura, uel ſuppoſitorijs, uel clyſteribus lenibus.
                - *Cibus* uarius, ac rarus, optimè apparatus, appetitũ irritans, ac multi alimenti: ut
                  - *Panis* poſcâ imbutus.
                  - *Oua* ſorbilia.
                  - *Pedes* ſuilli.
                  - *Lactuca*, *Cichoriũ* — Ex aceto, etc.
                  - *Poma* auſtera.
                - *Potus,* Aqua frigida.
              - *Quantitatem* commodam: quæ moderata ſit pro ratione uirium, ætatis, &c.
            - *Medicamentis* contrarijs, nẽpe frigidis: quorũ alia
              - *Intrinſecus* ſumuntur: ut eſt
                - *Mica* citoniorum.
                - *Syrupus*
                  - *Acetoſus.*
                  - *Granatorum.*
                  - *De acetoſ. citri.*
                - *Rob* de
                  - *Ribes.*
                  - *Berberis.*
                - *Succus* coralliorum.
                - *Diacitoniten,* &c.
              - *Extrinſecus* applicantur
                - *Ventriculo:* ut
                  - *Oleum*
                    - *Cotoneorum.*
                    - *Roſaceum.*
                    - *Myrthinum.*
                  - *Vnguentum* ex
                    - *Succo*
                      - *Lactucæ.*
                      - *Solani.*
                      - *Portulacæ.*
                    - *Corallis.*
                    - *Santalis.*
                    - *Oleo* cotoneorum.
                    - *Aceto,* & cera.
                  - *Sacellum* ex roſis, uiolis, corallis, ſantalis, &c.
                  - *Emplaſtrum* ex cotoneis coctis in poſca, deinde contuſis & ſtomacho appoſitis.
                - *Naribus:* ut odoramentum ex
                  - *Poſca,* aut uino diluto.
                  - *Aqua* roſ. aceto, & ſantalis.
          - *Materialis.* Vide ſeq. fig. B.
        - *Frigida.* Vide in ſeq. fig. C.
      - *Inſtrumentalis*
        - *Plenitudo,* quæ euacuanda eſt tum
          - *Inedia.* *Balneis,*
          - *Frictionibus,* *Exercitijs,*
          - *Medicamentis* purgantibus pro redundantis ſucci uarietate.
        - *Obſtructio* iecoris, ſeu uenarũ, — *Proprias* habẽt morbi curatiões alibi traditas.
        - *Inflammatio* [illegible], — *Proprias* habẽt morbi curatiões alibi traditas.
      - *Vtriq;* parti communis: ut Victus, — *Proprias* habẽt morbi curatiões alibi traditas.
    - *Immediata.* Vide in ſeq. ſignum ☞

- **B.** *Materialis*: uidelicet bilis, quæ ſui ablationē indicat: quod fiet partim
  - *Victus* ratione prædicta.
  - *Medicamentis* contrarijs, atq; uel humoris
    - *Qualitati*: nempe alterantibus, præparantibus ſeu concoquentibus: ut eſt
      - *Syrupus*
        - *Violaceus*
        - *Endiuiæ*
        - *Granatorum*
        - *Limonum*, &c.
      - *Iulapium*
        - *Violaceum*
        - *Roſaceum*, &c.
      - (omnia) Cum aqua hordei, uel lactucæ, uel cichorij.
    - *Quantitati*: ſcilicet purgantibus
      - *Primò* per uomitum, ut eſt
        - *Aqua* tepida in magna quantitate ebibita.
        - *Digitorum* immiſsio.
        - *Aqua* tepida cum pauco aceto, uel ſyrupo acetoſo ſumpta.
      - *Deinde* per uentrem, præſertim ſi difficiliùs uomat æger: ut eſt
        - *Syrupus* roſatus laxatiuus cum tamarindorum decocto.
        - *Caſsia* fiſtula.
        - *Manna*.
        - *Rhabarbarum*.
        - *Myrobalana* citrina, &c.

- **C.** *Intemperies* etiã frigida, quid fieri debeat, indicat. Nam ſi fuerit
  - *Immaterialis*, ſui calefactionem indicat: id q̃d fiet partim
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
      - Qualitatē calidam. Quare ſit
        - *Aer* ad calidum declinans.
        - *Somnus* moderatus.
        - *Exercitium* mediocre.
        - Cibus
          - *Ius* pullorum, gallinarum.
          - Caro
            - Vitulina
            - *Hœdina*
            - Veruecina
            - *Perdicum*
            - *Gallinarum*
            - *Auium* montanarum
            - (omnes) Cum cinnamomo, caryophyllis, pipere, &c. præparata.
          - *Cappares*. *Oliuæ*.
          - *Ex* oleribus, mentha, petroſelinum, &c.
          - *Piſces* ſalſi.
        - *Potus*. Vinum
          - *Album*.
          - *Non* ualde
            - *Potens*.
            - *Diutum*.
      - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione ætatis, uirium, &c. uarianda.
    - *Medicamentis* calidis: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: cuiuſmodi eſt
        - *Tabula*
          - ℞. *Piperis* longi, *Calami* aromatici, *Caſsiæ* ligneæ ana ℈. j.
          - *Cinnamomi* electi ʒ. ij.
          - *Roſ.* ſiccarum rub., *Coriandri* præparati ana ℈. iv.
          - *Diatragacanthi* frig. ʒ. j.
          - *Sacchari* roſ. ʒ. iij. fiat confectio in tabulis.
        - Decoctum
          - *Cinnamomi*, aut piperis.
          - *Abſynthij*.
        - *Syrupus*
          - *De* mentha.
          - *De* abſynthio, &c.
        - *Diatrionpipereon*.
        - *Diaſponticum*.
        - *Aromaticum* roſatum.
        - *Diagalanga*.
        - *Theriaca*.
        - *Gingiber*
          - *Conditum*.
          - *Coctum* cum ſaccharo.
        - *Diacitonium* cum ſpeciebus calidis, &c.
      - *Extrinſecus* applicantur: ut eſt
        - *Oleum*
          - *Nardinum*.
          - *Maſtichinum*.
          - *Abſynthij*.
          - *Menthæ*.
          - *Nucis* moſchatæ.
        - Vnguentum tale
          - ℞. *Menthæ* ſiccæ, *Ligni* aloes ana ℈. j.
          - *Maſticis* ʒ. iij.
          - *Aloes* ʒ. ij.
          - *Succi* abſynthij ℥. S.
          - *Olei* nardini, maſtichini ana ℥. S.
          - *Ceræ*, q. ſ. fiat unguentum.
        - *Emplaſtrum* ex palmulis, aloe, maſtice, uino, hordei farina, croco, oleo nardino, ſucco abſynthij, cera & terebinthina.
        - *Sacculus* ex mẽtha, abſynthio, cort. citri, maſtice, ligno aloes, cinnamomo, galãga, macere, roſis ſiccis, &c.
  - *Materialis*. Vide ſignum D.

D. *Intemperies* frigida materialis, ſeu pituita redundans, ſui ablationem indicat: qđ fiet partim

- *Victus* ratione prædicta.
- Medicamentis cõtrarijs, & uel humoris
  - *Qualitati*: uidelicet alterantibus, præparantibꝰ ſeu concoquentibus: ut eſt
    - *Mel* roſaceum.
    - *Oxymel*
      - *Simplex.*
      - *Compoſitum.*
      - *Scilliticum.*
    - *Syrupus*
      - *De* mentha.
      - *De* abſynthio.
      - *Acetoſus*, &c.
  - *Quantitati*: nempe purgantibꝰ per
    - Vomitũ: ut eſt
      - *Aqua* tepida
        - *Simplex.*
        - Cum oxymelle.
      - *Decoctum* raphani.
      - *Immiſſio* digitorum in os, &c.
      - *Vitrum* ſtibij, &c.
    - *Ventrem*: ut eſt
      - *Hiera* picra.
      - *Diaphœnicon.*
      - *Electuarium* indum.
      - *Decoctum*
        - *Agarici.*
        - *Turpeti.*
        - *Myrob.* chebul.
      - *Pilulæ*
        - *Hieræ.*
        - *Stomachicæ.*
        - *Maſtichinæ*, &c.
      - *Vitrum* ſtibij cum tragacantho & maſtice præparatum, &c.

Cauſa ſymptomatis etiam immediata, quid fieri debeat, indicat. Nam ſi fuerit

- *Suctionis* defectus ob
  - *Intemperiem* calidam & frigidam,
  - *Plenitudinem*
  - *Obſtructionem*
  - *Inflammationem*
  - *Vlcus*
  - → *Curetur* eo modo, quo antea dictum eſt.
  - *Membrorum* nullam abſumptionem, curetur frictionibus, exercitio, &c.
- *Senſus* ſuctionis priuatio, ob
  - *Intemperiem* frigidam ingentem: curetur, ut ſuprà oſtenſum eſt.
  - *Cerebri*, aut neruorum eiuſdem ſextæ coniugationis obſtructionem
    - *Cerebro* aut neruis ab eodẽ ipſi ſtomacho diſtributis, proſpiciendum erit.

De curatione Sitis immoderatæ.

Sitis immoderata eſt appetitus frigidi & humidi in ratione potus. Vel eſt triſtis ſenſatio ſtomachi, qua irritatur ad quærendum potũ frigidum & humidum: cuius

- Dignotio
  - *Partis* malè affectæ: nimirũ Oris uentriculi affecti
    - *Per ſe*
      - *Nullum* inditium inflammationis aliarum partium.
      - *Appetentia* potus.
    - Per conſenſum
      - *Hepatis* inflãmati, & potiſsimũm partis ſimæ
      - *Pulmonis* inflammati
      - *Venarum* meſenterij inflammatarum
      - *Ieiuni* inteſtini inflammati
      - → *Signa* propria.
  - *Symptomatis*
    - *Appetentia* deprauata.
    - *Signa* manifeſta.
  - *Cauſæ* ipſius ſymptomatis: uidelicet intemperiei
    - *Immaterialis*
      - *Simplicis*
        - Calidæ
          - *Caliditas* in ſtomacho percepta.
          - *Medicamentum* aliquod calidum, mordax, aſſumptum.
          - *Vini* meracioris potus.
          - *Ciborum* calidorum eſus, &c.
        - *Siccæ*
          - *Humoris* inopia.
          - *Defectus* potus.
          - *Diabetes.*
          - *Copioſa* aliqua euacuatio, &c.
      - *Compoſitæ*: calidæ & ſiccæ
        - *Febris* ardens, adurens.
        - *Aeſtus* grauis.
        - *Aeſtas.*
        - *Vigiliæ*, &c.
    - *Materialis*: nempe humoris
      - *Belioſi.* Amaritudo oris.
      - *Salſi.* Salſedo in ore percepta.
- *Curatio* indicationibus perficitur. Itaque
  - *An* fieri poſsit, indicat cauſa morbi, pars affecta, & ſymptomatum uehementia. Nã
    - *Sitis* in febribus, cum ariditate corporis, ualdè malum eſt.
    - *Si* febricitans multum ſitierit, & ſubitò ceſſet ſitis, & febris remanet, cum ariditate & nigredine linguæ, mortem proculdubio ſignificat.
    - *Quæ* eſt ab ore ſtomachi, eſt deterior ſeu uehementior: deinde quæ à meſenterio: poſtea quæ à fundo ſtomachi: ultimò quæ ab inteſtino ieiuno.
    - *Sitis* poſt aſſumptam medicinam ſolutiuam, ſignificat ſecundum plurimũ illam medicinam operatam eſſe.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſequenti ſigno A.

A. *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet intēperies

- *Immaterialis*
  - *Calida*
    - *Simplex*, quæ auferēda eſt, tum
      - *Victu*: ut
        - *Pane* aqua frigida loto.
        - *Lactuca.*
        - *Portulaca.*
        - *Melopepone.*
        - *Aqua* frigida, &c.
      - Medicamentis
        - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
          - *Syrupus* uiolarum.
          - *Iulep* uiolarum.
          - *Mucilago* pſillij, in ore retenta.
          - *Decoctum* glycyrrhizæ.
          - *Succus*
            - *Glycyrrhizæ.*
            - *Portulacæ.*
            - *Pampinorum* uitis.
          - *Semen* — Commanducatum.
            - *Cucumeris*
            - *Lactucæ*
        - *Extrinſecùs* uentriculo applicantur: ut eſt
          - *Succus*
            - *Portulacæ.*
            - *Cichorij.*
          - *Ceratum* refrigerans Gal.
    - *Compoſita*, Nam
      - *Calida* & humida, auferenda eſt
        - *Aceto* bibito.
        - *Succo*
          - *Mali* medici cum aqua frigida.
          - *Pampinorum* uitis.
          - *Mali* Granati, & Cotonei, &c.
      - *Calida* & ſicca auferenda eſt tum
        - *Victus* ratione inſtituta ſecūdum
          - *Qualitatem* refrigerantem & humectātem. Quare ſit
            - *Aer* frigidus & humidus.
            - *Somnus* conſueto longior.
            - *Quies* tum animi, tum corporis.
            - Cibus
              - *Ius* pulli cum hordeo coctum.
              - *Lactuca* elixa.
              - *Hordeatum.*
              - *Lac*, &c.
            - *Potus*, Poſca.
          - *Quantitatem* decentem, pro ratione uirium, temporis anni, regionis, ætatis, &c.
          - *Tempus* commodum. Sic potus in acceſsionum
            - *Principio* & augmento, uitandus eſt.
            - *Vigore* fugiendus eſt, ſed eius loco oris ſqualor per gargariſmos & collutiones aquæ frigidæ, mitigandus.
            - *Declinatione* probandus, &c.
        - *Medicamentis* refrigerantibus & humectantibus: quorum alia
          - *Intrinſecùs* ſumūtur: ut
            - *Semen* — Manducatum.
              - *Lactucæ* nigræ
              - *Cucumeris*
              - *Portulacæ*
              - *Peponis*
            - *Succus* glycyrrhizæ.
            - *Syrupus* uiolaceus cū tripla aquæ frigidæ menſura.
            - *Pilulæ* ex tragacantho & mucilagine pſillij, in ore retentæ, &c.
          - *Extrinſecùs* applicantur
            - *Capiti*, Oleum
              - *Violaceum.*
              - *Roſaceum*, &c.
            - *Ventriculo*, ut ſuccus — *Cum* aqua roſacea, aut pauco aceto, frigidus applicatus.
              - *Portulacæ*
              - *Sanguinariæ*
              - *Sonchi*
              - *Intybi*
              - *Pampinorū* uitis
  - *Sicca*; q̄ tollēda eſt tum
    - *Victus* ratione contraria: nempe humectāte. Quare ſit
      - *Aer* conſueto humidior, temperatus uerò in calore & frigore.
      - *Somnus* ſolito longior.
      - *Quies* tum animi, tum corporis.
      - *Cibus*
        - *Humectans*: ut
          - *Ius* pulli cum hordeo.
          - *Lactuca* elixa.
          - *Lac*, &c.
        - *Nutriens* bene.
      - *Potus*
        - *Aqua.*
        - *Vinum* album, tenue, dilutum.
    - *Medicamentis* humectantibus: ut eſt
      - *Glycyrrhiza.*
      - *Mucilago* pſillij.
      - *Tragacanthum* in tabellis redactum.
- *Materialis.* Vide in ſequenti ſigno B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0488-9
DFG

- B. *Materialis* etiam cauſa qd fieri debeat, indicat. Nã humor
  - *Bilioſus*, ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
    - *Victus* ratione refrigerante & humectante ſuprà dicta.
    - *Medicamentis* cõtrarijs, atque uel humoris
      - *Qualitati*: nempe alterantibus, cõcoquentibus: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *Violaceus*.
          - *Nenupharinus*, &c.
        - *Iulapium* Violaceum, &c.
      - *Quantitati*: ſcilicet purgantibus, aut p
        - *Vomitum*(ſi ad uomendum prompti fuerint laborantes) ut eſt
          - *Aqua* tepida copioſè ſumpta.
          - *Decoctum* raphani.
          - *Aqua* tepida cũ oxymelle, &c.
        - *Aluum*: præſertim ſi difficulter uomant ægri: cuiuſmodi eſt
          - *Caſsia*.
          - *Manna*.
          - *Rhabarbarum*.
          - *Decoctum* tamarindorum.
          - *Elect*. de ſucco roſarum, &c.
  - *Salſus*, tollendus eſt medicamentis partim
    - *Detergentibus*: ut eſt
      - *Ptiſana*.
      - *Cremor* ptiſanæ.
      - *Decoctum* glycyrrhizæ.
      - *Mel* roſaceum.
      - *Aqua* mulſa, &c.
    - *Purgantibus*(ubi ſuperiora detergere non ualuerint) ut eſt
      - *Caſsia* cum agarico trochiſcato.
      - *Diacarthamum*.
      - *Diacatholicum*.
      - *Diaphœnicum*.
      - *Elect*. de ſucco roſarum.
      - *Confectio* Hamech.
      - *Hiera* picra, &c.

De curatione Singultus.

- *Singultus*, eſt q̃dam uehemẽs ac uiolentus ſtomachi motus, quo rem infeſtãtem expellere conatur: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet ORIS uentriculi
      - *Dolor* in anteriori pectoris parte.
      - *Signa* manifeſta.
    - *Symptomatis*
      - *Expultrix* & retentrix facultas deprauata.
      - *Motus* præter naturam ſtomachi, &c.
    - *Cauſæ* ſymptomatis: uidelicet morbi
      - *Similaris*, ſeu intemperiei
        - *Immaterialis*
          - Calida
            - *Medicamenta* acria & calida.
            - *Vinum* meracum.
            - *Anni* tempus calidum.
            - *Calor*.
            - *Punctura*.
            - *Mordicatio*, &c.
          - *Frigida*
            - *Medicamenta* frigida.
            - *Aquæ* frigidæ potus.
        - Materialis: nempe humoris
          - *Bilioſi*
            - *Medicamenta* acria.
            - *Cibus* in ſtomacho corruptus.
            - *Vomitus* bilioſus, à quo liberantur.
            - *Mordicatio*, &c.
            - *Ructus* nidoroſus.
          - *Pituitoſi*
            - Cibus
              - *Copioſus*.
              - *Pituitoſus*.
              - *Corruptus*.
            - *Aetas* puerilis.
            - *Ructus* acidi, &c.
      - *Inſtrumentalis*: ut
        - *Repletionis*
          - *Copioſus* cibus & potus ſumptus.
          - *Ocium*, Quies.
          - *Grauitas*.
          - *Diſtentio*.
          - *Dolor*, &c.
        - *Inanitionis*
          - *Inedia* præcedens.
          - *Fluxus* uentris.
          - *Vomitus*.
          - *Fluxus* ſanguinis.
          - *Febris*.
          - *Labor*, &c.
        - *Vlceris*
          - *Dolor* ab acribus.
          - *Grauatio* ſtomachi, &c.
        - *Inflammationis*
          - *Febris*, Dolor.
          - *Nauſea*.
          - *A uomitu* nulla alleuiatio.
  - *Curatio*, Vide in ſequenti ſigno A.

A. *Singultus* curatio in dicationibus perficitur. Quare

- *An* fieri poſſit, indicat tum
  - *Cauſa* ſymptomatis. Nam ſi ex inanitione, ſiue ex immodica aliqua euacuatione ſingultus proueniat, ſemper malum eſt.
  - *Symptomatis* magnitudo, & morbi ſuperuenientes. Nam
    - *Si* à uomitu ſingultus excitetur, & non ſedetur, nec minuatur, malum eſt.
    - *In* plaga & percuſsione, ſingultus, malum.
    - *Si* poſt ſingultum ueniat ſpaſmus aut alienatio, peſsimum ſignum eſt.
    - *Si* poſt ſingultum uenerit apoſtema in látere dextro, aut ſuper humerum, mors feſtina ſignificatur.
  - *Tempus* morbi. Nam ſi in criſi, bonis ſignis apparentibus, fiat ſingultus, bonum. Si autem mala ſigna appareant, malum ſignificat.
- *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: nempe morbus
  - *Similaris*, ſeu intemperies
    - *Sine* materia
      - *Calida*, quæ ſui ablationē indicat: qđ fiet partim
        - *Victu* refrigerāte. Quare ſit
          - *Quies* tum Animi, tum Corporis.
          - *Somnus* conſueto longior.
          - *Panis* in aqua imbutus.
          - *Cremor* ptiſanæ.
          - *Caro* Pullorum & Caponum cum ſucco arantiorum.
          - *Lac* recens mulctum & potatum.
          - *Ex* piſcibus
            - *Lupus*, *Fundulus*, *Oculata*, *Perca*, &c. } *Cum* modico aceto uel ſucco arantiorum.
          - *Ex* oleribus
            - *Lactuca*.
            - *Portulaca*.
            - *Cichorium*, &c.
          - *Ex* fructibus
            - *Cucumeres*.
            - *Pira* cocta.
            - *Pruna*.
            - *Ceraſa*, &c.
          - *Potus*, Aqua hordei.
        - *Medicamentis* frigidis
          - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
            - *Succus*
              - *Lactucæ*.
              - *Portulacæ*.
              - *Intybi*.
            - *Lac* ex ſeminibus cucumeris.
            - *Syrupus*
              - *Violarum*.
              - *Roſarum*.
              - *De* papauere, &c.
            - *Oxyſacchara*, &c.
          - *Extrinſecùs*: ut oleum
            - Cotoneorum.
            - *Roſaceum*.
            - *Myrthinum*.
      - *Frigida*, quæ auferenda partim
        - *Victu* ex calfaciente. Itaque ſit
          - *Exercitium* mediocre. Spiritus cohibitio.
          - *Somnus* moderatus.
          - *Caro*
            - *Columbarum* iuuenum.
            - *Pullorum*.
            - *Auium* montanarum.
          - *Ex* oleribus
            - *Mentha*.
            - *Petroſelinum*.
            - *Ruta*.
            - *Allium* coctum, &c.
          - *Potus*, Vinum meracum.
        - *Medicamentis* frigidis
          - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
            - *Ruta* cum uino potata.
            - *Aſarum*, *Pulegium* } *In* aqua mulſa cocta.
            - *Theriaca*.
            - *Syrupus* de Mentha & de cort. mali citri.
            - *Zingiber* condit.
            - *Elect.*
              - Aromat. roſ.
              - *Diacinnamomum*.
              - *Diarrhod.* Abbatis.
          - *Forinſecùs* applicatis: ut
            - *Oleum*
              - *Nardinum*.
              - *Maſtichinum*.
              - *Abſynthij*.
              - *Coſtinum*.
              - *Caryophyllorum*.
              - *Nucis* moſchatæ.
            - *Sacculus* ex
              - *Menthæ*, *Abſynthij*, *Calamenthi*, *Pulegij* } Ana P. j.
              - *Macere*, *Caryophyllis*, *Cinnamomi* } Ana ʒ. ij.
              - *Cort.* citri, *Lig.* aloes, *Maſticis* } Ana ʒ. j.
              - Contuſis omnibus, &c.
    - *Cum* materia. Vide in ſequenti ſigno B.
  - *Inſtrumentalis*. Vide in ſequenti ſigno C.

B. *Quid*

- **B.** *Quid* fieri debeat, indicat etiam intemperies materialis: uidelicet humor
  - *Atris*, ſeu bilioſus, q ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Victus* ratione refrigerante, iam ſuprà dicta.
    - *Medica*mentis contrarijs atque uel humoris
      - *Qualitati*: uidelicet alterantibus: ut
        - *Syrupus*
          - *Violaceus*, Endiuiæ.
          - *De* nymphea.
          - *De* papauere.
          - *Infuſ.* roſarum.
          - *De* ſucco cichorij, &c.
        - *Triaſantalon.*
        - *Philonium* Perſicum & Romanum.
      - *Quantitati*: nẽpe euacuantibus per
        - *Vomitum* (ſi facilè uomant) ut
          - *Syrupus* endiuiæ
          - *Oxymel*
          - } Cum aqua tepida multa.
        - *Aluum*: ut ſunt
          - *Simplicia*
            - *Syrupus* roſ. laxatiuus.
            - Manna, Caſsia.
            - *Rhabarbarum.*
            - *Extract.* rhabarbari, &c.
          - *Compoſita*
            - *Electuarium* de ſucco roſarum.
            - *Electuarium* roſ. Meſuæ.
            - *Potio* ex infuſo rhabarbari cũ aqua endiuiæ, ſero lactis & decocto cicerũ rub. cui addita fuerit ℥.j. hieræ picræ.
            - *Pilulæ*
              - ℞. *Rhabarbari* electi ℥.ij.
              - *Spodij*
              - *Sem.* Endiuiæ
              - *Sem.* Portulacæ
              - *Ligni* aloes
              - } ana ℈.j.
              - *Pulpæ* tamarind. ℥ j. cum uino granatorum. Fiant pilulæ.
  - *Pituitoſus*, qui auferendus eſt partim
    - *Victus* ratione excalfaciente ſuprà dicta.
    - Medicamentis contrarijs: & uel humoris
      - *Qualitati*: nempe alterãtibus, preparãtibus & cõcoquentibus: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *De* byzanthijs, De ſtœchade.
          - *De* duabus radicibus.
          - *De* quinq; radicibus.
          - *De* abſynthio, &c.
        - *Mel* roſatum.
        - *Mellicratum* hyſſopi.
        - *Acetum* ſcilliticum.
        - *Oxymel* ſimplex, & ſcillinum, &c.
      - *Quantitati*: ſcilicet euacuantibus per
        - *Vomitum*: ut eſt oxymel ſimplex, uel ſcillinum, cum aqua tepida copioſa.
        - *Aluum*: atq; ſumptis uel per
          - Os: ut eſt
            - *Hiera* picra.
            - *Agaricum*, Turbith.
            - *Diaphœnicon.*
            - *Electuarium* Indum.
            - *Pilulæ*
              - *Stomachicæ.*
              - *Maſtichinæ.*
              - *Alephanginæ*, &c.
          - *Anum*: ut eſt enema ex
            - *Decocto*–*Chamomillæ*, Mercurialis.
            - *Hiera*, Agarico.
            - *Diaphœnicone.*
            - *Melle* roſaceo.
            - *Oleo*, Sale, &c.

- **C.** *Quid* fieri debeat, indicat etiã morbus inſtrumentalis, uidelicet
  - *Repletio*, quæ auferenda eſt partim
    - *Victu.* Quare ſit
      - *Somnus* longus.
      - *Exercitium*, Frictio extremitatum.
      - *Labor*, Inedia, uel cibus paucus.
      - *Aluus* laxa quotidie.
      - *Potus*, uinum, &c.
    - Medicamentis contrarijs: atq; uel humoris pituitoſi
      - *Qualitati*: nempe alterantibus
        - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
          - *Syrupus* de
            - *Hyſſopo.*
            - *Byzantijs.*
            - *Duabus* rad. &c.
          - *Oxymel*
            - *Compoſitum.*
            - *Scillinum*, &c.
          - *Mel* roſatum, &c. ut ſuprà in materia pituitoſa
          - *Diagalanga.*
          - *Diatrionpepereon.*
          - *Zingiber* conditum, &c.
        - *Forinſecus* applicatis: ut eſt oleum
          - *Nardinum.*
          - *Abſynthij.*
          - *Menthæ*, Rutæ, &c.
      - *Quantitati*: ſcilicet euacuantibus per
        - *Vomitũ*: ut eſt oxymel cum aqua tepida copioſa, ſumptum.
        - *Aluum*: ut in materia pituitoſa iam dictum eſt.
  - *Inanitio.* Vide in ſequenti ſigno D.
  - *Vicus*
  - *Inflammatio*
  - } *Curetur*, ut inferiùs ſuo loco dicetur.

D. *Inanitio*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0491-8
DFG

- D. *Inanitio*, quæ reſtituẽda ſeu replenda eſt partim
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* debitã: nempe humectantẽ & reficiẽtem. Quare ſit
      - *Quies*, uel exercitium moderatum.
      - *Somnus* mediocris.
      - *Animus*
        - *Tranquillus*.
        - *Lætus*.
      - *Balneum* aquæ dulcis.
      - *Cibus*
        - *Ius* carnium: ſeu expreſsio earundem.
        - *Caro*
          - *Pullorum*.
          - *Caponum*.
          - *Gallinarum*, &c.
      - *Vitella* ouorum.
      - *Lac*.
      - *Ex* fructibus
        - *Amygdal.* dulcia.
        - *Nucles* pinei.
        - *Piſtacia*, &c.
      - *Potus*, uinum dulce, dilutum.
    - *Quantitatem*, quæ pro ratione ætatis, temperamenti, anni temporis, conſuetudinis uarianda.
  - *Medicamentis* humectantibus,
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
      - *Electuarium* reſumptiuum.
      - *Diatragacanthum* frigidum.
      - *Triaſantalon*.
      - *Syrupus*
        - *Violarum*.
        - *Roſarum*, &c.
      - *Conſerua*
        - *Violarum*.
        - *Roſarum*, &c.
      - *Deſtillatio* caponis.
    - *Extrinſecus* applicatis: ut
      - *Oleum* uiolarum.
      - *Hydræleum*, &c.

De curatione Subuerſionis ſtomachi, nauſeæ & uomitus.

- *Nauſea* eſt deprauatus q̃dam expultricis facultatis motus uentriculi: uel eſt irritus quidam conatus ad uomendum: ſeu inanis quædam uomendi irritatio. Vomitus uerò eſt prauus expultricis facultatis uentriculi motus, quo ea, quæ in eius capacitate exiſtunt, ac ipſum contriſtant, & in ſe fluitant, reijciat quàm citiſsimè: quarum
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nempe Oris uentris, affecti per
      - *Eſſentiam*
        - *Nullum* ſignum alicuius partis, uel totius corporis apparens.
        - *Signa* perpetua, &c.
      - *Conſenſum*
        - *Totius* corporis
          - *Plethorici*. Plenitudo.
          - *Cacochymici*, ex *Colore* / *Eruptione* — Dignoſcitur.
        - *Partis*: ex proprijs eius indicijs facilè percipitur.
    - *Symptomatis*
      - *Facultas* expultrix deprauata.
      - *Nauſea*.
      - *Vomitus*, &c.
    - *Cauſæ* ſymptomatis
      - *Intrinſecæ*: uidelicet humoris
        - *Bilioſi*
          - Oris amaritudo.
          - *Sitis*.
          - *Ructus* nidoroſus,
          - *Ardor* ſimul cum morſu in ore uentriculi.
          - *Inappetentia*.
          - *Auxilium* à frigidis, &c.
        - *Pituitoſi*
          - *Salſi*
            - *Salſedo* in ore percepta.
            - *Sitis*.
            - *Inappetentia*.
          - *Dulcis*
            - *Ardor* in ore nullus,
            - *Sitis* nulla.
            - *Ructus* acidi.
            - *Appetentia* interdum immodica.
        - *Sanioſi*, uel ſeroſi
          - *Non* ſolùm ante cibum, ſed poſt cibum acceptum uomitum inducũt, perpetuo nimiùm motu uerſati.
      - *Extrinſecæ*: ſcilicet
        - *Repletionis*
          - *Ciborum* copia.
          - *Grauitas* / *Pondus* / *Tenſio* — Ventriculi.
        - *Corruptionis* cibi
          - *Facilè* ex laborantium, aut aſtantium relatione ſimul cum uomitionum qualitate cognoſcitur.
  - *Curatio*. Vide in ſequenti ſigno A.

Curatio Nauſeæ indicationibus perficitur. Quare

- *An* fieri poſsit, indicant accidentium tum qualitas, tum quantitas. Nam
  - *Nauſea*, titillatio labri inferioris, ſiue tremor, tenebratio oculorum, frigiditas extremorũ, ſigna ſunt uomitus futuri.
  - *A* uomitu ſingultus, malum.
  - *Tuberculæ* uomitione excretæ, malum.
  - *Nauſea* in febribus peſtilentialibus, mala.
  - *Pituita* bili quammaximè commixta, utiliſsima.
  - *Si* idem homo omnes uomit colores, exitiale.
  - *Vomitio* liuida, fœtida, mortem indicat.
  - *Omnis* ſubputris & fœtidus odor in omni uomitione, malus.
  - *Vomitus* melancholicus, peſsimus.
  - *Vomitus* ſimpliciter, ſemper malus.
  - *Vomitus* maximè & mirabiliter confert in paſsionibus membrorum, quæ ſunt ſub diaphragmate, &c.
- Quid fieri debeat, indicat tum
  - *Symptomatis* cauſa
    - *Extrinſeca*, repletio, uel cibi corruptio, quæ ſui ablationem indicat, uomitu prouocato aut
      - *Digitis*, uel pennis immiſsis.
      - *Aqua* tepida plurima ebibita.
      - *Aqua* mulſa.
      - *Oxymelle*, &c.
    - *Intrinſeca*: uidelicet humor
      - *Bilioſus*, qui cùm in uentriculo non oriatur, ſed potius in hepate, aut ueſica bilis, atq; ad ipſum ſtomachum tranſmittatur, de huius curatione ſuo dicetur loco, &c.
      - *Pituitoſus*, qui auferēdus eſt partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
          - *Qualitatem* contrariam: nempe calefacientem. Quare ſit
            - *Aer* ad caliditatem uergens.
            - *Somnus* moderatus.
            - *Animus* tranquillus.
            - *Quies* temperata.
            - *Aluus* lubrica.
            - *Cibus*
              - *Ius*
                - *Pullorum.*
                - *Gallinarum.*
              - *Carnes* contuſæ.
              - *Caro*
                - *Pullorum.*
                - *Gallinarum.*
                - *Columbarum.*
                - *Perdicum.*
                - *Turdorum*, &c.
              - Ex oleribus
                - *Thymus.*
                - *Petroſelinum.*
                - *Maiorana.*
                - *Hyſſopum*, &c.
            - *Potus*
              - *Vinum*
                - *Rufum.*
                - *Subaſtringens.*
                - *Vetus*, &c.
              - *Aqua* mulſa, &c.
          - *Quantitatem*: quæ moderata eſſe debet, imò pauca. Nam inedia moderatâ, pituita non ſolùm alteratur, ſed etiam in alimentum conuertitur.
        - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
          - *Qualitati*: nempe alterantibus, præparantibus: ut eſt
            - *Syrupus* de
              - *Abſynthio.*
              - *Hyſſopo.*
              - *Mentha*, &c.
            - Oxymel
              - *Simplex.*
              - *Scillinum.*
          - *Quantitati*: nimirum euacuantibus: & uel per
            - *Vomitum*, ut eſt
              - *Aqua* tepida cum oxymelle.
              - *Pennæ* immiſſæ, &c.
            - *Aluum*: ut eſt
              - *Hiera* picra.
              - *Aloe.*
              - *Agaricum* trochiſc.
      - *Seroſus*, qui expellendus eſt aut per
        - *Vomitum*
          - *Aqua* tepida copioſa.
          - *Ptiſanæ* ſucco.
          - *Aqua* mulſa.
          - *Digitis*, aut pennis immiſsis.
        - *Aluum*, ut eſt
          - *Hiera* picra.
          - *Aloe* lota.
          - *Pilulæ* ex aloe lota.
          - *Diacatholicon.*
          - *Syrupus* roſ. laxatiuus.
  - *Symptoma*. Vide in ſequentibus ſignum B.
  - *Pars* affecta. Vide in ſequentibus ſignum C.

- B *Symptoma* etiã quid fieri debeat, indicat. Si quidem
  - *Nauſea* à repletione cibi, uel humorum, curatur uomitione, prouocata aut
    - *Digitis*, uel pennis immiſsis.
    - *Aqua* tepida copioſa ebibita.
    - *Aqua* mulſa.
    - *Oxymellite*.
    - *Decocto* raphani, &c.
  - *Vomitus* immodicus (ita ut etiam id quod bonum eſt excernatur) qui reprimendus eſt uel
    - *Frictione* partium corporis extremarum.
    - *Ligatione* manuum & pedum.
    - *Calefactione* extremorum.
    - *Inunctione* uentriculi ex
      - *Mentha*.
      - *Abſynthio*.
      - *Macere*.
      - *Galanga*, Spica.
      - *Maſtice*, &c.
    - *Odoramentis*: ut
      - *Roſis*.
      - *Aqua* roſacea cum aceto pauco.
      - *Malis* cotoneis.
      - *Spicanardi*, Mentha.
      - *Pulegio*, &c.

- C *Pars* etiam affecta, quid faciẽdum ſit, indicat. Affecta nãque intẽperie
  - *Frigida*, calefacienda corroborandaq; eſt medicamentis partim
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
      - *Conſerua* menthæ.
      - *Diatrionpepereon*.
      - *Diacinnamomum*.
      - *Aromaticum* roſatum.
      - *Diacyminum*.
      - *Diacalamintha*.
      - *Dianiſum*, &c.
    - *Forinſecus* applicatis: ut
      - *Oleum*
        - *Abſynthinum*.
        - *Nardinum*, Maſtichinum.
        - *Menthæ*, &c.
      - *Vnguentum* ex
        - *Mentha*.
        - *Cinnamomo*.
        - *Macere*.
        - *Galanga*, Maſtice.
        - *Oleo*, Cera.
  - *Calida*, frigefacienda atq; corroboranda eſt medicamentis
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut
      - *Conſerua*
        - *Roſarum*.
        - *Violarum*.
        - *Nenupharis*.
      - *Diacitonium*.
      - *Triaſantalum*.
      - *Diarrhod*. Abb. ſine ſpec. calidis, &c.
    - *Extrinſecus* appoſitis, ut oleum
      - *Cotoneorum*.
      - *Roſarum*.
      - *Mirthinum*, &c.

De curatione Inflammationis uentriculi.

- *Inflammationis uẽtriculi*
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet
      - *Oris* uentriculi
        - *Appetentia* læſa.
        - *Dolor* maior, præſertim ſtatim poſt aſſumptionem cibi, &c.
        - *Tumor* circa furculam, &c.
      - *Ventriculi*
        - *Concoctio* læſa.
        - *Dolor* minor.
        - *Tumor* uerſus hypochondria.
    - *Morbi* (eſt enim morbus compoſitus, primò in magnitudine, ſecundò in intemperie, tertiò in ſoluta continuitate)
      - *Tumor* præter naturam.
      - *Grauitas*, Calor.
      - *Dolor*, Sitis.
      - *Febris*, Nauſea.
      - *Inquietudo*.
      - *Animi* deliquium — } nonnunquam.
      - *Extremorum* refrigeratio } nonnunquam.
    - *Cauſa*: uidelicet ſanguinis affluentis: & uel biliofi
      - *Magis*
        - *Ardor* uehemens.
        - *Sitis* immoderatior.
        - *Febris* ardentiſsima.
        - *Tumor* minor.
        - *Grauitas* minor.
        - *Victus* ratio ciborum calidorum.
        - *Aetas* adoleſcentiæ.
        - *Temperatura* calida & ſicca.
        - *Tempus* anni calidum & ſiccum.
      - *Minus*
        - *Ardor* non admodum uehemens.
        - *Sitis* mitior.
        - *Febris* minor.
        - *Tumor* } maior.
        - *Grauitas* } maior.
        - *Aetas* ſanguinea.
        - *Temperatura* calida & humida.
  - *Curatio*, Vide ſeq. fig. ✻

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0494-5

- *Inflammationis* uentriculi in curatione conſiderandum
  - *An* intentioni noſtræ ſatisfieri poſsit: quod indicat tum
    - *Robur* uirium. Nam ſi uirtus fuerit imbecilla, mortifera ut plurimum eſſe ſolet.
    - *Pars* affecta. Nam
      - *Cùm* apoſtema comprehendit totum uentriculum, ut plurimum eſt mortale.
      - *Inflammatio* in ore uentriculi, cæteris periculoſior, & ad mortem declinans.
    - *Accidens*. Siquidem frigiditas extremorum, mala eſt.
  - *Quid* ſit agendum: quod indicat tum
    - *Cauſa* morbi, uidelicet ſanguinis flux⁹, qui ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Chirurgia*, inſtituta ſecūdum conuenientem
        - *Qualitatem*. Sic ex uſu eſt ſtatim aut
          - *Venæ* internæ cubiti láteris dextri ſectio, modò nihil prohibeat.
          - *Cucurbitulæ*.
          - *Ligatura*.
          - *Frictio*, &c.
        - *Quantitatem*. Sic
          - *Sanguis* mittendus / *Frictio* adhibenda — pro morbi uehementiâ & uirium robore.
      - *Victus* ratione inſtituta ſecūdū
        - *Qualitatem* cōtrariam: nimirū refrigerantē. Quare ſit
          - *Aer* temperatus, uel parum ad frigidum uergens.
          - *Somnus* moderatus, aut paulò breuior.
          - *Quies* tum
            - *Animi*.
            - *Corporis*.
          - *Aluus* lenis
            - *Natura*.
            - *Clyſteribus*.
            - *Potione* ex caſsia, præſertim in declinatione.
          - *Cibus* liquidus, ut
            - *Ius* pulli
              - *Cum* lactuca.
              - *Cum* ſucco arantij.
              - *Cum* ſucco uuæ acerbæ.
            - *Cremor* ptiſanæ, &c.
          - *Potus* aqua hordei.
        - *Quantitatem* conuenientem, quæ exigua eſſe debet: quoniam in uentriculi inflammatione exquiſitiſsimo uictu opus eſt, teſte Gal. 13. Meth. medendi, modò uires ualeant.
    - *Tempus* morbi: uidelicet
      - *Principium*, in quo aſtringentibus utendum medicamentis eſt: ut eſt
        - Oleum
          - *Roſarum*.
          - *Omphacinum*.
          - *Cotoneorum*.
          - *Abſynthij*.
        - *Emplaſtrū* ex
          - *Farina* hordei cū oleo abſynthino.
          - *Palmulis* in aceto elixis.
        - *Vnguento* ex
          - *Roſaceo*, melino, & cera.
          - *Roſaceo*, omphacino, maſtichino, ſantalis, corallis rubris, cera & modico aceto.
      - *Augmentum*, aut uigor, in quo laxantibus & modicè aſtringētibus utendum eſt: ut
        - *Emplaſtrum* ex hordei farina, farina ſem. lini, roſis, maſtice, aloe, oleo melino, &c.
        - *Cataplaſma* ex
          - *Semine* lini.
          - *Hordeo*.
          - *Oleo* nardino.
          - *Coma* abſynthij.
          - *Maſtice*.
          - *Vino* modico, &c.
      - *Declinatio*, in qua magis laxātibus, modicè tamen aſtringentibus, utendum eſt: ut linimentum ex
        - *Farina* ſeminis lini.
        - *Succo* abſynthij.
        - *Oleo* chamæmelino, &c.
    - *Symptoma*: uidelicet dolor uehemens, qui primò ſedandus eſt cum tali cataplaſmate: ut
      - ℞. *Farinæ* hordei ℥.iij.
      - *Florum* chamomillæ / *Meliloti* / *Roſarum* — ana P.S.
      - *Sem.* coriandrorum / *Santalorum* omnium — ana ʒ.j.S.
      - *Spicæ nardi* ℈.S.
      - *Olei* roſarum ℥.j.S.
      - *Chamomillæ* / *Abſynthij* — ana ℥.S.
      - Miſce, & fiat cataplaſma.

De curatione Cruditatis.

Ἀπεψία, ſeu Cruditas, eſt coctionis fruſtratio, in qua omnimodè priuata eſt actio, ita quòd alteratio non fiat: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nimirum *Ventriculi*, ſecundum eius ſpatium. Concoctio
    - *Fruſtrata.*
    - *Vitiata*, &c.
  - *Symptomatis*: uidelicet
    - *Apepſiæ*
      - *Ciborum* aſſumptorum qualitas non mutata, ſeu concoctio ablata.
      - *Acidi* ructus.
      - *Spiritus* halituoſus interim in uentriculo, &c.
    - *Phradipepſiæ*
      - *Actio* naturalis, ſeu concoctio diminuta.
      - *Ructus* acidi.
      - *Flatus* interdum uentriculi, &c.
    - *Dyſpepſiæ*
      - *Concoctio* deprauata.
      - *Victus* iniucundus, qui modò unum, modò alterũ uitioſum ſaporẽ prę ſe fert.
      - *Deiectio* corruptorum ciborum.
      - *Deiectionum* grauეolentia, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Internæ*, uidelicet
      - *Morbi*
        - *Similaris* ſeu intemperiei
          - *Calidæ*
            - *Sine materia*
              - *Ructus* fumoſus.
              - *Sitis.*
              - *Cibus* abſq; excrementis deiectus.
              - *Febris* nonnunquam, &c.
            - *Cum materia*: atque uel in uentriculi
              - *Tunicis*
                - *Nauſea* inanis.
                - *Amaritudo* oris.
                - *Sitis.*
                - *Ructus* fumoſus.
              - *Spatio*
                - *Panis* pro cibo ſumptus, & eſt humore bilioſo excretus, & ſubmerſus.
                - *Vomitus.*
                - *Ructus* fumoſus.
                - *Sitis.*
                - *Febris* nonnunquam.
          - *Frigidæ*
            - *Sine materia*
              - *Ructus* acidi.
              - *Ciborum* cupiditas.
              - *Sitis* nulla.
              - *Febris* nulla.
              - *Nulla* excrementa cum cibis excreta.
            - *Cum materia* pituitoſa
              - *Mel* pro cibo datum, & cum eo pituitoſus ac frigidus humor excretus.
              - *Ructus* acidi.
              - *Vomitus* pituitoſus.
              - *Alui* deiectio pituitoſa.
              - *Sitis* nulla.
              - *Ciborum* cupiditas maior.
          - *Humidæ*: Hydrops præceſsit, &c.
          - *Siccæ*: *Senium* / *Maraſmus* præceſsit.
        - *Inſtrumentalis*. Ex eorundem inſtrumentalium morborum proprijs indicijs dignoſcuntur.
      - *Symptomatis*, ſeu doloris: ſigna manifeſta.
    - *Externæ*, nempe — ſigna manifeſta.
      - *Somni* exigui
      - *Ciborum*
        - *Copioſorum*
        - *Corruptibilium*
      - *Frigoris* ualidi
      - *Caloris* uehementis
      - *Vitioſorum* ciborum, &c.
- *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Symptomatis* natura. Nam
      - *Vitanda* maximè aſsidua cruditas eſt, cùm ex ea uitioſi humores morbiq; gignantur.
      - *Apepſia* peſsima eſt omnium trium ſymptomatum, ſi uitio facultatis fiat, ſicuti phradipepſia minus affert periculi.
      - *Niderosa* & fumoſa cruditas minus noxia eſt, ſi aluus fuerit lubrica: ſin aſtringitur, grauis eſt.
    - *Cauſa*. Nam
      - *Si* ex cibis oritur, facilè corrigitur.
      - *Peſsima* in abundantibus amara bili naturis cruditas eſt, citiſsimeq; febrem accendit.
    - *Vires*. Nã qđ ex ultimo collapſu uirtutis, in liẽteriã, aut tympaniã hydropẽ finitur, &c.
  - *Quid* fieri debeat: uide ſeq. fig. A.

A, Quid

- A. *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa
  - *Interna*, uidelicet
    - *Morbus*
      - *Similaris*, ſeu intemperies
        - *Calida*
          - *Immaterialis*, q̃ ſui ablationem indicat. qđ fiet partim
            - *Victus* ratione refrigerantè. Sit itaq;
              - *Aer* ad frigidum declinans.
              - *Somnus* conſueto longior.
              - *Quies*
                - *Animi*.
                - *Corporis*.
              - *Aluus* leuis.
              - *Cibus*
                - *Pulli* infrigidati.
                - *Piſces* recentes.
                - *Ex* oleribus
                  - *Lactuca*.
                  - *Endiuia*, Portulaca,
                  - *Scariola*, &c.
                - *Lac* acetoſum.
                - Cremor ptiſanæ.
                - *Ex* fructibus
                  - *Cucurbitæ*.
                  - *Cucumeres*.
                  - *Perſica*, &c.
              - *Potus*, aqua hordei.
            - *Medicamentis* frigidis: quorum alia
              - *Intrinſecus* ſumũtur: ut eſt
                - *Miua* citoniorum.
                - *Vinum* granatorum.
                - *Syrupus* è cotoneis: ut
                  - ℞. *Succi* cotoneorum depurati,
                  - *Sacchari* ana lib. j.
                  - *Aceti* ℥.iij.
                  - *Coque* ad ſpiſsitudinem.
                - *Iulep* roſarum.
                - *Electuarium*: ut
                  - ℞. *Conſeruæ* roſarum ℥.j.
                  - *Cichorij*, *Nenuph.* ana ℥.S.
                  - *Triaſantali* ʒ.ij.
                  - *Diatrag*. frig. ʒ.j.S.
                  - *Diamarg*. frig ℈.j.
                  - Cum ſyrupo endiuiæ fiat electuarium.
              - *Extrinſecus* applicantur
                - *Oleum*
                  - *Cotoneorum*.
                  - *Myrthinum*.
                - *Ceratum* ſandalinum cum oleo
                  - *Cotoneorum*.
                  - *Roſarum*.
          - *Materialis*, biliosa ſcilicet, quæ euacuanda eſt, uel per
            - *Vomitum*, ſi nihil prohibeat: ut uel
              - *Aqua* tepida copioſè ſumpta.
              - *Decocto* betæ cum oleo.
              - *Aqua* tepida cum ſyrupo uiolarum.
              - *Iuſculo* pingui ſine ſale.
              - *Digito*, uel pennis immiſsis, &c.
            - *Aluum*: ut
              - *Syrupo* roſ. laxatiuo.
              - *Caſsia*.
              - *Manna*.
              - *Rhabarbaro*.
              - *Extracto*
                - *Rhabarbari*.
                - *Electuarij* de ſucco roſarum.
              - *Elect.* de ſucco roſarum, &c.
              - *Syrupus* de cichorio cum Rhabarbaro.
        - *Frigida*. Vide in ſeqq. ſignum B.
        - *Humida*. Vide in ſequentibus ſignum C.
        - *Sicca*. Vide in ſequentibus, ſignum D.
      - *Inſtrumentalis*: curandus, ut ſuo loco dicitur.
    - *Symptoma*, ſeu dolor ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Phlebotomia*, aut ex
        - *Interna* brachij.
        - *Vtraq;* baſilica, præſertim malo perſeuerante, & ſi grauis dolor eſt.
      - *Cucurbitulis*, umbilico affixis.
      - *Medicamentis*
        - *Euacuantibus*: ſi humor aliquis moleſtet.
        - *Intemperiem* corrigentibus.
        - *Lenientibus*
          - *Primò* anodinis: ut ſunt
            - *Chamomilla*, Melilotum, *Anethum*, Anthos, *Crocum*, Roſæ, *Violæ*, Furfur, *Milium*, Sal. — Quibus aliquid menthæ aut abſynthij adijciatur, uel in forma ſacculi, perfumatu: uel epithematis, forinſecus applicata.
          - *Deinde* narcoticis, maximè ubi priora nihil iuuerint: ut eſt
            - *Syrupus*
              - *Violaceus*, *De* papauere, *De* nenuphare, &c. cum ℈.j. philonij.
            - *Aqua* deſtillata
              - ℞. *Opij* ℥.j.
              - *Capitum* alliorum num. ij.
              - Conquaſſentur, & deſtillentur per alembicum.
              - Huius aquæ modicum bibatur, &c.
  - *Externa*. Vide in ſequentibus, ſignum E.

B. *Frigida* etiã intẽperies ſui ablationẽ indicat. Nam

- *Immaterialis* auffertur, partim
  - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* cõtrariã, uidelicet calfacientẽ. Quare ſit
      - *Aer* ad caliditatem declinans.
      - *Somnus* moderatus.
      - *Exercitium* temperatum.
      - *Cibus*
        - *Ex* carnibus
          - *Pullorum* — / *Columbarum* / *Volatilium*: cum mẽtha, & inſperſione piperis, cinnamomi, caryophyllorũ, maceris, zingiberis, &c.
        - *Ex* oleribus
          - *Mentha.*
          - *Petroſelinum*, &c.
      - *Potus*
        - *Vinum* odoratum, uetus.
        - *Vinum* hippocraticum, &c.
    - *Quantitatem* conuenientem: quæ modica eſſe debet.
  - *Medicamentis* calefacientibus
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
      - *Confectio*
        - *Aromat.* roſati.
        - *Diagalangæ.*
        - *Diacinnamomi.*
        - *Pliriſarcotici.*
        - *Diamoſchi.*
        - *Diambræ.*
        - *Diarrhod.* Abb.
        - *Roſatæ* nouellæ.
        - *Diatrion* pepereon.
      - *Vinum* abſynthites.
      - *Zingiber* conditum.
      - *Cortex* citri cond.
      - *Conſerua*
        - *Menthæ.*
        - *Anthos.*
        - *Stœchados*, &c.
      - *Syrupus*
        - *Abſynthij.*
        - *Menthæ.*
      - *Tabulæ* ex oleo
        - *Caryophyllorum.*
        - *Cinnamomi.*
        - *Fœniculi*, Aniſi.
      - *Diacydonium* cum aromatibus, &c.
    - *Extrinſecus* applicantur: ut eſt
      - *Oleum*
        - *Abſynthij*, Menthæ.
        - *Nardinum.*
        - *Maſtichinum.*
        - *Nucis* moſchatæ.
        - *Caryophyllorum.*
      - *Emplaſtrũ*: ut
        - ℞. *Menthæ* / *Abſynthij* / *Maſtiches* ana ℥.S.
        - *Maceris*, Caryophyll. ana ℈.j. cũ ladano & reſina terebynthina: fiat emplaſtrum.
      - *Catuli.*
      - *Manus* admota uentri.
      - *Sacculus* è molliſsima pluma anſeris.
      - *Ceratum* ſtomachale, &c.
- *Materialis*
  - *Pituitoſa*, auffertur partim
    - *Victus* ratione iam dicta.
    - *Medicamentis* cõtrarijs, & uel humoris
      - *Qualitati*: uidelicet alterantibus, concoquentibus & præparantibus: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *De* mentha.
          - *De* abſynthio.
          - *Acetoſus* ſimplex, &c.
        - *Mel* roſatum.
        - *Oxymel*
          - *Simplex.*
          - *Compoſitum.*
      - *Quantitati*: nempe euacuantibus, aut per
        - *Vomitum*
          - *Aqua* tepida cum ſyrupo acetoſo.
          - *Decoctione* betæ, uel aſari.
          - *Immiſſo* digito.
          - *Penna* oleo intincta, atq; immiſſa.
        - *Aluum*
          - *Pilulis*
            - *Hieræ* cum agarico.
            - *Stomachicis*, Maſtichinis.
            - *Alephanginis*
          - *Decocto* agarici, &c.
  - *Melancholica*, euacuatur commodiſsimè decocto aut
    - *Polypodij* — / *Senæ* / *Epithymi* / *Mercurialis*, &c.: decoctis in iure galli antiqui, uel pulli, uel ſure piſcium.

C. *Humida*

- **C.** *Humida* etiã intemperies uẽtriculi ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
  - *Victus ra*tione inſtituta ſecũdum
    - *Qualitatem* cõtrariam, nempe exiccantẽ. Quare fit
      - *Aer* ad ſiccum declinans.
      - *Somnus* paucus, atque ſine cœna.
      - *Exercitium* mediocre, uel uehementius.
      - *Cibus*
        - *Panis* biſcoctus, bene ſalitus.
        - *Caro* aſſata, ſale, ac cinnamomo, uel caryophyllis aſperſa. A' iuſculis abſtineant,
        - *Piſces* ſaliti, &c.
      - *Potus* aut
        - *Vinum* generoſum, meracum.
        - *Vinum* hippocrat, uel Clarea uocatum.
        - *Poſca.*
        - *Hydromel*, &c.
    - *Quantitatem* conuenientẽ, quæ pauca omnino eſſe debet. Vnde inedia aut uictus admodũ tenuis ex uſu eſt.
  - *Medicamentis* ſiccantibus
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut ſunt
      - *Puluis*
        - ℞. *Cineris* inteſtinorum gallinæ ʒ. iij.
        - *Cornu* cerui, Coral. rub. uſt. ana ℥ j.
        - *Cineris* hirundinum uel uiperarum ℥. S.
        - *Galangæ*, Cinnamomi, Piperis, ana ʒ. j.
        - *Sacchari* candi, ad medium omnium. Miſce, & fiat puluis, de quo ſumat ante paſtum tribus horis patiens cochlear unum, nihil ſuperbibendo. Vel abſq; ſaccharo confecto utatur pro condimento, addito ſale aſſo.
      - *Electuariũ*
        - ℞. *Cort.* citri conditi in forma ſicca ℥. j.
        - *Conſerue* acori, Anthos, ana ℥. S.
        - *Spec.* aromat. roſati, Diamarg. frig. ana ʒ. ij.
        - *Cineris* inteſtinorum gallinæ ℥. j. Cum ſyrupo de mentha fiat electuariũ, de quo capiat manè ad quantitatem fabæ, ſuperbibendo parum uini antiqui, cum aqua abſynthij diluti.
      - *Pilulæ*, aut
        - *Ex*
          - *Corticibus* arantiorum, &
          - *Caryophyllis.*
        - *Ex*
          - *Aloe*, &
          - *Caryophyllis.*
    - *Extrinſecus* uentriculo appoſitis: ut eſt
      - *Emplaſtrum*
        - *De* maſtiche.
        - *Diuinum.*
        - *De* palma cum oleo aut Nardino, aut Abſynthij.
      - *Ceratum* ſtomachale Galeni, &c.

- **D.** *Sicca* etiam intemperies uentriculi ſui ablationem indicat: quod fiet partim
  - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam, uidelicet humectantem. Itaq; ſit
      - *Aer* ad humidum frigidumque declinans.
      - *Somnus* longus.
      - *Exercitium* paucum.
      - *Aluus* lenis
        - *Natura.*
        - *Arte:* aut
          - *Potu* Caſsiæ
          - *Mannæ*
          - *Clyſteri*
          - *Præſertim* cum propter humidorũ uſum multa gignantur excrementa.
      - *Balneum* aquæ tepidæ.
      - *Cibus*
        - *Iuſcula* pinguia aut ex
          - *Capis*
          - *Gallinis*
          - *Carne*
            - *Vituli*
            - *Hœdi*, etc.
          - cum fol. lactucæ, borraginis, uiolarum, &c.
        - *Cremor* ptiſanæ.
        - *Amygdalatum.*
        - *Vitelli* ouorum recentes & tremuli.
        - *Succus* carnis teſticuli gallorum.
        - *Cerebella*
          - *Porci.*
          - *Auium.*
          - *Piſcium.*
        - *Lac*
          - *Muliebre.*
          - *Ouile.*
          - *Vaccinum* elixum, aut cum
            - *Amylo.*
            - *Vitellis* ouorum.
            - *Farina* triticea.
          - *Capræ.*
        - *Teſtudines*
          - *Aquaticæ.*
          - *Nemorales.*
        - *Piſces* ſaxatiles.
        - *Ex* fructib.
          - *Nuclei* pini in lacte macerati.
          - *Amygdalæ* recentes.
          - *Vuæ* recentes & ſuſpenſæ, & paſſæ.
          - *Ficus* recentes, &c.
      - *Potus* aut
        - *Aqua* hordei.
        - *Decoctum* prunorum.
        - *Vinum* album dilutum,
    - *Quantitatem* decentẽ, quæ pauca eſſe debet, ſed frequẽs, &c.
  - *Medicamentis* humectantibus, Vide in ſequenti ſigno ✂

- *Medicamentis* humectantibus:
  - *Intrinſecùs* ſumptis: ut eſt
    - *Syrupus*
      - *Violarum*
      - *De* cucurbita
      - cum aquis
        - *Lactucæ.*
        - *Borraginis.*
        - *Violarum,&c.*
    - *Aqua* ſtillatitia ex carnibus porcellorum, uel uitulorum, &c.
    - *Electuariũ*
      - ℞. *Caulium*, lactucæ, cum ſaccharo liquido conditorum, ana ℥.ij.
      - *Carnis* cucurbitæ eodem modo paratæ ℥ j.
      - *Conſeruæ* rad. bugloſſæ, uiolarum, ana ℥.S.
      - *Quatuor* ſem. frig. maiorum inciſorum, ana ʒ.j.
      - *Cinnamomi* ℈.ij. Miſce, & cum ſyrupo uiolaceo fiat electuarium, de quo capiat manè, & ſuperbibat parum uini diluti.
  - *Extrinſecùs* uentriculo applicantur: ut eſt linimentum tale:
    - ℞. *Olei* amygdalarum dulcium, uiolarum, ana ℥.j.S.
    - *Olei* roſarum ℥.ij.
    - *Axungiæ* gallinæ, anatis, ana ʒ.vj.
    - *Ceræ*, q. ſ. Vini aliquot guttæ. Miſce, & fiat linimentum.

- E. *Cauſa* etiam externa, q̃d fieri debeat, indicat. Nã ſi fuerit
  - *Multitudo* alimentorum, aut uitioſa eorum qualitas,
    - *Primò* euacuãda eſt aut per
      - *Vomitum*, ſi laborantes facilè uomãt ſuapte natura: aut
        - *Potu* aquæ tepidæ multæ, pauco aceto, aut ſyrupo acetoſo, aut oxymelle permiſto.
        - *Immiſſis* digitis, uel pennis oleo imbutis.
      - *Aluum*
        - *Glande.*
        - *Clyſteribus,&c.*
    - *Deinde* concoquenda: præſertim ſi crudum, aut ſemicoctũ alimentum in uentriculo adhuc conſiſtat. Horum aũt alia
      - *Intrinſecùs* ſumũtur: ut eſt
        - *Diatrion* pepereon.
        - *Piper* lõgum, album, nigrum.
        - *Cinnamomum.*
        - *Aromat.* roſatum.
        - *Diagalãga.*
        - *Zingiber* conditum.
        - *Cort.* mali citri cond. &c.
      - *Extrinſecùs* apponuntur: ut
        - *Manus* ori uẽtris expãſa & apprehẽſa.
        - *Puerulus* carnoſus admotus.
        - *Catelli* per quietem uentri appoſiti.
        - *Oleum*
          - *Menthæ.*
          - *Abſynthij.*
          - *Nardinum.*
          - *Maſtichinum.*
          - *Nucis* moſchatæ.
          - *Caryophyllorum.*
        - *Sacculus* ex plumis anſeris, &c.
  - *Somnus* exiguus prouocandus, uel inducendus eſt.
  - *Frigus* ualidum / *Calor* uehemens — *Ad* contrarium mutanda. &c.

De curatione Inflationis uentriculi.

- *Inflatio* uentriculi eſt ipſius diſtentio, à copia flatus proueniens: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet Ventriculi, affecti
      - *Per ſe*
        - *Concoctio* fruſtrata
        - *Diſtentio*
        - *Dolor*, Tumor
        - uentriculi.
      - *Per* conſenſum aliarum partium. Signa propria.
    - *Morbi*
      - *Magnitudo*, ſeu tumor.
      - *Diſtentio* uentriculi.
      - *Grauitas* circa uentrem.
      - *Ructus* inanes, & modicè alleuantes.
      - *Dolor* uentriculi.
      - *Appetitus* perditio.
      - *Capitis* dolor.
      - *Iuuantur* alimento in ferũ ſubeunte, & flatibus, ſiue per ructus; ſiue per inteſtina excluſis.
    - *Cauſæ* morbi
      - *Immediatæ*, nempe flatus
        - *Calor* imbecillis.
        - *Alimenta* flatulenta & humida.
        - *Excrementa* pituitoſa, &c.
      - *Mediatæ*
        - *Efficiẽtis*: uidelicet caloris languidi
          - *Calor* immoderatus.
          - *Frigus* immodicum.
          - Ab aſſumptione ciborũ paulo pòſt tẽpore inflatio generatur: id quod ex aſtantiũ ſeu laborantiũ ſermone facilè deprænditur.
        - *Materialis*: ſcilicet
          - *Humoris* frigidi
            - *Pituitoſi*, in halitum ſoluti
              - *Nulla* aſſumptio ciborum, neque eorũdem natura flatuoſorum præceſſit.
            - *Melancholici*, ut in hypochondriaca paſſione
              - *Metus.*
              - *Mæſtitia.*
              - *Nulla* aſſumptio ciborum præceſſit, &c.
          - *Cibi* flatuoſi
            - *Fabæ*, Legumina.
            - *Rapæ*, Faſeoli.
            - *Lentes*, Fructus.
            - *Cibi* crudi.
            - *Vina* craſſa, &c.
  - *Curatio*. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Inflationis* uētriculi curatio indicationib. perficitur, Quare

- **An fieri poſſit, indicat tum**
  - *Diuturnitas*. Nam ubi diu perdurauerit, metus eſt, ne in hydropem ſiccam terminetur: & ſi multiplicetur uentriculi inflatio, in conualeſcentibus recidiuam ſignificat.
  - *Magnitudo*. Nam uentoſitas magna, ſignificat corruptionem digeſtionis. Magna perducit ad ſyncopem.
  - *Locus*. Nam ſi uenit ad cerebrum, dolorem in eo cauſat, aut tinnitum, aut uertiginem, & diuerſa alia, ſecundum quod ad diuerſa loca peruenit.
  - *Cauſa*. Nam inflatio ex cibo proueniens, non diu durat, ſed citò tranſit, & ſine periculo eſt.
  - *Symptoma* ſuperueniens. Nam ſi inflationi ſuperuenerit fluxus uentris, bonum: quòd ſi cum conſtipatione, augmentabitur, &c.
- **Quid fieri debeat, indicat cauſa morbi**
  - *Immediata*, nempe ſpiritus flatuoſus, qui ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Victus ratione* inſtituta ſecūdum
      - *Qualitatem* contrariā: ſcilicet calefacientē, exiccātem & reſoluētē. Quare
        - *Aer* ſit ad calidum declinans.
        - *Somnus* ſolito longior concilietur.
        - *Exercitium* primò leue, deinde maius exhibeatur.
        - *Frictio* ſit partium extremarum.
        - *Aluus* omnino ſit laxa, & ubi aſtricta fuerit, citra delationem clyſter infundendus.
        - *Cibi* ſint calidi, concoctu faciles & boni ſucci.
        - *Abſtineant* à
          - *Iuſculis* multis.
          - *Leguminibus*.
          - *Oleribus* dulcibus.
          - *Fructibus* uiridibus.
          - *Potu* uini dulcis, &c.
        - *Potus*, ſit uinum
          - *Meracum*
          - *Antiquum*
          - *Odoratum*
          - *Album*
          - } Et potus cibum non interpellet.
      - *Quantitatem* congruentem: quæ modica eſſe debet tam cibi quàm potus. Nam inedia actioni huic neceſſaria exiſtit. Item multū potum, tanq̄ infeſtiſsimum hoſtē, euitent.
      - *Ordinem* conuenientem. Itaq; cibus nimium calidus, in medio menſæ, aut poſt ſumendus non eſt.
    - *Medicamentis* contrarijs, nempe euacuantibus, reſoluentibus
      - *Senſibiliter*: atque uel per
        - Vomitum, præſertim ſi cibus flatulentus fuerit præſumptus: & uel
          - *Aqua* tepidæ multæ potu.
          - *Digitis*, uel pennis immiſsis.
        - *Aluum*: & uel
          - *Glandibus* ex rebus flatum diſcutientibus formatis: ut ex ſeminibus rutæ, & cumino cum melle, &c.
          - Clyſteribus: ut
            - ℞. *Rutæ*, Chamomillæ, Pulegij, Calamint. an. M. S.
            - *Sem.* aniſi, fœniculi, dauci, cumini, ana ʒ. iij.
            - *Furfuris* P. j.
            - *Caricarum* n. iiij. Fiat decoctum ſ. a. de quo accipe ℔. j. cui adde olei anethini, rutacei, ana ℥. ij. mellis roſatum ℥. ij. diaphœniconis ʒ. iij. diacatholiconis ʒ. vij. ſalis parum: miſce, & fiat clyſter.
      - *Inſenſibiliter*: quorū alia
        - *Intrinſecùs* ſumūtur: ut
          - *Ariſtolochia* longa, ſiue rotunda ʒ. pondere potata.
          - *Calaminthæ* decoctum.
          - *Polium* cum melle & modico pipere.
          - *Talus* ouillus, aut ſuis uſtus & potatus.
          - *Caſtorei* ʒ. j. ſbibita ex poſca.
          - *Acetum* ſcillinum.
          - *Diacinnamomum*.
          - *Dianiſum*.
          - *Diacuminum*.
          - *Diatrionpeperixon*.
          - *Diagalanga*, &c.
        - *Extrinſecùs* apponuntur: ut ſunt
          - *Oleum*
            - *Mitius*
              - *Rutaceum*
              - *Anethinum*
              - *Laurinum*, &c.
              - } *Deinde* puluis cumini & apij inſpergendus.
            - *Fortius*: Oleum, in quo decoctum ſit
              - *Daucus*.
              - *Bacca* lauri.
              - *Nigella*.
              - *Semen* rutæ, &c.
          - *Fomentum* ex milio & furfure.
          - *Cataplaſma* ex
            - *Farina*
              - *Sem.* lini.
              - *Hordeacea*.
              - *Loleacea*.
            - *Cumino*.
            - *Sem.* anethi, aut apij, aut fœnic.
            - *Oleo* rutaceo, &c.
          - *Cucurbitulæ* cum flamma copioſa abſque ſcarificatu, bonæ magnitudinis, umbilicum undique comprehendentes, admotæ bis uel ter, præſertim dolore perſeuerante.
          - *Emplaſtrum* de baccis lauri.
          - *Sacculus* ex anſerinis plumis, &c.
  - *Mediata*. Vide in ſequentibus ſignum B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0501-9

- B. *Cauſa* etiã mediata, quid fieri debeat, indicat. Nã
  - *Calor* languidus, aut imbecillus augendus eſt, partim
    - *Victus* ratione modicè calfaciente. Quare
      - *Somnus* ſit conſueto longior.
      - *Exercitium* ſit moderatum, deambulatione.
      - *Aluus* quotidie excrementa reddat.
      - *Cibus* ſit boni ſucci & facilis concoctionis.
      - *Potus*, uinum album, meracum, &c.
    - *Medicamentis*, tum
      - *Intrinſecùs* ſumptis
      - *Forinſecùs* applicatis
      - } iam ſuprà dictis.
  - *Humor*
    - *Pituitoſus*, ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione ſuprà dicta.
      - *Medicamentis* contrarijs: atque uel humoris
        - *Qualitati*: nẽpe alterantibus, concoquẽtibus, at tenuantibus & digerentibus: ut eſt
          - *Syrupus*
            - *De* mentha
            - *De* cort. mali citri
            - De abſynthio
            - *De* ſtœchade
          - *Mel*
            - *Anthoſatum*
            - *Roſatum*
          - } *Cum* aquis hyſſopi, menthæ, betonicæ, & abſynthij.
          - *Decoctum*
            - ℞. *Cort.* mali citri ℥.j.
            - *Galangæ* ℥.S.
            - *Menthæ* ſiccæ, hyſſopi ſicci, betonicæ ſiccæ ana M.j.
            - *Aniſi*, fœniculi, ana ʒ.iij.
            - *Florum* anthos, ſtœchados, ana P.j. Fiat decoctio ad ℔.j. in fine decoctionis adde uini albi ℔. S. ſacchari ℔.j. clarif. & aromat. cum ℥.j. cinnamomi, & fiat ſyrupus, de quo capiat ℥.iij. ante prandiũ & ante cœnam duabus aut tribus horis.
        - *Quantitati*: ſcilicet euacuantibus
          - *Senſibiliter* per
            - *Vomitum*, ſi laborantes natura fuerint proni ad uomendũ: & uel aqua tepida multa ſumpta.
            - *Aluum*: ut ſunt
              - *Pilulæ*
                - *Hieræ S.*
                - *Hieræ* cum agar.
                - *Stomachicæ.*
                - *Maſtichinæ.*
              - *Clyſteres* acres.
          - *Inſenſibiliter*: ut ſunt
            - *Olea*, Fomenta
            - *Cataplaſmata*
            - Cucurbitulæ
            - } prædicta.
    - *Melancholicus*, auferendus eſt, ut ſuprà in melancholia hypochondriaca dictum eſt.

De curatione Lienteriæ.

- *Lienteria*, ſeu inteſtinorũ leuitas, eſt uelox exitus eorum, quæ comedũtur atq; bibuntur, quæ talia deijciuntur, qualia deuorata fuẽre, neq; ſecundũ conſiſtentiam, neq; ſecundum colorem, uel odorem, uel ullam omnino qualitatem in uentriculo facta fuerit mutatio ciborum. Vel eſt carentia coctionis: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nimirum Ventriculi & Inteſtinorum
      - *Concoctio* læſa.
      - *Aſſumptorum* ſubita excretio ſeu eiectio.
    - *Symptomatis* ſeu lienteriæ
      - *Facultas* retentrix & concoctrix ablata.
      - *Deiectio* cibi liquidi, & non putrefacti.
      - *Dolor* nullus. Corporis attenuatio.
      - *Excretio* cibi crudi & immutati.
      - *Aſſidua* excretio cibi, colore ſubpallida, inæqualis, & aquoſiſsima citra ſanguinis ac bilis complexum.
      - *Cruditas* intenſa.
    - *Cauſæ* ſymptomatis: nẽpe morbi
      - *Similaris* ſeu intẽperiei
        - *Frigidæ* (quæ ſæpius áccidit)
          - *Sine* materia
            - *Ructus* acidi.
            - *Appetentia* cibi.
            - *Sitis* nulla.
            - *Excrementa* cum cibis excreta nulla.
            - *Dolor* nullus.
          - *Cum* materia
            - *Ructus* acidi.
            - *Vomitus*, uel ani deiectio pituitoſa.
            - *Appetentiã* ciborum.
            - *Sitis* nullá.
            - *Dolor* nullus.
        - *Calidæ* (rarò euenit)
          - *Immaterialis*
            - *Ructus* fumoſus, Sitis.
            - *Deiectio* cibi abſque excrementis.
            - *Dolor* nullus.
          - *Materialis*
            - *Deiectio* cibi cum excrementis bilioſis.
            - *Ructus* fumoſus, Sitis.
            - *Dolor* nullus, &c.
      - *Inſtrumẽtalis*, uel potius continui ſolutionis
        - *Exulcerationis*
          - *Eroſionis* ſenſus.
          - *Deiectio* cum uehementi dolore, morſione, &c.
        - *Dyſenteriæ* magnæ præcedẽtis, ſigna propria dyſenteriæ,
  - *Curatio*, Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Lien-*

- **A. Lienteriæ curatio indicationib. perficitur. Quare**
  - *An* intentionibus noſtris ſatisfacere poſsimus, indicat
    - *Cauſa* affectus. Nam
      - *Quæ* fit ab humorum acredine, abraſa ſuperficie, ceſſante humorum malignitate ſtatim ſanatur cibis ac potibus, quæ uim denſandi habent. Quæ ſi longiori tẽpore perſeueret, in dyſenteriam tranſmutatur.
    - *Symptomata* ſuperuenientia. Nam
      - *Inteſtinorum* leuitas cum ſpirandi difficultate, & lateris punctura, in tabem deſinunt.
      - *Eructatio* ſuperueniens, bonum.
      - *Quæ* fit ex dyſenteria præcedenti, incurabilis eſt.
      - *Vomitus* in lienteria, malus eſt.
    - *Longitudo* morbi. Nam in longis leuitatibus inteſtinorũ, ſi ructus acidi ſuperuenerint, qui prius non erant, ſignum bonum.
  - *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa, ſcilicet morbꝰ
    - *Similaris* ſeu intemperies
      - Calida
        - *Immaterialis* quæ ſui ablationẽ indicat, qđ fiet partim
          - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
            - *Qualitatem* cõtrariam, nẽpe refrigerãtem. Quare
              - *Aer* eligatur ad frigidum uergens.
              - *Somni* ſolitis ſint longiores.
              - *Frictio* ſit ſimplex & parca.
              - *Animi* affectus immodici fugiendi.
              - *Cibus* ſit modicè aſtringẽs: ut
                - *Panis* bene elaboratus.
                - *Caro*
                  - *Gallinarum.*
                  - *Columbarum.*
                  - *Perdicum.*
                  - *Phaſianorum.*
                  - *Leporum.*
                  - *Capreolorum.*
                - *Vitella* ouorũ aſſa & aceto intincta
                - *Ex* oleribus
                  - Cichorium.
                  - *Endiuia.*
                - *Ex* fructibus
                  - *Mala* cotonea.
                  - *Pira.*
                  - *Sorbæ*
                  - *Meſpila.*
                  - *Corna.*
                  - *Vua, &c.*
              - *Potus*
                - *Vinum*
                  - *Aquoſum.*
                  - *Tenue.*
                  - *Subaſtringens.*
                - *Aqua* ferrata.
                - *Lac* calidum mulctum.
            - *Quantitatem* decentem: quæ modica ſit pro temperatura, uirium robore, &c.
          - *Medicamentis* contrarijs: ſcilicet aſtringentibus & refrigerantibus: quorum alia
            - *Intrinſecùs* ſumũtur: ut
              - *Semen* plantaginis ſiccum, tritum, ac potatum.
              - *Teſtæ* cancrorũ fluuialium uſtæ & tritæ, cochleari menſura cum aqua potatæ.
              - *Semen* capitis papaueris.
              - Croci Martis ʒ.S. cum conſerua roſarum.
              - *Mora* immatura.
              - *Radix* rubi.
              - *Syrupus* de Ribes, uel Roſis.
              - *Trochiſci* de ſpodio, de terra lemnia,
              - *Gallinarum* uentriculi deſiccati, &c.
            - *Extrinſecùs* applicantur: ut
              - *Oleum*
                - *Roſaceum.*
                - *Myrthinum.*
                - *Cotoneorum.*
              - *Vnguẽtum* huiuſmodi
                - ℞. *Olei* de abſynthio ℥.S,
                - *Santalorum*, coral. rub. ana ʒ.ij.
                - *Hypocyſtidis*, balauſt. acaciæ, ana ʒ.j.
                - *Maſtices* ʒ.S. cum pauca cera & uino: fiat unguentum.
              - *Sacculus* ex roſis, ſantalis, corallijs, balauſtio, hypocyſtide, cort. citri, maſtice, &c.
              - *Malum* cotoneorum in uino aſtringenti coctũ, atq; uentriculo applicatum.
        - *Materialis*, q̃ auferẽda eſt medicamentis cõtrarijs: & uel humoris
          - *Qualitati*: nempe alterantibus & præparantibus: ut eſt
            - *Syrupus*
              - *Roſarum.*
              - *Myrthinus.*
              - *Endiuiæ.*
            - *Oxyſacchara.*
            - *Succus*
              - *Cotoniorum.*
              - *Mali* citri cum aqua plantaginis.
          - *Quantitati*: ſcilicet euacuantibus, uel per
            - *Vomitum*: ſi ad uomendum proni ſunt, tunc competit à cœna, uel ieiuno, maximè ſi humores in uentriculo fuerint collecti.
            - *Aluum*: ut eſt
              - *Potio* talis:
                - ℞. Cort. mirob. citrin. ʒ.iij.
                - *Tamarindorum* ʒ.vij. Fiat decoctum in aqua cichorij & acetoſæ, in cuius quantitate ſufficiente diſſolue
                - *Mannæ* ℥.j.S.
                - *Rhabarbari* electi ʒ.j.
                - Miſce, & fiat potus.
              - *Extractum* rhabarbari, &c.
      - *Frigida*. Vide in ſequenti ſigno B.
    - *Communis* tum ſimilari, tum inſtrumentali, ſeu exulceratio, cuius modus curationis in cura dyſenteriæ patebit.

B. In-

- B. *Intemperies etiá frigida*
  - *Immaterialis* ſui ablationem indicat: q᷑ fiet partim
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
      - *Qualitatem* cõtrariam, uidelicet calefacientem, & leuiter aſtringẽtem. Quare
        - *Aer* ad calidum declinet.
        - *Somnus* ſit moderatus, non diuturnus.
        - *Frictiones* fiant à ſomno, primò crurum, deinde brachiorum, poſtremò dorſi.
        - *Animi* ſit tranquillitas.
        - *Cibus* ſit
          - *Ex* mica panis cùm iure gallorum, uel carnis bubulæ.
          - *Caro* (*Pullorum*, *Perdicum*, *Caponum*, *Veruecina*, *Leporina*) aſſata potius, atque inſperſa (*Cinnamomo*. *Garyophyllis*. *Galanga*. *Aniſo*, &c.)
          - *Aſſus*, ſine lardo.
          - *Oriza* cum lacte cocta.
          - *Oua* indurata, &c.
          - *Braſsica* bis cocta, &c.
        - *Potus*. Vinum rubrum, aqua ferrata dilutum, &c.
      - *Quantitatem* congruentem: quæ minor eſſe debet, ut auidiùs cibum appetant, & illum retineant.
    - Medicamentis calefacientibus & leuiter aſtringẽtibus: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur ut ſunt
        - *Syrupus* de mentha, uel abſynthij, cum pauco cinnamomo, galangæ & cal. odorati.
        - *Electuariũ*
          - ℞. *Margaritarum* electarum ʒ.j.
          - *Thuris* ʒ.S. Maſticis ʒ.j.S.
          - *Nucis* moſchatæ, Macis ana ʒ.S.
          - *Corall.* rubr. Boli armeni, Lapidis hæmatitis, ana ʒ.ij. Fiat puluis ſubtilis, infundatur poſtea in ſyrupi de mentha ℥.j. modicè calefiant, ſtent tribus horis, poſtea addantur conſeruæ roſ. uetuſtiſsimæ ℥.iij. Diacitonij, aromat. roſ. dialangæ, ana ℥.j. cum ſyrupo de mentha: fiat miſtura auro cooperta.
        - *Eclegma*
          - *Ex* tribus partibus ſucci granatorum acidorum, & una ſucci menthæ, adiecto melle.
          - *Ex* oxyſaccharæ ℥.j. & ſyrupi de mentha ʒ.iij. quo per interualla cochleari pleno utantur.
        - *Diacitoniten* cum aromatibus.
        - *Miloplacenta* cum aromatibus.
        - *Theriaca*, Zingiber conditum.
        - *Mithridatum*, Diagalanga.
        - *Micleta*, Aromat. roſ.
        - *Croci* martis ℈.j. uel ʒ.S. cum conſerua menthæ ſumpta.
        - *Olei* ferri guttæ aliquot cum uino nigro ſumptæ.
        - *Thus* fabæ pondere in uino nigro, uel ſucco ſanguinariæ, ſumptum.
        - *Maſtix* pari modo ſumpta.
        - *Venter* gallinæ aridis, cum uino nigro potatus.
        - *Spiritus* coralliorum cum uino bibitus.
        - *Cornu* cerui uſtum cum uino, &c.
      - *Forinſecus* applicantur ut
        - *Oleum*
          - *Maſtichinum*.
          - *Abſynthij*.
          - *Nardinum*.
          - *Nucis* moſchat. &c.
        - *Vnguẽtum*
          - *Vnum*
            - ℞. *Olei* maſtichini, abſynthij, ana ℥.j.
            - *Olei* myrthini ℥.S.
            - *Cinnamomi*, galangæ, maceris, ana ʒ.S.
            - *Spicæ* ℈.ij.
            - *Maſticis* ʒ.j, cum cera & uino fiat unguentũ.
          - Alterum
            - ℞. *Olei* abſynthij, nardini, ana ℥.ij.
            - *Cotoneorum* ℥.j.
            - *Garyophyllorum*, nucis moſchatæ, macis, galangæ, cinnamomi, ſpicæ nardi, ana ʒ.j.
            - *Roſarum*, florum œnanthæ, ana ʒ.S.
            - *Ceræ*, quantum ſufficit: fiat unguentum.
        - *Emplaſtrũ*
          - *Vnum*
            - ℞. *Olei* nardini, abſynthij, menthæ, ana ʒ.S.
            - *Menthæ* aridæ, abſynthij, maceris, maſticis, ana ʒ.j.
            - *Ceræ*, q. ſ. fiat emplaſtrum, addita reſina terebynthina.
          - *Alterum*
            - ℞. *Panis* candidi ℔.j.
            - *Abſynthij* ſicci, menthæ, ana M.j.
            - *Cort.* citri ℥.ij.
            - *Carnis* cotoneorum quart.j.
            - *Cort.* mali granati ℥.j. Coquantur in uino ſtyptico. Contundantur, & per cribrum mittantur, quibus adde
            - *Ladani*, hypocyſtidos ana ℥.S.
            - *Cyperi*, galangæ, caryophyllorum, maſticis, cardamomi, macis, nucis moſchatæ, ana ʒ.ij.
            - *Spicæ* nardi ʒ.j. Incorporentur ſimul, addendo
            - *Olei* abſynthij, myrthini, q. ſ. fiat emplaſtrum ſcutiforme.
          - *Tertium*, Emplaſtrum diuinum, additis caryophyllis, galanga, maſtiche, &c.
        - *Cerotum* ſtomach. Gal.
        - *Sacculus*
          - ℞. *Menthæ*, abſynthij, ana P.j.
          - *Cinnamomi*, ligni aloes, corticum citri, maſticis, ana ʒ.ij.
          - *Caryophyllorum*, maceris, galangæ, calami aromat, ana ʒ.j.
          - *Roſarum* rubrarum ſiccarum P.j.
          - Fiat ſacculus.
  - *Materialis*. Vide in ſequenti ſigno C.

C. *Intemperies* quoq; frigida materialis, nempe pituita, ſui ablationem indicat: quod perficitur partim

- *Victus* ratione præcedenti.
- *Medicamentis* cōtrarijs: atque uel humoris
  - *Qualitati*: uidelicet alterantibus, præparantibus & concoquentibus: ut ſunt
    - *Syrupus de*
      - *Corticibus* mali citri.
      - *Abſynthio.*
      - *Menthâ.*
    - *Mel* roſaceum.
    - *Oxymel*
      - *Simplex.*
      - *Compoſitum.*
    - *Acetum* ſcilliticum, &c.
  - *Quantitati*: ſcilicet euacuantibus: ut
    - *Agarico* trochiſcato in melle infuſo.
    - *Hiera* diacolocynthide.
    - *Diaphœnicone.*
    - *Pilulis*
      - *Hieræ* S.
      - *Hieræ* cum agarico.
      - *Alephanginis.*
      - *Stomachicis.*
      - *Maſtichinis*, &c.
    - *Potione*
      - ℞. *Myrobal.* chebulorum ℥. S. Infundantur in aqua meliſſæ & borraginis, & facta forti expreſsione, in ea diſſolue.
      - *Syrupi* roſati laxatiui ℥. ij. Agarici ʒ. j. Miſce, & fiat potio.

De dignotione & curatione Cœliacæ affectionis.

Cœliaca affectio uelox quidã eſt exitus eorum, quæ per os aſſumuntur: uerùm nõ omnino crudorum & incoctorum, ut in leuitate inteſtinorum: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nimirum Ventriculi & inteſtinorum
    - *Deiectio* eorum, quæ per os ſumuntur.
    - *Concoctio* læſa.
  - *Symptomatis*
    - *Noxa* actionis retentricis & concoctricis.
    - *Egeſtio* excrementorum humidorum, uentre præ imbecillitate ea digerere nequeunte, & non cibi crudi & incocti per inferna excretio.
    - *Egeſtio* aſsidua, aliquando fœtida, cum animi deliquio.
    - *Ciborum* auerſio.
    - *Decoloratio*, *Gracilitas* — ſequitur.
    - *Alimenta* cruda, humentia imperfectaq; excreta, quanquam quæ aſſumpta ſunt, non ita celeriter, ueluti in lienteria, egerantur, &c.
  - *Cauſæ* ſymptomatis: quæ cum non differant à cauſis lienteriæ, niſi maioris ac minoris ſaltem ratione, facilè ex prædictis, quæ in lienteria dicta ſunt, dignoſcuntur.
- *Curatio* indicationib. abſoluitur. Itaque
  - *An* fieri poſſit, indicat tempus
    - *Morbi*. Nam
      - *Hic* affectus, curatione ab initio adhibita, facilè tollitur: poſtea uerò difficilius.
      - *Si* diutius duret, aut ad magnam omnino deſperationem res deuenit, aut in atrophiam perducit, &c.
    - *Anni*. Nam affectus hic autumno incipiens, ſi ad hyemem uſq; ſe extendat, difficilius omnino curatur.
  - *Quid* fieri debeat: uide in curatione lienteriæ.

De curatione Choleræ.

Cholera eſt immoderata perturbatio, quæ per aluum & uomitũ, propter ſtomachi ſubuerſionem offenſionemq; prouenit. Vel eſt acutus affectus cũ uomitu bilioſo aluique deiectione, ſine febre ferè, quæ uel uno die, uel altero, uel certè paucis hominem rapit: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nempe Ventriculi & inteſtinorum
    - *Deiectio* & uomitus ſimul.
    - *Inflatio* ac inteſtinorum torſio.
    - *Nauſea*, Vomitus.
  - *Symptomatis*
    - *Facultas* expultrix deprauata.
    - *Vomitus* bilioſus, nidoroſus & acidus, ad plures horas continuè perſeuerans.
    - *Deiectio* per inferna.
    - *Ventriculi* & inteſtinorum morſus.
    - *Syncope*, *Sudor*, *Pulſus* inæqualis & paruus — interdum.
    - *Conuulſio* crurum & brachiorum nonnunquam.
    - *Sitis*, Ciborum cruditas.
    - *Bilis* per inferna & ſuperna excretio.
  - *Cauſæ* ſymptomatis
    - *Internæ*: uidelicet Bilis copioſæ. Ex proprijs ſignis dignoſcitur.
    - *Externæ*
      - *Cibi*
        - *Copioſi.* Ex laborantis uel aſtantium ſermone intelligitur.
        - *Praui*
          - *Pepones*, Melopepones.
          - *Mala* armeniaca.
          - *Chryſomela*, Nuces.
          - *Amygdala*, Cepæ, Allium.
          - *Pingues*, *Dulces*, *Oleoſi* — cibi, &c.
      - *Medicamentorum*
        - *Calidorum* & uomitum cientium: ut
          - *Veratrum.*
          - *Colocynthis.*
          - *Scammonea.*
        - *Frigidorum*
          - *Intrinſecùs* ſumptorum: ut aquę frigidę uſus.
          - *Ab* extrà adhibitorum. Natatio in aqua frigida, &c.
- *Curatio*. Vide in ſeq. ſignum A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0505-2 DFG

A. Choleræ curatio indicationib. perficitur. Quare

- *An* fieri poſſit, indicat tum
  - *Symptomatis* magnitudo. Nam acutiſsimus eſt affectus, & ſyncopem inſignem inducit, & immodicam uirium reſolutionem.
  - *Tempus*
    - *Morbi.* Nam in hoc affectu etiam exigua & leuis curandi mora, abſolutam tabem conciliat.
    - *Anni.* Nam choléricæ affectiones magis in æſtate fiunt, & febres intermittentes, & quibus errores accidunt, eæ quandoq; malignæ fiunt, & ad morbos acutos perueniunt, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* ſymptomatis
    - *Interna*
      - *Primò* materialis, nēpe bilis immodica, quę ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecūdum
          - *Qualitatem* contrariá, uidelicet refrigerantē & aſtringentem. Quare
            - *Aer* calidus attemperandus: ſi frigidus fuerit, ſeruandus eſt.
            - *Somnus* eſt conciliandus.
            - *Quies* procuranda eſt.
            - *Cibus* fit
              - *Panis* in ſucco granatorum infuſus.
              - *Hordeatum* cū aqua roſ. & ſaccharo.
              - *Ius* gallinarum.
              - *Oua* parum indurata.
              - *Caro*
                - *Perdicum*, *Turturum*, *Turdorum*, *Pullorum*, *Columbarum*, *Pauonū* Ind. — baculis myrthi aut rubi confixa, aſſa, atq; cū ſucco aranzij, aqua roſ. & uino auſtero conſperſa.
              - *Gelatina* cum ſucco granatorum diſtillata.
              - *Len* elixa in iure pulli, excorticata, & aceto inſperſo.
              - Ex olerib.
                - *Lactuca*, *Pamp.* uitis, *Endiuia* — cum aceto elixa.
              - Ex fructib.
                - Mala punica.
                - *Sorbæ.*
                - Corna.
                - *Pira.*
                - *Cotonea.*
                - *Poma* auſtera.
                - *Myloplacenta.*
                - *Vua* acerba.
            - *Potus*: aut
              - *Aqua*
                - *Cinnamomi.*
                - *Chalybeata.*
              - *Vinum*
                - *Nigrum.*
                - *Auſterum.*
                - *Aqua* chalybeata dilutum.
          - *Quantitatem* commodam, quæ moderata eſſe debet pro ratione uirium, ætatis, conſuetud.
        - Medicamentis contrarijs: atque uel humoris
          - *Qualitati*: nempe alterantibus, præparātibus & corroborantibus: ut ſunt
            - *Syrupus*
              - Myrthinus.
              - Ex roſis ſiccis.
              - *Granatorum.*
              - Lemonum.
              - *Acetoſ.* citri.
              - *Omphacinus*, &c.
            - *Miua* citoniorum.
            - *Rob* de ribes, &c.
          - *Quantitati*: uidelicet euacuantibus. Verùm cùm cholera ferè totū humorem, & plus quá ſatis eſt, euacuet, euacuantibus rarò, uel omnino nō utendum. Si tamen euacuandū ſit, euacuetur
            - *Primò* p uomitū, ſi ad uomēdū ſint apti,
              - *Aquæ* tepidę multę potu;
              - *Digitis* in os immiſsis.
              - *Pennis* in os impoſitis.
            - *Deinde*, ſi opus fuerit, per aluū, aut
              - *Inferius* impoſitis, nempe clyſterijs, &c. ad diuerſionē, &c.
              - *Superius* per os ſumptis: ut eſt
                - *Rhabarbarum.*
                - *Myrobalan.* citrinorum.
                - *Extractum* rhabarbari.
                - *Syrupus* roſ. laxatiuus, &c.
      - *Deinde* immaterialis, ſeu intemperies calida, Vide in ſeqq. ſignum B.
    - *Externa.* Vide in ſeqq. ſignum C.
  - *Symptoma.* Vide in ſeqq. ſignum D.

B.

Cauſa etiā ſymptomatis immaterialis, ſeu intemperies calida ipſius uentriculi, ſui ablationē indicat: quod commodè fieri poterit partim

- *Victus* ratione præcedenti.
- *Medicamentis* cōtrarijs: uidelicet refrigerantibus, aſtringentibus, ac corroborantib. quorū alia
  - *Intrinſecùs* ſumūtur: ut ſunt
    - *Syrupi*
      - *Vſuales* — *Roſatus*, *Myrthinus*, *Granatorum*, *De* malis cotoneis, *De* uua acerba
      - *Magiſtrales*
        - *Alter*: ℞. *Iulapij* roſ. ℥. iij. *Succi* granat. ℥. j. S. Miſce.
        - *Alter*: ℞. *Succi* granat. ℥. ij. *Succi* menthæ depurati ℥. S. Miſce.
      - quibus utantur breuibus interuallis, duobus aut tribus cochlearibus.
    - *Conſerua* roſarum.
    - *Diacitonium.*
    - *Myloplacenta.*
    - *Spiritus* coralliorum, margaritarum.
    - *Succus* pampinorum uitis.
    - *Amylum* cum ſucco mali punici.
    - *Puls* ex hordeo cum ſucco mali punici, &c.
  - *Extrinſecùs* applicantur: ut ſunt
    - *Olea*
      - *Vſualia*: *Roſaceum.* *Myrthinum.* *Cotoneorum.* *Lentiſcinum.* *Omphacinum.*
      - *Magiſtralia* —
        - *Alterum*: ℞. *Olei* uiolarum, Omphacini, ana ℥. ij. *Cotoneorum*, Myrtillorum, ana ℥. j. *Aceti* & uini parum, miſce.
        - *Alterum*: ℞. *Olei* cotoneorum, Myrtillorum, ana ℥. iij. *Menthæ* ℥. S. *Aceti* parum, miſce.
    - *Puluis*: ℞. *Spicæ* nardi, Squinanthi, Ciperi, macis, ana ℈. j. *Roſarum*, myrtillorum, ſantali, coriandri, ana ʒ. S. *Corall.* rub. ʒ. j. Fiat puluis tenuiſsimus, quo aſpergatur uentriculus poſt inunctionem.
    - *Vnguētum*: ℞. *Maſſæ* emplaſtri pro matrice, uel de pelle arietina ℥. ij. *Corall.* rub. coriandri, ſantali, ſeminis berberorum, rhus, gallarum, ana ʒ. ij. *Olei* cotoneorum, lentiſcini, ana ʒ. ij. *Ceræ*, q. ſ. fiat unguentum.
    - *Fotus*
      - *Vnus*: ℞. *Cort.* quercus ℥. ij. ſummitat. pyri ſylueſtris M. ij. cort. mali granat. balauſtiorum, Sumach, berberorum, gallarum, ana, ℥. j. roſarum P. j. fiat decoctio in aqua & pauco aceto pro fotu.
      - *Alter*: *Santalorum* rub. roſarum, ana ℥. ij. galliæ moſchatæ ʒ. S. Caphuræ g. v. *Aqua* roſ. ℥. iiij. Aceti ℥. j. S. miſce, in quo panniculi merſi & expreſſi, frigidi toti uentriculo applicentur.
      - *Tertius*: ℞. *Succi* malorum cotoneorum. *Succi* pampinorum uitis, ana ℥. ij. *Succi* menthæ ℥. j. *Pulueris* malicorij & acaciæ, ana ʒ. j. Linteum madefactum uentri imponatur.
    - *Emplaſtra*
      - *Vſualia*
        - *Ceratum* ſtomachicum Gal.
        - *Emplaſtrum* de maſtice.
        - *Emplaſtrum*: *De* pelle arietina. *Pro* matrice, &c.
      - *Magiſtralia*
        - *Vnum*: ℞. *Maſticis* ℥. ij. cum oui albumine & oleo cotoneorum diſſoluatur.
        - *Alterum*: ℞. *Olei* cotoneorum, myrthini, ana ℥. ij. Hypocyſtidis, acaciæ, rhu, ana ʒ. ij. Corall. rub. ʒ. j. cum cera & reſina fiat emplaſtrum.
        - *Tertium*: ℞. *Olei* nardini, maſtichini ana ℥. j. *Olei* myrthini ℥. iij. Calentibus uenter lana foueatur.
        - *Quartum* emplaſtrum ex palmulis elixis in aceto, malaxatis deinde in oleo cotoneorum, & addita acacia, &c.

C. *Cauſa* etiã externa, ui delicet cibus copioſus ſumptus, uel corruptus in uẽtriculo, ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim

- *Victus* ratione inſtituta ſecundum conuenientem qualitatem & quantitatem, quæ ferè eadem eſt cũ ea, quam in tabula de leuitate inteſtinorum deſcripſimus, niſi quòd leuiter aſtringentia, nedum in cibis ipſis permiſceri debent, aut parùm antè aſſumi, ſed etiam poſt eos, cum ſimul ingruat uomitus, & alui fluor, quanquam & ea quoq; moderata eſſe debent, nec à principio. Nam ſi quis in principio, aut coaceruatim ea quæ efferuntur cohibere aggrediatur, is maioris mali author erit.
- *Medicamentis* contrarijs: atque uel corruptorũ alimẽtorum quantitati
  - *Fluenti.* Quare inutilia cum ſint, & non omnino ſponte ferantur, tunc ab initio ad excretionem iuuanda ſunt, aut per
    - *Vomitum*
      - *Aquæ* tepidæ copioſæ potu.
      - *Digitis* immiſsis.
      - *Pennis* oleo intinctis, atque in os impoſitis.
    - *Aluum.* Nam ubi procliuiora fuerint alimenta corrupta, ut per aluũ excernantur, eademq; uia natura expellere tentet, cõuenit iuuare excretionem per ſedem, purgantibus tamen medicamentis leuioribus utendo, diuerſis pro natura corruptorum alimentorũ, præſertim eis, quorum mentionem fecimus in tabula de lienteria, quæ iterum in pauca exhibeantur quantitate, ne in grauiora pericula ægri ex immodica uacuatione ducantur.
  - *Siſtenti:* ut ſunt corroborantia. Nam ubi humorum excretio quieuerit, uenter corroborandus eſt: quod fiet medicamentis partim
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut
      - *Cotoneis*, Meſpilis, Sorbis.
      - *Malis* punicis, Piris aſtringentibus.
      - *Bolo* armeno.
      - *Thure*, Berberis, Corallijs.
      - *Vnionibus*, Coriandro, Roſis conditis, &c.
    - *Extrinſecus* applicatis: ut
      - *Oleo*
        - *Maſtichino.*
        - *Abſynthino*, Nardino.
        - *De* mentha, &c.
      - *Vnguento* / *Emplaſtris* — ſuprà dictis.

D. *Symptoma* quoq;, quid fieri debeat, indicat. Nã ſuperueniente

- *Vomitu* immodico, primò ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim quibuſdam
  - *Extrinſecùs* adminiſtratis: ut ſunt
    - *Frictiones* mediocres per manus adhibitæ, crurum & brachiorum.
    - *Vincula* articulorum, ſeu extremorum.
    - *Cucurbitula* inter uentriculum & umbilicum affixa. Ab ea namq; cibus retinetur, & humor diuertitur. Interim dum ea fixa eſt, cibum exhibebis. Breuibus interuallis cucurbitulã figes, & refiges, & ita nutries.
    - *Dropax* ex quatuor partib. picis & olei, una cotoneorũ, unà liquatis, deinde extenſis in aluta.
    - *Tabella* eboris uentri admota.
    - *Emplaſtra*
      - *Officinalia*, emplaſtrum de
        - *Ranis* Meſuæ.
        - *Mica* panis, &c.
      - *Magiſtralia*
        - *Vnum*: ℞. *Mica* panis aſſæ ℔. S. decoquatur in aceto & uino auſtero, cui adde menthæ M. j. gallıæ moſchatæ, caryophyl. macis, ana ʒ. S. Sandalı, coriandri, myrtillorũ, ſumach, an. ʒ. ij. extendatur ſupra pannũ, & applicetur.
        - *Alterum*: ℞. Maſticis ℥. j. pulueriżetur & incorporetur cum albumine oui, & admoueatur.
        - *Tertium*: ℞. Acaciæ ℥. iij. Diſſoluatur in aceto, & applicetur.
        - *Quartum*: ℞. *Ladani*, hypocyſtidis, ana ʒ. iij. *Acaciæ* ʒ. j. Diſſoluātur in uino aſtringenti, uel oleo maſtichino.
        - *Quintum*: ℞. *Farinæ* lentium quart. j. *Sumach*, *Berberorum*, *coriandri*, *thuris*, ana ʒ. ij. *Succi plantag. aut coton.* aut ſorbor. aut rubi q. S. miſce
  - *Intrinſecùs* ſumptis: ut ſunt
    - *Trochiſci* Rhazæ: ℞. *Maſticis*, Boli armeni, Thuris, ana ʒ. ij. S. *Carabe*, Cardamomi, ana ℈ ij. *Caphuræ*, Gall. moſch. Caryophyl. ana g. v. cum ſucco granatorũ, fiant trochiſci pondere ℈. iiij. Detur unus, ſuperbibatur ℥. j. ſucci granator. &c.
    - *Trochiſci* de electro Galeni cum aqua plantaginis, aut ſucco mali punici, ſumpti, &c.
- *Syncope*, primò curanda eſt, tum
  - *Aſperſione* faciei cum aqua frigida, aqua roſarum, adiecto uini odoriferi momento.
  - *Odoratu*
    - *Mali* granati.
    - *Aceti* roſacei.
    - *Panis* uino imbuti.
  - *Comeſtione* micæ panis uino imbutæ, uel ſuctione.
  - *Suprà* dictis exteriùs admotis, &c.
- *Virium* lapſu, quæ prius reficiendæ ſunt, tum
  - *Victu*: ut
    - *Pullo* minutim conciſo, cum ſucco arantiorum.
    - *Perdice*, Hordeato.
    - *Malis* cotoneis.
    - *Vino* auſtero, aqua chalybeata dilutum, & modicè ſumptum, &c.
  - *Medicamentis*
    - *Exteriùs* naribus admotis: ut
      - *Acetum* roſaceum.
      - *Mica* panis uino imbuta, &c.
    - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
      - ℞. *Myrobal.* conditarũ num. j. Conſeruæ roſ. uet. ℥. j. Carnis coton. ℥. ij. Coral. rub. ʒ. iij.
      - *Margaritarum* præparatarum ʒ. S.
      - *Frag.* lap. precioſ. ana ℈. j. Boli armeni ʒ. j.
      - *Sacchari* roſ. tab. q. ſ. fiat cõditũ auro obductũ
- *Spaſmo*, primò curandus eſt fotu ex oleo anethino aut irino. Fouetur ſpina, muſculi conuulſi, articuli, &c.
- *Vigilia*, curanda prius eſt illitionibus ſomniferis.
- *Siti*, extinguenda eſt, tum
  - *Syrupis* refrigerantibus.
  - *Hordeato*, &c.

De

De curatione Diarrhœæ, ſeu profluuij alui.

- *Diarrhœa*, ſeu alui profluuiũ eſt copioſior fluxio alui, diuturna, ſine phlegmone, & exulceratione: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Ventris affecti, uel per
      - *Eſſentiam*, ſeu per ſe
        - *Nullum* ſignum uniuerſi corporis, aut partium affectarum.
        - *Deiectiones* alui ut plurimum præter naturam, albæ & pituitoſæ.
        - *Nauſea* & uomitus interdum.
        - *Diuturnum* alui profluuium.
      - *Conſenſum*
        - *Totius*
          - *Signa* redundantis in toto corpore.
          - *Vita* ocioſa.
          - *Dimiſſio* exercitij conſueti.
          - *Ciborum* ac potionum copia.
        - *Partis*
          - *Iecoris*
            - *Deiectiones* chyloſæ.
            - *Concoctio* uētriculi interim ꝓba.
            - *Bilis* interim multitudo excreta
            - *Inflammatio*, aut caliditas.
            - *Grauitas* nonnunquam, &c.
          - *Lienis*
            - *Deiectiones* ut plurimum nigræ.
            - *Signa* propria morborũ lienis.
          - *Cerebri*
            - *Grauitas* capitis.
            - *Deiectiones* ſpumoſæ.
            - *Signa* propria eiuſdem affecti.
    - *Symptomatis*
      - *Excretio* immodica.
      - *Deiectio* crebrior ac liquidior.
      - *Dolor* interdum
        - *Leuis* ac tolerabilis.
        - *Grauiſſimus*, &c.
    - *Cauſæ*
      - *Internæ*
        - *Materialis*: uidelicet humoris
          - Bilioſi
            - *Deiectio* ruffa, ſeu crocea, fœtida.
            - *Adoleſcentia.*
            - *Temperamentum* calidum & ſiccum.
            - *Victus* ratio ciborum calidorum.
            - *Habitus* corporis ſiccus & macilētus.
            - *Tempus* anni, *Regio*, *Aeris* conſtitutio } calida.
          - *Pituitoſi*
            - *Deiectio* alba, uiſcoſa, &c.
            - *Aetas*, *Temperamentum*, *Tempus* anni, *Regio*, &c. } pituitoſa.
          - *Melancholici*
            - *Deiectio* nigra.
            - *Aetas*, *Natura*, *Tempus* anni } melancholica.
        - *Immaterialis*: ſcilicet intēperiei
          - *Calidæ*
            - *Ardor* & punctura in ano.
            - *Excrementa* citrina.
            - *Sitis.*
            - *Oris* amaritudo.
            - *Aetas*, *Habitus*, *Complexio* } bilioſa.
            - *Conſuetudo*, *Victus* } ciborum calidor. &c.
          - *Frigidæ*
            - *Sitis* nulla.
            - *Excrementa* pituitoſa, aquoſa, nō graueolentia.
            - *Aetas*, *Temperatura*, *Tempus* anni, *Regio*, *Aeris* conſtitutio } frigida.
      - *Externæ*: uidelicet
        - *Alimentorum* corruptorum, uel copioſorum
          - *Nec* coctio, nec diſtributio læſa.
          - *Ex* ægro ſeu aſsiſtentibus facilè dignoſcitur.
        - *Criſis*
          - *Corporis* aliquis morbus.
          - *In* die indicationis ſigna manifeſtæ coctionis.
          - *Alleuiatio*, &c.
  - *Curatio*, Vide in ſequentibus ſignum A.

- **A.** *Diarrhœæ* curatio indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat
    - *Symptomatis* cauſa. Nam
      - *Alui* profluuij curatio in febribus difficilior eſt.
      - *Deiectio*
        - *Glutinoſa*, candida & ſubcrocea, mala.
        - *Nigra*, exitioſior.
        - *Verſicolor*, diuturnior.
      - *Diarrhœa* in *Tabe* / *Hydrope* — mortalis.
    - *Symptoma.* Nam longũ alui profluuium ſpontaneus uomitus ſoluit.
    - *Tempus.* Quoniam diarrhœa in principio morbi eueniens ſuſpecta eſt habenda, & maximè quando eſt uiolenta, & ad ipſam non ſequitur leuitas, ſed potiùs grauitas.
    - *Pars affecta.* Nam in
      - *Hepatis* / *Lienis* / *Ventriculi* — affectibus, atque in declinatione utiliſsima diarrhœa eſt.
      - *Pulmonũ* / *Coſtarum* — affectibus, periculoſa eſt.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tũ
    - *Cauſa ſymptomatis,*
      - *Materialis:* ſcilicet humor, qui primò ſui ablationem indicat. Itaque
        - *Bilioſus*, aufertur partim
          - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
            - *Qualitatẽ* contrariã: nẽpe refrigerantem. Quare
              - *Panis* cũ pauco furfure & aniſo ſit preparatus.
              - *Caro* *Pullorum* / *Turturum* / *Perdicum* / *Paſſerculorum* / *Columbarum* — aſſa, atque cum ſucco arantiorum, aut uuæ acerbæ, &c.
              - *A* iuſculis abſtineant.
              - *Oryza* in lacte cocta.
              - *Lens* cocta.
              - *Potus* aqua hordei.
            - *Quantitatem* moderatam.
          - *Medicamentis* cõtrarijs: uidelicet euacuantib. & purgantibus: uel
            - *Clyſteris*, ex hordei & uiolarum decocto, caſsia & oleo uiolaceo, &c.
            - *Rhabarbaro.*
            - *Diacatholicone.*
            - *Myrobalanis* citrinis.
            - *Tamarindorum* decocto.
            - *Extracto* rhabarb. &c.
        - *Pituitoſus*, tollitur partim
          - *Victus* ratione excalfaciente. Itaque
            - *Cibus* ſit
              - *Caro* *Pullorum* / *Perdicum* / *Columbarum* / *Caponum* — cum cinnamomo, caryophyllis, & mentha condita.
              - *Oryza* / *Lens* — cocta, &c.
              - *Non* humidus, unde à iuſculis abſtineant, &c.
            - *Potus*, Vinum nigrum, auſterum, &c.
          - *Medicamentis* purgantibus: & uel
            - *Agarico* in aqua endiuiæ diluto.
            - *Diaphœnicone.*
            - *Clyſteris* ex betæ aut mercurialis decocto, cum melle & ſale, &c.
        - *Melancholicus*, adimitur partim
          - *Victus* ratione excalfaciente, ſuprà dicta, &c.
          - Medicamentis cõtrarijs: & uel humoris
            - *Qualitati*, nempe alterantib. & præparantibus: ut ſyrupo
              - *De* fumaria.
              - *De* lupulis.
              - *De* ſucco borraginis.
              - *De* epithymo, &c.
            - *Quantitati*, ſcilicet purgantib. ut
              - *Decocto*
                - *Senæ.*
                - *Epithymi.*
                - *Myrobalan.* Indorum.
                - *Polypodij*, &c.
              - *Pilulis* de fumo terræ.
              - *Extracto* confect. Hamech.
              - *Clyſteris* ex hordei decocto, oleo anethino, melle, roſaceo, &c.
      - *Immaterialis*, uidelicet intemperies, quæ per contraria corrigenda.
    - *Sympotma.* Vide in ſeqq. ſignum B.
    - *Pars* affecta, &c. Vide in ſeq. ſignum C.

B. *Symptoma*, ſeu alui fluor, ſui etiam ablationem indicat. Is namque poſt purgationem ſufficienter factam, conſtringendus eſt, atque uel aſtringentibus

- Frigidiorib. (ut in diarrhœa bilioſa) tum
  - *Victus* ratione. Quare
    - *Frictiones* extremarum partium faciendæ.
    - *Vincula* extremis partibus adhibenda.
    - *Cibus* ſit
      - *Caro* { *Pullorum*, *Perdicum*, *Turturum*, *Turdorum* } aſſa, atq; cum ſucco arantiorum præparata.
      - *Lac* coctum atq; chalybeatum.
      - *Oryza* cum lacte cocta, &c.
    - *Potus*, aqua chalybeata.
  - *Medicamentis*
    - *Intrinſecus* ſumptis: cuiuſmodi eſt
      - *Syrupus* granatorum, myrthinus, de roſis ſiccis.
      - *Iulep* roſarum.
      - *Miua* citoniorum.
      - *Rob* de ribes.
      - *Conſerua* roſarum.
      - *Crocum* martis.
      - *Oleum* ferri.
      - *Corallium* / *Cornu* cerui } uſtum.
      - *Opiata*
        - ℞. *Carnis* cotoneorum condit. ℥. j.
        - *Cort.* citri ℥. S.
        - *Corall.* rub. ʒ. iij.
        - *Acaciæ* ℥. j.
        - *Diamarg* frig. ʒ. ij.
        - Cum ſyrupo cotoneorum fiat opiata.
    - *Extrinſecus* applicatis: ut ſunt
      - *Epithemata*, ſeu fotus
        - *Alter*, ex decocto roſarum & myrthi, quo anus foueatur.
        - *Alter* ex
          - *Cort.* mali granati.
          - *Balauſtijs.*
          - *Roſis.*
          - *Sem.* myrthi.
          - *Aceto*, & aqua, &c. quo uenter & anus foueátur.
      - *Vnguenta* ex
        - Oleo { *Cotoneorum.* / *Myrthino.* }
        - *Acacia.*
        - *Malicorio.*
        - *Hypocyſtide*, &c.
      - *Emplaſtrum* Clidium Mnaſæi, &c.
- *Calidioribus* (ut in diarrhœa pituitoſa)
  - *Victu.* Quare cõueniũt
    - *Frictiones.*
    - *Vincula.*
    - *Caro* { *Pullorum*, *Perdicum*, *Caponum*, *Turdorum* } aſſa, atq; cinnamomo, caryophyllis & mentha aſperſa.
    - *Vinum* rubrum, chalybeatum, &c.
  - *Medicamentis*
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut ſunt
      - *Syrupus* de { *Abſynthio.* / *Mentha.* / Cort. mali citri. }
      - *Puluis* cort. cancrorum, ſing. diebus bis ſumptus.
      - *Theriaca.*
      - *Mithridatum.*
      - *Paſtilli* è ſuccino, cum uino auſtero ſumpti.
      - *Aromaticum* roſatum.
      - *Trochiſci* diacorallorum.
      - *Mora* immatura cum uino auſtero bibita.
      - *Diacitonium* cum ſpec. calidis, &c.
    - *Extrinſecus* appoſitis: ut eſt
      - *Oleum* { *Abſynthij.* / *Menthæ.* / *Maſtichinum.* / *Nardinum*, &c. }
      - *Emplaſtrum* de baccis lauri.
      - *Sacculus* ex { *Abſynthio*, *Mentha*, *Cinnamomo*, *Acacia*, *Malicorio*, *Hypocyſtide* } uino odorato irroratus, calidusq; uentri applicatus.

C. *Pars* quoque affecta, quid fieri debeat, indicat. Nã uenter affectus

- *Per* eſſentiam, ſeu per ſe, alterandus, corroborandus, aſtringendus eſt, tum uictus ratione, tum medicamentis intrinſecus ſumptis & forinſecus applicatis, ut antea dictum eſt.
- *Per* conſenſum
  - *Cerebri*, ſeu capitis, ſui ratio habenda erit. Quare ſi à capite defluat,
    - *Prius* euacuandum eſt
      - *Pilulis* { *Cochijs* / *Aureis* / *Lucis*, &c. } cum maſtiche.
      - *Maſticatorijs*.
      - *Errhinis*, &c.
    - *Deinde* alterandum, exiccandũ, corroborandũ, quod partim fiet
      - *Victus* ratione. Itaq;
        - *Euitent* inſolationem, & radios Lunæ.
        - *Fricetur* corpus, non caput.
        - *Cibus* ſit
          - *Panis* bis coctus.
          - *Caro* aſſa, abſtineant à iuſculis, pinguibus, acribus.
          - *Oriza* torrefacta.
          - *Ventriculus* gallinæ elixus, uel aſſus, &c.
        - *Potus*, uel
          - *Aqua* chalybeata.
          - *Vinum* craſſum, aſtringens, non meracum, &c.
      - *Medicamentis*
        - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
          - *Theriaca*.
          - *Mithridatum*.
          - *Syrupus* de { *Stœchade*. / *Betonica*, &c. }
          - *Conſerua* { *Anthos*. / *Betonicæ*. / *Maioranæ*. / *Roſarum*, &c. }
          - *Electuarium*:
            - ℞. *Conſeruæ* acori ℥.ij.
            - *Carnis* cotoneorum ℥.j.
            - *Conſeruæ* anthos ℥.S.
            - *Aromat.* roſ. ʒ.vj.
            - *Diagalangæ* ʒ.j.
            - *Pul.* inteſt. gallinæ ℥.j.
            - *Corall.* rub. uſt ℥.j.
            - *Rad.* biſtortæ ʒ.S.
            - Cum ſyrupo de mentha, uel Citoniorum fiat electuarium.
            - *Capiat* ʒ.ij duabus aut tribus horis ante paſtum.
        - *Extrinſecus* applicãtur: ut ſunt
          - *Sacculus*
            - ℞. *Florum* ſtœchados, anthos, ana P. iij. Furfuris M j.
            - Frigantur in ſartagine, irrorando uino generoſo: & applicetur capiti.
          - *Emplaſtrum*
            - *Alterum*
              - ℞. *Gummi* ammoniaci, bdellij, opopanacis, ana ℥ S.
              - *Maſticis* ℥ j. extendatur ſuper alutã piſtillo calido, & ſupra cõmiſſurã coronalẽ & ſagittalem applicetur.
            - *Alterũ*, ex pice liquefacta & remollita oleo nardino, addendo pul. caryophyl. nucis moſchatæ, &c.
          - *Lixiuiũ* ex cineribus quercus, ſale, flor. anthos, roſ. ſaluiæ, chamomillæ, &c.
          - *Fumigium*, &c. ex ladano, hypocyſtide, maſtice, thure, nuce moſchata, roſis, coriandris, &c.
  - *Hepatis* (ut in diarrhœa bilioſa) cui ſuccurrendum erit primò. Quare aut
    - *Cucurbitula* ſuper illam partem appoſita poſt ſufficientem euacuationem, fluxum humoris poterit cohibere, & erit interea uenter cohibendus aſtringentibus, &c.
    - *Venæ* ſectio internæ lãteris dextri cohibere poterit, &c.
  - *Lienis*.
  - *Totius*. Venæ mediæ ſectione cõhibetur, &c. Item frictionibus, uinculis, & cibis & medicamentis aſtringentibus, &c.

De

De curatione Dyſenteriæ.

Sanguinolentæ excretionis differẽtię quatuor ſũt. Prima quidem ipſius ſanguinis, in ijs, quibus aliquis artuum eſt abſciſus: uel qui exercitationẽ dimiſerunt. Secunda ab imbecillitate iecoris. Tertia eſt melãcholici ſplẽdentiſque ſanguinis deiectio. Quarta (de qua hîc agendũ) eſt inteſtinorum ulcus, quæ propriè Dyſenteria appellatur: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet Inteſtinorum
    - *Superiorum*
      - *Dolor* circa uel ſupra umbilicum.
      - *Excrementorum* deiectio tardè poſt dolorem.
      - *Cruor* cum excrementis uniuerſis permiſtus.
      - *Actio* inteſtinorum læſa.
      - *Ramenta* excreta, &c.
    - *Inferiorum*
      - *Dolor* infra umbilicum.
      - *Cruor* excrementis ſupernatans.
      - *Abraſiones* pingues.
      - *Excrementorum* deiectio ſtatim poſt dolorem, &c.
  - *Morbi*: ſcilicet ulceris
    - *Dolor* mordax inteſtinorum.
    - *Mordax* humor ab initio excretus.
    - *Abraſiones* interaneorum ſequuntur.
    - *Poſtea* parum cruoris, & puris nonnunquam.
    - *Vlceris* cruſtulæ interdum deiectæ.
    - *Stercus* cum guttis ſanguinolentis.
    - *Frequens* deijciendi cupiditas.
    - *Dolor* in ano, & inteſtinorum, per totum uentrem, & tormina.
    - *Febricula*, Sitis.
    - *Ciborum* faſtidium.
    - *Vigiliæ* interdum.
  - *Cauſæ* morbi
    - *Internæ*, nẽpe humorum acriũ: aut
      - *Bilis* flauæ (ſiue ex toto, ſiue ex aliqua corporis parte ad inteſtina cõfluat, ſiue in ipſis fuerit genita)
        - *Egeſtiones* croceæ, flauæ.
        - *Aetas* iuuenilis.
        - *Temperamentum* biliofum.
        - *Tempus* anni calidum.
        - *Victus* ratio ciborum calidorum, &c.
      - *Pituitæ* ſalſæ
        - *Egeſtio* alba, pituitoſa.
        - *Tempus* anni frigidum.
        - *Aetas* ſenilis.
        - *Temperamentum* frigidum.
        - *Vita* ocioſa.
        - *Crapula*.
        - *Victus* ratio copioſa & ciborum ſalſorum, &c.
      - *Atræ* bilis aduſtæ
        - *Egeſtio* nigra.
        - *Autumnus*.
        - *Aetas* conſiſtens.
        - *Temperatura* frigida & ſicca, ſeu melancholica.
        - *Victus* ratio melancholica, &c.
    - *Externæ*: ſcilicet
      - *Frigoris* uehementioris
      - *Ardoris* nimij
      - *Venenatorum* & purgantium pharmacorum
      - *Ciborum* acrium & peregrinorum
      - *Cruditatum*, &c.

      (Ab ægrotantium, uel aſtantiũ relatione dignoſcuntur.)
- *Curatio*, indicationib. perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat
    - *Cauſa* morbi. Nam à
      - *Flaua* bile ſæpe curatur.
      - *Bile* atra aduſta, inſanabilis eſt.
      - *Pituita* ſalſa, crudeliſsima eſt.
      - *Cibis* acribus ſanabilis eſt.
      - *Mordaci* humore abradente & abſtergente, fiens adhuc dyſenteria, ita ut quædã corpora pinguia duntaxat excernantur, facilè curatur ablata cauſa.
    - *Symptoma* ſuperueniens. Nam
      - *Vbi* iam facta eſt dyſenteria, ita ut ueluti carunculæ, id eſt, magnæ inteſtinorũ partes excernantur, lætalis eſt.
      - *Si* nõn adeò magnæ inteſtinorum partes excernantur, nec corpora duntaxat pinguia, ſed ueluti ramenta quædam, facilè curatur.
      - *Cibi* faſtidium in longis dyſenterijs, malum ſignum eſt: & cum febre peius.
      - *Quæ* cum uehementi inflammatione & febri, grauis eſt.
      - *Quæ* porri aſpectum habent, ſuntq́; nigra, graueolentia, uaria, peſsimæ ſunt.
      - *Quæ* eſt cum pulſu uermiculoſo & formicante, qui non confortatur per cibos aſſumptos, & medicamenta, mortalis eſt.
      - *Quæ* cum nauſea & uomitu eſt, mala eſt.
      - *Mutatio* colorum, malum eſt.
      - *Si* puſtulæ appareant, & ſubitò deliteſcant, malum.
    - *Pars* affecta. Nam ulcus in inteſtinis
      - *Craſsis*, uel recto, faciliùs — curatur.
      - *Tenuibus*, & maximè in ieiuno, difficiliùs curatur.
    - *Tempus*. Quoniam, quæ longo tempore durauit, aut tollit hominem, aut excruciat, &c.
    - *Sexus*. Nam mulieres difficiliùs, quàm uiri, curam recipiunt.
    - *Aetas*. Siquidem ſenes, pueri, quàm iuuenes, difficiliùs curantur.
  - *Quid* fieri debeat, Vide in ſeqq. ſignum A.

A. *Quid*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0513-6
DFG

- A. *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* morbi: uidelicet
    - *Bilis* flaua, q̃ ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
      - *Victus* ratiõe, inſtituta ſecũdum
        - *Qualitatẽ* contrariã: nempe refrigerãtem, & modicè aſtringentem, maximè perſeuerãte morbo. Quare
          - *Aer* ſit ad ſiccum & modicè ad frigidum declinans.
          - *Animus* ſit tranquillus.
          - *Quies* ſit corporis. Motus namq; uitandus.
          - *Somnus* procurandus. Vigiliæ uerò fugiendæ.
          - *Alui* excremẽta, ſi præter naturã detineãtur, clyſteribus externẽda.
          - *Cibus* ſit
            - *Panis* madefactus in lacte.
            - *Hordeatum.*
            - *Amylum* / Oryza } cum lacte cocta.
            - *Puls* ex gallinarum iure, cum aſtringentibus.
            - *Lac* elixum.
            - *Puls* ex lentibus.
            - *Amygdalatum.*
            - *Oua* aſſata.
            - Caro { *Volucrium* — *Syluestrium* ferarum; *Perdicum*, *Turdorum*, *Merularum*, *Columbarum*, *Starnarum*, *Pullorum*, *Léporum*, *Capreolorum*, &c., *Cuniculorum* } aſſa.
            - *Contuſum* ſeu conſumatum ex prædictis carnibus.
            - Ex fructibus { *Mala* punica. *Meſpila.* *Sorbæ.* *Pira.* *Cotonea.* *Myloplacenta.* }
            - *Lens* cum plantagine elixa.
            - *Plantago* elixa, addita poſca & endiuia.
            - *Braſsica* bis cocta.
            - *Oxalis*, Cichorium, &c.
          - *Potus*, aut
            - *Aqua* { Pluuialis / *Fontana* } cocta.
            - *Aqua* chalybeata.
            - *Vinum* auſterum, nigrum non ualidum, aqua dilutũ, præſertim ſi uires fuerint imbecilles.
        - *Quantitatem* conuenientem, quæ pauca eſſe debet, præſertim circa initia.
        - *Tempus* commodum. Sic in morbi
          - *Principio* cibi aſtringentes dandi non ſunt, ne fiat tranſitio ad partes nobiliores.
          - *Perſeuerantia* & prolongatione, cibi aſtringẽtes dandi ſunt, & in maiori quantitate, &c.
      - *Chirurgia*, adhibita ſecundũ
        - *Qualitatem* cõtrariam. Sic fluxus bilis inhibendus ſeu reuellendus eſt, aut
          - *Venæ* ſectione, ſi totius corporis plenitudo adſit, uires, ætas, ac alia conſentiant.
          - *Cucurbitularum* affixione / *Hirudinum* applicatione } ſi ætas reluctetur.
        - *Quantitatem* iuſtam. Sic uenæ ſectio paulatim adminiſtrari debet, & parum ſanguinis pro una uice detrahendum, ne ægri uires imbecilliores reddantur. Fiſſura autem parua eſſe debet.
        - *Tempus* commodum. Atq; ſic ſtatim ab initio morbi, uel circa primos ſtatim dies aut
          - *Venæ* ſectio facienda.
          - *Cucurbitulæ* affigendæ.
          - *Hirudines* applicandæ.
        - *Locũ* cõuenientem. Sic
          - *Vena* ſectio in
            - *Brachio*
              - *Dextro* { *Interna*, ſi ab hepate proueniat, / *Media*, ſi à toto accidat, } facienda
              - *Siniſtro*, ſi à ſplene fluxio pcedat, } facienda
            - *Malleolis*, ſi menſes fuerint retenti.
          - *Cucurbitulæ* / *Hirudines* } in cubito applicandæ.
      - *Medicamentis.* Vide in ſeqq. ſignum B.
    - *Pituita* ſalſa. Vide in ſeqq. ſignum C.
    - *Melancholia* aduſta. Vide in ſeqq. ſignum D.
  - *Morbus* / *Symptoma* } Vide in ſeqq. ſignum E.

B. *Medica-*

B. Medicamentis, exhibitis ſecundum

- *Qualitatem* contrariã: atq; uel humoris
  - *Qualitati*: ſcilicet refrigerantem, pręparantem & concoquentem, cuiuſmodi ſunt
    - *Syrupus*
      - *Endiuiæ.*
      - *Granatorum.*
      - *De* ſucco roſarum.
      - *Myrthinus.*
      - *Roſatus* laxatiuus, &c.
    - *Miua* citoniorum, &c.
  - *Quantitati*: uidelicet diuertentẽ & euacuantẽ, aut per
    - *Vomitum*, ſi in inferioribus inteſtinis ulcera contineantur, ægerq́; ad uomendum ſit aptus.
    - *Aluum*, ſi in ſuperiorib. inteſtinis ulcera habeantur: aut ſi per uomitum redundans ſuccus euacuari nequeat: aut ubi quid ſanguinis miſsionem fieri prohibeat: tũc purgandus, aut potione
      - *Prima*: ut
        - ℞. *Tamarindorum* ℥.j.
        - *Cort.* myrobalanorum citrinorum ʒ.ij.
        - Fiat decoctum in aqua plantaginis & cichorij, in quo diſſolue
        - *Manna* ℥.j.
        - *Rhabarbari* ʒ.j.
        - *Syrupi* roſ. lax ℥.ij. miſce.
      - *Altera*: ut
        - ℞. *Rhabarbari* electi ℈.iiij.
        - *Myrobalanorum* citrinorum ℈.j.
        - *Aquæ* hordei ℥ ij.
        - *Syrupi* capil. uen. ℥.j.
        - Miſce, & fiat potus.
      - *Tertia*: ut
        - ℞. *Rhabarbari* ℈.iiij. infundantur in aqua endiuiæ per noctem, expreſsioni adde
        - *Syrupi* de roſis ſiccis ℥.j.S.
        - *Vnicornu* gr.iiij.
        - *Cornu* cerui uſti ℈.j. miſce, & fiat potus.
      - *Quarta*: ut
        - ℞. *Cort.* myrobal. citrin., *Rhabarbari* electi — parum combuſt. ſuper tegulam, ana ʒ.j.
        - *Carabe*, *Boli* armeni, *Tragacanthi*, *Gummi* arabici — parum torrefacti, ana ℈.j.
        - Fiat puluis, ſumatur cum aqua arnogloſſæ, &c.
- *Quantitatem* debitam: quæ augenda, minuendáue eſt, pro ratione uirium, ætatis, conſuetudinis, temporis anni, &c.
- *Tempus* cõmodum. Sic fluxus bilis
  - *In* principio, ſeu circa primos morbi dies, aut
    - *Diuertendus* & euacuandus — ut ſuprà dictum eſt.
    - *Reuellendus* — ut ſuprà dictum eſt.
  - *Poſtea*, præſertim cùm per aliquot dies pſeuerauerit, corpusq́; purgatum, uel natura, uel pharmacis fuerit, aſtringẽdus eſt, tum medicamentis
    - *Intrinſecus* ſumptis. Vide in ſeqq. ſignum ☙
    - *Forinſecus* applicatis, ut eſt
      - *Linimentum*
        - *Vnum*
          - ℞. *Olei* roſacei, myrtillorum, cotoneorum, ana ℥.ij.
          - *Aceti* ℥.j.
          - Miſce, ungantur uenter & renes.
        - *Alterũ*
          - ℞. *Gallarum*, myrtillorũ, nucis cupreſsi, roſ. rubrarũ, ſem. berberorũ, ana ʒ.j cort. thuris, coriandri, ana ʒ.S. coralli rubri ʒ.ij. Olei roſ. omphacini, myrtillorũ, cotoneorũ, ana ℥.ij. ceræ, q. ſ. fiat linimentũ.
      - *Emplaſtrum*
        - *Vnum*
          - ℞. *Carnes* cotoneorũ malaxatas in aceto, quibus adde
          - *Trochiſcorum* de carabe ʒ.j.
          - *Maſticis* ℥ j.S. Fiat emplaſtrum.
        - *Alterum* ex pul. roſarum, balauſtiorum, ſymphyti, boli armeni, terræ ſigillatæ, cort. glandium, cum palmulis, aut cum roſaceo & myrthino, aut eiſdem oleis liniantur, & inſpergatur puluis roſarum, acaciæ & hypocyſtidos, &c.
        - *Tertiũ*, ex malis cotoneis elixis: deinde cũ bolo armeno, puluere ſymphyti & gallarũ, addito ſucco plantaginis malaxatis, &c.
      - *Vnguentum* de corticibus caſtanearum, &c.
      - *Fomentum*
        - ℞. *Folia* & radices tapſi barbati, incidantur minutim: fiat decoctio in aqua fontana, ad medietatẽ, recipe uaporẽ per ſedem perforatã, ſede undiq; circũtecta, ne aliunde fiat exhalatio: hoc ter uel quater in die repetito, breui incolumis euades.
- *Locum* cõuenientem. Sic medicamenta
  - *Intrinſecus* ſumẽda: ſumuntur per
    - *Os*, ſi in ſuperioribus inteſtinis ulcera habeantur.
    - *Aluum*, ſi in inferioribus contineantur.
    - *Vtranq;* uiam, ſi in medijs inteſtinis reperiantur.
  - *Forinſecus* applicanda: adhibentur
    - *Ventriculo.*
    - *Ventri.*
    - *Renibus*, Ano, &c.

- ※ *Intrinſecus* ſumptis per
  - *Os*: ut ſunt
    - *Syrupus*
      - *De* agreſta.
      - *De* roſis ſiccis.
      - *De* ſorbis.
      - *Myrthinus.*
      - *De* cotoneis.
      - *De* berberis.
    - *Diacitonium.*
    - *Conſerua*: ut
      - ℞. *Conſer.* ſymphyti, Carnium coton. ana ℥.j.
      - *Trochiſc.* de terra ſigillata, de ſpodio.
      - *Sem.* acetoſæ, cum ſyrupo cotoneorum: fiat electuarium.
    - *Conſerua* roſ. antiqua.
    - *Paſtilli* de ſuccino cum aqua plantaginis ſumpti.
    - *Lapis* ſerpentinus cum ouo ſorbili adminiſtratus.
    - *Plantago* cocta cum ſale & aceto comeſta. Aqua diſtillata ex folijs quercus.
    - *Cortex* glandis medius bibitus. Oſſa femoris bouilli trita, atq; in ſucco plantaginis ſumpta.
    - *Sorbæ*, &c.
    - *Coagulum* léporis.
    - *Crocum* martis.
  - *Aluum*: ut ſunt
    - *Clyſter*
      - *Alter*: ℞. *Succi* portulacæ, ſucci plantaginis, uirgæ paſtoris, ana ℥.ij. *Sumach*, myrtillorũ, cort. glandium, acaciæ, chartæ cõbuſtæ, aluminis, ana ℨ.ij. ſepi renum caprarum, uitellorum ouorum coctorum, ana ℥.iij. coquantur in aqua pluuiali, & fiat clyſter.
      - *Alter*: ℞. *Hordei* integri aſsi P.ij. tapſi barbati, conſol. maioris, plantag. fol. myrthi, ana P.ij. roſ. rub. P.j. fiat decoctum in aqua pluuiali: de quo accipe ℔.j. cui adde pinguedinis hirci ℥ j. ſucci plantag. ℥.ij. fiat clyſter.
    - *Licinium*: ℞. Licij, hypocyſtidis, acaciæ, ana ℈.ij.S. maſticis, uernicis, ana ℈.j. croci, thuris, ana ℈.ij. opij ℈.S. cum ſem. mucilaginis pſillij: fiant licinia parua in longitudine medij digiti cum filo appenſo, &c.

- C. *Pituita* etiam ſalſa auffertur tum
  - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
    - *Qualitatem* cõtrariam, nempe ſiccantem & modicè calafacientẽ. Quare fit
      - *Aer* ad ſiccum, & in frigiditate & caliditate temperatus, uel modicè ad calidum uergens.
      - *Quies.*
      - *Somnus* moderatus.
      - *Animi* tranquillitas.
      - *Alui* excrementum non detentum.
      - *Cibus*
        - *Caro*
          - *Pullorum.*
          - *Gallinarum.*
          - *Perdicum.*
          - *Phaſianorum.*
          - *Caponum.*
          - *Volucrium.*
          - *Léporum.*
          - *Capreolorum.*
        - *Pultes* ex iure pullorum, uel lacte & amylo, uel oryza, &c.
        - *Contuſum* ex prædictis carnibus.
        - *Fructus*
          - *Mora*, Corna.
          - *Mala* cotonea.
          - *Meſpila*, &c.
      - *Potus.* Vinum uetus, dilutum aſtringens, nigrum, uel chalybeatum.
    - *Quantitatem* iuſtam, quæ modica eſſe debet, præſertim circa initia morbi, &c.
    - *Tempus* cõmodũ. Sic in morbi
      - *Initio* de aſtrictione cogitandum non eſt, metu inflammationis febris, & trãſitionis ſymptomaticæ humoris morbifici ad nobiles partes, unde pleuritis, peripneumonia, epilepſia, &c.
      - *Progreſsione* aſtringentes cibi ſunt exhibendi, &c.
  - *Chirurgia*, adhibita ſecundũ
    - *Qualitatem* contrariam. Sic uenæ ſectio reuulſionis gratia fieri poterit, ſi febris, ac totius corporis plenitudo adſit, ac nihil impedierit.
    - *Quantitatem* conuenientem. Paulatim uenæ ſectio fieri debet, ac ſanguis pro uirium ratione detrahendus. Foramen autem paruum eſſe debet.
    - *Locum* congruentem. Atque ſic uenæ ſectio facienda eſt, aut in
      - *Brachio*
        - *Dextro*
          - *Interna*, ſi ab hepate fluat.
          - *Media*, ſi à toto corpore proueniat.
        - *Siniſtro*, ſi à liene fluat.
      - *Malleolis*, ſi à retentione menſtruorum fiat.
    - *Tempus* commodum. Sic ſtatim ab initio morbi, aut ſtatim circa primos dies, uena incidenda eſt.
  - *Medicamentis.* Vide in ſeqq. ſignum ⊱

- **Medicamentis, exhibitis ſecũdum**
  - *Qualitatem* contrariam: & uel humoris
    - *Qualitati*: uidelicet alterantem, præparantem: ut eſt
      - *Syrupus*
        - *De* ſucco borraginis.
        - *De* infuſione roſarum.
        - *Myrtinus*, &c.
      - *Mel* roſarum cum plantaginis aut oxalidis aqua, aut etiam abſynthij decocto, &c.
    - *Quantitati*: nempe auertentem, & euacuantem. Siquidem pituitæ fluxus diuertendus & euacuandus eſt, aut per
      - *Vomitum*, ſi idem humor promptè per uomitum euacuari poſsit, & fluxio ualenter irruat, & inferiora inteſtina infeſtentur: aut digitis immiſsis, aut aqua tepida copioſè ſumpta.
      - *Aluum*: (ſi per uomitum facilè, qui redundat ſuccus, purgari nequeat) ut eſt potio
        - *Vna*
          - ℞. *Myrobalanorum* chebulorum ʒ.ij.
          - *Agarici* trochiſcati ʒ.j.
          - *In* aqua endiuiæ infundantur, expreſsioni addantur ſyrupi roſ. ſolutiui ℥. j. ſyrupi de cichorio cum rhabarbaro ℥.S. miſce, &c.
        - *Altera*
          - ℞. *Agarici* infuſi in melle roſaceo ℈.j.
          - *Rhabarbari* infuſi in aqua endiuiæ ʒ.j.
          - *Syrupi* roſ. lax. ℥.j. miſce.
        - *Tertia*
          - ℞. *Sem.* Carthami in ſero lactis infuſi ʒ.iij.
          - *Rhabarbari* infuſi in aqua endiuiæ ʒ.j. Syrupi roſ. lax. ℥.j. miſce.
  - *Quantitatem* iuſtam: quæ pro ratione uirium, ætatis, temporis anni, regionis, conſuetudinis, &c. augenda uel minuẽda eſt.
  - *Tempus* commodum. Sic fluxus pituitæ ſalſæ
    - *In* principio, ſeu ſtatim circa primos morbi dies, aut
      - *Reuellendus* —— / *Diuertendus* & euacuandus — *Vt* iam dictum eſt.
    - *Poſtea*, cùm per aliquot dies durauerit, corpusq́; purgatũ fuerit, cohibẽdus ſeu aſtringendus eſt, tũ medicamentis
      - *Intrinſecus* ſumptis, per
        - *Os*: ut ſunt
          - *Decoctum* maſticis.
          - *Alumen* tritum drachmæ pondere ex ouo ſumptum.
          - *Symphyti* radix, pumex tenuiſsimè tritus, cum uino auſtero ſumptum.
          - *Saluiæ* decoctum.
          - *Lac* uſtulatum cum ʒ. j. ſtercoris canini, aut in quo rad. conſolidæ coxerint.
          - *Coagulum* lèporis ʒ.j. cum ſucco plantaginis.
          - *Puluis* factus è turture, uel lèpore cremato, cum lacte ouillo, &c.
          - *Decoctio* maſticis, ſumach, caryophyllorum ana ʒ. j.S. in aquæ roſ. ℔. j. ad ℥.viij. pro tribus doſibus.
          - *Succus* expreſſus ex ſtercore aſinino.
          - *Cortices* cancrorum uſti & pulueriʒati, atque cum uino aſtring. ſumpti.
          - *Coagulum* equi.
          - *Dentes* equi maſculi non caſtrati, poſiti ſub capite ægroti.
          - *Succus* croci orientalis ſumptus cum melle.
          - *Sanguis* hircinus, aut caprinus, aut leporinus, aut ceruinus, aſſus.
          - *Splen* capræ comeſtus.
          - *Mulctæ* ʒ.iv. cum aqua plantaginis.
          - *Nux* muſchata aſſa in cineribus, & cũ uino rubro bibita.
          - *Decoctio* ſquinanthi in uino, &c.
        - *Aluum*: ut eſt
          - *Clyſter*
            - ℞. *Aquæ* hordei torrefacti, iuris gallinarum ana ℔.S.
            - *Vitell.* ouorum num.ij. olei roſ. ℥.j.S. Mellis roſ. ℥.j.S.
            - *Boli* armeni ʒ.ij. miſce.
          - *Suppoſitorium.* ℞. Acaciæ, hypocyſtidis ana ʒ. ij. lycij ʒ. S. ſucci plantag. album. oui, ana q.ſ. fiat ſuppoſitorium.
      - *Forinſecus* applicatis
        - *Ventri*: ut
          - *Emplaſtrum*: ℞. Myrrhæ, thuris, aloes, croci ana ℥.j. opij, ſpicæ ſuccæ, ſem. iuſquiami ana ʒ.iij. ſumach, gallarum, malicorij ana ʒ.vj. aluminis, terræ ſigillatæ ana ʒ. ij. trita cum uino paſſularum, aut aceto: fiat emplaſtrum, &c.
          - *Vnguentum* de caſtaneis. Oleum maſtichinum, &c.
        - *Ano*: ut eſt
          - *Fotus* ex decocto aſtringentium, quo anus foueatur.
          - *Sacculus* è milio & ſale expreſſo in uino nigro aſtringenti, &c.
  - *Locum* cõuenientem, Sic medicamenta
    - *Intrinſecus* ſumenda, ſumuntur per
      - *Aluum*, ſi in inferioribus inteſtinis ulcera contineantur.
      - *Os*, ſi in ſuperioribus malum contineatur.
    - *Forinſecus* applicanda, adhibentur
      - *Ventriculo.*
      - *Ventri.*
      - *Renibus.*
      - *Ano*, &c.

- D. *Melancholia etiam aduſta aufertur tũ*
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
    - *Quantitatem* cõtrariam: nempe modicè refrigerantem & aſtringentem, &c. Quare
      - *Aer* ſit temperatus, uel parum ad frigidum uergens.
      - *Quies* iniungenda.
      - *Vigiliæ* uitandæ.
      - *Somnus* procurandus.
      - *Animi* affectus fugiendi.
      - *Cibus* ſit
        - *Panis* triticeus.
        - *Teſticuli* gallorum.
        - *Hepar* gallinæ.
        - *Vitella* ouorum quaſi indurata.
        - *Ex* piſcibus, parui, aſsi.
        - Caro
          - *Pullorum*
          - *Turturum*
          - *Perdicum*
          - *Columbarum*
          - } *Aſſa*, cum caryophyllis, & ſucco malorum arantiorum.
        - *Amygdalatum.*
        - *Oryza* elixa aut in
          - *Iure* carnis.
          - *Lacte.*
        - *Hordeatum.*
        - *Lac* coctum, &c.
        - *Ex* fructibus
          - *Mala* punica.
          - *Mala* cotonea.
          - *Palmulæ*, &c.
      - *Potus*, aut
        - *Aqua* pluuialis.
        - *Aqua* chalybeata.
        - *Vinum* nigrum, auſterum, non ualidum, eadem aqua dilutum.
    - *Quantitatem* debitam. Sic in pauca quantitate cibi ſunt exhibendi.
    - *Tempus* commodum. Sic cibi
      - *In* principio aſtringentes exhibendi non ſunt.
      - *Poſtea* aſtringentes dandi ſunt.
  - *Chirurgia*, adhibita ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam
    - *Quantitatem* debitam
    - *Locum* conuenientem
    - *Tempus* commodum
    - } Vt ſuprà.
  - *Medicamentis*, exhibitis ſecũdum
    - *Qualitatem* cõtrariã: & uel humoris
      - *Qualitati*: uidelicet alterantem, *præparantem*: ut eſt ſyrupus
        - *De* ſucco fumariæ.
        - *De* ſucco borraginis.
        - *Oxalidis.*
        - *De* pomis.
        - *De* epithymo, &c.
      - *Quantitati*: ſcilicet auertentem & euacuantem. Nam atræ bilis fluxus diuertendus & euacuandus eſt, aut per
        - *Vomitum*, ſi ad uomendum ſint procliues, & inferiora inteſtina fuerint affecta.
        - *Aluum* (ſi uomere nequeant, & ſuperiora læſa fuerint inteſtina.) tali potione: ut
          - ℞. *Senæ*, *Epithymi* } Ana ʒ.ij.
          - *Cort.* myrobal. Indorum ℥.S.
          - Coquantur in aqua borraginis, ſeu lupulorum, deinde exprimantur: expreſsioni adde.
          - *Mannæ* electæ ℥.j.S, uel Rhabarb. ʒ.j.
          - *Syrupi* roſ. lax. ℥.ij.
          - Miſce, & fiat potus.
          - *Hunc* etiam potum reiterare conuenit, ſi redundans prædictus perſeuerauerit ſuccus, myrobalanosque & Rhabarbarum torrefacere, ſi opus erit, &c.
    - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione uirium, ætatis, temporis anni, regionis, conſuetudinis, &c. uarianda eſt.
    - *Tempus* commodum. Sic fluxus atræ bilis
      - *In* principio morbi
        - *Reuellendus*
        - *Diuertendus* & euacuandus
        - } Vt iam dictum eſt.
      - *Poſtea*, cum per aliquot dies perſeuerauerit, aſtringendus eſt medicamentis tum
        - *Intrinſecùs* ſumptis
        - *Extrinſecùs* appoſitis
        - } Supra dictis.
    - *Locum* conuenientem: ut ſuprà dictum eſt.

E, *Quid*

E. Quid fieri debeat, indicat quoque tũ

- *Morbus*: uidelicet Vlcus, quod poſt ablatam cauſam ſui curationem indicat: qđ fiet partim
  - *Victu* ſuprà dicto:
  - *Medicamentis*: exhibitis ſecũdum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet detergentem, conſolidantem, &c. Nam ulcera inteſtinorum
      - *Sordida*, abſtergenda
      - *Caua*, carne implenda
      - *Pura*, conſolidanda
      - } Sunt, ut ſequitur.
      - *Serpentia*, cruſta inducenda ſunt.
      - *Cancroſa*
        - *Superiorum*, immedicabilia ſunt.
        - *Inferiorum*, difficilè admodum curantur.
    - *Quantitatem* debitam, quæ pro ratione morbi, ætatis, temperaturæ, temporis anni, &c. augenda uel minuenda eſt.
    - *Tempus* commodum. Sic in morbi
      - *Principio* detergentibus utẽdum eſt, tum per
        - Os ſumptis: ut ſunt
          - *Aqua* mulſa, cuius ℥.x. manè, & rurſus ſerò aſſumendæ ſunt.
          - *Aqua* hordei cum ſaccharo rubeo, eadem quantitate ſumpta, &c.
        - *Aluum* impoſitis: ut ſunt clyſteres
          - *Leniores*
            - *Primus*: ℞. Aquæ hordei, ſeri lactis ana ℔. S. *Mellis* roſacei, *Sacchari* rubri } ana ℥.j.S. Miſce.
            - *Secundus*: ℞. *Decocti* cicerum, parietariæ, & furfurum ℔.j. *Mellis* roſacei ℥.iij. Miſce.
            - *Tertius*: ℞. *Hordei* integri P. ij. fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. cui adde mellis roſ. col. ℥.j. uitell. ouorũ num. ij. Miſce.
            - *Quartus*: ℞. *Aquæ* mulſæ ℔.j. Succi betæ ℥. iij. ſalis ʒ.S. Miſce.
            - *Quintus*: ℞. *Decocti* betæ & mercurialis ℔. j, mellis roſati colati ℥. ij. Miſce, &c.
          - *Fortiores*, ex
            - *Vrina*
            - *Lixiuio*
            - *Muria*
            - *Salſugine*
            - *Aqua* ſalſarũ oliuarũ, &c.
            - } Quibus utendum, ubi leuioribus nihil effectum eſt.
      - *Augmento*, detergentibus & conſolidãtibus ſimul utẽdum eſt, tum per
        - Os ſumptis: ut ſunt
          - *Aqua* hordei cum ſaccharo.
          - *Lac* cum ſaccharo.
          - *Lac* cum melle roſaceo.
          - *Amylum* cum lacte.
          - *Lac* cum aqua plantaginis & ſaccharo.
          - Lac elixum ferro candenti impoſito, atq; ſępius extincto, addito melle.
          - *Amylum* cum lacte, & adipe gallinaceo.
          - *Conſerua* roſarum antiqua cum aqua plantaginis.
          - *Paſtilli* de ſuccino cum aqua plantaginis.
        - *Aluum* iniectis: ut eſt clyſter
          - *Vnus*: ℞. *Roſarum* M. j, fiat decoctio in lacte recens mulcto, ad ℔. j. S. *Colatura* fundatur tepida, diu retineatur.
          - *Alter*: ℞. Lactis recenter mulcti ℔. j, Mellis aut ſacchari roſ. ℥. iij. miſce, & infundatur tepidum.
          - *Tertius*: ℞. *Hordei* integri P. j. Roſ. rub. P.S. Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde ſucci plantaginis, mellis roſacei, uel ſacchari rubri ana ℥.j, uitellos ouorum num. ij, fiat clyſter.
          - *Quartus*: ℞. *Hordei* integri M. ij. Roſ. rub. M. j. Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde mellis roſati, ſucci plantaginis ana ℥.j, olei roſ. ℥. S, uitellos ouorum num. ij, miſce & fiat clyſter.
      - *Statu*. Vide ſeqq. fig. aa.
    - *Locum* conuenientem. Siquidem ulcera inteſtinorum
      - *Superiorum*, curantur tum
        - *Victus* ratione ſuprà dicta.
        - *Medicamentis* per os ſumptis, ſuprà nominatis,
      - *Inferiorum*, curantur clyſterijs prædictis, &c.
- *Symptoma*. Vide ſeq. fig. bb.

- **a a.** *In* morbi ſtatu & declinatione, conſolidātibus utendū eſt, tum per
  - *Os* ſumptis: ut ſunt
    - *Lac* cum aqua plantaginis & ſaccharo.
    - *Conſerua* ſymphyti.
    - *Lac* cum conſerua roſarū, uel ſaccharo roſ. tab.
    - In frigidioribus:
      - *Thus*
      - *Maſtix*, *Micleta Nicolai*,
      - *Myrrha*
      - *Aloe*
      - *Gentiana*
      - *Coagulum*: *Hœdi*; *Leporis*
      - *Caſeus* inueteratus, in aqua coctus, ſiccatus & puluerizatus.
    - In calidioribus:
      - *Plantago*, Arnogloſſum
      - *Myrtus*, ſanguis draconis
      - *Bolus* armena, hæmatites
      - *Terra* ſigillata, cornu cerui
  - *Aluum* impoſitis: ut ſunt clyſteres, quorum
    - *Primus*: ℞. *Lactis* recenter mulcti ℔. j. *Thuris* ℥. j. S. *Sanguinis* draconis ʒ. j, mellis ℥. ij. Miſce.
    - *Alter*: ℞. *Hordei* integri P. j. roſ. rub. P. S. fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde mellis roſati, ſacchari rubri ana ℥. j. *Vitell.* ouorum num. ij, ſucci plantag. ℥. j.
    - *Tertius*: ℞. *Hordei* integri aſsi P. j, tapſi barbati, plantag. foliorum myrthi ana P. ij, roſ. rub. P. j. fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde pinguedinis hirci ℥. j, ſucci plantaginis ℥. ij, Miſce.
    - *Quartus*: ℞. *Rad.* Conſolidæ maioris, biſtortæ, ana ℥. ij, gallarum, nucis cupreſsi ana ℥. S. roſ. rub. flor. chamæleontis ana P. S. fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde ſucci plantag. & ſanguinariæ ana ℥. j, pinguedinis hirci ℥. ij, fiat clyſter.
    - *Quintus*: ℞. *Succi* plantag. & polygoni ana ℥. vj, olei roſ. ℥. j. *Seui* hircini ℥. iv. *Sanguinis* draconis, Boli armeni ana ʒ. j, Miſce.
    - *Sextus*: ℞. *Hipper.* plantaginis, fol. myrthi, ſumach, tapſi barbati cum rad. ana M. j. Sem. berberorum, plantaginis, portulacæ, coriandri ana ʒ. ij. flor. roſ. chamomillæ ana P. S, fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. cui adde acaciæ, hypocyſtidis ana ʒ. iij, mellis roſati ℥. j, uitell. ouorum aſſatorum num. ij, ſeui hircini ℥. iij. miſce, & fiat clyſter.

- **b b.** *Symptomata*: uidelicet
  - *Dolor*, ardor, qui primò leniendus, mitigandus, contemperandus eſt medicamentis, partim per
    - *Aluum* impoſitis: ut clyſter
      - *Primus* ex decocto hordei & uiolarum cum ſaccharo.
      - *Secundus*, ex decocto hordei, uiolarum ſaccharo & oleo roſaceo.
      - *Tertius*. ℞. Olei roſati ℔ j. tepidum injiciatur, diuq; retineatur.
      - *Quartus*: ℞. Olei amygdal. dulc. ℔. j. mucilaginis ſem. citoniorum extractæ in lacte ℥. iv. Miſce.
      - *Quintus*: ℞. *Roſarum* P. ij, uiolarum M. j. altheæ, anethi ana M. j. Hordei integri P. j. Sem. altheæ, pſillij, cydoniorum ana ʒ. ij, rad altheæ ℥. j, fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde butyri recentis uel olei amygdal. dulcium ℥. ij, mellis roſati, & ſacchari rubri ℥. j. S, uitell. ouorum num. ij. miſce, & fiat clyſter.
      - *Sextus*: ℞. *Decocti* hordei, lactis ana ℔. S. *Olei* roſarum ℥. ij, ſucci plantag. ℥. j, ſacchari rubi ℥. j. S. *Adipis* hircini ℥. S, philonij perſici ℈. ij, uel ʒ. j. Miſce.
    - *Os* ſumptis: ut eſt
      - *Syrupus* de papauere.
      - *Aqua* roſ. in qua coxerint ſem. papaueris albi.
      - *Philonij* ℈. j. aut ʒ. S. cum decoctione maſticis.
  - *Vigiliæ*, quæ auferenda primò eſt tum medicamentis per
    - *Aluum* impoſitis
      - *Clyſteri*: ut ℞. *Decocti* hordei & ſem. iuſquiami ℔. S. lactis ℔. S. *Olei* roſarum ℥. ij. *Philonij* perſici ℈. ij. uel ʒ. j, &c.
      - *Suppoſitorio*, ex myrrha, ſtyrace calamita, croco, opio & ſucco plantaginis, & ouorum albumine.
    - *Os* ſumptis: ut eſt ſyrupus. ℞. Syrupi de papauere ℥. j. S. ſyrupi de roſis ſiccis ℥. j. diamarg. frig. ʒ. S. boli armeni ℈. S. aquarum plantag. & caudæ equinæ ana ℥. ij, miſce, & fiat ſyrupus.
    - *Vel*: ℞. Coaguli leporis ℈. S, opij gr. vij. gallarum ʒ. vij. thuris ʒ. S. fiant pilulæ: doſis eſt ℈. j. S.
  - *Virium* lapſus, quæ corroborandæ, inſtaurandæ, tum uictu, tum medicamentis corroborantibus, &c.

De cu-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0520-5
DFG

De curatione Teneſmi.

Teneſmus eſt egerendi quædam cupiditas aſsidua, aut inanis quędam deſidendi uoluptas: ſeu cõtinua & implacabilis egerendi cupiditas, qua nihil præter modica cruenta, uel mucoſa egeritur: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet INTESTINI RECTI
    - *Tenſio* uehemens / *Dolor* } in inteſtino recto.
    - *Prompta* deijciendi cupiditas, paucis admodum ſequentibus excrementis.
  - *Morbi*, nempe VLCERIS
    - *Egeſtio* excrementorum paucorum & mucoſorum cum maximo conatu.
    - *Guttæ* ſanguinis ſtercori permixtæ, uel deiectio cruenta.
    - *Conatus* & implacabilis deſidendi cupiditas cum flatibus.
    - *Dolor*, ubi aliquid excernitur, præſertim in uentre inferiore, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Internæ*: ſcilicet
      - *Bilis* flauæ
        - *Egeſtio* crocea, rubra.
        - *Aetas* iuuenilis.
        - *Temperamentum* bilioſum.
        - *Morſus*.
        - *Calor*.
        - *Ardor*.
        - *Punctura*, &c.
      - *Pituitæ* ſalſæ
        - *Egeſtio* alba, cinerea, parum uiſcida.
        - *Tempus* anni frigidum.
        - *Aetas* ſenilis.
        - *Victus* ratio ciborum ſalſorum, &c.
      - *Atræ* bilis
        - *Egeſtio* nigra.
        - *Autumnus*.
        - *Temperamentum* melancholicum, &c.
      - *Apoſtematis*
        - *Dolor*
          - *Magnus*.
          - *Aggrauatiuus*.
        - *Calor*.
        - *Pondus*.
        - *Copioſa* ſanguinis & pituitæ excretio.
      - *Fæcis* in inteſtino recto retentæ
        - *Dolor* infra umbilicum, uerſus dextram partem.
        - *Grauitas*.
        - *Alui* excrementa præter naturam detenta, &c.
    - *Externæ*
      - *Frigoris*
        - *Aeris* frigiditas.
        - *Ingreſsio* aquæ frigidæ.
        - *Seſsio* ſuper lapidem frigidum.
        - *Læſio* à frigidis.
        - *Auxilium* à calidis, &c.
      - *Ardoris*. Signa contraria.
      - *Pharmacorum* uenenatorum
        - *Euphorbium*.
        - *Diagridium*.
        - *Scammonea*.
        - *Colocynthis*.
        - *Antimonium*.
      - *Ciborum* acrium / *Cruditatum* } *Facilè* ex laborantis, uel aſtantium relatione dignoſcitur.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - An fieri poſſit, indicat tum
    - *Tempus* morbi. Nam ſi diu durauerit, ducit ad
      - *Colicam*.
      - *Iliacam*.
      - *Inſomnietatem*.
      - *Debilitatem* uirtutis.
      - *Syncopen*.
      - *Malitiam* tolerandi.
      - *Capitis* paſsiones, &c.
    - *Sexus*. Nam ſi mulieri grauidæ ſuperuenerit, abortum facit.
  - Quid fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi
      - *Interna*. Vide ſeqq. fig. A.
      - *Externa*. Vide in ſeqq. fig. B.
    - *Morbus*. Vide in ſeqq. fig. C.
    - *Symptoma*: uidelicet dolor, q priùs mitigandus, & leniendus eſt tũ medicamentis
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt clyſter
        - *Vnus* ex
          - *Decocto*
            - *Hordei*.
            - *Violarum*.
            - *Fœnigræci*.
          - *Oleo* roſaceo, & uiolaceo.
        - *Alter* è
          - *Lacte*.
          - *Hordeato*.
          - *Oleo* roſaceo, &c. tepidis.
      - *Extrinſecus* appoſitis: ut eſt
        - *Inſeſsio* ex decocto
          - *Maluæ* / *Biſmaluæ* / *Seminis* lini / *Violariæ* } Adiecta portiuncula chamæmeli, & meliloti.
        - *Fotus* ex decocto
          - *Roſarum*.
          - *Chamomillæ*, &c.
        - *Vnguentum* tale
          - ℞ *Olei* roſacei ℥.j.
          - *Olei* ſalicis / *Olei* uiolarum } Ana ℥.S.
          - *Mucilaginis* 4. ſem. frig. in aqua cydoniorum extractæ ℥.vj. ceræ parũ: miſce, & fiat unguentum.

A. *Cauſa* etiam interna, quid fieri debeat, indicat, uidelicet

- *Bilis* flaua, quæ ſui ablationē indicat: quod fiet partim
  - *Victus* ratione, in curatione dyſenteriæ dicta.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecūdum
    - *Qualitatem* contrariam: & humoris uel
      - *Qualitati*: ſcilicet alterantem & præparantem: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *Violaceus.*
          - *Cichorij.*
          - *Endiuiæ.*
          - *Roſarum.*
          - *Granatorum.*
          - *De* acetoſ. citri.
        - *Oxyſacchara*, &c.
      - *Quantitati*: nempe euacuantem, ſeu purgantem: ut ſunt
        - *Manna.*
        - *Caſſia.*
        - *Decoctum* tamarindorum.
        - *Extractum* rhabarbari, tabulatum.
    - *Quantitatem* iuſtam: quæ pro ratione ætatis, anni temporis, temperaturæ, conſuetudinis, &c. augenda minuendáue eſt.
    - *Tempus* cōmodum. Sic fluxus bilis
      - *In* principio morbi { *Reuellendus*, *Diuertendus*, *Euacuandus* } Vt in dyſenteria dictum eſt.
      - *Poſtea*, cùm iam diu perſeuerauerit, aſtringendus eſt, ſi adhuc fluat, tum { Clyſterijs, *Vnguentis*, *Inſeſſionibus*, *Emplaſtris* } Vt ſuprà dictum.
    - *Locum* conuenientem. Sic medicamenta
      - *Intrinſecus* ſumenda, tum per
        - *Os* ſumuntur, ſed rarò.
        - *Aluum* frequentiùs infunduntur.
      - *Forinſecus* applicanda, apponuntur
        - *Ano.*
        - *Pubi.*
        - *Perinæo.*
        - *Lumbis*, circa os ſacrum.
        - *Inguinibus*, &c.
- *Pituita* ſalſa, quæ ſui ablationem indicat, tum { *Victus* ratione ſuprà dicta; *Medicamentis* antea nominatis } In dyſenteria.
- *Melancholia* aduſta, quæ aufertur { *Victus* ratione eadem; *Medicamentis* eiſdem } Vt antea in dyſenteria dictum eſt.
- *Apoſtema*, ſeu inflammatio, quæ ſui ablationē indicat, quod fiet partim
  - *Chirurgia*, adhibita ſecundum
    - *Qualitatem*. Sic uena, aut { *Interna* cubiti; *Malleoli interni* } Secanda eſt.
    - *Quantitatem*. Sic ſanguinis pro uirium ratione, & morbi uehementia, detrahendus.
    - *Tempus*. Sic { *In* morbi principio uena brachij interna; *Poſtea*, præſertim perſeuerante malo, malleoli interna. } Secanda eſt.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet *refrigerantem, reprimentem, diſcutientem*, &c.
    - *Quantitatem* debitam.
    - *Tempus* cōmodum. Sic in
      - *Principio* refrigerantibus & aſtringentibus utendum eſt, quorum alia
        - *Intrinſecus* per aluum infunduntur: ut eſt clyſter ex
          - *Violarum* & hordei decocto, cum roſaceo: qui tepidus, aut parū frigidus inijciatur.
        - *Forinſecus* applicantur: ut eſt fotus ex decocto
          - *Roſarum.*
          - *Foliorum* myrthi.
          - *Balauſtiorum*, in quo filtrum madefiat, & calens admoueatur ſedi frequenter.
      - *Statu*, coquentibus & diſcutientibus utendum eſt: ut eſt
        - *Clyſter* ex
          - *Decocto* chamæmeli, ſemine lini, fœnigræci, meliloti.
          - *Oleo* anethino & roſaceo, &c.
        - *Fotus* ex decocto
          - Chamomillæ.
          - *Anethi.*
          - *Fœnigræci.*
          - *Sem.* lini.
          - *Meliloti*, &c.
- *Feces* retentæ, quæ molliendæ ſunt atque educendæ clyſterio tali:
  - ℞. *Violarum*, *Maluarum*, *Fœnigræci*, *Seminis* lini — Ana q. ſ.
  - Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j, cui adde olei amyg. dulcium ℥. iij, aut dilue in decoctione.
  - *Caſſiæ* fiſtularis ℥. ij.
  - *Olei* uiolacei ℥. iij.
  - Miſce, & fiat clyſter.

B. Cauſa

- **B.** *Cauſa* etiam externa, quid fieri debeat, indicat. Nã
  - *Frigus*, ſui ablationem indicat, medicamẽtis partim
    - Intrinſecùs ſumptis, per
      - *Os*: ut eſt Vinum album, uel meracum: in quo ruta, aut pulegium bullierint.
      - *Aluum*: ut eſt
        - *Clyſter* ex decocto
          - *Chamomillæ*
          - *Anethi*
          - *Amaraci*
          - *Pulegij*
          - *Calamenthi*, &c.
          - Cum melle, & oleo anethino, irino, rutaceo, &c.
        - *Suppoſitorium* ex
          - *Ladano*, ſtyrace.
          - *Oleo* rutaceo, ſem. fœniculi.
          - *Rutæ*, aniſi, &c.
    - *Forinſecùs* applicatis: ut eſt
      - *Emplaſtrum*
        - *Ruta*, hyſſopo, origano, calamentho, roſmarino,
        - *Maiorana*, fol. lauri, anetho, meliloto,
        - *Chamæmelo*, uino incoctis, atq; toti perinæo impoſitis.
      - *Vnguentum* marciatum.
      - *Fotus* ex oleo
        - *Rutaceo*, chamæmelino, anethino, laurino. quibus imus uenter, peritoneum, anus, inguina foueantur. Deinde partes duplici aut triplici linteo calefacto contegantur.
      - *Glomus* ex furfuribus, aut chamæmeli floribus calidus, ac uino albo inſperſus, perinæo & ano admotus.
      - *Later* perquàm uetuſtus, & fumo denigratus, unà cum paleis tuſus, deinde aceto feruenti ſubactus, & linteolo ſedi alligatus.
      - *Spongia* in uino, in quo ruta fuerit cocta, immerſa, atq; ſedi admota.
      - *Suffumigium* tale:
        - ℞. *Picis* ſiccæ ℥. j. Bituminis ℥. S. Liquentur in aceto, liquatis inſperge ſulphuris in puluerem redacti ℥. S. fiantq; trochiſci, quorum halitus ſeu fumus ſede excipiatur.
  - *Medicamenta* acria & uenenoſa, curantur
    - *Inunctione* ex oleo chamomillæ, mucilaginis tragacanthi, gummi arabico, &c.
    - *Balneo* aquæ dulcis.
    - *Sacellatione*, ſeu fotu ſpongiæ in aqua calida immerſæ, &c.

- **C.** *Morbus*, nempe ulcus, qđ ſui curationem indicat: quod fiet medicamentis exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* contrariam: uidelicet detergentem & conſolidantem, ut ſequitur.
  - *Quantitatem* debitam, quæ pro ratione uirium, ætatis, temperaturæ partis & totius, uarianda.
  - *Tempus* cõmodũ. Sic in morbi
    - *Principio* detergentibus utẽdum eſt, tum per
      - *Os* ſumptis: ut eſt
        - *Aqua* mulſa.
        - *Mel* roſatum colatum.
        - *Lac* cum melle ſumptum.
        - *Lac* cum ſaccharo ſumptum.
      - *Aluum* impoſitis: ut ſunt clyſteres
        - *Leuiores*
          - *Vnus*
            - ℞. *Seri* lactis ℔. j.
            - *Mellis* roſati, uel ſacchari ℥. ij.
            - *Vitell.* ouorum n. ij. Miſce.
          - *Alter*
            - ℞. *Aquæ* mulſæ,
            - *Decocti* hordei, ana ℔. S. Miſce.
        - *Fortiores*: ut uel ex
          - *Vino* auſtero.
          - *Lixiuio*, &c.
    - *Augmẽto*, ſtatu & declinatione, conſolidãtibus utendum eſt, tum
      - *Intrinſecùs* ſumptis: per
        - *Os*: ut eſt
          - *Lac* cum aqua plantaginis ſumptum.
          - *Lac* caprinum, &c.
        - *Aluum*: ut eſt clyſter
          - *Vnus*
            - ℞. *Hordei* torrefacti P. ij.
            - *Fol.* myrthi, oleæ, agrimonij, ana M. j.
            - *Flor.* centaurij minor. P. j. Roſ. ſiccarum P. S.
            - *Abſynthij* parum. Fiat decoctio in aqua mulſa, de qua accipe ℔. j. cui adde unguenti de tutia, uel diapomphaligis, q. ſ. Miſce.
          - *Alter*
            - ℞. *Decocti* hordei, uel lactis ℔. j. Cui adde
            - *Roſarum*, thuris, maſticis, gummi arabici, tragacanthi, ana q. ſ. Miſce.
      - *Extrinſecùs* ano appoſitis: ut eſt
        - *Emplaſtrum*
          - *Diapalma*.
          - *Diuinum* additis ʒ. ij. calchytidis.
        - *Vnguentum*
          - *Alterum*
            - ℞. *Ceruſſæ* ʒ. j. Mucilag. gummi arab. extractæ in aqua roſarum ℥. S. Corticis thuris ʒ. j.
            - *Olei* roſacei q. ſ. Miſce, & fiat unguentum.
          - *Alterum*
            - ℞. *Mucilag.* tragacanthi, & gummi arabici & ſeminis pſillij, ana ℥. S. Aloes lotæ ʒ. ij.
            - *Olei* roſat. q. ſ. Miſce cum modica cera.
  - *Locum* conuenientem. Sic
    - *Clyſteria* per anum inijcienda.
    - *Vnguenta* forinſecùs ano applicanda, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0523-2

De curatione Paſsionis colicæ.

Colicus dolor, eſt affectus plenioris inteſtini: uel eſt paſſio penultimi inteſtini, quod colon appellatur, cum difficultate exitus ſtercoris p inferiora, dolore magno & punctura: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nimirum INTESTINI COLI
    - *Dolor* uehementiſsimus in imo uentre, terebro perforanti ſimilis.
    - *Inflatio*, *Extenſio*, *Tormina* } Ventris inferioris, &c.
  - *Symptomatis*
    - *Dolor* uehementiſsimus in imo uentre, terebro perforanti ſimilis: aut per quem palus uideatur in dolente loco infixus.
    - *Ructus.*
    - *Flatus.*
    - *Excrementorum* retentio, ita ut ne flatus reddere queant.
    - *Inflatio* & extenſio.
    - *Tormina.*
    - *Excrementa* flatibus plena, bubulo ſtercori ſimilia.
    - *Appetentia* cibi deiecta.
    - *Concoctio* deterior.
    - *Cruditas.*
    - *Spiritus* flatuoſus.
    - *Vomitus.*
    - *Nauſea* inanis.
    - *Faſtidium.*
    - *Indigentia.*
    - *In* præcordijs mordacitas.
  - Cauſæ ſymptomatis: uidelicet morbi
    - *Similaris*, ſeu intemperiei materialis, nempe
      - *Humoris*
        - *Pituitoſi*
          - *Dolor* in alto per totum abdomen, ita ut inteſtinum ipſum pertundi, ſeu perforari quaſi ſentiant.
          - *Tormina*, Ructus, Nauſea.
          - *Vomitus* pituitoſus.
          - *Alui* aſtrictio, ita ut ne flatum quidē reddere poſsint.
          - *Stercus* excretum bouino ſimile, leue, & flatibus plenũ.
          - *Ciborum* frigidorum continuus uſus, & craſsi ſucci.
          - *Crapula*, Cruditas, Otium, &c.
        - *Millioſi*, mordacis & acris:
          - *Ardor*, Sitis.
          - *Vigiliæ*, Febricula.
          - *Vrinæ* acris & bilioſa.
          - *Alui* deiectio maiorem crucitatum excitat.
          - *Cibi* calidi grauiùs irritant.
          - *Læſio* à calidis, tam cibis, quàm potionibus.
      - *Spiritus* flatuoſi
        - *Tenſio*, Rugitus.
        - *Cibi* ac potiones flatus generantes, ut olera, fructus, aqua, &c.
    - *Inſtrumentalis*
      - *Inflammationis*
        - *Feruor* quidam internus.
        - *Febris* non ignaua.
        - *Vrinæ* & ſtercoris retentio.
        - *Pulſus* iuxta uentrem moleſtans.
        - *Situs*, Ardor.
        - *Nauſea.*
        - *Vomitus* bilis, &c.
      - *Obſtructionis* ſtercoris
        - *Grauitas* magna inteſtinorum, & diſtentio tanta, ut diſrumpi uideantur inteſtina.
        - *Vſus* aſtringentium, *Exercitatio* uehemens } Anteceſsit.
        - *Calor* iecoris.
        - *Solita* fæcum excretio tarda, &c.
- *Curatio*, indicationibus abſoluitur. Itaque
  - An fieri poſsit, indicatum
    - *Cauſa* ſymptomatis. Nam ſi ex inflammatione originem ducat, grauiſsima eſt.
    - *Symptomata.* Nam
      - *Si* dolores fuerint uehementiſsimi, periculoſa eſt.
      - *Si* excrementa non omnino detineantur, neque in una ipſius coli parte fixus dolor ſentiatur, minus periculoſa.
      - *Si* cum clyſteribus iniectis excrementum aliquod deijciatur, aut flatuoſus quiſpiam ſpiritus, minus periculoſa.
      - *Cùm* ſuperuenerit uel deſipientia, uel ſpaſmus, uel ſyncope, uel frigiditas extremitatum, uel ſudor frigidus, uomitus continuus, omnimoda fœcum retentio, mortalis eſt.
      - *Si* puſtula nigra, ſicut faba, apparet ſupra uentrem, ſequenti die morietur.
      - *Bonitas* anhelitus, ſpem bonam denotat.
      - *Terminatur* aliquando in
        - *Hydropem.*
        - *Arteticam.*
        - *Epilepſiam.*
        - *Maniam.*
        - *Paralyſim*, &c.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Quid*

- A. Quod fieri debere indicat
  - Primò ſymptoma: ſcilicet dolor, qui primò ſui ablationē indicat, præſertim cùm admodum fuerit inteſus: quod fiet medicamētis, exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem*
      - *Manifeſtam*, uidelicet mitigātem, leniētem, &c. quorū alia
        - Calida, atq; in cauſa frigida conuenientia, quę uel
          - *Intrinſecùs* ſumūtur per
            - *Os*: ut eſt
              - *Puluis*. ℞. Sulphuris uiui ʒ.S. pulueriẓetur ſubtiliter, detur cum uino calido.
              - *Theriaca* recens, &c.
            - *Aluum*: ut eſt
              - *Clyſter*
                - *Primus*
                  - ℞. *Rad.* altheæ & liliorum, ana ℥.ij.
                  - *Maluæ*, biſmaluæ, branchæ urſinæ, ana M.j.
                  - *Parietariæ* M.S.
                  - *Florum* chamomillæ P.j.
                  - Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. cui adde butyrum recens, & oleum commune, uel amygdalarum dulcium, uel liliorum, &c.
                - *Alter*
                  - ℞. *Succi* mercurialis, aut betæ ℔.j.
                  - *Olei* communis, butyri, ana ℥.j.S. Miſce.
                - *Tertius*
                  - ℞. *Betæ* M.iv.
                  - *Sem.* cal. maiorum uel min. ana ʒ.j.
                  - *Flor.* anthos, ſtœchados, ana P.j.
                  - Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. cui adde Olei anethini, chamomillæ, ana ℥.j.S. Miſce.
                - *Quartus* ex oleo chamæmelino aut anethino, cum adipe anſerino uel gallinaceo, &c.
                - *Quintus*
                  - ℞. *Olei* rutacei ℔.j.
                  - *Caſtorei* ʒ.S.
                  - *Opij* gr.v. uel vij. uel ℈.S. Miſce, & fiat clyſter.
              - *Glans* ex olei anethini ℥.j. Caſtorei ʒ.S. *Opij* ℈.j. Cum flocculo lanæ in ſedem ponatur.
          - *Foriſecùs* apponuntur: ut eſt
            - *Oleum*
              - *Anethinum*, Rutaceum.
              - *Caſtorei*, Iuniperinum.
              - *De* euphorbio.
              - *De* piperibus.
              - *De* galbano.
              - *De* cera.
              - *Caryophyllorum*, &c.
            - *Vnguentum*
              - ℞. Axungiæ gallinæ, uel butyri recent. ℥.ij.
              - *Olei* chamomillæ, anethini, ana ℥.j.S.
              - *Galangæ* ʒ.j.
              - *Ceræ* parum. Fiat unguentum.
            - *Fotus*
              - *Alter* ex decocto
                - *Chamomillæ.*
                - *Meliloti*, Anthos.
                - *Stœchados*, aniſi, cimini, rutæ, &c.
              - *Alter* ex milio, furfure, chamomilla, meliloto, fœnigræco, lini ſemine & anetho, &c.
            - *Sacculus*
              - *Alter* ex ſale toſto, aniſo, cimino, &c.
              - Alter ex
                - *Milio*, furfure, meliloto, chamomilla, anetho, lini ſemine. Incalefactis lateribus, uinoq; albo irroratis, priùs caleſiant, & applicentur.
            - *Inſeſſus* ex decocto altheæ, fœnigræci, chamomillæ, arthemiſiæ, anethi, fol. lauri, ſemine lini, &c.
            - *Cataplaſma*
              - ℞. *Fol.* & rad. maluæ, & altheæ, ana M.j.
              - *Farinæ*, ſem. lini, fœnigræci, milij, ana ℥.S.
              - *Aniſi*, fœniculi, cumini, ana ʒ.ij.
              - Miſceantur cùm oleo anethino, &c.
        - *Frigida.* Vide in ſequentibus ſignum B.
      - *Occultam.* Vide in ſequentibus ſignum C.
    - *Quantitatem* iuſtam, quæ augenda minuendaúe eſt pro doloris uehementia, ratione temperaturæ, ætatis, temporis anni, &c.
    - *Locum* conuenientem. Sic
      - *Intrinſecùs* ſumenda, partim ſumuntur per
        - *Os.*
        - *Aluum*: ut
          - *Clyſteres.*
          - *Glandes.*
      - *Foriſecùs* apponenda, partim
        - *Applicantur*
          - *Ventriculo.*
          - *Ventri* toti.
          - *Ano*, &c.
        - *Infunduntur* in umbilicum, &c.
  - *Deinde* ſymptomatis cauſa. Vide in ſequentibus ſignum D.

- **B.** *Frigida*, atq; in cauſa calida competentia: quæ aut
  - *Intrinſecùs* ſumuntur, per
    - *Os*: ut ſunt
      - *Philonium*
        - *Rhaſis.*
        - *Andromachi*, &c.
      - *Pilulæ* anodynæ:
        - ℞. *Spec.* diagalangæ, aromat, roſ. ana ʒ.ij.
        - *Caſtorei* ʒ. S.
        - *Euphorbij* gr. x.
        - *Opij* diligentiſsimè contuſi cum piſtillo ferreo calido, diſſolutiq́; in uino maluatico ℈.j.S.
        - *Piperis*, croci, myrrhæ, ana ℈.S.
        - Formentur pilulæ x. pro ʒ. capiat pilulas iv. aut v. Quòd ſi non ſedetur dolor, dentur ix. uel x. Sunt autem conficiendæ paruæ & molles, ut citiùs diſſoluantur, & citiùs dolorem ſedent, minusq́; in uentriculo remorentur.
      - *Compoſitio* talis:
        - ℞. *Opij* theobaici ℥.j.
        - *Cinnamomi*, caryophyllorum, ana ℥.S.
        - *Succi* malorum aurantiorum, cotoneorum, ana ℥.vj.
        - Pulverizanda puluerizentur, miſceantur, ponanturq́ue in uas circulatorium optimè obſtructum, ad ſolem, uel in fimo equino, ad menſem unum: deinde exempta materia exprimatur, expreſsioni addantur.
        - *Ambræ* ℈.iv.
        - *Muſci* ℈.j.S.
        - *Croci* ℈.j.S.
        - *Succi* coralliorum, magiſterij perlarum, ana ℈.j.S.
        - Miſceantur, & digerantur rurſus, ut priùs, per menſem, demum addatur quintæ eſſentiæ auri ℈.j.S. & ſeruetur ad uſum.
    - *Aluum*: ut eſt clyſter
      - ℞. *Olei* anethini ℔.j.
      - *Opij*, caſtorei, ana ℈.j.
      - Miſce, &c. Vel
      - ℞. *Olei* pomorum amoris ℔.j.
  - *Forinſecùs* applicantur: ut eſt
    - *Oleum*
      - *Cotoneorum.*
      - *Violarum.*
      - *Maluæ*, &c.
    - *Fotus* ex decocto
      - *Maluæ.*
      - *Violarum.*
      - *Nenupharis.*
      - *Coriandri.*
      - *Hordei.*
      - *Papaueris* albi.
      - *Foliorum* ſalicis, &c.
    - *Sacculus* ex milio & furfure, torrefactis, &c.

- **C.** *Medicamenta* quæ dolori colico à proprietate ſeu qualitate occulta conueniunt, alia
  - *Intrinſecùs* ſumuntur: ut ſunt
    - *Stercus* equinum, hoc modo paratum
      - ℞. *Stercus* equinum, miſceatur cum uino, coletur per pannum, detur infirmo. Ad uitandam nauſeam, adde cinnamomum & ſaccharum. Probatum.
    - *Inteſtinum* lupi ſiccatum, tritum, datum ʒ. pondere, aut ℈. iv. cum uino albo tenui, in quo chamæmeli flos, uel anethi efferbuerit.
    - *Stercus* lupinum album tritum, cum bono uino albo exhibitum.
    - *Sanguis* anguillæ potatus.
    - *Galerita* auis uſta, aut elixa cum iure galli.
    - *Stercus* gallinæ, quæ exercetur, & nutritur pabulo ſicciore, ex oxycrato.
    - *Cinis* cornu cerui in potu ſumptus.
    - *Tunicæ* interiores uentriculi erinacei, maſculi quidem, in uiris: fœminæ in mulieribus, adiecta tertia parte eorum, qui incidunt, detergent, &c.
    - *Lumbrici* terreni exiccati, & in potu dati.
    - *Scorpiones* aſsi, triti & potati.
    - *Corallij* triti.
    - *Iecur* caprillum aduſtum, tritum & cum uino potatum.
    - *Cochlearum* combuſtarum puluis, cum uino ſumptus.
    - *Stercus* leporis, cum uino calido ſumptus.
    - *Calcaneus* porci aduſtus, donec albeſcat, tritus, & bibitus.
    - *Paſtinaca* ſylueſtris comeſta.
    - *Puluis* ex ʒ.S. inteſtinorum lupi, & pulueris cimini ℈.j. cum uino albo ſumptus.
    - *Caſtorei* ʒ.j. cum aqua mulſa aſsiduè potata.
  - *Forinſecùs* applicantur: ut ſunt
    - *Stragula* ex pelle lupi.
    - *Cingulum* pellis lupi.
    - *Pellis* lupi uentri admota.
    - *Stercus* lupi nucula perforata incluſum, atque è collo ſuſpenſum, ita ut ad uentrem perueniat.
    - *Stercus* lupi ligula è corio ceruino, aut filo lanæ ouillæ, quæ à lupo interfecta ſit, uel à lupo euaſerit, ſuſpenſum è collo, &c.
    - *Spolium* ſerpentis, coctum in oleo, atq; ſuper dolorem poſitum, &c.
    - *Vmbilicum* infantis nuper nati præciſi, paululum in argentum aut aurum incluſum cum modico ſale, alligatum, & geſtatum, &c.

- D. *Symptomatis* quoque cauſa, quid fieri debeat, indicat. Siquidē morbus
  - *Similaris* ſeu intemperies
    - *Materialis*: uidelicet
      - *Humor*
        - *Pituitoſus* uitreus, ſui ablationem indicat, tum
          - *Victus* ratiōe, ordinata ſecundum
            - *Qualitatem* contrariā, uidelicet calidam & ſiccam. Quare
              - *Aer* ſit calidior & ſiccior.
              - *Panis* ſit neq; aridus, neq; durus, neq; recens extractus à furno, bene fermentatus, & modici furfuris.
              - *Ex* carnibus eligantur nouellę intra annum: ut ſunt
                - *Gallinæ*, Perdices, Turtures.
                - *Turdi*, Palumbi.
                - *Pauones* Indi.
                - *Hœduli*, Cuniculi, Vituli.
                - *Syluestres* feræ, &c.
              - *Ex* piſcibus ſint
                - *Laurax*, Aſellus.
                - *Mullus*, Solea.
                - *Plaicia*, Scarus.
                - *Turdus*, Gobius, &c.
              - *Legumina* uitanda ſunt, excepta ptiſana.
              - *Ex* oleribus conueniunt
                - *Apium*, Aſparagus.
                - *Petroſelinum*, Fœniculum,
                - *Thymum*, Serpillum.
                - *Maiorana*, Pulegium.
                - *Porrum*, Allium, Cepa, &c.
              - *Ex* fructibus
                - *Vua.*
                - *Ficus*, &c.
              - *Potus*, ſit
                - Vinum
                  - *Album.*
                  - *Tenue.*
                  - *Non* dulce, non acidum.
                  - *Vnius* anni, &c.
                - *Vinum* mulſum.
                - *Vinum* abſynthites.
            - *Quantitatem* conuenientem: quæ pauca eſſe debet, tam cibi, quàm potus, ne uenter in multis cibis fatigetur. Imò inedia colicos iuuat, à frigida, &c.
          - *Medicamentis.* Vide in ſequentibus ſignum E.
        - *Bilioſus.* Vide in ſequentibus ſignum F.
      - *Spiritus* quoq; ſeu flatus curantur tum
        - *Victus* ratione ſuprà ſcripta ad pituitam, niſi quòd alimenta habeant aniſum, cuminum & carui immixta & inſperſa.
        - *Medicamētis* flatus diſcutientib, tū
          - *Intrinſecùs* ſumptis, p
            - *Os*: ut eſt
              - *Potus* aut { Diacymini, Dianiſi, Cumini, Carui } Cum uino.
              - *Confectio* ſolida ex oleo
                - *Aniſi.*
                - *Cumini*,
                - &c.
              - *Allium* cum pane, &c.
              - *Confectio*
                - Diagalangæ.
                - Aromat. roſ.
            - *Aluum*: ut ſunt clyſteria ex
              - *Decocto*
                - *Anethi.*
                - Chamæmeli.
                - *Meliloti.*
                - *Sem.* aniſi.
                - *Carui*, Cumini.
              - *Oleo*
                - *Rutaceo.*
                - *Anethino.*
                - *Laurino*, &c.
          - *Extrinſecùs* applicantur: ut eſt
            - *Oleum*
              - *Laurinum.*
              - *Rutaceum.*
              - *Anethinum*, &c.
            - *Emplaſtrum* ex Chamomilla, Anetho, Meliloto, Aniſo, Carui, Cumino: addito oleo laurino, anethino, de abſynthio, &c.
            - *Sacculus* ex cumino & ſale, aqua uitæ irroratus, &c.
            - *Cucurbitula* ampla cum multa flamma medio umbilico affixa.
    - *Immaterialis.* Vide in ſequentibus ſignum G.
  - *Inſtrumentalis.* Vide in ſequentibus ſignum H.

- **E.** *Medicamentis*, exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* cōtrariā, atq; uel humoris
    - *Qualitati*, uidelicet alterātem, attenuantem, præparantem & concoquentē: quorum alia ſumuntur per
      - *Os*: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *De* quinq; radicibus
          - *De* byzantijs
          - *De* arthemiſia
          - *De* ſtœchade, &c.
          - Cum aquis abſynthij, menthæ, hyſſopi, &c.
        - *Aqua* mulſa.
        - Mel roſatum colatum.
        - Mel ſcilliticum, &c.
      - *Aluum*: ut eſt clyſter
        - *Vnus*: *Ex* uino albo & melle, aut ex uino & oleo rutaceo, aut ex melle & uino, ac oleo anethino, &c.
        - *Alter*: ℞. *Decocti* anethi, origani, polij, rutæ ℔. j. *Olei* anethini ℥. ij. *Olei* rutacei ℥. j. Miſce, & fiat clyſter.
        - *Tertius*: ℞. *Decocti* anethi, fœnigræci, ſeminis lini, mercurialis ℔. j. Olei anethini, mellis, ana ℥. iij. *Salis* ʒ. j. Miſce.
        - *Quartus*: ℞. *Maluæ*, biſmaluæ, mercurialis, betæ, parietariæ, ana M. j. *Anethi*, chamomillæ, meliloti, rutæ, ana M. S. *Sem.* lini. fœnigræci, ana ℥ j. *Furfuris* P. ij. Fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. in qua coquantur Alhandol. ʒ. iij. malaxando adde caſsiæ ℥. ij. Olei chamomillæ, rutæ & liliorum, ana ℥. j. Olei laurini ʒ. vj. Mellis roſ. ℥. S. Sacchari rubri ℥. j. Vitell. ouorum numero ij. Salis ℈. j. Miſce, & fiat enema.
    - *Quantitati*: ſcilicet purgātem: atq; uel per
      - *Vomitum*. Is nanq; iuuandus, ſiue uomant, ſiue non uomant ægri, modò ad id fuerint apti: quod fiet noſtro medicamento, optimo in colica: ℞. *Vitri* ſtibij optimè præparati gr. vij. uel ix. *Tragacanthi* g. vj. *Maſticis* g. iij. *Conſeruæ* menthæ ʒ. S. Miſce, & fiat bolus auro coopertus. Capiat in aurora ſtomacho ieiuno, &c. Hoc abſq; omni nocumento tum per uomitum, tum per aluum purgat.
      - *Aluum*: quorū alia
        - *Intrinſecùs* ſumūtur, per
          - *Os*: ut ſunt
            - Pilulæ
              - *Alteræ*: ℞. *Hieræ* picræ, rhabarbari, ana ʒ. S. Cum uino albo tenui formentur pilulæ n. vj. auro coopertæ.
              - *Fortiores*: ℞. *Pul.* hieræ diacolocynth. ʒ. j. Cum uino fiant pilulæ n. vj. ut ſuprà. his addi poterit opij, croci, ana g. j.
            - Potio
              - *Vna*: ℞. *Diacathol.* ℥ vij. *Daphœnicon* ℥ S. *Syrupi* roſ. lax. ʒ. iij. Cum aqua abſynthij & borraginis, fiat potio.
              - *Altera*: ℞. *Olei* plumbi g. iij, uel iv. *Vini*, q. ſ. Miſce.
              - *Tertia*: Decoctio galli.
          - *Aluū*: ut
            - Clyſter
              - *Vnus*: ℞. *Decocti* pulegij, meliloti, rutæ ℔. j. *Hieræ* picræ ℥. j. Olei rutacei ℥. iij. *Salis* ʒ. j. Miſce.
              - *Alter*: ℞. *Decocti* anethi, chamomillæ, pulegij ℔. j. *Diaphœniconis* ℥. j. Olei rutæ ℥. iij. *Salis* ʒ. iij. Miſce.
            - *Glans* ex hiera cum pul. cumini & ſale: aut ex melle toſto, pul. hieræ & ſale, aut ex hiera, pul. rutæ & ſale.
        - *Extrinſecùs* applicantur: ut eſt unguētum purgans
          - *Vnum*: ℞. *Hellebori* albi, nigri, ana ʒ. ij. *Colocynthidis*, euphorbij, ſcammoneæ, ana ℈. ij. Decoquantur cum felle bouino & melle lento igne ana ℥. j. deinde adde axungiæ porcinæ recentis, quantum ſufficit. Miſce, & fiat unguentum, quo ungatur ſub umbilico.
          - *Alterum*: ℞. *Fellis* tauri, ſalis gemmæ, aloes, olei communis, ana partem æqualem. Miſce, & fiat unguentum, quo inungatur orificium ani ad ignem, &c.
  - *Quantitatem* conuenientem, quæ augenda uel minuenda pro morbi uehementia, pro ratione ætatis, temporis anni, complexionis, conſuetudinis, &c.

F. *Bilioſus*, ſeu acris humor quoq; auferendus eſt tum

- *Victus* ratione inſtituta ſecundũ:
  - *Qualitatẽ* contrariam: uidelicet refrigerantem & humectantem. Quare
    - *Aer* ad frigidum declinet.
    - *Cibus* ſit boni ſucci & difficilis corruptionis: cuiuſmodi eſt
      - *Caro*
        - *Gallinarum*, elixa aut cum
          - *Lactucis.*
          - *Hordeo.*
        - *Auium*, maximè extrema.
        - *Hœdorum*, *Veruecum* — præſertim anteriores pedes.
      - *Ptiſana* hordeacea.
      - *Ex fructibus*
        - *Vuæ* paſſæ.
        - *Grana* mali punici, &c.
    - *Potus*, aut
      - *Aqua* hordei.
      - *Decoctum* prunorum.
  - *Quantitatem* conuenientem: quæ moderata eſſe debet, ſed uberior, quàm in materia pituitoſa, quoniam inedia colicos à calida, lædit.
- *Medicamentis* exhibitis, ſecũdum
  - *Qualitatem* cõtrariã: & uel humoris
    - *Qualitati*: ſcilicet alterãtem, præparantem & cõcoquentẽ: quorum alia ſumũtur per
      - *Os*: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *Violaceus*
          - *Endiuiæ*
          - *Granatorum*
          - *Limonum*
        - *Oxyſacchara*, &c.
        - (all:) cum aqua hordei.
      - *Anum*: ut eſt clyſter
        - *Vnus*, ex aqua hordei & oleo roſaceo.
        - *Alter*, ex ptiſana, ſucco ſem. lini, & roſaceo.
        - *Tertius* ex decocto
          - *Maluæ*, altheæ.
          - *Fœnigræci.*
          - *Sem.* lini.
          - *Chamomillæ.*
          - *Violarum.*
          - Cum roſaceo, uel adipe gallinæ, &c.
    - *Quãtitati*: uidelicet euacuãtem, ſeu purgãtem, quorum alia ſumuntur per
      - *Os*: ut ſunt
        - *Pilulæ*
          - *Mitiores*
            - ℞. *Hieræ* picræ ʒ.j.
            - Cum ſyrupo uiolaceo formentur pilulæ num. 9. auro coopertæ.
          - *Fortiores*
            - *Vna*
              - ℞. *Rhabarbari* ʒ.j.
              - *Spec.* hieræ ʒ.S.
              - Cum ſyrupo uiolaceo fiant pilulæ, ut ſuprà.
            - *Altera*
              - ℞. *Hieræ* picræ ℈.ij.
              - *Diagridij* g.iiij.
              - *Croci*, Opij, ana g.ij.
              - Cum ſyrupo uiolaceo fiant pilulę, ut ſuprà.
        - *Potio*
          - *Vna*
            - ℞. *Caſſiæ* ℥.x. Diſſoluatur in aqua hordei, uel ſero lactis, uel decocto paſſularum, prunorum, ſebeſten, uiolarum, cui addatur ſyrupi roſ. lax. ℥ j.
          - *Altera* ex decocto
            - *Prunorum.*
            - *Tamarindorum.*
            - *Myrobalanorum* citrinorum, &c.
      - *Anum*: ut eſt clyſter
        - *Vnus*
          - ℞. *Decocti* uiolarum, altheæ, maluæ, ſeminis lini ℔.j. cui adde
          - *Caſſiæ*, Diacatholiconis, ana ℥.S.
          - *Olei* roſacei ℥.iij.
          - *Vitell.* ouorum num.ij.
          - Miſce, & fiat clyſter.
        - *Alter*
          - ℞. *Rad.* altheæ ℥.j.
          - *Fol.* uiolarum, maluæ, altheæ, parietariæ, lactucæ, ana M.S.
          - *Sem.* pſillij, cydoniorum, altheæ, ana ʒ.ij.
          - *Furfuris*, hordei integri, ana P.j.
          - *Prunorum* numero x. fiat decoctio, de qua accipe ℔.j. cui adde
          - *Catholiconis* ʒ.vj. uel ℥.j.
          - *Mellis* uiolacei, Sacchari rubri, ana ℥.j.S.
          - *Olei* uiolati, nenupharini, ana ℥ j.S.
          - Miſce, & fiat clyſter.
  - *Quantitatem* debitam: quæ pro morbi uehementia, pro ætatis ratione, anni temporis, uirium, &c. uarianda eſt in quantitate, &c.

- **G.** *Intemperies* etiã immaterialis, poſt ablationẽ materiæ dereli cta, ſui indicat ablationẽ. Ea namq; in contrariũ mutanda. Quare
  - *Frigida*, corrigitur tũ
    - *Victus* ratione, ſuprà dicta in materia pituitoſa.
    - *Medicamentis* calidis, quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut ſunt
        - *Theriaca*, uel Mithridatum.
        - *Syrupus* de
          - *Mentha.*
          - *Abſynthio*, &c.
        - *Vinum*
          - *Mulſum.*
          - *Abſynthite.*
        - *Confectio*
          - *Diagalangæ,*
          - *Aromatici* roſati.
          - *Diacymini*, Diatrionpipereon.
          - *Diacinnamomi.*
          - *Dianiſi*, &c.
        - *Potio*
          - *Vna*
            - ℞. *Summitatum* abſynthij P. j.
            - *Sem.* cumini ʒ.ij.
            - Ferueãt in uino tenui odorifero, expreſsio bibatur.
          - *Altera*
            - ℞. *Aquæ* Cardui benedicti ℥.ij.
            - *Aquæ* Nepetæ ℥.j.
            - *Theriacæ* ℈.ij. miſce.
          - *Tertia*
            - ℞. *Vini* maluatici ℥.ij.
            - *Calami* aromatici ʒ.S.
            - *Croci* g.iiij.
            - Ferueant leuiter in calidis cineribus: cõlatura bibatur.
          - *Quarta*
            - ℞. *Galangæ*, cumini, ana ʒ.j. ferueant in uino albo tenui, &c.
        - *Puluis* groſſus poſt paſtum
          - ℞. *Confectionis* aniſi ℥.j.S.
          - *Fœniculi* ʒ.vj.
          - *Coriandri* ʒ.ij.
          - *Cymini*, *Carui* } ana ℥.S.
          - *Cort.* mali citri, *Cinnamomi* } ana ℈.ij.
          - *Tab.* ex oleo caryophyl., *Tab.* ex oleo fœniculi, *Tab.* ex oleo cinnam. } præparat. ana ℥.S.
          - *Sacchari* ℥.j.S. piperis longi ʒ.S.
          - Fiat puluis groſſus, de quo ſumatur cochlearium unum, &c.
      - *Forinſecus* applicantur uentriculo: ut eſt Oleũ
        - *Nucis* moſchatæ.
        - *Caryophyllorum.*
        - *Iuniperinum* deſtillatum.
        - *Balſami* deſtillatum
        - *De* mentha.
        - *De* abſynthio.
        - *Nardinum*, &c.
  - *Calida*, corrigitur tũ
    - *Victus* ratione, ſuprà dicta in materia bilioſa.
    - *Medicamentis* frigidis: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumũtur: ut eſt
        - *Syrupus*
          - *Granatorum.*
          - *Limonum.*
          - *Roſarum.*
          - *Violarum.*
        - *Conſerua*
          - *Roſarum.*
          - *Violarum.*
          - *Nenupharis*, &c.
        - *Confectio*
          - *Diarrhod.* Abbatis.
          - *Triaſantali*, &c.
        - *Panis* cum
          - *Succo* mali punici.
          - *Oxyſacchare.*
          - *Succo* uuæ acerbæ.
          - *Vino* auſtero, &c.
      - *Forinſecus* applicantur: ut eſt oleum
        - *Violatum.*
        - *Cotoneorum.*
        - *Roſarum*, &c.

- H. *Morbus* quoque inſtrumentalis, q̃d fieri debeat, indicat. Si quidem
  - *Inflammatio*, ſui ablationẽ indicat: quod fiet cõmodè partim
    - *Chirurgia*, adhibita ſecundũ
      - *Qualitatem* conuenientem. Sic conuenit aut
        - *Venæ* ſectio, ſi nihil impediat.
        - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatu, ſi uenæ ſectio fieri non poſsit.
      - *Quantitatem* debitam. Sic ſanguis pro uirium ratione, ætatis, complexionis, temporis anni detrahendus, aut multus aut paucus, &c.
      - *Locum* conuenientem. Sic
        - *Vena* ſecanda aut in
          - *Cubito* interna.
          - *Malleolo*, ſi urina fuerit retenta, &c.
        - *Cucurbitulæ* cruribus, femoribus affigendæ ſunt, &c.
      - *Tempus* cõmodũ. Sic ſtatim ab initio morbi ſanguis detrahendus, cùm adhuc in fluxu eſt.
    - *Victus* ratione, inſtituta, ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: uidelicet refrigerantem. Quare ſit
        - *Quies*.
        - *Somnus* prolixior.
        - *Cibus* ſit facilis coctionis: ut eſt
          - *Ptiſana* hordei.
          - *Ius* pulli.
          - *Amygdalatum* liquidum, &c.
        - *Potus*, Aqua hordei.
      - *Quantitatem* debitam: quæ paucißima eſſe debet.
    - *Medicamentis* exhibitis, ſecũdum
      - *Qualitatem* contrariam: uidelicet reprimentem, infrigidantem, & diſcutientem.
      - *Quantitatem* conuenientem.
      - *Tempus* cõmodum: Sic in morbi
        - *Principio*, refrigerandũ & reprimendum eſt, & mitigandum: tum medicamentis
          - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt clyſter
            - *Vnus* ex
              - *Decocto* hordei.
              - *Oleo* roſaceo.
            - *Alter* ex
              - *Decocto*
                - *Violariæ*.
                - *Hordei*, Maluę.
                - *Sem.* frigidor.
              - *Oleo* roſaceo.
          - *Forinſecus* applicantur: ut oleum
            - *Roſarum*.
            - *Cotoneorum*, &c.
        - *Augmento*, ſtatu, & declinatione, reprimendum & diſcutiendum eſt tum
          - *Clyſteri* huiuſmodi:
            - ℞. *Maluæ*, biſmaluæ, Violarum, ana M.j.
            - *Sem.* lini ℥ S. anethi ʒ.ij.
            - *Hordei* P.j.S fœnigræci P.j.
            - *Chamomillæ* M.j. fiat decoctio, de qua accipe ℔.j. cui adde Olei amygdalarum dulcium ℥.iij. mellis uiolacei ℥.ij. adipis gallinæ ʒ. iij. uel etiam caſsiæ ℥.j. Miſce.
          - *Vnguento* tali:
            - ℞. *Farinæ* fabarum ℥.S.
            - *Vitellos* ouorum num.ij. olei chamomillę, roſacei, ana ℥.ij. Ceræ q.ſ. Miſce.
      - *Locum* conuenientem. Sic topica ano, perinæo, uentri, &c. applicanda, &c. cætera per ſedem infundenda, &c.
  - *Obſtructio* à ſtercore duro ſoluenda eſt: ſtercus emolliẽdum & educendũ: quod fiet partim
    - *Victu* emolliente, ſeu humectante: ut eſt
      - *Ius* carnis cum prunis.
      - *Pruna* cum ſaccharo cocta.
      - *Spinachia*.
      - *Beta*, &c.
      - *Potus*, aut
        - *Decoctum* prunorum.
        - *Aqua* hordei cum ſaccharo, &c.
    - *Medicamentis* emollientib⁹ & laxãtibus, tum
      - *Intrinſecus* ſumptis per
        - *Os*: ut eſt
          - *Decoctum* prunorum, aut caſsiæ fiſtularis.
          - *Potio* talis:
            - ℞. *Decocti* prunorum ℥.vj.
            - *Mellis* ℥.ij.
            - *Olei* amygdalarum dulc. ℥.iij.
            - Miſce, & fiat potus.
        - *Aluum*: ut eſt clyſter
          - *Vnus*
            - ℞. *Rad.* altheæ, Maluæ, ana M.j.
            - *Sem.* lini, fœnigræci, ana P.j.
            - Coquantur in ℔.iij. aquæ uſq; ad conſumptionem tertiæ partis, de quo accipe ℔.j. cui adde olei uiolacei ℥.iij. ſacchari ℥.ij.
          - *Alter*
            - ℞. *Decocti* maluarum, prunorum, & uiolarũ ℔.j.
            - *Olei* uiolacei, chamomelini, ana ℥.j.S.
            - *Caſsiæ* ℥ j.S.
            - *Sacchari* ℥.ij.
            - Miſce.
      - *Extrinſecus* applicantur uentri: cuiuſmodi eſt
        - *Vnguentũ* aut
          - *Dialthea*.
          - *Ex* oleo chamomelino & butyro recenti.
          - *Ex* oleo & axungia gallinæ, &c.
        - *Peluicula* butyro plena, umbilico applicata.

Auctarij loco diuerſam adiungamus eiuſdem rei conſiderationem.

- Colici ergo doloris
  - *Cognitio*
    - *Partis* affectæ: uidelicet *Inteſtinorum* affectorum ſecundum
      - *Cauitatem*. Dolor
        - *Mobilis*.
        - *Per* interualla recrudeſcens.
      - *Tunicas*. Cruciatus continui & pertinaces, propterea quòd intra tunicas concluſi flatus, exitũ non inueniunt, locumq́; mutare nõ poſſunt: quo fit, ut dum cõtinuè tunicas à ſe inuicẽ diuellũt, magis perpetuos abſq; requie aliqua cruciatus adferãt. Et tales ferè gignuntur ex ſanguine pituitoſiore, quo inteſtina nutriuntur.
    - *Cauſa* ſymptomatis: uidelicet
      - *Intemperiei*
        - *Immaterialis*
          - *Calidæ*
          - *Frigidæ*.
        - *Materialis*
          - *Simplicis*: ſcilicet Humoris
            - *Billioſi*.
            - *Pituitoſi*.
            - *Melancholici*.
          - *Compoſitæ*: uidelicet Billioſi & Pituitoſi ſimul, à quibus frequenter generatur colica, & diuturna redditur. Euenire hæc maximè ſolet naturis calidioribus, in quibus copioſa bilis flaua naſci cõſueuit, ſi fortè in totius corporis uenis magnã pituitoſi humoris multitudinem collegerint. Et multò promptius accidit, ſi craſsiores illi humores à diuturna febri attenuati, ſubtiliores aũt in flauam bilem excocti tranſierint. Ab his uirtus expultrix ſtimulata non ſine labore eos cum pituitæ parte in inteſtina effundit, magna cum flatuum copia.
        - Huc ſigna ex prima tabula.
      - *Obſtructionis* à duro ſtercore. Huc ſigna ex prima tabula.
      - *Solutionis* continui, ſeu potius inteſtinorum diſtractionis, à *Flatuum* copia ortæ, à quibus frequentius prouenit. — Signa flatuum ex prima tab.
    - *Symptomatis*: uidelicet *Colica*. Huc ſigna ex prima tab.
  - *Curatio* ſuis indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, uide in prima tabula.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tum, &c. ut in prima tab.

Annotatio.

Affectus colicus frequentius oritur ab humoribus crudis ex toto corpore ad inteſtina effuſis. Hi dum craßiores & plures exiſtunt quàm ut à natura ſemel expelli queant, paulatim & ſecundum partes, ex magnis atq́, etiã propinquioribus uentri uenis primùm euacuantur. Vbi iam pars eorum maxima excreta eſt, & reliqui, propter diuturnũ dolorem, uigilias, inediã, calorem medicamentorũq́, calidorũ uſum attenuati ſunt, ſummo conatu eos ex uenis extrudit, & ad extrema mẽbra dimittit, eaq́, reſoluit. Reſolutio autem membrorum quomodo curetur, ſuo loco dictum eſt.

De curatione Voluuli.

- *Ileos*, ſeu uoluulus, eſt graciliũ inteſtinorum affectus cum cõſtipatione uentris, &c. cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet *Inteſtinorum tenuium*
      - *Dolor* in ſublimioribus inteſtinorum partibus.
      - *Tumor* in iiſdem partibus.
      - *Vomitiones* grauer, &c.
    - *Symptomatis*
      - *Inteſtinorum* expultrix facultas ablata.
      - *Dolor* uehementiſsimus circumuolutus ſupra umbilicum.
      - *Conſtipatio* alui, Ructus inanes.
      - *Cohibitio* flatus, ructus, & deiectionis cum murmure.
      - *Vomitio* bilioſa, & nonnunquam ſtercoroſa.
      - *Sudores*, Extremorum refrigerationes.
      - *Spirandi* difficultas, Vrinæ difficultas.
      - *Dolores* uſq; ad præcordia extenſi.
      - *Exolutio*, &c.
    - *Cauſæ* ſymptomatis
      - *Internæ*, morbi
        - *Similaris*, materialis: uidelicet humoris craſsi frigidi (quod non admodum probabile eſt)
          - *Grauitas*, Frigiditas.
          - *Tempus* anni frigidum.
          - *Temperatura* frigida.
          - *Victus* ratio ciborũ pituitoſorũ, &c.
        - *Inſtrumentalis*: uidelicet
          - *Inflammationis*
            - *Febris*, Calor, ſeu ardor.
            - *Dolor*, Sitis.
            - *Grauitas*.
            - *Anguſtia* magna.
            - *Vomitus* uehemens, &c.
          - *Obſtructionis* à ſtercore duro
            - *Dolor* grauis, ut inteſtina ſcindi uideantur, &c.
      - *Externæ*: uidelicet
        - *Frigoris* magni
        - *Frigidæ* potionis
        - *Corruptionis* ciborũ aſsiduæ, maximè pinguiũ
        - *Veneni* deuorati
        - *Vulneris*, ſeu rupturæ, Ictus, &c.
        - ex ægrotantium, ſeu aſtantium loquela dignoſcitur.
  - *Curatio*. Vide in ſeqq. ſignum ☙

☙ *Voluuli*

Voluuli curatio indicationib. perficitur. Quare

- *An* fieri poſsit, indicat tum
  - *Symptoma.* Nam
    - *Vomitus*, ſingultus, deſipientia, uel conuulſio, malum.
    - *Si* uomitio ſtercoroſa contingat, mortale eſt.
    - *Qui* hoc malo ſunt oppreſsi, miſerabili morte pereunt, ſtercus per os reddentes.
    - *Iliacorum* paſsio acuta eſt, & ſub anguſto tempore periculoſa.
  - *Aetas.* Quoniam
    - *Familiaris* eſt hic affectus ætati puerili.
    - *Senibus* nõ ualdè familiaris eſt: ſi tamen ipſi in hanc affectionem incidant, ferè nunquam conualeſcunt.
- *Quid fieri debeat*, indicat ſymptomatis cauſa
  - *Interna*
    - *Morbus*
      - *Similaris*, ſeu intemperies materialis frigida, quæ ſimili modo curanda eſt, quo in tabula de coli dolore ex craſſo & tenaci humore præcepimus, licet ſecundum Galenum ab hoc fieri nequeat, &c.
      - *Inſtrumentalis*: uidelicet
        - *Inflammatio*, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
          - *Chirurgia* adhibita ſecundũ
            - *Qualitatem* contrariam. Sic conueniunt
              - *Venæ* ſectio.
              - *Cucurbitularũ* appoſitio, etiam cum ſcarificatu.
            - *Quantitatem* conuenientem. Sic ſanguis pro ætatis, uirium ratione detrahendus: ac etiam uenæ ſectio iteranda, ſi opus fuerit.
            - *Locum* congruentem. Sic
              - *Venæ* ſectio in cubito facienda, uenæ inquam internæ.
              - *Cucurbitulæ* in inguinibus, aut circa inguina ſunt apponendæ, &c.
            - *Tẽpus* cõmodũ. Sic uenæ ſectio ſtatim ab initio morbi faciẽda eſt.
          - *Victus* ratione, inſtituta ſecundũ cõuenientẽ qualitatẽ & quantitatẽ. Quare ſit talis, qualẽ in tabula de cura coli doloris ex inflammatione, deſcripſimus.
          - *Medicamentis*, exhibitis ſecũdum
            - *Qualitatem* contrariam, uidelicet refrigerantẽ, repellentem, mitigantem, deinde diſcutientẽ, tum intrinſecus ſumptis, tum forinſecus applicatis, ut ſequitur.
            - *Quantitatem* debitam, quę augenda minuendáue eſt pro ratione morbi, uirium, ætatis, temporis anni, &c.
            - *Tempus* cõmodũ. Sic in morbi
              - *Principio* repellentib. utendũ eſt, tũ
                - *Intrinſecus* ſumptis, ut eſt clyſter ex
                  - *Decocto* hordei.
                  - *Oleo* roſaceo, &c.
                - *Extrinſecus* appoſitis, ut eſt roſaceũ.
              - *Augmento*, ſtatu, &c. repellendũ & diſcutiẽdum eſt tũ
                - *Extrinſecus* applicatis: ut eſt
                  - *Fotus* ex roſaceo & anethino, deinde lana ſuccida oleo calenti & uino immerſa.
                  - *Emplaſtrum* ex farina hordeacea cum aqua & oleo roſaceo & chamomelino, &c.
                - *Intrinſecus* ſumptis per
                  - *Os*: ut eſt theriaca cum aqua ſtillatitia papaueris rubri.
                  - *Aluũ*: ut eſt clyſter ex decocto maluarũ, rad. altheæ, ſeminis lini, cũ butyro & oleo uiolaceo, &c. uel chamęmelino, &c.
        - *Obſtructio* à ſtercore duro, quod emolliẽdum atq; educendum eſt, remedijs tum
          - *Intrinſecus* ſumptis per
            - Os: ut eſt
              - *Ius* pingue gallinarum.
              - *Ius* pullorum.
              - *Ptiſana*.
              - *Oleum* commune.
              - *Oleum* amygdalarum dulcium.
              - *Manna*, Caſsia, &c.
            - *Sedem*: ut eſt clyſter talis
              - ℞. *Maluæ*, uiolarum, Mercurialis, altheæ, ana M.j.
              - *Chamomillæ*, Fœnigræci, ana M.S.
              - Fiat decoctio, de qua accipe ℔.j. cui adde Olei amygdalarũ dulcium, aut chamomelini ℥.iij. mellis roſati ℥.j. ſalis parũ, uel etiam Caſsiæ ℥.j. Miſce.
          - *Extrinſecus* applicatis: ut ſunt
            - *Vnguentum*
              - *Dialthea*.
              - *Ex* oleo anethino & butyro.
            - *Solium* ex decocto maluarũ, althee, ſeminis lini, & fœnigræci, in qđ deſcẽdere pręcipimus, & per quartã horæ partẽ ibidẽ immorari, deinde uentrẽ oleo calenti, infuſa lana fouere, &c.
    - *Symptoma*: uidelicet dolor, qui priùs mitigandus, ut in coli dolore præcepimus.
  - *Externa*: uidelicet
    - *Cruditas*, ſeu humorũ corruptio, uomitu euacuanda eſt aqua tepida copioſa ſumpta, uel oleo uiolaceo adiecto. Quòd ſi nihil crudorum humorum in uentre contineatur, omni conatu enitendum eſt, quò tum flatus tum ſtercora infrà detrahantur.
    - *Venenum* deuoratum, uomitu quoq; reijciendum eſt, bibita multa aqua tepida, oleo ſuperaddito: deinde ius carnis pingue, aut butyro ibidem liquato, bibendum, ac rurſus uomendum, deinde theriaca in potu præbenda, cum aqua borraginis, aut pauco uino diluto, &c.
    - *Delapſus* inteſtinorum in ſcrotum, quæ reponenda ſunt, quod commodè fieri poterit, corpore ſupino ſituato, & inteſtinis ſenſim, oleo calenti, illitis manibus, in uentrem reductis, deinde ligaturis compreſsis adiectis, &c.

De curatione Vermium, ſeu Lumbricorum.

- *Vermis* eſt animal ex phlegmate nõ, mulzũ putrefacto, ſed uiſcoſo, cõdenſabili caliditate uiuificatiua in uentre genitum in meliu*s* naturæ opus, aut humiditatum in corpore putrefactarum cõſumptione finaliter productũ: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet *Inteſtinorum*
      - *Tenuium* ſeu ſuperiorum—*Lumbrici* teretes, &c.
      - *Craſſorum*, ſeu inferiorum—*Aſcarides*, ſeu lumbrici tenues.
      - *Omnium*—*Lumbricus* latus, qui & longiſsimus eſt, &c.
    - *Morbi* (eſt enim morbus in numero tota ſubſtantia præter naturam) uidelicet lumbricorum
      - *Teretum*
        - *Incredibilis* morſus ſtomachi, uentris & inteſtinorum.
        - *Tuſsis* exigua cum ſiccitate.
        - *Tremor* in ſomno, & præter rationem ſurrectio.
        - *Singultus* nonnunquam.
        - in quibuſdam:
          - *Deſtitutio* motus pulſus
          - *Extenſio* linguæ
          - *Oculorum* clauſio
          - *Taciturnitas*
        - *Appetentia* deiecta.
        - *Febres* inordinatæ.
        - *Nauſea*, Dentium ſtridor nonnunquam.
        - *Ventris* inflatio
        - *Excrementa* corrupta.
        - *In* ſomnis loquuntur inſtar delirantium, &c.
      - *Latorum*
        - *Continuus* ſtomachi morſus.
        - *Appetitus* ad cibos ingens.
        - *Deiectio* eorum, quæ accipiuntur, cita.
        - *Excrementa* ſeminibus cucurbitæ ſimilia.
        - *Quandoq;* partes conciſæ prodeunt, interim & ipſi integri excernuntur.
      - *Aſcaridum*
        - *Pruritus* circa partes inferiores.
        - *Aſsidua* ad egerendum irritatio.
        - *Ab* excretione auxilium.
        - *Mala* concoctio.
        - *Excrementa* graueolentia.
        - *Ciborum* prauorum uſus.
    - *Cauſæ*: uidelicet materiæ crudæ, craſſæ, pituitoſæ, ac putredini accommodatæ. Verùm cùm unica tantùm cauſa ſit uermium, non eget diſtinctione.
  - *Curatio* indicationib. abſoluitur. Itaque
    - *An* fieri poſſit, indicat tũ lumbricorum
      - *Qualitas*. Nam
        - peiores ſunt:
          - *Maiores*, minoribus
          - *Rubri*, albis
          - *Viuentes*, mortuis
        - *Teretes* pueris peculiares ſunt.
        - *Lati* peiores ſunt, quàm teretes.
        - *Aſcarides* minus periculoſi.
      - *Quantitas*. Nam multi, paucis peiores ſunt: ita ut quandoq; ab ipſis exedãtur, & conuulſi intereant, nulla adhibita cura. Quare eorum curatio minimè negligenda eſt.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tum
      - *Cauſa* morbi: uidelicet humor craſſus, crudus, pituitoſus, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
        - *Victus* ratiõe, inſtituta ſecũdũ
          - *Qualitatem* contrariã, uidelicet calefacientem, ſi febri careãt, exiccantẽ, & attenuantẽ, &c. Itaq;
            - *Aer* ſit ad calidum & ſiccum uergens.
            - *Somnus* ſit mediocris & nocturnus.
            - *Exercitium* moderatum, ſi nulla adſit febris.
            - *Vita* deſidioſa, ſeu longum ocium fugiendum.
            - *Aluus* ſit lenis
              - *Natura*.
              - *Arte* uel
                - *Glande*.
                - *Clyſteribus*.
            - *Animi* affectus immodici fugiendi.
            - *Cibus* ſit boni ſucci, q acetum habeat admixtum: ut
              - *Ius* gallinarum.
              - *Caro* — cum ſucco arantiorum, uel aceto.
                - *Pullorum*
                - *Gallinarum*
                - *Columbarum*
                - *Merularum*
                - *Starnarũ*, &c.
              - *Ex* oleribus
                - *Intubus*.
                - *Sonchus*.
                - *Senecio*.
              - uitanda ſunt:
                - *Piſces*
                - *Lac*
                - *Caſeus* uetus
                - *Panis* nõ fermẽtatus
                - *Legumina*
              - *Cappares* cum aceto, &c.
            - *Potus* ſit uel
              - *Vinũ* aquoſum, ſi nulla adfuerit febris.
              - *Aqua* cinnamomi.
          - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro una uice non multa eſſe debet, ſed ſæpe exiguo cibo utendum.
        - *Medicamentis* contrarijs, atque uel humoris
          - *Qualitati*: uidelicet attenuantẽ & incidentem: ut ſunt
            - *Syrupus*
              - *Acetoſus*.
              - *De* abſynthio, &c.
            - *Oxymel* — cum decocto origani, uel calamenthi.
              - *Simplex*
              - *Cõpoſitũ*
          - *Quantitati*: ſcil. euacuãtẽ, ſeu purgãtẽ: ut eſt aut potio
            - *Agarici*, in aceto mulſo, aut decocto pulegij infuſi.
            - *Rhabarbari*, in oxymelle infuſi.
            - *Hiera* Rufi ex decocto origani, &c.
      - *Morbus*, Vide in ſeqq. ſignum A.

A. *Morbus*

A. *Morbus* quoque, uidelicet uermes quid fieri debeat, indicant. ij nãq; ſi per expurgantia nõ fuerĩt educti, occidendi, & ex corpore expellendi ſunt. Verùm medicamenta pro uarijs lumbricorũ differentijs, & uarijs corporũ paſsionib. mutanda & uariãda ſunt. Itaq; lumbrici

- *Teretes* ſunt
  - *Occidendi* tum
    - *Victus* ratione præcedenti.
    - *Medicamentis* amaris aut
      - Calidioribus (ut in nõ febrientibus)
        - *Intrinſecùs* ſumptis per
          - Os: ut ſunt
            - Simplicia
              - *Syrupus* de
                - *Abſynthio.*
                - *Mentha.*
                - *Abrotano.*
              - *Aqua* graminis.
              - *Puluis* foliorum perſici, cuius ℥.S. cum oxymelle bibita.
              - *Semen* ſantonicæ.
              - *Puluis* dictamni, cum decocto pulegij.
              - *Myrrha.*
              - *Semen* leuiſtici.
              - *Oleum* ex lignis auellanarum per deſcenſum detulatum, cuius guttæ una uel altera cum mica panis ſtomacho ieiuno ſumantur.
              - *Decoctum* lupinorum.
              - *Semen* ſecuridacæ.
              - *Calcaneus* bouis uel uaccæ uſtus & tritus, cũ lacte ſumptus,
              - *Succus* fol. enulæ.
              - *Puluis* Zedoariæ cum uino uel lacte, &c.
              - *Cremor* Abſynthij, Abrotani.
              - *Sereos* ſuccus, &c.
            - Cõpoſita: ut
              - *Puluis*
                - *Vnus*: ℞. *Seminis* lumbricorum ʒ.ij. Cornu cerui uſti ʒ.j. Menthæ ſiccæ, piperis, ana ʒ.S. Miſce, ſumatur cum aqua graminis.
                - *Alter*: ℞. *Sem.* lumbricorum ʒ.ij. Sem. citri, Cornu ceruini, ana ʒ.j. S. Abſynthij ʒ.S. Miſce, & fiat puluis.
              - *Pilulæ*: ℞. *Farinæ* lupinorum ℥.S. pul. fol. rutę, menthæ, abſynthij, gentianæ, ana ʒ.j. cum ſyrupo de abſynthio fiant pilulæ paruæ, de quib. ſumantur x.
          - *Sedem*: ut ſunt clyſteres ex decocto
            - *Abſynthij*
            - *Centaurij*
            - *Herbæ* lumbricorum
            - *Pulegij*
            - *Menthæ*
            - } in aqua mulſa
        - *Extrinſecùs* applicatis: ut eſt
          - *Emplaſtrum*
            - *Vnum*: ℞. *Cornu* cerui uſti, marrubij, abſynthij, ana q.ſ. Piſtentur omnia ſimul, addendo parum aceti, & fiat emplaſtrum.
            - *Alterum*: ℞. *Farinæ* lupinorum, centaureæ. *Fol.* perſicorum, praſsij. piſtentur, addendo parum aceti, &c.
            - *Tertium*: ℞. *Abſynthij*, centaurij, ana q.ſ. in uino elixentur, deinde piſtentur, addendo fellis taurini, &c.
            - *Quartum* ex lupinorum farina & hydromelle.
          - *Vnguentum*
            - *Ex felle taurino & melle,*
            - *Ex* felle taurino, aloe, mellè, & pul. lumbricorum.
      - *Frigidioribus* (ut in febrientibus)
        - *Intrinſecùs* ſumptis: ut ſunt
          - Simplicia
            - *Syrupus* acetoſus.
            - *Semen* plantaginis.
            - *Aqua*
              - *Graminis.*
              - *Portulacæ.*
            - *Succus*
              - *Portulacæ.*
              - *Endiuiæ.*
            - *Cornu* cerui uſtum.
            - *Raſura* eboris.
            - *Vnicornu.*
            - *Decoctum* myxarum. Decoctum auriculæ muris.
            - *Coriandri* ſemen cum poſca.
            - *Vermes* terreni uſti, &c.
          - Compoſita: ut eſt puluis
            - *Vnus*: ℞. *Sem.* portulacæ, lactucæ, ana ʒ.ij. ſem. Alexandri ʒ.iij.S. coral. rub. cornu cerui uſti, ana ʒ.S. diptamni albi ʒ. v. fiat puluis, ſumendus cum aqua portulacæ, uel graminis, &c. ualet in fluxu uentris.
            - *Alter*: ℞. *Sem.* lumbricorum, portulacæ, ana ʒ.S. *Cornu* ceruini uſti, Sem. citri, ana ʒ.j. Miſce, capiatur cum ſyrupo acet. citri.
        - *Forinſecus* applicatis: ut
          - *Acetum* ſcillinum.
          - *Oleum* omphacinum.
          - *Oleum* uiolaceum, &c.
  - *Expellendi*. Vide in ſeq. ſignum B.
- *Lati*
- *Parui*
- } Vide in ſeq. ſignum C.

B. *Vermes* teretes etiam expellẽdi, ſeu expurgandi ſunt, tũ

- *Victus* ratione præcedenti.
- Medicamentis purgantibus
  - *Calidioribus* (ut in nõ febrientibus)
    - *Intrinſecùs* ſumptis per
      - *Os*: ut eſt,
        - *Potio* ex infuſo
          - *Agarici* in oxymelle.
          - *Rhabarbari*
          - *Turpeti*.
          - *Colocynthidis*, &c.
        - *Puluis*
          - ℞. *Lupinorum*.
          - *Menthæ*.
          - *Abſynthij*.
          - *Centaurij*.
          - *Cornu* cerui uſti.
          - *Myrrhæ*.
          - *Hermodactylorum*.
          - *Colocynthidis*. *Aloes*, ana ℥.S.
          - *Sem*. ſantonici ad pondus omnium.
          - Miſce, & fiat puluis.
          - Doſis eſt à ℈ j. uſq; ad ʒ.S.
        - *Pilulæ*
          - *De* aloe.
          - *Hieræ*.
        - *Bolus* ex
          - *Benedicta* laxatiua.
          - *Hiera*.
          - *Diacarthamo*.
          - *Vitro* ſtybij, &c.
      - *Sedem*: ut ſunt clyſteres ex
        - *Lacte* ſeminis canabis.
        - *Hiera* picra.
        - *Hiera* diacolocynthidos.
    - *Forinſecùs* applicatis: ut eſt
      - *Vnguentum*
        - *Vnum* ex
          - *Felle* taurino.
          - *Aloe*.
          - *Puluere* lumbricorũ.
          - *Melle*.
        - *Alterum*
          - ℞. *Pomum* arantij, excaua illud uſq; ad corticem, poſtea impone de ſucco abſynthij, aloes hepaticæ, fellis taurini, bulliant parũ ad ignem, deinde adde ceræ parum, & fiat unguentum.
      - *Emplaſtrũ*
        - *Vnum* ex (quo præcordia foueantur.)
          - *Abſynthio*.
          - *Aloe*.
          - *Oleo* chamomelino
        - Alterum ex
          - *Mentha*.
          - *Abſynthio*.
          - *Aloe*.
          - *Lupinorum* farina.
          - *Micis* panis torrefactis, cũ aceto & aqua roſ.
        - *Tertium* ex
          - *Abſynthio*.
          - *Folijs* perſicis contuſis.
          - *Aloe*.
          - *Amyg*. amar.
          - *Oxymelite*.
      - *Ceratum* ex
        - *Aloe*.
        - *Abſynthio*.
        - *Farina* lupinorum.
        - *Seriphio*.
        - *Melanthio*.
        - *Felle* taurino.
        - *Cera*, &c.
  - *Frigidioribus*, (ut in febrientibus)
    - *Intrinſecùs* ſumptis: ut eſt
      - *Syrupus* roſ. laxatiuus.
      - *Infuſio* rhabarb. in aqua endiuię uel oxymelle.
      - *Electuarium* de ſucco roſ.
      - *Triphera* ſaracenica.
      - *Hiera* picra.
      - *Pilulæ* hieræ, &c.
    - *Forinſecùs* applicatis: ut eſt emplaſtrum ex
      - *Succo*
        - *Lactucæ*.
        - *Vermiculari*.
      - *Farina* hordei & aceto, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0536-5

- **C.** *Lumbrici quoque*
  - *Lati* ſunt
    - *Necandi* tum
      - *Victus* ratione ſuprà dicta.
      - *Medicamentis* amaris
        - *Intrinſecùs* ſumptis per
          - *Os*:
            - *Puluis* radicis filicis, cuius ℥. S. cum mellicrato bibita.
            - *Decoctum*
              - *Centaurij*, Calaminthæ.
              - *Pulegij*, Dictamni.
              - *Lupinorum*, Cort. mori, &c.
            - *Electuarium*
              - ℞. *Cort.* radicis mali punici acidi, Piperis ℥. iiij.
              - *Cardamomi* ℥. vj. Marrubij ℥. ij.
              - *Mellis* deſpumati q. ſ. miſce & præbe ex eo cochlearium.
            - *Theriaca*, &c.
          - *Sedem*: ut ſunt clyſteria ex decocto
            - *Centaurij*.
            - *Calaminthæ*.
            - *Pulegij*, Diptamni, &c.
        - *Extrinſecùs* applicatis: ut in teretibus dictum eſt.
    - *Expellendi* ſeu expurgandi ijs medicamentis, quibus teretes, &c.
  - *Parui*, Aſcarides dicti, ſunt necandi & expellendi, tum
    - *Victus* ratione prædicta.
    - *Medicamentis*
      - *Intrinſecùs* ſumptis per
        - *Os*: ut eſt radix mali punici in uino elixa & bibita, &c.
        - *Sedem*: & uel
          - *Clyſteria* aut ex
            - *Decocto* Centaurij cum oleo.
            - *Decocto* Abſynthij cũ nitro & melle, aut centaurij, aut chamæleontis, aut hyſſopi, aut pulegij, ſeu calamin. aut lupinorũ.
            - *Muria*.
            - *Aqua* oliuarum.
            - *Succo* cannabis, &c.
          - *Glandes*: quarum
            - *Vna* ex petaſone longiuſcula, ſuppoſita alligata filo.
            - *Altera* ex melle toſto & aloe.
            - *Tertia* ex melle cum ſale pauco.
            - *Quarta* ex melle & pauco ſale, & ſtercore murium, ſale gemmæ, agarico, & ſpeciebus hieræ.
            - *Quinta* ex carne ſalita uetuſta, pinguedine abraſa, ſublonga, rotunda, podici intruſa, ligamento adhibito, &c.
      - *Extrinſecùs* applicatis: præſertim ubi excrementa prodierint, tunc affectus locus illinendus eſt, aut
        - *Acacia*.
        - *Hypocyſtidis* & Rhois ſucco cum alumine liquido.
        - *Decocto*
          - *Acaciæ*.
          - *Hypocyſtidis* & Rhois in aqua ſalſa, uel maris, aut uino ſtringenti, quo podex foueatur.

De curatione Hæmorrhoidum.

- *Hæmorrhoides* ſunt ſanguinis fluxiones, quę apertis orificijs uenarum ad anũ peruenientium fiunt. Vel ſunt uenæ ſedis dilatatæ, aut factæ uaricoſæ. Vel ſunt augmentum quoddam, quod in ore uenarum, quæ in ano ſunt, naſcitur, à quo quandoque fluxus prouenit ſanguineus: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ, uidelicet Ani
      - *Dolor* } ani.
      - *Tumor* } ani.
      - *Sanguinis* fluxio à ſede.
    - *Symptomatis*
      - *Excretio* ſanguinis immodica, uel retẽta omnino.
      - *Dolor* } ani.
      - *Tumor* } ani.
      - *Punctio* } ani.
      - *Sanguinis* manatio, aut etiam ſine ipſa.
    - *Cauſæ ſymptomatis*
      - *Internæ*
        - *Mediatæ*: ſcilicet Sanguinis multi, craſſi, fæculenti & melancholici:
          - *Aetas* conſiſtens.
          - *Tempus* anni frigidum & ſiccum.
          - *Temperatura* melancholica.
          - *Vſus* cibariorum melancholicorum.
          - *Solicitudo* diuturna.
          - *Mæror*.
          - *Retentio* alicuius euacuationis, &c.
        - *Immediatæ*: uidelicet
          - *Tumoris* uenarum
            - *Constrictio* hæmorrhoidarum.
            - *Nulla* ſanguinis manatio.
            - *Signa* manifeſta.
          - *Apertionis* oſculorũ uenarum uel diuiſionis, uel tranſudationis:
            - *Fluxus* ſanguinis immodicus.
            - *Signa* facilè ex ægrotantium uel aſtantium ſermone habentur
      - *Externæ*: uidelicet pharmacorum
        - *Laxantium* } ſigna manifeſta.
        - *Acutorum* } ſigna manifeſta.
        - *Erodentium* } ſigna manifeſta.
  - *Curatio*. Vide in ſeqq. ſignum A.

A. *Hæmorrhoidum* curatio indicationibus abſoluitur Quare

- *An* fieri poſſit uel debeat, indicant tum
  - *Cauſæ.* Nam
    - *Atra* bile uexatis & renum paſsionibus, hæmorrhoides ſuperuenientes, bonum.
  - *Effectus.* Nam
    - *Hæmorrhoides* difficilis ſunt curationis.
    - *Poſtquam* conſueuerunt fluere, ſi ſubitò reſtringantur, magnum periculum eſt.
    - *Hæmorrhoides* à quartana, melancholia, angina, pleuritide. &c. hominem uindicant.
    - *Si* retentioni hæmorrhoidarum ſuperuenerit fluxus ſanguinis narium, aut fluxus menſtruorum, bonum eſt, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* ſymptomatis
    - *Mediata*: uidelicet humor craſſus, melancholicus, qui ſui ablationem indicat, quod fiet partim
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* cōtrariam: uidelicet bonū & paucum ſuccum & non melancholicum generantē. Itaq; cōueniunt
          - *Ius*
            - *Gallinarum.*
            - *Carnium*, &c.
          - *Caro*
            - *Gallinarum.*
            - *Caponum*, Perdicum.
            - *Auium* montanarum.
          - *Ex* oleribus
            - *Borrago.*
            - *Bugloſſa.*
            - *Meliſſa.*
          - *Ex* piſcibus ſaxatiles.
          - *Vinum* album ſubaſtringens, &c.
        - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, &c. augenda uel minuenda eſt.
      - *Chirurgia.* Nam ſi ſanguis melancholicus in toto corpore abundet, uenæ cubiti internæ ſectio facienda eſt.
      - *Medicamentis* cōtrarijs, & uel humoris
        - *Qualitati*: ſcilicet præparantibus & coquentibus: ut eſt ſyrupus de
          - *Fumo* terræ.
          - *Lupulis.*
          - *De* ſucco borraginis.
          - *Epithymo*, &c.
        - *Quantitati*: nempe purgantibus: ut ſunt
          - *Myrobalani* Indi.
          - *Sena.*
          - *Polypodium.*
          - *Fumus* terræ.
          - *Lupuli*, &c.
    - *Immediata.* Nam
      - *Tumor* uenarū (à retentione hęmorrhoidarū) aperiendus eſt aut
        - *Chirurgico* inſtrumento: uidelicet
          - *Scalpello* minuto, ut parua apertio fiat, & non magna.
          - *Venæ* malleoli inciſione } ad prouocationem potiùs.
          - *Cucurbitularum* in cruribus admotione } ad prouocationem potiùs.
        - *Medicamentis* aperientibus, erodētibus & acribus: ut ſunt
          - *Succus*
            - *Thrymeleæ*, Chameleæ.
            - *Cepæ*, Ciclaminis.
            - *Centaurij* cum melle.
          - *Emplaſtrum*
            - *Ex* ſtaphyde agria, farina lupinorum, & felle bouis.
            - *Ex* ſtercore columbino & melle.
          - *Vnguentum*
            - *Primum*
              - ℞ *Sterc.* colūbini in puluerē redacti ʒ. iij.
              - *Lardi* ℥. j. Olei matricariæ ℥. S.
              - *Salis* ʒ. j. miſce, & fiat unguentum.
            - *Alterum*
              - ℞ *Cancros* fluuiales, coquantur in oleo oliuæ uſque ad mellis conſiſtentiam, quo liniatur pars affecta.
            - *Tertium* ex oleo amygdalarum amararum, & medulla colocynthidis, &c.
          - *Glans* } Si interiùs hæmorrhoides, uel tumor fuerit.
            - *Altera* ex melle toſto, & puluere colocynthidis.
            - *Altera* ex Hiera Rufi.
          - *Fel* porci.
          - *Sanguiſugæ* arundini incluſa, ita ut caput tantùm exerat, & tumori admota.
      - *Apertio* oſculorum: uide in ſeq. ſignum ✻
  - *Symptoma.* Vide in ſeq. ſignum B.

✻ *Aper.*

✠ *Apertio* oſculorum uenarum, reſeranda, claudenda & aſtringenda eſt: pręſertim ſi diu perſeuerauerit, & immodicè hæmorrhoides manauerint: quod fiet partim

- *Victus* ratione. Quare
  - *Vtantur*
    - *Frictionibus* brachiorum, & ligaturis.
    - *Iure* carnium cum { *Cotoneis* / *Piris* acerbis } elixis.
    - *Oryza.*
    - *Hordeato.*
    - *Amylo.*
    - *Polenta* ex farina hordei cum iure pedum uituli, &c.
    - *Succo* arantij, uuæ acerbæ, cum carnibus.
    - C*ichorio*, endiuia, &c.
    - *Vino* albo auſtero, uel aqua maſtichina, &c.
  - *Abſtineant* à
    - *Melle.*
    - *Aromatibus, &c.*
- *Chirurgia*: uidelicet aut { *Venæ* internæ cubiti, aut extremæ manus ſectione / *Cucurbitulis* affixis hypochondrijs ſupra hepar & lienem, lumbis ac ſcapulis } ad diuerſionem.
- *Medicamentis* aſtringētibus & repellentib. rū
  - *Intrinſecùs* ſumptis: ut ſunt
    - *Syrupus*
      - *Myrthinus*, de roſis ſiccis.
      - *De* ſucco cotoneorum.
    - *Paſtilli* de terra ſigillata, de ſuccino,
    - *Conſerua* roſarum antiqua cum bolo armeno, uel croco martis.
    - *Lapis* hæmatites cum ſucco plantaginis.
    - *Confectio* de ſcoria. Confectio de gemmis. Triaſantali.
    - *Conſerua* huiuſmodi. ℞. Conſeruæ ſymphyti ℥ j. conſer. roſ. ℥ S. gummi, tragacanthi arabici, ſanguinis draconis, ana ʒ. ij. boli armeni ʒ. iij. cum ſyrupo myrthino fiat electuarium.
  - *Extrinſecùs* applicatis: ut ſunt
    - *Emplaſtrum*
      - *Ex* aloe, thure, pilis leporis & albo oui.
      - *Ex* cineribus leporis, tela araneæ & albo oui.
    - *Linimentum*. ℞. Olei roſ. ℥ iij. aquæ roſarum, ſucci plantaginis, ana ℥. ij. miſce in mortario plumbeo, & fiat linimentum.
    - *Fomentum*
      - *Ex* decocto balauſtiorum, roſarum, myrthi, meſpilorum & ſorbarum & aluminis, in uino auſtero.
      - *Ex* mucilag. pſillij, & aqua peculi roſarū, uel, myrthi, uel plantaginis, uel ſolani, &c.
    - *Puluis* acaciæ, malicorij, boli armeni cum pauco calchanto, &c.

B. *Symptoma* quoque, uidelicet dolor, ſui ablationē indicat. Is namq; leniendus & mitigandus, maximè in cœcis hęmorrhoidib. quod fiet partim

- *Victus* ratione conuenienti. Quare
  - *Vtantur*
    - Hordeato,
    - *Iuſculis* carnium.
    - *Aqua* hordei, uel radicis dulcis.
  - *Abſtineant* ab
    - *Exercitatione*, Equitatione.
    - *Vino*, Aqua cinnamomi.
    - *Aromatib.* ſalſis, acutis, &c.
- *Chirurgia*: ſcilicet Venæ ſectione, aut
  - *Cubiti* internæ, atque id in morbi principio.
  - *Poplitis* aut malleoli, atq; id in augmento uel ſtatu.
- *Medicamentis* mitigātibus, atq; aut
  - *Attemperantibus*. Vide in ſeq. ſignum ✠
  - *Reſoluentibus*, ſeu diſcutientib. ut ſunt
    - { Maluæ, Fœnigræci / *Meliloto*, / Sem. lini, Altheæ } fotus cum lana & ſpongia.
    - *Cepa* elixa cum butyro.
    - *Fœnigræci* mucilago.
    - *Butyrum* cum axungia liquefacta.
    - *Emplaſtrum* ex uermibus terreſtribus, uel ſanguiſugis in oleo amygdal. dulcium coctis, contuſis & applicatis.
    - *Vnguētum*
      - *Vnum*: ℞. *Mucilag.* fœnigræci, mucilag. ſem. pſillij extracti cum uino ℥. ij. butyri recent. ℥ iij ſeui hircini ʒ. j. agitentur ſimul in mortario plumbeo, & fiat unguentum.
      - *Alterum*
        - ℞. *Medulla* cerui, uel butyri,
        - *Axungiæ* ardeæ, ana q. ſ.
        - *Saniculæ* puluerizatæ parum: miſce.
      - *Tertium*
        - ℞ *Pinguedinis* anatis, gallinæ, ana ℥ j.
        - *Olei* roſ. ℥. ij.
        - *Ceræ* q. ſ. Miſce.
  - *Siccantib.* ut ſunt
    - *Tutia.*
    - *Puluis* tormentillæ.
    - *Decoctum* rad. uerbaſci.
    - *Cornu* cerui uſtum.
    - *Vnguentum* de { *Tutia.* / *Plumbo.* }
    - *Floris* æris ʒ. j. aluminis uſti cū uino, &c.
  - *Stuporem* inducentibus: ut ſunt
    - *Theriaca* recens admota.
    - *Philonis* medicamentum.
    - *Vnguentum* tale
      - ℞. *Olei* roſati ℥. j.
      - Croci g. vj. Opij gr. iiij.
      - Miſce, & fiat linimentum, &c.

- 3o *Attemperantia* calorem medicamenta ſunt
  - *Oleum*
    - *De* chryſomelis.
    - *Violarum*, Roſarum.
    - *Vermium* terreſtrium, Aſellorum.
  - *Mica* panis cum lacte elixa & malaxata.
  - *Vnguentum*
    - *Vnum*
      - ℞. *Olei* roſarum ℥.j. ceruſſæ ℥.S.
      - *Tragac.* ℈.j. Liquoris albi oui ʒ.ij.
      - *Ceræ* ʒ.ij. miſce.
    - *Alterum*
      - ℞. *Olei* uiolarum ℥. iij.
      - *Mucilag.* ſeminis pſillij.
      - Miſce, &c.
    - *Tertium*
      - ℞. *Olei* uiolarum ℥.ij.
      - *Populeonis* ʒ.ij. cum ouo integro; fiat unguentum.
    - *Quartum*
      - ℞. *Vitellum* oui num. j.
      - *Olei* roſacei q. ſ.
      - *Sacchari* candi q. ſ. miſce.
  - *Emplaſtrum* ex uiolis & hordeo, elixis & malaxatis, &c.
  - *Mucilago*
    - *Pſillij.*
    - *Portulacæ.*
    - *Lactucæ, &c.*

De curatione Rhagadiarum ani,

- *Rhagadiæ* ſunt rimæ, ſeu ſciſſuræ in ano quales in labijs ſepe & inter medijs digitis manuum fieri ſolent: quarum
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Ani { *Dolor*, *Ardor* } in ano, &c.
    - *Morbi*
      - *Dolor*, Ardor.
      - *Febris* nonnunquam, Rimæ.
      - *Sciſſuræ*, ſeu ulcera, &c.
    - *Cauſæ* morbi: uidelicet intemperiei
      - *Materialis*
        - *Bilis.* Signa bilis.
        - Pituitæ ſalſæ. Signa pituitæ ſalſæ.
      - *Immaterialis*
        - *Caloris* cum ſiccitate
          - Calor.
          - *Ardor.*
          - *Humiditas* pauca, &c.
        - *Siccitatis*
          - *Humiditas* nulla, uel pauca.
          - *Signa* ſiccitatis.
  - *Curatio*, uariarum rerum ratione
    - *Cauſæ*, nēpe intemperiei
      - *Materialis*
        - *Bilioſæ*, quæ aufrrenda partim
          - *Victus* ratione refrigerante & humectante. Quare
            - *Aluus* ſit lenis.
            - *Cibus*
              - *Caro* { *Gallinæ*, *Arietis* } elixa.
              - *Amygdalatum* liquidum.
              - *Oua* ſorbilia.
              - *Spinachia*, Beta.
              - { *Carnum* ſalitarum, *Salſamentorum*, *Aromatum* } uitanda.
            - *Potus*, uinum album pauciferum.
          - *Venæ* ſectione, ſi ſanguis unà abundet.
          - *Medicamentis* contrarijs
            - *Qualitati* bilis. Sunt præparantia, alterantia & concoquentia ipſam bilem.
            - *Quantitati* bilis. Sunt purgantia bilem.
        - *Pituitoſæ* ſalſæ, quæ tollenda tum
          - *Victus* ratione humectante.
          - *Medicamentis*, tum
            - *Præparantibus*, concoquentibus,
            - *Purgantibus* pituitam ſalſam, &c.
          - *Chirurgia*, ſeu uenæ ſectione, ſi ſanguis etiam abundet.
      - *Immaterialis* { Caloris & ſiccitatis, *Siccitatis* } quæ auferenda tum
        - *Victus* ratione præcedente.
        - *Medicamentis* humectantibus, &c.
    - *Morbi*, ſcilicet ulceris, quod ſui cu rationē indicat, quod cō modè fiet
      - *Vnguentis*, quorum
        - *Vnum*
          - ℞. *Ceruſæ*, lithargirij, plumbi uſti, ana ʒ.j.
          - *Olei* roſarum ℥.ij. albuminis oui ℥.j. Caphuræ ℈.j.
          - Agitentur in mortario plumbeo, fiatque unguentum.
        - *Alterum* eſt ceruſæ, quod caphuram recipit.
        - *Tertium*
          - ℞. *Lithargirij*, ceruſæ, plumbi uſti, aluminis uſti, thuris, ana ʒ.j.
          - *Axungiæ* gallinæ, anatis, porci ſine ſale, olei amygdal. dulciũ, olei de papauere, ana ℥.S. ceræ q. ſ. miſce.
        - *Quartum*
          - ℞. *Olei* roſacei, Myrthini, ana ℥.ij.
          - { *Maſticis*, Thuris, *Myrrhæ*, Mannæ, *Aluminis* uſti } ana ʒ.j.
          - *Vitellum* oui aſſum unum, ceræ ℥.S. miſce.
        - *Quintum*
          - ℞. *Medullæ* cerui, uituli, porci, axungiæ gallinæ, anatis, butyri recēt.
          - *Olei* ſeſamini, amygdal. dulc. myrthini, de papauere, ana ℥.ij.
          - *Lithargirij*, Cadmiæ lotæ,
          - *Tragacanthi*, ana ʒ.j.
          - *Ceræ*, q. ſ. miſce, & fiat unguentum.
      - *Fotu*, ex decocto foliorum oliuæ, polipodij & alumine, &c.

De

De curatione Procidentiæ ani.

Procidentia ani nihil aliud eſt, quã eiꝰ exitus, cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ, manifeſta.
  - *Morbi*, manifeſta.
  - *Cauſæ*, nempe
    - *Intemperiei* frigidæ
      - *Materialis*, pituitoſæ. Signa pituitæ redundantis, &c.
      - *Immaterialis*
        - *Natatio* in aqua frigida.
        - *Seſsio* ſuper lapidem frigidum.
        - *Statio* longa in loco frigido, pedibus nudis, &c.
    - *Inflammationis*
      - *Tumor*, Rubor.
      - *Calor*.
      - *Durities*, &c.
- *Curati* indicationib. perficitur. Itaq;
  - *An* fieri poſsit, indicat morbi diuturnitas. Nam hæc paſsio, niſi diligenter curetur, fit quaſi incurabilis præſertim ſi fuerit inueterata.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tũ
    - *Cauſa* morbi: uidelicet
      - *Intemperies* frigida & humida
        - *Materialis* pituitoſa, quę ſui ablationẽ indicat: qđ fiet partim
          - *Victus* ratione exiccante & calefaciente. Quare conueniunt
            - *Carnes* aſſæ.
            - *Oryza* cum iure carnis.
            - *Lentes* cum iure carnis.
            - *Succus*
              - *Vuæ* acerbæ.
              - Mali punici.
            - *Vinum* auſterum, &c.
          - *Medicamentis* cõtrarijs
            - *Qualitati* humoris: uidelicet præparantibus, concoquentibus: ut eſt ſyrupus talis:
              - ℞. *Mellis* roſati colati ℥.j.S.
              - *Syrupi* de ſtœchade ℥.S.
              - *Decocti* hyſſopi ℥. iiij.
              - Miſce pro uno, & ſic pro alijs.
            - *Quantitati* pituitæ: nẽpe euacuantib. ut eſt potio huiuſmodi:
              - ℞. *Saluiæ*, betonicæ, marrubij, ana M.j.
              - *Flor.* anthos, ſtœchados, ana P.j.
              - *Polypodij* ℥.S.
              - *Glycyrrhizæ* ʒ.vj.
              - *Paſſularum* ℥.j.
              - *Ficuum* num. xij.
              - *Medullæ* ſem. carthami ℥.ij.
              - *Senæ* ℥.j.
              - Coquantur ſ.a. & fiat potio pro tribus doſibus, cui addantur mellis roſ. col. ℥.iij.
        - *Immaterialis*, q̃ auferenda partim
          - *Victus* ratione ſuprà dicta.
          - *Medicamentis* alterantibus, calefaciẽtibus, ſiccãtibus, corroborãtib. aſtringentibus, ut ſunt
            - *Fotus*.
              - ℞. *Pulegij*, marrubij, betonicæ, primulæ ueris, uerbaſci, ana M.j.
              - *Flor.* cypreſsi, myrthi, ana M.S.
              - *Flor.* anthos, ſtœchados, ſaluiæ, ana P.ij. fiat decoctio in aqua & uino. In hac ſedeat, uel ſpongijs nouis foueatur pars.
            - *Suffumigiũ*
              - *Alterum*
                - ℞. *Nucis* moſchatæ, macis, caryophyllorũ, cyperi, galangæ, ana ℥.S. flor. anthos, ſtœchados ana ℥.S. Cort. thuris, maſticis, thuris, ana ʒ. iij. ladani puri, hypocyſtidos ana ʒ. ij. excipiantur terebynthina & pice, fiant trochiſci, &c.
              - *Alterum* ex bdellio, pice arida, pinea, colophonia, exuuio ſerpentis, lapide molari candente aſperſo aceto, in quo porri folia coxerint, &c.
            - *Vnguẽtum*
              - ℞. *Olei* maſtichini, nardini, coſtini ana ℥.j.
              - *Vini* generoſi ℥.S. piperis longi, nigri, galangæ, coſti, cyperi ana ʒ.ij. ceræ q.ſ. miſce: quo inũgatur regio oſsis ſacri.
            - *Emplaſtrum*. Vide in ſeqq. ſignum A.
            - *Puluis*
              - *Vnus*
                - ℞. *Sang.* draconis, malicorij, ana ʒ.j. gallę, bituminis, ana ℈.ij. fiat puluis.
              - *Alter*
                - ℞. *Carabe*, cornu cerui uſti, corallij, balauſtiorum, thuris albi, antimonij, acacię, ana ʒ.S. trita inſpergantur.
      - *Inflammatio*. Vide in ſeq. fig. B.
    - *Morbus*: uidelicet egreſsio ani, qui in ſuum locum reponendus eſt, manibus oleo myrthino illitis, prius tamẽ puluere aliquo ſuprà dictorum inſperſo.

- **A. Emplaſtrum**
  - *Vnum*
    - ℞. *Vſneæ*, herniariæ, ana M j. ſaluiæ M. S.
    - *Flor.* ſtœchados, ſaluiæ, roſ. ana ʒ.j.
    - decoquantur in uino, & applicentur ſuper partem affectã.
  - *Alterum*
    - ℞. *Stercoris* lacerti ʒ.iij. columbarum & hirundinum, ana ℥.j.
    - *Stercoris* capræ ℥.ij.
    - excipiantur terebynthina, & applicentur ſupra os ſacrum & coccygem.
  - *Tertium*, ex ammoniaco, bdellio, malaxatis cum oleo nardino, & ſequentibus puluiſculis conſperſis, &c.

- **B. Inflãmatio quoque, quid fieri debeat, indicat. Eſt namq; ſui ablatione indicat. quod fiet partim**
  - *Venæ ſectione*, ac
    - *Primò* quidem internæ cubiti, ad reuellendum & inhibendum fluxum,
    - *Deinde* poplitis, aut malleoli, ad amotionem materiæ coniunctæ,
    - } ſi nihil prohibeat.
  - Medicamentis exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet repellentem, diſcutientem, &c.
    - *Quantitatem* debitam.
    - *Tempus.* Sic in morbi
      - *Principio*, repercutientibus utendum eſt: ut eſt fomentũ ex decocto
        - *Acaciæ*, Myrthi,
        - *Hypocyſtidos.*
        - *Roſi*, &c.
      - *Augmento*, ſtatu, &c. repellentibus & diſcutientibus ſimul utendum eſt: ut eſt
        - *Fomentum* ex decocto
          - *Roſarum*, Myrthi,
          - *Chamomillæ.*
          - *Fœnigræci.*
        - *Inunctio* ex oleo
          - Chamæmelino
          - *Anethino*
          - *Roſaceo*
          - } mixtis.
    - *Locum* conuenientem. Sic in
      - *Inflammatione*, ano
      - *Læſo* neruo, extremitati ſpinæ
      - } applicanda ſunt medicamenta, &c.

De curatione Imbecillitatis hepatis.

- **Hepaticus affect⁹ nihil aliud eſt, quã imbecillitas actionis propriæ eiuſdẽ iecinoris ex aliqua intẽperie orta, citra aliquod aliud manifeſtũ in uiſcere malum; cuius**
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ, uidelicet Hepatis
      - *Excretio* ſimilis loturæ carnium, præſertim crientarum, atq; recenter mactatarum, &c.
    - *Symptomatis*
      - *Facultas* ſanguifica diminuta ac imbecilla.
      - *Humor* ſanguinolentus, talis conſiſtentiæ, uelut ſi quis ſanguinem cumaqua confudiſſet, ſeu uelut ſi quis uictimæ recẽs mactatæ carnes aqua lauiſſet; interim quaſi limus ſanguinis, &c.
      - *Color* pallidus.
      - *Integra* ferè appetentia.
      - *Fœtor* exiguus, &c.
    - *Cauſæ* ſymptomatis: ſcilicet intemperiei
      - *Simplices*
        - *Calidæ*, ſine humore, uel cum humore
          - *Colliquationes* humorum primò, deinde etiam carnis ipſius hepatis.
          - *Vrina* ruffa.
          - *Excrementa*ślioſa, craſſa, acria, fœtida.
          - *Inappetentia.*
          - *Sitis* uehemens.
          - *Febris* inſignis.
          - *Vitioſorum* humorum, ſeu bilioſorum uomitio.
          - *Oris* amaritudo.
          - *Lingua* ſcabra.
          - *Pulſus* celer.
          - *Corpus* ſiccum & gracile.
          - *Temperamẽtum* calidum.
          - *Habitus* corporis tenuis.
          - Pili denſi.
          - *Curæ*, Iracundia, &c.
        - *Frigidæ*
          - *Excretiones* neque aſsiduæ, neq; multæ, abſque fœtore magno, neque nigræ, ſed limoſæ.
          - *Appetentia.*
          - *Color* faciei ad album uergens.
          - *Febris* languida.
          - *Temperamentum* frigidum.
          - *Corporis* habitus
            - *Pinguis.*
            - *Craſſus.*
          - *Corpus* glabrum.
          - *Somnus.*
          - *Vſus* rerum frigidarum, &c.
        - *Humidæ*
          - *Sitis* nulla. Lingua humida.
          - *Vultus* & totum corpus diu non collabitur.
          - *Deiectiones* uentris plurimæ, magisque tenues & aquoſiores.
        - *Siccæ*
          - *Excrementa* ſicciora.
          - *Corpus* ſiccius, tenuius. Sitis.
          - *Deiectiones* paucæ & craſsiores, &c.
      - *Compoſitæ*: nempe
        - *Calidæ* &
          - *Siccæ*
          - *Humidæ*
        - *Frigidæ* &
          - *Humidæ*
          - *Siccæ*
        - } facilè, ex ſimplicibus dignoſcuntur.
  - *Curatio*, Vide in ſeqq. ſignum A.

A. *Hepatici* affectus curatio indicationibus abſoluitur, Quare

- *An* fieri poſsit, indicat ſymptomatis cauſa, &c. Nam ſi ex
  - *Calida* intemperie originem ducat, quamprimũ ritè curari debet. nam temporis ſpacio colliquationes fiunt.
  - *Frigida* eueniat, eius curatio non paruifacienda. Nam tractu temporis corrupto in iecore ſanguine febris ſuperuenire ſolet: & ſi ultrò augeat intemperies, permutatur ad aquam intercutem.
- *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa, ſcilicet intẽperies
  - Calida, quæ ſui ablationẽ indicat. quod fiet partim
    - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
      - *Qualitatẽ* contrariã: uidelicet refrigerantem. Itaque ſit
        - *Aer* ad frigidum uergens.
        - *Somnus* moderatus & nocturnus. Qu...
        - *Animus* tranquillus. Siquidem immod...i animi affectus fugiendi, præſertim ira, triſtitia, cura, ſolicitud...
        - *Cibus* non obſtruens, & qui probè diſtribuitur, & robur inducit, & uim abſtergẽdi habeat: ut eſt
          - *Ptiſana.*
          - *Cremor* ptiſanæ cum aceto.
          - *Panis* hordeaceus.
          - Caro
            - *Gallinarum*
            - *Pullorum*
            - *Perdicum*
            - *Phaſianorum*
            - *Turdorum*
            - *Merularum*
            - } cum ſucco lim...num, aut uuæ acerbæ.
          - *Ex* oleribus
            - *Lactuca*, Endiuia.
            - *Cichorium.*
            - *Sonchus*, &c.
          - *Piſces* ſaxatiles.
          - *Ex* fructib.
            - *Cucurbitæ*, Pepones.
            - *Cotonea*, Mala punic.
            - *Pira*, meſpilæ, ceraſa.
            - *Vua* paſſa, acida, &c.
        - *Potus*, aut
          - *Aqua* hordei.
          - *Aqua* fontana ferueſacta.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro ratione uirium, ætatis, anni temporis, conſuetudinis, &c. uarianda eſt.
    - *Medicamentis* contrarijs, nempe frigidis & roborantibus
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut ſunt
        - *Syrupus*
          - *Roſatus* laxatiuus. Violatus.
          - *De* ſucco roſarum.
          - *De* ſucco ſcariolæ.
          - *De* ſucco cichorij, Myrthinus.
          - *Limonũ*, de ribes, Cydoniorũ, &c.
        - *Oxyſacchara.*
        - *Conſerua* Roſarum, Violarum.
        - *Confectio*
          - *Triaſantali.*
          - *Diarrhodon* Abbatis.
          - *Diatragacanthi* frigidi.
        - *Crocum* martis.
        - *Oleum* ferri. Coralliorum ſuccus, ſeu ſpiritus.
        - *Succus*
          - *Cichorij*, cuius ciathum unum cum aquæ calidæ ciathis tribus ſumatur, addito mellis Attici cochleario.
          - *Seridis* recentis cum aqua mulſa, &c.
        - *Decoctum*
          - *Senetionis.*
          - *Cichorij.*
          - *Tripolij* acidi.
        - *Philonis* antidotus.
        - *Puluis*
          - ℞. *Spec.* triaſantali ʒ. ij. coriandri præparati ʒ. j.
          - *Sem.* acetoſæ & portulacæ ana ℈. j. corallij rubri ℈. S.
          - *Sacchari* roſati tab. ʒ. vj. miſce. Sumatur cochleare unum cum iuſculis, &c.
        - *Tabulæ*
          - ℞. *Spec.* triaſantali, diarrhod. Abb. ana ʒ. ij.
          - *Sem.* cichorij ℈. S. Vuarum paſſarum ʒ. iij.
          - *Sem.* melonum ʒ. iij. ſacchari in aqua roſ. diſſoluti ℥. iij. fiant tabulæ auro coopertæ.
      - *Extrinſecus* applicatis dextro hypochondrio: ut ſunt
        - *Ceratum*
          - *Refrigerans* Galeni.
          - *Santalinum*, &c.
        - *Vnguctum*
          - *Vnum*: ℞. *Olei* roſar. uiolar. nimpheæ, ana ℥ j. S. ſucci uiolar. ſucci roſ. ana ℥. S. coquãtur uſq; ad conſumptionẽ ſuccorũ: cui adde pulueris triaſantali ʒ. j. S. ceræ q. ſ. fiat ungu.
          - *Alterum*: ℞. *Olei* roſarum, myrthini, de papauere, abſynthij, ana ℥. S. ſantalorũ omniũ, coral. rub. ana ʒ. j. ſucci cichorij, ſucci lactucæ ana ʒ. ij. aceti parum, ceræ, q. ſ. miſce.
        - *Cataplaſma*: ℞. *Fol.* plantaginis, cichorij, mal. cotoneorũ, farinæ hordei, olei roſacei, aquæ, croci, aceti, an. q. ſ. cõtundenda cõtundãtur & coquãtur uſq; ad ſufficiẽtiã.
        - *Epithema*: ℞. *Succi* cichorij, ſcariolæ, lactucæ, ana ℥ iiij. aquæ roſ. rub. cichorij ana ℔ j. ſantalorum omnium, coral. rub. ana ℥. S. aceti albi ʒ. ij, miſce.
  - *Frigida.* Vide in ſeq. ſignum B.
  - *Humida* / *Sicca* } Vide in ſeq. ſignum C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0543-3

B. *Intemperies* quoque frigida auferenda eſt, tũ

- *Victus* ratione ordinata ſecundũ
  - *Qualitatẽ* contrariã: uidelicet calefacientem & roborantem. Quare ſit
    - *Aer* ad calidum uergens.
    - *Somnus* moderatus.
    - *Exercitium* moderatum.
    - *Cibus* facilis coctionis & boni nutrimenti: ut eſt
      - *Panis* cum uino ſumptus.
      - *Caro*
        - *Gallinarum*
        - *Perdicum*
        - *Phaſianorum*
        - *Pullorum*
        - *Starnarum*
        - *Anſerum* uentriculi
        - } cum aromatibus.
      - *Ius* prædictarum carnium.
      - *Ex* olerib.
        - *Braſsica* bis cocta in iure gallinarum.
        - *Fœniculum*, Apium, Naſturtium.
        - *Petroſelinum*, Mentha, Saluia.
        - *Origanum*, &c.
      - *Ex* piſcibus, mullus aſſatus.
      - *Ex* fructibus
        - *Caſtaneæ* mediocriter aſſæ.
        - *Vuæ* paſſæ.
        - *Poma* dulcia, &c.
    - *Potus*, uinum tenue odoriferum.
  - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, temperaturæ, &c.
- Medicamentis contrarijs: nẽpe calefacientib. & corroborantibus
  - *Intrinſecùs* ſumptis: ut eſt
    - *Syrupus*
      - *De* abſynthio.
      - *Menthæ*.
      - *De* eupatorio, &c.
    - *Confectio*
      - *Aromat.* roſati.
      - *Arom.* caryophyllati.
      - *Diagalanga*.
      - *Dianiſi*.
      - *Diacinnamomi*.
      - *Diarrhod.* Abb. &c.
    - *Vinum* hippocraticum.
    - *Zingiber* conditum.
    - *Acorus* conditus.
    - *Mel* paſſulatum.
    - *Opiata*, ſeu electuarium
      - *Vnum*: ℞. *Conſeruæ* cort. citri. ℥ j. conſeruæ florum anthos ℥.S. diagalangæ ʒ. j. cum ſyrupo capil. Veneris: fiat opiata.
      - *Alterum*: ℞. *Nardi* celticæ part. iij. abſynthij partem. j. Tuſa & cribrata melle cocto excipito, & miſtum delingendum dato.
    - *Puluis*: ℞. *Corticis* thuris ℈. ij. *Caryophyllorum*, cinnamomi ana ℈. S. Miſce, & fiat puluis: ſumatur cum lacte amygdalarum dulcium.
    - *Paſtilli*
      - *Alteri*: ℞. Sem. aniſi, apij, aſari, amygdal. amararum mundat. ana ℥. S. præparata cum aqua reduc in paſtillos, ac exhibe ʒ. j. cum uini diluti ciathis tribus.
      - *Alteri*: ℞. *Fœniculi*, petroſelini ana ℥. ij. aniſi, amygd. amararum, abſynthij ana ʒ j. croci, *myrrhæ ana obolos tres: excipe aqua, & redige in paſtillos, & dato* ʒ. *j. ut ſuprà.*
    - *Antidotus* Ciphoides.
    - *Succus* filicis, &c.
  - *Forinſecùs* hypochondrio dextro applicatis: ut ſunt
    - *Oleum*
      - *Nardinum*, Abſynthij.
      - *Chamæmelinum*, Anethinum.
      - *Sampſuchinum*, &c.
    - *Epithema*: ℞. *Succi* eupatorij, marrubij, fumariæ, cichorij ana ℔. S. *Rad.* capparorum, filicis, cichorij ana ʒ. iij. *Abſynthij*. *Florum* chamomillæ, plantaginis ana P. S. *Chamedrios*, chamepytios ana ʒ. iiij. *Sem.* dauci, aniſi, fœniculi ana ʒ. j. *Spica*, ſtœchados ana ʒ. j. fiat decoctũ, quod miſceatur prædictis ſuccis, aceti ℥. ij.
    - *Ceratum*
      - *Vnum*: ℞. *Olei* nardini, *Olei* abſynthij ana ℥. iij. *Ceræ* q. ſ. miſce.
      - *Alterum*: ℞. *Farinæ* hordeaceæ, fœnigræci, ſem. lini, lupinorum ana ℥. S. florum chamomillæ, eupatorij, abſynthij, meliloti, iunci odorati ana ℈. j. myrrhæ, maſticis, cort. thuris ana ʒ. S. olei nardini, abſynthij, anethini, roſacei ana ʒ. j. ceræ q. ſ. fiat ceratum.
    - *Vnguentum*
      - *Vnum*: ℞. *Succi* eupatorij, marrubij, fumariæ ana ℥. iij. aſari, ſpicænardi, & celticæ ana ℈. j. cinnamomi, iunci odorati, ligni aloes ana ℈. S. olei roſ. abſynthij, chamomillæ ana ℥. j. ceræ q. ſ. aceti parum, miſce.
      - *Alterum*: ℞. *Olei* abſynthij, nardini ana ℥. ij. *Succi* eupatorij, abſynthij ana ʒ. ij. Coquantur ad ſucci conſumptionem, & oleis adde pul. caryophyllorum, cinnamomi, ſpicænardi ana ℈. j. ceræ ʒ. ij. miſce.
    - *Fotus* è ſpongia expreſſa in uino decoctionis maticis, thuris, ſtyracis calamitæ, abſynthij, roſarum, eupatorij, florum cupreſsi, aſari, &c.

- **C. Intemperies**
  - *Humida* corrigenda eſt tum
    - *Victu* exiccante, citra magnam calefactionem. Quare conueniunt
      - *Panis* bis coctus.
      - *Auenatum.*
      - *Caro* (*Pullorum*, *Gallinæ*, *Columbarum*, *Volucrium*, *Salita*, &c.) aſſa.
      - *Potus*, uinum fuluum parum dilutũ.
    - *Medicamentis* exiccãtibus
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
        - *Decoctum* (*Eupatorij*, aniſi, *Cinnamomi*, *Fœniculi*) commoto ſudore.
        - *Dialactá.*
        - *Diacyminum.*
        - *Diaſulphur*, &c.
        - *Cornu* ceruinum.
        - *Inteſtina* gallinarum, lupi, &c.
      - *Extrinſecus* applicatis: ut oleum (*Abſynthinum*, *Nardinum*, *Chamæmelinum*, *Lentiſcinum*) in quibus cocta fuerint cuminum, ruta & iris, &c.
  - *Sicca*, tollenda eſt, tum
    - *Victu* humectante. Sic conueniunt
      - *Quies.*
      - *Somnus* prolixus.
      - *Iura* carnium.
      - *Lac.*
      - *Vitella* ouorum.
      - *Butyrum.*
      - *Cremor* ptiſanæ.
      - *Ptiſana* hordeacea.
      - *Succus* carnium.
      - *Lac* amygd. dulc.
      - *Vinum*, &c.
    - *Medicamentis* humectantibus
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
        - *Hepar* lupinũ ℨ.j. pondere cũ uino uel aqua cichorij ſumptũ.
        - *Medicamentum* ex eupatorio cum hepate lupino.
        - *Hepar* anſeris.
        - *Medicamentum ex carnibus teſtudinum*: ℞. *Carnium* teſtudinum ſemicoctarũ ℥.ij. pinearum infuſarum in lacte, & amygdal. dulcium ana ℥.iij. quatuor ſem. frig. maiorũ mundat. ana ℥.j piſtentur ſimul, quib, adde amyli, uel farinæ lentium tenuiſsimæ q. j. cum decocto teſtudinum: fiat tarta parua, addendo ſacchari ℔.j. uitel. ouorum num. ij. cinnamomi ℨ.j. coquantur leuiter in furno, frequenter comedant, ſuperbibant parum uini.
      - *Foriuſecus* appoſitis: ut eſt
        - *Oleum* uiolarum, amygdalarum dulcium.
        - *Fomentum*, *Vnguẽtum*, *Ceratum* humectans. de quib. uide in cur. feb. hecticę, &c.
        - *Balneum* aquæ dulcis, &c.

De curatione Obſtructionis hepatis.

- *Hepatis* obſtructio, eſt læſio ſeu amiſsio prædictarum cauitatũ ex infarctu alicuius ſubſtantiæ, humoris uidelicet, ſeu flatuoſi ſpiritus: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet Hepatis partis
      - *Simæ*
        - *Dolor* grauis in dextra hypochondriorum parte.
        - *Egeſtio* humida, aliquando ſanguinolenta.
      - *Gibbæ*
        - *Dolor* in dextra hypochondriorum parte.
        - *Egeſtio* ſicca, &c.
    - *Morbi* (eſt enim morbus inſtrumẽtalis in cauitate)
      - *Dolor* in dextra hypochondriorum parte grauis, nonnunquam cum febre, nonnunquam ſine febre.
      - *Color* faciei non naturalis.
      - *Vrina* tenuis.
      - *Pulſus* inæqualis.
      - *Anhelitus* difficultas, &c.
    - *Cauſa* morbi: népe
      - *Craſsi* ac uiſcidi humoris, uergentis ad
        - *Calidum*
          - *Grauitatis* ſenſus circa ileum.
          - *Punctio.*
          - *Febris.*
          - *Ocium*, &c.
        - *Frigidum*
          - *Febris* nulla.
          - *Punctio.*
          - *Grauitatis* ſenſus circa dextrum hydochondrium.
          - *Victus* ratio craſſorum ciborũ, ocium, &c.
      - *Halituoſi* flatus: — *Senſus* non ſolùm grauitatis, ſed etiam diſtenſionis.
  - *Curatio*, Vide in ſeqq. ſignum A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0545-5

A. *Hepatis* obſtructionis curatio indicationib. perficitur. Quare

- *An* fieri poſſit, indicant tum
  - *Cauſa.* Nam ſi ex uitioſis humoribus contingat, nec minus & aqua intercus conſequi poterit, uiſcoſis, frigidis ac craſsis humoribus diu in iecinoris uaſis conſiſtentibus.
  - *Effectus.* Nam hepatis obſtructio prędicit aut
    - *Hydropem,*
    - *Apoſtemata,*
    - *Febres,*
    - *Colicam,*
    - *Fluxum* uentris,
    - *Corporis* totius extenuationem,
    - præſertim ſi diu durauerit. Quare diligenter remouenda eſt.
- *Quid* fieri debeat, indicat tũ
  - *Morbi* cauſa, nempe
    - *Humores* craſsi ac uiſcidi, qui ſui ablationem indicant: quod fiet partim
      - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
        - *Qualitatem* contrariã: nempe extenuãtem & aperientẽ. Quare
          - *Somnus* ſit moderatus, nocturnus.
          - *Quies* uitanda eſt.
          - *Alui* excrementa quotidie expurganda, ſi non natura, ſaltem clyſteribus, aut glandibus.
          - *Animi* affectus immodici uitandi.
          - *Cibus* ſit
            - *Panis* bene coctus & fermentatus.
            - *Ius* carniũ, in quo radices petroſelini fuerint decoctæ.
            - *Caro*
              - *Pullorum*
              - *Gallinarum*
              - *Perdicum*
              - *Turdorum*
              - *Merularum*
            - *Ptiſana.*
            - *Ex olerib.*
              - *Petroſelinum*
              - *Apium*
              - *Fœniculum*
              - *Pulegium*
              - *Hyſſopum*
              - *Cichorium*
              - *Aſparag.* etc.
            - *Ex* fruct.
              - *Cappares.*
              - *Amyg.*
            - *Vitanda* autem ſunt
              - *Carnes*
                - *Bubulæ.*
                - *Porcorum.*
                - *Aues* paluſtres.
              - *Piſces.*
              - *Lentes*, fabæ.
              - *Oryza.*
              - *Panis* azymus.
              - *Fructus* acerbi.
              - *Vina* nigra, dulcia.
              - *Exercitia* à cibo, &c.
          - *Vinum*
            - *Tenue.*
            - *Vetus.*
        - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda, minuendáue eſt pro ratione ætatis, temperaturæ, anni temporis, &c.
        - *Ordinem* decentem. Sic in { *Principio* aſtringentia craſſaque / *Fine*, aperientia. } non ſunt accipienda.
      - *Chirurgia* ſeu ſectione uenæ
        - *Internæ* uel externæ manus, ſi ſima hepatis pars fuerit obſtructa, ætas, robur ægroti, magnitudo morbi, ſymptomatumq; magnitudo conſentiant.
        - *Cruris*, ſi menſes aut hæmorrh. fuerint ſuppreſſæ, cęteraq; cõſentiãt.
      - Medicamẽtis. Vide in ſeq. ſignum B.
    - *Flatus* etiã ſui ablationem indicãt: quod fiet partim
      - *Victus* ratione ſuprà dicta.
      - *Medicamentis* attenuãtibus, exiccantibus, diſcutientibus flatus: tum
        - *Intrinſecus* ſumptis: ut ſunt
          - *Aniſum*, Cuminum.
          - *Carui*, Aſarum.
          - *Calamentum*, Pulegium.
          - *Anethum*, Apium.
          - *Spica*, Eupatorium.
          - *Diacyminum*, Diatrionpepereon.
          - *Diacalamenthum*, Diagalanga.
          - *Diacinnamomum*, &c.
        - *Extrinſecus* applicatis hypochondrio dextro atq; etiã umbilico: ut ſunt
          - *Oleum*
            - *Anethinum*, Abſynthij.
            - *Nardinum*, Cumini deſtillatum.
            - *Aniſi*, &c.
          - *Vnguẽtum*
            - ℞. *Olei* abſynthij / *Anethini* / *Nardini* —— } ana ℥. ij.
            - *Pulueris* aniſi, cumini ana ℥. ij.
            - *Cera* q. ſ. miſce, & fiat unguen.
          - *Sacculus* ex ſale, milio & furfure, &c.
  - *Pars* affecta. Vide in ſeq. ſignum C.

B. *Medicamentis* exhibitis ſecundum

- *Qualitatem* cõtrariã: & uel
  - *Qualitati* humoris
    - *Calidioris*, ſunt præparantia, attenuantia, aperientia frigidiora: ut
      - *Syrupus* { *Acetoſus* / *De* endiuia / *De* cichorio, &c. } cum aquis endiuiæ, &c.
      - *Oxyſacchara*, Endiuia, Sonchus.
      - *Scariola*, Acetoſa
      - *Iulapium* tale
        - ℞. *Aquæ* hordei ℔. iiij.
        - *Aceti* ℥ iij. Vini granatorum ℥ ij.
        - *Sacchari*, mellis, ana ℔. S.
        - Fiat iulep, clarificatum, utatur ℥. iij. manè & ueſperi.
    - *Frigidioris*, ſunt præparantia, cõcoquentia, incidentia, attenuantia calidiora: ut
      - *Syrupus*
        - *De* duabus / *De* quinq; } radicibus
        - *De* byſantijs
        - *De* capil. Ven.
        - *De* eupatorio
        - *De* calamentho, &c.
      - *Oxymel*
        - *Simplex.*
        - *Compoſitum*
        - *Scilliticum*
      - } cum aquis fumariæ, &c.
      - *Apium*, Petroſelinum.
      - *Fœniculum*, Bruſcus.
      - *Origanum*, Pulegium.
      - *Hyſſopus*, Calamenthum.
      - *Aſarum*, Ariſtolochia.
      - *Rubea* tinctorum.
      - *Decoctum* cicerum, &c.
  - *Quantitati* humoris
    - *Calidioris*, ſunt purgantia cholagoga magis
      - *Pilulæ*
        - ℞. *Rhabarbari* ʒ. j. Agarici ℈. ij.
        - *Diagridij*. gr. iv.
        - Cum oleo calchantino fiant pilulæ, &c.
      - *Bolus*
        - ℞. *Pulpæ* paſſularum ℥. S.
        - *Rhabarbari* electi ʒ j.
        - *Diagridij*, gr. iv. Cum ſaccharo fiat bolus.
    - *Frigidioris*: ſunt purgantia phlegmagoga magis: ut
      - *Agaricus* in ſucco eupatorij infuſus, aut aceto mulſo, additis aliquot guttis olei caryophyllorum.
      - *Electuarium* Indum. Diaphœnicon.
      - *Hiera* cum agarico, &c.
- *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis, temperaturæ, temporis anni, &c.

C.
Pars quoq; affecta, uidelicet hepar, quid faciendum ſit, indicat. Id nanq; poſt ablatã cauſam corroborandum & alterandum eſt, medicamẽtis tũ

- *Intrinſecus* ſumptis
  - *Frigidioribus*, ſi calida intemperie affectum fuerit hepar: ut ſunt
    - *Confectio*
      - *Triaſantali.*
      - *Diarrhod* Abbatis ſine ſpec. calidis, &c.
    - *Saccharum* roſatum tabulatum.
    - *Conſerua* roſarum, cichorij.
    - *Electuarium*
      - ℞. *Conſeruæ* cichorij, roſarum ℥. S.
      - *Spec.* triaſantali, diarrhod. Abbatis, ana ʒ S.
      - Cum ſyrupo granatorum, fiat electuarium.
  - Calidioribus, ſi frigidius fuerit hepar: ut ſunt
    - *Confectio*
      - *Diambra*, Diacyminum.
      - *Diacinnamomum.*
      - *Diarrhod.* Abbatis, &c.
    - *Conſerua*
      - Capill. Veneris.
      - *Eupatorij.*
      - *Rad.* Apij, &c.
    - *Electuarium*
      - ℞. *Conſeruæ* rad apij ℥ j.
      - *Conſerua* flor. cichorij, capill. Veneris, ana ℥. S.
      - *Spec.* diarrhod. Abb. triaſantali, ana ʒ. ij.
      - *Trochiſcorum* de eupatorio ʒ. j.
      - Cum ſyrupo de bizantijs fiat electuarium.
    - *Puluis*
      - ℞. *Spec.* diarrhod. Abbatis, triaſantali, Roſatæ nouellæ, ana ʒ ij.
      - Miſce. Detur ʒ j. in cochleari, cum ſex granis mali granati, &c.
- *Forinſecus* hypochondrio dextro, atq; etiam umbilico appoſitis: quorum
  - *Frigidiora* ſunt emplaſtrum ex
    - *Succo* endiuiæ.
    - *Roſis*, Santalis.
    - *Chamomilla*, &c.
  - *Calidiora*, ſunt unguentum
    - *Alterum*
      - ℞. *Olei* anethini, de abſynthio, nardini, ana ℥. j.
      - *Succi* eupatorij, ſucci endiuiæ, ſucci graminis & apij, ana ʒ. ij. bulliant ad conſumpt. ſuccorum, deinde adde ceræ, q. ſ. & fiat unguentum.
    - *Alterum*
      - ℞. *Olei* amygdal. amararum, nardini, ana ℥ j. S.
      - *Succi* apij ℥. S. Coquantur ad ſuccorum cõſumptionem, cui adde ſpicæ nardi & celticæ, ſquinãthi, aſari, ana ʒ. j.
      - Sem. apij, petroſelini, ana ʒ. S. Cyperi, roſ. ana ℈ j.
      - *Ceræ*, q. ſ. Miſce, & fiat unguentum.

De curatione Inflammationis hepatis.

Inflammatio hepatis eſt copioſioris ſanguinis fluxus, q̃ hepar poſtulet: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ, uidelicet
    - *Hepatis* partis
      - *Gibbæ*
        - *Tumor* ſecundum lineamenta rotundus figuræ ipſius hepatis, in dextro latere: ſi ingens fuerit inflammatio, ad nothas coſtas.
        - *Dolor* inter ſpirandum maior, & uſq; ad dextræ partis iugulum, adeò ut detrahi uideatur.
        - *Tuſsis* exigua, arida.
        - *Spiratio* parua ac crebra.
        - *Grauitas* in dextra præcordiorum parte, &c.
      - *Simæ*
        - *Tumor* tactu non apparens.
        - *Faſtidium.*
        - *Nauſea*, Fluxus uentris.
        - *Vomitus* bilioſus. Sitis ingens, &c.
    - *Muſculorum* abdominis
      - *Cutis* circùm tenſa, ita ut ſi quis digitis apprehenſam attrahere uelit, ea minimè ſequatur.
      - *Rectorum* muſculorum, tumores oblongi, atque per totum uentrem extenſi, umbilicum comprehendentes: ſic quoq; obliquorum. Difficillima uerò notitia tranſuerſorum, &c.
  - *Morbi*
    - *Febris* acuta, inæqualis, quæ plerunq; ad ueſperam & noctem exacerbatur.
    - *Pulſus* durus, inæqualis, ac ueluti ſerrans.
    - *Linguæ* color imprimis ruber, deinde niger.
    - *Faſtidium* cibi uehemens. Sitis inexhauſta.
    - *Vomitus* tum ſinceræ bilis, tum eius, quæ ouorum uitellis *ſimilatur*, tum æruginoſæ.
    - *Singultus.*
    - *Color corporis in arquati morbi ſpeciem permutatus.*
    - *Delirium nonnunquam acceſsionis tempore.*
    - *Vrina acris.*
    - *Dolor* dextri hypochondrij, grauitas, & malitia decubitus ſupra dextrum latus, &c.
  - *Cauſa* morbi: ſcilicet ſanguinis
    - *Inflammatio.*
    - *Signa* ſanguinis redundantis, &c.
- *Curatio.* indicationib. perficitur. Itaque
  - *An* fieri poſſit, indicat tum
    - *Symptoma.* Nam
      - *In* hepatis inflammatione ſingultus, malum.
      - *In* iecoris inflammatione febris acuta, malum.
      - *Febris* acutiſsima, & ſitis uehementiſsima, malum.
      - *Fluxus* uentris in hepatis apoſtemate, malum.
    - *Morbus.* Nam
      - *Omnis* inflammatio hepatis generat obſtructionem, & obſtructio indigeſtionem, indigeſtio aquoſitatem, & aquoſitas hydropem.
      - *Apoſtema* durum hepatis, niſi à principio uelociter curetur, peſsimum eſt, quoniam infra duas ſeptimanas cauſat hydropem.
    - *Pars* affecta. Nam inflammatio in parte hepatis
      - *Gibba*, terminatur aut per
        - *Sudorem.*
        - *Vrinam.*
        - *Fluxum* ſanguinis narium.
      - *Sima*, finitur aut per
        - *Sudorem.*
        - *Fluorem* alui.
        - *Vomitum*, &c.
      - *Gibba* peior eſt, quàm quæ eſt in ſima, &c.
    - *Temperatura* corporis. Nam ſi in abundè calido & ſicco corpore *generetur, morietur*, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi: ſcilicet fluxus ſanguinis, q ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Chirurgia*, adhibita ſecũdũ
        - *Qualitatem* cõtrariã. Quare cõueniũt tũ
          - *Venæ* ſectio, ſi nihil impedierit.
          - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatu, ad diuerſionem.
        - *Quantitatem* debitam: Sic ſanguis pro ratione redundantiæ, ætatis, naturæ, temporis anni, regionis, conſuetudinis, &c. detrahendus eſt. Quòd ſi id ferre queant, ſemel quantum ſatis eſt, detrahendum: ſi uerò nõ, per uices partium.
        - *Locum* cõuenientem. Sic uena Baſilica, uel Media, cubiti dextri ſecanda eſt.
        - *Tempus* commodum. Sic uenæ ſectio ſtatim in prima & ſecunda die fieri debet. Si uerò dolores urgeant, & uirium robur adſit, etiam ſeptima die facienda uenæ ſectio eſt.
      - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* contrariã, nempe refrigerantẽ. Quare
          - *Sit* quies.
          - *Aluus* ſit lenis natura, uel clyſteribus lenientibus ex decocto hordei, maluarum, & ſaccharo.
          - *Cibus* ſit
            - *Ius* pulli cum endiuia elixi, aut cum ciceribus.
            - *Ptiſana* in gallinarum iure, &c.
            - *Ptiſanæ* cremor.
            - *Amygdalatum.*
            - *Caro* contuſa.
            - Caro
              - *Pullorum.*
              - *Gallinarum.*
              - *Perdicum.*
              - *Volucrium*, &c.
            - *Ex* oleribus
              - *Endiuia.*
              - *Cichorium.*
              - *Sonchus.*
              - *Lactuca*, &c.
          - *Potus*, aut
            - *Aqua* hordei.
            - *Decoctũ* intubi, & cichorij & glycyrrhizæ, &c.
        - *Quantitatem* iuſtam, quæ exigua eſſe debet. Nam exquiſitiſsimo uictu opus habent, atque ac ſi uentriculus laboraret.
      - *Medicamentũ.* Vide in ſequentibus ſignum A.
    - *Morbus.* Vide in ſequentibus ſignum B.

A. *Medicamen-*

- **A.** *Medicamentis*, exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* contrariam: & uel
    - *Qualitati* ipſius ſanguinis, ſunt alterantia, ſeu contemperantia ipſum ſanguinem: ut
      - *Syrupus*
        - *Endiuiæ*
        - *De* cichorio
        - *De* lupulis
        - *De* fumaria
        - *Granatorum*
        - *Lemonum*, &c.
        - } cum aqua cichorij, uel lupulorum, &c.
      - *Iulep* uiolarum, uel roſarum.
      - *Vinum* granatorum, &c.
    - *Quantitati* ſanguinis: ſunt euacuantia ipſum. Verùm cùm ſanguis medicamentis euacuari nequeat, mundandus ſaltem erit, præſertim ſi in ſima parte inflammatio fuerit, aut
      - *Manna*, Caſsia.
      - *Syrupo* roſ. laxatiuo.
      - *Diacatholicone.*
      - *Triphera* perſica.
      - *Decocto* prunorum.
      - *Medulla* paſſularum cum rhabarbaro?
      - *Extracto* rhabarbari, &c.
  - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ætatis, temporis anni, regionis, naturæ, &c.
  - *Tempus* commodum. Sic
    - *Primò* alterantia
    - *Deinde* purgantia (ſed non ante uigorem, uel declinationem morbi, ut deinceps ſequitur)
    - } præbenda ſunt.

- **B.** *Morbus* etiã, nẽpe inflammatio, quid fieri debeat, indicat. Ea nanq; curanda eſt, tum
  - *Victus* ratione
  - *Chirurgia*
  - } ut ſuprà dictum eſt.
  - *Medicamentis*, exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet
      - *Repellentem* primò
      - *Repellentem* & diſcutientem deinde
      - *Diſcutientem* & euacuantem poſtremò
      - } ut ſequitur.
    - *Quantitatem* debitam: quæ augenda minuendáue eſt, pro morbi uehementia, & pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, &c.
    - *Tempus* cõmodũ. Sic in morbi
      - *Principio* refrigerãdum & repellendum eſt, medicamentis
        - *Intrinſecùs* ſumptis, per
          - Os: ut eſt ſyrupus
            - *Vnus*
              - ℞. *Decocti* hordei ℥.iiij.
              - *Syrupi* endiuiæ ℥.ij.
              - Miſce, & fiat potus.
            - *Alter*
              - ℞. *Decocti* cichorij, endiuiæ, ſcariolæ ℔ j. Cui adde uini granatorum ℥.ij. ſacchari q.ſ. Fiat ſyrupus.
            - *Tertius*
              - ℞. *Syrupi* uiolacei ℥.ij.
              - *Decocti* hordei ℥ iij.
              - Miſce.
          - *Sedem*: ut eſt clyſter ex decocto hordei & maluarum cum ſaccharo, aut ex ſero lactis cum ſaccharo.
        - *Extrinſecùs* applicatis: ut
          - *Oleum*
            - *Roſaceum*
            - *Myrthinum*
            - *Cotoneorum*
            - } addito pauco aceto.
          - *Epithema*
            - *Vnum*
              - ℞. *Succi* ſolatri tepidi ℥.iiij. Cum linteolo aut ſtupis canabinis: fiat epithema regioni hepatis apponendum.
            - *Alterum*
              - ℞. *Aquæ* roſ. ℥.iiij. Aceti ℥ S.
              - *Santali* rubri & citrini, ana ʒ.j.
              - *Caphuræ* ℈ j. Miſce.
            - *Tertium* ex ſucco cichorij, endiuiæ, portulacæ, plantaginis, ſolani, cotoneorum, &c.
          - *Ceratum* ſantalinum cum aceto.
          - *Vnguentum* album Galeni. &c.
      - *Augmento* repellendum ſimul & diſcutiendum eſt, medicamentis
        - *Intrinſecùs* ſumptis, per
          - Os: ut eſt ſyrupus
            - *Vnus*
              - ℞. *Syrupi* endiuiæ comp. ℥.ij.
              - *Decocti* 4. ſem. frig. maior. ℥.iiij.
              - Miſce.
            - *Alter*
              - ℞. *Aquæ* hordei ℥.iiij.
              - *Syrupi* capill. Ven. ℥.j.S.
              - Miſce.
          - *Sedem*: ut eſt clyſter mollis, refrigerans, detergens leuiter & euacuans, &c.
        - *Extrinſecùs* appoſitis: ut
          - *Cataplaſma*
            - *Vnũ*
              - ℞. *Dactylorum* mund. n. x.
              - *Vuarum* paſ. cum acillis ℥.iij. Coquantur in aqua cum aceto, contundantur, quibus adde flor. chamomillæ, meliloti, roſ. rubr. ana P.j. Spicæ nardi, ſquinanthi ana ʒ.j. Sem. apij, petroſ. ana ʒ S. Sem. endiuiæ, port. ana ʒ j.S. Olei abſynthij, roſ. ana ℥ j. farinæ hordei ℥.j. Miſce.
            - *Alterum* ex palmulis elixis in aceto, & oleo cotoneorum & anethino.
          - *Vnguentum*
            - *Alterum* Roſatum.
            - *Alterum*
              - ℞. *Olei* abſynthij, cydoniorum, ana ℥ j. *Ceræ* ℥ S. Liqueñant in uaſe duplici: refrigerata malaxentur cũ ſucco endiuiæ.
          - *Epithema*
            - ℞. *Abſynthij*, carnis cydoniorum inciſorũ, ana ℥ iij. decoquantur in aqua & oleo, ad conſumptionem aquæ: cum ſtupis canabinis applica.
          - *Oleum* chamomillæ cum roſaceo.
      - *Statu*, &c. Vide in ſequentibus ſignum ☙.
    - *Locum* cõuenientem. Sic inflammatione exiſtente in hepatis
      - *Cauo*, utendum eſt tum leuibus
        - *Pharmacis* per os ſumptis.
        - *Clyſteris*, &c.
      - *Gibbo*, utendum eſt tum
        - *Primò* leuibus aut
          - *Pharmacis.*
          - *Clyſteris*, maximè ſi materia eſt copioſior.
        - *Deinde* diureticis.

☙ *Statu*

Statu & declinatione diſcutiendũ & euacuandum eſt, atq; uel

- *Senſibiliter*, per
  - *Aluum*: ut eſt *Manna*, *Caſſia*, *Diacatholicum*, *Diaphœnicum* in iure pulli cum ciceribus elixi.
  - *Vrinam*: ut ſunt radix graminis, apij, petroſelini, ruſci, aſparagi, fœniculi, cichorij, endiuiæ, acetoſæ, ciceres, &c. Syrupus de radicibus, de eupatorio, de abſynthio, &c.
- *Inſenſibiliter* ſunt per cutim diſcutientia: ut
  - *Oleum*
    - *Nardinum*, Irinum.
    - *Abſynthij*, Maſtichinum, &c.
  - *Epithema* ex decocto fœnigręci, chamomillę, anethi, cum oleo maſtichino & anethino, addito ro-ſaceo, & cum lanis ſuccidis applicetur regioni hepatis.
  - *Vnguentum*
    - *Alterum*
      - ℞. *Olei* amygdal. liliorum, ana ℥.iij.
      - *Ammoniaci* diſſoluti in aceto ʒ.j.
      - *Styracis*, iridis, ana ʒ.iij.
      - *Spicæ* nardi, ſquinanthi, ana ʒ.j.
      - *Ceræ*, q.ſ. Miſce.
    - *Alterum*
      - ℞. *Rutæ*, ſquinanthi, ana M.j.
      - *Sem.* lini ʒ.ij.
      - *Medium* capitis papaueris.
      - Coquantur omnia in oleo, cui adde ceræ, q.ſ. Miſce.
  - *Cataplaſma*
    - ℞. *Paſſularum*, ficuum, ana ℥.iij.
    - *Mucilaginis* lini & fœnigræci extractæ cum uino, ana ℥.ij.
    - *Olei* chamomillæ, anethini, ana ℥.ij.
    - *Styracis*, calamitæ, iridis, ana ℥.S.
    - Decoquantur paſſulæ & ficus in ſapa, fiatq́; cataplaſma.
  - *Emplaſtrum* de meliloto, &c.

De curatione Scirrhi hepatis.

Scirrhus eſt tumor durus, q̃ ſine dolore eſt, nõ tamen omnino ſine ſenſu: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: ſcilicet *Hepatis*
    - *Tumor* in dextra hypochondriorum parte.
    - *Tumor* durus eadem in parte, &c.
  - *Morbi* (eſt enim morbus primò in quantitate, ſecundò in intemperie, tertiò in ſoluta continuitate)
    - *Tumor* durus cum exiguo aut nullo dolore.
    - *Color* totius corporis in nigredinem permutatus.
    - *Hydrops* ſtatim ſequitur.
    - *Venter* & pedes intumeſcunt.
    - *Supernæ* corporis partes graciliores.
    - *Corpus* tabeſcit.
    - *Alui* interdum excrementa multa, tenuia.
    - *Vrinæ* à principio quidem multæ, & ubi iam ad hydropem delapſi ſunt, paucæ, &c.
  - *Cauſæ*: uidelicet
    - *Pituitæ* glutinoſæ, craſſæ
      - *Color* totius corporis ad albidius declinans: aliquando ueluti plumbi colorem habet.
      - *Aetas*
        - *Puerilis.*
        - *Senilis.*
      - *Temperamentum* frigidum & humidum.
      - *Regio* frigida & humida.
      - *Anni* tempus frigidum & humidum.
      - *Victus* ratio frigida & humida, &c.
    - *Atræ* bilis
      - *Color* totius corporis ad nigredinem declinans.
      - *Aetas* conſiſtens.
      - *Temperamentum*, *Regio*, *Anni* tempus, *Victus* ratio frigida & ſicca.
- *Curatio*, indicationib. abſoluitur. Itaq;
  - *An* fieri poſsit, indicant tum
    - *Cauſæ*. Nam Scirrhus
      - *A* quacunq; cauſa fuerit ortus, omnino ſine ſenſu perſiſtens, inſanabilis eſt.
      - *Qui* difficulter ſentitur, non facilè curationem admittit.
      - *Vel* iecur ſi induratum ſit, parum in medicina ſpei eſt, affectu in aquam ſubter cutem decidente.
    - *Effectus*. Nam
      - *Aqua* intercus omnibus ſequitur.
      - *Pereunt* quàm plurimi tempore longo, quidam etiam breui, præſertim qui uentris profluuio laborant.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Quid*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0550-2

- A. *Quid fieri debeat*, indicat tum
  - *Cauſa* morbi: uidelicet
    - *Pituita* craſſa, lenta ac glutinoſa, quæ ſui ablationē indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione, ordinata ſecundum qualitatem & quantitatem conuenientem. Quare
        - *Cibus* ſit facilis concoctionis, & qui inciſoriā uim & repurgantem habet. Econtrà uitanda ſunt craſſa & uiſcoſa, atq; ea, quæ difficulter concoquuntur, & dulcia omnia.
        - *Potus* ſit Vinum tenue, odorum, moderata quantitate acceptum.
      - *Medicamentis* contrarijs tū
        - *Qualitati* humoris: ſunt incidentia, attenuātia, præparantia, & concoquentia: ut eſt ſyrupus
          - *Vnus*
            - ℞. *Syrupi* acetoſ. comp. Oxymellis diuretici, ana ℥.iij.
            - *Decoctionis* paſſularum, ficuum ℔.j.S.
            - Miſce, &c.
          - *Alter*
            - ℞. *Rad.* biſmaluæ ℥.j.
            - *Rad.* graminis, Petroſelini, Aſparagi, Iridis, yringiorum — ana ℥.j.
            - *Violarum.*
            - *Fol.* alkechengi, cichorij, endiuiæ, borrag. ana M.j.
            - *Marrubij* M.S.
            - *Paſſularum*, ficuum, dactylorum, ana n.x.
            - *Aniſi*, fœniculi, ſem. alkechengi, ana ʒ.iij.
            - *Sem.* biſmaluæ, quatuor ſem. frig. maior. ana ʒ.j.
            - *Flor.* chamomillæ, meliloti, uiolarum, anthos, ana P.j.
            - Fiat decoctio in aqua & ſapa ad ℔.ij. in quibus diſſolue ſyrupi acetoſ. ſimp. ℥.iiij. Aromatizetur cum ʒ.ij. cinnamomi, & ʒ.j. iridis. Capiat in quinq; matutinis.
        - *Quantitati* humoris: ſunt purgātia, ut eſt
          - *Potio*
            - ℞. *Agarici* trochiſcati, in iure pulli, cum ciceribus elixi ʒ.ij.
            - Expreſsioni adde
            - *Oxymellis* ſcillitici ℥ j. Miſce.
          - *Pilulæ*
            - *Vnæ*
              - ℞. *Agarici* ʒ.j.
              - *Myrrhæ*, Styracis, ana ʒ.S.
              - *Spicæ* celticæ, *Squinanthi*, *Cinnamomi* — ana ℈.S.
              - Excipiantur terebynthina, & fiant pilulæ, de quibus capiant ʒ.S. uel ʒ.j. manè in exitu lecti.
            - *Alteræ*
              - ℞. *Maſſæ* pilularum de ſagapeno, uel fœtidarum ʒ.j.
              - Fiant pilulæ vij.
    - *Atra* bilis, quæ auferenda, tum
      - *Victus* ratione prædicta.
      - Medicamentis contrarijs
        - *Qualitati* humoris: ſunt præparantia, & concoquentia, &c. ut ſyrupus
          - *De epithymo.*
          - *De fumo terræ.*
          - *Acetoſus.*
          - *Acetoſus* mulſus, &c.
        - *Quantitati* humoris: ſunt purgantia: ut
          - *Decoctum* ſenæ, epithymi, polypodij, apij, petroſelini, &c.
          - *Confectio* Hamech — cum iure piſorum, &c.
          - *Extractū*
            - *Hellebori* nigri — cum iure piſorum, &c.
            - *Confectionis* Hamech — cum iure piſorum, &c.
  - *Morbus* & Pars affecta. Morbus quidem ſui ablationem, pars uerò affecta, ſui corroborationē indicat: quod fiet partim
    - *Victus* ratione ſuprà dicta.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecūdum
      - *Qualitatem* contrariam: uidelicet emollientem, abſtergentem, diſcutientē: quorū alia
        - *Intrinſecùs* ſumuntur: ut ſunt
          - *Succus* anagallidis, quæ ceruleū florem habet, cum aqua mulſa, uel aceto mulſo.
          - *Puluis* uiticis torrefacti, aut rad. eupatorij, cuius drachma una cum aqua mulſa ſumpta.
          - *Opiata*
            - ℞. *Conſeruæ* capillorum Veneris, Conſeruæ uiolarum, ana ℥.j.
            - *Spec.* diarrhod. Abb. Diaireos ſimp. ana ʒ.ij.
            - *Trochiſcorum* de eupatorio, de rhabarbaro, ana ʒ.j.
            - Cum ſyrupo de byzantijs & uiolarum: fiat opiata, de qua capiat manè ad quantitatem nucis, ſuperbibendo parum uini albi, &c.
        - *Extrinſecùs* applicantur. Vide in ſequentibus ſignum B.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro morbi uehementia, &c. uarianda.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0551-7
DFG

B. *Extrinſecus* applicantur: ut ſunt

- *Epithema*
  - *Vnum*
    - ℞. *Abſynthij* P.S.
    - Fol. & rad. altheæ, ana M.j.
    - Bulliant in oleo communi, quo ſæpius per ſpongiam fomentetur hepar.
  - *Alterum* ex abſynthij coma, nardo tum indica cum celtica, œnãthe, maſtiche, nardino ac lentiſcino oleo, ammoniaco, bdellio, thymiama, altheæ radice, &c.
  - *Tertium*
    - ℞. *Rad.* biſmaluæ, iridis, cucum. ana ℥.vj.
    - *Rad.* ſambuci, ebuli & ariſtolochiæ, ana ℥.iij. Rad. panacis ℥.j.
    - *Fol.* marrubij, pulegij, maluæ, biſmaluæ, geranij maioris & minoris, pedis colũbini, ana M.ij.
    - *Sem.* lini, fœnigræci, ana quart. j.
    - *Flor.* chamomillæ, meliloti, ſambuci ana P.ij. Fiat decoctio in aqua decoctionis inteſtinorum & uino albo, & foueatur frequenter.
- *Vnguentum*
  - *Vnum*
    - ℞. *Olei* abſynthij, maſtichini, ana ℥.j.
    - *Olei* nardini, cotoneorum, ana ℥.S.
    - *Spicæ* nardi, indicæ & celticæ, ana ℥.S. Croci ℈.S.
    - *Adipis* anſeris, ſeu gallinæ, medullæ ceruinæ, ana ℥.j.
    - *Ceræ* q.ſ. Miſce, & fiat unguentum.
  - *Alterum*
    - ℞. *Olei* amygdal. ℥.ij.
    - *Olei* liliorum ℥.j. Vini albi ℥.j.
    - *Ceræ* q.ſ. Miſce.
  - *Tertium*
    - ℞. *Succi* iridis ℥.iij. Succi apij ℥.ij.
    - *Succi* abſynthij ℥.j.
    - *Olei* amygdal. dulc. ℥.iiij.
    - *Vini* albi ℥.iij. Coquantur uſq; ad ſuccorum conſumptionem, deinde adde butyri, pinguedinis gallinæ, uel medullæ cruris uituli aut porci, ana ℥.j. Miſce, &c.
  - *Quartum*
    - ℞. *Succi* ciclam. iridis, ana ℥.ij.
    - *Succi* cucumeris agreſtis, & rad. ulmi, ana ℥.j.
    - *Olei* amygdal. dulc. & liliorum, ana ℥.iiij. Coquantur in duplici uaſe ad conſumptionem ſuccorum, quibus adde axungiæ porci, medullę porci, ana ℥.iij. terebynthinæ ℥.ij. Propoleos ℥.j. Spicæ, iridis, ſquinanthi, myrrhæ, ſtyracis, ariſtolochiæ rotundæ, ana ℥.iij. ceræ q.ſ. Miſce, & fiat unguentum.
  - *Quintum*
    - ℞. *Olei* hepatis galearum, uel raiarum ℥.iij.
    - *Olei* liliorum, ſcorpionum & lumbricorum, ana ℥.ij.
    - *Ammoniaci*, ſagapeni, diſſolutis in oleis prædictis, ana ℥.ij.
    - *Styracis* calamitæ ℥.j. Belzoini ℥.S.
    - *Iridis*, ariſtolochiæ, ſpicæ, aſari, ana ℥.iij.
    - *Medullæ* porci, uituli, cerui, ana ℥.iij.
    - *Ceræ* q.ſ. Aceti parum. Miſce, & fiat unguentum.
- *Cataplaſma* ex abſynthij coma, nardo Indica, celtica, croco, maſtiche, œnanthe, oleo nardino ac lentiſcino, ammoniaco, bdellio, radice altheæ, medulla ceruina, uitulina, acero, &c.

De curatione Icteri, ſeu Morbi regij.

Morbus regius eſt effuſio bilis per totũ corpus: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet
    - *Hepatis*
      - *Excrementa* alui uehementer colorata, & urinæ.
      - *Febris* nonnunquam.
      - *Dolor* in dextra hypochondriorum parte, ac grauitas.
      - *Sitis.*
      - *Corporis* exiccatio.
      - *Varia* coloris mutatio, &c.
    - *Veſicæ* bilis
      - *Alui* excrementa alba.
      - *Vrinæ* ſtatim bilioſiſſimæ, & affatim excretæ.
      - *Febris* nulla.
      - *Grauitatis* quidam ſenſus in dextra præcordiorum parte.
    - *Vniuerſi* corporis
      - *Paulatim* morbus regius generatur.
      - *Excrementa* alui proxima conſuetis, & urinæ.
      - *Cutis* pruriginoſior & magis arida.
      - *Vniuerſum* corpus nimio calore intemperatum.
      - *Nullum* ſignum ex prædictis, &c. Dolor & grauitas nulla, &c.
  - *Symptomatis* (eſt enim ſymptoma in genere eorum, quæ in corporis affectibus conſiſtunt, ſub uiſibilibus)
    - *Pigrities.*
    - *Tumor* grauans ad motum corporis.
    - *Animus* ad dulces cibos alienatus: amaros uerò non admodum auerſatur.
    - *Imaginationes* uariæ.
    - *Pruritus* corporis uniuerſi.
    - *Difficulter* exudant.
    - *Alba* oculorum & partes facici temporibus propinquæ: itemq; malæ pallorem oſtendunt.
    - *Venæ* ſub lingua repletæ.
    - *Color* oculorum luteus.
    - *Sitis.* Dolor capitis.
    - *Singultus.*
    - *Durities* in dextra præcordiorum parte.
    - *Anhelitus* difficilis.
    - *Membrorum* reſolutio.
    - *Totum* corpus pallore inalbeſcit, ubi diutius manet morbus.
  - *Cauſæ.* Vide in ſequentibus ſignum A.
- *Curatio.* Vide in ſequentibus ſignum B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0552-3

- **A. *Cauſa***
  - *Symptomatis*
    - *Internæ*: uidelicet morbi
      - *Similaris*, ſeu intemperiei calidæ
        - *Ardor* ſine grauitate.
        - *Feruor* in dextra præcordiorum parte ſine grauitate.
        - *Vrina* tincta, incenſa cum ſpuma crocea.
        - *Sitis*, Appetitus proſtratus.
        - *Corporis* exiccatio, &c.
      - *Inſtrumentalis*
        - *Inflãmationis*
          - *Dolor* in dextra præcordiorum parte.
          - *Deiectiones* biliosæ, Febris.
          - *Vrina* ualdè colorata, Grauitas.
        - *Obſtructionis* à
          - Scirrho
            - *Tumor* durus in dextra hypochondriorum parte, abſque dolore manifeſto.
            - *Venter* & pedes intumeſcunt.
            - *Corpus* tabeſcit, &c.
          - *Craſsis* ac lentis humoribus
            - *Nulla* febris.
            - *Grauitas* in dextro latere, præſertim inter reſpirandum.
            - *Nullum* ſcirrhi indicium.
    - *Externæ*
      - *Animalis* uenefici alicuius morſus
      - *Pharmaci* uenenoſi epoti
      - *Corruptionis*
      - → Ab ægrotantis, uel aſtantium relatione facilè dignoſcitur.
  - *Criſis*
    - *Febris* acuta præceſsit.
    - *Signa* criſis, &c.

- **B. *Icteritiæ* curatio indicationibus perficitur. Quare**
  - An fieri poſſit, indicatum
    - *Criſis*. Nam
      - *Quibus* in febribus, morbus regius ſeptimo, uel nono, uel undecimo, uel quartodecimo ſuperuenit, bonum, niſi dextrum hypochondrium obduruerit.
      - *Quibus* in febribus morbus regius ante diem ſeptimum accidit, malum.
    - *Morbus*. Nam
      - *Morbo* regio laborantibus, ſi fiat hepar durum, malum.
      - Si icterus poſt febrem oriatur, ex toto proderit, ſi poſt hunc febris, occidet.
      - Si ictericis ſuperueniat inflatio, & non reſoluatur, mortem ſignificat.
    - *Symptoma* ſuperueniens. Nam ictericis hæmorrhoides innatæ, bonum, &c.
  - *Quid* ſit agendũ, indicatũ
    - *Cauſa*
      - *Symptomatis*
        - *Interna*, ſcilicet morb⁹
          - *Similaris*, id eſt intemperies calida
            - *Vniuerſi* corporis, ſeu ſolidarũ partium, quæ ſui ablationẽ indicat: quod fiet cibis humidis & mediocriter refrigerantibus, ptiſana ſcilicet, intubo, ſeri, cichorio piſcibusq́;, & uino tenui, aquoſo: nec non ſimplici frictione, exercitijs moderatis, unctione ac balneis aquę dulcis, &c.
            - *Hepatis*
          - *Inſtrumentalis*
            - *Inflamatio*
            - *Obſtructio*
              - *Hepatis*
              - *Veſiculæ* bilis. Vide in ſeqq. fig. C.
          - (*Hepatis*, *Inflamatio*, *Obſtructio Hepatis*) → Vide in præcedentibus tabulis, in curatione hepatis
            - *Intemperie* calida affecti.
            - *Inflammati*,
            - *Obſtructi*.
        - *Externa*: nempe materia uenenoſa: quæ auferẽda tũ medicamentis
          - *Euacuantibus* per
            - *Vomitum*, ſi eò materia uertatur.
            - *Cutim*, ſi in habitum corporis uertatur, & tunc foras materia attrahenda, aut cucurbitulis cum multa flamma, aut alijs attrahentibus, &c.
          - *Alexipharmacis*
            - *Intrinſecùs* ſumptis: ut ſunt
              - *Syrupus* de
                - *Acetoſ*. citri
                - *Limonibus*
                - *Aceto*
              - *Oxyſacchara*
              - (*Syrupus*, *Oxyſacchara*) → Cum aquis acetoſæ, calendulæ, meliſſæ, cardui benedicti, endiuiæ, &c.
              - *Tormentilla*, Diptamnus.
              - *Succus*
                - *Citri*.
                - *Berberorum*.
              - *Cornu* cerui, Ebur, Vnicornu.
              - *Theriaca*, cum ſucco citri, &c.
              - *Mithridatum*.
              - *Aqua* theriacalis, &c.
            - *Extrinſecus*.
      - *Criſis*. Hic priùs morbi acuti, à quo magis imminet periculum, ratio habenda erit. quo curato, ad ſymptoma deueniendum, quod facilè curatur, nimirum aquarum potabilium balneis, ac olei diſcuſſorij affrictu, & omnibus cutim rarefacientibus, quale eſt oleum anethinum, chamomelinum, irinum, ut ſequitur.
    - *Symptoma*. Nam curato uiſcere, color fœdus delendus eſt thermis ſiccis: deinde balneo ex chamæmelo, anetho, calamentho, fœniculo, roriſmarino, parietaria & furfuribus: ſtatimq; à balneis linteis aſperis, & materia balnei perfricandum corpus eſt. Potiones ex ſuprà dictis aperientibus & detergentibus exhibendæ. Si in oculis & facie perſeueret affectus, errhina & faciei lotio erunt ex uſu: ut ℞. Succi roſarum ℥.ij, ſucci ciclæ ℥.j, ſcammoneæ ʒ.j, mellis roſ. ℥.iij, decoquantur ad ſpiſsitudinem, & digito immittãtur in nares. Faciem abluant cum aqua deſtillationis peponum, uel cum decoctione balnei, uel aceto albo, aqua hordei, ſucco granatorum, acetoſitate citri, tepidis. Sed hæc non ſunt tentãda, niſi euacuata bile, caſtigata intemperie hepatis.
    - *Pars* affecta. Vide in præcedentibus tabulis, in curatione hepatis, ſupercalefacti, inflammati, obſtructi, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0553-9 DFG

- C. *Obſtructio* quoque ueſiculæ fellis auferenda eſt: quod fiet partim
  - *Victus* ratiōe, inſtituta ſecūdum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet attenuantem atque deobſtruentē. Quare ſit
      - *Aer* temperatus, aut parum ad calidum uergens.
      - *Frictio* partium extremarum / *Balneum* (ſi hyems) / *Exercitium* } Ieiuno uentre.
      - *Somnus* moderatus nocturnus. Animi affectus immodici uitandi.
      - *Aluus* laxa uel natura, uel clyſterijs lenientibus.
      - Cibus
        - *Panis* furfuraceus.
        - Caro
          - *Pullorum*, Gallinarum.
          - *Turturum*, Perdicum.
          - *Paſſerculorum*, Capreolorum, &c.
        - *Ius* cicerum & petroſelini.
        - *Ex* oleribus
          - *Cichorium*, Endiuia.
          - *Sonchus*, Aſparagus.
          - *Petroſelinum*, Apium.
          - *Serpillum*, beta, allium.
          - *Raphanus*, Iringium, &c.
        - *Piſces* ſaxatiles.
        - *Ex* fructibus: *Cappares* / *Amygdalæ* } Cæteri uitandi.
      - *Potus*, aut
        - *Vinum*
          - *Album.*
          - *Subaſtringens.*
          - *Non* ualdè uetuſtum.
        - *Decoctum* aniſi, &c.
    - *Quantitatem* conuenientem: quæ pauca ſit, pro ratione ætatis, temporis anni, complexionis, conſuetudinis, &c.
  - *Chirurgia.* Nam ſi multum ſanguinis unà cum bile in toto corpore abundauerit, tunc ab initio uena baſilica in dextro cubito ſecanda eſt, ac ſanguis particulatim & per uices detrahendus. Quòd ſi hæmorrhoides, uel menſes in mulieribus fuerint retentæ, uena cruris aut malleoli ſecanda eſt, ac ſanguis pro ratione educendus eſt, &c.
  - *Medicamentis*, exhibitis ſecūdum
    - *Qualitatem* cōtrariā, & uel
      - *Qualitati* humoris obſtructis: nempe attenuantem, incidētem, aperientē & præparātē: quorum alia ſunt
        - *Clementiora*: ut
          - *Syrupus*
            - *De* cichorio
            - *De* endiuia
            - De acetoſ. citri
            - *Acetoſus*
            - *De* duabus radicibus
            - *Capillorum* Veneris, &c.
          - *Oxymel* ſimplex
        - *Vehemētiora*: ut
          - *Syrupus*
            - *De* byzantijs.
            - *De* abſynthio.
            - *De* quinq; radicibus, &c.
          - *Oxymel*: *Compoſitum* / *Scilliticum*
        - } Cum aquis endiuiæ, cichorij, acetoſæ, fumariæ, apij, fœniculi, petroſelini, ruſci, &c.
      - *Quantitati*: & ſunt euacuātia & purgātia per
        - *Aluum.* Vide in ſeqq. fig. D.
        - *Vrinam* deinde. Nam ubi ꝓbè fuerint purgati per aluum, urinas ducere cōuenit, aut
          - *Decocto*
            - *Apij*, Petroſelini.
            - *Fœniculi.*
            - *Graminis*, Cicerum.
            - *Rubeæ.*
            - *Pulegij*, Roriſmarini, &c.
          - *Aqua* graminis.
          - *Syrupo* de: *Duabus* / *Quinq;* } Radicibus, &c.
          - *Vino* albo, cui ʒ j. ſtercoris anſerini fuerit permixta, manè ſumpta per dies xv.
          - *Sale* abſynthij cum uino.
        - *Sudorem* denique. Quoniā purgato corpore & per uentrē & per urinas, detergēda cutis balneo, & bilis euacuanda cientibus ſudorem, ut quicquid eſt in habitu, euacuetur, diſcutiatur, & detergatur. Quare ad
          - *Cutem* detergendam cōuenit tale balneum:
            - ℞. *Cicla* cum rad. / *Maluæ*, parietariæ / *Fol.* uiſci quercini } Ana M. iv.
            - *Fol.* chelidoniæ / *Saponariæ* } Ana M.S.
            - *Fabarum* integrarum / *Lupinorum* } Ana P. iij.
            - *Flor.* chamomillæ, meliloti, centaurij mīnoris, ana P. ij.
            - *Hordei* integri P. vj. fiat decoctio, in qua natet, & poſtea ſudet in lecto manè, continuando per quinq; dies.
          - *Sudorem* mouendum cōuenit
            - *Liquor* tartari, correctus cum uino ſumptus / *Aqua* theriacalis / *Decoctum* fœniculi / *Aqua* fumi terræ } In lecto, pannis obuolutus ſudet.
    - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis, temporis anni, regionis, complexionis, morbi, &c.

D. *Aluum*

- D. *Aluum* primò: atq; uel
  - *Clementiora*: ut
    - *Potio*
      - Vna
        - ℞. *Sem.* carthami ʒ.ij.
        - *Cinnamomi* ℈.S.
        - Contundantur, & infundantur in ſeri lactis ℥.iv. per noctem, expreſsioni adde oxymel. S.℥.j.
      - Altera
        - ℞. *Rhabarbari* electi ʒ.ij.
        - *Spicæ* Indicæ, *Cinnamomi* – Ana ℈.j.
        - Infundantur in aqua endiuiæ per noctem, expreſsioni adde ſyrupi de cichorio cum rhabarbaro ℥.j.
      - Tertia
        - ℞. *Mannæ* electæ ℥.ij, uel caſsiæ ℥.j.
        - *Rhabarbari* in ſucco endiuiæ infuſi ℈.iv.
        - *Diacatholiconis* ʒ.v.
        - *Tripheræ* perſicæ ʒ.ij.
        - Cum aqua cichorij, in qua priùs agarici ʒ.j. fuerit infuſa, fiat potio, &c.
    - *Pilulæ*
      - *Altera*
        - ℞. *Spec.* hieræ ℈.iv.
        - *Rhabarbari* ʒ.j.
        - *Cornu* cerui, *Raſuræ* eboris, Cinnamomi – Ana ℈.S.
        - Cum guttis aliquot olei calcanthini fiant pilulæ.
      - *Altera*
        - ℞. *Pilularum* imperialium ʒ.ij.
        - *Alephanginarum* ʒ.j. S.
        - *Cuſcutæ*, *Caſsiæ* ligneæ, *Spicæ*, Spodij – Ana ℈.j.
        - *Agarici* trochiſcati ʒ.j. cum ſyrupo endiuiæ fiant pilulæ 7. pro ʒ. una, da unam ante cœnā.
  - *Vehemētiora*: ut
    - *Potio*
      - ℞. *Diacatholiconis* ʒ.vj.
      - *Electuarij* de ſucco roſ. ʒ.iij.
      - Cum decoctione florum & fruct. cord. fiat potio, cui adde ſyrupi roſ. lax. ℥.j.
    - *Pilulæ*
      - *Vnæ*
        - ℞. *Pil.* aggregatiuarum ʒ.j.
        - *Rhabarbari*, ʒ.j.
        - *Spicæ* Indicæ ℈. S.
        - *Agarici* trochiſcati ʒ.j.
        - Cum oxymelle, & aliquot guttis olei uitriolati fiant pilulæ auro coopertæ.
      - *Alteræ*
        - ℞. Pil. aggregatiuarum ʒ. j.
        - *Rhabarbari* uel agarici trochiſcati ʒ.j.
        - *Diagridij* gra.iv. uel gra.v. cum oxymelle & aliquot guttis olei cinnamomi fiant pilulæ auro obductæ.

De curatione Icteri nigri.

- *Icterus* niger, eſt delatio quędam ſanguinis impuri in expurgata ab eo nigra bile in uniuerſum corpus: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Lienis
      - *Dolor* in ſiniſtra hypochondriorum parte.
      - *Grauitas* in látere ſiniſtro.
      - *Color* totius corporis fuſcus, plumbeus, ad nigrum uergens.
    - *Symptomatis*
      - *Triſtitia* præter rationem.
      - *Mordacitas* eorum quæ circa uentrem ſunt.
      - *Difficultas* ſpirandi.
      - *Inappetentia* cibi.
      - *Vrina* nigra.
      - *Stercus* calcanthi colorem referens.
      - *Aluus* ſicca.
      - *Color* uniuerſi corporis niger, &c.
    - *Cauſæ* ſymptomatis: uidelicet morbi
      - *Similaris*
        - *Materialis*, id eſt bilis atræ multitudinis
          - *Color* totius corporis non adeò niger.
          - *Intemperies* lienis frigida & ſicca.
          - *Cibi* & potus naturæ melancholicæ.
          - *Nullum* ex ſequentibus ſignis, &c.
        - *Immaterialis*, id eſt intemperiei
          - *Calidæ*, *Frigidæ*, *Humidæ*, *Siccæ* – Signa morbo regio ſimilia.
      - *Inſtrumētalis*, id eſt
        - *Tumoris*
          - *Inflammationis*, *Scirrhi* – Ex proprijs indicijs dignoſcitur.
        - *Obſtructionis*
          - *Grauitas*.
          - *Diſtenſio*.
          - *Dolor* nonnunquam.
  - *Curatio*. Vide in ſeqq. fig.

Icteri curatio indicationibus perficitur. Quare

- An fieri poſſit, indicat, tũ
  - *Cauſa.* Nam
    - *Grauius* afficiuntur ij, in quibus atræ bilis humor unà cum ſanguine ad cutem eſt delatus, quàm in quibus pallida ſeu flaua bilis, &c.
  - *Tempus* ſymptomatis. Nam ater morbus regius, ſi diu perdurauerit, nec obſequatũr medicamentis ac cedat, malum eſt. Nam aqua intercus ſuccedet.
  - *Excrementum* urinæ. Nam urina ſi ſuam ſeruauerit naturalem diſpoſitionem, ſalubre indicium eſt.
- Quid fieri debeat, indicat, tũ
  - *Cauſa* ſymptomatis: uidelicet morbus
    - *Similaris*
      - *Materialis,* id eſt multitudo bilis atræ, quæ quomodo auferenda ſit, uide ſuprà in curatione Melancholiæ.
      - *Inmaterialis,* id eſt, intemperies, quæ auferenda tum
        - *Victus* ratione contraria.
        - *Medicamentis* contrarijs, &c.
    - *Inſtrumẽtalis,* id eſt
      - *Obſtructio* à multa copia bilis atræ, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
        - *Chirurgia*, ſeu uenæ ſectione. Nam ſi copioſa bilis atra cum multo ſanguine per uniuerſum corpus fuerit coaceruata, primò uena cubiti ſiniſtri interna ſecanda eſt. Non tamen multa copia ſanguinis detrahenda eſt, ſed potiùs, ſi opus fuerit, iteranda.
        - *Victus* ratione extenuante, ſuprà dicta in curatione Obſtructionis hepatis.
        - Medicamentis exhibitis ſecũdum
          - *Qualitatem* cõtrariã: & uel
            - *Qualitati* humoris obſtructis: nẽpe attenuantem, incidentẽ, aperientem & præparantem: ut ſunt
              - *Syrupus*
                - De fumo terræ
                - De pomis
                - *De* ſcolopendria
                - De epithymo
                - } Cum decocto fumariæ, lupulorum & borragin. &c.
              - Aqua mulſa
              - *Acetum* mulſum
                - } Cum aqua lupulorum.
            - *Quantitati* humoris: nimirũ euacuãtem, ſeu purgantem: ut eſt
              - *Potus*
                - *Vna*
                  - ℞. *Scolopendrij*, borraginis ana M. j. S.
                  - *Vuarum* paſſarum ℥. S.
                  - *Epithymi* M. j.
                  - *Myrobalanorum* Indarum ʒ. j. S.
                  - *Senæ* ʒ. iij. fiat decoctio, cui adde caſsiæ ℥. j. confect. Hamech ʒ. ij, ſyrupi roſ. lax. ℥. j. & fiat potus.
                - *Altera*
                  - ℞. *Fumi* terræ lupulorum, borrag. ana M. j.
                  - *Scolopendrij*, eupatorij, abſynthij, ana ʒ. j. S.
                  - *Epithymi* ʒ. ij. rad. capparorum ʒ. j. S.
                  - *Vuarum* paſſarum ℥. S.
                  - *Senæ* ʒ. ij. fiat decoctio, de qua accipe ℥. iv. quib. adde caſsiæ ℥. j. rhabarbari ʒ. j. diacatholiconis ʒ. vj. uel elect. Indi ʒ. ij. ſyrupi roſ. lax. ℥. j.
              - Pilulæ
                - ℞. *Trochiſc.* capparorum ʒ. j.
                - *Agarici* ℈. ij.
                - *Salis* gemmæ ℈. S.
                - *Pil.* alephang. ℈. ij. S. cum oxymelite fiant pilulæ vij. pro ʒ. j. da mane aliquando ℈. iv.
          - *Quantitatem* conuenientem, quæ pro ætatis, temporis anni, regionis, &c. ratione uarianda eſt.
      - *Tumor*, id eſt
        - *Inflammatio*,
        - *Scirrhus*:
        - } Vide in ſequentibus, in propria eorum curatione.
  - *Pars* affecta, quæ fouenda eſt oleo
    - *De* radicibus capparorum.
    - *Nardino*, Chamæmelino.
    - *De* abſynthino, &c.
  - *Symptoma*, ſcilicet color fœdus in toto corpore, qui denique diſcutiendus eſt balneis & frictionibus prædictis in curatione Morbi regij.

De curatione Inflammationis lienis.

Inflammatio Lienis, eſt collectio in eo facta ab humorib. per uenas ad ipſum membrũ fluentibus, ibiq; cũ infectione ſanguinis manẽtibus: huius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet Lienis
    - *Dolor*
    - *Grauitas*
    - *Tumor*
    - } In ſiniſtro hypochondriorum látere.
  - *Morbi*
    - *Tumor* tactu perceptus.
    - *Dolor* ſiniſtri hypochondrij.
    - *Feruor*, Diſtenſio.
    - *Febris*, Sitis.
    - *Grauitas* multa, uehementer urgens.
  - *Cauſæ*: ſcilicet ſanguinis fæculenti, limoſi ac craſsi
    - *Victus* ratio melancholicum ſuccum generãs.
    - *Temperatura* melancholica.
    - *Aetas* declinans.
    - *Habitus* corporis macilẽtus, ſiccus, niger, &c.
    - *Autumnus*, &c.
- *Curatio*. Vide in ſequentibus, ſignum A.

A. *Inflam.*

A. *Inflammationis* lienis curatio indicationib. abſoluitur. Quare

- *An* fieri poſſit, indicat tum
  - *Morbus.* Nam quamuis rarius, quàm cætera uiſcera, lien inflammetur, tamen ſi in eo excitetur inflammatio, magna cum diligentia curanda eſt, aliàs praua conſequentur ſymptomata.
  - *Symptomata.* Nam
    - *Quibuſcunque* ſanguinis eruptio accidit ex nare ſiniſtra, magnam fert utilitatem: quibus uerò contrà euenit, nihil iuuat.
    - *Fluxus* uentris ſanguineus in inflammatione ſplenis, bonum.
    - *Diarrhœa* breuis in lienis inflammatione, bonum.
    - *Vrina* cum reſidentia multa & fæce, in declinatione, bonum.
    - *Vrina* alba, tenuis, ſi diu perdurauerit, malum.
  - *Tempus* morbi. Nam inflammatio ſplenis, in principio antequàm dureſcat, facilè curatur.
- *Quid* fieri debeat, indicat tũ
  - *Cauſa* morbi: uidelicet fluxus ſanguinis melancholici, qui ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Victus* ration, ordinata ſecũdum
      - *Qualitatem* cõtrariam: nempe attenuantem, & bonum ſanguinem generantem: cuiuſmodi ſunt
        - *Ius* pulli cum mica panis.
        - *Cremor* ptiſanæ.
        - *Alæ* gallinarum elixæ.
        - *Aues* montanæ.
        - *Piſces* ſaxatiles.
        - *Vua* paſſa.
        - *Amygdalæ.*
        - *Potus*, aut
          - *Aqua*
            - *Hordei.*
            - *Cinnamomi.*
          - *Vinum* album aquoſum.
        - *Lenitio* alui, cum clyſteribus.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro morbi tempore uarianda. Nam in morbi
        - *Principio* & augmento, ſolo iure pulli, uel ptiſanè cremore, & aqua hordei, æger nutriendus eſt.
        - *Statu* & declinatione, æger carnibus, auiculis, atque interim uino tenui alendus & reficiendus eſt, &c.
    - *Chirurgia*, adhibita ſecundum
      - *Qualitatem*: uidelicet reuellentem, & euacuantem: cuiuſmodi eſt uenæ ſectio, ſi ætas, uires, locus, conſuetudo, aëris conſtitutio, cruditas aut aliud quippiam non impedierit.
      - *Quantitatem* conuenientem. Sic præſtat non ſemel extrahere ſanguinem, ſed in duos dies partiri.
      - *Locum* congruentem. Sic incidenda uena eſt, aut
        - *Interna* brachij ſiniſtri.
        - *Media* eiuſdem brachij, ſi interna non appareat.
        - *Saluatella* manus ſiniſtræ, quæ minimo digito uicina eſt.
      - *Tempus* commodum. Sic ſtatim ab initio morbi ſanguinis miſsio facienda eſt.
    - *Medicamentis*, exhibitis ſecũdum
      - *Qualitatẽ* cõtrariã: atq; uel humoris
        - *Qualitati*: uidelicet præparantem & concoquentem: ut eſt
          - *Syrupus* — Cum decoct. fumariæ, lupulorum, borraginis, &c.
            - De fumo terræ
            - De borragine
            - De ſucco fumi terræ
            - De epithymo
          - *Oxymel* — cum aquis meliſſæ, lupulorum, &c.
            - *Simplex.*
            - *Compoſitũ*
              - De ſcilla
              - De radicibus
        - *Quantitati*: ſcilicet euacuantem & purgantem: ut eſt potio
          - Clementior
            - ℞. *Fumariæ*, lupulorum, *Borraginis*, uiolarum } ana M. S.
            - *Hordei* M. S.
            - *Epithymi* P. j.
            - *Vuarum* paſſarum ℥. S.
            - *Senæ* ℥. ij.
            - Fiat decoctio, de qua accipe ℥. iv. quibus adde
            - *Caſsiæ* ℥. j.
            - *Diacatholiconis* ℥. v.
            - *Syrupi* roſ. lax. ℥. j. Miſce.
          - *Fortior.* Adde ſupradictis polypodium, electuarium Indum, aut Diaſena, cnicum, & auge quantitatem ſenæ, &c.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda minuendáue eſt, pro ratione ætatis, temporis, anni temperaturæ, conſuetudinis, &c.
  - *Morbus.* Vide in ſequentibus fig. B.
  - *Pars* affecta: nempe Lien, qui ſemper corroborandus, tum medicamentis intrinſecùs ſumptis, tum forinſecùs appoſitis, &c.

A. *Morbus* quoque, uidelicet inflāmatio lienis, ſui ablationem indicat. q͛ fiet partim

- *Victus* ratione ſuprà dicta.
- *Medicamentis*, exhibitis ſecū dum
  - *Qualitatem* contrariam : uidelicet partim repellentem, partim diſcutientem & repellentem ſimul, partim diſcutientem & euacuantem, ut ſequitur.
  - *Quantitatem* debitam: quæ pro morbi uehementia, ratione tēperaturæ, ſitus, &c. augenda uel minuenda eſt.
  - *Tempus* cōmodū. Sic in morbi
    - *Principio* repellendum eſt, uel aſtringendum : ut eſt epithema
      - *Alterum*: ut
        - ℞. *Vini* auſteri, *Olei* roſacei } Ana q. ſ. eſt.
        - Miſce, & foueatur regio lienis cum lana ſuccida, uel linteis lineis exceptis.
      - *Alterum*
        - ℞. *Aceti*, *Foliorum* oliuæ } Ana q. ſ.
        - Coquantur ſimul, expreſsioni adde olei roſacei q. ſ. miſce, & fiat epithema cum linteis lineis applicandum, tepidum.
    - *Augmento*, repellendum & diſcutiendum ſimul eſt : ut eſt
      - *Epithema*
        - *Vnum* ex poſca, in qua bullierit lentiſcus, pulegium & abſynthium.
        - *Alterum* ex oliuæ folijs, aut rubi, aut mali arboris, uel ipſa mala in oleo decoquantur, adiectis abſynthio & pulegio, &c.
      - *Emplaſtrum*
        - *Vnum* ex farina ſeminis lini, farina hordei cū poſca.
        - *Alterum*
          - ℞. *Farinæ* ſeminis lini, farinæ loliaceæ ana ℥. S.
          - *Adipis* taurini, *Anſerini* } Ana ℥. S.
          - *Poſcæ*, ſapæ ana ℥. ij.
    - *Statu* & declinatione, diſcutiendū eſt ut eſt emplaſtrum
      - *Vnum*
        - ℞. *Furfuris* ℥. ij.
        - *Pul.* pulegij, origani, *Thymi*, abſynthij } Ana ℥. S.
        - *Sapæ*, *Olei* capparorum } Ana ℥. j.
        - Omnia ſimul in poſca, uel uino auſtero bulliant.
      - *Alterum*
        - ℞. *Fol.* lauri, *Artemiſiæ*, *Pulegij* } Ana q. ſ.
        - Coquantur in poſca, quibus deniq; adde olei chamomillæ, lentiſcini ana q. ſ. miſce, & applicetur tepidum.
  - *Locum* conuenientem. Sic medicamenta ſiniſtro hypochondrio applicanda ſunt, &c.

De curatione Scirrhi lienis.

Scirrhi lienis

- *Dignotio*: & quidem
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet Lienis { *Tumor*, *Durities*, *Grauitas* } In ſiniſtra hypochondriorum parte.
  - *Morbi*
    - *Tumor* renitens cum duritie oblonga in ſiniſtra parte.
    - *Grauitas* ſub abdomine in ſiniſtro hypochondrio.
    - *Difficultas* anhelitus.
    - *Sitis*, Oris ſiccitas.
    - *Inflatio* pedum, Color plumbeus.
    - *Decubitus* in ſiniſtrum latus grauis.
    - *Dolor* ad iugulum uſq; ſiniſtrum.
    - *Pediculi* ſcatent nocte.
    - *Sudor* grauis, Oris fœtor.
    - *Pudenda* turgent, Sanguinis eruptio.
    - *Gingiuarum* exeſio, Venæ ad lienem nigricant.
    - *Cutis* ſqualeſcit, Vlcera maligna in tibijs, &c.
  - *Cauſa*
    - *Humoris* craſsi ac lenti
      - *Melancholici*
        - *Color* ad nigredinem declinans.
        - *Tumor* cum renitentia.
        - *Durities*.
        - *Grauitas* cum pondere in látere ſiniſtro, &c.
      - *Pituitoſi*
        - *Color* ad albedinem uergens.
        - *Aetas* ſenilis uel puerilis.
        - *Temperatura* frigida & humida.
        - *Tempus* anni frig. & humidum.
        - *Victus* ratio pituitoſa, &c.
    - *Flatuoſi* ſpiritus
      - *Tumor* non pertinaciter reſiſtens, ſed tactui cedens.
      - *Punctio*, Tenſio.
      - *Durities*, *Grauitas* } Nulla.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat temporis diuturnitas. Nam ſcirrhus lienis
    - *Si* diuturnus fuerit, conſentiente iecinore, aqua intercus generatur.
    - *Si* fuerit exquiſitus, omnino incurabilis eſt, &c.
  - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeqq. fig. A.

- A. *Quid fieri debeat, indicatum*
  - *Cauſa morbi:* uidelicet
    - *Humor* craſſus, lentus, melancholicus, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
      - *Victus ratione inſtituta ſecundum*
        - *Qualitatem* contrariam, ſcilicet attenuantem, incidentē & bonum ſuccum generantē, &c. Quare
          - *Exercitatio* cõuenit moderata, tempore decenti.
          - *Quies* uitanda eſt.
          - *Frictiones* & ſudores ſunt neceſſarij.
          - *Aluus* ſit laxa natura, uel clyſteribus emollientibus.
          - *Cibus*
            - *Exhibendus* concoctu facilis, & bonum, tenuemq; ſuccum generans, cum acidis paratus, &c. ut cappares cum aceto, &c.
            - *Vitandus*
              - *Dulcis.*
              - *Glutinoſus*, &c.
          - *Potus* ſit aut
            - *Vinum* album, nec ualdè potens, nec dulce.
            - *Decoctum* aut
              - *Cinnamomi.*
              - *Scolopendrij.*
            - *Aqua* chalybeata, &c.
        - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione uirium, temporis anni, complexionis, conſuetudinis, &c. augenda, minuendáue eſt.
      - *Chirurgia* adhibita ſecũdum
        - *Qualitatem.* Itaque ſi cum ſanguinis copia fuerit humor melancholicus, ſanguinis miſsio facienda eſt, amplo ſatis foramine.
        - *Quantitatem* decentem. *Sic non multa ſanguinis copia auferenda eſt, ſed potiùs in duos dies diuiſa euacuatione.*
        - *Locum* conuenientem, Sic uiribus
          - *Conſtantibus*, uena cubiti ſiniſtri interna ſecanda eſt.
          - *Suſpectis*, uena quæ ad medium digitum, uel minimum uenit, incidenda eſt.
      - *Medicamētis*, exhibitis ſecundum
        - *Qualitatē* contrariā: atq; ual humoris
          - *Qualitati.* Sic conueniunt attenuantia, incidentia, præparantia & concoquentia: cuiuſmodi ſunt
            - *Syrupus*
              - De fumo terræ
              - *De* ſucco fumariæ
              - *De* epithymo
              - *De* pomis
              - *Acetoſus.*
            - *Oxymel*
            - Mel roſarum
            - *Acetum* ſcilliticum.
            - *Lixiuium*, &c.
            - (all:) Cum aquis ſcolopendriæ, capil. Ven., &c.
          - *Quantitati.* Sic ex uſu ſunt euacuátia, ſeu purgantia
            - *Melancholiam:* ut
              - *Epithymum*
              - *Folia ſenæ*
              - *Puluis* hieræ diacolocynthidos
              - *Polypodium*
              - *Extractum* confectionis Hamech
              - *Extractum* hellebori nigri, &c.
              - (all:) Ex ſero caprino, aqua fabrorum, &c.
            - *Pituitā:* ut
              - ℞. *Pul.* corticis radicis capparorum, tamaricis, Foliculorum ſenæ } Ana ʒ S.
              - *Aniſi*, *Maſticis* } Ana ℈. j.
              - *Agarici* trochiſcati ʒ j.
              - *Pilularum* Alephanginarũ ʒ. iij. S. Cum uino fiant pilulæ vij. p drachma: da unam ante cœnam: cõtinua, & uidebis mirabilia in duritie lienis.
        - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, complexionis, uirium, &c.
    - *Elatuoſus* ſpiritus, qui reſoluendus, exiccandus eſt partim
      - *Sacculis* duobus ſequentibus, appoſitis.
      - *Calcaneo* uaccæ combuſto, calefacto cum melle bibito, &c.
  - *Morbus*, id eſt, ſcirrhus (non quidem exquiſitus) ſui quoque ablationem indicat: qđ fiet partim
    - *Victus* ratione prædicta.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: ſcilicet mollientem, incidentem, reſoluentem, & (ratione uiſceris) aſtringentem: ut ſequitur.
      - *Quãtitatem* debitam: quæ augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis, temporis anni, temperaturæ, ſitus loci, &c.
      - *Tempus* commodum. Vide in ſebuentibus ſignum B.
      - *Locum* conuenientem. Sit topica ſiniſtro hypochondrio applicanda ſunt.
      - *Ordinem* decentem. Sic per interualla alternatim uti cõuenit medicamentis: primò mollientibus, deinde reſoluẽtibus, poſtea rurſus ad mollientia redeundũ eſt, &c.

- **B. Medicamẽtis ex hibitis ſecundũ tempus cõmodũ, utendũ in morbi**
  - *Principio* emollientib⁹, & incidentib. ut ex
    - *Simplicibus*
      - *Capparis*. Scolopendrium, & præſertim decoctum radicum eius, in uaſe tamariſci.
      - *Tamariſcus*. Splen capræ, uel canis, uel uulpis, ſpleni ſuperpoſitum.
      - *Hederæ* cacumina. Sal abſynthij.
      - *Polytricum*. Oleum coralliorum cum ſyrupo acetoſo.
      - *Anchuſa*. Adipes. Butyrum.
      - *Salicis* folia & radicis cortex. Limonij ſemen.
      - *Aſarum*, acorus, ſcordium, pulegium.
      - *Gentiana*, pæoniæ radix, & ciclamini.
      - *Centaurij* minoris ſuccus.
      - *Brioniæ* radix. Viticis ſemen toſtum.
      - *Polium*, hypericum, chamæpitis.
      - *Ammoniacum*, myrrha, ammoniacum cum aceto.
      - *Lupinorum* decoctum.
      - *Radix* lilij, maluæ, biſmaluæ, ſcillæ.
      - *Ferrum* aqua aut uino ſæpius extinctum, &c.
    - *Cõpoſitis* atq;
      - *Intrinſecùs* ſumptis
        - *Puluis*
          - *Vnus*: ℞. *Cort*. rad. capparorum, ſcolopendrij, aſari, acori, polij, ana ℥.j. *Rutæ*, ariſtolochiæ, coſti, ana ʒ.S. *Piperis* ℈.j. Miſce, & fiat puluis, de quo ſumet æger ℥.j. cum poſca, uel decocto ſcolopendrij.
          - *Alter*: ℞. pulueris cort. rad. capparorũ ℥.j. atq; cum aceto mulſo ſumatur.
        - *Potio*: ℞. *Fol*. hederæ, tamariſci, ana P.j. Rad. iringij ℥.j. *Aſari*, cinnamomi, coſti, ana ʒ. ij. Coquantur in tribus ℔. uini albi ad conſumptionem tertiæ partis, atq; de colatura bibet ℥.viij.
      - *Extrinſecùs* appoſitis
        - *Fomentum* ex aceto, in quo bullierint
          - *Cort*. rad. capparorum.
          - *Scolopendrium*, radix tamariſci.
          - *Calamintha*, pulegium, &
          - *Aſarum*, quo ſpongia pars foueatur.
        - *Vnguentum*: ℞. *Olei* de capparibus ℥.vj. *Medullæ* uituli, pinguedinis anatis, ammoniaci in aceto diſſoluti, ana ℥.ij. *Aceti* ℥.j. Ceræ q. ſ. Fiat unguentum.
        - *Emplaſtrum*
          - *Vſuale*
            - De meliloto.
            - Dialthea.
            - Diachylon.
            - *Cerotum* hyſſopi.
          - *Magiſtrale*
            - *Vnum*: ℞. *Caricarum* ℥.ij. Bdellij, opopanacis, ana ℥.j.S. *Stercoris* caprini, farinæ, fœnigræci, ana ℥.ij. *Pul*. rad. capparorum & pentaphylli, ana ℥.iij. Cum aceto fiat emplaſtrum.
            - *Alterum*: ℞. *Emplaſt*. de meliloto. *Vnguenti* dialtheæ. *Olei* de capparibus, ana ℥.ij.
  - *Statu* & declinatione reſoluentibus & exiccantibus: ut
    - *Lapis* (*Molaris*, *Pyrites*) Candens; *Lateres* candentes — Aceto acerrimo extincti, & linteis inuoluti atque ſæpius appoſiti.
    - *Lapis* duriſsimus candens in aceto, *in quo ebulus, folia ſalicis & ſcolopendrium coxerint, extinctus*.
    - *Sacculus*
      - *Vnus*: ℞. *Milij* parum conquaſſati P. ij. Salis P. S. Torrefiant in tegula calida. Fiant duo ſacculi longitudine dimidij palmi interpuncti in linteo trito & raro, & perfumigati cum aceto acerrimo, in quo lapis duriſsimus & igne candens extinctus ſit.
      - *Alter*: ℞. *Cumini* P. ij. Sem. agni caſti, ſem. rutæ, ana ℥.j. Craſsiuſculè conquaſſata, & in tegula ſiccata duobus ſacculis includantur, & calidi ſacculi (ut priùs) alternatim apponantur.

De curatione Cachexiæ, id eſt, mali corporis habitus.

- *Cachexia* eſt, cũ uniuerſus corporis habitus in aquoſitatẽ diffunditur: & eſt principium hydropicarũ affectionum: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet totius habitus corporis, & præſertim hepatis uniuerſa corporis miſcella laxior ac mollis.
    - *Symptomatis* (eſt enim ſymptoma in genere affectuum corporis, & propriè uiſibilium, fruſtratam totius corporis concoctionem ſeu nutritionem inſequens)
      - *Corporis* color ſubpallidus, aut plumbeus.
      - *Tumor*
        - *Pedum* ante ſomnum.
        - *Oculorum* palpebræ à ſomno.
      - *Coctio* impedita in principio, poſteà uerò faſtidium accedit.
      - *Deiectiones* uariæ.
      - *Reſpiratio* rara ac debilis, &c.
    - *Cauſæ*: uidelicet intemperiei frigidæ & humidæ, uel propter
      - *Morbos* longos: népe
        - *Febres* pituitoſas
        - *Diarrhœam*
        - *Dyſenteriam*
        - *Cœliacum* morbum
        - *Scirrhum* iecoris aut lienis
      - *Intemperiem* frigidam hepatis
      - *Retentam* aliquam euacuationem
      - *Immodicam* ſanguinis profuſionem, &c.
      - (all the above:) *Ex* ægrotantium relatione facilè dignoſcitur.
  - *Curatio*. Vide in ſeqq. fig. ✻

✻ Cachexiæ

❧ Cachexias curatio indicationib. abſoluitur. Quare

- An fieri poſſit, indicatum.
  - Aetas. Nam
    - Pueri facilè pereunt, propter uitalis firmitatis imbecillitatem.
    - Qui in uigore ſunt, rarò incidunt in hanc paſsionem.
    - Senes hac affectione maximè capiuntur, qui etiam maximè liberantur, &c.
  - Tempus. Nam ſi diutius perduret, in hydropem tranſit.
- Quid fieri debeat, indicat partim
  - Humor frigidus & humidus: qui ſui ablationem indicat: quod cõmodè fiet
    - Victus ratione ordinata ſecũdum
      - Qualitatẽ contrariam, uidelicet calefacientem & ſiccantem. Quare
        - Aer ſit calidus & ſiccus.
        - Somnus conuenit moderatus & nocturnus.
        - Exercitium ſit per
          - Deambulationem
          - Geſtationem, Vociferationem,
          - Frictionem ex oleis calefacientibus & ſale,
          - } Moderatum.
        - Aluus natura, uel arte ſit humecta.
        - Balnea conueniunt naturalia
          - Aluminoſa.
          - Sulphurea.
        - Alimenta competunt exiccantia, quæ facilè coquuntur, bonumque ſuccum præſtant, qualia ſunt
          - Turtures.
          - Perdices.
          - Turdi.
          - Paſſerculi.
          - Cappares.
          - Aſparagi, &c.
        - Vitanda ſunt omnia bellaria, nidoroſa, graueolentia, & quæ craſſos ſuccos generant.
        - Potus ſit uinum album tenue, potens, odorum.
        - Potus aquæ uitandus, &c.
      - Quantitatem decentem, quæ modica ſit, & pro uiribus.
    - Chirurgia ſeu uenæ ſectione, præſertim ſi cachexia à retenta ſanguinis euacuatione euenerit, & tunc ſanguis mittendus, ſecta uena interna cubiti per interualla, primo, ſecundo, aut etiam tertio die, niſi cauſa aliqua id impediat.
    - Medicamentis exhibitis ſecundum
      - Qualitatẽ contrariã, & uel
        - Qualitati humoris: ſunt calefacientia & ſiccantia, attenuantia, incidẽtia & præparantia: ut
          - Aqua mulſa.
          - Oxymel
            - Simplex.
            - Compoſitum.
          - Syrupus
            - Acetoſus.
            - De duabus } radicibus.
            - De quinque } radicibus.
            - De abſynthio, &c.
        - Quantitati humoris: ſunt purgantia: ut
          - Electuarium Indum.
          - Diaphœnicon.
          - Hiera diacolocynthis.
          - Pilulæ de agarico, &c.
      - Quantitatem, quæ augenda, minuendáue eſt pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, complexionis, &c.
  - Intemperies frigida & humida, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - Victus ratione ſuprà dicta.
    - Medicamentis contrarijs, nempe calidis & ſiccis
      - Intrinſecùs ſumptis: ut ſunt
        - Abſynthij potio aſsidua.
        - Syrupus de abſynthio.
        - Theriaca, Mithridatum.
        - Conſerua anthos, Diacurcuma.
        - Aromat. roſatum.
        - Dialacca.
        - Pliriſarcoticon, &c.
      - Forinſecùs admotis: ut
        - Oleum
          - Nardinum
          - De abſynthio
          - Anethinum
          - De baccis lauri
          - } Quibus uenter fouendus.
        - Fotus uini, in quo chamomilla fuerit elixa, addito ſale & alumine, quo partes inflatæ foueantur.
        - Balnea ſpontè calida
          - Aluminoſa.
          - Nitroſa.
          - Sulphurea, &c.

De curatione Hydropis, in genere & ſpecie.

- Hydrops, eſt error uirtutis digeſtiuę in hepate: cuius
  - *Dignotio* in
    - *Genere*
      - *Partis* malè affectæ: uidelicet Hepatis
        - *Dolor* / *Diſtentio* — In dextro hypochondriorum látere.
      - *Morbi* (eſt enim morbus in quantitate, ſeu magnitudine)
        - *Difficultas* ſpirandi.
        - *Tumor*, Grauitas.
        - *Color* albicans ex uirore.
        - *Cibi* faſtidium.
        - *Appetentia* potus, maximè in aſcite.
        - *Febris* magna ex parte.
        - *Tumor* pedum, &c.
      - *Cauſæ*: nempe intemperiei frigidæ.
    - *Specie*
      - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Hepatis affecti per
        - *Se*
          - *Cupiditas* ſeu propenſio quædam ad tuſsiendum.
          - *Paucitas* ac ariditas deiectionum.
          - *Dolor* / *Diſtentio* — In dextra hypochondriorum parte.
          - *Nullum* ſignum aliarum partium affectarum, &c.
        - *Conſenſum*
          - *Ventriculi*, *Splenis*, *Meſenterij*, *Renum*, *Inteſtinorum*, *Septi trãſuerſi*, *Pulmonis*, *Vteri* — Signa propria.
      - Morbi, nẽpe
        - *Anaſarcæ*
          - *Totius* corporis tumor, non quidem ex æquo, ſed partium inferiorum magis.
          - *Color* albicans.
          - *Corpus* laxum, pallidum, emortuo ſimile.
          - *Frigus* partium.
          - *Impreſſus* digitus, ueſtigium relinquit.
          - *Fluxus* immoderatus / *Aquæ* frigidiſsimæ potio / *Morbus* diuturnus / *Febris* pituitoſa, &c. — Præceſsit.
        - *Aſcitis*
          - *Tumor* uentris.
          - *Conſumptio* reliqui corporis.
          - *Morbo* inualeſcente, tumor ad femora, pedes, ſcrotum, ſenſim quaſi cuniculis factis, maximè poſt inambulationem humore defluente: aliquando ad thoracẽ.
          - *Sitis*.
          - *Venter* percuſſus ob diſtentionem ſonum tympani reddit.
          - *Facies* minus à naturali habitu recedit.
          - *Si* è latere in latus mouentur, percipitur ſonus aquæ defluentis, &c.
        - *Tympanitis*
          - *Pulſus* uenter tympanum reſonat.
          - *Facies* minus à naturali habitu recedit.
          - *Maior* uentris diſtentio, inflatio.
          - *Cruditas*.
          - *Nulla* fluctuatio, homine de látere in latus conuerſo, &c.
      - *Cauſæ* (Signa partim propria, partim manifeſta.)
        - *Anaſarcæ*
          - *Intrinſecæ*
            - *Immediatæ*: uidelicet humoris pituitoſi.
            - *Mediatæ*: nempe intemperiei frigidæ hepatis.
          - *Extrinſecæ*
            - *Frigoris* immodici.
            - *Caloris* uehementis.
            - *Potus* aquæ frigidiſsimæ.
            - *Fluxus* immodicus
              - *Sanguinis*, ut
                - *Menſtruorum*.
                - *Hæmorrhoidarum*.
                - *Narium*.
              - *Ventris*
                - *Diarrhœæ*.
                - *Dyſenteriæ*.
            - *Euacuatio* aliqua retenta.
        - *Aſcitis*
          - *Intrinſecæ*
            - *Immediatæ*: uidelicet humoris aquoſi.
            - *Mediatæ*
              - *Intemperiei*
                - *Frigidæ*.
                - *Calidæ*.
              - *Obſtructionis*.
              - *Tumoris*
                - *Inflammationis*.
                - *Scirrhi*, &c.
          - *Extrinſecæ*: ut ſuprà.
        - *Tympanitis*
          - *Intrinſecæ*
            - *Immediatæ*: nempe flatus.
            - *Mediatæ*
              - *Intemperiei* — *Frigidæ*. / *Calidæ*.
              - *Tumoris*.
          - *Extrinſecæ*
            - *Otij*, Crapulæ.
            - *Cruditatis*, &c.
  - *Curatio*. Vide in ſeqq. ſign. A.

A. *Hydropis* curatio in
- *Genere*, indicationib. perficitur. Quare
  - *An* fieri poſſit, indicat tum
    - *Cauſa* morbi. Nam
      - *Non* admodum formidabilis eſt, quæ nullo antecedente, deinde quæ ex acuto naſcitur, periculoſiſsima eſt.
      - A' *ſcirrho* confirmato, non curatur.
      - A' *reſiccato* nimis hepate, uix curatur.
      - *Hydrops* ſæpè quartanæ ſuperuenit.
    - *Pars* affecta. Quoniam quæ prouenit ab hepate, peior eſt, quàm quæ à ſplene, uel ab alijs membris.
    - *Symptoma*, Nã
      - *Fluxus* uentris ſuperueniens hydropico ſine alleuiatione, mortale.
      - Fœtor
        - *Anhelitus*, ſputi
        - *Sudoris*, egeſtionis
        - *Corporis* totius
        - } Mortale.
      - *Quando* egeſtio eſt ſimilis ſanguini coagulato, proximus eſt morti.
      - *Vrina* bicolor
        - *Inferius* aut
          - *Ruffa*
          - *Nigra*
        - *Superius* aut
          - *Liuens*
          - *Rubra*
        - } Mortalis.
      - *In* hydropico aqua ad uentrem aut ueſicam fluens, ſolutio.
      - *Si* dyſenteria hydropico ſuperuenerit, & difficultas anhelitus, infra tres dies morietur.
      - *Tuſsis* in hydropico, malum.
    - *Sexus*. Nam incidunt in hunc morbum uiri frequentiùs, quàm fœminæ.
    - *Tempus* morbi. Nam
      - *Omnes* inueterati hydropes, & qui iam habitum corrũpunt, ſunt periculoſi.
      - *Inter* initia non difficillima curatio eſt. At ſi malum inueterauerit, non ſine magna moleſtia diſcutitur.
    - *Conditio*, Quoniam faciliùs in ſeruis, quàm liberis curatur.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tũ
    - *Cauſa* morbi, nempe intẽperies hepatis frigida, quæ ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
      - *Victus* ratiõe, inſtituta ſecũdum
        - *Qualitatem* contrariam, uidelicet calefacientem & ſiccantẽ. Quare
          - *Aer* ſit calidus & ad ſiccum uergens.
          - *Somnus* conuenit moderatus, aut cõſueto paulò breuior.
          - *Motus* ſit mediocris, qui fit per
            - *Mare.*
            - *Equum.*
            - *Lecticam.*
            - *Deambulationem.*
          - *Frictio* eſt adhibenda.
          - *Aluus* ſit lenis arte, uel natura.
          - *Cibus* ſit concoctu facilis: ut
            - *Panis* probè fermentatus, ſalitus, cum aniſo, cumino, &c.
            - *Ex* auibus
              - *Phaſiani*
              - *Perdices*
              - *Turtures*
              - *Merulæ*
              - *Gallinæ*
              - } Aſsi.
            - *Ex* quadrupedibus
              - *Ferina*
                - *Aprina.*
                - *Ceruina.*
                - *Leporum.*
              - *Caprearum.*
            - *Ex* oleribus
              - *Petroſelinum*, apium.
              - *Daucum*, eruca.
              - *Pulegium*, rapa.
              - *Paſtinaca*, porrum, &c.
            - *Ex* piſcibus
              - *Cancri.*
              - *Locuſtæ.*
              - *Erinacei.*
              - *Cardellæ*, &c.
            - *Ex* fructibus
              - *Nuces*, auellanæ toſtæ.
              - *Amygdalæ*, piſtaciæ.
              - *Vua* penſilis, &c.
          - *Potus* ſit uinum tenue, album, potens, diureticum, &c.
        - *Quantitatem* debitã, quæ moderata & pauca eſſe debet, tam cibi q̃ potus.
      - *Medicamentis* contrarijs, quæ pro morbi ſpecie uarianda, ut ſequitur.
    - *Pars* affecta, quæ ſemper corroboranda eſt, &c.
- *Specie*. Vide in ſeqq. fig. B. & inde.

B. Curatio

- *Anaſarcæ* indicationibꝰ perficitur. Itaque
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Morbi* ſpecies. Nam anaſarca minus mala, quàm aſcites eſt.
    - *Aetas.* Quoniam pueri utplurimùm ab anaſarca apprehenduntur.
    - *Cauſa* morbi / *Symptoma* / *Pars* affecta, &c. — Vt ſuprà in genere.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tũ
    - *Cauſa* morbi
      - *Immediata*, uidelicet humor pituitoſus, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
        - *Victus* ratione calefaciente & ſiccãte, ut ſuprà. Quare
          - *Panis* ſit probè coctus cum aniſo, ſale, &c. & cortices meliores ſunt ipſius mica.
          - *Carnes* ſint aſſæ
            - *Turturum.*
            - *Perdicum.*
            - *Turdorum.*
            - *Paſſerculorum.*
            - *Pullorum.*
            - *Cuniculorum*, &c.
          - *Vitelli* ouorum conueniunt.
          - *Olera*, legumina & iuſcula uitanda, præter petroſelinum, apium, mentham, borraginem, paſtinacam, aſparagos, folia raphani, cichorium, allia cocta, porra & cicera.
          - *Fructus* ſint
            - *Amygdalæ* amaræ, auellanæ toſtæ.
            - *Vuæ* paſſæ.
            - *Piſtachia.*
            - *Caricæ*, nuces, &c.
          - *Inſperſiones* fiant ex aniſo, cumino, ſale, pipere, zingibere, caryophyllis, &c.
          - *Liquamen* ſit ex petroſelino, aut ſinapi, aut acetum & piper.
          - *Vinum* ſit antiquum, colore flauum atq; odoriferum.
          - *Ab* aqua abſtineant, & parcè bibant uinum, &c.
          - *In* lecto paulò duriori dormiant.
          - *Exercitationibus* utantur ualidis, & ſub aſtiuo ſole, & in arena calida, cum oleo irino & ſale, aut ſulphure.
        - *Chirurgia* exhibita ſecundum
          - *Qualitatem.* Sic conuenit tum
            - *Venæ* ſectio, præſertim ſi aliqua ſanguinis uacuatio fuerit ſuppreſſa, ueluti hæmorrhoidarum, aut menſtruorum, aut ſanguinis narium, modò uires fuerint fortes, nihilq́; impedimento ſit, &c.
            - *Scarificatio.*
            - *Paracenteſis*, &c.
          - *Quantitatem* debitam. Sic
            - *Sanguis* non ſemel, neq; copioſè detrahendus eſt, ſed modicè atq; ex interuallis.
            - *Humor* aquoſus è paracenteſi pro uirium robore euacuandus.
          - *Locum* conuenientẽ. Sic
            - *Vena* interna ſecanda eſt. Quibuſdam uerò placuit, ut à malleolis detraheretur ſanguis.
            - *Scarificatio* fiat crurum, præſertim in fœminis.
            - *Paracenteſis* quatuor digitis ſupra talum facienda, quo in loco tibia compungenda interiori parte, ea profunditate, qua uena inciditur: uel fœmora incidenda.
          - *Tempus* commodum. Sic
            - *Venæ* ſectio ſtatim ab initio faciẽda eſt, &c.
            - *Paracenteſis*, uel ſcarificatio facienda, ubi medicamenta & cætera omnia nihil iuuerint, &c.
        - *Medicamentis.* Vide in ſeqq. ſign. C.
      - *Mediata*: ſcilicet intemperies frigida hepatis, quæ corrigenda medicamentis calefacientibus & corroborantibus, tum
        - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
          - *Trochiſci*
            - *De* rhabarbaro.
            - *Diarrhodon.*
          - *Aromat.* roſatum.
          - *Diarrhod.* Abb.
          - *Dialacca*, Diacurcumi.
          - *Theriaca*, Mithridatum.
          - *Hepar* lupi præparatum.
        - *Extrinſecùs* applicatis: ut oleum
          - *Abſynthij* / *Nardinum* / *Anethinum* — *Puluere* abſynthij, eupatorij, cinnamomi, caryophylli, aſperſo, &c.
    - *Symptoma*: nempe
      - *Febris*: tunc frigidioribus medicamentis utendum.
      - *Sitis*, quæ extinguenda uino granatorum, &c.
      - *Fluxus* uentris: tunc aſtringentia addenda ſunt, ut eſt miua cotoneorum, &c.
- *Aſcitis.* Vide in ſeqq. ſign. D.
- *Tympanitis.* Vide in ſeqq. ſign. E.

C. Humor

C. *Humor* pituitoſus cũ aquoſitate, in anaſarca, aufertur etiã medicamẽtis, exhibitis ſecundũ

- *Qualitatem* cõtrariã: & uel humoris
  - *Qualitati*, ſunt alterantia, præparantia & concoquentia: ut eſt
    - *Syrupus*
      - *De* eupatorio
      - *De* abſynthio
      - *De* byzantijs
      - *De* hyſſopo
      - *Acetoſus* ſimplex
      - *De* capil. Ven.
    - *Oxymel* ſimplex, uel cõpoſitum
    - } cum aqua agrimoniæ, abſynthij, &c.
  - *Quantitati*, ſunt purgantia, ſeu euacuãtia
    - *Senſibiliter*, per
      - *Aluum*: & uel
        - *Simplicia*: ut
          - *Agaricum*, rhabarbarum.
          - *Semen* carthami, hederæ, laureolæ.
          - *Coccum*, cnidium, chamælea.
          - *Thymelea*, ciclamen.
          - *Braſsica* marina, cortex ſambuci, ebuli, &c.
        - *Compoſita*
          - *Vſualia*
            - *Hiera* picra.
            - *Diaphœnicon*.
            - *Benedicta* laxatiua.
            - *Pilulæ* de agarico.
            - *Pilulæ* de rhabarbaro.
            - *Trochiſci* de rhabarbaro, de eupatorio, de abſynthio, &c.
          - *Magiſtralia*: ut
            - Potio
              - ℞. *Vuarum* paſſarũ ℥.ij. Senæ, carthami, ana ℥.j. *Agarici* ʒ.ij. Apij, petroſ. ana ʒ.j. *Flor.* anthos P.j. Fiat decoctio, de qua accipe ℥.iij. quibus adde diaphœniconis ʒ.iij. diacarthami, elect. de citro ſol. ana ʒ.j. Syrupi capill. Ven. ℥.j. Miſce, & fiat potio.
            - *Pilulæ*
              - *Primæ*
                - ℞. *Spec.* hieræ S. ʒ.j. *Agarici* trochiſcati, rhabarbari electi, ana ʒ.ij. cum oxymelite fiant pilulæ.
              - *Alteræ*
                - ℞. *Agarici*, colocynthidis, mezerei, turbit, ameos, amomi, ſem. fœniculi, apij, ana ʒ.j. Rhabarbari electi ʒ.ij. Cum ſucco abſynthij fiãt pilulę, &c.
              - *Tertiæ*: ut
                - ℞. *Mezerei*, ſerapini, ana ʒ.S. *Salis* Indi, fimi columbini, ana ℈.S. *Granorum* lacterides ʒ.j.S. *Rhabarbari*, aloes, maſticis, ſpicæ, ana ʒ.S. Sacchari ʒ.j. Cum ſyrupo roſ. fiant pilulæ. Doſis ʒ.j.
      - *Vomitum* (ut qui maximum præſtat auxilium) qui prouocandus uel aqua calida, uel digitis immiſsis.
      - *Vrinam*: ut ſunt
        - *Petroſelinum*, apium.
        - *Fœniculum*, aſarum.
        - *Calaminthæ*.
        - *Ameos*, Spica.
        - *Men*, Daucus.
        - *Seſeli*, cardamomum.
        - *Radix* aſparagi, trifolij, eryngij.
        - *Decoctum*
          - *Rad.* apij.
          - *Triſſaginu.*
          - *Trifolij.*
        - *Syrupus* de quinq; radicibus.
        - *Sal* abſynthij, cum uino.
        - *Lixiuium*, &c.
      - *Sudorem*, atq; uel
        - *Intrinſecùs* ſumpta: ut eſt
          - *Aqua* tartari diſtillata per retortam, atq; correctã, cum uino ſumpta: deinde pannis calidis cooperti ægri ſudent.
          - *Aqua* fœniculi cum uino aromatico, deinde in lecto ſudent.
        - *Extrinſecùs* applicata: ut
          - *Lateres* calidi, pedibus admoti.
          - *Veſica* ænea, aqua calida plena — } ilijs applicata.
          - *Sacculus* ex meliloto, chamomilla coctis in aqua, deinde expreſſus } ilijs applicata.
          - *Furnus* calefactus, in quo ſudent ægri.
          - *Sudatorium* ex
            - *Aqua* ſalſa
            - *Decoctione*
              - *Calamenthi*
              - *Origani*
              - *Rutæ*
              - *Sauinæ*
              - *Chamomillæ*, &c.
            - } *Ponatur* decoctio in ſudatorio, in qua proijciantur lapides igniti, ut maior quantitas fumorum eleuetur.
    - *Inſenſibiliter*, per cutim: ut
      - *Balnea* marina, ſulphurea, aluminoſa, &c.
      - *Arena* calida.
      - *Cataplaſma* ex
        - *Stercore* caprino, uel bubulo cũ poſca, aut aceto mulſo, & ſulphuris quarta parte.
        - *Cochleis* crudis tritis.
        - *Fermento* & ſale multo permiſto.
        - *Pane* cum puluere hyſſopi.
        - *Farina* fabacea, aqua marina cocta, & melle & abſynthio.
        - *Carycarum*, fermenti, ana ℥.j.
        - *Farinæ* hordeaceæ, loliaceæ, fabaceæ, fœnigræci & ſeminis lini, ana M.S.
        - *Rad.* & fol. ebuli, abſynthij, ana P.j.S.
        - *Hyſſopi*, origani, ana ʒ.iv. Sulphuris ℥.iij. Miſceantur, & cum poſca uel oxymelite fiat cataplaſma.
- *Quantitatem* conuenientem, quæ augenda, minuendáue eſt pro ratione uirium, temporis anni, ætatis, complexionis, conſuetudinis, &c.

D. *Aſcitis* curatio indicationib⁹ perficitur. Itaque

- *An* fieri poſsit, indicat tum
  - *Morbi* ſpecies. Nam Aſcites deterior eſt omnibus.
  - *Cauſa* morbi
  - *Pars* affecta
  - *Symptoma*
  - *Sexus*
  - *Tempus* morbi
  - *Conditio*, &c.
  - (*Cauſa morbi* … *Conditio*) ut ſuprà in generé.
- *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* morbi
    - *Immediata*, ſcilicet humor aquoſus, qui ſui ablationē indicat: qđ fiet partim
      - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* cōtrariā: uidelicet ſiccantem & calefacientem. Quare
          - *Cōferūt* exercitatiões p
            - *Equitationes.*
            - *Deambulationes.*
            - *Frictiones* aridas, uel ex ſale & hydrelęo.
          - *Venter* ſit lenis natura, uel clyſteribus.
          - *Panis* ſit cum aniſo ſubactus, atq; fermentatus.
          - *Caro* conuenit
            - *Auium* montanarum, Perdicum.
            - *Turturum*, Turdorum.
            - *Pullorum* gallinaceorum.
          - *Vitelli* ouorum ſunt ex uſu.
          - *Liquamen* ſit aut cum
            - *Sinapi*, melle & aceto.
            - *Petroſelino*, mica panis in aceto & melle, pipere ac ſale.
          - *Inſperſiões* ſint ex cumino, aniſo & ſale, cū caryophyllis & pipere.
          - Ex fructibus conueniunt
            - *Amygdalæ.*
            - *Auellanæ* toſtæ.
            - *Vua* paſſa.
            - *Piſtachia.*
          - Ex oleribus proſunt
            - *Apium*, Petroſelinum.
            - *Raphani* folia, Aſparagus.
            - *Mentha*, Cichorium, &c.
          - *Abſtineant* à frumentaceis cibis, & oleribus & fructib. uiridib.
          - *Potus* ſit uinum
            - *Album.*
            - *Antiquum.*
            - *Fuluum.*
            - *Tenue.*
        - *Quantitatem* debitam: quæ moderata eſſe debet, præſertim potus, qui pauciſsimus eſſe debet, &c.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecū dum
        - *Qualitatem* contrariā: & uel humoris
          - *Qualitati*, uidelicet alterantem, præparantem & concoquentem: ut
            - *Syrupus*
              - *De* corticibus mali citri.
              - *De* abſynthio.
            - *Mel* roſarum.
            - *Oxymel* ſimplex, compoſitum.
            - *Aqua* mulſa, &c.
          - *Quantitati*: uidelicet purgantem ſeu euacuantem
            - *Senſibiliter.* Vide in ſequentibus ſignum a a.
            - *Inſenſibiliter.* Vide in ſeq. ſig. b b.
        - *Quantitatem* debitam, quæ augenda, minuendáue eſt, pro ratione uirium, temporis anni, ætatis, conſuetudinis, &c.
      - *Chirurgia*, adhibita ſecūdū
        - *Qualitatem.* Sic conueniunt
          - *Scarificationes.*
          - *Phenigmi* ex rad. ſcrophulariæ, ranunculorū, uel ex cantharidibus cum fermento admotis, fiunt ueſiculæ quæ conſiguntur & apertæ ſeruantur.
          - *Paracenteſis*, ſeu compunctio.
        - *Quantitatem.* Sic permittetur aqua fluere ad ſexaginta dies, &c.
        - *Locum* conuenientem. Sic
          - *Scarificationes*
          - *Phenigmi*
          - (*Scarificationes*, *Phenigmi*) rectè uentri adhibeantur, &c.
          - *Paracenteſis* fiat ad latera umbilici: uel in dextra parte, ſi lien, uel ſiniſtra, ſi hepar in uitio ſit: uel quatuor digitis ſub umbilico, ſi inteſtina in cauſa ſunt, ſed paululū reducto phlebotomo in latus.
        - *Tempus* commodum. Sic paracenteſis tentari non debet, niſi cùm cætera remedia non iuuerint, & febris non adfuerit, uires uerò fuerint firmæ, corpus iuuenile, ſtomachus ualidus, &c. Veſiculæ uerò ſeu ulcera diu aperta ſeruanda, ſuperpoſito folio braſsicæ uncto è butyro uel oleo, grano ciceris, aut ceræ momento, &c.
    - *Mediata.* Vide in ſequentibus ſignum c c.
  - *Pars* affecta. Vide in ſequentibus, in cauſa mediata ad ſignum c c.
  - *Symptoma.* Vide in ſequentibus ſignum d d.

22. *Medicamenta purgantia ſeu euacuantia humorẽ aquoſum ſenſibiliter per*
- *Aluum,* ſunt aut
  - Potiones, quarũ
    - *Prima*
      - ℞. *Sem.* carthami conquaſſati ʒ.ij.uel ʒ.iij.
      - *Ireos* florentinæ ℈.j. Cinnamomi ℈.S.
      - Infundantur per noctem in ℥.iv.ſeri caprini,&c,
    - *Secunda*
      - ℞. *Benedictæ* laxatiuæ ℥.S.
      - *Seri* caprini ℥.iv. Miſce,&c,
    - *Tertia*
      - ℞. *Succi* ireos ʒ.ij.
      - *Aquæ* mulſæ ℥.ij. Miſce.
    - *Quarta*
      - ℞. *Polypodij* quercini ℥.ij. Sem.carthami ℥.S.
      - *Aniſi,*fœniculi,ana ʒ.j. Conquaſſata omnia in nodulo linteo conſtringantur,& unà cum gallo decrepito coquantur. Ius galli ſorbeatur,
    - *Quinta*
      - ℞. *Aquæ* è purpureis floribus ℥.j.
      - *Spec.*triaſantali ℈.j.
      - *Cinnamomi,*gr.viij. Miſce.
    - *Sexta*
      - ℞. *Succi* cucumeris ſylueſtris,aridi ℈.S.
      - *Aquæ* mulſæ ℥.ij. Miſce.
    - *Septima*
      - ℞. *Succi* braſsicæ marinæ ℥.j.uel ij.
      - *Aquæ* mulſæ ℥.ij. Miſce.
    - *Octaua*—*Decoctum* radicis ſambuci,uel ebuli,in uino,&c.
    - *Nona*
      - ℞. *Vuarum* paſſarum ℥.ij. Senæ,carthami,ana ℥.j.
      - *Agarici* ʒ.ij. Apij,petroſelini,ana ʒ.j.
      - *Florum* anthos P.j. Fiat decoctio,de qua accipe ℥.iij.quibus adde diaphœniconis ʒ.iij, diacarthami,elect.de citro,ana ʒ.j. Syrupi de eupatorio ℥.j. Miſce,
    - *Decima*
      - ℞. *Diaphœniconis* ℥.S.
      - *Aquæ* graminis ℥.ij.
      - *Syrupi* de byzantijs ℥.j. Miſce,
  - *Syrupi,* quorũ
    - *Vnus*
      - ℞. *Rad.*apij,fœniculi,aſparagi,petroſelini,ana ℥.S.
      - *Cort.*tamariſci,& ſambuci, betonicæ, hyſſopi, pulegij,eupatorij,marrubij, chamedryos, chamepytios,ana M.j. Abſynthij,braſsicæ marinæ,chameleæ,ana M.S.
      - *Quatuor* ſem.frig.maiorum,ana ʒ.ij. Senæ ℥.j. Medullæ carthami ℥.ij.
      - *Agarici* trochiſcati ʒ.ij. Seminis hederæ ʒ.iij. Aſari ℥.ij.
      - *Flor.*anthos P.j. Cicerum rub.P.j. Fiat decoctio. In ℔.ij.diſſolue ſacchari ℥.iij,uel iv, Fiat ſyrupus arom.cum ʒ.iij.aromatici roſ.Capiat ℥.iv.alternis diebus,&c,
    - *Alter*
      - ℞. *Vuarum* paſſarum ℥.ij. Braſsicæ marinæ M.j. Thymæleæ,chameleæ,ana M.S.
      - *Sem.*hederæ,ſeſeleos,ana ʒ.iij. Fiat decoctio,de qua accipe ℔.j. cui adde ſyrupi de cichorio ℔.j. Miſce,& fiat ſyrupus,q cõdiatur cinnamomi ʒ.ij,uel nardi celticæ ʒ.j,
  - Aquæ deſtillatæ
    - *Simplices:*ut aqua
      - *Medij* corticis ſambuci.
      - *Flor.*ireos.
      - *Radicis* ebuli,uel ſambuci.
      - *Smilacis* hortenſis,&c.
    - *Compoſitæ:*ut
      - ℞. *Eupatorij* M.iij. Aſari M.j. Capill.Ven.M.ij. Cuſcutæ M.j.
      - *Endiuiæ* M.iv. Flor.ſambuci,ireos cœleſt. ana M.iv.
      - *Rad.*aſparagi,apij,fœniculi,petroſelini,ana ℥.j. Cichorij ℥.iv.
      - *Rad.*fraxini,rub.tinct.acori,ana ℥.j. Rad.ebuli,ſambuci,ana ℥.iv.
      - *Rad.*ireos flor.℥.ij. Cicerum rub.M.j. Acinorum ſambuci M.ij.
      - *Sem.*carthami ℥.v. Aniſi,ſem.apij,petroſ.aſparagi,alkekengi,ana ℥.j.
      - *Sem.*endiuiæ ℥.ij. Succi ebuli,ireos noſtratæ,& ſambuci,ana ℥.iv.
      - *Cort.*ſambuci,ebuli,ana ℥.ij. Cort.tamariſci,capparorum,ana ℥.j.
      - *Hepatis* lupini ℥.v. Scillæ ℥.S. Cantharidum ʒ j. Cinnamomi ℥.j.
      - *Aquarum* florum ſambuci,ireos noſt.alkekengi,graminis,ana ℥.v.
      - *Vrinæ* pueri ℔.ij. Aceti ℥.ij. Mellis ℔.S. Deſtillentur ſecundũ artem.Capiant ℥.iv.cũ ſaccharo & pauco ſale iuniperino,uel abſynthij,ſtomacho ieiuno,&c,
  - *Pilulæ.* Vide in ſequenti ſigno ☙
  - *Conſerua*
    - ℞. *Succi* cucumeris aſinini & rad.eius,ſucci laureolæ,ſucci ireos purpurei,ſucci abſynthij & eupatorij,ana ʒ.iij. Reſideant, quæ ſupernatat aqua, abijciatur, craſsiori uerò parti inſperge rhabarbari,agarici,ana ℥.S. Spicæ nardi,ſem.endiuiæ,ſcariolæ, portulacæ,maſticis, lappæ,tragacanthi,ſalis gemmæ,ana ʒ.j. Mellis colati ℥.S. In uaſe uitreo repoſita,agitentur in ſole,ut fiat ueluti conſerua. Detur ʒ.j.per interualla,
  - *Bolus*
    - ℞. *Diaphœniconis,*Indi maioris,ana ℥.ij.
    - *Electuarij* de citro ʒ.j.S.
    - Cum ſaccharo fiat bolus,&c,
  - *Cyſteres,* ex mercuriali,polypodio,chamæmelo,caricis,ebuli tum folijs,tum radicibus,ex quibus fiat decoctio, de qua accipe ℔.j.cui adde mellis roſ.℥.ij. Olei anethini ℥.iij. Diaphœniconis,uel elect.Indi,uel benedictæ lax.ʒ.vj. Salis communis ʒ.iij.
- *Sudorem*, *Vrinam* — Vide in ſequenti ſigno ☙

- ☙ *Pilulæ*
  - *Vſuales*: ut pilulæ de rhabarbaro, aureæ, fœtidæ, &c.
  - *Magiſtrales*: quarum
    - *Prima* — ℞. *Spec.* hieræ picræ, rhabarbari, agarici trochiſ. ana ℈.j. Macerentur in oxymelle, in quo priùs infuſa fuerint laureola, aut turbith, & formentur pilulæ, &c.
    - *Secunda* — ℞. *Spec.* hieræ ʒ.j. Agarici trochiſcati ℈.j. Cum oxymellite fiant pilulæ.
    - *Tertia* — ℞. *Succi* cucumeris aſinini, ſucci citoniorum, ana ℔.iv. Pul. ſpec. alephang. ℥.iij. Ponantur in catino terreo bene mixta, in ſole, & miſceantur omni die pluribus uicibus, donec paſtæ modo conſiſtant, ex qua formentur pilulæ iij. ciceris mag. &c. & ſumantur per dies xv.
    - *Quarta* — ℞. *Farinæ* frumenti puriſſimæ, ſucci cucumeris aſinini, ana q.ſ. Fiant pilulæ.
    - *Quinta* — ℞. *Agarici* ʒ.iv. Ariſt. rot. rad. ireos, ana ʒ.j. *Salis* gemmæ ʒ.j S. Spicæ nardi ʒ.S. Cum oxymellite fiant pilulæ, additis aliquot guttis olei calchantini.
    - *Sexta* — ℞. *Pil.* de rhabarbaro ʒ.S. Pil. de mezereo ℈.j. Cum aqua cuſcutæ fiant pilulæ ix.
    - *Septima* — ℞. *Fol.* mezerei ℥.iij. infundantur in ſuff. q. aceti, in quo priùs mala cotonea fuerint decocta, demũ in umbra exiccentur, & iterum infundantur, & exiccentur: contundantur, & adde hieræ picræ S. tantundem, & cum ſucco rad. ireos fiant pilulę, uel paſtilli, quorum doſis eſt ʒ.j. per vij. uel x. dies exhibitæ per interualla.
    - *Octaua* — ℞. *Agarici* trochiſcati ʒ.j. Trochiſcorum de roſis ℈.ij. *Pil.* alephanginarum ʒ.iij. Fiant pil. vij. pro drachma. Da unam ante prandium, & unam ante cœnam.

- ☙ *Medicamenta euacuantia aquam per*
  - *Vrinã*, ſunt aut
    - *Simplicia*: ut
      - *Betula*, lauer, ſpica nardi, aſarum.
      - *Phu*, meum, carpobalſamum, caſsia.
      - *Radix* dulcis, roſa, ſemen hyperici.
      - *Semen* dauci, ſmirnij, petroſelini.
      - *Calamus* aromaticus, ſeſeli.
      - *Cancrorum* fluuiatilium ſiccatorum puluis, præſertim lapillorum, cum æquali portione aſari.
      - *Mel* ſcilliticum. Cantharides.
      - *Vrina* capræ, uel pueri deſtillata, cum ſpica bibita.
      - *Trifolium*, Bitumen olens.
      - *Semen* urticis. Anagallidis cœrulei ſuccus.
      - *Cicerum* decoctum. Polium. Sampſucum cum uino.
      - *Vermes* terreni cocti, triti, cum uino.
      - *Stercus* capræ uel bubuli cum uino, uel melle bibitum.
      - *Sanguis* coturnicis, bibitus. Lixiuium ex cineribus uitium, manè bibitum.
      - *Sanguis* porcinus, uel hyrcinus cum melle.
      - *Buffo* ſylueſtris, per medium uentrem ſciſſus, & ſuper renes ligatus.
      - *Lapis* ſerpentis, è uinculo alligatus uentri.
      - *Sal* abſynthij cum uino. Oleum ſulphuris cum uino.
      - *Aqua* alkekengi, & aqua nucum iuglandium uiridium, &c.
    - *Compoſita*
      - *Intrinſecùs* ſumpta: ut
        - *Decoctum*
          - *Primum* — ℞. *Rad.* apij, aſparagi, pulegij, calaminthæ, origani, cinnamomi, ana q.ſ. Coquantur, &c.
          - *Secundum* — ℞. *Rad.* rubiæ tinct. aniſi, fœniculi, croci, piperis, ana q.ſ. Decoquantur, &c.
          - *Tertium* — ℞. *Eupatorij*, iryngij, aniſi, cinnamomi, ana q.ſ. Coquantur, &c.
          - *Quartum* — ℞. *Acori*, ireos, ana ℥.S. Centaurij, origani, pulegij, ana M.S. *Spicæ*, aſari, gentianæ, ana ʒ.iij. Coquantur in ℔.vj. aquæ ad conſumptionem tertiæ partis.
        - *Aqua* herbæ Peti, cum ſale abſynthij.
        - *Vinum* — ℞. Cort. med. ſambuci, amari dulcis, tamaricis; *Centaurij* min. eupatorij. capillor. Ven. ana M.j. *Abſynthij* M.ij. Rad. cichorij ℥.ij. Incidantur, & uino imponantur.
        - *Syrupus* de quinq; radicibus.
        - *Trochiſci* — ℞. *Sem.* apij ʒ.xj. Myrrhæ, dauci, croci, mei, phu, ana ʒ.vij. *Acori* ℥.S. Floris iunci odorati, fœniculi, ana ℥.S. *Aſari* ʒ.vj. Spicæ nardi, caſiæ, cinnamomi, ſeſelis, ſabinæ, ana ʒ.j.S. Excipe uino odorato, atq; trochiſcos formato, eoſq; pro uiribus præbeto, &c.
        - *Theriaca.*
        - *Mithridatum.*
        - *Dialacca*, &c.
      - *Forinſecùs* applicata: ut eſt linimentum
        - *Vnum* — ℞. *Succi* thymeleæ, chameleæ, ciclaminis & braſsicæ marinæ, ana ℥.ij. Aſari, ſpicæ nardi, ſquinanthi, ſem. apij, petroſ. rutæ, agni, ana ʒ.j. Farinæ lupinorum & cicerum rubr. ana ℥.j.S. Miſce, & cum cera fiat linimentum, quo ungatur umbilicus, regio ueſicæ & peritonæi.
        - *Alterum* — ℞. *Succi* braſsicæ marinæ, & cacuminum agni, ana ℥.ij. *Succi* ireos, ariſt. rotundæ, ana ℥.j. Sem. apij, petroſ. ſeſeleos, ana ʒ.j. Terebynth. ℥.ij. Ceræ parum. Fiat linimentum. Si fortius optas, adde cinerem ſcorpionum, cicadarum, uel oleum ſcorpionum, &c.
  - *Sudorem.* Vide in ſequentibus ſignum **

- ** *Medicamenta* euacuãtia aquam per ſudorem
  - *Intrinſecùs* ſumpta: ut
    - *Liquor* tartari correctus
    - *Aqua* theriacalis
    - *Aqua* ligni guaiaci
    - *Aqua* fœniculi
    - *Potio* ſudorifera: ℞. *Rad.* ireos, enulæ, raphani maioris, minoris, ana part. æqual. Contundantur & miſceantur in ℔.ij. uini. Fiat fortis expreſsio, & reſeruetur, &c.
    - Et ſudent ægri uel in lecto, benè cooperti, uel in balneis ſudatorijs.
  - *Extrinſecùs* adhibita: ut ſunt
    - *Veſica* { *Porci* / *Aenea* } aqua calida plena } ilijs admoti, &c.
    - *Sacculi* ex chamomilla, meliloti, coctis } ilijs admoti, &c.
    - *Lateres* calidi, pedibus admoti, &c.
    - *Balneas*
      - *Naturalia*
        - *Sulphurea.*
        - *Salſa.*
        - *Aluminoſa.*
      - *Artificialia*
        - *Sicca*
          - *Furnus*, unde eixuit panis, in quo ſudent diu.
          - *Arena* maris, tempore calido, &c.
        - *Humida* ſeu uaporoſa: cuiuſmodi eſt
          - *Vnum*: ℞. *Tanaceti*, arthemiſiæ, rutæ, ebuli, abſynthij, naſturtij aquatici, auriculæ muris, foliorum ſalicis, quercus, populi, ſaluiæ, hyſſopi, pimpinellæ, lauendulæ, pulegij, chamomillæ, menthæ, ana part. æqual. Coquantur in aqua, excipiat fumum in cupa, abſtergatur ſudor linteis mundis. Si calor non fuerit ſufficiens, prouocetur cum igneis lapillis, quos ferrarij fabri ex fornacibus ſuis abijciunt, continuetur ſecundo quoq; aut tertio die, ſtomacho ieiuno. Balneetur ſi poteſt duabus horis, & ſingulis horis da illi bonum hauſtũ potionis ſudoriferæ prædictæ, &c.
          - *Alterum*: ℞. *Anethi*, rutæ, chamomillæ, calaminthæ, maioranæ, roriſmarini, pulegij, fœniculi, hyſſopi, ſaturegiæ, ſquinanthi, ſtœchados, foliorum lauri, baccarum lauri & iuniperi, rad. cucumeris aſinini, bryoniæ, *ireos*, ana partes æqual. Coquantur in aqua, ut ſuprà, &c.

- bb Medicamenta euacuantia inſenſibiliter per cutim, ſunt uel
  - *Sacculi*
    - Ex macribus furfuribus, milio, panico, cimino, ſale, ſulphure, calidis, & ita appoſitis.
    - Ex arena & ſabulo, uel cineribus calefactis, &c.
  - *Olea*, quorum
    - *Primum*, oleum ſcilliticum.
    - *Alterum*, oleum anethinum, in quo decima pars euphorbij, meſerei, uel laureolæ coxerit, &c.
    - *Tertium*
      - ℞. *Therebynthinæ* ℔.j.
      - *Thuris*, maſticis, myrrhæ, ana ℥.S.
      - *Ladani*, nucis moſchatæ, caryophyllorum, galangæ, zedoariæ, cubebarum, ana ℥.S.
      - *Fol.* laureolæ P.j.
      - *Succi* ebuli & cucumeris aſinini, ana ℥.iij. Puluerizanda puluerizentur, miſceantur & deſtillentur ſecundum artem.
  - *Vnguenta*, quorum
    - *Primum*, unguentum Agrippæ } cum ſucco cucumeris ſylueſtris.
    - *Secundum*, unguentum Arthanitæ } cum ſucco cucumeris ſylueſtris.
    - *Tertium*, dialtheas } cum ſucco cucumeris ſylueſtris.
    - *Quartum*, ex ſtercore caprino, oleo irino & aceto.
    - *Quintum*
      - ℞. *Stercoris* bubuli ℥ iv.
      - *Sulphuris* ℥.S.
      - Bulliant in ℔.ij. aceti mulſi, &c.
    - *Sextum*
      - ℞. *Stercoris* bubuli, capræ, ana ℥.ij.
      - *Sulphuris* ℥.S.
      - *Pulueris* abſynthij ʒ.ij.
      - *Succi* ebuli ℥.ij.
      - *Aceti* mulſi ℥.xx. Bulliant ad conſumptionem medietatis, &c.
    - *Septimum*
      - ℞. *Succi* ebuli / Abſynthij / Cucumeris ſylueſtris } ana ℥.ij.
      - *Spicæ*, aſari, carpeſiorum, caryophyllorum, ana ʒ.j. Miſce, & fiat unguentum.
  - *Emplaſtra.* Vide in ſequentibus ſignum ✠

- ☞ *Emplaſtra* euacuantia inſenſibiliter per cutim: quorum
  - *Vnum*—℞. *Cochlearum* tritarum q. ſ. & emplaſtri modo affigentur.
  - *Alterum*
    - ℞. *Thuris*, maſticis, myrrhæ, ana ℥.j. Granorum lauri ℥.ij.
    - *Coſti*, uel rad. angelicæ ℥.S. Cyperi ℥.j.S.
    - *Stercoris* caprini triti ℥.iv. Mellis, q. ſ. Miſce.
  - *Tertium*—℞. *Stercoris* uaccini ℔.j. Caprini ℔.S. Cum lixiuio & uino fiat emplaſtrum.
  - *Quartum*
    - ℞. *Stercoris* caprini ſicci ℔.j. Cimini ℥.ij.
    - *Rad.* cucumeris aſinini, rad. ebuli, ana ℥.ij. Farinæ orobi ℔.j.
    - *Aceti* chalybeati ℥.iv. Fiat emplaſtrum bene coctum.
  - *Quintum*, ex farina hordeacea, althea ac caricis cum aceto mulſo.
  - *Sextum*, ex farina fabacea, lupinorum, fœnigræci ac loleacea, cum caricis, abſynthio, hyſſopo, origano ac aceto mulſo, &c.
  - *Septimum*, ex ſtercore bouino, poſca, quarta parte ſulphuris uiui inſperſa.
  - *Octauum*
    - ℞. *Stercoris* columbini, caprini / *Buphthalmi*, ſeu leucanthemi } ana part. j.
    - Tuſa in aceto acerrimo & melle coquantur.
  - *Nonum*
    - ℞. *Fœnigræci*, trientem. Farinæ hordeaceæ, quadrantem.
    - *Stercoris* columbini trientem. Reſinæ pini ſiccæ ℔.j.
    - *Picis* ℔.j. Ceræ ℔.j. Axungiæ ueteris ℔.ij.
    - Eliquanda eliquato, & alia in mortario contuſa, & cum aceto trita affundito, &c.
  - *Decimum*
    - ℞. *Sulphuris* uiui ℥.ij. Cumini ℥.j.
    - *Sem.* apij, petroſelini, ana ℥.S. Cum extrementis cochlearum, uel ex carne & tedis cochlearum fiat emplaſtrum.

- cc. *Cauſa* etiā mediata, quid fieri debeat, indicat. Siquidem
  - *Intemperies*
    - *Frigida* hepatis, &c. de qua uide in ſequentibus ſignum ☞
    - *Calida*
      - *Materialis* aufertur partim
        - *Victus* ratione contraria, uidelicet exiccāte & refrigerante, uel ſaltem nō calefaciente, &c. Quare
          - *Conueniunt*
            - *Hordeatum.*
            - *Caro* { *Pullorum* / *Hædorum* / *Perdicum*, &c. } aſſa.
            - *Cichorium*, endiuia.
            - *Lactuca*, mala punica, paſſulæ, &c.
            - *Aqua* hordei.
            - *Vinum* album, dilutum aqua, in qua radix graminis fuerit cocta.
          - *Nocent*
            - *Iuſcula.*
            - *Multus* potus.
            - *Fructus*, &c.
        - *Medicamentis* contrarijs: & uel
          - *Qualitati* humoris biliosi, ac seroſi, nempe alterantibus & præparantibus: ut eſt ſyrupus
            - *Vſualis* { *De* endiuia / *De* cichorio / *De* capil. Ven. / *De* fumaria / *Acetoſus* ſimplex / *De* byzantijs } cum aquis cichorij, endiuiæ, graminis & aſparagi, &c.
            - *Magiſtralis*
              - ℞. *Syrupi* de endiuia ſimp. de byzantijs, ana ℥.iij.
              - *Aquarum* cichorij, aſparagi, ana ℥.iv.
              - Abſynthij, uel eupatorij ℥.ij.
              - Miſce, aromatizetur cum ʒ.j. pul. triaſantali, aut diarrhod. Abbatis, aut ſantali rubri. Capiat in quinq; matutinis.
          - *Quantitati.* Vide in ſequentibus ſignum **.
      - *Immaterialis* corrigitur partim
        - *Victus* ratione ſupradicta.
        - *Medicamentis* frigidis & corroborātibus, tum
          - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
            - *Confectio* { *Triaſantali* / *Diarrhodon* / *Abbatis* } cum aqua abſynthij.
            - *Electuarium* tale
              - ℞. *Conſeruæ* florum cichorij, capill. Ven. ana ℥.ij.
              - *Conſeruæ* anthos ʒ.j. Hepatis lupini ʒ.j.
              - *Cineris* cicadæ ʒ.S. Cornu cerui uſti ʒ.j.
              - *Spec.* triaſantali, diarrh. Abbatis, ana ʒ.ij.
              - Cum ſyrupo de cichorio, uel de capill. Ven. fiat electuarium auro coopertum.
          - *Forinſecus* applicatis: ut eſt linimentum tale
            - ℞. *Vnguenti* roſ. ℥.iv. Santali albi & rubri, ana ʒ.j.
            - *Flor.* cichorij ʒ.iij. Sem. apij, petroſelini, ſem. endiuiæ, ana ʒ.j.
            - *Trochiſcorū* de caphura ʒ.S. Spicæ utriuſq; ſquinanthi, ana ℈.j.
            - *Olei* abſynthini ℥.j. Aceti parum. Miſce, & fiat linimentū.
  - *Obſtructio* liberanda eſt.
  - *Tumor*, ſiue { *Inflammatio*, diſcutienda eſt. / *Scirrhus*, emolliendus eſt. }
  - (Obſtructio & Tumor:) Vide ſuprà in proprijs eorundem curationibus.

- *Cauſa* mediata frigida hepatis, corrigenda eſt partim
  - *Victus* ratione ſuprà dicta.
  - *Medicamẽtis* calefacientib. ac roborantibus, tum
    - *Intrinſecus* ſumptis: ut
      - *Confectio*
        - *Diacurcumæ.*
        - *Dialaccæ.*
        - *Diarrhodon* Abb.
        - *Dianiſi.*
        - *Aromatici* roſati.
      - *Decoctum*
        - *Abſynthij* comarum, in aqua mulſa, uel uino.
        - *Eupatorij* cum ſpica, &c.
      - *Electuarium*
        - *Primum*
          - ℞. *Conſeruæ* enulæ ℥. ij.
          - *Anthos* ℥. j.
          - *Flor.* cichorij ʒ. iij.
          - *Spec.* aromatici roſ. ℥. j. S. diatragacanthi ʒ. j.
          - *Hepatis* lupi ℥. S. cum ſyrupo de byzantijs fiat electuarium, auro coopertum. Capiat alternis diebus ſuperbibendo parum uini albi, &c.
        - *Alterum*
          - ℞. *Conſeruæ* flor. cichorij, conſer. capillorũ Ven, ana ʒ. j.
          - *Spec.* diarrhod. Abb.
          - *Aromat.* roſ. ana ʒ. j.
          - *Triaſantali* ℥. S.
          - *Hepatis* lupi ʒ. j. inteſtinorum lupi ʒ. ij. cum ſyrupo de eupatorio fiat electuarium.
        - *Tertium*
          - ℞. *Conſeruæ* anthos, & rad. apij ana ℥. j.
          - *Spec.* aromat. roſ. ℥. S.
          - *Diarrhod.* Abb. ʒ. ij.
          - *Trochiſcorum* de eupatorio ʒ. S.
          - Cum ſyrupo de abſynthio fiat electuarium.
      - *Tabulæ*
        - ℞. *Spec.* dialaccæ,
        - *Diacurcumæ* ana ʒ. j.
        - *Diarrhodon* Abb. ʒ. ij.
        - *Aromat.* roſati,
        - *Triaſantali*, ana ʒ. S.
        - *Sacchari* albiſsimi in aqua cuſcutæ & cichorij diſſoluti ℥. iiij. fiant tabulæ.
      - *Pilulæ*
        - ℞. *Spec.* diacurcumæ ʒ. j.
        - *Dialaccæ,*
        - *Trochiſcorum* de rhabarbaro, ana ʒ. S.
        - *Hepatis* lupini,
        - *Cineris* inteſtinorum lupi, ana ʒ. ij.
        - *Sem.* hederæ ʒ iij. cum ſyrupo de abſynthio fiant pilulę ad magnitudinẽ piſi. *Sumantur iij. uel iiij ſingulis diebus, ſtomacho ieiuno.*
      - *Puluis*
        - *Vnus*
          - ℞. *Hepatis* lupini, macis, nucis moſchatæ,
          - *Cinnamomi*, ana ℥. j.
          - *Zingiberis* ℥. ij.
          - *Sacchari* ℥. iij.
          - Miſce, & fiat puluis. Doſis cochlear unũ cum uino ante cibũ, &c.
        - *Alter*
          - ℞. *Inteſtinorum* lupi, gallinæ, ana ℥. S.
          - *Galangæ,*
          - *Cinnamomi*, ana ʒ. S.
          - *Sacchari* roſ. tab. ℥. j.
          - Miſce, & fiat puluis.
        - *Tertius*
          - ℞. *Cinnamomi*, caryophyllorum,
          - *Spicæ*, abſynthij, menthæ,
          - *Carpeſiorum* ana ʒ. j. fiat puluis. Sumatur ℥. S. cum uino albo, &c.
        - *Quartus.* — ℞. *Hepatis* lupini ʒ. S. puluerizetur, & cum uino aut decocto eupatorij aut abſynthij bibatur.
    - *Forinſecus* applicantur: ut eſt
      - *Oleum*
        - *Abſynthij.*
        - *Nardinum.*
        - *Irinum.*
        - *Laurinum.*
        - *Anethinum, &c.*
      - *Linimentum*
        - ℞. *Olei* nardini, de abſynthio,
        - *Olei* amygd. amararum, ana ℥. iiij.
        - *Spicæ* utriuſq; ſquinanthi, aſari, ana ʒ. ij.
        - *Cyperi*, ſantali ana ʒ. j.
        - *Sem.* ſeſeleos, apij, potroſ. ana ʒ.
        - *Ceræ* parum, fiat linimentum, quo inungatur iecur & lien.

- ** *Intemperies* calida materialis in Aſciti auffertur quoque medicamentis contrarijs quantitati humoris bilioſi; & aquoſi: ſcilicet purgantib. ſeu euacuantibus
  - *Senſibiliter*, per
    - Aluum & uel
      - *Simplicia*
        - *Mitiora*
          - *Semen* carthami.
          - *Serum* lactis, &c.
        - *Valentiora*
          - *Laureola*, Chamelea.
          - *Thymelea*, Ciclamen.
          - *Braſſica* marina.
          - *Cortex* ſambuci, ebuli.
          - *Semen* hederæ.
      - *Compoſita*: ut eſt
        - *Potio*
          - *Vna*: ℞. *Paſſularum* ℥.ij. ſem. aniſi ℥.ij. apij, petroſ. alkecengi ana ʒ.j. medullæ, ſem. carthami ℥.j. ſenæ ℥.S. agarici ʒ.j. chameleæ ʒ.ij. braſsicæ marinæ ʒ.iij. fiat decoctio, de qua accipe ℥. iij. quibus adde rhabarbari, infuſi in uino & aqua graminis ℥.j.S. ſpicæ, cinnamomi ana gra. vj. fiat leuis expreſsio, cui adde ſyrupi de capil. Ven. ℥.j.
          - *Altera*: ℞. Endiuiæ, cichorij, eupatorij, capil. Ven. ana M.j. Rad. quinque aperient. ana ʒ.ij. braſsicæ marinæ, chameleæ ana ℥.j. ſem. endiuiæ, alchecangi ana ʒ ij. ſem. apij. petroſ. ana ʒ.j. ſenæ ℥.j. paſſularum ℥.iij. florum cichorij, bugloſsi, cicerum rub. ana P.j. fiat decoctio, de qua accipe ℔ j. cui adde ſacchari q.ſ. & fiat ſyrupus aromat. cum ʒ ij. di arrhod. Ab. utatur alternis diebus, continuando per tres dies, &c.
        - *Pilulæ*
          - ℞. *Pil.* alephanginarum ʒ.j.
          - *Agarici* ℈.S.
          - *Diagridij* gr. iiij. cum ſucco braſsicæ aut ireos fiant pilulæ.
        - *Clyſter*: ℞. *Mercurialis*, ciclæ, pedis columbini ana M.ij. braſsicæ marinæ, & chamæleæ ana M.ij. 4. ſem frig. maior. ʒ iij flor. cha. & geniſtæ ana p. j. fiat decoctio de qua accipe ℔. j. cui adde ſucci betæ, & mercurialis ana ℥. ij. urinæ pueri ℥. iiij. mellis anthoſ. ℥. ij. miſce. Detur quarto quoq; die.
    - *Vrinam*: ut
      - *Sal* abſynthij cum uino, &c.
      - *Linimentum* tale: ℞ *Olei* rutacei ℥. iij. uini albi, urinæ pueri ana ℥.ij. ſucci pedis columbini ℥. iiij. ſucci apij, petroſ. ana ℥.j. aſari, ſpicæ celticæ, ſem. ſeſeleos, apij, petroſ. ana ʒ.j. ceræ nouæ, terebynthinæ ana q.ſ. fiat linimentum, quo ungatur regio ueſicæ, renum & uentris.
  - *Inſenſibiliter*, per cutim: ut
    - *Cochleæ* tritæ.
    - *Emplaſtrum* tale
      - ℞. *Stercoris* uaccini ℔.ij.
      - *Lupinorum* ℥. ij.
      - *Sulphuris* ℥. iij.
      - *Cumini* ℥.S.
      - Incorporentur ſimul cum uino albo, & applicentur uentri, uitata regione hepatis.

- d. d. *Symptoma* quoque quid fieri debeat, indicat. Siquidem
  - *Febris* cum aſcite coniuncta, curationem immutat. Nam hic admodum calidis auxilijs utendum non eſt, neq; in uiſceribus, neq; in cibis, aut potibus, aut antidotis, aut purgationibus, ſed in huiuſmodi potius mixta curatione, & ei quod magis urget, quatenus licet, inſiſtendum. Nec metuendum eſt, ubi febres uehementiores apparuerint, refrigerantia potius tunc exhibere. Nam ubi inuicem copulantur morbi, eatenus habebunt communem curationis indicationem, quatenus copulabuntur, uel nobis ſcilicet ad id, quod magis urget obuiantibus, non tamen alterius cura omnino poſthabita, uel omnibus pari ſtudio auxiliantibus, &c.
  - *Sitis* intolerabilis extinguenda eſt uel collutione uini granatorum, uel potu oxycrati, uel glycyrrhiza. Verùm ſi ſitim tolerare poſsint, melius eſt. Nam etſi grauiter ſitiant ægroti, quibus tamen potio danda ultrà non eſt, quàm quòd uitam ſuſtineant, &c.
  - *Fluxus* uentris, cohibendus eſt tum
    - *Victu* aſtringenti.
    - *Medicamentis* aſtringentibus & corroborantibus, &c.
  - *Tumor*, &c.
    - *Vteris*: *Facta* euacuatione, coquetur panis niger in uino & modico aceti, extendatur ſuper pannũ lineũ, ſuperimponatur, relinquaturq; per ſpacium 24. horarum, poſtquam deinflatur, ponatur modica uerſus genua, ſemper deſcendendo uſq; ad pedes. Quod ſi non ſubſidat tumor, coquatur panis in lixiuio facto ex cineribus ebuli, quercus, ſarment. uitis, ſtipitum fabarum cum quinta parte aceti.
    - *Teſticulorũ* diſcutiendus eſt cũ
      - *Medicamentis*, ſiue emplaſtris, quorum
        - *Vnum*
          - ℞. *Sem.* aniſi, *Cmini*, Maratri, *Lauri* ana P. j.
          - Puluerizentur & incorporentur cum ſucco ebuli, uel ſambuci, uel oleo rutæ, chamomillæ, fiatq; emplaſtrum ſuper teſtes & uirgam.
        - *Alterum*
          - ℞. *Conchas* cum conchilijs.
          - *Stercoris* ouini ana q.ſ. uel ana partes æqual. contundantur optimè & longa agitatione ad ſpiſsitudinẽ emplaſtri ſuperponatur.
      - *Chirurgia*, uidelicet compunctione ſcroti, uel pudendi, &c.
    - *Pedum*, diſcutiendus eſt tali lixiuio
      - ℞. *Cineris* ficus, cineris caulium & ſarmentorum uitis ana ℔. S.
      - *Cineris* aſphodeli,
      - *Cineris* hermodactylorum ana ℥.iij.
      - Fiat lixiuium, in quo diſſoluantur ſalis communis ℔. j. aluminis ℥. iij. miſce, & abluantur pedes.

De cu-

E. Tympanitis curatio indicationib. perficitur. Quare

- *An* fieri poſsit, indicat tum
  - *Morbi* ſpecies. Nam tympanites media eſt inter aſcitem & anaſarcam.
  - *Cauſa* morbi, *Pars* affecta, *Symptoma*, *Tempus* morbi, *Conditio*, &c. — ut in genere, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat cauſa morbi, tum
  - *Immediata*: ſcilicet ſpiritus ſeu humor flatuoſus, qui ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Victus* ratione ſuprà dicta in curatione Aſcitis.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: & uel
        - *Qualitati* humoris flatuoſi: uidelicet attenuantem, præparantem, &c. ut ſunt
          - *Syrupus*
            - *De* hyſſopo.
            - *De* byzantijs.
          - *Oxymel*
            - *Simplex.*
            - *Compoſitum.*
        - *Quantitati* humoris flatuoſi, ſcilicet reſoluentem & euacuantem
          - *Senſibiliter*, per
            - *Aluum*: ut ſunt
              - *Pilulæ* de
                - *Agarico.*
                - *Rhabarbaro.*
              - *Potiones* eædem, quas pro curatione Aſcitis præcepimus, niſi quòd prædictis adijciantur, quæ flatus diſsipant: ut aniſum, cuminum, fœniculum, &c.
              - *Clyſteres*: quorū
                - *Vnus* ex decocto aniſi, cumini, centaurij, cum oleo anethino & rutaceo.
                - *Alter*
                  - ℞. *Decocti* centaurij, anethi, meliloti, rutæ ℔ j.
                  - *Benedictæ* ℥. j.
                  - *Mellis*, Olei anethini ana ℥. ij.
                  - *Salis* ʒ. j. miſce.
                - *Tertius*
                  - ℞. *Rutæ*, anethi, pulegij, ana M.S.
                  - *Aniſi*, dauci, cumini, carui ana ʒ. j. fiat decoctio, de qua accipe ℔ j. cui adde olei rutacei ℥. iij. ſalis ʒ. j. miſce.
              - *Glandes* ex melle toſto, cumino & ſale, aut ex hiera picra, ſucco cucumeris ſylueſtris arido & ſale.
            - *Vrinā*: ut eſt decoctum
              - *Vnum*: ℞. *Aniſi*, fœniculi, ameos, ana ʒ. ij. dauci, cumini, aſari, ſpicæ, ana ʒ. j. coquantur in ℔. ij. aquæ ad conſumptionem medietatis & colaturæ, accipiat ℥ iij.
              - *Alterum* ex calamintha, origano, pulegio, aniſo, &c. in uino, ubi non fuerit magnus ardor.
          - *Inſenſibiliter*: & uel
            - *Intrinſecùs* ſumuntur: ut eſt
              - *Tragea*
                - ℞. *Aniſi* conditi ℥. ij.
                - *Carui*, cymini, ſeſeleos ana ʒ. j.
                - *Cort.* citri ℥. ij.
                - *Cinnamomi*, galangæ ana ℥. S.
                - *Sacchari* roſ. tab. ad pondus omnium, fiat puluis groſſus.
              - *Electuarium*
                - ℞. *Diagalāgæ*, Diacurcumę, ana ʒ. iij.
                - *Aromat.* roſati ℥. j.
                - *Inteſtinorum* lupi ʒ. iij.
                - *Hepatis* lupi ʒ. j.
                - *Pelliculorum* ſtomachi gallinæ. ʒ ij. cum ſyrupo de cort. citri fiat electuarium.
            - *Extrinſecùs* applicantur: ut
              - *Oleum*
                - *Anethinum.*
                - *Rutaceum*, &c.
              - *Emplaſtrum* ex ruta, anetho, chamæmelo, meliloto, cum aniſo, cumino, carui elixis & malaxatis cum oleo rutaceo, &c.
              - *Sacculus* ex
                - *Milio*, Sale.
                - *Furfure*, Aniſo.
                - *Cumino*, Ruta.
                - *Chamomilla.*
                - *Fol.* lauri, &c.
      - *Quantitatem* debitā, quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione cauſæ, ætatis, tēporis anni, &c.
    - *Chirurgia*: nempe cucurbitulis leuibus, crebrò uentri affixis, &c.
  - *Mediata*, nēpe intemperies
    - *Frigida*, quæ ſui ablationē indicat, partim
      - *Victus* ratione ſuprà dicta in curatione Aſcitis, &c.
      - *Medicamentis* calidis
        - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
          - *Dianiſum.*
          - *Diacyminum.*
          - *Dialacca.*
          - *Diacurcuma.*
          - *Theriaca*, &c.
        - *Extrinſecùs* appoſitis: ut
          - *Oleum*
            - *Nardinum.*
            - *Maſtichinum.*
            - *De* abſynthio. &c.
          - *Ceratum* ſtomachale Gal. &c.
    - *Calida* hepatis, quæ ſui ablationem indicat per refrigerantia, ſuperponendo hepati ſuccum endiuiæ & cichorij cum pauco aceto & unguento roſato, &c. Intrinſecùs uerò conueniunt tum ratio uictus, tum medicamenta refrigerantia, &c.

De cu-

De curatione Diabetis.

Diabetes, ſeu urinæ profluuiũ eſt affectio diuturna circa renes, multum potum inducens, unà cum hoc, quòd quicquid bibitur, ſimul ut acceptum eſt, per urinas reijcitur: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: Renum uidelicet
    - *Dolor* uel grauitas circa lumbos.
    - *Calor* renum.
    - *Retentricis* facultatis imbecillitas, &c.
  - *Symptomatis*
    - *Excretio* urinæ immodica.
    - *Sitis* ualida, adeò ut neq; ulla ſatietas ex alicuius liquoris exhibitione contingat.
    - *Calor* renum.
    - *Mictus* celerrimus ac ualde copioſus.
    - *Totius* corporis tabes ac colliquatio.
    - *Vrinæ*
      - *Alba.*
      - *Aquoſa.*
    - *Venter* aridus.
    - *Ardor* uiſcerum.
    - *Anxietas*, &c.
  - *Cauſæ* ſymptomatis: nempe Intemperiei calidæ renum
    - *Materialis*, id eſt humoris
      - *Bilioſi.* Signa bilis redundantis.
      - *Salſi.* Signa pituitæ ſalſæ, &c.
    - *Immaterialis.* Signa intemperiei calidæ renum, &c.
- *Curatio* indicationibus abſoluitur. Itaq;
  - *An fieri* poſſit, indicat tũ
    - *Symptoma.* Nã
      - *Peſſimum* uitium urinæ profluuium eſt.
      - *Quantò* plures inſtrumentorum cuiuſque generis actiones & uires impeditæ fuerint, tantò deterior eſt affectus.
    - *Tempus* affectionis. Nam ſi diu affectus perdurauerit, tranſit in
      - *Hecticam.*
      - *Totius* corporis ſiccitatem, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet intemperies calida:
    - *Materialis*, ſeu bilioſa, &c. quę ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Chirurgia.* Quoniam in principio ſtatim morbi, moderatè ſanguinem detrahere decet ex uena cubiti, modò nihil impedierit, &c.
      - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
        - *Qualitatem* contrariã: ſcilicet refrigerãtem, &c. Quare
          - *Aer* ſit frigidus & humidus.
          - *Somnus* ſolito longior inducatur.
          - *Quies* inhibenda eſt.
          - *Exercitium* & immodicus motus eſt uitandus.
          - *Animi* affectus immoderati fugiendi.
          - *Alnus* ſit lenis, natura uel arte.
          - *Cibi eligendi* ſunt, qui difficulter cõficiuntur, nec liquidi ſunt. nec facilè in urinã cõuertantur, attenuẽturq́; ut
            - *Caro*
              - *Vernecis*, *Porcorum*, *Gallinarum*, *Capreolorum*, *Vitulorum*, *Hædorum*, &c. elixa, & cũ ſucco mali punici ſumpta.
              - *Pedum* ueruec.
            - *Hordeatum.*
            - *Oua* ſorbilia.
            - *Lac* per ſilices aut ferrum ignitũ ſciſſum.
            - *Ex* oleribus
              - *Lactuca.*
              - *Portulaca*, Endiuia.
              - *Seris*, &c.
            - *Piſces* ſaxatiles.
            - Ex fructibus
              - *Cucurbita*, Pira.
              - *Poma*, Cotonea.
              - *Mala* punica.
              - *Caſtaneæ*, &c.
            - *Caſeus* recens, non ſalitus.
            - *Vitanda* ſunt ſalſa omnia & acria.
          - *Potus* ſit aut
            - *Vinum* ruſſum, craſſum, frigida aqua dilutum.
            - *Aqua* cocta ex hordeo toſto.
            - *Succus* malorum punicorum cum aqua frigida, &c.
        - *Quantitatem* conuenientem: quæ ſit copioſior, & craſſorũ ciborum, ut perdurare poſſint. Potio quoq; his ſolita amplior dari debet, &c.
      - *Medicamentis*, exhibitis ſecũdum
        - *Qualitatem* cõtrariã: atq; uel humoris
          - *Qualitati*: uidelicet alterantem, concoquentem & præparantem: ut eſt ſyrupus
            - *Roſaceus*, *Myrthinus*, *Violaceus*, *De nymphea* cum aqua cichorij
          - *Quantitati*: ſcilicet purgantem: ut eſt
            - *Medicamentum* aliquod leue, quod bilẽ uel pituitam ſalſam cũ quapiam alteratione ac aſtrictione purgare ualeat.
            - *Clyſter* ex decocto hordei, uiolarũ, prunorum & tamarindorum, cum oleo uiolaceo, addita hiera picra, &c.
        - *Quantitatem*, quæ pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, &c. uarianda eſt.
    - *Immaterialis.* Vide in ſeqq. ſignum ❧

❧ Imma-

- *Intemperies* etiam calida immaterialis, ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
  - *Victus* ratione ſuprà dicta.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet refrigerātem & corroborantē. Horum autē alia
      - *Intrinſecùs* ſumūtur: ut
        - *Syrupus*
          - *Omphacinus.*
          - *Myrthinus.*
          - *E* ribes.
          - *Ex* infuſione roſarum.
        - Ex ſucco
          - *Oxalidis.*
          - *Plantaginis.*
          - *Portulacæ*, &c.
        - *Decoctum*
          - *Palmularum.*
          - *Baccarum* myrthi.
          - *Pirorum*, &c.
        - *Succus*
          - *Sanguinariæ*, ex uino nigro aſsiduè potatus.
          - *Symphyti.*
        - *Trochiſci* de
          - *Spodio.*
          - *Terra* lemnia.
          - *Succino*, &c.
        - *Philonium*
          - *Perſicum.*
          - *Romanum.*
        - *Theriaca* recens cū polygoni ſucco.
        - *Electuariū* tale
          - ℞. *Carnis* citoniorum,
          - *Conſeruæ* conſol. maioris, ana ℥.j.
          - *Mucilaginis* gummi, tragacanthi, & ſem. citoniorum, extractæ cum aqua roſ. ana ℥.S.
          - *Amyli* ʒ.iij.
          - *Boli* armeni, ſanguinis draconis ana ℥.j.
          - Miſce, & cum ſyrupo de papauere & myrthino fiat electuarium. de quo capiat bis in die, & ſemel noctu.
      - *Forinſecùs* applicatis: ut
        - *Oleum*
          - *Roſaceum*
          - *Myrthinum*
          - *Cotoneorum*
          - *Omphacinum*
          - *De* papauere, &c.
          - quibus tota ſpina & lumbi inungendi.
        - *Vnguentum*
          - *Vnum*
            - ℞. *Santalorum* omnium ana ʒ.ij.
            - *Succi* plantaginis & cichorij ℥. j.
            - *Olei* roſacei, myrthini, ana ℥. j.S.
            - *Ceræ*, aceti, ana parū. miſce. quo lumbi inungantur.
          - *Alterum*
            - ℞. *Succi* lactucæ, portulacæ, ſolani, ana ℥.j.
            - *Farinæ* hordei ℥.S gummi tragacāthi in aqua roſ. diſſoluti ʒ.iij. cremoris ſem. citoniorum ℥.S. olei roſacei, myrthini, de nymphea ana ℥. j. hypocyſtidis, balauſtiorum, coral. rub. rhu obſoniorum ana ℈. ij.
            - *Aceti*, ceræ ana parum, miſce, & fiat unguentum, quo renes & pecten inungendi. &c.
          - *Tertium*
            - ℞. *Vnguenti* roſati ℥.j.
            - *Vnguenti* populeonis ℥. S.
            - Miſce.
        - *Emplaſtrum*
          - *Vnum*, ex farina hordei cum roſaceo & aceto, quæ lumbis & ilijs admoueantur.
          - *Alterum*, ex baccis myrthi, oleo roſaceo & ſucco plantaginis, aut ex farina hordei, acacia, hypocyſtide, cum ſucco portulacæ, & oleo myrthino.
          - *Tertium*
            - ℞. *Succi* plantaginis, ſucci uirgæ paſtoris ana ℥. ij.
            - *Pulueris* myrthi ʒ.iij.
            - *Paſtillorum* de ſpodio ʒ.ij. miſce.
          - *Quartum*
            - ℞. *Fol.* hyoſcyami, papaueris, ſolani, roſ. ana M. j.
            - *Portulacæ*, umbilici uen. ana M.S.
            - *Cremoris* ſem. papaueris & cotoneorum ana ʒ.iij.
            - *Farinæ* hordei P. j.S.
            - *Santalorum*, coral. rub. balauſtiorum ana ʒ.j.
            - *Olei* roſacei, myrthini, citoneorum ana ℥.j.
            - Contundenda cōtundantur, miſceantur, & cum ſucco ſolani fiat emplaſtrum, addito aceto pauco, &c.
    - *Quantitatem* debitam: quæ uarianda pro ratione ætatis, temporis anni, regionis, complexionis, &c.

De cu-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0575-2
DFG

De curatione Vrinæ cruentæ, ſeu Profluuij ſanguinis Renum.

- *Profluuij ſanguinis renum*
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet renum
      - *Sanguinis* urinæ permixtus, atq; excretus.
      - *Excreti* ſanguinis tranſitus, iuxta renum locum ſæpe ſenſu perceptus.
      - *Fluxio* ſanguinis per certos circuitus.
      - *Dolor* quidam circa lumbos, ac ſi renes ſuſpenſi eſſent.
      - *Grauitas* in renibus.
    - *Symptomatis*
      - *Excretio* ſanguinis immodica cum urina.
      - *Seri* ſanguinolenti mictio.
    - Cauſæ uidelicet morbi
      - *Similaris*, ſeu intemperiei frigidæ & humidæ
        - *Mictio* ſanguinis aquoſi atque ſeroſi.
        - *Situs* nulla, Dolor nullus.
        - A' calidis & ſiccis auxilium, &c.
      - *Inſtrumentalis* ſiue
        - *Amplitudinis* uaſorum
          - *Sanguis* craſſus.
          - *Cum* ſubſederit, cruentum erit ſedimentum, urina uerò parum colorata.
        - *Reſerationis* ob ſanguinis abundantiam
          - *Vrina* cruenta per interualla excreta.
          - *Grauitas* renum ſtatutis temporibus.
          - *A* mictu melius ſe habent ægri.
      - *Communis*, ſiue ſolutionis cõtinuę
        - *Ruptura*
          - *Sanguis* affatim purus & multus excretus, & naturalem colorem ſeruans.
          - *Caſus* ab alto.
          - *Si graue* onus leuarit quiſpiam.
          - *Copia* ſanguinis.
          - *Saltus*, Percuſsio, Labor. &c.
        - *Eroſionis*
          - *Sanguis* ſenſim & paulatim excretus.
          - *Dolor* circa renes acris.
          - *Acres* ſucci.
          - *Vrina* flaua, purulenta, &c.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat tum
      - *Cauſa* ſymptomatis. Nã
        - *Si* propter uaſorum imbecillitatem fiat, aut eorundem uaſorum reſerationem magna cũ diligentia circa initia curanda eſt.
        - *Si* propter uenam ruptam fiat, celerrimè præſidia adhibenda ſunt.
        - *Si* propter eroſionem fiat, celerrimè circa initia curanda eſt.
      - *Symptoma*. Nam omnis mictus ſanguinis multus, malus eſt.
      - *Tempus*, ſeu diuturnitas ſymptomatis. Nam ſanguis apparens in urina longo tempore, peſsimum eſt ſignum, &c.
    - *Quid* fieri debeat, indicat cauſa ſymptomatis: uidelicet morb⁹
      - *Similaris* ſeu intemperies frigida & humida: atq; etiã inſtrumẽtalis, ſeu meatuũ amplitudo, qui ſui ablationem indicãt: quod fiet partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecũdum,
          - *Qualitatẽ* cõtrariã: ſcilicet calefacientẽ, ſiccantem, & aſtringentem. Itaq;
            - *Quies* præcipienda.
            - *Ab* exercitatione / *A* Venere / *A* decubitu ſuper dorſum / *A* retentione urinam — abſtinendum omnino eſt.
            - *Cibus* ſit
              - *Caro*
                - *Turturum*, Palumborum.
                - *Perdicum*.
                - *Turdorum*, &c.
              - *Oryza* cum lacte aut iure carnium.
              - *Lentes* coctæ, &c.
            - *Potus* ſit, aut
              - *Vinum* nigrum chalybeatum.
              - *Aqua* chalybeata, &c.
          - *Quantitatem* debitam: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, complexionis, &c.
        - *Medicamentis* aſtringentibus: uide in ſeqq. ſignum ☙
      - *Inſtrumẽtalis* ſiue
        - *Reſeratio*, uel excretio per circuitus, uel ruptura; quæ ſui ablationem indicant: quod fiet partim chirurgiâ, partim uictus ratione, & medicamentis prædictis. Quare uena interna cubiti, per diem aut duos dies ante acceſsionem, ſecanda eſt. Nullum autem tempus ſpectandum; ſi ſanguis rupta uena manauerit; ſed ſtatim fundendus, ſecta uena prædicta, per interualla, ut natura in partem aliam aſſueſcat. Conferunt eiſdem cucurbitæ lumbis affixæ cum ſcarificatione, & frictio brachiorum ualida, atque eorundem ligatura.
        - *Eroſio* ab acribus humoribus, qui per aluum primùm ſunt purgandi, cum electuario roſato, & caſsia fiſtulari, in decocto prunorum, & radicis dulcis: aut electuario diacatholicone, in decocto prunorum, uiolarum, hordei, & radicis dulcis. Deinde ulcus detergendum & conſolidandum, ut in tabula de curatione Exulcerationis renum dicetur.

☙ Medi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0576-8
DFG

- *Medicamentis* aſtringentibus & corroborantib.
  - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
    - *Succus* ex
      - *Sanguinariæ.*
      - *Plantaginis*, Polygoni.
      - *Radicum* ſymphyti.
    - *Decoctum* rad. ſpinæ albæ.
    - *Tragacanthum* in uino nigro maceratum.
    - *Cornu* cerui ex uino potatum.
    - *Lapis* hæmatites ex uino ſumptus.
    - *Folia* ſalicis cum uino accepta.
    - *Bolus* armenus cum aceto ſumptus.
    - *Syrupus* ex
      - *Myrthinus.*
      - *De* ſucco roſarum.
    - *Trochiſci* de
      - *Spodio*
      - *Terra* lemnia

      cum ſyrupo myrthino', &c.
    - *Oleum* ſeu ſpiritus coralliorum, &c.
  - *Forinſecùs* renibus appoſitis: ut
    - *Epithema* ex
      - *Rubi* folijs, Myrthi baccis.
      - *Malicorio*, Balauſtijs.
      - *Poſca*, uel uino aſtringenti, &c.
    - *Emplaſtrum*
      - *Vnum*
        - ℞. *Fol.* rubi, myrthi, quercus, an. M.S.
        - *Malicorij*, balauſtiorum, ana ʒ.iij.
        - *Farinæ* hordei P.j.
        - *Olei* roſacei ℥.ij.
        - Cum poſca fiat emplaſtrum.
      - Alterum
        - ℞. *Palmularum* in poſca coct. ℥.iij.
        - *Fol.* plantaginis M.j.
        - *Tragacan.* ſucci ſemperuiui. an. ℥.j.
        - *Acaciæ*, hypocyſtidis. ana ʒ.ij.
        - *Olei* myrthini, roſar. ana ℥.j.S.
        - *Farinæ* hordei P. S. Miſce.
      - *Tertium*
        - ℞. *Olei* myrthini, coton, ana ℥.j.
        - *Maſticis*, cinnamomi,
        - *Acaciæ*,
        - *Balauſtiorum*, ana ℈.j.
        - Cum reſina fiat emplaſtrum,
      - *Quartum* ex
        - *Maſtice*, Acacia,
        - *Balauſtijs*, Rhu,
        - *Succo* ſanguinariæ.

De curatione Calculi renum.

- *Calculus* renum nihil aliud eſt, quàm corpuſculum quoddam durũ, toto genere præter naturã, inſtar lapidis ſeu tophi, in ſubſtantia ſeu ſinibus ipſorũ renum genitum; cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nempe Renum
      - *Dolor* in dextro uel ſiniſtro renum loco, fixus ac ſtabilis.
      - *Stupor* femoris, è regione affecti renis.
      - *Retractio* teſticuli dextri, ſi ren dexter, ſiniſtri uerò, ſi ren ſiniſter fuerit affectus, &c.
    - *Morbi* (eſt enim morbus in numero, propriè in exceſſu toto genere præter naturam)
      - *Grauis* in renibus dolor, inſtar aculei fixi.
      - *Dolor* eo potiſsimum tempore, quo ægri cibo replentur.
      - *Vomitus* pituitoſus inter initia.
      - *Vomitus* æruginoſus, perſeuerante morbo.
      - *Arenulæ* rubræ ſubſident, & urina cruenta.
      - *Vrina* ab initio aquoſa uel pura: poſtea craſſa, demum arenoſa.
      - *Spinæ* flexio difficilis.
      - *Totum* corpus ad motum pigrum.
      - *Torpor* crurum.
      - *Alui* ſuppreſsio, &c.
    - *Cauſæ*
      - *Materialis*: uidelicet crudorũ, craſſorum ac lentorum humorum, atq; mixtorũ aut cũ
        - *Sanguine.* Color arenularum ex pallido alboq; mixtus: aut ex rubro & albo, &c.
        - *Bile.* Color ex albo ad flauius.
        - *Atra* bile. Color ex pallido alboq; ad nigrius, &c.
      - *Efficientis*: nempe intemperiei calidæ, igneæ, renum. Signa propria renum calidorum, &c.
  - *Curatio* indicationibus abſoluitur. Itaq;
    - *An* fieri poſſit, indicat tũ
      - *Morbus.* Nam
        - *Calculi* rotundi & leues facilè excernuntur.
        - *Calculi* longi & aſperi difficulter excernuntur.
      - *Tempus* morbi. Nam inter initia magna cum diligentia curari debet. Quoniam ubi perſeuerauerit ob dolores ac uigilias, ſanguis corrumpitur, & æruginoſus uomitus ſuperuenit.
      - *Aetas.* Nam
        - *In* adultis magis, ac in declinante ætate, quàm pueris contingit.
        - *Pueri* ueſicæ calculis frequentiùs, quàm ætate prouecti afficiũtur, &c.
      - *Parentes.* Nam lapis renũ & ueſicæ eſt morbus hæreditarius, ſecundũ Auicennam, &c.
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeqq. ſignum A.

- **A.** *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - Cauſa morbi
    - *Materialis:* uidelicet humor craſſus, uiſcoſus ac lentus, qui ſui ablationē indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione ordinata ſecūdum
        - *Qualitatem* contrariam: nempe attenuantē, incidentem & detergentem. Quare
          - *Aer* eligatur purus ac temperatus.
          - *Somnus*, quo ad fieri poteſt, conciliandus eſt, & parum conſueto ſit longior.
          - *Quies* uitanda.
          - *Deambulationes* atque exercitia mediocria ineunda.
          - *Animi* affectus immodici uitandi.
          - *Alvus* ſit ſoluta aſsiduè, natura, uel leui clyſtere.
          - *Cibus*
            - *Conueniens*
              - *In* acceſſione: ut
                - *Ius* pulli cum ciceribus elixi, uel gallinarum.
                - *Ptiſanæ* cremor.
                - *Caro* contuſa
                  - *Gallinarum.*
                  - *Pullorum, &c.*
                - *Ius* pulli elixi cum beta.
              - *Ante* acceſſionē (præuiſionis gratia)
                - *Panis* probè fermentatus.
                - *Caro*
                  - *Pullorum.*
                  - *Gallinarum.*
                  - *Caponum.*
                  - *Turdorum.*
                  - *Perdicum.*
                  - *Veruecina.*
                  - *Hœdina, etc.*
                - *Vitella* ouorum tremula.
                - *Ex* piſcibus
                  - *Trocta.*
                  - *Soleæ.*
                  - *Plaiciæ.*
                  - *Sabocæ.*
                  - *Salmo.*
                  - *Laurax.*
                - *Ex* leguminibus
                  - *Cicera.*
                  - *Ptiſana* hordeacea.
                - *Ex* oleribus
                  - Cichorium.
                  - Endiuia.
                  - *Apium.*
                  - *Potroſelinum.*
                  - *Folia* raphani.
                  - *Aſparagus.*
                  - Beta, *&c.*
                - *Ex* fructibus
                  - *Amygdalæ.*
                  - *Piſtacia.*
                  - *Nuclei* pini.
                  - *Vua* paſſa.
                  - *Cappares.*
                  - *Melones.*
                  - *Pepones, &c.*
            - *Nocens:* ut
              - *Caro*
                - *Bubulina.*
                - *Porcina.*
                - *Ceruina.*
              - *Caſeus.*
              - *Oua* dura. Lac.
              - *Cibus*
                - *Acris*, Dulcis.
                - *Craſſus*, Tenax.
                - *Pinguis*, &c.
          - *Potus*
            - *Conueniens*, uinum
              - *Tenue.*
              - *Album.*
              - *Non* ualde uetus.
            - *Inconueniens*, uinum
              - *Dulce*, Nigrum.
              - *Craſſum* & rubrum.
              - *Antiquum*, Validum.
        - *Quantitatem* debitam: quæ pauca eſſe debet. Nam ſatietates & cruditates fugiendæ ſunt.
      - *Medicamentis.* Vide in ſeqq. ſignum B.
    - *Efficiens* Vide inferiùs in curatione Partis affectæ, &c.
  - *Morbus.* Vide in ſeqq. ſignum. C.
  - *Pars* affecta: quæ alteranda atq; corroboranda eſt, & maximè præſeruationis gratia: quod fiet
    - *Victus* ratione refrigerante. Quare
      - *Non* dormiant ſupinè.
      - *Non* utantur
        - *Pellibus.*
        - *Cingulis* latis.
      - *Exercitio* moderato utantur.
      - *Cibo* & potu temperato, uel parum refrigerante utantur.
    - *Medicamentis* frigidis
      - *Intrinſecus* ſumptis.
      - *Forinſecus* appoſitis: ut Oleum
        - *Roſarum.*
        - *Violarum.*
        - *Myrtinum.*
        - *Nenupharis, &c.*
  - *Symptoma.* Vide in ſeqq. ſignum D.

B. Craſsu

B. Craſſus etiã humor, uiſcoſus ac lentus, medicamentis aufertur contrarijs, atque uel ipſius

- *Qualitati*: ſunt attenuantia, incidentia, præparantia atque concoquentia: ut
  - *Mel* roſarum,
  - *Syrupus*
    - *Acetoſus.*
    - De duabus radicibus.
    - *De* quinq; radicibus, &c.
  - *Oxymel* —
    - *Simplex.*
    - *Compoſitum*, &c.
- *Quantitati*
  - Cũ multitudine
    - *Sanguinis*: & tunc uenæ ſectio facienda eſt uel in
      - *Cubito*, ſcilicet internæ, eius lateris, ubi nihil prohibeat, & recens fuerit phlegmone.
      - *Poplite*, quibus nephritis ineſt.
    - Cibi crudi, aut ſemicocti: in
      - *Ventriculo*: & tunc uomitus prouocandus, niſi quicquam impedimento ſit. quibus euacuatis, clyſteribus utendum, ut ſequitur.
      - *Inteſtinis*: & tunc clyſterib. utendum, modò nihil obſtet: quorum
        - *Primus* ex decocto furfurum, fœnigræci, caricarum, ariſtolochię, addito melle roſ. oleo communi & ſale.
        - *Alter*
          - ℞. *Decocti* camomillæ, meliloti, anethi ℔.j.
          - *Olei* chamæmelini, anethini, laurini, ana ℥.j.
          - *Mellis* ℥.ij. ſalis ʒ.j. miſce.
        - *Tertius* —
          - ℞. *Decocti* maluarum, altheæ, fœnigræci ℔.j.
          - *Mellis*, uini albi, olei anethini, ana ℥.ij.
          - *Salis* ʒ.j. miſce.
        - *Quartus*
          - ℞. *Decocti* furfurum, mercurialis, maluarum, altheæ, betæ, caricarum ℔.j. Mellis roſ. ʒij. Olei anethini ℥.ij.
          - *Caſsiæ*, uel diacatholiconis ℥.j. miſce.
    - *Bilis*: euacuanda eſt, uel
      - *Manna.*
      - *Caſsia* fiſtulari.
      - *Syrupo* roſ. laxatiuo.
    - *Melancholiæ*: purganda eſt tali bolo
      - ℞. *Caſsiæ* recent. extractæ ℥.j. Confectionis Hamech ℥.iij.
      - *Pulueris* glycyrrhizæ ʒ.j.
      - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
  - *Sine* multitudine, neq; ſanguinis, neque cibi crudi, neque bilis, neq; melancholiæ: euacuandus eſt
    - *Bolo* tali: ut
      - ℞. *Caſsiæ* nouiter extractæ ℥.j.
      - *Diacatholiconis* ʒ.v. Diaphœniconis ʒ.iij.
      - *Specierum* hieræ S. Pulueris glycyrrhizæ, ana ʒ.j.
      - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
    - *Potione* huiuſmodi
      - ℞. *Caſsia* fiſtulæ ℥.j. Benedictæ ʒ.iij. Elect. Ind. ℥.j.
      - *Aquarum* aſparagorum, ſcolopendrię, ana q. ſ. pro potione: ſumatur in aurora, &c.

C. *Morbus* etiã ſeu calculus ſui ablationem ſignificat: quod fiet partim

- *Medicamentis* frangentibus lapidem & urinam cientibus: uidelicet extenuantibus & incidentibus citra magnum calorem: quorum alia
  - *Simplicia*: ut
    - *Radix*
      - *Aſparagi*, rubi, graminis, altheæ, ſcolimi, enulæ Aſari,
      - *Quinque* folij, ariſtolochiæ, raphani, ireos, betoniæ, peucedani,
      - *Cyperi*, altheæ, ſcillæ, capparorum.
    - *Semen*
      - *Viticis*, geniſtæ, altheæ, hederæ.
      - *Ciceris* nigri, lithoſpermatis.
      - *Paliuri*, carpeſij.
    - *Herba*
      - *Betonica*, capillus Veneris, polium, lupulus, adiantum, aſplenium,
      - *Aſarum*, ruta agreſtis, meu, pulegium.
      - *Phu*, camepytheos, ſaxifragia, ſion, carduus, &c.
    - *Fructus*
      - *Amygdalæ* amaræ.
      - *Baccara* iuniperi.
      - *Tribuli*, cappares, &c.
    - *Metalla* —
      - *Vitrum* combuſtum.
      - *Chryſocolla* cum aqua centinodiæ, tempore balnei.
      - *Sal* ononis, geniſtæ, ſtipitum fabarum.
    - *Lapides*
      - *Lapis* Iudaicus.
      - *Lapis* ſpongiæ.
      - *Lapis* lyncis.
    - *Animalia*
      - *Vermes* terreni, cicadæ, lepus cõbuſtus, cauda tremula uſta, &c.
      - *Beſtiolæ*, quæ in lapidarijs fodinis quaſi uerrucæ lapidibus obhæreſcunt, quinq; numero ex aquæ ℥.iij. ſumptæ,
    - *Liquores*
      - *Acetum* ſcillinum.
      - *Oxymel.*
      - *Succus* parietariæ.
      - *Decoctum*
        - *Rad.* apij.
        - *Rubiæ*,
        - *Aſparagorum*,
        - *Rad.* maluæ.
        - *Cicerum*.
      - *Oleum* cryſtalli.
      - *Succus* limonum.
    - *Partes* animalium
      - *Pellis* leporis cremata.
      - *Renes* leporis ſiccati & inueterati, pondere ℈.iiij. ex uino.
      - *Vngulæ* equi / *Plumarum* palumborum / *Teſtæ* cochlearum / *Cancrorum* — cinis.
      - *Hepatis* aſini
    - *Excrementa*
      - *Stercus* murium in aceto tritum.
      - *Lotium* capræ montanæ.
      - *Sanguis* hircinus, exiccatus, cuius ʒ.j. cum uino ſumatur.
  - *Compoſita.* Vide in ſeqq. ſignum ✠
- *Chirurgia*, ſeu cucurbitulis leuibus, præſertim ſi lapis in meatibus urinarijs infarciatur, & deſcenſum remoretur, quæ affigendæ, primò paulum ſub loco doloris, deſcendendo ſenſim obliquè ſecundum meatuum urinariorum ſitum & deſcenſum in ueſicam, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0579-7

- *Compoſita* medicamenta lapidem frangentia, & urinam cientia,
  - *Vſualia*
    - *Intrinſecus* ſumpta
      - *Lithontribon*, Diacurcuma, Elect. ducis.
      - *Confectio* Iuſtini. Dialacca, Dianiſum.
      - *Theriaca*, Mithridatium, &c.
    - *Extrinſecus* applicata. Oleum ſcorpionum.
  - *Magiſtralia*
    - *Intrinſecus* ſumpta: ut
      - Puluis
        - Vnus
          - ℞. *Sem.* altheæ, uiolarum, ana g. v. milij ſolis, glycyrrhizæ, ana ℈.S.
          - *Lapidis* Iudaici, ſpongiæ, ana g. iij. pul. oſsium dactylorum, cera-ſorum, meſpilorum, ana ℈.j.
          - Sem. melonum ℥.S fiat puluis, cuius ʒ.j. cum ℥.ij. uini albi aquoſi aut oxymellitis ſumatur.
        - Alter
          - ℞. *Cornu* cerui uſti, gummi tragacanthi, ana ʒ.j.
          - *Terebynthinæ* in lamina terrea crematæ ʒ. S.
          - *Lapidis* Iudaici, pul. uermium terrenorum, ana ℈.j.
          - *Iuſtiniani* ʒ.j.S.
          - Fiat puluis, qui cum decocto glycyrrhizæ ſumatur.
        - Tertius
          - ℞. *Braſsicæ* ſiccæ ʒ. ij.
          - *Piperis* ℥.S.
          - Miſce, & fiat puluis, de quo ſumatur ʒ.j. cum aqua alkecangi.
        - Quartus
          - ℞. *Cineris* leporis, cineris cort. auellanarum, gummi amygdalarum, ana part. unam.
          - *Cineris* ſcorpionum part. j.
          - *Sem.* maluæ, apij, iuſquiami, ana part. tertiam. Sanguinis hircini part. duas: *fiat puluis*, de quo ſumatur ʒ j. cum uino.
        - Quintus
          - ℞. *Pul.* ex ſtercore glirium gr. vij.
          - *Oculorum* cancri num. ij.
          - *Spicæ* nardi ℈ S.
          - *Sem.* fœniculi, apij, ana ℈ j.
          - *Nucis* muſcatæ parũ: miſce, & fiat puluis.
      - Electuarium
        - Vnum
          - ℞. *Sem.* hyperici, quatuor ſem. frig. maior. apij. petroſ. ana ʒ. iij.
          - *Sem.* rhamni & albæ ſpinæ, ana ℥ ij.
          - *Saxifragiæ* & empetri, ana ʒ.j.
          - *Cineris* capitis muris, cineris ſcorpionum, ana ʒ iij. cum ſyrupo de quinq; rad. fiat electuarium, de quo capiat ʒ. j. cum aqua cretæ marinæ. ℥.iij. ſtomacho ieiuno.
        - Alterum
          - ℞. *Acori*, phu, hyperici, ana ʒ.vj.
          - *Sem.* porri ʒ.xij.
          - *Spicæ* nardi ʒ. x.
          - *Caſsiæ*, lithoſpermi, cyperi, ana ʒ xxv. Cum melle fiat electuarium, de quo exhibe fabæ magnitudinem.
        - Tertium
          - ℞. *Terebynthinæ* ℥. S.
          - *Lithontribontis* ℥.ij.
          - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
        - *Quartum.* ℞. *Terebynthinæ* lotæ decies in aqua ſaxifragiæ ℥. S. Cũ ſaccharo fiat bolus.
        - Quintum
          - ℞. *Cineris* ſcorpionum ʒ. ij.
          - *Cantharidum* ʒ.j.
          - *Sanguinis* hircini ſicci ℥ ij.
          - *Cineris* caulium, uitri combuſti, cineris leporis, auis caudę tremulæ, cineris teſtæ ouorum, ana ʒ ij.
          - *Lapidis* Iudaici, ſpongiæ, piperis, dauci, carui, ſem. altheæ, gummi arabici, ſaxifragię, milij ſolis, ſeſeleos, carpobal. xylobal. ſpicæ nardi, capil. Ven. 4. ſem. frig. ana ʒ.j. cum melle fiat electuariũ, quo utantur ad quantitatẽ duarũ auellanarũ.
      - Decoctum
        - ℞. *Sanguinem* de uiuis uulpibus, in ollã uitreatam uinum ęquo pondere adijcito, lento igne ad prunas decoquito ad formam pultis, de qua bene percocta exhibeto ægro nouem continuis dieb. manè ℥. v. calefactas in lecto, abſtineat ab omni cibo horis ſex. Vidit egregius medicus hac ſumpta medicina, multos reijcere quinq; uncias calculi cum lotio.
      - Tabula
        - ℞. *Sem.* baſiliconis, quatuor ſem. frig maior. apij. petroſ. ana ʒ. S. rad. fœniculi, petroſ. aſparagi, ſem. pimpinellæ, ana g. xv. Saxifragiæ, ruſci, ana gr. vj. rhabarbari electi ℈ iij. ſacchari diſſoluti in aqua, cretæ marinæ q. ſ. fiant tabulæ ponderis ʒ.ij.
      - Potus
        - ℞. *Rad.* aſparagi, rubi, ana M.ij betonicæ, polij, ana M.ij. Cicerũ nigrorum M j fiat decoctio in aqua pluuiali ſ.a. In fine decoctionis adde aceti ſcillini ℥.j. fiat colatura. Doſis ℥.iiij. cum ʒ. j. lapidis Iudaici, &c.
      - Aqua ſtillatitia
        - ℞. *Mellis* roſ. terebinthinæ, ana ℔. j iniubarum, ſebeſten, nucleorũ pini, ana ℥.iiij. granorum alkecangi, ſem. cucumeris, nigellæ, apij, ana ℥.ij.
        - *Succi* raphani ℔.ij. pulueriz anda puluerizentur, miſceantur, & per alembicum diſtillentur. In huius aquæ ℥.iij. diſſolue ʒ j. pulueris ſcorpionum uel lapillorum aſtacinorum, &c.
    - *Forinſecus* applicata: ut
      - ℞. *Olei* ſcorpionum, Olei de lilio compoſ. ℥.j.S. miſce. Vngatur regio dolentis renis calidè. Balneum ſulphureum.

D. *Symptoma* etiã quid fieri debeat, indicat. Siquidem

- *Dolor* uehemẽs primò ſui ablationẽ indicat per medicamenta dolorẽ mitigantia, laxantia, & emollientia, quorum alia
  - *Intrinſecùs* ſumũtur: ut eſt
    - *Philonium* / *Theriaca* recens } cum uino.
    - *Puluis*
      - ℞. *Sem.* portulacæ, ſcariolæ, ana ℥. S.
      - *Sem.* iuſquiami ℈. ij.
      - *Croci* ℈. j.
      - *Pul.* origani ℈. S. miſce, & fiat puluis.
  - *Extrinſecùs* renibus applicantur: & uel
    - Oleum
      - *Chamomillæ.*
      - *Anethinum.*
      - *Laurinum.*
      - *Amygdalarum* dulc.
      - *Violarum*, &c.
    - *Vnguentum*
      - *Vnum*
        - ℞. *Butyri* recentis, axungiæ gallinæ.
        - *Olei* amygdalarum dulcium, uiolarum, ana ℥. ij.
        - *Olei* de lilio ℥. S. Ceræ q. ſ. miſce, & fiat unguentum.
      - *Alterum*
        - ℞. *Olei* chamęmeli, uel anethini, amyg. dulciũ ana ℥. j. S.
        - *Adipis* anſerini, uel gallinacei, butyri recentis, ana ℥. iij.
        - *Ceræ* q. ſ. fiat unguentum.
      - *Tertium*: Vnguentum dialtheas, &c.
    - *Fomentum*
      - Primum
        - ℞. *Maluæ*, biſmaluæ, ana M. j. S.
        - *Sem.* aniſi, fœniculi, ana ℥. j.
        - *Flor.* chamomillę, meliloti, an. P. j. S.
        - Fiat decoctio, de qua fiat ſomentum pro renibus, cum ſpongijs aut filtro.
      - *Alterum* ex decocto
        - *Maluarum*, fol. ac rad. altheæ, chamæmeli,
        - *Fœnigræci*, Violariæ,
        - *Sem.* lini. rad. graminis, in hydrelæo, & cum ſpongijs ſæpe adhibitis renibus, pectini, &c.
      - *Tertium* ex decocto ſeminis lini, fœnigræci & croci, &c.
    - *Sacculus* ex milio, furfure, floribus chamomillæ, &c.
    - *Emplaſtrum*
      - *Primum*
        - ℞. *Farinæ* triticeæ, farinæ ſem. lini & fœnigræci, ana M. j.
        - *Olei* chamæmeli uel anethini, amygd. dulcium, ana ℥. j. S.
        - *Mellis* ℥. ij.
        - *Reſinæ* terebynthinæ ℥. j.
        - *Rad.* altheæ contuſ. ℥. S.
        - Miſce, & fiat emplaſtrum.
      - *Alterum*
        - ℞. *Farinæ* hordeaceæ, lupinorum, & ſem. lini, ana M. j.
        - *Rad.* altheæ, peucedani, flor. chamomillæ, ana q. ſ.
        - Coquantur in aqua & oleo, fiatq; emplaſtrum.
      - *Tertium*: emplaſtrum de meliloto Meſuæ, malaxatum cũ oleo chamomillæ & anethino, extenſum ſuper panno lineo & applicatum loco dolenti.
      - *Quartum*, ex raphano, parietaria, &c.
    - *Inſeſſio*
      - *Prima* ex decocto
        - *Maluæ.*
        - *Altheæ.*
        - *Meliloti.*
        - *Pulegij.*
        - *Origani.*
        - *Calamenthi.*
        - *Fœnigræci.*
        - *Seminis* lini, &c.
      - *Altera* ex decocto
        - *Maluæ*, biſmaluæ.
        - *Sem.* altheæ, lini.
        - *Tribuli* marini & campeſtris.
        - *Aniſi*, cumini, &c.
- *Difficultas* mictus propter lapidis fixionem, primò curandus. Quare corpus imprimis concutiendum leuatis coxis & ſupino corpore, & lapis ad collum ueſicæ ducendus: ſi uerò ibidem figatur, rurſus ſupino corpore in cauitatẽ ueſicæ tranſponatur, & urina excluſa rurſum commoto corpore deducatur, donec promptè permeet: nam quandoq; ob id figitur, quòd longior ſit, & tranſuerſim accedat. Quòd ſi neq; tũc lapis expellatur, catheterem immittendũ, aut maluæ cauliculus, aut cirpi pars tenera albá, quæ ad radicẽ eſt, atq; excluſa urina, tentandũ lapidẽ in ueſica conterere. Si uerò in penis meatu infigatur, multa urina prius retenta, conandũ impetu cõpreſsione facta ipſam excernere. Si neq; ſic expellatur lapis, periculum eſt ne Iſchuria pereat æger. Conandũ itaq; eſt medicamentis urinã cientib. ipſum expellere, aut uulſella trahere, aut iuxta glandẽ in ea parte ſectione facta ipſum extrahere.
- *Aſperitas*, ſeu eroſio, ſeu exulceratio in renibus & meatibus urinarijs relicta, curanda eſt, ſi quæ fuerit facta, bibito lacte aſinino, cum ſaccharo, aut diatragacantho, cum aqua ſtillatitia cichorij, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0581-4

De curatione Inflammationis renum.

- *Inflammationis* renum
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet
      - *Renis* unius
        - *Dextri*
          - *Dolor* circa primam dorſi uertebram, paulułum ſupra ſpurias coſtas dextras, diſtenditurq́; dolor ſurſum uſq; ad hepar, & deorſum uſque ad ueſicam, & pudendum, lumboſq́; & coxendices, pectinem & femora.
          - *Stupor* cruris dextri.
        - *Siniſtri*
          - *Dolor* in ſiniſtro latere, ut ſuprà.
          - *Stupor* cruris ſiniſtri.
      - *Renum* amborum
        - *Dolor* circa ambas partes.
        - *Stupor* amborum crurum, &c.
    - Morbi
      - *Ardor.*
      - *Dolor* cum grauitate.
      - *Febris.*
      - *Mentis* alienatio.
      - *Vomitio* bilis ſynceræ.
      - *Difficultas* meiendi.
      - *Sternutatio.*
      - *Neque* rectà erigi poſſunt ægrotantes, neq; pedibus ingredi.
      - *Frigent* eorum extrema, & magis ſuræ & pedes.
      - *Mingunt* aſsiduè ac laborioſè.
      - *Nauſea.*
      - *Morſus* ſtomachi.
      - *Exudatio.*
      - *Ventris* conſtipatio, ut inflentur, & aſsiduè ructus emittant.
      - *Faſtidium* uehemens.
      - *Dolor* pulſatilis retrò iuxta primam dorſi uertebram.
      - *Calor* circa renes, &c.
    - *Cauſæ*
      - *Internæ:* uidelicet
        - *Fluxionis* ſanguinis
        - *Humorum* corruptorum
      - *Externæ:* ſcilicet
        - *Plagarum*
        - *Attritionum*
        - *Potatorum* pharmacorum
        - *Equitationum* continuarum, &c.
      - } facilè ex ægri relatione dignoſcuntur.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Itaque
    - *An* fieri poſsit, indicat effectus. Nam
      - *Si* urinæ prodeant multæ & craſſæ, in quibus bonum eſt ſedimentum, maximè indicant ac ſecernunt morbum. Quemadmodum ſi urinæ aquoſæ, puræ ac perlucentes prodeant, ægrè morbum ſecerni indicant.
      - *Hæmorrhoides* ſuperuenientes conferunt, &c.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tum
      - *Cauſa* morbi interna, nempe fluxio ſanguinis. q̃ inhibendus, minuendus & refrigerãdus eſt partim
        - *Victus* ratiõe. Quare conuenit in morbi
          - *Principio*, aug. & ſtatu
            - *Cibus*
              - *Lactuca*, *Endiuia*, *Cucurbita* } in iure pulli elixata.
              - *Hordeatum.*
              - *Amygdalatum*, &c.
            - *Potus.* Aqua hordei.
          - *Declinatione*
            - *Panis* in iure pulli
            - *Caro*
              - *Pullorum.*
              - *Perdicum.*
              - *Alarum* auium.
            - *Vitella* ouorum cum ſaccharo.
            - *Ex* piſcibus
              - *Tructa.*
              - *Rubecula.*
              - *Solea*, &c.
            - *Ex* olerib.
              - *Petroſelinum.*
              - *Fœniculum*, &c.
            - *Amygdalatum* cum ſem. melonum & cucumeris.
            - *Paſtinaca* aſſa in cineribus, aut elixa.
            - *Siſer*, &c.
        - *Chirurgia.* Sic conuenit
          - *Sectio* uenæ
            - *Cubiti* internæ, lateris patientis, idq́; ab initio morbi, reuulſionis gratia, ſanguine fluente adhuc, maximè ubi plenitudo adfuerit.
            - *Malleoli* internæ, eiuſdem lateris, deriuationis ergò: idq́; ubi iam fluxio ceſſauerit.
          - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatione lumbis affixæ.
        - *Medicamẽtis:* ſic cõuenit
          - *Decoctum* cichorij cum ſem. melonum.
          - *Syrupus*
            - *Vſualis*
              - *Violaceus*, *De endiuia*, *Oxyſacchara* } cum aqua hordei.
            - *Magiſtralis*
              - ℞. *Violar.* ſolani, ſcariolæ, plantag. ana M. j. *Polygoni* M. S. Tamarindorum ℥. j. *Sem.* herb. portulacæ, papauer. albi an. ℨ. ℨ. *Flor.* roſ. nympheæ an. P. j. fiat decoctio, de qua accipe ℔. j. in qua diſſolue ſacchari q. ſ. & fiat ſyrupus, quo utatur manè.
      - *Morbus.* Vide in ſeqq. ſignum A.
      - *Symptoma.* Vide in ſeqq. ſignum B.

A. *Morbus*

- **A.** *Morbus*, uidelicet inflammatio, ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
  - *Victus* rationẽ præcedenti.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecundũ
    - *Qualitatem* cõtrariam: ſcilicet repellentem & refrigerantem, in morbi principio: & diſcutientem & repellentem in augmento: & reſoluentem in ſtatu & declinatione: ut ſequitur.
    - *Quantitatem* debitam: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione temperaturæ totius & partis, ætatis, temporis anni, ſitus loci, &c.
    - *Tempus* commodum. Sic in morbi
      - *Principio* refrigerantia, aſtringẽtia & repellentia conueniunt: ut
        - *Epithema*
          - ℞. *Roſarum*, nympheæ, ana ℥.iij.
          - *Succi* plantaginis, ſolani, ana ℥.iij.
          - *Aceti* ℥.ij. Miſce, & fiat epithema.
        - *Vnguentum*
          - *Roſatum*
          - *Melinum*
          - *Galeni* pro renibus
          - *Additis* ſuccis
            - *Plantaginis.*
            - *Solani.*
            - *Semperuiui.*
            - *Polygoni*, &c.
      - *Augmento* repellentia & diſcutientia ſunt ex uſu: atq; uel
        - *Intrinſecùs* ſumpta: ut ſaccharum cum aqua.
        - *Forinſecùs* applicata:
          - *Emplaſtrũ*
            - *Vnũ* ex—*Farina* ſem. lini, farina hordei & roſaceo.
            - *Alterum* ex — *Farina* fœnigræci, farina hordei, ſantalis rubeis, cum oleo chamæmelino & roſaceo.
          - *Linimentum* ex unguento roſaco, & chamæmelino, &c.
      - *Statu* & declinatione, reſoluẽtia conueniunt: atque uel
        - *Intrinſecus* ſumpta:
          - *Potus*
            - ℞. *Glycyrrhizæ* ℥.j. Rad. ireos ʒ ij.
            - *Agrimoniæ*, ceterach, polytrici, adianthi, ana M j.
            - *Paſſularum* ℥.j. Ficuum, n.vj.
            - *Flor.* bugloſſæ, borrag. ana P.j. Fiat decoctio, in col. diſſolue mellis roſ. col. ℥.iij. Fiat ſyrupus, aromat. cum ʒ.ij. cinnamomi & ℈.S. ſquinanthi.
          - *Pilulæ*
            - ℞. *Myrrhæ*, ſtyracis, cinnamomi, aſari, ſpicæ nardi, ſquinanthi, galangæ, ana ℈.j. Cum terebynthina fiant pilulæ: capiat ʒ.j. ſummo mane. Sumptis pilulis capiat ℥.iv. decocti cicerum cum ſaccharo.
        - *Forinſecus* applicata:
          - *Emplaſtrum*
            - *Vnum* ex farina ſem. lini, aſaro, chamæpyti & eruo cũ paſſo.
            - *Alterum* ex—*Farina* ſem. lini, erui, ireos, cum oleo laurino, aut irino & galbano, &c.
          - *Vnguentum*
            - ℞. *Vnguenti* martiati, reſumptiui, ana ℥.j.
            - *Ireos* ʒ.j. uel cineris coral. rub. uel cornu cerui, uel ℥.S. farinæ fabarum.
    - *Locum* conuenientem. Sic topica renibus forinſecùs apponenda ſunt, &c.
- **B.** *Symptoma* etiã ſui ablationem indicat. Nam
  - *Excrementa* cruda retenta in
    - *Ventriculo*, uomitu primò excernenda ſunt, reuulſionis gratia: idq; ante ſanguinis miſsionem.
    - *Inteſtinis*, expellẽda ſunt primò ante uenæ ſectionẽ, atq; uel
      - *Clyſteribus* mollientibus & leniẽtibus: quorum
        - *Vnus*
          - ℞. *Hordei*, uiolarum, ſem. lini, ana q. ſ. Fiat decoctio, de qua accipe ℥.x. quibus adde ſacchari uel mellis roſ. col. pinguedinis gallinæ, ana q. ſ. Miſce.
        - *Alter*
          - ℞. *Maluæ*, ſem. lini, fœnigræci, ana q. ſ. Fiat decoctio, de qua accipe ℥. x. quibus adde olei roſacei, axungiæ gallinæ, axungiæ anatis, ana q. ſ.
        - *Tertius* ex decocto hordei, oleo roſaceo & caſsia fiſtulari, addito ſaccharo uel melle.
      - *Glandibus.*
      - *Potionibus* (quæ non niſi in morbi declinatione ualent) ex
        - *Tamarindis.*
        - *Caſsia* fiſtulari.
        - *Manna.*
        - *Syrupo*
          - *Violaceo* laxat.
          - *Roſato* laxatiuo.
  - *Dolor* primò mitigãdus eſt, tum medicamentis
    - *Intrinſecùs* ſumptis, per
      - *Os*: ut Philonium
        - *Perſicum.*
        - *Romanum*, &c.
      - *Sedem*: ut eſt clyſter
        - *Vnus* ex decocto hordei, uiolarum, ſeminis lini, ſaccharo & pinguedine gallinæ liquata.
        - *Alter*
          - ℞. *Rad.* biſmaluæ ℥.j. Maluæ, uiolarum, ana M.ij.
          - *Paſſularum*, prunorum, ana pa. x.
          - *Quatuor* ſem. frig. maior. ana ʒ.iij.
          - *Florum* uiolarũ P.j. Fiat decoctio, de qua accipe ℥ viij. in quibus diſſolue mellis uiolacei, ſacchari rubri, ana ℥.j. Olei roſ. ℥.ij.
    - *Extrinſecùs* applicatis: ut
      - *Emplaſtrum* ex farina hordei, ſeminis lini, & oleo de papauere, addendo parum medicamenti Philonis.
      - *Vnguentum*
        - ℞. *Vnguenti* roſati ℥.j.
        - *Vnguenti* populeonis ℥.S.
        - *Olei* chamæmeli ℥.ij. Miſce.
  - *Sitis* curanda iulapijs refrigerantibus, &c.
  - *Scirrhus* emolliendus, diſcutiẽdus & reſoluẽdus eſt, tum emplaſtris, linimẽtis, clyſteribus, atq; his, quæ urinã mouent, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0583-6

De curatione Exulcerationis renum.

Exulceratio renum nihil aliud eſt, quàm continui ſolutio in carnoſa ſubſtantia contingens: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nempe Renis
    - *Vnius*
      - *Dextri.* Dolor cum grauitate circa lumbum dextrum.
      - *Siniſtri.* Dolor cum grauitate circa lumbum ſiniſtrum.
    - *Vtriuſq;.* Dolor circa ambos lumbos.
  - *Morbi*
    - *Dolor* grauis circa lumbos.
    - *Vrina* mixta uel ſubacta ualdè cum pure, carnoſis partibus innatantibus.
    - *Dolor* creberrimus in affecto rene.
    - *Exiguum* pus / *Ramentum* } interdum cum urina excretum.
    - *Sanguis* cum urina excretus.
    - *Carunculæ* paruæ cum urina craſſa.
  - *Cauſa*
    - *Internæ*
      - *Inflammationis* ſuppuratæ
        - *Carunculæ* oblongæ cum urina excretæ, & ſi maligna fuerint ulcera, humores fœtidi, liuidi & mucoſi. Si benigna, pus ipſum album, & æquale, leue, &c.
        - *Indicia* præcedentis abſceſſus.
      - *Venæ* ruptæ
        - *Sanguis* affatim purus & multus excretus, & naturalem colorem ſeruans.
        - *Caſus* ab alto.
        - *Saltatio.*
        - *Labor* immenſus, &c.
      - *Lapidis.* Signa lapidis præcedentis.
      - *Humorum* erodentium
        - *Indicia* ſuccorum mordentium, nempe
          - *Dolor.*
          - *Calor* renum.
          - *Acredo* urinæ.
          - *Vrina*
            - *Ruſſa.*
            - *Flaua*, &c.
        - *Temperamentum* / *Aetas* / *Habitus* / *Anni* tempus / *Victus* ratio } bilioſa.
        - *Nullum* indicium
          - *Vaſis*
            - *Eroſi.*
            - *Rupti.*
          - *Abſceſſus* rupti, &c.
    - *Externæ*
      - *Medicamenti* erodentis / *Vulneris* illati } ex ægrotantibus facilè dignoſcitur.
- *Curatio*, indicationib⁹ abſoluitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Cauſa.* Nam omnis exulceratio renum, ueſicæ, quæ ex eroſione fit, ægrè curatur.
    - *Tempus* morbi. Nam recentia non admodum ægrè curantur, ut inueterata.
    - *Aetas.* Nam in
      - *Iunioribus* difficulter ſanantur ulcera, &c.
      - *Senibus* multò difficilius ſanantur, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tum
    - *Cauſa* morbi interna: uidelicet
      - *Inflammatio* ſuppurata. Vide ſuprà in curatione Inflammationis renum.
      - *Vena* rupta. Vide ſuprà in curatione Vrinæ cruentæ.
      - *Lapis.* Vide ſuprà in curatione Calculi renum.
      - *Humores* erodẽtes, qui ſui ablationem indicant: qđ fiet partim
        - *Victus* ratione. Vide in ſeqq. ſignum A.
        - Medicamentis exhibitis ſecũdum
          - *Qualitatem* cõtrariam: atque uel
            - *Qualitati* eorundem ſcilicet alterantem ac præparantem: ut eſt Syrupus
              - *Violaceus.*
              - *De* endiuia.
              - *De* cichorio.
              - *De* papauere.
              - *De* malua, &c.
            - *Quantitati.* Sic conueniunt euacũatia, ſeu purgantia per
              - *Vomitum* (reuulſionis gratia) ut eſt uel
                - *Agaricum* cum aceto mulſo.
                - *Decoctum* ſeminis raphani.
              - *Aluum* (deriuationis gratia) ut eſt
                - *Mannæ.*
                - *Caſsia.*
                - *Syrupus* { *Violaceus* / *Roſatus* } laxatiuus.
                - *Diacatholicon.*
                - *Electuarium* de ſucco roſarum.
                - *Rhabarbari* extractum, &c.
          - *Quantitatem* debitam: quę augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, temperaturæ, &c.
    - *Morbus.* Vide in ſeqq. ſignum B.

A. *Humores*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0584-2

A. *Humores* erodentes auferūtur uictus ratione, inſtituta ſecundū

- *Qualitatem* cōtrariam: ſcilicet refrigerantem, &c. Quare
  - *Aer* eligendus eſt temperatus, uel paulò frigidior.
  - *Somnus* ſit moderatus, uel conſuetudo longior.
  - *Quies* præcipienda eſt. Siquidē omnis delaſſatio, efferueſcens geſtatio, & cōcitatio uehemens uitanda.
  - *Frictio* ſingulis diebus manè eſt ex uſu.
  - *Aluus* ſit mollis natura, uel clyſteribus lenientibus.
  - *Animi* affectus immodici uitandi. & coitus ſuperfluus.
  - *Cibus*
    - *Panis* recens.
    - *Cremor* ptiſanæ.
    - *Iuſcula* gallinarum pinguia.
    - *Oua* gallinarum tremula.
    - *Serum* lactis, uel lac ipſum cum melle.
    - *Lac* ouis permixtum.
    - *Amylum* cum lacte coctum.
    - *Caro*
      - *Phaſianorum*, Perdicum, Caporum.
      - *Gallinarum*, Pullorum.
      - *Starnarum*, Hœdorum.
    - *Ex* piſcibus
      - *Aſelli* parui, Gobbij.
      - *Gammari*, Locuſtæ.
      - *Cancri* fluuiales.
    - *Ex* oleribus
      - *Malua*, Seris.
      - *Aſparagus*, Portulaca.
      - *Rumex*, Lactuca, &c.
    - *Ex* fructibus
      - *Cucumis*.
      - *Nuces* pineæ.
      - *Vua* paſſa, &c.
  - *Acida*, ſalſa, ac craſſa, & quæ urinam ducunt, uitanda.
  - *Potus* ſit aut
    - *Aqua* pluuia non corrupta, actu non nimis frigida.
    - *Vinum* album, dilutum, aſtringens.
    - *Aqua*
      - *Hordei* cum glycyrrhiza.
      - *Mulſa*, &c.
- *Quantitatem* debitam: quæ moderata eſſe debet, quoniam repletiones omnes & cruditates uitandæ.

B. *Morbus* etiam, ſiue ulcꝰ ſui ablationem indicat: qđ fiet tum

- *Victus* ratione prædicta.
- *Medica*mentis exhibitis ſecundū
  - *Qualitatem* contrariam: uidelicet detergentem, abſtergentem, & conſolidantem: ut ſequitur.
  - *Quantitatem* debitam.
  - *Tempus* cōmodum. Sic in morbi
    - *Principio* mundificantia ſunt accōmoda: ut
      - *Aqua* mulſa cum decocto aut
        - *Capillorum* Veneris.
        - *Cichorij* & rad. dulcis.
      - *Lac* cum melle, aſininum potiſsimùm recenter mulctum.
      - *Cremor* ptiſanæ cum melle modico.
      - *Cucumeris* ſemen cum paſſo. Decoctum adianthi.
      - *Decoctum* hordei, adianthi, glycyrrhizæ, & ſem. melonum.
      - *Decoctum* ſem. melonis, cucumeris, cucurbitæ, peponis, ana ℥ S. ſucci rad. dulcis & ſacchari, ana ℥. j. Cochleare unum ſumatur ieiuno uentre, cum aqua cichorij, aut decocto ſem. maluæ.
    - *Statu* & declinatione cōglutinātia conueniūt: quorū alia
      - *Intrinſecus* ſumūtur: ut
        - *Bolus* armenus cum aqua cichorij.
        - *Trochiſci* de halicacabo cum aqua mulſa.
        - *Trochiſci*: ℞. *Sem.* melonis, peponis, ana ℥ S. Succi rad. dulcis ℥. ij. Tragacanthi, myrrhæ, Gummi arabici, boli armeni, thuris, ana ʒ. j. cum ſyrupo roſaceo fiant trochiſci pond. ʒ. j. quorum unum aſſumet, cum aqua mulſa, aut aqua cichorij.
        - *Potus*
          - ℞. *Aqua* mulſæ ℥. iv. ſucci ſaluiæ ℥ S.
          - *Myrrhæ*, tragacanthi, ana ʒ. S. Miſce.
        - *Morſelli*: ℞. *Vuarum* paſſarum, piſtachiorum, nucleorum pini, amygdal. dulcium torrefact. ana ʒ. S. Sem. altheæ, ſem. halicacabi, ana ℈. j. Sem. lactucæ, hyoſcyami, ana ℈. S. tragacanthi ℈. j. S. Glycyrrhizæ ℈. ij. S. Sem. melonis, cucumeris, ana ʒ. iij. boli ar. ℈. ij. Sacchari diſſoluti in aqua roſ. q. ſ. fiant morſelli, &c.
      - *Extrinſecus* applicantur: ut
        - *Emplaſtrum*
          - *Vnum* ex
            - *Farina* hordei. farina erui.
            - *Myrrha*.
            - *Reſina* terebynthina, &c.
          - *Alterum*
            - ℞. *Myrrhæ*, thuris, maſticis, Boli armeni, ana ʒ. j.
            - *Succi* plantaginis aridi ʒ. j. S.
            - *Picis*, Reſinæ, ana q. ſ. fiat emplaſtrum.
        - *Vnguentum* / *Ceratum* — *Compoſitum* ex
          - *Oleo*
            - *Myrtino*.
            - *Cotoneorum*, Roſaceo.
            - *Maſtichino*, &c.
          - *Succo* plantaginis.
          - *Thure*, Maſtice.
          - *Bolo* armeno. Santalis.
          - *Farina* hordeacea.
          - *Albumine* ouorum.
          - *Cera*, & aceto, &c.
  - *Locum* conuenientem, Sic intrinſecus ſumenda, per os ſunt accipienda: extrinſecus uerò applicanda, lumbis apponenda ſunt, &c.

De curatione Stranguriæ, ſeu Vrinæ ſtillicidij.

Strāguria, ſeu urinæ ſtillicidiū, eſt urinæ ſtillatim excretio, & frequens: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: nimirum *Veſicæ* affectæ per
    - *Se*
    - *Conſenſum*
      - *Renum*
      - *Vteri*
      - *Inteſtini* recti, &c.
    - } ex proprijs accidentibus dignoſcitur.
  - *Symptomatis* (eſt aūt ſymptoma in genere excretorū immodicè deprauatorū)
    - *Vrinæ* excretio paulatim & guttatim.
    - *Aſsidua* ad mingendū irritatio.
  - *Cauſæ*: uidelicet
    - *Acredinis* urinæ ob
      - *Intemperiem*
        - *Immaterialem*
          - *Simplicem*: nempe
            - *Calidam*
              - *Calor.*
              - *Sitis*, &c.
            - *Siccam*, Sitis.
          - *Compoſitam*: ſcilicet calidam & ſiccam
            - *Calor.*
            - *Sitis*, &c.
        - *Materialem*, nēpe humores acres bilioſos uel ſalſos
          - *Vrina*
            - *Rubra.*
            - *Flaua.*
            - *Acris.*
          - *Morſus.*
          - *Habitus* corporis totus ad acriorē bilioſiorēq; cōuerſus.
          - *Aetas* / *Victus* ratio } bilioſa.
      - *Vlcus*, Signa ulceris.
    - *Imbecillitatis* potentiæ retentricis, ob
      - *Intemperiem* frigidam
        - *Vrina*
          - *Alba.*
          - *Aquoſa*, &c.
        - *Victus* ratio / *Aetas*, &c. } frigida.
        - *Ocium.*
        - *Potus* aquæ frigidæ.
        - *Seſsio* in lapidibus frigidis.
      - *Tumorem* / *Vlcus* } ſigna tumoris uel ulceris, ut inferiùs in dignotione Inflammationis, & ulceris ueſicæ.
- *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Cauſa* ſymptomatis. Nam ſi ob urinæ acrimoniam urinæ ſtillicidium incipiat, æger aſsiduè ad mictionem cogendus eſt, & plurima aqua calida dulcis exhibenda.
    - *Aetas*. Nam ſi ſenioribus talis affectio accidat, difficulter ſanabitur, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet morbus
    - *Similaris*: ſeu intemperies
      - *Calida*, ſiue materialis, ſiue immaterialis: quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
        - *Victus* ratione, inſtituta ſecundū
          - *Qualitatem* cōtrariā: nempe refrigerātem. Itaque
            - *Aer* eligendus eſt temperatus, uel frigidior paulò.
            - *Somnus* ſit moderatus, aut conſueto longior.
            - *Vigiliæ* immodicæ uitandæ.
            - *Quies* imponenda.
            - *Aluus* lenienda clyſteribus, ex decocto uiolarum, hordei, cum oleo uiolarum, roſacco, nympheæ & ſaccharo, &c.
            - *Animi* accidentia uitanda.
            - *Cibus*
              - *Vitandus*, acris, calidus, ſalſus, &c.
              - *Sumendus*: ut
                - *Piſana*, & eius cremor per ſe, aut cum lacte.
                - *Piſana* cum iure pullorum, aut gallinarum.
                - *Amylum* cum lacte.
                - *Caro*
                  - *Pullorum.*
                  - *Gallinarum*, &c.
                - *Ex* piſcibus, ſaxatiles.
                - *Ex* olerib.
                  - *Lactuca.*
                  - *Endiuia.*
                  - *Cichoriū*, portulaca, &c.
                - *Ex* fructibus
                  - *Cucurbitæ.*
                  - *Pepones*, &c.
            - *Potus* ſit aqua hordei aut cum ſaccharo.
          - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione ætatis, temporis anni, cōſuetudinis, &c. augenda uel minuenda eſt.
        - *Medicamentis*. Vide in ſeqq. ſignum A.
      - *Frigida*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Inſtrumentalis*
      - *Tumor*. Vide in ſequentibus in curatione Inflammationis ueſicæ.
      - *Vlcus*. Vide in ſequentibus in curatione Vlceris ueſicæ.

- **A.** Medicamentis exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* contrariã: & uel
    - *Qualitati*: id eſt, intemperiei calidæ: ſunt alterantia, refrigerantia
      - *Intrinſecùs* ſumpta: ut
        - *Syrupus*
          - *Violaceus*, Nympheæ.
          - *De* papauere.
          - *Roſatus*, &c.
        - *Cremor* ſem. citrulli, cucumeris, uel melonis, cum aqua hordei.
        - *Trochiſci*
          - ℞. *Sem.* melonis, citrulli, cucumeris, ana ʒ.ij.
          - *Vuæ* paſſæ, glycyrrhizæ, ana ʒ.j.
          - *Sem.* lactucæ, portulacæ, ana ℈.S. amyli ℈.j.S.
          - *Sacchari* in aqua roſ. diſſoluti q.ſ. Miſce.
      - *Extrinſecùs* appoſita: ut
        - *Oleum*
          - *Violarum*, Roſaceum.
          - *Ex* nymphea.
          - *De* papauere, &c.
        - *Ceratum* refrigerans Galeni.
        - *Fomentum* ex decocto maluæ, uiolarum, roſarum, altheæ, &c.
        - *Balneum* aquæ dulcis.
    - *Quantitati* humoris
      - *Bilioſi*: ſunt purgantia bilem: ut
        - *Manna.*
        - *Caſſia.*
        - *Syrupus* ex pluribus infuſ.
          - *Violarum.*
          - *Roſarum.*
        - *Electuarium* de ſucco roſarum, &c.
      - *Salſi*: ſunt purgantia pituitam ſalſam: ut
        - *Sena.*
        - *Agaricum.*
        - *Confectio* Hamech, &c.
  - *Quantitatem* debitam: quę augenda uel minuenda eſt, pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, temperaturæ, &c.

- **B.** Quòd ſi urinæ ſtillicidium à relaxatiõe, ſeu intemperie frigida originem duxerit, auferenda erit tum
  - *Victus* ratione calfaciente. Quare cõuenict
    - *Aer* ad calidum declinans.
    - *Somnus* moderatus.
    - *Exercitium* temperatum, Frictio circa pubem.
    - *Cibus*
      - *Panis* probè coctus ac mediocriter fermentatus.
      - *Caro* { *Gallinarum*, *Pullorum*, *Perdicum*, *Columbarum*, &c. } aſſa.
      - *Ex* oleribus
        - *Thymum*, Hyſſopum.
        - *Pulegium.*
        - *Maiorana*, &c.
      - *Ex* fructibus
        - *Vua* paſſa.
        - *Nuces*, Auellanæ.
        - *Amygdalæ*, &c.
    - *Potus*, Vinum dulce, uel odoriferum, &c.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet excalfacientem & exiccantem: quorũ alia
      - *Intrinſecus* aſſumuntur: ut eſt
        - *Theriaca.*
        - *Mithridatium.*
        - *Aurea* Alexandrina.
        - *Diambra.*
        - *Diaolibanum.*
        - *Diamentha.*
        - *Diacitonten.*
        - *Diagalanga*, &c.
      - *Forinſecus* applicãtur: ut
        - *Oleum*
          - *Nardinum*, Irinum.
          - *Anethinum*, Laurinum, Rutaceum.
          - *Caſtorei*, Euphorbij, &c.
        - *Sacculus* ex ſemine anethi, floribus chamæmeli, & folijs rutæ, uino calenti madefactus, perinæo & ano applicatus.
        - *Emplaſtrum* ex
          - *Maſtice*, thure, Styrace calamita.
          - *Ambra*, Cinnamomo.
          - *Caryophyllis*, Galanga.
          - *Cumino* aſſo.
          - *Ruta*, mentha, abſynthio.
          - *Origano*, calamentho, &c.
        - *Synapiſmus* ruborem inducens, &c.
    - *Quantitatem* commodam: quæ uarianda eſt pro ratione intemperiei, temperaturę totius & partis, anni temporis, ætatis, ſitus loci, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0587-9

De curatione Dyſuriæ, id eſt, difficultatis Vrinæ.

- *Dyſuria*, ſeu difficultas urinæ eſt, quãdo partim cum dolore, partim ſine dolore urina redditur: cui⁹
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nimirum *Veſicæ*. Mictio cum dolore circa ueſicam.
    - *Symptomatis*
      - *Vrinæ* excretio imbecilla & ueluti torpens.
      - *Mictio* cum dolore, uel ſaltem cum difficultate.
      - *Hebetudo* ſenſus, &c.
    - *Cauſæ*: uidelicet morbi
      - *Similaris*: id eſt, intemperiei
        - *Frigidæ* (à qua frequenter oritur)
          - *Frigus*.
          - *Dolor* nullus.
          - *Febris* nulla, &c.
        - *Calidæ* (à qua raró originem ducit)
          - *Dolor*.
          - *Calor*.
          - *Febris*, &c.
      - *Inſtrumentalis*
        - *Inflammationis*
          - *Dolor* cum grauitate.
          - *Tumor*.
          - *Febris*, &c.
        - *Obſtructionis* ab
          - *Humore* craſſo
            - *Ocium*.
            - *Cruditates*.
            - *Aquæ* potus.
            - *Alimenta* craſſæ.
          - *Caruncula*, dignoſcitur ex ulcere prægreſſo.
          - *Sanie*, uel pure, dignoſcitur ex ulcere prægreſſo.
          - *Lapide*. Arenulæ præceſſerunt.
          - *Spiritu* flatuoſo. Dolor
            - *Extenſiuus*.
            - *Inflatiuus*.
          - *Grumo* ſanguinis, dignoſcitur ex fluxu ſanguinis prægreſſo.
        - *Vlceris*
          - *Saniei*.
          - *Punctura*, &c.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Quare.
    - *An* fieri poſsit, indicat tum
      - *Cauſa*. Nam ſi ex frigida intemperie excitetur, periculoſior eſt ſenibus.
      - *Symptoma*. Nam ſi
        - *In* febribus ardentibus & malignis fiat, mala eſt.
        - *Non* ex intemperie frigida, ſed alijs cauſis oriatur, tanto ſalubrior eſt, quanto dolore uacabit.
      - *Tempus*. Nam ablatio urinæ ſi diu durauerit, mortem ſignificat, &c.
    - *Quid* fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet
      - *Intemperies*. Vide in ſeqq. ſignum A.
      - *Morbus* inſtrumentalis: id eſt
        - *Inflammatio*. Vide in ſequentibus, in curatione Inflammationis ueſicæ.
        - *Diſtentio* à
          - *Flatibus*. Vide ſuprà in cura Colicæ paſsionis.
          - *Multitudine* urinæ: prodeſt manibus ueſicam comprimere, & conari eandem expellere, & catheterem immittere, & inſidére prædictis decoctis, &c.
        - *Obſtructio* à
          - *Lapide*. Corpus concutiendum, & femoribus leuatis, ſupino corpore, urinam mittere tentabunt. Quòd ſi hoc remedio non cedat, per catheterem dimouendus eſt lapis, atq; uentre manibus preſſo, urina prolectanda.
          - *Pure*. Aqua mulſa inijciẽda eſt, & ubi opus eſt, catheter immittẽd⁹.
          - *Sanguinis* grumo. Acetum mulſum, aut aqua mulſa cum decocto radicum apij, aut ſyrupus de quinq; radicibus cum aceto, aut coaguli léporis ℈.j. cum aceto mulſo, aut acetum mulſum ſcilliticum cum lixiuio exhibendum, &c.
          - *Tuberculo*. Si ſuppurationem admittat, ſuppurandum. Sin minus, cathetere immiſſo euellendum ac rumpendum.
          - *Pituita* craſſa. Acetum mulſum bibendum cum decocto aſparagorum. Per ſyringam uerò aqua mulſa inijcienda: & ubi alia non profuerint, catheter immittendus, &c.
        - *Vlcus*. Vide in ſequentibus in curatione Vlceris ueſicæ.

- **A. Intemperies**
  - *Frigida*: quę ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Victus* rõe, inſtituta ſecundum
      - *Qualitatẽ* contrariã: nempe excalefacientẽ. Quare ſit
        - *Aer* ad calidum uergens.
        - *Somnus* moderatus.
        - *Exercitium* moderatum.
        - *Cibus*
          - *Panis*, probè fermentatus ac ſalitus.
          - *Caro*
            - *Pullorum*
            - *Gallinarum*
            - *Hædina*
            - *Vitulina*
            - parata cum
              - *Petroſelino*, Apio, Fœniculo.
              - *Aſparago*, Dauco, Cinnamomo.
              - *Caryophyllis*, Macere, Galanga.
              - *Zingibere*, Aniſo, &c.
        - *Potus*, aut
          - *Vinum*
            - *Album*, antiquum.
            - *Hippocraticum*.
          - *Aqua* mulſa cum aromatibus, &c.
      - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione ætatis, temporis anni, complexionis, conſuetudinis, augenda uel minuenda eſt.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundũ
      - *Qualitatem* cõtrariã, & uel intemperiei
        - *Materiali*, ſeu pituitoſæ,
          - *Crudæ*: ſunt alterãtia, præparantia, uel concoquẽtia: ut
            - *Oxymel*
              - *Simplex*.
              - *Compoſitum*.
            - *Aqua* mulſa.
            - *Syrupus* de
              - *Radicibus*.
              - *Hyſſopo*.
              - *Cort.* mali citri.
            - *Decoctum*
              - *Origani*, hyſſopi.
              - *Pulegij*, thymi, &c.
          - *Coctæ*: ſunt purgantia: ut eſt
            - *Agaricum*.
            - *Hiera* picra.
            - *Diacatholicum*.
            - *Diaphœnicum*.
            - *Pilulæ*
              - *Fœtidæ*.
              - *De* ſagapœno cum agarico, &c.
        - *Immateriali*: quorũ alia
          - *Intrinſecùs* ſumũtur: ut
            - *Theriaca*.
            - *Mithridatium*.
            - *Aurea* alexandrina.
            - *Diagalanga*.
            - *Diacinnamomum*.
            - *Dianiſum*.
            - *Diacalamenthum*.
            - *Electuarium* Ducis.
            - *Decoctum*
              - *Scordij*, arthemiſiæ
              - *Hyſſopi*, pulegij
              - *Fœniculi*, origani.
              - Cum aqua mulſa.
          - *Foriſecùs* applicantur: ut
            - *Oleum*
              - *Anethinum*, Rutaceum.
              - *Chamæmelinum*, Irinum, Nardinum.
              - *De* ſcorpionibus.
              - *De* keiri.
              - *De* lilio.
            - *Fomentum* ex decocto
              - *Maioranæ*, Roriſmarini.
              - *Arthemiſiæ*, Origani.
              - *Calamenthi*, Thymi, Hyſſopi.
              - *Parietariæ*, Chamæmeli.
              - *Rutæ*, Syſimbrij, &c.
            - *Inſeſſus* aut ex
              - *Vino* albo.
              - *Duabus* partibus aquæ & una uini.
      - *Quantitatem* commodam, quæ augenda minuendáue eſt pro ratione ætatis, temperamenti, anni temporis, &c.
  - *Calida*
    - *Materialis*. Vide in ſequentibus, ſign. B.
    - *Immaterialis*, ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victu* refrigerante.
      - *Medicamẽtis* frigidis
        - *Intrĩſecùs* ſumptis, per
          - *Os*: ut
            - *Syrupus*
              - *Violaceus*.
              - *De* endiuia.
              - *De* nenuphare.
              - *De* papauere.
              - *De* iuiubis, &c.
            - *Decoctum* hordei.
            - *Conſerua*
              - *Violarum*.
              - *Roſarum*.
            - *Saccharum* roſ. tabulatum, &c.
          - *Sedem*: ut clyſteres molles & refrigerantes.
          - *Collum* ueſicæ: ut eſt albumen oui fortiter agitatum, atque per ſyringam iniectum.
        - *Extrinſecùs* applicatis: ut
          - *Oleum*
            - *Violarum*.
            - *Nenupharis*, &c.
          - *Ceratum* infrigidans Galeni, &c.

- B. *Intemperies* calida materialis
  - *Biliosa*, ſui ablationem ſignificat: quod fiet partim
    - *Victu* refrigerante.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatē* contrariā: atque uel
        - *Qualitati* humoris, ſcilicet alterantē & præparantē: ut ſunt
          - *Syrupus*
            - *Violaceus*.
            - *De* nenuphare.
            - *De* endiuia.
            - *De* cucurbita.
            - *De* papauere. De iuiubis, &c.
          - *Decoctum*
            - *Endiuia*, Lactucæ.
            - *Portulacæ*, Plantaginis.
            - *Solani*, Hordei, &c.
        - *Quantitati*: nempe purgantem: ut
          - *Syrupus* { *Violaceus*, *Roſatus* } laxatiuus.
          - *Decoctum* { *Tamarindorum*, *Prunorum*, *Sebeſten* } cum caſsia, &c.
          - *Caſsia*.
          - *Manna*, &c.
      - *Quantitatem* debitam: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione temporis anni, ætatis, conſuetudinis, &c.
  - *Salſa*, ſui ablationem indicat, per medicamenta purgantia bilem & pituitam.

De curatione *Iſchuriæ*, id eſt, Suppreſsionis urinæ.

- *Iſchuria*, ſiue ſuppreſsio urinæ, eſt affectio, in qua urina in totum ſupprimitur, læſione in ueſica exiſtēte: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet *Veſicæ* affectæ per
      - *Se*
        - *Tumor* in pube apparens.
        - *Excretio* urinæ retenta.
      - *Conſenſum* { *Nerui* ſpinalis medullæ, *Spinalis* medullæ } ex proprijs indicijs dignoſcitur.
    - *Symptomatis*
      - *Retentio* urinæ in totum.
      - *Vrinæ* ſuppreſsio in totum.
    - *Cauſæ*: nempe morbi
      - *Similaris*, id eſt, intemperiei frigidæ
        - { *Victus* ratio, *Aetas* } frigida.
        - *Vrina* magis alba.
        - *Veſica* manibus compreſſa lotium excernit, &c.
      - *Inſtrumētalis*
        - *Obſtructionis* à
          - *Tumore*
            - *Inflammatione*
              - *Tumor*.
              - *Dolor*.
              - *Febris*, &c.
            - *Scirrho*
              - *Tumor* abſque dolore.
              - *Febris* nulla.
            - *Abſceſſu*
              - *Dolor*.
              - *Febris*, &c.
            - *Caruncula*
              - *Nota* ulceris præcedentis.
              - *Aenea* fiſtula immiſſa, urina excernitur.
              - *Cruor* & carnis fragmenta cum urina.
          - *Lapide*. Arenulæ præceſſerunt.
          - { *Grumo* ſanguinis. Sanguinis fluxus, *Pure*. Vlcus } præceſsit.
          - *Craſſo* humore { *Cruditates*, *Otium*, *Alimenta* craſſa, &c. } præceſſerunt.
        - *Diſtentionis* à multitudine urinæ, ob detinentiam longam, &c. *Ex* ægrotantium ſermone dignoſcitur facilè.
  - *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat tum
      - *Cauſa*. Nam
        - *Quando* ob ſauciatam ſpinam, aut caſum, aut uertebræ luxationē fuerit, impoſsibile eſt curare.
        - *Ex* concreto ſanguine ſeu grumo, periculoſa eſt.
      - *Symptoma*. Nam
        - *Quando* ob lethales acceſsionum cōcurſus ſuborta eſt, incurabilis eſt.
        - *Minus* periculo ſunt obnoxij, qui præter uoluntatē eam emittunt, ac magis hi, quibus detinetur urina. Nam lotio ſuppreſſo, ueſica & lumbi eis diſtenduntur.
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeqq. ſign. ✠

- *Quid* fieri debeat, indicat cauſa ſymptomatis: nempe morbus
  - *Similaris*, ſeu intemperies frigida ipſius ueſicæ, quę ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Victus* ratione excalfaciente, ut in Dyſuria dictum eſt.
    - *Medicamentis* cōtrarijs, uidelicet calefacientibus ſeu alterantib. qualitate
      - *Manifeſta*, quorū alia
        - *Intrinſecus* ſumuntur: ut eſt
          - *Theriaca*, Mithridatium
          - *Caſtoreum*
          - *Aurea* Alexandrina
          - *Electuarium* Ducis
          - *Lithontribon*, &c. — in potu.
        - *Forinſecus* applicantur: ut
          - *Ius* ex decocto
            - *Rutæ*, Maioranæ, Arthemiſiæ.
            - *Altheæ*, Fœnigræci.
            - *Sem.* lini, &c.
          - Oleum
            - *Rutaceum.*
            - De ſcorpionibus.
            - *Nardinum.*
            - De caſtoreo, &c.
          - Vnguentum
            - ℞ *Olei* nardini
            - *Coſtini*
            - *Rutacei* — ana ℥.j.
            - *Irini*
            - De ſcorpionibus — ana ℥.S.
            - *Flor.* ſtœchados
            - *Maſticis* — ana ʒ.ij.
            - *Caſtorei* ℥.j.
            - *Sagapeni*
            - *Bdellij* — ana ʒ.S.
            - *Ceræ* q.ſ. fiat unguentum.
          - *Cataplaſma* ex
            - *Farina* hordeacea cruda.
            - *Vino* dulci & mulſo, præſertim ſi obtuſus fuerit ueſicæ ſenſus.
      - *Occulta*, ut
        - *Genitale* uiuerræ.
        - *Cinis* ſcorpionum crematorum.
        - *Teſta* oui repurgata, è qua pullus exierit.
        - *Aſelli.*
        - *Vermes* terreni quinq; triti & ex uino mulſo bibiti.
        - *Viſcera* erinacei terreſtris condita ſale, & exiccata, & trita, & quantum tribus digitis apprehendi poteſt, ex uino ſumpta.
        - *Caro* erinacei in ſole exiccata, & in uino pota, &c.
        - *Cimex* foramini uirgæ inditus, uel granulum ſalis, &c.
  - *Inſtrumētalis*, id eſt
    - Obſtructio à
      - *Tumore*
        - *Inflammatione*
        - *Scirrho* — Vide in proprijs eorundem curationibus.
      - *Lapide*
      - *Grumo* ſanguinis
      - *Pure*
      - *Craſſo* humore — uide in curatione Dyſuriæ.
    - *Diſtenſio* à multitudine urinæ ob negotiorum importunitatem, auxiliari oportet ipſis manibus ambabus, ſupra imum uentrem admotis.

De curatione Incontinentiæ urinæ, & Mingentium in lecto.

- *Incontinentia* urinæ nihil aliud eſt, quā urinæ præter uoluntatem excretio: cuius
  - Dignotio
    - *Partis* malè affectæ: nempe *Veſicæ*, affectæ per
      - *Se.*
      - *Conſenſum*
        - *Muſculi* ueſicæ
        - *Neruorum*, per quos animalis facultas ad ipſum fertur — Cauſa aliqua externa infrigidans præceſsit.
    - *Symptomatis*. Vrinæ præter uoluntatem excretio.
    - *Cauſæ*
      - *Intemperiei* frigidæ
        - *Cauſa* infrigidans externa quædam præceſsit.
        - *Auxilium* à calidis.
        - *Læſio* à frigidis, &c.
      - *Inflammationis*
      - *Scirrhi* — Ex proprijs indicijs dignoſcitur.
      - *Luxatæ* ſeu fractæ ſpinæ
      - *Vulneris*
      - Vlceris — Ex proprijs indicijs deprehenditur.
      - *Caſus*, &c. Ex ægri relatione intelligitur.
  - *Curatio*, indicationib. perficitur. Quare
    - *An* fieri poſſit, indicat tū
      - *Cauſa*. Nam
        - *Si* ex aliqua externa cauſa generetur muſculo infrigidato, celeriùs curatur.
        - *Qui* urinam ſine uoluntate emittunt ob ceruicis ueſicæ uulnus, aut caſum, aut uertebræ luxationem ſuperuenietibus, quæ mortem fatentur notis, nulla medicina periculo ſubtrahit.
      - *Aetas*. Nam pueris maxima ex parte ſolet affectio hæc accidere, &c.
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeqq. fig.

- *Quid* fieri debeat, indicat cauſa ſymptomatis, nẽpe intemperies frigida ueſicæ
  - *Immaterialis*, q̃ ſui ablationẽ indicat: q̃ fiet partim
    - *Victus* rõe, inſtituta ſecundum
      - *Qualitatẽ* contrariam, ſcilicet calefacientẽ. Quare
        - *Aer* eligendus eſt ad calidum uergens.
        - *Somnus* ſit mediocris.
        - *Exercitium* conuenit moderatum. Ocium ac uita deſidioſa uitanda.
        - *Alui* deiectio ſingulis diebus procuranda arte, ſi naturaliter non ſuccedat.
        - *Animi* affectus omnes præter iram, uitandi.
        - *Cibus* ſit facilis cõcoctionis: ut
          - *Ius* carniũ cum hyſſopo pauco, maiorana, ſaluia, ſerpillo, &c.
          - *Caro*
            - *Pullorum*
            - *Phaſianorum*, Perdicum
            - *Auium* aliarum paruarũ
            - cum aromatibus.
        - *Potus*
          - *Aqua* mulſa.
          - *Vinum* ſubrubrum.
      - *Quantitatem* debitam: quæ modica eſſe debet, præſertim potus.
    - *Medicamẽtis* exhibitis ſcdm
      - *Qualitatem*
        - *Manifeſtã*: nempe calefaciẽtẽ: quorũ alia
          - *Intrinſecùs* ſumũtur: ut
            - *Caſtoreum*, *Theriaca*, *Mithridatium* in potu.
            - *Potio* calaminthæ & myrrhæ ante cœnam.
            - *Menthæ* potio, &c.
            - *Trochiſci*
              - ℞. *Roſ.* rub., *Spodij* ana ʒ.ij. ℥.j.
              - *Sem.* portulacæ, *Sumach*, *Boli* armeni, *Cupularum* gland. ana ʒ.iij.
              - *Sem.* lactucæ, *Coriandri*, *Santali*, Berberis ana ʒ.j.
              - *Balauſtiæ* ʒ.ij.
              - *Gallarum* ℥.j.S.
              - *Tragacanthi*, *Gummi* Arab., *Thuris* ana ʒ.iij.
              - cum miua citoniorum fiant trochiſci, quorum quilibet habeat pond. ʒ.j. probatum *für die Bethſeicher*.
          - *Extrinſecùs* applicantur: ut
            - *Oleum* de
              - *Ben*, Spica.
              - *Ruta*.
              - *Maſtiche*.
            - *Vnguenta* ex eiſdem.
            - *Balnea* naturalia.
            - *Sinapiſmi*.
            - *Fomenta*, &c.
        - *Occultã*: ut
          - *Simplicia*
            - *Pulmo* hœdi aſſatus & citra panem largè ſumptus ad triduum.
            - *Leporis* cerebellum ſiccum potatum ex uino.
            - *Teſticulus* leporis ſiccus cum uino.
            - *Veſica* porcina per ſe uſta, & potata.
            - *Veſica* ouilla ex poſca.
            - *Gallinæ* guttur combuſtum, cum aqua potũs.
            - *Caro* erycij. Renes & teſticuli leporis.
            - *Cerebrum* aquilæ. Lingua anſeris.
            - *Veſica* tauri, capræ, ouis.
            - *Thus*. Mirabalani, Myrrha, Coriandrum præparatum. Lac ouillum, caprillum.
            - *Murium* eius, &c.
          - *Compoſita*
            - *Electuarium*: ℞. *Cinnamomi* electi ʒ.j, ſpicę nardi ʒ.S. cyperi, coriandri præparati ana ℈.j. Veſicæ ſuillæ ſiccæ, teſticulorum leporis ſiccorum ana ℈.S. cum conſerua enulæ campanæ fiat electuarium.
            - *Puluis*: ℞. *Glandium* ʒ.ij. corticum thuris ℥.j. *Sem.* coriandri præparati, Boli armeni, gummi Arabici ana ʒ.ij. ſpicæ, cinnamomi ana ʒ.j. teſticulorum leporis, ueſicæ ſuillæ ana ʒ.S. miſce, fiat puluis, utatur ſæpe.
      - *Quantitatem* decentem: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ætatis, temporis anni, complexionis, &c.
  - *Materialis*, q̃ ſui ablationem indicat: q̃ fiet partim
    - *Victus* ratione prædicta.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: & uel humoris
        - *Qualitati*: ſunt præparantia: ut
          - *Oxymel*.
          - *Syrupus* de
            - *Radicibus*.
            - *Hyſſopo*.
        - *Quantitati*: ſunt purgantia pituitam: ut
          - *Agaricum*.
          - *Hiera* picra.
          - *Diaphœnicum*.
          - *Pilulæ* fœtidæ, &c.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro ratione ætatis, conſuetudinis, temporis anni, temperaturæ, &c. augenda uel minuenda eſt.

De cu-

De curatione Calculi ueſicæ.

- *Veſicæ calculi*
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet *Veſicæ*
      - *Dolor* in eius excretione.
      - *Vrina* cruda.
      - *Sedimentum* arenoſum, &c.
    - *Morbi*
      - *Vrina* cruda & colore ſubalbida.
      - *Sedimentum* arenoſum, & ſcabiei ſimile.
      - *Aegri* pudendum ſcalpere, & ſæpè diſtendere ſolent.
      - *Continuè* in urinam propellunt, ac ſtillicidio uexantur.
      - *Suppreſsio* interim urinæ repentina.
    - *Cauſæ*
      - *Materialis*: ſcilicet pituitæ uiſcidæ, craſſæ in ueſica induratæ. Vel craſsitudinis urinæ, quæ in unũ coiens, & in ueſica collecta, non aliter ut in calidis aquis ſpontè naſcentibus, lapis coaleſcere cernitur. Vide ſuprà in dignotione Calculi renum.
      - *Efficientis*: nempe intemperiei calidæ, quæ ad coagmentandum lapidem non parum operatur, licet non ipſa præcipuè, ſed materiæ qualitas ipſius compactionis cauſa exiſtat.
  - *Curatio*, indicationibus abſoluitur. Itaque
    - *An* fieri poſsit, indicat tum
      - *Quantitas* calculi. Nam quis
        - *Maiores* calculos habent, difficilius ſanantur.
        - *Minores* habent calculos, facilius curantur.
      - *Aetas*. Nam
        - *Pueri* uſque ad decimumquartum annum propter corporum mollitudinem, facilè curantur.
        - *Senes*, quòd corpus eorum ſit contumax, uix conſaneſcunt.
        - *Mediæ* ætates, medio modo ſe habent.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tum
      - *Cauſa* morbi, quæ ſui ablationem indicat: quod fiet partim
        - *Victus* ratione ſuprà dicta in curatione Calculi renum.
        - *Medicamentis* ſuprà dictis in curatione Calculi renum.
      - *Morbus*, qui ſui ablationẽ indicat per
        - *Victus* rationem ſuprà dictam in curatione Calculi renum.
        - *Medicamẽta* eadẽ, quæ in Renũ calculo cõſcripſimus, niſi quòd hic ualidiorib. uti conueniat: ut ſunt ex ijs, quæ
          - *Intrinſecùs* ſumuntur
            - *Radix*
              - *Fœniculi* ſylueſtris.
              - *Rumicis*.
              - *Graminis*.
              - *Althea*.
            - *Artemiſia*, amaracus, chamæmelum.
            - *Adianthum*. Vitis lachryma. Aſplenon.
            - *Semen*
              - *Smirnij*, Apij, petroſelini.
              - *Sion*, Cucumeris, Violæ albæ.
            - *Lapis*
              - *Iudaicus*.
              - *Spongiæ*.
              - *Qui* ab ægris eſt per lotium eiectus, tritus ac potatus.
            - *Lithoſpermon*.
            - *Vermes* terreni, triti cum uino, &c.
            - *Puluis*
              - ℞. *Sanguinis* hirci præparati ʒ.ij.
              - *Sem.* ſaxifragiæ, *Milij* ſolis — ana ʒ.j.ß.
              - *Liquiritiæ* raſæ, *Vitri* uſti — ana ℈.iiij.
              - *Sacchari* candi ℥.j.
              - Terantur ſubtiliſsimè: datur cum uino uel aqua conueniente.
          - *Forinſecùs* applicantur
            - *Sanguis* hircinus, ſeu caprillus calidus illitus ſuper ueſicam impoſitus, &c.
        - *Chirurgiam*, ſeu ſectionem.

De curatione Inflammationis ueſicæ.

- *Inflammationis ueſicæ*.
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet *Veſicæ*
      - *Dolor* cum grauitate circa pubem ac inguina, uel inter os pubis & anum.
      - *Vrinæ* reddendæ impotentia.
      - *Durities* circa pectinem & pubem.
    - *Morbi*
      - *Dolor* uehemens inter os pubis & anum.
      - *Febris* continua.
      - *Mentis* turbatio.
      - *Vomitus* bilis.
      - *Vrinæ* ſuppreſsio.
      - *Egerendi* cupiditas, qualis in teneſmo.
      - *Vigiliæ*.
      - *Delirium*.
      - *Vrinæ* reddendæ impotentia.
    - *Cauſæ*
      - *Immediatæ*: nempe ſanguinis fluxus.
      - *Mediatæ*
        - *Intrinſecæ* — Ex proprijs eorundem indicijs dignoſcitur.
          - *Hæmorrhoidarum*, *Menſium* — *Suppreſsionis*
          - *Lapidis* magni
        - *Extrinſecæ* — ex ægri ſermone facilè intelligitur.
          - *Ictus*
          - *Saltus*
          - *Longæ* æquitationis
          - *Frequentis* uſus ueneris
  - *Curatio*, Vide in ſeqq. ſign. A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0593-5
DFG

A. *Inflãmationis* ueſicæ curatio indicationib. perficitur. Quare

- *An* fieri poſsit, indicat tum
  - *Morbus.* Nam inter omnes morbos, qui circa ueſicam oriuntur, grauiſsimus & maximè mortiferus eſt inflammatio.
  - *Symptoma.* Nam inter omnes inflammationes in ueſica ortas, ea læthalior eſt, in qua uehemẽter excitatur dolor, febris acuta magis, ac cùm urinæ, tum alui deiectionis omnimoda ſuppreſsio. Et econtrà minus læthalis eſt ea, in qua prædictorum ſignorũm contraria apparent, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat
  - *Primò* ſymptoma: uidelicet
    - *Stercus* retentum, quod primò ſui ablationem ſignificat per clyſterem lenientem ex
      - *Decocto*
        - *Maluæ.*
        - *Violarum.*
        - *Hordei.*
      - *Oleo*
        - *Roſaceo.*
        - *Chamæmelino.*
      - *Caſsia*, &c.
    - *Dolor*, qui poſt ſtercorum eductionem ſui mitigationem indicat per
      - *Infuſa* in inteſtinum: ut clyſter
        - *Mitigans* ex
          - *Decocto*
            - *Seminis* lini.
            - *Althea.*
            - *Violarum.*
          - *Oleo* chamæmelino, roſaceo, &c.
        - *Stupefaciens* ex
          - *Opio.*
          - *Myrrha* modica.
          - *Croco*, cum lana in podicem inditis.
      - *Foris* appoſita: ut
        - *Fomentum* ex aqua & oleo in ueſicis ſemiplenis, aut cum ſpongijs admotum.
        - *Inunctio* loci ueſicæ ex oleo chamæmelino, anethino, ſeminis lini, &c.
        - *Inſeſſus* ex decocto lini, fœnigræci, & oleo, &c.
        - *Cataplaſma* ex cap. papaueris, hyoſcyami folijs, ac modico mãdragoræ ſucco, & cruda hordeacea farina.
  - *Deinde* cauſa immediata: nempe ſanguinis fluxio, quę inhibenda, reuellenda, &c. uenæ ſectione in
    - *Cubito*, ſi plethoricum fuerit corpus.
    - *Poplite*, uel malleolo, ſi plethora nulla appareat.
  - *Demum* morbꝰ, nempe inflammatio, qui ſui ablationẽ indicat: qđ fiet partim
    - *Chirurgia*, ſeu uenæ poplitis aut malleoli ſectione, ut ſuprà.
    - *Victus* rõe inſtituta ſcd̃m
      - *Qualitatem* contrariam: nẽpe
        - *Minuentem* ſanguinem, in principio morbi: cuiuſmodi eſt ex
          - *Cibis*
            - *Mica* panis in iure pulli.
            - *Ius* pulli.
            - *Amygdalatum.*
            - *Lactuca* elixa, &c.
          - *Potionibus*
            - *Aqua* hordei.
            - *Decoctum* radicis dulcis.
        - *Nutrientem*, in declinatione morbi: ut
          - *Caro*
            - *Pullorum.*
            - *Caporum*, &c.
          - *Alæ* auium elixæ.
          - *Vinum* aquoſum.
      - *Quantitatem*: quæ exigua eſſe debet, præſertim à morbi initio.
    - *Medicamẽtis* exhibitis ſcd̃m
      - *Qualitatem* contrariam: ſcilicet
        - *Repellentem*, in principio morbi
        - *Diſcutientem* & repellentẽ, in augmento
        - *Reſoluentẽ*, in augmento & declinatione
        - } ut ſequitur.
      - *Quantitatem* debitã, quæ pro ratione ætatis, temporis anni, complexionis totius & partis, ſitus loci, &c. augenda uel minuenda eſt.
      - *Tẽpus* commodum. Sic in morbi
        - *Principio* ſanguinis fluxio inhibenda repellentibus & frigidis: ut roſaceo intra ueſicam iniecto, &c. uel oxyrrhodino forinſecùs adhibito.
        - *Augmento*, partim repellendum, partim diſcutiendum eſt: ut eſt
          - *Vnguentum* reſumptiuum lotum in aqua hordei.
          - *Linimentum*
            - ℞. *Olei* amygdal. dulcium, *Violarum* } ana ℥.ij.
            - *Chamomillæ*, *De* ſem. lini } ana ℥.j.
            - *Butyri* recentis, *Pinguedinis* porci } ana ℥.iij.
            - Miſce, & fiat linimentum.
        - *Statu* & declinatione reſoluẽdũ eſt: ut
          - *Oleum*
            - *Anethinum*, Chamæmelinum.
            - *Nardinum.*
            - *De* ſcorpionibus.
          - *Vnguentum* *Agrippæ*, *Marciatũ* } liquata in oleo chamęmelino & axungia gallinæ.
          - *Fomentum* ex decocto fœnigræci, ſeminis lini, florum chamomillæ, oleo anethino, &c.
      - *Locum* conuenientem. Sic topica regioni ueſicæ applicanda ſunt.

De cura-

De curatione Vlcerum ueſicæ.

- Exulcerationis ueſicæ
  - Dignotio
    - Partis malè affectæ: uidelicet
      - Veſicæ
        - Pus / Squamulæ / Furfuraceo / Subſidentia — cum urina excreta.
        - Dolor in pube & imo uentre.
        - Ramentum urinæ admixtum.
        - Vrinæ difficultas.
      - Ceruicis ueſicæ. Dolor mictionis tempore, cùm mingere cœperint, ac ceſſauerint.
      - Penis
        - Ramentum à primo exitu apparet.
        - Dolor mictionis tempore, &c.
    - Morbi
      - Mictus ſanguinis & puris, quæ non ualdè commiſcentur urinæ.
      - Vrinæ ad modum farinæ.
      - Pelliculæ tenues ad modum foliorum & laminarum cum urina excretæ.
      - Dolor acutus, maximè mictionis tempore.
      - Squamæ excretæ.
      - Ardor ac dolor ſub pectine, &c.
    - Cauſæ: ſcilicet
      - Eroſionis / Rupturæ / Abſceſſus præcedentis / Tuberculi præcedentis — ex proprijs eorundem indicijs facilè dignoſcuntur.
  - Curatio, indicationibus perficitur. Quare
    - An fieri poſsit, indicat tũ
      - Cauſa. Nam quæ ex eroſione oriuntur, periculoſa ſunt.
      - Morbus. Nam ueſicæ ulcera utplurimum inſanabilia ſunt.
      - Symptoma. Nam omnes ferè ab inſidente dolore, febribus, uigilijs & colliquatione moriuntur.
      - Pars affecta. Nam ulcera, quæ in ceruice ueſicæ oriuntur, non admodum periculoſa ſunt.
      - Aetas. Nam ſenes ab hoc morbo non liberantur.
    - Quid fieri debeat, indicat tũ
      - Cauſa morbi: ſcilicet eroſio ab acribus humoribus, qui ſui ablationẽ indicãt: quod fiet partim
        - Victus ratiõe ordinata ſecundum
          - Qualitatẽ contrariam, ſcilicet refrigerãtem & bonum ſuccum generãtem. Quare
            - Venter lenis ſeruandus.
            - Exercitatio leuis ſit, deambulando.
            - Somnus ſit mediocris. Vigilia uitanda.
            - Cibus ſit
              - Lac
                - Aſininum / Caprinum — cum melle roſaceo.
              - Hordeatum.
              - Lactuca.
              - Cucurbita.
              - Pepo, &c.
            - Potus aut
              - Aqua hordei.
              - Decoctum radicis dulcis.
          - Quantitatem conuenientem, quæ mediocris eſſe debet. Nam inedia, & potus copioſus, aut meracior, & alimentorum uarietas nocet.
        - Medicamẽtis exhibitis ſecundũ
          - Qualitatẽ contrariã: & uel
            - Qualitati humorum, uidelicet preparantem, ſeu alterãtem: ut ſyrupus
              - Violarum / De endiuia / Glycyrrhizæ — cum aqua hordei.
            - Quantitati humorum: nempe euacuantem & purgantẽ: ut
              - Caſsia fiſtula.
              - Electuarium roſ.
              - Extractum rhabarbari.
              - Elect. Indum, &c.
          - Quantitatem debitam: quæ pro ratione ætatis, temporis anni, regionis, conſuetudinis, augenda uel minuenda eſt.
      - Morbus. Vide in ſequentibus ſignum ⚘
      - Symptoma ſiue dolor, qui mitigãdus eſt, aut
        - Fotu, ex decocto ſeminis lini & fœnigræci.
        - Inſeſſione ex prædictis.
        - Vnguento ex
          - Oeſypo lota.
          - Axungia anſeris.
          - Butyro.
          - Styrace, &c.

Morbus, nempe ulcus, ſui ablationem indicat: quod partim fiet

- *Victus* ratione præcedenti.
- *Medicamentis* exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* contrariam: uidelicet
    - *Abſtergentem* & mundificantem, in principio
    - *Carnem* generantem, in ſtatu
    - *Conglutinantem*, in declin atione
    - ut ſequitur.
  - *Quantitatem*: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ſitus loci, ætatis, temperaturæ totius & partis, morbi, &c.
  - *Tempus* commodū. Sic in morbi
    - *Principio* & augmento mundificātibus utendū eſt: ut eſt
      - *Aqua* mulſa.
      - *Decoctum* hordei & glycyrrhizæ cum melle.
      - *Lac* aſininum, caprinum, cum melle roſaceo.
      - *Lac* de ſeminibus frigidis cum ſaccharo, &c.
    - *Statu* & declinatione, conſolidantibus utendum eſt: ut eſt
      - *Tutia* præparata cum lacte iniecta.
      - *Collyrium* de cerúſa.
      - *Lac* cum decocto papaueris.
      - *Paſtillus*
        - *De* ſpodio.
        - *Ex* ueſicaria, cuius ℈.ij. cum aqua endiuiæ, &c.
      - *Acacia* cum lacte, aut ſero
      - *Bolus* cum lacte
      - in ulceribus ſerpentibus.

De curatione Gonorrhœæ, id eſt, profluuij ſeminis.

Gonorrhœa, ſeu ſeminis profluuiū, eſt excretio ſeminis inuita, ſeu aſſidua, uel inuoluntaria, cole haudquaquam intento:

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Vaſorum ſpermaticorum. Genitalis ſeminis excretio inuita.
  - *Symptomatis*
    - *Semen* profluens tenue & aquoſum, cole non extento.
    - *Seminis* excretio citra appetentiam coeundi, & utplurimùm citra ſenſum.
    - *Totum* corpus ſiccum, gracile, pallidum, cauisq́; oculis.
    - *Corrumpitur* ſenſim uniuerſum corpus, ac gracileſcit, potiſsimùm circa lumbos.
    - *Os* uentris quibuſdam reſoluitur, &c.
  - *Cauſæ*: nempe
    - *Intēperiei*
      - *Materialis*
        - *Biliosa*, ſiue acredinis
          - *Tentigo*.
          - *Pudendi* erectio, & tumor.
          - *Seminis* accumulatim & cū aliqua delectatione fuſio.
          - *Seminis* fœtor, &c.
        - *Sanguineæ*.
      - *Immaterialis*
        - *Calidæ*
          - *Totius* corporis natura calida.
          - *Victus* ratio calida.
          - *Adoleſcentia*.
          - *Anni* tempus calidum, &c.
        - *Humidæ*
          - *Victus* ratio præcedens humida.
          - *Corporis* habitus pinguis.
          - *Anni* tempus humidum, &c.
        - Calidæ & humidæ.
        - *Calidæ* & ſiccæ
          - *Corporis* totius habitus calidus & ſiccus.
          - *Victus* ratio calida & ſicca.
          - *Anni* tempus calidum & ſiccum.
    - *Copiæ* ſeminis. Veneris uſus dimiſſus, &c.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat tum
    - *Aetas*. Nam omnibus ætatibus áccidit: maximè tamen contingit pubertatem tranſgreſsis citra decimumquartum annum.
    - *Sexus*. Nam non ſolùm uiris, ſed & mulieribus áccidit, licet in fœminis ægrè tollatur hæc affectio, &c.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tū
    - *Intemperies*
      - *Materialis*, uide licet bilioſa (ob quam ſemē acre ſit) quę ſui ablationē indicat: quod fiet partim
        - *Victu* refrigerāte: cuiuſmodi ſunt
          - *Conuenientia*
            - *Lactuca*, endiuia.
            - *Cucurbita*, lentes.
            - *Aqua* chalybeata.
            - *Quies*. Animi tranquillitas.
            - *Balneum* aquæ dulcis.
            - *Decubitus* ſuper altero látere.
          - *Inconuenientia*
            - *Decubitus* ſuper dorſum.
            - *Puluinarium* copia.
            - *Lectus* ualdè mollis.
            - *Imaginatio*, atq; occaſio omnis cogitandi de rebus uenereis.
            - *Vinum*, &c.
        - *Chirurgia*, ſeu uenæ ſectione internæ cubiti. ſi ſanguinis adfuerit abundantia.
        - *Medicamentis*. Vide in ſeqq. ſign. A.
      - *Immaterialis*. Vide in ſequentibus ſignum B.
    - *Copia* ſanguinis. Vide in ſequentib. in curatione Intēperici calidæ & humidæ, uel ſanguineæ.

A. *Medica-*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0596-3
DFG

- **A.** *Medicamentis* exhibitis ſecundum
  - *Qualitatē* contrariā: & uel humoris
    - *Quantitati*, ſunt purgantia bilem: ut
      - *Caſsia* fiſtula.
      - *Electuarium* roſarum in decocto hordei, uiolarum & prunorum, &c.
    - *Qualitati*, ſunt refrigerantia: ut eſt
      - *Inunctio* renum ex
        - *Oleo*
          - *Violaceo*.
          - *Nymphea*.
          - *Roſaceo*, &c.
        - *Vnguento* roſaceo, &c.
      - *Lamina* plumbi multis in locis perforata, atq; lumbis alligata.
      - *Viola*, roſa — *Nymphea*, uiticis germina — *Folia* myrthi — in lecto inſperſa.
      - *Balneum* aquæ frigidæ, &c.
  - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione ætatis, temperaturæ, anni temporis, &c. narianda.

- **B.** *Intemperies* etiam immaterialis, ſcilicet calida, uel humida, uel calida & humida, ſui ablationem ſignificāt: quod fiet partim
  - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam, ſcilicet frigidam et ſiccam: quorū
      - *Eligenda* ſunt
        - *Aer* frigidus & ſiccus.
        - *Somnus* moderatus in cubili frigido non ualdè molli.
        - *Quies* in principio: pòſt exercitium.
        - *Aluus* lenis.
        - *Cibus*
          - *Lactuca*, blitum, atriplex.
          - *Cucurbita*, mora, cucumeres.
          - *Ruta*.
          - *Semen* uiticis, lactucæ, rutæ, &c.
        - *Potus*, aqua
          - *Pluuialis*.
          - *Chalybeata*.
          - *Cinnamomi*, &c.
      - *Vitanda*
        - *Spectacula* & lectiones, quæ ueneræ rei uſum in memoriam reuocant.
        - *Cibus*
          - *Flatuoſus*.
          - *Valdè* calidus.
          - *Semen* generans.
    - *Quantitatem* conuenientem, quæ pauca eſſe debet, &c.
  - *Chirurgia*: ut ſuprà, ſi ſanguinis adfuerit copia.
  - *Medicamentis* frigidis & ſiccis & aſtringentibus: quorum alia
    - *Intrinſecus* ſumūtur: & uel
      - *Simplicia*: ut
        - *Semen*
          - *Viticis* torridum.
          - *Canabis*, lactucæ.
          - *Nymphea*.
        - *Folia* ſeu flores
          - *Viticis*.
          - *Lactucæ*.
          - *Rutæ*, &c.
        - *Cortex* rad. halicacabi cum aqua chalybeata.
      - *Cōpoſita*
        - *Syrupus*
          - ℞ *Sanguinariæ*, acetoſæ, plantaginis, ana P. j.
          - *Portulacæ*, capreolorum uitis, umbilici ueneris, rubi, ana M. j. S.
          - *Myrtillorum*, ſem. coriandri præparati, papaueris albi, ana ℥. S.
          - *Fol.* lactucæ, flor. nenupharis, borraginis, uiolarum, ana M. S.
          - *Fol.* uiticis, menthæ, calaminthæ, ſiccarum, ana ℥ S.
          - Bulliant in aqua ſecundum artem, de qua accipe ℔. iij. ſucci roſarum rub. granatorum, pomorum acidorum, ana ℔. S. & cum ſaccharo & exiguo aceto fiat ſyrupus, de quo capiat æger ſingulis diebus ℥. ij. uel ℥. iij.
        - *Trochiſci*
          - ℞ *Sem.* rutæ, agni caſti, urticæ, ana ℈. S.
          - *Sem.* lactucæ, portulacæ, plantag. papaueris albi, ana ℈ j.
          - *Sem.* coriandri præparati, canabis torrefact. ana gr. iiij.
          - *Diacalaminthæ* ʒ ij. Cornu cerui uſti, ſem. roſarum, ſantal. rubri, coralliorum rub. ana g. vij. Sem melonum ʒ. iij.
          - *Sacchari* in aqua roſ. diſſoluti, q. ſ. Formentur trochiſci, quorum unum cum uino aſtringente, uel aqua chalybeata aſſumatur.
    - *Extrinſecus* applicantur renibus & lumbis: ut
      - *Vnguentum* ex
        - *Cera*.
        - *Roſaceo*.
        - *Succo* ſolani & ſemperuiui.
      - *Inunctio* ex roſaceo.
      - *Spongia* cum poſca adhibita.
      - *Cataplaſma* ex
        - *Palmulis*, malis.
        - *Acacia*, hypocyſtide.
        - *Oenanthe*, rhoe, &c.
      - *Inſeſſus* ex
        - *Folijs*
          - *Rubi*.
          - *Lentiſci*.
          - *Myrthi*.
        - *Vino* auſtero, aut aqua decoctis.
      - *Balnea* temperata.
      - *Lamina* plumbea lumbis ſuppoſita.
      - *Vnguentū*
        - ℞ *Olei* roſati, citoniorū, omphacini, de nenuphare & myrthini, ana ℥. j.
        - *Cremoris* ſem. lini, ſem. citoniorum cum aqua roſ. ana ʒ. S.
        - *Fol.* rutæ, agni caſti, menthæ ſiccæ, ana ʒ. S.
        - *Succi* polygoni, portulacæ, ſemperuiui, ana ʒ. j. S.
        - *Pul.* coralliorum, ſantal. rub. ſanguinis draconis, boli armeni, ana ʒ. j.
        - *Ceræ* q. ſ. Aceti parum. Miſce, & fiat unguentum.
      - *Vnguentum* comitiſſæ.

De cura-

De curatione Priapiſmi & Satyriaſis,

Priapiſmus eſt tẽtigo pudendi, atque auctio in longum & ſpiſſum citra rei uenereæ appetentiam ex caliditate quadã acquiſititia cũ inflãmatione quadam, & dolore locorum conſiſtens: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ, uidelicet COLIS. Diſtentio colis, &c.
  - *Morbi*
    - *Erectio* ipſius pudendi inuita.
    - *Diſtentio* colis citra deſiderium coeundi, aut libidinis impetum.
    - *Dolor*, qualem tetanici habent, & ij, qui reliquis membris diſtenduntur.
  - *Cauſæ*
    - *Mediatæ*
      - *Vaporoſi* ſpiritus in fiſtuloſo neruo orti, ex humoribus pituitoſis, uiſcoſis per moderatã caliditatem
        - *Palpitatio.*
        - *Longo* tempore à concubitu abſtinentia.
      - *Copiæ* ſeu uitij humoris ac acrimoniæ
    - *Immediatæ*: uidelicet orarum, arteriarum immodicè patentium
    - (Copiæ … & Immediatæ:) dignoſcitur ex ijs, quæ præceſſerunt, & ex modo curationis.
- *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat ætas, &c. Siquidem hæc affectio magis iuuenibus quàm alijs ætatibus contingit, neq; ea deſpicienda eſt. Nam ex præcipiti perire ſolent, niſi confeſtim eis auxilium feratur.
  - *Quid* fieri debeat, indicat cauſa morbi mediata: uidelicet
    - *Spiritus* flatuoſus, qui ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victu* exiccante & flatum diſcutiente, non quidem calefaciente, ne materiam in ſpiritum reſoluat, arteriasque aperiat. Quare conuenit
        - *Frictio* partium ſuperiorum.
        - *Exercitium* paruæ pilæ.
        - *Decubitus* in altero lãtere.
        - *Venter* lenis natura uel clyſteribus ex decocto mercurialis, melle & ſale.
        - *Ptiſana* hordeacea.
        - *Puls* ex hordeo.
        - *Puls* ex lentibus.
        - *Potus*, aqua
          - *Hordei.*
          - *Chalybeata*, &c.
      - *Medicamentis*. Vide ſuprà in curatione Gonorrhœæ.
    - *Copia* ſeu uitium humoris, qui ſui ablationem indicant per medicamenta purgantia per
      - *Vomitum*, auerſionis in cõtrarium gratia, ſi ad uomendum ægri fuerint apti.
      - *Aluum*, ubi inſueti ad uomitionẽ fuerint ægri, aut medicamentis uomitorijs uti recuſarint. Sunt purgantia leuiter: ut
        - *Manna.*
        - *Caſsia* fiſtula.
        - *Saccharum* uiolaceum.
        - *Syrupus* roſ. laxatiuus, &c.

De curatione Impotentiæ coeundi.

Impotentiæ coeundi

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ, uidelicet PVDENDI, teſtiũ & uaſorum ſeminariorũ affectorũ per
    - *Se.* Laxatio ſeu reſolutio uirgæ.
    - *Conſenſum* partium principum. Ex eorum proprijs indicijs dignoſcitur.
  - *Symptomatis*. In uenerem nulla propenſio.
  - *Cauſæ*: nempe morbi
    - *Similaris*, ſiue intemperiei frigidæ
      - Teſtium et uaſorum ſeminalium
        - *Seminis* paucitas & aquoſitas.
        - *Flatuoſi* ſpiritus inopia.
        - *Otium.*
        - *Nimia* uentris pinguedo, ſiue omenti moles.
        - *Potus* aquæ frigidæ.
        - *Vſus* medicamentorum refrigerantium, &c.
      - *Fiſtuloſi* nerui
        - *Relaxatio.*
        - *Impotentia* erigendi.
        - *Otium.*
        - *Medicamentorum* refrigerantium uſus, &c.
    - *Inſtrumẽtalis*
      - *Breuitatis* membri
      - *Curuitatis* membri
      - (Breuitatis & Curuitatis:) ſigna manifeſta.
- *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicat ſymptomatis cauſa. Nam
    - *Breuitas* membri non curatur.
    - *Subuulſi*, qui ſemen rectà eiaculare nequeunt, manus opera curantur.
    - *Refrigeratio* teſtium & uaſorum ſeminalium facilè curatur.
  - *Quid* fieri debeat: uide in ſequenti ſigno A.

A. *In impo-*

A. *In coeundi* impotentiæ curatione quid fieri debeat, indicat ſymptomatis cauſa: uidelicet, intemperies frigida, quę ſui ablationem indicat: quod fiet partim

- *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
  - *Qualitatē* contrariam: ſcilicet calefacientē & ſemen augentem. Itaque conueniunt
    - *Exercitium* moderatum, præſertim equitatio.
    - *Somnus* temperatus in lectis mollibus, ſuper dorſum.
    - *Lectiones* ſeu ſpectacula rerum uenerearum.
    - *Odor* moſchi, ambræ & galiæ.
    - Caro
      - *Gallinarum*, caponum.
      - *Phaſianorum*, perdicum.
      - *Starnarum*, columbarum iuuenum.
      - *Turdorum*, merularum, &c.
    - *Oua* perdicum, gallinarum.
    - *Teſticuli* gallorum.
    - *Bulbi*, ciceres, Fabæ, Paſtinacæ radix.
    - *Nux* pinea, rapa, eruca, porrum.
    - *Horminum*, fœniculum, Amygdalæ dulces.
    - *Polypus*, Concharum genera.
    - *Semen* urticæ cum oui uitello.
    - *Vua* dulcis.
    - *Vinum* odoratum, rubeum, &c.
  - *Quantitatem* conuenientem, quæ mediocris eſſe debet pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, &c.
- *Medicamētis*, exhibitis ſecundum
  - *Qualitatē* contrariā: nempe excalfacientem & ſemen augentem: quorū alia
    - *Intrinſecùs* ſumūtur: & uel
      - *Simplicia*: ut
        - *Scincus*, ſatyrion, ſemen lini.
        - *Eruca*, renes ſcinci.
        - *Teſtes* uulpis, ſicci, triti, cochlearij menſura potati.
        - *Bulbus* maior. Orchys cum lacte potatus.
        - *Priapus* tauri, cerui, aridum, cuius ℥ j. cum uino potata, &c.
      - *Cōpoſita*
        - *Vſualia*
          - *Mithridatum*
          - *Diamoſchum* dulce
          - *Diaſatyrium*
          - *Diambra*
          - *Pliriſarcoticon*
          - *Diatrion* pepereon
          - *Diagalanga*
          - — drachmæ unius pondus cum uino odorato.
        - *Magiſtralia*
          - *Morſelli*
            - ℞. *Seminis* erucæ, urticę, aniſi, fœniculi, paſtinacæ, ana ℥. S.
            - *Nucis* pineæ, amygdalarum dulcium, ana ℥ ij.
            - *Piperis*, cinnamomi, ana ℥. S.
            - *Ramenti* genitalis ceruini, ſatyrij, ana ℥. j.
            - *Diambra*, uel diaſatyrij, uel diamoſchi ℥. j. S.
            - *Sacchari* diſſoluti in aqua meliſſæ & roſ. q. ſ.
            - Fiant morſelli. Capiatur ℥. j. cum uino odorato ante cœnam, uel mane.
          - *Electuarium*
            - ℞. *Diaſatyrionis* ℥. iij.
            - *Zingiberis* conditi.
            - *Cerebellorum* paſſerum, & columbarum.
            - *Nucis* pineæ.
            - *Piſtachiorum*.
            - *Sem.* erucæ.
            - *Piperis*.
            - *Cinnamomi*, ana q. ſ.
            - Cum ſyrupo de zingibere condito fiat electuarium.
    - *Forinſecùs* pudendis applicantur: ut
      - *Oleum*
        - De ſcinco
        - *Vulpinum*
        - *Irinum*
        - *Belzoinum*
        - De ſtyrace
        - *Iaſminum*, &c.
        - — cum myrrha & caſtoreo.
      - *Oleum*, cui adiectum ſit radicis narciſci momentum, cocci gnidij, ſeminis urticæ, pyrethri, aut uiticis, &c.
      - *Leporis* coagulum.
      - *Adeps* leonis.
      - *Stellio* concrematus, in pollinemq́; redactus, magno dextri pedis digito, oleo adiecto illinitur.
      - *Tria* piperis genera, cum tragacanthi ſucco, teſticulis, intercapedini inter anum & pudendum, aut lumbis illinito.
      - *Vnguentum*
        - *Primum*
          - ℞. *Olei* liliacei, maſtichini, è caſtoreo, ana ℥. j.
          - *Adipis* leonis ℥ S.
          - *Pyrethri*, piperis, cyperi, myrrhæ, ſulphuris uiui, ana ℥. j. Moſchi gr. v. Ceræ, q. ſ.
          - Miſce, & fiat unguentum.
        - *Alterum*
          - ℞. *Olei* caſtorei, de nuce Indica, ana ℥. j.
          - *Olei* moſcateli ℥. S.
          - *Caſtorei*, euphorbij, ana ℈. S.
          - *Moſchi* ℈. j.
          - *Alipta* moſchatæ ℥. j S.
          - *Ceræ* parū. Fiat unguentum, quo ungantur manè plantę pedū, & regio renū, pubis & perinei, &c.
  - *Quantitatem*, &c.

De curatione Menſium ſuppreſſorum.

- *Suppreſsionis* menſtruorũ
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet VTERI, affecti per
      - *Se*
        - *Denſitas* nimia.
        - *Inflammatio.*
        - *Callus.*
        - *Obſtructio.*
        - *Compreſsio*, &c.
      - *Conſenſum* totius corporis
        - *Temperatura* calidior, uel frigidior.
        - *Habitus* gracilior.
        - *Habitus* obeſus.
        - *Morbi* diuturni.
        - *Sanguinis* euacuatio per nares, ſedem, uterum, &c.
        - *Venæ* ſectio.
        - *Multus* ſudor.
        - *Profluuium* alui.
        - *Morbi* acuti, &c.
    - *Symptomatis*
      - *Mulier* quæ neq; grauida eſt, neq; peperit, lac habens.
      - *Grauitas* corporis totius.
      - *Cibi* faſtidium.
      - *Horror* inæqualis cum febre nonnunquam.
      - *Ventris* tumor.
      - *Appetitus* uitioſus.
      - *Lumborum* grauitas.
      - *Dolor*
        - *Vteri* cum grauitate, quibuſdam.
        - *Coxarum* ac crurum nonnunquam.
        - *Lumborum*, Colli, *Syncipitis* – qui etiam oculorum fundamenta infeſtat.
      - *Febres* ardentes.
      - *Vrina* quibuſdam
        - *Craſſa.*
        - *Nigricans* cum rubra quadam ſanie.
        - *Difficilis* ac ſuppreſſa, &c.
    - *Cauſæ*
      - *Internæ*, ſcilicet morbi
        - *Similaris*, id eſt, intemperiei
          - *Calidæ*
            - *Immaterialis*
              - *Facies* colorata.
              - *Sitis.*
              - *Pulſus* uelox.
              - *Vrina* intenſa.
              - *Corporis* calor.
              - *Extenuatio* corporis, &c.
            - *Materialis*, uidelicet humoris bilioſi
              - *Victus* ratio bilioſa.
              - *Temperatura* calida & ſicca.
              - *Signa* intemperiei calidæ immaterialis.
          - *Frigidæ*
            - *Immaterialis*
              - *Facies* diſcolorata.
              - *Somnus.*
              - *Sitis* pauca.
              - *Pulſus* tardus.
              - *Vrina* remiſſa, tenuis & aquoſa.
              - *Corporis* frigiditas.
              - *Habitus* pinguis.
              - *Color* albus, &c.
            - *Materialis*, nempe humoris
              - *Pituitoſi*
                - *Victus* ratio pituitoſa.
                - *Temperamentum* frig. & humidum.
                - *Signa* intemperiei frigidæ immaterialis.
              - *Melancholici*
                - *Victus* ratio melancholica.
                - *Temperatura* frig. & ſicca.
                - *Color* niger.
                - *Vrina* tenuis.
                - *Pulſus* tardus, & paruus, &c.
        - *Inſtrumentalis*
          - *Plenitudinis*, *Sanguinis* inopiæ, *Obſtructionis* – ſigna propria, &c.
      - *Externæ*
        - *Exercitij* nimij, *Famis*, *Febris*, *Accidentium* animi, *Euacuationis*, *Ingreſsionis* in aquam frigidam, *Eſus* lactis, aceti, &c. – ſigna manifeſta.
  - *Curatio*, Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Suppreſſionis* menſtruorũ curatio indicationibus perficitur. Quare

- *An* fieri poſsit, indicat tum effectus, tum alia accidentia. Nam
  - *Quibus* menſtrua retinentur præter naturam, incidunt aut in
    - *Maniam.*
    - *Melancholiam.*
    - *Epilepſiam.*
    - *Tuſsim.*
    - *Phthiſim.*
    - *Hydropem.*
    - *Suffocationem.*
    - *Podagram*, &c.
  - *Ante* decimumtertium uel decimumquartum annum prouocari non debent.
  - *Poſt* 45. uel 50. annum prouocari non debent.
  - *In* { *Conceptu* / *Lactatione* } moueri non debent, &c.
- *Quid fieri debeat, indicat*
  - *Primò* cauſa ſymptomatis: nẽpe morb⁹
    - *Similaris, id eſt, Intemperies*
      - *Calida*
        - *Immaterialis*, quæ tollenda eſt uictu refrigerante & humectãte. Quare ſit
          - *Aer* ad humidum uergens, & paulo ad frigidum.
          - *Somnus* conſueto longior.
          - *Quies.* Exercitium namq; uitandum.
          - *Animi* tranquillitas.
          - *Balneum* aquæ dulcis.
          - *Cibus*
            - *Piſana* & eius cremor.
            - *Amylum* ex lacte.
            - *Oua* ſorbilia.
            - *Ex* oleribus
              - *Lactuca.*
              - *Endiuia.*
              - *Borrago*, &c.
            - Ex carnibus
              - *Pulli.*
              - *Gallinæ.*
              - *Capones.*
              - *Agnina*, hœdina, ueruecina, &c.
            - *Ex* piſcibus, qui teneras carnes habent.
            - Ex fructibus
              - *Ficus* recentes.
              - *Vua* maturæ.
              - *Pepones.*
              - *Cucumeres*, cucurbitæ, &c.
          - *Potus*, aut
            - *Vinum*
              - *Tenue.*
              - *Album.*
              - *Dilutum.*
            - *Aqua*, &c.
        - *Materialis*, uidelicet humor bilioſus, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
          - *Victus* ratione ſuprà dicta.
          - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
            - *Qualitati:* ſunt alterantia: quorum alia adminiſtrãda ſunt
              - *Ante* purgationem: ut ſyrupus { *Violaceus.* / *Roſaceus* / *De* endiuia, &c. } cũ aqua cichorij, uel borraginis.
              - *Poſt* purgationem: & uel
                - *Intrinſecus* ſumũtur per
                  - *Os:* ut cremor ſeminũ melonũ uel cucumeris, cũ aqua hordei, &c.
                  - *Vterum*, ut peſſus ex contuſis maluarum & altheæ radicib⁹ hordeo decocto, ſaccharo rubeo, adipe anſeris, omnibus contuſis, ac ſimul pmixtis, & ſerico linteo inuolutis immittãtur.
                - *Extrinſecus* applicantur: ut
                  - *Balneum* aquæ dulcis.
                  - *Inſeſſus* ex maluarum, altheæ, uiolarum, hordei, chamomillæ decocto.
                  - *Vnguentum*
                    - ℞. *Olei* amyg. dulc. & amararũ, olei de cucurbita, ana ℥.j. adipis anſerini, butyri recẽtis, ana ʒ.iij. ladani ʒ.ij. Miſce.
            - *Quantitati:* ſunt purgantia: ut
              - *Caſsia* fiſtula.
              - *Syrupus* roſatus laxatiuus.
              - *Rhabarbarum.*
              - *Manna.*
              - *Electuarium* roſatum, &c.
      - *Frigida.* Vide in ſeqq. ſignum B.
    - *Inſtrumentalis.* Vide in ſeqq. ſignum C.
  - *Deinde* ſymptoma. Vide in ſeqq. ſignum D.

- **B.** *Intemperies frigida* quid fieri debeat, indicat, Nã
  - *Immaterialis* tollitur partim
    - *Victus* ratione excalfaciente, Itaq;
      - *Exercitia* conueniunt fortiora.
      - *Frictio* partium inferiorum eſt ex uſu.
      - *Cibi* ſint
        - *Carnes* elixæ cum ciceribus & petroſelino.
        - *Oua* ſorbilia.
        - *Piſces* ſaxatiles.
        - *Carduus*.
        - *Paſtinaca*, &c.
      - *Potus* ſit aut
        - *Vinum*
          - *Fuluum*, Odoratum.
          - *Vetus*.
          - *Minimè* dulce.
        - *Aqua* mulſa.
        - *Decoctum* cinnamomi.
    - *Medicamentis*, quæ calore ſuo ſanguinem diſſoluunt: ut
      - *Thymum*, Pulegium.
      - *Calamintha*, Dictamnum.
      - *Abrotonum*, &c.
  - *Materialis*: nẽpe humor
    - *Pituitoſus* ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
      - *Victus* ratione ſuprà dicta excalefaciente & extenuante.
      - *Medicamentis contrarijs*, & uel humoris
        - *Qualitati*: ſunt alterantia & præparãtia: ut
          - *Oxymel*, Aqua mulſa, Mel roſatum — cum decocto rad. apij, &c.
          - *Syrupus* de — cum decocto rad. apij, &c.
            - *Duabus* rad. Quinq; rad.
            - *Hyſſopo*, Capill. uen.
            - *Praſio*, Calamentho
            - *Byzantijs*, Arthemiſia
        - *Quantitati*: ſunt purgantia: ut
          - *Bolus*
            - ℞. *Caſsiæ* recent. extractæ ʒ.vj.
            - *Agarici*.
            - *Hiera* ſimp.
            - *Diaphœniconis*, uel electuarij Indi, ana ʒ j.
            - Miſce, & cum ſaccharo fiat bolus.
          - *Pilulæ*
            - *Vſuales*: ut pilulæ
              - *Fœtidæ*.
              - *Hieræ* diacolocynthidos.
              - *Aggregatiuæ*.
              - *Alephanginæ*, Maſtichinæ.
              - *De* ſagapeno.
              - *De* agarico.
            - *Magiſtrales*
              - ℞. *Agarici* trochiſcati ℈.iv.
              - *Pulueris* hieræ ʒ.j.
              - Cum melle roſaceo fiant pilulæ.
    - *Melancholicus* ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione prædicta.
      - *Medicamentis* cõtrarijs: & uel humoris
        - *Qualitati*: ſunt alterãtia & cõcoquẽtia: ut ſyrupus de
          - *Pomis*, Fumo terræ.
          - *Succo* borraginis.
          - *Epithymo*, &c.
        - *Quantitati*: ſunt purgantia: ut decoctum ſenæ & epithymi, in quo caſsiæ ℥ j. fuerit diſſoluta, & diacatholiconis ʒ.vij. aut confectionis Hamech ʒ.iij.

- **C.** *Morbus* quoq; inſtrumentalis quid fieri debeat, indicat. Nam
  - *Plenitudo* ſanguinis ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
    - *Chirurgia* adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam. Sic conuenit
        - *Venæ* ſectio.
        - *Cucurbitularum* cum ſcarificatu applicatio.
      - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione uirium uarianda: & ubi quippiam non urgeat, uenæ ſectionem iterare tutius erit, quàm ſemel uniuerſam euacuare.
      - *Tempus* commodum. Sic tam uenæ ſectio, quàm ſcarificatio non multũ ante ſtatum menſium facienda eſt, ſed ubi iam acceſſerit, tribus quatuórve diebus, conſueti mulieri circuitus.
      - *Locum* conueniẽtem. Sic
        - *Vena* ſectio in plenitudine
          - *Magna* facienda
            - *Primò* in cubito.
            - *Deinde* in talo.
          - *Mediocri* facienda: aut in
            - *Poplite*.
            - *Malleolo*, &c.
        - *Scarificatio* conuenit
          - *Inguinum*.
          - *Crurum*, &c. præſertim in pinguibus & obeſis.
    - *Victu* extenuante, uel tenui: ut eſt ptiſanæ ſuccus cum aceto præparatus, olera, &c.
    - *Medicamentis* menſes prouocantibus. Vide infrà in curatione Symptomatis.
  - *Defectus* ſeu inopia ſanguinis ſui reparationem indicat: quod fiet partim
    - *Alimentis*, quæ bonum ac multum præſtant ſuccum.
    - *Frictionibus* oportunè adhibitis, mediocribus, cum linteis aſperioribus.
    - *Exercitationibus* breuibus.
    - *Balneis* aquarum dulcium, &c.
  - *Obſtructio* auferenda eſt partim
    - *Victus* ratione extenuante.
    - *Medicamentis* cõtrarijs.
    - Vide ſuprà in curatione ſeu ablatione Humoris pituitoſi, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0602-0

- D. *Symptoma* deniq; q͠d fieri debeat, indicat. Siquidem
  - *Suppreſſio* mẽſtruorum euocanda eſt poſt purgationes debitas: quod fiet partim
    - *Chirurgia* adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam. Sic conueniens eſt
        - *Venæ* ſectio.
        - *Scarificatus.*
        - *Frictio* / *Ligatura* } fortis.
      - *Quantitatem* debitam: ut ſuprà.
      - *Tempus* cõmodũ. Sic { *Venæ* ſectio / *Scarificatio* / *Frictio*, Ligatura } ante tempus menſtruorũ faciẽda eſt, ut ſuprà.
      - *Locum* conuenientem. Sic { *Vena* tali / *Scarificatio* crurum / *Frictio* partium inferiorum / *Ligatura* in coxis } facienda eſt.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* cõtrariam: uidelicet excalfacientẽ, non tamen ualenter deſiccantem: quorũ alia
        - *Intrinſecus* ſumũtur per
          - Os: ut
            - *Decoctum*
              - *Arthemiſiæ.*
              - *Sauinæ.*
              - *Thymi.*
              - *Rad.* aſphodeli.
              - *Corticum* radicis mori.
              - *Mercurialis.*
              - *Carpeſiæ.*
              - *Floris* iunci odorati.
              - *Spicæ* nardi.
              - *Acori.*
              - *Rad.* helenij.
              - *Cicerum* cum rad. petroſelini.
              - *Calaminthæ.*
              - *Cumini*, fœniculi, petroſelini, daucij, ammij, cicerum.
              - *Abſynthij*, arthemiſiæ, ſauinæ, ſem. apij & ſeſeleos.
              - *Roriſmarini* uni⁹ anni, in uino optimo, &c.
            - *Syrupus* { *Arthemiſiæ* / De calamintha / De duabus radicibus / De quinq; radicibus } cum decocto cicerum, &c.
            - *Aqua* mulſa cum ʒ.j. uel
              - *Opopanacis.*
              - *Sagapeni.*
              - *Myrrhæ.*
              - *Caſtorei.*
            - *Succus* iuniperi, cum decocto cicerum.
            - *Trochiſci*
              - *Vſuales*: è Myrrha, quorum ʒ.j. cum aquâ mulſa ſumenda.
              - *Magiſtrales*
                - ℞. *Sem.* fœniculi, dauci, ſeſeleos, ana ℈.j.
                - *Cinnamomi*, caſiæ, ana ℈.S.
                - *Sem.* melonis ʒ.S.
                - *Sacchari* diſſoluti in aqua meliſſę, q. ſ. formentur trochiſci, cum aqua mulſa ſumendi, &c.
          - *Vterum*: ut peſſi
            - *Mitiores* ex
              - *Adipe* anſerino, ſeu gallinaceo.
              - *Sacchàro* rubeo.
              - *Pauco* croco.
              - *Arthemiſia*, uel Sauina contuſa.
            - *Valentiores* ex
              - *Myrrha*, Bdellio.
              - *Galbano*, Styrace.
              - *Abrotano*, Rubia.
              - *Colocynthide.*
              - *Scammonea.*
              - *Agarico.*
              - *Succo* Iridis.
              - *Succo* cucumeris agreſtis.
              - *Succo* mercurialis, &c.
        - *Extrinſecus* applicantur. Vide in ſeqq. ſignum E.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro ratione uirium, ætatis, temperaturæ, uarianda eſt.
      - *Tempus* commodum. Sic appropinquante iam purgationis tempore, præſertim à balneo, uel poſt unctionem, ſumenda ſunt.
  - *Dolor* uehemens. Vide in ſequentibus ſignum F.

E. *Medicamẽta* extrinſecus admouẽda ſunt, aut

- Olea: ut oleum
  - *Nucis* moſchatæ.
  - *Iuniperinum.*
  - *Belzoinum.*
  - *Myrrhæ.*
  - *De* ſtyrace.
  - *Galbani.*
  - *Laurinum.*
  - *Anethinum.*
  - *De* ben, &c.
- *Balnea*
  - *Naturalia.*
  - *Artificialia*; ex decocto
    - *Arthemiſiæ.*
    - *Chamomillæ.*
    - *Calaminthæ.*
    - *Pulegij.*
    - *Sauinæ.*
    - *Maioranæ.*
    - *Rutæ*, Origani.
    - *Fol.* lauri.
    - *Conizæ.*
    - *Baccæ* iuniperi.
    - *Petroſelini*, Apij.
    - *Porrorum*, alliorum.
    - *Smirnij*, Melanthij.
    - *Styracis*, Centaureæ, &c.
- *Lotio* crurum ex decocto iam dictorum.
- *Sacculi* ex *Arthemiſia*, *Maiorana*, *Pulegio*, *Sauina*, &c. calefacti, & uino irrorati, & applicati partibus circa uterum.
- *Suffitus* ex aromatibus
  - *Styrace*, Belzoino.
  - *Lauendula.*
  - *Iunco* triangulato.
  - *Gallia* moſchata.
  - *Alipta* moſchata, &c.
- *Vnguentum*
  - *Primum*
    - ℞. *Olei* liliacei, Irini, ana ℥.j.
    - *Amygdalarum* amararum, De capparibus, ana ℥ S.
    - *Succi* rutæ, aut ſauinæ, Arthemiſiæ, ana ℥.S.
    - *Ladani* ʒ.vij.
    - *Ceræ* q.ſ. miſce, & fiat unguentum, quo imus uenter, pubes & inguina inungantur.
  - *Alterum*
    - ℞. *Axungiæ* gallinæ, Anſeris, Anatis, ana ℥.S.
    - *Olei* amygdal. amararum, Chamomelini, Liliacei, ana ℥.j.S.
    - *Ariſtolochiæ* utriuſq; Rad. iridis, Aſari, ana ʒ.j.
    - *Ceræ* nouæ q.ſ. miſce, & fiat unguentum.

F. *Dolor* uehemens ante purgationem menſtruorum, mitigandus eſt medicamẽtis mollientibus, attenuantibus, aut calorem acrem attemperantibus, & meatus laxantibus: ut eſt

- *Oleum*
  - *Laurinum.*
  - *Anethinum.*
  - *Irinum.*
  - *Suſinum.*
  - *Amaracinum*, &c.
- *Epithema* ex
  - Decocto
    - *Fœnigræci.*
    - *Meliloti*, Anethi.
    - *Chamomillæ.*
  - *Oleo*
    - *Anethino.*
    - *Chamomelino.*
- *Inſeſſus* ex decocto
  - *Meliloti.*
  - *Chamomillæ.*
  - *Fœnigræci.*
  - *Anethi.*
  - *Amaraci.*
  - *Croci*, &c.
- *Ceratum* ex
  - *Oleo*
    - *Anethino.*
    - *Suſino.*
  - *Styrace.*
  - *Cera* pauca.
- *Emplaſtrum* ex
  - *Vitell.* ouorum, num. iij.
  - *Oleo*
    - *Suſino.*
    - *Anethino.*
  - quod calidum imo uentri ſuperponendum.

De

De curatione Purgationis menſtruorum immodicæ.

Immodica menſium purgatio eſt, cum ea amplius non tempeſtiuè neq; ad animalis commodũ fiat, ſed potius intempeſtiuè, & noxa ex ea mulieribus cõſequatur: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet Vteri, affecti per
    - *Se*: *Ruptura*, *Eroſio*, *Apertio* — uenarum.
    - *Conſenſum* corporis
      - *Totius*: *Plethorã*. *Cacochymiã*.
      - *Partis*.
  - *Symptomatis*
    - *Immodicus* menſium fluor.
    - *Color* fœdus.
    - *Pedes* molli tumore attolluntur.
    - *Corporis* robur proſternitur.
    - *Concoctio* ciborum uitiata, & cupiditas, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Internæ*
      - *Rupturæ*
        - *Frigus* uehemens, *Motus* uehemens, *Abundantia* ſanguinis — præceſsit.
        - *Fluor* ſanguinis confertim & ſubitò.
        - *Dolor* interim, &c.
      - *Reſerationis*
        - *Diſpoſitio*, *Balnea*, *Regio* — calida.
        - *Tempus* anni calidum.
        - *Alimenta* uel medicamenta calida.
        - *Nullus* dolor.
        - *Copia* ſanguinis.
      - *Eroſionis*
        - *Sanguinis* fluor non confertim, ſed modicus ac paulatim & cum maximo dolore defertur.
        - *Humores*: *Biliosi*, *Salſi* — in toto corpore.
        - *Medicamenta* acria, &c.
    - *Extrinſecæ*
      - *Caſus*, Percuſsionis. Abominationis, *Rhagadiarum*, Vulnerum, *Aborſus*, Partus innaturalis, *Exercitij* fortioris, *Balneorum* calidorum, *Ocij*, &c. — ſigna manifeſta.
- *Curatio* indicationib. perficitur. Itaque
  - *An* fieri poſſit, indicãt tũ
    - *Cauſæ*. Nam
      - *Quæ* ſequuntur grandiores partus, haud ita periculum minantur.
      - *Si* abortiui fœtus cauſa fiant, repentinũ quandoq; periculum inducunt.
    - *Effectus*. Nam
      - *Si* nimius eſt fluxus menſtruorum, ducit ad ægritudines conſumptiuas, hydropem, febres, dolores dorſi, paſsiones ſtomachi.
      - *Immodicum* ſanguinis profluuium, animi deliquium minatur & syncopem: & interim mortem.
  - *Quid* fieri debeat, indicat tũ
    - *Symptoma*: quod primò ſui ablationẽ indicat: qđ fiet partim
      - *Victus* ratione. Vide in ſeqq. ſignum A.
      - *Chirurgia* adminiſtrata ſecundum
        - *Qualitatem* contrariam. Sic ex uſu ſunt: *Ligaturæ* fortes. *Cucurbitulæ* magnæ. *Venæ* ſectio.
        - *Quantitatem* debitam. Sic ſanguis exigua quantitate detrahendus, & ſi opus fuerit, uenæ ſectio iteranda.
        - *Locum* conuenietem. Sic
          - *Ligaturæ* partium ſuperiorum faciendæ ſunt, & inguinum quoq;.
          - *Cucurbitulæ* ſub mammis apponendæ.
          - *Vena* interna cubiti ſecanda eſt, dextri quidem, ſi maior grauitas in dextra uteri parte ſentiatur: ſiniſtri uerò, ſi in ſiniſtra uteri parte, &c.
      - *Medicamentis* aſtringentibus (De quibus uide plura in ſequentibus)
        - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
          - *Succus* burſæ paſtoris
          - *Bolus* armenus
          - *Terra* ſigillata
          - *Crocus* mortis, &c.
        - Extrinſecus applicatis: ut
          - *Bolus* armenus, *Terra* ſigillata — cum ouorum albumine.
          - *Emplaſtrum* ex ſtercore porci cum puluere roſarũ.
          - *Cinis* teſtæ ouorum tritæ.
          - *Fomentum* ex decocto plantag. malicorij, in uino nigro, addita pauca amurca aceti, &c.
          - *Vnguentum*: ℞. *Olei* myrthini, nenupharini, cotoneorũ ℥ iij. Succi plantaginis ℥ ij. Coquãtur ad conſumptionem ſuccorũ, quibus adde corall. rub. ſem plantag. myrtillorum, ſem. berber. ceruſæ, boli armeni, ana ʒ ij. *Ceræ* q. ſ. aceti parum: miſce, & fiat unguentũ, quo renes & uenter inungantur, &c.
    - *Cauſa* ſymptomatis. Vide in ſeqq. ſignum B.

- **A.** *Immodica* menſium purgatio curatur quoq; uictus ratione, inſtituta ſecundum
  - *Qualitatem* cõtrariam: uidelicet cohibẽtem, ſeu aſtringentẽ, & bonum ſuccum generantem. Quare
    - *Aer* ſit temperatus, aut parum ad ſiccum frigidumq; uergens.
    - *Somnus* conuenit temperatus.
    - *Quieſcant*. nam motus & exercitatio uitanda eſt.
    - *Animi* ſit tranquillitas. Ab ira namq; caueant.
    - *Cibus* ſit
      - *Mica* panis ex poſca.
      - *Oryza*, *Similago*, *Amylum* } cum poſca.
      - *Oua* ſorbilia.
      - Caro
        - *Phaſianorum*, Perdicum, *Starnarum*, Merularum, *Turdorum*, *Auium* paruarum, *Léporum*, *Cuniculorum*, Capreolorum } aſſa, uel elixa cum iure polygoni, plantaginis, &c.
      - *Ex* fructibus
        - *Mala* auſtera.
        - *Cotonea*, Sorbæ.
        - *Meſpila*, &c.
    - *Potus* ſit aut
      - *Aqua* pluuialis chalybeata.
      - *Aqua*, in qua plantago fuerit cocta.
      - *Poſca*.
      - *Vinum* nigrum auſterum.
  - *Quantitatem* conuenientem, quæ moderata eſſe debet.
- **B.** *Cauſa* etiã ſymptomatis, q̃d fieri debeat, indicat. Ea nãq; poſt ſymptomatis ablationem, ſui quoq; ablationem ſignificat. Quare
  - *Apertio*: de qua uide in ſeqq. ſignum C.
  - *Eroſio* cũm maiori ex parte ab acribus humoribus proueniat, ratio habẽda erit
    - *Primò* cauſæ ipſius eroſionis: uidelicet humoris
      - *Bilioſi*, qui
        - *Primò* præparandus, aut
          - *Syrupo* { *Roſaceo*, *Myrthino*, *Acetoſæ*, *Acetoſo* } cum aquis plantaginis, polygoni, uel oxalidis.
          - *Oxyſacchara* — cum aquis plantaginis, polygoni, uel oxalidis.
        - *Deinde* purgãdus aut
          - *Rhabarbaro*.
          - *Hiera* picra.
          - *Potione* tali
            - ℞. *Tamarindorum* ℥. S.
            - *Cort.* myrobalanorũ citrinorũ ℥. iij. in aqua plantaginis & acetoſæ fiat decoctum, in quo diſſolue
            - *Syrupi* roſ. lax. ℥. iv.
            - *Rhabarbari* ℈. iv. Miſce, & fiat potus.
      - *Salſi*, qui
        - *Primò* præparandus aut
          - *Syrupo* de cort. mali citri.
          - *Melle* roſaceo cum ſyrupo uel { *Myrthino*. / *Abſynthino*. }
        - *Purgandus* uel
          - *Hiera* cum agarico.
          - *Potione* tali
            - ℞. *Cort.* myrobal. chebul. ℥. S.
            - *Agarici* trochiſcati ℥. j.
            - Fiat decoctum in aqua plantaginis, cui adde ſyrupi roſ. lax. ℥. iij.
    - *Deinde* morbi, nempe eroſionis, quæ curanda partim
      - *Victu* aſtringente, & cibis boni ſucci. Quare cõuenit
        - *Quies*.
        - Caro
          - *Auium* montanarum aſſarum.
          - *Turturum*.
          - *Columbarum*.
          - *Perdicum*.
          - *Turdorum*, &c.
        - *Lac* coctum.
        - *Oryza* cum lacte, uel poſca.
        - *Ex* fructibus
          - *Pira*, *Poma* } auſtera.
          - *Cotonea*.
          - *Sorbæ*.
          - *Meſpila*, &c.
        - *Potus* aut
          - *Vinum* nigrum,
          - *Aqua* chalybeata.
      - *Medicamentis* ſarcoticis: ut eſt
        - *Succus* plantaginis, in uterum infuſus.
        - *Decoctum* { *Balauſtiũ*, *Acaciæ*, *Hypocyſtidis*, *Gallarum*, *Malicorij* } iniectum.
        - *Terra* lemnia, *Lapis* hæmatitis, *Aloe*, *Manna* thuris, &c. } cum ſucco plantaginis, aut uino auſtero nigro iniecto, &c.

C. *Aper-*

C.

Apertio ſeu reſeratio uaſorum ſui obturationem, & ruptura ſui conglutinationē ſignificat. Atq; obturatur oſculum dilatatū per aſtringentia: conglutinatur autem ruptum per eadē, & quæcunq; citra mordacitatē reſiccant, & glutinoſum quoddam habent: cuiuſmodi ſunt tum

- *Victus* ratio iam ſuprà dicta.
- *Medicamenta*
  - *Intrinſecus* ſumenda:
    - *Simplicia*: ut
      - *Terra* lemnia.
      - *Bolus* armenus.
      - *Samius* aſter.
      - *Balauſtium* ex poſca.
      - *Succus*
        - *Plantaginis.*
        - *Hypocyſtidis.*
        - *Acatiæ.*
        - *Vuæ* acerbæ.
        - *Polygoni.*
        - *Coralliorum.*
      - *Crocum* martis.
      - *Decoctum* loti.
      - *Radices* ſymphyti cum poſca.
      - *Sanguis* draconis.
      - *Os* ſepiæ tritum, atq; cum uino ſumptum, &c.
    - *Compoſita*
      - *Vſualia*
        - *Trochiſci* de
          - *Terra* ſigillata.
          - *Spodio.*
          - *Carabe*, &c.
        - *Syrupus*
          - *Myrthinus.*
          - *De* roſis ſiccis.
        - *Conſerua*
          - *Roſarum* antiqua.
          - *Symphyti.*
          - *Cotoneorum*, &c.
      - *Magiſtralia*: & uel
        - *Potio*
          - *Vna*
            - ℞. *Croci* martis, Lapidis hæmatitis triti, ana ℈.ij.
            - *Syrupi* myrthini, Roſarum, ana ℥.S.
            - *Aquæ* plantaginis ℥.ij. miſce.
          - *Altera*
            - ℞. *Boli* armeni ʒ.ii.
            - *Coque* in uino auſtero ad ℥.ij.
            - Colatura bibatur.
        - *Syrupus*
          - ℞. *Succi* depurati lanceolæ, Burſæ paſtoris, Rad. urticæ alb. ana ℥.ij. Sacchari q.ſ.
          - Miſce, & fiat ſyrupus.
        - *Electuarium*
          - *Primum*
            - ℞. *Conſeruæ* roſarum ueteris ℥. S.
            - *Boli* armeni ℈.j.
            - Cum ſyrupo myrthino fiat electuarium.
          - *Secundum*
            - ℞. *Conſeruæ* roſ. antiquæ ʒ.S. Symphyti ʒ.j.
            - *Trochiſcorum* de carabe ʒ j.
            - *Boli* armeni ʒ.ij.
            - *Sanguinis* draconis ʒ S.
            - *Syrupi* de roſis ſiccis q.ſ. miſce.
          - *Tertium*
            - ℞. *Conſeruæ* roſ. ueteris ℥.ij. *Sem.* plantaginis ʒ.ij.
            - *Sanguinis* draconis. Boli armeni, ana ℈ iiij.
            - *Ambræ* citrinæ, Corallorum rub. ana ʒ.j.
            - Cū ſyrupo myrthino fiat electuariū. Datur caſtaneæ magnitudo ſerò & manè ante cibum.
          - *Quartum*
            - ℞. *Symphyti* conditi,
            - *Carnis* cotoneorum conditorum,
            - *Sacchari*, ana ℥ j.
            - *Conſeruæ* roſarum ueteris ℥ S.
            - *Pul.* oſsis ſepiæ ʒ.iij.
            - *Trochiſcorum* de ſpodio, De terra ſigillata, ana ʒ.j.
            - *Spec.* diamarg. frigidi, & diapapaueris, ana ʒ.j. cum miua coton. fiat electuarium. Capiat ad quantitatē auellanæ, ſuperbibēdo aquā burſæ paſtoris.
          - *Quintum*
            - ℞. *Conſeruæ* roſ. ueteris ℥.ij. Pul. coral. rub. ʒ.iij.
            - *Pul.* margaritarum ℈.ij.
            - Cum ſaccharo roſato tabulato fiat conditum.
        - *Tertius*
          - *Vnus*
            - ℞. *Cornu* ceruini uſti, Corallorum rubrorū, ana ʒ.j.
            - *Lapidis* hæmatitis ℈ j.
            - Miſce, & fiat puluis, cum poſca ſumendus.
          - *Alter.* ℞ Trochiſcorum è ſpodio, è ſuccino, ana ʒ.j. Miſce, & fiat puluis, cum poſca dandus.
          - *Tertius*
            - ℞. *Sanguinis* draconis.
            - *Boli* armeni.
            - *Ambræ* citrinæ.
            - *Corallorum* rub. ana ℈.j.
            - Miſce, & fiat puluis. Datur cū aqua plantaginis.
  - *Forinſecùs* applicanda. Vide in ſequentibus, ſignum D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0607-9

- D. *Medicamenta foriſecus applicāda, ſunt aut*
  - *Fomenta* ex
    - *Poſca* tepida.
    - *Oleo*
      - *Roſaceo.*
      - *Cotoneorum.*
      - *Myrthino*, &c.
    - *Aqua* plantaginis, uino nigro, & ſumach, lumbis ſuperpoſita.
  - *Vnguentum* comitiſſæ pauco aceto addito.
  - *Emplaſtrum*
    - *Primum* ex bolo.
    - *Alterum* contra rupturam.
    - *Tertium* ex
      - *Farinas*
        - *Hordei*
        - *Fabarum*
      - *Rad.* ſymphyti
      - *Polygono*, Plantag.
      - *Acacia*, Alumine
      - *Hypocyſtide*
      - ex poſca.
    - *Quartum* ex
      - *Palmulis*, Malis cotoneis
      - *Malicorio*, Balauſtijs
      - *Gallis*, Alumine
      - *Acacia*, Hypocyſtide
      - *Lentiſco*
      - cum poſca.
  - *Inſeſſus* ex folijs
    - *Myrthi*, Roſarum.
    - *Plantaginis*, Polygoni.
    - *Symphyti*, Rubi, Lentiſci.
  - *Peſſulus* ex
    - *Folijs*
      - *Plantaginis*, Polygoni
      - *Myrthi*
      - *Symphyti* rad.
      - contuſis
    - *Manna* thuris
    - *Hypocyſtide*, ac Balauſtio
    - cum ſucco plantaginis & lanâ fiant peſſuli.
  - *Clyſteres*, in uterum iniecti, ex
    - *Succo* Plantaginis, Polygoni.
    - *Decocto*
      - *Acaciæ*, Malicorij.
      - *Gallarum.*
      - *Balauſtiorum*, &c.

De curatione Fluxus muliebris.

- *Muliebris* fluxus eſt totius corporis recremēti deſtillatio. Vel eſt uteri deſtillatio diuturna. Vel eſt uniuerſi corporis per uterum purgatio, ipſo haudquaquã affecto: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nempe Vteri, affecti per
      - *Conſenſū* corporis
        - *Totius*
          - *Cacochymia* totius corporis.
          - *Magna* copia ſeroſæ ſubſtantiæ.
        - *Partis.*
      - *Se*
        - *Exulceratio* eius.
        - *Pus* craſſum, fœtidum, album.
    - *Symptomatis*
      - *Fluxus* corruptus & diuerſorum colorũ, pro diuerſitate redundantis ſucci citra dolorē.
      - *Corporis* extenuatio.
      - *Facies* decolorata. Faſtidium cibi.
      - *Difficultas* anhelitus in obambulatione.
      - *Dolor* lumborum, ſpatularum.
      - *Oculi* prætumidi, nunc cum dolore, nunc citra illum, aut cum exulceratione.
      - *Inenarrabilis* triſtitia. Tumor pedum.
      - *Perpetua* deſtillatio in quibuſdam, in aliquibus per interualla, &c.
    - *Cauſæ*: uidelicet
      - *Intēperiei* materialis, id eſt, humoris
        - *Sanguinei*
          - *Fluxus* ruber
          - *Fluxio*, qualis eſſet aqua pauco ſanguine tincta, &c.
        - *Bilioſi*
          - *Fluxus* pallidus, ſubflauus.
          - *Humor* acris.
          - *Victus* ratio bilioſa.
          - *Iracundia.*
          - *Temperatura* calida & ſicca, &c.
        - *Pituitoſi*
          - *Color* totius corporis albidus.
          - *Fluxus* in magna quantitate.
          - *Fluxio* minus acris.
          - *Ocium.*
          - *Vita* deſidioſa, &c.
        - *Melancholici*
          - *Fluxus*
            - *Cœnoſus.*
            - *Fuſcus.*
            - *Liuidus.*
          - *Victus* ratio
          - *Temperatura*
          - melancholica, &c.
      - *Exulcerationis.* Pus
        - *Fœtidum.*
        - *Craſſum.*
        - *Album*, &c.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſſit, indicat tum
      - *Ætas.* Nam mulieres ætate
        - *Vigentes*, rubra
        - *Declinante*, alba
        - ferè fluxio infeſtat.
      - *Symptoma.* Nam in omni muliebri defluxu uteri os aperitur, & uelut relaxatur, quibuſdam etiam procidit: qua de cauſa magna cum diligentia curanda eſt hæc affectio. Nam aliquæ in hydropem, aliquę in neruorum affectiones, aut oris uentris, aut capitis, &c.
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeqq. ſignum A.

- A. *Quid* fieri debeat, indicat
  - *Primò* cauſa ſymptomatis: uidelicet humor
    - *Sanguineus*, qui ſui ablationem ſignificat: quod fieri commodè poterit partim
      - *Victus* ratione aſtringente, refrigerante, & paucum ſanguinem generante.
      - *Chirurgia* ordinata ſecundũ
        - *Qualitatem* contrariam. Sic conuenit
          - *Venæ* ſectio.
          - *Ligatura*.
        - *Quantitatem* congruentem. Sic ſanguis per interualla detrahendus.
        - *Locum* conuenientem. Sic
          - *Venæ* ſectio in cubito facienda.
          - *Ligatura* partium extremarum facienda.
      - *Medicamentis* aſtringentibus, frigidis, lumbis ac inguinibus applicatis: ut
        - *Poſca*.
        - *Lana* ſuccida, uino & roſaceo imbuta, &c.
    - *Bilioſus*, qui auferẽdus partim
      - *Victu* refrigerante & aſtringente.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
        - *Qualitatẽ* cõtrariam: & uel humoris
          - *Qualitati*: ſunt concoquẽtia, ſeu præparantia: ut ſyrupus
            - *Violacens*.
            - *Nymphea*.
            - *Roſarum*.
            - *Endiuiæ*.
            - *Granatorum*, &c.
          - *Quãtitati*: ſunt purgantia
            - *Primò* per aluum: ut
              - *Rhabarbarum*.
              - *Myrobalana* citrina.
              - *Electuarium* de ſucco roſ.
              - *Diacatholicum*, Diaſebeſten.
              - *Syrupus* roſ. lax.
            - *Deinde* per urinam: ut
              - *Radix* graminis.
              - *Petroſelinum*, Apium.
              - *Cicer*, &c.
        - *Quantitatem* conuenientem, quæ augenda, uel minuenda eſt pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, &c.
    - *Pituitoſus*, qui auferendus eſt partim
      - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* cõtrariam: uidelicet exiccantem citra nimium calorẽ. Quare ſit
          - *Frictio* totius corporis ex melle cocto.
          - *Quies*.
          - *Cibus*, caro
            - *Gallinarum*.
            - *Perdicum*.
            - *Turturum*, &c.
          - *Potus*, aut
            - *Aqua* aniſi.
            - *Vinum* auſterum, &c.
        - *Quantitatem* debitam. Sic potus ſit paucus.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
        - *Qualitatem* cõtrariã: & uel humoris
          - *Qualitati*: ſunt præparantia: ut
            - *Aqua* mulſa.
            - *Mel* roſatum.
            - *Syrupus* de
              - *Arthemiſia*.
              - *Stœchade*.
              - *Abſynthio*, &c.
          - *Quantitati*: ſunt euacuãtia per
            - *Aluum* primò: ut
              - *Agaricum*.
              - *Sem*. carthami.
              - *Electuarium* de citro ſol.
              - *Diacarthamum*.
              - *Hiera* cum agarico.
              - *Pilulæ*
                - *De*
                  - *Agarico*.
                  - *Sagapeno*.
                - *Fœtidæ*.
                - *Aggregatiuæ*, &c.
            - *Vrinam*: ut
              - *Apium*.
              - *Petroſelinum*.
              - *Aſarum*, Cicer, &c.
        - *Quantitatem* congruentem, quæ uarianda, ut ſuprà.
    - *Melancholicus*, qui tollendus eſt partim
      - *Victus* ratione iam dicta.
      - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
        - *Qualitatẽ* cõtrariam: & uel humoris
          - *Qualitati*: ſunt concoquentia: ut ſyrupus de
            - *Fumaria*.
            - *Epithymo*.
            - *Pomis*.
            - *Endiuia*, &c.
          - *Quantitati*: ſunt euacuantia, ſiue purgantia: ut
            - *Sena*.
            - *Epithymum*.
            - *Thymum*.
            - *Cuſcuta*.
            - *Decoctum* mercurialis.
            - *Diaſena*.
            - *Confectio* Hamech, &c.
        - *Quantitatem* decentem: quæ uarianda, ut ſuprà.
  - *Deinde* ſymptoma: de quo uide in ſequentibus ſignum B.

B. *Symptoma* etiam (uidelicet fluxus muliebris) quid fieri debeat, indicat, nã que ſui ablationem indicat: quod fiet partim

- *Victus* ratione aſtringente &
  - *Refrigerante*: ut in cauſa ſanguinea, uel bilioſa.
  - *Calefaciente* modicè &
    - *Siccante*: ut in cauſa pituitoſa.
    - *Humectante*: ut in cauſa melancholica.
- *Medicamentis* aſtringentibus &
  - *Refrigerantibus* (ut in cauſa bilioſa) atque horum alia
    - *Intrinſecus* ſumuntur per
      - *Os*: ut
        - *Succus*
          - *Portulacæ.*
          - *Polygoni.*
          - *Plantaginis.*
        - *Decoctum*
          - *Balauſtij*
          - *Equiſeti*, Rubi
          - *Hypocyſtidis*
          - } ex aqua, uel uino.
        - *Vinum* dulce calefactum cum cort. mali punici.
        - *Terra* lemnia.
        - *Samius* aſter.
        - *Coagulum* leporis.
        - *Vua* immatura.
        - *Corallij* rubri.
        - *Electuarium* huiuſmodi
          - ℞. *Conſeruæ* roſ. antiquæ ℥.ij. Flor cichorij ℥.j.
          - *Spec.* triaſantali ʒ.ij.
          - *Corall.* rub. uſti & loti ʒ.j.S.
          - Cum miua cotoneorum fiat electuarium.
      - *Vterum*: ut
        - *Ptiſanæ* ſuccus infuſus.
        - *Decoctum* lentium } infuſum.
        - *Roſaceum* } infuſum.
        - *Peſſi*, &c.
    - Extrinſecus apponuntur: ut
      - *Oleum* ſuſinum.
      - *Inſeſſio* ex decocto
        - *Balauſtiorum.*
        - *Roſarum*, &c.
      - *Epithemata*: quorũ
        - *Alterum* ex decocto
          - *Plantaginis*
          - *Roſarum*
          - *Cort.* mali punici
          - } ex poſca, &c.
        - *Alterũ*
          - ℞. *Succi* plantag. ℔.S. Arnogloſſæ ℥ ij. Semperuiui ℥.j.S.
          - *Sanguinis* draconis ℥ j. Lapidis hæmatitis ℥ j.
          - *Bolis* armeni ℥.ij Terræ ſigillatæ ʒ. vj Carabe ℥.S.
          - *Capularum* glandium, nucis cupreſsi, balauſtiorũ, ana ʒ.iij. Redigantur in puluerem, & cum albumine ouorum fiat linimentum, & petia una magna intincta iuri antè ponatur, & una ad renes, frigida tempore calido, frigido uerò calida. probatum.
  - Calefacientibus: & uel in materia
    - *Pituitoſa*: quorũ alia
      - *Intrinſecùs* ſumuntur:
        - *Puluis*
          - ℞. *Cineris* ſpongiæ, lotæ in aqua roſ. ʒ.ij.
          - *Raſuræ* eboris, Cornu cerui, ana ʒ.ij.
          - *Roſ.* rubrarum, Cort. mali citri, ana ʒ.j.
          - *Galangæ*, Cyperi, ana ʒ.S.
          - *Sacchari* roſ. tabulati ℥.ij. miſce, & fiat puluis.
        - *Electuarium*
          - ℞. *Conſeruæ* anthos, ſtœchados, ana ʒ.ij.
          - *Acori* ℥ j.
          - *Spec.* diarrhod. abb. Arom. roſ. ana ʒ.ij.
          - *Cornu* cerui, corall. rub. uſti, ana ℥.S.
          - *Concharum* marinarum uſtarum ʒ.vj.
          - Cum ſyrupo de cort. mali citri fiat electuarium.
      - *Forinſecus* apponuntur: ut
        - *Emplaſtrum*
          - *Pro* matricè.
          - *De* pelle arietina, &c.
        - *Balnea*
          - *Naturalia*
            - *Aluminoſa.*
            - *Salſa.*
          - *Artificialia* ex
            - *Sale.*
            - *Alumine*
            - *Lixiuio.*
            - *Rad.* biſtortę & lapathi.
            - Cort. mali punici.
            - *Roſis.*
            - *Gallis*, &c.
    - *Melancholica*: quorũ alia
      - *Intrinſecùs* ſumuntur: ſunt eadem, quæ in materia pituitoſa ſunt præſcripta.
      - *Extrinſecùs* applicantur: ut unguentum ex
        - *Pompholige*
        - *Ceruſa*
        - *Thutia*
        - *Antimonio*
        - *Lythargyrio*
        - } Cum oleo myrthino & aceto. Si uerò nulla ſentiatur acrimonia, uſurpari poſſunt remedia ad pituitam præſcripta.

De curatione Strangulationis ſeu Suffocationis uteri.

Vteri ſtrangulatio, ſeu ſuffocatio, eſt recurſus uteri ad ſuperiora: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet Vteri
    - *Solis* uiduis accidit.
    - *Nubilibus*, quibus menſes ſupprimuntur, euenit.
  - Morbi
    - *Præſentis*
      - *Status*
        - *Sopor* grauis ac profundus.
        - *Mentis* ac ſenſuum apprehenſio cum uocis interceptione.
        - *Pulſus*
          - *Paruus*.
          - *Debilis*.
          - *Interceptus* aliquando.
        - *Reſpiratio* quibuſdam neque ſenſibilis, quibuſdam magna.
        - *Stomachi* dolor.
        - *Dolor* ſeu tumor in altero laterum, uel in ſuperiori parte.
        - *Vomitus* ſaliuæ.
        - *Exanimatio* ſimilis interdum comitiali morbo.
      - *Declinationis*
        - *Corpus* firmari incipit.
        - *Malæ* rubeſcunt.
        - *Oculi* poſt multam grauitatem attolluntur.
        - *Humiditas* quædam ex locis muliebribus excurrit.
        - *Inteſtina* murmurant.
        - *Vterus* paulatim relaxatur, &c.
    - *Futuri*, & iam propinqui
      - *Torpor* mentis.
      - *Pigritia*.
      - *Crurum* imbecillitas.
      - *Faciei* pallor.
      - *Aſpectus* quidã triſtis.
  - *Cauſæ*: ſcilicet
    - *Menſtruorum* ſuppreſſorũ
      - *Menſtrua* retenta.
      - *Lac* in mamillis ſine conceptione.
      - *Sanguinis* craſsities.
      - *Clauſio* foraminum uteri.
      - *Spiratio* non priuata.
      - *Animi* deliquium nullum.
      - *Ab* ægrotantis uel aſtantis loquela percipitur.
    - *Seminis* retenti, ſeu cohibiti
      - *Spirationis* / *Pulſus* — maior abolitio.
      - *Conuulſiones*.
      - *Menſtruorum* nulla ſuppreſsio.
      - *Animi* defectus.
      - *Vidua*.
      - *Monialis*.
      - *Abſtinentia* à uenere, cuius antea frequens eſſet uſus.
- *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
  - *An* fieri poſsit, indicãt tum
    - *Cauſa*. Nam quæ ex retento ſemine oritur, grauior ac moleſtior eſt, quàm ex ſuppreſſis menſibus, quoniam nonnullæ pereunt.
    - *Effectus*. Nam mulieribus uterinis laborantibus, ſuperueniens ſternutatio, bonum.
    - *Accidentia*: uidelicet
      - *Tempus*. Nam affectio hæc
        - *Omni* quidem tempore accidit, ſed hyeme præcipuè ac autumno.
        - *Vbi* inuadere aſſueuerit, comitialis modo diuturna, & per circuitum repetens efficitur.
      - *Aetas*. Nam accidit hic affectus iunioribus, præſertim ſalacibus, ac ſterilibus, maximè ſi per medicamenta ſteriles fuerint.
  - *Quid* fieri debeat, Vide in ſeqq. ſignum A.

A. *Quid*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0611-0
DFG

- A. *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Morbus*, qui primò ſui ablationem indicat: quod fiet partim
    - *Chirurgia.* Quare
      - *Mulieres* ceruice ac ſcapulis accliuiis collocandæ, femoribus ac inguinibus decliuibus.
      - *Aures*, *Nares*, *Pili* — uellicandi.
      - *Extremæ* partes deligandæ ac fricandæ, crura præſertim ac pedes.
      - *Pudenda* manibus obſtetricum calentibus leuiter perfricanda.
      - *Cucurbitulæ* — *Inguinibus*, *Vmbilico*, *Coxis* — adhibendæ.
      - *Vociferationibus* excitandæ.
      - *Ora* ægrotarum aperienda, & ad uomitum prouocandæ, &c.
    - *Medicamentis*
      - *Intrinſecùs* ſumptis per
        - *Nares*: ut
          - *Sternutatoria.*
          - *Suffitus* uel ex
            - *Oleo* ſuccini.
            - *Aſa* fœtida.
            - *Sulphure*, Galbano.
            - *Sagapeno*, Caſtoreo.
            - *Funiculo* lucernario.
            - *Pennis* uſtis.
            - *Soleis* antiquis uſtis.
            - *Capillis* uſtis.
            - *Cumino* uſto.
            - *Bitumine.*
            - *Pice*, Petroleo.
            - *Cornu* cerui.
            - *Sinapi* cum aceto.
            - *Aceto* calefacto, &c.
        - *Os*: ut
          - *Agaricum* cum uino potatum.
          - *Semen* plantaginis cum uino potatum.
          - *Acetum* ſcilliticum.
          - *Stercus* uaccinũ & carui ana cum uino calido, &c.
        - *Vterum*: ut
          - *Suffitus* ex
            - *Belzoino.*
            - *Styrace*, &c.
          - *Inunctio* ex
            - *Oleo*
              - *De* ſtyrace.
              - *Laurino.*
              - *Suſino.*
            - *Moſcho.*
            - *Zibetto.*
            - *Alipta* moſchat. &c.
          - *Peſſus*
            - *Alter* ex
              - *Aloe*, Caſsia.
              - *Cinnamomo*, Coſto.
              - *Moſcho*, Ambra, Zibetto.
            - Alter
              - ℞. *Galliæ* moſchatæ ʒ.ij.
              - *Cinnamomi*, Folij, Macis, Caryophyl. ana ℈.j.
              - *Ambræ*, Moſchi, ana gr. iij.
              - *Ladani*, Styracis, ana q.ſ.
              - Cũ aqua roſata moſchata fiat ueluti peſſus.
        - *Sedem*: ut
          - *Glandes* ex
            - *Ruta*, Cumino.
            - *Agarico*, Salegemmæ.
            - *Hiera*, Melle.
          - *Clyſteres*, &c.
      - *Extrinſecùs* applicantur uentri: ut
        - *Sacculus* ex
          - *Pulegio.*
          - *Floribus* arantiorum.
          - *Maiorana.*
          - *Chamomilla.*
          - *Meliloto.*
          - *Caryophyllis*, &c.
        - *Vnguentum*
          - ℞. *Butyri* recentis ℥.j.
          - *Olei* abietis ʒ.ij.S.
          - *Gummi* ſauinæ ʒ.ij.
          - *Galbani* diſſoluti ʒ.j.S.
          - Fiat unguentum, quo inungatur umbilicus quantitate nucis auellanæ, ſuperponatur teſta nucis, & abſtineat ab odore eius mulier: expertum.
        - *Emplaſtrum*
          - *Vnum*, Ceroneum dictum.
          - *Alterum*
            - ℞. *Galbani*, Bdellij, Armoniaci, ana ℥.S.
            - *Myrrhæ* ℈.j.
            - *Pul.* matricariæ, Pulegij, Xyloaloes, ana ʒ.j.
            - Cum cera fiat cerotum.
        - *Inſeſſio* ex decocto
          - *Baccarum* lauri.
          - *Pulegij*, Calaminthæ.
          - *Arthemiſiæ*,
          - *Maioranæ*, Sauinæ.
          - *Centaurij*, Altheæ.
          - *Chamomillæ*, Rutæ, &c.
  - *Cauſa* morbi. Vide in ſequentibus ſignum B.

B. *Quid*

- **B.** *Quid* fieri debeat, indicat quoque cauſa morbi, quæ deinde ſui ablationem indicat (potiſsimùm præſeruationis gratia.) Nam ſi
  - *Mẽſtrua* fuerint retẽta, prouocanda ſunt: quod fiet partim
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundum conuenientem
      - *Qualitatem*
      - *Quantitatem.*
    - *Chirurgia*: nempe aut
      - *Sectione* uenæ tali.
      - *Scarificatione*
        - *Inguinum.*
        - *Crurum.*
        - *Femorum*, &c.
    - *Medicamẽtis*
      - *Intrinſecùs* ſumptis, iiſque exhibitis ſecũdum
        - *Qualitatem* contrariã: & uel humoris
          - *Qualitati*: uidelicet alterantem, præparantem & concoquentẽ: cuiuſmodi eſt
            - *Syrupus*
              - *Arthemiſiæ.*
              - *De* calamintha, &c.
            - *Decoctum*
              - *Pulegij.*
              - *Calaminthæ.*
              - *Sauinæ.*
              - *Rubiæ* tinctorum, &c.
          - *Quantitati*: ſcilicet euacuantem: cuiuſmodi ſunt
            - *Caſsia.*
            - *Electuarium* eleſcop.
            - *Diaphænicon.*
            - *Hiera* cum agarico.
            - *Pilulæ* fœtidæ.
            - *Pilulæ* de ſagapeno, &c.
        - *Quantitatem* commodam.
      - *Forinſecùs* applicatis: ut ſunt
        - *Inunctiones,*
        - *Inſeſsiones*, Peſsi,
        - *Balnea* naturalia.
    - (all the above:) De quibus uide ſuprà in curatione Menſtruorũ ſuppreſſorũ.
  - *Semen* fuerit retentum, & cohibitum, euacuandum & minuendum eſt: quod cõmodè fiet
    - *Victus* ratione, inſtituta ſecundum
      - *Qualitatẽ* contrariam: uidelicet exiccantẽ. Quare
        - *Frictiones* ſunt ex uſu, præſertim crurum, ex ſale & aceto.
        - *Veneris* uſus ſit moderatus, ſi leges permiſerint.
        - *Cibus*
          - *Cõueniens*, ſit exiccans, & qui tota ſubſtantia ſemen extinguet: ut
            - *Turtures.*
            - *Perdices.*
            - *Turdi*, &c.
          - *Inconueniens*, & nocens
            - *Piſces.*
            - *Lac.*
            - *Amygdalæ.*
            - *Nuclei* pini.
            - *Nuces.*
            - *Eruca.*
            - *Napi*, &c.
        - *Potus* ſit aqua cocta, uel decoctum aniſi.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pauca admodum ſit.
    - *Medicamentis* exiccantibus
      - *Intrinſecùs* ſumptis
        - *Simplicibus*: cuiuſmodi ſũt
          - *Semen*
            - *Viticis.*
            - *Rutæ.*
            - *Canabis.*
          - *Radix* nymphеæ.
          - *Caſtoreum.*
          - *Succus* / *Semen* plantaginis.
        - *Compoſitis*: ut
          - *Diambra.*
          - *Diamoſchum.*
          - *Mithridatum.*
          - *Bolus*
            - *Vnus*
              - ℞. *Terebinthinæ* lotæ in aqua matricariæ ℥. S.
              - *Sem.* dauci, *Agni* caſti, *Cinnamomi* ana gra. viij.
              - Cum modico conſeruæ anthos fiat bolus.
            - *Alter*
              - ℞. *Terebinthinæ* ℥. iij.
              - *Agarici* trochiſcati ℈. ij.
              - *Sem.* dauci, *Canabis*, *Ligni* aloes ana gra. viij.
              - Cum conſerua anthos fiat bolus.
      - *Extrinſecùs* applicatis: ut inunctio ex oleo
        - *Seminis*
          - *Viticis.*
          - *Rutæ.*
        - *Coſtino.*
        - *Amaracino.*
        - *Suſino*, &c.

De curatione Procidentiæ uteri.

- *Vteri* prolapſus eſt, cùm ita deorſum prolabitur, ut foràs promineat: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet Vteri, Signa manifeſta.
    - *Morbi*
      - *Id* quod prócidit, ſtruthiocameli ouo ſimile eſt, iuxta maioris ac minoris differentiam.
      - *In* principio plurimus ſanguis erumpit.
      - *Deinde* conſequitur dolor
        - *Præcordiorum.*
        - *Lumborum.*
        - *Imi* uentris.
        - *Pudendorum.*
      - *Conuulſiones* interdum.
      - *Vbi* affectio inualeſcit, & loci calloſi facti ſunt, neq; conuulſionis periculum imminet, neq; dolor infeſtat.
    - *Cauſæ*
      - *Internæ* — ſigna manifeſta.
        - *Defluxus* humoris plurimi ac lenti
        - *Partuum* frequentiæ.
        - *Reſolutionis* membranarum ac muſculorum uteri
      - *Externæ* — ſigna manifeſta.
        - *Caſus* ab alto
        - *Violentæ* ſecundæ extractionis
        - *Inartificioſæ* fœtus extractionis
        - *Nimiæ* detentionis ſpiritus
        - *Immenſæ* oneris eleuationis
        - *Plagæ*
        - *Vehementiorum animi affectuum*
        - *Seſsionis* ſuper lapide frigido, &c.
  - *Curatio* indicationib. perficitur. Itaque
    - *An* fieri queat, indicat tũ
      - *Tempus* morbi. Nam cum adhuc recens eſt affectio, facilè dirigitur uterus, & rectè locatus permanet. Si uerò diu exiuerit ad exteriora, difficulter aut nunquam curatur.
      - *Ætas.* Nam in ætate
        - *Vigoris*, facilè curatur.
        - *Prouectioribus* contrahitur quidem, ſed ex leui occaſione rurſus prolabitur.
    - *Quid* fieri debeat, indicat ipſe morbus. Nam uteri prolapſus, uel
      - *Cum* putredine: tunc id quod computruerit, auferendum ferro, nullius metu periculi.
      - *Sine* putredine: & uel
        - *Sine* tumore, ſui ablationem, ſeu repoſitionẽ indicat: quod fiet partim
          - *Victus* ratione. Quare
            - *Quieta* mulier in lecto maneat.
            - *Cibus* ſit exiccans, & boni ſucci, qui flatum non generet.
            - *Potus*, aut
              - *Vinum* odoratum, tenue.
              - *Aqua* ferrata cum uino.
            - *Abſtineant* à
              - *Iuſculis.*
              - *Coitu* multo.
              - *Sternutatione.*
              - *Saltatione.*
              - *Clamore.*
              - *Ira.*
              - *Motibus*, &c.
          - *Chirurgia*, ſeu manu. Quare mulier fæcem & urinam deponet, & ſuper dorſum cubet ſeiunctis femoribus, & genibus leuatis, circumplexis uerò tibijs, obſtetrix deinde illitis manibus oleo irino & ſuſino uterum calefaciat, & ſenſim ad interiora & proprium ſitum deuoluat, ſimul laneum inſtrumentum linteo obuolutum figuræ pudendi uirilis immittens, id uerò in uino auſtero madeſcat, prius & acacia & hypocyſtide inſpergatur, deinde exterioribus partibus linteum duplicatum uino madefactũ, aut hapſum lanæ, in quo roſæ & folia myrthi bullierint, calens admoueatur. Cucurbitulæ deinde cum multa flamma infra umbilicum affigentur, ſæpiusq; repetantur.
          - *Medicamentis.* Vide in ſeq. ſign. ✾
        - *Cum* tumore plurimoq; humore, ita ut reduci nõ poſsit, emolliẽdus & diſcutiendus prius erit. Quare
          - *Betarum* decocto rigandus.
          - *Deinde* acetum affundendum, & ſal tenuiſsimum inſpergendum. Poſtea ſedato tumore, eodem decocto perfuſum detrudendum, & deinceps cucurbitulæ, ut ſuprà, affigendæ, & odorata aſsiduè naribus admouenda, ægraque undiquaque circumtecta rebus fœtidis infernè ſuffienda.

✾ *Medica-*

- *Medicamentis*
  - *Intrinſecùs* ſumptis, per
    - *Nares*: ut ſunt odorata, quæ olfacienda admoueantur.
    - *Vterum*
      - *Suffitus* ex eis, quæ grauem odorem habent: ut
        - ℞. *Muſci* arborum ſiue uſneæ in clibano exiccatæ, & collectæ in quercu, uel ilice M.ij.
        - *Abſynthij* ℥ iij.
        - *Roſarum* rubrarum ℥.j.
        - *Corticum* thuris, *Pini* — ana ℥.j.S.
        - *Caryophyllorum*, *Ladani* puri, *Hypocyſtidis* — ana ℥.j.
        - *Auripigmenti* rubri, *Galbani*, *Aſæ* fœtidæ — ana ʒ.ij.
        - Excipiantur terebynthina, & fiant trochiſci magni & per embolum magnum fumum recipiant.
      - *Peſſus*, ſeu laneum inſtrumentum. Sic poſt inſeſsionem ſequentem, mulier rurſus ſupina coxis altioribus locetur, & ſublato ex pudendo priore inſtrumento, aliud rurſus ſuprà dicto medicamento imbutum ſubdatur.
  - *Forinſecùs* appoſitis: cuiuſmodi eſt
    - *Inſeſsio*. Sic tertio die inſtrumento laneo adhuc intra pudendi ſinum exiſtẽte, mulier in uino nigro auſtero tepefacto, aut in myrthi, lentiſci, rubi ac malicorij decocto inſideat.
    - *Emplaſtrum*: quorũ alia apponuntur
      - *Ventri imo*:
        - *Vnum* ex
          - *Palmulis*, Polenta.
          - *Lenticula*, Malicorio.
          - *Oxymelite*.
        - *Alterum* ex
          - *Vſnea*.
          - *Folijs* myrthi, uel ſummit. rubi.
          - *Cort.* quercus.
          - *Malicorio*, Gallis.
          - *Biſtorta*, Quinquefolio.
          - *Polygono*, Herniaria.
          - *Roſis* rubris.
          - *Flor.* anthos, &c.
      - *Vmbilico*: & uel
        - *Vſualia*: ut emplaſtrum
          - *De* pelle arietina.
          - *De* maſtice.
        - *Artificialia*
          - *Primum*: ut
            - ℞. *Galbani* ℥ j.S.
            - *Myrrhæ* thuris ana ʒ.ij.
            - *Terebynthinæ* ʒ.S.
            - *Sem.* lauendulæ ʒ.j.
            - *Moſchi*. ℈ S.
            - fiat emplaſtrum, in aluta extendatur.
          - *Secundum*, ex
            - *Alipta* moſchata.
            - *Gallia* moſchata.
            - *Stirace*, Ladano.
          - *Tertium*, ex
            - *Ladano*, Stirace.
            - *Galbano*, Galla.
            - *Macere*.
            - *Caryophyllis*.
            - *Terebynthinâ*, &c.

De curatione Molæ.

- *Mola* eſt induratus uteri tumor, qui modò in uuluæ oſtiolo, interim in tota ipſa prominet. Vel eſt caro informis, ipſis uuluæ tunicis adhæreſcens, ac fœtus modo in lucem editur: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet VTERI
      - *Dolor*, *Tumor* — uteri,
      - *Menſtruorum* ſuppreſsio, &c.
    - *Morbi*
      - *Tumor* durus circa uterum.
      - *Grauitas* uteri.
      - *Contractio* partium ſuperiacentium.
      - *Gracilitas* corporis.
      - *Appetitus* deiectio.
      - *Decoloratio*.
      - *Menſtruorum* retentio.
      - *Mamillarum* inflatio.
      - *Stomachi* ſubuerſio.
      - *Lumborum* grauitas.
      - *Ventris* tumor, ut hydropis imaginem præ ſe ferat.
      - *Motus* inſtar lapidis à látere in latus, non qualis ineſt fœtui, qui calcitrat ac circumuoluitur, &c.
    - *Cauſa* — ſigna nõ obſcura.
      - *Materialis*: nempe multitudinis ſanguinis menſtrui cum modico & morboſo ſemine uirili commiſti. Siquidem cum in concubitu multa copia ſanguinis menſtrui in uteri cauitate contineatur, profectò à mare modico, eoq; morboſo ſemine, ac eidem ſanguini menſtruo commixto, ex imbecillitate caloris, præcipuè ipſius ſeminis, & ſecundariò fortè ipſius ſanguinis menſtrui, utroq; tamen in unum motum tanquam uno principio conſpirante nõ potente eandem materiam perficere, ac cõcoquere, neq; finem generationi apponere, carnẽ hanc inutilem atq; informem idẽ imbecillus calor procreat.
      - *Efficiens*: nempe imbecilli caloris, ut iam dictum
  - *Curatio*. Vide in ſeq. ſign. A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0615-3

A. Molæ curatio indicationibus abſoluitur. Quare

- *An* fieri poſsit, indicat tempus morbi potiſsimũm. Nam Mola
  - *Primis* menſibus facilè curatur.
  - *Procedente* tempore, difficilè aut nunqnam curatur,
  - *Aliquando* ſtabilis eſt per quatuor annos.
  - *Nonnunquam* ad finem uitæ extenditur, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat morbus præcipuè, qui ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
  - *Victus* ratiõe. Quare
    - *Aer* ſit temperatus in æſtiuis, aut modicè ad calidum & ſiccum uergens.
    - *Somnus* exiſtat moderatus.
    - *Exercitium* moderatum eſt ex uſu.
    - *Aluus* quotidie reſpondeat.
    - *Immodici* animi affectus uitandi.
    - *Cibus* ſit boni ſucci, & quantitate moderatus.
    - *Potus* conueniet uinum odoratum, dilutum, &c.
  - *Chirurgia*. Siquidem ubi totum corpus fuerit plenum, ſi quid non prohibeat, uena ſecanda erit, ac quidem
    - *Primò* interna cubiti, non tamẽ multa ſanguinis copia extrahenda, ſed potiùs iteranda uenæ ſectio eſt.
    - *Deinde* malleoli.
  - *Medicamentis*, exhibitis ſecũdum
    - *Qualitatem* cõtrariam: atq; uel humoris, ſeu molæ
      - *Qualitati*: uidelicet emollientem, laxantem & mitigantem. Siquidem tumor durus priùs emolliendus, laxandus eſt, &c. ut ſequitur.
      - *Quantitati*: nempe enacuantem, aperientem, &c. Nã caro illa enormis, expellenda ſeu eijcienda eſt: ut ſequitur.
    - *Quantitatem* debitam: quæ pro ratione temperaturę, ætatis, uirium, tẽporis anni, uarianda.
    - *Tempus* commodũ. Sic in
      - *Principio*, mollientibus laxãtibus & mitigãtibus utendũ erit, tũ
        - *Intrinſecùs* per
          - *Os.*
          - *Vterum*: ut eſt peſſus
            - Alter ex
              - *Oeſipo*. Butyro, Adipe anſerino, Medulla cerui.
              - *Melle.*
              - *Caricis* pinguibus.
              - *Vuis* paſsis.
              - *Oleo* irino, & ſampſuchino.
            - Alter ex
              - *Adipe* anſeris.
              - *Radice* altheæ.
              - *Caricis.*
              - *Butyro.*
              - *Sacchara*, &c.
        - *Forinſecùs*: ut
          - *Inſeſſus* ex decocto
            - *Maluæ.*
            - *Altheæ.*
            - *Chamomillæ*, Anethi.
            - *Sem.* lini, fœnigræci.
            - *Sertulæ* campanæ.
            - *Maluæ*, &c.
          - *Fomentum* ex iam dictis herbis, addito exiguo uino albo, cum ſpongijs.
          - *Vnguentum*
            - *Vſuale*: ut Agrippæ, Dialtheæ.
            - *Magiſtrale*: ut
              - ℞ *Olei* irini, *Anethini*, *Chamomelini*, *Liliorum* alborũ ana ℥.j.
              - *Butyri* recentis, *Adipis* anſeris ana ℥.S.
              - *Ladani* ℥.j.S.
              - *Ammoniaci*, *Ceræ*, *Vini* odorati ana parum.
              - Fiat unguentum, quo uenter, pectẽ & inguina perungantur.
          - (reliqua ut de in curatione Scirrhi uteri.)
          - *Emplaſtrum*
            - *Vſuale*: ut emplaſtrum *Diachylon.* *Dialtheæ.*
            - *Magiſtrale*: ut
              - ℞. *Rad.* & fol. altheæ, maluarũ ana M.j.
              - *Farinæ* fœnigræci, *Seminis* lini, *Hordei* ana M.j.S.
              - *Olei* amygdal. dulcium, *Amararum*, *Liliorum* alborum ana ℥.j.
              - Miſceantur & cum aqua mulſa & pauco uino odorato fiat emplaſtrum.
      - *Poſtea* aperientibus & molam expellentibus erit utendum. Vide in ſeq. ſign. B.
    - *Locum* conuenientẽ. Sic
      - *Intrinſecùs* ſumẽda: ſumuntur alia per os, alia per uterum, ut peſsi.
      - *Forinſecùs* applicãda, uẽtri, pectini, & inguinibus apponũtur, &c.

B. *Poſtea*

- **B.** *Poſtea* aperientibus & molam expellentibus utẽdum eſt: quorũ alia
  - *Intrinſecus* ſumuntur per
    - *Os*: ut
      - *Vinum* uetus, in quo ruta & anethum fuerint cocta.
      - *Dictamnum*, *Caſtoreum* – cum uino.
      - *Electuarium* eleſcop. cum decocto pulegij.
      - *Syrupus* de arthemiſia cum decocto marrubij.
      - *Diacyminum*, *Dianiſum* – cum uino.
      - *Dialacca* cum aqua malſa, aut rubeæ decocto.
      - *Trochiſci* de myrrha.
      - *Hermodactyli*.
      - *Decoctum* – *Arthemiſiæ*, Centaurij, *Pulegij*, Ariſtolochiæ, *Gentianæ*, Thymi – in uino.
      - *Pilula*
        - ℞. *Boracis* ʒ j. Carabæ, Aſari, Cinnamomi, Nigellæ, Sabinæ ana ʒ. j. Galbani, Aſæ fœtidæ, Opopanacis, Bdellij ana ℈. ij.
        - Cum melle ſcillitico fiant pilulæ, de quibus capiat ʒ. j. duabus primis uicibus, deinde ʒ. S. poſtea bibat parum uini hippocratici.
    - *Vterum*: ut Peſsi ex
      - *Sauina*, Ruta.
      - *Maiorana*, Saluia.
      - *Arthemiſia*, Pulegio.
      - Oleo – *Irino*. *Rutaceo*. *Liliorum* alborum.
      - *Melle*, &c.
  - *Extrinſecus* apponitur: ut
    - *Inſeſſus* ex
      - *Aquis* – *Calidis* naturalibus. *Marinis*.
      - Decocto – *Calaminthæ*. Arthemiſiæ. *Sauinæ*, Pulegij. *Chamomillæ*, &c.
    - *Fomentum* ex prædictis herbis.
    - *Suffitus* ex – *Myrrha*. *Caſtoreo*. *Helleboro*, &c.
    - *Emplaſtrum* ex
      - *Arthemiſia*, Pulegio.
      - *Sauina*, Thymo.
      - *Centaurea*, Ariſtolochia.
      - *Oleo* rutaceo.
      - *Adipe* – *Ceruino*. *Anatis*, &c.

De curatione Sterilitatis mulierum.

- *Sterilitas* mulierũ nihil aliud eſt, quàm priuatio conceptionis, tempore potiſſimum, quo eadem perfici deberet: cuius
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: nimirum Vteri. (nam de uirorum ſterilitate ſuprà eſt dictum) – *Ex* læſione propriæ actionis habetur.
    - *Symptomatis*
      - *Actio* concipiendi omnino ablata.
      - *Non* concipit mulier tempore, quo concipere deberet.
      - *Si* mulier undiquaq; circumtecta, ac infernè ſuffumigata cum aromatibus, odorem non ſentit, ſterilis eſt: ſi uerò ſentit, non ita.
    - *Cauſæ*. Vide in ſeq. ſign. A.
  - *Curatio* indicationibus abſoluitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicant tum
      - *Cauſæ*. Nam
        - *Hæmorrhoides*, *Excreſcentia* carnis, *Vlcera* – non recipiunt curationem.
        - *Vteri* leuitas conceptionem impedit.
        - *Mulieres*, quæ præter naturam craſſæ ſunt, priuſquam extenuentur, non concipient.
        - *Male* temperatus uterus, ſi parum à bonitate recedit, difficulter concipit, &c.
      - *Accidentia*. Nam
        - *Si* menſes ſano modo prodeunt, plerumque non curantur.
        - *Si* medicamenta ſterilitatem inducentia, uaſa uteri excæcent, incurabilem affectionem faciunt.
        - *Mulier* fœcunda magis uiuit ſana, & citiùs eſt anus.
        - *Mulier* ſterilis magis conſeruat iuuentutem, ſed magis eſt ægrotatiua.
    - *Quid* fieri debeat. Vide in ſeq. fig. B.

- A. *Sterilitatis mulierum causæ*
  - *Intrinsecæ*: uidelicet morbi
    - *Similaris*, id eſt, intemperiei, materialis, uel immaterialis
      - *Simplicis*
        - Calida
          - *Corporis* totius caliditas, & ſiccitas.
          - *Multitudo* pilorum in pectine.
          - *Salacitas* inſignis.
          - *Vrina* intenſa.
          - *Victus* ratio calidorum ciborum.
        - *Frigida*
          - *Menſtrua* ſuppreſſa, uel pauca, aquoſa.
          - *Stupidus* ſenſus circa pectinem, lumbos ac crura.
          - *Vrina* remiſſa.
          - *Paucitas* pilorum in pectine.
          - *Victus* ratio frigidior ac craſsi ſucci præceſsit.
          - *Veneris* inappetentia.
          - *Potus* aquæ frigidæ, &c.
        - *Humida*
          - *Matrix* humida, lubrica.
          - *Menſtrua* copioſa & tenuiora.
          - *Humor* in coitu diſtillans.
        - *Sicca*
          - *Mulier* extenuata.
          - *Exigua* ac craſſa menſtrua.
          - *Corporis* totius ſiccitas.
          - *Humor* in coitu nullus diſtillans.
          - *Vrina* tenuis.
        - *Flatuoſi* ſpiritus.
      - *Compoſitæ*. Ex ſimplicium indicijs facilè depræhenditur.
    - *Inſtrumentalis*: uidelicet
      - *Excreſcentiæ* carnis in utero
      - *Verrucarum*, Hæmorrhoidis
      - *Apoſtematis* ſeu tumoris
      - *Cicatricis*, Pinguedinis
      - *Laxitatis*, Craſsitudinis
      - *Gracilitatis*, Amplitudinis
      - *Breuitatis*, Anguſtiæ
      - *Diſtorſionis*, &c.
      - } facilè dignoſcitur.
    - *Vtrique* parti communis: nempe Vlceris
      - *Dolor.*
      - *Sanies.*
      - *Pus*, &c.
  - *Extrinſecæ*: uidelicet
    - *Aeris* immoderatæ qualitatis
    - *Motus* immodici poſt coitum
    - *Tuſsis* fortis } poſt coitum
    - *Sternutationis* } poſt coitum
    - *Crapulæ*
    - *Ebrietatis*
    - *Euacuationis* immodicæ
    - *Menſtruorum* ſuppreſsionis
    - *Accidentium* animi ſuperfluorum
    - *Aetatis* puerilis, &c.
    - } ſigna manifeſta.

- B. *Sterilitatis* mulierũ in curatione, qd fieri debeat, indicat cauſa ſymptomatis: uidelicet morbus
  - *Similaris*, ſiue intemperies
    - *Frigida*
      - *Materialis*, ſeu pituitoſa, quæ ſui ablationẽ indicat: qd fiet partim
        - *Victus* ratiõe, ordinata ſecũdum
          - *Qualitatẽ* contrariam: uidelicet excalfacientem & extenuantẽ. Quare
            - *Aer* ad calidum declinet.
            - *Exercitium* ſit moderatum. Nam à ualidis motibus & exercitationibus, quæ ſanguinem & ſemen abſumunt, abſtinendum eſt.
            - *Coitus* ſit moderatus.
            - *Cibus* ſit boni ſucci, cuiuſmodi ſũt ex
              - *Carnibus*
                - *Gallinæ*, Phaſiani.
                - *Pauones* Indi.
                - *Coturnices*, Paſſerculi.
                - *Perdices*, Turtures.
                - *Teſtes* gallorum.
                - *Veruecina*, &c.
              - *Oleribus*
                - *Eruca*, Horminum.
                - *Fœniculum.*
                - *Smirnium*, &c.
              - *Radicibus*
                - *Paſtinaca* aſſa.
                - *Radix* cardui.
                - *Aſparagus*, &c.
              - *Fructibus*
                - *Nuclei* pini.
                - *Amygdala.*
                - *Piſtachia*, &c.
            - *Potus*, ſit uinum dulce, modicè ualidum.
          - *Quantitatem* conuenientem, quæ moderata eſſe debet.
          - *Tempus* commodũ. Sic
            - *Cibus* bis uel ter in die ſumendus.
            - *Exercitatio* ante cibum facienda.
            - *Coitus* poſt menſtruam purgationem exercendus, &c.
        - *Medicamentis*. Vide in ſeq. ſign. C.
      - *Immaterialis*. Vide in ſeq. ſign. D.
    - *Calida*. Vide in ſeq. ſign. E.
    - *Humida*. Vide in ſeq. ſign. F.
    - *Sicca*. Vide in ſeq ſignum. G.
    - *Spiritus* flatuoſus. Vide in ſeq. ſign. H.
  - *Inſtrumentalis*. Vide in ſequentibus, ſignum I.

C. Medi-

- **C.** *Medicamentis* exhibitis ſecundum
  - *Qualitatẽ* contrariam: & uel humoris
    - *Qualitati.* Sic præparantia & concoquentia prius ſunt ex uſu: ut
      - *Syrupus* de arthemiſia, calamentho, &c.
      - *Decoctum*
        - *Arthemiſiæ.*
        - *Pulegij.*
        - *Calamenthi*, &c.
    - *Quantitati.* Sic conferunt euacuantia ſeu purgantia, per
      - *Vomitum*, qui prouocandus ex decocto origani, uel thymi
      - *Aluum*: ut
        - *Hiera* cum agarico.
        - *Diaphœnicon.*
        - *Agaricum*, turbith, &c.
  - *Quantitatem* conuenientem: quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione ætatis, conſuetudinis, &c.
  - *Tempus* commodum. Sic
    - *Concoquentia* ante purgationes præbenda.
    - *Purgantia* per
      - *Vomitum* ante & poſt cibum præbenda.
      - *Aluum*, manè ſtomacho ieiuno exhibenda, &c.

- **D.** Intemperies frigida immaterialis aufertur partim
  - *Victus* ratione præcedenti.
  - *Medicamentis* exhibitis ſecũdum
    - *Qualitatem* contrariã, nempe excalfacientem: & uel
      - *Intrinſecùs* ſumptis per
        - Os: quorũ alia
          - *Simplicia*: ut
            - *Caſtoreum*, pulegium, *Cuminum*, aniſum, *Fructus* iuniperi, — cum uino, uel aqua mulſa ſumpta.
            - *Abſynthium* —, *Mercurialis* cum caſtoreo — tribus aut quatuor diebus conſueto menſium tempore in potu accepta.
          - *Compoſita*
            - *Vſualia*: ut
              - *Diambra*, diamoſchum.
              - *Diaxyloaloes*, diacuminum.
              - *Theriaca*, Mithridatum.
              - *Acorum* conditum.
            - *Magiſtralia*
              - *Tabulæ*
                - *Altera*: ℞. *Teſticulorum* apri ſylueſtris exiccati, ſcobis eboris, ana ʒ.j. Teſticulorum uulpis ʒ j.S. Matricis leporis, coaguli leporis, ana ℈.ij. Sem. mel. ℥ S. Sacchari in aqua roſ. diſſol. ℥.iiij uel v. Fiant tabulæ, uel morſelli.
                - *Altera*: ℞. *Sem*. ſeſeleos, ſcobis eboris, matricis leporis, ana ʒ.j. Spec. diambræ, ʒ.j S. Sacchari in aqua roſ. diſſoluti ℥.iij Fiant tabulæ, quibus utatur cum uino, uel aqua meliſſæ, ante uiri congreſſum.
              - *Electuarium*: ℞. *Conſeruæ* iryngorũ, cort. citri cond. ana ℥.ſ. *Zingiberis* cond. conſeruæ anthos, ana ℥ j. S. *Cineris* priapi tauri, cineris uteri leporis, ana ℥ S Spec. diagalangæ, diamoſchi, ana ʒ.ij. Pinearum, auellanarum, ana ʒ iij Sacchari parum. Cum ſyrupo conſeruationis citri, fiat electuarium.
        - *Vterum.* Vide in ſeqq. ſign. ✻
      - *Foriſſecùs* apponuntur: ut
        - *Fomentum*
          - *Vnum*, ex decocto *Calaminthæ*, *Pulegij*, *Radice* acori — cum uino.
          - *Alterum*, ex decocto
            - *Arthemiſiæ*, ſaluiæ.
            - *Rutæ*, cumino.
            - *Pulegio*, cypero.
            - *Acoro*, iunco odorato.
          - *Tertium* ex
            - Oleo
              - *Amaracino.*
              - *De* ſtyrace.
            - *Myrrha.*
            - *Caſtoreo*, &c.
        - *Inunctio* ex oleo
          - *Laurino*, anethino.
          - *Nardino.*
          - *De* ſtyrace, &c.
        - *Emplaſtrum* ex
          - *Ruta*, ſaluia, arthemiſia, pulegio,
          - *Sauina*, cumino, cypero,
          - *Acoro*, iunco odorato, &c.
    - *Quantitatem* conuenientem, quæ pro ratione temperaturæ, ætatis, anni temporis, loci natura, &c. urianda.
    - *Tempus* commodum. Sic medicamenta
      - *Intrinſecùs* ſumenda, alia ieiunè, alia ante uiri congreſſum accipienda.
      - *Foriſſecùs* applicanda, poſt exactam uteri purgationem aptanda.
    - *Locum* congruentem. Sic
      - *Potiones*, confectiones, &c. per os ſumendæ.
      - *Peſſi*, *Suffitus* — utero imponendi.
      - *Emplaſtra*, *Fomenta*, *Inunctiones* — applicanda
        - *Pubi.*
        - *Lumbis.*
        - *Renibus.*

- Calefacientia intrinſecùs ſumpt: per uterũ: ut
  - *Suffitus* ex
    - *Caſia*, cinnamomo, coſto, amomo, thure,
    - *Myrrha*, ſtyrace, gallia moſchata,
    - *Alipta* moſchata, moſcho, zibetto, &c.
  - *Peſſus*
    - *Vnus*, ex
      - *Myrrha*, ruta, galbano,
      - *Caſtoreo*, maſtyce, cypero,
      - *Adipe* anſeris, ſaccharo rubro,
      - ſerico linteo inuolutus, ac oleo irino intinctus ac ſubditur.
    - *Alter*
      - ℞. *Coaguli* leporis, part. ij.
      - *Aluminis* ſciſsi, part. j.
      - Cum melle fiat peſſus.
    - *Tertius*: ℞. *Sem*. ſatyrij, mellis, ana ℥ j. S. Fiat peſſus.
    - *Quartus*, ex { *Coagulo*, matrice & ſtercore leporis, caricis pinguibus, adipe anſeris, croco, moſcho, ſerico linteo inuolutus, & oleo irino intinctus imponatur.
    - *Quintus*, ex myrrha & galbano.

- E. *Calida* intemperies ſui quoq; ablationem indicat, Siquidẽ
  - *Materialis*, ſeu biliosa auffertur partim
    - *Victus* rõe inſtituta ſecundum
      - *Qualitatẽ* contrariam: ſcilicet refrigerantẽ. Quare
        - *Aer* ad frigidum & humidum ſit uergens.
        - *Somnus* conſueto longior ex uſu eſt.
        - *Quies* confert.
        - *Cibus* ſit
          - *Lactuca*, malua, blitum,
          - *Cucumis*, cucurbita, atriplex,
          - *Pepo*, portulaca, &c.
        - *Potus* ſit uinum
          - *Tenue*, album,
          - *Aquoſum*,
          - *Dilutum*.
      - *Quantitatem* conuenientem: quæ pro ratione ætatis, conſuetudinis, temporis anni, &c. moderanda.
    - *Medicamentis* cõtrarijs: & uel humoris
      - *Qualitati*, ſunt alterantia, ſeu concoquentia: ut eſt ſyrupus
        - *Violaceus*.
        - *De* endiuia.
        - *De* nenuphare.
        - *De* papauere, &c.
      - *Quantitati*, ſunt purgantia
        - *Simplicia*: ut
          - *Caſſia*, manna.
          - *Rhabarbarum*.
          - *Tamarindi*, &c.
        - *Compoſita*: ut
          - *Diacatholicon*.
          - *Electuarium* de ſucco roſ.
          - *Extractum* rhabarbari, &c.
  - *Immaterialis* tollitur partim
    - *Victus* ratione iam dicta.
    - *Medicamentis* exhibitis ſecundum
      - *Qualitatẽ* contrariã (nempe refrigerãtem) & uel
        - Intrinſecùs ſumptis per
          - *Os*: ut
            - *Syrupi* refrigerantes,
            - *Decocta* frigefacientia, &c.
          - *Vterum*: ut peſſus
            - *Vnus* ex
              - *Oleo* nymphex,
              - *Succo* portulacæ,
            - *Alter* ex
              - *Oleo* roſarum.
              - *Succo* ſolani inuoluti linteo lineo, & impoſiti.
        - *Extrinſecùs* admouentur: ut
          - *Inunctio* ex oleo
            - *Roſarum*.
            - *Nymphea*.
          - *Fomentum* ex
            - *Succo*
              - *Solani*.
              - *Vmbilici* ueneris.
              - *Semperuiui*.
              - *Lactucæ*.
            - *Mercuriali*.
          - *Balneum* aquæ dulcis;
          - *Emplaſtrum* huiuſmodi
            - ℞. *Atriplicis*, portulacæ, lactucæ, ana P. ij.
            - *Olei* uiolarum, roſarum, citoniorum, ana ℥ j.
            - *Farinæ* hordei P. j. Cum ſucco ſolani fiat emplaſtrum.
      - *Quantitatem* congruentem, quæ augenda uel minuenda eſt pro ratione temperaturæ, ætatis, temporis anni, &c.
      - *Tempus* commodum. Sic poſt menſtruorum purgationem medicamenta ſunt adminiſtranda.
      - *Locum* conuenientem, Sic
        - *Peſſi* in uterum imponendi.
        - *Inunctiones*, *Fomenta*, *Emplaſtra* lumbis, pubi & imo uentri applicanda.

F. *Humida*

F. *Humida* quoque intemperies, ſeu materia pituitoſa ablationē ſui indicat: q̄ fiet partim

- *Victus* rōe, ordinata ſecundum
  - *Qualitatē* cōtrariam: uidelicet exiccantē. Itaque
    - *Aer* ad ſiccum ſit uergens.
    - *Exercitatio* multa, conueniens eſt.
    - *Frictio* multa, præſertim partium ſuperiorum eſt ex uſu.
    - *Cibus* ſit caro aſſata, auium potiſsimùm
      - *Caponum.*
      - *Perdicum.*
      - *Pullorum* gallinaceorum.
      - *Turturum.*
      - *Paſſerculorum* montanorum, &c.
    - *Potus* ſit uinum meracum.
  - *Quantitatem* conuenientem. Sic cibus ſit paucus, præſertim potus.
- *Medicamentis* exhibitis ſecundū
  - *Qualitatem* contrariā: & uel humoris
    - *Qualitati*: & ſunt uel
      - *Concoquentia*: ut Syrupus
        - *De* arthemiſia.
        - *De* calamintha, &c.
      - *Exiccātia*
        - *Intrinſecùs* ſumpta per
          - *Os*: ut
            - *Myrthi* baccæ
            - *Malicorium*
            - *Auellanæ* uſtæ
            - } cum uino.
          - *Uterū*: ut
            - *Suffit⁹*
              - ℞. *Nucis* moſchatæ, macis, belzoini, ſtyracis, ana ʒ.ij. Caſtorei ʒ ß.
              - *Alipta* moſchatæ ʒ.iij.
              - *Caryophyllorum*, ladani, ana ʒ.j.
              - *Zingiberis*, cinnamomi, folij, ſpicæ nardi, ana ʒ.ij. Cum terebynthina fiant trochiſci, quibus ſuffumigetur uterus.
            - *Peſsi* ex eiſdem, &c.
        - *Forinſecùs* adminiſtrata: ut
          - Inunctio ex oleo
            - *Nardino.*
            - *Anethino*, &c.
          - *Fomentum* ex decocto
            - *Pulegij.*
            - *Calaminthæ.*
            - *Cumini*, &c.
          - *Inſeſſus* / *Emplaſtra* } ex decocto
            - *Lentiſci*, myrthi, roſarum.
            - *Rhois*, rhois, gallarum.
            - *Floribus* mali punici, cupreſsi, &c.
    - *Quantitati*: ſunt purgantia uel per
      - *Vomitum.*
      - *Aluum*: ut
        - *Diaphœnicum.*
        - *Benedicta* laxatiua, &c.
  - *Quantitatem* congruentem, quæ pro ratione ætatis, temporis anni, conſuetudinis, &c. uarianda eſt.
  - *Tempus* commodum. Sic medicamenta
    - *Mane* & ſero
    - *Poſt* menſtruam purgationem
    - } applicanda.
  - *Locum* conuenientem. Sic
    - *Syrupi* / *Potiones* } per os ſumendi.
    - *Suffitus* / *Peſsi* } in utero excipiendi.
    - *Inunctiones* / *Fomenta* / *Emplaſtra* } pubi, lumbis, renibus apponenda.

G. *Intemperies* ſicca ſui quoque ablationē indicat: q̄ fiet partim

- *Victus* rōe, adhibita ſcd̄m
  - *Qualitatē* humectantē. Quare conuenit
    - *Aer* ad humidum uergens.
    - *Quies.*
    - *Somnus* conſueto longior.
    - *Gaudium*, ſeu lætitia.
    - *Ex alimētis*
      - *Oua* ſorbilia, lac.
      - *Piſces* ſaxatiles, ſpinachia.
      - *Blitum*, atriplex.
      - *Cucurbita*, pepo.
      - *Amygdalatum*, hordeatum.
      - *Vinum* non nimis uetus, &c.
  - *Quantitatem* conuenientem. Sit itaque moderata.
- *Medicamentis* humectātib.
  - *Intrinſecùs* ſumptis per
    - *Os.*
    - *Vterum*: ut peſsi ex oleo
      - *Suſino.*
      - *Iaſmino.*
      - *Amygdal.* dulcium.
  - *Forinſecùs* applicatis: ut
    - *Inunctiones* ex oleo
      - *Amygdalarum* dulcium.
      - *Suſino.*
      - *Iaſmino*, &c.
    - *Balneum* aquæ dulcis.
    - *Fomentum* / *Inſeſſus* / *Emplaſtra* } ex decocto
      - *Maluæ*, altheæ.
      - *Violarum*, nenupharis.
      - *Pſillij*, uiolariæ, &c.

H. *Spiritus*

- **H.** *Spiritus* quoq; flatuoſus auferendus partim
  - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
    - *Qualitatem* exiccantem & flatus diſcutientẽ. Quare conueniunt.
      - *Carnes* aſſatæ.
      - *Auenatum.*
      - *Vinum* meracum.
      - *Exercitium* uehemens.
      - *Frictio* multa, &c.
    - *Quantitatem* congruentem. Sit itaque cibus parcus.
  - *Medicamentis* exiccantib. & flatus diſcutientibus
    - *Intrinſecùs* ſumptis: ut
      - *Potiones*, *Pulueres*, *Tabulæ* ex
        - *Cumino.*
        - *Aniſo.*
        - *Sem.* apij.
        - *Aromatibus.*
        - *Ruta.*
        - *Anetho.*
      - *Confectiones*
        - *Aniſi.*
        - *Cumini.*
        - *Fœniculi.*
        - *Carui*, &c.
    - *Extrinſecùs* appoſitis: ut
      - *Fomenta*, *Vnguenta*, *Emplaſtra* ex
        - *Ruta.*
        - *Anetho.*
        - *Apio.*
        - *Cumino.*
        - *Aniſo*, &c.
- **I.** *Inſtrumentalis* etiam morbus, contrarijs auferendus. Quare uteri
  - *Anguſtia* aperienda tum
    - *Victus* ratione aperiente, &c.
    - *Medicamentis* aperientib.
      - *Intrinſecùs* ſumptis per
        - Os: ut
          - *Syrupus* de
            - *Arthemiſia.*
            - *Calamintha*, &c.
          - *Decoctum*
            - *Pulegij.*
            - *Saluinæ.*
            - *Calaminthæ.*
            - *Rubiæ*, &c.
        - *Vterum*: ut peſſus:
          - ℞. *Rad.* & fol. maluæ, altheæ contuſarum, ana ʒ.iij.
          - *Farinæ* ſem. lini, fœnigræci, ana ℥.j.
          - *Adipis* anſeris ℥.S.
          - *Croci*, moſchi, ana parum.
          - Miſce, & fiant peſſi, in ſerico linteo inuoluti, atq; inditi.
      - *Foriinſecùs* pubi, & imo uētri appoſitis: ut
        - *Fomenta*, *Inſeſſus*, &c. ex decocto
          - *Maluarum*, ſeminis lini.
          - *Altheæ*, fœnigræci.
          - *Caſiæ*, cyperi.
          - *Nardi*, arthemiſiæ.
          - *Chamomillæ*, conizæ.
          - *Calaminthæ*, pulegij.
          - *Amaraci*, &c.
  - *Amplitudo*, aſtringenda tum
    - *Victus* ratione aſtringenti & exiccante.
    - *Medicamentis* ſiccantib. & aſtringẽtib.
      - *Extrinſecùs* adhibitis: ut
        - *Fomenta*, *Inſeſſus* ex decocto
          - *Gallarum.*
          - *Cytini.*
          - *Lentiſci.*
          - *Rubi.*
          - *Myrthi.*
        - *Vnguentum* comitiſſæ.
        - *Emplaſtrum*
          - Pro matrice, De pelle arietina, De maſtice — additis malicorio & myrthi folijs, &c.
      - *Intrinſecùs* ſumptis per
        - Os: ut
          - *Syrupi*, *Decocta* — aſtringentia.
        - *Vterum*: ut peſſi ex iam dictis.
  - *Diſtortio*, dirigenda ac corrigenda emollientibus tum
    - *Intrinſecùs* ſumptis per
      - Os: ut
        - *Decoctum*
          - *Pulegij.*
          - *Arthemiſiæ*, &c.
        - Caſtoreum ex poſca, &c.
      - *Vterum*: ut peſſi emollientes.
    - *Forinſecùs* applicatis: ut
      - *Fomenta*, *Inſeſſus*, *Emplaſtra* ex decocto
        - *Maluarum*, altheæ.
        - *Sem* lini, fœnigræci.
        - *Violarum*, chamomillæ, &c.
  - *Vlcus* abſtergendum, conſolidandum, &c. uide in curatione Vteri exulcerati. Reliquorum affectuum curationes ex ſuis proprijs locis petendæ ſunt.

De Conce-

De Conceptionis dignotione.

Signa cōceptionis ſumuntur ab

- *Actione*
  - *Animali*: ut
    - *Ad* motus torpor.
    - *Somnus* grauior & longior quibuſdam.
    - *Inſomnia* terribilia, &c.
  - *Naturali*: ut
    - *Veneris* appetentia languidior.
    - *Appetentia* acidorum, ſalſorum, &c.
    - *Vrina* calidior.
    - *Vrinæ* ſtillicidium quibuſdam ab initio.
    - *Sputum* humidum.
    - *Vterus* à coitu ſemen non excludit.
  - *Vitali*: ut arteriarum
    - *Colli* / *Temporum* — ſaltus.
- *Paſſione*
  - *Interna*
    - *Vterus* *Collectus* / *Clauſus* / *Siccus* — à coitu.
    - *Vterus* à pudendo recedit.
    - *Horrores* à coitu.
    - *Moderatus* dolor circa pudendum & umbilicum.
    - *Os* pudendi aridum.
    - *Vteri* os compreſſum & ſurſum tractus.
    - *Mammæ* intumeſcunt, & lac habent.
    - *Oculorum* cauitates progreſſu temporis pallent.
    - *Maculæ* nigræ in facie & lentigines.
    - *Colli* pars anterior calidior, poſterior frigidior.
    - *Effœminatus* aſpectus.
    - *Color* albidior, aut pallidior.
    - *Grauitas* corporis totius & lumborum.
    - *Palpebrarum* grauitas.
  - *Externa*
    - *Menſtrua* ſuppreſſa.
    - *Ab* aqua mulſa ebibita torminum perceptio, &c.

De curatione Partus difficilis.

Pariendi tēpus fœminis utero gerentibus naturale eſt, cùm fœtus ad eam peruenerit magnitudinem, ut ei deſit in utero alimenti copia, tum etiam dū cordis calor, qui antè multo humore ſopitus iacebat, in tantum increuit, ut uentilatione magna egeat, & refrigeratione, qualis inſpiratiōe frigidi aeris fit. Eo ſanè tempore in lucem exire cōtendit, ac calcitrat, & mēbranas dirumpit. Per id quoq; tempus os uteri aperitur, accedit etiam uteri facultas expultrix, quæ id quod grauat, extrudere conatur. Eſt id tempus nouem menſium ſpaciū ut plurimū. Cæterùm partus iam naturalis accedens difficilis redditur, cùm difficulter in lucem editur fœtus: cuius

- *Dignotio*
  - *Symptomatis*. Contentum immodicè.
  - *Cauſæ*
    - *Internæ*, ſcilicet
      - *Mulieris*, ſeu matris
        - *Obeſæ* / *Timidæ* — manifeſta.
        - *Languidæ*, ſeu imbecillæ
          - *Morbi* præcedentes.
          - *Vacuationes*.
          - *Animi* accidentia, &c.
        - *Inexpertæ* / *Dolorum* impatientis — manifeſta.
        - *Os* uteri anguſtum habentis / *Habentis* in — ex tactu obſtetricis, uel matris loquela manifeſta.
          - *Vtero*
            - *Inflammationem*
            - *Abſceſſum*
            - *Carnem* adnatā
            - *Cicatricem*, &c.
          - *Veſica*, calculum.
          - *Inteſtinis*, ſtercus.
      - *Fœtus*
        - *Magni* ualdè
          - *Magnitudo* uentris.
          - *Parentes* magni, &c.
        - *Exigui*: tactu nota.
        - *Imbecillis*
          - *Morbi* matris præcedentes.
          - *Difficilis* ac tardus motus ipſius fœtus, &c.
        - *Mortui*
          - *Dolor* circa umbilicum magnus.
          - *Febris* lenta.
          - *Anhelitus* fœtidus.
          - *Diſcoloratio*.
          - *Vigiliæ*.
          - *Motus* nullus ipſius fœtus.
        - *Egredientis* obliquè, uel contrario modo. Tactu obſtetricis manifeſta.
      - *Membranarum* ſeu ſecundarum, craſsitudinis ſeu fortitudinis. Tactu obſtetricis manifeſta.
    - *Externæ*, ſcilicet — ex temporum natura, & aſtantium, ſeu parientium, ſeu obſtetricum relatu manifeſta.
      - *Frigoris* immodici, conſtringentis
      - *Caloris* immodici, diſſoluentis & robur deſtruentis
      - *Siccitatis*, &c.
- *Curatio*. Vide in ſeqq. ſign. A.

A. *Partus* difficilis curatio indicationib. abſoluitur. Quare

- An fieri poſſit, indicat tum
  - *Habitus* ipſius mulieris. Nam mulieres pingues magis laborant in partu, quàm macilentæ.
  - *Aetas.* Sic
    - *Primiparæ* maximè laborant, propter inexperientiam dolorum.
    - *Expertæ* partus, minus primiparis dolent.
    - *Quæ* multoties pepererunt, multò minus dolent.
  - *Sexus.* Sic maſculus cum minore dolore egreditur, quàm fœmina.
  - *Effectus.* Sic
    - *Vbi* obliquus, aut in pedes fœtus procedit, nedum mulier difficulter pariet, ſed multæ uel ipſæ pereunt, uel puer, uel ſimul matres unà cum fœtibus.
    - *Sternutatio* ſuperueniens mulieri parienti, bonum.
    - *Quando* dolor declinat uerſus inferiora, & anhelitus eſt bonus, partus erit facilis, &c.
- *Quid* fieri debeat, indicat
  - *Symptoma*, ſeu difficilis partus, qui facilitandus partim
    - *Victus* rõe, inſtituta ſcd̄m
      - *Qualitatē* conuenientem. Sic cibi concoctu faciles, & boni nutrimēti ſint: ut
        - *Oua*
          - *Recentia.*
          - *Sorbilia.*
          - *Tremula.*
        - *Ius*
          - *Pullorum.*
          - *Gallinarum.*
          - *Caponum.*
          - *Phaſianorum*, &c.
        - *Carnes* contuſæ.
        - *Panis* uino maluatico maceratus.
      - *Quantitatem* debitam. *Sic*
        - *Primò* cùm partus inſtat, mulieres multitudine alimentorum non ſunt grauandæ.
        - *Pauca* ac moderata alimentorum copia tribuenda.
        - *Neque* uaria alimenta & crebrò exhibenda.
    - *Manu* obſtetricũ. Sic
      - *Obſtetrices* difficilè parturientium uterum diutius dilanient, ſed leniter, & placidè uteri partes contrectent, dulci interim oleo, aut alio quopiam eoſdem locos perfundentes.
      - *Non* illico parturientes in ſella collocandæ ſunt: ſed obſtetrices priùs os uteri tangere debent, & cùm non paulò apertum inueniunt, ſed adeò dehiſcentis eius modũ auctum, quòd ad fœtus tranſitum ſatis pateat, tunc ut ſurgat mulier iubere debẽt, eandemq; in ſubſellio collocare, adhortariq;, ut ad expellendum fœtum ſtrenuè ſe parent: ſpiritum quidem detinentes, uerùm non, uelut imperitæ faciunt, ipſum in gutture congregare debent, ſed ad inferiores partes propulſare, &c.
    - *Medicamentis*
      - *Intrinſecùs* ſumptis per
        - *Os*: ut
          - *Stercus* accipitris ſeu falconis: cuius drachma una cum uino albo, aut aqua capill. Ven. ſumpta.
          - *Decoctum*
            - *Cicerum.*
            - *Sabinæ*, &c.
          - *Succus* gallitrici.
          - *Puluis*
            - *Vnus*
              - ℞. *Myrrhæ* ʒ.S.
              - *Cinnamomi* gr. iij.
              - Miſce, & cum uino ſumatur.
            - *Alter*
              - ℞. *Caſtorei* ℈.ij.
              - *Cinnamomi* gr. iij.
              - Sumatur cum uino.
            - *Tertius*
              - ℞. *Trochiſcorum* è myrrha ʒ.j.
              - Fiat puluis, atq; cum uino ſumatur.
            - *Quartus*
              - ℞. *Fimi* accipitris ʒ.j.
              - *Cinnamomi*, caſsiæ, ana gr. vij.
              - *Croci* gr. iij.
              - Miſceantur, & cum pauco uino albo ſumatur.
        - *Nares*: ut ſternutamenta.
        - *Vterum*: ut ſuffitus ex
          - *Reſinæ.*
          - *Cumino.*
          - *Cort.* pini, &c.
      - *Extrinſecùs* applicatis: ut
        - *Corallium*, *Lapis* Aquilæ, *Styrax*, *Coriandrum* uiride, *Radix* polygoni, &c. — dextro cruri tempore partus alliganda, &c.
        - *Gallitricum* contuſum, atque umbilico ſuperponendum.
  - *Cauſa* ſymptomatis. Vide in ſequentibus, ſignum B.

B. *Symptoma-*

B. *Symptomatis* quoq; cauſa quid fieri debeat, indicat. Siquidem cauſa

- *Interna* ſui ablationem indicat. Sic
  - *Mulier*
    - *Obeſa*, ſeu pinguis, digitis obſtetricis adiuuanda eſt: quod fiet, ſi puerpera in ſella prona flexis genibus collocetur, ſeu in lectulo, ut uterus delabens ceruicem rectam extendat, atq; idem è directo oſtioli habeatur, quod quidem ceratis, oleis ac pinguedine delinire digito oportet, & ſenſim aperire, idem quoq; uteri oſculum, ubi clauſum permanſerit, pinguibus medicamẽtis emolliatur ac relaxetur oleo ſuſino, aut amygdal. dulcium.
    - *Timida* exhortanda & admonenda eſt, & adiuuanda, non tamen ante tempus. Cum enim dolores primùm ſentire cœperit, deambulatione utatur, donec os uteri hiet. tunc enim ſedebit in ſede molli & elatiori, &c. & mentis robur admouendum.
    - *Languida* & imbecilla, aut ex morbo, aut temperamẽto, aut ætate prouectiore, reficienda eſt cibis boni nutrimenti: ut
      - *Pane* in uino macerato.
      - *Teſticulis* gallorum.
      - *Iure* carnium ſeu pullorum, &c.
      - *Carnibus* contuſis.
      - *Vino, &c.*
    - *Inexperta* dolorum, admonenda eſt, ut ſpiritum ualidiſsimè comprimat, & ad inguina depellat.
    - *Os* uteri anguſtum habens, iuuanda: quod fiet ſi loca pinguedine aliqua inungantur, ac foueantur, & os uteri digitis dilatetur.
    - *Habens* in
      - *Vtero*
        - *Inflammationem*
        - *Abſceſſum*, Vlcus
        - *Carnem* adnatam, &c.
        - ſingulis pro affectionum ratione ſuccurrendum.
      - *Veſica*
        - *Vrinam.* Lotium prius educendum.
        - *Lapidem.* Lapis primò propellendus.
      - *Inteſtino* recto ſtercus durum. Per clyſterem priùs mollem uel glandem educendum.
  - *Fœtus*
    - *Magnus* nimium, iuuandus medicamentis laxantibus, & os uteri dilatantibus
      - *Intrinſecus* ſumptis.
      - *Extrinſecus* adhibitis: ut eſt
        - *Fomentum*
          - ℞. *Ariſtolochiæ* rotundæ ℔. j.
          - *Rad.* liliorum,
          - *Biſmaluæ*, ana quart. S.
          - *Sem.* lini, fœnigræci ana ℥. j. fiat decoctio in aqua & oleo.
        - *Vnguentum*
          - ℞. *Olei* amygdal. dulc. liliorum ana ℥. ij.
          - *Pinguedinis* gallinæ, anſeris, anatis ana ℥. j. Styracis, Ariſtolochiæ, rad. Iridis, cinnamomi, ſpicæ celticæ ana ʒ S. ceræ nouæ, propoleos, ana q. ſ.
          - Fiat unguentum, quo partes perinei, caudæ & lumborũm inungantur.
    - *Exiguus* / *Imbecillis* — iuuandus: quod fiet, ſi mulieres hortentur, ut ſtrenuè medijs muſculis abdominis eundem fœtum conentur expellere.
    - *Mortuus*, omnino ſecandus eſt. Vide apud Paulum lib. 6. cap. 74.
    - *Geminus*, aut ternus. Reliqui ad fundum uteri repellendi, & is, qui magis paratus uidetur, prius educendus, ſenſim autem & citra contuſionem omnia fienda, oleo locis perunctis.
    - *Egrediens*
      - *Obliquè*, ad naturalem ſitum reducendus eſt, quantum eius fieri poteſt, partim pellendo, partim adducendo, partim flectendo, & partim in rectum agendo.
      - *Cum manibus uel pedibus*, per membrum non attrahendus. Nam magis impingitur, aut luxatur, aut etiam abrumpitur, uerùm digitis humero fœtus, uel coxæ affixis rurſus in conuenientem locum introducatur id quod iam præmiſſum eſt. Si uerò unà cum fœtus figura praua os uteri compreſſum ſeu coarctatum fuerit, prius ab oſculo uteri in ſublime eleuetur fœtus, & poſtea rurſus ad oſculũ rectà dirigatur, ſiátq; omnia placidè, leniter, ac citra compreſsionem oleo aſsiduè locis affuſo: hoc etenim ad ſalutem tum fœtus, tum parentis fuerit, & uterus ita quoq; illæſus manet.
  - *Membrana*, ſeu ſecunda nimis
    - *Craſſa* & ſolida, quàm ut rumpi poſsit, digitis diſcindenda aut lanianda eſt.
    - *Tenuis*, propterea quòd humor in membranis contentus ante debitum tempus effluxerit, ita ut uterus ſit reſiccatus, eis albumina ouorum cum maluæ aut fœnigræci decocto excolato, aut cum ptiſanæ cremore tepido infundantur.
- *Externa* ſui ablationem indicat. Sic
  - *Frigus* immodicum tollitur partim
    - *Victus* ratione. Quare
      - *In* aere calido collocandæ ſunt.
      - *Exercitium* ſit moderatum geſtatione, ſi febris non adfuerit.
      - *Conquaſſationibus* ualidis / *Sternutamentis* — utantur.
      - *Cibo* concoctu facili, calido & in pauca quantitate utantur.
    - *Medicamentis* calefacientibus
      - *Intrinſecus* ſumptis.
      - *Extrinſecus* adhibitis: ut
        - *Inſeſſiones* ex decocto
          - *Chamomillæ*, Meliloti.
          - *Arthemiſiæ*, Maluarum.
          - *Fœnigræci*, Sem. lini, &c,
        - *Suffitus* ex
          - *Reſina.*
          - *Corticibus* pini.
          - *Alipta* moſchata, &c.
          - *Gallia* moſchata, &c.
        - *Inunctiones* ex rebus calidis & laxantibus, &c.
  - *Calor.* Vide in ſeq. ſignum C.
  - *Siccitas* nimia contemperanda tum
    - *Victus* ratione humectante.
    - *Medicamentis* humectantibus, &c.
      - *Intrinſecus* ſumptis.
      - *Foriſecus* adhibitis, &c.

- **C. Calor immodicus auferendus partim**
  - *Victus* ratione, refrigerante, & corroborante. Quare
    - *In* aere frigidiore degant.
    - *Cibus* ſit facilis concoctionis, & multi nutrimenti, & modicæ quantitatis: ut
      - *Teſticuli* gallorum.
      - *Ius*
        - *Gallinarum*, Pullorum.
        - *Caponum.*
        - *Carnium.*
      - *Caro* contuſa.
      - *Panis* in uino maceratus.
      - *Oua* ſorbilia recentia.
      - *Malæ*
        - *Citonia.*
        - *Punica, &c.*
    - *Potus*, uinum odoratum.
  - *Medicamentis* condenſantibus ac maximè aſtringentibus, & firmitatem inducentibus (nam roborare oportet) ut ſunt;
    - *Inſeſſiones* ex
      - *Myrtho*, Roſis.
      - *Pampinis* uitis.
      - *Malis* punicis, &c.
    - *Odoramenta* ex aqua (*Roſarum*, *Myrtillorum*, *Nympheæ*) cum aceto, &c.
    - *Vnguenta* ex uino & oleo roſaceo, &c.

De curatione Secundinæ derelictæ.

- *Secundina* aliquādo poſt partum retinetur, & multa nocumenta inducit: cuius
  - *Dignotio* cauſarum: uidelicet
    - *Partis* malè affectæ: ſcilicet Vteri, manifeſta.
    - *Morbi*
      - *Abundantia* ſeu exceſſus in numero.
      - *Partus*, qui præceſsit difficilis.
      - *Grauedo* in ſuperioribus, quæ remanſit poſt exitum fœtus.
    - *Cauſæ*: uidelicet (*Connexionis* ſecundinæ in fundo uteri; *Conuolutionis* ſecundinæ inſtar pilæ, circa aliquā uteri partem; *Clauſuræ* oris uteri) tactu obſtetricis notæ;
  - *Curatio*, indicationib. perficitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicant accidentia. Nā
      - *Mulieres* ita mortis periculum incurrunt, ut ex fœtu mortuo.
      - *Secundina*, ſi diu detinetur, cerebro, cordi, ac ſtomacho nocumenta non exigua communicat, prauis uaporib. ex ea eleuatis, & ad iam dictas partes traductis. Quare eius eductio non paruifacienda ſeu negligenda eſt. Veruntamen non ſtatim ac uiolenter extrahenda eſt.
    - *Quid* fieri debeat, indicat tū
      - *Morbus*, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
        - *Mulieribus* ipſis. Sic
          - *Spiritum* detineant.
          - *Nares* & os obturent, &c.
        - *Medicamētis*
          - *Intrinſecùs ſumptis*, per
            - *Nares*: ut ſunt ſternutamenta.
            - *Os*: ut
              - *Decoctum*
                - *Arthemiſiæ.*
                - *Sabinæ*, &c.
              - *Theriaca* diateſſaron.
              - *Trochiſci* de myrrha.
              - *Puluis*
                - *Vnus* ℞. Boracis ʒ.j. capiat cum ℥.iij. decocti ſabinæ, uel uini.
                - *Alter*
                  - ℞. *Sabinæ*,
                  - *Aſari*,
                  - *Myrrhæ*, ana ʒ.ſ.
                  - Miſce, & fiat puluis, qui cum decocto gentianæ aut rubeæ exhibendus.
            - *Vterum*: ut peſſus
              - *Vnus* ex (*Myrrha*, *Ciclamine*, *Adipe* anſerino, *Sacchar*o, Oleo irino) confectus.
              - *Alter* ex
                - *Ariſtolochia.*
                - *Staphyde* agria.
                - *Hellebor.* nigro.
                - *Colocynthide*, etc.
          - *Extrinſecùs* appoſitis: ut ſuffitus ex
            - *Caſsia*, Nardo.
            - *Arthemiſia*, Sabina.
            - *Pulegio*, Thure.
            - *Styrace*, Ladano.
            - *Bdellio.*
            - *Gagate* lapide, &c.
      - *Cauſa* morbi ſui ablationem indicat. Sic quidē
        - *Secundina* inſtar pilæ circa uteri aliquam partem conuoluta, adiuuanda eſt: quod fiet ſi manus ſiniſtra calida, oleo inuncta, ſeu pinguedine quadam pinguefacta, in uteri profundum immittatur, & arrecta ſecundina leniter extrahatur.
        - *Secundina* fundo uteri annexa: tūc
          - *Manus* obſtetricis immittenda eſt, & apprehenſam ſecundinam nō ſtatim rectà trahere cōuenit, propter uteri prolapſus timorē, neq; uiolenter admodum, ſed ſenſim primū nulla uiolentia adhibita, in obliquum placidè ducenda erit, huc illuc eam circumagens, deinde paulò ualentius, etenim ſic obediet, & à connexu diſſoluetur, &c.
        - Os uteri clauſum
          - *Remedijs* ad hoc commemoratis tabula præcedenti, aperiendum.
          - *Sternutamentis*, ſi uires ualidæ fuerint, utendum.
          - *Perfuſionibus* pinguibus aperiendum.
          - *Digitis* ſiniſtræ manus, leuiter ac paulatim aperiendum & dilatandum.
          - Quòd ſi adhuc retineatur, & nullis remedijs expellatur, uiolenter detrahenda nō eſt, ſed potius naturæ permittenda. Nam putrefacta tandem, per ipſam naturā expelletur, &c.

De

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0626-5
DFG

De curatione Inflammationis uteri.

- *Inflammationis* uteri
  - *Dignotio*
    - *Partis* malè affectæ: uidelicet Vteri
      - *Totius*,
        - *Dolor* ardens locorum muliebrium, pubis ſcilicet, imi uentris, ac lumborum.
        - *Os* uteri durum clauſum, feruens, retractum, digito immiſſo, &c.
      - *Partis*
        - *Anterioris*
          - *Dolor* pubis.
          - *Stillicidium* urinæ.
          - *Difficultas* urinæ, &c.
        - *Poſterioris*
          - *Dolor*
            - *Lumborum.*
            - *Spinæ.*
          - *Alui* excrementa retenta, &c.
        - *Dextræ*
          - *Dolor* coxæ dextræ.
          - *Grauitas* cruris dextri, & motus difficilis.
          - *Tenſio* inguinis dextri, &c.
        - *Siniſtræ*
          - *Dolor* coxæ ſiniſtræ.
          - *Inguinum* tenſio.
          - *Grauitas* cruris ſiniſtri, &c.
        - *Cauitatis*, ſeu fundi uteri. Dolor circa umbilicum cum tumore.
        - *Oris*
          - *Dolor* abdominis.
          - *Os* uteri durum, rigidum, ac retractum digito immiſſo, &c.
    - Morbi
      - *Tumor*, Dolor pulſatilis.
      - *Febris* acuta.
      - *Dolor*
        - *Capitis.*
        - *Tendinum.*
        - *Baſis* oculorum.
      - *Colli* conuulſio.
      - *Stomachi* dolor.
      - *Pulſus* exigui.
      - *Deliquium* animi
      - *Exolutio*, Singultus, Pedum torpor; *Genuum* perfrigeratio } morbo inualeſcente.
      - *Vrinæ* ac ſtercoris ſuppreſsio.
      - *Delirium*, &c.
    - *Cauſæ*
      - *Internæ*
        - *Immediatæ*: uidelicet fluxus ſanguinis. Plenitudo ſanguinis.
        - *Mediatæ*
          - *Menſium* ſuppreſsionis
          - *Plenitudinis* corporis totius
          - *Exulcerationis* uteri
      - *Externæ*: nempe
        - *Ictus*, Percuſsionis
        - *Multitudinis* coitus
        - *Abortus*, Partus difficilis
        - *Inſeſſus* ſellæ durioris
        - *Longæ* inambulationis
        - *Flatuum.*
        - *Frigoris* immodici
      - } ex ægræ partim aut aſtantium loquela, partim ex te ipſo manifeſta.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
    - *An* fieri poſsit, indicat tum
      - *Pars* affecta. Nam deterior eſt inflammatio ea, quæ plures uteri partes occupat, quàm quæ pauciores: ſimiliter, quæ os aut ceruicem fatigat, minus periculoſa exiſtit, quàm ea, quæ fundum ſeu cauitatem, &c.
      - *Morbus.* Nam ſi utero gerenti eryſipelas utero fiat, lethale eſt.
    - *Quid* fieri debeat, indicat morbi cauſa immediata, nẽpe ſanguinis fluxus, q̃ ſui ablationẽ indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
        - *Qualitatem* cõtrariam, uidelicet repellentem, & refrigerantem. Quare
          - *Aegra* in domicilio obſcuro, moderatè tepido, collocãda.
          - *Somnus* moderatus eſt conueniens.
          - *Quies* eſt ex uſu.
          - *Frictio* partium extremarum ſuperiorum utilis habetur.
          - *Aluus* ſit leuis natura, uel clyſteribus mollibus.
          - *Animi* affectus uitandi.
          - *Cibus* ſit
            - *Panis* lotus.
            - *Ptiſana.*
            - *Cremor* ptiſanæ.
            - *Oua* ſorbilia, recentia, &c.
          - *Potus*, ſit aqua hordei.
        - *Quantitatem* conuenientem, quæ pauca ſit, & ſi fieri poſsit, ab intio per triduũ à cibo abſtineat.
        - *Tempus* commodum. Sic uictus in morbi
          - *Principio* & ſtatu ſit tenuis: ut
            - *Ptiſana.*
            - *Ius* pulli.
            - *Amygdalatum.*
            - *Potus*, aqua hordei.
          - *Declinatione* ſit uberior: ut
            - *Oua* ſorbilia.
            - *Caro* pullorum.
            - *Vinum* album, dilutum, &c.
      - *Chirurgia.* Vide in ſeqq. ſignum A.
      - *Medicamentis.* Vide in ſeqq. ſignum B.

A. *Chirurgia* quoq; uteri inflammatio tollitur adhibita ſecundũ

- *Qualitatem* contrariam, uidelicet repellentem & euacuantem. Sic
  - *Venæ* ſectio ex uſu eſt, ſi uires ac ætas, aut habitus & anni tempus non obſtiterint.
  - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatu ſunt conuenientes.
- *Quantitatem* conuenientem. Sic ſanguis pro uirium ratione detrahendus eſt.
- *Tempus* commodum. Sic circa initia ſtatim uena ſecanda eſt, licebit autem in ſecunda die uenam incidere, in tertia uerò eandem detractionem repetere.
- *Locum* conuenientem. Sic
  - *Vena* cubiti interna, & crurum, & poplitis, & malleoli incidenda.
  - *Cucurbitulæ*, coxis affigendæ.
- *Ordinem* decentem. Sic
  - *Primo* uena interna cubiti ſecanda.
  - *Deinde* poplitis, uel malleoli.

B. *Medicamentis* quoq; uteri inflãmatio tollitur, iiſque exhibitis ſecũdum

- *Qualitatem* contrariam: uidelicet repellẽtem & euacuantẽ. Sic
  - *Epithemata*, *Inunctiones*, *Inſeſſus*, *Emplaſtra*, *Peſſi* — ſunt ex uſu, quæ uel repellunt, uel laxant, ut ſequitur.
- *Quantitatem* conuenientem, quæ pro ratione temperaturæ, anni temporis, ætatis, loci, &c. uarianda.
- *Tempus* cõmodũ. Sic in morbi
  - *Principio* repellentib. utendum eſt: ex quorum numero ſunt
    - *Epithemata*, aut ex
      - *Vino* & oleo.
      - *Roſaceo* & uino.
      - *Aceto* & roſaceo.
      - *Palmula*, *Mala* citonia — in uino, aut poſca cocta, oleo roſaceo admixto.
    - *Inunctio* ex oleo
      - *Cotoneorum*.
      - *Roſaceo* & aceto, &c.
    - *Emplaſtrum*
      - *Vnum* ex
        - *Farina* hordei.
        - *Semine* lini & fœnigræci.
        - *Vitellis* ouorum cum roſaceo, & decocto capitum papaueris & meliloti, & pauco aceto.
      - *Alterum*, ex palmulis, uino diluto decoctis, cũ farina hordei, & oleo roſaceo.
      - *Tertium*, ex intybo, umbilico Veneris, ſedo, polygono, portulaca, plantagine, pampinis uitium.
    - *Peſſus*
      - *Vnus*, ex ſucco plantaginis, roſaceo, ouorum uitellis, pinguedine anſeris, & croco exiguo.
      - *Alter*, ex lacte mulieris & lachrymis papaueris exiguo, & ſucco fœnigræci.
    - *Inſeſſus* ex aqua modicè calida, & roſaceo.
  - *Augmento*, repellentibus & digerentibus utendum eſt: cuiuſmodi eſt
    - *Emplaſtrum* tale:
      - ℞. *Rad.* altheæ, maluæ, uiolarum, ana M. j.
      - *Flor.* uiolarum, chamomillæ, meliloti ana P. j. fiat decoctio, contundantur herbę, & per cribrum tranſmittantur: adde farinæ hordei quart. j. Sem. lini quart S. olei roſ. quart. j. Miſce.
    - *Iniectio* ex
      - *Decocto* hordei.
      - *Sero* lactis, &c.
  - *Statu* & declinatione laxantib⁹, digerentibus & euacuantibus utendum eſt: cuiuſmodi ſunt
    - *Purgantia*
      - Caſſia, *Manna*, *Saccharum* uiolatum: — quibus utendum, ſi bilis ſanguini fuerit permixta.
    - *Inſeſſus* ex decocto
      - *Altheæ*, Maluæ, arthemiſiæ, marrubij, ſaluiæ, fœnigræci, pulegij.
      - *Sem.* lini, oleo, &c.
    - *Emplaſtrũ*
      - *Vnum*, ex
        - *Hordeaceæ* farina.
        - *Fœnigræci*, *Sem.* lini — in aqua mulſa decoctis.
      - *Alterum*
        - ℞. Rad. liliorum, biſmaluæ. ana quart. j.
        - *Maluæ*, M. j. Arthemiſiæ, matricariæ ana M. S.
        - *Flor.* chamomillæ, meliloti ana P. j. anethi P. j.
        - Fiat decoctio, & herbæ contundantur: quibus adde farinæ fabarum & hordei ana q. ſ. adipis porcini ℥. iij. butyri recentis ℥. ij. olei chamomillæ, & liliorum ana ℥. j. S. Miſce.
    - *Peſſi* ex œſypo, butyro, medulla ceruina, adipe anſerino, oleo anethino, chamęmelino & cera.
- *Locum* conueniẽtem, Sic
  - *Emplaſtra*, *Fomenta* — pubi, lumbis ſuperponenda.
  - *Peſſi* in uterum imponendi, &c.

De cu-

De curatione Abſceſſus uteri.

Vteri inflammatio nonnunquam diſcuti nõ poteſt, ſed ad ſuppurationem uergit, & tunc ſuppurationi auxilium ferendum eſt: quod fiet partim

- *Emplaſtris*, ex
  - *Fœnograco*, Semine lini.
  - *Farina* hordei, Caricis decoctis.
  - Rad. altheæ, Terebynthina, &c.
- *Inſeſſionibus*, ex decocto
  - *Pulegij*, Marrubij.
  - *Fol.* lauri, Saluiæ.
  - *Arthemiſiæ*, Dictamni.
  - *Centauri*, &c.
- *Peſſis*, ex
  - *Terebynthina*, Myrrha.
  - *Oeſypo*, pinguedine adipi.
  - *Butyro*, &c.

De curatione Scirrhi uteri.

Scirrhus uteri curatur tum

- *Chirurgia*, id eſt, Venæ ſectione, aut
  - *Poplitis.*
  - *Malleoli.*
- *Medicamentis* emollientibus: cuiuſmodi ſunt
  - *Fomenta*: ex quorũ numero eſt
    - *Vnum* ex
      - Oleo
        - *Anethino.*
        - *Suſino.*
      - *Adipe*
        - *Gallinaceo.*
        - *Anſerino.*
      - *Cera* alba, &c.
    - *Alterum*
      - ℞. *Rad.* liliorum, Biſmaluæ,
      - *Cucumeris* agreſtis, ana quart. j.
      - *Maluæ*, Arthemiſiæ, ana M. j.
      - *Ficuum* pa. xx.
      - *Sem.* lini, fœnigræci, ana ℥. ij.
      - *Flor.* chamomillæ, meliloti,
      - *Violarum*, ana P. j.
      - Fiat decoctio in aqua & oleo dulci.
  - *Vnguenta*
    - *Vſualia*: ut
      - *Dialtheæ.*
      - *Agrippæ*, &c.
    - *Artificialia*: cuiuſmodi eſt
      - *Vnum*
        - ℞. *Butyri* recentis,
        - *Axungiæ* porci, ana ℥. ij.
        - *Pinguedinis* gallinæ, anatis, anſeris, ana ℥. j. S.
        - *Olei* amygdal. dulc. liliorum ana ℥. iij. Mucilaginis fœnigræci extractæ cum uino albo ℥. j. Ceræ, Terebynthinæ, ana q. ſ. fiat unguentum.
      - *Alterũ*
        - ℞. *Opopanacis*, Bdellij,
        - *Ammoniaci*, ana ℥. j.
        - *Styracis*, Myrrhæ, ana ℥. S.
        - *Propoleos* ℥ j.
        - *Rad.* Iridis ℥. j.
        - *Croci* ℥. S. Diſſol. lacrymæ in oleo liliorum & amygd. & uino, & depurentur: quibus adde terebynthinæ & ceræ ana parum, miſce.
  - *Emplaſtra*
    - *Vſualia*: ut Diachylon.
    - *Artificialia*. Vide in curatione Scirrhi hepatis & lienis.
  - *Peſſi*: cuiuſmodi eſt
    - *Vnus* ex
      - Oleo
        - *Nardino.*
        - *Suſino.*
      - *Galbano.*
      - *Styrace.*
      - *Cera.*
    - *Alter*: ut
      - ℞. Olei *Laurini*, *Nardini* ana ℥. j.
      - *Adipis* urſi, anſerini,
      - *Pinguedinis* porci, ana ℥. S.
      - *Galbani*,
      - *Opopanacis*, ana ℥. j.
      - *Ceræ* ℥ j. miſce, & fiat peſſus.
    - *Tertius*
      - ℞. *Medullæ* ceruinæ, bouinæ ana ℥. j.
      - *Adipis* taurini ℥. j.
      - *Succi* ebuli,
      - *Mucilaginis* fœnigræci, ana ℥. S.
      - *Olei* ſuſini,
      - *Adipis* anſerini,
      - *Gallinacei*, ana ℥. ij.
      - Miſce, & fiant peſsi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0629-5

De curatione Vteri exulcerati.

- *Exulcerationis* uteri
  - *Dignotio*: nempe
    - *Morbi*
      - *Dolor*
        - *Acris* / *Mordax* / *Punctorius* — in parte affecta.
        - *Capitis*, præſertim ſyncipitis.
        - *Ligamentorum*, & rad. oculorum.
      - *Humores* fœtidi & ſanioſi per interualla excreti.
      - *Horrores* diſcurrentes.
      - *Totius* corporis, nunc calor, nunc frigus, &c.
    - *Cauſa*
      - Intrinſecæ
        - *Humorum* uitioſorum & erodentium
          - *Victus* ratio praua.
          - *Cacochymia*.
        - *Abſceſſuum* diruptorum. Manifeſta.
      - *Extrinſecæ*
        - *Medicamentorum* acrium / *Partus* difficilis / *Obſtetricis* iniuriæ / *Fœtus* corrupti, &c. — ex loquela, uel ægrotantium, uel aſsiſtentium, manifeſta.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Quare
    - An fieri poſſit, indicant tum
      - *Cauſæ*: uidelicet
        - *Materialis*. Nam cùm neruoſæ ſit ſubſtantiæ uterus, haud facilè curationem admittunt eius ulcera, &c.
        - *Formalis*. Sic ulcera
          - *Pura*, faciliùs / *Depaſcentia*, difficiliùs — curantur.
      - *Accidentia*: ſcilicet
        - *Tēpus*. Sic ulcera
          - *Recentia*, faciliùs / *Diuturna*, non facilè — curantur.
        - *Locus*. Sic ulcera quę in
          - *Conſpectum* ueniunt, promptiùs / *Profundo* ſunt recondita, difficiliùs — curãtur.
    - Quid fieri debeat, indicat tum
      - *Cauſa* morbi: uidelicet humor acris & erodens, qui ſui ablationem indicat: qđ fiet partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
          - *Qualitatē* contrariam: ſcilicet exiccantem, & bonũ ſuccum generantem. Quare
            - *Quies* eſt ex uſu.
            - *Aluus* ſit lubrica uel natura, uel clyſteribus lenientibus.
            - *Cibus* ſit caro
              - *Pullorum* / *Gallinarum* / *Perdicum* / *Auium*, &c. — aſſa.
            - *Potus*, aut aqua
              - Hordei.
              - *Radicis* dulcis.
              - *Mulſa*, &c.
          - *Quantitatem* conuenientem, quæ modica ſit.
        - *Chirurgia*. Sic uenæ ſectio eſt conueniens, præſertim ſi ulcus cum inflammatione fuerit.
        - *Medicamentis* cõtrarijs: & uel humoris
          - *Qualitati*. Sic præparantia ſeu concoquentia ſunt ex uſu: cuiuſmodi eſt
            - *Aqua* mulſa.
            - *Mel* roſarum.
            - *Syrupus* roſar. &c.
          - *Quantitati*. Sic purgantiā ſunt conuenientia: ut eſt
            - *Caſsia*.
            - *Manna*.
            - *Diaprunum*.
            - *Pilulæ* de agarico.
            - *Elect*. Eleſcop. &c.
      - *Morbus*. Vide in ſeqq. ſignum ☞

30

- *Quid* fieri debeat, indicat etiam morbus: nimirū ulcus
  - *Purum*, quod curatur partim
    - *Victu* præcedenti.
    - *Medicamētis*, exhibitis ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: uidelicet leuiter aſtringentem & exiccantem: ut ſunt
        - *Roſaceum*, iniectum.
        - *Serum* lactis cum ſaccharo, uel melle roſ. iniectum.
        - *Decoctum* hordei & roſ. cum melle roſato, iniectum, &c.
      - *Locum*. Sic ulcera
        - *Conſpicua*, curantur
          - *Tetrapharmaco* cum butyro recenti.
          - *Succo*
            - *Ptiſanæ.*
            - *Plantaginis*, &c.
        - *Profunda*, curantur
          - *Roſaceo.*
          - *Tetrapharmaco* cum butyro recenti ac roſaceo.
          - *Succo*
            - *Ptiſanæ.*
            - *Plantaginis.*
          - *Decocto* { *Lentium* / *Polygoni* } cum roſaceo.
  - *Sordidum*, qđ curatur detergentibus
    - *Mitioribus*: ue luti ſunt
      - *Serum* lactis cum pauco ſaccharo, uel melle roſato, iniectum.
      - *Decoctum*
        - *Hordei* & roſ. cum melle roſato.
        - *Ariſtolochiæ* per ſe uel cum melle.
      - *Cremor* ptiſanæ cum melle, uel mulſa, in qua fœnumgræcum ſit decoctum, aut malua, aut furfures, aut lenticula, cui cortex ſit detractus.
      - *Vnguentum* ex melle, terebynthina, roſaceo, & butyro, &c.
      - *Iris* Illyrica cum melle.
      - *Peſſi* ex roſaceo & puluere ariſtolochiæ.
    - *Fortioribus*: ut ſunt
      - *Farina* erui cum melle.
      - { *Iris* / *Alumen* rotundum } cum melle, uel mulſa.
      - *Decoctum* apij, abſynthij, centaurij, fabarum, lupinorum, orobi, &c.
  - *Depaſcēs* qđ curatur
    - *Primò* detergentibus ualdè & aſtringentibus: ut ſunt
      - *Decoctum* { *Baccarum* myrti / *Palmularum* / *Lentium* / *Malicorij* } infuſum.
      - *Inſeſſus* ex decocto
        - *Roſarum*, cupreſsi, ſummitatum oleæ, malorum cotoneorum,
        - *Rubi*, lentiſci, rhois, aluminis.
        - *Acaciæ*, licij, hypocyſtidis, &c.
      - *Fomentum* ex
        - *Aqua* mulſa, abſynthio.
        - *Marrubio*, eruo.
        - *Centaurio*, lentibus, &c.
      - *Ablutio*
        - *Ex* ſucco ptiſanæ, melle & roſaceo, &c.
        - *Ex* lacte { *Equino* / *Aſinino* / *Caprino* } cum melle & iride.
      - *Vnguentum*
        - *Aegyptiacum.*
        - *Apoſtolorum.*
        - *De* thutia cum lacte.
      - *Alumen*, thus & myrrha cum lacte aſinæ.
      - *Peſsi*
        - *Ex* lupinorum puluere cum melle.
        - *Ex* roſaceo & puluere ariſtolochiæ.
        - *Ex* farina lentium cum melle.
        - *Ex* farina erui, iridis cum melle.
    - *Deinde* ſarcoticis: ut ſunt
      - *Vnguenta*
        - *Vſualia*
          - *Diapompholigos.*
          - *De* ceruſa.
          - *De* plumbo.
          - *De* tutia.
        - *Magiſtralia*
          - *Vnum*
            - ℞. *Succi* plantag. part. x.
            - *Mellis* roſ. ℥ ij. Miſce.
          - *Alterum*
            - ℞. *Thutiæ* ablutæ, part. ij.
            - *Lithargyrij*, ceruſſæ, ſarcocollæ, ana part. j.
            - Cum oleo roſaceo & cera, fiat unguentum.
          - *Tertium* ex myrrha, aloe, iride & melle, &c.
      - *Oleum* plumbi: &c.

De curatione Herniæ, ſeu Rupturæ.

- *Hernia* Latinis Ramex, & Barbaris Ruptura dicitur: cuius differẽtiæ ſunt
  - *Aquoſa*, Græcis ὑδροκήλη, quæ ab aqua fit ſcrotum implẽte, aut uaſa, quæ ad alendos teſtes deducuntur: cuius
    - *Dignotio*
      - *Partis* malè affectæ: uidelicet Scroti dolor, tumor, grauitas.
      - *Morbi*: tumor, dolor paucus, grauitas.
      - *Cauſæ*, uidelicet imbecillitatis facultatis coctricis hepatis: morbi præcedentes calidi, &c.
    - *Curatio*, quæ perficitur partim
      - *Medicamentis*, quæ aquã diſcutiũt ac diſſoluũt, ex quibus eſt
        - *Oleum* { *Rutaceum*, *Irinum*, *Laurinum* } cũ pul, cumini, aniſi & rutę.
        - *Stercus* uaccinum recens, & tertia pars boli armeni, uel ſanguinis draconis.
      - *Chirurgia* ſeu manu. Vide Paulum lib. 6.
  - *Carnoſa*, ſeu uaricoſa, Græcis σαρκοκήλη: cui⁹
    - *Dignotio*
      - *Partis* malè affectæ: uidelicet Scroti, manifeſta.
      - *Morbi*
        - *In* ſcroto non tangitur aqua, ſed ſupra teſtem, ipſum tangens.
        - *Tumor* oblongus atq; oualis.
        - *Tumor* durus cum naturali colore, ac ſine dolore.
      - *Cauſa*, nempe { *Ictus*, *Vlcerum*, *Vulnerum* } manifeſta.
    - *Curatio*, indicationibus perficitur. Quare
      - *An* fieri poſsit, indicat morbus. Nam uaricoſa difficilè, aut manus tantùm opera curatur.
      - *Quid* fieri debeat, indicat morbus: qui manus opera curatur. Vide Paulum lib. 6.
  - Επιπλοκήλη, quę fit prolabente omento in inguinem, aut ſcrotũ: cuius
    - *Dignotio*
      - *Partis* malè affectæ; ſcilicet { *Scroti*, *Inguinum* } manifeſta.
      - *Morbi*
        - *Dolor* minor quàm in inteſtinali.
        - *Moles* minor quàm in inteſtinali.
        - *Sonitus* nullus.
        - *Tumor*, &c.
      - *Cauſæ* { *Doloris*, ictus, ſaltus, uulneris, *Vociferationis*, exufflationis, *Vehementis* cuiuſuis conatus } nota.
    - *Curatio* indicationibus perficitur. Itaq;
      - *An* fieri poſsit, indicãt tum
        - *Cauſæ*, & maximè materialis & formalis. Nam inteſtinalis, & præcipuè diuturna nunquam curatur, niſi manu.
        - *Accidentia*, uidelicet
          - *Tempus*. Sic
            - *Omnes* rupturæ ab initio facilè curantur.
            - *Rupturæ* diuturnæ curantur difficulter.
          - *Ætas*. Sic rupturæ in { *Pueris*, facilè——— *Senibus*, difficulter } curantur.
      - *Quid* fieri debeat, indicat morbus, id eſt, ruptura, q̃ ſui unitionem indicat: qđ fiet partim
        - *Victus* ratione, inſtituta ſecundũ
          - *Qualitatem* contrariãm, uidelicet cõſtringentem. Quare
            - *Quies* eſt ex uſu.
            - *In* molli lecto decumbant.
            - *Abſtineant* à clamoribus.
            - *Alimenta* ſint craſſa, uiſcida & conſtringentia.
            - *Potus*, aut { *Vinum* rubrum aſtringens. *Aqua* chalybeata, &c. }
          - *Quantitatem* debitam, quæ pauca eſſe debet: imò inedia maximè confert.
        - *Chirurgia*, id eſt manu. Vide Paulum lib. 6.
        - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum ⁂
  - Εντεροκήλη, quæ fit prolabente inteſtino: cuius
    - *Dignotio*
      - *Partis* malè affectæ, nempe { *Scroti*, *Inguinum* } manifeſta.
      - *Morbi*
        - *Dolor* uehemens.
        - *Sonitus*.
        - *Tumor* magnus.
        - *Fecis* interclusio, &c.
      - *Cauſa*: uidelicet { *Ictus*, ſaltus, ——— *Vulneris*, uociferationis, *Exufflationis*, equitationis, *Oneris* magni ſubleuati, &c. } manifeſta.
    - *Curatio* eadem eſt, quæ in ἐπιπλοκήλης, ut ſuprà.

✤ *Hernia* inteſtinalis curatur quoq; medicamentis aſtringentibus, conſolidantibus, conglutinantibus,

- *Intrinſecus* ſumptis, atq; uel
  - *Simplicibus*, ut eſt
    - *Succus*
      - *Iaceæ* albæ, quantum teſta oui capiat, cum uino albo bibitus mané.
      - *Rad.* conſolidæ.
      - *Oſmundæ* regalis.
      - *Sigilli* Salomonis.
      - *Panis* cuculi, &c.
    - *Radix* { *Valerianæ*, *Conſolidæ*, *Quinquefolij* } trita, atq; cum lacte & uitello oui cocta.
    - *Decoctum* ex nucibus cupreſsi & gallis immaturis.
    - *Corallium* rubr. uſtum, & tritum.
    - *Priapus* tauri, tritus.
  - *Compoſitis*: ut
    - *Syrupus*
      - ℞. *Rad.* biſtortæ, narciſsi, ana ℥.j.
      - *Rad.* conſolidæ utriuſq;, quinquefolij, ana ℥.S.
      - *Hypericonis*, polygoni, ana M.j.S.
      - *Sebeſten* n.x. Dactylorum par.iv.
      - *Mirob.* cheb. Ind. citrinorum, ana ʒ.j.
      - *Sem.* aniſi, & naſturtij, ana ʒ.ij.
      - *Roſarum*, anthos, cyperi, ana P.j. Fiat decoctio in uino & aqua, deinde cum melle roſato & ſaccharo fiat ſyrupus.
    - *Electuarium*
      - ℞. *Conſeruæ* roſ. antiquæ, ſymphyti, flor. ſaluiæ, acori, ana ℥.j.
      - *Trochiſcorum* de carabe ʒ.iij.
      - *Blattæ* byzantiæ uſtæ & lotæ in aqua caudæ equinæ ʒ.ij.
      - Cum ſyrupo cotoneorum fiat electuarium. Capiat ad quantitatem nucis ſuperbibendo parum uini rubri.
    - *Pilulæ* ex
      - *Bdellio.*
      - *Conchilijs* uenereis.
- *Extrinſecus* appoſitis. Itaq; ex tribus elatis & diductis, inteſtinũ ſenſim reducatur, atque reductum ſtatim emplaſtris aſtringentibus (pube ac ſcroto abraſis) & ligamentis idoneis, uel ſubligaculo retineatur. Emplaſtra autem uaria ſunt: quorum
  - *Primum*, aut eſt ex
    - *Maſtice* & reſina.
    - *Maſtice*, pice, puluere cumini & ſymphyti.
  - *Secundum*
    - ℞. *Symphyti* ℔.j. Mannæ thuris ℥.iij.
    - *Ouorum* alba cum uitellis n.vj.
    - *Adipis* ſuilli q.ſ. Miſce, & fiat emplaſtrum.
  - *Tertium*
    - ℞. *Picis* naualis ℥.v. Colophoniæ ℥.iij.
    - *Lithargyrij*, gummi amoniaci, opopanacis, bdellij, maſticis, terebynthinæ, ana ℥.j.
    - { *Boli* armeni, thuris, ſanguinis draconis, / *Sarcocollæ*, aloes, centaurij, ſymphyti, / *Oxyacanthæ*, pilularum cupreſsi, gallarum uiridium, / *Cort.* mali punici, uermium terreſtrium, } ana ʒ.ij.
    - *Collæ* tauri, uel glutinis pellis arietinæ madefactæ & dilutæ in aqua chalybeata & aceto ℥.ij. Miſce, lento igne, ad emplaſtri formam.
  - *Quartum*
    - ℞. *Vnguenti* comitiſſæ ℥.ij.
    - *Rad.* biſtortæ, narciſsi, ana ℥.S.
    - *Blattæ* byzantinæ, ſanguinis draconis, ſarcocollæ, aluminis, ana ʒ.iij.
    - Malaxentur omnia oleo cotoneorum & fiat emplaſtrum, quod in pelle arietis impoſitum admoueatur.
  - *Quintum*
    - { ℞. *Maſticis*, ſarcocollæ, ſanguinis draconis, / *Blattæ* byzantiæ, cort. thuris, aloes, / *Boli* armeni, gypſi, gallarum uiridium, } ana ʒ.ij.
    - { *Ichthiocollæ* / *Tauricollæ* } diſſ. in aceto, ana ℥.ij. Malaxentur, & fiat emplaſtrum.
  - *Sextum*
    - { ℞. *Maſticis*, cort. thuris, / *Myrrhæ*, nucis cupreſsi, / *Sarcocollæ*, glutinis piſcium, } ana ℥.S.
    - Trita miſceantur, & extendantur in aluta.
  - *Septimum* ex nucibus cupreſsi, & gallis immaturis, quod in menſem relinquatur.
  - *Octauum*
    - ℞. *Balauſtiorum* ℥.j.S.
    - *Gallarum* ℥.S.
    - *Rad.* aſphodeli, narciſsi, ana ℥.j.S.
    - Coquantur in uino, &c.
  - *Nonum*
    - ℞. *Thuris*, maſticis, ſarcocollæ, acaciæ, lap. hematitis, mummiæ, tragacanthi, gummi arabici, terræ ſigillatæ, ana ʒ.iij.
    - *Boli* armeni, gallæ, lithargyrij, balauſtiorum, nucis cupreſsi, malicorij, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, cort. thuris, roſarum, rad. conſolidæ utriuſq;, orobi, ſiliginis, ſambuci, cyperi, ana ℥.S.
    - *Picis* naualis, colophoniæ, reſinæ pini, terebynthinæ, ana ℥.j.
    - *Viſci* quercini ℥.j.S. Ceræ ʒ.ij.
    - *Pilorum* leporis uſtorum ℥.S.
    - *Olei*, in quo ficus coxerint, ℥.S.
    - Fiat emplaſtrum, de quo portio extendatur in aluta.

De cura-

De curatione Paſsionis iſchiadæ.

Iſchiada paſſio eſt dolor nõ exiguus, circa eum articulũ, quem Græci ἰσχίον uocant, ab aliqua fluxione ortus: cuius

- *Dignotio*
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet oſsis coxendicis Senſui manifeſta.
  - *Symptomatis*
    - *Dolor* (in quibuſdam.)
      - *A* natibus inguinibusq; ad genua uſq;.
      - *Ad* ſummum uſq; pedem
      - *Cruris* totius
    - *Vrina* difficultas interdum.
  - *Cauſæ*
    - *Internæ*: uidelicet humoris irruẽtis: atq; uel
      - *Sanguinei* ſolius, uel etiã bili mixti
        - *Dolor*
          - *Mordax*, feruens.
          - *Pulſatiuus*, extenſiuus.
          - *Pungens.*
        - *Color* corporis (in bilioſo.)
          - *Rubeus.*
          - *Flauus*
          - *Ruffus*
          - *Pallidus*
        - *Plethora*, adoleſcentia.
        - *Tempus* uernale.
        - *Victus* ratio opipara.
        - *A* calidis exacerbatur.
        - *A* frigidis relaxatur, &c.
      - *Pituitoſi*, uiſcidi ſolius, uel etiã bili mixti
        - *Dolor* non admodum uehemens, ſed ſtupidus.
        - *Color* corporis albus.
        - *Victus* ratio pituitoſa.
        - *Crapula*, cruditates, ocium.
        - *Exercitium*, aut balneum à cibo.
        - *Tempus* anni frigidum & humidum.
        - *A* frigidis exacerbatur.
        - *A* calidis iuuatur, &c.
    - *Externæ*: ſcilicet (manifeſta.)
      - *Cruditatum* aſsiduarum
      - *Ocij* diuturni
      - *Immodici* rei uenerei uſus
      - *Deambulationis* concitatioris
      - *Hæmorrhoidum*, aut menſtruorum ſuppreſſorum
      - *Vomendi* conſuetudinis intermiſſæ
      - *Excretionis* familiaris impeditæ
- *Curatio* indicationib. perficitur. Itaque
  - *An* fieri poſsit, indicãt tũ
    - *Cauſa.* Sic à
      - *Sanguine* fit rarò iſchiada.
      - *Materia* pituitoſa, uiſcoſa, ſæpius fit.
    - *Accidentia.* Nam ubi tophi ſeu calli ex humoribus craſsis ac uiſcidis, qui in articulis diutius moram traxerint, fuerint producti, haudquaquam ſperandũ eſt ad priſtinam conſtitutionem exactè redire articulum poſſe.
  - *Quid* fieri debeat, indicat
    - *Cauſa* ſymptomatis. Vide in ſequentibus ſignum A.
    - *Morbus* quoque ſeu intẽperies, ſeu tumor ſui ablationem indicat. Sic tumor natus à
      - *Sanguine*, diſcutiendus, mitigandus & relaxandus eſt, & quidem medicamentis moderatis: ut ſunt
        - *Fomentum*
          - Ex decocto
            - *Saluiæ*, camæpytis.
            - *Rutæ*, chamomillæ.
            - *Altheæ*, &c.
          - Ex decocto
            - *Fructuum* iuniperi.
            - *Radicum* altheæ.
            - *Meliloti*, chamomillæ, &c.
        - *Inunctiones* ex
          - Oleo
            - *Chamæmelino*, anethino, liliaceo.
            - *Irino*, nardino, rutaceo, lumbricorum.
            - *Vulpino*, de coſto, terebynthinæ, &c.
          - *Adipe*
            - *Serpentis*, gallinarum.
            - *Anatis*, uulpis.
            - *Vrſi*, &c.
        - *Emplaſtrum* ex
          - *Althea*, *Sambuco*, *Ruta* contuſis.
          - *Farina* fœnigræci, ſem. lini.
          - *Adipe* anſerino, butyro.
          - *Oleo* chamæmelino, anethino, &c.
          - *Poſca.*
        - *Sacculus* ex *Milio* fricto, *Sale*, *Furfure* pauco uino irroratus.
      - *Humore* frigido, uiſcoſo. Vide in ſequentibus ſignum C.
    - *Symptoma*, ſeu dolor, qui mitigandus eſt medicamentis, partim
      - *Intrinſecus* ſumptis: ut eſt
        - *Theriaca* recens.
        - *Philonium*, cuius ℨ.j. cum uino ſumpta.
      - *Extrinſecus* applicatis: ut
        - ℞. *Caliculorum* papaueris q. ſ. coquantur in aqua mulſa, & cum farina hordeacea imponatur, &c.

A. *Cauſa*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0634-9

- A. *Cauſa ſymptomatis*: uidelicet humor
  - *Sanguineus*
    - *Solus*, qui ſui ablationem indicat: q[uod] fiet partim
      - *Victus* ratione inſtituta ſecundũ
        - *Qualitatem* contrariam: uidelicet refrigerãtem. Quare
          - *Aer* ſit ad frigidum & ſiccum uergens.
          - *Somnus* moderatus eſt conueniens.
          - *Quies* præcipienda eſt.
          - *Aluus* ſit lenis.
          - *Animi* affectus immodici uitandi.
          - *Cibus* ſit concoctu facilis: ut
            - *Cremor* ptiſanæ.
            - *Endiuia*, cichorium.
            - *Lactuca*, &c.
          - *Potus* ſit aqua hordei.
        - *Quantitatem*. Sic cibus ſit modicus.
        - *Tempus* commodum. Sic in
          - *Principio* ſit cibus omnino modicus.
          - *Declinatione*, ſolidior.
      - *Chirurgia* adhibita ſecundum
        - *Qualitatem* contrariam. Sic uenæ ſectio ex uſu eſt.
        - *Quantitatem* debitam. Sic pro uirium ratione ſanguis detrahendus.
        - *Locum* cõuenientem. Sic uena { *Cubiti* / *Malleoli* / *Poplitis* } incidenda eſt.
        - *Tempus* commodum. Sic
          - *In* principio uena cubiti incidenda.
          - *Poſtea* poplitis, uel malleoli, &c.
    - *Bili* mixtus, qui ſui ablationem indicat: quod fiet partim
      - *Victus* ratione prædicta.
      - *Chirurgia* prædicta.
      - *Medicamẽtis* cõtrarijs: & uel humoris
        - *Qualitati*, ſunt præparantia ſeu concoquentia: ut
          - *Syrupus*
            - *Violarum*, endiuiæ.
            - *De* iuiubis.
            - *De* papauere, &c.
          - *Decoctum*
            - *Endiuiæ*.
            - *Cichorij*.
            - *Violarum*, &c.
        - *Quantitati*, ſunt euacuantia p[er]
          - *Vomitum*: ut
            - *Aqua* tepida.
            - *Decoctum*
              - *Raphani*.
              - *Atriplicis*.
          - *Aluum*: & ſumpta uel[ut] per
            - Os: ut
              - *Caſsia*, manna.
              - *Syrupus* roſ. laxatiuus.
              - *Hiera* picra.
              - *Elect.* de ſucco roſ. &c.
            - *Sedem*: ut clyſter:
              - ℞. *Maluæ*, betæ, mercurialis, ana M. j.
              - *Chamomillæ*, furfuris, ana P. j.
              - *Caricarum*, n. vj. Salis ℥ j.
              - *Olei* chamomillæ ℥ iij. Mellis roſ. ℥ ij.
              - *Diacatholiconis*, hieræ picræ, ana ℥ S. Miſce.
  - *Pituitoſus* & uiſcoſus auferẽdus eſt, partim
    - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam: uidelicet excalfacientem, exiccantem & extenuantem. Quare
        - *Aer* ſit ſiccus & ad calidum declinans.
        - *Somnus* conuenit conſueto parcior.
        - *Aluus* ſit lenis. Venus uitanda.
        - *Animi* affectus immodici cauendi.
        - *Cibus* ſit
          - *Caro* ſylueſtris.
          - *Aues* montanæ.
          - *Aſſus*, &c.
        - *Potus*, aut aqua
          - *Mulſa*.
          - *Cinnamomi*, &c.
      - *Quantitatem* debitam. Sic cibus ſit paucus.
      - *Tempus* commodum. Sic
        - *In* principio, cibus ſit omnino paucus.
        - *Deinde* ſolidior, &c.
    - *Chirurgia*, adminiſtrata ſecundum
      - *Qualitatem* contrariam. Sic ex uſu ſunt
        - *Venæ* ſectio, reuulſionis gratia, ſi cum eo etiam ſanguis fuerit permixtus.
        - *Cucurbitulæ* cum ſcarificatu.
      - *Quantitatem* decentem. Sic ſanguis pro uirium ratione detrahendus eſt.
      - *Locum* conuenientem. Sic
        - *Venæ* aut { *Poplitis* / *Malleoli* } eſt incidenda.
        - *Cucurbitulæ* coxæ affigendæ.
      - *Tempus* aptum. Sic circa initia ſanguis mittendus.
    - *Medicamentis*. Vide in ſequentibus ſignum B.

B. *Humor*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0635-5

B. *Humor* pituitoſus & uiſcoſus aufertur quoque medicamẽtis contrarijs: & uel humoris

- *Qualitati*, ſunt præparantia ſeu concoquentia: ut
  - *Mel*
    - *Roſarum.*
    - *Anthoſatum.*
  - *Aqua* mulſa, cum decocto
    - *Origani.*
    - *Pulegij.*
  - *Oxymel*
    - *Simplex.*
    - *Compoſitum*, &c.
  - *Syrupus* de
    - *Stœchade.*
    - *Hyſſopo*, &c.
- *Quantitati*, ſunt euacuantia per
  - *Vomitum*: ut
    - *Decoctum*
      - *Raphani.*
      - *Aſari.*
    - *Oxymel* cum aqua tepida.
  - *Aluum*: atq; ſumpta uel per
    - Os: ut ſunt
      - *Pilulæ*
        - *Fœtidæ.*
        - *De* ſagapeno.
        - *De* agarico.
        - *Cochiæ*, &c.
      - *Potio*
        - ℞. *Cort.* myrob. chebul. ℥.S. Citrinorum ℥.ij. Polypodij, agarici, ana ʒ.j. Fiat decoctio, cui adde diaphœniconis ʒ.ij.S. Syrupi roſar. laxat. ℥.ij. Miſce.
    - *Sedem*: ut clyſter
      - *Vnus*
        - ℞. *Maluæ*, mercurialis, betæ, ana M.j. Centaurij min. chamomillæ, ana M.S. Caricarum, n.vj. Furfuris P.j.S. *Olei* rutæ ℥.iij. Mellis roſ. ℥.ij. Diaphœniconis, hieræ picræ, ana ℥.S. Salis ʒ.ij. Miſce.
      - *Alter*
        - ℞. *Maluæ*, biſmaluæ, betæ, mercurialis, ana M.j. Caulium chamæpityos, ana M.S. Sem. aniſi, ſem. rutæ, ana ℥.S. Fiat decoctio, in qua diſſolue benedictæ ℥.j. Mellis roſ. ℥.iij. Olei chamomillæ, liliorum, ana ℥.ij. Miſce.
      - *Tertius* ex
        - *Decocto*
          - *Pulegij*, calaminthæ.
          - *Origani*, centaurij.
          - *Stœchadis.*
        - *Melle*, ſale.
        - *Hiera* diacolocynthidos: oleo.
      - *Quartus* ex
        - *Muria* piſcium.
        - *Melle.*
        - *Oleo* rutaceo.

C. *Tumor* ab humore frigido & uiſcoſo, calidioribus diſcutiendus & digerendus eſt: ut ſunt

- *Fomentum*
  - *Vnum*, ex lixiuio & ſale, uel nitro.
  - *Alterum*, ex decocto
    - *Pulegij*, calaminthæ, meliloti,
    - *Rutæ*, anethi, centaurij,
    - *Roriſmarini*, &c.
    - in aceto.
  - *Tertium*
    - ℞. *Rad.* & fol. ebuli, altheæ, ana M.j. *Rutæ*, ſaluiæ, ſambuci, pulegij, ana M.S. *Chamomillæ*, meliloti, ana P.j.S. Fœnigræci P.j.S. Coquantur in tribus partibus olei, & una uini, & cum ſpongia madefacta in ea fiat fomentatio.
  - *Quartum* ex
    - *Farina* lupinorum cum oxymellite.
    - *Oxymellite* & calaminthæ folijs.
    - *Aqua* mulſa & folijs calaminthæ.
- *Inunctiones* ex oleo
  - *De* thymo, de ſabina.
  - *De* ſpica, de piperibus.
  - *De* caſtoreo, de pyrethro.
  - *Rutaceo*, coſtino, nardino.
  - *Vulpino*, ceræ, &c.
- *Vnguenta*
  - *Vſualia*: ut
    - *Martiatum.*
    - *Aragon.*
    - *Dialthea*, &c.
  - *Artificialia*
    - *Mitiora*: ut
      - ℞. *Cremoris* ſem. maluæ, altheæ, ana ʒ.iij. *Farinæ* fœnigræci, ſem. lini, ana ℥.S. *Adipis* anſeris, ſuilli, ana ℥.S. *Olei* rutacei, chamæmelini, ana ℥ j.S. *Ceræ*, aceti, ana parum. Miſce.
    - *Fortiora*: ut
      - ℞. *Vnguenti* martiati, aragon, ana ℥.iv. Suc. enulæ campanæ, iberidis, ana ℥.ij. *Euphorbij*, caſtorei, ana ℥.S. Olei lumbricorum, nucum, rutæ, ana ℥.iij. Miſce, & fiat unguentũ, quo partes inguinũ, ſedis & oſsis ſacri inungantur.
- *Linimenta* ex oleo rutaceo, & galbano, &c.
- *Emplaſtra.* Vide in ſequentibus ſignum D.

D. *Emplaſtra* tumorē ab humore frigido & uiſcoſo, ſuo calore diſcutientia

- *Vſualia* : ut
  - *De* meliloto.
  - *Oxycroceum*, &c.
- *Magiſtralia*
  - *Mitiora*
    - *Vnum* : ut
      - ℞. *Althea*, Saluiæ, Rutæ, Sambuci, ana P.S. decoctis & contuſis adde
      - *Olei* irini, de caſtoreo, Anethini, ana ℥.j.
      - *Cremoris* ſeminis lini, fœnigræci, ana ℥.ij.
      - *Farinæ* loliaceæ, Lupinorum, ana ℥.j.
      - Cum poſca fiat emplaſtrum.
    - *Alterum*
      - ℞. *Succi* foliorum rutæ, Sambuci, Calaminthæ, ana ℥ j.
      - *Bdellij*, Opopanacis, Ammoniaci, ana ℥. S.
      - *Myrrhæ*, Reſinæ, terebynthinæ, ana ℥.S.
      - *Cremoris* ſeminis lini, Fœnigræci, Altheæ, ana ℥.j.S.
      - *Farinæ* hordei, fabarum, lupinorum, ana ℥. vij.
      - *Picis*, Ceræ, ana q.ſ. miſce.
  - *Vehemētiora*
    - *Vnum*
      - ℞. *Iberidis*, uel Cardaminæ, uel naſturtij terreſtris, uel aquatici ℥. ij. decoquantur in uino, cui adde Farinæ lupinorum, & lolij, ana ℥.ij.
      - *Iridis*, Coſti, ana ℥.j.
      - *Chamomillæ*, meliloti, ana M.j.
      - *Axungiæ* porci, ex uino decies ablutę ℔.j.
      - *Olei* lumbricorum, uulpini, ana ℥. iij.
      - Miſce, & fiat emplaſtrum, applicandum ſupra nates, & ſupra emunctoria.
    - *Alterum*
      - ℞. *Rad.* biſmaluæ, cucumeris, brioniæ, iridis, ana quart.j. enulæ, Hermodactylorum, ana quart.S. incidantur & decoquantur cum iberidis & naſturtij uel rutæ, ana M. ij. S. rutæ agreſtis ℥.j. flor. anthos, ſtœchadis, Saluiæ, ana P.j. thymi ℥.iij. decoquantur ſ.a. contundantur, quibus adde Adipis ſerpentis, gallinæ, ana quart.j.
      - *Olei* terebynthinæ iij.
      - *De* ſpica ℥.ij. farinæ lupinorum, fœnigræci & lini, ana ℥.iij.
      - Miſce, & fiat emplaſtrum.
    - *Tertium*
      - ℞. *Farinæ* erui, lupinorum, cachryos, ana ℥.j S.
      - *Rad.* Ireos, ariſtolochiæ, ana ℥. j. Staphydis agriæ ℥.j.
      - *Mellis*, aceti, ana ℥. iv. Miſce.
    - *Quartum*
      - ℞. *Cachryos*, rad. ireos, rutæ, ana ℥.j.
      - *Piperis* ℥. j.
      - *Pyrethri* ʒ. j. S. ſulphuris ʒ. ij.
      - *Tritis* adde Galbani, opopanacis, Ammoniaci, ana ʒ.j.
      - In aceto diſſolutis, cum reſina terebynthina fiat emplaſtrum.
    - *Quintum*
      - ℞. *Sem.* ſinapis in aceto macerati ℥.ij.
      - *Caricarum* ℥.iv.
      - *Stercoris* columbini in uino albo decocti ℥. iij.
      - *Mellis* anacardini ℥.j.
      - Miſce.
    - *Sextum*
      - ℞. *Cantharidum* ʒ. ij.
      - *Staphydis* agriæ ℥.iij.
      - Cum fermento, & aceto miſce.
    - *Septimum*
      - ℞. *Rad.* herbæ Iberidis q.ſ. diligenter tundito, & ſuilla axungia excipito, & linteolo denſiori imponito, ac incumbere per duas horas ſinito.
    - *Octauum*
      - ℞. *Stercoris* columbini ℥. iij.
      - *Ficuum* ℥.j.
      - *Farinæ* cachryos ℥.S.
      - *Mellis*, aceti, ana ℥. iij.
      - *Staphydis* agriæ q.ſ. miſce.
    - *Nonum*
      - ℞. *Vnguenti* marciati, Agrippæ, ana ℥ j.
      - *Olei* rutacei ℥.ij.
      - *Galbani* in aceto liquati ℥.ij.
      - *Euphorbij* ʒ. S.
      - *Pyrethri*, ſtaphydis agriæ, ana ʒ.j.
      - *Reſinæ* q.ſ. miſce.
    - *Decimum*
      - ℞. *Cachryos*, farinæ erui, ana ℥. S.
      - *Sinapis* ℥.j.
      - *Piperis* ʒ.j. cum aceto & melle miſceantur.
    - *Vndecimum* ex
      - *Reſina*, Galbano.
      - *Ammoniaco*, Pipere.
      - *Euphorbio*, Sulphure, uini fæce.
    - *Duodecimum* ex
      - *Rad.* cucumeris ſylueſtris in aceto elixis.
      - *Adipe* porcino, &c.
    - *Decimumtertium* ex
      - *Lepidio* &
      - *Adipe* ſuillo, &c.

De curatione Podagræ & Arthritidis.

Podagræ eſt articulorum pedum dolor, à fluxione quapiã ortus. Arthritis uerò nonnullorum articulorũ aut omniũ æqualiter dolor, ab eadem fluxione ortus: cuius

- Dignotio
  - *Partis* malè affectæ: uidelicet *Articulorum* affectorum
    - *Primariò*
      - *Articulorum* imbecillitas.
      - Dolor.
      - *Tumor*, &c.
    - Per conſenſum
      - *Capitis*: { *Dolor*, *Grauitas* } Capitis.
      - *Totius* à uenis magnis
        - *Nullus* dolor capitis, uel grauitas.
        - *Febricula.*
        - *Inæqualitas.*
        - *Pars* citò intumeſcit.
        - *Plenitudo*, uel cacochymia.
  - *Symptomatis*
    - Dolor.
    - *Tumor*, &c.
  - *Cauſæ*
    - *Intrinſecæ*: nempe humoris
      - *Simplicis*, & uel
        - *Sanguinei*
          - *Tumor*: *Ingens.* Calidus. *Rubeus.*
          - *Dolor* pulſatiuus.
          - *Plenitudo.*
          - *Vrina* fulua, craſſa.
          - *Adoleſcentia.*
          - *Edulia* boni ſucci, & multi.
          - *Tempus* uernale.
          - *Regio* temperata.
          - *Læſio* à calidis.
          - *Auxilium* à frigidis.
        - *Biliosi*
          - *Dolor* lancinans, acris.
          - *Tumor* non magnus.
          - *Color* ſubpallidus, ſubrubeus.
          - *Exacerbatio* de tertio in tertium.
          - *Febris* nonnunquam.
          - *Sitis* ualida.
          - *Vrina* ſubflaua, acris, ſubtilis.
          - *Vigiliæ*, curæ.
          - *Ira.*
          - *Fatigationes.*
          - *Alimenta* acria, ſalſa.
          - *Temperatura* calida & ſicca.
          - *Aeſtas.*
          - *Auxilium* à frigidis.
          - *Læſio* à calidis.
        - *Pituitoſi*
          - *Dolor* aliquando fortis, aliquando mediocris.
          - *Tumor* ſublaxus.
          - *Color* albidus.
          - *Exacerbatio* quotidie paulatim irruens, & per plures horas durans.
          - *Aetas* ſenilis.
          - *Temperamentum* frigidum & humidum.
          - *Hyems.*
          - *Vita* ocioſa.
          - *Alimenta* refrigerantia.
          - *Balnea* à cibo.
          - *Vrinæ* craſsiſsimæ, ac ſæpe perturbatæ.
          - *Læſio* à frigidis.
          - *Auxilium* à calidis, &c.
        - *Melancholici*
          - *Color* nigrior.
          - *Exacerbatio* de quarto in quartũ.
          - *Aetas* declinans.
          - *Temperatura* frigida & ſicca.
          - *Edulia* melancholica.
          - *Laſsitudines.*
          - *Autumnus.*
          - *Vrina* tenuis, aquoſa.
      - *Mixti*, ex ſimplicibus nota.
    - *Extrinſecæ*: ſcilicet
      - *Crapulæ*
      - *Potus* uini nimij
      - *Vitæ* deſidioſæ.
      - *Veneris* uſus immoderati
      - *Seminis* uitiati
      - *Excretionis* ſuppreſſæ
      - *Mœrorum*
      - *Curarum*
      - *Vigiliarum*, &c.
      - } Ex ægrotantium, aut aſsidentium ſermone manifeſta.
- *Curatio.* Vide in ſequentibus ſignum A.

A. *Podagræ* curatio indicationib. perficitur. Quare

- An fieri poſſit, indicant tum
  - *Cauſa*
    - *Materiales.* Sic articulorum natiua laxitas, & imbecillitas quorundam emendari non poteſt.
    - *Formales.* Sic nodoſa non curatur.
    - *Effectrices.* Sic
      - *Sanguinea*, *Biliosa* } rarò
      - *Melancholica*, rarius
      - *Pituitoſa*, *Mixta* } ſæpius
      - } accidit.
  - *Accidentia*: nempe
    - *Tempus.* Sic cum diu hoc uitium durauerit, ægrè aut nunquam curatur. Item in uere & autumno magna ex parte prodagrici dolores mouentur.
    - *Aetas.* Sic pueri ante ueneris congreſſum non laborant.
    - *Sexus.* Sic
      - *Eunuchi* non laborant podagra.
      - *Mulieres* non, niſi menſes defecerint.
- *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* ſymptomatis: uidelicet humor
    - *Simplex*
      - *Sanguineus*, qui ſui ablationem indicat. quod fiet partim
        - *Victus* ratione inſtituta ſecũdum
          - *Quantitatem* contrariam: ſcilicet refrigerantem & ſiccãtem. Sic
            - *Aer* ſit ad ſiccum & parum ad frigidum uergens.
            - *Somnus* moderatus eſt conueniens.
            - *Aluus* ſit lenis natura, uel clyſteribus.
            - *Quies* conuenit moderata.
            - *Animi* affectus immodici fugiendi.
            - *A' uenere* abſtinendum eſt.
            - Cibi ſint parum nutrientes: ut
              - *Caro* uolucrum montanarũ.
              - *Ptiſana.*
              - *Lactuca.*
              - *Endiuia*, &c.
            - *Potus* ſit aqua cinnamomi.
          - *Quantitatem* conuenientem. Sic
            - *Cibus* ſit modicus.
            - *Crapula* cauenda.
            - *Ebrietates* uitandæ.
          - *Tempus* commodum. Sic
            - *Cibus* in
              - *Principio* & ſtatu modicus
              - *Declinatione* uberior
              - } dandus.
            - *Exercitium* in
              - *Principio* & ſtatu non eſt ex uſu.
              - *Declinatione* moderatè utendum.
        - Chirurgia, adminiſtrata ſecundũ
          - *Qualitatem* contrariam: uidelicet uenæ ſectioné, ſi nihil prohibeat.
          - *Quantitatem* debitam. Sic ſanguis
            - *Pro* uirium ratione & plenitudinis mittendus.
            - *Non* ſemel duntaxat, ſed iterum atque iterum pluries detrahendus, ſanguinis detractione paulatim repetita.
          - *Locum* conuenientem. Sic ſi
            - *Dextrum*
              - *Crus* laboret, uena interna brachij dextri incidenda.
              - *Manus* infeſtetur, uena in dextro crure aperienda.
            - *Siniſtra*
              - *Manus* laboret, uena in ſiniſtro crure incidenda.
              - *Pars* ambulandi crucietur, ſanguis ex ſiniſtra brachij uena interna mittendus.
          - *Tempus* commodum. Sic
            - *Sanguis* ſtatim ab initio morbi detrahendus, præſertim in uere.
            - *Qui* ſæpius huiuſcemodi fluxionibus ſunt conflictati, plus noxæ, quàm auxilij ex ſanguinis detractione ſentiunt.
      - *Bilioſus.* Vide in ſeqq. ſignum B.
      - *Pituitoſus.* Vide in ſeqq. ſignum C.
      - *Melancholicus.* Vide in ſeqq. ſignum D.
    - *Mixtus*: cuius curatio facilè ex ſimplicibus inuenitur.
  - *Morbus.* Vide in ſeqq. ſignum E.
  - *Pars* affecta, ſiue articuli, ſui corroborationẽ indicant: quod fiet
    - *Oleo* cum ſale toſto & optimè trito, quo bis quotidie articuli inungantur.
    - *Smegmate* cum ſale, & bolo armeno pauco.
    - *Lixiuio* ex cinere
      - *Vitium* cum ſale.
      - *Cruris* equi: quod huiuſmodi eſt:
        - ℞. *Cineris* cruris equi, uel cerui, uel aſini ℔. j.
        - *Aquæ* fabrorum ℔. iv.
        - *Salis* ℔. S.
        - Miſce, quo abluat pedes, & manus, bis in hebdomada.
  - *Symptoma.* Vide in ſequentibus ſignum F.

- B. *Biloſus* humor aufertur tum
  - *Victus* ratione, ordinata ſecũdum
    - *Qualitatem* contrariam: ſcilicet refrigerantem & humectantem. Sic
      - *Aer* frigidus & humidus eligendus.
      - *Quies* præcipienda.
      - *Somnus* promouendus.
      - *Labor* / *Veneris* uſus } interdicendus.
      - *Vigiliæ* immodicæ fugiendæ.
      - *Aluus* quotidie ſuo munere fungatur.
      - *Ira* / *Furor* } uitanda.
      - *Cibus* ſit
        - *Ptiſana*, & cremor eius.
        - Ex carnibus
          - *Gallinarum*, Perdicum,
          - *Merularum*,
          - *Turdorum*, &c.
        - Ex oleribus
          - *Lactuca*, Endiuia,
          - *Malua*, Blitum,
          - *Sonchus*, &c.
        - Ex fructibus
          - *Cucurbita*
          - *Mala*.
          - *Sorba*, Pira, &c.
        - Ex piſcibus, Saxatiles, &c.
      - *Potus* ſit aqua hordei.
    - *Quantitatem* conuenientem. Sic
      - *Inedia* / *Crapula* / *Ebrietas* } uitanda.
      - *Cibus* modicus ſumendus.
  - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
    - *Qualitati*, ſunt præparantia, ſeu concoquentia: ut
      - *Syrup*⁹
        - *Vſualis*
          - *Violaceus* / *Endiuiæ* / De ſucco roſarum / *Acetoſus*, &c. } cum decoctione ſebeſten.
        - *Magiſtralis*
          - ℞. Cichorij, ſcariolæ, lactucæ, ſem. cucurb. ana M. j. fiat decoctio. In ℔. j. ſ. diſſolue ſyrupi uiolacei ℥. vj. miſce pro tribus doſibus.
      - *Infuſio* roſarum.
    - *Quantitati*: uidelicet purgantibus p
      - *Vomitum*: ut Aqua tepida cum exiguo aceto, uel ſyrupo acetoſo.
      - *Aluũ*: & uel
        - *Simplicia*: ut
          - *Caſſia*, Manna.
          - *Saccharum* uiolatum.
          - *Syrup*. roſ. lax. &c.
        - *Compoſita*: ut
          - *Potus*
            - *Vnus*
              - ℞. *Mannæ* ℥. ij. ſeu pulpæ caſſiæ ℥. j. ſ.
              - *Diacatholiconis* ℥. ſ.
              - Cum aqua cichorij fiat potio.
            - *Alter*
              - ℞. *Myrob*. citrin. ʒ. iij. coquantur in ſero lactis, cui adde Rhabarbari ʒ. j. Mannæ ℥. ij. Diacatholiconis ℥. ſ. aut elect. de ſucco roſ. ʒ. ij. miſce.
            - *Tertius*
              - ℞. *Rhabarbari* infuſi & fort. expreſsi ʒ. ij.
              - *Syrupi* roſ. lax. ℥. ij.
              - *Catholiconis* ℥. ſ. miſce.
          - *Bolus*
            - ℞. *Diacatholiconis*, tripheræ perſicæ, ana ℥. ſ.
            - *Pul*. rhabarbari ʒ. j. miſce, & cum ſaccharo fiat bolus. Capiat manè ſtomacho ieiuno.
          - *Pilulæ*
            - *Vſuales*: ut
              - *Aureæ*.
              - *De* hiera, &c.
            - *Magiſtrales*
              - *Vnæ*
                - ℞. *Electuarij* de ſucco roſ.
                - *Rhabarbari*, ana ʒ. ſ. Cum ſyrupo roſato laxatiuo fiant pilulæ.
                - Capiat poſt mediam noctem.
              - *Alteræ*
                - ℞. *Agarici* trochiſc. Rhabarbari, ana ʒ. ij.
                - *Cinnamomi*, ſpicæ nardi, Aſari, maſticis, myrrhæ, ana ℈. ſ.
                - *Aloes* ℥. ſ. terebynthinæ ʒ. iij. miſce, & fiant pilulæ vj. pro drachma, ſemel in hebdomada accipiendæ.
          - *Tabulæ*
            - ℞. *Spec*. diamoſchi. Diarrhod. ana ʒ. j.
            - *Calami* aromatici ʒ. j.
            - *Rhabarbari* electi ℈. j.
            - *Diagridij* ℈. ij. ſ.
            - *Sacchari* albi in aqua roſ. diſſoluti ℥. iij. miſce, & fiant tabulæ, auro coopertæ. Capiat ℥. ſ. bis in anno, in uere ſcilicet & autumno. Interim tamen à uenere abſtineat per integrum annum, utaturque ratione uictus proba, & perfectè curabitur, ut experientia ego cognoui.

C. Pitui-

- **C.** *Pituitoſus* humor aufertur tum
  - *Victus* ratione, ordinata ſecundum
    - *Qualitatem* cōtrariam: nēpe excalfacientem, ſiccantem & extenuantem. Sic
      - *Aer* ſit calidus & ſiccus:
      - *Somnus* conuenit moderatus.
      - *Quies* eſt ex uſu.
      - *Aluus* ſit lenis natura, uel clyſteribus efficacioribus.
      - *Frictio* cum linteolis aſperis commoda eſt.
      - *Venus* uitanda.
      - *Cibi* ſint parum nutrientes: ut
        - *Perdices*, Phaſiani / *Gallinæ* / *Aues* montanæ — aſſæ.
        - *Oryzæ* ſuccus.
        - *Nuces* iuglandes.
        - *Piſtachiæ*.
        - Vuæ paſſæ.
        - *Piſces* petroſi aſsi.
        - *Cappares* ex aceto mulſo, &c.
      - *Potus*
        - *Decoctum* aniſi.
        - *Aqua* cinnamomi.
        - *Aqua* fœniculi.
    - *Quantitatem* conuenientem. Sic
      - *Cibus* ſit paucisſimus, imò inedia & fame utendum eſt per plures dies.
      - *Crapula* / *Ebrietas* — fugienda.
    - *Tempus* commodum. Sic
      - *Cibus* ab initio ſit paucisſimus, uel inedia.
      - *Quies* conuenit circa initia.
      - *Exercitium* in declinatione competit.
  - *Chirurgia*. Sic conuenit
    - *Venæ* ſectio, ſi cum ſanguine copioſo pituita redundet, & nihil impediat.
    - *Abſciſsio* uenarum. Siquidem inuentum eſt, ut parte ſuperiori, qua humor influit in articulum, caro nudaretur, uenæ hamulo exciperentur, uinculis interceptæ ſecarentur, atque ita uia fluxioni præciditur.
    - *Canterium*
      - *Actuale* / *Potentiale* — in parte oppoſita.
  - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
    - *Qualitati*: uidelicet alterantibus, iisq́; ſumptis uel
      - *Ante* purgationem: ſunt præparantia
        - *Mel* roſarum.
        - *Oxymel*
          - *Simplex*.
          - *Scilliticum*.
          - *Compoſitum, etc.*
        - *Syrupus* de
          - *Stœchade*.
          - *Hyſſopo*, &c.
      - *Poſt* purgationem: ſunt calefacientia & exiccantia
        - *Vſualia*: ut
          - *Theriaca*.
          - *Mithridatum*.
          - *Diacorallium*, &c.
        - *Magiſtralia*: ut puluis huiuſmodi:
          - ℞. *Chamedryos* utriuſq́;, Gentianæ, Centaurij, Rhaponticæ, Ariſt. rotundæ, ana ℥. S.
          - *Puluerizentur*, miſceātur, & fiat puluis, de quo da ʒ. j. cum aqua mulſa per dies 40. continuos: deinde ʒ. S. per annum integrum: & curabitur perfectè: expertum à me ipſo.
    - *Quantitati*: uidelicet purgantibus: ut ſunt
      - *Potio* talis
        - ℞. *Myrob*. chebulorum ʒ. iij.
        - *Agarici* ʒ. j. S. fiat decoctum, cui adde ſyrupi roſ. lax. ℥. iij.
        - *Diaphœniconis* ʒ. ij. miſce, & fiat potus.
      - *Electuarium*
        - *Diacarthamum*.
        - De citro ſolutiuo, &c.
      - *Pilulæ*
        - *Vſuales*
          - *Alephanginæ* cum agarico.
          - *Fœtidæ*.
          - *Imperiales*.
          - *Sine* quibus.
          - *De* ſagapeno.
          - *De* agarico.
          - *De* hiera cum agarico.
        - *Magiſtrales*
          - Vna
            - ℞. *Agarici* ʒ. j.
            - *Nucis* moſchatæ, Zingiberis, ana ℈. S.
            - Infundantur in aqua menthæ: materiæ expreſſæ adde
            - *Rhabarbari* ℈. iv.
            - *Pul.* hieræ diacolocynth. ʒ. j. S.
            - *Diagridij* ℈. S.
            - Cum infuſione fiant pilulæ: da ʒ. j. uel ℈. iv.
          - Altera
            - ℞. *Rhabarbari* / *Agarici* trochiſcati — ana ʒ. ij.
            - *Rad*. ariſtolochiæ, quinque folij, ana ℈. j.
            - *Galangæ*, Caryophyllorum, Spicæ nardi Ind. Squinanthi, ana ℈. S.
            - Cum ſucco braſsicæ fiant pilulæ. Capiat ſemel in hebdomada ʒ. S. uel ſingulis diebus pilulas duas.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0641-7

- D. *Melancholicus* humor tollitur, tum
  - *Victus* ratione inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet excalfacientem, humectantem & extenuantem. Sic
      - *Aer* conuenit calidus & humidus.
      - *Somnus* conſueto longior, *Quies* moderata, *Aluus* lenis — conuenit.
      - *Venus* inimica eſt.
      - *Cibi* ſint boni ſucci: ut
        - Caro
          - *Gallinarum.*
          - *Caponum.*
          - *Pauonum* Indorum.
          - *Coturnicum.*
          - *Perdicum.*
          - *Vitulina.*
          - *Veruecina*, &c.
        - *Piſces* petroſi.
        - *Ex* oleribus
          - *Borrago.*
          - *Bugloſſa.*
          - *Spinachia*, &c.
        - *Ex* fructibus
          - *Nuclei* pini.
          - *Piſtachia.*
          - *Amygdalæ.*
          - *Vua*, &c.
      - *Potus* ſit uel
        - *Aqua* cinnamomi.
        - *Vinum* album dilutum.
    - *Quantitatem* conuenientem. Sic
      - *Cibus* ſit paucisſimus, & potus.
      - *Crapula*, *Ebrietas* — uitanda eſt.
  - *Chirurgia* adminiſtrata ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet uenæ ſectionem, ſi unà cum ſanguine multo abundet melancholia, & nihil impediat.
    - *Quantitatem* conuenientem. Sic pro uirium & plenitudinis ratione ſanguis detrahendus eſt.
    - *Tempus* commodum. Sic ſtatim ab initio morbi ſanguis mittendus.
  - *Medicamentis* contrarijs: & uel humoris
    - *Qualitati*: uidelicet præparantibus & concoquentibus: ut eſt ſyrupus de
      - *Pomis*, Fumo terræ, *Lupulis*, *Succo* borraginis, *Epithymo*, *Scolopendria*, &c. — cum aquis appropriatis.
    - *Quantitati*: nempe purgantibus
      - *Vſualibus*
        - *Electuarijs*: ut
          - *Diaſena.*
          - *Confectio* Hamech.
        - *Pilulis*: ut
          - *Indæ.*
          - *De* fumo terræ.
          - *Lapide* Armeno, &c.
      - *Magiſtralibus*: ut potio
        - *Vna*
          - ℞. *Scolopendrij*, Borraginis, ana M. j.
          - *Paſſularum* ℥. S.
          - *Epithymi* M. S.
          - *Senæ* ʒ. iij.
          - *Myrob.* Indorum ʒ. j. S. fiat decoctio: cui adde.
          - *Caſſiæ* ℥ j.
          - *Diacatholiconis* ℥. S.
          - *Confect.* Hamech ʒ j. S.
          - Miſce, & fiat potus.
        - *Altera*
          - ℞. *Fumariæ*, *Lupulorum*, *Flor.* borrag., *Epithymi*, Scolopendrij — ana M. S.
          - *Paſſularum* ℥. S.
          - *Senæ* ʒ. iij.
          - *Zingiberis* ʒ. j.
          - Fiat decoctio, cui adde.
          - *Caſſiæ* ℥ j.
          - *Rhabarbari* ʒ. j.
          - *Spicæ* Indicæ ℈. j.
          - *Diacatholiconis* ℥. S. Miſce, & fiat potus.

E. *Mor-*

F. *Morbus* quoque, ſiue tumor, ſui ablationem indicat. Siquidē tumor

- *Sanguineus* topicis aufertur medicamentis, ijsque exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* contrariam: uidelicet *Repellentem*, *Exiccantem*, *Diſcutientem*: ut ſequitur.
  - *Tempus* cōmodum. Sic in
    - *Principio* repellentibus utendum eſt: ut
      - *Fomentum* ex
        - *Aceto* & roſaceo.
        - *Poſca* & roſaceo.
      - *Emplaſtrum* ex
        - *Farina* hordei cum poſca & roſaceo.
        - *Farina* hordei cum poſca, in qua rhus, malicorij & ſemperuiuum decocta fuerint, addito roſaceo.
    - *Augmento* repellentibus & diſcutientibus eſt utendum: ut
      - *Fomentum* ex uino & roſaceo.
      - *Emplaſtrum* ex farina hordei cum uino, &c.
      - *Emplaſtrum* ex malis cotoneis in uino coctis.
    - *Statu* & declinatione diſcutientibus utendum eſt: ut emplaſtrum ex
      - *Farina* hordei, fabarum, cicerum, ac fœnigræci, in uino coctis, roſaceoque addito.
      - *Lacte*, farina hordei, uel panis medulla, uitellis ouorum, additis roſaceo & pauco croco & aceto.
- *Bilioſus* topicis aufertur medicamentis, ijsq; exhibitis ſecūdum
  - *Qualitatem* contrariam: nempe *Repellentem*, Refrigerantem, *Diſcutientem*, *Mitigantem*: ut ſequitur.
  - *Tempus* cōmodum. Sic in
    - *Principio* refrigerantibus, corroborantibus & mitigantibus utendum eſt: ut
      - *Oxyrrhodinum* cum lana.
      - *Roſaceum* cum ouorum luteis, pauco uino, uel aceto.
      - *Ceruſſa* cum roſaceo.
      - *Succus* plantaginis cum aceto.
      - *Herbæ* uirides contuſæ,
        - *Lactuca*, Solanum, Semperuiuum,
        - *Portulaca*, Seris.
        - *Lenticula* paluſtris.
        - *Polygonum*.
        - *Folia* roſarum.
        - *Flores* uiolarum, &c.
      - *Lac* cum roſaceo.
      - *Roſaceum* cum ſucco betæ.
      - *Vinum* nigrum cum oleo roſaceo.
      - *Cataplaſma* ex ſemperuiuo, roſaceo, farina hordeacea, mica panis, pauco aceto.
    - *Augmento* repellentibus, diſcutientibus & mitigantibus eſt utendum: ut
      - ℞. *Theriacæ* ℥.ij.
      - *Ceruſſæ* ℥. j.
      - *Roſacei* ℥. S.
      - *Vini* albi ℥. ij. Miſce.
    - *Statu* & declinatione diſcutientibus utendū eſt: ut
      - *Fomentum* ex uino & oleo nardino.
      - *Emplaſtrum*
        - *Vnum* ex farina fœnigræci, hordei, cum oleo chamæmelino.
        - *Alterum*
          - ℞. *Galbani*, Ammoniaci, ana ʒ j.
          - *Croci* ℈. j. Olei chamomillæ ℥.ij.
          - *Reſinæ*, Ceræ, ana q. ſ. Miſce.
        - *Tertium*
          - ℞. *Vitell.* ouorum num. ij.
          - *Croci* ℈. j. Olei chamæmelini.
          - *Vini*, ana ℥. ij. Miſce.
        - *Quartum* ex farina hordei, farina fœnigræci & uino albo.
        - *Quintum*
          - ℞ *Farinæ* fabarum, Fœnigræci, ana ℥.iv.
          - *Decoctionis* maluæ q. ſ.
          - *Olei* anethini, Irini, ana ℥. ij.
          - *Axungiæ* gallinæ, Anatis, ana ℥ iij. Miſce.
- *Pituitoſus* medicamentis topicis aufertur, ijsq; exhibitis ſecundum
  - *Qualitatem* cōtrariam: atque uel
    - *Manifeſtam*. nempe *Aſtringentem*, Lenientem, *Diſcutientem*: ut ſequitur.
    - *Occultā*: quorum alia
      - *Intrinſecus* ſumuntur: ut
        - *Oſſa* comminuta, & potui data.
        - *Deplume* caput milui crematum & tritum.
      - *Extrinſecus* applicātur: ut
        - *Corium* *Canis marini* / *Torpedinis* admotum.
        - *Stercus* torpedinis cum adipe urſino.
        - *Pulli* *Ciconiæ* / *Cigni* in oleo cocti.
        - *Oleum*
          - Hepatis
            - *Ranarum*.
            - *Gallinæ*.
          - *Sanguinis* humani.
          - *Tapſi* barbati, &c.
  - *Tempus*. Vide in ſequentibus ſignum ☙
- *Melancholicus* / *Lapidoſus*: Vide in ſeqq. ſignum ☞

- *Tumor* pituitoſus, medicamẽtis topicis aufertur exhibitis ſecundum tempus commodum. Sic in
  - *Principio* aſtringentibus utendum eſt: ut ſunt
    - *Folia* { *Cyperi*, *Cupreſſi*, *Rhamni* } cum adipe ſuillo & roſaceo.
    - *Folia* terebynthi uiridia cum adipe ſuillo, roſaceo, & cera modica.
  - *Augmento*, aſtringentibus & diſcutientibus utendum eſt, ut abſynthij coma in aceto elixa: quod maximè prodeſt.
  - *Statu* & declinatione diſcutientibus eſt utendum: ut
    - *Oleum*
      - *Ceræ* cum ſale.
      - *Sulphuris*, Ranarum.
      - *Sanguinis* humani.
      - *Smegmatis*, Balſaminæ.
      - *Pomorum* aureorum.
      - *Verbaſci*, Terebynthinæ.
      - *Lumbricorum*, Vulpinum.
      - *Raphaninum*, &c.
    - *Axungia*
      - *Humana.*
      - *Vrſina*, &c.
    - *Fomentum* ex decocto chamomillæ, meliloti, fœnigræci, centaurij, &c.
    - *Balneum*
      - *Naturale* calidum { *Nitroſum.* *Alumninoſum.* *Salſum*, &c. }
      - *Artificiale*, ex { *Aqua* marina. *Lixiuio* & ſale. *Vino* aſtringenti & ſale. }
    - *Emplaſtrum*
      - *Vnum*, ex abſynthio in aceto cocto, & cum axungia malaxatum.
      - *Alterum*, ex farina fœnigræci, ſem. lini, cicerum cum aqua mulſa, aut uino, & oleo nardino.
      - *Tertium*, ex ſtercore bubuli, & farina hordeacea in aqua mulſa coctis.
      - *Quartum*, ex fimo caprillo & farina hordèacea.
      - *Quintum*, ex folijs altheæ & farina hordei.
      - *Sextum*, ex arthemiſia, abrotano, pulegio, maiorana, mentha, cum pane, ſeu farina fœnigræci, adipe ſuillo, & oleo nardino.
    - *Ceratum*
      - Primum
        - ℞. *Adipis* ſuilli, butyri, ana ℥. j.
        - *Olei* nardini ʒ. vj. Ceræ ʒ. ij.
        - *Cremoris* ſem. lini, fœnigræci, ana ℥. S.
        - *Ammoniaci*, *Galbani* } in aceto macerati, ana ʒ. iij.
        - *Croci* ʒ. S. Ceræ q. ſ. miſce, & fiat ceratum.
      - *Secundum*
        - ℞. *Caſtorei*, thuris, ana ʒ. j. S.
        - *Medullæ* ceruinæ, adipis anſerini, ana ʒ. ij.
        - *Olei* anethini, nardini, ana ℥. ij. S.
        - *Bdellij*, Galbani, in aceto mac. ana ʒ. iij.
        - *Farinæ* ſem. lini, fœnigræci, ana ʒ. iij. S. Ceræ q. ſ. Miſce.
      - *Tertium*
        - ℞. *Succi* rad. ebuli ʒ. iij. Reſinæ pini ℥. S.
        - *Terebynthinæ* ℥ S. Olei uulpini, chamæmelini, ana ℥. ij.
        - *Cremoris* ſem. altheæ, Cremoris ſem. lini, fœnigræci, ana ʒ. ij. S.
        - *Opopanacis*, Sagapeni, Ammoniaci, in aceto diſ. ana ℥. S.
        - *Croci* ʒ. j. Ceræ q. ſ. miſce, & fiat ceratum.

- *Tumor*
  - *Melancholicus* topicis quoque medicamentis tollendus: ijsque exhibitis ſecundum
    - *Qualitatem* contrariam: uidelicet { *Repellentem*, *Excalfacientem*, *Diſcutientem*: } ut ſequitur.
    - *Tempus* cōmodū. Sic in
      - *Principio* repellentibus & calefacientibus utendum eſt: ut ſunt
        - *Folia* cupreſsi.
        - *Radices* cyperi, &c.
      - *Augmento*, ſtatu & declinatione calefaciẽtibus, attenuantibus & diſcutientibus eſt utendum: ut
        - *Oleum* { Chamomelinum. De ſtyrace. *Ceræ*, &c. }
        - *Medulla* { *Ceruina.* *Vitulina*, &c. }
        - *Folia* { *Lauri*, Paſtinacæ, *Caucalidis*, Conizæ, *Braſsicæ*, Iridis, *Ocimi*, Naſturtij } cum pane, uel farina fabacea, adipe anſerino, aut gallinaceo.
  - *Calloſus* lapidoſus emollientibus auferendus eſt medicamẽtis: cuiuſmodi eſt
    - *Adeps* { *Anſerinus.* Vitulinus. *Suillus* ſine ſale. *Caprilius.* }
    - *Medulla* { *Ceruina.* *Vitulina*, &c. }
    - *Althea* bis cocta.
    - *Caſeus* uetus cum decocto carnis ſuillæ.
    - *Bdellium*, *Ammoniacum*, *Styrax* } cum oleo antiquo.
    - *Emplaſtrum* diachylon, cum pingui porci liquatum.
    - *Vnguentum* de adipibus.
    - *Medicamentum* ex calcaneo porci.
    - *Radix* altheæ elixa, cum pice, reſina & ſtyrace, &c.

P.
Symptoma etiã ſeu dolor, qd fieri debeat, indicat. Is namque mitigandus primò, ſi neceſsitas requirat, id quod fiet medicamentis dolorem ſedantibus, mitigantibus, tum

- *Intrinſecus* ſumptis: ut
  - *Theriaca* recens.
  - *Requies* magna.
  - *Philonium.*
  - *Semen* { *Papaueris* / *Lactucæ* } in cibo, uel potu ſumptum.
  - *Syrupus* de papauere.
  - *Trochiſci*
    - *Ex* electro.
    - *Stellæ.*
  - *Pilulæ* de cynogloſſo, &c.
- *Forinſecus* appoſitis: & uel
  - *Fomentum*
    - *Primum*: ℞. *Opij* gr. vj. *Vini* ℥. iv. Miſce, & fiat fomentum.
    - *Secundum*: ℞. *Lactis* muliebris ℥. ij. *Opij* ʒ. S. Miſce.
    - *Tertium*: ℞. *Olei* roſarum, Aquæ uiolarum, Solani, ana ℥. ij. Miſce, & fiat fotus.
    - *Quartum*: ℞. *Olei* uiolarum ℥. iv. *Decoctionis* maluarum, uiolarum, ana ℥. ij. Miſce.
    - *Quintum*: ℞. *Succi* ſemperuiui, Aquæ Lyſimachiæ, ana ℥. iv. *Endiuiæ*, Lactucæ, ana ℥. iij. Miſce.
  - *Linimentum*: ℞. *Caſsiæ* fiſtulæ diſſolutæ in aqua uiolarum, & oleo uiolaceo, fiat linimentum.
  - *Vnguentum*
    - *Vnum*: ℞. *Olei* roſacei ℥. iv. *Opij* ʒ. ij. Miſce.
    - *Alterum*: ℞. *Butyri* recentis ℥. ij. *Mandragoræ* ſubtiliſsimè tritæ ʒ. j. Miſce.
  - *Emplaſtrum*
    - *Primum*, ex fol. cicutæ, papaueris, hyoſciami, mandragoræ, contuſis cum oleo roſ. & uitellis ouorum.
    - *Secundum*: ℞. *Succi* papaueris ℥. S. *Croci* ʒ. j. *Lactis*, Micæ panis, ana q. ſ. Miſce.
    - *Tertium*: ℞. *Opij*, Croci, Lactis, Olei roſacei, ana q. ſ. Miſce.
    - *Quartum*: ℞. *Fol.* braſsicæ contuſ. fæcis uini, uitell, o uorum, *Olei* roſacei, ana q. ſ. Miſce.
    - *Quintum*: ℞. *Micæ* panis, in poſca maceratæ q. ſ. *Succi* ſemperuiui, Sem. papaueris, uitellorum ouorum, *Olei* roſacei, ana q. ſ. miſce.
    - *Sextum* ex floribus & fol. uerbaſci, pſillio, lenticula paluſtri, nymphea, uiolaria, portulaca, trita & cum roſaceo mixta.
    - *Septimum*, ℞. Styracis liquidi ʒ. ij. Opij ʒ. j. miſce.
    - *Octauum*: ℞. *Cerati* roſacei ℥. j. S. *Opij* ℥. S. Croci ʒ. j. Miſce.
    - *Nonum*: ℞. *Dialtheæ* ℥. j. *Styracis* ʒ. ij. Opij ℈. ij. *Croci* ℈. j. miſce.
    - *Decimum*: ℞. *Succi* abſynthij q. ſ. Croci, Opij, ana ʒ. j. *Ceræ* ℥. S. Vnguenti Irini ʒ. vj. *Vini* Cretici q. ſ. Miſce.

Κατόρθωσις ſuprà de

Podagra & Chiragra dictorum.

Podagræ & Chiragræ

- Cognitio
  - *Partis* affectæ: uidelicet Articulorum pedum in Podagra, manuum uerò in Chiragra, humorum defluxiones propter ineptam conformationem recipientium. (quibus enim acetabula articulorum minus aptè ſunt efficta, & cauitas eſt amplior, ac ligamenta laxiora ſunt, tanto citius hi, quàm aliæ corporis partes affluentem humorem admittunt.) } Dolore cum poſitu deprehenditur.
  - *Cauſæ*
    - *Antecedentis*: uidelicet fluxionis humoris
      - *Simplicis*
        - *Sanguinei*
        - *Biliosi*
        - *Pituitoſi*
        - *Melancholici*
      - *Compoſiti*
      - } huc ſigna ex priore ſchemate.
    - *Coniunctæ*: uidelicet Humoris in parte affecta contenti, Signa eadem, ut Symptomatis.
  - *Symptomatis*. Huc ſigna ex priore tabula.
- *Curatio*. Vide in ſeqq. ſignum ❧

Podagræ curatio ſuis indicationibus perficitur. Quare

- *An* fieri poſsit, quæ indicent, uide in prima tabula.
- *Quid* fieri debeat, indicat tum
  - *Cauſa* ſymptomatis
    - *Antecedens*, uidelicet humor affluēs: qui inhibendus, ſeu euacuandus eſt: & uel à termino,
      - *A quo* fluit, uidelicet à toto, uel etiā à parte aliqua. Sic humor
        - *Simplex*, ui delicet
          - *Sanguis*, minuitur partim
            - *Venæ* ſectione: ut in prima tabula.
            - *Victus* ratione ordinata ſecūdū
              - *Qualitatem* contrariam: ut in priore tabula.
              - *Quantitatem* debitam. Sic uictus tenuis, podagricis ſingulare & unicum remedium eſt, teste Apolline ſic in ſuo Antidotario inquiente: Singulariſsimum hac ætate præſidium, neminē fallens, nunc primùm ſeſe euexit, nunc exorta, atq; excogitata podagricos ſanandi ratio, etiam cum ipſis articulorum calloſis contractionibus, cœlitùs, altiſue de montibus elapſa. Quandoquidem, ne uos in re manifeſta longius immorer, magnificus Franciſcus Pechius, nuper ex catharro, à nobis ſanitati reſtitutus, huius medelæ exemplū, huius ſalutis, diuinique auxilij è cœlo delapſi certitudinem præſtabit. Hic enim ubi mulā conſcendiſſet, illuſtriſsimi Ducis noſtri commiſſa expediens, quinquagenarius podagricus, diuturnis huiuſce morbi cruciatib. oppreſſus, clàm à Marchione quodam, in ergaſtulum coniectus, uxore, unico libero, omnibusq; alijs uita defunctum arbitrantibus, anno iam trāſacto uigeſimo, hoc anno 1556 à Gallis in eam arcem irruentibus, incolumis adhuc inuentus eſt, miroq; Vercellenſiū ſpectaculo, tanquam Lazarus è monumento Diuino equidem munere ſeruatus, nulla articulari læſione, enſe accinctus, nullo innixus baculo, per urbem incedit: omnemque ex tenui uictu à carceris cuſtodib. indicto, podagræ noxam effugit: uxore, filioq; mortuis, prædia, ædes, omneq; diuenditum, opimum certè patrimonium, iure ipſo reuocare incepit. In cibo igitur medicamentum. Hæc ille.
          - *Bilis* tollitur partim { *Victu* / *Medicamentis* } Vt in prima tabula.
          - *Pituita* aufertur partim { *Victu* / *Medicamentis* } Vt in prima tabula.
          - *Atra* bilis minuitur { *Victu* / *Medicamentis* } Vt in prima tabula.
        - *Compoſitus*, ut in prima tabula.
      - Ad quē fluit. Sic humor
        - *Attractus* uel reuellendus, uel deriuandus eſt. Reuellitur autem ad oppoſitum, uel uenæ ſectione, ſi ſanguis abundet, nihilque, prohibeat: uel cucurbitulis parti oppoſitæ affixis, uel ligaturis: uel frictionibus partium oppoſitarum.
        - *Tranſmiſſus* repellendus eſt, & non quidem is, qui in articulorum cauitate iam hæret (quoniam repellentia medicamenta etiamſi cutem contrahant, non tamen ex cauis articulis quicquam exprimunt) ſed qui per uenas perreptans diffluit. Verùm cum defluxio huiuſmodi magna ex parte inutilis ſit, atque excrementitia, ac ad ignobiliores partes cōfluat, nequaquam repellenda uidetur. Quoniam in pedibus conſumi & diſcuti magis expedit, quàm in uenas & nobiliores partes repelli. Repellit autem emplaſtrum ex rad. quinquefolij & malicorio, aliaq; medicamenta in phlegmonis curatione dicta.
    - *Coniuncta*, ſcilicet humor in parte hærens: qui ſui ablationem indicat. Tollitur autem topicis diſcutientibus: ut in priore tabula.
  - *Symptoma*, ſcilicet Dolor: ut in priore tabula.
  - *Pars* affecta, quæ corroboranda. Corroboratur autem
    - *Vinaceis* uindemiali tempore, ſi quotidie pedes in eis foueantur ieiuno ſtomacho: ex quorum uſu frequenti quamplurimi ſani diutiſsimè uixerunt.
    - *Lotione* pedum ex uino rubro ſtyptico, uel calybeato, & cum ſale mixto.
    - *Vſu* caligarum linearum ex uino iam dicto cum ſale lotarum, deinde ſiccatarum, &c.

FINIS SECVNDAE PARTIS.

LIBRI SECVNDI
PARS III. ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΗ.
De dignotione & curatione Corporis neutri in genere.

- *Hactẽ* de corporibus ſalubribus & inſalubribus, nunc de neutris agẽdum uenit, tũ in
  - *Genere*, quo ad
    - *Cognitionem*
      - *Cauſarum*, materiæ ſcilicet & formæ. Sic corpus neutrũ uel, per participationem
        - *Neutrius*
          - *Simpliciter*
            - *Semper.* Sunt perpetuò talia in omnibus ætatibus, citra tamen ægritudinem.
            - *Vtplurimum.* Non ſunt perpetuò talia in omnibus ætatibus, ſed quandoque mutantur.
          - *In* præſentia, ſeu ut nunc, & uel in neutralitate
            - *Firma*, ſeu habitu. Talia ſunt corpora ſenum, & hominũ per aliquod tempus notabile imbecillium.
            - *Non* firma, ſed fluxa, quæ deflectit uel ad
              - *Sanitatem*, & ſunt neutra conualeſcentiæ.
              - *Aegritudinem*: & ſunt neutra decidentiæ.
        - *Vtriuſq;* extremi: & uel
          - *Temperaturam* habentium bonam, compoſitionem uerò malam in toto uel in parte
          - *Temperaturam* habentium malam, compoſitionem uerò bonã in toto uel in parte
            - *Simpliciter*
              - *Semper.* In omni ætate perſeuerant talia.
              - *Vtplurimum*, in maiori parte ætatum.
            - *In* præſentia. Hæc ab aliqua occaſione hoc tempore ſunt talia.
        - *Nunc* huius nunc illius: uel ratione
          - *Temporis* anni: ut ſi quis æſtate robuſtus, hyeme uerò imbecillis
          - *Aetatis*: ut ſi quis in pueritia robuſtus, in adoleſcentia imbecillis
            - *Simpliciter*
              - *Semper.* Quæ à natiuitate & in ſummo ſunt talia.
              - *Vtplurimum.* Quæ à ſummitate illa declinant.
            - *Vt* nunc. Quæ ob aliquam occaſionem talia facta ſunt.
      - *Signorũ*, quæ indicant uel conſtitutionem neutrã
        - *Præteritam*, ſiue ea ſana fuerit, ſiue ægra. Sic ſignum neutrum dicitur Anamniſticum.
        - *Futuram*, uel ægram uel ſanam, ut in conualeſcentibus. Atque ſic ſignum neutrum erit Prognoſticum.
        - Præſentem, uel per participationem
          - *Neutrius*
            - *Simpliciter*
              - *Semper*
              - *Vtplurimũ*
            - Vt nunc, ſiue in præſentia
            - → *Hæc* media ſunt omnino inter ſalubria & inſalubria, neque planè indicant ſanitatem, neq; inſalubritatem. Obſcura enim ſunt ſenſui.
          - *Vtriuſque*
            - *Simpliciter*
              - *Semper*
              - *Vtplurimum*
            - *In* præſentia
            - → Partim indicant ſalubritatẽ, partim inſalubritatem.
          - *Nunc* huius nunc illius
            - *Simpliciter*
              - *Semper*
              - *Vtplurimum*
            - *In* præſentia
            - → hæc aliquo tempore indicant ſalubritatem, aliquo in ſalubritatem.
          - → Sumuntur hęc ſigna ex fontibus quoq; ſalubrium, & inſalubrium generalibus, in prima & ſecunda huius libri parte enumeratis. Ab ijs enim tãtum differunt ſecundum *magis & minus*
    - *Curam.* Vide in ſeqq. ſignum ❧
  - *Specie*, quæ pro uario lapſu in uarias differentias diſtinguitur. Eorum enim quædã labentia ſunt
    - *Naturaliter*, hoc eſt, uel propter
      - *Temperaturam* qualitatum
        - *Primarum*
          - *Calidiorem*, Frigidiorem,
          - *Humidiorem*, Sicciorem.
          - *Calidiorem* & humidiorem.
          - *Calidiorem* & ſicciorem.
          - *Frigidiorem* & ſicciorem.
          - *Frigidiorem* & humidiorem.
        - *Secundarum.* Sic alij
          - *Obeſi.*
          - *Macilenti.*
      - *Compoſitionem*: uidelicet
        - *Conformationem.*
        - *Magnitudinem.*
        - *Numerum*, Situm.
    - *Accidentaliter*, hoc eſt, uel propter
      - *Aetatem*: cuiuſmodi ſunt
        - *Infantes.*
        - *Senes.*
      - *Officium*, ſeu genus uitæ. Sic alij
        - *Laborantes.* Ocioſi.
        - *Iter* agentes.
        - *Nauigantes.*

❧ *Curatio*

- *Curatio* corporis neutri ſuis perficitur indicationibus. Quare quid fieri debeat, indicat conſtitutio corporis neutra tũ per participationem
  - *Neutrius*, ut nunc: & uel
    - *Conualeſcentiæ*: hęc ſui refectionem indicat. Reficiunt autem quæ humano corpori ſunt familiaria. Familiaria autem ſunt, quæ ſanitatem denuò introductam conſeruant: reficiendo tamen accidentia à morbo relicta ſubmouent. Appellaturque propriè Ἀναληπτική.
    - *Decidentiæ*, indicat ſui præſeruationem. Præſeruabitur aũt partim
      - *Conſeruando* id quod nondum eſt amiſſum, ſimilibus.
      - *Curando*, qđ eſt ablatum, contrarijs. Sic
        - *Intemperies*
          - *Calida*, frigidis
          - *Frigida*, calidis
          - *Humida*, ſiccis
          - *Sicca*, humidis
          - Curatur.
        - *Compoſitio* deficiẽs in
          - *Figura*
          - *Magnitudine*
          - *Numero*
          - *Situ*
          - Vide ſuprà in prima huius libri parte.
      - Appellatur propriè Προφυλακτική.
  - *Vtriuſq;*, in quo corpore in aliqua parte ſanitas eſt, in aliqua neutra conſtitutio
    - *Simpliciter*
      - *Semper*, indicat ſui conſeruationem, quatenus ſemper ſanum eſt, quatenus uerò neutrum, ſui præſeruationem.
      - *Vt multum*, indicat utplurimum ſui conſeruationem, qua ſanum, præſeruationem uerò, qua neutrum.
    - *In* præſentia, indicat nunc ſui conſeruationem, qua ſanum eſt, præſeruationem uerò, qua neutrum.
  - *Nunc* huius, nunc illius, in quo quãdoq; ſanitas eſt, quãdoq; neutra diſpoſitio, reſpectu
    - *Aetatis*: ut
      - *Semper*, qua ætate ſanum, ſemper ſeruandum eſt ſimilibus: qua uerò neutrũ, partim ſimilibus, partim contrarijs præſeruandum eſt.
      - *Multum*: qua ætate ſanum, ſui conſeruationem indicat, qua neutrum, ſui pręſeruationem.
      - *Nunc*, qua ætate nunc ſanum, ea ætate ſui indicat conſeruationem, qua uerò neutrum, ſui præſeruationem.
    - *Temporis* anni, Indicat ſui
      - *Conſeruationem*, quatenus hoc tempore ſanum eſt.
      - *Præſeruationem*, quatenus hoc tempore neutrum eſt. Præſeruatur autem partim ſimilibus, partim contrarijs, ut ſuprà dictũ eſt.

De cognitione & cura Corporis neutri calidioris.

- *Calidioris* corporis humido uerò & ſicco temperati
  - *Cognitio*, habetur ex ſignis
    - *Capilli*
      - *Multi.*
      - *Nigri.*
    - *Cutis* & totum carnoſum genus tactu calidum.
    - *Color* rubicundus.
    - *Corpus* minus pingue.
    - *Offenſio* à calidis.
    - *Auxilium* à frigidis.
  - *Curatio*, ſuis indicationibus perficitur. Quare quid fieri debeat, indicat intemperies calida, quæ ſui correctionẽ indicat non quidem affatim, ſed ſenſim. Corrigitur autem uictus ratione, inſtituta ſecundum
    - *Qualitatem* contrariã: Quare
      - *Aer* frigidior eligendus.
      - *Exercitationibus* utantur mollibus, & tardis: ut
        - *Deambulationibus.*
        - *Balneis.*
        - *Frictionibus* ex oleo.
        - *Equitationibus*, &c.
      - *Animi* affectus immodicos fugiat, maximè iram, &c.
      - *Cibus* ſit frigidior, in humido uerò & ſicco temperat⁹: cuiuſmodi eſt
        - *Hordeatum.*
        - *Ius* pullorum, in quo lactuca fuerit incocta:
        - *Caro*
          - *Veruecina.*
          - *Vitulina.*
          - *Pullorum*, &c.
        - *Piſces* ſaxatiles, parui.
        - *Ex* oleribus
          - *Lactuca.*
          - *Endiuia.*
          - *Spinachia.*
        - *Ex* fructibus
          - *Poma*, *Pira* — Aſſa.
          - *Cucurbitæ.*
          - *Cucumeres.*
          - *Ceraſa.*
          - *Perſica*, &c.
      - *Potus* ſit uinum album, tenue, aquoſum: ab antiquo uerò caueant.
    - *Quantitatem* commodam: quæ pro ætatis ratione, temporis anni, &c, uarianda eſt.

De cognitione & cura Corporis neutri frigidioris.

- *Frigidioris* corporis conſtitutionis
  - *Cognitio*
    - *Capilli* ruſſiores.
    - *Cutis* & uniuerſum corpus tactu frigidius.
    - *Corpus*
      - *Pingue.*
      - *Glabrum.*
      - *Ruſſus*, &c.
    - *Offenſio* à frigidis.
    - *Auxilium* à calidis.
  - *Curatio* indicationibus perficitur. Itaq; quid agendum ſit, indicat ipſa tẽperatura, quæ ſui correctionem indicat per uictus rationem
    - *Qualitatis* contrariæ, ſcilicet calfacientem. Quare
      - *Aer* ſit calidior.
      - *Exercitationibus* utantur celerioribus, quæ calorem excitant.
      - *Animus* ſit quietus, uel ira moderata.
      - *Aluus* quotidie ſit laxa.
      - *Cibis* utantur calidiorib. ut
        - *Ouis* tremulis, uel ſorbilibus.
        - *Iure* carnium.
        - *Carnibus*
          - *Gallinarum.*
          - *Perdicum.*
          - *Caponum.*
        - *Ex* oleribus
          - *Eruca.*
          - *Mentha.*
          - *Petroſelino.*
          - *Raphano.*
          - *Thymo*, &c.
        - *Ex* fructibus
          - *Amygdalis.*
          - *Nucibus.*
          - *Vuis.*
          - *Pineis.*
          - *Piſtachijs.*
      - *Potus* conuenit uinum flauum, meracum, &c.
    - *Quantitatis* debitæ. Sic
      - *Cibus* & potus pro ratiõe temporis anni, regionis, ætatis, &c. minuendus augendúſue.
      - *Somnus* moderatus, uel conſueto paulò breuior ex uſu eſt.

De cognitione & cura Corporis neutri, humidioris & ſiccioris.

- *Corporis* neutri
  - *Humidioris*
    - *Cognitio*
      - *Totum* corpus
        - *Carnoſius.*
        - *Mollius.*
      - *Auxilium* à ſiccis.
      - *Offenſio* ab humidis.
    - *Curatio* indicationibus abſoluitur. Itaq; quid fieri debeat, indicat ipſa temperatura corporis humidior, quæ ſui per contraria correctionem indicat. Quare utantur
      - *Aere* ſicciore.
      - *Frictionibus* — paulò longioribus.
      - *Exercitationibus* — paulò longioribus.
      - *Inedia.*
      - *Repletione* cibi & potus nulla. Nam his cruditates obnoxiæ ualde.
      - *Alimentis* boni ſucci cum ui extenuante.
      - *Vino* meraciori, &c.
  - *Siccioris*
    - *Cognitio*
      - *Corpus* totum
        - *Gracile.*
        - *Durum.*
        - *Siccum.*
      - *Offenſio* à ſiccis.
      - *Auxilium* à calidis.
    - *Curatio* fit uictus ratione contraria. Itaq; utantur
      - *Aere* humidiore.
      - *Somno* longiore.
      - *Quiete*, uel exercitationibus mollibus, ac tardis.
      - *Balneis* frequentioribus.
      - *Alimentis* humidis.
      - *Vino* aquoſo, albo, tenuiore, &c.

De cognitione & cura Corporis neutri, calidioris & ſiccioris, calidioris & humidioris.

- *Corporis* neutri
  - *Calidioris* & ſiccioris
    - *Cognitio*
      - *Capilli* nigri.
      - *Cutis* nigrior.
      - *Vniuerſum* corpus
        - *Calidius*, Siccius.
        - *Durius*, Macilentius.
        - *Gracilius* & hiſpidius.
      - *Auxilium* à frigidis & humidis.
      - *Offenſio* à calidis & ſiccis.
    - *Curatio* ſuis perficitur indicationibus. Nam quid fieri debeat, indicat ipſa temperatura tum
      - *Sola*, quæ ſui correctionẽ indicat: ꝙ commodè fieri poterit uictus ratione inſtituta ſecundum
        - *Qualitatem* contrariã: ſcilicet refrigerantẽ & humectantem. Itaq; utantur
          - *Aere* frigidiore & humidiore. Quiete.
          - *Frictionibus* ex oleo.
          - *Balneis* frequentioribus.
          - *Alimentis* humidioribus & frigidiorib.
          - *Potu* aquæ, uel uini aquoſi.
        - *Quantitatem* debitam: quæ moderata eſſe debet.
      - Cũ materia birioſa, q̃ ſui ablationem indicat: ꝙ fiet partim
        - *Victus* ratione prædicta.
        - *Medicamentis* purgantib. bilẽ. Quare bilis
          - *Petens* locum conuenientem aliquem
            - *Superiorem*, tunc uomitorijs purganda, uel iuuanda.
            - *Inferiorem*, id eſt per aluum, Medicum ſolicitum eſſe non oportet.
          - *Nullum* locum petens, ſed potiùs retenta, purganda eſt medicamento ducente bilem flauam.
  - *Calidioris* & humidioris
    - *Cognitio*
      - *Corpus* carnoſum & molle.
      - *Corpus* calidum & hiſpidum.
      - *Color* ex albo & rubro.
      - *Promptè* morbis ex putredine corripitur, &c.
    - *Curatio*, ſuis indicationib. perficitur. Quare, quid fieri debeat, indicat tẽperatura ſanguinea, quæ corrigenda eſt partim
      - *Victus* rõe contraria, ſcilicet refrigerante & ſiccante. Quare utantur
        - *Aere* frigidiore & ſicciore.
        - *Exercitationibus* moderatis.
        - *Frictionibus* moderatis, uel paulò longioribus.
        - *Somno* breuiore.
        - *Vigilijs* longioribus.
        - *Curis* moderatis.
        - *Alimentis* frigidioribus & ſiccioribus.
        - *Vino* aquoſo.
      - *Chirurgia*. Sic utantur tum uenæ ſectionibus, tum ſcarificationibus, &c.

De cognitione & cura Corporis neutri, frigidioris & ſiccioris, frigidioris & humidioris.

- *Corporis* neutri
  - *Frigidioris* & ſiccioris (infeliciſſimi hi ſunt)
    - *Cognitio*
      - *Capilli* ruffi.
      - *Cutis* color liuidus, uel candidus.
      - *Totum* corpus
        - *Glabrum*, Gracile.
        - *Durum*.
        - *Frigidum*.
      - *Offenſio* à frigidis & ſiccis.
      - *Auxilium* à calidis & humidis.
    - *Curatio*, indicationib. abſoluitur ſuis. Quare quid agendum ſit, indicat ipſa temperatura, quæ per contrariam uictus rationem corrigenda. Itaq;
      - *Aer* calidus & humidus eſt ex uſu.
      - *Somnus* conuenit longior.
      - *Quies* eſt eligenda.
      - *Balnea* competunt aquæ dulcis.
      - *Animi* affectus immodici fugiendi, præſertim ira, triſtitia, ſolicitudo, &c. gaudium uerò & lætitia præcipienda.
      - *Alimentis* utantur calidiorib. & humidioribus: ut
        - *Iuſculis*
          - *Carnium*.
          - *Gallinarum*.
        - *Amygdalatis*.
        - *Carnibus*
          - *Pullorum*, Gallinarum.
          - *Caponum*, Hœdinis.
          - *Veruecinis*, &c.
        - *Ex oleribus*
          - *Borragine*,
          - *Bugloſſa*,
          - *Spinachia*, &c.
        - *Ex fructibus*
          - *Vuis* maturis.
          - *Amygdalis*.
          - *Nucibus* pinei.
          - *Piſtacijs*.
          - *Vuis* paſsis, &c.
      - *Potus* ſit uinum album, tenue, &c.
  - *Frigidioris* & humidioris. Vide in ſeqq. ſign. c✠

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0650-7
DFG

- *Corporu* neutri frigidioris & humidioris
  - Cognitio
    - *Capilli* ruffi.
    - Corpus
      - *Glabrum*, Album.
      - *Molle*.
      - *Craſſum* & pingue.
    - *Color* ruffus aut liuidus.
    - *Offenſio* à frigidis & humidis.
    - *Auxilium* à calidis & ſiccis.
  - *Cura*, fit per contrariã uiuendi rationé. Quare utantur
    - *Aere* calidiore & ſicciore.
    - *Exercitationibus* / *Frictionibus* — celerioribus & longioribus.
    - *Inedia*.
    - *Euacuatione* pituitæ.
    - *Alimentis* boni ſucci, calidioribus & ſiccioribus, ut auibus, phaſianis, perdicibus, aſsis potius quàm elixis.
    - *Vino* antiquo, meraco.
    - *Somno* breuiore.
    - *Vigilijs* & curis longioribus, &c.

De cura Obeſorum.

- *Obeſa* corpora ſi extenuari uolunt,
  - *Exercitatione* multa / *Frictione* magna cum oleo anethino & ſale / *Balneis* ex aqua & ſale / *Inſolatione* — utantur.
  - *Cœnam* omnino dimittant, aut cappares cum aceto, oleo & ſale ſumant.
  - Cibo utantur extenuante: ut
    - *Capparibus*.
    - *Ciceribus*.
    - *Oleribus*, & quæ citò per uentrem deſcendunt.
    - *Pane* furfuraceo.
    - *Piperis* frequentioris uſu.
    - *Vino* albo tenui.
    - *Aceto* aqua temperato.
    - *Sale* multo in cibis.
    - *Omni*, in ſumma, uictu exiccante.

De cura Macilentorum.

- Corpora macilenta ſi craſsiora fieri uolũt,
  - *Primò* intemperies eorum corrigenda eſt, aut obſtructio, ſi quæ fuerit in cauſa, reſeranda. ſunt enim admodum graciles bilioſi, aut melancholici, &c.
  - *Deinde*
    - *Cibis* boni & multi ſucci utantur.
    - *Vinum* bibant dulce.
    - *Frictiones* mediocres, & oportunè cum linteis aſperis adhibeantur, quæ uſq; ad carnium tumorem & ruborem perducant, & non ultra.
    - *Exercitationes* ſint breues & non celeres.
    - *Balneis* aquarum dulcium utantur, in quibus nec ſudent, nec diutius immorentur, à tepida exeuntes in frigidam ingrediantur.
    - *Totum* corpus *Tropace* / *Cera* / *Pice* — inungatur.

De curatione corporis neutri in compoſitione, uide ſuprà in prima huius libri parte.

De cognitione & cura Infantium.

- *Infans* ad eam magnitudiné perductus, ut alimenti copiam in utero capere non poſsit, aut etiam aerem inſpirare cupiat, calcitrat, & acetabula diſrũpit, & in lucé prodit. Huius
  - Cognitio
    - *Naturæ*. Eſt humidæ temperaturæ. quò enim partui proximior eſt infans, eò etiam humidioris eſt naturæ, cum ex ſemine & ſanguine menſtruo originem ducat.
    - *Accidentium*, ſeu uitiorum: (ijs namque ferè ineuitabilia quædam mala áccidunt, quamuis probè regantur) uidelicet
      - *Dentitionis*
        - *Septimus* ætatis menſis.
        - *Multa* ſaliua in ore.
        - *Dolor* gingiuarum.
        - *Febres* ſuccedunt.
        - *Venter* laxus, &c.
      - *Exanthematum* (quæ puſtulæ & uariolæ & papulæ appellãtur) quorum præcedentia ſigna ſunt
        - *Raucedo* uocis.
        - *Tuſsis*.
        - *Capitis* dolor.
        - *Oculorum* & faciei rubedo.
        - *Lachrymarum* defluxus.
        - *Sternutatio* frequens.
        - *Subitus* tremor & timor.
        - *Febris* continua.
      - *Morbilorum*: uariolæ minores
        - *Bilioſæ*.
        - *Cutim* exaſperantes.
        - *Rubei* coloris.
      - *Vlcerum* capitis, oris, &c. / *Pediculorum* / *Inflammationum* / *Tuſsis* / *Vmbilici* prominentiæ / *Relaxationis* inteſtini recti / *Excoriationum*, &c. — manifeſta.
  - *Cura*. Vide in ſeqq. ſign. ☞

Infantis cura ſuis perficitur indicationibus. Quare quid fieri debeat, indicant tum

- *Natura*, ſeu temperatura naturalis humida, quæ ſui conſeruationem indicat. Quomodo autem & quibus conſeruetur, uide ſuprà in prima huius libri parte.
- *Accidẽtia*, ſeu uitia, quib. ineuitabiliter ferè moleſtãtur, quæ ſemp ſui ablationẽ indicant. Sic
  - *Dentitio*: de qua uide in ſequentibus.
  - *Exanthemata*, ſeu uariolæ, ſeu papulæ, à ſanguine mẽſtruo ortum ducunt, indicationis modo id excremẽtũ natura pellente ad cutem. Quòd ſi oriantur ab humore
    - *Calidiore*
      - *Crudo* adhuc,
        - *Ab* aere frigido tueantur.
        - *Pannis* rubris corpus inuoluatur.
        - *Oxyſaccharo*, *Syrupo* de end., *Syrupo* uiolaceo — utantur.
        - *Lac* matris corrigendum iure pulli cum lactucis, & ptiſana.
        - *Scarificatione* crurum utantur poſt ſecundum ætatis annum, ante uerò id tempus prætermittenda.
        - *Oculi* præſeruandi collyrio ex aqua roſarum & croco.
        - *Os* aqua plantaginis abluendum, &c.
      - *Coćto*, ſeu ſuppuratis uariolis,
        - *Cuticula* externa acu aurea aut argentea pungenda, ut pus manet, atque rizi toſti puluis inſpergendus, aut ſimul cum tragacantho diſſoluto in aqua roſarum.
        - *Item* unguentum de ceruſſa, & rizum cum butyro, &c.
    - *Craſſiore*: & tunc latæ ſunt uariolæ:
      - *Ab* initio ſanguis mittendus, ſi febris adfuerit.
      - *Syrupo* extenuante utantur, ex elixatione ficuum, ſeminis fœniculi & laccæ, &c.
  - *Morbili*: de quibus in ſequentibus.

De curatione Morbilorum.

*M*orbili, ſunt uariolæ quædam minores, & quæ cuti non prominent, ſed blioſæ ſunt, cutim tantummodo exaſperantes. Sunt autem rubri coloris, & ad pallorem inclinantes. Eandem habent curationis ſpeciem, quam Exanthemata, niſi quòd ualentius refrigerare expediat. Syrupo ex acetoſa, aut uua acerba, aut acido limonum utantur.

De cura Dentitionis.

Dentitio curatur, ſi

- *A* maſticatione durorum abſtineant.
- *Maxillæ* infernæ oleum chamomelinum cum lanis illotis admoueatur.
- *Gingiuæ* cum terebynthina & oleo chamomelino cum panno linteo leuiter fricentur, & aqua calida infundatur, &c.

De cura Vlcerum capitis, oris & aurium.

Curatio ulcerum

- *Capitis*, quæ Ichores dicuntur (quibus cruſta adnaſcitur, ex pure manante reſiccato: quædam autem ſunt melicerides, ſiue faui) tali puluere perficitur:
  - ℞. *Mellis* ℥.iij.
  - *Acaciæ* ʒ.ij.
  - *Myrrhæ* ʒ.j.
  - *Aloes* ʒ.S.
  - Miſce, & fiat puluis, ſiccus inſpergendus, aut cum melle uel uino liniendus.
- *Oris*, quæ Aphtæ dicuntur (ex lactis acredine aut ſalſedine oriuntur) perficitur collutione oris cum aqua aut ſucco plantaginis, aut aqua lactucæ cum fortiore fricatione: ſi ſordida, melle roſaceo.
- *Aurium*, abſoluitur cum alumine, uino nigro aſtringente diluto: aut puluere roſarum, aluminis & myrrhæ, cum ſapa & aceto mixtis & impoſitis.

De cura Pediculorum.

Pediculis medetur tale unguentum:

- ℞. *Lithargyrij* ʒ.j.
- *Staphydis* agriæ ʒ.j.S.
- Cum oleo & pauco aceto fiat unguentum, quo liniantur.

De cura

De cura Inflammationum oculorum & aurium.

- *Inſlammationi*
  - *Oculorum* medetur
    - *Lycium* diſſolutum in aqua roſarum, oculis inſtillatum.
    - *Collyrium* ex ceruſſa & tragacantho, in lacte diſſolutum & inſtillatum.
    - *Lac* mulieris inſtillatum.
  - *Aurium* conuenit
    - *Oleum* roſaceum, in quo inteſtina terræ fuerint frixa, & inſtillatum.
    - *Roſaceum* cum mulieris lacte.
    - *Roſaceum* cum oui albo inſtillatum.

De curatione Tuſsis infantium.

- *Tuſſi* infantium conueniunt
  - *Succus* glycyrrhizæ.
  - *Mel* deſpumatum.
  - *Nuclei* pini cum melle.
  - *Penidiæ*, &c.

De cura Vmbilici prominentis.

- *Vmbilici* prominentia curatur emplaſtro aut ex
  - *Reſina* terebynthina cum myrrha.
  - *Maſtice*, myrrha, & ladano.
  - *Terebynthina*, maſtice, & alumine.
  - *Alumine* & melle.
  - *Melle* & cumino, appoſitum & obligatum.

De cura Prominentiæ inteſtini recti.

- *Inteſtini* recti prominentiam ſeu relaxationem curat, aut
  - *Sacculus* ex floribus chamæmeli calidus, & uino inſperſus.
  - *Semen* naſturtij tritum cum butyro.
  - *Vinum*, in quo malicorium ebullierit calidum.

De cura Terroris in ſomno.

- *Inſomnia* terroris plena curantur
  - *Melle* lincto.
  - *Ciborum* abſtinentia.
  - *Suppoſitorijs* ex melle toſto, &c.

De cura Excoriationum genitalium partium.

- *Excoriationes* partium genitalium ob urinæ acredinem, curantur
  - *Sebo* hircino.
  - *Puluere* myrthi.
  - *Linimentis* concerptis, &c.

De cognitione & cura Senum.

- *Senum*
  - Cognitio
    - *Naturæ*, Sunt frigidi & ſicci.
    - *Accidentium*, ſeu uitiorum: ſcilicet
      - *Appetitus* proſtrationis, *Dentium* uitiorum, *Caliginis* oculorum, *Frigoris* hyberni — manifeſta.
      - *Excrementorum* pituitoſorum
        - Cruditates.
        - Crapula.
        - *Mala*, ſeu potiùs concoctio imbecilla.
      - *Arenularum*. Ex urina patet.
  - *Curatio* ſuis indicationibus perficitur. Quare qd agendũ ſit, indicat tũ
    - *Natura*, ſiue temperatura frigida & ſicca, quę ſui potius correctionem quàm conſeruationem indicat, quod commodè fieri poterit uictus ratione, inſtituta ſecundũ
      - *Qualitatem*: de qua uide in ſeqq. ſign. A
      - *Quantitatem* debitam, quę ſit pauca, & non ex longis interuallis: quoniam eorum uires non poſſunt ſemel multum ſuperare. pauco igitur cibo, & boni ſucci utantur, & ſæpe, &c.
      - *Tempus* commodum, Sic
        - *Exercitia* ſint debito tempore, prima ſcilicet, ſecunda & tertia concoctione peracta.
        - *Quies* concoctioni aptior eſt.
        - *Balnea* fiant quotidie manè, uentris & ueſicæ excrementis priùs depoſitis.
        - *Aluus* quotidie reſpondeat.
        - *Somnus* ſit nocturnus, & aliquãdo meridianus, maximè ſi nocturnus non benè ſucceſſerit.
        - *Animum* in diuinarum rerum, uel morali philoſophia exerceat ſtomacho ieiuno, uel horis quinq; poſt ſumptum cibum, &c.
    - *Accidens*. Vide in ſeqq. ſign. B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0653-4
DFG

- **A.** *Secundum* qualitatem contrariã: ſcilicet calefacientem & humectantem. Itaque
  - *Aer*, quem inſpirat, ad humiditatem aliquam declinet: frigidum uerò uitet.
  - *Exercitationes* fiant per
    - *Ambulationes*,
    - *Equitationes*,
    - *Vehiculos*,
    - *Conſueta* opera:
    - quoniam calorem excitant, fuligines expellunt.
  - *Inanitio* fiat per
    - *Balnea* aquæ dulcis tepidæ.
    - *Frictiones* ex oleo tepido.
    - *Aluum* quotidie ſemel ad minus natura, uel arte.
    - *Phlebotomiam* nequaquam,
    - *Venerem* nullo modo: — quoniam ſenibus, tanquam uenena, inimica ſunt.
  - *Somnus* ſit longior, quoniam interius corpus humectat.
  - *Animi* affectus uehementiores uitent, ſed læti uiuant, atq; in diuinarum rerum contemplatione, in ſacris uoluminibus, & Philoſophia morali animum exerceant recreentq́;, &c.
  - *Cibus* ſit humectans, calefaciens & reficiẽs, cuiuſmodi ſunt
    - *Panis* triticeus modicè fermentatus & in clibano coctus, cum melle aut butyro eſus prima menſa.
    - *Caro*
      - *Gallinarum*
      - *Pullorum*
      - *Caponum*
      - *Veruecina*
      - *Vitulina* —
      - elixa: quibus temporibus frigidis aromatica miſcenda.
    - *Iuſcula* carnium.
    - *Butyrum* recens.
    - *Piſces* ſaxatiles, &c.
  - *Potus* ſit uinum ætatis mediocris, purum, album, uel fuluum, ſuauiter olens, ſaporis medij inter omnes qualitates.
- **B.** *Accidentia*, ſeu uitia, quibus moleſtantur ſenes, ſunt
  - *Appetitus* proſtratus: qui curatur
    - *Capparibus* ex oleo & aceto.
    - *Oliuis* ſalitis, &c.
  - *Excrementorum* pituitoſorum copia: quibus confert
    - *Mel* deſpumatum, uel in quo conditæ fuerint paſtinacæ.
    - *Vinum* mulſum.
    - *Reſinæ* terebynthinæ ℥.S. cum ſaccharo aut melle ſumpta.
    - *Beta* ex oleo & aceto.
    - *Clyſter* ex
      - *Maluarum* elixatione, & melle & oleo.
      - *Iure* inteſtinorum & oleo.
  - *Dentium* uitium:
    - *A* cibis
      - *Putridis* & duris —
      - *Stuporem* inducentibus
      - abſtineant.
    - *Cibo* ſumpto, præſertim dulci, dentes uino abluant.
    - *Si* quid dentibus hæſerit, id lentiſco, aut ſalice detrahant.
  - *Caligo* oculorum
    - *Oculos* manè à ſomno frigida ſæpius lauent, & quandoq; aqua fœniculi, ad mundandas lippas & ſordes, & membranas extergendas.
    - *Oculos* nimia lectione non fatigent.
    - *Literas* minutas non legant.
    - *A* cibis, qui diutius in uentre morantur, aut in ipſo corrumpuntur, aut craſsi ſucci ſunt, & frigidæ naturæ, abſtineant, & ab his, qui capiti fumum mittunt, uti porrum, cæpa & eruca, &c.
    - *Deambulatione* in hortis uiridibus utantur.
    - *Aurium* ſordes frequenter mundent, atq; eiſdem oleum amygdalarum dulcium inſtillent.
  - *Frigus* hybernum:
    - *Tempore* hyberno, pannis, pellibus, & ſerico induti incedant,
    - *Calceati* duplicatis ſoleis incedant.
    - *In* calidis hypocauſtis habitent, uerſenturque.
  - *Arenulæ*: quibus conuenit
    - *Vinum*
      - *Mulſum*.
      - *Palidum*.
    - *Vinum*, in quo betonica fuerit infuſa, &c.

De cura Laborantium.

- *Qui* uitã in laboribus agũt, probãdi ſunt, an
  - *Sani* per eos labores degant: & tunc in eiſdem permaneant.
  - *Morbis* facilè corripiantur, & tunc in alios mutandi ueniũt: niſi per omnes labores conſimili modo malè habeant. tunc enim in prioribus maneant. Itaq; ſi ægrotent ex
    - *Plenitudine* humorum omnium, ſeu Plethora, utendum eis erit
      - *Balneis*, ſi eis aſſueuerint.
      - *Frictionibus*.
      - *Sudoribus*.
      - *Inedia*.
      - *Cibo* pauci alimenti.
    - *Cacochymia*, tunc utendũ
      - *Medicamentis*
        - *Alterantibus*, ſi crudi adhuc fuerint humores peccantes.
        - *Purgantibus*, ſi præparati & cocti fuerint humores.
      - *Alimẽtis*, quæ humoris generationi ſint aduerſa: deinde ita inſtituendus uictus, ut à prædicto lapſu corpus præſeruetur.

De

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0654-0

De cura Ocioſorum & Captiuorum.

- *Ocioſi* atq; incarcerati talem uiuendi rationẽ obſeruent:
  - *Frictionibus* crurum & brachiorum atq; totius corporis utantur.
  - *Aluus* quotidie reſpondeat, arte uel natura.
  - *Cibus* ſit facilis concoctionis, & non multi nutrimenti, ueluti ſunt
    - *Carnes* auium.
    - *Piſces.*
    - *Iura* carnium.
    - *Olera.*
    - *Fructus.*
    - *Abſtineant* à carnibus porcinis, bubulis, ac in ſumma à craſsis, & glutinoſis cibarijs, & his, quæ crudos humores coaceruant.
  - *Vino* albo utantur, &c.

De cura Iter agentium.

- *Iter agentes* tempore
  - *Temperato*, ſic regẽdi ſunt:
    - *Antequam* iter ingrediantur, corpus mundum eſſe decet: ita ut nec plethora, aut cacochymia laborent, aut ab eiſdem antè liberentur, ne ex longo itinere in morbum incidant.
    - *Iam* iter aggreſſuri, cibum non accipient, neque bibent, ne alimentum corporis commotione diſtribuatur crudum.
    - *Ambulantes* corpus inũgere debent, & ualidè lata faſcia lumbos ligare ad ilia uſq;, baculoq; innitẽtur, ſiue ad aſcendendum, ſiue ad decliuia loca peragenda.
    - *Equitantes* uincto corpore prædicta faſcia, ualidè uentrem inferiorem & inguina apprehendent, & in anteriori ſedis parte, molle aliquod, ut puluinar, aut ueſtem pelliceam apponent, cui brachijs & manibus corpus ſtabiliant, & firment.
    - *Cibus* ſit boni ſucci, non multus, poſtquam in hoſpitio quieuerint, iam ſedata corporis agitatione. Potus uerò ſit uinum dilutum.
  - *Intemperato*: uidelicet
    - *Aeſtiuo*, huiuſmodi uictu utãtur:
      - *Cibum* aliquem accipient, antequam iter aggrediantur, refrigerãtis facultatis, ut pirum aut cucurbitam ſaccharo condicam.
      - *Caput* à ſole tueatur umbella, & totum corpus pallio ex corijs hirci probè paratis.
      - *Os* ſæpius frigida abluant.
      - *Lento* incedant motu.
      - *Ad* hoſpitium perueniẽtes faciem aqua frigida abluant, & crura & pedes tepida. Iuuenis in frigida natet, puer uerò ſeu ſenex in tepidam ingrediatur.
      - *Deinde* lactucam edant ex oleo, aceto & pauco ſale, & cibo boni ſucci, non multo utantur, & refrigerante. Potus ſit uinum ualde aquoſum, ſeu dilutum.
      - *Ad* ſitim ſedandam ferãt portulacam aut lactucam in ore, aut lapillos terſos, aut criſtallum, & taceant, & ore clauſo reſpirent, & roſas ac uiolas odorent, &c.
    - *Hyberno*, ſic gubernãdi ſunt:
      - *Cibum* accipient antequam iter aggrediantur, tum ſalſamento calido, ut pulli aut gallinæ carnem aſſam, cum pipere aut caryophyllis, aut allijs.
      - *Vinum* ualidum & meracum bibant.
      - *Totum* corpus linteis pannis & pellibus induant, & corijs hircorum, & crura ocreis ſupra caligas laneas muniant.
      - *Ad* hoſpitium peruenientes, & refrigerati, nõ ſtatim ad ignem accedant, ſed primùm deambulent in loco non frigido, & manus fricent.
      - *Cibo* & potu utantur, ut ſuprà dictum.

De cura Nauigantium.

- *Nauigantes* inſueti, & multi, qui in curru aut lectica geſtantur, facilè ad uomitum prouocantur. His nullo remedio opus eſſe uidetur. quoniam per eum corpus à redundantia humorũ euacuatur. Verùm à uomitu expediet corpus pane, & lentibus excorticatis ex aqua & aceto elixis alere, & uinũ bibere, cui aliqua aſtringendi uis inſit, boni odoris, ſed paucæ quantitatis. Sunt etiam, quibus uomitum cohibere placet, quem moleſtè ferunt. His præcipiendum,
  - *Ne* aquam aſpiciant.
  - *Vt* offam panis ex uino odorato accipiant.
  - *Vt* ſyrupum de mentha ſumant.
  - *Vt* pomum odoratum cum aniſo, aut malum cotoneum, & bonos odores naribus admoueant, &c.

FINIS TERTIAE PARTIS
Libri ſecundi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171132-p0655-6